

Ekáti Nku Nkɔ

Kenyang New Testament

Contents

Mátio	1
Mák	52
Lúkas	81
Jǫn	131
Betik	165
Rom	211
1 Kǫrint	233
2 Kǫrint	255
Galéshia	269
Efesǫs	276
Filipi	284
Kǫlǫse	290
1 Tesalónika	295
2 Tesalónika	299
1 Timǫti	302
2 Timǫti	308
Táytǫs	313
Filemǫn	316
Hibru	318
Jems	334
1 Píta	340
2 Píta	346
1 Jǫn	350
2 Jǫn	355
3 Jǫn	356
Jud	357
Kenó Jǫn	359

Ekáti Nku Nko

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

Language: Kenyang

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

266a1c4a-7505-5ac4-bf11-7b4df9969597

ISBN: 978-1-5313-0324-2

Mbok Ndándí mbonyu

Mátio ásinjí

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Lk 3.23-38)

1 Né chi manyén bachĩmbi Yesu Kristo, ebháremɔ Mfɔ Debhít ne Ábraham.

² Ábraham achí nyaka chi Áisek, Áisek abhak chi Jekóp, Jekóp abhak chi Júda ne bɔmayi. ³ Júda achí nyaka chi Péres ne mómayi Será. Máyap aka nnyén be Táma. Péres abhak chi Héscrɔn, Héscrɔn abhak chi Rám. ⁴ Rám achí nyaka chi Amínadap, Amínadap abhak chi Náshɔn, Náshɔn abhak chi Sálmon. ⁵ Sálmon achí nyaka chi Bóas. Nnɔ Bóas aka nnyén be Ráhab. Bóas abhak chi Óbed. Nnɔ Óbed aka nnyén be Rút. Óbed abhak chi Jése, ⁶ Jése abhak chi Mfɔ Debhít.

Debhít achí nyaka chi Sólomon. Nnɔ Sólomon ayambi abháy Uria, ke ábhay Debhít. ⁷ Sólomon achí nyaka chi Rehóboam, Rehóboam abhak chi Abíja, Abíja abhak chi Ása. ⁸ Ása achí nyaka chi Jehósafat, Jehósafat abhak chi Jóram, Jóram abhak chi Úsia. ⁹ Úsia achí nyaka chi Jótam, Jótam abhak chi Áhas, Áhas abhak chi Hesékia. ¹⁰ Hesékia achí nyaka chi Manáse, Manáse abhak chi Émɔs, Émɔs abhak chi Josáya. ¹¹ Josáya achí nyaka chi Jekonáya ne bɔmayi. Mpok yɔ ké bápókɔ bo Israel be mandɔk manchɔkɔ etɔk Bábilon.

¹² Mpok ane bo Israel bárɔ Bábilon bápɛtnsem etɔk eyap, Jekonáya achí nyaka chi Síltiel, Síltiel abhak chi Serúbabel. ¹³ Serúbabel achí nyaka chi Ábiud, Ábiud abhak chi Eliákim, Eliákim abhak chi Ásɔ. ¹⁴ Ásɔ achí nyaka chi Sádɔk, Sádɔk abhak chi Ákim, Ákim abhak chi Éliud. ¹⁵ Éliud achí nyaka chi Eli-

ása, Eliása abhak chi Mátan, Mátan abhak chi Jekóp. ¹⁶ Jekóp achí nyaka chi Joséf nném María, María ane ábhé Yesu mmu achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò.

¹⁷ Bébhó amuet Ábraham beghaka amuet Debhít, mkpák bachĩmbi Kristo échí ye nyaka byo ne enwi. Bébhó amuet Debhít beghaka mpok bápókɔ bo Israel be mándɔk mánychókɔ etɔk Bábilon, ébhák byo ne enwi. Bébhó mpok bo Israel bárɔ Bábilon bápɛtnsem etɔk eyap, béchúɔp mpok Kristo, Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò, mkpák bachĩmbi Yesu ebhak byo ne enwi.

Nebhe Yesu

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Enyu éfákári nyaka ke bábhé Yesu Kristo: María achí nyaka nnɔ Yesu. Mpok yɔ Joséf ati bébhay yi. Ke bápére riŋi bati, éfákari be María achi ne menie. Apɔkɔ menie bhɔ chí ndũ betan Éfɔŋó Bedyere. ¹⁹ Joséf abhak chak besí Mandem. Ékú yí keyán bechye María ntíanwɔp. Aku ye nti beway nebhay ne María ansem ansem. ²⁰ Ke ené Joséf ákàysi ndak ane, Mandem ató ángel ywi amɔt ntá Joséf ndũ kenɔ. Ángel wu aghati yi be, “Joséf, ebháremɔ Debhít, kéchay besɔt María ndũ nebhay, apókɔ menie chí ndũ betan Éfɔŋó Bedyere. ²¹ Ne chɔŋ ambé móm-bakanem. Nnyén eni némbak be Yesu, mbɔnyune chɔŋ yí ampeme bɔbhi ndũ ntɛmsi bebú bhap.” ²² Menyih ebhen menkem béfákári be enyih ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep. ²³ Arem nyaka be, “Chɔŋ Ngɔsɔŋ ane ábhíkí re riŋi mbakanem ampɔkɔ menie ambé móm-bakanem, nnyén eni nembak be Emánuel”, nó chí be, “Mandem achi ne bhese.” ²⁴ Joséf áŋémé nókɔ ndũ kenɔ, aku nkúbhé mbɔ enyũ ángel Mandem aghati yi. Asɔt María ndũ nebhay. ²⁵ Yé nó, bó kerihí bati kpáte María abhe

Móywi. Ábhé nókó, Joséf arem be nnyén mmó chi Yesu.

Bõ abhen bárõjõ begõ Yesu

2 Bábhé Yesu etak Bétlehem atú Judéya. Mpok yõ, Hérõd abhak Mfõ atú wu. Nebhé bábhé Yesu, bo abhen bárinjõ eti mambe báfú atú mmok áfù batwõ Yerúsalem, mámbebbe nõkõ be, ²“Mmõ ane bábhé bé ámbák Mfõ bo Israel achí fá? Sébhèp mbõnyune séghõ nembe enén nérèm eti nebhe eni awu atú mmok áfù, ne sétwõ bechye yi kenókó.” ³Mfõ Hérõd ághókó nókó enyij ene böbhõ bárémé, ntí átaka yi amem. Ébhák enyumót ne bö mankem amem etak Yerúsalem. ⁴Hérõd abhinji böbatí bachiäkap Mandem ne batõj ebhé Mandem ndũ nebhuet amõt. Abhép bhõ be, “Bábhõj bebhe Mpeme Mandem afyé nyaka bariëp be ätõ fá?”

⁵Bághátí yi be, “Bábhõj bebhe yi etak Bétlehem, fá atú Judéya, mbõnyune echi amem ekáti ndemekepinti be,

⁶Mandem arem be, ‘Wõ Bétlehem ndũ mmik Júda,

puyë wõ ke óchí ansem ndũ betak Júda menkem,

mbõnyune ntá ye kë Mfõ áfù.

Mfõ ane ákèm böbhõ, bo Israel, mbo erítí mbabheri bághõjõmén ákèm bághõjõmén yi.”

⁷Hérõd ághókó nókó nó, abhinji mankõ bhõ, abhõj kepi ne bhõ ansem ansem, abhép bhõ bé mángátí yi mpok ane bõ baghõ nembe enõ atú etak yap. ⁸Aghati ye bhõ be, “Dók ká Bétlehem, mámbepp sayri nebhuet ane mówu achi. Mánánj mǎngó yi, pet ká nsem mǎngati me, bé me nkwó ndók nchye yi kenókó.”

⁹Mankõ bhõ bághókó nókó enyij ene Mfõ Hérõd árémé, báfá bare rõj. Ndũ bárõj, bághõ nkúbhé nembe enén

báyambi baghõ atú etak eyap ne nó nérõj nókó ambi, bõ mánkõjõ nõkõ ansem. Báchwõbhé nókó Bétlehem, nembe enõ néte amfay nebu, tébhé tébhé ne eket ené mówu áchí aré. ¹⁰Neghõ bághõ nembe enõ, mañák amap aya acha. ¹¹Bághõ eket ene nó nété are tebhe tebhe, barõk bachwe amem, baghõ mmó ne máyi María. Bátép mánén amik bare chye yi kenókó. Mánéne bebha bhap bafere menyij ebhen béyá nkáp báchyé mbo awap akap ntá yi. Émõt ebhak pú, écháak ébhák enyü serwó esen bádüre sénchye nõkõ erítí eriep. *Enéfú ébhák enyij ené básõt beghoko ngü be áké chõjti. †

¹²Mankõ bhõ bápéré gure, Mandem asemti bhõ ndũ kenó bé báké petnsem ntá Mfõ Hérõd. Báfuët chí ndũ mbi achak ke bágure etak eyap.

Joséf ne María bápõkõ Yesu bábué bárõk etak Íjip ne yi

¹³Bõ bhõ nó batwõ begõ Yesu bagure nõkõ, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndũ kenó ekén yi aghõ aghati yi be, “Joséf, Hérõd äyãj mbi beway móne. Faté yé, sõt mmó ne máyi, bué dók etak Íjip. Dók, ómbák aré kpáte ngati wõ ómpétnsem.” ¹⁴Joséf aqeme, asõt mmó ne máyi, afa, arõk etak Íjip ne bhõ nkúbhé beti ebhõ mbo enyü ángel Mandem aghati yi. ¹⁵Ágháká nókó aré, abhak are kpáte Mfõ Hérõd agü. Menyij befákári nyaka enyu eyõ bé enyij ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep be, “Mbínj mówa be ámfá etak Íjip”.

Hérõd arem be mángwáy böbabbakanem abhen

¹⁶Hérõd ághõ nókó be mankõ bhõ bárwõ yi ndũ yi ánójõ bhõ keghõ, ntí nénen yi amem. Achye eyõj be mángwáy böbabbakanem mankem abhen báb-

*2:11 Bábhinj enyü serwó eso be “Frankinsens” ndũ eyõjõndik.

†2:11 Bábhinj enyij eyõ be “Myrrh” ndũ eyõjõndik.

híkí cha mamié apay ndü etək Bétlehem ne ndü betək ebhen bechi kekwoť. Hérod atik bé énáñ échí mamié apay bébhó mpok manko bho báýámbi bagho nembe mpok bábhé Yesu. ¹⁷Ékú enyiñ ene ndemekepinti Jeremáya áréme bé chonj émfakari, emfu tetep. ¹⁸Arem nyaka be, “Eyoñj kebho éfú etək Ráma. Kebho kéyá ne bása. Ráshel ádi bóbhi. Mánik yi mmæet be ambot kebho ke apú ka mbonyune bágu baro yi.”

Joséf ne María bápetnsem ndü mmik Israel ne Yesu

¹⁹Hérod ágú nókó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó amem etək Íjip, ²⁰aghati yi be, “Joséf, faté sot mmó ne máyi petnsem ndü mmik Israel. Bo abhen báýañ nyaka beway mmó manañ bagu.” ²¹Joséf aņeme, asot nno ne mmó apetnsem etək Israel. ²²Ke Joséf ághókó nókó bé Akelos asot epok etayi mbo Mfo atú etək Judéya, acháy beronj aré. Ndü kenó kéchák, ángel Mandem ayep Joséf batú be yi ándók chí atú Gálili. ²³Joséf arək, achokó amem etək Gálili ené bábhijí be Násáret, mbonyune échí amem ekáti ndemekepinti be Mandem arem eti Kristo be, “Chonj bo mámbijí yi be ‘Mmu Násáret’”.

Enyiñ ene Jñ Njwiti aghati bho eti Yesu

(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

3 Mpok yo, Jñ Njwiti abho bégháti bho amem baso atú Judéya be, ²“Yéntiki mmu yweka abhōñ betiknsem ndü bebú bhi mbonyune mpok Mandem ábhák ne bo mbo Mfo wap arōp chi kekwoť.” ³Jñ Njwiti kē Aisáya ndemekepinti Mandem áréme nyaka eti yi be, “Mmu achi amem baso ábik ne eyōñ amfay andeme noko be, “Tonjí ká mbi ane Acha áfuēt are. Kú ka mbí ywi ambak chak.”” ⁴Nkú Jñ abhak chi enyiñ ene baghoko ne babyok mpoñjo baso. Mg-

bat ane yi ágwōť ebho abhak nkwoť-hénya, ne nenyíé eni nébhak ngémtáy ne baweré betu ámén yi ághō amem baso. ⁵Beyá bho báfú, bárók ntá Jñ ndu begbok enyiñ ene yi árēm. Báfú etək Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne betok menkem ebhen bechi kekwoť ne Nnyén Jōdan. ⁶Baré su bebú bhap, Jñ anjwiti noko bho amem Nnyén Jōdan.

⁷Ke Jñ ághó nókó ndü beyá bōnkwo Fárisi ne bōnkwo Sádusi bátwō be yi anjwiti bho, abho bérem ntá yap be, “Bé befé! Agha áyébhé be batú be mánjanj mbi bebue ntemsi Mandem ane átwō?” ⁸Bábhōñ beku menyiñ ebhen bétōñ be mánāñ bātiknsem ndü bebú ebheka tetep. ⁹Báké chokó mánkáysi be báchí bebhárebho Ábraham ne yēnyiñ epu kway beku bhe. Diñj ká be Mandem ákwáy besot batay ane anku yó ámbak bebhárebho Ábraham. ¹⁰Yé chí néne, seti séchí bhueré, ne bákway bekpōť yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndü bakanj, mangwep angó.”

¹¹“Mějwiti bhe ne manyiep betōñ be bātiknsem ndü bebú ebheka. Ke mmú ane átwō me ansem achá me enyune mbíkí kway mmu ane nchí kañari nkwoťbhánya beka ebhi. Ántwō, chōñ anjwiti bhe ne Éfōñó Bedyere ne ngó. ¹²Átwō ne nchán myákátí awō béchák nkway ndü béfáp ene érí ne bekpáfu. Ánāñ ánkú nó, asot mbwōť anten ndü nkpáné, anyō mmik, asot bekwōp ebhi amfye ndü ngo ane apu neme.”

Jñ ajwiti Yesu

(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³Ébhíkí tat, Yesu afú atú Gálili arək ndü Nnyén Jōdan be Jñ anjwiti yi. ¹⁴Ke Jñ keyañ bejwiti Yesu. Are yāñ beku Yesu anjibhiri nkaysi yi. Arem be, “Ōtwō be njwítí wō, ené me ke mbōñj bétwō ntá ye be ónjwítí mé?” ¹⁵Yé nó, Yesu akeme yi chi be, “Dō émbák mbo enyū ngátí wō, mbonyune eri be senku yéntiki enyiñ ene

Mandem áyàṅ.” Jǝn aka ye, ajwiti Yesu. ¹⁶Nejwiti Jǝn ájwítí yi, Yesu afú anyén. Nebu nénéne, agho ndũ Efóṅó Mandem áfú amfay, asot mkpá ebhóṅó are sep kpát ate yi amuet. ¹⁷Eyṅṅ éfú ye amfay éré rem be, “Né chí Mǝwa. Nkṅṅ yi tontó. Áchyè me beyä maṅák.”

Satan are mǝ Yesu

(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

4 Éfueré nǝkǝ nǝ, Efóṅó Bedyere aku Yesu arǝk amem baso be Satan amǝ yi. ²Aré amem baso, Yesu abhak ndũ natarénsay beti ne ngósi ndũ manywǝp besa bepaya. Nsay akém yi. ³Satan arǝk ntá yi, arem be, “Mbák ǝchí Mmǝ Mandem tetep, chye eyṅṅ be batay ane anjibhiri andǝp bekpǝkǝ bret.” ⁴Ke Yesu akeme yi be, “Échí amem Ekáti Mandem be, ‘Puyè nenyíé nǝnǝ ke nékem nepém. Yǝntiki enyiyi ene Mandem árèm kǝ ébhǝṅṅ betay bekem nepém mmu.’”

⁵Satan asot yi barǝk Yerúsalem, etǝk Mandem, bákó ndũ nebhuet ane áchí te amfay ndũ ekerákap Mandem. ⁶Aré, arem ntá Yesu be, “Mbák ǝchí Mmǝ Mandem, dók, tǝndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chṅṅ Mandem anchye eyṅṅ bǝángel bhi mántwǝ manchye wǝ nekwak. Ekáti Mandem épet érèm be, chṅṅ mánpǝep wǝ ne amǝ yap bé áké tem ekak ndũ ntay.’”

⁷Yesu akeme yi be, “Ekáti Mandem épet érèm be, ‘Kémǝ Mandem Acha ywe.’”

⁸Béfú afǝ, Satan asot Yesu ndũ njie ane aré sǝp amfay, atṅṅ yi betǝkǝ mmik menkem ne kefo eken kéchí aré. ⁹Arem ye ntá Yesu be, “Chṅṅ nchyé wǝ menyiyi ebhen menkem mbák ǝntép mánén besí bha, ǝnchye me kenókó.”

¹⁰Ke Yesu aghati yi be, “Fǝ me besí, wǝ Satan! Ekáti Mandem érèm be ‘Mmu abhṅṅ bechye kenókó chi ntá Mandem Acha, antók chí yi aywínti.’”

¹¹Satan arǝ ye Yesu arǝk, bǝángel Mandem barǝk bachye Yesu nekwak.

Yesu abho betik ebhi

(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹²Mpok Yesu aghoko be bákém Jǝn Njwiti báfyé ekerékenṅṅ, afa atú Judéya apetnsem atú Gálili. ¹³Ke yí kerṅṅ Násáret. Arǝk achǝkǝ Kapǝnaum. Etǝk Kapǝnaum ébhák nepak manyu Gálili, atú Sébulǝn ne Náftali. ¹⁴Éfákárí nyaka enyu yǝ be enyiyi ene Mandem ághátí ndemekepínti Aisáya andem émfú tetep. Aisáya arem nyaka be:

¹⁵“Mmik Sébulǝn ne Náftali, mmik ane bo báfuèt are berṅṅ ndũ ǝntǝnyen ené bábhǝṅṅ be Manyu Gálili, mmik ane áchí ebhǝnyen negho Jǝdan, atú Gálili ane beyä bo abhen bápú bo Israel bachi are.

¹⁶Bǝ abhen báchí amem ejuri, bágho beyä bediéré. Bǝ abhen báchí ndũ mmik ndíkándí newu, mbaṅ ágho etǝk eyap néne.”

¹⁷Nebho mpok yǝ, Yesu abho béghátí bho be, “Yǝntiki mmu abhṅṅ bétiknsem ndũ bebú bhi mbǝnyune mpok ane Mandem ábhák ne bho mbǝ Mfǝ wap arǝp chi kekwǝt.”

Yesu abhiṅṅ bo bati anwi be mámbák bakoṅo bhi

(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

¹⁸Ɔwak émǝt, ené Yesu ákǝ nepak manyu Gálili, aghó bo bati apay, bǝ nno amǝt chi amǝt. Amǝt aka nnyén be Símun. Nnyén eni néchák nébhák be Píta. Manó ywi aka nnyén be Andru. Bǝ bati apay bare gǝep beyä nkáp anyén ndu beway nsi mbǝnyune bachi nyaka bawǝnsi. ¹⁹Yesu arem ntá yap be, “Twǝ ká bhák bakoṅo bha, ne chṅṅ ntṅṅ be enyü bǝku bé bo bachak mámbák bakoṅo bha.” ²⁰Témté wu, Símun ne manó barǝ beyä nkáp yap, bakoṅo Yesu.

²¹ Yesu átén nókó mmuet ambi mandú, aghó bđ nno amot chi amot bachak bati apay, nɔ chi, Jems ne Jón, bđ Sebedi. Bábhák amem áchwí chɔkɔ ne etayap Sebedi, mángoko nɔkɔ beyä nkáp yap. Yesu abhiñi bho nkwo be mámbák bakoño bhi. ²² Témté wu, báró áchwí wap ne etayap, bákoño yi.

Betik Yesu atú Gálili

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu abho beko atú Gálili ankem antɔñ nɔkɔ bho Eyɔñ Mandem amem bekeré nenikímmuet bo Israel, angati nɔkɔ bho nkwo Mbok Ndíndí ane árèm enyũ Mandem ábhák ne bho mbo Mfɔ wap. Ne ambu nɔkɔ yěntiki enyũ neme enen bo babhɔñɔ. ²⁴ Ékú nnyén Yesu nétáka kpát négháka atú Síria ankem. Bo béré pɔkɔ bđ abhen bábhóñɔ mame menyu ne menyu mándɔk nɔkɔ ntá Yesu be ámbú bho. Mbok yap bábhák bo abhen befóñó bebúbəbə bésɔñɔri bho, báchák bábhák bđ abhen bákwen ntímen, abhénéfú babhak bđ abhen bachi bhuré. Yesu abú bho mankem. ²⁵ Beyä bhó bare fú mbañ ne mbañ mángoño nɔkɔ Yesu yěntiki ebhak ene yi árɔñ. Mbok eyap báfú atú Gálili, báchák báfú Díkápolis, nɔ chi atú betɔk byo, báchák báfú Yerúsalem, báchák báfú atú Judéya, ne abhénéfú báfú ebhényén negho enen babhiñi be Jódan.

Yesu achɔkɔ ambi njie are tóñ bo menyiñ

5 Ewak émot, bo béré twɔ ntá Yesu ndũ bakwó. Aghó nókó bhó, arɔk achɔkɔ ambi njie. Bakoño bhi bákó bátéméri yi, bachɔkɔ ne yi. ² Abho betɔñ bho menyi.

Mañák amen tetep

(Lk 6.20-23)

³ Are tóñ andem nɔkɔ be, “Éri echa ntá yěntiki mmu ane ághó be besí Mandem, yi apu yěnyiñ, mbɔnyune Mandem achi Mfɔ ywi!

⁴ Éri echa ntá bđ abhen báchí ndũ nedí kebho néne; mbɔnyune chɔñ mánychə bhó nepɔptí ntí!

⁵ Éri echa ntá bđ abhen bábhóñɔ nesep-tímmuet ne bápú tɔñ betañ, mbɔnyune chɔñ yí anchye bho áfók ankem ane yi afyé bariep bechye bhó!

⁶ Éri echa ntá bđ abhen bábhóñɔ nsay ne ekwak beku menyiñ ebhen bechi chak besí Mandem, mbɔnyune chɔñ yi anchye bho menyiñ ebhen bábhóñɔ ekwak bebhɔñ!

⁷ Éri echa ntá yěntiki mmu ane ághó bho ntínso,

mbɔnyune chɔñ Mandem angó yi ntínso!

⁸ Éri echa ntá bđ abhen bati yap áchí amem pépép, mbɔnyune chɔñ Mandem anku bó mángó yi!

⁹ Éri echa ntá bđ abhen mánù be bo mámbák eyɔñ émot ne bati; mbɔnyune chɔñ Mandem anku bo mámbak bđbhi!

¹⁰ Éri echa ntá yěntiki mmu ane bo báchyè esɔñɔri ndũ ákú menyiñ ebhen bechi chak besí Mandem.

Áyet yi mbɔnyune achí Mfɔ ywi!

¹¹ “Éri echa ntá yeka mpok bo básɔkɔti bhe ne mpok ane báchyè bhe esɔñɔri, mámbare nɔkɔ bhe barak amuet ndéndem éti ya. ¹² Iják ká ne mámbóñ mañák mbɔnyune Mandem abhúré bhe erem akap awu amfay. Ne báké ghɔkɔntik be báchyè nyaka baremé kepínti abhen tesáy esɔñɔri nkwo.”

Yesu yi bakoño bhi báchí mbo ngáj ne eróñ

(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

¹³ “Báchí mbo ngáj ntá bđ mmik mankem. Ke mbák ngáj ábhíkí pere bhóñ manyiñti mi, ná bákway beku wu ampet ambak erítí ngáj? Bápú pere kway beku

yěnyij ne wu. Áɾɔp chi enyij beto nefi ebhak ene bo báfuèt mánjati nɔkɔ wu.

¹⁴ “Báchi erɔ́ɔ́ ntá bõ mmik. Ètɔk ené échi amfäy njie épú bhese. ¹⁵ Ne bápú dure erɔ́ɔ́ mánstɔ enyij mánkuti. Bá-dure erɔ́ɔ́ mánte chi ebhak ene bábhɔ́ɔ́ bete yɔ bé mbaɔ ángo ntá yěntiki mmu ane achi anywɔp. ¹⁶ Dõ yé ka epij eyeka éngɔ mbo erɔ́ɔ́. Epij eyeka ébhɔɔ́ bebhak mbo erɔ́ɔ́ bé bo mángɔ́, mámbiti Ètayeka mmu achi amfay.”

Enyij Yesu ághátí bho èti bebhé Moses

¹⁷ “Báké kaysi bé ntɔwɔ bэфéре bebhé Moses. Báké kaysi bé ntɔwɔ chí beferе basinjí baremé kepinti. Mbíki twɔ bэфéре mɔ́, ntɔwɔ chí beku be yěntiki enyij ene bo básinjí émfú tetep. ¹⁸ Tetep, nchí ghati bhe be te mfäy ámfuèt, mmik amfuet, bápú kwáy beferе yě mandú enyij ndü basinjí amen wáwák. Basinjí amen ábhák kpáte yěntiki enyij ene básinjí émfu tetep. ¹⁹ Yě agha ane ápú bhure yě chí mɔ́bhé amɔt, antɔɔ́ nɔkɔ bo bachak be mánkú enyumɔt mbo yi, chɔɔ́ ambak ansem ndü nkɔwɔ bhó mankem abhen Mandem achi Mfɔ wap. Ke mmu ane ábhüre bebhé Mandem menkem, antɔɔ́ nɔkɔ bo be manku nkɔwɔ mbo yi, ábhák mungo ndü nkɔwɔ bho abhen Mandem achi Mfɔ wap. ²⁰ Nchí ghati ye be be, mbák menyij ebhen bákkù bebhiki cha ebhén batɔɔ́ ebhé Mandem ne ebhen bõnkɔwɔ Fárisi, bápú bhák bo abhen Mandem achi Mfɔ wap.”

Enyij ene Yesu átɔ́ɔ́ èti bebenti

(Lk 12.57-59)

²¹ “Bárinjí ndü ebhé Moses éghàti nyaka bachímbi bheka be mmu áké wáy nti, ne yě agha ane áway mmu, bákù manyé ne yi. ²² Ke enyij ene nchí ghati bhe chi be, yě agha ane ábenti ne mómayi Mandem átaɔ́ yi. Yě agha ane ásòkɔti mómayi mbo berem be, ‘Wɔ chí agha?’ Bástɔ́ yi besi acha manyé. Ne yě agha

ane árèm ntá mómayi be, ‘Wɔ echinjítmu’ chí mmu ane bábhɔ́ɔ́ memese amem nepingo. ²³ Mbák ɔ́rɔɔ́ ye bechye akap ntá Mandem ke ɔ́ntik be nti manɔ́ ábè nti èti enyij ené ɔ́kú yi, ²⁴ dõ akap aywe ndü nebhuet ane bo báchyè akap, dɔ́k kpík ku mǎmbák eyɔɔ́ émɔt ne yi ke ɔ́mpetnsem ɔ́nchye akabhe ywe ntá Mandem.

²⁵ “Mbák mmu abhɔɔ́ ndak ne wɔ, anti wɔ, dɔ́k temerí yi ayak mánsokori ndak wu, mǎmbak eyɔɔ́ émɔt. Mbák ɔ́bhíki ku nɔ, mpok ámfuèt, yi andɔk ntá ntaɔ́ manyé ne wɔ, afyé wɔ amɔ́ yi, ne yi an-chye wɔ ntá bo mbij nkú, ne bó mámfye wɔ ekerékɔɔ́. ²⁶ Diɔ́j be mbák émfákári enyu eyɔ, ɔ́pú fu wawak kpáte ɔ́nchye ák-wɔ́ ywe ankem, yěnyij kerɔp.”

Yesu átɔ́ɔ́ èti berwɔp

²⁷ “Bárinjí ndü ebhé Moses érèm be, ‘Mmu abhíki bhɔɔ́ bekwen berwɔp.’ ²⁸ Ke nchí ghati bhe be, yě agha ane afyé amík amuèt ngɔré, ambɔ́ɔ́ nkaysi bebhure ne yi, anáɔ́ akwen berwɔp ne ngɔré wu ndü nti eni. ²⁹ Mbák nyésé ene nemɔt nétò wɔ ndü bebú, feré nɔ guép. Éri be ɔ́ném epókómuet eye émɔt echa wɔ berɔɔ́ ambi beku bebú, mánsɔt mmuet eye nkem mámesese amem nepingo. ³⁰ Ne mbák awónem ywe átò wɔ ndü bebú, kpót wú guép. Éri be ɔ́ném epókómuet eye émɔt echa wɔ berɔɔ́ ambi beku bebú, mánsɔt mmuet eye nkem mámesese amem nepingo.”

Enyij ene Yesu atɔ́ɔ́ èti awáy nebhay

(Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ “Ebhé Moses epet érèm be, ‘Yě agha ane áro ngɔré ywi ndü nebhay, abhɔɔ́ bechye yi ekáti ndu betɔɔ́ be awáy nebhay.’ ³² Ke enyij ene nchí ghati bhe chí be, yěntiki mmu ane árò ngɔré ywi ndü nebhay ené ngɔré ábhíki kwen berwɔp, aku ngɔré akwen berwɔp, ne yěntiki mbakanem ane ábháy ngɔré ane ápét apu ekerénebhay, akwen nkɔwɔ berwɔp.”

Yesu átóŋ ěti neyiki

³³“Băriŋi ndũ ebhé Moses épét éghàti nyaka bachĩmbi bheka be, ‘Ké fyé bariep beku enyiŋ ené óbhíkí bhōŋ nti beku yó. Mmu abhōŋ beku enyiŋ ene yi áyíkí beku ndũ nnyén Mandem.’ ³⁴Ke nchí ghati bhe be mmu abhíkí bhōŋ beyiki wáwák. Mmu abhíkí bhōŋ beyiki ambiŋi mfay, mbōnyune mfay chi bechókó Kefó Mandem. ³⁵Mmu abhíkí bhōŋ beyiki ambiŋi mmik mbōnyune mmiki ne achi mbó enók ene Mandem ásíki bekak are. Ne mmu abhíkí bhōŋ beyiki ambiŋi Yerúsalem, mbōnyune chi etók eremé Mfó ywese. ³⁶Ké yiki ombiŋi ntí ywe mbōnyune óbhíkí bhōŋ betarŋ beku ekaká emene émbák pépép, ne óbhíkí bhōŋ betarŋ beku yó embak pyó. ³⁷Mbák ónká beku enyiŋ, dem be, ‘Éé’. Mbák óbhíkí ka beku enyiŋ, dem be, ‘Áe’. Yěntiki enyiŋ ene echa eyó, éfù chi ntá mbúbmbu.”

Yesu yi be ebhiki ri bekeme bebú amfay bebú

(Lk 6.29-30)

³⁸“Băriŋi be ebhé Moses érèm be, ‘Mbák mmu achóŋtí nyésé nti mánychóŋtí eni nkwo. Ne mbák mmu áféré nényén nti, bábhōŋ befere eni nkwo.’ ³⁹Ke nchí ghati bhe be, mbák mmu akú wó bebú, óké keme yi. Mbák mmu adep wó atá ndũ ebhe awónem, tōŋ yi ebhe échák nkwo. ⁴⁰Mbák mmu áyàŋ beku manyé ne wó be ánsót nkú ye, kpik chyě yi nde ye nkwo. ⁴¹Ne mbák ntemé nenu anyéré wó be ómpókó ntu ywi óndók ne yi nekó ntay †nemot, dók ne yi nekó batay apay. ⁴²Mbák mmu aníŋi wó enyiŋ ene óbhóŋ, chyě yi yó. Ne mbák mmu atwó ntá ye be ómpúo yi enyiŋ óké nisi beku nó.”

Yesu yi be mmu abhōŋ bekōŋ bo abhen bápábhé yi

(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³“Băriŋi ndũ ebhé Moses érèm be, ‘Óbhóŋ békōŋ mmũ etók eye, ómpap mmu ane ápábhé wó.’ ⁴⁴Ke nchí ghati bhe be, kōŋ ka bōmpap abheka, mánik noko mmuet be Mandem ankwak bō abhen báchyè bhe esōŋori. ⁴⁵Mbák bákú nó, bo bágho be báchí bō etayeka mmu achi amfay. Báké ghokontik be yi áto mmok ntá yěntiki mmũ bebú ne yěntiki mmũ ndíndí. Mandem áto manyiep ntá yěntiki mmu ane ákú enyiŋ ene yi áyàŋ ne mmu ane ápú kú enyiŋ ene yi áyàŋ mmu wu ankú. ⁴⁶Mbák bákōŋ chi bō abhen bákóŋó bhe, ntiki nsáy bábhōŋ? Yě chí bakú bebú mbó babhebhé nkábhénti bakōŋ bō abhen bákóŋó bho. ⁴⁷Ne mbák bákaka chi bō abhen mānyie ne bho, nó bákú yi? Yě chí bō abhen bápú bo Israel bákú nó. ⁴⁸Bábhōŋ ye bebhak chak ndũ babhi ankem nkúbhé mbó enyũ Etayeka Mandem mfay achi chak ndũ babhi ankem!”

Yesu átóŋ enyũ mmu ábhóŋó bekwak mmu ane eyi epu

6 Yesu arók ambi berem be, “Sot ká mpok be yě mmu yweka áké kú berí ebhen Mandem áyàŋ yi ankú besi bho ndu betōŋ mmuet. Mbák mmu ankú nó, apú bhōŋ nsáy ane Etayeka Mandem mfay áchyè.

²“Yěntiki mpok ane óchyè enyiŋ ntá mmu ane eyi épú, ké dep akánkáj mbó bō abhen bákú menyiŋ chi be mángó bho. Bákú nó amem bekeré nenikimuet ne ndu mántítok be bo mámbiti bho. Diŋi ká be nebiti ane bo bábiti bho chi awap akap ankem ané bō mánáj bábhóŋó. ³Mbák óchyè mmu enyiŋ mbōnyune eyi épú, kú nó enyune yě mmu apu riŋi enyiŋ ene

†5:41 Ntay nemot: Ntay chi “Mile” ndũ eyóŋndik.

ókà. ⁴Éri be ónkú beri bhésé bhésé ne chɔŋ Etaye Mandem mmu ághò yěntiki enyiŋ ene mmu ákú bhésé bhésé ankap wɔ.”

Yesu atɔŋ enyũ bo bábhóŋ menikmuet

⁵“Yěntiki mpok ane mǎnikmuet, bǎké kɔ mbo bõ abhen bákù menyiy chi be mángó bhó. Bákɔŋ bete amem bekeré nenikímuet ne ndũ manyé mbi ke manikmuet bé mángó bhɔ. Diŋí ká be, neghó ane bo bǎghò be bo mǎnikmuet, chi awap akap ane mǎnánj bábhóŋ. ⁶Mpok ane mmũ yweka áyàŋ menikmuet, ánychwé anywóp, ebhak ene yi ábhak aywínti, antíép mbĩnywɔp anikmuet ntá Mandem Eta yeka mmũ bápú ghɔ ne amík. Mbák mmu akɔ nɔ, chɔŋ Etayeka mmu ághò yěntiki enyiŋ ene mmu ákù bhésé bhésé ankap yi.

⁷“Mpok mmu yweka ánikmuet, áké rem beyǎ menyiy ebhen bébhíkí bhɔŋ ntí ne nnet, mbo bõ abhen bápú bo Israel bákù. Bákù nɔ mbɔnyune bákaysi be beyǎ kepi ke kékù Mandem angok nenikímuet enap. ⁸Bǎké bhak mbo bhó. Bǎpere nikmuet, Mandem Etayeka anaŋ ariŋi enyiŋ ene báyaŋ. ⁹Enyu ene ké bǎbhóŋ menikmuet:

‘Etayese, wɔ mmu óchí amfay:

Kɔ bo mányché nnyén ena kenókó;

¹⁰kɔ bé mandɔ wɔ ɔmbak Mfɔ wap;

ne be mánkú nókó chí menyiy ebhen óyaŋ bo mankɔ fá amik,

mbo enyũ echi awu amfay.

¹¹Chié bhese nenyíé enen echɔŋ;

¹²Ómfɔŋori bebú bhese,

mbo enyu séfóŋóri bo abhen bákú bhese bebú.

¹³Ne óké ka sénchwe ndũ nemo enen nékɔ sénkwén ndũ bebú,

ke feré bhese ndu amɔ mbúbmbú.’

¹⁴“Mbák ómfóŋóri bo abhen bákù wɔ bebú, chɔŋ Etaye Mandem mmu áchí am-

fay nkwo amfɔŋori wɔ. ¹⁵Ke mbák ɔpú fɔŋori bo abhen bákù wɔ bebú, Etaye Mandem Mmu achi amfay apú fɔŋori wɔ.”

Yesu atɔŋ ɛti netarénsay

¹⁶“Yěntiki mpok ane bǎtát nsay ndu menikmuet ntá Mandem, besí ebheka béké bhak mbo bõ abhen enyiŋ ésdɔŋori bhɔ. Bǎké bhak mbo bõ betábhá. Bágwɔt besí bhap chi be bo mángó be bo bachi ndũ netarénsay. Diŋí ká be, neghó ane bo bǎghò be bo bǎtát nsay, chí awap akap ane mǎnánj bábhóŋ. ¹⁷Ke mpok óbhak ndũ netarénsay, sɔ besí bhe watí, ɔmpák ntí. ¹⁸Mbák ónkú nɔ, bo bápú riŋi be ɔchí ndũ netarénsay, ke Etaye mmu bápú ghó ne amík ǎriŋi. Ne chɔŋ Etaye mmu ághò yěntiki enyiŋ ene mmu ákù bhésé bhésé ankap wɔ.”

Yesu átɔŋ ɛti kefɔ mmik

(Lk 12.33-34)

¹⁹“Bǎké sɔt kefɔ nkáp ne kefɔ menyiy bechak mǎmbure fá amik. Fá amik, kengɔk ne mfárékánj bǎchòŋti, ne baghép bǎwàŋ eket mámpɔkɔ yěntiki enyiŋ. ²⁰Enyiŋ ene yěntiki mmu yweka ábhóŋj beku chi be, ansɔt kefɔ nkáp eki ne kefɔ menyiy bechak ambure amfay ntá Mandem. Aré, kengɔk ne mfárékánj bápú kway bechòŋti bhɔ ne baghép bápú kway bedak eket mángép wú. ²¹Ebhak ené nkáp aywe áchí, aré ké ntí ene nkwo nébhak.”

Yesu atɔŋ be amík áchí mbo eróŋj ene ékù mmu ángó mbaŋ

(Lk 11.34-36)

²²“Amík áchí eróŋj ene ékù mmu ángɔ mbaŋ. Mbák mmu abhɔŋ amík ariari, ághɔ andiŋi yěntiki enyiŋ ene yi ákù. ²³Ke mbák apú ariari, mmuet ye nkem ábhák chi amem ejuri. Ke mbák eróŋj eye égirigíri, nɔ ejuri ene ɔchí are eya echa.”

**Enyiñ Yesu atónj̄ eti
Mandem ne menyij̄ mmik**

(Lk 16.13, 12.22-31)

²⁴“Yě mmu apu kwáy betok bachi bati apay ndoñ amot. Mbák ámbónj̄ bachi bapay, áktoñ amot ancha anefú, mbák épú nó, áchye kenókó ntá amot, ambyák anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok noko menyij̄ mmik.

²⁵“Nó kě nchí ghati bhe be, mmu áké bhōñ basémé eti nepém eni andem bé, ‘Chōñ nyíe yi? Chōñ nyú yi? Chōñ mfyé yi?’ Nepém nkwa nébhíkí cha nenyíé? Nepém nkwa nébhíkí cha ndené? ²⁶Yinj̄ ká kenen. Képú kwanj̄ nenyíé ne kápú fere mbwot ebhi kembay ndũ betem. Yě no, Etayeka mmu achi amfay áchye ko nenyíé. Bábhíkí riñi be báchá kenen-e? ²⁷Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beku nepém eni nénsap yě chi mandú niñiniñi, nenchá enyu nebhōñj̄ bebhak?

²⁸“Ne ndaká yí bábhōñ basémé eti nden ene béfyé amuet? Yinj̄ ká enyũ bōchuchu abhen bachi ebhi bágò. Bápú ku betik ne bapu ghoko nden. ²⁹Ke nchí ghati bhe be, yě chí Mfo Sólomon mmu ábhōñj̄ nyaka beyá keném, abhíkí bhōñ nyaka nden ene eri mbo yě chuchu amot. ³⁰Mandem kě ághókó táko ne beri ebhi, táko ane ákway bebhak ehoñ, mbúré angwosi, mámfyé angó. Bákáysí bé be kě Mandem apu kwáy békwak mámbónj̄ nden béfyé amuet ke? Neka eneká ne Mandem négúpsi necha!

³¹“Báké bhōñ ye basémé, mándeme noko be, ‘Chōñ sényie yi? Chōñ sényú yi? Chōñ sémfyé yi?’ ³²Menyij̄ ebhen menkem kě bō abhen bápú bo Israel básíkí nti are. Ke Etayeka mmu áchí amfay arinj̄ be bábhōñj̄ bébhōñ menyij̄ ebhen menkem. ³³Yá yé ka mbi befye ntí berō Mandem ámbák Mfo yweka, mámfyé ntí beku chi yěntiki enyij̄ ene yi áyàn bo manku, ne chōñ yi anchye bhe menyij̄ ebhen menkem nkwo. ³⁴Báké

bhōñ ye basémé eti nywop enen mbúré. Chōñ mbúré antwo ne ayi barak ane mmu afyé ntí are. Báké sot besōñri bechak má-máká ndũ ebhen ehoñ.”

**Yesu atónj̄ bé bo bábhíkí
bhōñ bétáj̄ bati**

(Lk 6.37-38, 42-43)

7 “Báké tánj̄ bati kéká mántáj̄ be nkwo. ²Mmu áké tánj̄ nti mbōnyune, enyu ené j̄tāñ nti enyu yo ke Mandem átāñ wō. Enyũ j̄yenti j̄nchye nti, nkúbhé enyu yo ke báyenti máchye wō. ³Ndaká yí j̄yij̄i mój̄enyij̄i ane achi anyese nti, ené j̄pú fye ntí ndũ nkokónok ane achi wō anyese? ⁴Ná j̄ghàti nti be, ‘Manó, dō me mféré mój̄enyij̄i ane achi wō anyésé,’ ené nkokónok achi wōmbōñ anyese? ⁵Wō mmũ betábhá, feré kpík nkokónok ane achi wōmbōñ anyese, ke óngō mbanj̄ sayri beferé mój̄enyij̄i ane achi amem nyésé manóywe.

⁶“Báké sot menyij̄ Mandem máchye ntá bō abhen bábhíkí bhōñ mpok ne yi. Báchí mbo mmú. Mmu áké sot menyij̄ Mandem áchyé ntá bo abhen bábyak bhō. Báchí mbo bakók. Mbák máchye bakók enyij̄i nkáp, básōt mányop chi ndũ ntōp. Ne mbák máchye mmú menyij̄ Mandem, áyibhiri mmuet antoko bhe anet.”

Bép, chōñ máchye wō

(Lk 11.9-13)

⁷“Nik mmuet eti enyij̄ ene j̄yàn, chōñ Mandem anchye wō. Yāj̄, chōñ j̄ngō. Dep nekok, chōñ mánene ntá ye. ⁸Ku no mbōnyune yěntiki mmu ane ánikmuet eti enyij̄ ene yi áyàn, Mandem áchye yi. Yěntiki mmu ane áyàn enyij̄, ágho yo. Yěntiki mmu ane ádébhé nekok, mánene ntá yi. ⁹Bě bachibhō, mmu yweka ane mbák móywi ámbép yi bret, ansot chi ntay anchye yi, chi agha? ¹⁰Mbák ámbép wō tansi, j̄chye yi nnyó ke? ¹¹Mbák be bō bebú, bábhōñ nti bechye berítí

menyiŋ ntá bõbheka, bákáysí be Etayeka mmu achi amfay ke anɔk bebhɔŋ beyã ekɔŋ ndu bechye berítí menyíŋ ntá bõ abhen mãnikmuet ke? ¹²Yëntiki mmu yweka ánkú ye ne bati mbo enyũ yi ák-way beyaŋ be bo manku ntá yi. Mbák mãnkú nɔ, étɔŋ be bákú menyíŋ ebhen Moses ne baremé kepĩnti bághàti bhese amem basiŋí amap.

¹³“Nyũbhá ané mmu áfuèt aré bechwe ndũ Kefɔ Mandem áchí mábhérí. Nyũbhá ané mmu áfuèt are andɔk anchwe ndũ mbĩ newú ánéné mmuet ne mbi wu áchik, ne échí wikirik befuèt are. Éku bo abhen báfuèt are baya. Fuét yé ka chi ndũ nyũbhá ane achi mábhérí. ¹⁴Fuét yé ka ndũ nyũbhá ane achi mábhérí mbɔnyune wú ké mmu áfuèt aré anchwe ndũ mbĩ nepém. Mbi wu ábè mmuet befuèt aré, ne bõ abhen báfuèt are babhiki ya.”

Yëntiki enɔk ne eyi bakaŋ

(Lk 6.43-44)

¹⁵“Sɔt ka mpok ne bõ-nsé abhen bárèm be báchí baremé kepĩnti Mandem. Bákɔt ngepti be báchí bághɔŋmém, ke sayri sayri, báchí chí nkwo ene nsay ánu yɔ. ¹⁶Chɔŋ mãndiŋi enyũ bɔ báchí ndũ bepiŋ ebhap, nkúbhé mbo enyũ mmu áriŋi enɔk ndũ kepem eki. Bápú rɔŋ ndũ támfáŋ mãnkɔk nepi. Ne bápú rɔŋ ndũ nnet áróŋóri mãnkɔk bakwa. ¹⁷Enyu yɔ ke échí ne erítí enɔk. Ényu chi berítí kepem, epu kway menyu bebéptí kepem. ¹⁸Ne ebéptí enɔk ényu chi bebéptí kepem, épú kwáy ményú berítí kepem. ¹⁹Bákɔt yëntiki enɔk ene épú nyu berítí kepem, mámkpɔti, mansɔŋ angɔ. ²⁰Baremé kepĩnti nsé bachi mbo menɔk ebhen bepu nyu berítí kepem. Bãriŋi bho chi ndũ bepiŋ ebhap.”

Bakoŋo Yesu abhen tetep

(Lk 13.25-27)

²¹“Puyé yëntiki mmu ane ábhĩŋi me be, ‘Acha, Acha’ ké áchwè ndũ Kefɔ mfáy.

Mũne ákú enyiŋ Etaya mmu achi amfay áyaŋ ke áchwe are. ²²Ndũ nywɔb-hé manyé, chɔŋ beyã bho mándem ntá ya be, ‘Acha, Acha, pú séghàti nyaka bho Eyɔŋ eye ndũ nnyén ena? Pú sébòk nyaka befɔŋó bebúbebu ndũ nnyén ena? Ne sékú nyaka menyíŋi maknkay ndũ nnyén ena!’ ²³Ke ndũ nywɔp enɔ chɔŋ ngati bho bhe, ‘Mbíkí riŋi be wáwák. Fã ká me besí, be bakú bebú.’”

Menyũ baté beket bati apay

(Lk 6.47-49)

²⁴Yëntiki mmu ane ághòk menyíŋ ebhen mërèm, anku mbo enyũ ndémé, achi mbo ndiŋindak ane até eket ndũ setárébhé. ²⁵Éti yɔ, yèndu manyiep ákwéné tontó, ne manyén ájwí, agboko, babhuép atañataŋ anu, eket eyɔ éke kwen. Éke kwen mbɔnyune mbɔŋɔket até yɔ ndũ setárébhé. ²⁶Ke mmu ane ághok menyíŋ ebhen mërèm, yi ke ku mbo enyũ ndémé, áchí mbo echĩntímu ane até eket ndũ ésiép. ²⁷Eso étwɔ nɔkɔ, manyiep akwen tontó, ajwi, ataka ebhi, babhuép atañataŋ ánú, eket eyɔ ébáy mmuet amik juu!

Yesu atɔŋ mbo mmu ane árèm émbak chi enyu yɔ

²⁸Yesu ánáná nɔkɔ berem menyíŋ ebhen yi átɔŋ, bõ mankem abhen báchí are bábhák maknkay tontó éti eyi enyũ ene yi átɔŋ. ²⁹Átɔŋ nyaka mbo mmu ane árèm emay, puyé mbo batɔŋ ebhé Moses.

Yesu abú mmu ebhaŋákwa

(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

8 Yesu ánáná nɔkɔ menyíŋ ebhen yi átɔŋ, arɔ njie asepe amik. Beyã bo bábhó bekoŋo yi. ²Bápére yiŋi, mmu ebhaŋákwa amɔt atwɔ akwen yí bekak abho berem be, “Acha, mbák ɔkɔŋ, ɔk-way beku me ntaŋ.” ³Yesu anyabhe awɔ atɔk yi arem be, “Nkɔŋ beku wɔ ɔn-táŋ, neme ene némáy.” ⁴Témté wu, ataŋ.

⁴ Yesu arem ntá yi be, “Ké ghati yě mmu enyiy ene éfákárí, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi angó be ebhanákwa ye é-may. Ánáj ámbýó wá, óndók, ónchye ye akap ntá Mandem békóño ebhé Moses. Chóñ eyó émbak enyiy ene étõñ bo be ebhanákwa ye emay.”

**Yesu abú mmõbetok
mũnti batemé nenu Rom**

(Lk 7.1-10)

⁵ Yesu afa are rõñ Kapënaum. Ágháká nókó aré, mmu amot ane áchí mũnti eká batemé nenu Rom besa betay arók ntá Yesu, abho menikmuet ntá yi, ⁶ andeme nókó be, “Acha, mmõbetok awa achí anywóp bíñírí ne beyá bebe.” ⁷ Yesu akeme yi be, “Chóñ ntwó nkú yi antañ.” ⁸ Ke mũnti batemé nenu wu arem be, “Acha, mbíkí kway mmu ane ótwó eket eyi. Chié chí eyóñ, chóñ mmõbetok wa antañ. ⁹ Nchí rem nò mbõnyune menkwó mbõñ bõ abhen, mbák mángátí me nkú enyiy, mbõñ begbok bho. Ne mbõñ nkwó batemé nenu antene ya abhen mbák ngati bho enyiy, bábhõñ begbok mé. Yěntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, ářõñ, ne yě agha ane ndémé be, ‘Twó’, átwó. Ne mbák ngátí mmõbetok awa be, ‘Kú enyiy ene’, abhõñ beku yó.” ¹⁰ Yesu ághókó nókó nò, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet, arem ntá bõ abhen bákõño yi be, “Dĩñí ká be mbíkí re gho yě mmu Israel amot ane ábhõñ neka ne me enyu ené. ¹¹ Dñí ká be beyá bo báfú chóñ bebhé menkem mántwó manchókó ne Ábrahim ne Áisek ne Jekóp ndũ menyie epá ndũ nebhuere kefo mfay. ¹² Ke chóñ mánten bo abhen bábhõñ nyaka bebhak ndũ nebhuere Kefó Mandem nefí ndũ ejuri. Aré, mámbak ndũ kebho ne nenyie ámén.” ¹³ Yesu ayibhiri ye mmuet arem ntá mũnti batemé nenu be, “Petnsem anywóp, yěntiki enyiy echi mbõ enyu ónókó.” Nkúbhé mpok ane Yesu árèm nò, mmõbetok wu atañ.

Yesu abú beyá bõmame

(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

¹⁴ Yesu arók achwe eket Píta, aghó nno ngoré ywi bhúré ne mbúép amuet. ¹⁵ Arók yi nékúmuet atók yi ndũ awó. Mbúép wu ámay. Afate aku nenyié abho mene Yesu. ¹⁶ Égháká nókó beku, bo báré söt beyá bo abhen befõño bebúbebu bésõñõri bho mándók nókó ntá Yesu ne bho. Yesu are söt chí eyóñnyu eyi amboko nókó befõño bebúbebu be méndó bho, ne ambu nókó bõmame. ¹⁷ Yesu aku menyiy ebhen ntá bho be enyiy ene ndemekepinti Aisáya árémé nyaka éti yi émfú tetep. Aisáya arem nyaka be, “Asöt mame ayese ne apókó besõñõri ebhesé.”

**Enyũ nepém nkoño
Yesu nébhõñó bebhak**

(Lk 9.57-62)

¹⁸ Yesu ághó nókó beyá bo ndũ bátwó bákábhé yi, aghati baghók abhi be, “Sémpé ebhé manyu éne awu.” ¹⁹ Ntõñ ebhé Mandem amot arók ye ntá Yesu arem be, “Ntõñ, chóñ nkoño wá yěntiki ebhak ene órõñ.” ²⁰ Yesu akeme yi ne nekay be, “Besõp bebhõñ babhok, kenen kébhõñ manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí bhõñ ebhak besõñ ntí.” ²¹ Nkoño Yesu achak arók ntá yi arem be, “Acha, dõ kpík ndók mbémé Etaya.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Kõñó me. Dõ bawú mámbémé ngú wap.”

Yesu aku mbúép atañatañ akwen chák

(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Yesu arók achwe amem áchwí ne bakoño bhi ndu bépe berõñ ebhé manyu echak. ²⁴ Ndũ bárõñ, bápére ghó mbúép atañatañ ábhó menu, mpérényen ebho bedep áchwí, manyiep anchwe nókó amem. Yesu abhak ndũ kenó. ²⁵ Bakoño bhi bárók mañeme yi barem be, “Acha, pemé bhese, sétwó gu anyén!” ²⁶ Yesu arem be, “Bácháy yi? Neka eneka

négupsi necha!” Afate ye asáy mbúép ne mpérényen, nnyén nekwen tíí. ²⁷ Bábhák maknkay tontó, babho berem be, “Ntiki enyū mmu né? Yé chí mbúép ághòk yi, mpérényen éngok yí!”

**Yesu akū befóǵo bebúbēbu
bérś bōbati apay**

(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Yesu arək aghaka atú mmik bō Gerása ebhē manyu echak. Bō bati apay abhen befóǵo bebúbēbu bésǵori bho, bá-fú ndū nebhuéré manem ané bō báchǵko are, bátémeri yi. Bághǵ nyaka bo, mán-toko bho anet. Éká bo keperere fuét atú wu. ²⁹ Nēghó ane bághó Yesu, babho bebik mándeme nōko be, “Mmō Mandem, ǵbhǵ ntiki ndak ne bhese? Ótwó bechye bhese ntemsi ené mpok abhiki re kway?” ³⁰ Ere me nkwo bakók ányie nyaka kek-wot ne nebhuét wu. ³¹ Befóǵo bebúbēbu ebhen bésǵori bho bēbhó menik Yesu mmuet be, “Mbák ǵbòk bhese, tó bhese chí ndū nkwo bakók wu.” ³² Yesu aghati befóǵo bebúbēbu bho be, “Dók ká.” Béfú bōbhō amuet, berək, bechwe ndū nkwo bakók. Bakók ankem bārókóri bāsepe ndū nkoko-njie dúgúdúgúdúgú bágúre anyén. ³³ Bō abhen bábhàbheri bakók, bághó nókó nō, bábué, bārək ndū etək ene echi kekwo, baghati bho yēntiki enyū ne enyū éfákári ne bō abhen befóǵo bebúbēbu bésǵori nyaka bho. ³⁴ Etək enkem émoko témté erək étémeri Yesu. Mánik yi mmuet be ándó atú etək eyap.

Yesu abú mbéntí

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

9 Yesu áfá nókó atú Gerása, arək, asot áchwí apé nnyén, apetnsem Kapē-naum, etək ene yi áchǵko. ² Bōfú bátwó ne mbéntí amot ane bápókó ndū bekpaka ntá yi. Yesu ághó nókó enyū neka enén bábhǵǵ ne yi be abhǵ betan bebu mmu wu, arem ntá yi be, “Mówa, ǵké chay, mfóǵóri bebú ebhe.” ³ Éku mbok batǵ

ebhé Mandem abhen bachi are bábho berem ne mmuet eyap be, “Árem kpát mbō bhé achi Mandem! Mandem aywínti ké ákway béfóǵóri bebú mmu!” ⁴ Yesu arǵi nkaysi yap, abhép bho be, “Ndaká yí bákaysi bebéptí menyū?” ⁵ Enyū ene échí wikirik chí ene? Berem be, ‘Mfóǵóri bebú bhe,’ ke chí berem be, ‘Faté kó?’ ⁶ Ke chǵ nkū mándǵi be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbǵ betan fá amik beforjori bebú bho.” Arem ntá mbéntí wu be, “Faté, pókó bekpaka bhe guré!” ⁷ Mbén-tí wu afate kperere, agure. ⁸ Bo bághó nókó enyū ene efakari, bábhak maknkay tontó, babho bebiti Mandem mmú áchye nkwa enyū betan ebho.

**Yesu abhǵi Mátio be
ámábák nkoǵo ywi**

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹ Ené Yesu árś ebhak ene yi ábú mbéntí ákǵ, árǵ, aghó mbebhé nkabhénti amot chǵko amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Mátio. Abhǵi yí, arem be, “Twó, bhák nkoǵo wa.” Mátio afate, abho bekoǵo Yesu.

¹⁰ Étáré nókó, Mátio abhǵi Yesu eket eyi. Anak mamere bhi ne babhebhé nkábhénti bachak, ne bakū bebú bachak. Yesu, achǵko anyie nōko nenyié ne bho, ne bakoǵo bhi nkwo. ¹¹ Bōnkwo Fárisi bághó nókó ndū Yesu ányie nenyié ne bhó, bábhó bebhep bakoǵo Yesu be, “Ndaká yí ntǵ yweka ányie nenyié ne menyū bōbhen?” ¹² Yesu ághók enyū ene bārēm, akeme bho ne nekay be, “Bō abhen bápú me, bápú yan nǵ. Bō mame ke báyan nǵ.” ¹³ Áréme nókó nó, arək ambi berem be, “Dók ká, mānu berǵi enyū ene Mandem áréme. Arem be básǵ be, ‘Enyū ene mēyǵ chí be bo mángó ntínso ne bati, puyé chí ak-abhénya.’ Mbíkí twó bebhǵi bō abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mámbák bakoǵo bha, ntwo bēbhǵi chí bo babúbábú.”

**Bábhép Yesu éti netarénsay
ndũ menikmuet ntá Mandem**

(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴ Mbok bakoŋo Jōn Njwiti bárók ntá Yesu bábhép yi be, “Ndaká yí besé ne bōnkwo Fárisi sétare nōkō nsay ndu menikmuet ntá Mandem, ke bakoŋo bhe bápú kũ nō?” ¹⁵ Yesu akeme bhó be, “Bákáysí bé bo bákway bechōkō nsónso ndũ epá nebhay ené mbāyngoré abhuét ne bho? Nsé! Ke mpok átwō ane báfere chōŋ mbāyngoré ntá yap. Ne chōŋ mǎntare nsay mpok yō.” ¹⁶ Yesu arōk ambi berem be, “Yě mmu apú kway besōt ebhókōnden nko anchók mbok ndũ esí nden? Mbák mmu anku nō, ebhókōnden nko éŋàti, enku mbokó nden áchik ancha esí mbok. ¹⁷ Ne ntá bo abhen báfyē mmém ndũ bebhā nkwo bhanya, bápú fyē mmém bako amem ebhā nkwo bhanya ene esi. Mbák mánkú nō, ebha ésen, enchōŋ, ne mmem andōk amík. Báfyē mmem bako chi ndũ ebhā nkwo bhanya ene ekō. Mbák mánkũ nō, mmem apú rōŋ amík ne ebha epu sen enchōŋ.”

Yesu aŋeme mmō mũnti

(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸ Ené Yesu abhuet beghati bho menyiŋ ebhen, bápére gho mũnti bo Israel amōt arōk akwén yi bekak, abho berem be, “Éta, mówa agu néne. Chí mōngoré. Nnikmuet, twó nyaná amo yi amuet, ne chōŋ ampetnsem ndũ nepém.” ¹⁹ Yesu afate ne bakoŋo bhi bábhō berōŋ ne mũnti wu. ²⁰ Ené bárōŋ, ngoré amōt afú Yesu ansem, arōk petii, atōk nkokoŋ nkú yi. Ngoré wu áfère nyaka manōŋ ndũ mamié byo ne apay. ²¹ Akũ nō mbōnyune arem nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntōk yě chi nkokoŋ nden Yesu, chōŋ ntaŋ.” ²² Yesu ayibhiri mmuet aghó yi, aghati yi be, “Mówa, kéchay. Neka ene ne me néku

ōtaŋ.” Témté wu ngoré wu ataŋ. ²³ Yesu afuét ye are rōŋ ndũ eket ene mũnti bo Israel wu. Ágháká nókó aré, achwe anywōp, aghó bafé babhaŋ ne ngémtay bho ndũ bádi kebho ne beyá ewat. ²⁴ Aghati bó mankem be, “Fú ká kpík, mōne abhíkí gú. Ábhure chí kenó.” Bó mankem béré way Yesu way. ²⁵ Bō nneréket bátén nókó bho nefí, Yesu arōk kekwo ne ngú wu, ákém yi ndũ awó, mówa apetnsem ndũ nepém, afate. ²⁶ Mbok éti ndak ane ataka atú etōk wu ankem.

**Yesu akũ manémámik bati apay
babho begho mbaŋ**

²⁷ Ené Yesu árō nebhuet wu árōŋ ambi, manémámik bati apay babho bekoŋo yi mámbik nōkō be, “Mmō Mfō Debhít, ghó bhese ntínsol!” ²⁸ Mpok Yesu achwe anywōp, manémé amík bho bákōŋo yi aré. Abhép bho bé “Mánókó be měkwáy beku mǎngó mbaŋ?” Bákéme be, “Acha, sénoko.” ²⁹ Yesu atōk ye amík ayap arem be, “Émbák ne bhe mbō enyũ mánókó.” ³⁰ Amík ánéne bho témté, bapet babho begho mbaŋ. Yesu asemte bho be, “Báké ghati yě mmu enyiŋ ene efakari.” ³¹ Yě nō, bárōŋ nókó, mángati nōkō bho ndũ atú etōk wu ankem enyiŋ ene Yesu áká ntá yap.

Yesu akũ mbók abho berem kepi

³² Bō-bho bati apay báró nókó Yesu, bōfu basōt mbók bárók ntá Yesu ne yi. Éfōŋó ebúbu ke ékú nyaka yi ákwéné keb-hok. ³³ Yesu abók efōŋó ebúbu yō. Éró mmu wu, abho berem kepi témté. Beyá bo abhen bachi aré, babhak maknkay, bábhó berem be, “Sébhíkí re ghó ene enyu fá amem etōk Israel.” ³⁴ Ke bōnkwo Fárisi béré rem chi be, “Chí mfō befōŋó bebúbebu ké áchyé Yesu betaŋ bébok be-fōŋó bebúbebu.” ¶

Yesu ágho bho ntínso

³⁵ Yesu ákò nyaka amem betək begho ne ndũ bōbetək, antəŋ nəkò bho amem bekeré nenikímuet bo Israel. Ne angati nəkò bho Mbok Ndíndí ėti Kefò Mandem. Ábù nyaka bo abhen bárəŋ ntá yi ne mame menyu ne menyu. ³⁶ Yesu ághó nókó ndũ ngémtay bho bátwò ntá yi, aghó bho ntínso mbənyune báchi ndũ esəŋəri, kebhəŋ nkwak, mbo bəghəŋəmən ane ábhíkí bhəŋ mbabheri. ³⁷ Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Mbuot béfére ebhi aya, ke bakũ betik bábhiki ya. ³⁸ Nik ye ka mmuet ntá Mandem mmu achi mbəŋəŋki bé ántó bakũ betik mamfere mbwət ebhi.”

Yesu ayap böbati byo ne apay be mámbák bönto bhi

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

10 Ewak émət, Yesu abhiŋi bakoŋo bhi bati byo ne apay, achye bho betəŋ bébók befóŋó bebúbəbə ne ndũ bébú mame menyu ne menyu. ² Manyén bönto Yesu bho bati byo ne apay achi be: Ane mbi abhak Símun. Nnyén eni néchák nébhak be Píta. Achák abhak Andru, manó Píta. Ne Jems ne mómáyi Jón, bō Sebedi. ³ Báchák bábháč Filip ne Batolómyo, ne Tómás, ne Mátio mbəbhé nk-abhénti, ne Jems mmə Alfeyəs, ne Tadiəs. ⁴ Ne Símun, mfyě-betəŋ ndũ barakátək, ne Júdas Iskaríot mmu áti nyaka Yesu.

Yesu ató bönto bhi bati byo ne apay nefí ndũ betik

(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Yesu abhiŋi böbhə bati byo ne apay aghati bho be, “Mětò bhe nefí ndũ betik. Ke báké rəŋ ntá bo abhen bápú bo Israel, ne báké chwe ndũ yě etək Samária émət. ⁶ Dók ká chi ntá bo Israel abhen bachi

mbo ághəŋəmən ané ánémé ebhi. ⁷ Dók ká mǎngati nəkò bho be, ‘Mpok arəp kek-wət ane Mandem abhak ne bho mbo Mfə wap.’ ⁸ Bú ká bömame, ŋemé ká bawú, mǎmbu bö ebhaŋákwa nkwa. Bók ká befóŋó bebúbəbə be méndó bho. Nchyé bhe betəŋ ndu bekə menyin ebhen nke sət nkáp. Dók yě ka kə bho ntá bho kebhép bho nkáp. ⁹ Mmu áké pəkó yěntiki enyũ nkáp amuet. ¹⁰ Mmu áké pəkó ebhá nekə, ne yě chí nkú áchák, ne yě chí nkwbhánya échák, ne yě chí ntém. Bo báb-həŋ béchíe nkubetik enyin ene yi ábhəŋó bébhəŋ. ¹¹ Yěntiki etək ené bəchuóbhé aré, yǎŋ ká esáyri mmu ane ábhəŋó ekəŋ besyepiti bhe eket eyi, mǎnchəkə ne yi kpáte mpok ane bǎrə etək eyə. ¹² Nechwe ane bəchwe anywóp, kaká ka bö abhen bachi are mǎndem be, ‘Áfók Mandem ámbák ne bhe.’ ¹³ Ne mbák básət bhe ne ekəŋ, nik ka mmuet be áfók Mandem ámbák ne bho. Ke mbák bábhíkí sət bhe ne ekəŋ, nik ka mmuet be Mandem ánkém áfók ywi, kechye bho. ¹⁴ Ne mbák báb-hiki syepiti bhe ndũ yě eket ne yě chí etək, kwet ka mfok ane áchí bhe bekak, mǎmfa are. ¹⁵ Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átəŋ bö mmik, chəŋ angó ntínso ne bö etək Sódóm ne abhen Gomóra encha bö etək ené bábhíkí sət bhe ne ekəŋ.” [§]

Yesu aghati bönto bhi esəŋəri ené bábhəŋó bébhəŋ

(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

¹⁶ “Ghók ká, Nchí to bhe ntá bö mmik mbo bəghəŋəmən nenti nkwa. Bák yě ka bö kéŋwǎŋ mbo nnyó, mǎmbóŋ bati pépép mbo bebhəŋó. ¹⁷ Sət ka mpok mbənyune bo bákəm chəŋ bhe mǎmfye amə bö batí etək, mǎndep manet ayeka amem bekeré nenikímuet ebhap. ¹⁸ Chəŋ bo mánja bhe gbaka gbaka gbaka ntá

§10:15 Sódóm ne Gomóra: Chi betək ebhen Mandem ató nyaka ngo áəŋ bho ėti beyǎ bebú böbhəp.

bəgəbhanə ne bafə ɛti ya. Ne chəŋ eyə ɛnchye bhe mbi beghati bhə ne bə abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí ɛti ya. ¹⁹Mpok básóré bhe ambi ndu bétánj be, báké seme be, ‘Chəŋ séndem be yi ne yě chí be chəŋ séndem ná?’ Báké səŋəri mmuet mbənyune mpok ánkway, Mandem ághati bhe enyiŋ ene bəbhəŋj berem. ²⁰Nchí ghati bhe enyiŋ ene mbənyune mpok yə, menyin ebhen bərəm bépú fu be anti. Efəŋj mmu Mandem etayeka átə kə ághati bhe enyiŋ ene bəbhəŋj berem. ²¹Chəŋ manj anchye nti manj ntá bəbati be mángwáy. Chəŋ mbək bachi mánku enyumət ne bəbhəp. Chəŋ mbək bhə mánte nenu ne bachi ne manj, mánku be mángwáy bhə. ²²Chəŋ menyí bho menkem mámpap be ɛti ya. Ke Mandem əpeme yəntiki mmu ane átə kpírí te ndú ngwenti. ²³Etək ene bo bəchyə be səŋəri, fá ká aré áyák mändək etək échák. Dínj ká be bápú kway beko ndú betək Israel menkem beku betik ebha ené Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki re petnsem.

²⁴“Mmčkáti apu kway berinji enyiŋ ancha ntəŋ ywi. Ne mübetok apú cha chi-betok ywi. ²⁵Échí enyiŋj manjək be mánku ne mmj ekáti mbə enyu bákú ne ntəŋ aywi. Ne échí enyiŋj manjək be məbetok ámbák mbə chi-betok ywi. Mbák bo bákway bəchik nti kpát mám-binj me münti nneréket be Belsebul, ná ne be böneréket? Chəŋ mánchye bhe manyén ané ábébhé áchá enj!”

Mmu abhəŋ bəcháy chi Mandem

(Lk 12.2-7)

²⁶“Báké chay yě mmu ane əpəbhe. Yəntiki enyiŋ ene bákútí, chəŋ mánene. Ne ené echi bhésé bhésé, chəŋ mánku

be bo mándinj yə. ^{**27}Yəntiki enyiŋ ene ngátí bhe ansem ansem, ghatí ká bho kpəŋjórəŋ. Ené bəghókó ansem ansem, kó ka amfəy beket mándem be mmik nkem ángók. ^{††28}Báké chay bə mmik. Bákway beway chi mmuet nkwə. Báb-híki bhəŋ betəŋ beku yənyiŋ ndu Efəŋj mmu. Mandem kə bəbhəŋj bəcháy. Yí ke ábhəŋj betəŋ bechye mmuet mmu ne efəŋj mmu esəŋəri amem nepingo. ^{‡‡29}Pú mmu ákwáy beku bəkenen bapay ne nkáp ane apu yənyiŋ? Yě nó, yě mósenen amət apú kway bekwen amik ené Etayeka mmu achi amfay abhiki rinji. ³⁰Enyu yə ke échí ne bhe. Mandem arinji yě chí mpəy bekaká emene ebhen bəchí yəntiki mmu yweka anti. ³¹Báké chay ye yənyiŋ ené bo bakway beku bhe. Besí Mandem, yəntiki mmu yweka abhəŋ menwəp tontó achá ngémtáy kenen.”

Bə abhen bachi bə-Yesu

(Lk 10.8)

³²“Yəntiki mmu ane árəm kpəŋorəŋ besí bə mmik be yi achi mmu wa, chəŋ menkwj ndem besí Etaya mmu achi amfay ndú nywəp manyé, be mmu wu achi awa. ³³Ke mmu ane átánj besí bho be yi apu mmu wa, chəŋ menkwj ntaŋa besí Etaya mmu achi amfay be yi apu mmu wa.”

Mbok Yesu átəwə ne ákóré

(Lk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴“Báké kaysi be ntəwə fá amik chi beku bo mámbák ndu kpák ne bati. Ə. Ntwə chi be bo mánú ne bati. ³⁵Ntwə beku bə abhen bəbhanem mánú ne bachi bhəp, abhén bəghoré mánú ne manj ne bəghoré mánú ne manj maném abhəp. ³⁶Bəmpap báfú chi eket mbəŋ

**10:26 Belsebul: Mfə befəŋj bəbəbebə akəŋ bebhese tetep ane Mandem áyən bo mándinj.

††10:27 Yesu yi be bəkoŋo bhi bəbhəŋ beghati bo kpəŋjórəŋ menyin ebhen yi ághátí bhə ansem ansem.

‡‡10:28 Efəŋj nkəwə épú gu. Mmuerə eyi ke ágú.

mmu. ³⁷Mbák ɔkɔŋ etaye, ne yě chí máye ɔchá me, nó ɔbhíkí kway bebhak nkoŋo wa. Ne mbák ɔkɔŋ mɔywe ɔcha me, nó ɔbhíkí kway bebhak nkoŋo wa. ³⁸Mmu ane ábhíkí ka bepɔkɔ ekotákátí eyi ankoŋo ndù bayarékak aya, abhíkí kway bebhak nkoŋo wa. ³⁹Mmu ane areme be abhíkí riŋi me ndù áyàŋ be ámpémé mmuet yi, apú bhɔŋ nepém enen tetep. Ke mmu ane áká bégu éti ya, ábhɔŋ nepém enen tetep.”

Mandem ákap yěntiki mmu ane áśòt bakù betik abhi sayri

(Mk 9.41)

⁴⁰“Yě agha ane áśòt bhe sayri, áśòt chi me. Ne yě agha ane áśòt me sayri, áśòt chi éta mmu áto me. ⁴¹Mbák ɔsɔt mmu sayri mbɔnyune ɔrɔŋí be yi achi ndemekepinti wa, chɔŋ Mandem anchye wɔ nkúbhé akap ane yi áchye ntá ndemekepinti ywi. Ne mbák ɔsɔt mmu sayri mbɔnyune ɔrɔŋí be ákù chi enyiŋ ene Mandem áyàŋ bo mankù, chɔŋ Mandem anchye wɔ akap mbɔ mmu ane ákù enyiŋ ene Mandem áyàŋ bo mankù. ⁴²Diŋí ká be yě agha ane áchyé yě chí manyiep bakwen ntá yě mmu amɔt ndù nkwo bɔbha bhen mbɔnyune achí nkoŋo wa, diŋí be Mandem abhɔŋ bechye yi akap.”

Jɔn ató mbɔk bakoŋo bhi be mámbép Yesu mmù yi achi

(Lk 7.18-35)

11 Yesu ánáná nókó beghati baghɔk abhi bati byo ne apay enyiŋ ene bo bábhɔŋɔ beku, afa nebhuet yi achi ne bho arɔk ndù betɔk Israel béchák ndu beghati bo Mbok Ndíndí.

²Mpok yɔ, Jɔn Njwiti abhak ekerékenɔŋ. Ághókó nókó menyiŋ ebhen Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto ákù, ató mbɔk bakoŋo bhi be mándók mámbép Yesu be, ³“Wɔ ke ɔchí Mpeme ane Jɔn árémé be átwɔ, ke chi be sébhɔŋ menoŋ mmu achak?”

⁴Yesu akeme bhɔ be, “Pet ka nsem ghati Jɔn menyiŋ ebhen bághókó bo bárém, ne ebhen be babhɔŋ bághɔ. ⁵Bághok ne bághɔ be manémámik bághɔ mbanj nénené, ne bakem báfaté bákɔ. Bó ebhanákwa bátánj ne bachókó batú bághòk mbanj. Bawú bápetnsem ndù nepém ne bo bághàti bachébhébhɔ Mbok Ndíndí. ⁶Éri echa ntá mmù ane apú kwén ndù bebú éti menyiŋ ebhen mékù.”

⁷Ené bakoŋo Jɔn bárɔ bárɔŋ, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bátwɔ nebhuet ane yi achi éti Jɔn be, “Mpok bārɔŋ nyaka awu amem baso, bārɔk beghɔ ntiki enyù mmù? Bārɔk beghɔ mmu ane achi mbɔ énsómanyiep ene babhúép áfòk énkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? ⁸Bārɔŋ nyaka amem baso beghɔ yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bó abhen báfyé menyù nden ebhɔ báchòkɔ chi amem bekírí-bafɔ! ⁹Ghati ká me. Bārɔŋ nyaka amem baso béghɔ ntiki enyù mmu? Ndemekepinti? Échi tetep. Ke diŋí ka be mmu ane bághó achá ndemekepinti. Bé bārɔk ye beghɔ kpik yi? Bārɔŋ be bārɔŋ nyaka chi beghɔ ndemekepinti? Ke diŋí ka be, Jɔn acha baremé kepinti báchák. ¹⁰Jɔn ké achi mmu ane Ekátí Mandem érem éti yi be,

‘Mandem arem nyaka be, Yiŋí, chɔŋ ntó mpɔkɔntó wa wɔ ambi, be ángókó mbi ywe ke ɔntwɔ.’”

¹¹Yesu arɔk ambi berem be, “Nchí ghati bhe be Jɔn Njwiti acha yěntiki mmu achak, ndù bo abhen bágú ne abhen bachi nepém. Yě nó, yě chí mmu ane apu yěnyiŋ ndù mpáy bo abhen mányìè Kefɔ mfáy acha yi. ¹²Bébhó ndù mpok ane Jɔn Njwiti ághàti nyaka bho Éyɔŋ Mandem beghaka echɔŋ, Kefɔ mfáy ké-gò ne betaŋ ne mbɔk bho mánù béchwe are ne betaŋ. ¹³Jɔn ápére tó bó betik bhi, basiŋ amen Moses ne amen baremé kepinti árem nyaka éti Mpeme Mandem

afyé bariép be áto. ¹⁴Mbák bábhōj nti menoko enyiņ ene mērem, diņí ká be sayri sayri mpok ane baremé keřinti bāremé be Eláija átwō, bārēm nyaka chi řti Jōn. ¹⁵Yě agha ane áyāņ begbok enyiņ ene mērēm, ántá batú ángók sayri.

¹⁶“Chōj njenti mkráká bho abhen echōj ne yi? Báčí mbo bō abhen báchókó neffisie bákà ntok. Eka émot barem ntá abhen eka echak be,

¹⁷‘Sékway bakway nebhay be māmben nebhén ke bábhiki bhen.

Sékway bakway newú, kebhō bē kedi!’

¹⁸Jōn Njwiti atwo nyaka antare noko nsay ndu menikmuet ne mmem yi ke nyu.

Yěntiki mmu are rem be, ‘Éfóńó ebúbu echi ne yi!’ ¹⁹Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwó, nde nyie, nnyú noko ne bhe. Yěntiki mmu arem be, ‘Yiņí nyiě menyinĩnyíe ne nyūmém wu. Mamure bhi chi babhebhé nkábhénti ne bakū bebú bachak!’ Ke diņí ká be menyinĩ ebhen mmu ane ákōńo mbi Mandem ákū ke bétōj be nerinĩndak enen néfú ntá Mandem nechit tetep.”

Bō abhen bábhōj bétemsi

(Lk 10.13-15)

²⁰Bō abhen báčí nyaka amem betok ebhen Yesu ákú beyā menyinĩ maknkay, bábhíkí tík nyaka nsem ndū bebú bhap. Éku Yesu abho beji bho andeme noko be, ²¹“Bē bo Korasin, chōj émbép ntá yeka encha! Bē bo Betsáida, chōj émbép ntá yeka nkwo encha! Mbo chí amem betok Táya ne Sídōn ke nkú menyinĩ maknkay ebhen-ne nku ntá yeka, mbú báfyé nden pyo, mánto batwóp anti tesáy, betōj be bátiknsem ndū bebú bhap! ²²Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átāņ bō mmik, chōj angó ntínso ne bō Táya ne Sídōn encha bhe! ²³Ne bē bho Kapěnaum, bākaysi be bākway beyōj mmuet, mánkó kpát mántok nebu? Nsé! Chōj Mandem amese bhe amem etokó bawú! Mbo amem etok Sídōn ke nkú menyinĩ

maknkay ebhen-ne nku ntá yeka, mbu yo ebhuet téé tē echōj! ²⁴Diņí yé ka be, ewak ene Mandem átāņ bō mmik, chōj angó ntínso ne bō etok Sódōm ancha bhe.”

Yesu yi bo mántwó ntá yi mambōj neywēmuet

(Lk 10.21-22)

²⁵Ndū mpok yo, Yesu ánikmuet be, “Eta, wo mmu óbhōjō mfay ne mmik! Nchí chye wo bakak ndū řró menyinĩ ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariņĩndak ne ntá bo abhen bāriņí beyā menyinĩ. Ōnéné bho otōj kpońoroń ntá bo abhen bábhíkí riņi yěnyinĩ mbo māmbo. ²⁶Eta, enyu yo ké wōmbōj óyāńá be embak.”

²⁷Yesu apet abho beghati bho be, “Étaya achyé me menyinĩ menkem. Yě mmu abhíkí riņi mmu ane Mmo áčí ébhíkí fuet chí Étayi. Ne yě mmu abhiki riņi mmu Éta áčí ébhíkí fuet chí Móywi ne bō abhen yi áyábhé ndu beku bo mándĩņí Étayi. ²⁸Twó ká ntá ya, bē mankem abhen bāpókó menwópťi batú besōńri ne bāpōp, chōj nsebhe yo amik, nchyé bhe neywēmuet. ²⁹Sot ka betik ebhen nchyé bhe, máńgók menyinĩ ebhen mētōj bhe mbōnyune nchí kpák ndū epinĩ eya ne neyōńómuet népú me anti. Ku ka nó chōj māmboj neywēmuet. ³⁰Twó ká ntá ya mbōnyune ntu áne mēchye bhe achi fuyak.”

Enyiņ bábhébhé Yesu řti nywōbhé neywēmuet

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

12 Ébhíkí tat, Yesu ne baghok abhi bārē ko mámfuet noko amem nkí nchwifú ndū nywōbhé neywēmuet bo Israel. Nsay are nu baghok abhi. Éku bábho békuep enyū nchwi yo, mányie noko. ²Mbok bōnkwo Fárisi bāghó nókó no, bārēm ntá Yesu be, “Yiņí, baghokó bhe bákū enyiņ ene épú chak bekońo ebhé yese. Bákuep nchwi ndū nywōbhé ney-

wēmuet!” ³Ke Yesu akeme be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyiṅ ene Mfɔ Debhít ákú nyaka ne bɔ abhen báchí ne yi mpok nsay ákémé bhó? ⁴Achwe nyaka amem ekeré Mandem, yi ne bɔbhi, mányíé nenyíé enen báchyé ntá Mandem. Békóṅo ebhé, epú nyaka chak be yi ne bɔbhi mányie nenyíé enɔ. Ndiere bachi-ákap Mandem ke bábhóṅɔ nyaka ngán-gaṅ menyie nɔ. ⁵Ne bérɔṅ ambi, bábhíkí re pay amem ekáti Moses be bachiákap báku betik amem ekerákap Mandem ndú nywɔbhé neywēmuet ke? Eyo éku be bó mánkwén ebhé ene érèm be mmu áké ku betik ndú nywɔbhé neywēmuet ke? Bábhíkí rem be bo báku bebú. ⁶Nchí ghati bhe be, mmu achí fá ane áchá ekerákap Mandem. ⁷Mandem ághàti bhese mbo enyu échí amem ekáti yi be, yi àrèm be, ‘Enyiṅ ene mēyáṅ chi be bo mángó ntínso ne bati, puyě chi akabhénya. Mbo bē bāriṅi ntí beyɔṅ ebhen, mbu bábhíkí ji bɔ abhen békwené bépú ne bhɔ.’ ⁸Diṅí yé ka be Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbóṅɔ berem enyũ mmu ábhóṅɔ beku ne ebhé ene éyíṅi nywɔbhé neywēmuet.”

**Yesu abú mmu awɔ ágú ndú
nywɔbhé neywēmuet**

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹Yesu arɔk etɔk échák achwe amem ekeré nenikímueti eyap. ¹⁰Mmu amɔt abhak amem ekeré nenikímueti eyo ane awɔ ywi ágú. Mbɔk bo bábhák aré abhen báyaṅ mbi béré m be bekwéné béchí ne Yesu. Bábhép Yesu be, “Ebhé yese érèm be epu chak bebu mmu ndú nywɔbhé neywēmuet ke?” ¹¹Yesu akeme bhɔ be, “Ntiki mmu yweká ane, mbák abhɔṅ ághóṅomen amɔt, ákwén nókó amem nepi ndú nywɔbhé neywēmuet, andɔ, keferé wu? ¹²Ná ne nkwanṅwan mmu áchá ághóṅomen tontó? Eyo étɔṅ be ebhé eyese epú káṅ mmu bekwak nti ndú nywɔbhé neywēmuet.” ¹³Yesu arem ntá mmu ane awɔ ágú be, “Nyabhé awɔ

ywe.” Anyabhe, awɔ wu ápet ataṅ, abhak mbo áchák. ¹⁴Bɔnkwo Fárisi abhen bachi aré baghɔ nɔkɔ nɔ, báfú, bárɔk. Báte eyu, bati beway Yesu.

**Epiṅ ene nkubetik ane
Mandem áyábhé**

¹⁵Yesu ariṅi be báte eyu ndu beway yi. Afa, arɔk ebhak échák. Beyá bho bákóṅo yi, abú bo mankem abhen mámè. ¹⁶Yesu asemti bhɔ be báké ghati bo bachak enyiṅ éti yi. ¹⁷Éfákári enyu yɔ be enyiṅ ene ndemekepinti Aisáya áré mē nyaka émfú tetep. Mandem aghátí nyaka Aisáya andem éti yi be, ¹⁸“Ghɔ ka mɔbetok wa ane njábhé. Chi Mɔnti wa ne mbɔṅ maṅák ne yi tontó. Chɔṅ nkɔ Éfóṅó ya émbák ne yi. Ne chɔṅ yí ankɔ mǎngati maneréket bɔ mmik ankem be chɔṅ yí ampeme bhɔ. ¹⁹Apú bhak mbo mmu ane ánù be bo mángók yi. Apú bhak mbo mmu ane bághok eyɔṅ eyi nefí. ²⁰Yí ápú syep nkóré-tákɔ ane abho bewɔsi, arɔp chi bégu. Ne apú neme erɔṅɔ ene bawet amay amem, érɔp chi mandú ménéme. Enyu yɔ ké yi arɔṅ ambi beghɔ bho ntínso, kpáte yi ankɔ nkaysi ane achi tetep ansɔt awónem. ²¹Ne chɔṅ bɔ betɔkɔ mmik menkem mámbaka nti chi ne yi be ampeme bhɔ.”

**Bo béré m be betanṅ Yesu
béfú chi ntá Belsebul**

(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23)

²²Étáre nókó, bɔfú básɔt mbók bárɔk ntá Yesu ne yi. Éfóṅó ebúbu ke ékú nyaka amík anémé yi ne akwén kebho. Yesu abú yí, abho berem kepi, ne abho beghɔ mbaṅ. ²³Bɔ mankem abhen bachi are babhak maknkay tontó, bábhɔ bebhep bati, mándeme nɔkɔ be, “Ebháre mɔ Debhít né ke?” ²⁴Ke bɔnkwo Fárisi bághókó nókó nɔ, babho berem be, “Chí Belsebul, mfɔ befóṅó bebúbébu ke áchyé Yesu betanṅ bébók befóṅó bebúbébu be mémfú, méndɔ, bho.” Mmũ achák apú!

²⁵ Yesu ariņi nkaysi yap. Arem ntá yap be, “Yěntiki etək ene ákóré áchí are ne bóbati mánu nəkō ne bati, ébhōj chi ménémé. Nneréket ane ákóré achi are ákwene kwen. ²⁶ Enyu yō ke echi ne kefo Satan. Mbák Satan ábók Satan, ná kefo eki kétee? ²⁷ Ne mbák nchí bók befóńó bebúbebu chi ndũ betañ Belsebul, bō bheka básōt betañ ághá bébók bho méndō bhó? Ēti yō chōj bō mántañ be. ²⁸ Ke mbák, sayri sayri, měbòk befóńó bebúbebu chi ndũ betañ Éfóńó Mandem, nō Mandem anañ achi nenti eneka mbo Mfo. ²⁹ Yě mmu apu kway bechwe amem eket ene mmũ ntantań angép enyiņ, ampōkō, andək ne yō, mbák abhíkí yambi ankem yi angwōt. ³⁰ Yě agha ane ápú ne me, achí chí mumpap awa. Ne ye agha ane ápú kwak me menyokoti bho, átàkátak. ³¹ Diņí yé ka be, Mandem áfońori bebú ebhen bo bákə ne bebéptí menyiņ ebhen bō bárəm. Ke apú fońori mmu ane árəm bebéptí menyiņ ěti Éfóńó Bedyere. ³² Mandem áfońori yě agha ane árəm ebéptí enyiņ ěti nnyén ena, Me Mmu mfú ntá Mandem, ke apú fońori mmu ane árəm ebúbu ěti Éfóńó Bedyere. Mandem apú fońori yi, yě ndũ mmiki ne, ne yě ndũ mmik nkō.”

Īriņi enək chí ndũ kepem

(Lk 6.43-45)

³³ Yesu arək ambi berem be, “Mbák enək éri, kepem eki nkwo kéri. Mbák enək ebhōj neme, kepem eki nkwo kébhōj neme. Mmu áriņi enək chí ndũ kepem eki. ³⁴ Bě befé, nō ke échí ne bhe. Ná berítí kepi kekway ye béfú be anyu ené bāchí bō bebú? Enyiņ ené éjwí mmu anti, yō ke éfú yi anyu. ³⁵ Nkúbhé mbo enyũ menyiņ nkáp béjwi amem mókere nkáp, nō ké nkaysi ndíndí ájwí anti mmu ndíndí, ne beri ke béfu are. ³⁶ Diņí ká be, ewak ene Mandem átāń bō mankem, yěntiki mmu ághati yí enyiņ ene ékú ke yěntiki epō eyōj éfú yi anyu. ³⁷ Kepi

eken kéfú wō anyu ké yi ásoť antāń wō ewak émōť. Mbák berítí kepi ke kéfú wō anyu, ewak eyō, yi árem be obhíkí bhōj manyé. Ke mbák bebéptí kepi ke kéfú wō anyu, ewak eyō, Mandem árem be ókwěn manyé.”

Bárəm be Yesu ántōj eriņi maknkay

(Mk 8.11-12; Lk 11.29-32)

³⁸ Mbək batōj ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi bárəm ntá Yesu be, “Ntōj, tōj eriņi maknkay ene ékway betōj be betañ ebhe béfú ntá Mandem.” ³⁹ Yesu akeme bho be, “Bebú ná ne mkpáká bho ane echōj! Bápú ku mbo enyũ Mandem áyāń. Báyāń begħo chi eriņi maknkay! Ke yě émōť mpú tōj be, ébhíkí fuet chi ene Jóna, ndemekepinti Mandem. ⁴⁰ Nkúbhé mbo enyũ Jóna achi nyaka amem meniě nsí-ngo ndũ manywōp arat, nō ke bábheme chōj Me Mmu mfú ntá Mandem, mbak amem nnem ndũ manywōp arat. ⁴¹ Ewak ene Mandem átāń bō mmik, bō etək Ninive báfate mángati bhe be bākū bebú. Ewak eyō, bō bárem nō ntá yeka mbōnyune bō bātik nyaka nsem ndũ bebú bhap mpok Jóna ághátí bho Eyōj Mandem. Néne, mmu achí fá néntí eneka ane áchá Jóna; yě nō, bāpu ka betiknsem ndũ bebú ebheka. ⁴² Ewak Mandem átāń bō mmik, mfo ngoré ane achí nyaka etək Shéba áfate andem be bākū bebú. Árem be bākú bebú mbōnyune yi afu nyaka nekō nesie arək begħok menyiņ ebhen Mfo Sólomon átāń bho ne beyá neriņikepi. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá néntí eneka ane acha Sólomon, Yě nō, bápú ka begħok yi.”

Éfóńó ebúbu ékway bepetnsem ntá mmu

(Lk 11.24-26)

⁴³ Bérōj ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók éfóńó ebúbu éndō mmu, ércp chí bōjbońbōj amem baso, éńjań nōkō

ebhak ene yɔ échwé. Mbák ébhíkí ghó ebhak bechɔkɔ, ⁴⁴érèm be, ‘Chɔŋ mpɛtnsem ebhak ene mfú.’ Ne énáŋ émpétnsem, éngó be yě mmu apu amem esí eket eyi, ne be, mányɔ yɔ, bághókó sayri, ⁴⁵éfóŋó ebábɛ eyɔ érdŋ ye, énsɔt be-fóŋó bebúbɛbɛ béchák tándrámtɔ ebhen bébébhé becha yɔ. Bó menkem mendɔk, menchwe mmu wu amæet, mémbak ne yi, nté yi amébp ancha ane mbi. Nɔ, ké ébhóŋó béfákari ne be bo bebú abhen mk-pák ane echɔŋ.”

Nnɔ Yesu ne bǒmáyi

(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶Ené Yesu árɔŋ ambi berem menyin ebhen yi ághàti bho, máyi ne bǒmáyi bátwó bátee nefí, mánjaŋ nɔkɔ berem kepi ne yi. ⁴⁷Mmũ amɔt aghati Yesu be, “Máye ne bǒmaye báchí nefí téé, báyaŋ berem kepi ne wɔ.” ⁴⁸Ke Yesu akeme mmu wu be, “Sayri sayri, máya chí agha? Ne ntíkí bho bachi bǒmáya?” ⁴⁹Yesu asá awɔ ntá bakoŋo bhi, arem be, “Máya chí bǒbhen, ne bǒmáya chí bǒbhen. ⁵⁰Bó abhen bákù enyin ene Étaya mmu achi am-fay áyaŋ bó manká, ke báchí maya, ne bǒmáya.”

Yesu atém nekay ntyëmbwɔt

(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

13 Nkúbhé nywɔp enɔ, Yesu afú amem eket ene yi achi are, arɔk achɔkɔ neku manyu. ²Beyá bo bákóŋo yi aré. Yesu arɔ bho tété, arɔk achwe, achɔkɔ amem áchwí ené beyá bǒbhɔ báté angɔkɔnyén. ³Abho beghati bho beyá menyin ndũ bakay be, “Éwak émtɔ, nkwanjanki amɔt arɔk betak enyũ nch-wifú amem nki ywi. ⁴Ené yi áták árɔŋ, mbɔk akwenti ndũ mómbi ane áchí amem nki. Kenen kétwó kébwópti nchwi yɔ nkem. ⁵Acháak akwenti ndũ mmik se-tárébhé ane ntɔp abhíkí ya are. Awakari

achak. ⁶Ke mpok mmok áfú, ásóŋ yɔ ndũ bakanj ayi ábhíkí kway bechwe amik sayri. Anin̄ti, awɔsi. ⁷Anéfú akwenti ndũ mmik ane tákɔ nsense ágò are. Achak are gó, ke tákɔ nsense agó áchet yɔ kpát agú. ⁸Nchwi ácháak akwenti ndũ mmik ndíndí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndɔŋ besa betay, achák ndɔŋ besa berat, anefu ndɔŋ esa nsem byo.” ⁹Ndũ ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyaŋ begbok, ántá batú ángók sayri.”

Yesu aghati baghɔk abhi ntí ane yi átèm bakay

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰Yesu ánánjá nókɔ betem nekáŋ nkwanjanki, baghɔk abhi bárɔk ntá yi bábhép yi be, “Ndaká yí óghàti bho menyin ndũ bakay?”

¹¹Yesu akeme bho be, “Mandem akú mándin̄ti tetep ane áchí bhésé bhésé, ne eyɔ ékwak bárin̄ti enyũ yi ábhák ne bho mbɔ Mfɔ wap. Ke abhíkí kɛ nɔ ne bo bachak. ¹²Mmu ane afyé ntí begbok menyin ebhen métɔŋ ájwimem. Měku yi andin̄ti beyá menyin bechak. Ke mmũ ane apu fye ntí, yě chi mandú enyin ane yi arin̄ti básɔt ntá yi. ¹³Ntí ane nchí ghati bho menyin ndũ bakay achi be, báyaŋi ke bápú ghɔ, ne bághok menyin mbɔ be bápú ghok, ne bápú jwimem. ¹⁴Bǒbhen, bákù enyin ene ndemekepinti Aisáya árémé nyaka émfú tetep. Mandem akú nyaka Aisáya andem be, ‘Chɔŋ mǎngoko ghok beyɔŋ ebha ke bápú jwimem wáwák; chɔŋ mǎnjini yini ke bápú ghɔ, ¹⁵Échí enyu yɔ mbɔnyune batí bǒbhen áku bárɔp bechin̄ti bho, báchí mbɔ bó abhen batú ábé bho ne bapu pere yaŋ begbok yënyin, báchí mbɔ bo abhen bákúti amik be báké ghó mbanj,

[¶]12:47 Ndɔŋ ane ápú amem basin̄ti amen tesáy.

ne bé batú yap áké ghók yënyiy,
ne be báké jwimem,
mantwə ntá ya, mbú bhə.”

¹⁶ Yesu arək ambi berem be, “Ke mbák chí bhe, éri ntá yeka echa, mbənyune amík ayeka ághò mbanj, ne batú yeká ághòk mbanj. ¹⁷ Nchí ghati bhe be, beyä baremé kepinti ne bö abhen báchí chak besí Mandem bábhónj nyaka ekwak begho menyiy ebhen bághò ke bo keghə bhə. Bábhónj ekwak begbok menyiy ebhen bághòk, ke bábhíkí ghok bhə.”

Yesu aghati baghək abhi ntí nekäy ntyëmbwət

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Ghók yé ka enyiy ene nekäy mmu ane ataka mbwət nətənj. ¹⁹ Mbuət ane ákwéntí ndú mómbe ane achi amem nki, até ndú mmu ane ághókó Mbok Ndíndí éti enyu Mandem ábhak Mfə ywi, ke yi ke jwimem, Satan atwó ye afənjə mbok ane Mandem ápi amem nti eni. ²⁰ Mbuət ane ákwéntí ndú mmik setárébbhé até ndú mmu ane ághòk Eyənj Mandem, anoko témté ne beyä manjá. ²¹ Ke yi kebhónj bakanj amík. Ante kákáti ndu mómbeinj mpok. Ke mpok esənjəri étwó ne bo mámbə menyok yi éti Eyənj Mandem ene yi anoko, amfere amə témté. ²² Ne mbwət ane ákwéntí ndú mmik táko nsense, até ndú mmu ane ághòk Eyənj Mandem, ke básémé éti menyiy mmik atwó nókó yi anti, ne ngonjə nkáp, angəkantik Eyənj Mandem ene echi are, Eyənj Mandem yə kekwak yi ndú nepém eni. ²³ Mbák chí mmu ane ághòk Eyənj Mandem an jwimem, émbak yi anti, achi mbə mbwət ane ákwéntí ndú mmik ndíndí, achak, ágə sayri, achye beyä mbwət nkə. Ne nsáy Eyənj Mandem ndú nepém mmu achi mbə mbwət nkə ane áyá áchá ane bápí, ndənj esa nsem byo, achák ndənj besa berat, ne anefu ndənj besa betay.”

Yesu atém nekay táko ane mǔmpap ápi

²⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Mbák Mandem ambak ne mmu mbə enyú Mfə ábhák ne böbhi, nepém eni nébhák mbə nki ané mmüfu ápi nchwi. ²⁵ Ke mǔmpap arək ne beti ené bo bábhəre kenó, aták nchanj, arək ebhak eyi. ²⁶ Mpok nchwi ágə, abho menyok ke yepem, ke bághó nchanj aré. ²⁷ Bakü-betik báfá bárók ntá mbənjónki barem be, ‘Éta, pí nchwi ke sépi amem nki? Nchanj éfu aré fá?’ ²⁸ Akeme bhə be, ‘Mǔmpap ké ápi no nchanj eyə.’ Bábhép yi be, ‘Séndók sémféré yó éndəp chí nchwi yəyə ké?’ ²⁹ Mbənjónki akeme bhə be, ‘Dó ká. Mbák mándók beferə nchanj eyə, bákway béfére mbək nchwi nkə. ³⁰ Dó ká yə ambak, mpok ánánj ánkway, chənj ndem bö abhen báfére nchwi ebhi mánjambi mamfere nchanj eyə mányokoti ndú nebhuet amət, mánsónj. Ke mǎmfere nchwi mǎmbure anywóp.’”

Nekäy sepem mónək ane bábhijə be móstə

(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ Yesu atém nekay néchák be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə sepem mónək ane bábhijə be móstə, ane bápí amem nki. ³² Sepeme mónək móstə séchí níjínijí tontó, ke mbák séchák, sengo, sébhak nnet mónək ane áchik. Kenen kəntwə kente manyay ndú batabhe yi.”

Yesu atém nekay yís

(Lk 13.20-21)

³³ Yesu atém bhə nekay néchák be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə yís ane ngərə ásré achemti ne nchán fláwa érat. Mandu yís wu akü fláwa nkem amwət, kpát ajwi ndú enyiy ene yi achi are.”

Ntí ane Yesu átémé bakay

(Mk 4.33-34)

³⁴ Yesu aghati bho menyij ebhen menkem chi ndũ bakay. Yi ke ghati bhó yěnyij ene yi abhiki tém nekay. ³⁵ Atém bakay beton be enyij ene ndemekepinti Aisáya áréme nyaka be chon emfakari, é-fákári. Aisáya arem nyaka be, “Chon ngati bho menyij chi ndũ bakay, chon nton bo menyij ebhen Mandem ákú mémbák bhésé bhésé, te ndũ nebhómik.”

Ntí ane Yesu ateme nekay táko mbúmbu ne bakondik

³⁶ Yesu arɔ ye beyá bö abhen bachi nefi, arɔk achwe anywɔp ne baghɔkɔ bhi. Aré, baghɔkɔ bhi barem ntá yi be, “Eta, ghati bhese ntí nekäy nchañ.”

³⁷ Yesu akeme bho be, “Me Mmu mfú ntá Mandem kë nchí mmu ane ápi nchwi amem nki. ³⁸ Nki chí mmik nkem, ne nchwi chi bo abhen Mandem áchí Mfɔ wap. Nchañ chí bö Satan. ³⁹ Mũmpap ane ápi nchañ chí Satan. Mpok ane báfère mbwɔt ebhi chí nemäy mmik, ne bakü betik abhen báfère mbwɔt ebhi chí bɔángel Mandem. ⁴⁰ Nkúbhé mbo enyũ báféré nchañ, mányokoti nebhuet amɔt básɔŋ, enyu yɔ ke ébhɔŋɔ béfákari mpok mmik ámay. ⁴¹ Mpok yɔ, Me Mmu mfú ntá Mandem, nchí to bɔángel bha mámfere yěntiki enyij ené étwɔ ne bebú, ne yěntiki nku bebú ndũ nkwo bo abhen me nchí Mfɔ wap. ⁴² Bɔangel bha báfère bho mámease amem nepingo. Aré, bábhak ndũ nedĩ kebho ne nenyié ámén. ⁴³ Mpok yɔ, bo abhen bachi chak besí Mandem bágħɔ mbo mmok ndũ nebhuet ane Etayap achi Mfɔ. Yěntiki mmu ane áyàn begħok enyij ene mērèm, ántá batú ángok sayri!”

Yesu atém nekäy enyij beyá nkáp ene echi bhésé bhésé

⁴⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Kefɔ Mandem kechi mbo enyij beyá nkáp ene echi bhésé bhésé amem nki. Mmu amɔt ághɔ nókɔ yɔ, apet abhese yɔ sayri, arɔ, arɔk ne beyá mañák, ati yěntiki enyij eyi, asɔt nkáp, aku nki wu.”

Nekäy ntay enen beyá nkáp

⁴⁵ Yesu atém nekay néchák be, “Kefɔ Mandem kéchí mbo nkɔsíé ane áyàn beku batay beyá nkáp. ⁴⁶ Ághɔ nókɔ némɔt enen neyá nkáp tontó, arɔk atí yěntiki enyij eyi, aku ntäy beyá nkáp enɔ.”

Yesu atém nekay ási

⁴⁷ Yesu apet atém nekay néchák be, “Kefɔ Mandem kechi mbo beyá nkáp ané báguébhé anyén ne ákém nsi menyu ne menyu. ⁴⁸ Ási ájwí nókɔ ne nsi, báya bákó ebhi, bachɔkɔ amik bayap nsi ene eri, báfyé ndũ menyij. Bato ené ébhákí ri. ⁴⁹ Enyu eyɔ ke ébhák chon mpok mmik ámay. Bɔangel bátwɔ, mámfere bakü bebú ndũ nkwo bö abhen bachi chak besí Mandem, ⁵⁰ mámfyé amem nepingo. Aré, bábhak ndũ nedĩ kebho ne nenyie ámén.”

Barak akɔ ne ané así

⁵¹ Yesu abhép bagħɔkɔ bhi mbák bájwimem ndũ menyij ebhen yi ághátí bho menkem.

Bákéme yi be bajwimem.

Nku Nsí ne Nku Nkɔ

⁵² Yesu arem be, “Yěntiki nton ebhé Mandem ane ághókɔ, áriŋi enyũ Mandem ábhák ne bho mbo Mfɔ wap, áchí mbo mbɔŋóket ane áfère menyij beko ne ebhen besí amem móket ane yi ábhúré menyij.”

Bábyak Yesu etək Násáret

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu anaja nõkõ betem bakay yõ ndu betõj bo menyij, afa atú etõk wu. ⁵⁴ Apetnsem etõk eyi Násáret. Ené yi átõj Eyõj Mandem amem eket ene nenikámuet eyap, bo bábhak maknkay tontó. Bábhó bebhep bati be, “Aré bhõj enen enyũ neriñindak fá? Aré bhõj betaj fá ndu beku berem menyij maknkay enyu ene? ⁵⁵ Pú mmõ nchwẽ menõk né? Pú María kẽ achi máyi? Pú Jems, ne Joséf, ne Símun, ne Júdas, chi bõmayi abhen babhakanem? ⁵⁶ Pú bõmayi abhen baghoré báchí fá mankem nebhuet amõt ne bhese? Aré bhõj enyũ neriñikepi enen, ne enyũ betaj ebhen fá?” ⁵⁷ Ekũ bare byak yi byak.

Yesu aghati ye bhõ be, “Bo báchyẽ ndemekepinti Mandem kenókó yẽntiki ebhak. Ndiere etõk eyi, ne ndũ nneréket ywi, ke bápú chye yi kenókó.” ⁵⁸ Tẽndu bõ bábhíkí bhõj neka ne Yesu, yi kekũ beyã menyij maknkay amem etõk eyi Násáret.

Enyu báwáy Jõn Njwiti

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

14 Mpok yõ, Hérõd abhak mmu ane ákẽm atú Gálili. Ághókó nõkõ ẽti menyij ebhen Yesu ákũ, ² arem ntã bakũ betik abhi atú Gálili ẽti Yesu be, “Jõn Njwiti ke aperensem ndũ nepẽm. ẽti yõ kẽ yí ábhõjõ betaj beku menyij maknkay.” ³ Hérõd akaysi be Yesu chi Jõn Njwiti ẽti enyij ene yi ákũ nyaka ntã Jõn. Achyẽ nyaka eyõj, bákẽm Jõn, bagwõt, ne báfyẽ yi ekerékenõj bekoõjo enyij ene ngoré ywi Heródias áyãj. Heródias ayãmbi achi nyaka chi ngoré Fílip, manõ Hérõd, ke Hérõd ãsõt yi ndũ nebhay. ⁴ Hérõd ásórẽ nõkõ Heródias ndũ nebhay, Jõn aré ghati yi be, “Ebhẽ eyese bo Israel ebhiki ka be õm-bay Heródias ngoré momáye.” ⁵ Hérõd

áyãj nyaka berem mángwáy Jõn, ke are cháy bõ abhen yi achi mũnti wap. Bo Israel mánoko nyaka be Jõn achi ndemekepinti Mandem. ⁶ Ke ewak Hérõd ánákã epã nebhe eyi, mmõ Heródias ane môngoré abhẽn nebhẽn sayri besí bo abhen bachi ndũ epã yõ. Nebhẽn eni neku Hérõd abhõj beyã manák, ⁷ kpát Hérõd ayiki be, “Chõj nchyẽ wõ yẽntiki enyij ene ỹyãj nchyẽ wõ.” ⁸ Békõõjo enyij ene máyi aghati yi, arõk arem ntã Hérõd be, “Chié me ntí Jõn Njwiti amem nchãn myákátí-ne néne!” ⁹ Mfõ Hérõd apõp! ẽti neyiki ane yí áyiki nyaka besí mankõ abhi échá yi beyibhiri eyõj eyi. Achye ye eyõj bé batemé nenu mankũ mbo enyũ mmõ Heródias áyãj. ¹⁰ Akũ ye bárõk ekerékenõj, bafere ntí Jõn Njwiti, ¹¹ báfyẽ amem nchãn myákátí, bárõk bachye ntã mmõ Heródias. Asõt, arõk achye ntã máyi. ¹² Bakoõjõ Jõn bárõk, basõt erené Jõn barõk, babheme. Bárõk ye baghati Yesu enyij ené éfákári ne Jõn.

Yesu adík ngemntay bho

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Yesu ághókó nõkõ mbok newú Jõn, afa, bárõk bachwe amem áchwí, babho berõj ndũ nebhuet ane yẽ mmu achak apu. Áyãj nyaka be mámbák bõbhõ. Ke mpok bo bághókó be yi asõt áchwí ărõj, báfã betõk ebhap, babho bekoõjo yi ne bekak. ¹⁴ Yesu áfú amem áchwí, akó ebhi. Aghõ beyã bho, ntĩnso nékẽm yi ne bhó. Abú abhen mãmè. ¹⁵ Éghákã nõkõ beku, baghõkõ bhi bárõk ntã yi barem be, “Nywõp nénaõj nerõj, ne nebhuet ane chi ebhi. Ghati bõbhen be mándõk ndũ bõbetõk abhen báchí fá kekwoõt mankũ enyij ményie.” ¹⁶ Yesu aghati baghõkõ bhi be, “Ntí apu beghati bhõ be mándõk mánjãj nenyié. Bẽ babhõj, chyẽ kã bhõ nenyié mányie.” ¹⁷ Bákẽme yi be, “Sẽbhõj chi bõbekpõkõ bret batay ne nsi epay. Enyij echak épú.” ¹⁸ Yesu aghati bhõ be, “Twó kã ne bhõ.” ¹⁹ Aghati ye

beyä böbhö be manchöko amik ndü táko. Asot ye bekpökö bret bhö bétáy ne nsi epay. Ayon amik mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébökóti bret wu anchye noko ntá baghökó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyä böbhö. ²⁰Yéntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghök Yesu mányókóti nenyié enen neröbhe. Néjwí bekay byo ne bepay. ²¹Mpây babhakanem abhen manyié bret wu ne nsi eyo ábhák mbö nka etay, kefyé baghóré ne bhö.

Yesu are ko amfányén

(Mk 6.45-52; Jn 6.15-21)

²²Ébhíki tat, Yesu aghati baghökó bhi be mándók mánchwe amem áchwí, mámppe nnyén manjambi ndü ebhë manyu echak. Aröp ansem beku beyä bo bhö abhen bachi are mangure. ²³Ánájá nókó beku nò, akó amfây njie aywĩntí ndu menikmuet. Beti begú bétémeri yi are. ²⁴Mpok yo, áchwí ane ápókó baghökó bhi anañ aröñ nyaka neko nesie befu angökonyén. Mbúép atañatañ ere fú bhö ambi. Ékú mpérényen eya écha, bò mánu noko ne yo. ²⁵Befuet nkárénká érat beghaka nkárénká étandat betí Yesu abho beko amfányén beröñ betemeri bhö. ²⁶Ke bághó nókó ndü yi ákò amfányén átwò, bécháy békém bhö tontó. Bábhö bebik, mándeme noko be, “Chí efóñó-ngu! Chí efóñó-ngu!” ²⁷Témté wu, Yesu afyé bhö nti arem be, “Chí me, báké chay!”

²⁸Píta akeme yi be, “Acha, mbák chí wö, chyë eyon be nsép anyén, nko, ntemeri wö.” ²⁹Yesu akeme Píta be, “Sep twó.” Píta afú amem áchwí asepp anyén abho beko andöko noko betemeri Yesu. ³⁰Ke ághó nókó ndü mbúép ákù mpérényen ékò te amfay ke énsép, abho becháy ne abho begure anyén témté. Abik ye arem ntá Yesu be, “Acha, pemé me!” ³¹Yesu asá awö témté akem yi arem be, “Píta, neka ene négupsi necha! Ndaká yí ómákátí be mékwáy beku wö ónko am-

fányen?” ³²Yesu ne Píta bákó nókó ndu áchwí, mbúép wu ákwen. ³³Baghök Yesu babho ye békwén yi bekap, ndu bechye yi kenókó, mándeme noko be, “Tetep, óchí Mmò Mandem!”

Yesu abú bömame

(Mk 6.53-56)

³⁴Yesu ne baghökó bhi mánájá nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. ³⁵Bo abhen bachi atú etök eyo báríñi bé Yesu achi are. Bátó eyon mbánkem beku bo mántwó ntá yi ne bömame. ³⁶Bo abhen bárónj ntá Yesu ne bömame bhap, mánikmuet bé yi andö bömame mántak yë chi nkokon nden ayi. Ne yéntiki mmu ane ánu átókó nkokon nden Yesu, atañ.

Bepiñi bho ne bebhé Mandem

(Mk 7.1-13)

15 Étaré nókó, mbök bönkwo Fárisi ne baton ebhé Mandem báfú Yerúsalem bárók ntá Yesu bábhép yi be, ²“Ndaká yí baghökó bhe bápú konjo bepiñ ebhen bachímbi bhese? Bápú so amö ke manyié nenyie.”

³Yesu akeme bhö be, “Ne ndaká yí bärö bebhé Mandem, mánkonjo noko chi menyin ebhen bachímbi bheka batonjo?”

⁴Mandem arem be, ‘Chié étáyé ne máye kenókó’ ne be ‘Yë agha ane árëm ebéptí eyon ntá etayi, yë máyi, bábhon beway yi.’ ⁵Ke bághàti bho be, ‘Mbák mmu ándém ntá etayi, yë máyi be, “Nsot enyin ené mbónj mbú bekwak wö ne yo, nchyé ntá Mandem”, ne bé yi abhiki bhon bechye máyi, yë etayi kenókó,’

⁶nó bābyak bebhé Mandem, ne bābhàre chi bepiñitok. ⁷Bë bö betábhá! Ndemeképti Aisáya arem nyaka ndak aywi tetep éti yeka! Aghátí nyaka bho be Mandem arem be,

⁸‘Böbhen báchyë me kenókó chi ne beyonnyu bhap, bati yap asap neko ne me.

⁹Kenókó eken báchyè me kechi chi ndéndem, mbonyune bebhé ebhen bakwāṅwaṅ bá-fyé, ke bɔ bátɔṅ bho mbo be bechi Eyoṅ eya.”

Enyiṅ ene ényɔp mmu

(Mk 7.14-23)

¹⁰Yesu áréme nókó nó, abhiṅi beyä bo abhen bachi aré arem be, “Tá ká batú māngok enyiṅ ene mbónó béréme, mānjwimem! ¹¹Puyé enyiṅ ene échwé anyu ké ékù mmu áké bhák pépép besí Mandem. Enyiṅ ene éfú mmu anyu ke ékù mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

¹²Yesu áréme nókó nó, bakoṅo bhi bákókósi mmuet ne yi, barem be, “Eta, ɔríṅí nó be ndak ane ɔréme áku bati ábè bónkwɔ Fárisi?” ¹³Yesu akeme bho be, “Chɔṅ māngwɔp yéntiki enyiṅ ene Eṭaya mmu achi amfay ábhíkí pí, mámfere. ¹⁴Dó ká bho awu! Báchí chí manémámik abhen báyaṅ beya bho mbi. Ne mbák nnémámik ánjá nti nnémámik mbi, bó mankem bákwen amem nepi.”

¹⁵Píta arem ntá Yesu be, “Eta, ghatí bhese ntí nekay enen.”

¹⁶Ékú Yesu abhép bho be, “Bé nkwó bābhíkíre jwimem ndú menyīṅ ebhen mérème? ¹⁷Bābhíkí riṅi be yéntiki enyiṅ ene mmu afyé anyu, énsɛp yí menie, äji yɔ amfere? ¹⁸Ke yéntiki enyiṅ ene é-fù mmu anyu, éfù yí chi anti, ne yɔ ké ékwày beku yi áké bhak pépép besí Mandem. ¹⁹Nɔ chi be amem nti mmu ké nkaysi mbúmbu áfù, antó mmu ndú bebéptí menyīṅ mbo beway mmu, bekwen berwɔp, kebhubé eken bó abhen bābhíkí bhay bati, ne aghép, ne bété ntísie ákwaré, ne béréme bebéptí menyīṅ éti mmu ndú bechɔṅti nnyén eni. ²⁰Menyiṅ ebhen ke békù mmu áké bhák pépép besí Mandem. Ményie nenyíé keso amɔ, apú kɛ be mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

Yesu abú ngɔré ane apu mmu Israel

(Mk 7.24-30)

²¹Yesu afa ye atú Gálili ne bakoṅo bhi, bárɔk ndú atú etɔk ane achi kekwoṭ Táya ne Sídon. ²²Ngɔré amɔt abhak atú etɔk wu ane apu mmu Israel, ke abhak mmu Kánán. Arɔk ntá Yesu, ambik nɔkɔ be, “Acha, mmó Mfɔ Debhít, ghó mé ntínsol! Éfónó ebúbu éśɔṅɔri mɔwa tontó.”

²³Yesu ke keme yí yé eyɔṅ. Ne bakoṅo Yesu baghati Yesu be, “Bók yi andók. Ächyè bhese esɔṅɔri.”

²⁴Yesu akeme be, “Mandem ato mé be ntwɔ nkwak chi bo Israel, bághɔṅɔmén yi ane ánéme ebhi.”

²⁵Ke ngɔré wu arɔk akwén bekak Yesu are ník yi mmuet andeme nɔkɔ be, “Acha, kwak me.”

²⁶Yesu akeme yi be, “Épú chak besot nenyíé bho mánychyé ntá mmú.”

²⁷Ngɔré wu arem be, “Acha, échí tetep, ke mpok mmu ányie nenyíé, apú káṅ mmú be éké nyie bechɔkɔtí ebhen bák-wènti amik.”

²⁸Yesu akeme ye yi be, “Dchí ngɔré ane ɔbhónó neka ne me tetep, ne chɔṅ Mandem ankɛ ntá yéntiki enyiṅ ene ɔyaṅ.” Témté wu, mɔywi ataṅ.

Yesu abú beyä bho bachak

²⁹Yesu afa ye atú Táya ne Sídon apetnsem angɔkɔ manyu Gálili. Akɔ, afuét aré, akó achɔkɔ ambi njie. ³⁰Beyä bho babho berɔṅ ntá yi ne bómame, ne bakem, ne bo abhen bachi bhure, ne manémámik, ne babhók ne bómame báchák, mámbure nɔkɔ bho besí bhi. Abú bhó mankem. ³¹Manyu áchók bó abhen bachi are ndú bághó bé babhók bábho berem kepí, ne be bó abhen bachi bhure báfate kperep, ne bakem bábho beko, ne manémámik babho begho mbaṅ. Bābhó bebítí Mandem, Mmu bo Israel báchyè kenókó.

Yesu adík nka bo enwi

³² Yesu abhiñi ye bakoño bhi arem be, “Ntínso nékèm me ne böbhen. Báchí fá ne me ndü manywɔp arat, ne bábhíkí bhón yéniñ menyie. Mbíkí yáñ berɔ bo mandɔk kenye nenyié mbonyune bákway begu nsay ambi.”

³³ Bakoño bhi bábhép yi be, “Etɔk épú fá, chón sémbón nenyié enen nékway beyá böbhen fá?”

³⁴ Yesu abhép bhó be, “Bábhón bekpɔkó bret afɔ méní?”

Bákéme yi be, “Sébhón bekpɔk tándrámtɔ, ne báru nsi.”

³⁵ Yesu achye ye eyón be bó mankem mánehókó amik. ³⁶ Asot ye bekpɔkó bret ebho tándrámtɔ ne nsi. Áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bébókóti bhó anchye nɔkɔ ntá bakoño bhi, bé mánkóré ntá böbhó. ³⁷ Yéntiki mmu anyié ane ákwáy yi. Bakoño bhi bábwɔpti nenyié enén néróbhé. Néjwí bekay tándrámtɔ. ³⁸ Mpäy babhakanem abhen mányié nenyié eno abhak mbo nká enwi kefyé mámbɔ ne baghoré.

³⁹ Yesu aghati ye bhó bé mángúré. Bo mankem báron nókó, asep anyén ne bakoño bhi, asot áchwí arɔk atú Magádan.

Bábhép Yesu eriñi maknkay

(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

16 Éwak émot, bönkwo Fárisi ne bönkwo Sádusi bárók ntá Yesu báre yan mbi memɔ yi. Bábhép yi anku enyiñi maknkay ené ébhak mbo eriñ ené étɔñ be betañ ebhi béfú chi ntá Mandem. ² Yesu akeme bhó be, “Mbák mmok áném beku, nebu némbak chuuu, be bářem be, Chón nywɔp nendi mbore. ³ Ne mbák nywɔp nénji nebu néngiri, bářem be, ‘Chón nywɔp némbép tontó.’ Báříñi béyíñi nebu

mándem mbák manyiep ákwen chón, ne mbák apu kwen. Ke bághò menyin ebhen béfákari echón, be kerinji ntí ane bo béfákari. ⁴ Bebú ná ne mkpáká bho ane echón! Bápú ku mbo enyü Mandem áyàn. Báyàn begho chi eriñi maknkay! Ke yé émot mpú tɔñ be, ébhíkí fuet chi ené Jóna, ndemekepinti Mandem.” Yesu ářémé nókó nɔ, arɔ bhó, arɔk. §§

Yís nkwo Fárisi ne Sádusi

(Mk 8.14-21)

⁵ Bakoño Yesu bápé barɔk ebhé manyu echak, bagho be baghokontik bepoko bret. ⁶ Yesu aghati bhó be, “Sot ka mpok ne yís ane bönkwo Fárisi, *mänsot mpok ne yís ane bönkwo Sádusi.” ⁷ Bábhó berem ne bati be, “Ářem nɔ chi ndü sébhíkí twɔ ne bret.” ⁸ Yesu ariñi enyiñ ené bó bářem, abhép bhó be, “Ndaká yí bářem éti bret ane bábhíkí bhón? Neka eneka négupsí necha! ⁹ Kpáté echón bábhíkíre jwimem-e? Bághókóntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpɔkó bret betay? Bághókóntik bekäy bret ane ářóbhé? ¹⁰ Ná ne ane bekpok tándrámtɔ ane nká bho enwi mányié? Bághókóntik bret ane ářóbhé mányókóti báfyé ndü bekay? ¹¹ Ndaká yí bápú kway begho be mpú rem mbɔ chi éti bret? Sot ka mpok ne yís ane bönkwo Fárisi, ne ane bönkwo Sádusi.” ¹² Afɔ ké bakoño Yesu bájwimem be Yesu abhiki semti bhó chi éti yís ane báfyé ndü flawa, ke éti menyin ebhen bönkwo Fárisi ne ebhen bönkwo Sádusi bátɔñ.

Píta arem be Yesu chí Mpeme

(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

¹³ Yesu arɔk atú Seséria Fílipi ne baghókó bhi. Aré, abhép bhó be, “Bo bářem bé Me Mmu mfú ntá Mandem nchí agha?” ¹⁴ Bákéme Yesu be, “Mbók

§§16:4 Sádusi: Bo Sádusi babhiki noko nyaka be chón bawú mámpetnsem ndü nepém.

*16:6 yís chi enyiñ ene ékà fláwa ane bret anko.

bho bárèm be ðchí Jǒn Njwiti. Bachak be Eláija, abhénéfú bé ndemekepǎnti Jere-máya, ne be, mbák puyě yi, nǒ chi ndemekepǎnti achak.”¹⁵ Yesu abhép bho be, “Ke bë babhǒj bǎrèm be menchí agha?”¹⁶ Símun Píta akeme yi be, “Wǒ ke ðchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átd, wǒ ke ðchí Mmǒ Mandem ane áchí nepém.”¹⁷ Yesu akeme Píta be, “Símun mmǒ Jóna, éri ntá ye echa! Etaya mmu áchí amfay ke ákú ðríjǐ ndak ane, puyě nkwa.”¹⁸ Wǒ, ðchí setárébhé, †ne ndú setárébhé esén ke nchí te eket eya. ‡Ne yě chí betanjá newú bépú kway betanj mencha nkwa bo Mandem.¹⁹ Ne chǒj nchyé wǒ betanj amem Kefǒ Mandem. Ne enyij ené ógwóré fá amik, chǒj Mandem angwǒt yǒ awu amfay. Ené ókǎjǎrí, Mandem ákǎjari awu amfay.”²⁰ Yesu áréme nǒkǒ nǒ, asemti ye bakojo bhi bati byo ne apay be báké kú yě mmu andijǐ be yi chí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be átd.

**Yesu arem be chǒj manchye yi
beyǎ esǒjǎri ne mangway yi**

(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

²¹ Bébho mpok yǒ, Yesu abho bégháti bakojo bhi menyij ebhen bebhǒj be-fakari ne yi. Arem be yi abhǒj berǒj Yerúsalem, ne aré, bǒbati etǒk, ne bǒbati bachiákap Mandem ne batǒj ebhé Moses máchye yi beyǎ esǒjǎri, kpát mángwáy yi, ke éghaka nǒkǒ manywǒp arat, ampǐtsem ndú nepém.²² Ke Píta asǒt yi nepak, abho beji yi be, “Acha, Mandem áké ka! Awú ndak ábhíkí bhǒj befakari ne wǒ!”²³ Ke Yesu ayibhiri mmuet ayijǐ Píta, arem be, “Satan, fá mé besí! Ðchí erem ntá, ntá ya. Nkaysi ye chí nkaysi nkwañwanj, abhíkí fu ntá Mandem!”

**Enyij ene mmu ábhǒjǒ beku ke
ambak nkojo Yesu**

(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)

²⁴ Yesu aghati ye baghǒkǒ bhi be, “Mbák mmu áyàn bebhak nkojo wa, ángkǒntik mmuet yi, ampǒkǒ ekotákáti yi, ankojo me.”²⁵ Yě agha ane áyàn bepeme mmuet yi ánem nepém eni. Ke yě agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhǒj nǒ.²⁶ Ntiki nsáy mmu ábhǒj mbák abhǒj yéntiki enyij fá amik, ke aném nepém eni? Ne mbák mmu ánem nepém eni, ntiki enyij yí ák-wáy besǒt anchye bé yi ampǐt ambǒj nepém eni?²⁷ Nchí ghati bhe menyij ebhen mbǒnyune chǒj Me Mmu mfú ntá Mandem mpǐtsem fá amik ne betanj Etaya. Mbǒj bétwǒ ne bǒángel Mandem, nchyé yéntiki mmu aywi akap, békǒjǒ betik ebhen yi ákú.²⁸ Nchí ghati bhe be, mbǒk yeka báchí fá te abhen bápú gu kpáte mángǒ Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí twǒ fá amik mbǒ Mfǒ bǒ mankem.”

Besí Yesu béyíbhiri

(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

17 Éfuéré nǒkǒ manywǒp atandat, Yesu asǒt Píta, asǒt Jems nkwa ne manǒ ywi Jǒn, akó amfay njie ngo ne bho, bábhak aré bǒbhǒ.² Bápére yijǐ, besí Yesu béyíbhiri berǒbhe ghǒ ghǒ mbǒ mmok. Nden éyi nkwa éyíbhiri erǒp pépǐpǐpǐ, énkǒt nǒkǒ ñwanñwanñwan.³ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kepǐnti Mandem abhen tesáy bábhesi, mándeme nǒkǒ kepǐ ne Yesu.⁴ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Mbák ðkǒj, chǒj nte betem barat. Emǒt ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.”⁵ Ené Píta ábhíkíre naja enyij ene yí árèm ntá Yesu, ekpǒkǒ

†16:18 Setárébhé: Píta, chi “Setárébhé” ndú eyǒjǒ Grik chí Píta.

‡16:18 Eket eya: Chi nkwa bo Mandem.

nebhan enen néghò pépépék ékúti bho mankem. Eyoñ éfú ndú nebháñ eno éré rem be, “Né chí Mówa. Nkoñ yí tontó. Ghók ka yi!”⁶ Píta ne mamuere bhi bághókó nókó eyoñ eyo, becháy bekem bho tontó, ne yéntiki mmu wap ákwén, atep besí amik.⁷ Ke Yesu arók, atók bho arem be, “Faté ká, báké cháý.”⁸ Báyoñ nókó amík amfay, bó kepere gho yé mmu. Eróp chi Yesu aywintí.

⁹Ne ndú Yesu ne boPíta básèp njie, Yesu aghati bho be, “Báké ghati yé mmú enyiy ene Mandem ákú bághó fá, kpáte yi anku Mmu ane áfú ntá yi ampetnsem ndú nepém.”¹⁰ Píta ne mamuere bhi bábhép Yesu be, “Ndaká yí batóñ ebhé Moses bárèm be Eláija abhoñ bepetnsem fá amik ke Mpeme Mandem afyé barièp be á-tó antwó?”¹¹ Yesu akeme bho be, “Échí tetep bé Eláija abhoñ béyámbi antwó, angoko yéntiki enyiy fá amik, ke Mpeme antwó.¹² Ke nchí ghati bhe be, Eláija anáñ atwó ke bo bábhíkí riñi yi. Bákú ne yi mbo enyü bákóñó. Nó ké Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo ábhoñ choñ esòñori amo yap.”¹³ Mpok yo ké bakoño Yesu báriñi sayri sayri be Yesu ärèm chi éti Jón Njwiti.

Yesu abú mós ane efóñó ebúbu échyé yi ntímen

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43a)

¹⁴Yesu ne bakoño bhi básébhé nókó anten njie, bátémeri beyá bo abhen báchémé aré mánòñ bho. Mmu amot afú ndú eka yo, arók, atep mánén besí Yesu,¹⁵ arem be, “Acha, ghó ntínso ne mówa. Ákwen ntímen, ne esòñori éné yí ábhòñ eya echa. Beyá mpok, ákwen angó, ndoñ echak, ákwen anyén.¹⁶ Nsoñt yí ntwó ntá bakoño bhe, ke bábhíkí kway bebu yi.”

¹⁷Yesu arem ntá bakoño bhi be, “Bé mk-páká bho ané ábhíkí bhoñ neka ne me, bé bhó báyiñhiri tetep ndú enyiy echak, choñ mpet ntat ne bhe ná? Choñ nképn-ti ne bhe ngaka fá? Twó ká ne mówu ntá ya.”¹⁸ Báróñó nókó ntá yi ne mówu, Yesu ásáy efóñó ebúbu yo, bé éndó yi. Efóñó ebúbu éró yi, atan témté.¹⁹ Mpok Yesu áróbhé chí ne bakoño bhi, bábhép yi be, “Ndaká yí sébhíkí kway bebo efóñó ebúbu yo?”²⁰ Yesu akeme bho be, “Chí éti bábhíkí bhoñ neka ne Mandem. Nchí ghati bhe be, mbo bábhòñ neka ne Mandem enén néchí yé chí níjíníñi mbo mósepeménok ene bábhíñi be *móstat, “bákwáy beghati njie bé ámfá fá andok nebhuet áchák, émfakari enyu yo, ne yényiy kekwey becha bhe.²¹ [Bo bákwáy bébók enyü efóñó ebúbu yo chí mbák báchí ndú netarénsay ne nenikímuet]”[§]

Yesu apet aghati bakoño bhi bé choñ mángwáy yí

(Mk 9.30-32; Lk 9.43b-45)

²²Ewak émot, bakoño Yesu mankem bati byo ne apay bápét nókó nsem atú Gálili, Yesu aghati bhó be, “Bákém choñ Mmu ane áfú ntá Mandem mámfye yi amo bó mmik.²³ Bó-bho mángwáy yi, ke égháká nókó manywop arat, Mandem anku yi ampetnsem ndú nepém.” Beyoñ ebhen beku bakoño bábhòñ beyá basémé.

Yesu arem éti nkábhénti amem ekerákap Mandem

²⁴Yesu ne bakoño bhi bárók baghaka Kapënaum. Ené bó báchí are, babhebhé nkábhénti abhen ekerákap Mandem bárók ntá Píta bábhép yi be, “Ntoñ yweka áchyé nkábhénti ane ekerákap Mandem-é?”^{**25} Píta akeme be, “Éé.”

¶17:20 Sepeme móstat: Móstat chi móñok ane kepem eki kechi mbo kepemé mkpon. Ágo, ambóñ beyá batap ne ngep ndú mmik Pálestain.

§17:21 Mbok bekáti ebhen mbok ane achi are, bébhíkí bhoñ beyoñ ebhen.

**17:24 Nkábhénti ane ekerákap Mandem: Nkábhénti wu achí mandú nkáp ane bo báchyé nyaka be mangoko noko ekerákap ene Yerúsalem.

Píta apetnsem anywóp berem kepi ne Yesu. Ke áperé rem enyij, Yesu ayambi abhep yi be, “Píta, akáysí bé yí? Ntíkí bhó báchyè nkábhénti ntá bafš mmik? Chí bšmik ke chi mankw?” ²⁶ Píta akeme be, “Bafš básšt nkábhénti ntá mankw.” Yesu arem ye be, “Éyo étšj bé babhšj bšmik bábhíkí bhšj bechye nkábhénti. ²⁷ Ke tšndu sépú yáj beku bšbhen mambe nti, sep, dšk manyu, gwšp áwám anyén. Nsi mbi ane škémé nené nnyu ywi. Chšj šngš nkáp are ane akway bechye awa nkábhénti ane ekerákap Mandem ne aywe. Šot wu chye bho.”

Nkojo Yesu ane acha bachak

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

18 Ébhíkí tat, bakojo Yesu bárškw ntá yi babhep yi be, “Ndš nkws bhó abhen Mandem achi Mfš wap, ághá áchíkí áchá báchák?” ² Yesu abhij mandú mš, aku yi ate besí bhap. ³ Arem be, “Nchí ghati bhe be mbák bábhíkí yibhiri mändšp mš mšmbš, bšpú kway bebhak ndš mpšy bho abhen Mandem achi Mfš wap wáwák. ⁴ Yš agha ane áššepti mmšet mš mšmbš, yí wu ke ákway bechwe ndš kefš mfay.”

Mmu áké ku nti ankwen ndš bebú

(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁵ “Yš agha ane áššepti mandú mš mš ané, šti ya, áššepti chí me. ⁶ Chšj embep encha ntá mmu ane ákwé mšwa amot ane abhšjš neka ne me ánkwen ndš bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsš ntag negho mánsset emi eyi, mámesé yi amem manyu.

⁷ “Ébep ntá bš mmik echa, mbšnyune bš bátwš ne mamš ane ákwé bo mankwen ndš bebú! Mamš ápú nškwé bštwš, ke chšj émbšp ntá mmu ane átwš ne mamš encha! ⁸ Éri ye be mbák awš ywe amš,

ne yš chi ekak eye ké ékwé šnkwen ndš bebú, kpšt awš wu, ne yš chí ekak gwšp! Échí sayri bé šmbák ne Mandem ndš nepém enen nebhiki bhšj ngwenti, yš chí ne awš amš, yš chí ne ekak émwš, échá bémése wš amem ngó ane apu neme, ne amš apay, bekap bepáy. ⁹ Ne mbák nyésé ene nékwé bé šnkwen ndš bebú, ponšrú nš fere, šngwšp. Échí sayri bé šnchwe ndš nepém enen nebhiki bhšj ngwenti ne nyésé némwš echa mémése wš amem nepšngš ne amšfš aye ankem apay.”

Nekay ághšjšmen ane ánémé

(Lk 15.3-7)

¹⁰ Yesu arem ntá bakojo bhi be, “Šot ka mpok bé báké byak yš amš ndš nkws báru bšbha abhen. Yšntiki mmu wap abhšj ángel amfay ane ákway beghati Mandem enyij ene éyijí yi yšntiki mpok. ¹¹ [Me Mmu mfú ntá Mandem, ntwš chí bepeme yšntiki mmu ane ánémé ebhi] ††¹² Bškaysi be yi? Mbák mmu abhšj bághšjšmén besa betay, amš anem ebhi, yí šku yi? Pú ššw bághšjšmén ane achi ndš nkws besa menwi nsem neku ne anwi ambš-njie, andškwé beyaš awš amš ane ánémé? ¹³ Nchí ghati bhe be, mbák ayaš wš aghš, mašák šyá yi anti šti ághšjšmen wu amš encha mašák amen yi ábhšj be ané besa menwi nsem neku ne anwi abhiki taka ebhi. ¹⁴ Échí enyumš ne Eta yeka mmu achi amfay be apú yaš yš mandú mšywi amš ánémé ebhi.” ††

Enyij ene mmu ábhšjš beku ne nti manš ane ákwé yi bebú

¹⁵ Beršj ambi Yesu arem be, “Mbák nti mšnkws ánkú wš bebú, dškwé temerí yi, mámbák ndiere be bati apay. Mbák škwé yi ángš bekwéné bhi mánsokori ndakáré, nš kwéné nti mšnkws. ¹⁶ Ke mbák ab-

††18:11 Mbškwé besí bekáti ebhen tentep bébhíkí bhšj ndšj ane.

††18:14 Mbškwé bho abhen básij ekáti ene, básij chí bé etayá.

híkí ka beghok enyiy ene órèm, pet dók ghó yi ne manə achak amət, yě bati apay, yě arət, bé bó mámbák batísie ndü yěntiki enyiy ene bārèm. ^{¶17} Mbák abhíkí ka beghok bhə nkwo, ku nkwo Mandem mándíjí. Ne mbák bo Mandem bárem ke yí áchòk chi batú, dš yi ambak yě mbo mmü ane ápú chye Mandem kenókó, ne mbo mbebhé nkabhénti. ¹⁸ Díní ká be, yěntiki enyiy ene bāgwóré fá amik, Mandem āgwot awu amfay. Ne ené bākánárí fá amik, Mandem ākanari yə awu amfay. ¹⁹ Enyiy échák ene mēyan mändinji chi be mbák bo bati apay mánká eyəy émot fá amik ndü enyiy ene bó báyan ne mánikmuet, Etaya mmu achi amfay, āghók nenikímuet enap. ²⁰ Yěntiki ebhak ené bakoŋo bha bati apay, bati arət, báchémé ěti ya, nchí aré ne bhə.”

Yesu atém nekay ndu betəy enyu sébhəy bəfoŋori bati

²¹ Píta arək ye ntá Yesu abhep yi be, “Acha, mbák mmu ántóŋóri beku me bebú, mbəy bəfóŋóri yi ndəy éní? Ndəy tándrámət ke?” ²² Yesu akeme yi be, “Wáwák! Mbák mmu ántóŋóri beku wə bebú, əbhəy bəfóŋóri yi maŋək besa berat nsem byo, ndəy tándrámət.” ^{§8}

²³ “Dš ka ngati bhe ěti Kəfo Mandem. Kéchí mbo Mfo ane ábhíjí bš betik abhi bé yěntiki mmü wap ánkémé nkáp ane yi ákəm yi. ²⁴ Ábhó nókó bebhep barem ami, bátwó ntá yi ne mmu amət ane ákəm yi nkáp ane aya acha. ²⁵ Nku betik wu kekway bekeme beyə nkáp wu. Chi-betik ywi achye eyəy be mántí yi ne ngərə ywi ne bəbhi, ne yěntiki enyiy échák ene yi ábhəy, bé nkáp ywi ámfú. ²⁶ Mmü betik wu ághókó nókó nš, akwén beka mfo wu abho ménikmuet be, ‘Acha, chye mé mpok, chəy nkeme yěntiki enyiy ene məkem wó.’ ²⁷ Chi-betik aghó nkubetik

wu ntínso, afoŋori yi, afere ntí ndü yěntiki enyiy ene yi ákəm yi, arə yí ándók. ²⁸ Ke nkúbhé mmu ane mfo wu áfóŋóri áfú nókó, arək atemeri nti nkubetik ane ákəm yi manyü nkáp ane ápú yěnyiy. Akém yi angoŋo arem be, ‘Kwo barem amen ókəm me néne.’ ²⁹ Nti nkubetik wu akwén yi beka abho ménikmuet be, ‘Chié mé mpok, chəy nchye enyiy ene məkem wó.’ ³⁰ Ke abhíkí ghok wáwák. Akú bákém mmuere ywi wu, bārək, bafye ekerékenəy, be mbák abhiki kwo barem ami ánáná, ápú fú aré. ³¹ Batš bš betik bāghó enyiy ene yi ákú, bati ábé bhə ton-tó. Bārók bāgháti mfo wu yěntiki enyiy, ene efakari. ³² Mfo achye eyəy bé mándók mántwó ne yi. Bátwó nókó ne yí, arem ntá yi be, ‘Wə ebépti nkubetik ne! Ónikmuet ndó wó ərəy ne beyə nkáp ane ókémé me. ³³ Wə nkwo əpú kwáy beghə mbə nti mübetik ntínso mbo enyü ngó wə ntínso?’ ³⁴ Mfo wu achye eyəy ne beyə bebéntí, be mánsot yi māmése ekerékenəy bé mbák abhíkí keme yěntiki enyiy ene yi ákémé, apu fú aré.” ³⁵ Yesu ánáná nókó betem nekay enen, aghati bakoŋo bhi be, “Nš ké Etaya mmu achi amfay ákə ne yěntiki mmü yweka ane ánísí beghə nti ntínso, kéka befoŋori yi ne nti nenkem.”

Yesu átəy ěti awáy nebhay

(Mk 10.1-12)

19 Mpok Yesu ánáná berem menyiy ebhen atú Gálili, afa, apé Nyén Jódan, asep, arək atú Judéya. ² Beyə bhó bákəŋo yi are, abú abhen māmé.

³ Ágháká nókó aré, mbək bənkwo Fárisi bārók memə yi, bábhep yi be, “Yě yí, yě yi, ebhé eyese eka be mmu ándó ngərə ywi ndü nebhay ke ebhiki ka?” ⁴ Yesu akeme bhə be, “Bábhíkire pay enyiy ene echi amem ekáti Mandem-e? Éghàti bhese be, te nebhómik, Mandem

^{¶18:16} Ghó Ekáti Deteronəmi 19.15 nkwo.

^{§8}18:22 Ékwáy nkwo bebhak ndəy “Besa berat nsem nekú ne épáy”.

aghókó nyaka menyũ bo bapay, ngoré ne mbakanem, ⁵ arem be, ‘Éti yɔ, mbakanem abhɔŋ bérɔ etayi ne máyi, ambat mmuet ne ngoré ywi, ⁶ bó batí apay mándɔp chi mmũ amɔt.’ Bó kepere bhak ye bati apay, ke mmũ amɔt. Mmu áke fye ye ákóré nénti bo abhen Mandem áchémé.” ⁷ Bónkwɔ Fárisi bábhép Yesu be, “Mbák enyu yɔ ke échí, ndaká yí Moses áréme bé mmu ákway berɔ ngoré ywi mbák achye yi ekáti awáy nebhay?” ⁸ Yesu akeme bhɔ be, “Chí éti netaŋánti eneka ké Moses áká nyaka be bákway berɔ baghoré bhaka ndũ nebhay. Épú nyaka enyu yɔ ndũ nebhɔnet. ⁹ Díní ká be, yé agha ane árɔ ngoré ywi ndũ nebhay, kebhák bé ngoré akwen berwɔp, ambáy ngoré achak, akwen berwɔp.”

¹⁰ Yesu áréme nókɔ nɔ, bakoŋo bhi bárem be, “Mbák échí nɔ, ntí ápú yé ane mmu abhay ngoré.” ¹¹ Ke Yesu akeme bhɔ be, “Puyé yéntíki mmu ke ákway beka beyɔŋ ebhen. Ndiere bo abhen Mandem achyé bhɔ nti béchókɔ nɔ, ké bákway beka bhɔ. ¹² Mbɔk bo bachi bagú-bhó te amem menie. Abhénéfú báchí bagú-bhó mbɔnyune bo bachak ke bákú bɔ mámbák nɔ. Ke báchák bábhíkí ka nebhay ndu báchyé mmuet beku betik Kefɔ mfáy. Yéntíki mmu ane ákwày bekoŋo enyiŋ ene ndémé, ánkóŋɔ yɔ.”

Yesu ayét mǎmbɔ

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ Bofú básɔt bǔbhap bárɔk ntá Yesu ne bhɔ be yi anyaŋa bhɔ amɔ anti, anikmuet be Mandem anjet bhɔ. Bakoŋo bhi bágħɔ nókɔ nɔ, bábhɔ besayti bhɔ be báké sɔŋɔri Yesu. ¹⁴ Ke Yesu arem be, “Dǔ ká mǎmbɔ mantwɔ ntá ya, báké chyet bhɔ mbi mbɔnyune bǔ abhen bachi mbɔ bhɔ ké Mandem ábhak Mfɔ awap.” ¹⁵ Yesu áréme nókɔ nɔ, asɔt bǔbhɔ anyaŋa bhɔ amɔ anti, ayeɔ bhɔ. Ákú nókɔ nɔ, arɔ nebhuet wu arɔk ebhak échak.

Mfɔ nkáp

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Éfákari be mmu amɔt arɔk ntá Yesu, abhép yi be, “Ntɔŋ, ntiki erítí enyiŋ mǔkwáy beku ke Mandem anchye me nepém enen nébhíkí bhɔŋ ngwenti?” ¹⁷ Yesu akeme yi be, “Ndaká yí ɔbhèp me éti erítí enyiŋ? Mmũ amɔt aywíntí ke árí. Mbák ɔyáŋ yi anchye wɔ nepém enen nébhíkí bhɔŋ ngwenti, ɔbhɔŋ bébhúré bebhé Mandem.” ¹⁸ Mmũ wu abhép Yesu be, “Ébhén?” Yesu akeme yi be, “Oríní bebhé Mandem. Bérém be, ‘Ké kwɛn berwɔp. Ké wáy mmu, Ké ghɛp aghép. Ké te ntísie akware, ¹⁹ chyé máye ne etaye kenókó. Ne ɔbhɔŋ bekɔŋ nti nkwa mbɔ enyu ɔkɔŋɔ mmuet eye.” ²⁰ Esakámu yɔ arem be, “Nnáŋ nchí bhuerɛ bebhé ebhen menkem. Enyiŋ échák ébhúét ké?” ²¹ Yesu aghati yi be, “Mbák ɔyáŋ ɔmbak chak ndũ babhi ankem, dók tí menyiŋ ebhe menkem, chyé nkáp ntá bachébhébhɔ. Mbák ɔnkú nɔ, chɔŋ ɔmbɔŋ kefɔ menyiŋ amfay. ɔntwɔ ye ɔnkoŋo me.” ²² Esakámu yɔ ághókó nókɔ nɔ, arɔbhe rɔŋɔrɔŋ nsónso mbɔnyune abhɔŋ nyaka beyá menyiŋ.

²³ Yesu ayibhiri mmuet arem ntá bakoŋo bhi be, “Nchí ghati bhe be ébè mmuet tontó be mǔnkáp anka Mandem ambak Mfɔ ywi. ²⁴ Échí wikirik be mpɔŋɔ baso ámfuét ndũ mbok mbíábhan écha mǔnkáp béka Mandem ambak Mfɔ ywi.” ²⁵ Bakoŋo Yesu bágħókó nókɔ nɔ, bápɔp! Babho bebhép yi be, “Mbák enyu yɔ ké echi, ághá yé ákway bebhak mmu ane Mandem ápeme?” ²⁶ Yesu ayiŋi bhɔ di-í, arem be, “Ntá nkwaŋwaŋ, mbi ápú, ke yényiŋ épú cha Mandem.” ²⁷ Píta asá eyɔŋ arem be, “Ná ne bhesé? Sérɔ yéntíki enyiŋ sékɔŋo wɔ! Nsáy ane sébhɔŋ chí yí?” ²⁸ Yesu aghati bhɔ be, “Nchí ghati bhe be ndũ mmik nkɔ, mpok Mmu ane áfú ntá Mandem áchɔkɔ ndũ enókɔ kefɔ yi ne keném kenkem, be bakoŋo bha báchɔk

nkwó ndü menokó kefo, bekem maneréket Israel byo ne apay. ²⁹ Ne yé agha ane ársó yé chí beket, yé chí bōmayi, yé chí é-táyi, yé chí máyi, ye chí bōbhi, yé chí baki yi éti yí ákōŋo me, chōŋ ampēt ambōŋ menyīŋ ebhen menkem ndōŋ besa betay, ambōŋ nkwó nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti. ³⁰ Ke chōŋ beyá bo abhen bachi ambi néne, mándōp ansem, ne abhen bachi ansem, mándōp bayámbi.”

Mandem ákap bakü betik abhi

20 Yesu arək ambi berem be, “Mbák Mandem achi ne bho mbō Mfo wap, menyīŋ bébhak mbō enyu échí ndü nekay enen. Nekāy enen nechí be, mbōŋōnkífú achi nyaka. Éwak émot, afa beti beti arək beyaŋ bō abhen bákü betik amem nki ywi. ² Aka ne bakü betik abhen yi ayambi ásré be chōŋ yi anchye bhō nkáp ané ákwáy ndü betik ebhen nywōp nemōt. Ató yé bhō be mándók mánkü betik amem nki ywi.” ³ Égháká nókó nkárénká nénenamōt beti bhō, afa arək nefisie, aghó bōfu tété abhen bakhiki bhōŋ yēnyīŋ beku. ⁴ Aghati bhō be, “Dók ká nkwō ndü nki wa mankú betik aré. Mánāŋ māmfaté beku, chōŋ nchyé bhe nkáp ane ákwáy.” Báfuét bárók. ⁵ Égháká nókó mbō nkárénká byo ne epay, ne nkarenka érat ene ngósí, mbōŋōnki wu akü enyumōt. Nó chí, asōt bō betik bachak ató ebhi. ⁶ Bérōŋ nkárénká etay beku, apēt afú, arək etək, aghó bo báchák tété, enyīŋ ene bákü ti. Abhép bhō be, “Ndaká yí báchí fá tété, nywōp nenkem, enyīŋ ene bákü ti?” ⁷ Bákéme yi be, “Séchí fá tété mbōnyune sebhiki bhōŋ mmu ane ástōt bhese ndü betik.” Mbōŋōnki wu aghati bhō be, “Dók ká nkwō mánkü betik amem nki wa.” ⁸ Égháká nókó béku, mpok bakü betik bápētsem anywōp, mbōŋōnki abhinji mmu ane áyīŋi bakü betik aghati yi be, “Binjí bakü betik chye bhō bakáp ayap, bébhó ne abhen bárōŋō ebhi ndōbhē-

sem, bewenti ne abhen báyámbi.” ⁹ Abho ne abhen básóré bhō ndü betik nkárénká etay beku, achye yēntiki mmü wap nkáp nywōp nemōt ankem. ¹⁰ Ágháká nókó ntá bō abhen báyámbi bábhó betik beti beti, bákáysi be chōŋ anchye awap nkáp anja ancha ane bō abhen babho betik chí beku. Ke achye yēntiki ntí mmu chí enyumōt, nō chí nkáp betik ebhen nywōp nemōt. ¹¹ Básóré nókó bakap ayap, babho menywinti éti mbōŋōnki, ¹² mándeme noko be, “Bō abhen bákü betik chí ndü neŋokó nywōp nemōt, ochyé bhō nkáp enyumōt ne bhese bhó sékú betik ndü nywōp nenkem amem esōŋtí mmok.” ¹³ Ke mbōŋōnki akeme mmu wap amōt be, “Nkwāne, mbíkí nyié be yēnyīŋ. Séká eyōŋ émot ne bhe be mēchye yēntiki mmu yweka nkáp betik ebhen nywōp nemōt. Pú nó? ¹⁴ Sōt nkáp aywe dók. Mbōŋōŋ ké mbōŋōŋ nti bechye mmu ane abho betik ndōbhensem nkáp betik ebhen nywōp nemōt mbō enyü nchyé wō. ¹⁵ Nkáp chí awa. Mbíkí bhōŋ betay beku enyü nkōŋō ne wú? Mpabhamík aku óbēnti ndü ntōŋō bōbhēn berīnti?” ¹⁶ Yesu á-nánjá nókó bétém nekay enen, arem ye be, “Enyu eyō ke echi be chōŋ beyá bayámbi mándōp ansem, ne beyá barōbhensem mándōp ambi.”

Yesu arem ndōŋ ené éjwí érat be chōŋ mángwáy yi

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Ené Yesu ákō berōŋ Yerúsalem ne bakoŋo bhi bati byo ne apay, asōt bhō nepak, abho beghati bhō enyīŋ ené ébhōŋō béfákari ne yi. ¹⁸ Arem be, “Ghók ká, sérōŋ nō chí Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chōŋ māmfyē Mmu ane áfú ntá Mandem amó bōbati bachiákap Mandem ne ntá batōŋ ebhé Moses, bó mándem be mángwáy yi. ¹⁹ Ne bōbati mánsōt yi mamfyē amō bo abhen bápú bo Israel, bé mánjókó yi, ne be mándén yí ne ekpa, ne be mángó yi ndü ekotákátí. Ke

égháká nókó manywəp arat, ampətnsem ndü nepém.”

**Yesu yi be münti abhəŋ
bebhak mübetok**

(Mk 10.35-45)

²⁰ Ébhíki tat, ngoré Sebedi asət böbhi bati apay, arək ntá Yesu ne bhə. Atep mánén besí bhi are bhép yi be ankwak yi. ²¹ Yesu abhép yi be, “Ŷyàn mənku wə yi?” Akeme be, “Eta, ku bé mpok óbhək Mfə, böbha abhen bati apay, manchəkə ne wə, amət ebhe awónem, achák ebhe awóghə.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Ŭbhíki riŋi enyiŋ ene óyàn nku ntá ye. Bəkwáy beka menyú esəŋjori ane mbóŋó ményú?” Bákéme yi be, “Sékway beku nə.” ²³ Yesu aghati bhə be, “Tetep, chəŋ mənyú nkóp esəŋjori ane mbóŋó menyú, ke mbíki bhəŋ betəŋ beyap bo abhen babhəŋə bechəkə ebhe awónem eya ne abhen babhəŋə bechəkə ebhe awóghə. Bebhak ebhə bechi ntá bö abhen Etaya aghoko bhó ábhúré ntá yap.” ²⁴ Bakoŋo Yesu báchák bati byo bəghókó nókó enyiŋ ene bö Sebedi bareme, bábhó bebənti ne maməere bhap nə bachi nno amət. ²⁵ Ékú Yesu abhiŋi bhə mankem arem be, “Bəriŋi be ntá bö mmik, bafə bábhəŋ beyə betəŋ amfay böbhəp, ne böbati básət beyə betəŋ beku böbhəp mángók bhə. ²⁶ Ke ébhíki bhəŋ bebhak enyu yə ndü nkwo yweka. Mmu ane áyàn bebhak mūŋo yweka, abhəŋ bebhak mübetok yweka, ²⁷ ne yəntiki mmu yweka ane áyàn bebhak mmü mbi abhəŋ bebhak nsem ayweka, ²⁸ nkúbhé mbo enyü Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki twə be bo mántók me. Ntwə chi bebhak mübetok, ne bechye nepém ena ndu beku beyə bhó, mféré bhə ndü kesemé bebú.”

**Yesu abú manémámik bati
apay amem etək Jeríko**

(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Yesu áfū nyaka etək Jeríko ne bakoŋo bhi. Ngémtay bho bərə koŋo bhə. ³⁰ Manémámik bati apay babhak nepaká mbi chəkə. Bəghókó nókó bé Yesu ké áfuèt, bábho bebik mandeme nəkə be, “Eta, Mmš Mfə Debhít! Ghó bhesé ntínso!” ³¹ Bo abhen bachi are bábhó besayti manémámik bhə be, “Kusí ká!” Ke bákpiik bare bik ne eyəŋ amfay be, “Acha, Mmš Mfə Debhít! Ghó bhesé ntínso!” ³² Yesu ate, abhiŋi bhə, abhép bhə be, “Bəyàn bé nku bhe yí?” ³³ Bákéme yi be, “Eta, séyàn ónkú amík yesé ánéné.” ³⁴ Yesu aghó bhə ntínso. Atək amík ayap. Témté wu, babho beghə mbaŋ ne babho bekoŋo Yesu.

**Yesu achwe Yerúsalem mbo
mmu ane anu ansət awónem**

(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 Yesu ne baghəkó bhi bákó baghaka ndü böbetək Betfáge ne Bétani, ndü Njie Menok Ólif, kekwoət ne Yerúsalem. Aré, ató baghəkó bhi bati apay ambi. ² Ápére tó bhə, aghati bhə be, “Dók ká ndü mótok ane achi afə ambi. Nechwe bəchwè etək, chəŋ mángó mpoŋə batu sesét, ne móywi. Kanjári ká, mántwo fá ne yə. ³ Mbák yé mmu abhəp be ntí ane bəkəŋari yə, ghatí ká yi be, ‘Acha, áyàn yə.’ Témté wu, chəŋ yi ando mánsət yə.” ⁴ Éfákari nkúbhé enyu eyə bé enyiŋ ndemekepinti árémé nyaka émfú tetep. Ndemekepinti arem nyaka be, ⁵ “Ghatí bo Síŋn *bé mfə wap átwə. Abhəŋ neseptimuet, átwə chəkə amfay mpoŋə batu, amfay mómpoŋə batu.”

*21:5 Síŋn chi Yerúsalem.

⁶Bakoŋo Yesu bho bárók baku mbo enyũ yi aghati bho. ⁷Básót mpɔŋɔ batu yɔ ne móywi, bárók ntá Yesu ne yɔ. Básót nden mfámuet yap basobheri yɔ, Yesu akó achókɔ amfay. ⁸Beyä bo abhen bachi are, báfére nden mfámuet yap baghay ambi. Bácháák báré kpɔt béwókéndé mángay nɔkɔ ndũ mbi ane yí áfuèt aré. ⁹Beyä bho báré rɔŋ ambi, bachak mankoŋo nɔkɔ ansem. Yesu abhak néntí enap. Bó mankem báré bik mándeme nɔkɔ be, “Sémbítí Nyië newú Mfɔ Debhít! Mandem ánjét mmu ane átwɔ ndũ nnyén Acha! Sémbítí Mandem mfay!” ¹⁰Nechwe yí áchwé Yerúsalem, etɔk enkem ényíkisi tikítik. Bo bábhó bebhɛp bati be, “Ane mmu átwɔ chi agha?” ¹¹Bo abhen bákɔ ne yi báré keme mandeme nɔkɔ be, “Chí Yesu, Ndemekɛpinti Mandem ane áfú Násáret, atú Gálili.”

Yesu abók bakõsie

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹²Yesu áchwé nókɔ etɔk, arɔk amem ekerákap Mandem. Abók bakõsie ne bo abhen bákũ menyiŋ. Atakati béfémé bo abhen bákɔ esie bakap bewupsi. Atakati nkwo menɔk bo abhen báti bebhóŋó. ¹³Ndũ Yesu ákà nɔ, aghati bho be, Mandem arem be, “Éket eya ébhɔŋ bebhak chi ekeré neníkímuet, ke báyibhiri yɔ éɔp nebhuet ane baghép bábhèse are.” Nó ké básíŋí amem Ekáti Mandem.

¹⁴Ené Yesu ábhuét amem ekerákap Mandem, beyä manémámik ne bakem bárók ntá yi, abú bho mankem. ¹⁵Böbati bachiákap Mandem ne batɔŋ ebhé Moses bághó menyiŋí maknkay ebhen Yesu áká. Bághó nkwo ndũ mámbɔ bábík amem ekerákap mándeme nɔkɔ be, “Bakak ne kenókó ámbák ne Nyié-newu Mfɔ Debhít!” Baghɔ nókɔ nɔ, bati ábé bho amem tontó. ¹⁶Bábhép Yesu be, “Ɔpú

ghók nɔ enyiŋ ene böbhen bárèm-ɛ?” Yesu arem be, “Nchí ghók. Nó té báchí, bábhíkí re ghók wáwák enyiŋ ene basiŋi amem Ekáti Mandem?” Basiŋ be, “Ɔku mámbɔ ne abhén babhuet amɔ mándíŋí bechye wɔ bakak ne kenókó?” ¹⁷Yesu árɔ nókɔ bho, afa Yerúsalem arɔk Bétani, abhure are.

Yesu aku enɔk ékúri

(Mk 11.12-14, 20-24)

¹⁸Néyí nókɔ, Yesu afa abho bepetnsem Yerúsalem. Nsay akém yi. ¹⁹Ndũ árdŋ, aghó enɔk fig nékú mbi. Arɔk aré, ke yé mósepeménɔk ake ghó amfay. Ébhíkí fuét chí beyé bɔbho. Yesu arem ntá enɔk eyɔ be, “Té mmik ámay, ɔpú pere kway menyu kepem.” Enɔk fig eyɔ egu témté. ²⁰Baghɔk Yesu bághó nókɔ enyiŋ ene é-fákári, bábhák maknkay tontó. Bábhó berem ne bati be, “Yi éká enɔk fig ene egu témté enyune?” ²¹Yesu aghati bho be, “Nchí ghati bhe be, mbák mámbɔŋ neka ne Mandem tetep, kemakati betaj ebhen yí ábhóŋó, bákwáy beku enyiŋ ene nkũ enɔk fig ene. Ne bákwáy bégháti yé chí njie ne be ‘Fá fá kwén awu amem manyu,’ émfakari enyu yɔ. ²²Ne yéntíkí enyiŋ ené máníkmuet be Mandem anchye bhe, apú rɔ bechye bhe, mbák mánókó.”

Ebhak ené betaj Yesu béfú

(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³Yesu achwe amem ekerákap, abho betɔŋ bho Eyɔŋ Mandem. Ndũ yí ákà nɔ, böbati bachiákap ne böbati etɔk bácháák bárók ntá yi bábhép yi be, “Ntiki betaj óbhóŋó beku menyiŋ ebhen ne ókú? Agha áchyé wɔ betaj ebho?” ²⁴Yesu akeme bho be, “Menkwɔ mbóŋ enyiŋ émot bebhɛp be. Mbák mánkémé me yɔ, chɔŋ menkwɔ ngati be mmu ane áchyé me betaj beku menyiŋ ebhen mékú.” ²⁵Enyiŋ ene mbóŋó bebhɛp be chí be, “Agha

†21:8 Enyu eyɔ ké bo Ju bákũ nyaka mpok mŋngo átwɔ.

áchyé nyaka Jón Njwiti betañ bejwiti bho? Mandem, ke chí bõ mmik?” Báre kem epáítí ne bati be, “Chõñ séndem be yi? Mbák séndem be betañ ebhen Jón béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíkí noko eyõñ eyi?’²⁶ Ne mbák séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa’, nó séyàñ esõñri ne bõ bhesé mbõnyune bõ mankem mánoko sayri be Jón achi nyaka ndemekepinti Mandem.”²⁷ Bákéme Yesu chi be, “Sébhíkí riñi.” Yesu aghati bhõ be, “Menkwó mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betañ beku menyiy ebhen né mëkù.”

Nekay chi ne bõbhi

²⁸ Yesu arem be, “Bárem bé yi éti ndak ane? Mmu amõt achi nyaka ne bõbhi bati apay. Bábhák bõ babhakanem. Ewak émot abhiñi ane mbi aghati yi be, ‘Mówa, dók kú betik amem nki echõñ.’”²⁹ Mówu akeme be, “Mpú rõñ.” Ke ansem mpok, awupsi nti arõk.³⁰ Chi afuét arõk ntá mmõ ane mónkwen, aghati yi nkwa be, “Mówa, dók amem nki kú betik echõñ. Mówu akeme yi be ‘Éta, chõñ ndõk.’ Ke akerõñ.³¹ Ghatí ká me. Ndũ bõbhõ bati apay, ane ághókó étayi, aku enyiy ene yi áyàñ chí ané?” Bõ mankem bakeme be, “Ane nsénsi.” Yesu aghati bõbati bo Israel bhõ be, “Diñi ká tetep be bõ bebú mbo babhebhé nkábhénti ne baghoré-nekõ báyámbi bébhõñ mbi bebhak bõ abhen Mandem achi ne bhõ mbo Mfõ wap, ené bärõp nsem.³² Nchí rem nõ mbõnyune Jón Njwiti atwó nyaka ntá yeka bo Israel mankem, betõñ bé enyũ mmu ákwáy bebhare nepém eni chak besí Mandem, ke bábhíkí noko enyiy ene yi árèm. Babhebhé nkabhenti ne baghoré-nekõ kë mánókó enyiy ene yi árèm. Yëndu bághó bé babhebhé nkábhénti ne baghoré-nekõ mánókó Jón, báke tíknsem be mánókó enyiy ene yí árèm.”

Bakũ betik ne mbõñõnkí

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ Ghok ka nekay néchák, “Mmũfú abhõñ nyaka nki. Api menõk vain are. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuet ane báyàt kepem váin, be nnok ywi amfu, mánsõt, máná mmém. Ate mõkerémfay amem nki wu, bé ámbák nebhuet ane mmu áchõkõ ndu bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánkũ betik mánkore nsáy ne yi. Arõ, arõk nekõ etõk echak.³⁴ Mpok bekak kepeménõk ákwáy nõkõ, mbõñõnkí atõ bakũ betik bhi bachak be mándõk mánsõt aywi ákóré mbwõt.³⁵ Ke báchwõbhe nõkõ amem nki, bakũ betik ndũ nki bákém bhõ. Bádén amõt, báwáy áchá, bátémtí anefú ne batay.³⁶ Ébhíkí tat, mbõñõnkí wu afere bakũ betik abhi báchá atõ. Báyá báchá abhen mbi. Ke bakũ betik abhen báchí amem nki bákém bhõ, bákú enyumõt ne bhó, mbo enyũ bákú ne abhen mbi.³⁷ Ndũ ngwenti, mbõñõnkí arem ne mmuet yi be, ‘Chõñ ntõ mbõñ mówa. Yé yí, bábhõñ béchye yi kenókó.’ Afere ye móywi atõ.³⁸ Ke neghó ane bakũ betik bághó yi, bábhõ berem ne bati be, ‘Yiñi mbõñ móywi né, ne yí kë ábhõñó ményié newú etayi. Twó ká sénkem yi séngwáy bé etayi ánán ángú, menyiy ebhi méndõp chi ebhese.’³⁹ Bákém yé yi, baya, báfú amem nki ne yi, barõk baway.”⁴⁰ Yesu ánáná nõkõ bétém nekay enen, abhép ye bõbati etõk Israel be, “Bé bákáysí bé mpok mbõñõnkí wu ápérénssem nekõ enen yí árõñõ, áku yi ne bakũ betik bhõ?”

⁴¹ Bõbati bhõ bakeme Yesu be, “Mpok ane mbõñõnkí wu ápérénssem, áku bebéptí bakũ betik bhõ mángú ebéptí newú, ansõt nki wu anchye ntá bakũ betik abhen bápú nõkõ bechye yi aywi ákóré mbwõt témté, yéntiki mpok ane enyiy éfú ebhi.”

³21:33 Vain áko ndũ menõk ne básõt kepem eki mána mmém.

⁴²Yesu abhép bho be, “Bábhíki re pay enyiŋ ene echi amem Ekáti Mandem? Básiŋ be, ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíki ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay áchák ankem.

Mandem ke ákú bé émbák enyu yɔ, ne echi ndaká maknkay tontó ntá yese!’

⁴³“Měghàti ye be be, chɔŋ Mandem amfere áfók ane bábhóŋ ndü yí áchí ne bhe mbo Mfɔ yweka, anchye ntá bo báchák abhen bákù menyiŋ ebhen yi áyàŋ bo manku.” ⁴⁴[Yěntiki mmu ane akwene ndü ntay enen, ásiepti ndü mbiŋ, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi amuet, néchòkoti yi.]

⁴⁵Bòbati bachiäkap Mandem ne bònkwɔ Fárisi bághókó nókó bakay yɔ nó Yesu átémé, báriŋi be ářem nó chí èti yap. ⁴⁶Báre yaŋ bekem yi, ke báchàŋ nyaka beyá bo abhen báchi are, mbɔnyune báriŋi nyaka be bóbho básɔt Yesu mbo ndemekepinti Mandem.

Yesu atém nekäy epä nebhay

(Lk 14.15-24)

22 Yesu apet abho beghati bho menyiŋ ndü bakay. ²Yí be, “Mbák Mandem achi ne bho mbo Mfɔ wap, menyiŋ bébhak mbo enyu echi ndü nekay enen. Mfɔ amɔt anak nyaka epä nebhay ntá móywi. ³Mpok epa ákwáy nókó, ató bš-betok abhi bé mándók mángátí bš abhen yi ánáká be mpok akway. Ke yě amɔt ke twɔ. ⁴Apet abhiŋi bš-betok abhi báchák aghati bho be, ‘Dók ká ghati bo abhen nnáká bé ngwáy bho besené mpɔŋ ne mánánŋ mana nenyié, yěntiki enyiŋ énáŋ échí téé. Dók ká ghati bho mántwó.’ ⁵Ke ndü bo abhen yi ánáká mankem, yě mmu amɔt abhíki fye ntí. Mánku nòko chí ebhap menyiŋ. Amɔt arɔk ebhi eyi, achák arɔk chí ekerésie eyi, ⁶abhénéfú bákémti bš-betok abhen mfɔ wu átó,

báden mbo nnya baway. ⁷Mfɔ wu abhóŋ beyá beběnti. Ató batemé nenu bhi bárók báwáy bóbho, básóŋ etɔk eyap. ⁸Abhiŋi ye bš-betok abhi arem be, ‘Mpok epa akway. Ke bš abhen nnáká bátɔŋ be babhiki kway bš abhen bátwó ndü epä eya. ⁹Dók yé ká ndü yěntiki mbay, mánák yěntiki mmu ane bághó, bé ántwó ndü epä nebhay.’ ¹⁰Bšbetok bho bárók bakú mbo enyü yi ághátí bho. Bábhíŋi yěntiki mmu. Mmü mbúbmbu mámbiŋi bhíŋi, mmü ndfndí mámbiŋi bhíŋi. Ékú eket epä nebhay éjwí ne bo.

¹¹“Ke mpok mfɔ áchwé anywóp begbo bš abhen yi ánáká, aghó bé mmu amɔt abhiki bhɔŋ nkú-nebhay amuet. ¹²Abhép mmu wu be, ‘Nkwáne, ókú ná ke ðchwe fá, nkú-nebhay wɔ amuet tí?’ Echa mmu wu enyiŋ berem. ¹³Mfɔ achye eyɔŋ be mánkém yi mángwót amɔ ne bekak, mámese nefí ndü ejuri. Aré, bo bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámén.” ¹⁴Yesu ánáŋá nókó betem nekay enen, arem be, “Mandem anak beyá bho, ke áyap chí bärú.”

Bábhép Yesu èti nkábhénti ndu báyàŋ yi ánkwén anyu

(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵Ébhíki tat, mbɔk bònkwɔ Fárisi bárók báté eyu, babho beyaŋ enyü bákway beku Yesu ánkwén anyu, be bo mámbóŋ mbi bekem yi. ¹⁶Báká eyɔŋ émɔt, bátó mbɔk bakoŋo bhap ne mbɔk bo Israel abhen báté ansem Hérɔd ntá Yesu be mámbép yi be, “Ntɔŋ, séríŋi bé wɔ ðchí mmu tetep, ne bé ðɔŋ bho mbi Mandem tetep. Séríŋi bé ɔpú yinŋi mmu ndü besí ðncháŋ yi. ¹⁷Ghatí ye bhese, ebhé yese eka be sénchie nkábhénti ntá Mfɔ Rom ke ébhíki ka?” ¹⁸Yesu ariŋi nkaysi mbúbmbu yap. Arem be, “Bě bho betábhá, ndaká yí māmò me?” ¹⁹Aghati bho be, “Tóŋ ká me nkáp kpokorok ane básɔt bechye ndü nkábhénti.” Bátwó yi

ne ebhɔkɔ nkáp. ²⁰Yesu asɔt akém awɔ, abhép bhó be, “Ntí ághá né are? Ne nnyén chi enen ághá?” ²¹Bákéme yí be, “Chí ntí Sísa, Mfɔ Rom. Ne nnyén, chi eni.” Yesu aghati ye bhɔ be, “Chié yé ka mfɔ Rom yěntiki enyiŋ ene echi eyi, mánchye Mandem yěntiki enyiŋ ene echi ene Mandem.” ²²Bághókó nókó enyiŋ ene Yesu areme, bápɔp! Bárɔ yi, barɔk ebhak eyap.

**Enyiŋ bábhébhé Yesu
éti neperénsem ndũ nepém
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)**

²³Nkúbhé nywɔp enɔ, mbɔk bɔnkwo Sádusi bárɔk ntá Yesu bebhep yi enyiŋ ndu beku yi ánkwen anyu. Bɔnkwo Sádusi babhiki noko nyaka be ewak émɔt bawú bápɔtsem ndũ nepém. ²⁴Bábhép Yesu be, “Ntɔŋ, Moses asiŋ ndũ ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngɔré ke bɔ kebhoŋ yě mmó, mómayi abhoŋ besɔt ngɔré wu bé ámbé bɔ ne yi ndũ nnyén manɔ ane ágú. ²⁵Bɔ chi amɔt bati tán-drámɔt báchí nyaka fá. Ane mbi abháy ngɔré, agú ené yi abhiki bhɔŋ yě mmó. Ane ákɔŋo yi, asɔt kénkwésé wu ndũ nebhay. ²⁶Yí nkwo agú, kebhoŋ mmó ne kénkwésé wu. Éfákari enyumɔt ne ane ájwí bati arat, ne bómayi bachak nkwo. ²⁷Ndũ ngwenti, ngɔré wu nkwo agú. ²⁸Ndu echi nɔ, mpok Mandem ákù bawú mámpétnsem ndũ nepém, ngɔré wu ábhák ane agha? Ndu bɔ mankem, bati tán-drámɔt, yěntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

²⁹Yesu akeme bhɔ be, “Bekwéné béchí ne bhe tontó! Nti achi be bábhíki riŋi yě chi menyiŋ ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne yě chi betarŋ Mandem. ³⁰Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndũ nepém, bo bábhak mbɔ bɔángel awu amfay. Bápú pere bhay nebhay. ³¹Ke mbák māmàkati

be bawú bapu kway bepɔtnsem ndũ nepém, nɔ bárem be bábhíki re pay ndũ Ekáti Mandem enyiŋ ene yi ágháti bhe? Échí amem ekáti bé Mandem arem be, ³²“Me nchí Mandem Ábraham, Mandem Áisek, ne Mandem Jekóp!” Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú.” ³³Beyá bo abhen báchí nyaka are bághókó nókó enyiŋ ene Yesu áréme, manyu áchók bhɔ, béyíŋi enyũ netɔŋ enen Yesu áttɔŋ.

**Ebhé Mandem ene echa
bechak menkem**

(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

³⁴Bɔnkwo Fárisi bághók be enyiŋ ene Yesu ágháti bɔnkwo Sádusi ékú manyu áchók bhɔ. Báté eyu, báyan enyiŋ échák ene bábhép Yesu. ³⁵Mmũ wap amɔt ane áchí esáyri ntɔŋ ebhé Moses arɔk memɔ Yesu. Abhép yi be, ³⁶“Ntɔŋ, ebhé ene échá bebhé Moses béchák chi éné?” ³⁷Yesu akeme yi be, chí ebhé ene érem be, “Kɔŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó ye enkem, ne nkaysi ye nkem.” ³⁸Ené ke echi ebhé mbi, ne yó ke échá bechak menkem. ³⁹Ené éjwí bepáy échi mbɔ ené, ne érem be, ‘Kɔŋ nti nkwa mbɔ enyu ókɔŋɔ mmuet eye.’ ⁴⁰Bebhé ebhen bepáy békúti yěntiki enyiŋ ene Mandem áyan bo mándíŋí, mbɔ enyũ echi ndũ menyiŋ menkem ebhen Moses ásíŋí, ne ebhen baremé kepinti Mandem básíŋí.”

**Mpeme Mandem afyé
nyaka bariɛp bé áttó**

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹Ené bɔnkwo Fárisi babhuet ebhak émɔt ne Yesu, yi abhép bhɔ be, ⁴²“Ndũ nkaysi yeka, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áttó abhoŋ bebhak mmɔ agha?” Bákéme Yesu be, “Abhoŋ bebhak ebhárémɔ Debhít.”

^{22:19} Yesu arinŋi be báyan yi ankwen ndũ ntá yap.

⁴³ Yesu arem be, “Ná echi ye be Efónj Mandem áku nyaka Mfɔ Debhít ambiñi yi be ‘Acha?’ Mfɔ Debhít arem nyaka be,
⁴⁴ ‘Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, chɔkɔ fá ebhě awónem eya ndũ enɔkɔ-kenókó, § krate nkũ bõmpap abhe mándɔp mbɔ enɔk ene ónyàña chɔñ bekak are.’

⁴⁵ Yesu abhép ye bho be, mbák Mfɔ Debhít ábhñi nyaka Mpemé ré be Acha. Ná Achã-re áyibhiri ambak ebhárémɔ ywi?”

⁴⁶ Yě mmu kekway bekeme Yesu enyiñ ene yi ábhébhé bõnkɔ Fárisi. Ne bébhó mpok eyɔ, yě mmu keperere mɔ bebhép yi yěnyiñ.

Sɔt ká mpok ne batɔñ ebhé Mandem ne bõnkɔ Fárisi

(Mk 12.38-39; Lk 11.43, 46, 20.45-46)

23 Ébhíki tat, Yesu abho beghati bakoño bhi ne beyã bo abhen bachi ebhak émot ne yi be, ² “Batɔñ-ebhé Mandem ne bõnkɔ Fárisi ke bábhónj betañ beghati bho mbõñ menyiñ ebhen béchi amem bekáti ebhen Moses asíñj. ³ Bábhɔñ ye bekoño chi menyiñ ebhen bɔ bárèm, báké kũ menyiñ ebhen bɔ bákè. Nchí rem nɔ mbɔnyune bɔ babhɔñ bápú kũ menyiñ ebhen bɔ bághàti bho wáwák. ⁴ Bábàý bho menwóptí batu anti be mámpók, ndũ beyã bebhé ebhen bɔ báfyè, ke bɔ babhɔñ bápú kwak bo mámburé bebhé bho yě mandú. ⁵ Bákè yěntiki enyiñ eyap chi ndu betɔñ mmuet. Enyiñ émot echi be, yěntiki mmu wap ástɔ Eyɔñ Mandem ansíñ amfyé amem bõmenyiñ mbɔ nchónj ambat nefó puréé, angwót échák ndũ erebháwɔ, kémbyáká bejenjémé nden eyap nkɔw bésàpti méncha enyu bébhónj bebhak. ⁶ Bákɔñ nkɔw béchɔkɔ ndũ bebhaká

kenókó amem bekeré nenikímuet ne ndũ bepa. ⁷ Bákɔñ nkɔw be bo mánkaka nókɔ bhɔ nefísie ne kenókó. Ne bákɔñ be bo mambiñi nɔkɔ bhɔ be, ‘Ntɔñ’. ^{**8} Yě mmu yweka áké ka mámbíñj yi be, ‘Ntɔñ! Bábhɔñ chi ntɔñ amɔt, ne be mankem báchi chi bati bõnkɔw.’ ⁹ Ne báké bhiñi ntí mũnkɔw be, ‘Éta mbɔnyune bábhɔñ chí chi amɔt, yí mmú áchí amfay.’ ¹⁰ Ne mmu yweka áké ka bati mámbíñj yi be, ‘Ntɔñ’ †† mbɔnyune bábhɔñ chí amɔt, Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be á-tò. ¹¹ Mmu ane áchá báchák abhɔñ bebhak mübetok yweka. ¹² Yě agha ane áy-òñ mmuet, Mandem ásepti yi amík, ne yě agha ane ásèpti mmuet amík, Mandem ákosi yi amfay.”

Betábhá batɔñ ebhé Moses ne ebhen bõnkɔ Fárisi

(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ Yesu abho ye berem ntá batɔñ ebhé Moses ne bõnkɔ Fárisi be, “Bé batɔñ ebhé Moses, ne be bõnkɔ Fárisi, bo betábhá! Chɔñ émbep ntá yeka encha mbɔnyune báchyèt bo mbĩnywɔp be báké rɔ Mandem ambak Mfɔ wap. Bé babhɔñ bápú ka Mandem ambak Mfɔ yweká, ne báchyèt mbi ntá abhen bákway beyañ bechwe are! ¹⁴ [Bé batɔñ ebhé Moses, ne be bõnkɔ Fárisi, bõ betábhá! Chɔñ émbép ntá yeka encha. Bãst beket mánkwésé, mánkũ nɔkɔ berórí nenikímuet, berwɔ bho be báchi besayri bo Mandem. Éti yɔ, chɔñ ntémsí yeka ancha ane bo bachak.] ¹⁵ Bé batɔñ ebhé Moses, ne be bõnkɔ Fárisi, bõ betábhá! Chɔñ émbép ntá yeka encha. Bákway beko máñkiñi bɔmanyu mándɔk mbañ ne mbañ ménú beyañ yě chí mmu amɔt be ámbák mũnkɔw yweka. Ke mpok yi ayibhiri arɔbhe mbɔ bhe, nkúbhé bé

§22:44 Ebhe awónem Mandem: Nɔ chi nebhuét kenókó.

**23:7 Bo báchyè nyaka batɔñ beyã kenókó.

††23:10 “Ntɔñ” ndũ ndónj ane até ndũ “Kristo”, Mpeme ane ábhónj nyaka bétwɔ.

kě bákú yi ámbép ancha be babhōṅ ndōṅ epay, ambak mmũ ane árōṅ ndũ nepĩngo.

¹⁶“Bě manémámik abhen bǎyà bho mbi, chōṅ émbép ntá yeka encha! Bě bǎrēm be, ‘Mbák mmu ámfyě bariep ne Mandem beku enyiṅ, anjiki ndũ nnyén ekerákap Mandem betōṅ be yi abhōṅ beku enyiṅ eyo, ke yi keku yo, yě esōṅṅri epu bhak.’ Ne be, ‘Mbák mmu ánjíki ambiṅi berítí menyiṅ ebhen bechi amem ekerákap Mandem, abhōṅ bébhure bariep ami.’ ¹⁷Bě bechiṅtí manémámik! Ekerákap Mandem kẽ échá menyiṅ gol, ke menyiṅ gol ke becha ekerákap ene ekú menyiṅ gol mémbak nyáṅá? ¹⁸Ne bǎrēm be mbák mmu ámfyě bariep ne Mandem beku enyiṅ, anjiki ambiṅi nnyén éfémé akap Mandem betōṅ be abhōṅ beku enyiṅ eyo ke yi keku yo, yě esōṅṅri épú bhak. Bǎrem nkwo be Mbák mmu ánjíki ndũ nnyén menyiṅ ebhen bábhúré ndũ éfémé bechye akap ntá Mandem, abhōṅ bébhure bariep ami. ¹⁹Bě manémámik! Besí Mandem, éfémé akap Mandem kẽ echa menyiṅ ebhen bábhure aré ndu bechye akap, ke menyiṅ ebho ke becha éfémé akap Mandem? Pú éfémé yo kẽ ekú enyiṅ ene bábhúré are embak nyáṅá? ²⁰Ndu échí nō, mmu ane árēm ndak, anjiki ambiṅi nnyén éfémé akap Mandem, abhōṅ beriṅi be, ayíki nō nkwo ndũ nnyén yěntiki akap ane achi ndũ éfémé yo. ²¹Ne mmu ane árēm enyiṅ, anjiki ambiṅi nnyén ekerákap Mandem, abhōṅ beriṅi be, ayíki nō nkwo chi ndũ nnyén Mandem mmu achi amem ekerákap, ²²ne mmu ane árēm enyiṅ anjiki, ambiṅi mfay, abhōṅ beriṅi be áyiki nō chi enokó kefo Mandem ne Mandem mmu áchōko are.”

²³Yesu arók ambi berem be, “Bě batōṅ ebhé Moses, ne bẽ bōnkwo Fárisi, bõ betábhá, chōṅ émbép ntá yeka encha! Bǎsot ndu béri amot ndũ baru byo mǎnchye ntá Mandem, mǎnku enyumot ne mbwót achak, ke bǎpú fyé ntí bebhak chak ne bo mankem, bǎpú fyé

ntí begho bho ntínso, ne bǎpú fyé ntí bebhak tetep ne bo mankem. Éri beku menyiṅ ebhen echa bekore menyiṅ baru byo, mǎnchye ndu amot ntá Mandem. Éri nyaka be mǎnkóṅó ebhé ene bekore menyiṅ ndũ baru byo mǎnchye ndu amot ntá Mandem, ke bábhiki bhōṅ nyaka beghokontik bebhé béchák. ²⁴Bě manémámik abhen bǎyà bho mbi, bǎsot mpok befére yěntiki mōnya ane áchi amem enyiṅ ene mǎnyú, ke mpōṅ baso mǎmenemén ham.

²⁵“Bě batōṅ ebhé Moses, ne be bōnkwo Fárisi, bõ betábhá, chōṅ émbep ntá yeka encha! Chōṅ émbep ntá yeka encha mbōnyune bǎsot mpok bétyet nsemámok ne nsemé nchán, ke bati yeka ájwí ne bepō nkaysi ndũ bǎsot menyiṅ bho ne betar, ne ndũ báchi bo bati rakáraka. ²⁶Bě Nkwo Fárisi, manémámik! Ya ká mbi sō mmem ámók ne mmem nchán. Mbák mǎnku nō, chōṅ nsemámok ne nsemé nchán éndyere pépép nkwo.

²⁷“Bě batōṅ ebhé Moses, ne be bōnkwo Fárisi, bõ betábhá! Chōṅ émbép ntá yeka encha mbōnyune, báchi mbo manem ane bǎghókó sayri, bawati ne mbi pépép, enyu ene mmu ághō, ankōṅ, yěndu berené bawú ebhen ménáṅ béchōṅ ne beghep ke bechi amem. ²⁸Enyu yo kẽ báchi. Mmu ágho be ankaysi be báchi chak ne bho, ke bati yeka ájwí amem ne bapú ne bebá.”

Chōṅ mántémsi batōṅ ebhé Moses ne bōnkwo Fárisi

(Lk 11.47-51)

²⁹Yesu arók ambi berem be, “Bě batōṅ ebhé Moses, ne be bōnkwo Fárisi, bõ betábhá, chōṅ émbép ntá yeka encha! Bachĩmbi bheka baway nyaka baremé kepĩnti ne bo abhen bachi chak besí Mandem. Bǎtè manem ayap néne, mǎngwati nōko mbi aré beku yo ándí amík. ³⁰Bákú menyiṅ ebhen mǎndeme nōko be, ‘Mbo bhese sechi nyaka mpok bachĩmbi

bhese, mbú sébhíki ka ne bho be mángwáy baremé kepinti Mandem Acha.’³¹ Nerem ane bárèm nò átoḡ be bé bábhōḡ bárèm ne manyu yeka be báchi enyumot mbo bachĩmbi bheka abhen báwáy nyaka baremé kepinti Mandem.³² Dók yé ka ambi mánáná betik ebhen bachĩmbi bheka bábhó.³³ Bě nnyó ene! Bě bho bábebehe báchá mbōḡ befé! Bákáysí bé bákwáy bebhōḡ mbi bebue be Mandem ake temsi bhe amem nepingo? ³⁴ Ghók yé ka, nchí to be baghatí Eyōḡ Mandem ne yěntiki mmu ane áchí ndiḡndak ndu ákōḡo Eyōḡ Mandem. Chōḡ ntó be bátōḡ-Eyōḡ Mandem nkwo. Chōḡ mángwáy mbok eyap, mángo bácháḡ ndú bekotakati, ne mánden abhénéfú ne bekpa amem bekeré nenikimuet ebheka, mángoḡo noko bó betok ne betok ndu bekem bho beway.³⁵ Chōḡ eyo enkú be manōḡ yěntiki mmu ane achi chak ane bo báwáy, ámbák be anti, bébho ne manōḡ Ábel mmu achí nyaka chak besí Mandem, beghaka ndú manōḡ Sakar-ía mmō Barákia, mmu báwáy nyaka nenti ekerákap Mandem ne nebhuet ane báchyè akap aré.³⁶ Nchí ghati bhe be, chōḡ Mandem antemsi be bho mkpák ane echōḡ mankem éti bebéptí menyin ebhen bé ne bachĩmbi bheka bákú.”

Yesu adi kebho éti bo Yerúsalem

(Lk 13.34-35)

³⁷ Yesu akók arem be, “Eé Yerúsalem, bó Yerusalem! Bě bo báwáy baremé kepinti Mandem, mántemti noko ne batay ndu beway bo Mandem átó be mángátí bhe Eyōḡ eyi. Ndú beyá mpok, nján besot bhe mfyé amuet bé mámbak ne me mbo bōnkok abhen nno nkok ákúfí nebhuet amot ne bebhap ebhi, ke bápú ka be nkú nò! ³⁸ Ne néne, chōḡ Mandem ando eket eyeka, éndop enyu yo. ³⁹ Ne diḡí ká be, bápú pere ghó chōḡ me wáwák kpate mpok ane bárèm be, ‘Sémbítí mmu ane átwò ndú nnyén Mandem Acha.’”

Yesu arem bé chōḡ mánhōḡti ekerákap

(Mk 13.1-2)

24 Mpok Yesu árō ekerákap Mandem árōḡ, baghokó bhi bábhini yi, mándeme noko be yi ángó ndú eket eyo eri echa! ² Ke akeme bho be, “Pú bághó menyin menkem ebhen básóré báté beket ebhen bechi ndú ekerákap ke ébhak enyune? Nchí ghati bhe be, mpok átwò ane eket ene éróḡ amik enkem, yěnyin kerop téé.”

Chōḡ mánhye noko bhe beyá esōḡori

(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Ené Yesu achi chókó ambi Njie Menok Ólif. Bakoḡo bhi bárók ntá yi. Yě mmu achak kebhak ne bho. Bárém be, “Éta, ghati bhese, chōḡ émfakari nò ntiki mpok, ne ntiki erin ébhóḡó beku bo mándini be mpok ane ótwò arap kékwót, ne bé mandú mpok mmik ámay?” ⁴ Yesu akeme bho be, “Sot ka mpok bé yě mmu áké rwó bhe! ⁵ Beyá bo bátwò chōḡ mánsot nnyén ena mánten ambi, yěntiki mmu wap andem noko be ‘Yi ke achi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto!’ Ne mándwo beyá bhó be mánjibhiri bati yap. ⁶ Chōḡ mángók nsōḡó nenu, mángok mbok éti manu ane achi neko nesie ne ane átwò ansem. Ke báké chay. Menyú menyin ebho bébhōḡ befakari, ke eyo epu toḡ be ngwenti mmik aghaka. ⁷ Chōḡ betok ménu ne betok bécháḡ, bafó etok mánu ne batí bafó etok. Chōḡ nsay ankwén mban ne mban, mmik anyikisi ndú betok ne betok. ⁸ Ke menyin ebhen menkem bechi chi mbo nebhōnet enen bebe ntá ngwé ane ándōsi.

⁹ “Mpok menyin ebhen befákari, chōḡ mánkem be mámfye amó bōbati etok be mányok bhe sayri, mángwáy bhe. Ne chōḡ bó betokó mmik mankem mámpap bhe éti báchí bakoḡo bha. ¹⁰ Ne mpok yo, chōḡ beyá bakoḡo bha mánkeme mmuet

ansem, mánti nõko bati ntá bõbati etok, ne mámpabhe nõko bati. ¹¹Mpok yo, beyã bo báfũ, mándeme nõko be báchí baghatí Eyõ Mandem, ené bárũ bho rwó be mankoõo bho. ¹²Chõõ bebéptí menyiy ebhen bo bákũ ménja kpát bo kepere kõõ bati. ¹³Ke mmũ ane áté kákátí te ndũ ngwenti, Mandem ãpeme yi. ¹⁴Ne bo bábhõõ beghati Mbok Ndíndí ne ãti Kefõ Mandem ndũ betokõ mmik menkem, bé amem yéntiki etok bo mámbõõ mbi begbok yo, ke Mandem ankũ ngwenti mmik antwó.”

**Èrem esõõõri ene ebhõõõ
bétwõ Yerúsalem**

(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

¹⁵“Chõõ mãngõ ‘Èrem enyiy ene Mandem ápábhé’ téé amem Ekeré Mandem ndu ényõp yo mbo enyũ Daniel ndemeképtí Mandem áréme tesáy be chõõ émfakari.” [Yéntiki mmu ane ápay ekátí ené ámfye anti, anjwimem.] ¹⁶“Mpok yo, bõ abhen bachi atú Judéya mámbúé, mámbésé amfáy njie. ¹⁷Mpok yo, mbák éfákárí bé mmu ákũ betik amfáy eket eyi, áké sõõõri mmuet besep kpik be andok amfere menyiy anywõp ke ambue. ¹⁸Ne mmu ane achi ebhi ákũ betik, áké rõõ kpík bebuõp nde yi. ¹⁹Ne chõõ émbéõ encha ntá baghõré abhen báchí ne menie ne abhen báchí ne bo amõ mpok yo! ²⁰Nik nõkõ ka mmuet be mpok bebue áké kwen yé chi mpok mbaõ ákwen chae, ne yé chi ndũ nywõbhé neywemuet. ²¹Bake rõ menikmuet, mbõnyune esõõõri ené bo bábhõõõ mpok yo chi enyũ esõõõri ene bábhíkí re gho wáwák te nebhõmik. Ne mpok yo ánáj ámfuét, enyũ esõõõri yo epu pere bhák wáwák. ²²Ne mbo Mandem abhíkí kpõt manywõp yo be ake ya, mbu ye nkwãõõõ amõt apu rõp nepém. Ke Mandem akpõt mpok esõõõri yo mbiõõ ãti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²³Mpok yo, mbák

mmu ángátí bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Báké noko be echi tetep. ²⁴Báké noko bé échí tetep mbõnyune chõõ bõ betábhá mantwõ, yéntiki mmu wap andem nõko be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto. Chõõ baremé képtí nsé nkwo mantwõ. Ne yéntiki mmu wap átwõ, ankũ nõko bereme menyiyí maknkay ndu berwõ bho. Ne mándwó yé chí bõ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bábhõõ mbi beku nõ. ²⁵Sõt ye ka mpok! Nnáj ngati nõ bhe menyiy ebhen ambi ambi. ²⁶Ndũ echi nõ, mbák yé mmu angati bhe be, ‘Yiyí ka Kristo awu amem baso’, báké noko mãmfá berõõ are. Yé mmu andem chi be, ‘Yiyí ká Kristo fá amem mõket’ báké noko enyiy ene yi árèm. ²⁷Báké rõ mmu ándwó bhe mbõnyune, mbo enyũ miámiaõ ákõt, angõõ, befu ebhõkõ nebu émõt beghaka echak, nõ ké ébhõõõ bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twõ. ²⁸Nebhuet ane egú-nnya echi, aré ké kenen ekén kényiõ begu nnya kéchemti.

**Menyiy ebhen bébhõõõ
béfákari ke Yesu antúõ**

(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹“Mbák manywõp ane beyã esõõõri yo ámay, mmok ánem témté, ntaõ kepere ghõõ, mambe ámfu amfay ánkweniti, ne betañ mfáy menyikisi. ³⁰Mpok yo ké eriy ené étõõ be Me Mmũ mfú ntá Mandem nchí twõ ébhesi ye amfay, ne bõ yéntiki nneréket fá amik mámbõ mémiak ne amõ mámbiki nõko ndũ kebho áyõme. Ne mángõ nõko ndũ Me Mmu mfú ntá Mandem nchí sep nchí twõ amem nebháõ enen mfay ne betañ, mbaõ énkem éngõ nõko ne bediéré Mandem. ³¹Ne erem eyõõõ mmba énkwen. Chõõ ntó boãngel abha ndũ mmik nkem, mánsõt bo abhen Mandem áyábhé, bebho ndũ ebhõkõmik

émot beghaka ndu echak, mánhem neb-
hæet amot.

Enyiņ ene nekäy enokw Fig nètõņ bhese

(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³²“Ghók ká enyiņ ene enokárem ene bábhijí bé ‘Fig’ étõņ bhese. Énáņ émbó betem betó, báriņi bé eso érop chi kek-wot. ³³Échí enyumot ne netwo wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánáņ mángo ndú menyij ebhen menkem ne ngátí bhe béfákari, diņi ka be mpok netwo wa arõp kek-wot. ³⁴Nchí ghati be tetep be menyij ebhen menkem bébhõņ befakari, ke mk-páká bho abhen echõņ amfuét. ³⁵Chõņ mfay amfuét, mmik amfuét, ke Eyõņ eya épú fuét wáwák.

Yě mmu abhíkí riņi mpok Yesu átwò

(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

³⁶“Ke yě mmu abhíkí riņi mbõņ mpok ane menyij ebhen bébhõņó béfákari. Bõangel Mandem bábhíkí riņi, Yě chí Mmu Mandem abhíkí riņi. Eta aywintí ké arijí. ³⁷Mpok ane Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twõ, menyij bébhak mbo enyũ béchí nyaka mpok Nóa. ³⁸Eghorí manyiep épére twõ ndũ mpok Nóa, bo mányie nyaka mányu nõkõ, ne mámbay nõkõ babhay, ne mántoko nõkõ bõ, kpáte mpok ane Nóa áchwe amem eremé áchwí ane Mandem ághátí nyaka Nóa ángókó. ³⁹Bo bábhíkí riņi nyaka enyiņ ene ébhõņó béfákari, kpáte mpok éghorí manyiep étwo. Ne mpok étwo épókõ bõ mankem. Enyu yõ ké netwo wa, Me Mmu mfú ntá Mandem ábhák chõņ. ⁴⁰Mpok yõ, mbák bõ bati apay bachi ebhi bákũ betik, bákway besot amot mándo achak. ⁴¹Ne mbák baghõré bati apay bachi neb-hæet amot bákõk nchwi, bákway besot amot mándo achák. ⁴²Bák yé ka pẽ, mbõnyune bábhíkí riņi nywõp enen Acha yeka átwò. ⁴³Bábhõņ berijí be mbák mbõņõket arijí mpok ane ngép átwò eket eyi, apú bhũere kenó. Ábhak pẽ, be ngép

ake twõ andak eket. ⁴⁴Bě nkwo bábhõņ ye bebhak pẽ mpoknkem, mbõnyune, Me Mmu mfú ntá Mandem, nchí twõ chí mpok ane yě mmu apu kway bekaysi be mětwo.”

Mmõ betok ane achi tetep

(Lk 12.41-48)

⁴⁵Ébhíkí tat Yesu arem be, “Agha yé áchí mmõbetok tetep ane ábhõņó kebon ne mbõņõket ásíkánti ne yí? Chí mmõbetok ane mbõņõket ákway berõ eket ntá yi, angati yí be áchye nõkõ nenyíé ntá batí bõ-betok ndũ mpok. ⁴⁶Chõņ éndi ntá mmõbetok wu encha mpok chi-betik ywi afu nekõ, apetnsem, aghó bé yi ákũ betik ebhi sayri. ⁴⁷Diņi ká be chi-betik apú nõkõ berõ yěntíkí enyiņ eyi awó mmõbetok wu. ⁴⁸Ke mbák mmõbetok achi ebéptí mmu, andem ne mmuet yi be, ‘Mbíkí kaysi be chõņ chi-betik awa ampetnsem ndu nekõ enen yi áróņó áyák’, ⁴⁹ambo beden batí bõ-betok, anchem ekakáneko ne manyũ mmém, ambo menyie, anyu nõkõ ne bho, ⁵⁰chi-betik ywi ákway bétwo ndũ nywõp enen yi abhíkí kaysi be yi ákway bepetnsem. ⁵¹Ne mbák émfákárí enyu yõ, chi-betik átemsi yi sayri, antén yi ándók ámbák ne bõ betábhá, ndũ neb-hũéré kebho ne nenyíé ámén.”

Nekäy baghõõņ bati byo

25 Yesu atém nekay enen be, “Nywõp Mandem átwò bebhak Mfõ bõbhi, menyij bébhak mbo enyũ echi ndũ nekäy baghõõņ bati byo abhen básóré nyaka berõņó ebhap, barõk betemeri mbäyngõré amot. ²Bati atay bábhõņ kějwáņ, báchák bati atay bábhák echijti. ³Abhen echijti bápókõ berõņó bhap, ke bõ kepokõ bawet mánkém amuet. ⁴Ke abhen kějwáņ bápókõ nõkõ ebhap berõņó, bápókõ menyij bawet nkwo bákém amuet. ⁵Éfákari be mbäyngõré ane bõ mankem mánõņ abhiki twõ áyák. Ékú

bábhó memək kenó, kpát bákwen kenó. ⁶Égháká nókó néntíbhēti, mmũ amət abho bebik andem nəkɔ be, ‘Ghók ká, mbāyngɔré wu atewú átwò! Twó ká sensyēpti yi!’ ⁷Baghɔsɔŋ bhɔ mankem bácháyti, maŋeme, yěntiki mmu wap abho békósi nnik-eróŋj ywi. ⁸Abhen echin̄ti bati atay babho berem ntá abhen kénwán be, ‘Kwak ka bhese ne mbo bawet eróŋj. Ebhesé beróŋj bétwò neme.’ ⁹Ke abhen kénwán bákéme be, ‘Ngufú bawet amen sébhóŋj apu kway chɔŋ bhese ne bhe. Dók ká ntá bati bawet mǎnku ameka bawet.’ ¹⁰Ke bárɔŋ nókó beku amap bawet, mbāyngɔré achwɔp, asət abhen bati atay, abhen ebhap beróŋj bédù, achwe amem epǎ nebhay ne bhó. Bakũ-betik báya nekok batiep. ¹¹Ébhíkí tat, baghɔsɔŋ abhen báfú beku bawet bápētnsem, báte nefí, babho bedep nekok, mándeme nəkɔ be, ‘Eta, Eta, dem mánéné bhese mbīnywɔp’. ¹²Ke mbāyngɔré akeme bhɔ chi be, ‘Din̄j ká be mbíkí rin̄ji bhe!’” ¹³Yesu ánánj nókó bétém nekay enen, arem be, “Bák ye ka pě, mbɔnyune bábhíkí rin̄ji mpok ane Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twɔ.”

Nekǎy bōbetik bati arat

(Lk 19.11-27)

¹⁴Yesu atém nekay enénéfú be, “Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twɔ, menyin̄j bébhak mbo enyu éfákári nyaka ne mmu amət ne bakũ betik abhi. Nywɔp némót, achye nkáp be mándɔp mánkɔ nəkɔ esié ne wu. ¹⁵Arɔ bhɔ nkáp bekoŋo enyũ yěntiki mmu wap ákwày beku ne aywi nkáp. Achye amət bebhǎ nkáp betay. Achye achák bebhǎ nkáp bepáy. Achye anefu ebhǎ nkáp émɔt. Afa ye arɔk nekɔ. ¹⁶Bárɔbhé nókó, mübetik ane yí áchyé bebhǎ nkáp betay abho beko esie ne wu témté. Ébhíkí tat, abhóŋ nsáy bebhǎ nkáp béchák betay. ¹⁷Ane bebhǎ nkáp bépáy aku enyumət, abhóŋ nsáy bebhǎ

bepáy. ¹⁸Ke nkubetik ane ebhǎ nkáp émɔt, ásóré nókó aywi nkáp, arɔk atém chí mbok amik abhese ebhǎ nkáp eyɔ are. ¹⁹Chi-betik, átát nókó ndũ nekɔ enen yi áróŋj, apētnsem, abhin̄ji bakũ betik be mántwó, yěntiki mmu wap andem enyũ yi aku ne aywi nkáp. ²⁰Ane bebhǎ nkáp betay atwó ne bebhǎ byó, arem be, ‘Eta, ɔchyé nyaka me bebhǎ nkáp betay be nko esie ne wu. Nnu kpát bebhǎ béchák bétay békó amfay.’ ²¹Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Ɔku sayri! Ɔchí erítí mübetik ne ɔchí mmu tetep. Ɔŋ ndũ mandú nkáp be ɔchí mmu tetep. Néne, chɔŋ nchyé wɔ betan̄ amfay beyǎ menyin̄j. Twó sénkú maŋák!’ ²²Ane bebhǎ nkáp bepáy atwó ne menwi arem be, ‘Eta, ɔchyé nyaka me bebhǎ nkáp bepáy. Nnu kpát bechak bepáy beko amfay.’ ²³Chi-betik akaka yí tontó arem be, ‘Ɔku sayri! Ɔchí erítí mübetik ne ɔchí mmũ tetep. Ɔŋ ndũ mandú nkáp bé ɔchí mmũ tetep. Néne, chɔŋ nchyé wɔ betan̄ amfay beyǎ menyin̄j. Twó sénkú maŋák!’ ²⁴Ane ebhǎ nkáp atwó nkwo arem be, ‘Eta, ndínj bé ɔchí mmu mbeápak. Ɔkɔŋ beghem nebhuet ane ɔbhíkí pi, ɔnyokoti nebhuet ane ɔbhíkí tak mbwɔt are.’ ²⁵Mbɔŋ yě becháy békó esié ne nkáp aywe kéka áném mbɔŋ esɔŋri ne wɔ. Ékú ndɔk ntém mbok amik mbeme wú aré. Yin̄j ebhǎ nkáp eye. ²⁶Ke chi-betik akeme yi be, ‘Wɔ ebéptí nkubetik! Wɔ mbót! Orínj sayri bé nkɔŋ beghem nebhuet ane mbíkí pi, nnyokoti nebhuet ane mbíkí ták mbwɔt are, pú nɔ? ²⁷Ke ndaká yí ɔbhíkí fye nkáp awa amem ekerénkap be nnán ntwó, mbɔŋ nsáy are?’ ²⁸Chi-betik achye ye eyɔŋ be mánsɔt ebhǎ nkáp mübetik wu manchye ntá ane ábhóŋj bebhǎ nkáp byo. ²⁹Yěntiki mmu ane ábhóŋj enyin̄j, māmaka yi béchák, ambóŋ ménja mencha. Ke yěntiki mmu ane ábhíkí bhɔŋ enyin̄j, yě chí mandú ane yi ábhóŋj, básɔt ntá yi.’ ³⁰Ke mbák chí nkwendɔŋ mübetik ne, bwɔp ká yi mǎmese nefí ndũ ejuri, bé ámbák

awu ndũ nebhuet nedĩ kebho ne nenyié ámén.”

Manyé ané ngwenti mmik

³¹ Yesu arək ambi berem be, “Mpok Mmu ane áfú ntá Mandem átwō mbō Mfō ne keném eki, bōángel Mandem bátwō ne yi, ambak chókō ndũ enókō kefō yi ne betan ebhi menkem. ³² Ánánj ántwō, bákū mkpaká bho betókō mmik menkem máncnem besí bhi, áfap bhō ndũ bakwō apay, nkúbhē mbō enyũ mbabheri bághónjómén áfàp mménē mbōn ne bághónjómén, ³³ antén bághónjómén ebhē awónem eyi, anten mmén ebhē awōgho. ³⁴ Mfō andem ye ntá bo abhen báchi ebhe awónem ywi be, ‘Twó ká fá, be bhó Etaya áyéré! Twó ká mǎmbak nebhuet ane Mandem achí ne bo abhen yi achi Mfō wap. Yí ághókó nebhuet wu chi ntá yeka te nebhōmik. ³⁵ Twó ka! Mpök nsay ánu me, báchyé me nenyié; mpök manyiep ákwàk me, báchyé me manyiep nnyú; ne mpok ntwō mbō kenkō, básót me mbō mómáyeka. ³⁶ Mpok mbíkí bhōn nden, báchyé me nden; mpok mēme, bákókóri me; mpok nchí ekerékenōn, bǎré twō beghō me.’ ³⁷ Mpok yō, chōn bo abhen báchí chák besí Mandem mankeme yi be ‘Acha, ntiki mpok séghó bé nsay ánu wō, séchíe wō nenyié? Ntiki mpök manyiep ákwàk wō ke séchíe wō manyiep ónyú? ³⁸ Ntiki mpok ótwō mbō kenkō, ke sésót wō chí mbō mómayese? Ntiki mpok óchébhé nden, ke séchíe wō nden? ³⁹ Ntiki mpok ómè, mbák épú nō, obhak ekerékenōn, ke séré twō beghō wō?’ ⁴⁰ Mfō akeme bhō be, ‘Dinjí ká be yěntiki mpok ane bákū nyaka beri ntá bo abhen báchí mbō bōmaya, yě chí ntá mmu wap amot ane ápú yěnyin, échí enyumot mbō be bákū nyaka beri ebhō chi ntá ya.’ ⁴¹ Mpok yō áyibhiri mmuet andem ye ntá bo abhen bachi ebhe awōgho ywi be, ‘Fǎ

ká me besí, bé bho ntemsí Mandem achi ne bhe! Fǎ ká, dók amem ngo ane apu neme yě ewak, ngó ané Mandem ághókó ábhúré ntá Satan ne bōángel abhi. ⁴² Fǎ ká me besí. Mpök nsay ánu me, bábhíkí chye me nenyié; mpök manyiep ákwàk me, bábhíkí chye me manyiep menyú. ⁴³ Mpök nchí kenkō nenti eneka, bábhíkí söt me mbō nti manó; mpok mbíkí bhōn nden, bábhíkí chye me nden; mpok mēme, bábhíkí kokori me, ne mpok nchí ekerékenōn, bábhíkí twō beghō me.’ ⁴⁴ Mpok yō, bō abhen bachi ebhe awōgho yi bákéme be, ‘Acha, ntiki mpok séghó ndũ nsay ánu wō, ke séke chye wō nenyié? Ntiki mpok ane manyiep ákwàk wō ke séke chye wō manyiep? Ntiki mpok ótwō mbō kenkō ntá yese ke séke söt wō mbō nti manó? Ntiki mpok nden échébhé wō, ke séke chye wō nden? Ntiki mpok ómè ke séke kokori wō? Ne ntiki mpok óchí ekerékenōn ke séke kwak wō?’ ⁴⁵ Mfō akeme ye bhō be ‘Dinjí ká be, yěntiki mpok ane mǎnísí nyaka beku beri ntá yě chí mmu amot ane ápú yěnyin, échí enyumot mbō be me ké mǎnisi nyaka bekwak.’ ⁴⁶ Mpok yō, bó bárōn ye ndũ nebhuet ntemsí ane ábhíkí bhōn ngwenti, ke bō abhen bachi chak besí bhi, máncnwe ndũ nepém enen nebhiki bhōn ngwenti.”

Bōbati etək báté eyu be mángwáy Yesu

(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

26 Yesu ánánjá nókō betōn menyin ebhen menkem, arem ntá baghókō bhi be, ² “Bǎrínjé bé ndũ manywop apay echōn, Epǎ Nekinjé ebho. Chōn mánti Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bōmpap abha, mánkém me mango ndũ ekotákátí.” ³ Mpok yō, bōbati bachiákap Mandem ne bōbati etək báchem amem senta Mũngo bachiákap Mandem. Mũngo wu aka nnyén be

‡25:41 “Bōangel” Satan chi befónjō bebúbēbū.

Káyfas. ⁴Báchém aré baka εἰς ἐμὸν βε μánkém Yesu bhésé bhésé mángwáy. ⁵Ke bághó bé ebhiki ri be mánkém yi mpok epa. Báríjǎ nyaka bé mbák mánkém yi mpok epa, bo báguép εσσηρι amem etak.

**Ngoré amot atemti bawerérip
anti Yesu amem etak Bétani**

(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶Mpok Yesu áchí etak Bétani, abhak amem eket Símun. Símun wu anán ame nyaka ebhanákwa. ⁷Ené Yesu ányie nenyíé aré, ngoré amot arak ntá yi ne bawerérip amen aré ya nkáp amem mǎnyinjífú. Bághókó nyaka mókpémé wu ne enyü ntay enen bábhñj be alabásta. Ngoré wu atwó ne baweré mǎ, atemti anti Yesu. ⁸Ke baghok Yesu bághó nókó nó, bati ábé bhǎ amem, bábhǎ berem ne bati be, “Ndaká yí ngoré ne aré chǎnti bawerérip amen enyuné?” ⁹Bákway mbu beti mǎ ndü beyá nkáp, mánsot nkáp wu mánychye ntá bachébhǎ. ¹⁰Yesu arinjǎ enyij ene bo bárèm. Ékú arem be, “Ndaká yí básǎhri ngoré ne? Aku erítǎ enyij ntá ya. ¹¹Bachébhǎ báchǎ ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak chǎn ne bhe mpoknkem. ¹²Atémǎ mé bawerérip amen amuet be báképere fyé me bawet amuet ke mámbeme me. ¹³Diñǎ ká be, yǎntiki ebhak ene bo bághàti Mbok Ndíndǎ fá amik, chǎn mán-gati enyij ene ngoré ne ákú nkwa, ne eyo énkú bé báké ghǎkontik yi.”

Júdas aka beti Yesu

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴Étaré nókó, ngok Yesu amot ane ákú nnyén be Júdas Iskariot afuét arak ntá bǎbati bachiákap Mandem ¹⁵abhép bhǎ be, “Chǎn mánychye me yi mbák nkwák be mánkém yi?” Bápáy nkáp silbha bebhók esá nsem byo bachye yi. ¹⁶Bébhó

mpok yǎ, Júdas abho béyán mbi bekwak bo mánkém Yesu.

**Yesu anyié nenyíé Epǎ
Nekiñǎ ne baghókó bhi**

(Mk 14.12-21; Lk 22.7-13,
21-23; Jn 13.21-30)

¹⁷Nywǎp Epǎ Bret ane kebǎn yís yǎ, baghok Yesu bárók ntá yi bábhép yi be, “Éta, séndók séntǎntǎ ebhak ene ónyie Epǎ Nekiñǎ fá?” ¹⁸Yesu arem be, “Dók ká afǎ etak egǎho, chǎn mángó mmú fú. Neghó bághó yí, ghatǎ ká yi be Ntǎn arem be mpok akway, ne yi abǎn menyie nenyíé Epǎ Nekiñǎ amem eket eye ne baghókó bhi”. ¹⁹Baghok Yesu bárók baku ntǎntǎ mbǎ enyü yi aghati bhǎ. ²⁰Égháká nókó beku, Yesu arak achǎkǎ menyie nenyíé ne baghókó bhi bati byo ne apay. ²¹Ené mányìè nenyíé, Yesu arem be, “Diñǎ ká be, chǎn mmu yweka amot anti me”. ²²Étók baghok Yesu tontó, babho bebhep yi amot amot be, “Acha, chi me ke?” ²³Yesu akeme be, “Mmü yweka amot ane ásebhe awǎ ywi amem ekpǎré nenyie ne me áti chǎn me. ²⁴Me Mmu mfú ntá Mandem, nchǎ rǎnjǎrǎn mbǎ enyü básǎnjǎ éti ya, ke chǎn émbép ntá mmu ane áti me écha! Mbǎ bábhǎkǎ bhe yi, mbu érí ntá yi echa!” ²⁵Júdas mmu abǎhǎn beti Yesu arem be, “Éta, chi me ke?” Yesu akeme be, “Échǎ mbǎ enyü órémé.”

**Yesu anyié nenyíé ngwenti
eni ne baghókó bhi**

(Mk 14.22-26; Lk
22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²⁶Ené mányìè nenyíé, Yesu asot ekpǎkǎ bret, achye bakak ntá Mandem. Abho bébókóti anchye nǎkǎ ntá baghókó bhi, andeme nǎkǎ be, “Sot ka, nyié. Né chi mmuét eya.” ²⁷Asot ye amokó mmem, áchye nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap, andem nǎkǎ be, “Sot

¹⁴26:7 Alabásta: Ntáy alabásta néfù nyaka etak Íjip.

ka nyu, bë mankem. ²⁸Né chi manon ma. Áku nku ane Mandem ányú ne bóbhi ántéé. Báku manon ma aron amik bé Mandem ámfónóri bebú beyä bho. ²⁹Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mmém amen, kpáte ewak ene mënyú mmém bako ne bhe ndü nebhuet bechoko Etaya". ³⁰Ndü ngwenti, Yesu ne baghokó bhi bákwáy nekwayáchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menok Ólif.

Yesu arem be chonj Píta andem be abhíki rinji yi

(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

³¹Bágháká nókó ndü Njie Menok Ólif, Yesu aghati bho be, "Nkúbhé beti ebhen echonj, chonj bë mankem mämferé ntí ne me mbonyune Ekáti Mandem érem be, 'Mandem ádep chonj mbabheri bághónómén angwep amik, nkwo bághónómén ántaka ebhi. ³²Ke Mandem ánánj ánkú mpétnsem ndü nepém, chonj njambi atú Gálili, mántemeri me aré.'" ³³Píta arem be, "Yé bö mankem mámbuéé wo, me, mpú bué!" ³⁴Yesu aghati Píta be, "Nchí ghati wo be, nkok aperé kok nkúbhé beti ebhen, chonj óndem ndonj érat be obhiki rinji me." ³⁵Yé nó, Píta arem be, "Yé chí newú, chonj ngu ne wo. Mpú bue wo." Baghok Yesu bácháak mankem baram chí enyumot.

Yesu arem be nikmuet amem Getsémani

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶Yesu arok ye nebhuet ane bábhini be Getsémani ne baghokó bhi. Aré, aghati bho be, "Chokó ká fá, mëten mmuet ambi ndu menikmuet." ³⁷Árem nókó nó, asot Píta ne bö Sebedi bati apay, arok ne bho. Arap nsónso ne beyä basémé anti. ³⁸Aghati bopíta be, "Basémé ajwi me anti mbo be away me way. Chokó ká fá, mäm-bak pé ne me." ³⁹Aró bho atén mmuet ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikmuet be, "Etaya! Ku nkóp esonjri

ene ámfuét me ansem ntí, mbák mbi achi beku nó. Ke éké bhák mbo enyü mëyánj, émbák chi mbo enyü óyàn." ⁴⁰Afate ye, apetnsem ntá baghokó bhi abhen bati arat. Agho bho ndu bábhure kenó. Abhép Píta be, "Bápú kwáy béchoko pé ne me ndü nejonkó nywop némót-e?" ⁴¹Bák ká pé, mánik noko mmuet, bé nemo néké dep be amik. Bábhonj ntí, ke mmuet apu bhe." ⁴²Yesu apet arok are nikmuet be, "Etaya! Mbák nkóp esonjri ane apú kway befuét me ansem ntí, nká bé émfákári mbo enyu óyàn." ⁴³Yesu apetnsem ndonj ene ejwi epay, aghó baghokó bhi ndü bábhure kenó. Bápú kwáy nyaka béchoko pé ndü kenó kéjwí bo amik. ⁴⁴Aró bho arok ndonj ane ajwi érat are nikmuet enyumot mbo ndonj ené mbi epay. ⁴⁵Yesu apet ye nsem ntá baghokó bhi bho bati arat, aghó ndu bábhure kenó. Abhép bho be, "Bábhuet bebhure kenó? Bábhuet béywemure? Mpok akway ane báti Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bö bebú. ⁴⁶Faté ká séndók, ghó ká, mmü ane áti me ndü átwó."

Bákém Yesu

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴⁷Ené Yesu abhuet berem nó ne baghokó bhi, ngók aywi amot ndü abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwop ne beyä bho. Bö bho bábhák ne bo akparenja ne nkík amo. Bö bati bachiäkap ne böbati etok ké bátó nyaka bho. ⁴⁸Júdas anánj ayámbi achyé nyaka bho erinj ene ékwák bó mándinji Yesu. Áku nó, ndü ághátí bho be, "Mmu ane mëbhene chonj, chí yi. Kém ká yi!" ⁴⁹Júdas áchwóbhé nókó, afuét téé, abhene Yesu arem be, "Ntonj!" Abhene yi. ⁵⁰Yesu arem be, "Mmuere wa, dók ambi, enyinj ene ótwó beku, ku yó." Témté wu, bö abhen Júdas átwó ne bho bárók téé bákém Yesu bábáyti. ⁵¹Bákém nókó Yesu, mmu amot ane áchí ne yi, agwop akparenja ywi akpót atú nsem Müngo

bachiäkap Mandem chwát aguëp amik.
⁵² Yesu aghati mmu ywi wu be, “Kemé akparenja ywe amem kénkwöp. Mmu ane ánú nenu ne akparenja, ägu newú akparenja.”
⁵³ “Öbhíki riñi bé mëkwáy menik-muet nta Etaya antó me témte böängel mánja máncha nka byo ne epay, mántwó mánu ntá ya?”
⁵⁴ Ke mbák nku nò, ná enyiñ ene echi amem Ekáti Mandem éfú tetep?”
⁵⁵ Yesu abhép ye beyá böbhò be, “Bätwò bekem me ne böakparenja ne nkík mbo be nchí ngébhé ntantañ? Yëntiki ewak, nchí chòko ekerákap Mandem, ntöñ nõko bho menyinñ éti Mandem, báro nyaka kekém me?”
⁵⁶ Ke diñí ká be menyinñ ebhen menkem béfakari chi be menyinñ ebhen baremé kepñti Mandem básíní mémfú tetep.” Afö kë baghòkó bhi bárö yi bábué.

Básöt Yesu barök ndü echeme batañá manyé

⁵⁷ Bo abhen bákémé Yesu, básöt yi barök ndü eket Káyfas, Müngo bachiäkap Mandem. Batöñ-ebhé Mandem ne böbati etök báchémé nyaka are.
⁵⁸ Ndu báröñ are, Píta are koñjo bho te ansem, kpát aghaka ndü senta Müngo bachiäkap Mandem. Achwe aré, arök achòko ne bo abhen bábhàbheri senta wu, anöñ nõko beghò enyiñ ene bákù chöñ ntá Yesu.
⁵⁹ Böbati bachiäkap Mandem ne bö echémé batañá manyé bachak mankem béré yan bö abhen bákway bebhat Yesu barak amuet enyu ené bö bábhöñ mbi beway yi.
⁶⁰ Ke báke bhöñ yé mbi. Beyá bho báfú béré sèñse amuet Yesu, ke yé mmú kerem enyiñ ene ékway beku be mángwáy yi. Étaré nõkó, bo bati apay báfú báté besí batañá manyé,
⁶¹ bárem be, “Yí wu arem be äkwáy memokoti ekerákap Mandem ampet ante yó ndü manywöp arat.”
⁶² Müngo bachiäkap afate arem ntá Yesu be, “Öbhíki bhöñ yënyiñ bekeme ndü menyinñ ebhen böbhen bárèm be öku?”
⁶³ Yé nõ, Yesu achòko

kpák, ake rem yënyiñ. Müngo bachiäkap Mandem arem be, “Ndü nnyén Mandem ane achi nepém mpoknkem, ghatí bhesé tetep mbák wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be ätò, Mmò Mandem.”
⁶⁴ Yesu akeme be, “Échí mbo enyü órémé. Ke diñí ká be mpok átwò ane bähö chöñ Me Mmu mfú ntá Mandem, chòko ndü enòkó kefò, ebhe awónem Mandem betañ menkem. Chöñ mángö ndü Mmu ane áfú amfay átwò amem nebhanñ.”
⁶⁵ Müngo bachiäkap Mandem ághókó nõkó enyiñ ene Yesu árémé, akém nku yi adak ndu betöñ bebñti bhi. Akók bé, “Aku te anañá! Äyenti mmuet ne Mandem! Sépét séyàn batísié mántwó mándém enyiñ ene yi áké ndaká yí? Bë mankem bähök ndü yí áyènti mmuet ne Mandem!”
⁶⁶ Bárem be yi?” Bákémé be, “Abhöñ bégu!”
⁶⁷ Bábhó bépa yi batié besí, mándepti nõko. Báchák mánchye nõko yi nsáp.
⁶⁸ Báké nõkó nõ, mándem nõko be, “Ndemé kepñti Mandem, Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be ätò, ghatí bhese enyiñ ene Mandem aku wò óriñí. Ghatí bhese! Agha ádébhé nõ wò?”

Píta arem be abhíki riñi Yesu

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mpok yo, Píta abhak nefí, amem senta chókó. Ngöré ane achi mmö-betik Müngo bachiäkap Mandem arök ntá yi arem be, “Wò nkwo óchí nyaka ne Yesu mmu Gálili wu.”
⁷⁰ Ke Píta atañja besí bö abhen bachi are mankem be, “Mbíki riñi mböñ enyiñ ene órèm nõ.”
⁷¹ Étaré nõkó, áfú arök anyübhá ené senta. Aré, mmö-betik Müngo bachiäkap Mandem achák, ághó nõkó yi arem ntá bo abhen bachi aré téé be, “Tánkwäñe achí nyaka nkwo ne Yesu mmü Násáret wu.”
⁷² Mmö betik anefú wu nkwo abhak chi ngöré.
⁷³ Píta apet atañja, kpát, ayiki be, “Mandem arinñi, mbíki riñi mónkwá wu.”
⁷³ Ébhíki tat, bo

abhen bachi are téé bákókósi mmæet ne Píta barem be, “Nsé apu are, wə nkwo ɔchi mmũ amot ndũ nkwo bho Yesu mmũ atú Gálili wu. Eyɔɔnyu ye éti wə.”⁷⁴ Ndɔɔ ane, Píta arem be, “Mandem ántémsí me mbák mèsè chi nsé! Mbíkí riɔi mbɔɔ mmu wu!” Témté wu, nném nkɔk akók.⁷⁵ Píta atik enyɔi ene Yesu ághátí nyaka yi be, “Nkɔk aperé kók, chɔɔ ɔndem ndɔɔ éráť be ɔbhíkí riɔi me.” Afú nefí, adi kebho, ne beyá basémé anti.

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 Néyí nókó, bɔbati bachiákap Mandem ne bɔbati etɔk báchókɔ betí betí báká eyɔɔ émɔt enyũ bábhɔɔ bekɔ be mángwáy Yesu.² Báchyé eyɔɔ be mángwót yi. Bafyé yi ngem amɔ, básót bárók ntá Páilet, mmu Rom ane achí nyaka gɔbhano atú Judéya mpok yɔ.

Júdas asuri

(Bk 1.18-19)

³ Júdas mmu átí Yesu ághók nókó bé bábhɔɔ beway Yesu nedí kebho néjwí yi anti éti epɔndak ene yi ákú. Asɔt nkáp silbha bebhók esa nsem byo ane báchyé yí antí Yesu arɔk békéme ntá bɔbati bachiákap Mandem ne bɔbati etɔk.⁴ Ágháká nókó besí ebhap arem be, “Nku-bebú ndu ntí mmu ane ábhíkí ku yěnyɔi, kpate bátwɔ way yi.” Bákéme yí be, “Eyo éyíńí bhesé ná? Eɔɔɔri eye ke échí.”⁵ Júdas aták nkáp wu amik amem ekerákap Mandem, afú arɔk asuri.⁶ Bɔbati bachiákap Mandem bárók báb-wɔpti nkáp wu, bárém be, “Nkáp ane chí nkáp manɔɔ ne ebhé eyese ébhíkí ka be mánychém nkáp manɔɔ ne ané ekerákap Mandem.”⁷ Báká nókó eyɔɔ émót, básót nkáp wu bárók bákú nebhúérémik ntá ngoko bete ndu bébhéme nɔkɔ mankɔ.

⁸ Éti eyɔ ké bó bábhuét bébhíɔi neb-húérémik wu bé Mmikí Manɔɔ kpáté echɔɔ.⁹ Éfákárí nókó enyu eyɔ, enyɔi ene ndemekepinti Mandem Jeremáya árémé nyaka éfú tetep. Jeremáya arem nyaka be, “Básót bebhók nkáp esa nsem byo, manyũ nkáp ane mbok bo Israel bágħɔ be ákway béchyé ntá mmu ane ati yi.¹⁰ Bákú mmik ntá ngoko-bete ne nkáp ére, nkúbhé mbo enyu Mandem ághátí nyaka me nkú.”

Páilet are bhép Yesu bebhep

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Bárɔɔ nókó ntá Páilet ne Yesu, ate besí bhi. Páilet abhép yi be, “Wɔ ke ɔchí né Mfo bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbo enyu ɔréme.”¹² Bɔbati bachi-ákap Mandem ne bɔbati etɔk bábħɔ bébhát yí barak amæet, ke abhíkí keme yě eyɔɔ.¹³ Ékú Páilet arem ntá yi be, “Ɔpú ghók nó beyá menyɔi ebhén bárém bé ɔku?”¹⁴ Ke Yesu akerep yěnyɔi. Ékú gɔbhano abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu

(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25;
Jn 18.39-19.16)

¹⁵ Gɔbhano abhɔɔ nyaka epɔi be yěntiki mmíé, ndũ mpok Epá Nekiɔi, áfere mükənɔɔ amɔt ane bo báyan yí ámféré.¹⁶ Mpok yɔ, mükənɔɔ amɔt ane bo béré riɔi éti barak ane yí áré ku, abhak ekerékenɔɔ. Aka nnyén bé Barábas. §§¹⁷ Beyá bhɔ báchéme nókó eket Páilet betí ebho, abhép bó be, “Agha báyan mendó ándók, Barábas ke chí Yesu, ane bábħiɔi bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò?”¹⁸ Páilet aríńí nyaka sayri bé bɔbati bo Israel bákem Yesu bárɔɔ ntá yi ne yi chí éti mpabhamík.¹⁹ Éfákárí nkwo be, ené Páilet áchókó bétán Yesu, ngɔré ywi ató mmu ntá yi ne eyɔɔ be, “Dɔ mmu wu ándók. Achi chak. Ngɔ kenɔ

§§27:16 Ndũ mbok bekáti, básɔɔ chí Yesu Barábas.

ekén kéré sɔŋɔri me ɛti yi ndũ beti ebhén béfuéré.”²⁰ Mpok yɔ nɔ, bɔbati bachi-
 ākap ne bɔbati ɛtɔk bǎré ghati beyǎ bhó
 abhen bǎchí aré bé báké rɔ bebhep Páilet
 ándó chí Barábas ándók, anchye betañ
 be mángwáy Yesu.²¹ Ékú Páilet apet ab-
 hép bó be, “Ndũ bɔbhen bati apay, ane
 báyan ndó ándók chí agha?” Bábík be,
 “Barábas!”²² “Nkú yí ne Yesu mmu báb-
 hĩñi bé Mpeme Mandem afyé nyaka bar-
 iep be átdò?” Bó mankem bábhó bébík
 be, “Dem mángó yí ndũ ekotákátí!”²³ Ke
 Páilet abhép bó be, “Ntiki ebéptí ndak yí
 ákú?” Bó mankem bápét bábhó bébík be,
 “Dem mángó yí ndũ ekotákátí!”

²⁴ Páilet ághó nókó bé yí áchɔŋti chí
 mpok ne bé ebyɔk ébho békwén, arem
 mántwó yí ne manyiep ndũ enyĩñ. Asɔt
 manyiep amɔ aso amɔ amem besí beyǎ
 bɔbho andem nɔkɔ be, “Me mbíkí bhóŋ
 amɔ ndũ newú mmu ne. Newú eni néyĩñí
 chí bhé!”²⁵ Bó mankem bákéme be, “Dɔ
 manɔŋ ami ámbák bhesé antí, ne bɔ
 bhesé!”²⁶ Páilet afere ye Barábas mmũ
 bo Israel ne bɔbati bhap báyan yí amfere.
 Achye eyɔŋ bé batemé nenu mánden Yesu
 ne ékpá, mánsɔt yí, mándɔk, mángó ndũ
 ekotákátí.*

Batemé nenu bǎré yɔkɔ Yesu

(Mk 15.16-20; Jn 19.2-3)

²⁷ Batemé nenu Páilet básót Yesu bǎrɔk
 amem áchá ywi ne yí, batemé nenu
 bǎchák mankem ndũ eká batemé nenu
 eyap bátwó nkó bákáp Yesu.²⁸ Bá-
 yók nkú yí amuet, básót nkú chu bá-
 fyé yí amuet.^{†29} Básót bɔbatábhénɔk
 nsěnsé mání mbɔ ntá kefɔ báfyé yí antí,
 básót enɔkɔfú báfyé awónem aywi. Báb-
 hó bétép mánén besí ebhi máŋɔkɔ nɔkɔ

yí be, “Acha mfɔ bo Israel, kenókó kéchí
 eke eta!”³⁰ Bákú nókó nó, bápáti yí batié
 amuet, báfɔŋɔ enɔk eyɔ yí awɔ bákébhé
 bedepti yí anti ne yɔ.³¹ Bápɔbhe nɔkɔ
 beyɔkɔ yí, báfére nkú chu yí amuet, básót
 ayi yímbɔŋ bákéme yí amuet. Básót ye yí
 bǎrɔk bego ndũ ekotákátí.

Bágó Yesu ndũ ekotákátí

(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Ené báfú eket Páilet bǎrɔŋ, bátémeri
 mmu ɛtɔk Sírene fú ambi ane áká
 nnyén bé Símun. Bájire yí ápókó eko-
 tákátí Yesu.³³ Bǎrɔk ebhak ené bábhĩñi
 bé Golgóta, nó chi “Nebhuét Enkónti.”
^{‡34} Aré, batemé nenu básót enyĩñ ene
 énen mbɔ mbũnya, “báfye ndũ mmem
 báchyé yí ányú. Ághókótí nókó mó, ake
 ka ményú yé ndu báyan nyaka be yí anyu
 mɔ.³⁵ Básót Yesu bágó ndũ ekotákátí.
 Batemé nenu abhen bágó yí ndũ eko-
 tákátí, báguép ebháŋá bérĩñi enyũ báb-
 hóŋ békɔre nden eyi be yéntiki mmu wap
 ambɔŋ amɔt.³⁶ Báchókɔ ye amik mám-
 babheri nɔkɔ yí.³⁷ Básiŋ enyĩñ ene Yesu
 ákú ke bágò yí ndũ ekotákátí, ndũ eb-
 hók enɔk. Bágó ebhók enɔk eyɔ ndũ eko-
 amfay ntí aywi. Enyĩñ básĩŋ aré ébhák
 be, “Né chí Yesu, Mfɔ bo Israel.”³⁸ Bá-
 gó ngébhé ntantaŋ amɔt ndũ eyi eko-
 tákátí ebhe awónem Yesu. Bákú enyu
 émót ne achák ebhe awɔgho yí.³⁹ Bo
 abhen báfuere fuét, bǎghaka nyaka are
 mánte, mámɔk ne bati, mánsɔkɔti yí ne
 mándeme nɔkɔ be,⁴⁰ “Wɔ mmu ókway
 memokoti ekerákap Mandem, ne ɔnte yó
 ndũ manywɔp arat! Pemé mmuet eye
 mbák ɔchí Mmɔ Mandem! Fú ndũ eko-
 tákátí sep amik séngó!”⁴¹ Bɔbati bachi-
 ākap Mandem ne batɔŋ ebhé Mandem ne

*27:26 Ékpa: Ékpa yɔ ebhɔŋ nyaka senɔŋ anti.

†27:28 Báfyé yí nkú chu amuet ndu beyɔkɔ yí be achi Mfɔ.

‡27:33 Nebhuét wu achi nyaka chí njie ane achi amik mbɔ énkónti.

†27:34 Enyĩñ ene énen mbɔ mbũnya echi nyaka mbɔ babhé amen bó báyan be ánku
 yí ake ghok beyǎ bebe.

böbati etok bäre way nkwo yi, mändeme noko be, ⁴²“Ápeme nyaka bo báhák, ke apú kway bepeme mmuet yi! Pú yí achi Mfó bo Israel? Ámfá ndü ekotákátí ansep amik, chonj sénoko yi. ⁴³Asíkí ntí ne Mandem. Mandem ampeme yi néne mbák äyañ bepeme yi, mbonyune arem be achi Mmu ane áfú ntá Mandem.” ⁴⁴Baghép abhen bágó ndü ebhap beko mbo yí, bäre so yí nkwo ne nsok enyu émot.

Yesu agú ndü ekotákátí

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵Égháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósí, ejuri ékwén etok enkem. Ebhák kpáte nkárénká éráat ne ngósí. ⁴⁶Égháká nókó mbo nkárénká eyo éráat ne ngósí, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabatani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí íféré ntí ne me?” ⁴⁷Mbok bo abhen báté kékwót báyiñi, bágók nókó ndü Yesu ábíkí enyu eyo, bäre rem ne bati be, “Ábhñi Eláija!” ⁴⁸Ntemé nenu amot ajet témté arok asot ekuchá fofok asebbe ndü echyé mmém, asot akpañ anti mónok, asá amfay ntá Yesu, bechye yi anyu. ⁴⁹Ke abhénéfú bäre rem be, “Dó yi séngó mbák Eláija átwó bepeme yi!” ⁵⁰Yesu abik ndon achak, aró efónó yi awó Mandem.

⁵¹Nkúbhé mpok yo, ekát ene echi amem ekerákap Mandem éghäre bebhok bepays befu amfay beghaka amik. Mmik anyikisi, ketarábhé kérékátí. ⁵²Manem ánéne, Mandem aku beyá bo Mandem abhen mánáñ bágú nyaka bapetsem ndü nepém. ⁵³Báfú amem manem ayap, ne Yesu ápéré nókó nsem ndü nepém, bo Mandem bho bárók Yerúsalem. Beyá bho bágó bho. ⁵⁴Müngo batemé nenu ne batemé nenu abhen bachi ne yi bábhàbheri Yesu bágó nókó ndü mmik ányíkísí, bágó menyñ béchák ebhen béfákárí. Bechay békém bho tontó. Bábhó berem be, “Achí mbu Mmo Mandem tetep!”

⁵⁵Beyá baghóre bábhák are nkwo. Abhen bákõño nyaka Yesu befu te atú Gálili mánkwak noko yi, babhak téé, neko nesie, mámpkoko noko. ⁵⁶Mbok baghóre bho bábhák María mmó etok Mágdala, ne María nno Jems ne Joséf, ne María ngóre Sebedi, nno Jems ne Jón.

Bábhéme Yesu

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷Mmü nkáp amot afü nyaka etok Arimátia. Aka nnyén be Joséf. Abhak nkonjo Yesu amot. Égháká nókó beku, ⁵⁸arok ntá Páilet be anchye betañ amfere erene Yesu ndü ekotákátí. Páilet achye eyon be mámféré Yesu ndü ekotákátí manchye yi. ⁵⁹Joséf asot ye Yesu anép ne ésienden nko. ⁶⁰Joséf abhññ nyaka nnem neko enén yi átémé ndü setárebhé. Arok abheme Yesu ndü nnem eni no. Abññiri ye erem ntay áchók nnyü nnem, agure. ⁶¹María, mmó etok Mágdala ne María achák, bábhák kékwót chókó mánññi noko nnem.

Páilet ató bo be mámbábhéri noko nnem Yesu

⁶²Néyí nókó, ndü nywobhé neywémuet bo Israel, böbati bachiákap Mandem ne bõnkwo Fárisi bárók bátémeri Páilet. ⁶³Bárem be, “Eta, sébhíkí re ghokontik be mmü nsé wu arem nyaka be ndü manywop arat yi ápetnsem ndü nepém. ⁶⁴Éri ye be ñnchyé eyon bo mandok mambabheri noko nnem eni kpáte manywop arat amfuet. Bakoño bhi bákway beronj mángep yi mámpkoko, mándok, mámbó ye beghati bho be yi apetnsem ndü nepém. Ne mbák émfákárí nó, nsé yap yo áchõñti menyñ ancha nsé ane mbi.” ⁶⁵Páilet arem be, “Yññi batemé nenu no. Sot ka bhó mándók mámbábhéri nókó nnem mbo enyü báyañ.” ⁶⁶Báro ye barok báfyé eriñ ndü ntay, ne báro bo are be mambabheri noko nnem.

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 Nywabhé neywëmuet bo Israel néfuéré nókó, María mmō etok Mágdala ne María achák, báfú ntinywop, ené mbanj ábhíkí re kanjari ndu beronj beyinj nmem Yesu. ²Éfákárí bé ángel Mandem áfú amfay ásëp amik, abinjiri ntay afere anyünnem, achokó aré. ³Besí ángel Mandem wu béré ghoo mbo mi-ámianj, nden eyi éndiere noko pépépép mbo etokofionj. ⁴Babhabheri nmem béré wet ne becháy ne báröp mbo bawú. ⁵Ke ángel arem nta baghoré be, “Báké chay. Ndiñi bé báyàn Yesu mmu bágó ndũ ekotákátí. ⁶Apú fá. Mandem aku yi apetnsem ndũ nepém nkúbhé mbonyu yi areme be ebhönj be fakari. Twó ká ghoo nebhuet ane bábhúré yi. ⁷Dók yé ka áyák mǎngátí bakoño bhi be apetnsem ndũ nepém ne achi be ambí aronj atú Gálili. Chonj mǎngó yi are! Nnánj ngati no bhe.” ⁸Baghore bho báró nebhuet ane nmem nechi ntiét ntiet. Becháy békém bo, ke manják nkwo ajwi bho anti. Bájét barok béyánj bakoño Yesu be mǎngátí bho enyinj ene ángel Mandem ághátí bho. ⁹Ndu bárönj, bápére ghoo, Yesu atemeri bho, arem be, “Mandem ámbák ne bhe!” Bárók bákwen amik besí bhi bábhó bekem bekak ebhi mánchye noko yi kenókó. ¹⁰Yesu aghati bho be, “Báké cháý. Dók ká ghati bakoño bha. Ghatí ká bho be, mándók atú Gálili. Chonj mǎngó me aré.”

Babhabheri nmem bárók bághátí enyinj ene efakari

¹¹Ené baghoré bho bárönj, éfákari be mbok bo abhen bábhàbheri nmem bárók

Yerusalem bághátí bōbati bachiákap Mandem yéntiki enyinj ene efakari mpok ángel Mandem ásébhé átwó ndũ nmem. ¹²Bōbati bachiákap Mandem báchókoo ne bōbati etok, báká eyonj émot, báchyé bho beyä nkáp ndũ besonj. ¹³Bághátí bho be, “Ghatí nókó ká bho chi be bakoño bhi bátwó ne beti, mpok sékwéné kenó, bághép yi, bápókoo bárök. ¹⁴Mbák gōbhanoo ángók ndak ane, chonj séndinj ndũ séchòk nnyu ywi be nti nendi yi amem, enyu ené bapu chwe ndũ esonjri.” ¹⁵Babhabheri nmem básót ye nkáp besonj wu, bárök báku mbo enyü bōbati bághátí bho. Ne mbok yo bé bakoño Yesu bághép yi ghep ké bo Israel bábhuet beghati bo kpaté echonj.

Yesu atónj mmuet ntá bakoño bhi

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹⁶Bakoño Yesu abhen bati byo ne amot báró ye bárók atú Gálili ndũ njie ane Yesu ághátí nyaka bó mándók aré. ¹⁷Mpok bághó yi, bákwen amik babho bechye yi kenókó. Ke mbok ayap bare makati mbák, sayri sayri, Yesu ke bo bághò no. ¹⁸Yesu akokosi mmuet ne bhó, aghati bho besí ne besí be, “Étaya achyé me betanj menkem amfay yéntiki enyinj ne yéntiki mmu awu amfay ne fá amik. ¹⁹Dók yé ka, mǎnkú be bō betok menkem mámbak bakoño bha, mǎnjwiti bho ndũ nnyén Éta, ne nnyén Mmo, ne nnyén Éfónó Bedyere, ²⁰mǎntonj nókó bho be mǎnkú yéntiki enyinj ené ngátí be mǎnkú noko. Ne nchi bhák ne bhe mpoknkem, te ndũ ngwenti mmik.”

Mbok Ndíndí mbonyu

Mák

ásíní

Mbok Jǝn Njwiti ęti Yesu

(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Fá chí Mbok Ndíndí ęti Yesu Kristo Mmǝ Mandem. ²Abho nyaka mbǝ enyǝ ndemekepinti Aisáya ásiní amem ekáti yi be, Mandem arem nyaka be, Yíní, chǝn ntǝ mpǝkǝntǝ wa wǝ ambi, be ángókó mbi ywe ke ǝntwǝ. ^a

³“Mmǝ achi amem baso ábik andeme nǝkǝ bé,

“Toní ká mbi ane Acha áfuèt aré.

Kú ka mbi ywi ambak chak.”

⁴Jǝn Njwiti abhésí nyaka amem baso angati nǝkǝ bho ęyǝn Mandem be bǝ mántiknsem ndǝ bebú bhap mánjwítí bhǝ be Mandem amfoǝori bebú bhap.

⁵Beyǝ bho báfú atú Judéya ankem, ne bǝ Yerúsalem mankem mándǝk nǝkǝ ntá Jǝn ndu beghok enyín ęne yi áręm. Bárę su bebú bhap, Jǝn anjwiti nǝkǝ bho amem Nnyén Jǝdan. ⁶Nkú Jǝn abhak enyín ęne baghoko ne babyǝk mpǝnǝ baso. Mgbat ane yi ágwǝt ebho abhak nkwbhénya ne nenyíę eni nębhak ngęm-táy ne baweré betu amen yi ághǝ amem baso. ⁷Jǝn áręm nyaka nkwbǝ be, “Mmǝ átwǝ me ansem ane áchá me. Mbíkí kwáy yę bęchóti yi beka ká bé nkánjári nkubhanya beka ebhi. ⁸Męjwiti bhe ne manyięp, ke chǝn yí anjwiti bhe chí ne ęfǝnǝ Bedyere.”

Jǝn ajwiti Yesu, Satan amǝ yi

(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

⁹Ndǝ mpok yǝ, Yesu afú Násáret atú Gálili arǝk Jǝn ajwiti yi ndǝ Nnyén Jǝdan. ¹⁰Nefú Yesu afú anyęn, aghǝ ndǝ

nebu nęnęné, ne ęfǝnǝ Mandem asǝt mk-pá ebhǝnǝ asep yi amęet. ¹¹ęyǝn ęfú am-fay ęré rem be, “Wǝ ǝchí Mǝwa. Nkǝn wǝ tontó. ǝchyę me beyǝ maǝák.” ¹²Tęmtę wu, ęfǝnǝ Mandem akǝ yí arǝk amem baso. ¹³Abhak aré ndǝ manywǝp besa bepáy Satan amǝ nǝkǝ yí. Nnya ebébé ębhák aré nkwbǝ, ke bǝángel Mandem báchyę Yesu nekwa k.

Yesu abhiní baghǝk

abhen mbi bati anwi

(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴Ęné mánánǝ bákémę Jǝn báfyę ekerékenǝnǝ, Yesu arǝk atú Gálili abho beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵andeme nǝkǝ be, “Mpok ane Mandem ábhak ne bho mbǝ Mfǝ wap arǝp chi kekwa t. Tík ká nsem ndǝ bebú ebheka, máńókó Mbok Ndíndí!” ¹⁶Ęné Yesu ákǝ nepaká Manyu Gálili, aghǝ Símun ne mǝmayi Andru ndǝ báguęp beyǝ nkáp ndu beway nsi mbonyune báchí nyaka bawansi. ¹⁷Yesu arem ntá yap be, “Tǝwǝ ká mámbák bakoǝ bha ne chǝn ntǝn bé enyǝ báku bé bo báchák mambak bakoǝ bha.” ¹⁸Tęmtę wu, bárǝ beyǝ nkáp yap bakoǝ Yesu. ¹⁹Átęn nǝkǝ mmęet ambi mandú, aghǝ Jems ne mǝmayi Jǝn, bǝ Sebedi. Báchí nyaka amem áchwí mángoko nǝkǝ beyǝ nkáp yap. ²⁰Nęhǝ Yesu aghǝ bho, abhiní bhǝ be mankoǝ yi. Bárǝ etayap Sebedi amem áchwí ne bǝ betik, bákǝnǝ yi.

Mmu ane ęfǝnǝ ebúbu ęchyę ęsǝnǝri

(Lk 4.31-37)

²¹Yesu ne baghǝkǝ bhi bárǝk etǝk Kapęnaum. Néyí nǝkǝ ndǝ nywbhę neywęmęet bo Israel, Yesu arǝk tęę ekeré nenikímęetí eyap abho betǝn ęyǝn Mandem. ²²Bo abhen bachi are bábhák maknkay tontó ęti enyu ęne yi átnǝ. Átnǝ nyaka mbǝ mmu ane áręm ęmay,

^a1:2 Mal 3.1

puyě mbo baton ebhé Moses. ²³ Bápére gho, mmu ane efónó ebúbu ésonri atwó achwe amem ekeré nenikímuetí are bik bé, ²⁴ “Yesu, Mmu Násáret, obhon yí beku ne bhese! Otwo fá beway bhese? Ndíní mmú wó óhí. Óhí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ²⁵ Yesu asáy Efónó yó be, “Kusí! Fú yí amuet!” ²⁶ Efónó ebúbu ényikisi yí gbogbògbok, ébik ne betan, éró yí. ²⁷ Bó mankem bábhák maknkay, ne bábho bebhép bati be, “Ené enyu echi ná? Chi enyú neton enen neko ké? Mmú-ne abhón betan ebhen ásay befónó bebúbebu ne méngok yí!” ²⁸ Mbok Yesu atin ataka atú Gálili ankem.

Yesu abú beyä bömame

(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Yesu áró nókó ekeré nenikímuetí bo Israel ne baghókó bhi, bárak téé ndú eket Símun ne Andru. Jems ne Jón bábhak ne bhó. ³⁰ Nchwe Yesu áchwé anywóp, báháti yí be nno ngoré Símun achí bhúré ne mbúép amuet. ³¹ Yesu arók nepakámuet eni akém yí ndu awó akwak yí afate achókó chókó. Mbúép wu ámay. Abho mene bho. ³² Égháká nókó beku, ené mmok ánémé, bo béré sot bömame mankem ne abhen befónó bebúbebu bésòñri mándok noko ntá Yesu ne bhó. ³³ Etok enkem érok échem ambínywop. ³⁴ Yesu abú beyä bo abhen bábhónó mame menyu ne menyu. Abók beyä befónó bebúbebu béró bho. Yí keka be bó méndem yényin mbonyune bérinji nyaka mmú yí achi.

Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili

(Lk 4.42-44)

³⁵ Neyí nókó, Yesu afate kpañwák, arók nebhuet ane bo bápú are, are nikmuet. ³⁶ Ébhíkí tat, Símun ne mamuere bhi báfú béré yan yí. ³⁷ Bághó nókó yí, bárem ntá yí be, “Yéntiki mmu áyàn wó.” ³⁸ Yesu akeme bho be, “Sébhon beron ambi ndú betok bechak ebhen bechi fá

kekwo. Mbón bégháti Eyon Mandem aré nkwo mbonyune éti yó ke ntwó.” ³⁹ Yesu abho ye beko atú Gálili ankem angati noko bho Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímuet bo Israel, anku noko befónó bebúbebu ebhen bésòñri bho mémfu bó amuet.

Yesu abú mmu ebhanákwa

(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Éwak émot, mmu ebhanákwa amot arók akwén yí bekek abho berem be, “Eta, mbák okon, ókway beku me ntán.” ⁴¹ Yesu aghó yí ntínso. Anyabhe awó, atok yí, arem be, “Nkon, ebhanákwa ye émay!” ⁴² Témté wu, ebhanákwa yí émay, atan. ⁴³ Yesu aya yí batú ansemti noko ⁴⁴ be, “Ké ghati yé mmu enyin ene éfákári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yí ángó be ebhanákwa ye émay. Ánán ámbýó wó, óndok, onchye ye akap ntá Mandem bekonjo ebhé Moses. Chon eyo émbak enyin ene étón bho be ebhanákwa ye émay.” ⁴⁵ Yé nò, ndu áron, are ghati bho mbánkem enyin ene efakari. Aku Yesu kepere kwáy bechwe etok kponoron. Aróp chi bhese bhese ndú mban ene bo bápú aré. Yé nò, bo béré fú mbán ne mban mándok noko ntá yí.

Yesu abú mbéntí

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

2 Ansem mpäy manywop, apetnsem Kapënaum ne mbok ataka mbánkem bé Yesu achí etok. ² Beyä bo bárók eket ené yí achi aré, enyu ené epok épú nyaka beson ekak, yé chí nefí. Yesu are ghati bho Eyon Mandem. ³ Ndu árem nò, bó bati anwi bátwó ne mbéntí amot ane bápókó ndú bekpaka. ⁴ Ke bó kebhón mbi ane báfuét mánchwe anywóp éti beyä bho. Báko amfay eket mánene mbok aré, básebhe yí bhure ndú bekpaka bhi nenti bho, besí Yesu. ⁵ Yesu ághó nókó enyú neka enén bábhónó ne yí, aghati mbéntí wu be, “Mówa, mfónórí bebú

bhe.” ⁶Mbək batɔŋ ebhé Moses abhen báchí nyaka aré chɔkɔ báre bhep mmuet eyap be, ⁷“Agha né? Enyiŋ ene yi árèm chi nsɔk ntá Mandem! Mandem aywínti ke ákway befoŋori bebú mmu!” ⁸Témté wu, Yesu ariŋi nkaysi yap, abhep bho be, “Ndaká yí bákàysi menyü menyin ebho?” ⁹Enyiŋ ene echi wikirik berem ntá mbéntí-ne chí ené? Berem be ‘Mfóŋóri bebú bhe’, ke chi, ‘Faté ɔkɔ bekpaka ebhe kɔ?’ ¹⁰Ke chɔŋ nkɔ mándinji be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbɔŋ betan fá amik ndu befoŋori bebú bho.” Arem ntá mbéntí wu be, ¹¹“Nchí ghati wɔ, faté ɔkɔ bekpaka bhe gure!” ¹²Bápére gho, mbéntí wu afaté kperep, apɔkɔ bekpaka bhi, afa amik. Bó mankem bábhak maknkay tontó bábhho bebíti Mandem mándeme nɔkɔ be, “Sébhíkí re gho ené enyu!”

Yesu abhiŋi Lévi be ámbák nkoŋo ywi

(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³Yesu apet arɔk nepaká Manyu Gálili. Ngémtay bo báre rɔŋ ntá yi, antɔŋ nɔkɔ bho. ¹⁴Ndu ákɔ árɔŋ, aghó mbebhé nk-abhénti amɔt chɔkɔ amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Lévi. Abhak mmɔ Álfɛɔs. Abhiŋi yi, arem be, “Twɔ bhák nkoŋo wa.” Lévi afaté, abho bekoŋo Yesu. ¹⁵É-taré nɔkɔ Yesu ne bakoŋo bhi béré nyie nenyié amem eket Lévi. Beyá babhebhé nkábhénti ne bakù bebú báchák bákóŋo Yesu, mányie nɔkɔ nenyié ne yi. ¹⁶Mbək batɔŋ ebhé Mandem abhen báchí nyaka bɔnkwo Fárisi bágħɔ nɔkɔ ndu Yesu ányie nenyié ne bɔ bebú ne babhebhé nkábhénti, bábhép bakoŋo bhi be, “Ndaká yí yi ányie nenyié ne menyü bɔbhhen?” ¹⁷Yesu ághók enyiŋ ene bárèm, akeme bho be, “Bo abhen bapu me, bápú yan ngaŋ. Bɔ mame ke báyan ngaŋ. Mbíkí twɔ bebhiji bɔ abhen bákáysi be bachi chak besí Mandem be mámbák bakoŋo bha, ntwɔ bebhiji chi bɔ bebú.”

Enyiŋ ene bábhébhé Yesu éti netarénsay

(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸Bakoŋó Jɔn Njwiti ne abhen nkwo Fárisi báchí nyaka ndú netarénsay mpokófu. Mbək bho bárɔk ntá Yesu bábhép yi be, “Ndaká yí bakoŋó Jɔn Njwiti ne abhen nkwo Fárisi bátare nɔkɔ nsay, ke babhɔk abhe bápú kɔ nɔ?” ¹⁹Yesu akeme bho be, “Bákàysi be mankɔ abhen epá nebhay bákway bebhak ndú netarénsay? Nsé! Téndu mbäyngoré abhuét ne bhó, bápú kway betat nsay. ²⁰Ke mpok átwɔ ane báfere mbäyngoré ntá yap. Chɔŋ mántare nɔkɔ nsay mpok yɔ.” ²¹Yesu atém bó nekay enen be, “Yé mmu apú kway besɔt ebhókónden nkɔ bechok mbok ndú esí nden, mbɔnyune mbák ánkɔ nɔ ebhókónden ane nkɔ éŋati, ane nsí andaka, mbok ámpet anchik ancha. ²²Ne ntá bo abhen báfyè mmém ndú bebhá nkwobhénya, mmú apú kway befyè mmém bakɔ amem esí ebhá nkwobhénya, mbɔnyune, mbák ánkɔ enyu yɔ, mmém bakɔ ákɔ esí ebha énsen, enchɔŋ, mmém andak amik. Báfyè mmém bakɔ chi amem ebhá nkwobhénya ene ekɔ.”

Enyiŋ ene bábhébhé Yesu éti nywɔbhé neywémuet bo Israel

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³Éfákári be, Yesu ne baghɔkɔ bhi bákɔ mámfuere nɔkɔ amem nkí nchwi ndú nywɔbhé neywémuet bo Israel. Ené báfuét, baghɔkɔ bhi bábhho bekwep enyü nchwi yɔ. ²⁴Mbək bɔ nkwo Fárisi bágħɔ nɔkɔ nɔ, bárem ntá Yesu be, “Yiní, baghɔkɔ bhe bákù enyiŋ ene épú chak beku ndú nywɔbhé neywémuet!” ²⁵Ke Yesu akeme bho be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyiŋ ene Mfɔ Debhít ákú mpok yi áyan enyiŋ menyie ndú nsay ákémé yi ne bɔbhi?”

²⁶Achwe nyáká amem ekeré Mandem anyié nenyíé enen báchyé mbo akap ntá Mandem. Achye ntá böbhi nkwa, mányíé, ené ebhé ébhíki ka nyaka be mmu achak anyie, ebhikifuet nkubetik amem ekerákap Mandem. Éfákári nɔ ndũ mpok ane Abiata achi mungo ndũ ekerákap Mandem.” ²⁷Bérɔŋ ndũ ngwenti, Yesu arem ntá yap be, “Dinjí ká be bághoko nywöbhé neywémuet éti nkwa, bábhíki ghoko nkwa éti nywöbhé neywémuet. ²⁸Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbóŋɔ ye berem enyũ mmu abhɔŋɔ beku ne ebhé ene éyíŋi nywöbhé neywémuet.”

Yesu abú mmu ane awó ágú yi ndũ nywöbhé neywémuet

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

3 Yesu apet achwe amem ekeré nenikímuetí bo Israel angati nɔko bho Mbok Ndíndí. Mmu amot abhak amem ekeré nenikímuetí eyo ane awó ywi ágú. ²Mbɔk bho bábhák aré abhen báyaŋ mbi berem be bekwéné bechi ne Yesu. Bátép ye yi amík amuet begho mbák chɔŋ Yesu ambú mmũ wu ndũ nywöbhé neywémuet. ³Yesu arem ntá yi be, “Fú, twó fá ambi.” ⁴Abhép ye bho be, “Ebhé yese érem be sénku yi ndũ nywöbhé neywémuet? Bé sénku beri ke chi bebú? Chi bepéme ke chí bechɔŋti nepém?” Bárɔp kpákpák. ⁵Nti nébé Yesu tontó. Abhanjari ayiŋi bhó mankem ne bebénti bho mbonyune bátàŋ batí. Yé nɔ, abhɔŋ ntínso ne mmu ane awó ágú nɔ yi aghati yi be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhe awó wu, apet ataŋ abhak mbo áchá. ⁶Bónkwa Fárisi báfú, bárók. Bátereri bo Israel abhen báté ansem Hérod, bákém echeme, bati beway Yesu.

Beyä bhó bakoŋo Yesu angɔko Manyu Gálili

⁷Yesu ne bakoŋo bhi bárɔ bárɔk angɔko Manyu Gálili. Ngémtay bho báre koŋo yi. Bo báfú atú Gálili, mbɔk atú

Judéya, ⁸Yerúsalem ne Iduméya. Báchá. báfú ebhényen Jódan, abhénéfú báfú atú betɔk Táya ne Sídon. Bo mankem abhen mámè bárók ntá Yesu ndu bághókó meniŋ ebhen yi ákù. ⁹Yesu aghati bakoŋo bhi bé mántóŋti áchwí ane yi áchwé are ndũ bo baya bacha, be báké nyire yi. ¹⁰Ntí abhak be anáj abu nyaka beyä bömame. Beyä abhen bábháet meme béré nu, mányire nɔko bati, be mámbóŋ mbi betɔk yi. ¹¹Yén-tiki mpok ane bo abhen befóŋó bebúbebu bésoŋɔri bho bághó nyaka yi, bákwen yi bekap mámbiki nɔko be, “Wɔ ke óchí Mmɔ Mandem!” ¹²Ke Yesu asemte befóŋó bebúbebu be, “Báké ghati yé mmu enyũ mmu me nchí.”

Yesu ayap bönto bati byo ne apay

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³Étaré nókó, Yesu akó amfáy njie, abhiŋi bakoŋo bhi mánkóŋó yi. Bárɔŋ nókó, ¹⁴ayap batí byo ne apay, áchye bhó nnyén be bönto. Aghati bho be, “Njap be bé mámbák ne me. Chɔŋ ntó bhe nefí ndu beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵ne chɔŋ nchyé bhe betaŋ ndu bébók befóŋó bebúbebu ebhen bésoŋɔri bho.” ¹⁶Manyén bönto Yesu bho bati byo ne apay achi be, Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta; ne ¹⁷Jems, ne mómayi Jón, bɔ Sebedi [Yesu achye bhó nnyén néchá. ké Boanejís, nɔ chí bönefan]; ne ¹⁸Ándru, ne Fílip, ne Batolómio, ne Mátio, ne Tómas, ne Jéms mmó Alfeyɔs, ne Tadios, ne Símun, mfyé-betaŋ ndũ barakátok, ¹⁹ne Júdas Iskariot ane ábhóŋɔ nyaka beti Yesu.

Betaŋ Yesu bebhíki fú ntá Belsebul

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²⁰Ené Yesu ne bakoŋo bhi bápetnsem anywóp, bo abhen báchéme aré, bápet baya bacha, eku yí ne bakoŋo bhi keb-hóŋ yé epok ndu ményie nenyíé. ²¹Bö nneréket ywi bághókó nókó nɔ, bábhó

berɔŋ ndu besɔt yi mbɔnyune bārɛm nyaka be, “Nti átáká yi amem!”²² Mbɔk batɔŋ ebhé Moses abhen báfú Yerúsalem báre rem be, “Belsebul, mfɔ befóŋó bebúbɛbɛ, ké áchyé Yesu betan̄ bebok befóŋó bebúbɛbɛ.”²³ Yesu abhiŋi bhó be mantwɔ ntá yi. Bárɔŋó nókɔ, abho beghati bhɔ ndú bakay be, “Satan ákway bebok mmuɛt ná?”²⁴ Mbák ákórɛ ánkwén etɔk, bo mánu nɔkɔ ne bati, etɔk eyɔ épú te.²⁵ Mbák ákórɛ ánkwén ndú nneréket, bo mánu nɔkɔ ne bati, nneréket wu ákwèn.²⁶ Enyumɔt ke echi be mbák Satan ánu ne mmuɛt eyi, ákórɛ ákwén ndú kefo eki, ne betan̄ ebhi mémay.²⁷ Ná mmu ákway bechwe amem eket ené ntantaŋ angép menyin̄ ebhi mbák abhiki yambi ánkém yi angwɔt? Ánaŋa kém yi angwɔt, ke ákwáy beghep menyin̄ ebhi.²⁸ Diŋí ká, ne échí tetep be bákway befóŋóri bebú bo mankem ne bebéptí beyɔŋ ebhen befù bho anyu.²⁹ Ke bápú foŋori yé agha ane árɛm ebúbɛ éti Efóŋó Bedyere. Éyɔ enyú bebú bétin̄i mmu anti, ngwenti ti.”³⁰ Yesu arem nɔ, mbɔnyune mbɔk bho bārɛm nyaka be, efóŋó ebúbɛ esɔŋori yi.

Nno Yesu ne bɔmayi

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Nno Yesu ne bɔmayi bátwɔ bátee nefí, báto eyɔŋ be mámbin̄í yi.³² Ngémtay bo abhen báchókɔ bákábhé Yesu bághati yi be, “Máye ne bɔmaye báchí nefí téé báyaŋ wɔ”.³³ Ke Yesu akeme bhó be, “Sayri sayri, máyá chi agha? Ne ntiki bho bachi bɔmaya?”³⁴ Ayibhiri mmuɛt ayin̄i bo abhen báchɔkɔ bákábhe yi arem be, “Máya chi bóbhen, ne bɔmaya chi bóbhen,³⁵ Bɔ abhen bákù enyin̄ ene Etaya mmu achi amfay áyaŋ bó mánku ke báchí máya ne bɔmaya.”

Yesu atém nekäy ntyëmbwɔt

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

4 Yesu apɛt abhɔ betɔŋ bo angɔkɔ manyu Gálili. Beyá bho bákoŋo yi

aré báté angɔkɔnyén. Yesu arɔ bhó tété, arɔk achwe, achɔkɔ amem áchwí.² Ené beyá bóbho báté angɔkɔnyén, abho beghati bhɔ beyá menyin̄ ndú bakay be,³ “Éwak émɔt, nkwan̄anki amɔt arɔk be-tak enyú nchwifú amem nkí ywi.”⁴ Ené yi áták árɔŋ, mbɔk akwenti ndú mómbi ane áchí amem nkí. Kenen kétwɔ kébwópti yɔ nkem⁵ Mbuɔt áchákwenti ndú mmik setárɛbhé ane ntɔp abhiki ya are. Awakari achak.⁶ Ke mpok ane mmok áfú, ásoŋ yó ndú bakan̄ ayi ábhíkí kway bechwe amik sayri. Aniŋti, awɔsi.⁷ Mbuɔt anefu akwenti ndú mmik ane tákɔ nsense ágò are. Achak are gó, ke tákɔ nsense agó áchók yɔ. Ake fyé.⁸ Nchwi áchákwenti ndú mmik ndándí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndɔŋ esa nsem byo, achák ndɔŋ besa berat, anefu ndɔŋ besa betay.”⁹ Ndú ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyaŋ begbok, ántá batú angok sayri.”

Ntí ane Yesu árɛm kepi ndú bakay

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Mpok Yesu achi aywinti, mbɔk bho ne baghókɔ bhi bati byo ne apay bábhak aré, bábhép yi ntí bakay ane yi átémé.¹¹ Akeme bhó be, “Ngátí bhé kponoroŋ menyin̄ ebhen bechi bhésé bhésé éti Kefɔ Mandem, ke ntá bo báchák, nchí ghati bhɔ menyin̄ chi ndú bakay,¹² ne ntí be, ‘Bákway béyaŋi ne amfá ke bápú gho yéyaŋ; mángók ne batú, ke kekwimem, bé báké petnsem ntá Mandem yi ámfonoŋori bhɔ.’”

Yesu aghati baghókɔ bhi ntí nekäy ntyëmbwɔt

(Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

¹³ Yesu arem ntá yap be, “Bábhiki jwimem ndú nekay enen, chɔŋ mán-jwimem chí ndú bakay anefu?”¹⁴ Mbuɔt

ane nkwanjanki átíé, chí Eyoŋ Mandem. ¹⁵Mbək bho báchi mbə mbwət ane ákwéntí ndű móm̄bi ane achi amem nki. Neghok ane bágħókó Mbok Ndíndí, Satan antij antwó amfere yó amem batí yap. ¹⁶Bo báhák báhí mbə mmik se-tárébhé ane mbwət achak akwenti aré. Bágħok Eyoŋ Mandem mánsot yó ne maŋák témté. ¹⁷Ke enyũ mú wu keb-hóŋ bakanj amik. Ante kákáti ndu móm̄biŋí mpok. Ke mpok esəŋəri étwó, bo mámbə menyok yi éti Eyoŋ Mandem ene yi ánoókó, amfere amó témté. ¹⁸Bo abhénéfú báhí mbə mmik ane ábhóŋó táko nsəense. Bágħok nkwo Eyoŋ Mandem, ¹⁹ke basémé éti menyij mmik atwó nókó yi anti, ne ngoŋó nkáp, ne ekwak bebhoŋ menyũ menyij bechak menkem, angəkəntik Eyoŋ Mandem ene echi aré, yə kekwak yi ndű nepém eni. ²⁰Ke bo bachak báhí mbə mbwət ane ákwéntí ndű mmik ndíndí. Bágħok Eyoŋ Mandem, mányu kepem ndű bapém ayap. Mbuət amət anchye mbwət nko ane aya acha ane bapi ndəŋ esa nsem byo, achák ndəŋ besa bérát, anefú ndəŋ besa betay.”

Nekäy eróŋó ené bádúré

(Lk 8.16-18)

²¹Yesu arək ambi berem be, “Bádure eróŋó mánsot enyij mankuti ke? Bádure eróŋó mánten antené bekək ke? Pú bádúre erəŋə mánte chi ndű nebħúét ane báte erəŋə? ²²Chəŋ máнку yəntiki enyij ené echi bhésé bhésé emfu kpoŋorəŋ. Ne chəŋ mánene ene bákútí. ²³Mbák mmu abhoŋ batú béghok mbaŋ, ángók sayri!”

²⁴Yesu apət aghati bho be, “Tá ká batú ndű menyij ebhen bəghók! Enyu óyenti ɔnchye nti, nkúbhé enyu yó ke báyenti mánychye wə. Báperé chye wə, mámbaka échák aré, ²⁵mbənyune, mmu ane ábhóŋó enyij, mámbaka yi échák. Ke mmũ ane ábhíki bhoŋ yənyij, yé chí mandú

ane yi ábhóŋó, chəŋ mánsot mamfere ntá yi.”

Nekäy mbwət ane ágò

²⁶Yesu arək ambi berem be, “Kefə Mandem kéchí mbə enyij ene éfákári ndű mpok ane nkwanjanki átíè mbwət ebhi. ²⁷Beti béŋə, ambəre kenó. Néyi nókó, amfate, anko, anku nəkə menyij. Mbuət anchak, ango nəkə, ke yi kerijə ndu éfákári. ²⁸Mbuət ane áchí amik áchak ndű mmuet yi ango nəkə, kpát anchye ane nəkə. ²⁹Mpok áŋəŋ ánkway, áto bə betik ne ngak témté, mándək mámféré yó ebhi.”

Nekäy sepem mónək móstat

(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

³⁰Yesu achəkə abhép bho be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə yi? Chəŋ sénsot ntiki nekay betəŋ enyu kə kechi? ³¹Kéchí mbə mósəpeménək ane bábhiŋi be móstat. Séŋəpsi sécha kepeménək kéchák kenkem fá amik. ³²Yé nə, mbák mmu ánsot só ampi, séchək, séngó, enək énichik ácha bəmenək báhák mankem, ne éngat batáp enyu ené kenen kétwo kente manyay ndű batábhé yi.”

³³Yesu asət beyá bakay mbə enen ndu betəŋ bho mpoknkem enyu ené bákway bejwimem. ³⁴Yi ke ghati bho yənyij ené abhíki tém nekay. Ke mpok ane yi ábhák aywíntí ne bakoŋo bhi, anene yəntiki enyij kpoŋorəŋ ntá yap.

Yesu akə mbúép atəŋatəŋ ákwen chák

(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵Égháká nókó beku ndű nkúbhé ewak eyə, Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Sémpé séndók ebhə manyu ené awu.”

³⁶Báro ye beyá bho, bətemeri Yesu amem áchwí, bábho bérəŋ ne yi. Bəchwí áchák ané áchí nyaka aré áre koŋo bhó. ³⁷Bápére ghó mbúép atəŋatəŋ átwə, áku mpérényen ébho bedəp áchwí, manyiep anchwe nəkə amem, kpát árp kek-

wot bebet. ³⁸Ke Yesu abhak anet áchwí. Anyáná nyaka ntí ndü enókónti, ambuere noko kenó. Ke baghokó bhi bárók mángeme yi bárem be, “Ntɔŋ, ébhíki yinj wɔ bé sétwɔ gu anyén-é?”

³⁹Yesu afaté asáy mbúép arem be, “Mbanj ánkwen!” Aghati nnyén be, “Kwen tí!” Mbúép ámay, mbāŋ akwen chák. ⁴⁰Yesu arem ye ntá bakoŋo bhi be, “Báchay enyune ndaká yí? Bābhíki re bhōŋ neka ne me?”

⁴¹Becháy bépet bekem bó tontó. Bábho bebhep bati be, “Ntiki enyü mmú ne? Yé chí mbúép ághòk yi, mpérényen éngok yi!”

**Yesu aku befónó bebúbebu
berɔ mmu ane bo besɔŋori**

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

5 Yesu ne baghokó bhi mánók ye bárɔk ebhě manyu Gálili echak, báchwɔp angokonyén, kekɔt ne atú Gerása. ²Nefú ane Yesu áfú amem áchwí asebbe angokonyén, mmü amɔt ane befónó bebúbebu bésɔŋori afú ndü nebhúéré manem arɔk atemeri yi. ³Áchòk nyaka chí ndü manem ne yé mmu kepere kwáy begwɔt yi yé chí ne ngem. ⁴Báfyé nyaka yi beko bekak ne ngem amó. Ke ngem eyɔ éré kiti kiti ne beko méndakati noko. Yé mmu kebhɔŋ betan ebhen ákway bekem yi. ⁵Beti ne ngósí, arebik, andakati noko mmuet ne batay ndü nebhuet manem ne ndü njie. ⁶Ághó nókó Yesu neko nesie, ajet, arɔk atep mánén besí bhi, ⁷abho bébik ne eyɔŋ etaŋataŋ andeme noko be, “É Yesu, Mmɔ Mandem mfay! Óbhōŋ ntiki ndak ne bhesé? Yiki Mandem bé ɔpú chye chɔŋ me esɔŋori.” ⁸Are rem nó, mbɔnyune Yesu arem bé efónó ebúbu ené ésɔŋori yí éndó yi. ⁹Yesu abhép yi be, “Nnyén ene nechi be yi?” Akeme Yesu be, “Nnyén ena nechi be ngémtáy, mbɔnyune séyá tontó.” ¹⁰Arɔk ambi menik Yesu mmuet be áké to befónó bebúbebu bho atú etɔk achak. ¹¹Eremé nkwó bakók

ányie nyaka ambi njie ane achi kek-wɔt. ¹²Befónó bebúbebu bho ménik Yesu mmuet be andɔ bo mándɔk mánwhe amuet bakók bho. ¹³Yesu achye bho mbi. Befónó bebúbebu bho befú mmü wu amuet, berɔk bechwe ndü nkwó bakók. Nkwó bakók ankem abhak mbo nká epay. Bárókori básep ndü nkókónjie dúgúdúgúdúgú kpát bágúre anyén. ¹⁴Bo abhen bābhābheri bakók bāghó nókó nó, bábue ntiét ntiét bárók etɔk égho ne amem baki mángati noko enyinj ene éfákári. Bo báfú báre rɔŋ begho ne amík enyinj ené éfákári. ¹⁵Bágháká nókó nebhuet ane Yesu achi, bāgho mmu ane befónó bebúbebu befú yi amuet aré chokɔ. Abhak sayri ndü nkaysi yi, ne nden amuet. Becháy békém bo mankem. ¹⁶Bo abhen bāghó enyinj ene éfákári, bāré ghati bō abhen bárɔŋ are enyinj ene éfákári ntá mmu ane befónó bebúbebu bésɔŋori nyaka ne ené éfákári ne nkwó bakók. ¹⁷Bábho ye ménikmmuet ntá Yesu be ándó atú etɔk eyap. ¹⁸Nechwe ane Yesu achwe amem áchwí, mmu ane befónó bebúbebu bésɔŋori nyaka yi, abho menik yi mmuet bé ándó yí ándók ne yi. ¹⁹Ke Yesu keka. Aghati yí chí be, “Petnsem ntá bōbhe ghati bho enyinjí maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” ²⁰Mmü wu afa ye, arɔk, angati noko bho ndü betɔk byo menkem enyinj ene Yesu ákú ntá yi. Mankem abhen baghókó bābhák maknkay.

Yesu atanj acha neme ne newú

(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹Yesu apetnsem ndü ebhě manyu echak. Ndu yi áchí angokonyén téé, beyá bo bárók bákáp yi. ²²Münti ane ekeré nenikímmuetí bo Israel ndü nebhuet ane yi achi, ane áká nnyén be Jáyrɔs atwó are nkwɔ, ne ághó nókó Yesu, arɔk akwén yi bekak ²³abho ménikmmuet ntá yi ne nti eni nenkem be, “Mówa ane móngoré áme tontó. Acha, twó nyanjá yi amɔ amuet be

ántaŋ, áké gu.”²⁴ Yesu afa, abho beɾɔŋ ne yi. Beyä bo bákáp yi bebhe bepáy.²⁵ Ngóré amot abhak aré ane áfêre manon ndü mamié byo ne apay.²⁶ Anán abhón nyaka beyä esonjori amo beyä baghaŋ ne achonji nkáp ankem ane yi ábhónjón ndéndem. Nte yi ambép andokó nokó chí ambi.²⁷ Aghók éti Yesu. Éku atoti amem beyä bho kpát arək, atək nkokoŋ nkú yi.²⁸ Akú nó mbonyune ärəm nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntók yě chí nkú yi, chonj ntaŋ.”²⁹ Netək yí átókó nkokoŋ nkú Yesu, manonj amen yi áfêre nyaka asífep. Aghók ndü mmuet yi bé neme eni némay.³⁰ Témté wu, Yesu arinji be betaj befú yi amuet. Ayibhiri mmuet, abhép beyä bo abhen bachi yi ansem be, “Agha átókó nden eya?”³¹ Bakoŋo bhi bákéme yi be, “Dghö beyä bho ndu bákábhé wə, yě nə, ðbhép be, ‘Agha átókó me?’”³² Are bhanjari ndu beghə mmu ane átókó yi.³³ Móngóré wu anán árínjǐ nyaka enyinj ené éfákárí ne yi. Afú angwere nokó gbagbágbak ne becháy. Atep mánén besí Yesu aghati yi tetep nkem.³⁴ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka eně ne me néku ɔtaŋ. Mandem áchí ne wə, dók sayri, képerere chay.”³⁵ Ené Yesu ábhuet berem kepǐ ne ngóré wu, bōnto abhen báfú eket Jáyrɔs, bátwó bághátǐ yi be, “Móywe anán águ, ɔbhuet besonjori Ntəŋ yi?”³⁶ Ke Yesu keyé ntí ndü enyinj ené bárémé. Aghati yi be, “Óké cháý. Dókó rəŋ ambi menoko.”³⁷ Yesu keka yě mmu amot ánkónó yi, ébhíkífuet Píta ne Jems ne mómayǐ Jón.³⁸ Bákə, bárək, bách-wəp eket Jáyrɔs. Yesu aghó ebyək ene echi aré ndü bo bádi, mámbik nokó.³⁹ Achwe, arem ntá yap be, “Chí yí ne beyä ebyək ne kəbhə? Móne abhíkǐ gu. Ábhure chí kenó.”⁴⁰ Baré way Yesu way. Ke Yesu abók bó mankem atén nefí. Asot chimə ne nnəmə ne bakoŋo bhi bati arat arək, achwe ebhak ene mówu áchí bhuré.⁴¹ Akém yi ndü awə arem be, “Tal-íta, kum!” Nə chi be, “Móngɔsonj, faté!”

⁴²Témté wu, afaté abho bekə. [Achí nyaka mamié byo ne apay.] Manju á-chók bo mankem.⁴³ Ke Yesu asemti bhó bé, “Báké ghati yě mmu enyinj ene é-fákárí.” Achye eyonj be mánchýé Tabíta nenyíé ányíé.

Bábyak Yesu amem etək Násáret

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

6 Yesu afa atú etək eyə apetnsem etək eyi Násáret. Bakoŋo bhi bárək ne yi.² Égháká nókó ndü nywəbhé neywəmmuet bo Israel, arək ekeré nenikímmuetí, abho betəŋ bo Eyonj Mandem. Beyä bho báb-hák aré. Bághókó nókó menyinj ebhen yi átəŋ, beyä bhap bábhak maknkay. Éku baré bhəp be, “Aré fú fá ne menyinj ebhen menkem? Ntiki enyū nerinjíndak né báchýé yi? Ná yi ákə menyinjǐ maknkay ebhén?”³ Pú mmə nchwě menək ne? Pú mmə María ne? Pú yi achí manó Jems, ne Júdas ne Símun? Pú bómáyi abhen baghoré bachi fá ne bhesé?” Ékú bare byak yi byak.⁴ Afš ke Yesu áréme ntá yap be, “Bo báchýé ndemekepinti Mandem kenókó yéntiki ebhak. Ndiere etək eyi ne ndü nneréket ywi, ke bápú chye yi kenókó.”⁵ Éku Yesu kekə menyinjǐ maknkay aré, ébhíkífuet chí nenyanja ane yi ányánǎ amə amuet mpäy bō-mame, abú bhó.⁶ Yesu abhak maknkay mbonyune bō etək eyi bábhíkǐ bhəŋ neka ne yi.

Yesu ató bakoŋo bhi bati byo ne apay

(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

Yesu are kə ndü bōbetək abhen bachi kekəwət, antəŋ nokó bho Eyonj Mandem.⁷ Abhinji ye bakoŋo bhi bati byo ne apay ató nefí, bati apay apay. Achye bhó betəŋ bebok befónj bebúbəbə.⁸ Asemti bhó báké pəkə yənyinj ndü nekə enap, ébhíkífuet chí ntém. Yí báké pəkə nenyíé, ne yě bebhá-nekə, ne yě chí nkáp.⁹ Yí mámfýé nkəwəbhánýa ke báké pəkə nden écháák.¹⁰ Ne aghati bhə be, “Yě-

tiki etək ené básieptí bhe aré, bák ká amem eket émot kpáte mändö etək eyo. ¹¹Ne mbák bächwəp etək ke bo kesyepti bhe ne maɲák ne bó keka beghok enyiɲ ene bāghàti bhə, fá ká aré. Ne bāpere fá aré, kwet ka mfok ane achi bhe bekak. Chəɲ eyo émbak mbə ntísie ndü enyiɲ ené bó bákú.” ¹²Bárɔ ye bárɔk, mángati nəkə bho Eyəɲ Mandem be bó mántíknsem ndü bebú bhap. ¹³Báre bok beyá be-fóɲó bebúbəbə, ne mángwati nəkə beyá bómame ne bawet ólif mámbu nəkə bho.

Enyu báwáy nyaka Jǝn Njwiti

(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴Mfə Hérɔd aghók ɛti menyiɲ ebhen menkem, mbənyune bo mánánɲ báriɲi nyaka nnyén Yesu mbānkem. Mbək bārəm nyaka be, “Jǝn Njwiti ke áperénsem ndü nepém. ɛti yə kě yi ábhóɲó betəɲ beku menyiɲi maknkay.” ¹⁵Ke abhénéfú be, “Chí Eláija.” Báchák bārém be, “Ndemekepinti amot ane tɛ nyaka” ¹⁶Ke mbák chí Hérɔd, ághókó nókó ɛti Yesu arem be, “Chí Jǝn ane ndémé nyaka be mámkpót ntí ywi ke áperénsem ndü nepém.” ¹⁷Efakari nyaka be Hérɔd achye eyəɲ, bákém Jǝn, bagwət, ne báfyé yi ekerékenəɲ ɛti Heródias, ngoré mómayi Fílip ane yí áfóɲó, ábháy. ¹⁸Jǝn ághati nyaka Hérɔd be, “Ébhé eyese bo Israel ébhíki ka be ɲnsət ngoré mómaye ɔmbay.” ¹⁹ɛti yə, Heródias afyé Jǝn anti, ne are yaɲ berem mángwáy yi, ke yi kebhoɲ mbi. ²⁰Hérɔd are cháɲ beway Jǝn mbənyune aríɲi nyaka be Jǝn achi chak ne nyáɲá besí Mandem. Yəndu enyiɲ ene Jǝn árəm éfyé nyaka yi ebyək anti abhəɲ maɲák beghok Jǝn. ²¹Nywəp némət, Heródias abhəɲ mbi. Hérɔd anak epa ndü betik nywəbhé nebhe eni. Abhiɲi maném bə etək, ne bə bagho, ne batémé nenu, ne maném bo Gálili. ²²Mmš Heródias ane mǝngoré arək ndü epá eyo, abhén nebhen enyu ené Hérɔd ne mankš bhi bábhóɲó beyá maɲák. Hérɔd arem ntá

mǝngosəɲ wu be, “Ghatí me, yě ɲyàn yi, chəɲ nchyé wə.” ²³Ayiki beyá ndəɲ ntá yi be, “Chəɲ nchyé wə yəntiki enyiɲ ene ɲyàn nchyé wə, yě chí ebhakátək eya émot.” ²⁴Ngosəɲ wu arək ntá nno, abhép yi be, “Mma, ndém mfə áchye me yi?” Nno yi be, “Ntí Jǝn Njwiti.” ²⁵Ngosəɲ wu apetnsem áyák ntá mfə arem be, “Chié me ntí Jǝn Njwiti amem nchán myákátí ne, néne!” ²⁶Hérɔd apəp! Ke ébé yí mmuet beku enyu échák ɛti neyiki ane yí áyíki besí mankš bhi. ²⁷Témté wu, Hérɔd ató mbabheri ywi amot ne eyəɲ bé ándək ántwə ne ntí Jǝn. Arək, afere ntí ywi amem ekerékenəɲ, ²⁸atwə ne wu amem nchán myákátí, barək bachye ntá mmš Heródias. Asət, arək achye ntá máyi. ²⁹Bakoɲó Jǝn bāghókó nókó enyiɲ ene éfákári, bárək basət erené Jǝn, barək babheme.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Bǝnto báfú ndü nekə enen Yesu á-tó bhə bápətnsem ntá yi, bāgháti yi ɛti menyiɲ ebhen bó báku ne ebhen bátóɲó bhə. ³¹Beyá bhó bátwə nyaka mándək nəkə enyuné Yesu ne baghəkó bhi bábhíki bhəɲ yě epok menyie nenyié. Éku arem ntá yap be, “Séndók ndü nebhuət ane achi kpák be mǝnjwémuet mandú.” ³²Báfa ye báre rəɲ amem áchwí ndü nebhuət ane yě mmu achak apu. ³³Beyá bhó bāghó ndu bó bārəɲ. Báriɲi bé chí Yesu ne bǝbhi bhə, ne báriɲi nebhuət ane bārəɲ. Beyá bho báfú ndü betək ne betək, báfa ne bekak, bárək ntiət ntiət, báre noɲ bo ambi. ³⁴Mpok Yesu áfú amem áchwí, aghó ngémntay bho. Ntínso nékém yi ne bhə mbənyune bachi nyaka ndü esəɲəri, nkwaɲ ti, mbə bāghóɲómén ane ábhíki bhəɲ mbabheri. Abho ye bétəɲ bhə beyá menyiɲ. ³⁵Ené mpok áfəet beku ebho, baghəkó bhi bárɔk ntá yi barem be, “Nywəp nénaɲ nerəɲ ne nebhuət ane sechini are chí ebhi. ³⁶Ghatí bǝbhen mándók

ndü baki ne bõbetok abhen báchí fá kekwoṭ manku enyiṅ menyie.”³⁷ Yesu akeme bhó be, “Bě babhõṅ, chyě ká bho nenyié mányíé.” Ke bábhép yí be, “Ïyáṅ séndók sénku nenyíé ne nkáp ane nku bétik ányie ndü batan̄ anen séchié bõbhen?”³⁸ Yesu abhép ye bhó be, “Bábhõṅ bekpokó bret afo méní? Dók ká byo.” Bábýó nókó, bárem be, “Bekpokó bret bétay ne nsi épay.”³⁹ Yesu aghati bho be mámfýé bho ndü bakwó, mánkũ bõ manchokó amik ndu táko.⁴⁰ Báchókó ye amik ndü barõṅ, ndü bakwó besa bétay ne besa bépay nsem byo.⁴¹ Yesu asot ye bekpokó bret bho betay ne nsi épay. Ayon̄ amík amfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye nõko ntá baghokó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyä bõbho.⁴² Yéntiki mmũ wap anyié kpát ajwi.⁴³ Baghok Yesu mányókóti nenyíé enen nérõbhé. Néjwí bekay byo ne bepays.⁴⁴ Mpáý babhakanem abhen manyíé bret wu ne nsi eyo abhak mbo nka etay.

Yesu are ko amfanyen

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Ébhíki tat, Yesu aghati baghokó bhi be mándók mánchwe amem áchwí, mampe nnyén manjambi Betsáida, ndü ebhẽ manyu echak. Yímbõṅ arõp ansem beku beyä bõbho mángúré.⁴⁶ Ágháti nókó bho be, “Mánko sayri”, arõ akó amfay njie ndu menikmuet.⁴⁷ Ené mpok á-nán̄ árõṅ beku bho, áchwí ábhak nenti manyu, Yesu abhak ebhi aywínti.⁴⁸ Yesu aghó ndu ébè baghokó bhi mmuet ménók áchwí éti mbúép ane áfũ bhó ambi. Befuet nkárénká érat beghaka nkárénká etandat betí, abho beko amfay manyu ankoṅo nõko bho. Arõk kpát erõp kekwoṭ befuet bho.⁴⁹ Bághó nókó ndü yi ákõ anyén átwò, bécháy békém bó tontó. Bábhõ bebik, mándeme nõko be, “Chí efóṅó-ngú! Chi efóṅó-ngú!”⁵⁰ Bó mankem bághõ nyaka yi, becháy békem bho. Témté wu, Yesu afyé bho nti arem

be, “Chi me, báké chay!”⁵¹ Áchwé nókó amem áchwí, mbúép wu ákwen. Bechay békém bó tontó.⁵² Yéndu Yesu ádík nyaka nka bho etay ne bekpokó bret, bõ kejwimem ndü enyũ mmu yi achi. Bó kenene batí yap amem.

Yesu abú bõmame atú Genésaret

(Mt 14.34-36)

⁵³ Yesu ne baghokó bhi mánán̄á nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. Báset áchwí wap.⁵⁴ Nefú báfú amem áchwí, bo báriṅjí bé Yesu achi are.⁵⁵ Ntiet ákwén atú etok eyo ankem ndu bápõko bõmame ndü bésák ebhap mándok nõko mbãṅ enkem ene bághókó bé Yesu achi aré.⁵⁶ Yéntiki nebhuet ane yí áchwõbhé ndü bõbetok, ne yé chi amem betok begho ne amem baki, béré pokó bõmame ndü mban̄ ene bo báchẽm mbo nefisie, mánik nõko muet be yi ando bõmame mantok yé chi nkoṅõṅ nden yi. Ne yéntiki mmu ane ánú átókó nkoṅõṅ nden Yesu, atan̄.

Bepiṅí bho bebhiki bhõṅ beyibhiri bebhé Mandem

(Mt 15.1-9)

7 Bõnkwo Fárisi ne mbok batõṅ ebhé Mandem abhen báfú Yerúsalem, báltwó nyaka bákáp Yesu.² Bághõ bé mbok bakoṅo Yesu mányìè nenyíé keso amó mbo enyũ epin̄í bõ bhap étõṅ.³ Bõnkwo Fárisi ne bo Israel mankem bápú nyie nenyíé ke yambi beso amõ mbo enyũ epin̄í bachĩmbi bhap étõṅ.⁴ Ne bápú nyie enyiṅ ené éfu esie kpáte mánsõ yõ mbo enyũ epin̄í eyap étõṅ. Bábhõṅ bep̄iṅ béchak tontó ebhen bábhũre mbo béso nkõp, bekpure, ne bete árik.⁵ Mbok bõnkwo Fárisi ne batõṅ ebhé Mandem bábhép Yesu be, “Ndaká yí baghokó bhe bápú koṅo bep̄iṅ ebhen bachĩmbi bhese? Ndaká yí mányie nenyíé keso amõ mbo enyu éyàn?”⁶ Yesu akeme bhó be, “Ndemekep̄inti Aisáya arem nyaka ndaká yí tetep éti yeka! Bãchi bõ betáb-

há nkúbhé mbo enyu yi ásíńí be Mandem arem be, ‘Böbhen báchyè me kenóko chí ne beyońnyu bhap, bati yap ásap nekò ne me.’⁷ Kenóko eken bò báchyè me kechi chí ndéndem, mbonyune bebhé ebhen bakwáńwanj báfýe kě bò bátòń bho mbo be bechi Eyoy Mandem.’⁸ Bǎrò bebhé Mandem ndu békońo chí menyiy ebhen bachĩmbi bheka bátóńj! ¹⁰ Moses arem be, ‘Chié étáye ne máye kenóko’ ne be ‘Yě agha ane árèm ebéptí eyoy ntá etayi, yě máyi, bábhoy beway yi.’¹¹ Ke bǎghàti bho be mbák mmu ándém ntá etayi, yě máyi be, ‘Nsoť enyiy ene mbóńj mbu bekwak wo ne yo, nchyé ntá Mandem’,¹² nò, bǎchet bho mbi be báké kwak bachi ne manò bhap. ¹³ Ndũ bǎku nò, bǎsoť bepiń ebhen bachĩmbi bheka bebyak Eyoy Mandem. Ne beyǎ menyiy bechak ebhen bǎku béchí mbo ebhò.”

Menyiy ebhen békù mmu áké bhak pépép besí Mandem

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu árém nókò nó, apet abhĩńi beyǎ bo abhen bachi aré arem be, “Bě mankem, tá ká batú mǎngok enyiy ene mbóńj berem, mǎnjwimem! ¹⁵ Yěnyiy epu ene mmu ányie éńkũ be yi aké bhak pépép besí Mandem. Enyiy ene éfú mmu anyu ke ékù mmu áké bhák pépép besí Mandem. ¹⁶ Mmu ane ábhóńj batú begbok ángók.” ¹⁷ Yesu áró nókò bhó, aròk anywóp. Aré, baghòkò bhi bǎbhép yi ntí beyoy ebhò. ¹⁸ Yesu akeme bho be, “Bě nkwo bǎbhíkire jwimem-ε? Bǎbhíkí rińi be enyiy ene mmu ányie enchwe yi menie épú kway bekũ be yi ake bhak pépép besí Mandem? ¹⁹ Enyiy ene mmu ányie, épú chwe yi anti, éroy chí menie ebhi ne áji yo amfere.” Yesu arem nò, ndu áyàń bo máńdińi be yěntiki nenyie nékway menyie. ²⁰ Aròk ambi berem

be, “Enyiy ene éfú mmu anti ke ékù yi ake bhak pépép besí Mandem. ²¹ Chí amem ntí mmu kě nkaysi mbúbmbu áfù, antén yi ndũ epúsí, ne beway mmu, ne bekwen berwop, ne ²² béfye amík ndũ menyiy bo bachak, ne ebébhéńti, ne berwo bho, ne epó epiy ene mmu apu kem mmuet, ne mpap amík, ne bechońti nnyén mmu, ne neyońomuet ne echĩńti. ²³ Bebepti menyiy ebhen menkem béfú mmu chí anti ne bó ke békù mmu ake bhak pépép besí Mandem.”

Ngore ane ábhóńj neka

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu afa ye nebhuét wu are rój atú etòk ane achi kekwoť Táya ne Sídón. Aròk achwe eket émot abhak aré. Ake yáń máńdińi bé yi achi aré. Yě nò, ake róp bhésé bhésé. ²⁵ Ngore amot ane efóńo ebúbũ ésońori móywi ane ngosóń aghok éti Yesu. Aròk ntá yi kechońti mpok, akwén bekwak ebhi. ²⁶ Ngore wu apú nyaka mmu Israel. Bábhe yi chí atú Síria ndũ nneréket agho ané bǎbhĩńi be Fonísia. Anik Yesu mmuet be ambok efóńo ebúbũ yo émfu móywi amuet. ²⁷ Ke Yesu arem ntá yi be, “Dó sénchíe kpík mǎmbo nenyie. Épú chak besot nenyie mǎmbo máńchyé ntá mmú.” ²⁸ Ngore wu akeme yi be, “Acha, échí tetep. Ke mmú ényie nòkò bechońkóťi ebhen béfú ntá mǎmbo amfay éfémé nenyie ménkwenti amik.” ²⁹ Yesu arem be, “Éti beyoy ebhe ebhen, petnsem anywóp, efóńo ebúbũ eyo éńań éro móywe.” ³⁰ Apetnsem anywóp, aghó mó bhure ndũ ndu ené efóńo ebúbũ yo éńań éro yi.

Yesu abú mbók

³¹ Yesu arò atú Táya, afuét Sídón achwe atú betok byo ane bǎbhĩńi be Dikápolis, akò achwop ndũ Manyu Gálili. ³² Bǎsoť mmũ amot bǎròk ntá yi ne yi. Mbań yi ke ghók, kepi yi kerem kòkò kòkò. Mánik Yesu mmuet bé ányáńá yi

amɔ anti. ³³ Yesu aya yí báfá nenti bho, bárɔk nékú. Asoŋ yí kenɔŋámɔ batú, apá batié, atɔk néri eni. ³⁴ Yesu ayiŋi mfay asók nsɔk arem be, “Éfáta” nɔ chi, “Nené.” ³⁵ Témté wu, batú yí ánéne, nerí nékájári yí anyu abho berem kepi sayri. ³⁶ Yesu asemti bho be báké ghati yé mmu enyiŋ ene éfákári. Yé nɔ, ásémtí nókɔ bho, mángati nɔkɔ ghati bho. ³⁷ Bo bábhák manknay, mándeme nɔkɔ be, “Yiŋí, enyiŋ ene yí ákú éri echa. Áku yé chí bo abhen batú áchókó mángók mban, babhók mándem kepi.”

Yesu adík nka bho enwi

(Mt 15.32-39)

8 Ébhíki tat, ené beyä bho bápét báchè̄m nebhuet amɔt, Yesu abhiŋi bakoŋo bhi arem be, ² “Ntínso nékè̄m me ne böbhen. Báchí fá ne me ndü manywɔp arat, ne bábhíki bhɔŋ yényiŋ menyie. ³ Mbák ntó bho mámpetnsem kenyié nenyié, bákway begu nsay ambi, ne beyä bhap báfú bakɔ asie.” ⁴ Bakoŋo bhi bábhep yi be, “Étɔk épú fá, chɔŋ mmu ambɔŋ nenyié enen nékwày böbhen mankem fá?” ⁵ Yesu abhép bho be, “Bábhɔŋ bekpɔkɔ bret afɔ meni?” Bákeme yi be, “Sébhɔŋ bekpɔk tándramɔt.” ⁶ Yesu achye eyɔŋ be bó mankem mánychók amik. Asɔt ye bekpɔkɔ bret bho tándramɔt. Áchyé nókɔ bakak ntá Mandem, abho bebɔkɔti bho anchye nɔkɔ ntá bakoŋo bhi be mánychyé ntá bo bho. Baré sɔt mánkɔre nɔkɔ. ⁷ Bábhɔŋ nyaka bärú nsi nkwo. Yesu áchyé nɔkɔ bakak ntá Mandem, achye yó ntá bakoŋo bhi be mánkɔre yɔ nkwo. ⁸ Yéntiki mmu anyié ajwi. Baghɔkɔ bhi bábwɔpti nenyié enen nérɔbhé, néjwí bekay tándramɔt. ⁹ Mpäy bho abhak mbɔ nka enwi. ¹⁰ Yesu aghati bhó mánguré. Témté wu, Yesu ne bakoŋo bhi báchwe amem áchwí bárók atú Dalmanúta.

Böŋkwɔ Fárisi bábhep Yesu ántɔŋ bɔ eriŋí manknay

(Mt 12.38-42, 16.1-4)

¹¹ Mbɔk böŋkwɔ Fárisi bárɔk ntá Yesu bábho bekem epáítí ne yi. Baré yaŋ mbi memɔ yi. Bábhep yi anku enyiŋí manknay ené ébhak mbɔ eriŋ ené éɔŋ be betay ebhi bífú chi ntá Mandem. ¹² Yesu asók nsɔk arem be, “Ndaká yí mkpáká bho ané echɔŋ áyàŋ eriŋí manknay? Tetep, nchí ghati bhe be yé mmu apú tɔŋ bho enyü eriŋí manknay ené bɔ báyaŋ.” ¹³ Arem nókɔ nɔ, arɔ bhó apét achwe amem áchwí, are pé bérɔŋ ebhé manyu échák.

Sɔt ka mpok ne yís böŋkwɔ Fárisi ne ane Hérɔd

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Bakoŋo Yesu bághókɔntik bépókɔ bret. Babhɔŋ nyaka chí mókpɔkɔ bret amɔt amem áchwí. ¹⁵ Yesu are semti bho be, “Sɔt ka mpok ne yís böŋkwɔ Fárisi ne ane Hérɔd.” ¹⁶ Bábhó berem ne bati be, “Árè̄m nɔ mbɔnyune sébhíki bhɔŋ bret.” ¹⁷ Yesu ariŋi enyiŋ ene bó bārè̄m abhép bho be, “Ndaká yí bārè̄m éti bret ane bähíki bhɔŋ? Bábhíkire jwimem-e? Bati ábhuet be amem chóchókó? ¹⁸ Bábhɔŋ chí amík ntiako? Bábhɔŋ chí batú nemak-a? ¹⁹ Bägghókɔntik ndu ndíki nka bho etay ne bekpɔkɔ bret betay? Ane árɔbhé abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Bió ne bepáy.” ²⁰ Yesu apét abhép bho be, “Ne mpok nkóré ane bekpɔk tándramɔt nká bho enwi ényié, ane árɔbhé mǎnyokoti, abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Tándramɔt.” ²¹ Abhép bó be, “Bábhíkire jwimem?”

Yesu akw nnémámík aghó mban

²² Ené Yesu ne baghókɔ bhi bággháká Betsáida, böfú básɔt nnémámík bárók ntá yi, mánikmuet be ántɔk yi. ²³ Yesu akém yi ndu awɔ, aya bárɔk antí etɔk. Apá

yi batíé amík, anyañá amó anti ywi abhep yi be, “Ǿghò nò yěnyíñ?” ²⁴ Mmu wu ayíñi mfay arem be, “Nchí ghó bo ke bachi chí mbò be menək ke békò.” ²⁵ Apet atək amík yi. Ndəñ yò, mmũ wu ayíñi díí, apet abho beghò mban, ne are ghó yěntiki enyíñ sayri. ²⁶ Yesu aghati yi be ándək eket eyi, ne beyəñ ebhen be, “Képetnsem etək.”

Píta arem be Yesu chí Kristo

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu ne bakoño bhi báfuét béré rəñ ndũ bəbetək abhen bachi kekwoť Seséria Fílipi. Ambi, Yesu abhép bho be, “Bo bərəm be me nchí agha?” ²⁸ Bákéme yi be, “Mbək bərəm be ɔchí JǾn Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be ɔchí ndemekepinti amɔť.” ²⁹ “Ke bə babhəñ bərəm be me nchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wò ke ɔchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto.” ³⁰ Yesu asemti bho be báké ghati yě mmu.

Yesu arem be chəñ mánchye yi beyá esəñori ne mánɡwáy yi

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Yesu abho beghati bho be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbəñ beghò beyá esəñori. Bəbati etək, ne bəbati bachiákap Mandem, ne batəñ ebhé Mandem bábyak chəñ me ne mánɡwáy me, ke égháká nəkò manywəp arat, mpetnsem ndũ nepém.” ³² Yesu aghati bho nò kponorəñ. Píta asɔť yi nepak arem be, “Eta kerem awũ ndak.” ³³ Ke ndu Yesu áyíbhírí mmuet aghò baghəkò bhi, aji Píta be, “Satan, fá mé besí! Nkaysi ye chí ane nkwanwan, abhíkí fu ntá Mandem!”

Enyíñ ene mmu ábhəñó bəkə ke ambak nkoño Yesu

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴ Yesu abhíñi ngémtáy bho ne bakoño bhi arem ntá yap be, “Mbák mmu áyañ

bébhak nkoño wa, abhəñ béghókəntik mmuet yi, ampəkò ekotákátí yi, ankoño me. ³⁵ Yé agha ane áyañ bepeme mmuet yi ánem nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya ne éti Mbok Ndándí, ábhəñ chəñ nò. ³⁶ Ntiki nsáy mmu ábhəñ mbák abhəñ yěntiki enyíñ fá amík, ke aném nepém eni? ³⁷ Ne mbák mmu ánem nepém eni, ntiki enyíñ yí ákwáy besɔť anchye be yi ampet ambəñ nó? ³⁸ Mbák mmu abhəñ ntíanwəp éti ya ne éti Eyəñ eya ndũ mkpáká bho ané ápú kə mbò enyu Mandem áyañ, mkpáká bho bebá, chəñ Mme Mmu mfú ntá Mandem mbəñ ntíanwəp éti yi mpok nchí twə ne keném Etaya ne bəáñgel bhi.”

9 Yesu arək ambi beghati ngémtáy bəbhə be, “Nchí ghati bhe be, mbək bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mánɡo ndũ Kefò Mandem kétwò ne betəñ.”

Besí Yesu béyíbhírí

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

² Éfuéré nókò manywəp atandat, Yesu asɔť Píta, ne Jems ne JǾn, akó amfay njie ngo ne bho. Bábhák aré bəbhó. Bápere yíñi, besí Yesu béyíbhiri. ³ Nden eyi nkwo éré diere pépəpəp enyu ené yé mmu ápú kwáy beso nden yé chí ne babhé éndiere enyu yò. ⁴ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kepinti Mandem abhen tesáy, bábhési mándeme nəkò kepi ne Yesu. ⁵ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. DǾ sénté bétém barat. Émɔť ntá ye, échák ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁶ Píta arem nò mbənyune abhíkí riñi nyaka enyíñ echák ene yi ábhəñó berem ndũ becháy bekeme bho tontó. ⁷ Nerem ane Píta árémé enyu yò, nebhané nésep témté, nebho békúti bho. Eyəñ éfú amem nebhané éndeme nəkò be, “Né chí Mówa. Nkəñ yí tontó. Ghók ká yi!” ⁸ Témte wu, bəPíta báyíñi, ke bákepere ghó yé mmu, ebhiki fuét chí Yesu aywinti.

⁹Ne ndü Yesu ne bɔPíta básèp njiè, Yesu aghati bhɔ be, “Báké ghati yè mmu enyiŋ ene bǎghó fá, kpáte Mmu ane áfú ntá Mandem ampentsem ndü nepém.”
¹⁰Bábhúre enyiŋ ene Yesu aghati bhɔ anti, bóke ghati yè mmu enyiŋ ene bǎghó. Mámbebbe nɔkɔ chi bati be, “Neperénsem ndü nepém chi yi?”
¹¹Bó bati arat bábhèp Yesu be, “Ndaká yí batɔŋ ebhé Moses bárèm be Eláija abhɔŋ bepetnsem fá amík ke Mpeme Mandem afyé bariep be áto antwó?”
¹²Yesu akeme bhɔ be, “Échí tetep be Eláija abhɔŋ beyambi antwó, anyure menyiŋ menkem ambure, ke ná básínjì amem Ekáti Mandem bé Mmü ane áfú ntá Mandem abhɔŋ béghɔ esɔŋɔri ne bé bábyak chɔŋ yi?”
¹³Ke nchí ghati bhe be Eláija anánj átwɔ ne bo báká yi bebú mbo enyu bákónjɔ mbo enyu básínjì nyaka amem Ekáti Mandem éti yi.”

Yesu abú mmó ane efónjò ebúbú échyè esɔŋɔri

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

¹⁴Ené Yesu ne baghɔkɔ bhi bati arat bápètnsem, bátéméri bakoŋo bhi báchák. Bǎghó beyá bho ne batɔŋ ebhé Moses ndu bákèm epúítí ne bhɔ.
¹⁵Témté wu, beyá bo bho mankem bǎghó nókó Yesu, bábhák maknkay tontó. Báre rɔŋ ntíét ntíét bekaka yi.
¹⁶Abhép bakoŋo bhi be, “Ntíki epúítí nɔ bákèm ne bhɔ?”
¹⁷Ke mmu amɔt amem nkɔ bɔbhɔ akeme yi be, “Ntɔŋ, ntwó ne mɔwa ntá ye. Efónjò ebúbú epú ka yi andem kepí,
¹⁸ne yèntíkí ebhak ené efónjò yɔ ékém yi, éguèp yi amík, befen mémfu nɔkɔ yi anyu. Mpok yɔ, ande nyie amen ne anɔkɔ. Nnik baghɔkɔ bhe mmuet bé mámbók yɔ éndó yi, ke bábhíkí kway beku nɔ.”
¹⁹Yesu akeme bhɔ be, “Bé mkpaká bho ane ábhíkí bhɔŋ neka ne me, bé bho báyiḃhiri tetep ndü enyiŋ echak, chɔŋ mpet

ntat ne bhe ná? Chɔŋ nképnti ne bhe ngaka fá?” Ke àrem be, “Twó ká ne mɔwu fá ntá ya.”
²⁰Básɔt mɔre bárók ntá Yesu ne yi. Efónjò ebúbú yɔ eghɔ nɔkɔ Yesu, témté wu, ényíkísi mɔwu gbogbɔgbok, akwén amík are biŋjiri, efen émfu nɔkɔ yi anyu.
²¹Yesu abhép chimɔ be, “Efónjò ene énaŋ etat yi amuet ná?” Chi mɔwu akeme be, “Te kembó eki.
²²Beyá ndɔŋ efónjò ebúbú yɔ ékù yi ankwén ango. Mpokófu éku yi ankwén anyén ndu beway yi. Mbák ðkway beku enyiŋ, ghɔ bhesé ntínso kwak bhesé.”
²³Yesu akeme be, “Wɔ bé mbák mǎkwáy beku enyiŋ! Yèntíkí enyiŋ ékway beku ntá mmu ane ánókó Mandem.”
²⁴Témté wu, chimɔ arem ne eyɔŋ amfay be, “Nnókó ke neka ená nébhíkí taŋ. Kwak me nnókó sayri.”
²⁵Yesu ághó nókó bé bo bátwɔ chi tontó tontó, ásáy efónjò ebúbú yɔ be, “Wɔ efónjò ené, efónjò kebók ne batú chóchók, ghók. Fú yi amuet, ne yè ewak, óké pere twó yi amuet!”
²⁶Yesu árem nɔkɔ nɔ, efónjò yɔ ébik, ényíkísi mɔwu gbogbɔgbok, éfú yi amuet. Arɔp mbo ngú. Bo abhen báchi are barem be, “Ágú.”
²⁷Ke Yesu akém yi ndu awɔ, akwak yi afate.
²⁸Yesu ákú nɔkɔ nɔ, achwe anywɔp. Bakoŋo bhi bábhép yi ansem ansem be, “Ndaká yí sébhíkí kway bebok efónjò ebúbú yɔ?”
²⁹Yesu akeme bhɔ be, “Ndiere ne nenikímuet ne netarénsay ke bákway beku enyü efónjò ebúbú ene émfu mmu amuet.”[§]

Yesu apet arem be chɔŋ mángwáy yi

(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)

³⁰Yesu ne baghɔkɔ bhi bárɔ báre fuet atú Gálili mándɔk nɔkɔ. Akeyánj mándínjì ebhak ene yi achi,
³¹mbonyune, áŋɔŋ nyaka bakoŋo bhi angati nɔkɔ bhɔ be, “Bákèm chɔŋ Mmü ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bɔ mmik mángwáy yi, ne éghaka nɔkɔ manywɔp arat ampentsem

[§]9:29 Netarénsay: Mbok besí basiŋ abhíkí bhɔŋ “Netarénsay”.

ndũ nepém.” ³² Ke bó kejwimem ndũ enyij ene yi áreme ne báre chay bebhep yi.

Nkojo Yesu ane áchá abhenefu

(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³ Bágháká nókó Kapënaum, báchwe anywóp. Ené bachi aré, Yesu abhép bho be, “Bákèmbu mbu epúfítí ambi éti yi?” ³⁴ Báchókó kpák, mbonyune bákèmbu nyaka epúfítí ne bati ankònjombi ndu berinjì mǔmǔ wap ane áchá báchák. ³⁵ Yesu achókó amik, abhinjì bho bati byo ne apay, abho beghati bho be, “Mǔmǔ yweka ane áyànjì bebhak mǔngo, abhònjì besòt mmuet yi mbo be apu yenyij ne ambak mǔbetok ntá bo bachak mankem.” ³⁶ Asòt mandú mmó ate néntí nap, apókó ye yí amuet, arem ntá yap be, ³⁷ “Yé agha ane ásòt mmó mbo ane sayri éti ya, àsòt chi me, ne yé agha ane ásòt me sayri, àsòt chi mmu ane átò me.”

Yé agha ane áká ne bhesé achi ne bhese

(Lk 9.49-50)

³⁸ Jón árem ntá yi be, “Ntònjì, séghò mmu ane apu ndũ nkwo ywese ndu ábòk befójo bebúbèmbu ndũ nnyén ena. Séghátì yi be, áképere kù nò mbonyune apú ndũ nkwo ywese.” ³⁹ Yesu akeme be, “Báké kanj mmu mbo awu mbonyune yé mmu apú ane áku enyinjì maknkay ndũ nnyén ena antinj anjibhiri mmuet andem bebéptí menyij éti ya. ⁴⁰ Mmu ane apu nu ne bhese, achí ne bhese. ⁴¹ Dinjì ká be yé agha ane áchyé be nkóp manyiep mǎnyú mbonyune báchí bakojo abhen Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, apu nók bebhònjì akap.”

Sòt ka mpok bé mmu áké kù nti ankwen ndũ bebú

(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Yesu arem be, “Chònjì émbep encha ntá mmu ane ákú mǔwa amòt ane abhònjì neka ne me ánkwen ndũ

bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mán-sòt ntáy negho mánset emi yi, mamese amem manyu. ⁴³⁻⁴⁴ Mbák awò ywe ákù ònkwen ndũ bebú, kpót wu fere! Échí sayri be ònchwe ndũ nepém enen nebhiki bhònjì ngwenti ne awò amòt echa memese wò amem nepingo ane apu neme ne amò apay! ⁴⁵⁻⁴⁶ Mbák ekak eye étò wò ndũ bebú, kpót yò feré. Échí sayri be ònchwe ndũ nepém enen nebhiki bhònjì ngwenti ne ekak émòt echa bé mǎmése wò amem nepingo ne bekek bepáy. ⁴⁷ Ne mbák nyésé ene nékù ònkwen ndũ bebú, pònjì nò guép. Échí sayri bé ònchwe ndũ Kefò Mandem ne nyésé nemòt echa be mǎmése wò amem nepingo ne amik apay. ⁴⁸ Amem nepingo enò, kényore eken kényie bho kápú gú, ne ngó apu neme. ⁴⁹ Chònjì mǎngoko yéntiki mmu ne ngó nkúbhé mbo enyu báfyè ngáj ndũ nenyíe be néndí anyu. ⁵⁰ Ngáj áchí erítí enyij. Ke mbák ngáj ábhíkí pere bhònjì manyijti mi, ná bákway beku wu ampet ambak erítí ngáj? Bònjì ká ngáj amuet, mǎnchókó eyònjì émòt ne bati.”

Enyij ene Yesu átònjì éti awáy nebhay

(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

10 Yesu ne baghókó bhi bárò ye Kapënaum bárók atú Judéya. Bákínjì Manyu Jódan. Ngémtay bho, bápét báre rònjì ntá yi. Are tójì bò mbo enyú yi áku nyaka mpoknkem.

² Mbók bònkwo Fárisi bátwò memò yi. Bábhép yi be, “Ébhé yese éká be mmu ándó ngoré ywi ndũ nebhay?” ³ Yesu akeme bhó be, “Moses aghati nyaka bhe be yi éti awáy nebhay?” ⁴ Bákéme be, “Moses arem be mmu ákwáy berò ngoré ywi mbák achyé yi ekátì ené awáy nebhay?” ⁵ Yesu aghati bho be, “Chí éti netajántì eneka ke Moses áchyé nyaka bhe ebhé ene. ⁶ Sayri sayri, te nebhómik, ‘Mandem ághókó nyaka bo, ngoré ne mbakanem.’ ⁷ Éti yò, ‘Mbakanem abhònjì bérò etayi ne máyi, ambat mmuet ne

ngoré ywi, ⁸ b́ b́ b́ apay mándɔp mbɔ mmũ amɔt. B́ keperere bhak ye bati apay, ke mmũ amɔt.’ ⁹ Mmu áké fye ye ákóré nenti bo abhen Mandem áchémtí.”

¹⁰ Yesu ne baghɔkɔ bhi b́péré nókɔ nsem anywɔp, baghɔkɔ bhi b́pet babhep yi menyij éti nkúbhé ndaka wu. ¹¹ Arem ntá yap be, “Yé agha ane áró ngoré ywi ndũ nebhay, abháy achak, akwěh berwɔp, ^{**12} ne ngoré ane áró nném abháy achak, akwěh berwɔp.”

Yesu áyét mǎmbɔ

(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹³ Bofú básót bǔbhap b́rɔk ntá Yesu ne bhɔ be yi anyanɔ bhɔ amɔ anti anjet bhɔ. Baghɔkɔ bhi b́bhɔ besáyti bhɔ. ¹⁴ Ke Yesu aghɔ nɔkɔ nɔ, nti nébé yi amem, arem ntá yap be, “D́ ká mǎmbɔ mántwɔ ntá ya, báké chyet bhɔ mbi mbɔnyune bo abhen bachi mbɔ bhɔ ké Mandem abhak Mfɔ wap.” ¹⁵ “Nchí ghati bhe be, mbák mmu apú ne Mandem mbɔ enyũ mmó ábhák ne etayi, apú kway bebhak ndũ mpǎy bho abhen Mandem achi Mfɔ wap wáwák.” ¹⁶ Yesu asɔt ye bhó amɔt amɔt, ne yentiki ane yi ásré ambat amuet, anyanɔ yi awɔ anti, anjet yi.

Mmũ nkáp

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Ené Yesu áróh nɔkɔ, mmũfú ajiat, arɔk, atep mánén besí bhi, abhép yi be, “Ntɔh, wɔ mmũ ndíndí, chɔh nkɔ yi ke mbǔh nepém enén nebhiki bhɔh ngwenti?” ¹⁸ Yesu akeme yi be “Ndaká yi óbhih me be mmũ ndíndí? Yé mmũ ndíndí apú. Mandem aywinti ke achi Ndíndí. ¹⁹ Óríhí bebhé Mandem. Bérém be, ‘Kéwáy mmu, Kékwen berwɔp, Kéghép aghép, Kéte ntísie ákwáré, Kényie enyijh mmu ndũ bapu, Chié máye

ne etaye kenókó.” ²⁰ Mmu wu arem be, “Ntɔh, nnáh nchí bhueere bebhé ebhen menkem te kembó éka.” ²¹ Yesu ayijh yi ne beyá ekɔh arem be, “Érɔp chi enyijh émɔt ené óbhɔhɔ beku. Dók tí menyijh ebhe menkem chyé nkáp ntá bachébhébhɔ. Mbák ónkú nɔ, chɔh ómbɔhɔ kéfɔ menyijh amfay. Óntwɔ ye ónkoŋo me.” ²² Ághoko nɔkɔ nɔ, apɔp, arɔbhe rɔhɔrɔh ne basémé anti mbɔnyune abhɔh nyaka beyá menyijh

²³ Yesu ayibhiri mmuet arem ntá baghɔkɔ bhi be, “Ébe mmuet tontó be múnkáp anka Mandem ambak Mfɔ ywi!” ²⁴ Baghɔkɔ bhi b́ghókó nókɔ nɔ, mmuet agú bhɔ. Ke Yesu apet arem ntá yap be, “Bǔbha, ébe mmuet tontó be mmu anka Mandem ambak Mfɔ ywi! ²⁵ Échí wikirik be mpɔhɔ baso ámfuét ndũ mbok mbíábhan écha múnkáp beka Mandem ambak Mfɔ ywi.” ²⁶ B́ghókó nókɔ nɔ, mmuet agú bhó tontó, b́bhép yi be, “Agha ákwáy ye bebhɔh nepém enén nebhiki bhɔh ngwenti?” ²⁷ Yesu ayijh bhɔ díh arem be, “Ntá nkwaŋwaŋ, mbi ápú, ke yényijh épú cha Mandem.” ²⁸ Píta asá eyɔh arem be, “Ná ne bhesé? Sérɔ yéntiki enyijh sékɔhɔ wɔ!” ²⁹ Yesu aghati bhó be, “Tetétep, mmũ ane áró yé chí eket eyi, yé chí bǔmayi abhen babhakanem yé chí abhen baghoré, yé chí máyi ne etayi, yé chí bǔbhi, ne yé chí bakí yi éti ya ne éti Mbok Ndíndí, ³⁰ chɔh Mandem anchye yi beyá menyijh fá amik, ne chɔh ampét ambóhɔ beket, bǔnnɔ abhen babhakanem ne abhen baghoré, ne mánó, ne bɔ, ne baki, ndɔh besa betay. Chɔh bo mánychye yi beyá nenyok, ke ndũ mmik nkɔ Mandem anchye yi nepém enén nebhiki bhɔh ngwenti. ³¹ Ke chɔh beyá bo abhen bachi ambi néne, mándɔp ansem, ne abhen bachi ansem, mandɔp ambi.”

**10:11 Nɔ chi akwěh nku nebhay ne ngoré ywi.

**Yesu arem ndɔɔ ane ajwi
érát be chɔɔ mǎngwáy yi**

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Yesu ne baghɔkɔ́ bhi báfa báre ko berɔɔ Yerúsalem, yi ambi, bɔ ansem. Mmuet agú baghɔkɔ́ bhi ne becháy békem bo abhen bákɔɔ bho. Apet asɔt baghɔkɔ́ bhi bati byo ne apay nepak abho beghati bho menyin ebhen bebhɔɔ be-fakari ntá yi be, ³³ “Ghók ká, sérdɔɔ nɔ chi Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chɔɔ mǎnti Mmu ane áfú ntá Mandem, mǎnsɔt yi mamfye amɔ böbati bachi-ákap Mandem ne ntá batɔɔ ebhé Moses, mǎndem be mangway yi, mámfye yi amó bo abhen bápú bo Israel. ³⁴ Chɔɔ mǎnjɔkɔ́ yi, mǎmpati batíé yi amuet, mǎnden yi ne ékpá ne mǎngwáy yi. Ke éghaka nɔkɔ́ manywɔp arat, ampetnsem ndú nepém.”

**Yesu yi be mǔnti abhɔɔ
bebhak mübetok**

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems ne Jɔn, bɔ Sebedi bárɔk ntá Yesu bárem be, “Ntɔɔ, séyàɔ be ɔnku yéntiki enyin ene sénikmuet be ɔnku ntá yese.” ³⁶ Yesu abhép bho be, “Báyàɔ nku be yi?” ³⁷ Bákéme yi be, “Kú enyu ené bese séchɔkɔ́ ne wɔ, amɔt ebhé awónem, achák ebhé awóghɔ mpok ɔbhak ndú enɔkɔ́ kefo eye ne kenókó.” ³⁸ Ke Yesu arem ntá yap be, “Bǎbhíkí rinji enyin ene báyàɔ nku ntá yeka. Bǎkwáy beka menyu nkɔp esɔɔɔri ane mbɔɔ ménéyú? Chɔɔ mǎnkway beká bégu enyu newú enen mbɔɔ begu?” ³⁹ Bákéme yi be, “Sékwáy beku nɔ.” Yesu arem ntá yap be, “Tetep chɔɔ mǎnka enyú esɔɔɔri ene mǎghɔ ne mǎngu enyú newú enen mǎgù, ⁴⁰ ke mbíkí bhɔɔ betàɔ beyap bo abhen bǎbhɔɔ bechɔkɔ́ ebhé awónem eya ne abhen bǎbhɔɔ bechɔkɔ́ ebhé awóghɔ. Mandem

ke áchye bebhak ebho ntá bo abhen bǎbhɔɔ bebhak are.” ⁴¹ Baghɔk Yesu bǎchák bati byo bǎghókó nókɔ́ enyin ene Jems ne Jɔn bárémé, bǎbhó bebénti ne bho. ⁴² Yesu abhinji bɔ mankem arem be, “Bárinji be, ntá bö mmik, bo abhen básɔt be bǎchí bafɔ, bǎbhɔɔ beyá betàɔ amfay böbhap, ne böbati básɔt beyá betàɔ beku böbhap mangok bho. ⁴³ Ke ébhíkí bhɔɔ bebhak enyu yɔ ndú nkwo yweka. Mmu ane áyàɔ bebhak mǔngo yweka, abhɔɔ bebhak mübetok yweka, ⁴⁴ ne yéntiki mmu yweka ane áyàɔ bebhak mmú mbi abhɔɔ bebhak nsem yweka, abhɔɔ bebhak nsem ntá abhenefu mankem. ⁴⁵ Yé chi Me Mmu mfú ntá Mandem, mbíkí twɔ be bo mǎntók me. Ntwɔ chi bebhak mübetok ne bechye nepém ene ndu beku beyá bhó mferé bho ndú kesemé bebú.”

**Yesu abú Batímaɔs,
nnémámík etɔk Jeríko**

(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu ne baghɔkɔ́ bhi bǎchwɔp Jeríko. Ené bɔ bárɔ Jeríko bérɔɔ, ngém-tay bho bare koɔ bho ansem. Nné-mámik amɔt ane aka nnyén be Batímaɔs, mmɔ Timáyɔs, abhak nepaká mbi chɔkɔ́. ⁴⁷ Ághókó nókɔ́ bé Yesu ane Násáret ke áfuèt, abho bebik be, “Yesu! Mmɔ Mfɔ Debhít! Ghó me ntínsó!” ⁴⁸ Beyá bo báre sayti yi be árchɔkɔ́ kpák. Ke akpik are bik ne eyɔɔ amfay be, “Mmɔ Mfɔ Debhít, ghó me ntínsó!” ⁴⁹ Yesu ághókó nɔkɔ́ nɔ, ate arem be, “Binji ká yi antwɔ.” Bárɔk babhinji yi bárem be, “Faté twɔ, ɔké chay, ábhini wɔ.” ⁵⁰ Nné-mámik wu ayók nde yi amese awu, afate, báyá yi arɔk ntá Yesu. ⁵¹ Yesu abhép yi be, “Óyáɔ me nkú wɔ yi?” Nné-mámik wu akeme Yesu be, “Acha, nchí yaɔ be mpet ngó mbaɔ.” ⁵² Yesu arem ye ntá yi be, “Guré, neka ene néku ɔtaɔ.” Témté wu, abho begho mbaɔ, ne abho békɔɔ Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mbɔ Mmu ane ábhóǵ betañ menkem

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 Yesu ne baghokó bhi bákó baghaka ndù bǔbetok Betfáǵe ne Bétani ndù Njie Menok Ólif, kekwot Yerúsalem. Ató baghokó bhi bati apay ambi. ²Aghati bhɔ be, “Dók ká ndù mótok ane achi afɔ ambi. Nechwe ane bǎchwe aré, chɔɲ mángɔ mómpɔɲɔ batu sesét, ane yě mmu abhikire kɔ ne yó. Kaɲari ká, twó ne yó. ³Mbák mmú ámbép bhe ntí ane bákàɲari yó, ghatí ká yí be, ‘Acha ke áyàɲ yɔ, ne chɔɲ antó mántwɔ mánkeme yó témté.’” ⁴Báfa báɔɔk, bághɔ mómpɔɲɔ batu wu sesét nefí eket, nékú mbi. Bábhɔ békaɲari yɔ. ⁵Éné bákàɲari mómpɔɲɔ batu wu, bo abhen báchí are téé bábhép bhɔ be, “Ndaká yí bákàɲari mómpɔɲɔ batu wu?” ⁶Baghok Yesu bǎgháti bhɔ enyɲ ene Yesu áréme mpok yi átó bhɔ. Bárɔ ye bɔ mándok ne mómpɔɲɔ batu. ⁷Básot yɔ bárók ntá Yesu. Básot nden mfámuet yap básɔbheri mómpɔɲɔ batu wu, Yesu achokɔ amfay. ⁸Bo abhen bachi aré, báfére nden mfámuet eyap baghay ambi. Báchák bǎré kpɔt béwuókéndé mángay nɔkɔ ndù mbi ane yí áfuèt are. Báchák bǎré kpɔti kefébhé eken kébhóǵ beyé mángay nɔkɔ ambi. ⁹Ndu báɔɔɲ, bo abhen báchi ambi ne abhen báchi ansem báre bik mándeme nɔkɔ be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwɔ ndù nnyén Acha! ¹⁰Mandem ánjét kefɔ etayese Debhit eken kétwɔ! Sémbítí Mandem mfay!”

¹¹Nechwe yí áchwé Yerúsalem, arɔk amem ekerákap Mandem, abyɔ yěntiki enyɲ. Ághó nókó bé mpok áfuèt, asɔt baghokó bhi bati byo ne ápay báɔɔk ndu mótok Bétani.

Yesu aku enok ene babhiɲi bé Fig ekuri (Mt 21.18-19)

¹²Néyi nɔkɔ, ené Yesu ne baghokó bhi báɔɔ Bétani bápetnsem, nsay akém Yesu. ¹³Aghó enok fig nekɔ nesie ne beyé aré gebheee, arɔk beyɲi mbák ák-way béghɔ yě sepeménok are. Aghaka nɔkɔ aré, ake ghó yěnyɲ ebhiki fuèt chi beyé, mbonyune mpok menok fig ményù kepem abhiki re ghaka nyaka. ¹⁴Yesu arem ntá enok eyɔ be, “Bebho echɔɲ, ɔpú pere nyu kepem.” Baghok abhi bághok enyɲ ene yi áréme.

Yesu achwe amem ekerákap Mandem abók bakǔsie

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Baghaka nɔkɔ Yerúsalem, Yesu arɔk achwe amem ekerákap Mandem. Abók bakǔsie ne bo abhen bákù menyɲ. Atakati béféme bo abhen bákò esie bakáp bewupsi. Atakati nkwo menok bo abhen báti bebhóǵ, ¹⁶ne akeka bé yě mmu ámpókó enyɲ ámfuèt amem ekerákap Mandem ndu áyàɲ mbí mbiɲ. ¹⁷Are tɔɲ ye bho andeme nɔkɔ be, “Pú basɲ Mandem arem be, ‘Eket eya ébhɔɲ bebhak chi ekeré nenikímuetí ntá bo betokó mmik menkem’, ke báyɲbhírí yó éɔɔp chi eket ené baghép bábhese are!” ¹⁸Bɔ-bati bachiákap Mandem, ne batɔɲ ebhé Moses bághok nɔkɔ nɔ, báre yáɲ mbi beway yi bhésé bhésé mbonyune báchàɲ nyaka ngémtay bo abhen báchi are, ne ntí bé bǔbhɔ bachi nyaka maknkay tontó ndù menyɲ ebhen Yesu áɔɔɲ. ¹⁹Égháka nɔkɔ beku, Yesu ne baghokó bhi báɔɔ etok egbo báfú.

Enyɲ ene enok Fig ene ekuri étɔɲ bhese (Mt 21.20-22)

²⁰Béti, ene Yesu ne baghokó bhi báfuèt bepetnsem, bághɔ enok fig ené Yesu areme bé epu pere kwáy ményu kepem, ndu énáɲ égú te ne bakaɲ. ²¹Píta atík

nɔkɔ enyiŋ ené Yesu árémé ntá enɔk fig eyɔ, arem be, “Acha, yiŋí! Enɔk ené ʒrémé be epu kwáy menyu kepem égu.”²² Yesu akeme bhó be, “Bóŋ ká neka ne Mandem. ²³Nchí ghati bhe be, yě agha ane ághàti njie be, ‘Fá fá dʒk kwén awu amem manyu,’ ne yí ke makati ndú nti eni ke anoko be Mandem áku nɔ ntá yi, Mandem áku yɔ ntá yi mbɔnyune abhíkí makati be Mandem áku enyiŋ ene yi areme emfakari. ²⁴Nchí ghati ye bhe be yěntiki enyiŋ ené mánikmuet be Mandem anchye bhe, nokó ká be mánan ɓabhɔŋ yó ne chɔŋ mǎmbɔŋ yɔ tetep. ²⁵⁻²⁶Yěntiki mpok ane mmü yweka ánikmuet, ámfónórí yěntiki mmu ane ákú yi bebú. Mbák ɓákù nɔ, chɔŋ Etayeka Mmu achi amfay ámfonori be nkwo.”

Bábhép Yesu ebhak ene betan ebhi béfú

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷Yesu ne baghɔkɔ bhi bápetnsem Yerúsalem. Ené Yesu ákò amem ekerákap Mandem, bóbati bachiákap Mandem ne batɔŋ ebhé Moses ne bóbati etɔk bárók, ²⁸bábhép yi be, “Ntikí betan ʒbhóŋɔ beku menyiŋ ebhen ne ʒkù? Agha áchyé wɔ betan ebho?” ²⁹Yesu akeme bho be, “Me nkwo mbɔŋ enyiŋ bebhép be. Mbák mánkémé me yɔ, chɔŋ me nkwo ngati bhe mmu ane áchyé me betan beku menyiŋ ebhen mǎkù.” ³⁰Ghatí ká me, “Agha áchyé nyaka Jʒn Njwiti betan bejwiti bho? Mandem ke chí bǔ mmik?” ³¹Báre kem epúití ne bati be, “Chɔŋ séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jʒn béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yí ɓábhíkí noko eyɔŋ eyi?’ ³²Ke chɔŋ séndem be yi? Séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa?’ Bápú kway nyaka berem enyu eyɔ ndu báchàŋ ngém-táy bo abhen báchí aré mbɔnyune bó mankem mánoko nyaka sayri be Jʒn achi ndemekepinti Mandem.” ³³Ekú bákéme yi be, “Sébhíkí riŋi.” Yesu aghati bho be,

“Me nkwo mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betan beku menyiŋ ebhen né mǎkù.”

Nekáy bakú betik ne mbɔŋɔnki

(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

12Yesu abho bétem bó nekay néchák be, “Mmüfú achí nyaka. Atí nki api menɔk vain aré. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuet ane báýat kepem váin, be nnok ywi ámfu, mánsɔt, máná mmem. Ate mókerémfay amem nki wu bé ámbák nebhuet ane mmu áchɔkɔ ndú bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánku betik mánkɔre nsáy ne yi. Arɔ, arɔk neko etɔk echak. ²Mpok bekɔk kepeménɔk ákwáy nókɔ, mbɔŋɔnki ató nkubetik ywi be ándók ánsɔt aywi ákóré mbwɔt. ³Ke bǔ betik bho kechye. Bákém yi bádén, báfén apetnsem amó apay. ⁴Mbɔŋɔnki ató mmǔ-betik achak. Bákém awu nkwo bádén báfyé yi befuet anti ne báchye yi ntíánwɔp. ⁵Ató anefu ane akú batí arat. Yí wu, bákém báwáy. Arɔk ambi bétó bakú betik abhenefu. Báku enyumɔt ne bhó. Báden mbɔk, báwáy abhenefu. ⁶Érɔp chi njana-mǔ ywi ane yi are kɔŋ. Ndú ngwenti, mbɔŋɔnki arem ne mmuet yi be, ‘Chɔŋ ntó mbɔŋ mówa. Yě yí, ɓábhɔŋ béchye yi kenókó.’ Afere ye móywi ató. ⁷Ke bǔ betik bho bághɔ nɔkɔ yi, ɓábhɔ berem ne bati be, ‘Yiŋí mbɔŋ móywi né, ne yí ke ábhóŋɔ menyie newú etayi. Twó ká sénkem yi sengway bé etayi ánán ángú menyiŋ ebhi méndɔp chi ebhese.’ ⁸Móywi wu áchwé nɔkɔ amem nki, bákém báwáy báfémeri ansem ebhá. ⁹Bákaysi be chɔŋ mbɔŋɔnki wu anku yi ntá bo bho? Chɔŋ antwó angwáy bho anchye nki wu ntá bo bachak. ¹⁰Bábhiki re pay enyiŋ ené basinji ndú Ekáti Mandem bé: ‘Nkúbhé ntay enen batǎket báguébhé bé nébhíkí ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket

nechá batay áchák ankem?

¹¹ Chi Mandem Acha ke akú émbak nɔ, ne chí eremé enyiŋ ntá yesé.”

¹² Yesu átém nókó nekay enen, báriŋi be atém nekay enɔ chí éti yap. Báre yaŋ bekem yi, ke ndu báhày beyà bo abhen báchi are, bάρó yi bάρók.

Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu báyaŋ yi ánkwén anyu

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Bátor mbók bǒnkwo Fárisi ne mbók bo Israel abhen báté ansem Hérɔd ntá Yesu ndu bebhep yi menyiŋ mbo ntá ndu beku yi ankwén anyu. ¹⁴ Bárɔŋ nɔkɔ ntá Yesu bárem be, “Ntɔŋ, sériŋi be ɔchí mmu tetep, ne ɔpú tɔŋ kériŋámík. Sériŋí bé ɔpú yiŋi mmu ndú besí ɔncháy yi, ke ɔtɔŋ tetep éti menyiŋ ebhen Mandem áyaŋ bo mánkú. Ghatí bhese, ebhé yese éka be sénchié nkábhénti ntá Mfɔ Rom ke ébhíki ka?” ¹⁵ Yesu arinŋi bapu amap, abhép bho be, “Ndaká yí māmò me? Tóŋ ká me ebhókó nkáp.” ¹⁶ Bátwó yi ne ebhókó nkáp. Abhép bho be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chi enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sísa, Mfɔ Rom. Ne nnyén, chí eni.” ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Chié yé ka Mfɔ Rom yéntiki enyiŋ ene echi eyi, mánchye Mandem yéntiki enyiŋ ene echi ene Mandem.” Bághókó nókó enyiŋ ene Yesu areme, bápóp!

Enyiŋ ene bábhébhé Yesu éti neperénsem ndú nepém

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ Mbók bǒnkwo Sádusi bάρók ntá Yesu babhep yi éti neperénsem ndú nepém. Bǒnkwo Sádusi bábhíki noko nyaka be chɔŋ bawú mámpetnsem ndú nepém. Babhep yi be, ¹⁹ “Ntɔŋ, Moses asiŋ ndú ebhé eyese be mbák mmu ángú ándó ngɔré kebhóŋ yé mmó, mómayi abhɔŋ besɔt ngɔré wu bé ámbé bo ne yi ndú nnyén manɔ ane ágú. ²⁰ Bǐ chí amɔt bati tándrámtɔt báchí nyaka. Ane mbi abháy

ngɔré, agú kebhóŋ yé mmó. ²¹ Ane ákòŋo asɔt kénkwésé wu ndú nebhay. Yí nkwo agú kerɔ mmó. Éfákári enyumót ne ane ajwi bati arat. ²² Enyu ɔɔ enyu ɔɔ kpát mankem bati tándrámtɔt bágú kerɔ yé mɔ amɔt. Ndú ngwenti, ngɔré wu nkwo agú. ²³ Ndu echi nɔ, mpok Mandem ákà bawú mámpétnsem ndú nepém, ngɔré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, batí tándrámtɔt, yéntiki mmú wap abháy nyaka yi.” ²⁴ Yesu akeme bho be, “Bekwéné béchí ne bhe mbonyune bábhíki riŋi yé chí Eɔɔŋ Mandem ne yé chí betaŋ Mandem. ²⁵ Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndú nepém, bo bábhák mbo boángel awu amfay. Bápú pere bháy nebhay. ²⁶ Ne beyiŋi neperénsem ndú nepém, bábhíki re pay amem ekáti Moses éti mónɔk ane ágò ebhi ndu ádu nyaka kesɔŋo? Bábhíki pay ndu Mandem ághátí Moses be, ‘Me nchí Mandem Ábraham, Mandem Áisek ne Mandem Jekóp?’ ²⁷ Ndem nɔ mbonyune yéndu Ábraham ne Áisek ne Jekóp báro mmíki ne, báchí nepém, ne Mandem achi ne bho. Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Bě bo Sádusi báchi ndú bekwéné tontó!”

Ebhé Mandem ené échá ebhénéfú

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

²⁸ Ntɔŋ ebhé Moses amɔt achi nyaka are. Aghók ndu Yesu áreme ne bǒ nkwo Sádusi. Ne ághókó nɔkɔ ndu Yesu ákémé bebhep ebhap ne beyà keboŋ abhép yi be, “Ebhé Mandem ené échá bechak menkem chí ené?” ²⁹ Yesu akeme yi be, “Ebhé ené échá béchák menkem chí ené érèm be, ‘Bo Israel, ghók ká. Mandem Acha ane ábhóŋó bhesé mankem achí amɔt.’ ³⁰ ‘Ne ɔbhɔŋ bekoŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efóŋó eye enkem, ne nkaysi ye nkem, ne betaŋ ebhe menkem.’ ³¹ Ené éjwí bepáy échí mbo eɔɔ ne érèm be, ‘Kóŋ nti nkwa mbo enyu ɔkóŋó mmuet eye.’ Ebhé ene écha ebhen bepáy epu.” ³² Ntɔŋ

ebhé arem ntá Yesu be, “Ntɔŋ ɔrem sáyri! Échi tetep mbɔnyu ɔ́ré mé bé Mandem Acha achi amɔt, achák apú. ³³Ne bekɔŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne nkaysi ye nkem, ne betaŋ ebhe menkem, ne bé nkɔŋ nti nkwá mbo enyu ɔ́kɔŋɔ mmuet eye ari acha. Besí Mandem, bebhære bebhé ebhen bepaya achá akabhé nya besɔŋ ankem ne akap achak ane bo báchyè ntá yi” ³⁴Yesu aghɔ nɔkɔ be ntɔŋ ebhé Mandem ane akeme yi sayri ne keɔŋ, arem ntá yi be, “Éɔp wɔ chí mandú bérɔ Mandem ambak ne wɔ mbɔnyu Mfɔ ábhàk ne mmu ane áchí anten eyi.” Bebhɔ mpok eyɔ, yè mmu keperɛ mɔ bebhep yi yènyin.

**Mpeme Mandem afyé
nyaka bariep be àtò**

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵Ené Yesu átɔŋ bo Eyɔŋ Mandem amem ekeráká abhép bó be, “Ná batɔŋ ebhé Mandem bárèm be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be àtò chi ebhárémɔ Mfɔ Debhít? ³⁶Éfɔŋɔ Bedyere aku nyaka mbɔŋ Mfɔ Debhít arem be Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, ‘Chɔkɔ fá ebhé awónem eya ndú enɔkɔ kenókó, kpate nkɔ bɔmpap abhe mámbak mbo enɔk ene ɔnyàŋa be kak aré.’ ³⁷Séghɔ fá be mbɔŋ Debhít ábhini nyaka Mpemé be Acha. Ná Achá-re áyibhiri ambak ebhárémɔ ywi?” Beyá bo babhɔŋ maŋák béghok menyin ebhen Yesu átɔŋ.

**Yesu aghati bakoŋo bhi be
mánsɔt mpok ne bɔ bapu**

(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

³⁸Ené Yesu átɔŋ arem be, “Sɔt ka mpok ne batɔŋ ebhé Moses. Báɔŋ béghap, mánkó mansɛp ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkaka nɔkɔ bhɔ ne kenókó. ³⁹Báɔŋ nkɔw bechɔkɔ ndú bebhaká kenókó amem bekeré nenikímuet ne ndú bepa. ⁴⁰Ne bó bhere ke mányie menyin mánkwésé ne yè chi beket eb-

hap ndú mangwɔ, mánkɔ nɔkɔ berɔri nenikímuet bapu besí bhɔ. Chɔŋ ntémsi yap anjá ancha!”

Akap ane kénkwésé ngɔré

(Lk 21.1-4)

⁴¹Yesu achi nyaka kékɔt ekubhé nkáp amem ekeráká Mandem anjini nɔkɔ ndu bo báfyè bakáp amem. Aghɔ ndú beyá bɔ nkáp bátwɔ, yèntiki mmu wap amfyè nɔkɔ beyá nkáp amem. ⁴²É-tá ré nókɔ, aghɔ ndu kénkwésé-ngɔre ane eyi épú átwɔ, afyé bɔbebhókɔ nkáp bapaya abhen bapu yènyin. ⁴³Yesu abhini bakoŋo bhi arem be, “Nchí ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ané yèntiki mmu. ⁴⁴Ndú beyá bakáp ké yèntiki mmu wap áféré mandú achye mbo akap, ke nchébhe ngɔré ne achyé yèntiki enyin ene yi ábhɔŋɔ.”

**Yesu arem bé chɔŋ
mánchɔŋti ekeráká**

(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

13 Nefú Yesu áfú amem ekeráká Mandem, nkoŋo ywi amɔt arem ntá yi be, “Ntɔŋ, yini. Báte ekeráká Mandem ene-o! Batáy ané básóré báté yó ári ácha!” ²Yesu akeme yi be, “Ɔghɔ berem beket ebhen? Mpok átwɔ ane ekeráká ene éɔŋ amik enkem yènyin kerɔp téé.”

**Chɔŋ bo mánchye nɔkɔ
bakoŋo Yesu beyá esɔŋɔri**

(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)

³Étá ré nókɔ, ené Yesu achi chókɔ ebhé Njie Menok Ólif ene éyini ekeráká Mandem, Píta ne Jems ne Jɔn ne Andru bárók ntá yi ansem ansem. ⁴Bábhɛp yi be, “Éta, ghati bhese, chɔŋ émfakari nɔ ntiki mpok, ne ntiki erin ebhɔŋɔ beku bo mándini be mpok ane ɔtwɔ arɔp kékɔt.” ⁵Yesu abho béghati bhɔ be, “Sɔt ka mpok bé yè mmu áké rwɔ bhe! ⁶Beyá bo bátwɔ chɔŋ mánsɔt nnyén ena mán-

ten ambi, yéntiki mmu wap andem nõko be, ‘Me ke nchí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariép be átó!’ Ne mándwə beyä bho be mánjibhiri bati yap. ⁷Ne mpok bāghókó nsónó-nenu bāké chay. Menyü menyij ebhə bébhəj befakari, ke eyə epu təj be ngwenti mmik aghaka. ⁸Chəj betək ménu ne betək béchák, bafš etək mánu ne batš bafš etək ne chəj mmik anyikisi ndü beyä bebhak, nsay ankwén etək. Ke menyij ebhen menkem bechi chi mbə nebhönet enen bebe ntá ngərə ane ándəsi.

⁹‘Ke sət ka mpok! Chəj mánkem be mánychə ntá böbati etək bó mántəj be. Chəj mángwapti bhe amem bekeré nenikímuet. Chəj mánte besí bəgóbhanə ne bafə šti ya be mángátí bho Mbok Ndíndí šti ya. ¹⁰Mbok Ndíndí abhəj bégháka betəkó mmik menkem ke ngwénti antwó. ¹¹Yéntiki mpok ane bákémé bhe ndu betəj be, bāké seme ambi ambi be, ‘Chəj séndem be yi?’ Mpok ánkway, dem ka yéntiki enyij ené éfú be anyu mbənyune Éfónó Bedyere ke ághàti chəj be enyij ené bəbhónó berem. ¹²Chəj manó anchyè nti manə ntá böbati be mángwáy. Chəj mbək bachi mánkə enyumət ne böbhəp. Chəj mbək bó mánte nenu ne bachi ne manə bhəp, mánkə be mángwáy bho. ¹³Chəj menyü bo menkem mámpap bhe šti bəchí bakojo bha. Ke mmu ane átə kákátí tə ndü ngwenti, Mandem əpeme yi.’

**Èrem esəjəri ene ebhəjə
bétwə Yerúsalem**

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴Yesu apət arem be, ‘Chəj mángə ‘Èrem enyij ene Mandem ápəbhé’ téé ndü nebhuet ane ébhiki bhəj bebhak. Mpok yə, bo abhen bachi atú Judéya mámbúé mámbésé amfáy njie. [Yéntiki mmu ane ápáy ekáti-ne ámbúré antí, anjwimem.] ¹⁵Mpok yə, mbák éfákári

bé mmu ákə betik amfay eket eyi, áké səjəri mmuet besep kpik be andək amfere menyij anywóp ke ambəe. ¹⁶Ne mmu ane achi ebhi ákə betik, áké rój kpik anywóp ndu bebwəp nde yi. ¹⁷Ne chəj émbép encha ntá baghoré ne menie ne abhén bábhak ne bó amə mpok yə! ¹⁸Nik nõkó ká mmuet be barak ane áké fakari ne eso ndu ébè mmuet bébue mpok yə. ¹⁹Bāké rə menikmuet, mbənyune esəjəri ené bo bəbhəjə mpok yə chi enyü esəjəri ene bəbhíkí re ghə wáwák tē mmik ábhó. Ne mpok yə ánəj ámfuét, enyü esəjəri yə epu pere bhák wáwák. ²⁰Ne mbə Acha abhíkí kpət manywəp yə be ake ya, mbə yé nkəwəjəwəj amət apu rəp nepém. Ke Mandem akpət mpok esəjəri yə mbiəj šti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²¹Mpok yə, mbák mmu ángátí bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Bāké noko be echi tetep. ²²Bāké noko bé échí tetep mbənyune chəj bö betábhá mantwə, yéntiki mmu wap andem nõko be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átə. Chəj baremé kepinti nsé nkəwə mántwə. Ne yéntiki mmu wap átwə, ankə nõkə menyijí maknkay ndu berwə bho. Ne mándwó yé chí bö abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bəbhəjə mbi beku nə. ²³Sət yə ka mpok! Nnəj ngati nə bhe menyij ebhen ambi ambi.

**Menyij ebhen bəbhəjə
béfákari mpok Kristo átwə**

(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

²⁴‘Mbák manywəp ane beyä esəjəri yə ámay, mmok ánem témté, ntəj keperə ghə, ²⁵mambe ámfu amfay ánkwenti, ne betəj mfáy ményikisi. ²⁶Ne chəj Mmü ane áfú ntá Mandem ambesi ande twó amem nebhəjə ne beyä betəj ne kenókó. ²⁷Mpok yə, chəj ntó bəngel abha, mándək ndü mmik nkem, bebho ndü ebhókó mmik émət beghaka ndu

echak, mánsot bo abhen Mandem áyábhé mánhem nebhuet amot.

Enyiņ ene nekäy enokw Fig nētōņ bhese

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁸“Ghók ká enyiņ ene enokárem ene bábhijí bé, fig étōņ bhese. Énánj émbó betem betó, bárijí bé eso érop chi kék-wót. ²⁹Échí enyumot ne netwó wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánánj mángw ndú menyiņ ebhen ne ngátí bhe békákari, dijí ká be mpok netwó wa aróp kekwoť. ³⁰Nchí ghati bhe tetep be menyiņ ebhen menkem bébhōņ befakari, ke mkrpáká bho abhen echōņ ámfuet. ³¹Chōņ mfay amfuet, mmik amfúét, ke Eyōņ eya épú fuet.

Yě mmu abhíkí riņi nywōp ne mbōņ mpok eyō

(Mt 24.36-44)

³²“Yě mmu abhíkí riņi nywōp ne mbōņ mpok ane menyiņ ebhen békákari chōņ. Bōángel Mandem bábhiki riņi, yě me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí riņi. Eta Mandem aywínti ke áriņi. ³³Sot yeka mpok, mámbak pě mbōnyune yě mmu abhíkí riņi mbōņ nywōp eno. ³⁴Échi enyumot mbo mmũ ane árōņ neko, ke ápéré rō eket eyi, arō yěntiki enyiņ amō bō betik abhi, achye yěntiki mmu wap ayi ntí betik. Aghati ye mbabheri nyúbha bé ámbák pě. ³⁵Bák yé ka pě! Bábhíkí riņi mbōņ mpok ane chi eket ápètnsem. Ke chí beku-a, ke ne nénti beti-a, ke manémnkak-a, ke chi neyinywōp-a, yě mmu abhíkí riņi. ³⁶Ébhíkí ri be yi ántwó témchok antemeri bhe ndú bábhàre keņo. ³⁷Mbo enyu ngátí né bhe, ke nchí ghati bo mankem fá amik: Bák ká pě.”

Bōbati etok báté eyu be mángwáy Yesu

(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 Érop manywōp apay ndu ménýie Epá Nekíņi ndu bétik nefere Mandem áféré bo Israel ndú kesem amem etok Íjip, ne Epá Bret ane ábhíkí bhōņ yís. Bo bati bachiákap Mandem ne batōņ ebhé Moses báre yaņ mbi bekem Yesu bhésé bhésé mangway. ²Báre rem be, “Séké kem yi mpok epa mbōnyune bo bákway béchye esōņri.”

Ngōré amot atemti bawere eriep anti Yesu

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Yesu abhak etok Bétani, amem eket Símun ane ánánj ámé nyaka ebhanákwa. Ené yi ányie nenyíé aré, ngōré amot atwó ne esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp. ^{††}Móngoré wu asiép emi ékpémé bawet eyō, apíkiri mō anti Yesu. ⁴Ekũ mbok bo abhen bachi are chōko bábénti tontó, mándeme nōko ne bati be, “Móngoré ne áchōņti bawerérip amen ndaká yí? ⁵Bákway mbũ bėti mō anchye nkáp ané áyá échá nkáp ane nkubetik ányie ndú mmie, mánsot nkáp wu mánychye ntá bachébhé bho.” Bōbho bábhō beji móngoré wu. ⁶Ke Yesu arem be, “Dō ká yi. Ndaká yí bāsōņri yi? Akũ me erítí enyiņ. ⁷Bachébhébhō báchí ne bhe mpoknkem. Yěntiki mpok ane mmu ákōņó, ánkwák bhō. Ke mpú bhak chōņ ne bhe mpoknkem. ⁸Akũ enyiņ ené yi ábhōņó mbi beku ntá ya. Awátí me ne bawerérip ke mpok bébhéme me ankwáy. ⁹Dijí ká tetep be yěntiki ebhak ené bágħàti Mbok Ndándí ndú mmik nkem, chōņ bo mándem ěti enyiņ ené móngoré ane ákú.” Ne ndú bo bárèm ěti enyiņ ené yi ákú, chōņ mántík nōko yi.

^{††}14:3 Bágħóko ékpémé yō ne ntay enen bábhijí bé “Alabásta” ne bágħóko bawerérip amō ne bakanj mōnōk ane bábhijí be “Nad”.

Júdas aka beti Yesu

(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Júdas Iskariot achi nyaka mmũ amot ndũ nkwo baghok Yesu bati byo ne apay. Afuét arak ntá bóbati bachiákap ndu beti Yesu ntá yap. ¹¹ Ághátí nókó bhó nkaysi yi, bábhón manák. Báfyé bariép béchye yi nkáp. Júdas abho beyañ ye mbi ndu beti Yesu ntá yap.

Yesu anyié nenyié Epã Nekiñi ne baghokó bhi

(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)

¹² Ndũ nywobhé mbi enen Epã Bret ane kebhón yis, nɔ chi nywɔp enen beway mónkwɔmen ndu beku nenyié Epã Nekiñi, baghok Yesu bábhɛp yi be, “Ńyan séndók sɛnku nenyié Epã Nekiñi ntá ye fá?” ¹³ Ató baghokó bhi bati apay ne eyɔŋ be, “Dók ká afɔ ndũ etok eghe. Aré, chɔŋ mǎngó mmu ane ápókó ejɔ manyiep. Konó ká yi. ¹⁴ Chwe ká ndũ eket ené yi áchwe mǎngati mbɔŋóket be, ‘Etayesé ato bhesé sémbɛp wɔ be, ekeré manko ené yi ábhónɔ ményie Epã Nekiñi ne baghokó bhi aré échi fá?’ ¹⁵ Chɔŋ antón ye be mókɛt ane áchíkí amfay, ndũ ekerémfáy. Yéntiki enyiyi ene séyàn échí amem. Tonjí ká yéntiki enyiyi aré ntá yese.” ¹⁶ Baghok Yesu bhɔ bati apay bárak etok eghe eyɔ. Bághɔ yéntiki enyiyi mbɔnyu Yesu ághati bhɔ, bákũ nenyié Epã Nekiñi bábhure.

¹⁷ Égháká nókó beku, Yesu atwó ne baghokó bhi bati byo ne apay báchokó ményie nenyié epã eyɔ. ¹⁸ Ené mányie nenyié, Yesu arem be, “Dinjí ká tetep be mmu yweka amot áti chɔŋ me. Yí wu achi fá ne me ányie nenyié enen.” ¹⁹ Ndak ane ákú bati ábé baghokó bhi amem, bábhɔ bebhep Yesu amot amot be, “Puyé me, pú nɔ?” ²⁰ Akeme bhɔ be, “Chi mmu amot ndũ nkwo yweka batí byo ne apay. Yí nkwo ášɛbhe awɔ amem nkúbhé ekpuré nenyie ene émɔt ne me. ²¹ Chɔŋ Me Mmu

mfú ntá Mandem ngú mbo enyu Ekáti Mandem érem. Ke chɔŋ émbɛp éntcha ntá mmu ane áti me. Éri nyaka bé báké bhe yi wáwák.”

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghokó bhi

(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²² Ené Yesu ne baghokó bhi mányie nenyié, asɔt ekpokó bret akém awɔ. Achye bakak ntá Mandem abho bébókóti anchye noko bhó ne beyɔŋ ebhen be, “Sɔt ka nyié. Né chi mmuét eya.” ²³ Asɔt ye nkóbhémém, áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap. Básɔt. Nti anyũ anchye nti. ²⁴ Yesu arem ye be, “Né chi manon ma. Ákũ nku ane Mandem ányú ne bɔbhi ántéé. ²⁵ Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mǎmen, kpáte ewak ene mǎnyú mmém bakɔ amem Kefɔ Mandem.” ²⁶ Ndũ ngwenti, Yesu ne baghokó bhi bákway nekwáy báchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menok Ólif.

Yesu arem be chɔŋ Píta andem be abhíkí riñi yi

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Bágháká nókó ndũ Njie Menok Ólif, Yesu aghati bhɔ be, “Chɔŋ bé mankem mǎmfere ntí ne me mbɔnyune Ekáti Mandem érem be, ‘Mandem ádep chɔŋ mbabheri bághónɔmén anguép amik, nkwo bághónɔmén ántaka ebhi. ²⁸ Ke Mandem ánán ánkú mpétnsem ndũ nepém, chɔŋ njambi atú Gálili, mǎntemeri me aré.’” ²⁹ Píta akeme be, “Yé bɔ mankem mámbué wɔ, me, mpú bué!” ³⁰ Yesu aghati Píta be, “Nchí ghati wɔ be, nkɔk aperé kok ndɔŋ epay nkúbhé beti ebhen, chɔŋ óndem ndɔŋ érat be ɔbhíkí riñi me.” ³¹ Yé nɔ, Píta arem ne nti eni nenkem be, “Yé chí newú, chɔŋ ngu ne wɔ. Mpú bué wɔ.” Baghok Yesu báchák mankem béré enyumot.

**Yesu are nikhmuet amem mónki
ane bábhijí be Getsémani**

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Yesu arək ye nebhuet ane bábhijí be Getsémani ne baghəkó bhi. Aré, aghati bho be, “Chəkó ká fa, mëten mmuet ambi ndu menikhmuet.” ³³ Asot Píta ne Jems ne Jón arək ne bhó. Arəp nsónso ne basémé anti. ³⁴ Arem ntá yap batí arət be, “Basémé ajwí me anti mbo be áway me way. Chəkó ká fá, mǎmbak pē ne me.” ³⁵ Arə bhó atén mmuet ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikhmuet, bégho mbák ákway béfere esəjəri ené échi yi ambi. ³⁶ Ndu nenikhmuet eni arem be, “Eta, Etaya! Enyij ené écha wo épú. Ku nkóp esəjəri ene ámfuét me ansem nti. Ke éké bhák mbo enyü mëyán, émbák chi mbo enyü ýàn.” ³⁷ Afate ye, apetnsem ntá baghəkó bhi abhen bati arət. Agho bho ndu bábhüre kenó. Anjeme bhó abhep Píta be, “Símun, bábhüre chi kenó? Bápú kwáy béchəko pē yē chí ndü nejəkó nywəp némót-e?” ³⁸ Aghati ye bho be, “Bák ká pē, mǎnik noko mmuet, bé nemo néké dep be amik. Bábhəj nti, ke mmuet apu bhe.” ³⁹ Apet arə bhó arək anikhmuet ntá Mandem enyumət mbo ndəj ane mbi. ⁴⁰ Apetnsem, aghó bho bati arət ndu bápət bákwené kenó. Bápú kwáy nyaka béchəko pē ndü kenó kéjwí bho amík. Bó kerijí enyij ene bákway beghati yi. ⁴¹ Yesu arə bho arək. Ápéré nókó nsem ndəj ane ajwi erat, arem ntá yap be, “Bábhüét bebhüre kenó? Bábhüét béywəməere? Ékway nə! Mpok akway ane bákem Me Mmu mfú ntá Mandem mánchye ntá böbebú. ⁴² Faté ká, mmu ane áti me anáj achi kékwót. Séndók séné-téméri yi.”

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Ené Yesu abhüét berem nə ne baghəkó bhi, ngók aywi amət ndü abhen

bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwəp ne beyä bho. Bö bho bábhák ne boakparenja ne nkík amə. Böbati bachiäkap, ne batəj ebhé Moses, ne böbati etək ké bătó nyaka bho. ⁴⁴ Júdas anáj achyé nyaka bho erij ene ékwák bo mándijí Yesu. Akə nó, ndü ághátí bhó be, “Mmü ane mëbhene chəj chí yi. Kém ká yi mándək ne yi be áké bæ.” ⁴⁵ Áchúóbhé nókó ebhak ené Yesu achi, arək akaka yi be, “Ntəj!” Abhene yi. ⁴⁶ Bö bho barək *bákém Yesu bábayti. ⁴⁷ Ke mmu amət ane áchi kékwót, agwəp akparenja ywi akpót atú nsem Mungo bachiäkap Mandem chwát aguəp amik. ⁴⁸ Yesu abhép bo abhen bătəwə bekem yi be, “Bătəwə bekem me ne boakparenja ne nkík mbo be nchi ngébbhé ntantañ? ⁴⁹ Nchí nyaka ne bhe amem ekerákap Mandem nénjí nenji ntəj noko, be kekém me. Ke echi enyu ene be enyij ené básijí amem Ekáti Mandem émfú tetep.” ⁵⁰ Afó ké baghəkó bhi bárs yi bábué.

⁵¹ Esakámu amət abhak aré ane áchi ne nden amuet nénép. Are kəjə Yesu. Báyan nyaka bekem yi, ⁵² ke abué ebhówə, nden ayi arəp bó amə.

Básót Yesu ntá batəj manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Básot Yesu bárók ntá mungo bachiäkap Mandem. Böbati bachiäkap Mandem ne bo batí etək ne batəj ebhé Moses báchem aré. ⁵⁴ Píta ákəjə nyaka bho ansem nekə nesie, kpáte amem senta mungo bachiäkap Mandem. Aré, arək achəkə ne babhabheri angəkə ngó angwaka noko ngó. ⁵⁵ Böbati bachiäkap Mandem ne bö echemé batəj manyé bachak mankem béré yan bo abhen bákway bebbhat Yesu barak amuet enyu ené bó bábhəj mbi beway yi, ke báke bhəj yē mbi. ⁵⁶ Beyä bho bápú barak bábay yi antí, ke menyij ebhen bó bárémé kebhák enyumət mbənyune

báchi nyaka beyəŋ beyəŋ. ⁵⁷ Báchák báfáte ye básé nsé amuet Yesu be, ⁵⁸ “Séghok ndü yi árèm be, ‘Chəŋ mmokoti ekerákap Mandem ene báté ne amə, ne beku manywəŋ arat, nte écháak ené puyě bo ke báté.’” ⁵⁹ Yě nə, b́ nkwó kebhák eyəŋ émət. ⁶⁰ Múngo bachiákap Mandem afaté besí bo echeme eyə abhép Yesu be, “Ǫbhíkí bhəŋ yěnyiy bekeme ndü menyiy ebhen b́ bhen b́rèm be ɔku?” ⁶¹ Yě ń, Yesu achəko kpák, akerem yěnyiy. Múngo bachiákap Mandem apət abhép yi be, “Wə ke ɔchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, wə ke ɔchí Mmɔ Mandem Mmu sébhəŋó bebiti?” ⁶² Yesu akeme be, “Chi me, ne chəŋ mǎngə Mmu ane áfú ntá Mandem chəko ndü enək kenókó ebhe awónem Mandem betəŋ menkem. Chəŋ mǎngə ndü Mmu ane áfú amfay átwə amem nebháŋ.” ⁶³ Yesu akeme nəko nə, múngo bachiákap wu akém nden ené échi yimbəŋ amuet adak. Arem be “Sépét séyən batísíé mántwə mándém enyiy ene yi ákú ndaká yí?” ⁶⁴ Bəghok menyiy ebhen yi árémé ndu bétəŋ bé əyenti mmuet ne Mandem. Bəkaysi be yi? Báká eyəŋ émət be mǎngwáy yi.” ⁶⁵ Mbək eyap bábho bépáti Yesu batié amuet. Básot nden bəgwət yi amík. Báre depti yi mándem nəko be, “Ghatí bhese! Agha ádébhé ń wə?” Babhabheri básot yi. Ndu b́rəŋ, mándepti nəko yi.

Píta arem be abhíkí riŋi Yesu

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ené Píta ábhuet amem senta múngo bachiákap Mandem, ngərə betok aywi amət arək ebhak ene Píta achi. ⁶⁷ Ághó ńkó yi ndü áwək ngó, ayiyi yi díi arem be, “Wə nkwó ɔchí mbú ne Yesu mmu Násáret-ne.” ⁶⁸ Píta atəŋa, arem be, “Mbíkí riŋi enyiy ene ɔrəm. Mbíkí riŋi ntí ne nnet aré.” Arem nəko nə, afa arək ate ndü nyúbha ene senta, [nkúbhé mpok

eyə nném nkək akók]. ⁶⁹ Ngərə betok wu aghó yi aré, apət abho berem ntá bo abhen báchi are téé be, “Mmüne achi mmü ywi nkwo.” ⁷⁰ Píta apət atəŋa. Ébhíkí tat, bo abhen báté aré ne Píta bárem ntá yi be, “Sayri sayri, ɔchí mmü ywi amət mbənyune wə nkwó ɔchí mmu Gálili!” ⁷¹ Ndəŋ ayə, Píta arem be, “Mandem ántémsí me mbák mēsè chi nsé! Mbíkí riŋi mbəŋ mmü ane b́rəm nə éti yi!” ⁷² Nkúbhé mpok ayə, nném nkək akók ndəŋ ané ajwí épay. Píta atik ndü Yesu ághátí yi be, “Nkək aperé kók ndəŋ epay, chəŋ ɔndem ndəŋ erat be ɔbhíkí riŋi me.” Agbəkə kebhə, are di.

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 Bėti bėti, bóbati bachiákap Mandem ne bóbati etək ne batəŋ ebhé Moses báte eyu ne nkwó echemé bóbati etək b́cháak mankem. Báfyé yi ngem amó, básot barək ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka góbhanə atú Judéya mpok yə. ² Páilet abhép yi be, “Wə ke ɔchí né Mfə bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbə enyu ɔrémé.” ³ Bóbati bachiákap Mandem bábhat Yesu beyə barak amuet besí Páilet. ⁴ Páilet apət abhép yi be, “Ǫbhíkí bhəŋ yěnyiy békémé? Ghok bebépti menyiy ebhén b́rəm bé ɔku!” ⁵ Ke yěnyiy Yesu kerem. Páilet abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé Yesu

(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Góbhanə abhəŋ nyaka epiy be yěntiki mmíé, ndü mpok Epə Nekiŋi, áfere múkenəŋ amət ane bo báyan yí ámféré. ⁷ Mpok eyə bo bábhák ekerékenəŋ. Báfyé bhó kenəŋ ndu bápú noko bóbati etək ne ndu bágúébhé ebyək amem etək kpát báway bho. Mmü wap amət aka nnyén bé Barábas. ⁸ Eká bho b́rək ntá Páilet bé

ámfere mūkenəŋ nkúbhé mbənyu yi ákù yěntiki mmíé mpok Epǎ Nekiŋi. ⁹Páílet abhép bó be, “Bǎyaŋ mféré Mfó bo Israel amó be yi andóko?” ¹⁰Páílet aríŋí nyaka sayri be bōbati bachiákap bákem Yesu bátwə ntá yi ne yi chi éti mpabhamík. ¹¹Yě nɔ, bōbati bachiákap Mandem báku ngémtáy bōbhɔ mándem Páílet ámfere chi Barábas ekerékenəŋ. ¹²Páílet abhép bó be, “Bǎyaŋ ye be nku yi ne mmu ane bǎbhiŋi bé Mfó bo Israel?” ¹³Bábho bēbik be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí.” ¹⁴Ke Páílet abhép bó be, “Ntiki ebéptí ndak yi ákú?” Ke ngémtáy bōbhɔ bápét báre bik ne betaŋ be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí!” ¹⁵Ndu Páílet áyàŋ nyaka beku mbɔ enyū beyǎ bōbhɔ báyaŋ, afere Barábas ekerékenəŋ. Achye eyɔŋ bádén Yesu ne ékpá. Achye yi ntá yap bé mángó ndú ekotákátí.

Batemé nenu bǎré yóko Yesu

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶Batemé nenu básɔt yi bárɔk amem áchá góbhano. Bǎbhiŋi batemé nenu bǎchá k mankem nebhuet amɔt. ¹⁷Báfýé yi nkú chu amuet ane ágháká yi te be kak. Básɔt bōbatábhénɔk abhén bǎchí nsense mání ntá báfýe yi anti be chi ayí nta kefɔ. ¹⁸Bábho beway Yesu mándem nɔko be, “Acha mfó bo Israel, kenókó kéchí eke etá!” ¹⁹Báre depti yi anti ne menɔk. Mámpati nɔko yí batié amuet ne mántep nɔko mánén besí bhi mbó be báchyè nɔ yi chi kenókó. ²⁰Bápóbhé nókó béyókó yi, báfére nkú chu yi amuet, básɔt eyi yím-bəŋ bákéme yi amuet. Básɔt ye yi bárɔk bəgo ndú ekotákátí.

Bágó Yesu ndú ekotákátí

(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Ené bárəŋ, bátemerí mmū etək Sírene amɔt ane aka nnyén bé Símun ndu áfú ebhi árəŋ etək. Mányiere yi ámpókó

ekotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda ne Rúfɔs. ²²Básɔt Yesu bárɔk ebhak ené bǎbhiŋi bé Golgóta, nɔ chi “Nebhuet Énkónti.” ²³Báchye yi mmém amen bǎchóbhé ne babhé amen bǎbhiŋi be myrrh. Ke Yesu kenyu mó. ²⁴Bágó yi ndú ekotákátí. Básɔt nden eyi bekóre. Bágəep ebhánǎ bériŋi ane yěntiki mmu wap ábhóŋó básɔt. ²⁵Bágó yi ndú ekotákátí mpok nywəp néghaka nkárenka nénenamɔt. ²⁶Amfáy ntí Yesu, ndú ekotákátí, ebhɔk enɔk ebhak babhát. Básiŋ aré enyiŋ ené éku ke báway yi. Básiŋ be, “Mfó bo Israel.” ²⁷⁻²⁸Bágó nkwo ngébhé ntantaŋ amɔt ndú eyi ekotákátí ebhe awónnem Yesu. Bákú enyumɔt ne achák ebhe awoghɔ yi. ²⁹Bo abhen báfuéré fuét, bǎgháká nyaka are mánté, mánka ne batí, mánsɔkɔti nɔko yi be, “Aha! Wə mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndú manywəp arat! ³⁰Pemé mmuet, ne fá ndú ekotákátí sep amik!” ³¹Bōbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Mandem ne bōbati etək bǎré way nkwo yi, mándeme nɔko ne bati be, “Ápème nyaka bo bǎchá k, ke apú kway bepeme mmuet yi!” ³²Dǎ ká séngó ndú Mpeme Mandem afýé nyaka bariep be á-tò, Mfó bo Israel, áfa ndú ekotákátí ansep amik. Mbák ánsép amik, chəŋ sənoko bé Mandem ke átó yi.” Baghép abhen bati apay báre sɔkoti Yesu nkwo.

Yesu agú ndú ekotákátí

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Égháká nókó nkárenká byo ne epay ne ngósí, ejuri ékwén etək enkem. Ébhák kpáte nkárenká érat ne ngósí. ³⁴Égháká nókó mbɔ nkárenká eyɔ érat, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabátani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí sféré ntí ne me?” ³⁵Mbɔk bo abhen báté kékwót báyaŋi, bǎghók nókó ndú Yesu ábíkí enyu eyɔ, bǎré rem ne bati be,

†15:23 Babhé mɔ achi nyaka ndu beku yi áké ghok bebe tontó.

“Ghók ka, ábhiñi Eláija!” ³⁶ Mmũ wap amot ajiēt arək asot ekuchá agwót antí mónək asebhē yó amem echyé mmém. Asá amfay, ateme Yesu anyu bé ánsók. Arem be, “Dš séngó mbák Eláija átwò befere yi ndũ ekotákátí ne.” ³⁷ Yesu ábíki nók, asebhē. ³⁸ Nkúbhé mpok yó, ekát ene echi amem ekerákap Mandem égháre bebhək bepáy befu amfay beghaka amik. ³⁹ Mũnti nkwo batemé nenu besa betay ane áté áyiñi Yesu aghó enyu yi ágú. Eku arem be, “Tetep, mũne achi mbu chi Mmo Mandem!”

⁴⁰ Baghóre fú báté nekó nesie mánjini nók. Mbək eyap báchi nyaka María ane etək Magdala, ne Salóme ne María nno Jems ane mónkwen ne Jóses. ⁴¹ Baghóre bho bákòño nyaka Yesu mánchye nók yi nekwak bebho mpok ane yi áchi atú Gálili. Beyá baghóre báchak abhen bákónó nyaka Yesu Yerúsalem bábhak aré nkwo.

Bábhéme Yesu

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Éghaka beku ndũ Nywəp Ntonjí, ené bátəñti mmuet béchwe ndũ nywəb- hé neywəməuet, ⁴³ Joséf mmũ Arimátia amot, afa ne netajánti arək ntá Páílet be ányché yi betaj ámfere Yesu amfay ekotákátí. Joséf achi nyaka mmũ echem egho ene böbati etək ane abhəñə kenókó besí bho, ne áñoñ nyaka mpok ane Mandem átwò ambak Mfó ntá bo abhen bachi abhi. ⁴⁴ Páílet ághókó nók enyiñ ene Joséf árémé, abhak maknkay bériñi bé Yesu agu. Abhiñi mũntí batemé nenu ane agho ndu Yesu ágù, abhép yi mbák anánə agu tetep. ⁴⁵ Mũntí batemé nenu wu aka bé anánə agu. Páílet aghati ye Joséf bé ákway bérəñ befere ere ne Yesu. ⁴⁶ Joséf arək aku ésienden. Afere yi asebhē amik. Anép ne ésienden eyó, arək afyé yi amem nnem enén bátémé ndũ setárébhé. Afú abhiñi ye eremé ntay akuti nyünem. ⁴⁷ María ane etək Magdala ne

María nno Jóses báhó nebhuet ane báb- hure Yesu.

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 Nywəbhé neywəməuet nefuere nók, baghóre bati arat báku bawerérip ndu berəñ bewati Yesu amuet. Bábhák María ane etək Mágdala ne María nno Jems ne Salome. ² Bėti bėti ndũ nywəbhé mbi amem Sónde, báfú báre rəñ ndũ nnem. Báchwəp aré mpok mmok ánánə áfúú ³ Ené bó bárəñ, báre rem ne bati be, “Agha ábiñiri chəñ ntay amfere anyu nnem ntá yese?” ⁴ Bárəm nyaka nó mbənyune ntay eno néchik nyaka tontó. Bápére chwəp aré, báhó bé bábiñiri nó nérəp chi nepak. ⁵ Baghóre bho báchwe amem nnem, báhó esakámu chəkó ebhe awónem eyap ne nkú pépép amuet. Becháy békém bó tontó. ⁶ Esakámu eyó éghati bhó be, “Báké cháý! Ndiñi bé báýəñ Yesu ane Násáret ane bágó ndũ ekotákátí. Apú fá. Mandem akú yi apetnsem ndũ nepém nkúbhé mbó enyü yi árémé nyaka be ebhəñ befakari. Twó ká ghó nebhuet ane bábহারé yi. ⁷ Dók ye ka ghati bakoño bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambi ářəñ atú Gálili. Chəñ mánə yi aré, nkúbhé mbənyu yi ágháti nyaka bhe.” ⁸ Baghóre bho báfú ndũ nnem báre rəñ ntiét ntiet mánəwəre nók ne bábhak maknkay tontó. Becháy beku bó kerem yənyij ntá mmu.

Yesu abhesi ntá María ane Mágdala

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Yesu áfú nók ndũ newú beti bheti ndũ nywəbhé mbi ndũ sónde, ayambi atəñ mmuet ntá María ane etək Magdala. Yi ke achi nyaka ngórə ane Yesu ábókó befónó bebúbəbú tándrámət béró yi. ¹⁰ María arək aghati ndak ane ntá bo abhen bákó nók nyaka ne Yesu. Atemeri bó ndũ básəmə mándi nók. ¹¹ Ke

bághoko nɔkɔ be Yesu apɛtnsem ndũ nepém ne bé María aghɔ yi, báke noko bé echi tetep.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhĩ bati apay

(Lk 24.13-35)

¹²État nɔkɔ, Yesu abhesi enyu echak besí bakoŋo bhi bati apay abhen báfu etɔk egħo bákɔ mándɔkɔ nɔkɔ ndu mótɔk ebhĩ. ¹³État nɔkɔ, báriŋi enyu mmu yi áchi. Bápetnsem etɔk egħo bágháti bakoŋo bhi báchák, ke yě mmu wap ke noko be echi tetep.

**Yesu abhesi ntá bakoŋo
bhi bati byó ne amɔt**

*(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49;
Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)*

¹⁴Ansem mpok, ené bakoŋo bhi batí byo ne amɔt mányie nenyíé, Yesu afú bhɔ besí. Are bé ne bhɔ ne ntí be bág-wɔt bati yap ne bábhíkí noko be yi apɛtnsem ndũ nepém mbɔ enyũ bo abhen báyámbi bagħɔ yi bágháti bhó. ¹⁵Aghati yě bhɔ be, “Dók ká ndũ betɔkɔ mmik menkem ghati nɔkɔ ká Mbok Ndíndí

ntá bõ mankem. ¹⁶Yě agha ane ánókó Mbok Ndíndí ne bájwítí yi, Mandem ápeme yi ndũ bebú be ámbák mmũ ywi mpoknkem. Ke mmu ane abhíkí ka menoko, Mandem áchye yi ntemsi ndũ bebú bhi bebhæet ne yi. ¹⁷Chɔŋ bo abhen mánókó mámbɔŋ betaj béku menyiní maknkay. Chɔŋ mámbok befɔŋó bebúbɛbɛ ndũ nnyén ena, chɔŋ mándem beyɔŋótɔk ebhen bábhíkí riŋi ndũ nnyén ena. ¹⁸Mbák mánkém nnyó ne awɔ, apú kɔ bhe yěnyin, ne mbák mǎnyú enyin ené éwà y mmu, épú kɔ bhe yěnyin. Chɔŋ mǎnyajɔ bõmame amó anti mántaj.”

Yesu apɛtnsem ntá Mandem

(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)

¹⁹Yesu Acha ánánjá nɔkɔ bérem kepi ne bagħɔkɔ bhi, Mandem asɔt yi apɛtnsem amfay, achɔkɔ ndũ enɔkɔ kenókó ndu ebhe awónem Mandem. ²⁰Bakoŋo Yesu bárɔbhé nɔkɔ, báre kɔ mángati nɔkɔ Mbok Ndíndí mbánkem. Yesu Acha abhak ne bhɔ, achye bhɔ betaj beku menyiní maknkay ndu betɔŋ be Mbok Ndíndí ane bɔ bágháti bhɔ achi tetep.

Mbok Ndíndí mbo enyü

Lúkas ásinjí

1 Eta Tiófilos: Oríní be beyä mámo besinj menyinj ebhen befakari ndü nkwo ywese. ² Básiñ éti menyinj ebhen bo abhen bághó ne bágháti bhese. Batísyé bho bágho nyaka barak ayo te nebhónet, ke bábhak bö betok ndu bégháti bho Eyon Mandem. ³ Eta, mbo enyü mem-bón nkwo nnáj nkóño menyinj ebhen menkem sayri ndü eróri mpok, nkáysí bé eri be nsinj ngati wo enyinj émtot émtot enyu efakari. ⁴ Nchí sij beku ondiñi tetep ane ayinj menyinj ebhen bágháti wo.

Ángel Mandem arem be chonj mámbé Jón Njwiti

⁵ Mpók ane Héród achí mfo atú Judéya, nchiakap Mandem abhak ane áká nnyén bé Sakaría. Ákù nyaka betik Mandem ne nkwo bo abhen babhiji be Nkwó Abíja. Nnyén ngoré ywi nebhak be Elísabet. Yí nkwo afú ndü nneréket Aron, nneréket bachiákap Mandem. ⁶ Sakaría ne ngoré ywi babhak chak besí Mandem. Bábhonj kenókó ne Mandem, mámbure noko bebhé bhi menkem bekwéné ti. ⁷ Ke bó kebhonj yé mmó mbonnyune Elísabet achí nyaka nkongoré, ne bó bati apay mánánj nyaka bákok.

⁸ Ewak émtot, nkwo bachiákap ané Sakaría bábhák ndü betik. Eku Sakaría are ku betik mbo nchiakap besí Mandem. ⁹ Békóño epinj ené bachiákap Mandem, bágüep nyaka ebháná ndu beyap mmu ane árdonj ndü móket ane achi te amem ekerákap Acha ndu besonj enyinj ene échyé erítí [¶]eriep amem ekerákap Mandem. Bagüep ebháná, ékwén amüet Sakaría. ¹⁰ Mpok ákwáy

noko, bo bachem nefí ekerákap Mandem. Báre nikmüet ené Sakaría achi amem ásonj enyinj erítí eriep eyo. ¹¹ Ángel Mandem abhesi ntá yi, ate ebhe áwonem, ndü nebhüet efeme-akap atú ane básónj enyinj erítí eriep eyo. ¹² Mpok Sakaría ághó yi achayti, becháy békém yi tontó. ¹³ Ke ángel wu arem ntá yi be, “Sakaría, óké cháý! Mandem aghok nenikümüet ene. Ne chonj ngoré ywe Elísabet ampoko menie ambé wo mómbakanem, ne onbhonj bédu yi nnyén bé Jón. ¹⁴ Ne chonj ómbónj beyä manjá; ne beyä bo mámbonj manják mpok bábhé yi. ¹⁵ Chonj émbak no mbonnyune yi ábhák chonj eremému besí Acha. Báperé bhé yí, chonj Efónó Bedyere ambak ne yi tontó. Abhíkí bhonj ményú mmém amen ákém mmu, ne yé chí mmem batanbatan. ¹⁶ Chonj anja beyä bo Israel, mámpetnsem ntá Mandem Acha wap. ¹⁷ Chonj Mówu anjambi ke Acha antwó, ne chonj yí ambónj betan ebhen Efónó mbo ndemekepinti Eláija, bé yi ankü bachibho mánkonj böbhap, ankü bo abhen bátanti ne Mandem mámbónj kebonj, mámbak mbo bo abhen bachi chak besí Mandem. Chonj yí ankü bo mámbák ndü nté ane bákway besyepi Acha.”

¹⁸ Ke Sakaría abhép ángel be, “Chonj ndíñí bé ané ndak achí tetep ná. Me ne ngoré wa sékók tontó.” ¹⁹ Ángel akeme Sakaría be, “Díñí bé me nchí Gábríel. Nchí téé besí Mandem, ne yímbonj ke átó me be ngati wo mbok ndíndí ne. ²⁰ Ke onbhíkí noko enyinj ene ngati wo, ené ébhónj befú tetep mbák mpok akway. Tëndu óbhíkí noko, chonj ónkwenj kebhók okerepe kwáy berem kepí kpáte nywop enén bariep amen áfu tetep.”

²¹ Ndü mpok yo bo abhen báchyé Mandem bakak nefí ekerákap bare nonj Sakaría mámakati noko enyinj ene eku yi áre tat amem ekerákap. ²² Áfú nókó,

[¶]1:9 Enyinj ene básonj enchye erítí eriep, ne ndü eyonjondik bábhiji yo be, ‘Insens’.

akepere kwáy berem kepi ne bho. Are mak ne amó ntá yap. Bághó be aghó kenó amík anti fúú amem ekerákap.

²³ Mpok ane Sakaríá ábhak ndü betik áfúéré nókó, agure anywóp.

²⁴ Ébhíkí tat, ngoré ywi Elísabet apókó menie. Yí kefú nefí ndü batan á táy andem nókó be, ²⁵ “Néne, Eta Mandem aton me berindu. Aféré ntíanwóp ané mēbhòñ nyaka besí bho.”

Ángel Mandem arem be chon mambé Yesu

²⁶ Mpok menie Elísabet beghaka batan atandat, Mandem ató ángel Gábriel etók Násaret, atú Gálili. ²⁷ Ató yi ntá ngósón ane aka nnyén be María. Abhíkí re riñi nyaka mbakanem. Mmu ane áká nnyén be Joséf ane áfú ndü nneréket Mfó Debhít ati nyaka bebhay María. ²⁸ Ángel wu átwó nókó ntá yi arem be, “Mmá, nkáká! Mandem ayet wó tontó!” Acha achí ne wó.

²⁹ María aghoko nókó nó, ntí átáka yi amem, are bhép mmuet eyi bé, “Ntiki enyü bakak ne!” ³⁰ Ángel arem be, “María, óké cháy. Mandem aton wó berindu. ³¹ Chon ómpókó menie, ómbe móbakanem, ne óbhon bebhini yí be Yesu.

³² “Chon yi ambak eremému ne chon nnyén eni nembak be Mmó Mandem Acha. Chon Eta Mandem anchye yí enókó kefó ené Debhít mmu yi achi ebhárémó ywi. ³³ Ne chon ankém bo Israel mbo Mfó mpoknkem. Kefó eki kébhíkí bhon ngwenti!” ³⁴ María abhép ángel wu be, “Chon ané ndak ámbak ná, ené mbíkí riñi mbakanem?” ³⁵ Ángel akeme yi be, “Chon Efónó Bedyere ántwó ntá ye, ne betan Mandem Acha ménku ómpókó menie. Éti yó, mmó ane óbhe, ábhák nyáná ne mámbini yi be, ‘Mmó Mandem.’” ³⁶ Yini Elísabet, mánó ywe ndu nneréket. Yéndo yi are kók ne bábhini yi bé nkongoré, achí ne menie ndü batan átándát néne, ne

chon ambé móbakanem. ³⁷ Yéniyi epu cha Mandem.”

³⁸ María arem be, “Menchí chí mūbetok Mandem, émfákári ne me mbo enyu órémé.” Ángel aró ye yi arók.

María arók beghó Elísabet

³⁹ Ébhíkí tat, María afa, arók áyák, ndü etók nje emót atú Júda. ⁴⁰ Áchwóbhé nókó aré, arók achwe eket Sakaríá, akaka Elísabet; ⁴¹ Mpok Elísabet aghoko bakak María, mmó ayon mmuet amem menie ebhi ne Efónó Bedyere abhak ne yi tontó. ⁴² Abik ne betan arem ntá María be, “Óchí ane Mandem áyééré ndü nkwo baghoré, ne áfók ámbák ne mmó ane óbhe chon! ⁴³ Nde ku yi be Mandem anchye me ené enyü erem áfók, bé nno Acha ántwó ntá ya? ⁴⁴ Nchwe óchwé ókáká me, mmó ane achi me menie ayon mmuet ne manák. ⁴⁵ Éri echa ntá yé mbonyune onókó bé chon Mandem anku ntá ye mbo enyu yí árémé.”

Nekwáy enen María akwáy ndu bebíti Mandem

⁴⁶ María abho bébíti Acha be, “Nti ena nékwáy ndu békáka Mandem Acha ne manák.

⁴⁷ Efónó eya éñàk éti Mandem Mpeme wa.

⁴⁸ Aton me beyá berindu yéndo nchí chí mmóbetok ywi ne mpú yéniyi!

Nebho néne, chon mkpáká bho enkem mámbini me be, ‘Ngoré ane eyi eri echa!’

⁴⁹ mbonyune Mandem betan menkem, aku beyá menyini maknkay ntá ya.

Ne yí achí nyáná.

⁵⁰ Ághó ntínso ne bō abhen báchyè yi kenókó, ndü mkpáká bho enkem.

⁵¹ Aku betaní menyini ne awó ywi, aták bo abhen báyon mmuet ne nkaysi ane achi amem batí yap.

⁵² Aféré beremé bafó ndü menókó kefó ebhap,

ákosi bo abhen bápú yěnyij.

⁵³ Achyé berítí menyij ntá bo abhen nsay ánu bho,

abók abhen bábhóǵ, bárək amə amə.

⁵⁴ Mandem akwak bo Israel, bǵ betok bhi.

Abhíkí ghəkəntik bariəp ami ntá bachĩmbi bhese be chəŋ angə bho ntĩso.

⁵⁵ Abhíkí ghəkəntik begħə Ábraham ntĩso,

ne bebháré bǵbhi mankem, mpoknkem!"

⁵⁶ María achəkə ne Elísabet ndũ batəŋ árát, ke əpetnsem eket eyi.

Nebhě Jǵn Njwiti

⁵⁷ Mpok ane Elísabet ábhǵǵ bėbhė ákwáy nəkə, abhė mǵmbakanem.

⁵⁸ Bakokosi bhi ne bǵnerėket, bǵghók nǵkǵ enyũ berĩnti ebhėn Mandem átǵǵ yí, bǵré ħák ne yi. ⁵⁹ Mmə ágháká nǵkǵ manywəp ánen, bo bǵrǵk bėsiėp yi. Bǵre yǵŋ bedu yi nnyėn be Sakarí mbənyune chi nnyėn Etayi. ⁶⁰ Ke máyi arem be, "Nnyėn eni nebhəŋ bebhak chi Jǵn." ⁶¹ Yě nǵ, bǵrėm ntá yi be, "Yě mmu apú ndũ nnerėket ayweka ane ábhǵǵ nnyėn enə!" ⁶² Bǵbhó ye memak ne amə ndu bebhəp chimə nnyėn enen yi áyǵŋ manchye mə.

⁶³ Sakarí amak ne amə bė mǵnchye yi enyij enė yi ánsij arė. Bǵchye nəkə yi enyij asij arė be, "Nnyėn eni chí Jǵn."

Bǵ mankem babhak maknkay tontó.

⁶⁴ Tėmtė wu Sakarí apet abho berem kepĩ ankaka nəkə Mandem. ⁶⁵ Becháy bėkėm bakokosi bhap mankem. Ne mbok menyij ebhə ataka ndũ betəkǵ njie menkem atú Judėya. ⁶⁶ Yě agha ane ághókó mbok menyij ebhen bėfákárí abhəere bho anti, ambebhə nəkə mmuėt eyi be, "Ntiki enyũ mmú yi abhak chəŋ?"

Ébhak kpoŋoroŋ be betəŋ Mandem Acha bėchĩ ne yi.

Nekwáy Sakarí

⁶⁷ Efǵǵ Bedyere abhak ne Sakarí, chi Jǵn. Abho bėrem kepĩnti be,

⁶⁸ "Bakak ámbák ne Mandem Acha bo Israel,

mbənyune atwə ndu bekwak bǵbhi, ne ndu bėfėre bho ndũ kesem.

⁶⁹ Achyé bhese etəŋtí Mpeme ane áfú ndũ nnerėket anė mǵbetok ywi Mfǵ Debhít.

⁷⁰ Mandem akú nyaka baremé kepĩnti bhi abhen bachi nyǵŋá mandem enyu eyǵ tentəp,

⁷¹ be chəŋ ampeme bhese ndu amǵ bǵmpap abhese,

ne amfere bhese amə bo abhen bapabhe bhese.

⁷² Arem nyaka be chəŋ angǵ bachĩmbi bhese ntĩso,

ne ántik nku ane yi anyu ne bǵbhi.

⁷³ Nǵ chi enyij ene Mandem aghati nyaka Etayese Ábraham, ayiki bė yí ákə yǵ;

⁷⁴ nǵ chi, bėfėre bhese amə bǵmpap abhese,

ankwak bhese bė séntók nəkə chi yi, keb- həŋ becháy,

⁷⁵ sémbák nyǵŋá ne chak besí bhi ndũ nepėm enese nenkem.

ndũ manywəp yesė fá amik ankem.

⁷⁶ Ne wǵ mǵwa, chəŋ mǵmbijǵ wǵ be ndemekepĩnti ane Mandem Acha,

mbənyunė chəŋ ónjambi ke Acha antwə, be cəntoŋti mbi ntá yi,

⁷⁷ ónkú bǵbhi mǵndijǵ be chəŋ yi am- foŋori bebú bhap, ne ampeme bho.

⁷⁸ Mandem ywese ákú nǵ mbonyune ághǵ bhese ntĩso tontó.

Chí ntĩso ke nėkú yi áto chəŋ Mpeme ywesė,

yí amfú amfay antwə mbǵ nyienyíemok bėti.

⁷⁹ Átwǵ bechye bediėré ntá bo abhen bachi ndũ ejuri ne ndũ becháy newú,

ne ndu beya bhesé ndü mbi ane átwò bhesé ne kpák.”

⁸⁰Mówú agó atañ ndü nkwõmuet ne ndü Éfónó. Bechókó bhi bebhak amem baso, anoj nòkò nywɔp enén yi átonj mmuet ntá bo Israel.

Nebhe Yesu

(Mt 1.12-25)

2 Mpok eyo Ɖgóstos abhak mfo Rom, achye eyonj bé mánsɔt mpáy bho mankem abhen bachi ndü betək ebhen bechi anten yi. ²Nepäy-bho eno nébhak enén mbi mpok Kwirínios achi góbhanɔ etək Síria. ³Yěntiki mmu arək eyi etək ndu besij nnyén. ⁴⁻⁵Joséf nkwõ afa Násáret atú Gálili arək Bétlehem, atú Judéya. Bétlehem abhak etək ene babhe Mfo Debhít. Joséf arək aré mbɔnyune achi nyaka ebhárémɔ Debhít. Arək ne María, ngoré ane yi ati bebhay be mánsij manyén. Abhak ne menie. ⁶Ené bo bachi Bétlehem, mpok nebhe ayi akway. ⁷Abhé mǔmbi ywi, abhak móm-bakanem. Anép yi ne nden, abhure amem ekwɔbhé nenyie nnya mbɔnyune bábhíkí bhonj nyaka ebhak bechókò amem ekeré manko.

Bɔangel ne babhabheri bághónjómén

⁸Ndü betí bhɔ, nkwõ babhabheri bághónjómén bábhak nefí ne bághónjómén eyap ndü atú etək wu. ⁹Ángel Mandem abhesi bó besí, bediéré Mandem begho bhó amuet ne becháy bekem bó ton-tó. ¹⁰Ke ángel wu arem ntá yap be, “Báké chay, mbɔnyune ntwɔ bhe ne Mbok Ndíndí ane áchyè chonj bo mankem beyä mañák. ¹¹Bábhé Mpeme yweka echonj etək Debhít. Yí ke achi mmu ane Mandem afyé nyaka bariep be átd. Yi chi Acha. ¹²Eriñ ené étɔn chonj be mmǔre chi be bághò chonj ndü mánébhé yi ne nden, bábhure amem ekwɔbhé nenyie

nnya.” ¹³Témté wu, ngémtay bɔangel Mandem babhesi bare kway mámbiti nòkò Mandem be

¹⁴“Kenókó kémbák ne Mandem amfay; kpák ambak fá amik ne bo abhen beríndu ebhi bechi ne bhɔ!”

¹⁵Bɔangel bárɔ bhɔ, bapetnsem amfay. Babhabheri bághónjómén babho berem ne bati be, “Séndók ká Bétlehem séngó enyij ene efakari, ené Mandem akú sendinji.” ¹⁶Báfá, bárək ayak bágho Joséf ne María. Bághó mmǔré nkwõ bhúré amem ekubhé nenyie nnya. ¹⁷Bághó nókó nó, barem éti menyij menkem ebhen ángel Mandem aghati bhɔ éti mówu. ¹⁸Bò mankem abhen baghoko enyij ene bo bareme babhak maknkay. ¹⁹Ke María abhure menyij ebho menkem anti, ankaysi nòkò bhɔ. ²⁰Babhabheri bághónjómén bapetnsem. Báre kway mámbiti nòkò Mandem mbɔnyuné menyij menkem ebhen bághó ne ebhen baghoko, bechi enyumót mbɔnyu ángel aghati bhɔ.

Bádu Yesu nnyén

²¹Egháká nókó manywɔp ánen, básyep mó, bádu yi nnyén be, Yesu, nnyén enen ángel areme nyaka be babhonj bechye yi te mpok babhiki re pokó menie ebhi.

Bárək betonj Yesu ntá Mandem

²²Mpok ákwáy ane Joséf ne María baronj beku mbonyu ebhé Moses érem be mánku ndu bebhak pépép besí Mandem mpok ngoré abhé, bápókò Yesu bárək Yerúsalem ndu betonj yi ntá Mandem Acha, ²³mbonyu básij nyaka ndü Ebhé Mandem be, “Yěntiki mǔmbi ane achi mbakanem, bábhonj bechye yi ntá Mandem. ²⁴Bábhónj nkwõ bechye akap ébu wu ane achi ‘Bǔbebhónj bepay, mbák epu nɔ, bebhəp bepay, bekonjo ebhé Mandem.”” ²⁵Mpok eyo,

§§2:24 Lk 2.22-24; Lévitikɔs 12; Nɔmba 18.15-16.

mmu abhak Yerúsalem ane aka nnyén be Símiön. Abhak chak anchye nõkõ Mandem kenókó. Ànõn nyaka mpok ane Mandem átwõ ankwené bati bo Israel. Ne Eféõgõ Bedyere abhak ne yi. ²⁶ Eféõgõ Bedyere anán akü nyaka yi arinji bé apú gu keghó Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átd. ²⁷ Eféõgõ Bedyere akü Símiön arõk ndü ekerákap Mandem. Nnõ ne chi Yesu báchwé aré ne yi ndu betõn yi ntá Mandem bekoõõ ebhé Moses. ²⁸ Símiön aghõ nõkõ möré asõt yi akém amõ abiti Mandem bé:

²⁹ “Acha, õkõ bariép amé afü tetep, dõ yé me, mmõbetok ywe ndók petii,

³⁰ mbõnyune nnán ngo ne amík mmu ane ótó be ampeme bhese.

³¹ Mpeme ane ótdõniti be bõ mankem mángõ.

³² Achí erõõõ betõn bo abhen bápú bo Israel mbi berinji wõ, ne be kenókó kéntwõ ntá bõbhe, bo Israel.”

³³ Chi ne nnõ babhak maknkay beghok menyin ebhen Símiön areme éti Yesu.

³⁴ Símiön ayét bhõ, arem ntá máyi María be,

“Mandem ayap mõne be anku beyã bo Israel mankwen ne be ánjon abhenefu, ne be ámbák erin ené bo bárèm be bápú yap.

³⁵ “Ne chõn ene énkü be nkaysi ane achi bo ánti ambo befú kponõron, ne wõ ómbõn beyã basémé éti mõne mbo mmu ane eekak éyéme yi anti.”

³⁶ Mpok eyõ, ngõré ane áká nnyén be Ána abhak Yerúsalem. Abhak ndemekepinti Mandem. Abhak mmõ Fanuel, ebháremõ ane nneréket Ásha. Akõk nyaka tontó ne anán achi nyaka ekerénebhay ndü mamié tándrámtõ ke nném aywi águ. ³⁷ Arõp kénkwésé, te mpok ane yi aghaka mamié besa menwi nsem anwi. Yí kerõ berõn ndü ekerákap Mandem ndu bechye yi kenókó, ne are

nikmæet ambak nõkõ ndü netarénsay, beti ne ngósí. ³⁸ Nkúbhé mpok eyõ Joséf ne María bárõk ne mmõ. Ághõ nõkõ möré, achye bakak ntá Mandem andeme nõkõ beyã menyin éti mmõ, ntá bo abhen mánõn nyaka be Mandem amfere bõ Yerusalem ndü esõõõri.

³⁹ Joséf ne María manãna nõkõ beku menyin menkem bekoõõ ebhé Mandem, bápõnsem ne mmõ etõk eyap Násáret atú Gálili. ⁴⁰ Yesu arõk ambi bégo ne bébhõn betan. Abhõn beyã nerinõndak ne áfõk Mandem abhak ne yi.

Yesu arõp ansem amem ekerákap Mandem

⁴¹ Yéntiki mmíé, chi ne nnõ Yesu bárõn nyaka Yerúsalem ndü *Epä Nekinji.

⁴² Mpok yi aghaka mamié byo ne apay, bárõk ndü epã eyõ mbo enyu esí. ⁴³ Epa émay nõkõ, bare petnsem etõk eyap ke Yesu arõp Yerúsalem, chi ne nnõ kerinji.

⁴⁴ Bákõ ndü nywõp nenkem mánkaysi nõkõ be yi achi ndü nkwõ wap. Bághõ nõkõ be apú ne bhõ, babho beyan yi nenti mamuere bhap ne bõneréket awap. ⁴⁵ Báýán nõkõ yi keghõ, bápõnsem Yerúsalem ndu beyan yí aré. ⁴⁶ Egháká nõkõ manywõp arát, bághõ yi amem ekerákap Mandem chõkõ ne batõn ebhé, ndu ághõk menyin ebhen bõ bárèm, ne ambebhe nõkõ bõ bebhõp. ⁴⁷ Bo mankem abhen bághõk menyin ebhen yi árèm bábhák maknkay éti menyin ebhen yi arinji ne enyü ene yi ákème bhõ menyin ebhen bábhõp yi. ⁴⁸ Mpok ane chi ne nnõ bághõ yi, ebhak bhõ chi enyin maknkay. Nnõ abhép yi be, “Mõwa, mbu õbhikí kú etaye ne me enyune!”

⁴⁹ Mme ne etaye sékõ, séýan wõ ne beyã becháy anti. Yesu akeme bhõ be, “Báýan mbu me ndaká yí? Bãbhíkí rinji be mbõn bebhak amem eket Etaya?” ⁵⁰ Ke nnõ ne chi kekwimem ndü enyin ené yi areme ntá yap.

⁵¹ Apet ye nsem Násáret ne bho, abhak ne bho sayri aketaṅtí. Máyi abhure menyiṅ ebhen menkem anti.

⁵² Arək ambi bégo ndü nkwoṃuet ne ndü neriṅindak. Mandem abhóṅ maṅák ne yi andək nəkó chí ambi. Ebhak enyumat ne bo.

Jōn Njwiti arem ēti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

3¹⁻² Mpok Jōn mmō Sakaríá achi amem baso, Mandem achye yi menyiṅ ebhen yi ábhóṅó beghati bho. Mpok Tibériós achi mfo ngo ane etək Rom ndü mamié neku, Póntios Páslet abhak gōbhanō atú Judéya, Hérōd abhak münti atú Gálili, momáyi Fílip abhak münti atú Itúria ne Trakonítis, ne Lisánias abhak münti atú Abilene. Káyfas ne Ánas babhak bōbati bachiákap Mandem. Mandem aghati Jōn mmō Sakaríá enyiṅ mpok yi achi amem baso, ³ Jōn arək ye ndü betək menkem ebhen bechi atú Nnyén Jódan, angati nəkó bho Eyōṅ Mandem be bo mántíknssem ndü bebú ebhap mánjwítí bhó be Mandem amfoṅori bebú ebhap. ⁴ Ebhak mbō enyū Aisáya ndemekepinti Mandem asiṅi nyaka amem ekáti yi be:

“Mmü achi amem baso ábik ne eyōṅ amfay andeme nəkó be, “Toṅtí ká mbi ane Acha áfuēt aré.

Kú ka mbí ywi ambak chak.

⁵ Chók ká yēntiki éyémé, máнку yēntiki njie ngo ne yēntiki mójnie andōp mmik nebhuet.

Nyabhé ká babhi ane achi ṅótí ṅótí, mándansi ané achi gbokotí gbókótí,

⁶ ne chōṅ bō mankem mángō ndu Mandem ápème bho.”

⁷ Jōn arem ntá beyā bo abhen bārōṅ ntá yi bé yi anjwiti bhó be, “Bě befé! Agha áyébhé be batú be mánjaṅ mbi ndu bebue ntemsi Mandem ane átwò? ⁸ Bābhōṅ beku menyiṅ ebhen bétōṅ be bātíknssem ndü bebú ebheka tetep. Bāké chōkó

māndem bé bāchí bebhárébhō Ábraham. Diṅí ká bé Mandem ákwáy besot batay áne anku yó ámbak bebhárébhō Ábraham. ⁹ Yē chí néne, seti séchí bhúré, ne bákway bekpōt yēntiki enōk ene epu nyu berítí kepem te ndü bakan, mánguer angó.”

¹⁰ Bō bho bāghókó nókó nō bābhēp Jōn be, “Yi sébhōṅó ye beku?” ¹¹ Akeme bho be, “Mmu ane ábhōṅó nkú epay ányché amot ntá ane abhiki bhōṅ, ne mmu ane ábhōṅó nenyíé ánkóré ne ane abhiki bhōṅ.”

¹² Babhebhé nkabhenti nkwo bārók be yi anjwiti bho. Bābhēp yi be, “Ntōṅ, yi sébhōṅó beku?” ¹³ Jōn akeme bō be, “Bāké sot nkābhēnti écha ané bābhōṅó besot.” ¹⁴ Mbok batemé nenu nkwo bābhēp yi be, “Yi sébhōṅó béku?” Akeme bho be, “Bāké sot nkáp ntá mmu ne betāṅ, bāké bhat mmu ndak amuet; dō ká akap ané bāchyé bhe ndü betik ebhen bāké ánkway bhe.”

¹⁵ Bo bābhaka nyaka nti ndü menyiṅ ebhen Jōn árēm ne ebhen yi ákè. Éku bābho bebhēp mmuet mbák Jōn ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be á-tò. ¹⁶ Jōn akeme bhó be, “Mějwiti bhe ne manyiep. Ke mmu ane acha me átwò. Mbíkí kwáy mmu ane nchí kaṅari nkwo bhénya beka ebhi. Ánāṅ ántwò, chōṅ anjwiti bhe ne Éfōṅó Bedyere ne ngó. ¹⁷ Átwò ne nchán myákátí awō ndu bēchák nkway be amfáp ene eri ne bekpáfu. Ánāṅ ánkú nō, ansot mbwot anten ndu nkpané, anyō mmik, ansot bekpáfu amfye amem ngó ane apu neme.”

¹⁸ Jōn arem beyā menyiṅ bechak ndu befye bho nti ndu áñù beku mánóko Mbok Ndíndí ane yi aghati bho. ¹⁹ Jōn aji Mfo Hérōd be akwen ebhé Mandem ndu ásré Heródias ngóré mómáyi ábhay. Aji yí ēti barak abúabú achak ankem ane yi ákú. ²⁰ Ne mémáka ndü ebhō menkem, Hérōd arem báfé Jōn amem ekerékenōṅ.

Jõn ajwiti Yesu

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Bápére fe Jõn, anáŋ ajwiti nyaka bho. Ajwiti Yesu nkwo. Ne mpok Yesu ánikmuet, nebu nénéne. ²² Efóŋó Mandem asot mkpá ebhóŋó aseŋ yi amuet. Eyɔŋ efú amfay erem be, “Wɔ ɔchí Mɔwa. Nkɔŋ wɔ tontó. Ɔchye me beyá maŋák”

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Mt 1.1-17)

²³ Mpok Yesu ábhó betik ebhi, achi nyaka mbo mamié esá nsem byó, bo mándem nɔkɔ be Yesu chí mmɔ Joséf mmɔ Héli, ²⁴ Héli mmɔ Mátat, Mátat mmɔ Lévi, Lévi mmɔ Mélki, Mélki mmɔ Jánai, Jánai mmɔ Joséf, ²⁵ Joséf mmɔ Matátias, Matátias mmɔ Émɔs, Émɔs mmɔ Náhum, Náhum mmɔ Ésli, Ésli mmɔ Nágai, ²⁶ Nágai mmɔ Máat, Máat mmɔ Matátias, Matátias mmɔ Sémen, Sémen mmɔ Jósek, Jósek mmɔ Jóda, ²⁷ Jóda mmɔ Joánan, Joánan mmɔ Résa, Résa mmɔ Serúbabel, Serúbabel mmɔ Síltiel, Síltiel mmɔ Neri, ²⁸ Néri mmɔ Mélki, Mélki mmɔ Ádi, Ádi mmɔ Kósam, Kósam mmɔ Elmádam, Elmádam mmɔ Ér, ²⁹ Ér mmɔ Jóshua, Jóshua mmɔ Eliésa, Eliésa mmɔ Jórim, Jórim mmɔ Mátat, Mátat mmɔ Lévi, ³⁰ Lévi mmɔ Símiɔn, Símiɔn mmɔ Júda, Júda mmɔ Joséf, Joséf mmɔ Jónam, Jónam mmɔ Eliákim, ³¹ Eliákim mmɔ Meléa, Meléa mmɔ Ména, Ména mmɔ Matáta, Matáta mmɔ Nátan, Nátan mmɔ Debhít, ³² Debhít mmɔ Jése, Jése mmɔ Óbed, Óbed mmɔ Bóas, Bóas mmɔ Sálmɔn, Sálmɔn mmɔ Náshɔn, ³³ Náshɔn mmɔ Amínadap, Amínadap mmɔ Rám, Rám mmɔ Héron, Héron mmɔ Péres, Péres mmɔ Júda, ³⁴ Júda mmɔ Jekóp, Jekóp mmɔ Áisek, Áisek mmɔ Ábrahim, Ábrahim mmɔ Téra, Téra mmɔ Náho, ³⁵ Náho mmɔ Sérug, Sérug mmɔ Réu,

Réu mmɔ Pélek, Pélek mmɔ Éba, Éba mmɔ Shéla, ³⁶ Shéla mmɔ Kaínan, Kaínan mmɔ Afásad, Afásad mmɔ Shém, Shém mmɔ Nóa, Nóa mmɔ Lámek, ³⁷ Lámek mmɔ Metúsela, Metúsela mmɔ Énɔk, Énɔk mmɔ Járet, Járet mmɔ Mahálálel, Mahálálel mmɔ Kánán, ³⁸ Kánán mmɔ Énos, Énos mmɔ Sét, Sét mmɔ Ádam, Ádam mmɔ Mandem.

Satan amɔ Yesu

(Mt 4.1-11; Mk 1.12, 13)

4 Yesu ápére fú ndú nnyén Jódan, ajwi ne Efóŋó Bedyere. Yí akú Yesu arɔk amem baso, ² abhak aré ndú manywɔp besa bepaya Satan amɔ nɔkɔ yi. Yí kenye yenyiŋ ndú manywɔp eyɔ ankem. Ndú ngwenti manywɔp eyɔ nsay akém yi. ³ Satan arɔk arem ntá yi be, “Mbák ɔchí Mmɔ Mandem, chyé eyɔŋ be ntáŋ enen nénjibhírí néndɔp ekpɔkɔ brɛd.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Échí amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyié nónó ke nékèm nepémé mu.’”

⁵ Satan asot yi akó ndú nebhuet ane achi te amfay atɔŋ yí betɔkɔ mmik menkem ne kefo eken kéchí aré ndu móm-biŋí mpok. ⁶ Arem ye ntá yi be, “Báchyé betan ne kefo mmik nkem ntá ya, ne nchí kway bechye kɔ ntá yé agha ane nkóŋó. Chɔŋ nchye wɔ böbhen menkem ne kefo ekap. ⁷ Mbák ɔntép mánén amik, ɔnchye me kenókó, mbo Mandem ywe, chɔŋ menyiŋ ebhen menkem ménndɔp ebhe.” ⁸ Yesu akeme bé, “Ekáti Mandem érem be, ‘Mmu abhɔŋ bechye kenókó chi ntá Mandem Acha, antók chí yí aywintí.’”

⁹ Satan asot yi bárɔk Yerúsalem, bákó ndú nebhuet ane áchí te amfay ndú ekerákap Mandem. Aré, arem ntá Yesu be, “Mbák ɔchí Mmɔ Mandem, dók, ¹⁰ tëndu echi amem Ekáti Mandem be,

‘Chõḡ Mandem anchye eyõḡ bõángel bhi mántwó manchye wõ nekwak.’

¹¹ Ekáti Mandem épet éřem be, ‘Chõḡ mánpwep wõ ne amõ yap, bé žké tem ekak ndũ ntay.’”

¹² Yesu akeme yi be, “Ekáti éřem be, “Őké mõ Mandem Acha ywe.” ¹³ Satan ámõ nõkõ Yesu ndũ beyã babhi kekém yi, arõ kpík yi.

Yesu abho betik ebhi atú Gálili

(Mt 4.12-17; Mk 1.14, 15)

¹⁴ Yesu apet ye nsem atú Gálili ndũ betanjá Efõḡó Bedyere. Mbok yi ataka atú Gálili wu ankem. ¹⁵ Are tõḡ bo Eyõḡ Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel, ne bo b́aré chye yi kenókó.

Bábyak Yesu amem etõk Násáret

(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

¹⁶ Yesu afa, arõk Násáret, etõk ene mané yi aré. Mbõ enyũ epin eyi echi nyaka, arõk amem ekeré nenikímueti ndũ nywõbhé neywémuet bo Israel. Ébhíkí tat, afate bepay Eyõḡ Mandem. ¹⁷ Báchyé yi ekáti ene ndemekepinti Aisáya. Anene yõ, ndũ nebhuet ane básinjí bé:

¹⁸ “Efõḡó Mandem Acha achí ne me mbõnyune, ayap me bé ngátí Mbok Ndíndí ntá bachébhébhõ.

Ato me, be ntwó ngátí bo abhen bachi ndũ yěntikí enyũ kesem, be chõḡ mámfere bhõ are.

Ne bé chõḡ amík anene manémámik, ne be chõḡ mánychye ngàngañ ntá bo abhen batí bakwãḡwãḡ mányiere bhõ amík.

¹⁹ Ato me bé mbé ntá bhõ be mpok ane yi átõḡ bõ berĩndu bhi akway.”

²⁰ Yesu ánánjá nõkõ bépay ekáti yõ, akuti yõ, akeme ntá mũnti arõk achõkõ amík. Bõ mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti bátep yi amík amuet. ²¹ Abho ye beghati bhõ be, “Echõḡ, enyĩḡ ene basinjí men árèm éfákárí mbo enyũ

bághókó.” ²² Bõ abhen bachi aré, b́aré m berítí menyĩḡ éti yi, ne babhak maknkay éti berítí kepi eken kéfú yi anyu. Ke bábho bebhep be, “Pú mmõ Joséf ne?”

²³ Yesu arem ntá yap be, “Chõḡ mǎntem me nekay enen éti ya be, ‘Ngañ, bú mmuet eye. Menyĩḡ ebhen seghoko be õkũ awu etõk Kapěnaum, kũ bhõ fá amem etõk eye nkwa.’” ²⁴ Yesu arem be, “Nchí ghati bhe be, b́apú ka ndemekepinti amem etõk yi. ²⁵ Ke nchí ghati bhe be, mánkwésé bayã nyaka amem etõk Israel ndũ mpok ndemekepinti Eláija. Mpok yõ manyiep kekwén ndũ mamié arat ne ebhõk, ne eremé nsay ékwén ndũ etõk Israel enkem. ²⁶ Ke Mandem ábhíkí tó nyaka Eláija ntá yě kénkwésé amõt, ebhíkífuet chi ane achi etõk Sáfefat, atú Sídn, etõk bo bachak. ²⁷ Ne ndũ mpok ndemekepinti ane áká nnyén be Eláisha, beyã bõ ebhanákwa bachi nyaka amem etõk Israel. Ke yě amõt Eláisha ábhíkí bu, ebhíkífuet chi mmũ etõk echak, Náman, mmu Síria.” ²⁸ Bo mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti, bághókó nõkõ nõ, bati ábé bhõ amem tontó. ²⁹ Báfate bákém yi, bafu etõk ne yi. Ndũ etõk yap echi amfãḡ njie, básõt yi barõk ndũ nkókõnjie bé mámpurí yi ankwen aré.

³⁰ Ke ayibhiri mmuet, anõne, afuet nenti nap arõk ebhakayi.

Mmu ane efõḡó ebúbũ échyè yí esõḡõri

(Mk 1.21-28)

³¹ Yesu apet asepe arõk Kapěnaum, etõk eghe, atú Gálili. Aré, are tõḡ bo amem ekeré nenikímueti bo Israel ndũ nywõbhé neywémuet enap. ³² Bábhák maknkay tontó éti enyu ene yí átõḡ mbõnyune átõḡ nyaka mbo mmũ ane árèm émay. ³³ Mmu amõt abhak aré ane efõḡó ebúbũ ésdõḡõri. Are bik ne eyõḡ etañataḡ andeme nõkõ bé, ³⁴ “É! Yesu, Mmu Násáret, õbhõḡ yí beku ne bhese! Őtwõ fá beway bhese? Ndínjí mmu wõ õchí. Őchí Mmu Nyánjá ane Mandem átõ!” ³⁵ Yesu asáy efõḡó

yo be, “Kusí! Fú yi amuet!” Éfónó yo éguer mmũ wu amik besí bhap. Ke éfú yi amuet keku yi yěnyiyi. ³⁶ Bõ mankem bábhák maknkay, ne babho bebhəp bati be, “Éyoy ené mmũ-ne échí né ná e? Ásay befónó bebúbəbə ne betəy bé mémfu bo amuet, ne mémfú.” ³⁷ Ne nsoyo Yesu ako ataka atú etək wu ankem.

Yesu abú beyä bömame

(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸ Yesu afa ekeré nenikímuetí yo, arək, ndũ eket Símun. Nno ngóre Símun abhōy mbúép atəyətəy. Baghək Yesu manik yi mmuet be ambu yi. ³⁹ Arək, ate neku bekək ebhen yi achi are bhúré. Achye eyoy be mbúép wu ándó yí. Ámay. Afaté aka nenyíe abho mene bhə.

⁴⁰ Mpok ane mmok ánəm, bö mankem abhen bábhōy bömame menyu ne menyu básót bhə bárók ntá Yesu. Abho ményáya amo amuet yěntiki mmu wap, kpat abú bhə mankem. ⁴¹ Beyä bhap babhōy nyaka befónó bebúbəbə. Befónó bebúbəbə bhə befú beyä bho amuet mémbiki nəkó bé, “Wə chí Mmō Mandem!” Ke Yesu are sáy bhə, keka méndem yěnyiyi, mbonyune bérinyi nyaka be yi achi Mpeme ane Mandem átó.

Yesu are tōy bo amem bekeré nenikímuet bo Israel

(Mk 1.35-39)

⁴² Néyí nəkó, Yesu afa etək, arək ndũ nebhuet ane bo bápú aré. Bõ babho beyəy yi. Bághó nókó yí, babho menik-muet bé áké rə etək eyap. ⁴³ Ke yi aghati bhó bé, “Mbōy bégháti Mbok Ndíndí be Mandem achi Mfə amem betək bechak nkwo, mbonyune Mandem átó me fá amik chi éti yo.” ⁴⁴ Arə ye, are kə andəkó nəkó ndũ betək ebhen bechi atú Judéya angati nəkó bho Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímuet bo Israel

Yesu abhiyi bakojo bhi abhen mbi batí ánwi

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

5 Éwak émət, Yesu abhak téé angəkó Éntinyen Genésaret. ^{*}Bo bərə nu bebhak kekwət ne yi be mangok Éyoy Mandem. ²Aghó bachwi apay angəkonyén. Bawānsi abhen bábhōy bachwi yo, báfú amem mánhaka nəkó basi yap. ³Yesu arək achwe amem áchwí amət. Abhak ane Símun. Aghati yi be ánók áchwí anten anyén mandú. Yesu achəkó ye amem áchwí wu, antoy nəkó bo abhen bachi angəkonyén Éyoy Mandem. ⁴Ánáná nókó betoy bo arem ntá Símun be, “Tén áchwí ndũ eentem mǎnguep basi yeka anyén be mǎnkem nsi.” ⁵Símun akeme yi be, “Éta, séden mmuet beti menkem ke yěnyiyi sébhíkí kem. Ke ndu bekojo eyoy eye, choy nguəp básí ndũ eentem.” ⁶Yí ne mamuere bhi bárək baguəp beyä nkáp anyén, bákém beyä nsi. Éyá kpat beyä nkáp yap abho berakati. ⁷Bámák batí bawānsi abhen bachi ndũ áchwí achak ne awə be mántwə mánkwak bhə. Bárók bachem ne bhə, bafere nsi báfyé amem bachwi apay kpat ábhó bebet. ⁸Símun ane mpíkírí nnyén eni nechi be Píta, ághó nókó enyiyí maknkay yo, arək atep mánén besí Yesu, arem be, “Acha, kétwə kekwət ne me, mbonyune nchí mmũ bebú.” ⁹Árém nə, mbonyune yi ne bati bhi bachi nyaka maknkay tontó beghə beyä nsi ene bakeme. ¹⁰Jems ne Jōn, batí bawáy nsi, bábhák nkwo maknkay. Báchí nyaka bõ Sebedi. Yesu arem ntá Símun be, “Kécháy. Bebhə echoy ɔɔbhe ya chí bo be mantwə ntá ya.” ¹¹Bə Píta bátémé nókó bachwi yap angəkonyén, báró yěntiki enyiyi bakojo Yesu.

*5:1 Éntinyen Genésaret: Chi Éntinyen Gálili.

Yesu abú mmu ebhanjákwá

(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² Mpok Yesu achi etókófu, mmu ebhanjákwá amot arək akwén yí beka abho menikmuet ntá yi bé, “Acha, mbák əkəŋ, őkway beku me ntaŋ.” ¹³ Yesu anyabhe awó atək yi arem be, “Nkəŋ beku wə ɔn-táŋ, neme ene némáy.” Témté wu, ebhanjákwá yi emay. ¹⁴ Yesu asemti yí be, “Ké ghati yé mmu enyiŋ ene éfákárí, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi ango be ebhanjákwá ye emay. Ánáŋ ámbyó wə, ɔndək, ɔnchye ye akap ntá Mandem békóŋo ebhé Moses. Chəŋ eyə émbak enyiŋ ene étəŋ bo be ebhanjákwá ye é-may.” ¹⁵ Ke yé nə, mbok Yesu ataka mbänkem. Ngémtay bo bárək ntá yi ndu beghók Eyəŋ Mandem ne bé yi ambu mame yap. ¹⁶ Ke aya mmuet arək ndü nebhúéréfu amem baso anikmuet.

Yesu abú mbéntí

(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

¹⁷ Nywəp nemət, Yesu ádəŋ nyaka bho Eyəŋ Mandem, Mandem Acha achye yi betəŋ, are bú bömame. Bönkwo Fárisi ne batəŋ ebhé Mandem babhak aré. Bá-fú ndü böbetək mankem atú Gálili, ne bachak báfú atú Judéya, ne abhenefu bá-fú Yerúsalem. ¹⁸ Böfú bátwó ne mbéntí amot ane bápók ndü bekpaka. Béré yaŋ mbi bechwe anywóp be mambure yi besí Yesu. ¹⁹ Ke bó kebhoŋ mbi ane báfuət manchwe amem éti beyä bó. Bákó amfäy eket, manene mbok aré, basebhe yi bhure ndü bekpaka bhi, néntí bhó, besí Yesu. ²⁰ Yesu ághó nókó enyü neka enén bábhóŋ ne yi, aghati mbéntí wu be, “Nkwáne, mfóŋóri bebú bhe.” ²¹ Batəŋ-ebhé Mandem ne bönkwo Fárisi bábhó bebhəp mmuet be, “Agha né? Enyiŋ ene yi árəm chi nsək ntá Mandem! Mandem aywinti ke ákway befoŋori bebú mmu!” ²² Yesu ariŋi nkaysi yap. Abhép bó be, “Ndaká yí bákaysi menyü menyü enyiŋ ebho?

²³ Enyiŋ ene échí wikirik chí ené? Berem be, ‘Mfóŋóri bebú bhe’, ke chi berem be, ‘Faté kó?’ ²⁴ Ke chəŋ nkə mändiŋi be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbəŋ be-təŋ fá amik befoŋori bebú bho.” Arem ntá mbéntí wu be, “Nchí ghati wə, faté, pəkó bekpaka bhe gure!” ²⁵ Témté wu, afate kperep besí bhəp, apoko enyiŋ ene yi ábhure nyaka aré, abho begure, ambiti nəkó Mandem. ²⁶ Beyä becháy bekem bo mankem! Bábhák maknkay, babho bebíti Mandem, mándeme nəkó be, “Səghó baraká maknkay echəŋ!”

Yesu abhiŋi Lévi

(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ Awu áfúéré nókó, Yesu afa nebhúéré wu arək aghó mbebhé nkabhénti ane áká nnyén be Lévi chəkó amem ekerébetik yi. Yesu aghati yi be, “Twó, bhák nkoŋo wa.” ²⁸ Lévi afate, arə yéntiki enyiŋ, abho bekoŋo Yesu.

²⁹ Ébhíki tat, Lévi anak erem epa eket yi ntá Yesu. Beyä babhebhé nkabhénti ne bakü bebú bachak nkwo babhak aré ne Yesu. ³⁰ Bönkwo Fárisi ne batəŋ ebhé Mandem, béré nywinti, ne bábhép bakoŋo Yesu be, “Ndaká yí mányie mányu nəkó ne babhebhé nkabhénti ne bakü bebú bachak?” ³¹ Yesu akeme bho be, “Bo abhen bapu me, bápú yaŋ ngaŋ. Bö mame ke báyaŋ ngaŋ. ³² Mbíki two bebhíŋi bo abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mántíknsen ndü bebú bhəp, ntwə bébhíŋi chi bo babúbabú.”

Bábhép Yesu éti netarénsay ndü menikmuet ntá Mandem

(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Bo béré m ntá Yesu be, “Bakoŋó Jŋn Njwiti bátat nəkó nsay ndu menikmuet. Bakoŋó nkwo Fárisi bákü enyumət. Ke abhe mányie, mányu ne bapu tat nsay?” ³⁴ Yesu akeme bho be, “Bákaysi be mankó abhen bachi ndü epä nebhay bakway bebhak ndü netarénsay? Nsé! Tëndu

mbäyngöré abhuét ne bhó, bápú kway betat nsay. ³⁵Ke mpok ätwò ane báfere chöŋ mbäyngöré ntá yap. Ne chöŋ mántare nõkõ nsay ndũ mpok yõ.” ³⁶Yesu atém bõ nekay enén nkwo be, “Yě mmu apú kway bedak ebhókõnden ndũ nkú ane nkõ anchók mbok ndũ esí nku. Mbák mmu ánká nõ, ächöŋti nkú nkõ, mbönyune ebhókõnden ené éfú ndũ nkú nkõ épú kõ ne esí nden. ³⁷Ne ntá bo abhen báfyé mmém ndũ bebhá nkwo-bhenya, bápú fyé mmém bako amem ebhá nkwo-bhenya ené esi. Mbák mánká nõ, ebha ésen, enchöŋ, ne mmém andak amik. ^{†38}Bábhöŋ befyé mmém bako chi amem ebhá mmém ené ekõ. ³⁹Ne bápú nyu esí mmém mánjaŋ amen bako mbönyune bákaysi be esí mmém arí achá amen bako.”

Enyiŋ ene bábhébhé Yesu äti nywõbhé neywémuet bo Israel

(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

6 Yesu ne baghókõ bhi bäre kõ mámfuet nõkõ amem nkĩ nchwifú ndũ nywõbhé neywémuet bo Israel. Baghókõ bhi bábhõ beküep enyũ nchwi yõ, mámfikiri mányie nõkõ. ²Mbõk bõnkwo Fárisi bábhëp be, “Ndaká yí bákü enyiŋ ene ebhé yese épú yaŋ mankü ndũ nywõbhé neywémuet?” ³Ke Yesu akeme bhõ be, “Bábhíki re pay amem Ekáti Mandem enyiŋ ene Mfõ Debhít ákú nyaka ne bö abhen báchí ne yi mpok nsay ákémé bhõ? ⁴Achwe amem eket Mandem, apõkõ nenyié enen báchyé mbõ akap ntá Mandem akõre ne böbhi mányié. Ebhé érèm be ndiere bachiákap Mandem ke bákway menyie nenyié enõ.” ⁵Yesu arem ye ntá yap be, “Me Mmu mfú ntá Mandem kë mbõŋõ berem enyũ mmu ábhõŋõ beku ne ebhé ene éyíŋi nywõbhé neywémuet.”

Yesu abú mmú ane awó ágú yi ndũ nywõbhé neywémuet

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶Ndũ nywõbhé neywémuet nécháak, Yesu achwe amem ekeré nenikímueti bo Israel antöŋ nõkõ bo Mbok Ndíndí. Mmũ amõt abhak aré ane awõnem aywi ágú. ⁷Mbõk batöŋ ebhé Mandem ne bõnkwo Fárisi abhen bachi aré, bábháka nti be chöŋ mámböŋ mbi ndu berem be yi akü ebéptí ndak. Bátép ye yi amík amuet ndu beghõ mbák chöŋ Yesu ambú mmũ wu ndũ nywõbhé neywémuet. ⁸Yesu ariŋi nkaysi yap. Arem ntá mmũ wu be, “Faté, twó fá ambi.” Mmũ wu afate arõk ate aré. ⁹Yesu arem ye ntá böbhõ be, “Ebhé yesé érem bé sénkü yi ndũ nywõbhé neywémuet? Chí békü beri ke beku bebú? Chí bépéme mmu ke chí béchöŋti nepém eni?” ¹⁰Yesu ayibhiri mmuet ayiŋi bõ mankem, arem ntá yi be, “Nyabhé awó ywe.” Akü nõ, awó ywi apet ataŋ, ábhák mbõ enyu esí. ¹¹Ke bati ábé bõnkwo Fárisi ne batöŋ ebhé tontó. Bábhõ besokori enyiŋ ené bákway beku Yesu.

Yesu ayap bönto bati byo ne apay

(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹²Ndũ manywõbhé yõ, Yesu akó amfäy njiefú ndu menikmuet. Anikmuet ntá Mandem betí menkem. ¹³Néyí nõkõ, abhiŋi bakoŋo bhi be mántwõ ntá yi. Bátwõ nõkõ, ayap bhõ bati byo ne apay, áchyé bhõ nnyén be bönto. ¹⁴Manyén yap áchí nyaka be: Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta, ne mõmáyi Andru, ne Jems ne Jõn, ne Fílip ne Batolómio, ¹⁵ne Mátiõ, ne Tõmås, ne Jems mmõ Alfeyõs, ne Símun mfyě-betaŋ ndũ baraká etõk, ¹⁶ne Júdas mmõ Jems, ne Júdas Iskariõt ane átí nyaka Yesu.

^{†5:37} Bo Israel básõt nyaka nkwoŋp ághõŋõmen mángoko bebhá ebhen báfyé mmém are.

Yesu áttõj ne äbù bho

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Yesu asep antën nje ndũ mmik neb-huet ne bhó. Ngémtay bakojo bhi bábhák aré ne ngémtay bo bachak abhen báfú Yerúsalem ne abhen báfú atú Judéya ankem. Bo báfú ndũ betok bepáy ebhen bechi kekwōt ne manyu ebhen bábhijí be Táya ne Sídøn. ¹⁸ Bátwó beghók menyij ebhen yi áttõj ne be yi ámbu bho. Ne bo abhen befójo bebúbemú bésõjõri bho, batãj. ¹⁹ Bõ bho mankem bare nu betok Yesu, mbõnyune betãj befú nyaka yi amuet mémbu nõkõ yé ághá ane áttõk yi.

Mañák ne basémé

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu ayõj amík ayijí bakojo bhi arem be,

“Éri echa ntá yeka bachébhébhõ;

mbõnyune Mandem achi Mfõ ywéka.

²¹ Éri echa ntá yeka bõ nsay ánu néne, mbõnyune chõj yi anchye bhe menyij ebhen bábhõjõ ekwak bebhõj.

Éri echa ntá yeka bõ bãdi kebho néne,

mbõnyune chõj mãngway ámen!

²² “Éri echa ntá yeka mpok bo bápàp bhe, ne mánsõkõti nõkõ bhe ne mándem bebépti menyij éti yeka, ne mándem nõkõ be bãchí bebéptí bho éti ya, Me Mmu mfú ntá Mandem!” ²³ Bõj ká mañák yéntiki mpok ane éfákárí nó ne bhe, mbõnyune Mandem abhuré erem ákap ntá yeka awu amfay. Nchí ghati bhe mbõnyune enyu eyõ ke bachímbi bhãp bãchyé nyaka baremé kepínti Mandem esõjõri.

²⁴ Ke chõj émbep ntá yeka bafõnkáp encha mbõnyune,

mãnañ bãbhõj ebheka berítí menyij,

ne mãnyie nepém, ndak ámay.

²⁵ Chõj émbep ntá yeka bõ mãnyie mãnjwi néne,

mbõnyune chõj nsay anu bhe!

Chõj émbep ntá yeka bo bãwày ámén néne,

mbõnyune chõj mãndõp ndũ basémé ne nedí kebho!

²⁶ Chõj émbép ntá yeka, be bho bo bãrèm erírí éti yeka,

mbõnyune enyu yõ ké bachímbi bhãp bãrèm nyaka éti baremé kepínti nsé.”

Bakojo Yesu bábhõj

bekõj bõmpap abhãp

(Mt 5.38-48, 7.12a)

²⁷ Yesu arõk ambi betõj. Arem be, “Ke nchí ghati bhe bho bãghòk me be, kõj ká bo abhen bápábhé bhe, mãntõj bó beri. ²⁸ Ník nõkõ ká mmuet be Mandem ankwak bo abhen bãrèm ebúbemú éti yeka.

²⁹ Mbák mmu adep wõ atá ndũ ebhe awõnem, tõj yi ebhe échák nkwō. Ne mbák mmu ásõt ndé ye, dõ yi ansõt yé

chí nkú ye nkwō. ³⁰ Mbák mmu aníj wõ enyij ene õbhõjõ, chyé yi. Ne mbák mmu ásõt enyij eye, kéghati yi be ákémé yõ

ntá ye. ³¹ Ne yéntiki mmu ywéka ánké ye ne bati mbo enyũ yi ákway beyãj be bo mãnkũ ntá yi.

³² “Mbák bãkõj chi bo abhen bakõj be, bakak amen bábhõjõ béchyé bhe äbhák be yi? Yé chí bõ bebú bãkõj bo abhen bakõjõ bho! ³³ Ne mbák bãkũ beri chi ntá bo abhen bãkũ bhe beri bakak amen bábhõjõ bechyé bhe äbhák be yi? Yé chí bakũ bebú bãkũ nõ! ³⁴ Ne mbák bãpwõ menyij chí ntá bo abhen bãbhaka nti be bakeme ntá yeka, bakak amen bábhõjõ bechyé bhe achi be yi? Yé chí bõ bebú bãpwõ nkwō menyij ntá batí bakũ bebú, ndu bákeme yéntiki enyij ene bãpwõ ntá yap! ³⁵ Ke bãbhõj bebhak kekúrí! Kõj ka bõmpap abheka, ne mãnkũ bho beri. Pwõ ka bhó, kebhaka nti be chõj mãnkeme bhe yéntiki enyij. Mbák bãkũ enyu yõ, chõj akap aywéká ánja ancha, ne mãmbak bõ Mandem Acha. Áttõj berínti ntá bõ bebú abhen bápú kaka yi ne abhen

máŋɛm meŋɛme. ³⁶Ghó ká bati ntínso, nkúbhé mbo enyũ Mandem ághò bhe ntínso.”

**Yesu atónj bé bo bábhíkí
bhɔŋ betánj bati**

(Mt 7.1-5)

³⁷Yesu yi be, “Báké tánj bati keka mán-tánj be. Báké rem be mánchyé bati ntémsi, ne mbák bápú rem nɔ, bápú rem be manchye bhe ntemsi. Fɔŋorí nókɔ ka bati ne chɔŋ mámfɔŋorí nɔkɔ bhe. ³⁸Chié ntá nti, ne chɔŋ Mandem anchye wɔ nkɔw. Yi aperé chye, áyenti sayri, angoko kpát énjwi entakati nɔkɔ amik. Enyũ ené óyènti onchye nti, nkúbhé enyuyɔ ke báyènti manchye wɔ.”

³⁹Yesu atém bo nekay nkɔw be, “Nne-mámík apu kway beyá nti nnémámík mbi. Mbák ándók beku nɔ, bó batí apay bápú kwen amem nepi? ⁴⁰Mmókáti apu kway berinj enyij ancha ntɔŋ aywi. Ke mpok ane bátɔŋ yi kpát ánaŋa neghók eni, ábhák mbo ntɔŋ aywi. ⁴¹Ndaká yí óyinj móŋnyinj ane achi anyese nti, ené ópú fye nti ndũ nkókónok ane achi wɔ anyese? ⁴²Ná óghàti nti be, ‘Manó, dš mféré móŋnyinj ane achi wɔ anyésé,’ ené wombɔŋ ópú ghó nkókónok ane achi amem ene nyésé? Wɔ mmũ betábhá! Feré kpík nkókónok ane achi wombɔŋ anyese, ke óngɔ ye mbaŋ sayri ndu béfere móŋnyinj ane achi amem nyésé manóywe.”

Yèntíkí enɔk ébhɔŋ eyi enyũ kepem

(Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³Yesu apet arem be, “Erítí enɔk épú nyu bebéptí kepem. Ne ebéptí enɔk épú nyu berítí kepem. ⁴⁴Bárijj erítí enɔk chí ndũ kepem eki. Bápú rɔŋ ndu támfánj mánkók nepi. ⁴⁵Nkúbhé mbo enyũ nkáp ájwi amem mókeré nkáp, nó ké nkaysi ndíndí ájwi anti mmũ ndíndí, ne beri bóbhó ke befú aré. Ke mbák mmú abhɔŋ ebéptí nti, barak abúabu ke áfú yi anyu,

mbo nyune enyij ené éjwí mmu anti, yó ke éfú yi anyu.”

Menyũ baté beket bati apay

(Mt 7.24-27)

⁴⁶Yesu arem be, “Ndaká yí bábhinj me be, ‘Acha, Acha’, ené bápú ku enyij ene mëghàti bhe? ⁴⁷Chɔŋ ntɔŋ be enyũ mmũ ane átwó ntá ya, aghók enyij ene ndémé, anku mbo enyũ yi ághókó achi. ⁴⁸Achí mbo mmũ ane áyámbi átéme neb-húéréket kpát néchwé néghaka ndũ se-tárébhé ke áte eket. Ne mpok nnyén négbókó kpát néghaka ndũ eket, ébhíkí moko énkwen mbo nyune até yó sayri. ⁴⁹Ke mmu ane ághok menyij ebhen mërem yi ke ku mbo enyũ ndémé, achí mbo mmu ane áte eket, yi ke yambi begoko nebhúéréket sayri. Mpok nnyén negboko néghaka ndũ eket, témté wu, ébáy mmuet amik juu, échɔŋ enkem!”

**Yesu abú mmóbetok mñnti
nkɔw batemé nenu Rom**

(Mt 8.5-13)

7 Yesu anáná nókɔ betɔŋ bo menyij ebhen menkem, afa apetnsem etók Kapénaum. ²Mñnti nkɔw batemé nenu bó Rom amɔt achi nyaka aré. Mübetok aywi ane yi aré kɔŋ áre me. Arɔp chi kekɔt bégu. ³Mñnti wu ághókó nókɔ ndũ bo bárèm éti Yesu, ató bó-bati bó Israel be máníkmuet nta yi be ándók ámbú mübetok aywi. ⁴Bárók ntá Yesu máníkmuet nta yi ne neseptímmuet mándeme nɔkɔ be, “Éta, dók kwák mñntine. Achi mmu ane ákwáy bébhɔŋ nek-wak. ⁵Akɔŋ bó bhese ne yímbɔŋ ke até ekeré nenikímmuetí eyese.” ⁶Yesu are rɔŋ ne bhɔ. Mpok bághaka kekɔt ne eket, mñnti wu ató mamuere bhi bé mángátí Yesu be, “Acha, késɔŋorí mmuet bétwɔ ndũ eket eya. Mbíkí kway mmu ane ótwó eket eyi. ⁷Yé chi membɔŋ mbíkí kaysi be nkway bétwɔ ntá ye. Chié chí eyɔŋ, chɔŋ mübetok wa antaŋ. ⁸Nchí

rem nɔ mbɔnyune me nkɔ́ mbɔ́ŋ bo abhen, mbák mángátí me nkɔ́ enyiŋ, mbɔ́ŋ beghok bho. Ne mbɔ́ŋ nkɔ́ batemé nenu antene ya abhen mbák ngátí bho enyiŋ, bábhɔ́ŋ beghok mé. Yěntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dɔ́k’, árwɔ́, ne yě agha ane ndémé be, ‘Twɔ́’, átwɔ́. Ne mbák ngátí mɔ́betok awa be, ‘Kɔ́ enyiŋ ene’, abhɔ́ŋ bekɔ́ yɔ́.”⁹ Yesu ághókó nɔ́kó nɔ́, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet arem ntá beyá bo abhen bákɔ́ŋo yi be, “Diní ká tetep be, mbíkí re ghɔ́ mmù Israél amɔ́t ane ábhɔ́ŋó neka ne me mbɔ́ kenkɔ́-ne.”¹⁰ Mamueré abhen münti wu átó bápetnsem eket eyi, bághó be mübetok ywi anán atañ.

Yesu akɔ́ mmɔ́ kénkwésé apetnsem ndú nepém

¹¹ Ansem mpok, Yesu ne baghókó bhi báfá báre rɔ́ŋ etɔ́k Naín. Ngémtay bo báre rɔ́ŋ ne bhɔ́. ¹² Ndu bágháká antítɔ́k, bághó ndú bo bápókó ngú báfù etɔ́k berɔ́ŋ bebheme. Ngú wu abhak njanamɔ́ ntá máyi ane achí nyaka kénkwésé. Tóntó bo etɔ́k eyɔ́ báre kɔ́ŋo nkɔ́kɔ́ngu. ¹³ Acha aghó nɔ́kó ngɔ́ré wu, ntínso nékém yi tontó, arem ntá yi be, “Képeré di.” ¹⁴ Arɔ́k, atɔ́k nkɔ́k ané bápɔ́kó ngú aré. Bo abhen bápókó ngú báte. Yesu aghati ngú wu be, “Esakámu! Nchí ghati wɔ́, faté.” ¹⁵ Témte wu, afaté achɔ́kó chɔ́kó, abho berem kepi. Yesu asɔ́t yi achye ntá máyi. ¹⁶ Becháy békém bo mankem abhen báchí aré. Bábhó bebíti Mandem mándemé nɔ́kó be, “Etanjí ndemekepinti Mandem afú fá ndú nkɔ́ ywese! Mandem atwɔ́ bépéme bóbhi!” ¹⁷ Mbok éti yi akɔ́ aghabheri mmik bo Judeya nkem kpát aghaka ndú betok bechák ebhen bechi kekɔ́wɔ́t.

Jɔ́n ató mbɔ́k bakoŋo bhi be mámbép Yesu mmù yi achi

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Mpok ane bakoŋó Jɔ́n Njwiti nkɔ́w bághókó menyin ebhen béfákari bágháti yi bó menkem. ¹⁹ Abhiŋi batí apay, ató ntá Acha be mámbép yi be, “Wɔ́ ke ɔ́chí Mpeme ane Jɔ́n árémé be átwɔ́, ke chi be sébhɔ́ŋ menoŋ mmu achak?” ²⁰ Bárɔ́k ntá Yesu bárem be, “Jɔ́n Njwiti ató bhesé be sémbep wɔ́ be, ‘Wɔ́ ke ɔ́chí Mpeme ane Jɔ́n árémé be átwɔ́, ke chi be sébhɔ́ŋ menoŋ mmu achak?’” ²¹ Bátwɔ́ ne ntó enɔ́ ntá Yesu mpok yi ábù beyá bho abhen bábhɔ́ŋó nyaka mame menyu ne menyu. Ábòk nyaka nkɔ́w befóŋó bebábebu méndɔ́ nɔ́kó bho, anku nɔ́kó manémámik mángɔ́ mbáŋ. ²² Akeme baghókó Jɔ́n be, “Pet ka nsem ghati Jɔ́n menyin ebhen bághó ne ebhen bághókó bo bárém: Bághókó ne bághó be manémámik bághò mbaŋ néne, ne bakem báfáté bákò. Bò ebhanákwa bátáŋ ne babhókó bághòk mbaŋ. Bawú bápetnsem ndú nepém ne bágháti bachébhébhó Mbok Ndíndí. ²³ Ne éri echa ntá mmù ane ápú kwén ndú bebá éti menyin ebhen mékù.”

²⁴ Bapókó ntó Jɔ́n bho bápéré nɔ́kó nsem, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bárɔ́ŋó nebhuet ane yi achi éti Jɔ́n be, “Mpok bärɔ́ŋ nyaka awu amem baso, bärɔ́k beghɔ́ ntiki enyù mmu? Bärɔ́k beghɔ́ mmu ane achi mbɔ́ énsómanyiep ene babhúép áfòk énkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? ²⁵ Bärɔ́ŋ nyaka amem baso beghɔ́ yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bò abhen báfyé menyù nden ebho báchòkó chi amem bekírí-bafó! ²⁶ Ghatí ká me. Bärɔ́ŋ nyaka amem baso beghɔ́ ntiki enyù mmu? Ndemeképinti? Échi tetep. Ke diní ká be mmu ane bághó achá ndemeképinti. ²⁷ Jɔ́n ke achi müntó ane basiŋ nyaka amem Ekáti Mandem éti yi be,

Mandem arem be, ‘Yinjí, chɔŋ ntó mpɔkɔntó wa wɔ ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwɔ.’

²⁸Nchí ghati bhe be Jǝn Njwiti achá yěntiki mmu achak ndũ abhen bágú ne abhen bachi nepém. Yě nó, yě chí mmu ane apu yěnyinj ndũ mpáy bho abhen Mandem achi ne bho mbo Mfɔ wap, acha yi.” ²⁹Bo bághókó nókɔ enyu yɔ, bɔ mankem ne babhebhé nkábhénti barem ye be, nkaysi Mandem achi tetep. Barem enyu yɔ, mbonyune manaj baka nyaka nkwo bé Jǝn anjwiti bhó. ³⁰Ke bǝnkwo Fárisi ne batɔŋ ebhé Mandem bábhíki ka nyaka be Jǝn anjwiti bhó. Enyu eyɔ, bábyak nkaysi ane Mandem abhɔŋɔ ne bhó.

³¹Yesu arɔk ambi berem be, “Chɔŋ njenti mkpáká bho abhen echɔŋ ne yi? Bachi mbo yi? ³²Báchí mbo bǝ abhen báchókó nefí esié. Ke mbɔk mámbinjí nɔkɔ abhenefu be, ‘Sékwáy bakwáy nebhay be mámben nebhén, ke bábhíki bhen.

Sékwáy bakwáy newú, kebho bé kedi!’

³³Jǝn Njwiti atwɔ nyaka antare nɔkɔ nsay ndu menikmuet, ne mmém yi kenyu. Bé bare rem be, ‘Éfónǝ ebúbu echi ne yi!’ ³⁴Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwɔ, nde nyie, nnyú nɔkɔ. Béka bare rem be, ‘Ghó ká yi awu, nyiě menyinjínyié ne nyúmém. Mamuere bhi chi babhebhé nkábhénti ne bakũ bebú bachak!’ ³⁵Ke diŋj ká be menyinj ebhen mmu ane ákɔŋ mbi Mandem ákũ ke bétɔŋ be nerinjindak enén nefú ntá Mandem nechí tetep.”

Mbok ngɔré bebú ne Símun mmũ nkwo Fárisi

³⁶Éfákari be mǝnkwo Fárisi amɔt abhíŋj Yesu be ányié nenyié eket yi. Yesu aka, arɔk, achokɔ are nyie nenyié ne yi. ³⁷Ngɔré neko amɔt ane achi nyaka etɔk eyɔ, ághók be Yesu ányie nenyié amem eket ené mǝnkwo Fárisi wu. Asɔt ékpémé

bawerérip arɔk aré ne yɔ. ³⁸Ate kékwót ne Yesu andi nɔkɔ kebho. Babhese mi are chítí beka Yesu. Atep ntí amik antese nɔkɔ beka Yesu ne emenénti yi, angwati nɔkɔ ne bawerérip. ³⁹Mǝnkwo Fárisi wu aghɔ nókɔ nó, are kaysi amem ntí eni be, “Mbo mmũ-ne achi ndemekepinti Mandem tetep, mbu arinjí enyú mmu ane ngɔré ane átɔk yi achi. Chí ngɔré neko.”

⁴⁰Ke Yesu abhíŋj mǝnkwo Fárisi wu be, “Símun, mbɔŋ ndak béghati wɔ.” Símun akeme be, “Ntɔŋ, dók ambi.” ⁴¹Yesu abho yě bétém nekay enen be, “Mmũ amɔt apwɔ nyaka nkáp ntá bǝ batí apay. Amɔt akém yi bebhá nkáp byo. Anefú ebhá nkáp émɔt. ⁴²Mmũ wu abhép nkáp ane bákém yi, ke yě mmu wap ke kway bekeme ané yi ákém. Afɔ ké yi afoŋori bhó mankem, afere ntí ndũ nkáp wu. Ghatí yé me, ndũ bati yap ápay, ntiki mmu ákway bekoŋ mpwɔnkáp wu ancha anefu?” ⁴³Símun akeme be, nkáysi be, “Chi ane barem ami áyá.” Yesu arem be, “Ɔrem tetep.” ⁴⁴Ke Yesu ayibhiri mmuet ayinjí ane ngɔré wu, arem ntá Símun be, “Yinjí móngɔré-ne. Te nchwé eket eye, ɔbhíki chye me manyiep nsó beka, ke yí asó beka ebha ne babhese mi, atese ne emenénti yi. ⁴⁵Ɔbhíki syepti me ne kenókó mbo enyũ ɔbhónǝ beka, ke yi abhúét menyɔti beka ebha. ⁴⁶Ɔbhíki wati me ntí ne bawet ke yí áwati me beka ne bawerérip. ⁴⁷Nchi ghati yé wɔ bé móngɔré-ne atɔŋ beyá ekɔŋ betɔŋ be Mandem afónórí beyá bebú ebhen yi áká. Ke mmu ane ákáysi be bebú bhi ebhen Mandem ákway befónórí bébhíki ya, áɔŋ chi mandú ekɔŋ.” ⁴⁸Yesu arem ye ntá móngɔré wu be, “Mfónórí bebú ebhe.” ⁴⁹Ke bǝ abhen mányie nenyié ne Yesu bábhho menywinti mándeme nɔkɔ be, “Agha né, ane arém te be yi áfɔŋori bebú?” ⁵⁰Yesu apet arem ntá móngɔré wu be, “Dók sayri, neka ené ne me néku ɔtaŋ.”

Baghɔré abhen bákoŋo Yesu

(Mt 13.1-8; Mk 4.1-9)

8 Ébhíkí tat, Yesu are kɔ amem betɔk begho ne ndũ bɔbetɔk angati nɔkɔ Mbok Ndíndí éti enyu ené Mandem ábhak ne bho mbo Mfɔ wap. Baghɔkɔ bhi bati byo ne apay bábhák ne yi. ²Mpáy baghɔré bákdɔ nyaka nkwo ne bhɔ. Bábhák baghɔré abhen Yesu ábú mame yap ne mbɔk bábhák abhen Yesu ábókɔ befóŋó bebúbébu ebhen bésɔŋɔri nyaka bhɔ. Ngɔré amɔt abhak aré ane áká nnyén be María mmɔ̄ etɔk Mágdala. Yesu anán abok nyaka befóŋó bebúbébu tándramɔt ebhen bésɔŋɔri yí. ³Anefú abhak Joana, ngɔré Kusa, mmũ ane achi nkémfɔ ntá Mfɔ Hérɔd. Anefú abhak Susana. Ne beyá baghɔré bachak. Bɔ básɔt nyaka nkáp awap mánkwak nɔkɔ be Yesu ne baghɔkɔ bhi mámbɔŋ menyin ebhen bechebhe bhɔ.

Yesu atém nekäy ntyëmbwɔt

(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴Bo barɔk ambi bífú ndũ betɔk ne betɔk mántwɔ nɔkɔ ntá Yesu. Ngém-tay bho báchémé nebhuet amɔt. Yesu atém bhɔ nekay enen bé: ⁵“Éwak émɔt, nkwananki amɔt arɔŋ nyaka betak enyũ nchwifú amem nki ywi. Ené yi átàk árɔŋ, mbɔk akwenti ndũ mómbi ane áchí amem nki. Bo báyáti. Kenen kétwɔ kéb-wɔpti nchwi yɔ nkem. ⁶Acháak akwenti ndũ mmik setárébhé ne mpok ácháká, aniŋti, awɔsi, mbɔnyune nebhuéérémik wu apu kem manyiep. ⁷Mbuɔt anefu akwenti ndũ mmik ane tákɔ nsense ágò aré. Achak are gó, ke tákɔ nsense agó áchók yɔ. ⁸Ke nchwi ácháak akwenti ndũ mmik ndíndí, agó achye beyá nchwi. Ayá acha ane bápí ndɔŋ besa betay.” Ndũ ngwenti, Yesu arem be, “Mmũ ane áyàŋ beghok, ántá batú angok sayri.”

Ntí Yesu árèm kepi ndũ bakay

(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹Baghɔk Yesu bábhép yi ntí nekay enen. ¹⁰Akeme bhó bé “Mandem achyé mbi be mándíní menyin ebhen bechi bhésé bhésé éti enyũ yi ákèm bóbhi mbo Mfɔ wap. Ke mbák chi bo bachak, nchí rem kepi ne bhó chi ndũ bakay be yëndu báyiŋi báké ghɔ, ne yëndu bághòk báké jwimem.”

Yesu aghati baghɔkɔ bhi ntí nekäy ntyëmbwɔt

(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹Yesu arɔk ambi árém be nekäy enen nétɔŋ be, “Mbuɔt chi Eyɔŋ Mandem. ¹²Mbuɔt ane ákwéntí ndũ mómbi chi bo abhen bághókɔ Eyɔŋ Mandem. Ke Satan antwɔ amfere yó ndũ bati yap be báké noko Mandem yi ampeme bhɔ. ¹³Mbuɔt ane ákwéntí ndũ mmik setárébhé até ndũ bo abhen bághòk Eyɔŋ Mandem, mánoko témté ne beyá maŋák. Ke bɔ kebhɔŋ bakaŋ amik. Mánoko chi ndu mómbiní mpok. Nemɔ netwɔ nɔkɔ, mánkwem ansem. ¹⁴Ne mbwɔt ane ákwéntí ndũ mmik tákɔ nsense, até ndũ mmu ane ághòk Eyɔŋ Mandem, ke bakáyísi éti menyin mmik, ne bakáp, ne nepém ményie, aku bɔ kesene ndũ Eyɔŋ Mandem. ¹⁵Mbo enyu efakari ne mbwɔt ane ákwéntí ndũ mmik ndíndí, nɔ ke echi ne bo abhen bághòk Eyɔŋ Mandem mánkém ne ntí némót manku nɔkɔ mbo enyu éyàŋ, mándɔk nɔkɔ ámbi beku enyu eyɔ ne ekébhéntí.”

Nekäy erɔŋó ené bádúré

(Mk 4.21-25)

¹⁶“Yě mmu apú dure erɔŋó ansɔt enyin ankuti, mbák épú nɔ ante anten bekɔk. Áte yɔ chí nebhuet ane babhɔŋ bete yɔ be mban angóó ntá yěntiki mmu ane achwe anywóp. ¹⁷Diní ká be, chɔŋ yěntiki enyin ene echi bhésé

bhésé, émfú kponoroŋ, ne ené bábhésé émfú kponoroŋ. ¹⁸ Sɔt ka mpok begbok Eyoŋ Mandem sayri enyu ene bájwimem mbɔnyune mmũ ane ábhóŋó enyiŋ, chɔŋ mámaka yi échák, ke mmũ ane ábhíkí bhɔŋ yěnyiŋ, yě chí mandú ane yi ákáysi bé abhɔŋ, chɔŋ mánsɔt yɔ ntá yi.”

Nno Yesu ne bɔmayi

(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

¹⁹ Nno Yesu ne bɔmayi bárɔk begbo yi. Ke bó ke kwáy berɔŋ kekɔt ne yi mbɔnyune bo bayá nyaka bacha. ²⁰ Mífú aghati yi be, “Máye ne bɔmaye báchí nefí téé báyaŋ begbo wɔ.” ²¹ Yesu akeme be, “Máya ne bɔmaya chi bo abhen bághòk Eyoŋ Mandem ne mánkɔ mbo enyu yɔ érèm.”

Yesu akɔ mbúép atañataŋ akwen

(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

²² Nywɔp nemɔt Yesu arem ntá baghòkó bhi be, “Sémpé séndók ebhè manyu éne awu.” Báchwe amem áchwí ne yi bábhó menok mandòkɔ nòkɔ. ²³ Ndu mánòk bárɔŋ, Yesu akwén kenó. Mbúép atañataŋ abho menu. Nnyén nébho bedep áchwí, manyiép anchwe nòkɔ amem. Érɔp chi mandú be mámbet anyén. ²⁴ Baghòkɔ bhi barɔk mánémé yi barem be, “Eta! Eta! Sétwɔ gu anyén!” Yesu aŋeme asáy mbúép ne mpérényen. Mbúép ágú, ne nnyén nékwén tíi. ²⁵ Abhép bho be, “Neka eneka ne me néchí fá?” Becháy bekem bó ne bábhak maknkay, bábhò bebhép bati be, “Ntiki enyũ mmu ne? Ásay yě chí mbúép ne mpérényen, ne yɔ énkɔ mbo enyũ yi areme!”

Yesu akɔ befóŋó bebúbèbè béró mmu ane bó bésòŋɔri

(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu ne baghòkó bhi mánók ye, bápe nnyén, báchwɔp etɔk Gerása. Gerása abhak ebhényen ene éyɔŋí Gálili. ²⁷ Nefú

Yesu áfú amem áchwí, mífú afú etɔk Gerása eyɔ akwese yi. Befóŋó bebúbèbè bésòŋɔri nyaka yi. Ndũ erɔri mpok, mmũ wu ákò nyaka chi ebhɔwɔ, yi ke chòkɔ anywɔp. Áchòkɔ nyaka ndũ nebhúéré manem. ²⁸ Ághó nókó Yesu, abik, arɔk akwén yi bekek, arem ne, eyɔŋ etañataŋ be, “Yesu Mmɔ Mandem Acha! Óbhɔŋ ntiki ndak ne me? Nikmuet óké chye me esòŋɔri!” ²⁹ Arem enyu eyɔ mbɔnyune Yesu asay nyaka efóŋó ebúbè ene éśòŋɔri yi be éndó yi. Beyá mpok, efóŋó yɔ é-fate nyaka yi amuet, ne yě bákem yi báfyè ngem amɔ ne bekek, mámbabheri nòkɔ yi, ákiti ngem eyɔ, efóŋó eyɔ énkɔ yi ambúé anchwe amem baso. ³⁰ Yesu ásáy nókó efóŋó ebúbè yɔ, abhép mmu wu be, “Nnyén ene be yi?” Akeme be, “Nnyén ena chi ngémáy”; mbɔnyune befóŋó bebúbèbè beyá nyaka yi amuet tontó. ³¹ Befóŋó bebúbèbè bho beré ník Yesu mmuet bé áké tó bho amem nepi enen nebhíki bhɔŋ ngwenti. ³² Eremé nkɔwó bakók ányie nyaka ambi njie ane achi kekɔt. Befóŋó bho ménikmuet ntá Yesu bé ándó bó mánókó mánchwe amuet bakok bho. Yesu achye bho mbi. ³³ Befóŋó bebúbèbè bho befú amuet mmu wu berɔk bechwe amuet nkɔwó bakók. Bakók mankem bárókóri básep ndũ nkokonjie dúgúdúgúdúgú bágúre anyén.

³⁴ Bo abhen bábhàbheri bakók, bághó nókó enyiŋ ene efakari, bárɔk etɔk egho ne mbaŋ ene echi kekɔt ntiet ntiet bágháti bho. ³⁵ Bo bárók ye begbo enyiŋ ene efakari. Bágháká nókó ntá Yesu, bághó mmu ane befóŋó bebúbèbè befú yi amuet. Abhak sayri ndũ nkaysi yi. Becháy békem bó mankem tontó. ³⁶ Bó abhen bághó enyiŋ ené éfákári, béré ghati abhen batwɔ enyiŋ ene éfákári ke befóŋó bebúbèbè béró mmu ane bó bésòŋɔri nyaka, yi atañ. ³⁷ Becháy békém bó atú Gerása wu mankem. Bágháti Yesu bé amfu etɔk eyap ándók. Arɔk achwe amem áchwí ndu berɔŋ. ³⁸ Mmũ ane be-

fónǝ bebúbēbē bēfú yi amuet are nik Yesu mmuet be ándó yi ankoŋo yi. Ke ndu Yesu aghati yi ampetnsem, arem ntá yi be, ³⁹“Petnsem anywóp ghati bo enyiŋí maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” Arók ye ndú etók eyo enkem angati nǝko bo enyiŋ ene Yesu aku ntá yi.

**Yesu aku mmǝ Jáyras
apetnsem ndú nepém**

(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰Yesu apet nǝko nsem ebhē manyu echak, bǝ abhen mǎndǝŋ yi, basyepti yi. ⁴¹Múfu ane áká nnyén be Jáyras arók ntá Yesu. Achí nyaka mǔnti ekeré nenikímuetí bo Israel ndú nebhuēt ane yi achí are. Akwén Yesu bekak anikmuet be Yesu andak eket eyi. ⁴²Móywi arǝp nyaka kekwoť begu. Ne ndiere mówu ke yi ábhǝŋǝ nyaka. Abhak mǝngǝsǝŋ ane achí mamié byo ne apay.

Ndu Yesu árdǝŋ aré beyǎ bo bákáp yi bebhe bepáy. ⁴³Ngǝré amǝt abhak aré, ane áfère manǝŋ ndú mamié byo ne apay. Anǎŋ achǝŋtí nyaka nkáp ané yí ábhǝŋǝ ankem ke yě mmu kekway bebu yi. ⁴⁴Afú Yesu ansem, atǝti amem beyǎ bhó kpát arók atók nkokoŋ nkú yi. Témté wu, manǝŋ mǝ asiép. ⁴⁵Yesu abhép be, “Agha áťǝkǝ mé?” Bǝ mankem batana. Píta arem ye be, “Ěťá, beyǎ bo bákǝp wǝ ne mǎnyiere wǝ!” ⁴⁶Yě nǝ, Yesu arem be, “Mmu atók me. Ndíŋí nǝ mbǝnyune ngók ndú betan bēfú me amuet.” ⁴⁷Mǝngǝré wu ághó nǝkǝ bé Yesu ariŋi enyiŋ ene efakari, arók angwere nǝko gbagbǝgbak, ákwén bekak Yesu arem besí bo mankem ntí ane yi áťǝkǝ Yesu ne enyǔ yi átǝŋ témté. ⁴⁸Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka ene ne me néku ǝtaŋ. Mandem achi ne wǝ, dǝk sayri.”

⁴⁹Ené Yesu ábhuet bérem kepi ne ngǝré wu, mǔnto achwǝp ane áfú eket ene Jáyras mǔnti arem ntá yí be, “Móywe agu. Óképere sǝŋǝri Ntǝŋ.” ⁵⁰Ke Yesu aghoko nǝko nǝ arem ntá Jairas be,

“Óké cháý. Dǝkǝ rǝŋ ambi menóko, chǝŋ móywe antan.” ⁵¹Yesu aghaka nǝko eket Jairas, yi keka yě mmu áchwe anywóp ne yi, ébhíkí fuēt Píta, ne Jǝn, ne Jems ne chimǝ ne máyi. ⁵²Bǝ mankem abhen bachi aré bare di mówu mámbýaka nǝko amǝ anti. Ke Yesu arem be, “Bót ká kebho. Mǝne abhíkí gú. Ábhère chí kenó!” ⁵³Bǝ mankem bǎré way Yesu wu ndu bǎriŋí bé mǝré agú tetep. ⁵⁴Ke Yesu arók kékwót ne mówu, akém awǝ ywi, abhiŋi yi be, “Mǝwa, faté.” ⁵⁵Éfǝŋó yi épétnsem, afate témté. Yesu achye eyǝŋ be manchye yi nenyíé ányie. ⁵⁶Ětayi ne máyi bǎbhák maknkay tontó. Ke Yesu asemti bhǝ be báké ghati yě mmu enyiŋ ene éfákári.

Yesu ató bǝnto bhi ndú betik

(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

9Nywǝp némót, Yesu abhiŋi baghǝkǝ bhi bati byo ne apay, achye bhǝ betan ndu bēbók menyǔ befǝŋǝ bebúbēbē menkem ne ndu bēbu mame. ²Ke áťǝ bhǝ nefí bé mǎndǝk mǎngátí bhǝ enyu Mandem abhak ne bo mbǝ Mfǝ wap ne be mámbú bǝ mame. ³Apet arem ntá yap be, “Bǎké pǝkǝ yěnyiŋ ndú nekǝ enǝ, yě ntem, yě ebha, yě bret, yě nkáp, ne yě chí nden échák. ⁴Yěntíkí etók ené basyepti bhe aré, bák ká amem eket émǝt kpáte mǎndǝ etók eyo. ⁵Ne yěntíkí ebhak ené bǎchuǝbhé ke bo ke syepti bhe, dǝ ká etók eyo ne bǎperé fá aré, kwet ka mfok ane achí be bekak. Chǝŋ eyo émbak mbǝ ntísie ndú enyiŋ ené bǝ bákú.” ⁶Bǎfá bǎre kǝ betók ne betók mǎngati nǝko bhǝ Mbok Ndíndí ne mámbu nǝko bǝmame yěntíkí ebhak.

Ntí átáka Hérǝd amem

(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷Hérǝd, gǝbhano Gálili, aghók yěntíkí enyiŋ ene éfakari. Ntí átáka yi amem mbǝnyune mbǝk bo bǎrēm nyaka be, “Yesu chí Jǝn Njwiti ke ápérēnsem ndú

nepém.”⁸ Báchák be, “Eláija ke ábhésí.” Ne abhénéfú be, “Ndemeképinti amot ane te nyaka ke ápérénssem ndũ nepém.”⁹ Hérød arem ne mmuet yi be, “Nchyé nyaka eyoŋ ne bákpót ntí Jõn. Ke mmũ ane mëghòk ne menyinjí maknkay ebhen eti yi chí agha?” Are yáŋ mbi begho Yesu.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Bõnto Yesu bápéré nókó nsem, báhátí Yesu menyinj ebhen bó bákú. Asot ye bho ansem, bárók etok ene báb-hinj be Betsáida. ¹¹Yě nõ, beyã bo báhók, bábho bekoŋo yi. Asot bho sayri, abho beghati bho enyu Mandem abhak ne bho mbo Mfõ wap ámbu nõko abhen báyaŋ yi ambu bho. ¹²Mmok ábhó nókó méném, baghókó bhi bárók ntá yi barem be, “Ghatí bõbhen be mándók ndũ betok ebhen bechi fá kekwoť ne ndũ baki mánjáj nenyíé ne bebhak bebhure. Etok épú fá!” ¹³Ke Yesu aghati bõ be, “Bé babhoŋ, chyé ká bho nenyíé mányíé.” Bákéme yi be, “Sébhõŋ chi bõbekpókó bret batay ne nsi epay. Enyinj echak epu. Ōyáŋ séndók sénku nenyíé ntá ngém-táy bõbhen mankem ke?” ¹⁴Mpáy babhakanem abhen bachi are abhak mbo nká etay. Yesu aghati baghókó bhi be, “Kũ ka bo mánychókó amik ndũ bakwó, yěntiki nkwo ámbõŋ bõbati besa bepays nsem byo.” ¹⁵Baghókó bhi báku mbo enyũ yi áréme, bõ mankem báchókó amik. ¹⁶Asot bekpókó bret bho betáy ne nsi epay. Ayõŋ amík mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu an-chye nõko ntá baghókó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyã bõbhõ. ¹⁷Yěntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghókó Yesu mányókóti nenyíé enen nerõbhe. Néjwí bekay byo ne bepays.

Píta arem be Yesu chí Mpeme Mandem átó

(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸Nywõp nemot, éfákari be Yesu ánik-muet aywinti ne baghókó bhi babhak kekwoť ne yi. Anáná nókó menikmuet abhép bho be, “Bo bárèm bé nchí agha?” ¹⁹Bó bákéme yi be, “Mbák bárèm be chí Jõn Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be chí ndemeképinti amot ane tẽ nyaka ke ɔpetnsem ndũ nepém.” ²⁰Arem nta yap be, “Ke bé babhoŋ bárèm be menchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wõ ke chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be ätò.”

Yesu arem be choŋ manchye yi beyã esõŋori ne mangway yi

(Mt 16.21; Mk 8.31)

²¹Yesu asemti bho bé báké ghati yě mmu be yi achi Mpeme. ²²Ne arem be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbõŋ begho beyã esõŋori. Bõ-batí etok, ne bõ-bati bachiäkap Mandem, ne batõŋ ebhé Mandem bábyak choŋ me ne máng-way me, ke éghaka nõko manywõp arat, mpetnsem ndũ nepém.”

Enyinj ene mmu ábhõŋó béku ke ambak nkoŋo Yesu

(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

²³Yesu aghati ye bho mankem be, “Mbák mmú äyaŋ bebhak nkoŋo wa, abhoŋ béghókõntik mmuet yi, ampoko ekotákátí yi yěntiki nywõp, ankoŋo me, ²⁴mbõnyune mmũ ane äyaŋ bepeme mmuet yi áném nepém eni. Ke yě agha ane áká menem nepém eni eti ya, ábhõŋ choŋ nõ. ²⁵Ntiki nsáy mmu ábhõŋ mbák abhoŋ mmik nkem ke aném nepém eni? Yěnyinj épú. ²⁶Mbák mmu abhõŋ ntían-wõp eti ya ne eti eyõŋ eya, choŋ Me Mmu mfú ntá Mandem mbõŋ ntíanwõp besõt yi mbo mmũ wa mpok ane mëtwõ ne keném eka eken kechi keném Eta ne eken bõángel

abhi. ²⁷ Nchí ghati bhe be, mbok bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángw ndú Mandem abhak ne bho mbo Mfɔ wap.”

Besí Yesu béyíbhiri

(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Yesu ánáná nókó berem menyin ebhen, berɔŋ mbo manywɔp ánen, asɔt Píta, ne Jɔn, ne Jems akó amfáy njie ne bho ndu menikmuet. ²⁹ Ndu ánikmuet, besí bhi bébhó beyibhiri. Nden éyi nkwo éyíbhíri énkot noko ŋwanwɔŋwan. ³⁰ Té-mchok bɔ bati apay bábhési bare rem kepi ne Yesu. Babhak Moses ne Eláija. ³¹ Báre gho ne bediéré Mandem ne mándem noko kepi ne Yesu éti nerɔŋ ane yi ábhóŋɔ berɔŋ Yerúsalem angu are. ³² Píta ne mamuere bhi bati apay bákwen kenó, ke májémé nókó bágħó bediéré Yesu ne bɔ bati apay abhen bachi nyaka téé ne yi. ³³ Mpok bó bárɔ Yesu, Píta arem ntá yi be, “Éta, éri tontó be sechi fá! Dɔ sɛnté betem berat, Emɔt ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” Píta kerinji mbɔŋ enyinj ene yi areme. ³⁴ Ené Píta árɛm enyu yo, nebhán nésep nekuti bho. Becháy békém bagħok Yesu bho ndú nebhán nékùti bho. ³⁵ Eyɔŋ éfú ndú nebhán éndeme noko be, “Né chí Mɔwa ane njábhé. Ghók ká yi!” ³⁶ Eyɔŋ eyɔ éréme nókó enyu yo, bagħok Yesu bagħo be yi arɔp chí aywínti. Báchók manyu ke ghati yé mmu ndú manywɔp yo menyinjí maknkay ebhen bɔ bagħo.

Yesu abú mmɔ ane efóŋó ebúbu échyé yi ntímen

(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

³⁷ Neyí nókó mpok Yesu ne bɔ Píta básébhé njie, beyá bho bárɔk batemeri Yesu. ³⁸ Mmú amɔt ndú nkwo bo bho abho bebik andeme noko be, “Ntɔŋ, nnikmuet, bú mɔwa. Achí mbakanem ne ndiere yí ke mbóŋó! ³⁹ Efóŋó ebúbu esɔŋɔri yi. Éku áchoko ambo bebik,

énguep yi amik, énkɔ yi ande wet éfén émfu noko yí anyu. Ne étaŋ ke éndo yi. Édèn yi, émfye yi meni amuet. ⁴⁰ Nnikmuet ntá bagħokó bhe bé mámbók yó ke bábhíki kway beku nɔ.” ⁴¹ Yesu arem be, “Bé mkpáká bho ane abhiki bhɔŋ neka ne me, bé bhó báyíbhiri tetep ndú enyinj echak, chɔŋ mpɛt ntat ne bhe ná? Chɔŋ nképti ne bhe ngaka fá?” Ke arem ntá chimɔ be, “Tɔw ne mɔywe fá.” ⁴² Mpok mɔwu árɔŋ ntá Yesu, efóŋó yo epet éguep yí amik, éku yi are wet. Ke Yesu ásáy efóŋó ebúbu yo, be éndó mɔwu. Yesu abú yi, akeme ntá etayi. ⁴³ Bo mankem bábhák maknkay begħo betaŋ Mandem.

Yesu apet aghati bakoŋo bhi bé chɔŋ mángwáy yí

(Mt 17.22, 23; Mk 9.30-32)

Bo barok ambi bebhak maknkay éti yéntiki enyinj ene Yesu ákú. Yesu arem ntá bagħokó bhi be, ⁴⁴ “Nené ká batú sayri mángok enyinj ene nchí ghati bhe. Chɔŋ mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mámfye yi amɔ bɔ mmik.” ⁴⁵ Ke bó kejwimem ndú enyinj ene yi árémé. Mandem abhese ntí beyɔŋ bho ntá yap be báké rinji ndak ane áchí amem. Ne báre cháy bebhep Yesu mbɔŋ enyinj ene yi árémé.

Nkoŋo Yesu ane acha bachak

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ Bagħokó bhi bábhó bekem epúití ne bati ndu berinji mmu wap ane áchá bachak. ⁴⁷ Yesu arinji enyinj ene bɔ bakaysi. Éku asɔt mandú mmó, ate nepakámuet eni. ⁴⁸ Are m ye ntá yap be, “Yé agha ane ásyépti mandú mmó mbo ane ne maŋák ndú nyén ene, ásyépti mé; ne yé agha ane ásyépti me ne maŋák ásyépti mmu ane átó me. Diŋí ká be mmu yweká ane ásépti mmuet ntá abhenefu, ke áchí mungo sayri sayri ntá yeka mankem.”

Mmu ane áká ne bhe achi ne bhe

(Mk 9.38-41)

⁴⁹Jón arem ntá Yesu be, “Eta, ségho mmu ane apu ndü nkwo ywese ndu ábòk befónó bebúbebu ndü nnyén ena, ségháti yi be, áképere ka nò mbonyune apú ndü nkwo ywese.” ⁵⁰Yesu akeme be, “Báké káj mmu mbo awú, mbonyune yéagha ane apú múmpap yweka achí mmú yweka.”

Bõ Samária kesyepti Yesu

⁵¹Mpok ágháká nókó kékwót ane Mandem asót Yesu amfay, Yesu aku nti eni berõn Yerúsalem ne abho berõn. ⁵²Ndu árdõn, ató bapókó ntó ambi. Bárõk bachwe amem mótk amot atú Samária ndu betõnti mbarj ntá yi. ⁵³Ke bõ etok yo ke ka yi anchwe are mbonyune bagho nyaka be yi ati berõn chi Yerúsalem. ⁵⁴Baghok abhi Jems ne Jón, bághó nókó nó, bárem ntá Yesu be, “Acha, ÷yàn sémbíjí ngó ámfú amfay antwo ansõn bõbhen-e?” ⁵⁵Ke Yesu ayibhiri mmuet aghati bho be enyinj ene báreme épú chak. ⁵⁶Yí ne baghokó bhi báfuét bárõk ndu mótk achak.

Enyü nepém nkojo Yesu nébhõjõ bebhak

(Mt 8.19-22)

⁵⁷Ndu bárõn, mmüfú arem ntá Yesu be, “Chõn mbak nkojo ywe yéntiki ebhak ene ÷rdõn.” ⁵⁸Yesu akeme yi be, “Besõp bebõn babhok, kenen kébhõn manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki bhõn ebhak besõn ntí.” ⁵⁹Arem ntá mmu achak be, “Kõjõ mé.” Ke mmu wu arem be, “Acha, dõ kpík ndók mbémé Etaya.” ⁶⁰Yesu aghati yi be, “Dõ bawú mámbémé ngú wap. Ke wo, dók ghati bo Mbok

Ndíní ÷ti enyu Mandem abhak ne bho mbo Mfõ wap.” ⁶¹Mmü achak arem be, “Acha, chõn nkojo wo, ke dõ kpík ndók anywõp ndyép bõbha.” ⁶²Yesu arem ntá yi be, “Yé agha ane ákémé eno ákwàn mbarj ne anjijõ nõkõ nsem, abhíki kway bebhak mübetok ane Mandem achi Mfõ ywi.”

Yesu ató bakojo bhi besa bérát nsem byo ne apay

10 Awu áfúéré nókó, Acha ayap bakojo bhi bachak besa berat nsem byo ne apay ató ambi bati apay apay be mándók ndü yéntiki etok ne neb-huet ane yí mbõn áyàn nyaka berõn. ¹Ápére to bho, aghati bho be, “Mbuot béfére ebhi aya, ke bakü betik bábhíki ya. Nik yeka mmuet ntá Mandem mmu achi mbõjõnki be ántó bakü betik, mámféré mbwot ebhi. ²Dók ka! Nchí to be ntá bõ mmik mbo bághõnõmén nenti nkwo. ³Báké pókó yé móbha nkáp, yé ebhá nekõ, ne yé nkwo bhánya echak. Ne báké kaka yé mmu ambi. ⁴Yéntiki eket ené bächwé aré, mǎnjãmbi mándem be, ‘Kpák ane Mandem áchyè ámbák fá amem eket ene.’ ⁵Mbák mmu achi amem eket eyo ane ákõjõ kpák, chõn Mandem ankü kpák ambak ne yí. Ke mbák yé mmu apú, áfók wu ápetnsem ntá yeka. ⁶Chwé ká mǎmbak chi are. Báké kó beket ne beket. Nyié ká, mǎnyú yéntiki enyinj ene bachye bhe. Echi chak be nkubetik ambõn akap ndü betik ebhi. ⁷Yéntiki etok ene bächwe aré ne básiépti be ne mañák, nyié ká yéntiki nenyié enen bachye bhe. ⁸Bú ká bõmame abhen etok eyo, mǎngati bo abhen bachi are be, ‘Mpok ane Mandem abhak ne bho mbo Mfõ wap arõp chi kekwo.’ ⁹Ke yéntiki mpok ane bächwe etok ke bo ab-

³9:53 Bõ Samária bápú eyõn émõt ne bo Judéya. Yerúsalem achi atú Judéya. ÷ti yo ke bo etok Samária babhíki ka be Yesu amfuet etok eyap ke andõk Yerúsalem.

¹10:1 Mbok besí bekáti be; besa berat nsem byo.

hen bachi are kesyepti bhe ne maɲák, fú ka dɔk ndú nkɔɲɔ-mbi ene etɔk yɔ, mǎndem be, ¹¹“Yě chí mfok etɔk eyeka ane ábátí ndú bekak ebhese sékwèt séfère mbo ntísie ndú enyiɲ ene bákú. Ke diɲí ka be, mpok ane Mandem abhak ne bo mbo Mfɔ wap arɔp chi kekwoɓ.” ¹²Yesu arɔk ambi arem be, “Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átàɲ bô mmik, chɔɲ angó ntínso ne bô etɔk Sódóm encha bô etɔk eyɔ.”

Chɔɲ émbep nta bô abhen bábhíkí tik nsem ndú bebú

(Mt 11.20-24)

¹³“Bě bo Korasín, chɔɲ émbép ntá yeka encha! Bě bo Betsáida, chɔɲ émbép ntá yeka nkwo encha! Mbo chi amem betɔk Táya ne Sídón kě nkú menyiɲí maknkay ebhen-ne nku ntá yeka, mbú báfyé nden pyɔ, mánto batwóp anti tesáy, betɔɲ be bítiknsem ndú bebú bhap! ¹⁴Ke ewak ene Mandem átàɲ bô mmik, chɔɲ angó ntínso ne bô-Taya ne Sídón encha bhe. ¹⁵Ne bě bho Kapě-naum, bákaysi be bákway beyoɲ mmuet, mǎnkó kpát mǎntɔk nebu? Nsé! Chɔɲ Mandem amese bhe amem etɔkɔ bawú!”

¹⁶Yesu apet arem ntá bakoɲo bhi bho abhen yi ato be, “Yě agha ane ághók bé ághók chi me. Ane ábyak be ábyak chi me. Mmu ne ábyak me, ábyak chi mmu ane átó me.”

Enyiɲ ené échyè bakoɲo Yesu maɲák

¹⁷Abhen bati besa berat nsem byo ne apay bápetssem ne maɲák, béré ghati Yesu be, “Acha, ndú nnyén ena, ye chi befóɲó bebúbebu bésépti mmuet ntá yesé.” ¹⁸Yesu akeme bho be, “Ngɔ ndu Satan áfú amfay akwene amik mbo miámiaɲ. ¹⁹Ghó ka! Nchyé bhe betaɲ be bákway beyat nnyó ne ngá-neghay amik. Nchyé be betaɲ amfay betaɲ Satan, mǔmpap, ne yěnyiɲ epu chye be esɔɲɔri. ²⁰Yě nɔ báké ɲák chi be, befóɲó bebúbebu

bésépti mmuet ntá yeka. ɲák ka chi be Mandem asiɲ manyén yeka amem ekáti ene amfay.”

Enyiɲ ene échyé Yesu maɲák

(Mt 11.25-27, 13.16, 17)

²¹Mpok yɔ, Yesu anikmmuet be, “Eta, wo mmu óbhóɲó mfay ne mmik! Nchí chye wo bakak ndú óró menyiɲ ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariɲíndak ne ntá bo abhen báriɲí beyá menyiɲ. ɔnéné bho ɔtɔɲ kpoɲoroɲ ntá bo abhen bábhíkí riɲi yěnyiɲ mbo mǎmbo. Eta, enyu yɔ kě wɔmbɔɲ óyáɲá be embak.” ²²Yesu apet arem be, “Etaya achyé me menyiɲ menkem. Yě mmu abhíkí riɲi mmu ane Mmo áchí ébhíkí fuet chí Etayi. Ne yě mmu abhíkí riɲi mmu Eta áchí ébhíkí fuet chí Móywi ne bô abhen yi áyábhé ndu beku bo mándíɲí Etayi.”

²³Ayibhiri ye mmuet arem ntá baghɔkɔ bhi ansem ansem be, “Éri ntá yeka echa bé bǎghò menyiɲ ebhen ne bǎghò! ²⁴Nchí ghati bhe be, beyá baremé kepinti ne bafɔ babhɔɲ nyaka ekwak begho menyiɲ ebhen bǎghò, ke bo kegho bho. Bábhóɲ ekwak beghok menyiɲ ebhen bǎghòk, ke bábhíkí ghok bho.”

Nekäy ndíndu mmü Samária

²⁵Éfákari be ntɔɲ ebhé Moses arɔk memɔ Yesu. Abhép yi be, “Ntɔɲ, chɔɲ nkú yi ke mbɔɲ nepém enen nébhíkí bhɔɲ ngwenti?” ²⁶Yesu arem ntá yi be, “Ekáti Mandem érèm be yi? Ǵpay aré be yi?” ²⁷Akeme be, érèm be, “Kɔɲ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efóɲó ye enkem, ne betaɲ ebhe menkem, ne nkaysi ye nkem, ne kóɲ nkokosi ye mbo enyu ókóɲó mmuet eye.” ²⁸Yesu arem ntá yi be, “Chi enyu yɔ. Ku nó, ne chɔɲ ómbóɲ nepém.”

²⁹Ke ndú yi áyàɲ betaɲa mmuet, arem be, “Ke mbɔɲ nkokosi wa chi agha?” ³⁰Yesu akeme yi ne nekay enen be,

“Mmũfu afũ nyaka etok Yerúsalem äšep Jeríko. Ndu árõn, akwén amõ baghép batanjataj. Báfere yëntiki enyij yí amuet, bádén yí, bárók, barõ yi mpok árõbhe kekwoť begu. ³¹Éfákari be nchiakap Mandem amõt äšep ndũ nkúbhé mbi wu. Ágháká nókõ are, aghõ yi, apé ebhëmbi, arõk ebhak eyi. ³²Éfákari enyumõt ne nkú betik amem ekerákap Mandem amõt ane nneréket *Lévi. Mpok yi aghaka are, aghõ yi, ke afuét nkwo chi ebhe echak, arõk. ³³Ke mmu Samária fú äšep nyaka nkwo ndũ mbi wu. Ágháká nókõ nebhuet ane mmu wu achi, aghõ yi, ne abhõn ntínso ne yí. ³⁴Arõk ntá yi, achiti babhe ndũ befuet bhi, agwõt. Apokõ ye yi anyanja amfäy mpõnõ batu yi, arõk ne yí ndũ eket ené mankõ bachye nkáp ke mabure aré. Akwak yí. ³⁵Neyí nókõ afere nkáp achye ntá mmu ane ayijõ eket eyõ arem be ‘Yijí mé yi. Nnáj mpetnsem chõn nkeme yëntiki enyij echak ene jõchõnti yi amuet.’” ³⁶Yesu arem nõkõ nõ, abhép ntõn ebhé Mandem be, “Dkáyisí be ndũ nkwo wu bati arat, agha átõnõ bé achi nkokosi ntá ane akwene amõ bághép?” ³⁷Akeme be, “Chí ane ághõ yi ntínso.” Yesu aghati ye yi be, “Dók yé ku mbo yí.”

Yesu arõk begõ María ne Matá

³⁸Ené Yesu ne baghõkõ bhi bákõ bárõn bãchwõp ndu mótõkõfú. Ngõré amõt ane áká nnyén be Matá abhak are. Asyepi Yesu amõ ápay amem eket eyi. ³⁹Abhõn manõ ane áká nnyén be María. María arõk asibhiri ndũ bekak Acha angoko nõkõ Eyõn Mandem ene yi átõn; ⁴⁰Matá ankũ nõkõ chi betik ebhen nywõp ndu mene Yesu. Ághõ nókõ bé betik beyã ntá yi aywintí, arõk ntá Yesu arem be, “Acha, õbhíkí ghõ ndũ mómaya árõ betik menkem me awõ? Ghatí yi antwo ankwak me!” ⁴¹Ke Acha akeme yi chi be,

“Matá, Matá! Dfyé ntí ne õdèn mmuet ãti beyã menyij. ⁴²Diñjí bé enyij émõt ke eri echa. Yõ ké María áyábhé, ne yé mmu apú kway besõt yõ ntá yi.”

Bo bárém be betanj Yesu

béfú chi ntá Belsebul

(Mt 6.9-13, 7.7-11)

11 Ewak émõt, Yesu are nikmuet nebhüéréfu. Anáná nókõ, nkonjo ywi amõt arem ntá yi be, “Acha, tõn bhese enyu mánikmuet mbo enyü Jõn átõn nyaka baghõkõ abhi.” ²Yesu aghati baghõkõ bhi be, “Yëntiki mpok ane mánikmuet, dem ka bé:

‘Eta, ku bo mánychyé nnyén ene kenókõ. Ku bo mándõ wõ õmbak Mfõ wap.

³Chié bhese yëntiki nywõp, ení nenyié.

⁴Fõnjõri bebú bheseé, mbo enyu séfõnjõri yëntiki mmu ane áká bhese bebú.

Ne kéka sénchwe ndũ nemo enen néku sénkwen ndũ bebú.”

⁵Yesu arem ye ntá yap be, “Sénsõt be mmu yweka amõt arõn ntá mmuere ywi mpok nywõp négháká néntíbhete, adep nekok arem be, ‘Nkwãne, nnikmuet pwo me bekpõkõkõ bret bérát. ⁶Mmuere wa amõt ane achi ambi ndũ neko atwo me anywõp néne, ne mbíkí bhõn nenyié bechye yí anyie!’ ⁷Mmuere ywe wu ankeme be, ‘Képere sõnjõri me. Nnáj mfe mbinywõp ne nnáj mbure ne bõbha. Mpú kway befate be nchye wõ yënyij.’

⁸Diñjí ká be, yé ndũ yi apú kway befate be anchye yi nenyié, ãti yi achi mmuere ywi, abhõn befáte anchye yi yëntiki enyij ené yi áyan mbõnyune atõnjõrí bédép nekok kebõn ntíanwõp. ⁹Nchí ghati ye bhe bé: Nik ka mmuet ãti enyij ene óyàn, chõn Mandem anchye wõ. Yán, chõn õngõ. Dep nekok, chõn mánene ntá ye. ¹⁰Ku nõ, mbõnyune yëntiki mmu ane ánikmuet ãti enyij ene yi áyàn, Mandem ächye

§10:34 Nõ chi: achiti mmém ne bawet.

yo ntá yi. Yěntiki mmu ane áyàṅ enyiṅ, ágho yo. Yěntiki mmu ane ádébhé nekok, mánene ntá yi. ¹¹Bě bachĩbhò, mmũ yweka ane mbák mýwi abhep yi tansi, ansot chi nnyó anchye yi, chi agha? ¹²Yě chí nechĩ-nkòk kě mmó abhep wò, ðchye yi ngá-neghay? ¹³Mbák be bõ bebug, bãbhòṅ nti bechye berĩfĩ menyĩṅ ntá bãbheka, bãkáyisĩ be Eta mmu achi amfay, ànòk bechye Efòṅó Bedyere ntá bo abhen mánikmæt be yi anchye bhò Efòṅó Bedyere ke?”

Yesu atan achá Satan

(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴Mpokófu, Yesu àbók efòṅó ebúbu ene ékú mmu akwene kebhok. Éfú nókó mbók wu abho berem kepi. Bo abhen bachi are babhak maknkay. ¹⁵Ke mbòk yap béré rem chi be, “Belsebul mfo befòṅó bebúbebu ke áchyé yi betan bebok befòṅó bebúbebu.” ¹⁶Bo béré yan mbi memò yi. Bábhép yi anku enyiṅfĩ maknkay ené ébhak mbò eriṅ ené étòṅ be betan ebhi befú chi ntá Mandem. ¹⁷Ke ndu Yesu áriṅfĩ nkaysi yap, aghati bhó be, “Yěntiki etòk ene akòre achi are bo mánù nòkò ne batĩ, ébhòṅ chi meneme. Ne nneréket ané ákóré áchĩ are ne bo mánù nòkò ne batĩ, ákwéné kwen. ¹⁸Ne mbák Satan anku befòṅó bebúbebu bhi menu ne batĩ, ná yi ákway bebhak enyũ mfo ane yi achi ndũ erori mpok? Nchĩ bhèp be mbònyune bãrèm be ndũ betan Satan kě mēbòk befòṅó bebúbebu. ¹⁹Ne mbák ndũ betan Satan kě mēbòk befòṅó bebúbebu, bakoṅo bhèka bábòk bhò ndũ betan agha? Chòṅ bakoṅo bhèka mántan be! ²⁰Ke mbák, sayri sayri mēbòk befòṅó bebúbebu chi ndũ betan Mandem, nò chi Mandem anáṅ achi nenti eneka mbò Mfo. ²¹Mpok mmũ ntantan abhabheri eket eyi ne menyĩṅfĩ nenu bhi, yě mmu apu kway beghep menyĩṅ ebhi. ²²Ke mbák mmu ane átán acha yi atwò ànu ne yĩ, andén yi, ansot menyĩṅfĩ nenu ebhi ebhen yi

asiki nti are, ampòkò menyĩṅ ebhi andòk ankòre ne bo bachak. ²³Mmu ane apu ne me, achi chi mũmpap wa. Ne mmu ane ápú kwak me ndu mēnyókóti bho, àtàkatak.”

Efòṅó ebúbu ékway bepetnsem ntá mmu

(Mt 12.43-45)

²⁴Béròṅ ambi Yesu arem be, “Mbák mámbòk efòṅó ebúbu éndó mmu, érop chí bòṅbòṅbòṅ amem baso, éṅjan nòkò ebhak ene yo échwe. Mbák ébhĩkĩ ghó ebhak bechòkò, ²⁵érèm be, ‘Chòṅ mpetnsem ebhak ene mfú.’ Ne énáṅ émpétnsem, engò be mányò esi eket eyi, báhòkò sayri, ²⁶efòṅó ebúbu eyò éróṅ ye, énsot befòṅó bebúbebu béchák tándramòt ebhen bébébhé becha yo. Bó menkem mendòk menchwe mmu wu amæt mémbak ne yi, nté yi ambep ancha ane mbi.”

Manják amen tetep

²⁷Yesu árémé nókó nò, ngòré amòt amem ngémtáy bo abhen bachi are arem ntá Yesu ne eyòṅ amfay be, “Éri echa ntá ngòré ane ábhé wò, achye wò ami!” ²⁸Yesu akeme be, “Bo abhen eyap eri echa chi abhen báhòk Eyòṅ Mandem ne mánku nòkò mbò enyũ éyàṅ!”

Bárém be Yesu ántòṅ eriṅfĩ maknkay

(Mt 12.38-42)

²⁹Ené bo báhák báhèm aré mándòk nòkò chi ambi, Yesu abho berem ntá yap be, “Mkpáká bho ane echòṅ ábep acha! Bábhèp be mántòṅ bhó eriṅfĩ maknkay. Ke yě emòt mpu tòn bhò, ébhĩkĩ fuet ene Jóna. ³⁰Nkúbhé mbò enyũ Jóna achi nyaka eriṅ ntá bo Ninive, enyu yo kě Me Mmu mfú ntá Mandem nchĩ bhak chòṅ eriṅ ntá mkpáká bho abhen echòṅ. ³¹Èwak Mandem átàn bõ mmik, mfo ngòré ane áchĩ nyaka etòk Shéba áfate andem be be bo mkpáká mmik ane echòṅ bákú bebug mbònyune yi afu nyaka neko

nesie arək begbok menyij ebhen Mfo Sólomon átəj bho ne beyá neriñíndak. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá nén-tí eneka ane acha Sólomon, Yě nó, bápú ka begbok yi. ^{**32}Ndú nywəbhé manyé, chəj bō Ninive mángati be bho mkpáká mmik ane echəj bé bekwéné bechi ne bhe mbənyune mpok bə bāghókó enyij ene Jóna aghati bhə, bātíksem ndú bebú bhap. Nchí ghati bhe be mmu achi fá néne ane áchá Jóna, yě nó, bápú ghok yi!

Yesu atəj be amík áchí mbə erəjə ene ékə mmu ángə mbanj

(Mt 5.15; 6.22, 23)

³³“Yě mmu apú dure erəjə ansət enyij ankuti. Bádure erəjə, mánte chi ebhak ene babhəjə bete yə be mbanj ángə nta yěntiki mmu ane achwe anywəp. ³⁴Amík ayeka achi berəjə ebhen békə mángə mbanj. Mpok amík ayeka achi ariári, mmuet eyeka enkem éjwi ne bediéré. Ke mbák amík ayeka apú ariari, mmuet eyeka enkem éjwi ne ejuri. ³⁵Sət ye ka mpok be bediéré ebhen bəkaysi be bechi be anti béké bhak ejuri. ³⁶Mbák ye bati yeka ankem ajwi ne bediéré, ne yě mandú ejuri apu are, chəj nepém eneka nenkem nembak pépép, mbə mmu ane ábhəjə erəjə ne éghə, entəj nəkə yi mbi.”

Yesu aji bənkwə Fárisi ne batəj ebhé Mandem

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷Yesu ánájá nók bərem kepí eken, múnkwə Fárisi amət abhiñi yi ndú neny-íé eket eyi. Yesu arək achwe anywəp, achəkə amík menyie nenyíé. ³⁸Múnkwə Fárisi wu abhak maknkay béghə be Yesu abhiki so amə mbə enyū epij eyap étəj ke anyie nenyíé. ^{††39}Acha aghati múnkwə Fárisi wu be, “Bé bənkwə

Fárisi, bəsət mpok bétyét nsemé nchán ke meñémé ne bebú bejwi be anti. ⁴⁰Bé bechiñtí bho! Mandem ane aghókó enyij, pú yi ke aghoko mmem ne nsem eyi nkwo? ⁴¹Ke enyij ene bəbhəjə beku chi besət menyij ebhen bechi amem bekpəre ebheka mánychye ntá bachébhəbho ne chəj bepij ebheka menkem mémbak nkwo pépép.

⁴²“Bé bənkwə Fárisi, chəj embep ntá yeka encha, mbənyune bapú kə enyij ene echi chak ntá bho ne bəbhiki kəj Mandem. Bəsət ndu beri amət ndú baru byo mánychye ntá Mandem, mánkə enyumət ne mbwət achak. Bəbhəjə bekəj Mandem ne mámbak sayri ne bho ke bəbhiki bhəj beghəkəntik bebhé béchá. ⁴³Bé bənkwə Fárisi, chəj embep ntá yeka encha! Bəkəj bechəkə ndú menək kenókó amem bekeré nenikímuet bo Israel, ne bəkəj be bo mankaka nəkə bhe ne kenókó nefisie. ⁴⁴Chəj émbép ntá yeka encha! Bəchí mbə manem ane mmu ákə amfay kerijə be chi manem.”

⁴⁵Ntəj ebhé Mandem amət arem ntá Yesu be, “Ntəj, mpok órəm menyij ebhen, śchye bhese nkwo ntíanwəp!” ⁴⁶Yesu akeme be, “Bé batəj ebhé Mandem, chəj embep ntá yeka nkwo encha! Nti achi be mányière bo mámpók menwəptí batu ané be babhəjə bápú kwak bo mámbaré bebhé bhə yě mandú. ⁴⁷Chəj émbép ntá yeka encha! Bachímbi bheka bəwəy nyaka baremé kepinti. Bətə manem ayap néne, mángwəti mbi aré beku yə ándí amik. ⁴⁸Beku enyu eyə, étəj be bəchi enyumət mbə bachímbi bheka abhen bəwəy nyaka baremé kepinti Mandem ndú bətə beriti manem ntá yap. ⁴⁹Étiyə, ke Mandem, ndú neriñíndak eni, áréme be ‘Chəj ntó baremé kepinti ne bənto bha ntá bo Is-

** 11:31 Nə chi: etək ene echi ebhe Saut.

†† 11:38 Bo Israel babhəjə nyaka enyu ené básə amə ke mányie nenyíé. Bəkaysi nyaka be epij eyə ékə bə mámbák chak besí Mandem.

rael; ne chɔŋ mǎngwáy mbək eyap, ne mánychye abhénéfú beyǎ esɔŋɔri.’⁵⁰ Chɔŋ Mandem antemsi ye mkpáká bho abhen echɔŋ ɛ́ti manɔŋ baremé kepínti mankem abhen bɔ báwáy te nebhómik,⁵¹ bebho ne Ábel kpát beghaka amuet Sakaría mu báwáy nenti ɛ́fémé akap ne ekerákap Mandem. Nchí ghati bhe be chɔŋ Mandem antemsi mkpáká bho abhen echɔŋ ɛ́ti bawú yɔ ankem!⁵² Bě batɔŋ ebhé Mandem, chɔŋ ɛ́mbep ntá yeka encha! Bǎbhese ɛ́fíŋí ene mánène mbínywɔp ane mmu áfúèt aré ke ambɔŋ nejwímem ndú barak Mandem. Bǎbhíki chwe aré, ne bǎchyet mbi ntá abhen báyaŋ nyaka bechwe aré!”

⁵³ Nɛɔ ane Yesu áɔ́d nebhuet wu, batɔŋ ebhé Mandem ne bɔ́nkwɔ Fárisi babho bechiti yi ne bebhép, mányɔŋti nɔkɔ yi beku yi ankwen anyu.⁵⁴ Ne mánɔbheri nɔkɔ yí ndu beku yi ákwén ndú eyɔŋónyu.

**Yesu ayep bǔbhi batú
be báké bhak bǔ betábhá**

(Mt 10.26, 27)

12 Ene Yesu árém nɔ, bo báre twɔ, kpát báyá bǎchá, mánjati nɔkɔ bati. Yesu ayambi arem ntá baghɔkɔ bhi be, “Sɔt ka mpok ne yís bɔ́nkwɔ Fárisi. Bǎchi chi bǔ betábhá.”² Yéntiki enyíŋ ene bakuti, chɔŋ mánene. Ne ené echi bhésé bhésé chɔŋ mánku bo mandíŋi yɔ.³ Ndu echi nɔ, yéntiki enyíŋ ene bǎrémé ansem ansem, chɔŋ bo mangok yɔ kpoŋoroŋ. Ne menyíŋ ebhen bǎghati bǎrú bho ansem ansem chɔŋ bo mánte amfay beket mám-bik be bo mángók.

Mmu abhɔŋ bécháy chi Mandem

(Mt 10.28-31, 12.32, 10.19-20)

⁴ “Mamure bha, nchí ghati bhe be, báké cháy bǔ mmik. Bǎkway beway chi mmuet nkwa ke bápu kway beku enyíŋ echak ene ebebhe echa eyɔ.⁵ Ghók ká mmu ane bǎbhɔŋó béchay. Cháy ka

mmu ane ákway beway mmuet yeka, ne ankway memese be amem nepíngo!⁶ Pú mmu akway beku bǔkenen batay ne nkáp ane apu yényíŋ? Yé nɔ, Mandem apú ghɔkɔntik yé amɔt.⁷ Ke ná ne be? Mandem aríŋí yé chí mpáy beakáká emene ebhen béchí yéntiki mmu yweka anti. Bǎké chay ye yényíŋ ené bo bakway beku bhe. Besí Mandem, yéntiki mmu yweka abhɔŋ menwɔp tontó achá ngémtáy kenem.

Bo abhen bachi bǔ-Yesu

(Mt 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

⁸ “Nchí ghati ye be be, yéntiki mmu ane árém kpoŋoroŋ besí bǔ mmik be yi achi mmu wa, chɔŋ Me Mmu mfú ntá Mandem ndem besí bɔ́angel Mandem ndú nywɔp manyé be mmu wu achi awa.⁹ Ke mmu ane ataja kpoŋoroŋ besí bho be apu mmu wa, chɔŋ menkwɔ ntaja besí bɔ́angel Mandem be yi apu mmu wa.¹⁰ Ne chɔŋ Mandem amfoŋori yéntiki mmu ane árém ebúbú ɛ́ti Mmu ane áfú ntá Mandem, ke apú foŋori mmu ane árém ebúbú ɛ́ti ɛ́fóŋó Bedyere.¹¹ Mpok básóré bhe ambi ndu betaŋ be amem bekeré nenikímuet ebhap ne besí bǔbati etɔk ne bɔgɔbhanɔ, báké seme enyú bǎkway betaŋa mmuet ne ɛ́ti enyíŋ berem.¹² Mpok eyɔ chɔŋ ɛ́fóŋó Bedyere ántɔŋ be enyíŋ ene bǎbhɔŋó berem.”

Nekáy echíŋti mfɔ nkáp

¹³ Ené Yesu áchye baghɔkɔ bhi manie enyu eyɔ, mmu amɔt amem ngémtáy bho arem ntá Yesu be, “Ntɔŋ, ghatí mó-maya ánkóré newú etayese áchye ebha menyíŋ!”¹⁴ Yesu akeme yi be, “Nkwáne, agha ábhúré mé ntaŋá manyé ne nkóre menyíŋí newú ntá yeka?”¹⁵ Ke arɔk ambi arem ntá bo mankem be, “Sɔt ka mpok! Kém ká mmuet be báké fye ngoŋo ndu bebhɔŋ beyǎ menyíŋ. Puyé chi beyǎ menyíŋ ke békém nepém nkwa.”¹⁶ Yesu átém bó nekay be, “Nki múnkáp

amot áchyè nyaka yi beyä mbwot. ¹⁷ Eku abho békási andeme nõko be, ‘Chõj nku yi? Mbíki pere bhõj nebhuet bébhure mbwot?’ ¹⁸ Ke árem ne mmuet yi be, ‘Chõj mmokoti bétak ebha, ngoko ebhen béchíkítí, mfyé mbwot aya ne menyij ebha are.’ ¹⁹ Ndem ye ne mmuét eya be, ‘Onáj õbhõj beyä menyij ebhen besot beyä mamié. Képere sõjõri mmuet. Nyié, nyú, ònkú manják.’ ²⁰ Ke Mandem aghati yi be, ‘Wõ echinjímu! Nkúbhé beti ebhen, nepém ene némay. Ke menyij ebhen õbhúré bérõp chõj chi ebhen bo bachak!’ ²¹ Nõ ke éfakari ne mmu ane ábhúré menyij ntá yimbõj, ke yi keku menyij ebhen bébhõjõ menwõp besí Mandem.”

Nkojo Yesu abhõj besiki nti ne Mandem

(Mt 6.25-34)

²² Yesu aghati ye baghõkõ bhi be, “Nõ ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhõj basémé ãti nepém eni be chõj nyié yi, chõj mfyé yi? ²³ Nepém nkwa nébhíki cha nenyié? Nepém nkwa nébhíki cha ndené? ²⁴ Yijí ká kenen. Képú kwaj nenyié ne kápú fere mbwot ebhi. Kébhíki bhõj beket ne yé chi béták ebhen bébhure nenyié aré. Mandem ke áchyè kõ nenyié, ne besí Mandem, bãcha kenen ton-tó! ²⁵ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beku nepém eni nénsap, ye chi mandú nijinijí nénychá enyu nebhõjõ bebhak? ²⁶ Mbák ye bapú kway beku mandú menyij mbo eyõ, ndaká yi bãbhõj basémé ãti menyij bechak? ²⁷ Yijí ká bõchuchu abhen bágõ. Bápú kú betik, ne bapughoko nden. Ke nchí ghati bhe be, yé chí Mfõ Sólomon mmu ábhõjõ nyaka beyä keném, abhíki bhõj nyaka nden ene eri mbo yé chuchu amot. ²⁸ Mandem ké ághókõ táko ne beri ebhi, táko ane ákway bebhak echõj, mbúré angwõsi, mámfyé angõ. Bákási bé be ké Mandem

apu kwáy békwák mãmbõj nden béfyé amuet ke? Neka eneká ne Mandem négúpsi necha! ²⁹ Báké sõjõri ye batí yeka bebhep ãti menyij ményie ne ãti menyij menyú. ³⁰ Bõ mmik bákõjo menyij ebhen ke dijí ka be Etayeka arinjí be bãbhõjõ bebhõjõ bõ. ³¹ Fíé ká ntí chi be Mandem ámbák Mfõ yweka, ne chõj yí anchyè be menyij ebhen menkem nkwo.

Enyij Yesu átõjõ ãti kefõ mmik

(Mt 6.19-21)

³² “Bõbha, báké chay, yõndu bãchi nkwo bágõjõmém ane abhiki ya. Mandem abhõj manják bechye be akõre ndú kefõ eki. ³³ Tí ká menyij ebhen bãbhõjõ mãnychye nkáp ntá bachébhébo. Bõj ká bõbebhã-nkap abhen bápú chõjõ be nkáp anem. Bure ká kefõ menyij ekeka amfay. Aré, kó kébhak mpoknkem. Yé ngép apu kway beghep menyij are, ne kengok apú chwe áchõjti yenyij. ³⁴ Ebhak ené nkáp ywe áchí, aré ké nti ene nkwo nébhak.

Bák ká pë mpoknkem

³⁵ “Tonjítí ká mmuet mãndure berõjõ bheka. ³⁶ Bák ká mbo bõ-betok abhen mánõj be chi-betik awap amfu ndú epã nebhay ene yi áronjõ are ampõtnsem be mánéné mbinywõp ntá yi témté, mpok yi átwõ ádébhé nekok. ³⁷ Chõj endí encha ntá bo abhen bãbhak pë mpok etayap átwõ! Tetep nchí ghati bhe be mpok yi atwo, ághati bhõ manchõkõ amik, anchõjõ nden eyi, ansot nenyié anchyè bhõ manyié. ³⁸ Yé antwõ chí ne néntí bhiti, yé chí mpok nkõk ékõk, ke antemeri bhõ pë, éri encha ntá bõ betok bhõ! ³⁹ Dijí ká be mbo mbojõket arinjí nejõkõ nywõp enen ngép átwõ, mbu apú rõ mándak eket eyi. ⁴⁰ Bë nkwo bãbhõjõ betõjti mmuet Mmu ane áfú ntá Mandem átwõ chõj chi ndú mpok ane bãbhíki kaysi be yi átwõ.”

Mmō betok ane achi tetep

(Mt 24.45-51)

⁴¹Píta abhép Yesu be, “Acha, ɔtēm nekay enen chí ntá yese ke chí ntá bo mankem?” ⁴²Acha akeme yi be, “Mmō betok ane achi tetep ne ndiɲindak chí ane? Chí ane chi-betik ywi áchyé yi betaɲ be anjɲi noko batí bakū betik abhen bachi amem efo yi, anchye noko bho awap ákóre nenyíé ndū mpok. ⁴³Chɔɲ endí encha ntá mübetok wu ane chi-betik ywi átwɔ antemeri yi ndu ákù enyɲ ene baghati yi anku! ⁴⁴Nchí ghati bhe be, mbák nkubetik wu áku nɔ chi-betik ywi áchye yi betaɲ amfäy menyɲ ebhí menkem. ⁴⁵Ke mbák mübetok arem be, chi-betik awa átat bétwɔ, ambo beden bɔ-betok bachak, abhen baghoré ne abhen babhakanem, ne ambo ményie, anyu noko, kpát mmem ánkem yi, ⁴⁶chi-betik ywi átwɔ ndū nywɔp enen mübetok abhíki kaysi be yí átwɔ ne ndū neɲokɔ nywɔp enen mübetok wu abhíki riɲi. Antemsi yi, amfye yi nebhuet ane bo abhen bábhíki noko Mandem bachi. ⁴⁷Ne mübetok ane áriɲí enyɲ ene chi-betik áyàɲ yi anku, ke yi ke toɲti mmuet anku mbɔ enyu éyaɲ, bátemsi chɔɲ yi sayri. ⁴⁸Ke ane ábhíki riɲi enyɲ ene chi-betik áyàɲ yi anku, mbák akú enyɲ ene éyàɲ mantemsi yi, báchye yi chí mandú ntemsi. Bábhɛp tontó ntá mmu ane báchyé yi tontó. Ne báfyé amík tontó ntá mmu ane báfyé beyä menyɲ amó yi.”

Yesu arem be yi atwɔ ne ákóre

(Mt 10.34-36)

⁴⁹Yesu apet arem be, “Ntwɔ beguɛp chí ngó fá amik. Mbɔ ánaɲ akem, mbu nkɔɲ tontó! ⁵⁰Chɔɲ mámfyé me ndū esɔɲori mbɔ mmü ane báfyé yi anyén ndū mpok ane bájwiti yi. Nti népú pɔp me amem te esɔɲori ene éntwɔ emfuet! ⁵¹Bákáysí bé ntwɔ fá amik chí beku bo mámbák ndu kpák ne bati ke? Áe,

ntwɔ chí ne akóre. ⁵²Bébhó néne, yén-tiki eket ené bo bachi are bati atay, chɔɲ ákóre ámbak nenti nap. Bati arat keka abhen bati apay. Bati apay keka abhen bati arat. ⁵³Ákóre ábhak chɔɲ enyuné chí ápap móywi ane mbakanem, mmō ane mbakanem ampap etayi, nno ampap móywi ane ngoré, móywi ane ngoré ampap nno. Nnoném ampap ngoré móywi, ngoré ampap nnoném éywi.”

Mmu abhɔɲ berɲi mpok

(Mt 16.2, 3)

⁵⁴Yesu arem ye ntá ngémtay bho abhen bachi are be, “Mánáɲ mǎngɔ nebu ndū négírí ndū ebhě nebu ene mmok ánem are, bǎrem be ‘Manyieɲ átwɔ kwen’; ne émbak enyu yɔ. ⁵⁵Ne mǎnáj mǎngɔ nebháj ndu nebho bekwen, bǎrem be, ‘Enem étwɔ’; ne émbak enyu yɔ. ⁵⁶Bě bō betabha! Bǎríɲi béyɲi nebu mǎndem mbák manyieɲ ákwen chɔɲ, ne mbák apu kwen. Ndaká yí bábhíki riɲi menyɲ ebhen Mandem ákù ndū mpokó-ne?

Petnsem ndū ekɔɲ ne mümpap ywe

(Mt 5.25, 26)

⁵⁷“Ndak yí bě babhɔɲ bapú kway berɲi enyɲ ene echi chak be mmu anku? ⁵⁸Mbák ɔbhɔɲ ndak ne mmu ne yi ákú manyé ne wɔ, ɔku yi? Óbhɔɲ béghɔ be ndaka wu ámay ansem ené bábhíki rɔɲ ndu acha manyé. Mbák ónká yi ansɔt wɔ ambi ndū manyé, ntaɲá manyé áchye wɔ ntá bo mbɲ nkú ne bɔ mámfé wɔ. ⁵⁹Nchí ghati wɔ be, ɔpú fu wawak kpáte ɔnchye ákwɔ ywe ankem, yényɲi kerɔp.”

Tík ká nsem ndū bebú

13 Nkúbhé mpok yɔ, mbɔk bho abhen bachi aré, bátéme Yesu éti bo Galili abhen Páílet akú baway mpok báchye akap ntá Mandem. ²Yesu akeme bho be, “Bákáysí be bo Galili bho bákú nyaka bebú bacha bō etɔk Gálili bachak

ke? ³Nó bhò! Dó ngati be be, mbák bábhíki tíknsem ndú bebú ebheka, chòṅ be mankem māngu mbo bhò. ⁴Ná ne bō batí neku-ne-arat abhen ekerémfáy ene echi nepak éntíṅnyen Sílom ékwéné éwáy? Bákáysí bé efákárí nyaka ne bhò enyu yò chí ndu bákú bebú bacha bo bachak abhen bachi etòk Yerúsalem yò ke? ⁵Nó bhò! Nchí ghati be be, mbák bábhíki tíknsem ndú bebú ebheka, chòṅ bé mankem māngu mbo bhò.”

Yesu atém nekäy enòk ene epu nyu kepem

⁶Yesu atém ye bhò nekay enen be, “Mmu amòt apí nyaka enòk ene babhíṅi bé *fig amem nki ywi. Égháká nókó ményu kepem, are kò ambyo nòkò mbák ényu kepem, ke ake ghó yényíṅ. ⁷Aghati mmu ane ákù betik amem nki wu be ‘Yíṅí, ndú mamié áráat nchí twò beyaṅ kepem ndú enòk ene, ke mpu ghó yényíṅ. Kpót yó gúép amik! Ékù kpík yi fá téé, échet nòkò mmik ndéndem?’ ⁸Nkù betik wu akeme yi be, ‘Eta, dó émpét embak ndú mmíé enen nkwo. Chòṅ ntém nnet ywi ngabheri, mfyé ntòbhé-píó. ⁹Ne mbák ényu kepem mmíé mbúré éndi, ke mbák ébhíki nyu kepem, ðkwáy beghati me mkpòt yò nguèp amik.”

Yesu abú ngoré ane ábhéntí ndú nywòbhé neywémuet

¹⁰Éwak neywémuet bo Israel, Yesu áre tòṅ bo amem ekeré nenikímuetí eyap. ¹¹Ngoré amòt abhak aré ane efónjó ebúbu ékú yi ápéné ndú mamié neku-ne-arat, yí keperé kway beko chak. ¹²Yesu ághó nókó yi, abhíṅi yí arem be, “Mmá, neme ene némay.” ¹³Atòk yi ne amò. Témté wu, anyabhe mmuet téé, abho bebíti Mandem.

¹⁴Múnti ekeré nenikímuetí ághó nókó bé Yesu akù móngoré wu atañ ndú nywòbhé neywémuet enap, abé nti, abho berem ne eyòṅ etañatāṅ ntá bo abhen bachi are be, “Sébhòṅ manywòp átándat ndú békù betik. Mmu ámbòṅ neme, ántwò chí amem manywòp ayò be mám-bú yi. Éképere bhak chí ndú nywòbhé neywémuet.” ¹⁵Yesu Acha akeme ye yi be, “Bé bō betabha! Ntiki mmú yweka ápú kaṅari ye chí mpòṅ yi, yé chí mpòṅo batu yi ándòk anchye yó manyiep ndú nywòbhé neywémuet? ¹⁶Ná ne ngoré ne, mmó Ábraham ††ane Satan ágwóré ndú mamié neku ne arat. Échí ebéptí enyíṅ beferé yi ndú esòṅori ndú nywòbhé neywémuet ke?” ¹⁷Nerem Yesu áréme nò, ntíanwòp akem bōmpap abhi mankem. Ke beyá bo bábhòṅ maṅák be yi ákù menyíṅí maknkay bhò menkem.

Yesu atém nekäy sepem mónòk ane bábhíṅi be móstat

(Mt 13.31; Mk 4.30-32)

¹⁸Ébhíki tat, Yesu arem ye be, “Kefò Mandem kéchí mbo yi? Chòṅ njenti kò ne yí? ¹⁹Kefò Mandem fá amik kéchi mbo mósepem ane éno kéné bábhíṅi be móstat, ane bápí amem nki, séchák, ségó, séròp enòk ene kenen kétwò kénte manyay ndú batáp ayi.”

Yesu atém nekäy yís

(Mt 13.33)

²⁰Yesu apet arem be, “Chòṅ mpet njenti Kefò Mandem ne yi? ²¹Kechi mbo yís ane ngoré ásré achem ne nchán fláwa éráat. Mandu yís wu akù fláwa nkem amwòt, kpát ajwi amem enyíṅ ené yi achi aré.”

††13:16 Ndu nkaysi bo Israel, mbák mmu áchi ebhárémo Ábraham, nó achi mmu ane Mandem apème.

Mbi mábhéirí ke achi mbĩ nepém

(Mt 7.13, 14, 21-23)

²² Ené Yesu árõn Yerúsalem, are te ndũ betok begho ne bõbetok antõn nõko bho Eyoõn Mandem. ²³ Mmũ amõt abhep yi be, “Acha, chõn Mandem ampeme chi bãru bho?” Yesu arem ntá yap be, ²⁴ “Nu ka bẽfuét ndũ nyũbhá ane áchí mábhéirí. Nchí ghati bhe be beyã bho bãyanõ chõn befuet manchwe ke bãpú bhõn mbi. ²⁵ Mbõnõket ánán chõn amfate antiep mbĩnywõp, bãte nefí mãndep nõko nekõk ne mãnik nõko mmuet be, ‘Acha, nené bhese mbĩnywõp.’ Ke mbõnõket ankeme chí be, ‘Mbíkí riõn bhe ne yẽ chí ebhak ene bãfú.’ ²⁶ Mãmbo ye berem be, ‘Pú sèchõkõ nyaka nebhuet amõt sényíé, ne senyu ne wõ? Ne õtõn Eyoõn Mandem amem betok ebhese?’ ²⁷ Ke ákeme bhe chí be, ‘Mbíkí riõn bhe ne yẽ chí ebhak ene bãfú. Fã ká me besí, bẽ bakũ bebú mankem!’ ²⁸ Aré, chõn mãndi kebho ne mãmbak ndũ nenyie ámén mpok bãghõ Ábraham ne Áisek ne Jekõp ne baremé kepĩnti mankem chõkõ ndũ nebhueré kefõ Mandem, ené batiébhé be nefí. ²⁹ Chõn bo mãmfu mbi ne nsem, ebhẽ awõnem ne awõghõ, mãnchõkõ mãnyie epã ndũ nebhueré kefõ Mandem. ³⁰ Diõn ká be, chõn mbõk bho abhen bãchí ansem néne mãndõp bõmbi, ne abhen bãchí bõmbi mãndõp ansem.”

Yesu adi kebho õti bo Yerúsalem

(Mt 23.37-39)

³¹ Ndũ nkũbhé mpok eyõ, mbõk bõnkõwõ Fárisi bãrõk bãghátí Yesu be, “Fã fá dõk ebhak échák. Mfõ Hérod ãyanõ beway wõ!” ³² Yesu akeme bho be, “Dõk ká ghatí Hérod esõp eyõ be, ‘Chõn ndõk ambi bẽbok befõnõ bebúbeku ne mbú bho echõn ne mbúré, ne égháká nõkõ manywõp arat, nnaõa betik ebha. ³³ Yẽndu échí nõ, mbõnõ berõn Yerúsalem. Nchí kõ echõn ne mbúré

ne éghaka nõkõ ndũ nywõp enen nejwi arat ñgaka aré. Amem Yerúsalem ke báway nõkõ baremé kepĩnti Mandem.’ ³⁴ Yesu akók arem be, Eé Yerúsalem, bõ Yerusalem! Bẽ bo bãwã baremé kepĩnti Mandem, mãntemti nõkõ ne batay ndu beway bo Mandem átõ be mãngátí bhe Eyoõn eyi. Ndũ beyã mpok, nján besõt be mfyé amuet bẽ mãmbak ne me mbo bõnkõk abhen nno nkõk ákútí nebhuet amõt ne bebhap ebhi, ke bãpú ka be nku nõ! ³⁵ Ne néne, chõn Mandem amfere ntí ndũ eket eyeka, éndõp enyu eyõ. Nchí ghati bhe be, bãpú pere ghõ chõn mé, kpáte mpok ane bãrèm chõn be ‘Sémbítí mmu ane átwõ ndũ nnyén Mandem Acha.”

Yesu abú mmu ndũ nywõbhé neywẽmuet bo Israel

14 Ndũ nywõbhé neywẽmuet bo Israel nemõt, Yesu arõk ményíé nenyíé amem eket ene mũnti amõt ane achi mũnkõwõ Fárisi. Bo Fárisi bho bãtep yi amík amuet begho ndũ yi ákũ. ² Mũfú abhak besí Yesu ane ábhõnõ nemẽ afemntay. ³ Yesu abhép batõn ebhẽ Mandem ne bõnkõwõ Fárisi abhen bachi are be, “Ebhe eyese éká be mãmbú mmu ndũ nywõbhé neywẽmuet ke?” ⁴ Ke báke rem yẽnyõn. Yesu asõt mmu wu abú yí. Arõ ye yí arõk. ⁵ Abhép yé bho be, “Ntikí mmũ yweka ane mýywi ne yẽ mponõ yi ákwen amem mbokó manyiep ndũ nywõbhé neywẽmuet ke yi keya yẽ yí, yẽ yõ tẽmté ámféré?” ⁶ Bõ kekway békeme Yesu yẽnyõn.

Mandem ábhõnõ maõák ne mmu ane ásẽpti mmuet amík

⁷ Ené Yesu áyõnõ, aghõ ndũ bõ abhen mãnáká ndũ epa bare yap bebhaká kenókó. Achye bho manie be, ⁸ “Mpok mãnáká wõ ndũ epã nebhay, õké tiõn yap enõkõ kenókó õnchõkõ aré mbõnyune ékwáy befakari be mãnak mmũ ane acha

wɔ. ⁹Ne mmu ane ánáká bhe antwó andem be, 'Faté chye epok ene ntá mmú-ne.' Mbák émfákárí enyu yɔ, ʒfaté ne beyä ntíánwɔp bérɔŋ bechɔkɔ ndü nebhuet ane ábhíkí bhɔŋ yě mandú kenókó. ¹⁰Mpok mánáká wɔ ndü epa, yap chi enɔk ene ébhíkí bhɔŋ yě kenókó, be mmu ane ánáká epa ántwó, ankwáy berem ntá ye be, 'Nkwáne, twó chɔkɔ ndü enɔk kenókó.' Bó epa bachak mángo be mmu ane ánáká epa áchye wɔ kenókó. ¹¹Yě agha ane áyòŋ mmuet, Mandem ášèpti yi amik. Ne mmu ane ášèpti mmuet amik, Mandem ákòsi yi amfay."

¹²Yesu arem ye ntá mmu ane ábhíní yi ndü epa nkwɔ be, "Mpok ʒbhíní bho ndü nenyíé, ʒké bhíní chi mamuere bhe, ne bõneréket ywe, ne bõ nkáp abhen bachi kekɔt ne wɔ. Mbák ʒmbíní chi menyü bo bhɔ, bõ nkwó bákway bebhiní wɔ bé ʒnyíé nenyíé ne bhɔ ne eyɔ émbak akap ane ʒbhɔŋ. ¹³Mbák ʒnàk epa, bíní bachébbhébhɔ, ne babák, ne bakem, ne manemamík. ¹⁴Ne eyɔ éndi encha mbɔnyune menyü böbhɔ bápú kway bekeme enyiŋ ene ʒkú ntá yap. Ke Mandem ákap wɔ mpok yi ákú bo abhen bachi chak besí bhi mámpetnsem ndü nepém."

Yesu atém nekäy epä egho

(Mt 22.1-10)

¹⁵Yesu ánáŋá nókó bérémm menyin ebhen, mmu amɔt ane áchí ndü nenyíé ne yi, arem ntá yi be, "Chɔŋ éndi ntá yě agha ane ányíé epä ene ébhak ndü nebhuet Kefɔ Mandem awu amfay!" ¹⁶Ne Yesu aghati yi be, "Mmúfu anak nyaka erem epa, abhiní beyä bho. ¹⁷Mpok ane epa ébhɔŋ bebho ákwáy nókó, ató mɔbetok ywi be andɔk angati bo abhen yi anaka be, 'Twó ká, mánaŋ batonŋti yéntiki enyiŋ.' ¹⁸Arɔk aghati bhó, ke yéntiki mmu wap arɔbhe ghati yi chí be ndak akem yi. Ane mbi arem be 'Nku nki ne mbɔŋ bérɔŋ beyiní wu. Nikmuét,

ghatí etaye be áké benti.' ¹⁹Acháak arem be, 'Nku mpɔŋ byó ene ékwàŋ baki. Nchí yaŋ ndók ngó betik ebhen yɔ ékwáy beku. Nikmuét. Ghatí Etaye bé áké benti.' ²⁰Anefú arem be, 'Néne ke mbáy ngoré. Mpú kwáy ye bétwɔ.' ²¹Mmɔ betok wu arɔk aghati etayi menyin ebhen böbhɔ báreme. Mbɔŋóket abénti. Aghati mɔbetok yi wu be, 'Fú, dók áyák ndü yéntiki mbay ane áchí etɔk ne yéntiki nebhuet ane bo báchí are sɔt bachébbhébhɔ twɔ ndü epa ne bhɔ. Twó ne babák ne bakem ne manémamík.' ²²Mmɔ betok arɔk atwó, arem ntá yi be, 'Eta, nku enyiŋ ené ʒréme ke eket ébhíkí re jwi.' ²³Etayi arem be, néne 'Fú, dók, etɔk ndü babhí agho ne ndü babhí bebhi. Fíé betan bé bo mántwó bé eket epa énjwi. ²⁴Diŋí ká be, yě mmu amɔt ndü bo abhen njambi ke bõ ketwó, apú kwáy béghókóti enyiŋ ndü epa eya-ne."

Menyiŋ ebhen nkoŋo Yesu ábhɔŋɔ ménem

(Mt 10.37, 38)

²⁵Ngémtay bho béré kɔ ne Yesu. Ayibhiri mmuét arem ntá yap be, ²⁶"Mbák mmu áyàn bébhak ne me apú kwáy bebháak nkoŋo wa mbák abhíkí kɔŋ me ánchá etayi ne máyi, ne ngoré ywi, ne böbhi, ne, bõmayi abhen babhakanem ne abhen baghoré ne ankɔŋ me ancha ye chí mmueré yi. ²⁷Yě agha ane ábhíkí ka bepɔkɔ eyi eko ankɔŋo me apú kway bebhak nkoŋo wa.

²⁸"Mbák mmu yweka áyàn bete eket egho, pú áyambi anchɔkɔ amik ankay, angɔ mbák nkáp ane yi ábhɔŋɔ akway ane yi áte eket anaŋa? ²⁹Mbák abhíkí kɔ nɔ, ákwáy beghoko nebhúéréket ke yi kete eket ánáŋá, ne bo abhen bághó yɔ mámbɔ béwáy yi be, ³⁰'Ane abho bete eket ke echa yi menaŋa.'

³¹"Ne sénsɔt be mfɔ amɔt abhɔŋ batemé nenu nka byo (10, 000). Aperé rɔŋ menu ne mfɔ ane ábhɔŋɔ batemé

nenu nka esa, (20, 000) áku yi? Pú áyambi anchakɔ, ankaysi sayri, mbák ák-way menu ne mfɔ wu? ³²Ne mbák ángɔ bé betay ebhi bébhákí kway, áto bo ntá mfɔ wu mpok batemé nenu bhi babhuet nekɔ nesie be mánsókóri enyu ené bápú nu ne bati.” ³³Yesu arem ye be, “Échí enyumɔt ne be mankem. Mbák mmu abhíkí bhɔŋ nti berɔ yěntiki enyiŋ ene yi ábhɔŋɔ, apú kway bebhak nkoŋo wa.”

Ngáŋ ane ábhíkí bhɔŋ manyiŋti

(Mt 5.13; Mk 9.50)

³⁴Yesu arem be, “Ngáŋ áchí eríti enyiŋ. Ke mbák ngáŋ ábhíkí pere bhɔŋ manyiŋti mi, ná bákway beku wu ampet ambak eríti ngáŋ? ³⁵Enyú ngáŋ wu apú pere rí ndú yěnyiŋ. Ápú rí amik ne apu rí yě ndu befye ndu ntó-takɔ ane báyaŋ ámpɔ́ áchye ntɔbhé-píɔ. Báto wu to. Mmú ane áyaŋ begnok ántá batu angok sayri.”

Ághɔŋɔmén ane aneme

(Mt 18.12-14)

15 Mpokófu, babhebhé nkábhénti ne bakú bebú bachak béré kap Yesu ndu begnok menyiŋ ebhen yí átdŋ. ²Bónkwɔ Fárisi ne batɔŋ ebhé Mandem bábho ménywínti be, “Mónkwáne ásyepiti bɔ bebú, ne ányie te nenyié ne bho.”

³Éku Yesu atém bó nekay enen be: ⁴“Sénsót be mmú yweka amɔt abhɔŋ bágħɔŋɔmén besa betay. Mbák amɔt anem ebhi, ákú yi? Pú árd ané besa menwi nsem neku ne anwi, andak beyaŋ awu ámɔt kpát ambɔŋ wu? ⁵Ne mbák aghɔ wu, ápɔkɔ anyaŋa manki ne maŋák, ⁶ne mpok ane yi ágháká anywɔp, ábhiŋi mamuere bhi ne bakokosi bhi, angati bho be, ‘Ŋák ká ne me mbɔnyuné, mbɔŋ ághɔŋɔmen wa ane ánémé nyaka.’” ⁷Yesu arem ye be, “Nchí ghati bhe be nkúbhé enyu yɔ ké maŋák ábhák amfay ntá Mandem ne bɔáŋgel éti mmú bebú amɔt ane átikínsem ndú bebú bhi encha

bo besa menwi nsem neku ne anwi abhen bákáysi be bachi chak besí Mandem ne ntí apú ane bó bátik nsem ndú bebú bhap.”

Ebhókɔ nkáp ene énémé

⁸Yesu apet arem be, “Sénsót be ngɔré amɔt abhɔŋ bebhókɔ nkáp byó. Mbák ebhok émɔt énem, áku yi? Pú ádure erɔŋɔ, ansot ketíŋi anyɔ eket enkem, ambyo sayri mbánkem kpate angɔ yɔ? ⁹Ne mpok ághɔ yɔ ábhiŋi mamuere ne bakokosi bhi, angati bho be ‘Ŋák ká ne me mbɔnyune ngɔ ebhókɔ nkáp ene eneme.’ ¹⁰Yesu arem ye be nchí ghati bhe be bɔáŋgel Mandem bábħɔŋ maŋák éti mmú bebú amɔt ane átikínsem ndú bebú ebhi.”

Nekáy chi ne bɔbhi bati apay

¹¹Ndu berɔŋ ambi Yesu arem be, “Mmúfú abhɔŋ nyaka bó babhakanem bati apay. ¹²Éwak émót, ane mónkwen arem ntá etayi be, ‘Éta, chye awa ákóre menyiŋ bé.’ Étayap akóre menyiŋ ebhi ntá yap bati apay. ¹³Ansem mpáŋ manywɔp, ane mónkwen anyokoti menyiŋ ebhi apɔkɔ arɔk etɔk échák nekɔ nesie. Aré achɔŋti menyiŋ ebhi menkem ndu ményie epɔ nepem. ¹⁴Áchɔŋti nókɔ yěntiki enyiŋ, eremé nsay ékwén etɔk eyɔ enkem, arɔp amɔ apay. ¹⁵Éku arɔk, abhat mmuet ne mmú etɔk eyɔ amɔt. Ató yi be ándók, áne nókɔ bakók bhi amem nki ywi. ¹⁶Are yáŋ menyiŋ nenyié bakók, ke yě mmu kechye yi enyiŋ menyiŋ. ¹⁷Ke ásré nókɔ nkaysi ne mmuet yi arem be, ‘Ghɔ ká me-á, bakú betik etaya báchí awu mányie nenyié mmuet ngɔkngɔk, mándɔ nɔkɔ mbok, nsay átwɔ way me fá! ¹⁸Chɔŋ mfá mpetnsem ntá Étaya ngati yi be, “Éta, nku Mandem bebú, ne nku wɔ bebú. ¹⁹Mbákí pere kway mmu ane bábhiŋi be móywe. Sɔt me chí mbɔ nkubetik ywé amɔt.” ²⁰Afate abho bepetnsem ntá etayi. Ke ené yi abhuet nekɔ nesie, chi

aghó yi ndu átwò. Ntínso nékém yi, afate, ajet arók akém yi abhene. ²¹ Mmò arem ntá yi be, ‘Éta, nkú Mandem bebú, ne nkú wò bebú, ne mbíki pere kwáy mmu ane bábhíni be móywe.’ ²² Ke chi aghati bõ-betok bhi be, ‘Twó ká ayak ne ewet ene erí échá mãnsòbheri yi ne yò, mãmfyé yi senòñ ndù senòñáwò, ne nkwbhánya beak. ²³ Dók ye ká mãnkem mósene mpòñ mãngwáy mãnkú nenyíé be sényíé senkú manják, ²⁴ mbònyune mówa-ne agù nyaka, ke néne apet achi nepém. Anem nyaka ke mpet ngò yí.’ Afó kè epa ébhó.

²⁵ “Mpòk yò, móywi ane nsénsi abhak ebhi. Ágháká nókó kekwoót ne eket ndù yi afu ebhi ápetnsem anywóp, aghók ndù nkenkwet ne nebhen néchí anywóp. ²⁶ Abhíni mmòbetok amòt abhép yí be ‘Ntiki ndak áchí fá echòñ?’ ²⁷ Mmò betok wu aghati yí be ‘Mómáye apetnsem, ke etaye áway mósene mpòñ mbònyuné apetnsem dok.’ ²⁸ Mòmbi wu abénti, anisi bechwe anywóp. Chi afú arók are anik yí mmuet be anchwe anywóp. ²⁹ Ke akeme etayi chi be, ‘Yíni, beyá mamié ane ankem, nchí fá ne wò, nkú nòkò betik ntá ye mbò nsem. Yé òrem be yi, nkú kú, nke tañ ntí. Yé nò, òbhíki re chye me yé chi mómen bé nkú mãnják ne mamwèere bha. ³⁰ Ke mpok móywe-ne mmu áróñó ányíé menyiñ ebhe ne baghoré-nekò ápérensem, ówáyi yi esenémpon!’ ³¹ Chi abhíni ye yí arem be, ‘Mówa, òchí fá ne me mpòk nkem, ne yéntiki enyiñ eya, chí eye. ³² Échí mbú erítí enyiñ be senkem epa éne, sénkú manják, mbònyune mómáye ne agù nyaka ke néne achi nepém. Anem nyaka ke sépet seghò yi.”

Yesu atém nekay betòñ enyiñ mmu ákwáy békú ne nkáp

16 Yesu apet arem ntá bakoño bhi be, “Mũnkáp amòt achi nyaka. Abhòñ mübetik ane ákem menyiñ ebhi menkem. Bo bághátí yi be, mmú betik ywí wu áchòñti nkáp ywi. ² Abhíni

mübetik wu arem be ‘Ntiki ndak né ngoko éti ye? Dók twó mé ne bekátí ebhen ósíñí yéntiki enyiñ eya aré. Òbhíki pere kwáy békem menyiñ ebha.’

³ “Mmú betik wu arem ne mmuet yi be, ‘Chòñ nkú yi? Mmuet ápú mé békú betik betañ betañ, ne ntí ánwòp me meniñ meniñ. ⁴ Ébhíki tat, arem be, néne ndáñí enyiñ ene nchí kú bé bo mãnsíéptí me amem beket ebhap mpok báfere me ndù betik.’ ⁵ Abhíni bõ barem abhen chi-betik ywi amòt amòt. Abhép ane mbi be, ‘Yi ókém chi-betik wa?’ ⁶ Akeme yi be ‘Babhanjá bawet besa betay.’ Mmú betik wu aghati yi be, ‘Ghó ekati barem eye, sòt, wupsi, síñ babhanj besa bepay nsem byo ndù ene ekò ne.’ ⁷ Abhép ye anefú be, ‘Ókém ná?’ Akeme be, ‘Bebhá nchwi besa betay.’ Mmú betik wu achye yí ekati barem arem be, ‘Sòt, wupsi síñ bebhá nchwi besa menwi ndù ene ekò.’ ⁸ Chi-betik ywi ághó nókó bé arwó yi enyuyò, akaka yí bé yi abhòñ kéñwán békáysi ndak. Echi tetep be bõ mmiki ne bákú menyiñ ebhap ne keñwanj bácha enyù bo Mandem bákú ebhap.”

⁹ Yesu arem be, “Kefó bakáp ne menyiñí mmik kékway bétwò ne bebépti menyiñ ke nchí ghati bhe be, mãnsót kò mãnkú bo mámbák mamwèere bheka bé mpok kémáy, Mandem ánsòt bhe ndù bechókó bhi ebhen bébhíki bhòñ ngwenti. ¹⁰ Mmú ane ábhùre bariep ndù bàru menyiñ, ábhùre bariep mi ndù beyá menyiñ. Ne mmu ane ápú bhùere bariep ndù bàru menyiñ, ápú bhùere bariep ndù beyá menyiñ nkwo. ¹¹ Mbák bábhíki tòn be bábhùre bariep ndù baraká nkáp ne menyiñí mmik, agha ákway besiki nti ne be amfyé kefó bakáp eken kebhihi bhòñ ngwenti amò yeka? ¹² Mbák bápú bhùere bariep ndù menyiñ ebhen báfyé amò yeka, yé mmu ápú kway bechye bhe menyiñ ebhen bechi amfay? ¹³ Yé mòbetok apu kwáy betok bachi batí apay ndòñ amòt. Mbák

ámboŋ bachi bapay, ákɔŋ amɔt ancha anefú, mbák épú nɔ, áchye kenókó ntá amɔt, ambyak anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok nɔkɔ menyiy mmik.”

Mbók menyiy ebhen Yesu árémé

¹⁴ Yesu árém nɔkɔ menyiy ebhen, nkwo Fárisi bo bákɔŋ nkáp tontó báre way yi.

¹⁵ Yesu aghati bo be, “Bé báchí bo abhen bátɔŋ mmuet be báchi chak besí bho. Ke Mandem ariŋi bati yeka. Enyiy ené bo báyiŋi bé ebhɔŋ menwɔp chí enyiy ene Mandem ápàp.”

¹⁶ Yesu apɛt arem be, “Jɔn Njwiti ápére twɔ, bo bátɔŋ nyaka chi menyiy ebhen bechi amem basiŋ Moses ne amen baremé kepinti. Basiŋi mɔ ké bo bákɔŋo nyaka. Jɔn átwɔ nɔkɔ, bábho beghati bho Mbok Ndíndí éti Kefɔ Mandem, ne yéntiki mmu are nu bechwe aré ne betaŋ.

¹⁷ Ke echi wikirik be mfay ámfúét, mmik amfuet, echa be mandú enyiy ndú basiŋ amen Moses ne amen baremé kepinti áném. ¹⁸ Echi ye be, yéntiki mmu ane áró ngɔré ywi ndú nebhay, akwɛn berwɔp. Ne mmú ane ábháy ngɔré ane nném áró ndú nebhay, akwɛn nkwo berwɔp.”

Nekáy mǔnkáp ne Lásárɔs

¹⁹ Yesu atém nekay enén be, “Mǔnkáp amɔt achí nyaka ane afyé nden beyá nkáp, anyie nɔkɔ epa yéntiki nywɔp.

²⁰ Nchéhémú amɔt achí nyaka. Aka nyén be Lásárɔs. Báre bhure yi ndú nyúbha mǔnkáp wu mpoknkem. Mmuet yi ajwi ne befuet. ²¹ Abhóŋ ekwak menyie yé chi bechɔkɔti ebhen békwènti amik mpok mǔnkáp anyie nenyie. Enyiy echak abhak be mmú mǔnkáp éré rɔŋ éniŋi nɔkɔ befuet ebhi. ²² Ansem mpok, nchéhémú wu agú, bɔángel Mandem basɔt yi barək amfay, bákɔ yi achɔkɔ kekwɔt ne Ábraham. Mǔnkáp agú nkwo, bábhéme yi. ²³ Arɔk etɔkɔ bawú, abhak ndú beyá esɔŋɔri aré. Áyóŋ nɔkɔ amík am-

fay, aghó Ábraham nekɔ nesie ne Lásárɔs abhak yí nepaká mmuet. ²⁴ Mǔnkáp wu akók ye arem be, ‘Eta, Ábraham, ghɔ me ntínso. Tó Lásárɔs ántáp senɔŋ awɔ ndú manyiep antwɔ ankwene me nti mandú. Nchí ndú beyá esɔŋɔri amem ngó-ne.’

²⁵ Ke Ábraham akeme yi chi be, ‘Mówa, ké ghɔkontik be mpok ɔchí awu amik, ɔbhɔŋ nyaka berítí menyiy ené Lásárɔs ábhɔŋ chí bebéptí menyiy. Ke néne yí achí sayri fá ené wɔ ɔchí ndú nenyié ámén. ²⁶ Diniŋ nkwo be, eremé nepi nékɔre bhese enyuné, yé mmu apu kway befu fá ampe antwɔ ntá yeka; ne yé mmu apú kway berɔ ebhé yeká, ampé ántwɔ fá ntá yese.’ ²⁷ Mǔnkáp wu arem be, ‘Eta Ábraham, nikmuet tó ye Lásárɔs ndú nneréket etaya. ²⁸ Mbɔŋ bɔmaya batí atay. Ghati yi ándók ánsemti bho be báké twɔ nkwo ndú nebhueé nenyié ámén ane.’

²⁹ Ke Ábraham akeme yi chí be ‘Bɔmaye babhɔŋ basiŋ Moses ne amen baremé kepinti. Mángók menyiy ebhen basiŋi mɔ ághàti bho.’ ³⁰ Arem ntá Ábraham be, ‘Áe Eta Ábraham, eyɔ ébhíkí kway. Mbák mmu amɔt ane ánáŋá agú ámpétnsem angati bho, chɔŋ mántiknsem ndú bebú bhap.’ ³¹ Ábraham aghati ye yi be, ‘Mbák bɔmaye babhíkí ka beghok menyiy ebhen bechi amem basiŋ Moses ne amen baremé kepinti, nɔ bápú kway beghok ye chi mmu ane ánáŋá agú ke ápetnsem ntá yap.’”

Sɔt ka mpok be mmu áké kú nti ankwen ndú bebú

(Mt 18.6, 7, 21, 22; Mk 9.42)

17 Yesu abho bégháti bakoŋo bhi be, “Mamɔ ane átèn bo ndú bebú ápú nɔkɔ bétwɔ. Ke chɔŋ émbep énta ntá mmú ane ákè mamɔ ántwɔ ntá bho! ² Échí sáyri ntá mmu wu be mánsɔt ntay negho mánsɔt emi eyi, mámese yí amem manyu echa yi bebhak nepém ankɔ mmú amɔt ane ánókó Mandem ankwen ndú bebú. ³ Sɔt ka mpok! Mbák mómaye ánkɔ

wɔ bebú, ghatí yi bé ándó epɪŋ eyɔ. Mbák atíknssem ndú bebú bhi, foŋorí yi. ⁴Ne mbák akɔ wɔ bebú ndɔŋ tándrámtɔ ndú ewak ne yéntiki ndɔŋ antwó, anik wɔ mmuet be, ‘Eta foŋorí mé,’ ɔbhɔŋ bé-foŋorí yi.”

Neka nébhɔŋ betɔŋ

⁵Bõnto Yesu barem ntá yi be, “Acha, kwak bé neka enese néntán nendok ambi.” ⁶Acha akeme bho be, “Mbo bãbhɔŋ neka ne Mandem enén néchí yě chi níŋíníŋí mbo mósepem ane enok éne bábhiŋi be *móstat, mbɔ bákway béghati enok ene be, ‘Fá fá ne bakaŋ dók tɛ awu amem manyu’, ne yó éngok be.”

Betik ebhen múbetok Yesu

⁷Yesu arɔk ambi betɔŋ. Arem be, “Sén-sót be mmú ywɛka amɔt abhɔŋ múbetik ane áchí ebhi ákɔ betik, yě chí ndu bebhábheri bághɔŋmɛn, yě chí ndu bék-wáj mbaŋ. Mbák afú ebhi apetnsem anywɔp, wɔ chi-betik ywi ɔghati yi be, ‘Tɔwó chókó amik nyie nenyíé?’ ⁸Pú ɔghati yi chí be, ‘Dók wupsí nden, kɔ nenyíé twɔ ne nɔ. Nnánŋ nnyíé nnáná, ɔnsɔt ene ɔnyie?’ ⁹Mbák akɔ mbo enyu ɔghátí yi ɔpú kwáy bekaka yi be, ‘Ɔkɔ a’ mbɔnyune akɔ chí betik ebhen yi ábhɔŋɔ bekɔ. ¹⁰Émbák ye enyumɔt ne bhe. Mánánŋ mánkɔ betik menkem ebhen báchyé bhe, bãbhɔŋ berem chí be, ‘Séchí chí bõ betok, yě ndak áchák ápú. Sékú chí enyiŋ ene sébhɔŋɔ békɔ.”

Yesu abú bõ ebhaŋákwa bati byo

¹¹Ndu Yesu ákò berɔŋ Yerúsalem, are fúét ndú ndyerebhi Samária ne Gálili. ¹²Nechwe áchwè amem mótok amɔt, bõ ebhaŋákwa bati byo bághó yi ndu átwò, báte, kerɔŋ kékwót ne yí. ¹³Bábho bebik mándeme nɔkò bé, “Yesu, Eta, ghó bhese ntínso.” ¹⁴Yesu ághó nókó bho, aghati

bho be, “Dók ká ntá bachiákap Mandem be máchák bhe.” Ené bárɔŋ, ebhaŋákwa yap émay. ¹⁵Mmu wap amɔt ághó nókó bé ataŋ, abho bepɛtɛnsem ntá Yesu ambiti nɔkò Mandem ne eyɔŋ amfay. ¹⁶Ágháká nókó besí Yesu, akwén yi bekak ankaka nɔkò yi. Éfákári be mmú wu achí chi mmu Samária. ¹⁷Yesu arem ye be, “Pú bõ bati byo ke mbúú? Abhénéfú bati nénénamɔt báchí fá? ¹⁸Ndiere kenkò ne aywíntí ke ápérénsem bebíti Mandem-é?” ¹⁹Yesu aghati ye mmu wu be, “Faté, dók ebhak eye. Neka enén ɔbhɔŋɔ ne me nékɔ ɔtaŋ.”

Netwó Kefɔ Mandem

(Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰Nywɔp némɔt, mbɔk bõnkɔw Fárisi bábhep Yesu be, “Ntíkí mpok Mandem ábhák ne bo fá amik mbo Mfɔ wap?” Akeme bho be, “Yě eriŋ épú ene étɔŋ be Mandem abho békem bo mbo Mfɔ wap. ²¹Ne yě mmú apú kwáy berem yě be, ‘Ghó ká Mandem fa ne bho mbo Mfɔ wap!’ Dɪŋí ká be Mandem anánŋ achi Mfɔ ndú nkɔw ywɛka.” ^{¶¶}

²²Yesu arem ye ntá bakoŋo bhi be, “Mpok átwò ane bãbhɔŋ chɔŋ ekwak bebhak ne Me Mmu mfú ntá Mandem yě chí ndú nywɔp nemɔt ke be kebɔŋ mbi. ²³Mpók yɔ, chɔŋ bo mámbak abhen bághàti bhe be, ‘Ghó ká yi awu!’ Báchák mandem be, ‘Ghó ká yi fá!’ Mbák mǎngók nɔ, báké rɔŋ, báké bho békɔŋo bho. ²⁴Mbo enyú miámian ákòt angɔɔ, befu ebhókó nebu émtɔ beghaka échák, nó ké ébhɔŋɔ bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twɔ. ²⁵Ke yí abhɔŋ beyambi angó beyá esɔŋori ne mkpáká bho abhen echɔŋ mámbyak yí, ke antwó. ²⁶Mbo enyu éfákári nyaka mpok Nóa, nó ké éfákari chɔŋ ke Mmu ane áfú ntá Mandem ambesi. ²⁷Bo mány-iè nyaka mányù nɔkò, abhen bãbhàŋ

¶¶17:21 Ékwáy bebhak nkɔw be: Kefɔ Mandem kénánŋ kéchi amem batí ayɛka.

baghoré mámbay nõkõ, ne abhén bátòk bhõ mántoko nõkõ kpate nywõp enen Nóa áchwé amem áchwí, ne manyiep átwõ akuti mmik awáy bõ mankem. ²⁸Chõj émbak nkwo mbo enyũ echi nyaka mpok Lot. Bo mányìè nyaka ne mányu nõkõ. Bákù nyaka menyij ne abhen béti mánti nõkõ menyij ebhap. Mbak bákway nyaka nenyíé, abhénéfú mánte nõkõ beket. ²⁹Ke ndũ nkúbhé nywõp enén Lot afa etok Sódóm, Mandem akú ngó áfú amfay ne ekem mbo batay ane á-dù, anye mbo manyiep, ásõj bõ mankem. ³⁰Nó ke ébhàk chõj ne bo mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ábhèsi.

³¹“Ewak eyõ, ébhák enyumõt ne mmu ane achi amfáy eket. Áké rõj kpik anywõp be ampõkõ menyij ke ambue. Enyumõt ne mmu ane achi ebhi. Áké rem bé ápetnsem anywõp ansõt yenyij. ³²Báké ghõkõntik enyij ene é-fákári nyaka ne ngoré Lot. ³³Mmũ ane áyàn bepeme mmuet, chõj aném nepém eni. Ke yé agha ane áká ménem nepém eni éti ya, chõj ambõj nõ. ³⁴Nchí ghati bhe be, ndũ mpok yõ ane mëpetnsem, bõ bati apay bákway bebhure ndũ bekók mémõt, mánsõt amõt mandõk ne yí, mándõ anefu. ³⁵Baghoré bati ápay bákway bebhak ndũ ntay nemõt mánkõk nõkõ nchwi, mánsõt amõt mándõk ne yí, mándõ anefú.” ³⁶[Bõ bati apay bákway bebhak ebhi, mánsõt amõt, mándõ anefú.] ³⁷Bakõjo Yesu bábhép yi be, “Acha, menyij ebhén béfákari chõj fá?” Yesu arem be, “Nebhuet ane egú-nnya echi, aré ké kenen eken kényìè begú nnya kécheme.”

Nekây kénkwésé ne ntajà manyé

18 Yesu atém nekay enénéfú ntá bakõjo bhi ndu betõj bhõ be, bábhõj menikmuet ntá Mandem mpoknkem, keferé ntí are. ²Arem be, “Ntajà-manyé amõt achi nyaka etokõfú, Mandem yi ke chye kenókó, nti nkwa yi kebõj mpok ne yi. ³Kénkwésé

amõt abhak nkwo etok eyõ. Are rõj ntá ntajà manyé wu anik nõkõ yí mmuet be, ‘Eta, táj manyé ya sayri fere me amó mumpap awa.’ ⁴Ndũ nebhõnet, ntajà manyé wu kefyé ntí. Ke ansem mpok, achõkõ diíí arem ne mmuet yi be, ‘Yëndu mpú chye Mandem kenókó, ne mbákí bhõj mpok ne nti nkwa, ⁵ke ndu mõngoré-ne árdõj chi ambi bechye me esõjõri, chõj ntáj manyé yi sayri nchye yi. Mbák épú nõ, apú sebhe me ante amik.”

⁶Yesu Acha arem ye be, “Bághok nõ enyij ene ntajà manyé ane áfú chak áréme? ⁷Mbák mmu mbo yi ákwáy nyaka békwak mõngoré wu, Mandem ke apu kway bekwak bo abhen yi áyábhé mbák bádi kebõ ntá yi béti ne ngósi? Ákway béchõjti mpok ke ankwak bhõ? ⁸Nchí ghati bhe be, chõj Mandem amkpót manyé áyák anchye bõbhi. Ke mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ápérensem, chõj angó bo abhen bábhõjõ neka ne Mandem fá amikí?”

Yesu atém nekây múnkwõ Fárisi ne mbebhé nkabhénti

⁹Yesu atém nekay enénéfú ntá bo abhen bakaysi nyaka be bachi chak besí Mandem, mámbayaka nõkõ bo bachak. ¹⁰Yi be, “Bo bati apay bárdõj nyaka menikmuet amem ekerákap Mandem. Amõt abhak múnkwõ Fárisi, anefú abhak mbebhé nkabhénti. ¹¹Múnkwõ Fárisi ate eyí ebhak anik mmuet be, ‘Mandem, nkáká wõ be mpú mbo bo báchák abhen bachi baghép, bakũ bebú, ne bakwené berwõp. Nkáká wõ be mpú mbo yé chí mbebhé nkabhénti ane áté nõ awu. ¹²Nchí bhak ndũ netarénsay ndõj épáy ndu sõnde amõt. Ne ndũ menyij ebha menkem nchí chye ndu amõt amfay baru byo mbo akap ntá ye.’ ¹³Ke mbebhé nkabhénti ate nekõ nesie. Ntí, yi ke yõj amfay, ne adep awó anti arem be, ‘Eta Mandem, nchí mmũ bebú. Ghõ me

ntínsol! ¹⁴ Nchí ghati bhe be Mandem ásót nyaka be mbebhé nkabhénti wu achi chak besí bhi. Ékebhák nɔ ne múnkwɔ Fárisi mbɔnyuné Mandem ášèpti yěntiki mmu ane áyòŋ mmuet, ke ákòsi yě agha ane ášèpti mmuet amík.”

Yesu ayét mǎmbɔ

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ Bofú básót bǔbhap bǎrɔk ntá Yesu ne bhɔ be yi anyaŋa bɔ amɔ anti anjet bhɔ. Baghokɔ bhi bághɔ nókɔ nɔ, bábho besáyti bhɔ be báké ku nɔ. ¹⁶ Ke Yesu abhiŋi bǔbhɔ ne bǔbhap. Ne ntá baghokɔ bhi arem be, “Dǔ ká mǎmbɔ mántwɔ ntá ya, báké chyet bɔ mbi mbɔnyune bǔ abhen bachi mbɔ bhɔ ké Mandem abhak Mfɔ wap.” ¹⁷ Diŋí ká be, mbák mmu abhíkí rɔ Mandem ankem yi mbɔ mónkwen apú kway bebhak ndú mpǎy bo abhen Mandem achi Mfɔ wap wáwák.

Múnkáp

(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ Éwak émot, mǔnti bo Israel abhép Yesu be, “Ntɔŋ, wɔ mmú ndíndí, chɔŋ nkɔ yi ke mbǔŋ nepém enén nebhíkí bhɔŋ ngwenti?” ¹⁹ Yesu akeme yí be, “Ndaká yí ǔbhíŋí me be mmú ndíndí? Mmú ndíndí apú. Mandem aywínti ke achi Mmú ndíndí. ²⁰ Ɔríŋí bebhé Mandem. Bérém be, “Óké kwen berwɔp. Óké wáy mmu. Óké ghep. Óké te ntísie ákwáré. Chiě máye ne etaye kenókó.” ²¹ Mmú wu árem bé “Nnán nchí bhuerɛ bebhé ebhen menkem.” ²² Yesu ághókó nókɔ nɔ, arem ntá yi be, “Érɔp enyíŋ émot ené ǔbhíkí re ku. Dók tí menyíŋ ebhe menkem, chyě nkáp ntá bachébhébhɔ. Mbák ǔnkú nɔ, chɔŋ ǔmbɔŋ kefɔ menyíŋ amfay. Ɔntwɔ ye ɔnkoŋo me. Ne chɔŋ ǔmbɔŋ kefɔ menyíŋ awú amfay.” ²³ Ághókó nókɔ nɔ, apɔp, arɔbhe rǔŋérɔŋ mbɔnyune abhǔŋ nyaka beyǎ menyíŋ. ²⁴ Yesu ayíŋi yí, arem be, “Ébèmuet tontó be múnkáp anka Mandem ambak Mfɔ ywi. ²⁵ Échí

wikirik be mpɔŋɔ baso ámfuét ndú mbok mbíábhan écha múnkáp béka Mandem ambak Mfɔ ywi.” ²⁶ Bo abhen baghoko beyɔŋ ebhɔ bábhép Yesu be, “Agha ákwáy ye bebhɔŋ nepém enen nébhíkí bhɔŋ ngwenti?” ²⁷ Yesu akeme bhɔ be, “Enyíŋ ené écha nkwaŋwaŋ, épú cha Mandem.”

²⁸ Píta asá eyɔŋ arem be, “Yíŋí, sérɔ menyíŋ menkem sékòŋo wɔ.” ²⁹ Yesu aghati bhɔ be, nchí ghati bhe be, “Mmú ane árɔ yě eket, yě ngoré, yě bǔmayi, yě etayi ne máyi, ne yě bǔbhi éti Kefɔ Mandem, ³⁰ Mandem áchye chɔŋ yi menyíŋ ebhen beyǎ becha ebhen yi aneme fá amík. Ne chɔŋ ambɔŋ nepém enen nébhíkí bhɔŋ ngwenti ndú mmik nkɔ.”

Yesu arem ndɔŋ ené éjwí érat bé chɔŋ mángwáy yi

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ État nókɔ, Yesu asɔt baghokɔ bhi bati byo ne apay nepak. Abho bégháti bhɔ be, “Ghók ká! Sérɔŋ nɔ chí Yerúsalem, ne aré, chɔŋ yěntiki enyíŋ ene baremé kepínti Mandem básíŋí éti Mmu ane áfú ntá Mandem émfakari. ³² Chɔŋ mánkém yi mámfye amɔ bǔbati abhen bápú bo Israel, mánjókɔ yi, ne mánsokɔti yí, ne mámpati yi batié amuet. ³³ Chɔŋ mándén yi ne ekpa, ne mángwáy yi. Ke égháká nókɔ manywɔp arat, ampetnsem ndú nepém.” ³⁴ Ke baghok Yesu kekwimem yě chi ndú enyíŋ émot ndú ebhen yi áréme. Bébhak bhésé bhésé ntá yap ne bó kekém enyíŋ ene yi areme.

Yesu abú nnémámík etɔk Jeríko

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

³⁵ Mpok Yesu aghaka kekwoɔt ne Jeríko, nnémámík amɔt abhak nepak mbi chókɔ, aniŋi noko meníŋí. ³⁶ Ághókó nókɔ ndú beyǎ bó báfuèt, abhép enyíŋ ene éfákari. ³⁷ Bágháti yi be, “Yesu ane Násáret ke áfuèt.” ³⁸ Abho ye bábík

be, “Yesu! Mmɔ Mfɔ Debhít! Ghó mé ntínso!”³⁹ Bo abhen bárɔ̀n ambi b́aré sayti yi be ánychók ḱpák; ke akpik are bik ne eyɔ̀n etanetaɔ̀n be, “Mmɔ Mfɔ Debhít! Ghó mé ntínso!”⁴⁰ Yesu áte, achye eyɔ̀n be mántwɔ̀ ne yi. B́átwɔ̀ nók kékwòt ne yi, Yesu abhép yi be,⁴¹ “Ɔ́yán ḿenká wɔ̀ yi?” Akeme Yesu be, “Acha, nchí yaɔ̀ mpet ngo mban.”⁴² Yesu arem ye ntá yi be, “Ghó mban. Neka enén ɔ̀bhɔ̀nɔ̀ ne me nékú ɔ̀taɔ̀n.”⁴³ Témté wu, abho begho mban! Ne abho bekoɔ̀n Yesu, ambiti nɔ̀kɔ̀ Mandem. Bo mankem bághó nók nɔ̀, babho bebiti nkwò Mandem.

Yesu ne Sakio

19 Yesu achwe etok Jeríko are ko befuɛt.² Mmu amɔt abhak aré ane aka nnyén be Sakio. Abhak m̀nti babhebhé nkábhénti. Abhóɔ̀n beyá nkáp.³ Áríɔ̀n nók bé Yesu áfuɛt, abho beyaɔ̀n mbi be ángó enyũ mmu Yesu achi, ke ɛ̀ti kembɔ̀n eki ne beyá bo, yi kekway begho yi.⁴ Ajet arɔ̀k ambi, akó amfáɔ̀ enɔ̀k ene bábhɔ̀nɔ̀n be Síkámɔ̀ ndũ mbi ane Yesu ákò are ndu áyàɔ̀n begho yi.⁵ Yesu ágháká nók are, ayon amík amfay aghati Sakio be, “Sakio, sep twó áyák. Mbɔ̀n bébhak eket eye echɔ̀n.”⁶ Sakio aseɔ̀n amík áyák, anak Yesu eket yi ne beyá maɔ̀nák.⁷ Bo bághó nók ndũ Yesu áɔ̀n ndũ eket Sakio, b́aré nywinti mándeme nɔ̀kɔ̀ be, “Yesu áɔ̀n bebhák kenkɔ̀ amem eket nku bebú.”⁸ Ené Yesu ne Sakio báchí anywɔ̀p, Sakio afate arem ntá Yesu be, “Acha, ghók, chɔ̀n nkóre menyin ebha ndũ baru apay, nchye ndu amɔt ntá bachébhé bho. Ne mbák nsɔt enyini mmu ndũ mangwɔ̀, chɔ̀n nkeme yɔ̀ ndɔ̀n enwi.”⁹ Yesu arem ntá yi be, “Echɔ̀n, Mandem apémé wó ne efo eye enkem mbɔ̀nyune wɔ̀ nkwò ɔ̀chí ebháre mɔ̀ Ábraham ane Mandem ábhɔ̀n bépeme.”¹⁰ Ne Me Mmu mfú ntá Mandem ntwò béyán ne bépeme chi bo abhen manémé ebhi.”

Yesu atém nekäy mmu ane áɔ̀ bakú betik abhi ne nkáp

(Mt 25.14-30)

¹¹ Ené bo bághòk menyin ebhen Yesu áre m, arɔ̀k ambi betem nekay nechak. Ntí abhak be, anán agháká nyaka kekwòt ne Yerúsalem, ne bo bákàisi nyaka be Kefɔ̀ Mandem kɛ̀twɔ̀ fá amik mandú mpok.¹² Yesu aghati ye bho be, “Nném mmu amɔt arɔ̀ nyaka etok yi arɔ̀k etok échák neko nesie bé mánkú yí mfɔ̀ ntá bɔ̀bhi ke ampetnsem.”¹³ Ápére rɔ̀n, abhinɔ̀n bakú betik abhi bati byo. Achye yéntiki mmu wap ebhá nkáp, arem be ‘Kɔ̀ nók ká esie ne nkáp wu kpáté mpok neperénsem ená.’¹⁴ Arɔ̀ ye are rɔ̀n. Ke bɔ̀ etok yi bápap nyaka yi. B́átó ye bo be mándók mán-gátí mfɔ̀ ngo be ‘Acha, sébhíkí yaɔ̀n mmũ-ne ambák mfɔ̀ ywese.’¹⁵ Yé nɔ̀, nerɔ̀n yi arɔ̀nɔ̀ bákú yí mfɔ̀. Ápére nók nsem etok yi, abhinɔ̀n bɔ̀ betik abhen yi achye nyaka nkáp be mántwɔ̀ yi angɔ̀ nsay ane bábhɔ̀nɔ̀n.¹⁶ Ane mbi arɔ̀k aghatí yí be, ‘Acha, mbɔ̀n nsáy bebhá nkáp byo amfay ebha é mɔt ene ɔ̀chye me.’¹⁷ Mfɔ̀ wu arem ntá yi be, ‘Ɔ̀ku sayri, ɔ̀chí erítí nkubetik! Téndu ɔ̀tɔ̀nɔ̀ ndũ mandú enyini be ɔ̀bhère bariep, méchyé wɔ̀ betan bekem betok byo.’¹⁸ Ane ájwí bati apay atwó arem be, ‘Acha, mbɔ̀n nsay bebhá nkáp betay amfay ebha é mɔt ene ɔ̀chye me.’¹⁹ Mfɔ̀ arem ntá nkubetik wu be, ‘Méchyé wɔ̀ betan békém betok begho betay.’²⁰ Nku betik achák atwɔ̀ arem be, ‘Acha, ghó ebhá nkáp eye. Nnep nyaka wu ndũ ebhókonden mbese. Mbíkí kú enyini ne wu.’²¹ Mbɔ̀n nyaka becháy mbɔ̀nyune ɔ̀chí mmu mbeápak. Enyini épú eye, ɔ̀sɔ̀resɔ̀t. Ne ɔ̀ghè m enyini ené ɔ̀bhíkí pi.’²² Mfɔ̀ wu aghati yi be ‘Wɔ̀ nkubetik mbúmbu, eyɔ̀nɔ̀nyu ye éway wɔ̀! Ɔ̀ríɔ̀n bé nchí mmu mbeápak. Ɔ̀ríɔ̀n bé nchí sɔt ené épú eya, ne nchí ghem ené mbíkí pi, pú nɔ̀?’²³ Ke ndak yi ɔ̀bhíkí fyé nkáp awa amem ekerénkap? Mbɔ̀ ɔ̀ku nɔ̀, mbú ndu ntwò

né, mbíkí sɔt wú ne nsáy?’²⁴ Aghátí ye bo abhen báchí are téé be, ‘Sɔt ka ebhá nkáp eyí yɔ mánchye ntá mmu ane ábhónǝ bebhá byo.’²⁵ Bárém ntá yi be, ‘Acha, pú yi abhɔŋ bebhá byo?’²⁶ Mfɔ wu akeme be, ‘Nchí ghati bhe be, mmu ane ábhónǝ, báchye yi échák. Ke ane ábhíkí bhɔŋ, básɔt ntá yi yě chí mandú ane yi ábhónǝ.’²⁷ Ne mbák chí bǝmpap abha bhen, abhen bábhíkí yaŋ nyaka be mbák mfɔ wap, twɔ ká ne bhɔ fá, mángwáy bhɔ besí bha.”

Yesu achwe Yerúsalem mbo mmu ane anu ansɔt awónem

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Yesu átém nókɔ bhɔ nekay enen, arɔk ambi békɔ berɔŋ Yerúsalem, yi abhak ambi, bo abhen báchi ne yi mankoŋo nɔkɔ ansem. ²⁹ Ágháká nókɔ kékwót bǝbetɔk Betfáge ne Bétani, ndú Njie Menɔk *Ólif, ató baghɔkɔ bhi bati apay ambi. ³⁰ Aghati bhɔ be, “Dók ká ndú mótɔk ane achi afɔ ambi. Nechwe ane báchwe are chɔŋ mángɔ mɔ mpɔŋɔ batu sesét, ane yě mmu abhíkí re kɔ ne yó. Kaŋarí ká twɔ me ne yó. ³¹ Mbák mmú ámbép be ntí ane bákàŋari yó, ghati ka yí be, ‘Acha ke áyàŋ yɔ.”

³² Bǝ abhen yi átó, bárók, bághó yěntíkí enyíŋ mbo enyú yi aghati bhɔ. ³³ Éné bákàŋari mɔmpɔŋɔ batu wu, bǝ abhen babhɔŋɔ yɔ, bábhép bhɔ be, “Ndaká yí bákàŋari mɔmpɔŋɔ batu wu?” ³⁴ Bákéme be, “Acha áyàŋ yɔ.” ³⁵ Bárók ye ne yɔ ntá Yesu. Básót nden ené mfáymuɛt eyap basɔbheri mɔmpɔŋɔ batu wu, bákwák yi achɔkɔ amfay. ³⁶ Ne ndú yi ákɔ árɔŋ, bo béré sɔt ndené mfáymuɛt eyap mángay nɔkɔ ambi be mɔmpɔŋɔ batu wu anko amfay.

³⁷ Ágháká nókɔ kékwót ne nebhuɛt ane mbi árɔ Njie Menɔk Ólif ásép Yerúsalem, ngémtáy bakoŋo bhi bábhó meŋák, mámbítí nɔkɔ Mandem ne eyɔŋ amfay

éti menyíŋí maknkay menkem ebhen bó bághó. ³⁸ Mándeme nɔkɔ be, “Mandem ánjét mmu ane átwɔ ndú nnyén Acha! Mandem Mfay ke áchye kpák. Sénchíe yí kenókó!” ³⁹ Mbɔk bǝnkwo Fárisi abhen báchí ndú ngémtáy bo bhɔ, bárém ntá Yesu be, “Ntɔŋ, sáy bakoŋo bhe márchɔkɔ kpák.” ⁴⁰ Yesu akeme bhɔ be, “Nchí ghati bhe be yě mbé márchɔkɔ chí kpák, batay ábik ambítí Mandem.”

Yesu adi éti Yerúsalem

⁴¹ Yesu ágháká kékwót ne Yerúsalem, aghó etɔk, adi kebho ndú ntínso nékem yi ne Yerúsalem, ⁴² andeme nɔkɔ be, “Mbo be bǝríŋí yě chí echɔŋ, menyíŋ ebhen békú bo mámbónǝ kpák, mbé éri-e! Ke néne, bechi bhese bhese nta yeka ne bǝpú gho bhɔ. ⁴³ Mpok átwɔ ane bǝmpap abheka bátwɔ mánkap be, mántep nkók ankap etɔk yeka, mánchet bhe bebhé menkem. ⁴⁴ Ne máchwe mánaŋa bhe ne bǝbheka mankem, mámokoti etɔk enkem enyuné yě ntay népú rɔp amfáŋ ntí. Chɔŋ émfakari nɔ, mbɔnyuné bábyak Mandem mpok yi átwɔ bépéme bhe.”

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakǝsie

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu arɔk achwe amem ekerákap Mandem abho bebok bǝ abhen bákɔ esíé amem, ⁴⁶ ambe nɔkɔ ne bhɔ be, “Ékátí Mandem érém bé Mandem arem be, ‘Éket eya ébhɔŋ bebhak chi ekeré nenikímuɛt’, ke báyíbhírí yó érɔp chi eket ené baghép bábhése are!”

⁴⁷ Yesu are rɔŋ ye antɔŋ nɔkɔ bo amem ekerákap Mandem, yěntíkí nywɔp. Bǝ-bati bachiákap Mandem, ne batɔŋ ebhé Moses, ne bǝbati etɔk bachak báre yáŋ mbi beway yi. ⁴⁸ Ke bó kebhoŋ mbi mbɔnyuné bo mankem bábhɔŋ nyaka ekwak béghok menyíŋ menkem ebhen Yesu árém.

**Bábhép Yesu ebhak
ene betañ ebhi béfú**

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

20 Éwak émɔt, ené Yesu átɔŋ bo amem ekerákap Mandem angati nɔkɔ bho Mbok Ndíndí, bōbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Mandem ne bōbati etək bārɔk ntá yi, ²barem be, “Ghatí bhese, ntiki betañ ɔbhɔŋɔ beku menyin ebhen né ɔkù? Agha áchyé wo betañ ebho?” ³Yesu akeme bho be, “Me nkwo mbɔŋ enyinj bebhep be. Ghatí ká me. ⁴Betaŋ ebhen Jŋn ábhɔŋɔ nyaka ndu bejwiti bho, béfú chi ntá Mandem ke ntá nkwa?” ⁵Báre kem epúítí ne bati be, “Chəŋ séndem be yi? Mbák séndem be betañ ebhen Jŋn béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíká noko eyəŋ eyi?’ ⁶Ne mbák séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa’, bō mankem bátemti bhese ne batay mangway, mbɔnyune bɔ mankem mánóko sayri be Jŋn achi nyaka ndemekepinti Mandem.” ⁷Ékú bakeme Yesu be, “Sébhíká rinji.” ⁸Ne Yesu aghati bho be, “Menkwɔ mpú ghati ye be mmu ane áchyé mé betañ beku menyin ebhen né mékù.”

**Yesu atém nekáy bakú
betik ne mbəŋónki**

(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

⁹Yesu abho ye bétém bɔ nekay nechak be, “Mmúfú achi nyaka. Ati nki api menək vain are. Afyé bo are, be mánku betik mankore nsáy ne yi. Arɔ ye arɔk nekɔ enen yi átət, etək echak. ¹⁰Mpok bekɔk kepem énkɔ ákwáy nókɔ, mbəŋónki ató bakú betik abhi bachak be mándók mánst aywi ákóré mbwɔt. Ke bō betik bho kechye. Bákém yi baden, bábók, apetnsem amó amɔ. ¹¹Mbəŋónki ató mübetok achak. Bákém awu nkwo bádén, báchyé yi ntiánwɔp, bábók apetnsem amó apay. ¹²Ató

mmɔbetok ane ajwi bati arat. Bádén, báfyé befuet amuet, bábók, afú arɔk. ¹³Éku mbəŋónki wu arem ne mmuet eyi be, ‘Chəŋ nku ná? Chəŋ ntó mbɔŋ mmɔnti wa. Yé yí, bábhəŋ béchye yi kenókó.’ ¹⁴Ke bakú betik báhɔ nókɔ yi, bábhó berem ne bati be, ‘Yinj mbɔŋ móywi né, ne yi ké ábhɔŋɔ ményié newú etayi. Twɔ ká senkem yi séngway bé etayi á-náj ángú, menyinj ebhi méndəp chi ebhese.’ ¹⁵Móywi wu áchwé nókɔ amem nki, bákém yi baya báfú amem nki ne yi, barək baway.” Yesu átém nókɔ nekay enen, abhép bɔ be, “Bákaysi be chəŋ mbəŋónki wu anku yi ntá bōbhɔ? ¹⁶Chəŋ antwɔ angway bho, anchye nki wu ntá bo bachak.” Báhókó nókɔ nɔ, babho berem be, “Mandem ake ka!” ¹⁷Yesu ayinj bho dí, abhep be, “Ntí basiŋj amen achi be yi? Basiŋj amen árəm be:

‘Nkúbhé ntay enen batəket báguébhé bé nébhíká ri,
nó ke nérɔbhé ntay enen nékémé eket
nechá batay áchák ankem.’

¹⁸Yéntiki mmu ane akwene ndú ntay enen, ásiepti ndú mbiŋ, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi amuet, néchɔkoti yi.”

**Bábhép Yesu éti nkábhénti
ndu báyaŋ yi ánkwén anyu**

(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

¹⁹Yesu atém nɔkɔ nekay enen, batəŋ ebhé Mandem ne bōbati bachiákap Mandem bariŋj be atém nekay enɔ chi éti yap. Báre yaŋ bekém yi, ke báchəy bo abhen báchi are. ²⁰Bárɔk ye ambi beyaŋ mbi bekém yi. Bátó baghokotí kepi ntá yi be mánkɔt ngepti be bachi bō tetep. Ke bārɔŋ nyaka chi be mámbébhé nókɔ yi menyinj kpát ankwén anyu, ankwén ndú ntá yap be mansɔt yi manto ntá Góbhano Rom mmú betañ menkem bechi yi amɔ. ²¹Baghokotí kepi bho bārɔŋɔ nókɔ ntá Yesu, babhep yi be, “Ntəŋ, sérinj bé menyinj ebhen ɔrəm ne ɔtəŋ bechi chak. Sérinj bé ɔpú yinj mmu ndú besí ɔn-

cháy yi, ke ḏtṅ tetep ḗti menyin ebhen Mandem áyàṅ bo mánkũ. ²² Ghatí bhese, ebhé yese eka be sénchíe nkábhénti ntá Mfṵ Rom ke ébhíkí ka?" ²³ Yesu arinji bapu map, arem ntá yap be, ²⁴ "Tṵṅ ká me ebhókó nkap." Bátṵṅ nókó yi abhép bhṵ be, "Ntí ághá né aré? Ne nnyén chí enen ághá?" Bákéme yi be, "Chí ntí Sisa, Mfṵ Rom. Ne nnyén, chí eni." ²⁵ Yesu arem be, "Chíe yé ka nta Mfṵ Rom yéntiki enyinj ene echi eyi, mánychye ntá Mandem yéntiki enyinj ene echi ene Mandem." ²⁶ Bághókó nókó enyinj ene Yesu areme, bápóp! Bó kebhoṅ yényinj ndũ enyinj ene yi áréme, ene éku yi ankwen anyu be bo mánkém yi besí bho. Bárṵp kpákpákpak.

**Enyinj bábhébhé Yesu
ḗti neperénsem ndũ nepém**

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Mbók bönkwo Sádusi bárók ntá Yesu babhép yi ḗti neperénsem ndũ nepém. Bönkwo Sádusi bábhíkí noko nyaka be bawú bápèt choṅ nsem ndũ nepém. Babhép yi be, ²⁸ "Ntṵṅ, Moses asinj ndũ ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngṵré ke bó kebhoṅ yé mmó, mómayi abhoṅ besṵt ngṵré wu bé ámbé bo ne yi ndũ nnyén manṵ ane ágú. ²⁹ Bó chi amṵt bati tándrámtṵ báchí nyaka. Ane mbi abháy ngṵré, ágú kebhoṅ yé mmó. ³⁰ Ane ákṵṅo asṵt kénkwésé wu ndũ nebhay ágú kebhoṅ mmó. ³¹ Ane ájwí bati arat nkwo asṵt yí ke ágú kebhoṅ mmó ne yi. É-fákári enyumṵt ne bo mankem bati tándrámtṵ. ³² Ndũ ngwenti, ngṵré wu nkwo ágú. ³³ Ndu echi nṵ, mpok Mandem ákũ bawú mámpétnsem ndũ nepém, ngṵré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, bati tándrámtṵ, yéntiki mmu wap abhay nyaka yi."

³⁴ Yesu akeme bhṵ be, "Fá amik, baghṵré ne babhakanem bábháy bati, ³⁵ ke bo abhen chṵṅ bápétnsem ndũ nepém, mánychwe ndũ mmik nkṵ, bápú pere bháy nebhay ³⁶ mbṵnyune bápú

pere kway begu. Bábhak mbṵ boáṅgel Mandem, bábhak bṵ Mandem abhen yi akũ bápétnsem ndũ nepém. ³⁷ Yé chí Moses atṵṅ nyaka kpoṅoroṅ ndũ mbok enṵk ené ngó ádũ are be bawú bápét choṅ nsem ndũ nepém. Ndũ basiṅí mi ḗti mbok eyṵ, Moses ábhini Mandem mmu achi Acha be, 'Mandem Ábraham, Mandem Áisek, Mandem Jekóp!' ³⁸ Eyṵ ḗtṵṅ be Mandem achi Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Ntá Mandem, böbhṵ mankem bachi nepém." ³⁹ Mbók batṵṅ ebhé Mandem báká ne yi, barem be, "Ntṵṅ, ṵrem sayri!" ⁴⁰ Yé mmu kepere mṵ bébhép yi yényinj.

**Mpeme Mandem afyé
nyaka bariep bé àtò**

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37a)

⁴¹ Yesu abhép bo abhen bághòk yi be, "Ná bákway berem be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be àtò achi ebhárémṵ Mfṵ Debhít? ⁴² Mbṵṅ Debhít asinj amem Ékátí Bakway be:

'Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, choṅkṵ fá ebhé awónem eya ndũ enṵk-kenókó,

⁴³ kpate nkũ bömpap abhe mándṵp mbṵ enṵk

ene choṅ ṵnyàṅa bekar are.'

⁴⁴ Debhít ábhini nyaka Mpeme ere be Acha. Ná Achá áyibhiri ambak ebhárémṵ ywi?"

**Yesu aghati bakoṅo bhi be
mánsót mpok ne batṵṅ ebhé**

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

⁴⁵ Besí bo mankem abhen bághòk yéntiki enyinj, Yesu arem ntá baghókṵ bhi be, ⁴⁶ "Sṵt ka mpok ne batṵṅ ebhé Mandem. Bákṵṅ beghap mánkó mansep ne bewubhe wubhé nden amṵet nefísie be bo mánkáká nókó bhṵ ne kenókó. Bákṵṅ nkwo béchoṅkṵ ndũ bebhaká kenókó amem bekeré nenikámṵet ne ndũ bepa.

⁴⁷Ne mányìè menyìy mánkwésé ndù mangwò, mánkù nòkò berórì nenikímuet besí bhó mbò be bachi berítí bho. Chòy ntémsí yap anjá ancha.”

Akap ane kénkwésé ngoré

(Mk 12.41-44)

21 Ené Yesu achi amem ekerákap Mandem, ayinji aghó ndù bò bakáp báfyè akap amem ekubhé nkáp. ²Aghó nkwo kénkwésé amot ane eyi épú ndu afyé bǒbebhókó nkap bapay. ³Yesu arem be, “Nchí ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ane yéntiki mmu. ⁴Ndù beyä bakap ké yéntiki mmu wap áféré mandú achye mbò akap, ke nchéb-hé ngoré ne, achyé yéntiki enyiy ene yi ábhóyó.”

Yesu arem bé chòy mánchòyti ekerákap

(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵Mbòk baghókó bhi béré rem éti berí ekerákap Mandem, mánkak nòkò berítí batay ané básóré báté yó ne éti menyiy ebhen bo báchyé be mánsóbhéí eket ére. Ke Yesu arem ntá yap be, ⁶“Menyiy ebhen bǎghò ne menkem, mpok átwò ane eket ene érdò amik enkem yényiy keròp téé.”

Chòy mánchye bakojo Yesu beyä esòyori

(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷Bábhép yi be, “Ntòy, ntiki mpok chòy menyiy ebhen béfakari, ne ntiki eriñ éb-hóyó beku bo mandinji be mpok ane ótwò aròp kékwót?” ⁸Yesu akeme bhó be, “Sòt ka mpok be báké rwo bhe mǎnjíbhíí bati yeka. Beyä bo bátwò chòy mánsòt nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nòkò be, ‘Me ke nchi Mpeme ane Mandem afyé nyaka barièp be átó!’ Ne be, ‘Mpok akway ane Mandem ápème mmik!’ Mbák mǎngókó nó báké kojo bhó. ⁹Ne mpok bǎghókó

nsòyó-nenu ne ebyòk, báké chay. Menyü menyiy ebhò bebhòy befakari, ke eyò épú tòy be ngwenti mmik aròp kekwo.”

¹⁰Yesu aròk ambi bérérem be, “Chòy betòk ménu ne betòk béchák, bafó etòk mánu ne batí bafó etòk. ¹¹Chòy be-tantí nenyikisí mmik ne nsay ne beghorí mame mémbak mbǎy ne mbañ. Ne chòy menyiy ebhen méntwò ne beyä becháy, ne berinji maknkay mémfu amfáy. ¹²Ke menyiy ebhen menkem béperé fákári, chòy mánkem be, mánchye esòyori, mánsòt be mandòk amem bekeré nenikímuet ebhap mántay be are, mamfyé bhe amem bekerékenòy. Ne chòy mámfye be amó bafó ne bògòbhano be mántay be éti ya. ¹³Chòy eyò énychye bhe mbi beghati bò Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁴Ku yeka batí yeka be bǎpú seme éti enyiy ene bábhòyò berem ndu betanja mmuet, ¹⁵mbònyune chòy membòy nchye bhe enyiy ene bábhóyó berem, nchye neriñindak be mǎnchók manyü bòmpap abheka. ¹⁶Chòy yé chí bachi ne manò bheka, ne bǒmayeka, ne bǒ nneréket, ne mamwere bheka mámfye be amó bòmpap abheka. Ne chòy mángwáy mbòk yeka. ¹⁷Chòy bo mankem mámpap be éti báchí bakojo bha. ¹⁸Chòy menyiy ébhen ménkway befakari ne bhe ke yé ekák emenénti mmu yweka epu nem. ¹⁹Mbák mánté kákátí, chòy mámpeme mmuet eyeka.

Yesu arem be Yerúsalem abhòy bekwen

(Mt 24.15-22; Mk 13.14-20)

²⁰“Mpok bǎghó bakwó batemé nenu ndu bákábhé Yerúsalem, dinji yé ka be mpok bechòyti Yerúsalem akway. ²¹Mpok yò, bǒ abhen bachi atú Judéya mámbúé, mámbésé amfay njie. Abhen báchi amem etòk Yerúsalem mámbúé mándók. Ne abhen bachi nefí báké chwe etòk, ²²mbònyune manywòp ayò chi ane ntémsi, béku be, menyiy menkem ebhen bechi amem Ekáti Mandem mém-

fú tetep. ²³Ne chõj émbép encha ntá baghré ne menie ne abhen báchí ne bõ amõ mpok ayõ! Chõj beyã besõjõri méntwõ fá amik ne Mandem anka bõ Yerúsalem mángõ bebenti bhi. ²⁴Chõj mángwáy beyã bhap ne bõakparenja, ne mánkemti bachak mbo basémé nenú ndü betõk ne betõk. Chõj bo abhen bábhíkí riñi Mandem mánjati Yerúsalem kpate mpok ayap amfuet.

Menyiñ ebhen bebõjõ befakari ke Yesu antwõ

(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

²⁵“Mpok yõ, chõj beriñi maknkay mémbak amfay ndü mmok, ne ndü ntañ ne ndü mambe. Ne fá amik, chõj betõk mémbõjõ basémé ne becháy ãti beremti ebhén befü ndü mpérényen ene bõmanyu. ²⁶Chõj bo mámbõjõ becháy kpáte mbõk mámfé ndu báriñi bebépti menyiñ ebhen bébhõ befakari fá amik. Chõj betañ mfáy ményikisi. ²⁷Ne chõj Mmü ane áfú ntá Mandem ambesi, ande twõ amem nebhanj, ne beyã betañ ne kenókó. ²⁸Mpok menyiñ ebhen bébhõ befakari, tã ká sené ne nkaysi be mpok ane Mandem áfere bhe ndü esõjõri arõp chi kekwtõ.”

Nekã enõkõ Fig nétõñ bhese

(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

²⁹Yesu atém bõ nekay enén be, “Yiñi ká enõk *fig ne menõk béchák. ³⁰Netém ane bõ bébho bétem betõ, báriñi be eso ércõp chi kékwõt. ³¹Échí enyumõt ne netwõ wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánáj mángõ ndü menyiñ ebhén-ne ngátí bhe befãkari, diñi ká be mpok ane Kefõ Mandem kétwõ arõp kekwtõ. ³²Nchí ghati bhe tetep be menyiñ ebhen menkem bébhõ befakari, ke mkpáká bho abhen echõj amfuet. ³³Chõj mfay amfuet, mmik amfuet, ke eyõj eya épú fuet wáwák.

Bák ká pẽ mpoknkem

³⁴“Sõt ka mpok bé báké fye ntí ndü ményie nenyié tontó, báké fye ntí ndu mmém ne báké bhõjõ basémé ãti menyiñ ebhen nepemé mmik enen. Menyiñ ebhen békway beku be nywõbhé netwõ ena némbák témchok ntá yeka ndü bábhíkí tonji mmuet, ne némbayti bhe mbo ntá. ³⁵Chõj menyiñ ebhen befãkari ndü nywõp enõ ménjñi yéntiki mmu fá amik. ³⁶Bák ye ka pẽ mpoknkem, mánik nõkõ mmuet be mámbõjõ betañ bébue menyiñ ebhen bebõjõ befakari, mánte besí Mmu ane áfú ntá Mandem.”

³⁷Yéntiki nywõp Yesu are tõj bo amem ekerákõp Mandem. Éghaka nõkõ béku, ankó andõk ambure amfay njie menõk Ólif. ³⁸Ne néyí nõkõ, bo mámpu mandõk ntá yi amem ekerákõp Mandem ndu beghok menyiñ ebhen yi átonj.

Bõbati etõk báté eyu be mángwáy Yesu

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-54)

22 Mpok ane bo Israel mányìè epã Bret ane kebõjõ yís arõp kekwtõ. Bábhñi epã yõ be, *Nekinji. ²Bõ batí bachiãkap Mandem ne batõj ebhé Mandem béré yan mbi beway Yesu bhésé bhésé mbõnyune báchây nyaka enyiñ ene bo bakway beku.

Júdas aka beti Yesu

(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

³Satan akó anti Júdas ane mpãkíri nnyén eni nechi be Iskaríõ. Júdas achi nyaka mmu amõt ndü nkwo baghõk Yesu bati byo ne apay. ⁴Arõk anyié beti ne bõbati bachiãkap Mandem ne bõbati batemé nenu abhen bábhãbheri ekerákõp Mandem, enyu yi ákway beti Yesu ntá yap. ⁵Bábhõjõ mañák tontó, ne báká bechye yi nkáp. ⁶Júdas aka ne bhõ. Abho

beyañ mbi ndu bétí Yesu ntá yap ndü mpok ane ngémtay bho bapu gho.

Yesu aghati baghókó bhi be mántònti nenyíé Epá Nekiñi

(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Jn 13.21-30)

⁷ Nywɔp Bret ane ábhíkí bhɔɔ yís nék-wáy. Ndu nywɔp enɔ ké báwáy nyaka mɔ́nkwomén ane Epá Nekiñi, ⁸ Yesu ató ye Píta ne Jón ne eyɔɔ be, “Dók ká toñtí menyin bé sényíé Epá Nekiñi.” ⁹ Bábhep yi be, “Ǿyàɔ séntòntí yó fá?” ¹⁰ Yesu akeme bho be, “Yiñí ká, nechwe ane báchwé etok, chɔɔ mǎngó mmu ane ápókó ejó manyiep. Koñó ká yi kpáte eket ené yi áchwe, ¹¹ mǎngati mboñɔket be, ‘Ntɔɔ áto bhese be sémbep wɔ be, mókeré manko ane mbóɔɔ ményie Epá Nekiñi ne baghók abha achí fá?’ ¹² Chɔɔ antóɔ be móket ane achi amfay ne achik ane bábhóɔ besɔbheri. Toñtí ká yéntiki enyin aré.” ¹³ Bárók, baghɔ yéntiki enyin mbo enyü yi aghati bho. Bátònti Epá Nekiñi aré.

Yesu anyié nenyíé ngwenti eni ne baghókó bhi

(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kɔr 11.23-25)

¹⁴ Mpok ákwáy nókó, Yesu achókó ndu éfémé nenyie ne bonto. ¹⁵ Aghati bho be, “Nnán njǎɔ menyie Epá Nekiñi ené ne bhe tontó ke nchwe ndü esɔɔri. ¹⁶ Nchí ghati bhe be, mpú pere nyíé chɔɔ Epá Nekiñi kpáte mpok Mandem ákù bo mándiñi ntí epá ene, nó chi mpok yi ábhák Mfɔ bö mankem.” ¹⁷ Yesu asɔt ye nkóp ne mmém amem. Áchyé nókó bakak ntá Mandem, achye ntá bonto andeme noko be, “Sɔt ka nyú, nti anyü anchye nti. ¹⁸ Nchí ghati bhe be, bébhó echɔɔ, mpú pere nyú mmémen kpáte mpok ane Mandem abhak Mfɔ bo mankem.” ¹⁹ Asɔt ye ekpókó bred. Achye bakak ntá Mandem. Are bókoti anchye noko ntá baghókó bhi, andem noko be, “Bret-ne até

ndü mmuet eya ane nchí chye mbo akap éti yeka. Mǎndɔp, mǎnkù noko enyune ndu bétik me.” ²⁰ Mánájá nókó ményie nenyíé, asɔt nkóp ne mmém amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbo enyü yi ákù ne nenyíé. Arem be, “Né chí Nku Nko ane Mandem ányú ne bö mmik éti newú ena ndu betɔɔ be chɔɔ anku *Nku Nko ane yi ányú ne bo ante. ²¹ Ke mmu ane áti me achí fá chókó ányie nenyíé ne me. ²² Nchí rem nɔ mbɔnyune chɔɔ Me Mmu mfú ntá Mandem ngu mbo enyü yi áréme. Ke chɔɔ émbép encha ntá mmu wu nɔ áti me ntá bömpap abha!” ²³ Bönto bábhó bebhhep bati be, “Ntiki mmü ywese ákway beku ane enyü ndak ntá yi e?”

Yesu apet atóɔ bakoɔ bhi neseptímuet

²⁴ Baghókó Yesu babho bekem epáiti ne bati ndu bériñi mmu wap ane áchá abhenefu. ²⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bafɔ abhen betókó mmik babhɔɔ betañ amfay böbhap ne yéntiki mmu ane ábhóɔɔ betañ amfay bho, áyàɔ mámbiñi yi be, ‘Nkwaka-bho.’ ²⁶ Ke éké bhák nɔ ne bhe. Múngo yweka abhɔɔ bebhak mbo mɔ́nkwen ndü nkwo yweka, münti ambak mbo mübetok. ²⁷ Agha áchá nti? Mmü ane báfuèt yi nenyíé ke ane áfuèt nenyíé? Pú ane áchókó mámfuèt yi nenyíé? Ke nchí ne bhe mbo mübetok.

²⁸ “Bé ké bǎté ne me ndü besɔɔri bha menkem. ²⁹ Ne nkúbhé mbo enyu Etaya áchyé me betañ menyie kefo, enyu yɔ ké nchí ku chɔɔ be be nkwo manyíé kefo. ³⁰ Chɔɔ mǎnyie ne mǎnyú ne me nebhuèt amɔt ndü epá kefo eya, ne mǎnchókó nkwo ndü menókó kefo ndu bekem manéréket Israel byo ne apay.”

Yesu arem be chɔɔ Píta andem be abhíkí riñi yi

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-30; Jn 13.36-38)

³¹ Étaré nókó, Yesu arem ntá Píta be, “Símun, Símun, ghók! Báchyé Satan be-

taŋ bé ámó bhe, amfap abhén bári ne abhen babebhe mbo mmũ ányíkisi kasará ndu besot ane yi ághàŋ gari. ³²Ke nnikmuet eti ye bé ʒké rɔ bébhɔŋ neka ne me. Ne ʒnán ʒmpétnsem ntá ya, ʒké rɔ befye bɔmaye nti.” ³³Píta akeme yi be, “Acha, yé báfyè wɔ chi ekerékɛnɔŋ, ye báwày wɔ wáy, mǝgú chi ne wɔ.” ³⁴Yesu aghati yí be, “Píta, diŋi bé nkɔk aperé kók betí ebhen, chɔŋ ʒndem ndɔŋ érát be ɔbhíkí riŋi me.”

Enyũ bakoŋo Yesu bábhɔŋɔ bétóŋti batí-yap

³⁵Yesu abhép baghɔkɔ bhi be, “Mpok ntó bhe pósá ti, ebha ti, nkwoɔbhánya beka ti, báchep nyaka yěnyiy ke?” Bákéme yi be, “Wáwák.” ³⁶Aghati ye bho be, “Ke néne, mmũ ane ábhɔŋɔ nkáp ankem wu amuet. Mmũ ane ábhɔŋɔ ebhá nekɔ ánsót yɔ. Ane ábhíkí bhoŋ akparenja, ántí ndé yi anku akparenja. ³⁷Nchí ghati bhe be enyiy ene básíní ndũ Ekátí Mandem eti ya, ebhoŋ befu tetep. Nɔ chi ené érem be, ‘Básot yi mbo nku bebú amot.’ Menyiy ebhen básíní eti ya bébhɔŋ befu tetep.” ³⁸Baghɔkɔ bhi barem be, “Acha, ghó ɔakparenja bapay fá.” Aghati bhó be, “Dɔ ká nɔ.”

Yesu are nikhue amfay Njie Menok Ólif

(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹Yesu afa ye arɔk amfay Njie Menok Ólif mbo enyu esí. Baghɔkɔ bhi barɔk ne yi. ⁴⁰Aré, aghati bho be, “Nik nók ká mmuet be mbák nemɔ nétwo báké kwen.” ⁴¹Árémé nók nɔ, arɔ bho, atén mmuet ambi mandú, mbo ndũ nebhuet ane ʒtém ntay nengaka. Atep mánén amik, abho menikhmuet be, ⁴²“Étaya, mbák ɔkɔŋ, feré nkɔp esɔŋɔri ne bé ámfóri me. Ke ʒké kɔ enyiy ene mǝyán, kɔ chi ené wɔmbɔŋ ʒyàn.” ⁴³[Ené yi ánikmuet nɔ, ángel Mandem abhesi yi besí, afyé yi nti. ⁴⁴Ne ndũ beyá baseme, are nikhmuet ne nti eni

nenkem. Nsɔŋtí ane áfú yi amuet are chiti amik mbo bakɔŋ manɔŋ.] ⁴⁵Ánájá nók menikhmuet, afate, apetnsem ndũ nebhuet ane yí árɔ baghɔkɔ bhi. Aghɔ bho ndu bábhure kenɔ ndu mánáj bápóbhé eti beyá basémé. ⁴⁶Yesu abhép bhó be, “Ndaká yí bábhure kenɔ? Faté ká, mánikmuet be nemɔ néntwɔ, báké kwen.”

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.1-11)

⁴⁷Ené Yesu abhuét berem nɔ ne baghɔkɔ bhi, eká bho échwóp. Júdas, mmu amot ndũ nkwo baghɔk Yesu batí byó ne apay, abhak bɔ ambi. Arɔk kek-wɔt ne Yesu ndu bébhéne yi. ⁴⁸Ke Yesu abhep yi be, “Júdas, ʒbhéne Me Mmu mfú ntá Mandem ndu beti me ntá bɔmpap abha?” ⁴⁹Baghɔkɔ bhi bághɔ nók enyiy ene étwɔ fakari, bábhép yi be, “Acha, sénsót ɔakparenja bhese senu ne bɔbhen-e?” ⁵⁰Mmũ wap amot agwɔp akparenja ywi. Akpót atú nsém mǝngo bachiákap Mandem chwát aguép amik. ⁵¹Ke Yesu aghati bho be, “Dɔ ká nɔ!” Atɔk ye atú mmu wu, abu yi. ⁵²Yesu abhép ye bɔbati bachiákap Mandem ne bɔbati batemé nenu abhen bábhàbheri ekerákap Mandem ne bɔbati etɔk abhen bátwɔ bekem yi be, “Bátwɔ bekem me ne ɔakparenja ne nkík mbo be nchí chí ngébbhe ntantaŋ? ⁵³Mpok nchí ne bhe amem ekerákap Mandem nénji nenji, bábhíkí kem me. Ke mpok yeka ne Satan, mfɔ ejuri, akway néne.”

Píta arem be abhíkí riŋi Yesu

(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Bɔbho bákém yé Yesu, bábhó berɔŋ ndũ eket ene mǝngo bachiákap Mandem. Píta are koŋo bho ansem nekɔ nesie. ⁵⁵Bábháyti ngó nenti senta. Bo báchókɔ nepaká ngó mángwaka nɔkɔ ngo. Píta achɔkɔ aré ne bho. ⁵⁶Ngɔré betok amot ane achi are, aghó Píta nkwo aré chɔkɔ

ndũ ngo ághò yi amuet. Áyíjé yi díí, arem be, “Mónkwáne nkwo achi mbu ne Yesu.” ⁵⁷ Píta atañ, arem be, “Mma, mbíki riñi yi.” ⁵⁸ Ébhíki tat, mmũ achak aghó Píta arem be, “Wò nkwo óchí mmũ ywi amot.” Píta akeme yi be, “Cháá, mpú ne bhó” ⁵⁹ Éfuéré nòkò mbò neḡòkò nywop nemot, mmũ achak arem be, “Tetep, mmũ-ne nkwo achi mbu ne Yesu. Yi nkwo chi mmu Gálili.” ⁶⁰ Píta aghati yi be, “Nkwáne, mbíki riñi enyiñ ene wò órèm!” Témte wu, ené yi ábhuet berem enyiñ ene yi árèm, nkòk akók. ⁶¹ Acha ayibhiri mmuet ayiñi Píta. Amík ayap átéméri. Píta atik enyiñ ene Yesu ághátí yi be, “Nkòk aperé kók beti ebhen, chòḡ óndem ndòḡ erat be óbhíki riñi me.” ⁶² Afú nefí, adi kebho, ne beyä basémé anti.

Bábhó beyòkò Yesu ne mándene nòkò yi

(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Batemé nenu abhen bábhàbheri Yesu bábhó beyòkò yi ne mándene nòkò yi ne ékpá. ⁶⁴ Bágwót yi amík nkwo, mámbebbe nòkò yi be, “Wò mmu óchí ndemekepinti, ghatí bhese! Agha ádébhé nò wò?” ⁶⁵ Bárém beyä menyiñ bechak, mánso nòkò yi ne nsòk.

Básót Yesu baròk ndũ echeme batanjá manyé

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Néyí nókò, bóbati etòk, bõ batí bachiákap Mandem ne batòḡ ebhé Mandem bákém echeme eghò yap. Básót Yesu baròk aré ne yi. ⁶⁷ Bábhép yi be, “Ghatí bhese, óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be àtò?” Akeme bhò be, “Mbák ngátí bhe bãpú noko; ⁶⁸ ne mbák mbép bé enyiñ, bapú keme me. ⁶⁹ Ke bébhó echòḡ, chòḡ Mandem Betanj Menkem amfyé Me Mmu mfú amfay nchòkò ndũ nebhuet beyä kenókò, ebhé awónem eyi.” ⁷⁰ Bó mankem babhep yi

be, “Nó óchí Mmõ Mandem-e?” Yesu akeme bhò be, “Échi mbò enyũ bãrémé.” ⁷¹ Bó bárém be, “Sépét séyàn batísíé mántwó mándém enyiñ ene yi ákú ndaká yi? Besé babhòḡ séghok ne batú enyiñ ene éfú yi anyu.”

Báròk ntá Páílet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5, Jn 18.28-38a)

23 Nkwó batanjá manyé bárém nókò nó, bõ mankem báfáte, básót Yesu báraé rón ntá Páílet ne yi. ² Bábhó bebhat yi barak amuet mándeme nòkò be, “Seghõ, mmũ-ne ndu ákú be bõ bhese báké bhũere bebhé etòk. Àkàn nkwo bé bo báké chyè nkábhénti ntá Sísa, Mfò Rom. Ne árèm be yí achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be àtò, nó chi be achí Mfò.” ³ Páílet abhép ye Yesu be, “Wò ke óchí né Mfò bo Israel?” Akeme be, “Échí mbò enyu órémé.” ⁴ Páílet arem ye ntá bóbati bachiákap Mandem ne ngémtay bo abhen bachi are be, “Mbíki gho yé bekwéné ne mmũ-ne.” ⁵ Ke báròk ambi bekeme be, “Ákò atú Judéya ankem antòḡ nòkò bhò ndu ményíkísi batí yap amem be mángúép esòḡori etòk. Aku nó, bebho atú Gálili kpát bégháka fá Yerúsalem.”

Páílet ató Yesu ntá Mfò Héròd

⁶ Páílet ághókò nókò menyiñ ebhen, abhép bhò mbák Yesu achi mmu atú Gálili. ⁷ Áriñi nókò bé Yesu afú atú etòk ene Héròd achi mfò aré, achye eyòḡ be mandòk ne yi ntá Héròd. Mbòḡ Héròd achi nyaka Yerúsalem mpok yò. ⁸ Héròd ághó nókò Yesu, ábhòḡ manják tontó, mbònyune anánḡ ághòk nyaka éti yi ne abhòḡ ekwak tentep begho yi ne amík. Ábhàka nyaka nti be chòḡ Yesu anku enyiñi maknkay yí angó. ⁹ Ékú Héròd abhép Yesu beyä bebhep ke ye émot Yesu ábhíki keme. ¹⁰ Ené Héròd áròḡ ambi bebhep yi bebhep, bóbati bachiákap Mandem ne batòḡ ebhé Mandem báte kekwoḡ, mám-

bat nɔkɔ yi barak amuet ne beyä ýyu.
¹¹ Hérɔd ne batemé nenu bhi bári byak yi, mámfye nɔkɔ yí etájɔk. Mámése yi nkú kefo amuet. Arem bé mánsót yí mámpetnsem ntá Páilet ne yi. ¹² Kemmuere Hérɔd ne Páilet kébho ndü nkúbhé nywɔp enɔ. Ndü mpok ane áfuéré ansem bachi nyaka chi ndü mpap.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15;
 Jn 18.38b-19.16a)

¹³ Bápéré nókɔ nsem ntá Páilet ne Yesu, Páilet ató bábhíni bóbati bachi-ákap Mandem ne bóbati etɔk ne bɔ etɔk. ¹⁴ Arem ntá yap be, “Bätwò fá ntá ya ne mmü-ne be ákù bo báké bhüere bebhé etɔk. Mbëp yi menyin besí bheka, ne mbíki ghó yé bekwéné ebhé yi. ¹⁵ Mfo Hérɔd nkwo abhíki ghó yé bekwéné ebhé yi mbonyune ató yi apetnsem ntá ya. Nchí ghati bhe be yényin yi abhíki ku ené étɔɔ be mangway yi. ¹⁶ Chɔɔ nchyé eyɔɔ be mándén yi, mámfere yi amɔ.” ¹⁷ [Epiñí bo Israel échí nyaka be, yéntiki mpok ane bó mányìè Epä Nekíni, Páilet abhɔɔ béfere mmu amɔt ane bɔ Yerusalem báyan yi amfere ekerékenɔɔ.]

¹⁸ Bó mankem bábík mándeme nɔkɔ be, “Dó mángwáy yi. Feré bhese chi Barábas!” ¹⁹ Barábas chi mmu ane báfyé nyaka ekerékenɔɔ ndü barak apay, “Aguebhé nyaka ebyɔk etɔk, ne awáy mmu.” ²⁰ Páilet apet arem kepi ntá yap ne nkaysi béfere Yesu amɔ. ²¹ Ke bárɔk ambi bebik be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí! Mángó yi ndü ekotákátí!” ²² Ndü ndɔɔ ane ájwí érat Páilet arem be, “Ntiki ebéptí ndak yi ákú? Mbíki ghó yé ébéptí enyin ene yi ákú ene étɔɔ bé mángwáy yi. Chɔɔ nchyé eyɔɔ mándén yi ne ékpá, mámfere yi amɔ.” ²³ Ke bárɔk ambi bekweme, mambiki nɔkɔ be Páilet andɔ mango yi ndü ekotákátí. Bári map anyiere Páilet, awupsi nti. ²⁴ Áká ye bé mánkú ne Yesu mbo enyu bakɔɔ.

²⁵ Afere Barábas mmu ágúebhé ebyɔk etɔk ne awáy mmu, ekerékenɔɔ, mbo enyu bɔ báyan. Achye Yesu ntá bo Israel be mánkú ne yi mbo enyu bákɔɔ.

Bágó Yesu ndü ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Batemé nenu básót Yesu báre rɔɔ ne yi. Ndu bárɔɔ, bátémeri mmü etɔk Sírene amɔt ane áká nnyén be Símun. Áfú nyaka ebhi ápetnsem anywɔp, Yerusalem. Bákém yi bábáyti ne eko Yesu, báku yi apɔkɔ yó ankoɔ nɔkɔ Yesu. ²⁷ Ngémtáy bhó báre koɔ Yesu ansem. Mbok yap bábhák baghoré abhen básème nyaka, mándi nɔkɔ yi. ²⁸ Ke Yesu ayibhiri mmuet arem ntá baghoré bhɔ be, “Baghoré Yerusalem, báké di me! Dí ká chí mmuet eyeka ne bɔbhéka. ²⁹ Nchí ghati bhe be mpok átwò ane bo bárèm chɔɔ be, ‘Éri ntá yéntiki nkongoré ne yéntiki ngoré ane ábhíki re bhé!’ ³⁰ Ndü mpok yɔ, chɔɔ bo mándem ntá njie eghe be, ‘Kwén ká bay bhese’; ne ntá bɔnjie be, ‘Kutí ká bhese.’ ³¹ Bo bárèm chɔɔ nó, mbonyune, mbák bákway béku menyin ebhen ntá ya, Mme mmu nchí enɔk ebik, chɔɔ émbak ná ne ené égú?”

³² Ené bárɔɔ nó, basɔt bakú bebú bati apay nkwo abhen batemé nenu bárɔɔ nyaka beway ne Yesu. ³³ Bágháká nókɔ ndü njie ane bábhíni be *Énkónti, bágó Yesu ndü ekotákátí. Bágó nkwo bakú bebú bhɔ bati apay, yéntiki mmu wap ndü eyi ekotákátí, amɔt ebhé awónem Yesu, achák ebhé awóghɔ. ³⁴ Aré, amfáy ekotákátí, Yesu anikmuet ntá Mandem be, “Éta, foɔrɔ́ bhó, mbonyune bábhíki riñi enyin ene bákà.” Batemé nenu báguɛp ebháɔ́ ndu bériñi enyu bábhɔɔ́ békóre nden Yesu. ³⁵ Bo bábhák aré tee mámpɔkɔ nɔkɔ enyin ené éfákari. Ke bóbati bári way yí way mándeme nɔkɔ be, “Ápème nyaka bo bachak! Ámpémé mmuet eyi mbák achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmu Mandem

Ayabhe!”³⁶ Batemé nenu nkwo béré way Yesu, mándoko noko bechye yi mmém amen ábáká.³⁷ Ne mándeme noko be, “Mbák tetep óhí Mfo bo Israel, pemé mmuet eye!”³⁸ Amfay ntí Yesu, ebhókenok ebhak babhát ndú eko ene básíñjí are be: “Né chi Mfo bo Israel.”

³⁹ Nku-bebú amot ane áchi nkwo kpankpán ndú eyí ekotákátí are way Yesu andeme noko be, “Pú wo ke óhí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto? Pemé mmuet eye, ómpeme bhesé nkwo bho!”⁴⁰ Ke mmú bebú achák wu are sayti yi be, “Yéndu ógù ndú ekotákátí mbo Yesu, ópú cháý Mandem-é? ⁴¹ Wo ne me ségù éti bepó barak ayese, ke mmú-ne abhíkí ku yé ebéptí enyiñ?”⁴² Arem ye be, “Yesu, ghó me ntínso, mpok óbhak Mfo.”⁴³ Yesu aghati yí be, “Nchí ghati wo be, echon, chon ómbak ne me ndú nebhuet mañák ane bábhñji be Párádis.”
§§

Yesu agú ndú ekotákátí

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Égháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósí, mmok áném, ejuri ékwen ekuti etok enkem kpáte nkárénká érat beku, ⁴⁵ mbonyune mmok ábhíkí pere ghoo. Ne ekát ene echi amem ekerákap Mandem éghare ndú bebhok bepaya gbee. ⁴⁶ Yesu abik arem be, “Étaya, ndó nepém ena amó ye!” Árém nókó nó, asebhé. ⁴⁷ Múnti batemé nenu ághó nókó menyiñ menkem ebhen befakari, abiti Mandem, andeme noko be, “Tetep, mmú-ne achí mbu chak besí Mandem!”⁴⁸ Ngémtay bo abhen báchémé nyaka are ndu begho, bágó yéntiki enyiñ ene efakari. Bágúre ne basémé, mámbýaka noko amó anti. ⁴⁹ Bó mankem abhen báríñjí Yesu, ne baghore

abhen bábhó bekoño yi te Gálili, báté noko nesie mángo noko yéntiki enyiñ.

Bábhéme Yesu

(Mt 27.59-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mmú amot achí nyaka Yerúsalem mpok yo. Aka nnyén be Joséf. Achi nyaka mmú Arimátia, etok bo Israel. Abhak ndindu ne mmú chak ne ándon nyaka mpok ane Mandem abhak Mfo bho. Abhak mmú amot ndú echeme egho ene bó batí etok. Ke ábhíkí ka nyaka ne bho ndú nkaysi yap ne neku wap. ⁵² Yí arók ntá Páilet bé ányché yi betan amferé Yesu amfay ekotákátí. Páilet áchyé nókó yi betan, ⁵³ arók ye asebhé Yesu amik, anép yi ne esyénden, arók afyé amem nnem enén bátémé ndú setárebhé, ke kere bheme yé mmu aré. ⁵⁴ Échí nyaka chi nywop enen bo bátóñti menyiñ ebhen Nywobhé neywémuet, ne érop chi mandú begháká ndú mpok ane Nywobhé neywémuet nébho. ⁵⁵ Baghore abhen báfú ne Yesu te Gálili, bákóño, baghó nnem, ne enyú bábhuré mmuet yi amem. ⁵⁶ Bápét ye nsem ndú nebhuet ane báchóko amem Yerúsalem. Bátóñti bawet erítí eriep amen báwati amuet ngu.

Nywobhé neywémuet enap négháká nókó, báywémuet mbo enyú ebhé Moses érem.

Yesu apetnsem ndú nepém

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 Ne neyínwyop ndú Nywobhé neywémuet, baghore bho básót bawerérip amen bo bágóhókó bárók ndú nnem Yesu ne neyínwyop. ² Bágó be ntay enen anyú nnem nérop chi nepaká nnem. ³ Báchwé amem nnem, ke báke ghó mmuet yi. ⁴ Échá bho enyu báku. Témté wu, babhakanem bati apay ne

§§**23:43** Nó chi: *Párádis.

***23:54** Yesu agú ndú nywobhé-betik békóre mmuet manywop apay. Nywop neywémuet bo Israel nébho nyaka chí beku, mpok mmok áneme, ndú nywobhé-betik becore manywop apay.

nden amuet ené ékòt ñwanwǎñwan báté kekwōt ne bho. ⁵ Becháy békém baghoré bho tontó. Bátép bati amík. Bõ-bho bábhép bho be, “Ndaká yí báyañ mmu ane achi nepém ndü nkwō bawú?” ⁶ Apú fá. Mandem aku yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbo enyü yi áréme nyaka be ebhøj befakari. Twó ka gho nebhuet ane bábhuré yi. Tík ka ndü yi ágháti bhe mpok ábhuet atú Gálili ne bhe. ⁷ Yi arem nyaka be, chøj mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bõ bebug, mángó yi ndü ekotákátí, ne éghaka noko manywop arat, ampetnsem ndü nepém.” ⁸ Baghoré bho batic ye beyøj Yesu. ⁹ Bápéré nókó nsem, bággháti menyij ebhen befakari ntá bõnto Yesu bati byo ne amot ne bakojo bhi abhénéfú mankem. ¹⁰ Baghoré abhen bággháti nyaka bõnto Yesu mbok yo chi María ane áfú etok Mágdala, ne Joana, ne María nno Jems, ne baghoré báchák abhen báchi nyaka ne bho. ¹¹ Ke bõnto básót enyij ene baghoré bho béréme mbo eráká ndak, bó kenókó wawák. ¹² Yé nó, Píta afate, ajet arók ndü nnem. Ákúri nókó, aguer amík, ayij amem nnem. Aghó bebhókó nden ebhen mánébhé nyaka mmuet Yesu ne bho bhuré. Apetnsem anywop, amakati noko enyij ené éfákári.

**Yesu atemeri bakojo bhi
bati apay ndü mbi Emayus**

(Mk 16.12-13)

¹³ Nkúbhé ewak eyo, bakojo Yesu bati apay báfá Yerúsalem bare røj ndu mótok ane bábhij be Emayus, nekó enen nechí mbo bokilómata nénenamot ne ebhók. ¹⁴ Mándeme noko éti menyij menkem ebhen béfákári. ¹⁵ Ené béréme mánkem noko epúti ne bati, mhøj Yesu arók kekwōt ne bho ankó noko ne bho. ¹⁶ Ke ébhák mbo bé bágwōt amík ayap. Bó kerij bé chí Yesu. ¹⁷ Abhép bhó be, “Ntiki ndak bákó mándeme noko enyune?” Báté nsónso. ¹⁸ Mmu wap amot ane áká nnyén

be Klópas abhép ye yi be, “Ndiere wo ke chí kenkó ane átwó Yerúsalem ane ábhík rij menyij ebhen befakari aré ndü manywobhé-ne?” ¹⁹ Abhép be, “Ntiki menyij?” Bákéme yi be, “Menyij ebhen béfákári ne Yesu ane Násáret. Achi nyaka ndemekepinti Mandem, ne atøj besí bho ne besí Mandem be betan Mandem bechi ne yi ndü menyij ebhen yi árem ne ebhen yi áká. ²⁰ Ke bõbati bachiákap Mandem ne bõ batí etok abhese bákém yi bachye mangway, ne bágó yi ndü ekotákátí. ²¹ Sébhaka nyaka nti be yi ke ábhójó béfere bo Israel ndü esøjri. Échí néne manywop arat ené ndak ané áfákári. ²² Enyij échák échí bé mbok baghoré ndü nkwō ywese báku batí áta bese amem. Bárók ndü nnem bëti bheti, ²³ ke báke gho Yesu. Bápētsem barem be bágghó bo mbo bõangel Mandem ndü kenó amík antifú abhen bággháti bho be Yesu achi nepém. ²⁴ Mbok bo abhen báchi nyaka ndü nkwō ywese bárók ndü nnem bágghó bé yéntiki enyij echi nkúbhé mbo enyü baghoré bho béréme, ke bó keghó mhøj Yesu.” ²⁵ Afó ke Yesu áréme ntá yap be, “Báchiñti bácha! Ne batí yeka apú wakari ménoko menyij menkem ebhen bareme kepinti báreme! ²⁶ Pú Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, abhøj nyaka begho besøjri ebhen menkem ke anchwe ndü kefó eki?” ²⁷ Yesu abho ye menene ntá yap be manjwimem ndü menyij ebhen básinj éti yi amem Ékati Mandem, bébho ndü Basinj Moses berøj beghaka ndü amen bareme kepinti Mandem mankem. ²⁸ Bággháká kekwōt etok ene bárøj, Yesu aku mbo be árd bho berøj ambi. ²⁹ Ke bákwé yi, barem be, “Buré ne bhese. Nywop néroj ne mban anaj á-giri.” Arók ye bebhure ne bho. ³⁰ Mpok nenyíe ákwáy nókó, asot ekpokó bret. Áchyé bakak ntá Mandem. Abho ye bébókóti anchye noko ntá yap. ³¹ Amík anéne bho, bájij ye be chi yi. Ke anemsi

bhó besí. ³²Babho berem ne bati be, “Nyakányet maṅák achi mbu bhese anti mpok yi árem kepi ne bhese ambi, anene nɔkɔ basinj ntá yese!” ³³Báfáte témté bápetnsem Yerúsalem. Bághó bõnto Yesu bati byo ne amot ne bakoṅo bhi abhénéfú abhen báchí ne bhó ndũ nebhuet amot. ³⁴Nechwe báchwé, bágháti bhó be, “Acha apetnsem ndũ nepém tetep! Atõṅ mmuet ntá Símun!” ³⁵Bõbhó bati apay bágháti enyinj ene efakari ambi, ne enyu bó báríñí yi mpok yi abɔkoti bret achye bhó manyié.

Yesu abhesi ntá bakoṅo bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18;
Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

³⁶Ené bárèm nɔ ãti yi, mbõṅ Yesu abhesi besí bhap! Arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ³⁷Bácháyti, ne becháy békém bhó. Bákáysi be bághò nɔ chi efóṅó ngu. ³⁸Ke abhép bhó be, “Bácháy yi? Yi māmákati amem bati yeka?” ³⁹Ghó ká amɔ ya ne bekak ebha, mändiñi be chi me tetep. Mó ká mmuét ya mǎngɔ be chi me. Efóṅó épú bhõṅ mmuet ne beghep mbɔ enyũ bághó be mbõṅ.” ⁴⁰Arem nɔkɔ nɔ, atõṅ bó amɔ yi ne bekak. ⁴¹Bábhõṅ maṅák tontó ne babhak maknkay be yi achi nepém. Ekɔ bó kenókó be echi tetep. Yesu abhép bó be, “Bábhõṅ yényinj menyie fá?” ⁴²Báchye yi mbiñí nsi ane bágwó. ⁴³Asot anyié besí bhap.

⁴⁴Aghati ye bhó be, “Menyinj ebhen bághò-né, chí nkúbhé barak ane mëghàti

nyaka bhe mpok mbuet ne bhe. Mëghàti nyaka be be, menyinj menkem ebhen béchi amem basinj Moses ne amen abhen bechi ndũ basinj baremé kepiñti ne ebhen béchí amem Ekáti Bakway ãti ya, bébhõṅ befu tetep.” ⁴⁵Anene ye nkaysi yap be mánjwimem ndũ menyinj ebhen básinj amem Ekáti Mandem. ⁴⁶Aghati bhó be, “Básinj be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto abhõṅ bégho esõṅori, angú, ne beghaka manywɔp árá, ampétnsem ndũ nepém. ⁴⁷Ne be bábhõṅ beghati bó betɔk menkem ndũ nnyén eni bebho Yerúsalem be Mandem áfõṅori bo abhen bátɔknsem ndũ bebú bhap. ⁴⁸Báchí batisié ndũ menyinj ebhen menkem ne bábhõṅ bégháti bo bachak bó menkem. ⁴⁹Ghó ka, chõṅ nto be akap ane Etaya afyé bariet be áto ntá yeka. Ke bábhõṅ ménoṅ fá amem etɔk kpáte betan mémfu amfay mémbak ne bhe.”

Yesu apetnsem ntá Mandem

(Mk 16.19-20; Bk 1.9-11)

⁵⁰Yesu asot ye baghókó bhi, afú etɔk ne bhó. Bárók bachwɔp etɔk Bétani. Aré, ayõṅ amɔ amfay, are yet bhó. ⁵¹Ené yi áyèt bhó, arɔ bhó, Mandem asot yi ámpétnsem amfay. ⁵²Ne ndũ yi ákò baghókó bhi báré chye yi kenókó. Bápét ye nsem Yerúsalem ne beyá maṅák. ⁵³Báre rõṅ ekerákap mámbiti nɔkɔ Mandem.

Mbok Ndándí mbonyu

Jñn

ásinjí

Ɔyɔŋ éyíbhíri erɔp nkwa

1 Bápére ghoko mmik, mmu ane achi Ɔyɔŋ anánj achi nyaka. Abhak ne Mandem, ne abhak Mandem. ²Abhak ne Mandem te ndú nebhönet. ³Mandem afuét ntá yi ke ághoko menyij menkem. Mandem abhíkí ghoko yényij ene yi apu ne yi. ⁴Nepém néfù chí ntá yi mmu báb-hijí be Ɔyɔŋ. Ne nepém enen nébhak eróŋj ené ékù bo mángó tetep. ⁵Eróŋj yɔ éghð ndú nebhüet ane ejuri echi, ne ejuri épú kway meneme yɔ. †

⁶Mandem ató nyaka mmu amot ane aka nnyén be Jñn. ⁷Atwó béghátí bho éti eróŋj eyɔ be yéntiki mmu ane ághókó enyij ene yi árèm, anoko yɔ. ⁸Jñn apu nyaka eróŋj yɔ. Atwó chí béghátí bho enyij ene yi arinjí éti eróŋj yɔ.

⁹Eróŋj ene tetep, ené ékù yéntiki mmu angɔ mbanj étwó ntá bö mmik.

¹⁰Ɔyɔŋ ébhak fá amik, ne báfúét ntá yi ke bághoko mmik. Yé nɔ, mpok yi átwó fá amik, bö mmik kerinjí enyu mmu yi achi. ¹¹Atwó ntá böbhi, ke böbhi báb-híkí sot yi ne maŋák. ¹²Ke bo mankem abhen básóré yí ne maŋák, básíkí nti ne yi, áchye bho betanj bé mándɔp chí bɔ Mandem. ¹³Mbɔŋ Mandem ke ákù bɔ mambak böbhi. Bábhíkí fu nyaka ye chi amüet nkwa, ne yé chi ndú nkaysi nkwaŋwanj.

¹⁴Ɔyɔŋ, éyíbhiri nkwa, atwó achokɔ ne bhese. Séghó menwɔp ebhi ebhen bejwi ne berindu ne tetep. Ɔyɔŋ chí Njanamɔ ane áfú ntá Eta. ¹⁵Jñn ághàti nyaka bho éti yi ambik, andeme nɔkɔ be, “Né chí mmù ane mérèm nyaka éti yi be, ‘Mmù

ane átwò me ansem achá me. Bápére bhe me, yí achi.” ¹⁶Éti beyá berindu ebhi, achyé bhese áfók ndɔŋ ne ndɔŋ. ¹⁷Mandem afuét nyaka ntá Moses achye bho bebhé. Ke afuét chí ntá Yesu Kristo ke áɔŋ bhese berindu bhi ne tetep. ¹⁸Yé mmu abhíkí re ghɔ Mandem. Njanamɔ ywi mmu achi nebhüet amot ne yi ke ákù bo mandinjí mmu yi achi.

Enyij ene Jñn Njwiti ághátí bho éti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

¹⁹Ɔwak émot, böbati bo Israel abhen Yerúsalem bátó bachiákap Mandem ne böneréket Lévi ntá Jñn be mámbép yi angati bho enyü mmu yi achi. Ne chí enyij ene éfú Jñn anyu mbo ntísie. ²⁰Yi ke bhese bho yényij ne yi ke rɔ bekeme bho. Arem be, “Puyé me ke nchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be á-tò.” ²¹Bö bho bápét bábhép yi be, “Wɔ ɔchí yé agha? Eláija ke?” Jñn yi be, “Mpú Eláija.” Bápét babhep yi be, “Ɔchí ndemekepinti ane Moses árémé nyaka be átwò?” Akeme be, “Áe.” ²²Ndɔŋ eyɔ bábhép yi be, “Wɔmbɔŋ ɔrem be ɔchí agha? Ghatí bhese mmu wɔ ɔchí bé sémpétntsem ne eyɔŋ ntá bo abhen bátó bhese. Wɔmbɔŋ ɔchí agha?” ²³Jñn aghati bho mbonyü ndemekepinti Asaya areme nyaka be, “Nchí mmù ane achi amem baso ábik ne eyɔŋ amfay andeme nɔkɔ be, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’”

²⁴Bönkwo Fárisi ke bátó nyaka böbho ntá Jñn. ²⁵Bábhép yi be, “Ɔbhé ɔpú Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be á-tò, ɔbhé ɔpú Eláija, ne ɔpú ndemekepinti, ke ndaká yí ɔjwiti bho?” ²⁶Jñn akeme bhó be, “Mějwiti bho ne manyiep, ke mmu áchí fá téé nenti eneka ane bábhíkí rinj. ²⁷Yi átwò me ansem. Mbíkí kway mmu ane nchí kanjari nkwobhénya bekek ebhi.” ²⁸Menyij ebhen béfákárí chí etɔk

†1:5 Ejuri épú kway meneme yɔ: Nɔ chí be Satan apú kway betanj ancha Yesu.

Bétani, ebhě Nyén Jódan, ne ndũ nebhuet ane Jñn ájwiti nyaka bho.

Yesu, Mónkwómén Mandem

²⁹Nti nywɔp, Jñn aghɔ Yesu ndu átwɔ ntá yi, arem be, “Yiñi Mónkwómén Mandem ane ápɔkɔ bebú bo mankem fá amik! ³⁰Yí ke mǝrɛm nyaka ɛti yi be, ‘Mmũ átwɔ me ansem ane acha me mbɔnyune báperɛ bhe me, yi achi.’ ³¹Yě mɛmbɔŋ mbíkí riñi nyaka be chi yí, ke ntí ane ntwɔ njwiti nɔkɔ bho ne manyieɓ chí ndu beku bo Israel mandinji mmu yi achi.” ³²Jñn abho beghati bho enyiñ ene yi ághɔ ne amík ɛti Yesu. Yí be, “Ngɔ ndũ Efónó Mandem áfú amfay asɔt mk-pá ebhónó are sep kpát ate yi amuet. ³³Kpáte mpok eyɔ, nke riñi bé chí yí. Ke Mandem mmu átó me njwiti bho ne manyieɓ, anánj aghati nyaka me be, ‘Mmu ane óghɔ Efónó Mandem asebhɛ arɔp ne yi, yí wu ke achi mmu ane ájwiti bho ne Efónó Bedyere.’ ³⁴Me Jñn ngɔ ne amík ndũ menyiñ ebhen béfákári, ne nchí rem mbɔ ntísie be tetep mmũ-ne chi Mmɔ Mandem.”

Bakoŋo Yesu ahben mbi

³⁵Néyí nókó, Jñn apɛt abhak téé ne bakoŋo bhi bati apay. ³⁶Aghɔ ndũ Yesu áfuɛt, arem be, “Ghɔ Mónkwómén Mandem!” ³⁷Bakoŋó Jñn bati apay bághók nókó enyiñ ene yi áréme, bárɔ yi bábhɔ bekoŋo Yesu. ³⁸Yesu ayibhiri mmuet aghɔ bhɔ ndu bákòŋo yi. Abhép bhɔ be, “Bâyàn yi?” Bákeme yi be, “Rábay, ɔchɔkɔ fá?” [Rábay chi Ntɔŋ] ³⁹Aghati bhɔ be, “Twɔ ká ghɔ.” Bárɔk ne Yesu baghɔ nebhuet ane yi áchòkɔ. Mpok yɔ nywɔp nébhák mbɔ nkárénká enwi ené ngósí. Bábhák ne yi kpátě beti begu.

⁴⁰Mmu amɔt ndũ bòbhɔ bati apay abhen bághoko nyaka enyiñ ene Jñn áréme

ɛti Yesu, ne abho bekoŋo yi aka nnyén be Andru. Abhak manɔ Símun Píta. ⁴¹Arɔk témté, aghɔ mómayi Símun, aghati yi be, “Séghɔ mmu ane bábhini be, ‘Mesáya’”, nɔ chi, Mpeme Mandem afyé nyaka barieɓ be áto. ⁴²Andru asɔt Símun arɔk ntá Yesu ne yi. Yesu ayini yí, arem be, “Wɔ ɔchí Símun, mmɔ Jñn. Chɔŋ nnyén ena néchák némbak be Séfas” [nɔ chí Setárébhé]. †

Yesu abhini Filip ne Natániel bé mámbák bakoŋo bhi

⁴³Nti nywɔp, Yesu akɔ nti bérɔŋ atú Gálili. Arɔk aghɔ mmu ane áká nnyén be Filip. Aghati yi be, “Twɔ bhák nkoŋo wa.” ⁴⁴Fílip abhak mmũ Betsáida, nkúbhé ɛtɔk ene Andru ne Píta báfú aré. ⁴⁵Fílip arɔk atemeri Natániel aghati yi be, “Séghɔ mmu ane Moses ásíñi nyaka ɛti yi amem Ekáti Bebhé Mandem, nkúbhé yi mmũ baremé kepinti nkwo básíñi ɛti yi. Nɔ chi, Yesu mmu Násáret, mmɔ Joséf.” ⁴⁶Natániel ághókó nókó enyiñ ene Fílip áréme abhép yi be, “Ntiki erítí enyiñ ɛkway befu Násáret?” Fílip aghati yi be, “Wɔmbɔŋ twɔ ghɔ.” ⁴⁷Yesu ághɔ nókó ndũ Natániel átwɔ ntá yi, arem ɛti yi be, “Né, chi mbɔŋ mmũ Israel témé témé. Bapu apú ne yi wáwák.” ⁴⁸Natániel abhép Yesu be, “Ɔku ná ke ʒriñi me?” Yesu akeme yi be, “Fílip áperɛ bhini wɔ ndũ mpok ane ɔchí anerénɔk fig, nnánj ngɔ wɔ.” ⁴⁹Natániel arem be, “Ntɔŋ, ɔchí Mmɔ Mandem tetep! Ɔchí Mfɔ bo Israel!” ⁵⁰Yesu ákémé yí be, “Éti ndémé bé ngɔ wɔ anerénɔk fig ke ɔnókó bé nchí Mmɔ Mandem? Chɔŋ ɔngó menyiñ ebhen becha ebhen.” ⁵¹Yesu aghati yi be, “Tetɛtɛp, chɔŋ mǎngɔ ndũ nebu nénene gbee, boángel Mandem mánkó amfay mánsebhɛ nɔkɔ amik betemeri Me Mmu mfú ntá Mandem.”

†1:42 Séfas ndũ eyɔŋó Grik chí “Setárébhé” ndu Kényañ.

Yesu aku manyiep ayibhiri mmem ndü epä nebhay

2 Éfuéré nókó manywɔp apay, epä nebhay ébhák amem etɔk Kána, atú Gálili. Nno Yesu abhak aré. ²Mának nyaka Yesu nkwó ne bakoŋo bhi ndü epä nebhay eyɔ. ³Mmém ámay nókó, nno Yesu arɔk aghati yi be, “Mmém epä amay.” ⁴Yesu akeme yi be, “Mmá, ndaká yí ɔsɔŋori me éti mmém? Mpok aya abhíkí re kway.” ⁵Máyi aghati bo abhen bákɔre mmem be, “Ku ka yěntiki enyiŋ ene yí ághàti bhe.” ⁶Bejɔ manyiep be-tandat bechi nyaka are téé. Yěntiki ejo ésɔt nyaka mbo líta manyiep besá byo. Békóŋo epiŋ ené bo Israel, básɔt nyaka manyiep ndü bejo ebhɔ ndu béso bépókó mmuet. ⁷Yesu aghati bakü betik be, “Fíé ká manyiep amem bejo ebhɔ kpát mén-jwi.” Báfyé manyiep amem bejo, béjwí te anyu. ⁸Aghati bhɔ be, “Sɔt ka mbɔk mánchyé ntá münti epä nebhay”. Bákú nɔ. ⁹münti epä nebhay ághókótí nókó, aghó bé manyiep mɔ arɔp chi mmém. Yi kerinji ebhak mó áfú, yěndu bakü betik abhen bákò mɔ báriŋí nyaka be manyiep ke ayibhiri ndü mmem. Münti epä nebhay abhiŋi mbáyngoré, ¹⁰arem be, “Ndü epa, báyambi mantwo chi ne erítí mmém. Ne bo mánánj mányú áchwé bhɔ amuet, ke mántwo ne yěntiki enyü mmém báchák. Ke ɔrɔ erítí mmém ansem, ne néne ke ɔtwò ne mó.” ¹¹Yesu aku nyaka enyiŋí maknkay ene amem etɔk Kána, atú Gálili. Ébhák eriŋ ené mbi ene yi akú ndu betɔŋ enyü betaŋ ebhen yi ábhóŋó. Ékú, bakoŋo bhi mánóko be yi achi Mmo Mandem.

¹²Epä nebhay éfuéré nókó, Yesu asepa arɔk Kapěnaum ne máyi ne bǔmayi ne bakoŋo bhi. Bábhak aré ndü mpay manywɔp.

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakósie

(Mt 21.12-13; Mk
11.15-17; Lk 19.45-46)

¹³Epä Nekiŋi ene bo Israel éróbhé nókó kékwɔt, Yesu akó, arɔk Yerúsalem ndu menyie epä eyɔ. ¹⁴Aré, arɔk achwe amem ékírí ene ekerákap Mandem. Aghó bo abhen bátí mpɔŋ ne bághóŋomén ne bebhóŋó. Bo básɔt nyaka menyin ebhɔ ndu bechye akap. Aghó bawupsí bakap nkwɔ aré. ¹⁵Asɔt nnik aghoko ékpá, abho bébok bho ne yɔ, be mámfú amem ekerákap Mandem. Aku enyumɔt ne bághóŋomén, ne mpɔŋ ené échí aré. Atakati bэфémé bo abhen bákò esié bakáp bewupsi, ne atakati bakáp ayap. ¹⁶Aghati batí bebhóŋó be, “Féré ká menyin ebhen fá! Báké sɔt eket Etaya mánjibhiri ndü ekerésie!” ¹⁷Ndak awu ákú bakoŋo bhi bátik be Ekáti Mandem érem be, “Chɔŋ ekɔŋ ené mbóŋó ne eket eye éngway me.” ¹⁸Békóŋo enyiŋ ene Yesu ákú, bo Israel bábhép yi be, “Ntiki enyiŋí maknkay ɔkway beku mbo eriŋ ndu betɔŋ bhese be ɔbhóŋ betaŋ beku menyin ebhen?” ¹⁹Yesu akeme bhɔ be, “Mbák mánchóŋtí ekerákap ene, chɔŋ mpet nte yó ndü manywɔp arat.” ²⁰Bo Israel bárem be, “Cháá, báté eket ene ndü mamié besa bepaya nsem atandat, ɔbhé ɔkway bete yɔ ndü manywɔp arare?” ²¹Ke ekerákap ené Yesu áremé ébhak chi mmuet yi. ²²Mpok Mandem aku yi ámpetnsem ndü nepém, ké bakoŋo bhi bátik be yi arem nyaka beyɔŋ ebhen. Ékú bo mánóko menyin ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne ebhen Yesu áremé.

Yesu arinji enyü nkwá achi

²³Ené Yesu áchí Yerúsalem ndü mpok Epä Nekiŋi, beyá bo básíkinti ne yi éti menyiní maknkay ebhen bághó yi ákú. ²⁴Ke Yesu keguép mmuet ntá yap, mbɔnyune, arinji nyaka enyü nkwáŋwan

achi. ²⁵Yě mmu keghati yi nkaysi bōbhō mbōnyune yimbōŋ aríŋí nyaka ndū ntī nkwā nechi amem.

Yesu ne Nikodémōs

3 Mūnti bo Israel amōt achi nyaka. Aka nnyén be Nikodémōs. Abhak mūnkwō Fárisi. ²Ɖwak émōt arōk ntá Yesu ne beti arem be, “Ntōŋ, séríŋí bé Mandem ké átó wō be ōntwō ōntōŋ bo mbōnyune yě mmu apú kway beku menyíŋí maknkay ebhen ōkū mbák Mandem apu ne yi.” ³Yesu aghati yi be, “Tetētep, Mandem apú kway bebhak ntá mmu mbo Mfō ywi, kpáte mámbé yi ndōŋ achak.” ⁴Nikodémōs abhép yi be, “Ná bákway bebbe mmu ane ánánŋ áchíŋí? Ákway bépétnsem amem menie máyi be mámbé yi ndōŋ achak ke?” ⁵Yesu akeme yi be, “Tetētep, Mandem apú kwáy bebhak ntá mmu mbo Mfō ywi kpáte mámbé yi ne manyiep* ne Ɖfōŋó Mandem. ⁶Nebhē enen nkwā chi nebhē nkwōmuet, ke nebhē Ɖfōŋó chí enen néfú ntá Ɖfōŋó Mandem. ⁷Ōké bhák maknkay ndu ngátí wō be, ‘Bábhōŋ bebbe wō ndōŋ achak.’ ⁸Mbúép áfōk, ándōk ebhak ene wu ábhōŋó bérōŋ. Ōghok ndu wu áfuēt ke ɔpú riŋí ebhak wu áfú ne ebhak ene wú árōŋ. Échí enyumōt ne yěntiki mmu ane bábhé yi ndu betāŋ Ɖfōŋó Bedyere.” ⁹Nikodémōs abhép yi be, “Ɖyo ekway bēfākari ná?” ¹⁰Yesu akeme yi be, “Ōchí ntōŋ ntá bo Israel ane bo báriŋi sayri, yě nō ɔbhíki riŋi menyíŋ ebhén-ε? ¹¹Tetētep, sérēm menyíŋ ebhen séríŋí, ne séghàti bho chi menyíŋ ebhen séghó ne amík, yě nō bápú noko menyíŋ ebhen séghàti bhe. ¹²Mbák ngátí bhe menyíŋ ɛti barak ané áfākari fá amík be kenókó, ná bákway menoko mbák ngátí bhe menyíŋ ɛti barak ane áfākari awu amfay? ¹³Yě mmu amōt ábhíki re ko

amfay ebhak ene Mandem achi, ébhíki fuet Mmu ane áfú ntá Mandem, yi mmu áfú amfay atwō amík. ¹⁴Nkúbhé mbo enyū Moses áśóré nyaka nnyó-senōŋ abhat ndū enōk, ayōŋ amfay, amem baso, enyu eyō ké bábhōŋó beyōŋ Mmu ane áfú ntá Mandem nkwō amfay. ¹⁵Bábhōŋ bekpaŋ yi amfay enōk be yě agha ane anoko yi, ámbōŋ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti.

¹⁶“Mandem akōŋ nyaka bō mmik ton-tó, kpát achye Njaná Mýwi be yě agha ane ánókó yi, áké gu áném, ke ámbōŋ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti. ¹⁷Mandem abhíki to Mýwi fá amík be ántwō ántāŋ bō mmik andem be babhōŋ bekwéné. Atō yí chi bé ámfuēt ntá yi, ampeme bō mmik. ¹⁸Bápú temsi mmu ane ánókó yi, ke mmu ane ábhíki ka menoko, bekwéné bechi ne yi mbōnyune ábhíki ka menoko Njanā-Mō Mandem. ¹⁹Ntí ane Mandem átāŋ bo abhen bábhíki noko Mýwi chi bé erōŋó étwō fá amík ke bo bákōŋ ejuri bácha erōŋó, mbōnyune barak abúabu ke bō bákū. ²⁰Yěntiki mmu ane ákū barak abúabu ápap erōŋó. Apú rōŋ ebhak ene erōŋó echi ndū apú yaŋ bo mangō menyíŋ yi ákū. ²¹Ke mmu ane ákū menyíŋ ebhen bechi tetep átwō ndū erōŋó ne maŋák, be bo mangō be Mandem ke ákwak yi anku menyíŋ ebhō.”

Enyíŋ ene Jōn árémé ɛti Yesu

²²Yesu ánáná nókó bérém enyíŋ ené yi ághàti Nikodémōs, arōk bebhak bechak atú Judéya ne baghōkó bhi. Abhak aré ne bhō anjwiti nōkō bho. ²³Mpok eyō, Jōn abhak Áenon, kekwōt ne Sálím, anjwiti nōkō bho. Abhak aré mbōnyune manyiep aya nyaka ebhak eyō. Bo béré rōŋ ntá yi, anjwiti nōkō bho. ²⁴Bábhíki re kem nyaka Jōn mamfye ekerékenōŋ.

†3:3 Bebbe mmu ndōŋ achak: Chi nepém nekō enen Mandem áchye mmu mpok yi áfíknsem ndū bebú, aka be Yesu achi Mpeme ne Acha ntá yi.

²⁵ Ἐβηίкі tat, epáítí ékwén nenti bakoŋo Jōn ne mmu Israel achak ḗti enyũ neso enen nékũ mmu ambak pépép besí Mandem. ²⁶ Ἐkú bakoŋo Jōn bárók ntá yi barem be, “Ntɔŋ, mmu ane achi nyaka ne wɔ ebhé Nyén Jórdan ené awu ŋngati nɔkɔ bo menyih ḗti yi, ájwiti bho ne yéntiki mmu árɔŋ ntá yi.” ²⁷ Jōn akeme bho be, “Yé mmu apu kway bebhɔŋ enyih kpáte Mandem anchye yi yɔ. ²⁸ Bě babhɔŋ bächí batísie ndũ ndémé bé puyé me ké nchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto. Nchí chí mpɔkɔntó ane Mandem áto be njambi ke yi antwɔ. ²⁹ Mbäy-ngɔrɛ ke ábhɔŋ ngɔrɛ. Mmuere mbäyngɔrɛ ane áchí téé ánoŋ béghok eyɔŋ ene mbäyngɔrɛ, §aghok eyɔŋ eyi, ambóŋ beyá maŋák. Enyu yɔ ke échi ne me. Maŋák ama ajwí pɔɔt néne. ³⁰ Nsónó yí abhɔŋ békó nókó kó, aya ansep nɔkɔ.

³¹ “Mmu ane áfú amfay, achá yéntiki mmu achak. Mmũ mmik afu fá amik, ne ärem chi barak ané mmik. Mmu ane áfú amfay achá bõ mmik mankem. ³² Yí äghati bo menyih ebhen yi aghɔ ne amík, aghók ne batú. Yé nɔ, yé mmu apú noko enyih ene yi ärem mbɔ enyih. ³³ Ke mmu ane ághókó enyih ené yi areme anoko, átoŋ be yi anókó enyih ene Mandem áremé be échí tetep. ³⁴ Echi nɔ mbɔnyune yí mmu Mandem áto, ärem chi Eyɔŋ Mandem mbɔnyune Mandem achyé yi Éfónó Bedyere njenti ti. ³⁵ Eta Mandem akɔŋ Mýwi ne afyé menyih menkem yi awɔ. Mandem achyé yi Éfónó eyi njenti ti. ³⁶ Yéntiki mmu ane ánókó Mmu ane áfú ntá Mandem, äbhɔŋ nepém enen neb-hiki bhɔŋ ngwenti. Mmu ane äbhíki noko Mmu ane áfú ntá Mandem apú bhɔŋ nepém. Ke beběnti Mandem bétihji ne yi.”

Yesu ne ngɔrɛ Samária

4 Yesu ariŋi be bɔnkwo Fárisi bághók be beyá bo bárɔbhe koŋo chi yi ne yí anjwiti nɔkɔ bho, ne bé bakoŋo bhi báyá máncha nɔkɔ abhen Jōn. ² Sayri sayri, puyé Yesu ke ájwiti nyaka bho, chí bakoŋo bhi. ³ Yesu áriŋí nɔkɔ nɔ, afa atú Judéya apet atú Gálili. ⁴ Abhɔŋ nyaka béfuét atú Samária ndu berɔŋ Gálili. ⁵ Ἐkũ, akɔ aghaka etɔk Samária ene bábhijí bé Síka, kékwót ne nebhüérémik ane Jekóp áchye tentep ntá mýwi Joséf. ⁶ Mbokó manyiep ane Jekóp ábhák are. Yesu ágháká nɔkɔ aré, ndũ yi ánáŋ ápɔb-hé, achɔkɔ nepaká mbokó manyiep wu. Nywɔp nébhák mbɔ nkárénká byo ne epay.

⁷ Ngɔrɛ Samária amɔt atwɔ ndu beya manyiep aré. Yesu aghati yi be, “Mma, chye me manyiep nnyú.” ⁸ Mpok eyɔ, bakoŋo Yesu bárɔŋ nyaka etɔk ndu békú nenyié. ⁹ Ngɔrɛ Samária wu akeme Yesu be, “Wɔ, ɔchí mmu Ju, atú Judéya, me mbák ngɔrɛ atú Samária, ekɔ ná ke ðrem be nchyé wɔ manyiep ónyú. Bõ Judeya bábhíki bhɔŋ yényih beku ne bhese bo Samaria!” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Mbɔ ɔríŋí akap ane Mandem áchyè bho, ne mmu ane áremé nó be, ‘Chie me manyiep’, mbu ɔrem me nchyé wɔ manyiep amen áchyè nepém.” ¹¹ Ngɔrɛ wu arem be, “Eta, ɔbhíki bhɔŋ enyih ndu béyá manyiep ne yɔ, ne mbokó manyiep áchwe, žbhɔŋ manyiep amen áchyè nepém fá? ¹² ɔchá etayese Jekóp mmu átémé nyaka mbokó manyiep ane arɔ ntá yese? Ná ókway bechye mmu manyiep amen áchá amen yimbɔŋ ányu nyaka, ne bõbhi mányú, mpɔŋ eyi ényú?” ¹³ Yesu akeme yi be, “Yé agha ane ányú manyiep amen, apú rɔ bébhɔŋ ekwaká manyiep. ¹⁴ Ke mmu ane ányú manyiep amen

§3:29 Ndu kémbúep, Yesu achi mbäyngɔrɛ mbɔnyune atwɔ nyaka fá amik chí ḗti yese, ne mbák sémbat mmuet ne yi, yényih epu kway befap bese ne yi.

měchyè, apú pere bhɔŋ ekwaká manyiep wáwák. Manyiep amen měchyè yi, ábhák ntá yi mbo ntí mónyene ané manyiep ányà are, anchye noko yi nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti.”¹⁵ Ngwé wu arem ntá yi be, “Eta, chye me manyiebhé mo, bé manyiep áké pere kwak me, ne be nképere two fá ndu beya manyiep.”

¹⁶ Yesu aghati yi be, “Dók bhiji nném aywe, two ne yí.”¹⁷ Ngwé wu akeme yi be, “Mbíká bhɔŋ nném.” Yesu arem be, “Drem tetep bé obhiki bhɔŋ nném.¹⁸ Onán obhɔŋ maném batay, ne mmú ane óchí ne yi néne, abhiki bhay wo. Drem tetep!”¹⁹ Ngwé wu arem ntá yi be, “Eta, ngo néne be óchí ndemekepinti Mandem.²⁰ Botayese bátwò nyaka fá ndú njie ne mánchye noko Mandem kenókó, ke be bô Judeya bārēm be Yerúsalem ke áchi ebhak ene bo bábhɔŋó bechye Mandem kenókó are.”²¹ Yesu arem be, “Mmá, nokó enyiŋ ené měghàti wɔ. Mpok átwò ane bo bápú pere bhɔŋ bechye Eta Mandem kenókó yě chi fá ndú njie ne, yě chi Yerúsalem.”²² Bě bo Samaria, báchyè kenókó ntá enyiŋ ene bábhíkí riŋi. Bese bo Judeya séríŋi mmu ane séchyè kenókó mbonyune Mandem áfuet chí ntá bo Judeya bépéme bho.²³ Mpok átwò, ne mpok eyo anán aghaka ane bo abhen báchyè Eta Mandem kenókó, bákù ne enyu ené échí tetep be Efóŋó Mandem átwò bhɔ mbi. Menyú bo bhɔ ké Mandem áyàn mánchyé yi kenókó.²⁴ Mandem achi Efóŋó, ne bô abhen báchyè yi kenókó, bábhɔŋ bechye yi kenókó ne ntí nemot ndú betaŋ Efóŋó Bedyere.”²⁵ Móngwé wu arem be, “Ndíŋí bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átwò, yi mmu bábhɔŋi be Kristo átwò. Anán ántwò, chɔŋ angati bhese barak ankem.”²⁶ Yesu aghati yi be, “Me, mmu nchí rem né kepi ne wɔ, ke nchí Mpeme.”

²⁷ Nkúbhé mpok yɔ, bakoŋo Yesu báfú ebhak ené bárɔŋó beku nenyíé bápētsem. Bábhák maknkay begho be

Yesu ārēm kepi ne ngwé, ke yě mmú wap kebhép ngwé wu be, “Óyàn yi?” Ne yě amot kebhép Yesu be, “Ndaká yí órēm kepi ne yi?”²⁸ Ngwé wu arɔ etě manyiep eyi, arɔk etok téé, abho béghàti bho be,²⁹ “Two ká gho mmú ane ághátí me yěntiki enyiŋ ené nkú ndú nepém ena. Chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átwò ke?”³⁰ Ékú etok enkem émoko, bábhó béɔŋ ntá Yesu.

³¹ Mpok ane ngwé wu arɔ árɔŋó etok, bakoŋo Yesu bārē nik yí mmuet bé “Ntɔŋ, nnyíé mbo nenyíé.”³² Ke yi aghati bhɔ be, “Mbɔŋ nenyíé ményie enén bábhíkí riŋi.”³³ Ékú, bábho bebhep bati be, “Mmúfú atwo yi ne nenyíé ké?”³⁴ Yesu aghati bhɔ be, “Nenyíé ena chi beku enyiŋ ene mmu ane áto me áyàn nkú, ne menáná betik ebhi.³⁵ Pú bārēm be, ‘Mbák éngáká bataŋ anwi, chɔŋ māmferere mbwot ebhi?’ Ke nchí ghati bhe be mánjɔŋ amík mánjɔŋi nki, mǎngó ndú mbwot anán ágháká béfere ebhi.³⁶ Mmu ane áfere mbwot ebhi, ábhɔŋ akap ndú betik ebhi. Ne ányokoti mbwot ane áchí chí bo abhen bábhɔŋ nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti, be mmu ane ápi mbwot ne ane áfere yɔ ebhi, bó mankem mámboŋ maŋák.³⁷ Echí tetep mbo enyu bārēm be, ‘Mmu bépi ápi, ane beghem angem.’³⁸ Ntò be be mǎndok māmferere mbwot ane bábhíkí pi. Bo bachak bápí, be bǎghèm mbwot ane bo bapi.”

³⁹ Beyá bo Samaria abhen báfú etok mánoko Yesu éti nerem ane ngwé wu areme be, “Aghátí me yěntiki enyiŋ ene nkú ndú nepém ena.”⁴⁰ Mpok bátéméri Yesu, máník yi mmuet be ámbák ne bhɔ, ne abhak ne bhó ndú manywɔp apay.⁴¹ Ne beyá bo báchák mánoko éti menyíŋ ebhen Yesu aghati bhɔ.⁴² Éku bārēm ntá ngwé wu be, “Épét epu bé éti menyíŋ ebhen órémé ke sénókó. Besé bábhɔŋ séghok ne batú beyɔŋ ebhen bífú yi anyu, ne séríŋi be né chí Mpeme bô mmik tetep.”

Yesu abú mmõ mũngo

⁴³ Manywop apay ane Yesu achi ne bo Samária áfúéré nókó, afa berow atú Gálili. ⁴⁴ Yímbow arem nyaka be, “Bápú chye ndemeképinti kenókó amem etok eyi.” ⁴⁵ Mpok Yesu áchwóbhé Gálili, bõ Galili básot yi ne manák ndu bághó yéntiki enyij ene yi ákú Yerúsalem mpok bázow are ndü Epá Nekiñi. Bõ nkwo bárow nyaka ndü epá yo.

⁴⁶ Yesu apet arok etok Kána, atú Gálili, ndü nebhuet ane yi ákú nyaka manyiep áyíbhiri mmém. Mũnti amot abhak Kapënaum ane móywi áme. ⁴⁷ Ághókó nókó bé Yesu afú atú Judéya átwò Gálili, arok are nik yi mmuet be ándók Kapënaum ámbú móywi. Mówu arop nyaka chi kék-wót bégu. ⁴⁸ Yesu aghati mũngo wu be, “Bápú ka menoko me mbák bábhíki ghó berijí maknkay.” ⁴⁹ Mũngo wu arem be, “Eta, twó séndók be mówa áké sebhe.” ⁵⁰ Yesu akeme yi be, “Petnsem anywóp, móywe apú gú.” Mũngo wu anoko enyij ene Yesu áréme, afa, are gure. ⁵¹ Ené yi ásèp árow, bõ betok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi be, “Móywe achí nepém.” ⁵² Abhép bhó be, “Ntiki mpok yi ábhó béchokó sayri?” Bákéme yi be, “Éyu ndu nkárénká amot ne ngósi.” ⁵³ Chi mówu atik bé ndü nkúbhé nepokó nywop eno ké Yesu ághati yi be, “Móywe apú gú.” Ékú mũngo wu ne *efo eyi enkem mánoko Yesu. ⁵⁴ Enyij ene ébhák erij ené éjwí be-pay ndü menyijí maknkay ebhen Yesu ákú mpok yi áfú atú Judéya arow atú Gálili.

Yesu akú mmũ ane átáré amik ndü neme ataj

5 Étaré nókó, mpok epá bo Israel échák akwáy. Yesu akó, arok Yerúsalem.

² Éntijnyén ebhak Yerúsalem, kékwoť ne nyũ-ebhá ane bábhijí be nyúbha bághowómén. Bábhijí éntijnyen eyo ndü eyow ené bo Israel be Betsáta. Bétem be-

tay bebhak kekwoť ne éntij eyo. ³ Beyá bõmame bábhák aré; manémamik, ne babhénti, ne abhen bachi bhuré. Béré noj be nnyén némbow. ⁴ Mpok ne mpok, ángel Mandem ásèp nyaka amik ambow éntijnyen eyo. Ne mmũ neme ane áyámbi ásébhé amem, yéntiki enyũ neme enen yi abhwoť némay. ⁵ Mmũ amot abhak aré ane ánáj áchí nyaka amik ndü neme mamié esá nsem neku ne arat. ⁶ Yesu ághákó nókó ndu betem ebho, aghó mmu wu bhuré. Ariñi bé yi anáj atat aré ndü eróri mpok. Abhép yi be, “Öyáj bé óntáj?” ⁷ Mmũ neme wu akeme Yesu be, “Eta, mmu apú ane ápok me nsep anyén ayak mpok nnyen nébòñ. Mperé nu béchwóp aré, mmu achák anáj áyámbi.” ⁸ Yesu aghati yí be, “Faté, pokó éšák eye ko.”

⁹ Témté wu, mmu wu ataj. Asot bek-paka bhi abho beko. Nywop eno nébhak chí nywóbhé neywémuet bo Israel. ¹⁰ Ékú, bo Israel bárem ntá mmu ane bábú yi be, “Echow chí nywóbhé neywémuet ne ebhé ébhíki ka be ómpókó éšák eye.” ¹¹ Akeme bhó be, “Mmu ane ábú me ke ághátí me be, ‘Pét éšák eye, faté ko.’” ¹² Bábhép yi be, “Mmüre ághátí wo ompet éšák eye onko chí agha?” ¹³ Ke yi ke riñi mmu wu. Yesu ábú nyaka yi anone arok mbonyune beyá bo báchí nyaka aré. ¹⁴ Ébhíki tat, Yesu atemeri yi amem ekerákap Mandem, aghati yi be, “Yijí, onáj owaj! Dõ bebú be esowari ené échá eyo éké temeri wo.” ¹⁵ Mmũ wu aró, arok, aghati bõbati bo Israel be Yesu ke ábú yi. ¹⁶ Éti yo ké bo Israel bábhó béchye Yesu nenyok, be yi akú mmu ataj ndü nywóbhé neywémuet. ¹⁷ Ke Yesu aghati bhó be, “Etaya ákè betik mpoknkem, ne menkwó mbow beku betik.” ¹⁸ Éti enyij ene Yesu áréme, bo Israel bápét báre yaj mbi beway yi. Ntí abhak be, puyé chí ndiere be akwen ebhé nywóbhé neywémuet, ke ndak ané akpik ábébhé áchá ábhák be, yí ábhijí Mandem be etayi,

ne be békù nɔ chi beyenti mmuet ne Mandem.

Mandem achyé Móywi betan

¹⁹ Yesu aghati bho be, “Tetětɛp, Mmɛ Mmɔ Mandem mpú kwáy beku yěnyiy ndũ betan ebha. Éné mǎkù nchí kú chi ndũ betan Mandem mmu átó mɛ. Mětàn bo mbo enyũ yi aghati mɛ ntaŋ bo. Ne mětàn bo chí enyu ené échí chak, mbɔnyune mpú kú meniyiy ebhen membɔŋ nchí yaŋ beku. Nchí kú chi meniyiy ebhen mmu ane átó mɛ áyàn nkú. ²⁰ Échí enyu eyɔ mbɔnyune Éta akɔŋ Mmɛ Móywi, ne átɔŋ mɛ yěntiki eniyiy ene yímbɔŋ ákù. Ne chɔŋ antɔŋ mɛ meniyiyí maknkay ebhen becha ebhen, be manyu ánychók bhe. ²¹ Nkúbhé mbo enyũ Éta áŋɛmɛ bawú anchye bho nepém, nɔ ké Mmɛ Móywi nchí chye nepém ntá yě agha ane méyàn bechye nepém. ²² Yě mmu, Éta apu taŋ manyé yi. Áchyé betan menkem ntá ya, Mmɛ Móywi, be ntáŋ yěntiki mmu. ²³ Ákú nɔ be bo mankem mánychyé Mmɛ Móywi kenókó nkúbhé mbo enyũ báchyè yi kenókó. Mmũ ane apu chye Mmɛ Móywi kenókó, apú chye kenókó ntá Étaya mmu ato mɛ. ²⁴ Tetětɛp, mmũ ane ághókó eniyiy ene mǎrɛm, anoko mmu ane á-tó mɛ, ábhɔŋ nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti. Mandem apú rɛm be bekwéné bechi ne yi. Afú ndũ newú, achwe ndũ nepém.

²⁵ “Tetětɛp, mpok átwɔ, ne anán akway, ane bawú bághòk eyɔŋ eya, Mmɛ Mmɔ Mandem, ne abhen bághókó mámbɔŋ nepém. ²⁶ Nkúbhé mbo enyũ Éta áchyè nepém, nɔ ké yi áchyé Mmɛ Móywi nkwo betan béchye bo nepém. ²⁷ Ne achyé mɛ betan ndu bétán bo, mbɔnyune mɛ ke mfú ntá Mandem. ²⁸ Báké bhak maknkay beghok meniyiy ebhen. Mpok átwɔ ane bawú mankem bághok eyɔŋ eya amem manem ayap. ²⁹ Ne mánán mán-gók eyɔŋ eya, báfù ndũ manem ayap. Abhen bákú nyaka beri ndũ mmik ne, máŋeme, manchwe ndũ nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti, ne abhen bákú nyaka bebú, máŋeme mámbɔŋ ntemsi.”

Batísie Yesu

³⁰ Yesu arɔk ambi berem be, “Mpú kwáy beku yěnyiy ndũ betan ebha. Éné mǎkù nchí kú chi ndũ betan Mandem mmu átó mɛ. Mětàn bo mbo enyũ yi aghati mɛ ntaŋ bo. Ne mětàn bo chí enyu ené échí chak, mbɔnyune mpú kú meniyiy ebhen membɔŋ nchí yaŋ beku. Nchí kú chi meniyiy ebhen mmu ane átó mɛ áyàn nkú. ³¹ Mbák ndem éti mmúét eya, mbɔŋ bo abhen bakway bérinyi be eniyiy ene mǎrɛm ébhíki bhɔŋ menwɔp. ³² Mmũ ane áte mɛ ntísie achi nyáná, ne ndíní bé eniyiy ené yi árɛm éti ya ebhɔŋ menwɔp. ³³ Bátò nyaka bo ntá Jōn be mámbɛp yi ángati bhe éti ya, ne aghati bhe eniyiy ené echi tetɛp. ³⁴ Puyé chi be nkwaŋwan ke ábhɔŋ bété mɛ ntísie, nchí ghati bhe eniyiy ene Jōn árémé éti ya be Mandem ámpémé bhe. ³⁵ Jōn achi nyaka mbo erɔŋ ene édu éngɔ nɔkɔ ŋwaaŋ, ndu mómbyi mpok, báka eyɔŋ eyi ne báb-hɔŋ maŋák ndu mómbyi mpok. ³⁶ Ke meniyiy béchí ebhen bérɛm éti ya enyu ené échá eniyiy ene Jōn árɛm. Nkúbhé meniyiy ebhen mǎkù, bété mɛ ntísie be Éta ke átó mɛ. ³⁷ Ne Éta, yímbɔŋ, mmu á-tó mɛ áte mɛ ntísie. Bábhíki re ghok eyɔŋ eyi, bábhíki re ghó enyũ yi achi. ³⁸ Ne Éyɔŋ eyi épú amem bati yeka mbɔnyune bábhíki noko mmu ane yi átó. ³⁹ Báfyè betan bepay Éyɔŋ Mandem mbɔnyune bákáysi be étɔŋ be mbi nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti ne yó érɛm chi éti ya. ⁴⁰ Yě nɔ, bápú ka bétwɔ ntá ya be mámbɔŋ nepém. ⁴¹ Mpú yán nɔ chi kenókó ntá nkwa. ⁴² Nchí rem meniyiy ebhen mbɔnyune ndíní bhe. Ndíní bé ekɔŋ Mandem épú amem bati yeka. ⁴³ Ntwɔ ndũ nnyén Étaya, ne bábhíki sɔt mɛ mbo mmu. Mbo mmu achák ke átwɔ nɔ árɛm éti ndu mmuet yi ne ndũ betan ebhi mbu básɔt yi mbo mmu yweka. ⁴⁴ Ná bákway menoko ené báyan chi bakak amen báchyè bati, kefyé ntí ndũ bakak

amem Mandem áchye. ⁴⁵Báké kaysi bé chɔŋ ngati Eta enyü bho báchi. Moses ke ághati chɔŋ yi, Moses mmu bábhaka nti ne yi. ⁴⁶Mbɔ mánókó enyiŋ ene Moses ásiŋí tetep, mbú mánókó enyiŋ ene mēghàti bhe. Moses asiŋí nyaka chí èti ya. ⁴⁷Mbák bábhíkí noko basiŋ ami, ná bákway ménóko enyiŋ ene mérèm?”

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

6 Étaré nókó, Yesu apé, arɔk ebhè Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu ke bábhiŋi be Manyu Tibérias. ²Ngémtay bo béré koŋo yi mbɔnyune bághɔ nyaka menyiŋi maknkay ebhen yi ákú ntá bómame. ³Yesu akó ambi njie, achɔkɔ aré ne bakoŋo bhi. ⁴Epá bo Israel ené bábhiŋi be Epá Nekiŋi érɔp kekwoɔ. ⁵Ayibhiri mmuet, ayiŋi, aghó ndü ngémtay bho bátwɔ ntá yi. Abhép Fílip be, “Chɔŋ sémbɔŋ bret béku fá ane ákway bóbhen?” ⁶Yesu arem nɔ ndu memɔ Fílip mbɔnyune yímbɔŋ áriŋí nyaka enyiŋ ene yi ábhɔŋɔ beku. ⁷Fílip akeme Yesu be, “Nkáp nkubetik ndü manywɔp besá byo ápú kway béku bret ane yéntiki mmu wap akway bebɔŋ mandú.” ⁸Nkoŋo ywi amɔt ane achí manɔ Símun Píta ane aka nnyén bé Andru arem ntá yi be, ⁹“Mmɔ amɔt achi fá, ane ábhɔŋɔ bekpɔkɔ bret betay ne nsi epay, ke eyɔ chí yi ntá beyá bóbhen?” ¹⁰Yesu aghati bho be, “Kɔ ka bo mánchókó amik.” Táko ayá nebhuɛt ére. Éku bo báchókɔ amik. Babhakanem bábhák mbɔ nká etay. ¹¹Yesu asɔt ye bekpɔkɔ bret bho. Áchyé nókó bakak ntá Mandem, akɔre ntá bo abhen báchókó amik. Akɔ enyumɔt ne nsi. Yéntiki mmu anyié kpát ajwi. ¹²Yéntiki mmu ányié nókó ení enén nékwáy yi, Yesu aghati bakoŋo bhi be, “Nyokotí ká mbwɔptí ane árbhé be yényiŋ eke chɔŋti ndéndem.” ¹³Mányókóti ye mbwɔpti ane bo mányié, bárɔ. Ajwi bekay byo ne bepáy. ¹⁴Bo abhen báchi aré, bághɔ nókó

eriŋí maknkay eyɔ, bárém be, “Tetep, né chi ndemekepinti Mandem ane ábhɔŋɔ nyaka bétwɔ fá amik.”

¹⁵Yesu aghó be bo báyaŋ békem yi ne betay be mánku yi Mfɔ, afa, akó njie, abhak aré aywinti.

Yesu are kɔ amfányen

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

¹⁶Béku bégháká nókó, bakoŋo Yesu basep, barɔk angɔkɔ manyu, ¹⁷báchwe amem áchwi bárè pé nnyén berɔŋ Kapënaum. Beti ménaŋ bégu nyaka ené Yesu ábhíkí re temeri bho. ¹⁸Mbúép atarataŋ abho menu. Éku betanŋi mpérényen eya anyén. ¹⁹Bakoŋo bhi mánók mbɔ bókilometa batay ne batandat. Bághɔ nókó ndü yi ákɔ anyén átwɔ kekwoɔt ne bho, bécháy békém bho tontó. ²⁰Ke Yesu aghati bho be, “Báké chay. Chi me!” ²¹Báká ye be yi anchwe amem áchwí. Nechwe yi áchwé, áchwí arɔk ateme angɔkɔnyén, ndü nechyényen enen bó bárɔŋ aré.

Bo béré yaŋ Yesu

²²Néyí nókó, bo abhen báróbhé ebhényen ene Yesu ne bakoŋo bhi báfú aré, bítik be ndiere áchwí amɔt ke achí nyaka are, ne be Yesu abhíkí chwe amem áchwí wu andɔk ne baghókɔ bhi. Bó bárɔ nyaka yi bárɔk. ²³Éfákári be bachwi achak ane áfú Tibérias átwɔ kekwoɔt ndü nebhuɛt ane bo mányié nyaka bret mpok Acha ánaŋ áchyé bakak ntá Mandem. ²⁴Bó bho bághɔ nókó ye be Yesu ne bakoŋo bhi, bápét bapu aré, bo babhɔŋ báchwé amem bachwi yɔ, barɔk Kapënaum ndu béyaŋ Yesu.

Yesu chí nenyié enén néchyè nepém

²⁵Bágháká nókó ebhè manyu ene Yesu áróŋɔ ne bakoŋo bhi, bághɔ yi are, babhep yi be, “Ntɔŋ, ɔpè ɔtwɔ wen ntíki mpok?” ²⁶Yesu akeme bho be, “Tetép, bápú yaŋ me èti bághɔ beriŋí maknkay, ke èti bret ane mányié bájwi. ²⁷Báké fye

ntí ndú nenyíé enen néchòṅti. Fíé ká ntí chí ndú nenyíé enen nepu chòṅti, nenyíé enen néchyè nepém enen nebhíki bhòṅ ngwenti, enen Me Mmu mfú ntá Mandem nchí chye chòṅ be. Èti yò ke Ètaya achye erìṅ betòṅ be yi ke átó me.”²⁸ Bò bábhép ye Yesu be, “Betik Mandem ebhen sébhòṅ bekú nókó chí yi?”²⁹ Yesu akeme bhò be, “Enyìṅ ene Mandem áyàṅ mánkú chí be mánókó mmu ane yi átó.”³⁰ Èkú bárem ntá Yesu be, “Ntíki erìṅ ókwày ye bekú bé séngó, sénoko wò? Chòṅ ónkú yi ntá yese?”³¹ Bächí mbi bhesé mányie nyaka mana mpok bákò amem baso. Enyu eyò ke básíṅ amem Èkátí Mandem be, ‘Achye nyaka bhò nenyíé enen néfú amfay!’”³² Yesu aghati bhò be, “Tetètep, puyè Moses ke áchyé nyaka bachímbi bhéka nenyíé enen néfú amfay. Ètaya ke áchyè bhe nenyíé enen mbòṅ enén néfú amfay.”³³ Nenyie Mandem chí mmu ane áfú amfay atwò, ne áchyè nepém ntá bò mmik.”³⁴ Bárem ntá yi be, “Èta, chyè bhese nenyíé enò mpoknkem.”

³⁵ Yesu aghati bhò be, “Me ke nchí nenyíé enen néchyè nepém. Mmu ane átwò ntá ya apu pere ghok nsay ne mmu ane ásíki nti ne me, apú bhòṅ ekwaká manyiep wáwák.”³⁶ Ke ngátí bhe be yèndu bāghó me bābhíki noko me.³⁷ Yè nò, yèntiki mmu ane Èta áchyé me, átwò ntá ya. Ne yè mmu apú twò ntá ya mēmbók yi,³⁸ mbonnyune mbíki fú amfay ntwò fá amik bekú enyìṅ ene mēyán. Ntwò bekú chí enyìṅ ene mmu ane átó me áyàṅ mēnkú.³⁹ Ne enyìṅ ene mmu ane átó me áyàṅ nkú chí be nkérò yè mmu amòt ane yi áchyé me áném, ke bé nkú yèntiki mmu wap ámpetnsem ndú nepém ndú nywòp enen ngwenti.⁴⁰ Enyìṅ ene Èta áyàṅ chí bé yè agha ane ághó Móywi, asíki nti ne yi, ámbòṅ nepém enen nebhíki bhòṅ ngwenti. Ne chòṅ nkú yi ámpetnsem ndú nepém ndú nywòp enen ngwenti.”

⁴¹ Bò Israel bábhó ye ménywinti èti Yesu, ndú yi áréme be, “Me ke nchí nenyíé enen néfú amfay.”⁴² Báre rem be, “Pú Yesu mmò Joséf né? Pú séríṅí etayi ne máyi? Èkò ná ke yi arem be, ‘Mfu amfay ke nchí ntwò fá amik?’”⁴³ Yesu akeme be, “Dò ká nenywintí eneká nò.”⁴⁴ Yè mmu apú kwáy bétwò ntá ya mbák Ètaya mmu átó me abhíki ya yi ntá ya. Ne mmu ane átwò ntá ya, chòṅ nkú yi ámpetnsem ndú nepém ndú nywòp ngwenti.⁴⁵ Èchí amem basíṅí baremé kepínti be, ‘Chòṅ Mandem ántòṅ bó mankem.’ Yèntiki mmu ane ághókó, ne aghók enyìṅ ene Ètaya áréme, átwò ntá ya.⁴⁶ Mpú rem chí be mmu achi ane anaṅ aghò Ètaya. Mmu ane áfú ntá Mandem ke ánàṅ ághó yi.⁴⁷ Tetètep, mmù ane anoko ábhòṅ nepém enen nebhíki bhòṅ ngwenti.⁴⁸ Me ke nchí nenyíé enén néchyè nepém.⁴⁹ Bachímbi bhéka mányie nyaka mana amem baso, yè nò, bò mankem bágú.⁵⁰ Ke né chí nenyíé enen néfú amfay, bé mmù ane ányíé nò áké gu.⁵¹ Me ke nchí nenyíé enen néchyè nepém enen néfú amfay. Mmu ane ányíé nenyíé enen, ábhák nepém mpoknkem. Nenyíé enén mēchyè chòṅ bé bò mmik mámbòṅ nepém, chí nyamwúét eya.”

⁵² Enyìṅ ene Yesu áréme èkú bò Israel bábhò bekem epúítí ne batí, mándeme nòkò be, “Ná mmù-ne ákway bechye bhese nyamwúét ayi be senyie?”⁵³ Yesu aghati bhò be, “Tetètep, mbák bābhíki nyíé nyamwúét Mmu ane áfú ntá Mandem, mányú manòṅ ami, bápú bhòṅ nepém.”⁵⁴ Mmù ane ányíé nyamwúét ya ne anyú manòṅ ma, ábhòṅ nepém enen nebhíki bhòṅ ngwenti, ne chòṅ nkú yi ámpetnsem ndú nepém ndú nywòp enen ngwenti.⁵⁵ Nyamwúét eya ke áchí mbòṅ nenyíé menyie, ne manòṅ ama ke áchí mbòṅ mmém amen menyú.⁵⁶ Mmu ane ányie nyamwúét ya ne anyú manòṅ ma, áchí babhát ne me, ne me nkwo nchí babhat ne yi.⁵⁷ Èta mmu achi nepém ke á-

tó me, ne ɛti yi ke nchí nepém. Nkúb-hé enyu eyo ke echi be, mmũ ane ányie me ábhák nepém ɛti ya. ⁵⁸Né chi nenyié enén néfú amfay nétwò fá amik. Népú mbo enén bachĩmbi bheka mányíé nyaka, bágú. Mmũ ane ányíé nenyíé enen áb-hɔɔ nepém enen nebhiki bhɔɔ ngwenti.” ⁵⁹Yesu arem barak ane mpok yi áchí amem ekeré nenikĩmuetĩ ene etok Kapē-naum átɔɔ bo.

Beyã bakoɔo Yesu báchen yi, báro

⁶⁰Bakoɔo Yesu bágħókó nókó kepi eken yi arēm, beyã bhap béré rem be, “Ané ndak ataɔ acha, agha ákwày beka wu?” ⁶¹Yesu arĩɔĩ bé bagħókó bhi mány-winti ɛti ndak ane. Abhép bo be, “Bati ábé bhe ɛti ndak ane ndémé?” ⁶²Mbák mǎngó ye Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí petnsem amfay ndũ nebhuet ane mfú, bãrem bé yi? ⁶³Ɛfóɔó Mandem ke áchyè nepém. Mmuet nkwa apu ku yenyiɔ. Beyɔɔ ebhén ngátĩ bhe bétwò ne Ɛfóɔó Mandem ne béchye nepém. ⁶⁴Yě nɔ, mbok yeka bábhíkĩ noko.” Yesu arĩɔĩ bo abhen bábhiki noko yi te ndũ nebhonet, ne arĩɔĩ mmu ane ábhóɔɔ beti yi. ⁶⁵Yesu arem ye be, “Ɛti yo ke ngátĩ bhé be mmu apú kway bétwò ntá ya mbák ɛta abhíkĩ chye yi mbi.”

⁶⁶Nebho mpok yo, beyã bakoɔo bhi báya mmuet ansem, bó kepere koɔo yi. ⁶⁷Ékú Yesu abhép bagħókó bhi bati byo ne apay be, “Ná ne bhe, bãrɔɔ nkwo?” ⁶⁸Sĩmun Píta akeme yi be, “Ɛta, ntá agha? Wɔ ke ɔbhóɔɔ beyɔɔ ebhen béchye nepém enen nebhiki bhɔɔ ngwenti. ⁶⁹Sénoko ne sériɔĩ be wɔ ke ɔchĩ Mmu Nyáɔá ane Mandem átó.” ⁷⁰Yesu akeme bhó be, “Pú njap be bati byo ne apay? Yě nɔ, mmũ yweka amot abhɔɔ Ɛfóɔó ebábũ.” ⁷¹Yesu arēm nyaka nɔ ɛti Júda, mmɔ Símun Iskariot, mbonyune

Júda, mmu amot ndũ nkwo bagħókó bhi bati byo ne apay, abhɔɔ nyaka nkaysi beti yi.

Yesu ne bɔmayi

7 Barak ane áfúéré nókó, Yesu are ko mbǎɔ ne mbaɔ, atú Gálili. Yi keyáɔ beko atú Judéya mbonyune bo Judeya báyaɔ nyaka mbi béway yi. ²Mpok yo, epá bo Israel ene bábhĩɔ be Ɛpa Bétem ^{**} Ɛrɔp kekwo. ³Éku bɔmayi bárem ntá yi be, “Fá fá, dók atú Judéya be bakoɔo bhe mǎngó menyĩɔĩ maknkay ebhen ɔkũ. ⁴Yě mmu apú ku menyĩɔĩ maknkay bhésé bhésé mbák ayàɔ bo mándĩɔĩ yi. Těndu ɔkũ menyĩɔĩ maknkay, ku nókó bhɔ kpoɔoroɔ be mmik nkem ángó.” ⁵Ke yě chi bɔmayi kenoko yi. ⁶Yesu arem ntá yap be, “Mpok aya ábhíkĩ re kway, ke ntá yeke yěntiki mpok akway. ⁷Bó mmik bápú kwáy bepap be. Bápap me mbonyune nchĩ rem be menyĩɔ ebhen bó bákũ bebep. ⁸Bé babhɔɔ mándók ndũ epa. Mpú rɔɔ. Mpok aya abhíkĩ re kwáy.” ⁹Yesu arēm nɔ, arɔp atú Gálili.

Yesu yi be menyĩɔ ebhen yi átɔɔ befú chi amfay

¹⁰Ené bɔmayi mǎnǎɔ bǎrɔ, bǎrɔɔ Yerusalem ndũ epa eyo, Yesu arok aré nkwo. Ke arok chi bhésé bhésé, kerɔɔ kpoɔoroɔ. ¹¹Bóbati bo Judeya béré yaɔ yi aré mándeme noko be, “Yi achĩ fá?” ¹²Bo béré rem beyã menyĩɔ ɛti yi. Mbok mándeme noko be, “Yi achi ertĩ mmu.” Báchák be, “Nsé, arwò bho be máném ebhi!” ¹³Yě nɔ, yě mmu amot kerem enyĩɔ kpoɔoroɔ ɛti yi, mbonyune báchàɔ nyaka bóbati bhap.

¹⁴Égháká nókó nenti epa, Yesu arok amem ekerákap Mandem abho betɔɔ bo Ɛyɔɔ Mandem. ¹⁵Bóbati bo Judeya bábhák maknkay ndũ menyĩɔ ebhen yi

^{**}7:2 Ɛpa Bétem: Chi epá ene bo Israel mányie ndũ bétik mpok ane báchòkó nyaka chi ndu bétém, mpok báfú Ijip bákó berɔɔ Kanán.

átòṅ mándeme nɔkɔ be, “Ná mmũ-ne áré riṅi enyiṅ enyu ene, ené yi ábhíki ghɔk ekáti?”¹⁶ Yesu akeme bho be, “Menyiṅ ebhen mětòṅ bébhíki fu ntá ya. Béfú chi ntá mmu ane átó me.¹⁷ Yě agha ane ábhòṅó nti beku enyiṅ ene Mandem áyàṅ, áriṅi be menyiṅ ebhén mětòṅ bífú chi ntá Mandem ne be puyě membòṅ ke ntí betòṅ bho.¹⁸ Mmu ane árem menyiṅ ndü betanṅ ebhi, áyaṅ kenókó eki yímbòṅ. Mmu ane áyàṅ bo mánychyé kenókó chi ntá mmu ane átó yi, achí mmú tetep, bapu apú ne yi.¹⁹ Moses achyé nyaka bhe bebhé, pú nɔ? Yě nɔ, yě mmu yweka apú bhuré bho. Ndaká yí báyaṅ beway me?”²⁰ Beyá bo abhen báchí are bákéme yi be, “Éfóṅó ebúbu éśòṅri wɔ! Agha áyàṅ beway wɔ?”²¹ Yesu akeme bho be, “Nku eriṅí maknkay émɔt manyu áchok bhe.²² Moses aghátí nyaka bhe be mánsyébhé nókó bóbheka. Yě nɔ, ebhé yɔ ebhíki fu nyaka ntá Moses. Éfú chí ntá bachímbi abheka. Ne básièp mmu ndü nywòbhé neywémuet.²³ Bě básièp bo ndü nywòp neywémuet be báke kwen ebhé Moses. Bábenti ne me mbònyuné nku mmũ neme átán ndü nywòbhé neywémuet?”²⁴ Báké kpót manyé mmu bekoṅo menyiṅ ebhen bághó yi ákù. Bábhòṅ bekpót manyé sayri bekoṅo tetep Mandem.”

Bo bare bhép mbák Yesu ke áchí Mpeme

²⁵ Mbɔk bo Yerusalem béré rem ye be, “Pú mmũ ré báyaṅ beway ne?”²⁶ Achí fá árem kepi kpoṅoroṅ, ne bábhíki rem yěnyiṅ ntá yi. Ékway bebhak be bóbati báriṅi be yí chí Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò?²⁷ Ke sériṅi ebhak ene mmũ-ne áfú. Mpok Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò átwó, yě mmu apú riṅi nebhuèt ane yi áfú.”²⁸ Éká, ndu Yesu átòṅ bho amem ekerákap Mandem,

arem ne eyòṅ etanatanṅ be, “Báriṅi me, ne báriṅi ebhak ene mfú? Mbíki twò ndü betanṅ ebha. Mmũ ane átó me achí mmú tetep. Bábhíki riṅi yi.²⁹ Ndíṅí yi, mbònyune mfú chí ntá yi, ne yi ke átó me.”

³⁰ Enyiṅ Yesu áremé éká béré yaṅ bekem yi, ke yě mmu abhíki tɔk yi awò amuet, mbònyune mpok ayi abhíki re kway nyaka.³¹ Beyá bo mánóko yi, mándeme nɔkɔ be, “Mbák Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò ántwó, chòṅ anku menyiṅí maknkay ebhen béchá ebhen mmũ-ne ákù?”

Bátó bo be mánkém Yesu

³² Bònkwo Fárisi bághókó nókó ndü bò eka yɔ bərəm beyá menyiṅ éti Yesu, báchem ne bóbati bachiákap, bátó babhabheri abhen ekerákap be mankem yi.³³ Yesu arem ye ntá yap be, “Mbòṅ bépet bebhak ne bhe ndü mómbiṅi mpok ke ndók ntá mmu ane átó me.³⁴ Chòṅ mánjaṅ me, ke bápú gho me. Nebhuèt ane méròṅ bápú kwáy bétwò aré.”³⁵ Bo Israel bábhó berem ne bati be, “Ati béròṅ fá, ené sépú kway chòṅ begho yi? Ati beròṅ chi etɔkó mankɔ ené bò bhese bátáká báròṅó aré ke? Áyàṅ beròṅ bétòṅ bo abhen bápú bo Israel aré ke?”³⁶ Yi be ‘Chòṅ sénjánṅ yi, ke sepu gho, ne bé nebhuèt ane yi áróṅ, sépú kway beròṅ are. Nó be yi?”

Manyièp amen áchyè nepém

³⁷ Égháká nókó nywòbhé ngwenti epa, nó chí, nywòp negho enen epá eyɔ, Yesu afate arem ne eyòṅ etanatanṅ be, “Mmũ ane manyièp ákwak yi, ántwó ntá ya.^{††38} Échí nkúbhé mbo enyu básíṅí amem Ekáti Mandem be, ‘Mmũ ane anókó me, manyièp amen áchyè nepém áfu yi anti ansep nɔkɔ mbo nyén.’”³⁹ Yesu árem nyaka nɔ éti Éfóṅó Bedyere ené bábhòṅó

^{††7:37} Mpok epá yɔ, bo Israel bátik nɔkɔ nyaka ndu Mandem áchyé bho manyièp amen áfú chí ndü setarébhé, mpok bákò amem baso.

bechye ntá bo abhen mánóko yi. Bábhíkí re chye nyaka Éfóńó Bedyere ntá bo abhen mánóko mbónyune Mandem ábhíkí re sɔt nyaka Yesu amfay, ánychyé yi kenókó.

Bétáká békwen néntí beyă bho ęti Yesu

⁴⁰Bo bágħókó nókó beyoń ebhen Yesu áremé, mbok bo bábho berem be, “Né, chí ndemekepinti Mandem ane ábhóńó nyaka bétwo.” ⁴¹Báchák be, “Chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto.” Ke abhénéfú bárem be, “Yi abhoń befu chi atú Gálili ke? ⁴²Pú básin amem ekáti be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto chi ebhárémw Mfɔ Debhit ne abhoń befu chi Bétlehem, etok nebhe Mfɔ Debhit?” ⁴³Ékú ákóré ne betaka bekwen nenti nap ęti Yesu. ⁴⁴Mbok ayap báyań nyaka bekem yi ke yę mmu ketok yi awɔ amuet.

Bóbatí bo Israel keka ne Yesu

⁴⁵Babhabheri abhen ekerákap Mandem bápét ye nsem ntá bóbatí bachiákap ne bónkwɔ Fárisi. Bóbatí bábhep bhó be, “Ndaká yí bábhíkí twɔ ne yi?” ⁴⁶Babhabheri ekerákap bákéme bho be, “Yę mmu abhíkí re rem menyú menyin ebhen mmú wu árem!” ⁴⁷Bónkwɔ Fárisi bákéme bho be, “Arwɔ be nkwo bágúré ebhi? ⁴⁸Bágho yę munti etok amot anókó yi? Bágho yę múnkwɔ Fárisi anókó yi? ⁴⁹Ndiere ndéndemebho abhen, bábhíkí rinji bebhé Moses ke mánóko yi. Ntá Mandem, bo mankem báber!” ⁵⁰Nikodémɔs, mmú wap amot ane ánán áróńó nyaka ntá Yesu abhep bho be, ⁵¹“Ebhé eyese éká be mánchyé mmu ntemsi ené bábhíkí re tań yi, mándinjí sayri sayri enyin ené yi áku?” ⁵²Bákéme yi be, “Wɔ nkwo ɔchí mmú

Gálili? Yinjí Ekáti Mandem, chon ńngó bé yę ndemekepinti amot apú kway befu atú Gálili.” ⁵³Yéntiki mmu áró ye, agure eket eyi. ††

Ngóre ane bákémé ndú ákwèn berwɔp

8 Yesu arɔk amfay Njie Menok Ólif. ²Néyí nókó, apetnsem ekerákap Mandem bėti bėti. Bó mankem bárók ntá yi. Achokɔ amik, abho beton bho Eyon Mandem. ³Baton-ebhé Mandem ne bónkwɔ Fárisi báyań ngóre ane bákémé ndú akwen berwɔp, bátwɔ ne yi, bátap besí bó mankem. ⁴Bárem ntá Yesu be, “Nton, bákém ngóre ndu ákwèn berwɔp. ⁵Ekáti bebhé Moses éghati bhese be bábhoń bétémti enyú ngóre ne ne batay mángwáy. Drem bé yí?” ⁶Bárem no ndu memɔ yi be mámbón mbi bebhat ndak yi amuet. Yesu atep ntí amik, ansinji nokɔ enyin amik ne senon awɔ. ⁷Ndu báron ambi berem be yi ánychyé bho eyon, anyabhe mmuet téé, aghati bho be, “Mmú ywéka ane ábhíkí re ku bebú ánjámbi ámbwɔp ntay antem yi.” ⁸Apet atep ntí amik ánsinjí nókó enyin amik ne senon awɔ. ⁹Bó bho bágħókó nókó enyin ene Yesu áremé, bábho berɔ amot amot, bebho ne baseansi. Yesu arɔp aywinti ne ngóre wu aré téé, besí bhi. ¹⁰Yesu ayon amik arem ntá yi be, “Mma, bó báchí fá? Yę mmu abhíkí rem be mángwáy wɔ?” ¹¹Akeme Yesu be, “Éta, yę amot.” Yesu arem be, “Me nkwo mbíkí rem be mángwáy wɔ. Dók, ke ńké pere ku bebú”.

Yesu chí Éróńó mmik

¹²Yesu apet abho bégháti bho menyin. Arem be, “Nchí erónó ene échyé nepém. Mmu ane ábháre mmuet ne me, ábhon bediére ebhen békú bo mámbón nepém,

††7:53 Ndu eyonó Grik, ndón 53 ne ané (Jn 8.1) achem ndu amot. ęti yo ke TEV (Today's English Version) afyé barón eyɔ apay ndu (Jn 8.1).

ne apú kɔ amem ejuri.” ¹³ Bɔnkwo Fárisi bárem ye ntá yi be, “Wɔ mbɔɔn ʒrɛm ɛti mmɛt ye. Enyiɔn ené ʒrɛm puyɛ ndak.” ¹⁴ Yesu akeme bho be, “Yɛ émbak be nchí rem chí ɛti mmɛt eya, enyiɔn ené mérɛm chí mbɔɔn ndak, mbɔnyune ndíɔn ebhak ené mfú ne ebhak ené mérɔn. Ke bábhíkí riɔn ebhak ené mfú ne ebhak ane mɛrɔn. ¹⁵ Báyíɔn bho chí ne amík ke māmkrɔt manyé yap. Membɔɔn mpú kpɔt manyé mmu. ¹⁶ Yɛ émbak chí bé métàɔn bhó, enyu ené métàɔn échí erírí mbɔnyune puyɛ me awánti ke nchí taɔ bo. Me ne mmu ane átó me ke sérɛm enyũ mmu áchí. ¹⁷ Básiɔn ndũ ekáti bebhé eyeka be, batisie bati apay mándem enyiɔn émɔt, nó chí enyiɔn ene bó bárémé échí tetep. ¹⁸ Membɔɔn nchí te ntísie bé enyiɔn ene mérɛm chí mbɔɔn ndak, ne Etaya mmu átó me áte me ntísie nkwo be enyiɔn ene mɛrɛm echí tetep.” ¹⁹ Bábhép ye yi be, “Etaye achí fá?” Yesu akeme bho be, “Bábhíkí riɔn me, ne yɛ Etaya, bábhíkí riɔn. Mbɔ báriɔn me, mbɔ báriɔn Etaya nkwo.” ²⁰ Mpok Yesu átɔn bho amem ekerákap Mandem ke yi áréme beyɔn ebhen. Achí nyaka kékwɔt ne bekubhe akap. Yɛ mmu ketɔk yí mbɔnyune mpok yi abhíkí re kway nyaka.

Enyiɔn Yesu áréme ɛti ebhak ene yi áfú

²¹ Yesu apet aghati bho be, “Nchí rɔ bhe, béɔn. Nnán ndók, chɔn mánjaɔ me. Ke bágu chɔn ndũ bebú ebheka. Bápú kwáy bétwo ebhak ene mérɔn.” ²² Bo Israel bábhó ye berem be, “Yí be ‘Nebhɛt ane mɛrɔn, bápú kwáy bétwo are,’ áyaɔn beway mmɛt ke?” ²³ Yesu aghati bho be, “Báchí bɔ mmik. Mfu chí amfay. Báchí bɔ mmik ne, mpú mmũ mmik ne. ²⁴ ɛti yɔ ke ngáti be bé chɔn mǎngú ndũ bebú ebheka. Chɔn mǎngú ndũ bebú ebheka mbák bábhiki noko bé nchí

mmu ane nchí.” ²⁵ Bábhép yi be, “Wɔ ɔchí agha?” Yesu ákeme bho be, “Nchí mmu ane ngáti bhe te nebhɔnet be nchí. ²⁶ Mbɔɔn beyá bebéptí menyiɔn ebhen mɛkwáy berem ɛti yeka ne nsɔt betaɔn be. Ke mpú ku nɔ, mbɔnyune mmu ane átó me ábhɛere bariep ami, ne ndiere menyiɔn ebhen yi ághàti me ke nchí ghati bɔ mmik.” ²⁷ Ene Yesu árem nɔ, bó keɔwimem bé yi árem chí ɛti Eta. ²⁸ Ékú Yesu aghati ye bho be, “Mánán mǎnjoɔ Me Mmu mfú ntá Mandem amfay, chɔn mǎndiɔn bé nchí mmu ane nchí, ne bé mpú ku yɛnyiɔn ndũ betaɔn ebha. Nchí rem chí enyiɔn ene Eta ághàti me ndém. ²⁹ Ne yí mmú átó me, achi ne me. Abhíkí rɔ me mbak awanti mbɔnyune mɛkú chi menyiɔn ebhen yi ákɔɔ.” ³⁰ Beyá bó abhen bághókó beyɔn ebhen, mánóko yi.

Yesu ne Ábrahim

³¹ Yesu arem ye ntá bo Israel abhen mánóko yi be, “Báchí bakoɔo bha tetep mbák mǎndók ambi bekoɔo beyɔn ebha, ³² ne chɔn mǎndiɔn tetep ane Mandem, ne tetep wu amfere be ndũ kesem.” ³³ Bákéme yi be, “Séchí bebhárebho Ábrahim, ne yɛ mpok apú ane séchí basem ntá mmu. Ndaká yí ʒrɛm be chɔn sémfú ndũ kesem?”

³⁴ Yesu akeme bho be, “Tetɛtetep, yɛntiki mmu ane ákú bebú, achí nsemébebú. ³⁵ Nsem apú bhak ndũ nneréket mpoknkem. Mmɔ nneréket ke ábhák are mpoknkem. ³⁶ Mbák ye mbɔɔn mmó amfere be ndũ kesem, chɔn mǎmbak ngán-gaɔn tetep. ³⁷ Ndíɔn bé báchí bebhárebho Ábrahim. Yɛ nó, báyaɔn mbi beway me mbɔnyune eyɔn eya épú chwe amem bati yeka. ³⁸ Nchí ghati bhe chí menyiɔn ebhen ngó ntá Etaya, ke bákú chí menyiɔn ebhen etayeka ághàti bhe.” ³⁹ Bághàti Yesu be, “Etayese chi Ábrahim.” Yesu

¹³8:12 Yesu áyaɔn nyaka bo mǎndiɔn be yí achi erɔɔn ene ékú bo mǎndiɔn tetep ane Mandem áyaɔn bɔ mǎndiɔn.

arem be, “Mbɔ bãchí bǎ Ábraham tetep, mbú bãkù menyiŋ mbɔ Ábraham ákù nyaka. ⁴⁰Ke bã̀yàŋ mbi beway me, me mmu ngátí bhe tetep ane ngókó ntá Mandem. Ábraham apú kù nyaka nɔ. ⁴¹Bãkù menyiŋ mbɔ etayeka.” Bãghátí yi be, “Mandem ke achi etayese, sépú bǎ-enɔŋ.” ⁴²Yesu aghati bhɔ be, “Mbɔ Mandem achi etayeka, mbu bãkɔŋ me, mbɔnyune mfú chí ntá Mandem. Mbíká twó chí ndù mmuet ya, yi ke átó me. ⁴³Ndaká yí bã̀pú jwimem ndù menyiŋ ebhen méré̀m? Chi mbɔnyune bãbhíká bhɔŋ nti begbok beyɔŋ ebha. ⁴⁴Bě bãchi bǎ etayeka Satan, ne bãkɔŋ beku chi menyiŋ ebhen etayeka áyàŋ mãnkù. Achí ngwayti bho te nebhone. Abhíká kɔŋ tetep Mandem mbɔnyune tetep apu ne yi. Mpok yi ásé nsé, ãkù chí enyiŋ ene ékó ndón ámɔt ne epiŋ eyi, mbɔnyune achi nsense, ne nsé enkem éfú chí ntá yi. ⁴⁵Ke tëndu mëghàti bhe chí tetep Mandem, bã̀pú noko enyiŋ ene méré̀m. ⁴⁶Ntíki mmù ákwày betɔŋ be nku bebú? Méré̀m chi tetep, ndaká yí bã̀pú noko me? ⁴⁷Mmu ane Mandem áchí etayi, ãkɔŋ begbok eyɔŋ eyi. Ntí ane bãbhíká kɔŋ begbok Eyɔŋ Mandem achí be bã̀pú bǎbhi.”

Yesu achá Ábraham

⁴⁸Bǔbati bo Israel bákéme yi be, “Sébhíká kù nefwɔp berem be ɔchí mmu Samária ne bé efónó ebúbu é̀sɔŋɔri wɔ?” ⁴⁹Yesu akeme be, “Mbíká bhɔŋ efónó ebúbu. Měchyè Etaya kenókó, ke bãchɔŋti nnyén ena. ⁵⁰Mbíká bhũere nti bé bo mãnchyé me kenókó. Ke mmù achí ane áyàŋ bé bo mãnchyé me kenókó, ne yí ke ákwày berem enyũ menyiŋ bébhɔŋ bébhak. ⁵¹Tetètep, mmu ane abhũere eyɔŋ eya, apú gú wáwák.” ⁵²Bo Israel bhɔ bárem be, “Békóno beyɔŋ ebhe,

séghɔ néne be ɔbhɔŋ efónó ebúbu. Ábraham agũ nyaka, baremé kepinti Mandem mankem bágú nkwo, ke wɔ, ʒrèm be, ‘Mbák mmu ámbúré beyɔŋ ebha apú gú wáwák.’ ⁵³Wɔ, ɔchá etayese Ábraham mmu ágú nyaka? Baremé kepinti Mandem nkwo bágú nyaka! ʒsɔt mmuet ye mbɔ agha?” ⁵⁴Yesu akeme bhɔ be, “Mbák mëchyè mmuet eya kenókó, nɔ kenókó éka képú yenyiŋ. Etaya ke áchyè me kenókó, ne nkúbhé yi ke bã̀rèm be achi Mandem ayweka. ⁵⁵Ke yëndu bã̀rèm be yi achi Mandem ayweka, bãbhíká riŋi yi, me ke ndíŋí yi. Mbɔ ndem bé mbíká riŋi yi, mbu nchí se chi nse mbɔ bëka. Ndíŋí yi ne nchí bhũere eyɔŋ eyi. ⁵⁶Chimbi yweka Ábraham, ãnòŋ nyaka ne maŋák béghɔ nywɔp netwɔ ena. Aghó nɔ, nti néri yi amem.” ⁵⁷Bǔbati bo Israel bhɔ bárem ye ntá yi be, “Ɔbhíká re ghaka yě mamié besa bepays nsem byo, ɔbhé ɔnán ɔghɔ Abraham-ɛ?” ⁵⁸Yesu aghati bhɔ be, “Tetètep, Ábraham ápére bhák, Me Nchí.” ⁵⁸Éku bábhɔ bebwɔpti batay betemti yi ne yó mángwáy, ke Yesu abhese, te áfú amem ekerákap Mandem.

Yesu aku nnémámik aghó mban

9 Ené Yesu áfuèt árɔŋ, aghó mmú ane achi nnémámik te ndù nebhe eni. ²Bakonjo bhi bábhép yi be, “Ntɔŋ, bebú agha beku amík mmù ne ánémé? Ebhi yímbɔŋ, ke ebhen chí ne nno?”

³Yesu akeme bhɔ be, “Puyè chí be mmù-ne aku bebú, ne puyè chí be etayi ne máyi baku bebú. Amík áneme yi chí be eyɔ énkwak bo mángɔ enyũ enyiŋí maknkay ene Mandem aywinti ákwày beku. ⁴Sébhɔŋ beku betik ebhen mmu ane átó me ndù mpok ane beti bébhíká re twɔ. Beti bétwɔ, ne ménán mén-twɔ, yě mmu apú pere kway beku betik.

§§8:58 Me Nchí: Chí nnyén enen Mandem, nkúbhé mbɔ enyũ yi ághátí nyaka Moses (Ésɔɔs 3.14).

⁵ Mpoknkem ane nchí fá amík, nchí eróŋj ntá bõ mmik.”

⁶ Áréme nókó nɔ, apá batié amík, anywɔbheri ntɔp ne senɔŋ awɔ ndũ nebhuet ane yi apá batié, asɔt ntɔp wu achɔri yi amík ⁷ aghati yi be, “Dók ndũ ɛntɔnyén Sílom, sɔ besí aré.” Sílom chi “Bátó”. Mmu wu arɔk, aso besí are ne mpok ápɛtnsem are ghɔ mbaŋ. ⁸ Bakokosi bhi ne bõ mankem abhen bárinj nyaka yi mbo nniŋj meniŋj, bábhɔ berem be, “Pú mmú nyaka áchɔkɔ aniŋi nɔkɔ meniŋj ne?” ⁹ Mbɔk bho b́aré rem be, “Chí yi.” B́áchák be, “Áe, ke achí mbo yi,” ke yímbɔŋ arem be, “Chí me.” ¹⁰ Bábhép yi be, “Éfákári ná ke ɔbho beghɔ mbaŋ?” ¹¹ Akeme bho be, “Mmu ane áká nnyén be Yesu ke ányɔbhéri ntɔp, asɔt, achɔri me amík, arem be ndók ndũ ɛntɔnyén Sílom nsó besí are. Ndɔk aré nso besí, mbo beghɔ mbaŋ.” ¹² Bábhép yi be, “Mmũ-ré achí fá?” Akeme bho be, “Mbíkí riŋi.”

B́are bhep enyu éfákári ke nnémámik abho beghɔ mbaŋ

¹³ B́asɔt nnémámik ane Yesu ákú yi ághɔ mbaŋ b́arɔk ntá bõnkwo F́árisi. ¹⁴ Ndũ nywɔbhé neywɛmuet bo Israel ke Yesu ányɔbhéri nyaka ntɔp awati yi amík, amík anene yi. ¹⁵ Bõnkwo F́árisi b́apɛt bábhɛp yi enyu éfákari ke yi ághɔ mbaŋ. Aghati bho be, “Awátí ntɔp me amík, nsó nókó besí, mbo beghɔ mbaŋ.” ¹⁶ Mbɔk bõnkwo F́árisi bho bárem be, “Mmũ ane akú enyiŋ ene abhíkí fú chi ntá Mandem mbɔnyune apú noko nywɔbhé neywɛmuet enese.” Ke bachak b́aré rem be, “Ná mmu bebú ákway beku menyú menyiní maknkay ebhen?” Akɔre akwen nenti enap. ¹⁷ Bõnkwo F́árisi b́apɛt bábhép nnémámik ane Yesu ákú yi ághɔ mbaŋ be, “Wɔ bé mmu wu ke ákú ɔghɔ mbaŋ, ɔkáyis be yi achi agha?” Akeme bho be, “Chí ndemekepinti Mandem.”

¹⁸ Bõbati bo Israel kenókó be amík anan aneme nyaka yi ke apɛt abho beghɔ

mbaŋ, kpate mpok bábhínj máyi ne etayi, ¹⁹ bábhép bho be, “Mmɔ ywɛka ne, b́arɛm bé amík aneme yi t́endu nebhe eni? Éfákari ná ke yi ághɔ mbaŋ néne?” ²⁰ Nno ne chi bákeme be, “Śériní bé ne chi mmó ywese, ne bé amík aneme yi t́endu nebhe eni. ²¹ Ke sébhíkí riŋi enyu éfákári ke yi ághɔ mbaŋ néne. Ne sébhíkí riŋi mmú ane anene yi amík. B́ɛp ká yi. Apú chí mandú mmó. Chɔŋ yímbɔŋ angati bhe.” ²² Chi ne nno bákéme enyu eyɔ mbɔnyune b́achàŋ nyaka bõbati bo Israel ne ntí be báká nyaka eyɔŋ émot be mbák mmu ándem be Yesu chi Mpɛme Mandem afyé nyaka bariɛp be àtò, bábòk yi ndũ ekeré nenikímueti eyap. ²³ Èku ye chi ne nno bárem chi be, “Ápú mandú mmó. B́ɛp ká yímbɔŋ angati bhe.”

²⁴ Ndɔŋ ené éjwí epay, bábhínj nnémámik ane Yesu ákú yi ághɔ mbaŋ, baghati yi be, “Dem tetɛp aywe besí Mandem. Śériní be mmũ ane ɔrɛm nɔ be anéné wɔ amík chi mmũ bebú.” ²⁵ Akeme bho be, “Ke chí mmũ bebú ke puyé mmũ bebú-a, mbíkí riŋi. Ené ndínj chi be nchí nyaka nnémámik, ke néne nchí ghɔ mbaŋ.” ²⁶ Bábhɛp yi be, “Akú yi ntá ye? Ná yi ákú ke ɔghɔ mbaŋ?” ²⁷ Akeme bho be, “Nnán ngáti bhe, ke bábhíkí noko, ndaká yí b́apɛt bábhɛp me? B́é nkwo báŋŋ bebhak bakoŋo bhi?” ²⁸ Bábhó besɔkɔti yi mándeme nɔkɔ be, “Wɔ ke ɔchí nkoŋo ywi, bese séchí chí bakoŋo Moses. ²⁹ Śériní bé Mandem arem nyaka kepí ne Moses, ke mmũ-ne, sébhíkí riŋi ebhak ene yi áfú.” ³⁰ Akeme bho be, “Èchí me nepɔp tontó be bábhíkí riŋi ebhak ene yi áfú, ýendu yi ánéné me amík! ³¹ Śériní be Mandem apu ghok bõ bebú. Ághok chi mmu ane áchyè yi kenókó, anku nɔkɔ menyiní ebhen yi Mandem áŋàŋ. ³² T́é mmik ábhó, sébhíkí re ghók be mmu akú amík ánéné mmu ane bábhé yi amík néménémé. ³³ Mbo mmũ ne abhíkí fú chi ntá Mandem, mbu abhíkí kway béku ene enyiŋ.” ³⁴ Bákéme yi be, “Kwáé, wɔ mmu

bábhé ndú bebú, óyàṅ betɔṅ bhese?” Bapuri yí bátén nefí be ámfú eket nenik-ímuet eyap.

Bo abhen bábhíkí noko, bachi manémámik

³⁵ Yesu aghók bé bábók mmu ane yi ákú amík ánéne baten nefí. Abho beyaṅ yi. Ághó nɔkɔ yi, abhép yi be, “Ɖnókó Mmu ane áfú ntá Mandem?” ³⁶ Yi akeme Yesu be, “Eta, mmu wu chi agha? Ghatí me, be nnókó yi.” ³⁷ Yesu aghati yi be, “Ɖnáj ɔghɔ yi, ne yí ke árèm kɛpi ne wɔ néne.” ³⁸ Mmú wu arem be, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bekak, abho béchye yi kenókó. ³⁹ Yesu arem be, “Ntwɔ fá amik be mámkpót manyé bho. Ntwɔ bé bo abhen bachi amík néménémé mango mbaṅ, ne bé amík ánémé abhen bághò mbaṅ.” ⁴⁰ Mbɔk bɔnkwo Fárisi abhen bachi nyaka kekwoɔt bághókó nókó enyiṅ ene yi áréme, bábhép yi be, “Ɖrèm nɔ chi be bese nkwo séchí amík néménémé ke?” ⁴¹ Yesu akeme bho be, “Mbɔ báchí amík néménémé mbú bebú bépú ne bhe. Ke tɛndu bārèm be bághò mbaṅ, bebú ebheka berɔp ne bhe.”

Yesu atém nekay ɛti mbabheri bághɔṅmén ane tetep

10 Yesu arem be, “Tetɛtɛp, mmú ane ápú fúet ndú nnyübha ánwhe ndú nkwo bághɔṅmén, ke áko chí ebhak écháak anchwe amem, chí ngép. Mbák épú nɔ, chí ngébhé ntantaṅ. ² Ke ane áfuèt ndú nyübhá, chí mbabheri bághɔṅmén. ³ Mbabheri nnyübha, áñene nyübhá ntá yi. Bághɔṅmèn áriṅi eyɔṅ eyi. Ábhiṅi yó ndú manyén ayap, ansɔt yó amfu ne yɔ. ⁴ Ne ánáj ántén yó ankem nefí, áróṅ ambi, yó ánkɔṅo nɔkɔ ansem, mbɔnyune áriṅi eyɔṅ eyi. ⁵ Ápú kɔṅo kenkɔ mmu. Ábue yi bue, mbɔnyune ábhíkí riṅi eyɔṅ eyi.” ⁶ Yesu atém bo Israel nekay enen, ke bó kejmimem ndú ntí nekay.

Yesu ke áchi ɛríti Mbabheri bághɔṅmén

⁷ Ɖku, Yesu apet aghati bho be, “Tetɛtɛp, me ke nchí nyübhá bághɔṅmén. ⁸ Bò mankem abhen bayambi bátwɔ ke mɛtwò, chí baghép ne baghép batan batan. Baghɔṅmèn ábhíkí ghók bho. ⁹ Me ke nchí mbínywɔp. Mmu ane áfuèt ntá ya ke anchwe, enyiṅ épú tɔk yi. Áchwè, amfú mbo enyú yi ákóṅ, ambóṅ yɛntiki enyiṅ ene yi áyàṅ. ¹⁰ Ngép átwò chí béghɛp aghép, béwáy, ne béchɔṅti. Ntwɔ bé bo mámbóṅ nepém ne bé mámbóṅ nɔ nénjwí pɔɔt ne áfík ankem.

¹¹ “Me ke nchí ɛríti mbabheri bághɔṅmén. Ɖríti mbabheri bághɔṅmén áchye nepém eni ɛti bághɔṅmén ayi. ¹² Mmú ane básóré ndú betik be ámbábhéri nókó bághɔṅmén ené yi ápú mbabheri bághɔṅmén ne yɔ apu ayi, ághɔ nkwo ndu átwò andɔ bághɔṅmén ambue, nkwo ankém mbɔk, ne antak achak. ¹³ Ábue mbɔnyune achí chí mübetik, ne ápú fyé ntí ne bághɔṅmén. ¹⁴ Mme ke nchí ɛríti Mbabheri bághɔṅmén. Ndíṅi bághɔṅmén aya, ne bághɔṅmén aya áriṅi me, ¹⁵ nkúbhé mbo enyú Ɖtaya áriṅi me, me ndíṅi Ɖtaya. Ne nchí chye nepém ene ɛti bághɔṅmén. ¹⁶ Mbɔṅ bághɔṅmén ácháak ané ápú ndú nkwo bághɔṅmén ane. Mbɔṅ bésɔt yó nkwo, ntwɔ ne yɔ, bé ánwém mmuet ne anéfú. Chɔṅ ánkɔṅo eyɔṅ eya. Ɖnkɔ yó ankem ámbak ndú nkwo ámɔt ané ábhóṅ mbabheri bághɔṅmén amɔt. ¹⁷ Ɖtaya akɔṅ me mbɔnyune nchí chye nepém ena be mpet mbɔṅ nɔ. ¹⁸ Yé mmu apú ane ásɔt nepém ena ntá ya. Membɔṅ ke nchí chye nepém ena. Mbɔṅ betan béchye nɔ, ne mbɔṅ betan bépét bebhoṅ nɔ. Ɖne, chí enyiṅ ené Ɖtaya ághátí me nkɔ.”

¹⁹ Beyɔŋ ebhen béku ákɔre ápet ákwén nenti bo Israel. ²⁰ Beyä bhap bäre rem be, “Éfónó ebúbu éšɔŋɔri yi! Ábhokori! Ndaká yí bäté, bághòk enyiŋ yi árem?” ²¹ Ke báchák bäre rem chi be, “Puyě menyiŋ ebhen mmu ane efónó ebúbu éšɔŋɔri yi akwáy berem ne. Éfónó ebúbu ékwáy béku nnémámík ángɔ mbaŋ-á?”

Bo Israel bábyak Yesu

²² Mpok aghaka ane bo Israel mányie epa ene bátik ndu máníkímuet báfyé ekerákap ene Yerúsalem awɔ Mandem. ²³ Mbaŋ are kwen, Yesu arɔk ekerákap Mandem, are kɔ ndu móket mam-barenkók ane bábhɔŋi bé móket mam-barenkók Sólomon. ²⁴ Bo Israel bárók, bákáp yi, bábhó bebhep yi be, “Chɔŋ ɔndo sénoŋ entat ná ke ɔngati bhese mbák wɔ ke ɔchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto. Mbák wɔ ke ɔchí Mpeme, ghatí bhese kponoroŋ.” ²⁵ Yesu akeme bho be, “Nnán ngátí bhe, ke bábhíkí noko. Betik ebhen mékù ndú nnyén Etaya bétɔŋ be enyũ mmu nchí. ²⁶ Yě nɔ, bápú noko mbɔnyune bápú ndú nkwo bághɔŋɔmén aya. ²⁷ Bághɔŋɔmen aya ághòk eyɔŋ eya. Ndíní yó, ne yɔ ákòŋo me. ²⁸ Ne nchí chye yó nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti. Ápú gú áném. Mmu apú ane ákwáy béfere yó amóya. ²⁹ Etaya mmu áchyé me yɔ, achá bo mankem. Ne mmu apú kwáy befere yɔ ndu amɔ yi. ³⁰ Me ne Etaya séchí mmu amɔt.”

³¹ Yesu áremé nókó nó, bo Israel bápét bábhó bebwɔpti batay ndu betemti yi ne yó mángwáy. ³² Yesu arem be, “Ntɔŋ be beyä berítí menyiŋ ebhen nkú ndú nnyén Etaya. Ndu menyiŋ ebhen menkem, ené ékú bãyaŋ beway me ne batay chí ené?” ³³ Bo Israel bákéme yi be, “Sépu yaŋ béwáy wɔ ne batay éti erítí enyiŋ ene ɔkú, ke éti ɔrem be ɔchí Mandem yěndu ɔchí nkwanŋaŋ.” ³⁴ Yesu akeme bó be, “Pú básin amem ekátí

bebhé eyeka be Mandem arem be, ‘Me ndem bé báchí bɔmandem?’ ³⁵ Séríní bé enyiŋ Ekátí Mandem érèm épú kway bewupsi enyu. Mbák Mandem abhiŋi nyaka bo abhen bághòk eyɔŋ eyi be bɔmandem, ³⁶ ná bákway berem be mërèm be nchí Mandem ndú ndémé be nchí Mmɔ Mandem, mmu yi áyábhé áto fá amik? ³⁷ Mbák mpú kɔ chi betik Etaya, báké noko me. ³⁸ Ke mbák mékù chí betik Etaya, yěndu bábhíkí noko me, nokó ká enyiŋ ené betik ebhén mékù béghàti bhe. Chɔŋ eyɔ énkwak mándiŋi, ne mánjwimem bé Etaya achi babhat ne me, ne me nchí babhat ne Etaya.” ³⁹ Bápét babho beyaŋ mbi ndu bekem yi, afori bó amɔ arɔk ebhakayi.

⁴⁰ Apetnsem ebhě manyu Jódan, ndú nebhuet ane J5n ájwiti nyaka bho, abhak aré. ⁴¹ Beyä bo bárók ntá yi mándeme noko be, “J5n ábhíkí kɔ yěnyini maknkay émɔt, ke yěntiki enyiŋ ene yi áremé éti mmũ ane échí tetep.” ⁴² Beyä bo mánóko Yesu ebhak eyɔ.

Newú Lásárɔs

11 Mmũ amɔt achi nyaka etɔk Bé-tani, ane áká nnyén be Lásárɔs. Akwén neme. Bétani abhak etɔk ene María ne mómayi Matá báchòkɔ. ² María wu, ke áwátí nyaka bekak Yesu Acha ne bawerérip, are tese ne emenéntí yi. Yi ke mómayi Lásárɔs akwene nyaka neme. ³ Ékú bɔmayi bátó eyɔŋ ntá Yesu Acha be, “Acha, mmuere ywe ane ɔkɔŋ áme.” ⁴ Yesu ághókó nókó ntó enen arem be, “Neme enén népú nemě newú, néchí chí béku bo mángó betaŋ Mandem. Nétwɔ chí be némbák enyiŋ ené ékù bo mángó be Mmɔ Mandem abhɔŋ betaŋ.”

⁵ Yesu akɔŋ nyaka Matá ne bɔmayi María ne Lásárɔs tontó. ⁶ Yě nɔ, mpok yi ághókó bé Lásárɔs áme, achòkɔ ebhak ene yi achi ndú manywɔp apay. ⁷ Manywɔp yɔ apay áfúéré nókó, arem ntá bakoŋo bhi be, “Sémpétnsem atú

Judéya.”⁸ Bakoŋo bhi bárem be, “Ntɔŋ, ébhíki re tat ene bõ batí Israel báyaŋ bétenti wɔ ne batay mángwáy, ɔbhé ɔpetnsem aré?”⁹ Yesu akeme bho be, “Pú maŋɔkɔ nywɔp áchi byo ne apay bébho beti bégháka beku? Mmu ane ákò ne ngósí, apú chiŋti nekwen mbɔnyune ághò erɔŋɔ mmik.”¹⁰ Ke mmu ane ákò ne beti áchiŋti ankwen mbɔnyune mbaŋ apu gho.”¹¹ Yesu átémé nókɔ nekay enen, aghati ye bho be, “Mmuere ywese Lásárɔs akwen kenó, ke nchí rɔŋ méŋéme yi ndú kenó.”¹² Bakoŋo bhi bárem be, “Acha, mbák ábhùre kenó, chɔŋ aŋeme, ambak sayri.”¹³ Kenó eken Yesu árémé nyaka be Lásárɔs ábhùre kebhak chi newú ke bákáysi be Yesu arem chi be Lásárɔs ábhùre kenó mbóŋ.¹⁴ Ékú, ye Yesu aghati bho kponjoroŋ be, “Lásárɔs agu,¹⁵ ne éti yeka, mbɔŋ maŋák be mpú aré mbɔnyune efakari chi be be mánókó. Séndók séngó yi.”¹⁶ Tɔmás ane bábhìŋi be Éfák, arem ntá bati bakoŋo Yesu abhénéfú be, “Séndók ká nkwo be Yé chí newú, séngú ne yi.”

Yesu ke ákù bawú mámpétsem ndú nepém

¹⁷ Yesu ágháká nókɔ Bétani, aré, aghó bé mánán bábhéme Lásárɔs kpát efuèt manywɔp anwi.¹⁸ Béfu Bétani bégháka Yerúsalem achi nyaka mbo nekɔ bok-ilometa babay ne ebhok,¹⁹ ne beyá bo Israel bárók béwáka ne Matá ne Mar-ía ndú newú mómayap.²⁰ Matá ághókó nókɔ bé Yesu átwò, afú, arɔk atemeri yi ené María áróbhé anywɔp.²¹ Matá ághó nókɔ Yesu, arem be, “Acha, mbo ɔchí fá, mbu mómaya abhiki gu!²² Ke ndíŋi be yé chí néne, yéntiki enyíŋ ene ɔbhébé Mandem áchye.”²³ Yesu aghati Matá be, “Chɔŋ mómaye ampetnsem ndú nepém.”²⁴ Matá arem be, “Ndíŋi bé chɔŋ ampetnsem ndú nepém ewak ene bawú mankem bápetnsem ndú nepém, ndú ng-wenti mmik.”²⁵ Yesu arem be, “Me ke

nchí ku bawú mampetnsem ndú nepém, mámbak nepém. Mmu ane ánókó me, yé angú gú, chɔŋ ampet ambak nepém.²⁶ Ne yé agha ane áchí nepém, anoko me, apú gú wáwák. Matá, ɔnókó beyɔŋ ebhen?”²⁷ Matá akeme be, “Acha, nnókó. Nnókó bé ɔchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmo Mandem ane ábhóŋɔ nyaka bétwɔ fá amik.”

Yesu are di kebho

²⁸ Matá árémé nókɔ nó, arɔk abhiŋi mómayi María, aghati yí ndú eyu be, “Ntɔŋ atwɔ, ne áyán begho wó.”²⁹ Mar-ía ághókó nókɔ nó, afate, áyák arɔk ntá Yesu.³⁰ Yesu abhíki re ghaka nyaka etɔk, abhak chí ndú nebhuet ane Matá atemeri yi.³¹ Bo Israel abhen báchí anywɔp ne María báwaka ne yi, bághó nókɔ ndú yi afate áyák áfú nefí, bákóŋo yi ne nkaysi be árɔŋ ndú nnem bedi kebhó are.³² Mar-ía arɔk nebhuet ane Yesu achi. Neghó yí ághó Yesu, akwén yi bekak abho berem be, “Acha, mbo ɔchí fá, mbú mómaya abhíki gu!”³³ Yesu ághó nókɔ ndú Mar-ía ádi ne bo Israel abhen bátwɔ béwáka ne yi bádi nkwo, étók yi te anti, ntínso nékém yi.³⁴ Abhép bhó be, “Bábhémé yi fá?” Bákeme yi be, “Acha, twó ghó.”³⁵ Yesu adi.³⁶ Ékú bo Israel bho bábhó berem ne bati be, “Akɔŋ nyaka Lásárɔs achá! Gho ndu aré di.”³⁷ Ke mbok eyap béré rem chi be, “Yi mmu ákú nnémámík ágho mbaŋ, apú kwáy nyaka beku be Lásárɔs áké gú?”

Yesu akù Lásárɔs apetnsem ndú nepém

³⁸ Épét etɔk Yesu tontó, afa, arɔk ndú nnem. Nnem eno nébhak chi mbok ane achi ndú setarébhé. Mánaŋ básɔt nyaka ntay negho bákúti nyùnem.³⁹ Yesu aghati ye bo abhen bachi are be, “Binjírí ká ntay eno feré.” Ke Matá, manɔ ngú arem be, “Acha, eriep éya chɔŋ encha. Éku manywɔp anwi echɔŋ ené bábhémé

yi!”⁴⁰ Yesu aghati Matá be, “Matá, pú ngátí wó be mbák ɔnókó, chɔŋ ɔngó be-taŋ Mandem?”⁴¹ Bábɔŋiri ye ntay eno báfere anyü nnem. Yesu ayoŋ amík ayiŋi mfay arem be, “Eta, nkáká wó bé ɔghok me.”⁴² Ndáŋí bé ɔghok me mpoknkem, ke ndem enyiŋ ene chí ɛti bo abhen bachi fá téé bé mánkway menoko be wó ke ɔtó me fá amík.”⁴³ Yesu áréme nókó nó, abik be, “Lásárɔs, fú twó!”⁴⁴ Lásárɔs mmu ane á-nán ǎgú nyaka, afú ndü nnem, ne nden ene mánébhé yí amɔ ne bekak ne besí ke bábhéme yi. Yesu aghati bɔ be, “Kaŋarí ká nden eyɔ yi amuet, be yi ándók.”

**Böbati etɔk báté eyu
be mángway Yesu**

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

⁴⁵ Beyá bo Israel abhen bakoŋo María bághó enyiŋ ene Yesu ákú, mánóko yi.⁴⁶ Ke mbok yap báfá bárók ntá bönkwo Fárisi bághati bho enyiŋ ene Yesu akú.⁴⁷ Böbati bachiákap Mandem ne bönkwo Fárisi bábhíŋi bo ndü echemé böbati Israel. Báchéme nókó nebhuet amɔt bárem be, “Chɔŋ sénku ná? Mmü-ne áɔŋ beyá beriní maknkay.”⁴⁸ Mbák séndó yi andok ambi beku menyin ebhen, chɔŋ yéntiki mmu anoko yi. Ne mbák émfákári enyu yɔ, bö Rom bátwó máncɔŋti ekerákap Mandem eyese ne etok eyese.”⁴⁹ Ke mmü wap amɔt ane áká nnyén be Káyfas ane achí nyaka mungo bachiákap Mandem ndü mmíé eno, arem ntá yap be, “Bábhíki riŋi yényin!”⁵⁰ Bábhiki riŋi be eri ntá yeke be mmu amɔt ángú ɛti bo mankem echa be etok enkem enem?”⁵¹ Káyfas abhíki rem nyaka nɔ chi mbo enyiŋ ene éfú ndü nkaysi yi. Mandem ke ákú nyaka be yi andem nɔ mbo mungo bachiákap ndü mmíé eno. Arem bé chɔŋ Yesu ángú ɛti bo Israel mankem.⁵² Yesu abhiki bhóŋ nyaka bégu chí ndiere ɛti bo Israel. Ab-

hóŋ nyaka bégu ɛti bö Mandem abhen bá-táká mmik nkem be mambak ndü nkwo amɔt.⁵³ Bébhó ewak eyɔ, böbati bo Israel bára yáŋ mbi béwáy Yesu.

⁵⁴ Yesu kepere ko ye kpoŋoroŋ atú etok bo Israel. Afa aré, arok atú etok ene echi kekwo ne baso, amem etok ene bábhíŋi be Efraim, abhak are ne bakoŋo bhi.

⁵⁵ Mpok menyie Epá Nekiŋi bo Israel arɔk kekwo. Beyá bho báfa ndü böbetok bhap bako, barok Yerúsalem ené mpok epá eyɔ ábhíki re ghaka, ndu beku be mámbák pépép besí Mandem mbo enyu bo Israel báku noko nyaka.⁵⁶ Bö bho báyan nyaka Yesu, ne ndu báchéme amem ekerákap Mandem bára bhép bati be, “Bákáysi bé yí? Bákáysi bé apu twó ndü epá?”⁵⁷ Böbati bachiákap ne bönkwo Fárisi báchyé nyaka eyɔŋ be yé agha ane áriŋi ebhak ene Yesu achi, ángátí bhó be mánkém yi.

Ngwé amɔt awati Yesu ne bawerérip

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

12 Epá Nekiŋi éróbhé nókó manywɔ atandat, Yesu afa arok Bétani. Bétani abhak etok Lásárɔs ane Yesu akú yi apetnsem ndü nepém.² Aré, bákú yi nenyíé bëku. Matá ke áfuét nyaka nenyíé. Lásárɔs abhak mmu amɔt ndü bo abhen bachokó mányie nenyíé ne Yesu.³ María asɔt esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp apikiri bekak Yesu, antese noko ne emenéntí yi. Eket enkem éjwi ne erítí eriebhé bawere mɔ.⁴ Júdas Iskariot, nkoŋo Yesu amɔt ane ábhóŋó nyaka beti yi arem be,⁵ “Bákway mbu beti bawerérip amen anchye nkáp ané nkubetik ányie ndü mmíé. Ndaká yí bábhíki tí mó mánsɔt nkáp máncɔŋe ntá bachébhébo?”⁶ Júdas abhiki rem nyaka enyu eyɔ chí be ágho báchébé bho ntínso. Arem nɔ chi ndu ábhóŋó

* **11:48** Böbati etok Israel bákáysi nyaka be mbák mándó bo mandok ambi bekoŋo Yesu bo bákway besɔt yi mbo mmu ane átwó báfere etok Israel anten bö Rom ne eyɔ énkú bö Rom mántwɔ manguep nenu amem etok eyap.

nyaka nti ngép. Ne ndũ nkwo bakoŋo Yesu, yi ke áchí nyaka mbure nkáp, ne ášòt nyaka aywi aré ansem ansem anyie nkwò. ⁷Yesu arem be, “Dš yí! Éri yi ambure bawet amen be ámbák ndũ nywop enen bábheme me. ⁸Bachébhébo bachi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak ne bhe mpoknkem.”

Böbati etok báté eyu be mangway Lásárɔs

⁹Beyä bo Israel bághókó nókó bé Yesu achi Bétani, bárók are, puyě ndiere ndu bégho Yesu ke ndu begho Lásárɔs nkwo mmũ yi aku apetnsem ndũ nepém. ¹⁰Ékú böbati bachiákap Mandem báté eyu be mángwáy Lásárɔs nkwo. ¹¹Báyàn nyaka be mángwáy Lásárɔs nkwo mbonyune enyiŋ ene efakari ne yi ékú nyaka batĩ bo Israel bábuè bho, mánoko nkwò Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mbɔ Acha

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹²Néyí nókó, beyä bo abhen bátwò ndũ Epä Nekiŋi bághókó bé Yesu átwò Yerúsalem. ¹³Ékú bo babho békpóti béwšamáŋ mandokó nkwò betemeri yi, mámbik mandeme nkwò be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwò ndũ nnyén Acha! Sémbítí Mfɔ bo Israel!” ¹⁴Yesu asòt mómpɔŋɔ batu, achokó yò ansem nkúbhé mbɔ enyu básinji amem Ékátí Mandem be, ¹⁵“Bö etok Síon, †báké cháý. Ghó ká, Mfɔ yweka átwò, chókó, amfay mómpɔŋɔ batu.” ¹⁶Mpok ane barak ayɔ áfákári, baghok Yesu keýwimem be menyin ebhen básinji éti yi ke befú nó tetep. Ke mpok Yesu aperensem ndũ nepém ne Mandem asòt yi amfay achye yi kenókó, bátik ye be básinji nyaka menyin ebho éti yi. Bátik nkwo enyũ menyin ebho befákári ntá yi. ¹⁷Bo abhen bachi ne Yesu mpok yi ákú Lásárɔs afu

ndũ nnem báre ghati bo enyiŋ ene éfákári mbɔ batísie Yesu. ¹⁸Ntí ane beyä bo bárɔŋ nyaka begho Yesu chí be, bághok bé yi aku eriŋí maknkay eyɔ. ¹⁹Bónkwò Fárisi bághó nókó ndũ beyä bo bárɔŋ ntá Yesu bábhɔ ye berem ne bati be, “Séwáy chí mmuet. Yíŋí, mmik nkem arɔbhe koŋo chi yi.”

Mbɔk bö Grik nkwo báre yaŋ begho Yesu

²⁰Mbɔk bö Grik nkwo báchí nyaka ndũ nkwo bho abhen bárɔŋɔ Yerúsalem bechye bakak ntá Mandem ndũ mpok Epä Nekiŋi. ²¹Bö Grik bho bárók ntá Fílip ane áfú nyaka Betsáida, atú Gálili barem be, “Éta, séyàn bégho Yesu.” ²²Fílip afa, arək aghati Andru. Bó bati apay bárók baghati Yesu. ²³Yesu akeme bho be, “Mpok akway ane Mandem ákú bo mánychyé Mmu ane áfú ntá yi kenókó. ²⁴Tetètep, mbák bábhíkí pi nyésé nchwi amik némpó, nébhak chi nyésé nchwi nemot. Ke mbák mámpí nyésé nchwi amik némpɔ, nénchak, néchye beyä nchwi nkwò. ²⁵Mmũ ane ákóŋɔ nepém eni, ánem nó, ke mmu ane ápú re fye ntí ndũ nepém eni enen fá amik apu ném nó, ábhɔŋ nó kpát anchwe ndũ nepém enen nebhíkí bhɔŋ ngwentí. ²⁶Mmu ane áká betok me, abhɔŋ békóŋo me. Ne nebhuet ane mébhák, aré ké nkubetik awa ábhák nkwo. Mbák mmu ántók me, Étaya áku yi ambɔŋ kenókó.”

Yesu arem bé chɔŋ mángwáy yi

²⁷Yesu arem be, “Néne, nti ena népú amem kpák. Chɔŋ ndem be yi? Chɔŋ ndem chí be ‘Éta, feré me ndũ esɔŋɔri ene étwò né ke?’ Wáwák! Mbɔŋ éti esɔŋɔri ené ke ntwó fá amik! ²⁸Éta, ku bo mánychyé nnyén ena kenókó.” Yesu árémé nókó nó, eyɔŋ éfú amfay erem be, “Nnáŋ

†12:15 Yerúsalem achi ndũ nje Síon. Éfákári nyaka be nnyén Yerúsalem néchák chi “Síon”. “Bö Síon” chí “Bö Yerúsalem”.

nkū nnyén ena némbónj kenókó ne chōj mpet nkū nō.”²⁹ Beyă bo abhen bachi aré téé bágghókó nókó eyōj eyō, bare rem be, “Nefañ ke ásáy!” Báchák be, “Ángel Mandem árēm kepi ne yi.”³⁰ Yesu aghati bhō be, “Eyōj ene étwó eti yeka. Ebhiki twó eti ya.”³¹ Mpok akway ane Mandem átānj mmik ne, mpok ákway ane báfēre mfō mmik ne ndū kefō eki.³² Ne mánānj mamkpānj me amfay ndū ekotákátí, chōj nja bō mankem be mándó mmik mantwō ntá ya.”³³ Yesu arem beyōj ebhen ndu betōj enyū newú enen yi ábhónj bégū.³⁴ Beyă bo abhen báchí are bárēm be, “Ekátí Mandem éghati bhese be, ‘Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be átō apú gú. Ndaká yí ōrēm be chōj mánsōt mmu ane áfú ntá Mandem mango ndū ekotákátí? Mmu ane áfú ntá Mandem chi agha?’”³⁵ Yesu aghati bhō be, “Erónj ébhuet ne bhe ndu mómbiņi mpok. Dōk ye ka ambi bekō ndū mpok ane erónj ébhuet ne bhe, be ejuri eke twó emfōkōri bhe. Mmū ane ákō amem ejuri, apú riņi ebhak ene yi árōj.”³⁶ Síkí ká nti ne mmū ane áchye bediéré néne, ndū yi abhuet ne bhe, bé mámbák bō bedyere.”

Bo Israel keka ne Yesu

Yesu árémé nókó nō, arōk abhese ebhak ené bo bápú kwáy begho yi.³⁷ Yēndu yi ákú beyă menyinji maknkay besí ebhap, bábhíkí noko yí.³⁸ Ébhak enyu eyō bé enyinj ené ndemekepinti Aisáya árémé tentep bé chōj emfakari, emfú tetep. Nō chí be, “Eta Mandem, agha ánókó enyinj ene ségháti bhō? Agha ághó betānj ebhe?”³⁹ Bōbhen bábhiki kwáy nyaka ménóko, nkúbhé mbo enyu Aisáya apet árémé nyaka be⁴⁰ “Mandem akū bō mámbák amík néménémé, agwót bati ayap, báchí mbo bo abhen bákútí amík be báké ghó mbanj, ne bé batu yap áké ghók yēnyinj, ne be báké jwimem, mantwō ntá ya, mbú bhō.”

⁴¹ Aisáya arem nyaka nō mbōnyune aghō nyaka kenókó Yesu, ne are rem eti yi.
⁴² Ke yēndu beyă bo mánóko nyaka Yesu, bábhíkí rem kponjorōj be mánóko, ndu báchāy bōnkwō Fárisi, be báké bók bhō ndū ekeré nenikimuet.
⁴³ Bákōj kenókó eken bō mmik báchyē bhō, echa kenókó eken Mandem áchye.

⁴⁴ Yesu arem ne eyōj amfay be, “Mmū ane ánókó me, abhíkí noko chí me, anókó mmu ane ato me nkwo.
⁴⁵ Ne mmū ane ághó me, ághō mmu ane átō me nkwo.
⁴⁶ Ntwō fá amik mbo erónj bé yē agha ane ánókó me, áké rōp amem ejuri.
⁴⁷ Mmu ane ághókó eyōj eya ke yi kekū mbo enyū yí ághókó, mpú tāj yí. Mbíkí twó fá amik betānj bo, ntwō chí bepeme bhō.
⁴⁸ Enyinj échí ene étānj mmu ane ábyak me, yi kenókó eyōj eya. Chōj menyinj ebhen ndémé mentānj yi ndū nywōp enen bátānj bo.
⁴⁹ Ebhōj bebhak enyu eyō mbōnyune menyinj ebhén ndémé, mbíkí rem chí ndū betānj ebha. Etaya mmu átō me ke ághátí me enyinj ene mbónj bérem.
⁵⁰ Ne ndānjí bé eyōj eyi ene yí áchyé mbo ebhé étwō ne nepém enen nebhiíkí bhōj ngwenti. Enyinj ene mērēm ye chí ené Eta ágháti me ndem.”

Yesu are so bekak bakoņo bhi

13 Epă Nekiņi épere ghaka, Yesu ariņi be mpok akway ane yi arō mmik, ampetnsem ntá etayi. Ndū yi ákōj nyaka bōbhi fá amik, néne atōj bé akōj bō acha.² Mpok Yesu áchókó, ányie nenyié, bēku ne baghókó bhi. Sattan anānj achwe nyaka antí Júdas, mmō Símun Iskariōt, ndu bekū yi antí Yesu.³ Yesu ariņi be etayi achye yi betānj amfay menyinj menkem, ne bé yí afú chí ntá Mandem ne āpētsem ntá Mandem.⁴ Mpok báchókó menyie nenyié enō, Yesu afaté, afere éwet eyi amuet, asōt táwáy atém ebho.⁵ Asōt ye manyiep afyé ndū enyinj, abho beso bekak bakoņo bhi, antese nōkō ne táwáy ane yi átémé ebho.

⁶ Áchwóbhé nókó ntá Símun Píta, Píta arem be, “Acha, ýàṅ beso bekak ebha?”
⁷ Yesu akeme yi be, “Néne, ɔbhíkí riṅí ntí ane mĕkù enyiyi ene mĕkù, ke ansempok chɔṅ ɔnjwimem.”
⁸ Píta arem be, “Ɔbhíkí bhɔṅ beso me bekak wáwák.” Yesu akeme yi be, “Mbák mbíkí so bekak ebhe, nɔ memay ne wɔ sémay.”
⁹ Píta arem ntá Yesu be, “Acha, ɔké so chi ndiere bekak ebha, sò amó ya ne ntí wa nkwo!”
¹⁰ Yesu aghati yi be, “Mmũ ane ánánj ásó mmuet, abhíkí pere bhɔṅ beso mmuet, ebhiki fuet bekak ebhi, mbɔnyune mmuet nkem achi pépép. Ne bächi pépép, ke puyĕ yĕntiki mmu yweka.”
¹¹ Yesu anánj arínj nyaka mmu ane ábhɔṅɔ beti yi. Ĕti yɔ ke yi áréme be, “Puyĕ be mankem ke bächí pépép.”

¹² Ánánjá nókó bésó bekak ebhap, akeme nkú amuet, apetnsem, arɔk, achɔkɔ amik. Abhép bhɔ be, “Bájwímem ndũ enyiyi ene nkú ntá yeka?”
¹³ Bábhɔṅi me be, ‘Ntɔṅ’ ne ‘Acha’ ne échí tetep. Nchí Ntɔṅ ne Acha ntá yeka.
¹⁴ Mbák me, Acha ne Ntɔṅ ayweka nsó bekak ebheka, be nkwo bábhɔṅ beso bekak bati!
¹⁵ Ntɔṅ be chi eriṅ be be nkwo mánkú nókó mbo enyũ nkũ.
¹⁶ Tetĕtep, mübetok apú cha chi-betok aywi, ne münto apú cha mmũ ane átó yi.
¹⁷ Néne, báriṅi menyiyi ebhen. Chɔṅ endi ntá yeka encha mbák bákũ bhɔ.
¹⁸ Mpú rem chi ĕti yeka mankem, ndíṅi bo abhen njábhé. Enyiyi ene Ĕkátí Mandem éghàti bhese ébhɔṅ béfú kponoroṅ mbo enyu basiyi be, ‘Ane ányíé nenyíé ne me áti chɔṅ me.’
¹⁹ Nchí ghati bhe menyiyi ebhen néne ndu bébhíkí re fakari, bé ménánj mémfákári, mánókó be, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknkem.”
²⁰ Tetĕtep, “Mmũ ane áśɔt yĕ agha ane ntó sayri, áśɔt me. Ne mmũ ane áśóré mé sayri, áśɔt mmũ ane átó me.”

Yesu arem be chɔṅ nkoṅo ywi amot anti yi

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹ Yesu áréme nókó menyiyi ebhen, ntí néré sɔṅri yi amem, arem kponoroṅ be, “Tetĕtep, mmu yweka amot áti chɔṅ me.”
²² Bakoṅo bhi bábhó beyiṅi bati, keriyi mmu ane Yesu áréme nɔ ĕti yi.
²³ Nkoṅo ane Yesu ákɔṅɔ tontó abhak chókó kek-wot ne yi.
²⁴ Símun Píta amak yi ne awɔ arem be, “Ghatí bhésé mmu ane ɔrém nɔ ĕti yi.”
²⁵ Nkoṅo wu akokosi mmuet ne Yesu abhép yi be, “Acha, chí agha?”
²⁶ Yesu akeme yi be, “Chi mmu ane mĕtap chɔṅ bret ane amem nchán nnok nchyé yí.” Yesu asot yĕ ekpɔkɔ bret atap ndũ nnok, achye Júdas, mmó Símun Iskariot.
²⁷ Nesot Júdas áśóré bret wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi be, “Óké chɔṅti mpok beku enyiyi ene ýàṅ beku.”
²⁸ Bakoṅo Yesu báchák keriyi ntí ane Yesu áréme nɔ ntá Júdas.
²⁹ Tĕndu Júdas ke ákem nyaka ebhá nkáp, mbok eyap béré kaysi be Yesu ághàti yi chi be ándók, ánkú menyiyi ebhen bo básot menyie Ĕpá Nekiṅi. Báchák bákáysi be Yesu ato yi ándók ányché nkáp ntá bachébhébo.
³⁰ Júdas áśóré nókó ekpɔkɔ bret eyɔ, afú nefí témté. Ne beti bégú.

Ébhé ekɔ

³¹ Júdas áfú nókó, Yesu arem be, “Néne, chɔṅ bo mángó ndu báchye Mmu ane áfú ntá Mandem kenoko, ne befuet ntá yi mángɔ ndu bachye Mandem kenókó.
³² Mbák Mmu ane áfú ntá Mandem ákũ mánchye Mandem kenókó, mbɔṅ Mandem ákũ bo mánchye Mmu ane áfú ntá yi kenókó, ne chɔṅ anku nɔ témté.
³³ Bóbha, mpú pere tat ne bhe. Chɔṅ mánjáj me, ke enyiyi ene ngátí nyaka bɔbati bo Israel, nchí ghati bhe néne be, ‘Ebhak ené mĕrɔṅ, bápú kwáy bétwo aré’.
³⁴ Nchí chye be ebhé ekɔ.

Kəŋ ka bati mbənyu nkōŋ be. Ənyu eyo kě bābhōŋ bəkəŋ bati. ³⁵ Mbák mǎnkōŋ bati, chəŋ énkə bō mankem mándiŋi be bǎchí bakoŋo bha.”

Yesu yí chəŋ Pita antaja yi

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Símun Píta abhep Yesu be, “Acha, ʒrəŋ fá?” Yesu akeme yi be, “Əbhak ené mǎrəŋ, ɔpú kway bétwə aré néne, ke chəŋ ónkoŋo me aré ansempok.” ³⁷ Píta arem be, “Acha, ndáká yí mpú kwáy békóŋo wə néne? Yě chí newú, nká bégu ɛti ye.” ³⁸ Yesu arem ntá yi be, “Ɖbhé yě chí newú ɔká bégu ɛti ya? Tetətep, nkək aperé kok nkúbhé beti ebhen, chəŋ óndem ndəŋ érat be ɔbhiki riŋi me.”

Yesu ke áchí mbi ane mmu ákəŋo ke angə Eta

14 Yesu aghati baghəkó bhi be, “Báké rə bati ánsóŋrí be amem. Sikí ká nti ne Mandem, mǎnsiki nti ne menkwə. ² Eket Eta ya ebhəŋ beyǎ bōbeket. Mbo épú nə, mbə mbíki ghati bhe be nchí rəŋ aré bétóŋti ebhak ntá yeka. ³ Ne nnán, ndók, ngókó ebhak mburé, ntá yeka chəŋ mpetnsem, nsot be, bé nebhuet ane nchí, bə nkwo mambák are. ⁴ Bəriŋi mbi ane árəŋ ndű nebhuet ane mǎrəŋ.” ⁵ Təmás arem ntá Yesu be, “Acha, sébhíki riŋi nebhuet ane ʒrəŋ, ná sékwəy beriŋi mbi?” ⁶ Yesu aghati yi be, “Me ke nchí mbi, me ke nchí tetep, me ke nchí nepém. Yě mmu apu kway bétwə ntá Eta ené ábhíki fuet ntá ya. ⁷ Mbo bǎriŋi mé tetep, mbú bǎriŋi Eta ya nkwo. Nebho néne, bəriŋi yí ne mǎnán bəghó yí.”

⁸ Fílip arem be, “Acha, tóŋ bhésé mbəŋ etaye. Ənyiy échák ene séyən épú.” ⁹ Yesu akeme yi be, “Fílip, mpok ane nkem nchí ne bhe, yě nə, ɔbhíki riŋi me? Mmu ángó me nó aghə Eta ya nkwo. Ná ʒrəm ye be, “Tóŋ bhésé etaye?” ¹⁰ Ɖbhíki noko be nchí

babhát ne Eta ya ne Eta ya achi babhat ne me? Menyiy ebhen méghàti bhe, mpú kə nə chi ndű mmuət eya. Eta ya mmu achi babhat ne me ákə betik ebhi. ¹¹ Nokó ka enyiy ene ngátí bhe bé nchí babhat ne Eta ya ne Eta ya achi babhat ne me. Mbák bápú kway menoko menyiy ebhen mǎrəm, nokó ká ɛti menyiy ebhen mǎkə.”

¹² Tetətep, “Mmu ane asiki nti ne me, ákway béku menyiy ebhen mǎkə. Ákwáy béku yě chí menyiy ebhen béchá ebhen, mbənyune mǎrəŋ ntá Eta ya. ¹³ Yěntiki enyiy ene bābhébhé ndű nnyén ena, chəŋ nkə yó bé bo mángó menyiy ebhen mmó ákə ne mánchye Eta kenókó ɛti Móywi. ¹⁴ Yěntiki enyiy ene bābhébhé ndű nnyén ena, chəŋ nkə yə nta yeka.”

Bariep beto Ɛfóŋó Bedyere

¹⁵ Yesu apet aghati baghəkó bhi be, “Mbák bǎkəŋ me, buré ká eyəŋ ebha. ¹⁶ Mbák bǎkə nə, chəŋ nnik Eta ya mmuət, ne yi anchye bhe Nkwak achak, yi ambák ne bhe mpoknkem. ¹⁷ Yí chí Ɛfóŋó ene ékə bo mándiŋi barak ane tetep. Bō mmik bápú kway besot yi ne maŋák mbənyune bápú kway begho yi, ne bapu kway beriŋi yí. Ke chəŋ mándiŋi yi mbənyune ábhák chəŋ ne bhe, ne amem bati yeka.”

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Nnán ndók, mpú rə mǎmbák mbo bōberǎ. Chəŋ mpetnsem ntá yeka. ¹⁹ Mandú mpok, bō mmik bápú pere ghó me ke bəghó chəŋ me. Ne tǎndu mpet nchi bhak chəŋ nepém, chəŋ bə nkwo mǎmpet mǎmbak nepém. ²⁰ Ndű nywəp enə, chəŋ mándiŋi bé nchí babhat ne Eta ya, ne bǎchi babhat ne me, ne nchí babhat ne bhe. ²¹ Mmu ane ághòk enyiy mǎrəm ánkə mbo enyu yi ághókó, yi ke áchí mmu ane ákəŋó me. Ne Eta ya akəŋ mmu ane akəŋ me. Menkwó nchí kəŋ be yi ántwó ntá yi, nkə yí ándiŋi me.” ²² Júdas, [ane áchí kekúri ne Júdas Iskariot] abhép Yesu be, “Acha, ndaká yí ɛtwə chəŋ chi ntá yese bakoŋo

bhe béku séndíní wə, kebháκ bé žku nɔ chi ntá bō mmik bachak?" ²³ Yesu akeme yi be, "Mmu ane ákónó me, ábhùre eyɔŋ eya. Etaya ákòŋ yi. Ne me, ne Etaya séntwə senchòkɔ ne yi. ²⁴ Mmũ ane abhíkí kòŋ me, apú bhùere eyɔŋ eya. Menyiy ebhén bãghoko me ntónó, bébhíkí fu ntá ya. Bèfu chi ntá Etaya mmu átó me.

²⁵ "Ngátí bhe menyiy ebhen ené mbuét ne bhe. ²⁶ Ke Eta áto chòŋ Nkwak ndú nnyén ena. Yí wu chi Efónó Bedyere. Á-nánj ántwə, chòŋ antòŋ be yéntiki eniyi, ankwak be mántik menyiy menkem ebhen ngátí bhe. ²⁷ Nchí rɔ kpák ámbák ne bhe. Nchí chye bhe kpák ane áfú ntá ya. Puyě enyũ mmik áchyè bho kpák kě mēchye. Bãke rɔ bati ánsòŋórí bhe amem, ne bãke rɔ becháy mémbak amem bati yeka. ²⁸ Bãghok ndu ngátí bhe be, 'Mě̀ròŋ, ke chòŋ mpetnsem ntá yeká.' Mbɔ bákòŋ me mbə bábhòŋ maŋák bé mḕròŋ ntá Etaya, mbɔnyune Etaya acha me. ²⁹ Ngátí nó bhe menyiy ebhen néne ené bébhíkí re fakari, ne ntí be ménánj mémfákárí, mǎnókó. ³⁰ Mpú pere ghati bhe beyă menyiy mbɔnyune mfɔ mmik átwə. Abhíkí bhòŋ betaŋ amfay ya. ³¹ Ke nchí ku chí mbɔ enyũ Etaya ághátí me, bé bō mmik mándíní bé nkòŋ yi. Faté ká séndók."

Yesu yi be mmu ábhare mmuet ne yi ke anyu kepem

15 Yesu arem be, "Me ke nchí mbòŋ nnerénok, ne Etaya achi nkwananki. ¹ Yéntiki ntábhénok awa ané apú nyu kepem, Etaya ákpót anguer. Ne ntábhénok ane ányũ kepem, ákpóti batap rɔrɔt amfere bé wú ányũ kepem ancha enyu esí. ³ Beyòŋ ebhén ngátí bhe béku bãchí pépép. ⁴ Bat ye ka mmuet ne me mpoknkem, bé menkwə mbát mmuet

ne bhe. Mbák ntabhénok apú babhát ndú enok, apú nyu kepem. Enyu yə ke echi ne bhe. Mbák mmũ abhíkí bhat mmuet ne me, apú kwáy ményũ kepem. ⁵ Me ke nchí nnerénok. Bãchí batáp. Mmu ane achí babhat ne me mpoknkem, menkwó mbak babhát ne yi, yí wu ke ányũ beyă kepem. Mbák mpú ne bhe, bãpú kway beku yényiy. ⁶ Mbák mmu apú babhát ne me, ábhák mbɔ ntábhénok ané bákpót báféré, ágú. Mányókóti menyũ batap ayɔ mámesə ango, ánsòŋɔ. ⁷ Mbák mándok ambi bebhat mmuet ne me, ne beyòŋ ebha mémbak amem bati yeka, nchí chye bhe yéntiki eniyi ene babhebhe me. ⁸ Ndú mányũ beyă kepem, bātòŋ be bãchí bakoŋo bha, ne eyɔ ékə bo mánychye Etaya kenókó. ⁹ Mbɔ enyu Etaya ákòŋ me, nó ke nkónó bhe. Bat ka mmuet ne me bé ekòŋ eya émbák amem bati yeka mpoknkem. ¹⁰ Mbák mándok ambi beb- hure eyɔŋ eya, mpú rɔ bekoŋ be nkúb- hé mbɔ enyũ nchí bhùere Eyòŋ Etaya ne yi akòŋ me mpoknkem. ¹¹ Ngátí bhe menyiy ebhen be maŋák ama ámbák ne bhe, ne be maŋák ameka anjwi pɔɔt.

¹² "Eniyi ene nchí ghati bhe chi be mankòŋ bati mbɔnyu nkòŋ be. ¹³ Ekòŋ echak épú ené échá ene ékú mmu ánychyé nepém eni éti mamuere bhi. ¹⁴ Bãbhak mamuere bha mbák bákə menyiy ebhen ngátí bhe. ¹⁵ Mpú pere bhijí be bé bōbetok, mbɔnyune mmōbetok apu riŋi nkaysi chi-betik ndú eniyi ene yi ákə. Mbíjí bhe bé mamuere bha mbɔnyune ngátí bé menyiy ebhén ngókó ntá Etaya menkem. ¹⁶ Bãbhíkí yap me, me ke njáb- hé bhe ntó bé mándók mányũ kepem, ne bé kepem ekeka kémbák mpoknkem. Ku ka nó be Etaya ánychyé bhe yéntiki eniyi ene bábhebhe yi ndú nnyén ena. ¹⁷ Ene ke nchí ghati bhe be mánkòŋ bati."

¹15:1 Bekoŋo eniyi ene Yesu árémé, nkwananki chi mmu ane ághoko enok be ényũ kepem sayri.

Mpap ane bō mmik

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Mbák bō mmik bápap bhe, diñj ká be báýambi bápap me. ¹⁹ Mbō báchí bō mmik, mbú mmik akōŋ be ne ntí bé báchí bo bhi. Ke ndü njábhé bhe mféré nénti bō mmik, éti yo ké bápábhé be. ²⁰ Báké ghokontik enyiñ ene ngátí nyaka bhe be ‘Mmú be-tok apú cha chi-betok aywi.’ Mbák bō mmik báchyé me esōŋri, chōŋ mánychye be nkwó esōŋri. Mbō bábhúré enyiñ ené ngátí bhō, mbú chōŋ mámbure enyiñ ené be nkwō bāghàti bhō. ²¹ Báchyè chōŋ be besōŋri ebhen menkem éti bākoŋo me, mbōnyune bábhíkí riñj mmu ane á-tó me fá amik. ²² Mbō mbíkí twó ngátí bhō menyiñ, mbū bákway betaŋa mmuet be bábhíkí kú bebú. Ke néne, bápú kway betaŋa be babhiki kú bebú. ²³ Mmu ane ápábhé me, apap Etaya nkwó. ²⁴ Mbō mbíkí kú menyiñj maknkay besí bhap ebhén yé mmu áchák ábhíkí re kú, mbú bákway betaŋa mmuet be bábhíkí kú bebú. Ke bāghō menyiñ ebhén nkú, yé nō bápàp me, ne bápáp Etaya. ²⁵ Echi enyu eyō bé enyiñ ene Ekáti Mandem éghàti bhese emfu tetep, nō chi beyōŋ ebhen be ‘Bápap me ntí tí.’ ²⁶ Ke Nkwak ane mētò chōŋ ntá yeka, áfú chi ntá Etaya. Chōŋ yi angati bhe menyiñ éti ya mbō ntísie awa. Yí chí Efóŋó mmu ákù bo mandinji menyiñ ebhen bechi tetep. ²⁷ Bě nkwó báchí batísie bha mbōnyune bachí ne me tēndu nebhōnet.”

16 Yesu arək ambi berem be, “Ngátí bhe menyiñ ebhen bé báké kwen ansem. ² Chōŋ mámbok bhé ndü bekeré nenikímuet ebhap. Mpok átwō ane yé agha ane áway bhe, akaysi bé ákù chí enyiñ ene Mandem áyāŋ. ³ Báchyè chōŋ be besōŋri ebhen, mbōnyune bábhíkí riñj Etaya ne bábhíkí riñj me. ⁴ Ke ngátí bhe menyiñ ebhen bé mpok anaŋ ánkway ane bō béfākari, mántik be nnāŋ ngátí bhe.

Betik ebhen Efóŋó Bedyere

“Mbíkí ghati bhe menyiñ ebhen mpok báhó bekoŋo me mbōnyune nchí nyaka ne bhe. ⁵ Ke néne nchí petnsem ntá mmu ane átó me, Yé nō, yé mmu yweka abhíkí bhep me be, ‘Ōrōŋ fá?’ ⁶ Bati ayeka ájwí néne ne basémé mbōnyune ngátí bhe menyiñ ebhen. ⁷ Yé ndu echi nō, nchí ghati bhe enyiñ ene echi tetep. Éri ntá yeka bé ndók mbōnyune mbák mbíkí rōŋ, Nkwak apú twó ntá yeka. Ke mbák ndók, chōŋ ntó yi ntá yeka. ⁸ Ne ánāŋ ántwó, chōŋ anku bō mmik mango be báchí bō bebú, mángō be me nchí chak besí Mandem, ne mango be bekwéné bechi ne bhō ndü netan ane bō bátāŋ me. ⁹ Ákù bō mango be bachi bō bebú mbōnyune bábhíkí noko me. ¹⁰ Ákù bō mango be nchí chak besí Mandem mbōnyune mērōŋ ntá Etaya ne bápú pere ghó chōŋ me. ¹¹ Ákù mángó be chōŋ mántāŋ bō bebú ewak émōt, tēndu Mandem átāŋ mfō mmik, afere yi ndü kefō eki.

¹² “Mbōŋ beyā menyiñ beghati bhe, ke mbák ngátí bhe bō menkem néne, bápú kway bėjwimem. ¹³ Efóŋó Bedyere ke ákù chōŋ bo mándinji tetep nkem ane áyíñj Mandem. Anaŋ ántwó chōŋ anku mándinji tetep nkem, mbōnyune apú rem chí enyiñ ene éfú yi anti. Ené yi aghoko ke árēm, ne chōŋ angati bhe menyiñ ebhen bétwō ambi. ¹⁴ Chōŋ anchye me kenókó mbōnyune ášōt chōŋ menyiñ ebhen bífú ntá ya, angati bhe. ¹⁵ Yěntiki enyiñ Etaya chí eya nkwō. Nó ke ngátí bhe bé yěntiki enyiñ ene Efóŋó Bedyere ághàti chōŋ bhe, ášōt chí ntá ya.”

Chōŋ basémé ameka anjibhiri andōp chí maŋák

¹⁶ Yesu arək ambi beghati baghókó bhi be, “Mandu mpok, bápú pere ghō me. Ke mandú mpok, chōŋ mámpet mángō me.” ¹⁷ Mbōk baghókó bhi béré rem ne bati be, “Ené yí árēm nō chí yí. Yí bhe

mandú mpok, sépú pere ghó yí, ne mandú mpok chɔŋ sémpet séngó yi. Apet arem be chí mbɔnyune yí áɔŋ ntá etayi. Nó bé yí?" ¹⁸ Bápét béré rem ne bati be, "Yi bé 'Mandu mpok', mandú mpok, nɔ bé yí?" Sébhíki jwimem ndú enyiŋ ene yi áréme. ¹⁹ Yesu arinɔ be baghɔkɔ bhi báyaŋ bebhɛp yi enyiŋ éti ndak ane. Arem ye be, "Ngátí bhe be mandú mpok, bápú pere ghó me, ke mandú mpok chɔŋ mǎmpet mángó me. Yó ke éɔŋɔri né bhe?" ²⁰ Tetétep, chɔŋ mándi babhese ansep nɔkɔ amík ne mámbɔŋ basémé, ke bɔ mmik mámbɔŋ maŋák. Chɔŋ mámbɔŋ basémé ke basémé ameka anjibhiri andɔp chí maŋák. ²¹ Mpok ngɔré ne menie ándɔŋsi, ábhɔŋ basémé anti mbɔnyune mpok nebhe akway. Ke ánánɔ ámbé, maŋák ábhák ne yi be mɔnkɔ átwó fá amik. Énkɔ angɔkɔntik bebé nebhe. ²² Nɔ, ke échi ne be nkwo. Néne basémé ajwí be anti, ke chɔŋ mpet ngó bhe, ne mpok yɔ chɔŋ mámbɔŋ beyá maŋák, ne yé mmú apu kway beferé mɔ amem bati ayeka. ²³ Ndú nywɔp enɔ, bápú pere bhép me yényiŋ. Tetétep, mbák mámbɛp Etaya yéntiki enyiŋ ndú nnyén ena, áchye bhe. ²⁴ Kpáté echɔŋ, bábhiki re bhép Etaya yényiŋ ndú nnyén ena. Bép ká, ne chɔŋ anchye be be maŋák ameka anjwi pɔɔt."

Yesu atañ achá mmik

²⁵ Yesu arɔk ambi berem be, "Mpok ane nkem, ngátí bhe barak ane chí ndú bakay. Ke mpok átwò ane mpú pere ghati be menyin ndú bakay. Mpok yɔ ánkway, ndɔbhe ghati bhe menyin éti Etaya chí kponɔronɔ. ²⁶ Mpok yɔ, chɔŋ mámbɛp Etaya menyin ndú nnyén ena. Mbíki rem be chɔŋ níkmɛt ntá yi be áchyé bhe enyiŋ. ²⁷ Mbɔŋ Eta akɔŋ be mbɔnyune báɔŋ me, ne máńókó be mfu chí ntá yi. ²⁸ Mfú chí ntá Eta ke nchí twɔ fá amik. Néne, nchí rɔ mmik, nchí petnsem ntá Eta."

²⁹ Baghɔk abhi barem ye ntá yi be, "Mhm! Néne žrém menyin kponɔronɔ ne séjwimem. Őpú pere rem kepí ndú bakay!" ³⁰ Néne, sérinɔ be, ɔrinɔ yéntiki enyiŋ. Őrinɔ yé chí menyin ebhen bo bábhɔŋ anti bebhɛp wɔ. Ene éku sénókó bé ɔfu chí ntá Mandem. ³¹ Yesu akeme bhɔ be, "Mánókó néne?" ³² Mpok átwò, tetep anánɔ atwɔ, ane bataka chɔŋ yéntiki mmu andɔk eyi ebhak mándɔ me awánti. Ke sayri sayri, mpú me awánti mbɔnyune, Eta achi ne me. ³³ Ngátí bhe menyin ebhen be mámbát mmuɛt ne me mámbɔŋ kpák amem bati ayeka. Chɔŋ mámbɔŋ besɔŋɔri fá amik, ke bóŋ ká netaŋántí, nnánɔ mfókóri mmik."

Yesu are níkmɛt éti bakoŋo bhi

17 Yesu ánánɔ nókó berem menyin ebhen, ayonɔ amík ayinɔ mfoy, arem be, "Eta, mpok akway. Chié Móywe keném be éti ya bo mángó keném eke. ² Wɔ ke ɔchyé mé betanɔ amfay bɔ mankem bé nkɔ mankem abhen ɔché me mambɔŋ nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti. ³ Ne nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti, chí bérinɔ wɔ, wɔ mmu ɔchí Mandem tetep ne achák apu ne berinɔ Yesu Kristo mmu ɔtɔ. ⁴ Nkɔ bo mángó keném eke ndu nnánɔ betik ebhen ɔchyé me. ⁵ Eta, néne sɔt me mbak ne wɔ, ɔnchye me keném besí ebhe, nkúbhé keném eken mbɔŋɔ nyaka ne wɔ ke žghoko mmik.

⁶ "Nkɔ bo mándinɔ wɔ, bo abhen ɔyábhé fá amik ɔchyé me. Báchí bɔ bhe, ne wɔ ke ɔchyé me bhɔ. Bábhúré eyon eye. ⁷ Néne bárinɔ be yéntiki enyiŋ ene mbɔŋɔ, éfú chí ntá ye. ⁸ Ngátí bhɔ menyin ebhen ɔchyé me be ngati bhɔ. Báká ne me, ne bárinɔ ye tetep be mfu chí ntá ye. Mánoko nkwo be wɔ ke ɔtɔ me. ⁹ Nchí níkmɛt éti yap. Mpú níkmɛt éti mmik nkem. Nchí níkmɛt chí éti bo abhen ɔchyé me mbɔnyune bó báchí bɔ bhe. ¹⁰ Bóbha mankem chí abhe, ne abhe chí

abha. Ne bó kě nepém enap nékù bo mángó kenókó eka. ¹¹Néne, mpet mpú fá amík, ke bó bábhuet are. Nchí two ntá ye. Eta! Wombonj mmú óchí Nyánjá, kém bǒ ne betan ebhe, betan ebhén óchyé me be mambak mbó mmu amot, nkúbhé mbó enyũ wó ne me sechi mmu amot. ¹²Mpok nchí ne bhó, nkém bó sayri ne betan ebhen béchí ndũ nnyén ena, nnyén enen óchyé me. Nkem bó, ne yě mmu wap amot abhiki nem ebhi, ébhíki fuet chí ane ábhónj nyaka ménem, bé enyinj ene básínj émfú tetep. ¹³Néne, nchí two ntá ye, ne nchí rem menyinj ebhen ndũ mpok mbuet fá amík, bé manák ama ámbák ne bhó. ¹⁴Ngátí bhó menyinj ebhen óchyé me ngati bhó. Èti yó, mmik apap bhó mbonyune bápú bǒ mmik ane, nkúbhé mbó enyũ mpú mmũ mmik. ¹⁵Mpú níkmuet bé ómféré bhó fá amík, ke chí bé ónkém bó be mbámbu áké kú bhó yěnyinj. ¹⁶Bápú bǒ mmik nkúbhé mbó enyũ mpú mmũ mmik. ¹⁷Sot tetep kú bó mámbák nyánjá. Eyonj eye echi tetep. ¹⁸Nkúbhé mbó enyũ ótó me fá amík, nó kě nchí to bhó amík. ¹⁹Ne èti yap, nchyé mmuet ntá ye bebhak nyánjá bé bó nkwo mankway bebhak nyánjá tetep.

²⁰“Mpú níkmuet chí èti bakojo abhen bǒbhó, ke èti bo abhen bághók menyinj ebhen bó bátǒj, mánsikinti ne me nkwo. ²¹Nchí níkmuet bé bó mankem mámbák mbó mmu amot. Etaya, mēníkmuet be nkúbhé mbó enyũ óbháré mmuet ne me ne mbát mmuet ne wó, bó nkwo mámbát mmuet ne bhese bé mmik ánkway ménoko be wó ke ótó me tetep. ²²Nchyé bhó nkúbhé betan ebhen óchyé me, bé bó mámbák mmu amot, nkúbhé mbó enyũ wó ne me sechi. ²³Chonj mbak ne bhó nkúbhé mbó enyũ óchí ne me, be sayri sayri, mándop chí mmu amot, bé mmik ankway berinj be wó ke ótó me, ne bé okonj bó mbonyu ókónj me. ²⁴Eta, mēyánj be bó nkwo, bǒ óchyé me mámbák ne me ndũ nebhuet ane menchí, bé

mángó kenókó eken óchyé me mbonyune okonj me te mpok óbhíki re ghoko mmik. ²⁵Eta, wó mmu óchí chak, bǒ mmik bábhíki rinj wó, ke ndínj wó, ne nkwo wa ane bárinj bé wó ke ótó me. ²⁶Nkú bó mándínj wó, ne chonj ndok ambi beku nó, be bó mankonj bati nkúbhé mbonyu ókónj me, ne be mémbák amem bati ayap.”

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

18 Yesu ánánjá nókó menikmuet enyu eyo, afa ne baghókó bhi, bákínj mónyen ane bábhinj be Kídrón. Mónki áchí nyaka are ane yí achwe amem ne baghókó bhi. ²Júdas mmu átí yi arinj nkwo ebhak eyo mbonyune Yesu ne baghókó bhi bátemeri nokó nyaka are. ³Júdas asot eká batemé nenu ne mbok babhabheri abhen ekerákap abhen bǒ-bati bachiákap ne bǒnkwo Fárisi bátó. Bó mankem barok are ne berónj ne menyinj nenu amó. ⁴Yesu arinj yěntiki enyinj ené ébhónj béfákári ne yí. Afú ndũ nkwo baghókó bhi, atén mmuet ambi arem be, “Agha báyanj?” ⁵Bákéme yi be, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arem be, “Ghó mé ne.” Júdas mmu átí yi abhak aré téé ne bhó. ⁶Mpok Yesu aghati bhó be, “Ghó mé ne”, bǎrók ne nsem ne nsem bákwénti amík. ⁷Yesu apet abhép bhó be, “Aghá báyanj?” Bárém be, “Yesu mmu Násáret.” ⁸Yesu akeme bhó be, “Ngátí bhe be chí me. Mbák ye me ke báyanj, dǒ ká bakojo bha abhen mandok.” ⁹Arem nó, bé enyinj ene yi áréme nyaka be, “Ndu bo abhen óchyé me mbíki nem ye amot,” emfu tetep. ¹⁰Símun Píta mmu achi ne akparenja amuet, agwop akparenja wu ndũ kénkwóp, kpót atú nsem Múngo bachiákap Mandem chwát aguap amík. Nnyén nsem ere nébhak be Málkós. ¹¹Yesu aghati Píta be, “Kémé akparenja ywe amem kénkwóp. Nké nyu nkóp esonjri ane Eta áchyé be me nyu ke?”

Básót Yesu bárók ntá Ánas

¹² Mũnti batemé nenu asot eká batemé nenu eyi, bárók, bákém Yesu bágwót. Babhabheri ekerákap Mandem bábhák ne bho. ¹³ Báyámbi bárók ntá Ánas, chi ngwé Káyfas. Káyfas abhak mungo bachiákap Mandem ndu mmie eno. ¹⁴ Yi ke áchyé nyaka maníé ntá bo Israel be, “Éri be mmu amot ángú éti bo mankem.”

Píta arem be abhíkí riñi Yesu

(Mt 26.69-70; Mk
14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Símun Píta ne nkoño Yesu achák béré kono Yesu. Ndũ nkoño Yesu achák wu achí mmũ ane mungo bachiákap áriñi sayri, yí akono Yesu kpát arók achwe amem senta mungo bachiákap. ¹⁶ Píta ate nefí ndũ nyũ-ebhá. Ékú nkoño achák wu, ane mungo bachiákap áriñi apetnsem nefí, arem kepi ne ngosón ane achí anyũbhá. Asot ye Píta áchwé amem ne yi. ¹⁷ Ngosón wu nɔ ábhàbheri nyũ-ebhá abhép Píta be, “Pú wɔ nkwo ɔchí nkoño mmũ-ne?” Píta akeme be, “Mpú ne yi.” ¹⁸ Mbúép achí nyaka mpok yɔ. Ékú bakú betik abhen mungo bachiákap ne babhabheri ekerákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, báté bágghàbheri mángwák nɔkɔ ngó wu. Píta nkwo arók ate ne bho angwaka nɔkɔ ngo.

Mungo bachiákap Mandem are bhép Yesu menyin

(Mt 26.59-66; Mk
14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Mungo bachiákap abhép Yesu éti bakoño bhi ne éti menyin ebhen yi átɔñ bho. ²⁰ Yesu akeme yi be, “Ndem menyin kponoroñ ntá bo mankem. Ntɔñ bo amem bekeré nenikímuet ne amem ekerákap mpoknkem ndũ mbanj ene bo Israel báchèm are. Mbíkí rem yěnyin bhésé bhésé.” ²¹ Ndak yí ɔbhép me menyin? Bép bo abhen bágghókó menyin

ebhen ndémé. Bép bó mángátí wɔ. Báriñi menyin ebhen ndémé. ²² Yesu áréme nókɔ nɔ, mbabheri ekerákap amot ane achí aré téé, adep Yesu ne awó arem be, “Kwáé, enyu eyɔ ke ɔrèm kepi ntá mungo bachiákap Mandem-e?” ²³ Yesu akeme yi be, “Mbák ndem enyin ené épú chak, ghatí me yɔ. Ke mbák ndem enyin ene echi chak, ɔdep me ndáká yí?” ²⁴ Afɔ ke Ánas átó Yesu ne ngem amɔ ntá Káyfas, mungo bachiákap.

Píta apet rem be yi abhíkí riñi Yesu

(Mt 26.71-75; Mk
14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Símun Píta abhuét nyaka téé, angwaka nɔkɔ ngo. Mbɔk bo abhen bachi are bábhép yi be, “Pú wɔ nkwo ɔchí nkoño ywi?” Píta atañ, arem be, “Cháá, mpú ne yi” ²⁶ Mmɔ betok amot ane mungo bachiákap abhak aré. Atú mómayi ké Píta ákpóré nyaka. Yí wu abhép Píta be, “Pú ngɔ nyaka wɔ amem mónki ne yi?” ²⁷ Píta apet atañ. Témté wu, nném nkɔk akók kɔkɔrɔkɔ.

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Básót ye Yesu eket Káyfas betí beti bárók ndũ senta góbhano ne yi. Góbhano abhak mmũ Rom. Babhɔñɔ bo Israel kechwe ndu achá góbhano. Ebhé yap érèm nyaka bé mbák mmu Israel áchwé eket mmu ane ápú mmu Israel, apú bhák pépép besí Mandem. Ndu báyanj nyaka menyie Epá Nekiñi, bó keyanj bébhak ne bakwap besí Mandem. ²⁹ Ékú Páilet afú amem senta ywi arók atemeri bho nefí, abhép bho be, “Ntiki enyin mmũ-ne akú?” ³⁰ Bákéme yi be, “Mbɔ mmũ ne apú nkɔ bebú, mbú sébhákí twɔ fá ntá ye ne yi.” ³¹ Páilet aghati bho be, “Sot ka yi be bé babhɔñ mántánj manyé yi békóño ebhé eyeka.” Bákéme Páilet be, “Ebhé ébhákí chye bhese betanj bétanj manyé mmu, kpát sénchye eyɔñ be mangway yi.” ³² É-

fákári enyu eyo be enyiŋ ene Yesu árémé nyaka ndu betoŋ enyũ newú yi ábhóŋj bégú emfu tetep.

³³ Páilet apet achwe amem áchá ywi. Abhiŋi Yesu abhep yi be, “Wó ke óchí Mfo bo Israel?” ³⁴ Yesu akeme yí be, “Ndak ané óbhébhé me, áfu chi wóm-bóŋ anti ke bo báchák ké bágháti wó wu éti ya?” ³⁵ Páilet akeme be, “Ókásí be nchí mmu Israel? Bó etok eye ne bóbatí bachiákap Mandem ke bákém wó batwo ntá ya ne wó. Mbóŋ enyiŋ ene ókú chi yi?” ³⁶ Yesu akeme yi be, “Kefó eka kéb-híkí fu fá amik. Mbó kefó eka kéfú chi fá amik, mbu böbha mánú be báké kem me manchye ntá bo Israel. Ke, kefó eka kebhiki fu ndú mmiki ne.” ³⁷ Páilet abhep yi be, “Nó óchí mfo?” Yesu akeme yi be, “Drem be menchí mfo. Éti eyo ke báb-hé me, ne éti yo ke ntwo fá amik beghati bho tetep Mandem. Yéntiki mmũ ane ákòŋo tetep Mandem, áta batú béghok enyiŋ ene mërém.” ³⁸ Páilet abhép Yesu be, “Tetep chí yí?”

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)

Páilet árém nókó nò, aró Yesu apet afú nefí ntá bo Israel aghati bho be, “Mbíkí gho ebéptí enyiŋ ene yi akú. ³⁹ Ke epíŋ eyeka étòŋ bé yéntiki mmíé, mpok Epá Nekiŋi, mbóŋ beró mülkenoŋ amot ane báyaŋ mandó yi andók. Báyaŋ mámféré Mfo bo Israel amó, yí ándók?” ⁴⁰ Bápét babik be, “Puyé mmũ-ne, feré chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébhé ntantaŋ.”

19 Páilet achye ye eyoŋ be mánsót Yesu manden ne ékpá. ² Batemé nenu básót bóbatabhénok abhen báchí nsense, mání ntá bábáy yi anti, barem be chi nta kefó. Básót nkú chu bafyé yi amuet, bárem be chí ayi nkú kefó. ³ Bábhó beróŋ ntá yi máŋkó nòkó yi be, “Acha mfo bo Israel, kenókó kéchí eke eta!” Ndu bárém nò, manchye nòkó yi

nsáp besí. ⁴ Páilet apet aró áchá ywi afú nefí ntá bo Israel arem be, “Ghok ka, nchí ntwó nefí ne yi ntá yeka be mándiŋi bé mbíkí gho ebéptí enyiŋ ene yi ákú ené éyaŋ be mángwáy yi.” ⁵ Yesu afú ye, arók ne ntá kefó nsense yo antí, ne nkú chú yo amuet. Páilet arem ntá yap be, “Yiŋí mmũ yweka nò!” ⁶ Bóbati bachiákap ne babhaerí ekerákap bághó nókó yí, bábho bebik mándeme nòkó be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí! Mángó yi ndú ekotákátí!” Páilet arem ntá yap be, “Bé babhoŋ mánsót yi mángó ndú ekotákátí, mbíkí gho ebéptí enyiŋ ene yi ákú ene éyaŋ mángwáy yi.” ⁷ Bo Israel, bákéme yi be, “Sébhóŋ ebhé, ne bekoŋo ebhé yo, abhoŋ bégú mbónyune ákú mmuet yi Mmó Mandem.” ⁸ Páilet ághókó nókó beyoŋ ebhen, becháy bépét bekem yi becha. ⁹ Apet achwe amem áchá abhep Yesu be, “Etok ene ófú are chí ené?” Ke Yesu abhiki keme ye eyoŋ. ¹⁰ Páilet arem ye ntá yi be, “Ópú keme me yé eyoŋ? Óbhíkí riŋi be mbóŋ betaŋ berem be mándó wó mándó, ne mbák ndém be mángó wó ndú ekotákátí, bágò?” ¹¹ Yesu akeme yi be, “Mandem ke áchyé wó betaŋ. Mbó épú nó, mbu óbhóŋ betaŋ amfay ya fá? Nò ke echi be bebú mmu ane ákémé mé áchyé ntá ye, béchá ebhe.”

¹² Páilet ághókó nòkó nò, abho beyaŋ mbi befere Yesu amó. Ke bo Israel bárók chí ambi bebik be, “Mbák óndó mmũ-ne ándók, nó opú mmúere Mfo Rom! Mmu ane árém be áchí Mfo, chi mmũ ane ánu ne Mfo Rom be ambak ndú mmuet eyi!” ¹³ Páilet ághókó nókó beyoŋ ebhen, asót Yesu afú ne yi, achóko ndú enók ntaŋá manyé, nebhuet ane bábhiŋi ndu eyoŋ bo Israel bé Gabáta. Nó chi, nebhuet batáy batay.

¹⁴ Égháká nókó nkárénká byo ne epay ndú nywop enen bátòŋti mmuet menyie Epá Nekiŋi, Páilet arem ntá bo Israel be, “Yiŋí ka Mfo yweka ne!” ¹⁵ Bábhó bebik mándeme nòkó be, “Dó mángwáy

yi! Dǎ mǎngwáy! Dem mángó yi ndǔ ekotákátí!” Páílet arem be, “Ngó Mfó yweka ndǔ ekotákátí?” Bǒbati bachiákap bákéme be, “Mfó amot ke sébhǒǒ, ne chí Sísa.”¹⁶ Páílet ásót ye Yesu achye ntá yap be mándǎk mángó yi ndǔ ekotákátí.

Bágó Yesu ndǔ ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

¹⁷ Básót ekotákátí ené bábhǒǒ bego Yesu are báchyé yímboǒ ámpókó. Apókó kpát bárók bágháká ndǔ ebhak ené bábhǒǒ bé Golgóta, nó chí “Nebhuet Enkǒnti.”¹⁸ Aré, bágó Yesu ndǔ ekotákátí. Bágó bo báchák nkwo bati apay, yěntiki mmu wap ndǔ eyi ekotákátí, amot ebhe awónem Yesu, achák ebhe awogho.¹⁹ Páílet nkwo arem básíǒ enyíǒ ndǔ ebhókónok bábhát ndǔ ekotákátí, amfay ntí Yesu. Básíǒ amó ábhák be, “Yesu mmu Násáret, Mfó bo Israel.”²⁰ Básíǒ amó achí nyaka ndǔ beyǒǒ etok berat, ndǔ eyǒǒ bo Israel, ne ndǔ eyǒǒ Latin, ne ndǔ eyǒǒ Grik. Ne nebhuet ane bágó Yesu ndǔ ekotákátí abhak kékwót ne etok eghe. Ékú, beyǎ bo Israel bápáy basíǒǒ mǒ.²¹ Bǒbati bachiákap bárók ntá Páílet barem be, “Óké síǒ be, ‘Mfó bo Israel.’ Síǒ chí be, ‘Mmǔ-ne arem nyaka be achí Mfó bo Israel.’”²² Páílet akeme be, “Enyíǒ ene nsíǒǒ nnǎǒ nsíǒǒ.”

²³ Batemé nenu bágó nókó Yesu ndǔ ekotákátí, básót nden eyi bákóre ndǔ baru anwí, yěntiki mmu wap asót ndu amot. Ke érop nkú amot. Nkú yǒ abhak ntěnden nemot enen báyéme yěntiki neku eni befú amfay bégháká amík, kekpǒti yǒ yě ebhak.²⁴ Éku bǎré rem ne bati be, “Séké dakati nkú ane. Sénguép chí ebhǎǒǒ, séngó mmu ane ábhǒǒǒ besót yǒ.” Éfákáǒ enyune be enyíǒ ene Ekáti Mandem éréme émfú tetep. Nó chí, basíǒǒ amen árém be, “Básót nden aya bákóre. Báguép ebhǎǒǒ béríǒǒ mmu ane ábhǒǒǒ bésót nkú aya.”

²⁵ Batemé nenu bákú nǒ. Nnǒ Yesu abhak téé kékwót ne ekotákátí, ne manó máyi, María, ngǒré Klopas, ne María mmǒ etok Mágdala.²⁶ Yesu ághó nókó máyi ne nkoǒǒ ane yi ákǒǒǒ téé kékwót, arem ntá máyi be, “Mmá, ghó móywe nǒ!”²⁷ Arem ye ntá nkoǒǒ wu be, “Ghó máye nǒ!” Ne bebho ewak eyǒ nkoǒǒ wu asót nnǒ Yesu arók eket eyi ne yi.

Yesu agú ndǔ ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

²⁸ Měnyíǒ ebhen menkem befúéré nókó, Yesu aríǒǒ be betik ebhi memay. Ndu beku be enyíǒ ene echi amem Ekáti Mandem émfú tetep, arem be, “Manyiep ákwak me.”²⁹ Éǒ mmém amen ánen echí nyaka are téé. Básót ekuchá fofok bágwót antí ntábhénok ene bábhǒǒǒ be haysǒp, bátáp ndǔ mmem mǒ básá yi anyu.³⁰ Yesu asók mmém mǒ, arem be, “Betik ebha mémay.” Akúép emi, arǒ nepém eni nendǎk.

Báyém Yesu ambeápak ne nekǒǒ

³¹ Nywǒp ntǒǒǒti bo Israel nékwáy. Beku ye bé erene ngú éké rǒp amfay ekotákátí ndǔ nywǒbhé neywěmuet bo Israel, bárók babhep Páílet be ányché betanǒ mǎnsíéptí bekap ebhap, mǎmféré bhǒ ndǔ bekotakati. Nywǒp neywěmuet eno nébhak nywǒp negho.³² Ékú batemé nenu bárók, básíéptí bekap mmǔ mbi, básíéptí bekap anefú.³³ Ke bágháká nókó amuet Yesu, bághó bé anǎǒ agu, bó kesyepti bekap ebhi.³⁴ Ke ntemé nenu amot asót nekǒǒ ayem Yesu ambeápak. Témté wu, manǒǒ ne manyiep abho befú.³⁵ Mmǔ ane ághó nyaka ndu éfákáǒ ké ágháti bhese ne enyíǒ ene yi árém echí tetep. Aríǒǒ be árem chí tetep be be nkwo mǎnsíkánti ne Yesu.³⁶ Éfákáǒ enyu eyǒ bé enyíǒ ené echí amem Ekáti Mandem émfú tetep. Nó chí, enyíǒ ene básíǒǒ nyaka be, “Yě eghep eyi émot bápú syep.”³⁷ Ne Ekáti Mandem epet éréme ndǔ neb-

huet áchák be, “Chəŋ bo mámkrək yi ane báyéme.”

Bábhéme Yesu

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Étaré nókó, mmũ amot átwó. Áká nnyén be Joséf. Abhak mmũ etək Ari-mátia. Achí nyaka mmu ane ákòŋo Yesu. Ácháy nyaka bo Israel ndu yi achi nkoŋo Yesu. Afuét arək ntá Páílet bhésé bhésé, anikmuet be Páílet ando yi ámféré mmuet Yesu ndũ ekotákátí. Páílet achye yi betan beku nɔ. Joséf arək ye, aferé mmuet Yesu ndũ ekotákátí. ³⁹ Nikodémɔs mmu árɔŋó nyaka begħo Yesu ne betí ewak émɔt, abhak nkwo ne Joséf. Yí, Nikodémɔs arək ne babhé amen bábyək amuet ngu bé áké chəŋ. Babhé méré abhak nchóptí myrrh ne álos. Ákway nyaka bebhak mbɔ kilo besa bepayssem byo ndũ menwɔp ebhi. ⁴⁰ Joséf ne Nikodémɔs báfere Yesu ndũ ekotákátí, básót bésyénden ne babhé amɔ aré, mánép yi bekoŋo epin bo Israel. ⁴¹ Mónki áchi nyaka ndũ nebhuet ane bágó Yesu ndũ ekotákátí. Nnem nekɔ nébhák are enen bábhíki re bheme yé ngu amot amem. ⁴² Těndu nywɔp eno néchí nyaka chí nywɔp enen bo Israel bákù ntonŋi béchwé ndũ nywɔp neywěmuet enap, ne mbɔnyune nnem eno nébhiki sap nyaka nekɔ, Joséf ne Nikodémɔs bárók bábhéme Yesu are.

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

20 Nywɔp neywěmuet bo Israel néfuéré nókó, Maríá mmɔ etək Mágdala afa ne neyinywɔp arək ndũ nnem Yesu. Aghó bé mánánj bábjírí ntay enen nechi anyũ nnem báfere. ² Maríá afa ye arək ntiét ntiet ntá Símun Píta ne nkoŋo Yesu áchák ane Yesu ákɔŋó nyaka, arem be, “Báféré Yesu Acha ndũ nnem ne sébhíki rinji nebhuet

ane bárɔŋ bábhúré yi.” ³ Píta afú ye ne nkoŋo anefú wu, báfá, báré rɔŋ ndũ nnem. ⁴ Bára rɔŋ ntiéntiet, ke nkoŋo anefú wu ajet acha Píta. Ayambi aghaka ndũ nnem. ⁵ Akuri amik. Asá nókó amík awu amem, aghó bebhók ésienden are ke ake chwe amem. ⁶ Símun Píta mmu ákòŋo yi ansem áchwóbhé nókó ndũ nnem, afuét, arək amem, aghó bebhók ésienden ebħo are bháré. ⁷ Aghó nden ane mánébhé nyaka ntí Yesu ne yɔ nkwo. Ne nden eyɔ ebhak aywi nebhuet kekúrí nenep. ⁸ Ke nkoŋo anefú wu ane ayambi áchwóbhé ndũ nnem achwe amem nkwo, aghó ne amík, anoko. ⁹ Kpáte mpok yɔ, bó bábhiki re jwi nyaka mmem ndũ enyinj ene Ekáti Mandem éréme bé Yesu abhəŋ bepetnsem ndũ nepém. ¹⁰ Bakoŋo Yesu bhɔ bápətnsem ndũ beket ebhap.

Yesu abhesi ntá Maríá ane etək Mágdala

(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

¹¹ Ke Maríá ate nepaka nnem andi noko kebħo, ne ené yí ábhuet bedi, akuri amík, aguép amík awu amem nnem. ¹² Aghó bɔángel Mandem bati apay chókó ne nden pépép amuet ndũ nebhuet ane bábhúré nyaka Yesu. Amot abhak ndũ nebhuet ntí ywi achi nyaka. Achák ndũ nebhuet bekak. ¹³ Bárém ntá Maríá be, “Mmá, ždi yi?” Maríá akeme bhɔ be, “Chi žti báféré Acha bárɔŋ ne yi, ne mbíki rinji ebhak ene bábhúré yi.” ¹⁴ Árémé nókó nɔ, ayibhiri mmuet aghó Yesu téé, ke yi kerinji be chi yi. ¹⁵ Yesu arem ntá yi be, “Mma, ždi yi? Žyàn agha?” Ndũ Maríá ákáysí bé chí mmu ane áyinj nki, arem ntá yi be, “Éta, mbák žféré yi, ghatí mé ebhak ene žbhúré yi bé ndók nsot yí.” ¹⁶ Yesu arem be, “Maríá!” Maríá ayibhiri mmuet arem ndũ eyɔŋ bo Israel be, “Rabóni!” [Nɔ chí “Ntɔŋ”]. ¹⁷ Yesu arem ntá yi be, “Kékem me, mbɔnyune mbíki re rɔŋ amfay ntá Étaya. Ke dók

ntá bōmaya ghati bhō bé měpetnsem ntá Etaya, ne etayeka. Ntá Mandem awa, ne Mandem ayweka.”¹⁸ Maríia mmō etok Mágdala arok aghati bakoŋo Yesu be, “Nŋo Yesu Acha.” Ne aghati bhō menyij ebhen Yesu aghati yi.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Égháká nókó beku ndü nkúbhé nywǎbhé neywēmuet eno, bakoŋo Yesu bábhak amem eket émot ne babhinywóp femfé ndu báchay bōbati bo Israel. Yesu arok ate bó besí, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.”²⁰ Áré m nókó nō, atōŋ bo amō yi ne mbeápak eyi. Bakoŋo abhi bájwí ne maŋák ndu bághó Yesu Acha.²¹ Yesu apet arem be, “Kpák ámbák ne bhe! Nkúbhé mbo enyū Etaya átó me, ke nchí tó be.”²² Yesu áré mé nókó nō, afép bhō éyú, arem be, “Dǎ ka Efóŋó Bedyere ámbák ne bhe.”²³ Mbák mámfóŋóri mmu bebú ebhi, Mandem nkwo áfoŋori yi. Mbák bábhiki foŋori bebú mmu, bérōp yi anti.”

Tómás arem be mbák yi akhíkí ghō Yesu amík apú noko

²⁴ Nkoŋo Yesu amot ndü abhen bati byo ne apay, ane áká nnyén be Tómás, nō chí efák, apú nyaka ne bati, mpok Yesu átwó.²⁵ Tómás átémérí nókó bhō, béré ghati yi be, “Ségho Yesu Acha.” Ke yi akeme bhō be, “Kpáte ngó ne amík bebhémpi yí amō, ntak bhó ne senōŋ awō, mbát awó ndü tambe ywi mpú noko.”

²⁶ Éfuéré nókó manywop ánen, bakoŋo Yesu bápét babhak anywop ndü nebhuet amot. Tómás abhak ne bhō. Babhinywop ábhák femfé, Yě nō, Yesu atwó, ate nenti enap, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.”²⁷ Arem ye ntá Tómás be, “Tók berij ebhen bechi ndu amó ya ne kenōŋámō eke

ghō. Sá awó fá ndü tambe wa. Képerē makati. Bák mmu ane ánoko!”²⁸ Tómás akeme yí be, “Acha ne Mandem awa!”²⁹ Yesu arem ntá yi be, “Ōnókó mbōnyune óghó me ne amík? Eri echa ntá bo abhen mánoko yěndu bábhíkí ghó ne amík.”

Nti ane Jšn ásínjí ekáti-ne

³⁰ Yesu akū nyaka beyā menyijí maknkay béchák besí bakoŋo bhi, ebhén bábhíkí sij amem ekáti ene.³¹ Básiŋ menyij ebhen béchí amem ekáti ene be menkwak be mánókó be Yesu ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto, Mmō Mandem. Ne bé ndü mánókó yí, mámbóŋ nepém ndü nnyén eni.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi

21 Étaré nókó, Yesu apet atōŋ mmuet ntá bakoŋo bhi. Ndōŋ yo, ebhák chi nepaka Manyu Tibérias. “Séngó enyū yi atōŋ nyaka mmuet ntá yap.”² Símun Píta ne Tómás ane bábhijí be efák, ne Natániel ane áfú Kána atú Gálili, ne bō Sebedi bati apay, ne bakoŋo Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndü nebhuet amot.³ Símun Píta arem be, “Měŋōŋ anyén ne ási.” Bakoŋo Yesu báchák bárém be, “Sérōŋ ne wō.” Bó bárók básót áchwí, béré gháp anyén amem áchwí wu beti menkem ndu bekem nsi, ke yěnyij bóke kém.

⁴ Ndu mbaŋ ákari, Yesu ate nepakányén. Yě nō, bakoŋo bhi kerijí be chi yi.⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bōbha, bákem nsi?” Bákéme yi be, “Áe.”⁶ Aghati bhō be, “Guép ká asi ebhe awónem áchwí, chōŋ mánkém nsi.” Báguép asi ebhe awónem. Beyā nsi ekwen, kpát échá bhó beyā beyā nkáp ebhi.⁷ Nkoŋo ane Yesu ákóŋó nyaka arem ntá Píta be, “Chi Acha!” Píta ághókó nókó be chi Yesu Acha, asot nden ayi afyé amuet, adók,

^{21:1} Nkúbhé Manyu Gálili ke bábhijí nyaka bé Manyu Tibérias.

akwen amem manyu. Aféré nyaka yɔ amuet ndu beku betik. ⁸ Ke bakoŋo abhen bārɔ́bhé amem áchwí béré nok bekoŋo yi angɔkɔnyén, mánja nɔko beyä nkáp ane ajwi nɔ ne nsi. Nebhuet ane báfú bérɔ́ŋ angɔkɔnyén ke sap. Abhak mbɔ bayat besa betay.

⁹ Bákó nókó ebhi bagho ngo ane báb-háyítí ne bakiri. Nsi ebhak are. Bret nkwo abhak are. ¹⁰ Yesu arem be, “Twó ká, ne mbok nsi eyo nó bákémé.” ¹¹ Píta arɔk ndu áchwí, aya beyä nkáp, akó ebhi ne wu. Ájwí ne nsi eghe ebhak besa tán-drámɔt nsem byo ne érá. Ke yéndu nsi eyo éyá nó, ási kedakati. ¹² Yesu arem ntá yap be, “Twó nyié ká nenyié.” Ke yé nkoŋo amɔt kemɔ bebhep yi be, “Ɖchí agha?” Báriní be chí Yesu Acha. ¹³ Yesu asɔt brét achye bho. Akú enyumɔt ne nsi. ¹⁴ Nɔɔŋ ayɔ abhak ane ajwi erat ené Yesu átɔŋ mmuet ntá bakoŋo bhi, bebho ndú mpok ane yi ápérénssem ndú nepém.

Yesu aya Píta amuet

¹⁵ Mányie nókó nenyié, Yesu arem ntá Símun Píta be, “Símun, mmɔ́ Jōn, ɔkɔŋ me ɔchá menyin ebhen-e?” Símun akeme be, “Ee, Acha, ɔriní bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arem be, “Ne bɔ́bághɔ́mén ayá.” ¹⁶ Béjwí ndɔŋ epay, Yesu arem be, “Símun, mmɔ́ Jōn, ɔkɔŋ me?” Símun akeme be, “Ee, Acha, ɔriní bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arem be, “Babheri nɔko bághɔ́mén aya.” ¹⁷ Béjwí ndɔŋ érá, Yesu arem be, “Símun, mmɔ́ Jōn, ɔkɔŋ me?” Píta abé nti mbonyune Yesu ábhep yi enyin ere émɔt ndɔŋ érá. Éku, aghati Yesu be,

“Acha, ɔriní yéntiki enyin, ɔriní bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arem be, “Ne bághɔ́mén aya. ¹⁸ Tetétep, mpok ɔ́chí esakámu, ɔre gwót mmuet, ɔ́ndɔk yéntiki ebhak ené ɔ́kɔŋ. Ke mpok ɔ́kɔkó, chɔŋ ɔ́nɔŋ ámɔ amfay, mmu achák amfye wó nden amuet, ansɔt wɔ andɔk ebhak ene ɔ́bhíkí kɔŋ berɔŋ.” ¹⁹ Yesu arem nó betɔŋ enyú newú enen Píta ábhɔ́ŋɔ́ bégu ndu bechye Mandem kenókó. Yesu arem ye ntá Píta be, “Kɔŋó mé.”

Yesu ne nkoŋo ywi achak

²⁰ Píta ayibhiri mmuet aghó nkoŋo ane Yesu ákɔŋɔ́ ndu ákɔŋo bhó ansem. Nkoŋo wu ke ághɔ́kɔ́ nyaka amuet Yesu mpok mányie nenyié, ne yí wu ke áb-hébhé nyaka Yesu be, “Acha, agha áti chɔŋ wɔ?” ²¹ Píta ághó nókó yi, abhep Yesu be, “Acha, ná ne ane?” ²² Yesu arem be, “Mbák mëyáŋ bé yi wu ambak nepém te mpetnsem, eyo éyíní wó ná? Kɔŋó mé!” ²³ Enyin ene Yesu áréme, é-táká nenti bɔ́nkwo be nkoŋo Yesu wu abhíkí bhɔŋ bégu. Ke, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta be Jōn apu gú. Arem chi be, “Mbák mëyáŋ be yi áké gú té mpetnsem, eyo éyíní wó ná?”

²⁴ Nkoŋo Yesu wu ke ághàti bhese menyin ebhen, ne yi ke ásiní bho amik. Ne séríní bé enyin ene yí árem echi tetep.

Ngwéntí kepi

²⁵ Yesu akú nyaka beyä menyin bechak. Mbɔ básin bɔ́ menkem amik émɔt émɔt, nkáysí bé mbu mmik nkem ajwí ne bekáti, kpáte mbok andɔp.

Ekáti

Betik Bõnto

Bariep bétó Efónó Bedyere

1 Eta Tiófilos, ndü ekáti eya ene mbi, nsinj eti menyinj menkem ebhen Yesu ákú ne ebhen yi atõõ bebhõ mpok yi ábhõ betik ebhi fá amik, ²kpát bégháka nywõp enen Mandem ákú yi akó amfay. Ápére ko amfay, Efónó Bedyere aku yi angati bo abhen yi ayabhe be mámbák bõnto bhi menyinj ebhen bõ babhõõ beku. ³Mpok yi aperensem ndü nepém, atõõ mmuet ntá yap ndü beyã ndõõ ndü manywõp besa bepay. Bághõ yi kponõõõ enyu ené bápú kway memakati be, sayri sayri, apetnsem ndü nepém. Apet nyaka nsem ndü nepém antõõ nõõ Eyõõ Mandem beku bo mándinj enyü Mandem ábhák ne bho mbõ Mfõ wap. ⁴Mpok yí ábhuet ne baghõkõ bhi aghati bhõ be, “Báké fá Yerúsalem. Chõkõ ká nõõ akap ané Eta afyé bariep bétó mbõ enyü ngátí bhe. ⁵Jõn ájwiti nyaka bo ne manyiep, ke ndü mpáy manywõp, chõõ Mandem anjwiti bhe ne Efónó Bedyere.” ⁶Mpok Yesu achi ne bõnto bábhép yi be, “Acha, chõõ õnsõt kefõ Israel ònkeme ntá yese bo Israel ke?” ⁷Yesu akeme bhõ be, “Bábhíkí bhõõ berinj mpok ane Eta afyé be menyinj ebhen memfakari. Eta mmu afyé mpok ndü betaj ebhi ke árinj. ⁸Chõõ Mandem anchye bhe betaj mpok Efónó Bedyere atwõ ntá yeka, mãmbak ye batísie bha amem Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne atú Samária, ne ndü mmik nkem.”

Mandem akõ Yesu akó amfay

(Mk 16.19-20; Lk 24.50-53)

⁹Yesu árémé nõkõ nõ, Mandem asõt yi apetnsem amfay. Báte mánjinj nõkõ yi ndu árdõõ. Nebhãõ nékúti yi, bõ kepere

ghõ yi. ¹⁰Báre yinj gboókõ ndü yi árdõõ amfay. Bápére ghõ, bo bati apay ne nkú pépép amuet báté kekwoõ ne bhõ. ¹¹Barem be, “Bé bo Galili, ndáká yi bachi afõ téé mánjinj nõkõ awu amfay? Chõõ Yesu mmu árs be arõõõ amfay, ampetnsem nkúbhé mbõ enyü bághõ yi árdõõ amfay.”

Matías asõt epok Júdas

(Mt 27.3-10)

¹²Bõnto Yesu barõ ye Njie Menõk Ólif bápetnsem Yerúsalem, nekõ enén nechi mbõ kilõmeta amõt. ¹³Báchwõbhé nõkõ aré, bákó amfay ndu mõket amõt amem ekerémfáy ane bõ báchõkõ nyaka are. Bõnto bhõ babhak Píta, ne Jõn, ne Jems, ne Andru, ne Fílip, ne Tõmãs, ne Batolómio, ne Mátio, ne Jems mmõ Alfeyõs, ne Símun ane achi nyaka ndü nkwoõ bo abhen mánü eti etõk eyap, ne Júdas mmõ Jems. ¹⁴Bõ mankem babhak eyõõ émõt. Báchyé mmuet ndü nenikímmuet nebhuet amõt chechem ne mbõk bakoõõ Yesu abhen baghoré, ne María nõõ Yesu, ne bõ-máyi abhen babhakanem.

¹⁵Ewak émõt ndü manywõp eyõ, bakoõõ Yesu bákém echeme. Bábhák batí besa betandat. Are, Píta afate arem be, ¹⁶“Bõma, menyinj ebhen básinj amem Ekáti Mandem eti Júdas mmu ákwáká bo mankem Yesu bebhõõ nyaka befu tetep. Nõ chí menyinj ebhen Efónó Bedyere ákú nyaka Mfõ Debhít ándinj ne arem be bebhõõ befakari. ¹⁷Yí Júdas achí nyaka ndü nkwoõ ywesé ndu Yesu áyábhé yi be anku betik ne bhese.

¹⁸“Júdas atí nõkõ Yesu, asõt nkáp manõõ ané báchyé yi aku ekpõkõ mmik. Ne ndü ekpõkõ mmik eyõ, yimbõõ akwén kébheri menie básén, mántep árdõõ amik, agú. ¹⁹Bõ mankem abhen báchí amem etõk Yerúsalem bághõkõ ndak ane áfákári. Ékú bábhõ bébhinj nebhúérémik wu ndü eyõõõõk eyap be Akeldáma, nõ chí mmikí manõõ.

²⁰“Echi mbo enyũ Mfɔ Debhít asiŋi amem Ekáti Bakway bé: ‘Eket eyi éndɔp ewó, yě mmu kéchɔkɔ amem.’ Ne Debhít apet asiŋ be, ‘Mmu áchák ánsót épókó betik eyi.’

^{21–22}“Éri ye bé mmu áchák ánehém ne bhese be séngátí nókó bo mbo batísie be Yesu apetnsem ndũ nepém. Mmu wu abhɔŋ bébhak chi mmu ane achi nyaka ndũ nkwo ywese mpok Yesu Acha achi ne bhese, bébho mpok J̄n ájwítí yí begbaka nywɔp enen yi arɔŋɔ amfay.”

²³Nkaysi yap akwén amuet bo bati apay: Joséf ne Matías. Joséf abhɔŋ manyén áchák ápáy. Nó chí Jústɔs ne Básabas. ²⁴Máník ye mmuet bé, “Acha, ɔríŋí nkaysi yěntiki mmu. Ndũ böbhen batí apay, ntiki mmu ýábhé ²⁵bé ambak mũnto ndu betik ebhen ndu besɔt epók Júdas mmú árɔŋɔ ebhak ené ékwáy ne yi? ²⁶Báguép ye ebhaŋa éti böbhen batí apay. Éká Matías. Básót ye Matías báchem ne nkwo bönto Yesu bachak batí byó ne amɔt.”

Netwó Efóŋɔ Bedyere

2 Nywɔp epá bo Israel ene bábhìŋi bé *Péntekɔs eghaka nɔkɔ, bakoŋo Yesu mankem bábhák nebhuet amɔt. ²Éwat éfú amfáy témchók mbo ené mbúép ataŋataŋ éjwí amem eket ené bɔ bachi are. ³Bághó menyiŋ mbo báringo. Átáka, enyu ené yěntiki mmu wap abhɔŋ nemɔt enen nete yi anti. ⁴Témté wu Efóŋɔ Bedyere abhak ne yěntiki mmu wap tontó. Akú bábhó béré m beyɔŋɔtɔk ebhen bɔ babhiki ghɔk.

⁵Mpok yɔ, bö abhen báfyè betaŋ bebhère bebhé bo Israel babhak Yerúsalem. Báfú ndũ beyá betɔk. ⁶Bághókó nókó éwat eyɔ, bárɔk ntiét ntiet béghɔ enyiŋ ene éfákari. Bábhak maknkay beghók

ndũ bakoŋo Yesu bárèm beyɔŋɔtɔk nyánjá nyánjá enyu ené yěntiki mmu wap ághòk ndu eyi eyɔŋɔtɔk enyiŋ ené bárèm. ⁷Bábhák maknkay tontó, bábhò berem be, “Pú böbhen mankem chi bo Galili? ⁸Ná échí bé yěntiki mmu ywese ághòk enyiŋ ené bó bárèm ndũ eyi eyɔŋɔtɔk? ⁹Séfú betɔk nyánjá nyánjá: Mbɔk báfu Pátia, báchák Mídia, abhénéfú Élam; mbɔk báfú Mesopotemia, báchák atú Judéya, abhénéfú atú Kapadóshiya; mbɔk báfú atú Póntos, báchák atú Ésia. ¹⁰Mbɔk báfú atú Fríjia, báchák atú Pamfília. Mbɔk báfú Íjip, báchák báfú ndũ batáp etɔk Líbia ane achi kekwoɔt ne Sírene. Ndũ abhen báfú Rom, mbɔk chi bo Israel, báchák bö abhen bákòŋo Mandem mbo bo Israel, ¹¹báchák báfú Kret, abhénéfú Arébia. Yě nɔ, yěntiki mmũ ywese ághòk ndu bó bárèm menyiŋí maknkay ebhen Mandem ákú ndu eyi eyɔŋɔtɔk.” ¹²Bó mankem bábhák maknkay, batí átáká bhó, bábhó bebhep bati be, “Ané ndak-aa?” ¹³Ke bachak béré way bakoŋo Yesu mándem nɔkɔ be, “Mmém akem böbhen!” Netwo Efóŋɔ Bedyere

Enyiŋ Píta aghati bati bo Israel

¹⁴Píta afate ye ne bönto báchák batí byó ne amɔt, abho berem ne eyɔŋ etaŋataŋ ntá beyá böbhɔ be, “Bö Judéya ne be mankem abhen báchi Yerúsalem, tá ká batú mǎngók enyiŋ ene mērèm. ¹⁵Böbhen bábhíkí kwén chi mmém mbo enyũ bákàysi. Nywɔp nechi ndiere nkárénká nénenamɔt bëti. ¹⁶Né chí enyiŋ ene ndemekepinti Jóel areme nyaka be chɔŋ emfakari. Joel arem nyaka be, ¹⁷Mandem arem be ‘Ndũ manywɔbhé ngwenti, chɔŋ nkũ Efóŋɔ ya antwo ntá yěntiki mmu.

§2:1 “Péntekɔs chí manywɔp besa bepaya nsem byo.” Nó chí, bébhó ndũ nywɔp Epá Nekiŋi.

Böbheka mángati barak ané me mfyé bó anti.

Besak ebheka mángó kenó amík antifu, ne baseansi bheka mángó kenó.

¹⁸ Ndu manywop eyo, chon nku Efónó ya éntwó ntá bakú betik abha,

abhén baghoré, ne abhen babhakanem, nku bó mángati barak ané mfyé bó anti.

¹⁹ Ne chon nku menyinjí maknkay mémfakari amfay, ne nton berinjí maknkay fá amik.

Chon manoj ambak, ngó ambak, móngo ambak.

²⁰ Chon mmok anjibhiri ándop ejuri, nton ánjibhiri andop manoj,

ke nywop negho enén Acha átwó nengaka.

²¹ Ne chon embak be yé agha ane ábhini Acha be ánkwák yi,

Acha apeme yi.”

²² Píta arók ambi béréme be, “Bo Israel, ghók ká beyon ebhen: ‘Yesu mmu Násaret chí mmu ane Mandem áyábhé nyaka. Atón kponoron bé ayap yí ndú áchyé yi betan. Aku ye menyinjí maknkay. Atón berinj. Bě babhon baringi no sayri mbonyune aku nyaka menyinj ebhen besí ebheka. ²³ Mandem anán arinjí nyaka enyinj ene ébhónó befakari ne Yesu bekonjo nkaysi yi. Báfyé yé yi amó yeká be mánychyeyi ntá bo bebú be mángó ndú ekotákátí, mángway. ²⁴ Ke Mandem aku yí ampetnsem ndú nepém, afere yí ndú bebé newú mbonyune newú nepu kway nyaka bebhon betan amfay yi.” ²⁵ Mfo Debhít asinj nyaka éti yi be,

“Nchí gho nyaka Acha mpoknkem besí bha,

abhak ebhe awónem eya, be yényinj eke nyikisi me.

²⁶ Nti ena néjwi ye ne manjak, ne nchí rem kapi ne manjak.

Ne mbákánti chí ne Mandem,

²⁷ Mbonyune wo Mandem opú chen chon me óndó amem etókó bawú,

opú ro chon Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.

²⁸ Oku me ndinjí mbi nepém.

Ndú óchí ne me mpoknkem, chon ónku membhon beyá manjak.”

²⁹ Píta arók ambi berem be, “Bóma, nchí kway beghati bhe kponoron éti Mfo Debhít, chí mbi ywese. Agu nyaka, bábhéme yi, ne nnem eni nebhuet fá ne bhese kpate echon. ³⁰ Achí nyaka ndemekepinti. Arinjí bariep amen Mandem áchyé yi, kpát anyú nku be chon Mandem anku ebhárémó ywi anyie enókó kefó eyi. ³¹ Debhít ayambi aghó enyinj ene Mandem abhon beku ndú mpok ane átwó ambi ke yo emfakari. Aghó be, chon Mandem anku Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto ampetnsem ndú nepém. Éti yo, Debhít arem nyaka be, ‘Mandem abhíkí chen Mpeme yí áyábhé ándó amem etókó bawú ne abhíkí chen mmuet yi ámpó amem nnem.’ ³² Mandem aku Yesu apetnsem ndú nepém ne besé mankem séghó yi ne sechi batisie be achi nepém.

³³ Mandem achyeyi beyá kenókó ndu aku yi achókó ebhe awónem eyi ndú enókó kefó. Éta abhure bariep ami ndu achyeyi yí Efónó Bedyere. Ne chí Efónó Bedyere mmu Yesu achyeyi bhese ke ákú menyinj ebhen bífakari ne mbo enyú bāghò ne bāghòk. ³⁴ Debhít abhíkí ro nyaka etókó bawú ándók amfay. Ke yimbhon arem be,

‘Éta Mandem arem nyaka ntá Acha wa bé:

“Chókó fá ebhe awónem eya ndu enókó kefó,

³⁵ kpáte nku bompap abhe mámbak mbo enok ene óchókó ónyarja bekar aré.”

³⁶ “Bo Israel mankem babhon baringi ye sayri be, Yesu mmu be bágo ndú ekotákátí ke Mandem ákú yi áchi Acha ne Mpeme yí áyábhé.”

³⁷ Bāghókó nókó enyinj ené Píta areme, ékwén bó te anti. Babhep Píta ne bonto

bachak be, “Bõma, chõj sënku ye ná?”
³⁸Píta akeme bhõ be, “Yëntiki mmũ yeka abhõj bétiknsem ndũ bebú bhi ne mánjwiti yi ndũ nnyén Yesu Kristo be Mandem amfojori bebú bhi. Mmũ ane áká nõ Mandem áchye yi Efõjõ Bedyere mbõ akap. ³⁹Bariep amen ayíjĩ be ne bõbheka, ne bõ mankem abhen bachi nekõ nesie. Ayíjĩ nkwo yëntiki mmu ane Mandem Acha yese ábhĩjĩ be antwo ntá yi.”

⁴⁰Píta arõk ambi bérem baya menyij béchák ansemti nõkõ bhõ bé “Feré ká mmuet ndũ ntemsi ane ábhõjõ bétwo ntá bõ bebú abhen fá ammik.” ⁴¹Èku bo abhen mánõkõ enyij ene Píta areme bárõk bájwiti bhõ. Ne bo abhen bacheme ne bakojo Yesu nywõp enõ babhak mbõ nká érá. ⁴²Bachye mmuet ndu béghõk menyij ebhen bõnto Yesu bátõj. Bõ mankem abhen manókõ babhak ndu nsoj amõt ndũ yëntiki enyij, ndũ Nenyie Acha ne ndu nenikímuet.

Nepém bakojo Yesu

⁴³Bõnto Yesu bábho beku beyã menyijĩ maknkay ne berijĩ maknkay. Becháy békém bo mankem abhen bághõ menyij ebhõ. ⁴⁴Ne bo abhen mánõkõ mankem babhák eyõj émõt, mánkõre nõkõ menyij ebhap ndũ nsoj amõt. ⁴⁵Mpok ne mpok, abhen bábhõjõ menyij bátĩ nyaka mánkõre nõkõ nkáp ne abhen eyap épú enyu ené yëntiki mmu wap abhõj enyij. ⁴⁶Ne yëntiki nywõp báchèm nyaka amem ekerákap Mandem amem Yerúsalem ndu ménikmuet. Báchèm nyaka nkwo amem beket ebhap ndũ Nenyie Acha ne ndũ menyie nenyie ne beyã mañák ne nti nemõt, ⁴⁷mámbiti nõkõ Mandem. Bõ mankem bághõ ndũ bakojo Yesu bákũ ne báre bhõj mañák ne bhõ. Ne yëntiki ewak Acha ankũ nõkõ bo abhen yi ápémé mánchém ne bakojo bhi.

Píta abú mbénti

3 Ewak émõt, Píta ne Jõn bare rõj ekerákap Mandem ndu nkárénká érá ne ngósĩ mpok nenikímuet. ²Bágháká nõkõ ndũ nyübha ane bábhĩjĩ be Erítĩ Nyübha, bághõ mmu ane áchĩ mbénti te nebhe eni aré chõkõ. Yëntiki ewak bo bápõkõ nyaka yi mámbõre ndu nyübha wu bé ánĩjĩ nõkõ nkáp ntá bo abhen báfuèt berõj amem ekerákap Mandem menikmuet. ³Mbénti wu aghõ nõkõ Píta ne Jõn ndũ báyañ befuet mandõk ekerákap, abho ménijĩ bhõ nkáp. ⁴Píta ne Jõn báyiñjĩ yi díif. Píta arem ye be, “Yijĩ bhese!” ⁵Atep bõ amík amuet ne nkaysi bé chõj manchye yi enyij.

⁶Ke Píta arem be, “Mbíkĩ bhõj nkáp, ke enyij ene mbõjõ chõj nchye wõ. Ndũ nnyén Yesu Kristo mmu Násáret, faté kõ!” ⁷Akém yi ndũ awõnem ayõj. Témté wu, betañ Mandem béchwẽ ndu bekak ne memĩ bekak ebhi. ⁸Adók ate kperep, abho bekõ. Are kõ andokoti nõkõ, ne ambiti nõkõ Mandem, kpát arõk achwe amem ekerákap ne bhõ. ⁹Bo mankem abhen bachi are bághõ yi ndu ákõ ambiti nõkõ Mandem. ¹⁰Bárijĩ be yi ke áchõkõ nõkõ nyaka ndũ Erítĩ Nyübha ane ekerákap Mandem anijĩ nõkõ nkáp. Èku bábhák maknkay, ne manyu arõp bhõ fú-fú begho enyij ene efakari.

Píta aghati mbok Yesu amem ekerákap Mandem

¹¹Mmu wu abhat mmuet ne Píta ne Jõn kpát bárõk baghaka amem nebhuet ekerákap Mandem ane bábhĩjĩ be Áchá Sólomon. Bo mankem bare rõj ane ntiét ntiét begho enyij ene éfakari. Babhak maknkay tontó. ¹²Píta aghõ nõkõ ndũ bõbhõ bákàp bhõ, arem ntá yap be, “Bõma, bo Israel, ndaká yi bächĩ maknkay, mãmkrõkõ nõkõ bhese enyu eyõ? Bákaysi be chi ndũ betañ ebhesé ké yĩ ákõ néne ke? Ne puyé chi

be séchày Mandem tontó. ¹³ Mandem bachĩmbi bhese, Mandem Ábraham ne Áisek ne Jekóp ke achye mübetok ywi Yesu kenókó. Achyé yi kenókó yěndu be bārēm nyaka be bābhiki bhōṅ yěnyīṅ beku ne yi mpok Páílet áyàṅ beferē yi amō. Bāsót yi bāchyé ntá böbati Rom be mángwáy. ¹⁴ Yesu achí nyaka nyájá ne chak besí Mandem, Yě nō be keka be Páílet ándó yi andok. Bārēm be Páílet ándó chí ngwayti bho andok. ¹⁵ Bákú bāwáy yi mmu áchyē nepēm. Ke Mandem aku yí apetnsem ndū nepēm. Besé séghó ne amík enyīṅ ene efakari. ¹⁶ Yesu ke ákú mbéntí ne áfáté. Enyīṅ ene bāghó ne ené bārīṅj be efakari, menkem béchí enyu yō mbōnyune sésíkí nti ne yi. Chí ndu sésíkí nti ne yí ke éku mbéntí ne áfáté kperēp mbo enyū bē mankem bāghó.

¹⁷ “Bōma, néne ndíṅj ká bé be ne bö batí bhēka bāchí nyaka chi amem ejuri beyīṅj enyīṅ ene bákú ntá Yesu. ¹⁸ Ke enyīṅ ene Mandem ákú baremé kepínti bhi bāghátí bo tesáy be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto, abhōṅ beghō esōṅori, Mandem aku yō efu tetēp.” Tík yé ka nsem ndū bebú ebhēka, mámpetnsem ntá Mandem, be yi amfoṅori bebú ebhēka. ¹⁹ Mbák mánkū enyu yō, Acha áku māmboṅ mpok neywēmuet ndū befōṅó ebhēka, ²⁰ antó be Mpeme yi afyé nyaka bariēp be áto be ambak Mpeme yeka. ²¹ Yí wu chi Yesu mmu ábhōṅj bebhak amfay ne Mandem kpáte mpok ane yi ákú menyīṅ menkem ménjfbhírí méndōp beko. Baremé kepínti Mandem mánáj bārem tentēp be chōṅ émbak enyu yō. ²² Moses arem nyaka be, “Chōṅ Mandem Acha antó be ndemekepínti ywi mbo enyū yi ato me. Ne chōṅ yi ambak mmu ywēka amōt ne bābhōṅ beku yěntiki enyīṅ ene yi ághàti bhe mánkū. ²³ Ne chōṅ émbak be yě agha ane apu ghok ndemekepínti wu, báfap yi ne bö Mandem, mangway. ²⁴ Samuel ne baremé kepínti abhen báfú yi ansem,

mankem bárem nyaka nkwó ěti menyīṅj maknkay ebhén bēfākari manywōp ané echōṅ. ²⁵ Menyīṅj ébhen baremé kepínti bārémé menkem béyīṅj bhe. Ne nku ane Mandem ányú nyaka ne bachĩmbi bhēka, ányu ne be nkwó, mbōnyune arem nyaka ntá Ábraham be, ‘Chōṅ mfuéé ntá bebhárēbhō bhe níjet manerēkeré mmik ankem.’ ²⁶ ěti yō ke echi be Mandem ayap nyaka mübetok ywi, ayambi átó yi chí ntá yeka bé ánjēt be ndū ákū be mandó nepēm bebú eneka.”

Píta ne Jōn besí echemé bo batí etok

4 Ené Píta ne Jōn bāghàti bo menyīṅj enyu yō, mbok bachiākap Mandem ne münti babhabheri ekerākāp ne mbok bönkwo Sádusi bátwó ntá yap. ² Bati ábé bhō mbōnyune Píta ne Jōn bátōṅj mángati nōko bo bé Yesu apetnsem ndū nepēm betōṅ be chōṅ bawú mámpetnsem ndū nepēm. ³ Bákém Píta ne Jōn bārók báfe, ne tēndu beku menaṅ bēgháká nyaka, barō bhō are te ntinywōp. ⁴ Yě nō, beyá bo abhen bāghókó enyīṅ ene Píta ne Jōn bāghátí bhō, mánóko. Mpāy bakoṅo Yesu mankem akó aghaka mbo nká etay.

⁵ Néyí nókó, bakemé etok ne bö batí bo Israel, ne batōṅj ebhé Mandem bákém echeme amem etok Yerúsalem. ⁶ Ánas mūngo bachiākap Mandem, ne Káyfas, ne Jōn, ne Aleksánda, ne bönerēket mūngo bachiākap bāchem ne bhō. ⁷ Bāsót Píta ne Jōn bákū bō bāte besí bhāp, bābhēp ye bhō be, “Ndu nnyén agha bákū menyīṅj ebhen? Agha áchyé bhe betaṅ beku bhō?” ⁸ Ndū betaṅ Efōṅó Bedyere, Píta akeme bhó be, “Bē bakemé etok ne bö batí etok, ⁹ mbák bābhēp bhese echōṅ ěti berí ebhen sékú ntá mbéntí-ne, ne enyū éfákárí ke yi átaṅ, ¹⁰ Bē mankem ne bo Israel mankem díṅj ká be chí Yesu Kristo mmu Násáret ke ákú mmū-ne ataṅa. Yí mmu bágó ndū ekotákátí, ké Mandem aku yí apetnsem ndū nepēm, ndū betaṅ ebhi ké bāghó

mmũ-ne áté be besí kperep. ¹¹Nkúbhé Yesu ké Ékátí Mandem éřem ěti yi bé: ‘Ntay enén bě batě beket bǎbyáká, nó ke néróbhé ekwap ené ékémé eket.’

¹²Ndiere yí ke ákway bepeme bhese. Mmu achak apú fá amík ane Mandem achye be ampeme bhese.”

¹³Bo echemé bō batí etók bǎghó netańánti Píta ne Jǒn ndũ bǎřem kepi kebhoń becháy ne ndũ bǎghó nkwo bé bōPíta bǎchí chí ndéndemé bho, ne be bō bǎbhíkí ghok ekátí, bǎbhák maknkay. Ke bǎghó be bōPíta mánánǎ bákó nyaka ne Yesu. ¹⁴Ne ndu bǎghó mbéntí ane bákú yi atańa nepak Píta ne Jǒn, manyu áchók bho. ¹⁵Ékú bátén kpík bō nefí. Bǎbho besokori mámbebhe nkwo bati be, ¹⁶“Chōń sėnkũ yi ne bōbhén? Bō mankem fá etók Yerúsalem bagho eremé enyińǎ maknkay ené bō bákú ne sėpú kway betańa. ¹⁷Ke ndu beku be mbok ane áképere taka etók, sėbhōń beya bōbhen batú be báképere rem yėnyiń ntá mmu ndũ nnyén Yesu.”

¹⁸Bǎbhıńi ye bho bǎpetnsem amem áchá. Básėmti bhó be bakepere rem ne bakepere tōń yėnyiń ndũ nnyén Yesu. ¹⁹Ke Píta ne Jǒn bákéme bho be, “Bě babhōń bėp ká mmuet eyeka ndak ane. Enyiń ene échí chak besí Mandem chi ené? Bėghok bhe ke chi beghok Mandem? ²⁰Sėpú kwáy berō berem ěti menyiń ebhen sėghó ne amík ne sėghók ne batú.” ²¹Nkwo echeme bōbati etók bapet básėmtí nókó bho, bǎfere bho amō. Bó kebhoń mbi betėmsi bōPíta mbōnyune bō mankem bákàka nyaka Mandem ndũ enyiń ene efakari. ²²Ne mamié mbéntí wu acha nyaka besa bepay.

Bakońo Yesu mánikmuet be Mandem anchye bho netańánti

²³Bǎféré nkwo Píta ne Jǒn amō, bǎpetnsem ntá batí bōnkwo Yesu, baghati bho enyiń ene bōbati ekerákap Mandem ne bōbati etók bǎrémé ntá yap. ²⁴Bakońo Yesu bǎghókó nókó nō, bō

mankem babho menikmuet ntá Mandem mándeme nkwo be; “Eta, wo ǎchí Acha, wo ke óghókó mfay ne mmik, ne manyén ne menyiń menkem ebhen béchí are. ²⁵Wo ke ókú nyaka be mǔbetok ywe Mfō Debhít, chi-mbi ywesé, ándem ndũ betańa ěfōńo Bedyere be:

‘Ndaká yí bo abhen bǎpú bo Israel bǎbėnti ne wo Mandem?

Ndaká yí bōbhen bǎtė beyu ebhen bebhiki bhōń ntí ne nnet?

²⁶Bafō mmik bǎtōńtí mmuet mėnu nenu, bōbati etók bǎchem nebhuet amōt, bǎte eyu menu ne Mandem Acha ne Mřeme yí afyé nyaka bariėp be átō.’

²⁷“Hėrōd ne Pōntios Páflet bǎchem ne bo Israel ne mbok bo abhen bǎpú bo Israel fá amem Yerúsalem, bǎte eyu antí Yesu mmũ betok ywe ane achi nyǎńá.

²⁸Báchém beku yėntiki enyiń ene óńánǎ óbhúré nyaka be chōń émfakari. ²⁹Acha, ghó ye ndũ bǎpà bhese. Ku be bhesé bō betok abhe, séngátí nókó bho ěyōń eye ne netańánti nenkem. ³⁰Chié bhese betańa bebú bōmame, ne betōń berıńǎ maknkay ne beku menyińǎ maknkay ndũ nnyén mǔbetok ywe Yesu, mmu achi nyǎńá.”

³¹Mánánǎ nókó menikmuet, nebhuet ane bō bachi are anyikisi. ěfōńo Bedyere abhak ne bho tontó akũ bǎbhó beghati ěyōń Mandem kebhoń becháy.

Bakońo Yesu bǎbhak ndũ nsoń amōt ndũ menyiń menkem

³²Nkwó bo abhen mánókó Yesu bǎbhōń nti nėmōt ne nkaysi amōt. Yě mmu wap ake rem be menyiń ebhi béchí chí ndiere ntá yi aywıńtí. Enyiń yėntiki mmu ebhak enyiń eyap mankem. ³³Bōnto Yesu bǎré ghati bo ne betańa ebhap menkem be Yesu Acha apetnsem ndũ nepém, ne berıńdu Mandem bebhak ne bō mankem tontó. ³⁴Yě mmu wap abhiki chėp nyaka enyiń mbōnyune abhen bǎbhōń baki ne yě chi beket, bǎti nyaka menyiń ebho mántwo ne nkáp ³⁵mám-

bure besí bönto, ne bo mánkore nkáp wu bekoŋo nté ane yéntiki mmu wap.

³⁶ Enyu yɔ ké mmũ ane áká nnyén be Joséf aku nyaka. Abhak mmu nneréket Lévi ne mmu etək Sáypɔs. Bönto Yesu bádú yí nnyén bé Banábas, nó chí, “Mmũ ane afyé bo nti.” ³⁷ Abhöŋ nyaka nki, atí wú, atwó ne nkáp, abhure besí bönto Yesu.

Ananías ne Safíra

5 Ke ewak emɔt, mmũ ane aka nnyén be Ananías ne ngóre aywi Safíra bání nebhúérémik. ² Ananías abhese mbək nkáp ansem. Ngóre aywi arinji be yi aku nɔ. Asɔt ané áróbhé arək abhure besí bönto Yesu. ³ Ke Píta abhep yi be, “Ananías, ndaká yí ɔrɔ Satan ánkó wó antí be ɔnsé nsé ntá Efóŋó Bedyere ne ɔrɔ mbək nkáp ane ɔtí mmik ansem? ⁴ Mpok ɔbháki re tí yó, mmik achi nyaka chi aye. Ne mpok ɔtí yó nkáp abhak chi aywe. Ndaká yí ɔkaysi beku ene enyũ enyij? Ɔsensé chi ntá Mandem, puyé ntá nkwa!” ⁵ Neghók Ananías ághókó beyɔŋ ebhen, akwén amik agú. Beyá becháy békem yéntiki mmu ane ághoko ndak ane.

⁶ Besak báchwé, mánép yi ne nden, bápók, barək babheme.

⁷ Efuéré nók mbo maŋək nywɔp arət, ngóre Ananías achwe anywɔp, yi kerinji enyij ene efakari. ⁸ Píta abhép yi be, “Ghatí me tetep, nkáp ankem ané wɔ ne nném aywe bătí mmik ne?” Akeme be, “Ee, yijí wu ankem nɔ.”

⁹ Píta arem be, “Ná wɔ ne nném aywe báká eyɔŋ émɔt memɔ Efóŋó Mandem Acha enyũ eyɔ? Ghok! Bo abhen báb-hémé nném aywe, báchi afɔ ambĩnywɔp, ne chɔŋ mamɔkɔ wɔ nkwa.” ¹⁰ Témté wu, Safíra akwén beka Píta agú. Besak báchwé nók báhó be agu, bápók bafu barək babheme kekɔt ne nném. ¹¹ Beyá becháy bekem bõnkwo Yesu mankem ne yéntiki mmu achak ane aghoko enyij ene efakari.

Bõnto Yesu báku beyá menyijí maknkay

¹² Bönto Yesu báre ku beyá menyijí maknkay bechak besí bo ndũ betan Mandem. Báre chem nebhuet amɔt amem nebhuet ekerákap ane bábhiŋi nyaka be Acha Sólomon. ¹³ Yé mmu achak kechem ne bho éti becháy, ke bo báre chyé bho kenókó. ¹⁴ Ne beyá bo, baghore ne babhakanem, bäre noko, manchem noko mmuet ne nkwo Yesu. ¹⁵ Éti menyijí maknkay ebhen bönto bákú, bo bäre pók bõmame mámbure noko nepaká mbi, mbək ndu bekók, bachak ndu bésak, bé Píta aperé fuet ndikandi ywi ákwén mbək ayap amuet. ¹⁶ Beyá bo bare fu ndũ bõbetək abhen bachi kekɔt ne Yerúsalem, mándokɔ noko ne bõmame, ne abhén befóŋó bebúbebu bésɔŋori bho. Bo mankem batan.

Bõbati etək bare chye bönto Yesu beyá esɔŋori

¹⁷ Ke mungo bachiákap ne bõ mankem abhen bachi ne yi, nɔ chi bõnkwo Sádusi, bábhöŋ beyá mpap amík. ¹⁸ Bákém bönto báfyé ekerékenɔŋ. ¹⁹ Ke ángel Mandem atwó ne beti, anene babhinywɔp ekerékenɔŋ, asɔt bó báfú, arem be ²⁰ “Dók ká amem ekerákap Mandem, mǎnte, mǎngati bo yéntiki enyij éti nepém neko enen.” ²¹ Néyí nók, bárók bachwe amem ekerákap Mandem bábhö betɔŋ bo mbo enyũ ángel aghati bho.

Mungo bachiákap ne nkwo ywi bábhiŋi bõbati etək Israel mankem, bákém echeme, bachye eyɔŋ be mandók mamfere bönto ekerékenɔŋ mantwɔ ne bho. ²² Babhabheri abhen ekerákap báchwɔp are, kegho bho. Bápətnsem ne eyɔŋ be, ²³ “Sérɔŋ, segho babhinywɔp femfé, ne babhabheri nefí téé, ke sénéne nók babhinywɔp, sebhiki ghó yé mmu amem.” ²⁴ Münti babhabheri ekerákap Mandem ne bõ bati bachiákap baghoko noko

no, batí átaka bho amem, bare bhep mmuet eyap enyij ene efakari ne bönto Yesu. ²⁵ Ebhiki tat, mmu amot achwe aghati bho be, “Ghók ká, bo abhen báfé ekerékenonj éyu, báchí awu amem ekerákap téé bátõnj bo.” ²⁶ Münti babhaheri ekerákap ne böbhi bárøk basot bönto, ke báke tok bõ awo amuet ndü báchây be bo báké temti bõ ne batay mangway.

²⁷ Bápéré nõkõ ne bho, bakü bõ baté besí echeme böbati etøk. Müngo bachiákap abhép bõ be ²⁸ “Séyep be batu be báké pere rem yényinj ndü nnyén mmüne? Yé nõ, bátæk mbok Yesu amem Yerúsalem nkem ne báyañ bekü embak be besé ke sékú báwáy yi.”

²⁹ Píta ne bönto Yesu mankem bakeme be, “Sébhonj beghok chi Mandem, puyé nkwáñwanj. ³⁰ Mandem bachimbi bhesé akü Yesu mmu báwáy ndu bago yi ndu ekotákátí ampetnsem ndu nepém. ³¹ Mandem akósí yí amfay, afyé ndü nebhuet kenókó be ambak Müntí ne Mpeme, bé ányché bo Israel mbi betiknsem ndü bebú bhap Mandem amfoñori bho. ³² Séghàti bo menyinj ebhén séghó ne amík mbo batísie, ne Efóñó Bedyere mmu Mandem achyé ntá bo abhen bághòk yi achi ntísie nkwo.”

³³ Bõ echeme böbatí etøk bághókó nõkõ nõ, bati ábe bho tontó. Bábhõ beyañ mbi ndu béway bönto Yesu. ³⁴ Ke münkwo Fárisi amot, ane áká nnyén be Gamáliel, abhak aré. Abhak mmu echémé bõ batí amot nkwo ne ntõnj ebhé Mandem. Bõ mankem báchyé nyaka yi kenókó. Afate achye eyonj be mánten kpik bönto Yesu nefí. ³⁵ Arem ye ntá böbati etøk be, “Bo Israel, sot ka mpok ndü enyinj ené bákáysi bekü ne böbhen. ³⁶ Diñí ká be Tiódas árem nyaka be yi achi nném mmu. Bõ mbo batí besá esa (400) babhak bákonjo bhi. Báwáy nõkõ yi, bakoñjo bhi bho bátáka, nsónó eyi amay. ³⁷ Étáré nõkõ, Júdas mmu Gálili nkwo afú mpok básõt

mpây bho. Aya mbøk bho béré konjo yí. Yi nkwo agú, ne beyá bo abhen bákõñjo nyaka yi bátáka. ³⁸ Béyinj ye ndak ane, nchí ghati beka be mándó böbhen, báké ku bhó yényinj. Mbák nkaysine, ne menyinj ebhen bõ batí bekü befu chí ntá nkwa, chonj mánkwen. ³⁹ Ke mbák befu chí ntá Mandem, bápü kway bechyet bho mbi. Bákway mbonj begho be manü chí ne Mandem!”

⁴⁰ Bábhíñí nõkõ ye bönto Yesu, baden bõ, básémti bho be báképere rem yényinj ndu nnyén Yesu, baro bõ mándók. ⁴¹ Bönto báfú bárø echeme böbati etøk bárøk ne mañák mbonnyune Mandem agho be bõ bakway bo abhen bábhõnj keyóré éti nnyén Yesu. ⁴² Bõ kerø betonj ne bégháti bo Mbok Ndíndí be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto. Báre kü nõ yéntiki nywop amem ekerákap Mandem ne amem beket ebhap.

Báyáp böbati tándramot be mánkwák bönto Yesu

6 Mpok yo, bakoñjo Yesu báre yá mándókø nõkõ chi ambi. Bétáná békwén. Bo Israel abhen bárøm eyonj Grik nkwo béré nywinti be abhen bárøm chi ndiere eyonj bo Israel bákõre menyinj yéntiki ewak keyé ntí ndu bechye mánkwésé bhap. ² Ekü bönto Yesu batí byó ne apay bábhíñi nkwo bakoñjo Yesu bárem be, “Épü chak be sendo beghati bho Eyonj Mandem, séndõbhe tañ chi baraká nenyé. ³ Bõma, yap ye ka böbati tándramot. Bábhõnj bebhak bo abhen bo bárøm erírí éti yap, mámbak bo abhen Efóñó Bedyere achi ne bho sayri, ne mámbak bariñindak. Yap ka bhó. Sékway bechye bho betik ebhen. ⁴ Mbák echi nõ, chonj sémbónj mpok bechye mmuet ndü nenikímuet, ne ndu béghati bho Mbok Ndíndí ne ndu bétõnj Eyonj Mandem.” ⁵ Bõnkwo mankem bábhõnj mañák éti enyinj ene bönto bareme. Báyáp Stífin mmu amot ane abhõñjo neka ne Yesu

tontó ne Efónó Bedyere achi nyaka ne yi mpoknkem. Báyp Filip nkwó, ne Prokóras, ne Nikanó, ne Tímøn, ne Paménas, ne Níkolás, kenkò ane áfú nyaka Antiók. Anán áchye nyaka Mandem kenókó mbò enyü bo Israel bákú ke ánoko Yesu. ⁶Básot bhò besí bõnto Yesu. Bõnto mánikmuet mányána bó amò anti.

⁷Eyõ Mandem ére go endòk nõkò chi ambi, ne mpây bakojo Yesu ayá tontó amem etòk Yerúsalem. Beyá bachiákap Mandem nkwó báre noko Mbok Ndíndí.

Bákém Stífin

⁸Stífin chí mmu ane Mandem átõj beyá beríndu, achye yí beyá betañ. Stífin aku berem menyinjí maknkay ne atõj berij besí bo. ⁹Mbòk bo báfate bábhó bekem epáítí ne yi. Bábhak bõ ekeré nenikímuetí ene bo abhen báféré ndü kesem. Enyu eyò ke bábhiñi nyaka yò. Bábhák bo Israel abhen bafu Síren ne mmu Aleksánda. Bóbhò ne bo Israel bachak abhen bafu atú Silísha ne Esia bare kem epáítí ne Stífin. ¹⁰Ke bò kekway bekeme enyinj ene yi áréme ne nerinjíndak enen Efónó Bedyere achye yi. ¹¹Bákú bo mámpu be bághek ndü yi árem ebúbu éti Moses ne éti Mandem. ¹²Enyu yò ké mányikisí batí bõ batí etòk amem, ne bati batõj ebhé Mandem, ne bati bõ mankem. Bákém ye Stífin baròk besí echeme bõ batí etòk ne yi. ¹³Bátwó ne batísye ákwaré abhen bárémé be, “Mmü-ne apú rò berem ebúbu mpoknkem éti ekerákap Mandem ywesé ne ne éti ebhé Moses. ¹⁴Séghok ndü yi árem be chõj Yesu Mmü Násáret wu amokoti ekerákap Mandem ene, ne angupsi bepíj etòk ebhen Moses áró ntá yese.” ¹⁵Bõ mankem abhen báchí amem ekeré manyé chòkò, batep Stífin amík amuet, bághó bé besí bhi béyibhiri beròbhe ghòò chi mbò ebhén ángel Mandem.

Kepi ekén Stífin áréme besí bataná manyé

7 Mungo bachiákap Mandem abhép Stífin be “Echi tetep be òku barak ane bárèm nõ be òku?” ²Stífin akeme be, “Bómá ne bõta, ghók ka me! Mandem betañ menkem abhesi nyaka ntá chi-mbí aywesé Ábraham mpok yi achi atú Mesopotemia ke árdõj etòk Haran, ³arem ntá yi be, ‘Fá etòk eye, dõ nneréket aywe dók atú ane métõj chõj wò.’ ⁴Ábraham afa ye atú bo Cháldia wu, aròk achòkò etòk Hárán. Etayi ágú nõkò, Mandem aku yi afa aré atwó ndü mmik ane báchí aré echõj. ⁵Ábraham abhak fá, yé nõ, Mandem kechye yí yé chí mónèbhueré mmik. Afyé chí bariep béchye mmik ntá yi ne ntá bebharébhò bhi yèndu yi abhiki bhõj nyaka mmó. ⁶Mandem aròk ambi béghati yi be: ‘Chõj bebharébhò bhe mámbak mankò amem etòk bõ bachak. Bõ bhò mambure bhò ndu kesem, mánychye nõkò bhò beyá esõjõri ndu mamié besá esa. ⁷Ke chõj nchyé ntémsí ntá bõ etòk ené bõ bátòk. Ne ansem mpok, chõj mámfá mántwò, mánychye nõkò me kenókó fá.’ ⁸Mandem anyú ye nku ne Ábraham. Eriñí nku yò ebhak nesiép ane básiep bõbabhakanem. Ábraham abhé nõkò ye Áisek, asiép yi mpok yi ágháká manywòp ánen. Áisek ábhé Jekóp, Jekóp abhak chí ntá bõ bati byo ne apay abhen báchí nyaka bachímbi maneréket bo Israel.

⁹“Bachímbi bhò bábhõj mpabhamík ne mómáyap Joséf. Batí yi mbò nsem ntá bakõsie, Bó bóròk etòk Íjip ne yi. Ke Mandem abhak ne yi, ¹⁰afere yí ndü besõjõri ebhi menkem, atõj yi beríndu, ne achyé yi nerinjíndak besí Mfò Íjip. Mfò Íjip achye yi betañ amfây etòk Íjip enkem, ne eket eyi enkem. ¹¹Ansem mpok, nsay akwén etòk Íjip enkem ne etòk Kánán. Èkù esõjõri eya echa. Bachímbi bhese kekway bebhõj nenyie. ¹²Jekóp ághókó

nókó ye be nenyíe nechi Íjip, ató bachi bhese aré. Ebhak ndoŋ ane mbi ane bó báróŋó Íjip. ¹³Neróŋ ane bó báróŋo aré ndoŋ ené ejwi épáy, Joséf aku bómayi báriŋi yí, ne Mfo Íjip ariŋi nneréket Joséf. ¹⁴Joséf ató ye bábhŋi étayi Jekóp ne bõneréket ywi mankem, batí besa bérát nsem neku. ¹⁵Jekóp arók etók Íjip ne nneréket ywi ankem. Abhak aré te mpok ane yi ágú ne bõbhi bo bachi bachĩmbi bhese. ¹⁶Bápókó yi bápetsen Shékem, bábhéme ndũ nmem enen Ábraham ákú nyaka ntá bo Hamo amem etók Shékem ne nkáp sílbhá.

¹⁷“Mpok ane Mandem abhoŋo beku bariap amem yi afyé nyaka ne Ábraham aghaka noko kekwot, mpäy bo Israel abhen bachi Íjip bepet baya tontó. ¹⁸Ebhak enyu yo kpaté mmu achak abhak Mfo Íjip ane abhiki riŋi nyaka Joséf. ¹⁹Mfo wú achye bõ bhese beyä esõŋori, aku bõ-tayese mándó bõbhap nefi mángú.

²⁰“Mpok yo ke bábhé Moses. Arí tontó ne Mandem akõŋ yi. Máne yí eket etayi ndũ bataŋ arát. ²¹Báró nókó yi nefi, mmó Mfo Íjip ane ngoré, asot yi mbo móywi, ane yi. ²²Bátõŋ yí nerĩŋi kepi bo Íjip nenkem, ágó abhak erítí ndeme kepi ne nném mmu ndu menyĩŋ ebhen yi ákũ.

²³“Ágháká nókó mamié besa bépáy, nkaysi atwó yi anti be ándók ángó bõ-mayi, bo Israel. ²⁴Ághó nókó ndũ mmu Íjip ádèn mmu Israel amot, arók bekwak yi. Akeme kémbé, kpát awáy mmu Íjip wu. ²⁵Moses akaysi be bõbhi báriŋi bé Mandem ke átó yi ámféré bhó ndũ esõŋori, ke bó kerĩŋi enyu eyo. ²⁶Néyí nókó, arók atemeri ndu bõbhi, bo Israel bati apay mánũ. Achwe beku bo mambak eyõŋ émot, arem be, ‘Ghók ká, bãchí bõ mmu amot, ndaká yí mánũ ne bati?’ ²⁷Ke ane áyãŋ nti mpay, apuri Moses, abhép yi be, ‘Agha ákú wo mfo ne ntaŋá manyé yesé? ²⁸Óyãŋ béway me mbo enyu ówáy mmu Íjip éyú?’ ²⁹Moses ághókó nókó nõ, abué arók achoko etók Mídia. Aré ke yi

ábháy ngoré abhõŋ bõ babhakanem bati apay.

³⁰“Éfuéré nókó mamié besa bepáy, ángel Mandem abhesi ntá yi amem baso, kekwot Njie Sináy. Ángel wu abhak amem ngó ane ádũ ndũ mónok amot ane ágò ebhi. ³¹Enyiŋ ene Moses ághó eku yi abhak maknkay. Ne nerõŋ yi árdõŋ kekwot beyiŋi, aghók Eyõŋ Mandem Acha ndu érem be, ³²‘Mme ke nchí Mandem bachĩmbi bheka, Mandem Ábraham, Mandem Áisek, ne Mandem Jekóp.’ Nékóŋó nékém Moses, afere amík are. ³³Mandem Acha arem ye ntá yi be, ‘Féré nkwõbhánya eye bekak, mbõnyune nebhüérémik ane été nõ are achi nyãŋá. ³⁴Ngõ besõŋori ebhen bõbha bábhõŋ amem etók Íjip ne ngók nedí kebhõ enap, ne nsep ntwo befere bhó ndũ esõŋori eyo. Twó yé, choŋ ntó wo Íjip.’

³⁵“Stifin arók ambi berem be, nkúbhé Moses ane bábhíkí ka nyaka beghok yi, ne babhep yi be, ‘Agha ákú wo mfo ne ntaŋá manyé ntá yese?’ Mandem afuet ntá ángel ane abhesi ntá yi ndu mónok beghati yi be ándók ámbák münti wap ne mmu ane afere bhõ ndu esõŋori. ³⁶Moses aku menyĩŋi maknkay, ne atõŋ berĩŋ ebhen bétõŋõ betaŋ Mandem amem etók Íjip. Afere bo Israel aré, aku báfuét ndũ Manyu Chu, ne amem baso ndũ mamié besa bepáy. ³⁷Nkúbhé Moses-ne áréme nyaka ntá bo Israel be, ‘Choŋ Mandem anchye bhe ndemekepinti achak ane á-fũ ndu nkwo yeka mbo enyũ achye me ntá yeka.’ ³⁸Yí Moses ke achi nyaka néntí bachĩmbi bhese ne ángel Mandem amem baso. Mpok yo, ángel Mandem árem kepi ntá yi ndu Njie Sináy, aku yi ariŋi menyĩŋ ebhen Mandem áyãŋ yí anku sendiŋi, nó chí Eyõŋ Mandem ené échí tetep mpoknkem.

³⁹“Ke bachĩmbi bhese keka beghok yi. Bápúri yi baten nepak, ke bápétnsem Íjip amem batí-yap. ⁴⁰Ékú barem ntá Arõn be, ‘Ghókó bõmandem ntá yese,

be mandəko nəko bhese ambi. Mbák chi Moses mmu áféré bhese etək Íjip, sebhiki riŋi enyiŋ ene efakari ne yi.’⁴¹ Bághóko enyiŋ ene echi mbo mómpəŋ, bare chye yə akabhé nya, ne mányíé epa éti enyiŋ ene baghoko ne amə. ⁴²Ke Mandem atiknsem ntá yap akpik arə bə mánychè nəko kenókó ntá mmok, ne ntaŋ ne mam-bé mfay mbo bəmandem abhap, mbo enyu echi amem bekáti baremé kepinti be,

‘Bo Israel! Mpok ane bákə amem baso ndú mamié besa bépáy, ntá yá ké báwəy nyaka nnya mánychè nəko akap ke?’

⁴³Bəpəko nyaka étem ené mandem nsé ane áká nyén be Mólək.

Ne nembe enen mandem nsé Ráfan.

Ne menyiŋ ebhen bəghókó ndu bechye bho kenókó.

Éti yə, chəŋ mféré be ntó etək écháκ befəet Bábilon.’

⁴⁴“Stífin arək ambi bérem be Bachímbi bhesé babhəŋ nyaka étem amem baso ené étəŋ bé Mandem achí ne bhə. Moses aghókó nyaka yə ébhák mbo enyū Mandem aghati yi, ne nkúbhé mbo enyū Mandem átəŋ yi amfay Njie Sináy be ebhəŋ bebhak. ⁴⁵Ansem mpok, bachímbi bhesé bárə yó ntá bəbhap. Bápókó yó mpok bákə ne Jóshua. Mandem abók bo abhen báchí are besí bətayese, basət mmik. Étem eyə ébhák aré te mpok ane Debhít achi mfo. ⁴⁶Mandem atəŋ Debhít berindu. Anikmuet ntá Mandem Jekóp be andə yi anté eket ntá yi. ⁴⁷Sólonon ke áte eket eyə ntá Mandem. ⁴⁸Yé nə, Mandem Acha apu chəko ndú beket ebhén bo bate ne amə. Échí mbo enyū ndemekepinti árémé be Mandem arem be,

⁴⁹‘Mfay chí enəkó kefə eya,

ne mmik chi erwə ene mésiki bekak are.

Ntiki enyū eket ókway bete ntá ya?

nebhuét ane məkway beywemuet achí ne fá?’

⁵⁰Pú amó ya ke ághókó menyiŋ ebhen menkem-ε?’

⁵¹“Bérəŋ ndú ngwéti, Stífin arem be, ‘Bé bo netaŋánti, bé bo bəpu noko Mandem ne bəpú ghok eyəŋ eyi. Bəchet Éfóŋó Bedyere mbi mbo bachímbi bheka. ⁵²Ntiki ndemekepinti bachímbi bheka bábhíkí chye esəŋəri? Ne báwəy nyaka baremé kepinti Mandem abhen bárémé mbi mbi be, Mmó betok ane achí chak besí Mandem átwd. Yí wu ke bati ne báwəy. ⁵³Bé ké Moses ásóré ebhé Mandem ntá bəangel achye ntá yeka, yé nə, bəbhíkí bhuerə yó.’”

Báwəy Stífin ne batay

⁵⁴Bo echeme bə bati etək bəghókó nəko menyiŋ ebhen Stífin árəme, bati ábé bə tontó, amík apéti anti. ⁵⁵Ke Éfóŋó Bedyere achi nyaka ne Stífin tontó. Ayəŋ amík ayiŋi mfay, aghó bediéré Mandem, ne Yesu téé ndú nebhuét kenókó Mandem, ⁵⁶Stífin arem be, “Ghók ka! Ngə ndú mánéné mbinywəp etəkó mfay, Mmu ane áfú ntá Mandem abhak téé ndú nebhuét kenókó ebhe awónem Mandem.” ⁵⁷Ke bábhó bebik éri, bəchók batú ne amə, bádú bərk bákém yi. ⁵⁸Báyá yi báfú etək ne yí, bátémti yi ne betay bawáy. Batísie bə-tábhá báfere nkú mfəmuet eyap, barə ntá esakámu amət be ambabheri nəko. Esakámu wu aka nnyén be Səl. ⁵⁹Mpok bətémti Stífin ne batay, anikmuet be, “Yesu Acha, sət Éfóŋó eya!” ⁶⁰Akwén atep mánén amík, arem ne eyəŋ etaŋataŋ be, “Acha, foŋori bhə bebú ebhap ebhen.” Árémé nókó nə, asebhə.

8 Səl abhak aré téé, aka bé eri máng-wáy Stífin.

Səl are chye bənkwo beyə nenyok

Bébhó ewak eyə, béré chye nkwo Yesu abhen báchí Yerúsalem beyə nenyok. Eku bó mankem bábué bataka atú etək Judéya ne átú Samária ankem. Erəp chi

bõnto Yesu bõbhó amem etok Yerúsalem. ²Baway nõkõ Stífin, mbok bo abhen báchyè Mandem kenókó bápókõ yi bárók bábhéme, ne bádi yi tontó. ³Mbák chi Sól, are yáñ mbi ménéme bõnkwo Yesu. Ékù abho béchwé eket ne eket anja nõkõ abhen mánókó, baghòré ne babhakanem, amfye nõkõ ekerékenõ.

Beyä bö-Samaria mánókó mpok Fílip aghati bõ Mbok Ndíndí

⁴Bakoño Yesu abhen bábuè bátáka mbankem báre kó mángati nõkõ Mbok Ndíndí èti Yesu. ⁵Ane bábhiñi be Fílip arok etok égho atú Samária angati nõkõ mbok èti Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò. ⁶Akù menyiní maknkay aré. Bo baghõ nõkõ nõ, beyä bhap báre tá batú sayri ndu beghok menyin ebhen yí árèm. ⁷Befóñó bebúbebu ebhén bésòñori bo bére rõ bhõ mémíbiki nõkõ ne eyõñ etañatañ. Beyä bo abhen bachi bhuré ne bakem bátan nkwo. ⁸Ekù beyä manjak abhak ne bö etok eghe Samária eyõ.

⁹Mmũfú ane áká nnyén bé Símun achí nyaka etok eyõ nkwo. Abhak mũñjõ. Anañ ákù nyaka menyin ebhõ ndu erõri mpok, andeme nõkõ bé yí achí etañtí mmu. Bö Samária babhak maknkay béghõ menyin ebhen yi ákù. ¹⁰Bõ mankem, maném bo ne ndéndémé bho bare tá batú beghok menyin ebhen yi ághàti bhõ, mándeme nõkõ be, “Mmũ-ne chi mmu Mandem ane bábhiñi be Etañtí mu.” ¹¹Barak mandem nsé ane yi ákù ndu erõri mpok, akù bo báre ta batú beghók menyin ebhen yi árèm. ¹²Fílip átwó nõkó ne Mbok Ndíndí èti enyu Mandem abhak ne bõbhi mbõ Mfõ wap ne èti Yesu Kristo, baghòré ne babhakanem bábhõ ménóko mándokõ nõkõ be mánjwiti bhó. ¹³Yè Símun nkwo anoko bájwiti yí. Bájwiti nõkó yí, abhat mmuet ne Fílip, ankoño nõkõ yi yèntiki ebhak. Nyu arõp yi fuu èti bereme menyiní maknkay ebhén Fílip ákù, ne èti

berin ebhén Mandem áfuèt ntá Fílip antõ nõkõ.

¹⁴Bõnto abhen Yerúsalem bághoko nõkõ be bö-Samaria mánoko Eyõñ Mandem, bátó Píta ne Jõn aré. ¹⁵BõPíta bachwõp nõkõ Samária, bare nikmuet bé Efóñó Bedyere ántwõ ntá bo abhen mánókó Yesu. ¹⁶Efóñó Bedyere abhiki re twõ nyaka ntá yè mmu wap. Yè nõ, manañ bajwiti nyaka bhõ ndü nnyén Yesu Acha. ¹⁷Píta ne Jõn mányáña amó antí bõbhen manikmuet, Efóñó Bedyere atwó abhak ne bhõ.

¹⁸Símun ághó nõkó bé Efóñó Bedyere atwõ achi ne bhõ ndü bõnto mányáña bõ amó antí, afere nkáp béchyè bõnto, ¹⁹arem be, “Kù ká menkwó mbõñ betañ bé yè agha ane nyáña yi amó anti Efóñó Bedyere ántwó ntá yi.” ²⁰Ke Píta akeme yi be, “Eghori émpókó wó ne nkáp aywe! Òkásí bé ðkwáy béku akap Mandem ne nkáp na? ²¹Diñi bé òbhíki bhõñ ye enyin ndu betik ebhesé mbõnyune nti ene népú chak besí Mandem. ²²Ndu echi nõ, tík nsem ndü nkaysi bebú ane achi wõ anti ònikmuet ntá Mandem Acha. Ngufú chõñ amfoñori nkaysi ane achi wõ anti. ²³Ngõ bé òbhõñ epõ mpabhamík ne ðkwèñ nsem anten bebú.” ²⁴Símun aghoko nõkõ nõ, akeme Píta ne Jõn be, “Bõta, nik ka Mandem mmuet èti ya bé yènyin émot ene bårémé éké fakari ne me.”

²⁵Mánáña nõkó béghati bo mbok Yesu ne menyin ebhen yi akù ntá yap, bário bare petnsem Yerúsalem. Báre téé ndü bõbetok Samária mangati nõkõ bo Mbok Ndíndí èti Yesu.

Mmu Etõpia anoko Yesu

²⁶Ke ángel Acha atwó arem ntá Fílip be, “Faté sep ndü esí mbi ane áfù Yerúsalem árõñ Gása”. ²⁷⁻²⁸Fílip afate abho béron. Éfákari bé mmũ Etõpia amot ane afú Yerúsalem ndü menikmuet ápetnsem etok eyi amem ékárík ene mpoñónfík éyà. Abhak mũngo Etõpia

ane baghaka ne yi ke akeme nyaka efinj ekeré nkáp mbo mmu ane baghaka yi apu kway nyaka bechem ne bo abhen mfó ngoré **Mfó Etópia wu aka nnyén be Kándas. Ené yí áchi amem ekarik eyi áron, are pay ekáti ndemekepinti Aisáya. ²⁹ Efónó Bedyere aghati Filip be, “Dók awu kó nókó kékwót ne ekarik eyo.” ³⁰ Filip ajet arók kekwt ne yó, aghók ndü mmu wu ápàý ekáti ndemekepinti Aisáya. Abhép yí be, “Öh- hön nò nejwimem ndü enyinj ené ópàý?” ³¹ Mũngo Etópia wu akeme be, “Mëk- wáy bejwimem ná ené yë mmu ábhíki néne angati me?” Abhiñi ye Filip ánkó áchókó ne yí amem ékárík. ³²⁻³³ Enyinj ene yi ápàý ndü Ekáti Mandem ebhak bé: “Achí nyaka mbo ághónémén ane bakeme bárön beway, mbo mónkwómén ane báfère emene eyi, yë bebik yo kebik. Ake néne eyon. Báýóre yi, batan yi, bákpót nyé eni, bachye yi esonjri ndéndem. Agha ákway beton be, Yinj mōwa né, ené bákporé nepém eni ambi ambi fá amik?” ³⁴ Mũngo wu abhép Filip be, “Étá, ghati mé, ndemekepinti asinj enyinj ene yi árèm nó éti agha? Arem nò chí éti mmu áchák ke éti mmuet eyi?” ³⁵ Filip abho ndü nebhuet ekáti Aisáya wu agháti mũngo Etópia Mbok Ndíndí Yesu. ³⁶ Bäre kó mándokó nókó. Bágháká nókó ndü nebhuet ane manyiep achi, arem ntá Filip be, “Yinj manyiep. Ntí achí ane bábhiki bhón bėjwiti me?” ³⁷ [Filip akeme yí be, “Mbák ósíki nti ene nenkem ne Yesu, mëkwáy bėjwiti w.” Mmü wu akeme yí bé “Nnókó be Yesu Kristo chí Mmō Mandem.”] ³⁸ Mũngo wu achye ye eyon bé mánkü ékárík énté. Été nókó, bó ne Filip bášep báchwe anyén, Filip ajwiti yí. ³⁹ Báfú nókó anyén, Efónó Bedyere afere Filip aré, mũngo Etópia wu kepere ghó yi. Yë nò, arók ambi ne neko

eni ne manák. ⁴⁰ Filip ápére yinj aróp chí etók Asótus. Abho béghati Mbok Ndíndí are. Arók ambi békü nò ndu bōbetók mankem abhen báchi ambi kpáte mpok yi aghaka Seséria.

Síl ayibhiri abho bekoño Yesu

(Bk 22.6-16, 26.12-18)

9 Mpok eyo nkem, Síl arók ambi bepa be yi abhön beway bakoño Yesu. Arók ntá mũngo bachiákap Mandem, ² aghati yi be anchye yi bekáti ebhén béchye yi betan beron Damáskos ndu bekeré nenikímuet bo Israel bé mbák ángó bakoño Mbi Yesu aré, ankwáy békémnti bhó, baghoré ne babhakanem, angwót, andok Yerúsalem ne bhó. ³ Síl afa ye are rón. Agháká nókó kékwót ne Damáskos, bedíéré befú amfay témchok besep békáp yi. ⁴ Síl akwén amik, aghók eyon ené ébhèp yi be, “Síl, Síl, ndaká yí óchyè me nenyok?” ⁵ Síl akeme be, “Acha, chí wó agha?” Eyon eyo ékéme yí be, “Mme Yesu ke ókòño gbókógbókó onchye nókó nenyok. ⁶ Ke faté, dók amem etók eghe. Chon mángati wó aré enyinj ene óbhónó békü.” ⁷ Bó abhen bákó nyaka ne Síl, bághók eyon eyo, ke bō kegho yë mmú. Báte manyu chochok. ⁸ Síl afate amik, anene amík, ke yi kekway beghe mban. Bákém yi ndu awó, baya barók etók Damáskos. ⁹ Abhak aré ndü manywop arát, yi kekway beghe mban. Mpok yo nkem yi kenyie nenyíé, yënyinj yi ke nyu.

¹⁰ Nkoño Yesu amot achi nyaka Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Aghó kenó amík ántífú ndu Yesu Acha abhiñi yí be, “Ananías.” Aka arem be, “Acha, ghó mé ne.” ¹¹ Acha aghati yi be, “Faté dók ndu nkongó-etók ané bábhiji bé Téé. Ónáj ónchwop ndü eket Júdas bep mmu Tásos ane áká nnyén bé Síl.

** 8:27-28 Mfó ngoré ákém nyaka baraká kefo ntá móywi mmu bo básoré nyaka mbo mónyómok.

Achí aré ànikmuet. ¹² Ne ndü kenó amík ántí fúú, aghó mmu ane bábhìjì bé Ananías, ndu áchwé anywóp. Anyaṅa amó anti ywi bé ámpet ankway begho mbaṅ.” ¹³ Ananías akeme be, “Acha, beyä bo bág hátí me mbok Sól wu ne bebéptí menyìṅ ebhen yí ákú ntá bóbhe awu Yerúsalem. ¹⁴ Bóbatí bachiákap Mandem báchyé yí betañ, ne atwó fá chí békemti bóbhe.” ¹⁵ Ke Yesu Acha aghati yí be, “Dók mbónyune njap yí ámbák mübetik awa, bé ándók ángati bo abhen bápú bo Israel, ne bafó bhap, ne bo Israel éti eya. ¹⁶ Chõṅ membonṅ ntõṅ yí esõṅõri enkem ené yí ábhõṅó begho éti ya.” ¹⁷ Ananías áró ye arók áchwé amem eket ené Sól áchi are. Anyaṅa yí amó ántí arem be, “Sól, manó, mbõṅ Yesu Acha mmu abhésí ntá ye ankõṅõmbi mpok ótwò fá, ke átó mé nkú ómpet óngó mbaṅ ne bé Éfõṅó Bedyere ambak ne wó.” ¹⁸ Témté wu ebhak ntá Sól mbó be menyìṅ mbó befabhé nsi befú yí amík bekwenti. Apet abho begho mbaṅ. Afate ye arók bájwítí yí. ¹⁹ Anyíé nenyíé betañ ebhi bépétnsem.

Sól abho bég hátí mbok Yesu etok Damáskõs

Sól abhak Damáskõs ne bakoṅo Yesu ndu mpây manywóp. ²⁰ Abho ye bérõṅ ndü bekeré nenikímuet bo Israel témté angati nõkõ bo éti Yesu bé, “Yesu áchí Mmõ Mandem.” ²¹ Bõ mankem abhen bág hókó yí, bábhák maknkay, mámbébehe nõkõ bati be, “Pú nkúbhé mmü-ne ke ákò nyaka anguebehe nõkõ nenu ne bo abhen bábhìjì nnyén Yesu awu Yerúsalem ne? Atwó fá chí bé ánkémfí bo Yesu angwõt, ansõt ampetnsem ne bhõ Yerúsalem. Atwó fá ndu bekemti bhõ be ansõt ampetnsem ne bhó ntá bõ batí bachiákap Mandem.” ²² Yé nõ, Sól are tõṅ Mbok Ndíndí éti Yesu andók nõkõ chí ambi. Are fuét ndu beyä babhi

betõṅ kpoṅõroṅ bé Yesu ke áchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be àtò enyuné bo Israel abhen báchí Damáskõs bábhìkí kwáy bekem kefe ne yí. ²³ Éfuere nõkõ beyä manywóp, bóbati bo Israel báté eyu beway Sól. ²⁴ Sól arìṅi nkaysi yap. Báre nonṅ yí beti ne ngósí ndu manyübhá ane Damáskõs be mpok yí áyàṅ befuet, mankem yí mangway. ²⁵ Ke beti mémõt, bakoṅó Sól basõt yí báfyé amem ekay báku yí áfuét ndü mbok ané áchi ndü nkok ane ákábhé etók, básébehe yí amik ansem ebhá. Abué.

Sól apetnsem Yerúsalem

²⁶ Sól apetnsem Yerúsalem are mõ béchem mmuet ne bakoṅo Yesu aré, ke bõ kenoko be yí achi nkoṅo Yesu. Báre chay mámbue nõkõ yí. ²⁷ Ke mmu amõt ane aka nnyén be Banábas asõt yí arók ntá bõnto Yesu. Aghati bhõ enyü Sól agho Yesu Acha ambi mpok yí áróṅ Damáskõs ne enyü Yesu árémé kepí ne yí. Aghati nkwo bõ enyü Sól átõṅ Eyõṅ Mandem kpoṅõroṅ ndu nnyén Yesu awu Damáskõs kebõṅ becháy. ²⁸ Bebho ye mpok yõ, achem mmuet ne bakoṅo Yesu Acha ndu yéntiki enyìṅ ene bõ bákù.

²⁹ Are tõṅ Eyõṅ Mandem ndu nnyén Yesu kebõṅ becháy. Mpók ne mpok ándem nõkõ éti Yesu ntá bo Israel abhen bárèm eyõṅ Grik, ankem nõkõ epáítí ne bhó. Ékú bare yáṅ chí béwáy yí. ³⁰ Batí Bõ nkwo bárìṅí nõkó nõ, básõt yí barók Seséria, bátó yí ándók Tásõs. ³¹ É-fákári ye be bõnkwo Yesu abhen bachi atú Judéya, ne abhen atú Gálili, ne abhen atú Samária nkem kepere bhõṅ esõṅõri. Bakoṅo Yesu bábhüre nepém enap enyu ené nétõṅ bé bõ báchyè Mandem kenókó. Éfõṅó Bedyere are chye bhõ nepõptín-tí, anchye nõkõ bhõ betañ. Ékú beyä bo báchák báre noko Yesu mánhem nõkõ ne bhõ.

Píta arɔk etɔk Lída ne Jopa

³²Éfákari be Píta ákò nyaka mbāṅ ne mbaṅ ndu bébyo bo Mandem. Éwak émót, arɔk bebyo abhen bachi etɔk ene bábhini be Lída. ³³Akwese mbéntí amót aré. Báre pòkò yi yéntiki ebhak ene yi áróṅ. Abhak enyu yò ndu mamié ánèn. Aka nnyén be Aénias. ³⁴Píta arem ntá yi be, “Aénias, Yesu Kristo ákà wò ɔntán néné. Faté pét éśák eye.” Ténte wu, atém afate. ³⁵Bò etɔk Lída ne Sháron babhak aré. Bò mankem bághó nókó ndu Aénias ákò, mánókó Yesu Acha.

³⁶Ngóré amót achi nyaka etɔk Jopa ane aka nnyén bé Tabíta, ††[Nó chí Dókas ndu eyoṅ Gri] abhak nkoṅo Yesu. Áku nyaka beri, ankwak nòkò bachébhébo mpoknkem. ³⁷Mpok yò, akwén neme agú. Báso yi bábhure amem mókerémfay ndu ekeré mfay. ³⁸Jopa kesap nekò ne Lída. Bakoṅo Yesu abhen Jopa bághók be Píta achi Lída. Bátó bo batí apay, ntá yi. Bárɔk manik yi mmuet be, “Éta, twò ghò bhesé ayak, kéchòṅti mpok.” ³⁹Píta afa ye are rɔṅ ne bhò. Ágháká nókó aré, basòt yi bako ndu mókerémfay. Beyá mánkwésé bábhak aré. Bó mankem bakap Píta. Báre di, mántoṅ nòkò nden ene Tabíta áyéme ntá yap mpok yi achi nepém. ⁴⁰Píta aghati bó mankem mámfu nefí. Atep mánén amik anikmuet ntá Mandem. Ayibhiri mmuet ntá ngu arem be, “Tabíta, faté!” Tabíta anene amík. Ághó nókó Píta afate achòkò chókó. ⁴¹Píta asá áwó akem yi akwak yi afate. Abhini ye bo Mandem ne mánkwésé, asòt Dókas atóṅ bó be mangò bé yi achí nepém. ⁴²Mbok Dókas ataka etɔk Jopa enkem. Beyá bo mánóko, básiki nti ne Yesu Acha. ⁴³Píta arɔk ambi bechòkò Jopa ndú beyá manywòp ne

ngoko nkwobhénya ene bágharé amuet nnya ene baway. Nnyén eni nébhak be Símun.

Konélios abhini Píta eket eyi

10 Mmufú achí nyaka etɔk Seséria, ane aka nnyén bé Konélios. Abhak muntí éká batemé nenu Rom besa bétáy. Báre bhini eka eyò bé Eka Itália. ²Konélios abhak mmu ane ákòṅó baraká Mandem ne áchyè nyaka Mandem kenókó ne efo eyi enkem. Abhak mmu ane ánikmuet ntá Mandem mpoknkem, anchye nòkò beyá nekwak ntá bo Israel abhen bachi bachébhébo. ³Éwak émót, mbò nkarenka erat ne ngósí, aghó kenó amík anti fúú. Aghó sayri ndu ángel Mandem amót átwó ábhíni yi be, “Konélios!” ⁴Ayoṅ amík are yini ángel wu ne becháy, abhep yi be, “Éta chí yi?” Ángel Mandem akeme be, “Mandem aghok nenikmuet ene, aghó nekwak enén ɔchyé ntá bachébhébo ne abhoṅ maṅák ne wò. ⁵Tó ye bo Jopa be mandók mámbíni mmu ane ákà nnyén bé Símun ane nnyén eni nechak nechi be Píta. ⁶Áchòkò ne Símun ngoko nkwobhénya. Eket Símun wu echi angòkò manyu.” ⁷Ángel Mandem áróṅo nòkò, Konélios nkwo bakú betik abhi batí apay ne ntemé nenu amót ane achi nyaka ne yi mpoknkem ankwaka nòkò yi. Ntemé nenu wu abhak mmu ane áchày Mandem. ⁸Bátwó nókó, aghati bhó enyini ene ángel Mandem áréme. Ató ye bó etɔk Jopa.

⁹Báro bare rɔṅ, bágháká kékwoṅ ne etɔk mbò nkárenká byo ne epay. Nkúbhé mpok yò, Píta akó amfay eket ndu menikmuet. Mfay eket abhak ransi. ††¹⁰Nsay akém yi, are yáṅ enyini ményié mpok ane nenyié nebhuet angó, aghó kenó amík án-

††9:36 Ne Dókas chí “Nso” ndu Kényaṅ.

††10:9 Mfay eket achi nyaka ransi enyu ene mmu ákwày béko, andòk, ambak are yí aywinti ndu béywémuet ne ndu menikmuet.

tífú. ¹¹ Aghó bé nebu nénéne. Enyiñífú é-fú are ere sep amik. Ébhak mbo nténden negho enén bákémé ndü batí yi anwi básèbhe amik. ¹² Menyü nnya menkem bébhak ndu enyiñ eyo. Nnya ené beka menwi ebhak aré ne ené ésú menie amik ne kenen. ¹³ Aghók eyoñ ndu érèm be, “Píta, faté, wáy nyie.” ¹⁴ Ke Píta akeme be, “Cháá! Acha mbíkí re nyié enyiñ ene epu pépép besí Mandem wáwák.” ¹⁵ Eyoñ epet etwo ntá yí ndoñ ane ájwí epay be, “Enyiñ ene Mandem aku be embak pépép besí bhi, yé mmu ake rem be épú pépép.” ¹⁶ Éfákárí nókó enyu yo ndoñ érat, enyiñ eyo épétnsem amfay. ¹⁷ Ené Píta abhuét beyañ berinji ntí kenó amík antífú ekó, bõ abhen Kónélios átó, bare bhep ebhak ene Símun áchí. Bárók kpát báchwop ndü nyübha eket ene yi achi are. ¹⁸ Básá eyoñ babhep mbák mmu ane ákà nnyén bé Símun Píta achí aré. ¹⁹ Ne ené Píta abhuét bekáysi kenó ekó, Éfónó Bedyere arem ntá yí be, “Yiñj, bõ batí árát báyañ wó. ²⁰ Faté, sep, dók áyák ne bhó ne óké chonti mpok. Me ke ntó bõ.” ²¹ Píta asep arók ntá bõbhó, arem be, “Me ke nchí mmu ane báyañ. Bätwo ndaká yí?” ²² Bákéme yi be, “Kónélios, münti batemé nenu besa bétay, ke ato bhesé ntá ye. Achí chak besí Mandem ne áchày Mandem. Bo Israel mankem báchyé yi kenókó tontó. Ángel Mandem ághátí yi ántó mámbinji wó, óntwo eket eyi, be angok enyiñ ene óbhóñó béghátí yi.” ²³ Píta asot bó árok anywóp ne bhó.

Néyí nókó, Píta afa are rónj ne bó. Mbok bõ nkwó Yesu abhen Jopa bárók ne yi. ²⁴ Bákó bábhure ambi, ke néyí nókó báchwop Seséria. Kónélios anánj arinji nyaka bé Píta átwò. Ató bábhinji bõ nneréket ne mamuere bhi. Bó mankem bachok mánoñ noko bõPíta. ²⁵ Nechwe Píta áchwe anywóp, Kónélios akwén yi beka, abho béchyé yí kenókó. ²⁶ Ke Píta akem yí ndu awó, be yí amfate, arem be, “Me nkwó nchí chí nkwá mbo wó.”

²⁷ Ne ndu bárèm kepi ne Píta, Píta achwe anywóp, aghó beyá bo. ²⁸ Arem ntá yap be, “Bé babhóñ bärinji ndu ebhé eyese érèm be mmu Israel abhiki bhóñ befye mmuet ne bo abhen bápú bo Israel ne abhiki bhóñ yé chi beróñ beghó bhó. Ke Mandem atoñ me kponoroñ be, nké yinji yé mmu mbo be abhiki kway besí bha. ²⁹ Ngó nókó ye bo abhen ótó, mfá nde twó nkekém epáfítí ne mmu. Ghatí ye me ntí ane óbhinji mé!” ³⁰ Kónélios akeme yi be, “Éku manywop anwi echóñ ené nchí amem eket eya nchí nikmuet. Nkúbhé mpok mbo ane, mbo nkarenka érat ne ngósí, mmu abhesi me besí ne nkú ane are ghó, ³¹ árem be, ‘Kónélios, Mandem aghok nenikímuet ene, ne aghó nekwak enén óchyé bachébhé bho. ³² Tó ye mmu Jopa be andok ambinji mmu ane ákà nnyén be Símun Píta. Achí kenko amem eket Símun ngoko nkwóbhénya ne eket eyi échí angokó manyu!’ ³³ Ntó ye bo témté bé mámbinji wó, ne éri ndu ótwó. Besé mankem séchí fá besí Mandem ndu begbok yéntiki enyiñ ené Acha ághátí wó óngátí bhesé.”

Menyiñ ebhen Píta aghati Kónélios ne nkwó ywi

³⁴ Píta abho ye berem be, “Ngó sayri bé Mandem apú tóñ kériñámík. ³⁵ Ke ndu yéntiki etók, ye agha ane áchày Mandem anku noko menyin ebhén béchi chak besí bhi, Mandem ástot yi ambak mmü ywi. ³⁶ Nkáysí be bärinji ntó enen yi ató nyaka ntá yese bo Israel be chóñ anku bo mambak sayri ne yi éti enyiñ ene Yesu Kristo aku. Yi Yesu achí Acha amfäy bo mankem. ³⁷ Bärinji eremé ndak ané áfákárí atú Judéya ankem, bébhó atú Gálili, mpok Jón anánj anánjá nyaka beghati bo be mántíknsem ndü bebú bhap yi anjwiti bhó. ³⁸ Bärinji éti Yesu mmu Násáret, ne enyu Mandem achyé nyaka yi Éfónó Bedyere ne betañ. Ako mbánkem anku noko beri ne ambu

nako bõ mankem abhen Satan áchyè bho esõjõri mbõnyune Mandem achi ne yí. ³⁹Ne ségho ne amík menyij menkem ebhen yi ákú Yerúsalem ne mban echak amem etok bo Israel. Bágó yí ndu ekotákátí, agú. ⁴⁰Ke égháká nókó manywõp árat, Mandem akú yi apetnsem ndu nepém, atõj mmuet kponoroj ntá bo. ⁴¹Ke abhiki tõj mmuet chí ntá bo mankem. Atõj mmuet ntá batisié abhen Mandem ánán áyábhé, nó chí bhesé bo sényié ne sényú ne yi mpok yi ápérensem ndu nepém. ⁴²Ne yi aghátí bhese bé sékéro beghati Mbok Ndíndí yõ ntá bo, ne bé sénku bo mándijí bé yí ké Mandem ayabhe be ambak mmu ne ábhõjõ bétánj bo abhen bachi nepém ne abhen bágú. ⁴³Baremé kepinti mankem bárèm nyaka èti yi be, yè agha ane asiki nti ne Yesu, Mandem áfonjori bebú ebhi èti yi Yesu.”

Èfõjõ Bedyere atwó ntá bo abhen bápú bo Israel

⁴⁴Ené Píta abhuét bérem menyij ebho, Èfõjõ Bedyere atwó abhak ne bo mankem abhen bághòk Eyõj Mandem. ⁴⁵Bõ nkwo Yesu abhen bachi bo Israel, nó chí abhen báfú Jopa ne Píta, bábhak maknkay tontó mbõnyune bághó be Mandem achyé Èfõjõ Bedyere ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ⁴⁶Bábhak maknkay mbõnyune bághók ndu bobhó bárèm beyõjõtók béchák béchák ebhén bõ bábhiki ghók, mándeme nako be, “Mandem atanj ne ari achá!” Èku Píta arem bé, ⁴⁷“Mandem achyé bõbhen Èfõjõ Bedyere nkúbhé mbõnyu yí áchyé nyaka bhese bo Israel. Agha ákwáy ye békánj bé báké jwiti bhó?” ⁴⁸Achye ye eyõj bé mánjwiti bhó ndu nnyén Yesu Kristo. Bájwítí bho. Bárèm be Píta anchoko ne bho ndu mpây manywõp.

Píta arem be bo abhen bápú bo Israel mánoko nkwo

11 Bõnto ne bakojo Yesu báchák atú Judéya ankem, bághók be mbok bo abhen bápú bo Israel mánoko Eyõj Mandem nkwo. ²Mbok bo bachi nyaka ndu nkwo bakojo Yesu abhen báte be bábhõj bésiép yèntiki mmu mbo bõ bo Israel, ke ankwáy bébhak mmu Mandem. Píta ápéré nókó nsem Yerúsalem, bõbho báre ji yí mándeme nako be, ³“Yí eku órój óchwé amem eket bo etok échák abhen bábhiki syep bho kpáte ñnyie nenyié ne bhó?” ⁴Píta abho ye béghati bhó sayri yèntiki enyij ené éfákári te ndú nebhõnet be, ⁵“Èwak émõt ndu nchí nikmuet awu etok Jopa, ngó kenó amík antífú. Ngó ndu enyij éfú amfay ésèp. Ebhak mbo ntènden negho enen bákémé bati yi anwi básèbhe amik. Égháká nókó kekwoót ne me éte. ⁶Njiji sayri begho enyij ene echi are. Ngó nnya menyu ne menyu. Nnya ene anywõp ne nnya ebebe ne nnya ené ésù menie amik ne kenen. ⁷Ngók eyõj ndu éghàti me be ‘Píta, faté, wáy nyie!’ ⁸Ke nkeme be ‘Acha wáwák! Mbíkí re nyie enyij ené épú pépép besí ebhe.’ ⁹Ke eyõj epet erem ndõj ane ájwi epay be, ‘Enyij ene Mandem akú be embak pépép, yè mmu áké rem be epu pépép.’ ¹⁰Èfákári enyu eyõ ndõj érat, enyij eyõ épètnsem amfay. ¹¹Nkúbhé mpok yõ, bo batí arat bachwõp ambinywõp eket ené nchí aré. Báfú Seséria ne ntó bé mánsõt me. ¹²Èfõjõ Bedyere aghati me be, ‘Faté sep dók ne bho. Óké fyè ntí bé bápú bo Israel.’ Bõmayese abhen batí átándát abhen Jopa bákõjo me sérók Seséria, ne bese mankem séchwe ekeré mmu wu Kónélicos. ¹³Aghati bhesé ndu yí ághó ángel Mandem eket eyi ne ángel wu ágháti yi be ántó bo Jopa mámbijí me Símun Píta be ¹⁴ndók ngáti yi mbok ane ákú yi andijí enyu Mandem akway bepeme yi ne efo eyi enkem.

¹⁵ Nebho mbó bégháti bhó menyin, Efónó Bedyere atwó ntá yap nkúbhé mbó enyu éfákári nyaka ne bhese ndú nebhónet.

¹⁶ Ntik ye enyin ene Yesu Acha áréme nyaka be, 'Jón ájwiti bo ne manyiep, ke chon manjwiti bhe ne Efónó Bedyere.'

¹⁷ Be bábhon, ghó yeka! Mandem achyé bóbho nkúbhé akap ané yi achyé nyaka bhese mpok sénókó Yesu Kristo Acha. Nchí yé nyaka agha bechet Mandem mbi?" ¹⁸ Bághókó noko menyin ebhen Píta áréme menkem, manyu áchók bhó. Báre chye Mandem kenókó mandem noko be, "Nó Mandem achye mbi ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo be mankway betiknsem ndú bebú ebhap, mambon nepém!"

Nkwó Yesu abhen Antiok

¹⁹ Beyá bakoño Yesu báfú nyaka Yerúsalem éti esonori ene ebho mpok báwáy Stifin bataka mban ne mban. Mbok bárók kpate atú Foníshia, bácháke te Sáypros ne abhenefu te Ántiok. Bárón noko no, mangati noko mbok Yesu ntá bo Israel bóbho. ²⁰ Ke mbok abhen bachi bo Sáypros ne abhen bachi bo Sírene bárók Ántiok bábhó bégháti Mbok Ndíndí Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ²¹ Acha abhak ne bhó, akwak beyá mánoko bábhó bekoño mbi ywi. ²² Mbok ako aghaka ntá bönkwó Yesu abhen Yerúsalem. Bátó Banábas etok Ántiok. ²³ Agháká nókó áré, aghó ndu Mandem átónó bóbho berindu ebhi, abhón beyá manák, abho béfyé bhó nti be mámbak tetep ne Yesu, mánte kpiri mpoknkem ne nti nenkem. ²⁴ Banábas achí nyaka erítí mmu ane asiki nti ne Yesu sayri. Efónó Bedyere abhak ne yí tontó. Akwak beyá bo mánoko mbok Yesu, báchem mmuet ne bakoño bhi. ²⁵ Banábas arók ye Tásos béyan Sól. ²⁶ Ághó nókó yi, asot yí apetnsem Antiok ne yi. Sól ne yi bábhak are ndú mmíé nenkem ne nkwo Yesu, mánton noko

beyá bo Mbok Ndíndí. Chi Antiok ke bábhó nyaka bebhini bakoño Yesu be, "Nkwó Kristo."

²⁷ Mpok yo, mbok baremé kepinti báfú Yerúsalem barók Antiok. ²⁸ Mmu wap amot aká nnyén bé Ágábas. Ndu betan Efónó Bedyere afate arem be chon ereme nsay énkwen ndú betok menkem ebhén béchí anten Mfo Rom. [Nsay yo akwén mpok Klaodios achí Mfo Rom]. ²⁹ Bakoño Yesu abhen Antiok baghoko noko enyin ene Ágábas áréme, báká eyon émot be máchwop nkáp manto ndu bekwak batí bakoño Yesu abhen báchi atú Judéya. Yéntiki mmu wap abhón nyaka béchye mbó enyu amo yi aton. ³⁰ Bákú enyu eyo, bátó Banábas ne Sól Yerúsalem be mándok máchye nkáp wu ntá bóbati bönkwó Yesu.

Héród arók ambi béchye beyá nenyok ntá bakoño Yesu

12 Ndu mpok yo, Mfo Héród abho béchye nenyok ntá mbok bönkwó. ² Achye eyon bákém Jems manó Jón báwáy ne akparenja. ³ Ághó nókó bé enyin ene yí ákú échyé bo Israel manák, arók ambi ne bebú bhi, achye eyon be mánkém Píta nkwo. Eyo éfákári ndú mpok Epá bret ane kebhon yis. ⁴ Bákém nókó Píta, arem báfyé yi ekerékenon. Bakwó batemé nenu ábhak anwi ndu bebhabheri yi mkpák ne mkpák. Yéntiki nkwo wap ábhón batemé nenu manwi. Héród abhón nkaysi be Epá Nekini émfúét, mámfere yi mántán kponoron besí bho. ⁵ Ke ené batemé nenu bábhàbheri Píta ekerékenon, bakoño Yesu béré nikmuet ntá Mandem ne bati yap ankem éti yi.

Ángel Mandem aku Píta afú ekerékenon

⁶ Nkúbhé beti ebhén Héród aróbhé non chi be nywop nénjí mámféré Píta ekerékenon mántán yi besí bho, Píta

abhak bhure nénti batemé nenu bati apay, femfé ne ngem. Ngem amot abhat yi ne ntemé nenu amot ndü ebhëmuet émot, achák abhat yi ne ntemé nenu anefü ndü ebhëmuet échák. Batemé nenu báchák bábhak anyübhá mámbabheri nõko ekerékenõj. ⁷Ángel Mandem abhesi témchók, bediere békwén amem ekerékenõj. Ángel akém Píta ndü nenki anyikisi, áñémé yí arem be, “Faté áyák!” Témté wu ngem ené échí amó Píta éyóko ékwén amik. ⁸Ángel ághátí ye Píta be, “Fíé nkú ne nkwbánya eye.” Píta aku no. Apet aghatí yi be, “Bhat ndé ye amuet, kojó me.” ⁹Píta abho békoõjo yi. Nefü ane báfú ekerékenõj, yí kerijí be enyij ene ángel ákù ntá yi chí ndaká tetep. Are kaysi bé ághò nõ chi kenó amík antífú. ¹⁰Báfuét nebhuet ane babhabheri abhen mbi ne nebhuet ane abhen bákõõjo báchwõp ndu nyübha ané mmu áfuet anchwe etok. Nnyübha wu ánéne ndu mmuet eyi. Báfú bárók nefí, bákõ baghaka ndú nkõngõ etok amot. Píta ápéré yijí ángel á-nánj aró yi arõj. ¹¹Píta ariji ye bé tetep yí afuu ekerékenõj, arem be, “Néne, ndíjé tetep bé Mandem ato ángel aywi ántwó ámféré mé amõ Hérod ne ndü yéntiki enyij ené bo Israel bati béku me.”

¹²Áríjé nõkó enyij ené éfákári ntá yi, afuét arok ekeré Maria, mmõ Jõn Mák. Beyá bo báchemti nyaka are mánik nõko mmuet. ¹³Píta abho bédep nekok enen mbi. Ngõsõj ane aka nnyén be Róda áchí nyaka mmõ betok anywõp. Arok berijí mmu ane ádep nekok. ¹⁴Aghók bé chí eyõj Píta. Ne beyá mañák, arõ mbĩnyõp kenene apetnsem aghati bõ mankem bé, “Píta achí ambĩnywõp téé!” ¹⁵Bárem be, “Õbhokori!” Ke arok chi ambi béghátí bhõ bé, “Chí Píta tetep.” Afõ ke bareme be, “Chi ángel aywi.” ¹⁶Mpok yõ nkem, Píta are dep nekok. Mánéné nõkó mbĩnywõp, bágghó be chí Píta tetep. ¹⁷Asá awó be mánchókó kpák. Báchõkõ kpák kpák. Abho ye béghátí bhõ enyü Mandem

afere yi ekerékenõj. Ánánj nõkó, aghati bhó be mángátí Jems ne bõnkwó bachak enyij ené éfákári. Arõ ye bhó, arok ebhak echák. ¹⁸Néyí nõkó, ebyok ékwén ekerékenõj. Batemé nenu abhen bábhàbheri Píta, béré makati mámbebhe nõko enyij ene éfákári ne yi. ¹⁹Mfõ Hérod ághókó nõkó bé bábhiki ghó Píta, achye eyõj bé mánján yi. Báyanj yí ke báke ghõ yi. Hérod abhijí batemé nenu bhõ, ábhébhé nõkó bhõ menyij, achye eyõj bé mángwáy bhó. Hérod afa atú Judéya ané yí áchí are arok atú Seséria áchák achõko aré.

Enyü Hérod ágú

²⁰Hérod äbenti tontó ne bõ-Taya ne abhen Sídon. Ekü betok ebhõ bépay beyap nkwo bhõ. Bátó bhó mándók mángó Hérod. Báyámbi bágghó chí Blastos, nkémfõ ane Hérod. Aka bekwak bhõ mánsókóri ne Mfõ Hérod be esõjõri émay néntí betok Táya ne Sídon ne eyi. Báyanj nyaka bebhak eyõj émot ne Mfõ Hérod mbõnyune nenyié enap nefü nyaka chi atú etok ene achi anten yi. ²¹Nywõp Mfõ Hérod afyé ndu berem kepi ne bhõ nekwáy nõkó, afyé nden kefõ yi, achõkõ ndu enokó kefõ arem kepi besi bõbhõ. ²²Bõbhó bare bik be, “Chi eyõj mandem. Puye chi eyõj ene nkwanwanj!” ²³Témté wu, ángel Mandem aguép yi neme amuet mbõnyune aró bo mánchye yi kenókó eken babhõjõ bechye chí ntá Mandem. Kényõjõ kényié yi, agú.

²⁴Ke, Eyõj Mandem ére go éndokõ nõkõ chí ambi. ²⁵Banábas ne Sõl, mánánj nõkó bekü enyij ené épókó bhó Yerúsalem, bápetssem Antiok. Básót Jõn Mák, arok ne bhõ.

Éfójó Bedyere ayap Banábas ne Sõl ató

13 Baremé kepinti ne batõj Eyõj Mandem báchi nyaka ndü Nkwõ Yesu abhen Antiok. Bábhak Banábas, ne

Símion ane bábhijí bé Egírímō, ne Lusios ane áfú Sírene, ne Manáen ane áchí nyaka mmuere kembó ane Mfō Hérōd Ántipas, ne S̄l. ²Éwak émot, ene báchí ndū netarénsay ne nenikímuet mánychye nōkō Mandem kenókó, Éfónó Bedyere arem be, “D̄ó ká Banábas ne S̄l, mámbák nyánjá ndu betik ebhen mbiñi bō manku.” ³Bághókó nókó nō, bárók ambi ne netarénsay ne nenikímuet. Mányánja ye amō anti Banábas ne S̄l manikmuet, barō ye bō mandok.

Banábas ne S̄l bárók Sáypros

⁴Banábas ne S̄l bárók mbo enyu Éfónó Bedyere átó bhō. Bárók Selusia básot achwinyén ane árdñ ndū etok nentinyen ene babhijí be Sáypros. ⁵Báchwóbhé nōkō are ndu mótok ane bábhijí bé Salamis, bárō áchwi nekunyén bákó etok mángati nōkō Eyōñ Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel. J̄n Mák abhak ne bhó, ankwak nōkō bhō. ⁶Bárók ambi enyuyo ndū betok ne betok kpát bákinjé etok nentinyen Sáypros eyō enkem báchwōp Pafos. Bátémeri mmu Israel aré ane achi múnjō ke āpū bapu bé achí ndemekepinti Mandem. Aka nnyen bé Ba-Jesus. ⁷Achí nyaka mpoknkem ne góbhano etok eyō ane aka nnyén be Sejos Paólos. Sejos Paólos abhak ndiñindak. Abhijí Banábas ne S̄l mbonyune áyàn nyaka nkwo beghok Eyōñ Mandem. ⁸[Nnyén Ba-Jesus nechak nechi nyaka bé Élímas nō chi múnjō ndu eyōñ Grik.] Élímas múnjō abho békem epúfí ne bhō ndu yi áyàn béku góbhano áké koño mbi Yesu. ⁹Betanñ Éfónó Bedyere bebhak ne S̄l ane nnyén eni néchák néchí nyaka bé P̄l. P̄l atep yi amík amuet, ¹⁰arem be, “Wō mmō Satan! Wō mmu ópábhé yēntikí enyijé ene echi chak besí Mandem. Wō mmu bapu ájwí wó menie. Ópú rō bekū mbi Mandem ane achí chak ambak ñótínjótí?” ¹¹Diñjé be awō Mandem ákwen wō amuet néne. Ne chōñ amík

áneme wō, óképere kwáy beghō mbanñ ndū mbiñjé mpok. Témté wu, nebhanñ nékúti yi amík ejuri ékwén yi besí arōbhe nemeri néméri ambebhe nōkō mbák mmu achí ane ákway bekem yi awō ánjá yi mbi. ¹²Góbhano ághó nókó enyijé ene éfákári, anoko Mbok Ndándí éti Yesu. Ébhak yi maknkay béghok menyijé ebhen bátōñ éti Yesu Acha.

P̄l ne Banábas bárók Antiok atú Pisidia

¹³P̄l ne bo abhen bákō ne yi bachwe etok Pafos, bákó anyén anyén barok bágháka Péga atú Pamfília. J̄n Mák arō bhō are apetnsem Yerúsalem. ¹⁴Bárō Pega bárók ambi kpát báchwōp Antiok atú Pisidia. Égháká nókó nywōbhe néyewmuet bo Israel, bárók bachwe ekeré nenikímuetí báchōkō amik. ¹⁵Bápáy nōkō Ekátí Mandem mbo enyu Moses asijé ne ene éfú ndū basinjé baremé kepinti, bō batí ekeré nenikímuetí eyō bātó mmu be ángatí bōP̄l be, “Bōma, mbák bábhōñ enyijé ené ekway befye bhese nti, ghatí ká bhese.” ¹⁶P̄l afate ye asá ne awō be bo manchōkō kpák. Abho ye berem be, “Bo Israel ne bo betok béchák abhen báchày Mandem, ghók ká! ¹⁷Mandem bo Israel ayap nyaka bachimbi bhesé akū nneréket bō bhese áchik mpok báchí mankō amem etok Íjip. Mandem afere bhó ndu kesem aré ne betañ ebhi ebhen beyá becha. ¹⁸Ndū mamié besa bepáy, abhak ne bhó amem baso, abhōñ ekébhéntí ne bhō. ¹⁹Mpok babhōñjō béchwe etok Kánán akū mánanja maneréket bo tándramōt ane achi are, achye bo Israel mmik Kánán. ²⁰Ndū mamié ankem ané bō báchókó etok Íjip ne ané báchí amem baso ke báchwe Kánán ábhák mbo mamié besa bebay nsem byo (450). Achye ye bhō batanjá manyé ne bō babhak kpáte ndū mpok Samuel ane achi nyaka ndemekepinti Mandem. ²¹Égháká nókó mpok bábhébhé ye Samuel be

ánchye bhō mfō, Mandem ayap Sōl, mmō Kish. Kish afū ndū nneréket Benjamin. Sōl abhak mfō wap ndū mamié besa bépay. Kish afū nyaka ndu nneréket Benjamin. ²² Mandem áféré nókó yi ndū enókó kefō, ayap Debhít be ambak mfō wap. Mandem arem éti Debhít be, ‘Debhít mmō Jése, chí mmu ane mbōnjō mañák ne yi, mmu ane apú nókó bekū yēntiki enyiñ ene ndémé yi anku.’ ²³ Mandem aku ebhárémō Debhít ambák Mpeme bo Israel békōjō bariep ami ntá bachímbi bhap. Mpeme wu chí Yesu. ²⁴ Jōn anán ayambi aghátí nyaka bo Israel mankem be mántiknsem ndū bebú bhap mámpetnsem ntá Mandem be yi anjwiti bhō, ke Yesu antwō. ²⁵ Éróbhé nókó kékwót be Jōn ánaña betik ebhi, abhép bo be, ‘Bákáysí bé me ke nchí Mpeme ane ábhōnjō bétwō ke? Chao! Puyě me! Ghók ka, yí átwō me ansem, ne mbíkí kway mbōj mmu ane áchoti, beferē nkwbhánya beka ebhi.’”

²⁶ Pōl apet arem ntá yap be, “Bōma, bebhárébhō Ábraham, ne beká bo betōk béchák abhen báchày Mandem, chí ntá yese ke Mandem átó ye ntó enén néghàti bhese enyu ené yi akway bepeme bhese! ²⁷ Bō Yerusalem ne bōbatí bhap bábhíkí sōt nyaka Yesu mbo Mpeme ane Mandem átó. Ekū bátán yi, bakpōt manyé yi be babhōj beway yi. Ne ndu bákú nō, enyiñ ene baremé kepinti bārémé nyaka éti yi éfú tetep. Ne yō ke bō bápày nyaka yēntiki nywōbhé neywēmuet enap. ²⁸ Yēndu bábhíkí ghō ntí ane bábhōnjō bérem be mangway yi, bārem be Páilet andō mangway Yesu. ²⁹ Ne má-náná nókó bekū yēntiki enyiñ mbo enyu Ekáti Mandem éréme éti yi, báfere yi amfāy ekotákátí barōk babhure amem nnem enén bāghókó ndu setárébhé. ³⁰ Yě nō, Mandem aku yi apetnsem ndu nepém. ³¹ Ne ndu beyá manywōp are bhesi besí bo abhen bákō nyaka ne yi bebho Gálili kplate Yerusalem. Bōbhō ke báchí batisié

bhi ntá bo Israel. ³² Banábas ne me sétwō fá béghátí beka Mbok Ndándí be bariep amen Mandem afyé nyaka ne bachímbi bhesé, ³³ aku mó afū tetep ntá yesé beb-háré bhō bhap, ndu ákú Yesu aperensem ndū nepém. Mandem aku bariep emō afū tetep mbo enyu echi amem Ekáti Bakway, bebhók bepaya be Mandem arem be:

‘Wō ōchí Mōwa,
ne echōj nchí rem kponōroj be Nchí Etaye.’

³⁴ Ne béyiñi nekū ane Mandem aku Yesu ámpetnsem ndū nepém enyu ene yi ápú pere gú, Mandem arem nyaka bé: ‘Chōj nchyé bhe áfók mbo enyu mfyé nyaka bariep ne Debhít ne njet yi ne ébhōj beb-hak enyu eyō.’ ³⁵ Ne ndu bérōj ambi, échí nebhuet achák amem Ekáti Bakway be Debhít arem ntá Mandem be, ‘Ōpú rō chōj Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.’ ³⁶ Mandem abhíkí rem nyaka menyiñ ebhen chí éti Mfō Debhít mbōnyune Debhít ánáná nókó betik Mandem áchyé yi ánkú fá amik ndu ayi mpok, agú akojō bachímbi bhi. Apō ndū nnem. ³⁷ Mandem arem nyaka chí éti mmu achák, ane yi ákú ápérensem ndū nepém ane mmuet ayi abhiki pō. ³⁸ Bōma diñj ye ká bé chí éti Yesu ke Mandem áfōjori bebú mbo enyu séghàti bhe. ³⁹ Diñj ká be yě agha ane ánókó Yesu, Mandem ášōt be yi achi chak besí bhi. Ebhé Moses épú kwáy béku nō ntá mmu. ⁴⁰ Sōt yeka mpok bé enyiñ ené baremé kepinti básíñj éké fakari ne bhe. Nō chí enyiñ ené básíñj be, ⁴¹ ‘Bé bho bābyāk enyiñ ene Mandem árēm, yiñj ka mban sayri, māmábak maknkay, ne māngu, ne ntí bé mēkū enyiñ ndu manywōp ayeka, ene ye mángátí bhe, bápú noko wawak!’”

⁴² Ene Pōl ne Banábas báfū ndū ekeré nenikámuetí bo Israel, bo báre niik bō mmuet bé mámpetnsem mandōk ambi beghati bhō menyiñ ebhen ndu nywōbhé neywēmuet enén nétwō ambi. ⁴³ Bo

báfú nókó ekeré nenikímuetí, beyä bo Israel ne bo abhen bápú bo Israel ke bächà Mandem, béré koŋo Pöl ne Banábas. BøPöl básémti bhó bé mánté kpirí, mándòkò nòkò chi ambi beghòkò mmuet ndu berĩndu Mandem.

⁴⁴ Égháká nòkò nywòbhé neywèmmuet enen nékòŋo, etòk enkem étwó béghok Eyon Mandem. ⁴⁵ Ke bo Israel bágħó nókó ndú ngémtay bo bächèm aré enyu eyo, bábħón beyä mpabhamík ne bøPöl. Bábħó besòkòti Pöl mánkeme nòkò epúítí ndu yèntiki enyiŋ ene yi árèm. ⁴⁶ Eyò ékú Pöl ne Banábas bábħó bérem kebħon becháy be, “Bé bo Israel ke sébhónó béyámbi bégháti Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. Ke tèndu bãbyàk yó, ne bãyiŋi mmuet ayeka bé bãbhíkí kwáy bo abhen bábħón nepém enen nebhiki bhon ngwénti, sérò ye be ne séròn ntá bo abhen bápú bo Israel ne yo. ⁴⁷ Enyu eyo ke Mandem Acha ágháti bhese senku, mpok áréme be,

‘Nku wò ómbák erónó ntá bo abhen bápú bo Israel, bé ndú betan Mandem, ónkwak mmik nkem ambon nepém.’”

⁴⁸ Bo abhen bápú bo Israel bágħókó nókó nò, bábħon beyä maŋák, bábħó béchye bakak ntá Mandem éti eyon eyi. Ne abhen Mandem áyábhé bé mámbón nepém enén nebhiki bhon ngwenti, mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁴⁹ Eyon Mandem étáka atú etòk wu ankem. ⁵⁰ Ke bo Israel abhen báchí aré mányíkísi bati böbatí etòk eyo ne maném bagħoré abhen mánókó Mandem. Báku bo bächye Pöl ne Banábas nenyok kpát bábók bhó báfá atú etòk eyap. ⁵¹ Pöl ne Banábas bákwté mfok etòk eyo ane áchí bhó bekak beton bé chon Mandem antán böbhó ndu enyiŋ ené bó bákú. Báfa béré rón Ikoniom. ⁵² Bakoŋo Yesu abhen etòk Antiok, bájwi ne maŋák ne Éfónó Bedyere abhak ne bhó sayri.

Pöl ne Banábas bágħáti Eyon Mandem amem etòk Ikoniom

14 Pöl ne Banábas bächwóbhé nókó Ikoniom, báròk bächwe ekeré nenikímuetí bo Israel baghati Mbok Ndíndí Yesu are. Éfónó Bedyere abhak ne bhó. Ékú beyä bo mánókó. Bo abhen mánókó bábħák bo Israel ne bo betòk bechak. ² Ke bo Israel abhen bábħiki noko mbok Yesu bábħo berem bepó menyin ebhen ményikisi bati bo abhen bápú bo Israel. Báróbhé bé chí nti ne bhó. ³ Pöl ne Banábas babhak Ikoniom ndu erori mpok mángati nòkò bo mbok Acha kponoron kebħon becháy. Mandem are tón bo Ikoniom kponoron bé mbok ane bó Pöl bágħáti bhó éti berĩndu ebhi achí tetep, aku nò ndu áchyé bhó betan béku menyiní maknkay. ⁴ Etòk ékóre bebhe bepáy, mbok bábħak ansem bo Israel, bo báchák bábħak ne bönto Yesu. ⁵ Mbok bo Israel ne abhen bápú bo Israel báchém ne bö batí bhap báká eyon émtò be mánychye bönto Yesu esonri ne be mantemti bhó ne batay mángwáy. ⁶ Bönto báriŋi nókó nkaysi yap, bábué báròk atú Likáonia, ndu betòk Lístra ne Débe ne mban ene echi kekwt are, ⁷ mángati nòkò Mbok Ndíndí éti Yesu.

Pöl ne Banábas bábú mbéntí etòk Lístra

⁸ Mmufú achí nyaka etòk Lístra. Abhak mbéntí te nebhe eni. ⁹ Ewak émtò, abhak chókó anta nòkò batú ndu enyiŋ ene Pöl árèm. Pöl ayinŋi yi díí, ághó bé yí wu anókó bé Mandem ákwáy bébú yi. ¹⁰ Pöl arem ne eyon etanatan be, “Faté té chak!” Afate kperep abho békò. ¹¹ Ngémtay bo abhen bachi are bágħó nókó enyiŋ Pöl ákú, bábħó bébik ndu eyonótòk eyap, eyon bö Likáonia mandeme nòkò be, “Bòmandem básòt mmuet bakwáŋwan bátwò fá amik ntá yese!” ¹² Bárém bé Banábas chí mándem ane áká nnyén bé

Sús, ne be Pól chi mándem ane áká nnyén be Hemes mbonyune yí ke achi nyaka ndeme kepi. ¹³ Ekerákap mandem nsé Sús échí nyaka nefí befuét nkok etók. Nchiakap mandem nsé Seus asót maném mpɔɔ ne bɔchuchu abhen mání arɔk antí etók mbonyune yí ne ngém-táy bhó abhen báchi are báyaɔ nyaka bechye akap ntá Banábas ne Pól. ¹⁴ Ke Banábas ne Pól, bõnto Yesu, bághókó nókó enyiy ené bõbho báyaɔ beku, bati achɔɔti bho amem kpát bádákati nden éyap amuet. Bájet báchwé amem eká bo eyɔ ne bári mándeme noko be, ¹⁵ “Bota, ndaká yi bákù enyune? Séchí nkwo chi bakwáɔɔwan mbo bhe! Sétwɔ fá bégháti bhe Mbok Ndíndí éti Yesu bé mántik nsem ndú menyiy ebhen bebhiki bhɔɔ nsay mántwɔ ntá Mandem mmu áchye nepém. Yí ke ághókó mfay ne mmik ne manyén ne menyiy menkem ebhen bechi aré. ¹⁶ Ndu mpok ane áfuéré ansem, aró nyaka bo betókó mmik mankém mánkù mbo enyú bákóɔɔ. ¹⁷ Yé nɔ, abhiki rɔ nyaka betɔɔ kponɔɔɔɔ bé yí áchí. Ákù berítí menyiy. Yí ke ákù manyiep ámfú amfay ne áchye mbwɔt ndú ayi mpok, anchye bhe nenyié, anchye maɔák.” ¹⁸ Pól ne mmuere ywi bárem menyiy ebhen békù bo bho mángó bé bó nkwo báchí chí bakwáɔɔwan. Yé nɔ, bábhíkí kwáy bechyet bo mbi bé béké chye bhó akap ané babhɔɔ bechye chi ntá Mandem.

¹⁹ Ke ébhíkí tat, mbok bo Israel báfú Antiok ane atú Pisídia, bácháák báfú Ikóniɔm. Bákú beyá bo mánká ne bho. Éku bátémti Pól ne batay, básu bárɔk bárɔ antí etók ne nkaysi bé anáɔ agu. ²⁰ Ke mpok ane bakoɔɔ Yesu bárɔɔ are bákap yi, afate apetnsem etók Lístra ne bhó. Néyí nókó, Banábas ne yi bárɔk bárɔk Débe.

Pól ne Banábas bápetnsem Antiok amem atú Síria

²¹ Pól ne Banábas báre ghati bo Mbok Ndíndí éti Yesu amem etók Débe. Beyá bo mánoko ne bábho békóɔɔ Yesu. Bɔ Pól bápet ye nsem Lístra ne Ikóniɔm ne Antiok ane Pisídia. ²² Báre fyé bakoɔɔ Yesu nti mbaɔ eyɔ enkem máchye noko bhó manié bé mándók ambi béte kpirí ndú nesikínti enap ne Yesu. BɔPól bágháti bhó be bábhɔɔ begho beyá esɔɔɔri ke máchwé ndú nepém enén Mandem ábhák Mfɔ wap. ²³ Pól ne Banábas báyap bó bati ndu yéntiki ekeré Mandem. Báfyé bhó amɔ Yesu Acha mmu bó básíkí nti ne yi ndu nenikímuet ne netarénsay.

²⁴ Báfuét ye atú Pisídia, bárɔk atú Pamfília. ²⁵ Aré, bágháti mbok Yesu amem etók Pega. Báfa Pega basep bárɔk Atália. ²⁶ Básót achwínyén befu Atália bápetnsem Antiok. Amem etók Antiok ké bõnto Yesu máníkímuet éti Banábas ne Pól be beríndu Mandem mémbák ne bho ndú betik ebhen bákú ke bápetnsem Antiok. ²⁷ Báchwóbhé nókó Antiok, babhiɔ Bõ nkwo Yesu báchem nebhuet amɔt. Bágháti bhó menyiy menkem ebhen bó bákú ndu betaɔ Mandem, ne enyu Mandem ánéne mbi bé bo abhen bápú bo Israel mánsíkí nti ne Yesu. ²⁸ Babhak aré ne bakoɔɔ Yesu ndú mpáɔ batay.

Bõbati nkwo Yesu bákem echeme egbo Yerúsalem

15 Bo báfú Judéya bátwɔ Antiok bábhó betɔɔ bõnkwo Yesu mándeme noko be, “Mandem apú kway bepéme mmu mbák babhiki syep yí bekoɔɔ ebhé Moses.” ² Pól ne Banábas bákém etajti epúítí ne bhó éti ndaka wu keghó ntí. Éku baka eyɔɔ émt be Pól ne Banábas ne mbok bakoɔɔ Yesu abhen Antiok mándók Yerúsalem, mángó bõnto ne bõbati nkwo Yesu éti ndaka wu. ³ Bafa bare rɔɔ mbo enyú

nkwo Yesu bato bho. Ene baron atu Fonishia ne atu Samaria, bare tee ndu betok ebhen bechi ambi mangati nko bonkwó bé bo abhen bapú bo Israel manoko mbok Yesu nkwo. Eyo ehye bakojo Yesu beya manak. ⁴Bachwobhe nokó Yerusalem, bonkwó, ne bonto Yesu ne bobati etok basot Pól ne Banabas ne bo bachak ne manak. Pól ne Banabas baghati ye bhó menyin menkem ebhen Mandem akwaka bo manka. ⁵Ke mbok bakojo Yesu abhen bachi bonkwó Farisi baghoko nokó no, bafate babho bere m be, “Babhon besyep bo, mangati bho be mambure bebhé Moses.”

⁶Bonto Yesu ne bobati bapet bachoko beyin ndaka wu. ⁷Batat nko are ndu barom ndaka wu, Pita afate aghati bho be, “Boma, baringi be Mandem anan ayap me nenti eneka te mpok ane afueré ansem be ngati Mbok Ndindí eti Yesu nata bo abhen bapú bo Israel be bo nkwo mangok, manoko. ⁸Ne Mandem mmu arinji bati bo mankem, aton kporonon be bo abhen bapú bo Israel bakway menoko nkwo. Aka no ndu achyé bhó Efonó Bedyere nkubhé mbo enyu yi achyey nyaka bhese. ⁹Afonori bebú bhap ndu basiki nti ne Yesu ne ake ton be bese bo Israel sechi kekuri ne bho. ¹⁰Nti ane bayan ye memo Mandem, beghe mbak chon yi ambé nti achí be yi? Ndaka yi bachyè batu ane ye chi bachimbi bhese babhiki kway nyaka bepoko nata bo abhen bachi bakojo Yesu? Ye chi bese nkwo sebhiki kway bepoko batú yo. ¹¹Ebhiki ri beku no! Senoko be Mandem apeme bhesé chí eti berindu ebhen Yesu Acha aton bhese ne nkubhé enyu yo ke apeme bo nkwo.”

¹²Pita arém nokó no, echeme enkem ekwen kpak ndu begbok ndu Banabas ne Pól baghati bho eti menyin maknkay ebhen Mandem achyé bhó betan, bakú nenti bo abhen bapú bo Israel. ¹³Manana

nokó bere m enyin ene barom, Jem afate abho bere m be, “Boma, ghok ka enyin ene merem! ¹⁴Simon anan aghati bhese enyu Mandem abho beton be akon bo abhen bapú bo Israel nkwo, ne ayap mbok eyap be mambak bobhi. ¹⁵Ne enyin ene yi arémé éko ndon amot ne menyin ebhen baremé kepinti baremé mbo enyu basinji be ¹⁶‘Ansem mpok, chon mpetnsem mpet ntee eket Dehít ene ekwené. Chon njon eket ene ébay mmuet amik nku yo empet ente. ¹⁷Chon nku no be bobho mankem mambo beyan mbi betwo nata ya, ye chi bo abhen bapú bo Israel, mankem abhen mbinji be mambak bobha nkwo. ¹⁸No ke Mandem Acha mmu aku bo mandin menyin ebhen areme tesay.” ¹⁹Jem arak ambi bere m be, “Ndu nkaysi aya, sekere saron bo abhen bapú bo Israel abhen batwo nata Mandem. ²⁰Sensin chí ekati sengati bho be báké nyie nyie ne nya ane afu ndu akap ane bachyé nata mandem nsé, ne be mande epusi, ne be báké nyie nya ene manon amap abhiki ron amik, ne be báké nyie manon. ²¹Sensin bó no mbonyune babho bipay bebhé Moses ebhen amem bekeré nenikimuet bo Israel tentep, ndu yentiki nywobhé ney-wemuet, ne bo yentiki etok baringi bho.”

Basin ekati nata bonkwó abhen bapú bo Israel

²²Bonto Yesu ne bobati ne bonkwó Yesu mankem bagho be chí eriti nkaysi. Baká eyon emot be manjap bo manto Antok ne Pól ne Banabas. Bayap ye Sailas ne Júdas ane nnyen eni nechak nechí be Basabas. Bo bati apay babhak bobati nkwo Yesu. ²³Ekati ene bachyé bhó mandok ne yo ére rem be, “Besé bonto Yesu ne bobati ne bonkwó Yesu mankem sekaka be bomayese abhen bapú bo Israel awu Antok, ne abhen Siria ne abhen Silisha. ²⁴Segbok be mbok bo bafu fá nata yesé

¹⁹15:18 Yin ekati Émos 9.11-12 ne Aisaya 45.21.

batwə awu ne netəŋ enap béchye bhe ešəŋəri ne bafye bhe ebyək anti ené sébhíkí tó bhó. ²⁵Éti yə ke séchókó, seká eyəŋ émət bé sənɟap bo sénto ntá yeka ne abhen ekəŋ abhese, Pəl ne Banábas, ²⁶bo abhen báká newú éti Acha ywese Yesu Kristo. ²⁷Sétò ye Júdas ne Sáilas ntá yeka. Mānaŋ māngáká awu chəŋ mánɟati bhe besí ne besí nkúbhé menyin ebhen sénsiní amem ekáti. ²⁸Échí bé sébhəŋ nkaysi amət ne Efónó Bedyere be séké chye bhe batu áchák ane acha bebhé ebhen bábhónó bebhure. ²⁹Nə chi be báké nyié nenyié enen nefú ndú akap ané báchie ntá mandem nsé, ne báké nyié manon, ne yě chi nnya ane manon ami ábhíkí rəŋ amik. Ne be māndó epúsí. Mbák māndó menyin ebhen, chəŋ émbak erírí ne bhe. Mānchəkə sayri.”

³⁰Bəbhə bati anwi báfa Yerúsalem barək Antiək. BəPəl bábhiní nków Yesu báchém nəbhuet amət bachye bhə ekáti ene bapəkə. ³¹Bápáy nəkə yə, maníe amen áchi amem éfyé bo Antiək nti, bábhəŋ maŋák. ³²Júda ne Sáilas babhak baremé kepinti. Bágháti bənkəw Yesu beyá menyin ndu béfyé bhó nti ne bék-wák bə mántəŋ ndu nesikánti enap ne Yesu. ³³Báchókó nókó aré ne bhó ndu mómbiní mpok, bənkəw Yesu bátík bhó, ne maŋák be mámpətnsem Yerúsalem ntá bo abhen bátó bhó. ³⁴[Ke Sáilas akə nti bérəp Antiək.] ³⁵Pəl ne Banábas bərəp Antiək. Aré, báre təŋ, mánɟati nəkə bo eyəŋ Acha ne beyá bo báchák nkəw.

Ákóré ákwén néntí Pəl ne Banábas

³⁶Əwak émət, Pəl arem ntá Banábas be, “Səmpətnsem ndu yəntiki etək ene ségháti eyəŋ Acha are séngó ndú bənkəw báchí.” ³⁷Banábas are yán bé mánsót Jəŋ Mák yí ándók ne bhə. ³⁸Ke Pəl keka bé

échi sayri bəsət yi mbənyune aró nyaka bhə etək Pamfília ené bábhíkíre naŋa betik ebhap. ³⁹Éti yə, Pəl ne Banábas bákém beyá epúiti kpát akərə akwen nenti nap. Banábas asət Jəŋ Mák báchwe achwinyén, bərək Sáypros. ⁴⁰Ke Pəl ayap chi Sáilas. Bənkəw Yesu mánikmuet be berindu Acha mémbak ne bhə. ⁴¹Pəl asət Sáilas bərək Síria ne Silísha ené yi afyé nti nta bakwó Yesu abhen báchí are nti.

Tímoti arək ne Pəl ne Sáilas

16 Pəl ne Sáilas barək baghaka Débe ne bafu nəkə are barək Lístra. Nkoŋo Yesu amət abhak aré ane áká nnyén bé Tímoti. Máyi abhak mmu Israel ane ánokó Yesu, ke aywi chí abhak mmú Grik. ²Bənkəw abhen Lístra ne Ikóniəm bərəm nyaka eriri éti Tímoti. ³Ékú Pəl are yaŋ besət Tímoti be andək ne bhə. Akə ye básyep yi mbənyune bo Israel bachi nyaka ndú betək ebhə ne bəriní be chi Tímoti achi chi mmú Grik. ⁴Arək ye ne Pəl ne Sáilas. Ndu bərəŋ, mánɟati nəkə bo ndu yəntiki etək ene bachwəbhe are menyin ebhen bənto ne bəbati etək abhen bachi Yerúsalem bərəmé, ne mánsemnti nəkə bhó be mámbure bebhé ebhə sayri. ⁵Eyə ekə bakwə Yesu bərək ambi bəsiki nti ne Yesu, ne mpəy yap anjá andəkə nəkə chi ambi.

Pəl aghó kenó amik anti fúu be bábhiní yi ndú etək Masidónia

⁶Pəl ne Sáilas ne Tímoti baghat bafuet atú Frijia ne atú Galéshia mbənyune Efónó Bedyere abhíkí ka be mánɟati bo Eyəŋ Mandem atú Esia. ⁷Bágháká nókó kékwót ne ndiere ebhi Mísia ne Bitúnia, bərə yəŋ berəŋ atú Bitíni, ke Efónó Yesu keka bə mándók. ⁸Ékú baghat bafuet atú Mísia, bərək Troas. ⁹Aré, Pəl aghó kenó amik antifú ne beti ndú mmu Masidó-

§§16:3 Bo Israel bachi nyaka Lístra ne Ikóniəm. Ndu Pəl áyən be bo Israel mangok enyin ene yi ághàti bhə, akə básyep Tímoti. Bo Israel bəriní nyaka be babhiki syep Tímoti mbənyune etayi achi nyaka mmu Grik, ke máyi mmu Israel.

nia áté ánikmuet andem nɔkɔ ntá yi be, “Tɔw fá Masidónia kwak bhese!” ¹⁰ Pɔl ághó nókó kenó ekɔ, séká bé Mandem abhíjí bhese séndók séngátí Mbok Ndíndí ntá bô atú Masidónia. Témté wu, Mme Lukas nchem ne bhó sétónti mmuet bérónj aré. *

Lidia anoko Mbok Ndíndí éti Yesu etok Fílipi

¹¹ Séchwe áchwi ane áronj Troas. Sérɔk téé ségháká Samótras, etok ené nnyén nékábhé. Égháká nókó ntinywɔp, ségháká Neápolis. ¹² Séfú nɔkɔ aré, seko amik ségháká Fílipi. Fílipi abhak etok eghe atú Masidónia, ne abhak anten Mfɔ Rom. Sébhak Fílipi ndu mpáý manywɔp. ¹³ Égháká nókó nywɔbhé neywémuet bo Israel, séfú amem etok sérɔk angɔkɔnyén ndú nebhuet ane sékáýsí bé bo báchèmm are ménikmuet. Séchókɔ amik séndem nɔkɔ kepi ne baghoré abhen báchémtí aré. ¹⁴ Ngoré amɔt ane aká nnyén be Lídia afú etok eghe ene babhíjí be Tiatíra. Abhak nkɔsíé ndú nden ené échí mmuet chu ne éyá nkáp. Áchye nyaka Mandem kenókó. Mandem aká yi anene nti eni aghók sayri ne anoko enyíj ene Pɔl árèm. ¹⁵ Bájwiti yi ne *efo eyi. Anik bhese mmuet arem be, “Mbák básɔt me mbo mmú ane ánokó Yesu tetep, tɔw ká chókó eket eyá.” Anyiere bhese enyu eyɔ kpát serɔk.

Báfyé Pɔl ne Sáilas kenɔj etok Fílipi

¹⁶ Éwak émót, ené sérónj ndú nebhuet nenikímuet, sétémeri mɔngosónj ane áchi nsem. Efónj ebúebu ebhak ne yi ékú are rém menyíj ebhen bébhónj befakari. Eyɔ échye nyaka bo abhen bábhónj yí beyá nkáp. ¹⁷ Ághó nókó bhese ne Pɔl, abho bekonj bhese ambiki nɔkɔ be, “Böbhen

chí bô betok Mandem mfay! Bághàti bhe enyu Mandem ápeme bho.” ¹⁸ Arɔk ambi beku nɔ ndú beyá manywɔp kpát nti nébé Pɔl, ayibhiri mmuet asáy efónj ebúebu ené échí ngosónj wu amuet be, “Ndú nnyén Yesu Kristo nchí ghati wɔ be ómfú yí amuet.” Témté wu efónj ebúebu yɔ éró ngosónj wu.

¹⁹ Ndu éfákári nɔ, bo abhen bábhónj yi bághó be mbí wap bebhónj nkáp áchónjti. Bákém Pɔl ne Sáilas, báya gbaka gbaka gbaka bárɔk nefisie, besí böbatí etok, amem ekeré manyé. ²⁰ Bágháká nókó aré bárem be, “Böbhen chí bo Israel ne báchyè esonjri amem etok eyesé. ²¹ Bátónj bhese bepijítok ebhén ebhé eyesé ébhíki ka be sénkónj. Séchí bo Rom ne sépú kwáy békónj bepijítok ebhap.” ²² Beyá bo abhen bachi are bachem ne bô ngosónj wu bebhat bɔPɔl barak amuet. Batajá manyé báchyé eyonj, báyók bó nden amuet ne bádén bó ne bekpá. ²³ Bádén nókó bhó sayri, báguép bhó ekerékenj, bághàti mmu ane ábhàbheri ekerékenj bé ánsót mpok bé báké bué. ²⁴ Mbabheri wu ághókó nókó nɔ, asɔt bhó, arɔk afyé ndu móket ane achi te amem. Báfyé bhó beko bekek. ^{†25} Ke égháká nókó mbo néntíbhethi, Pɔl ne Sáilas babho menikmuet mánkway nɔkɔ bakwáy ndu bebíti Mandem, batí bökenj bachak mángoko nɔkɔ. ²⁶ Bápére ghó nenyikísí mmik nékwén, kpát mmik ane báté ekerékenj aré anyíkisi. Babhínywɔp ánéne ndú mmuet yap témté, ngem ené báfé bökenj ne yɔ ékájári enkem, ékwénti amik. ²⁷ Mbabheri ekerékenj afate. Ághó nókó babhínywɔp fúfú, akaysi bé bökenj mankem bábué. Agwɔp akparenja ywi ndu beway mmuet. ²⁸ Ke Pɔl abik arem be, “Óké way mmuet. Besé mankem séchí fá!” ²⁹ Mbabheri wu arem bé mántwó

*16:10 Lukas mmu asíjí ekátí ené achem mmuet ne bɔPɔl, are kɔ ne bhó.

†16:24 Beko: Chí mbiní menɔk ene bo Rom bágwɔt nyaka bo bekek be báké bué mamfu ekerékenj.

yí ne erónj. Bátwó nókó ne yó, arók ekerékenonj ntiét ntiét akwén ndú becak Pól ne Sáilas angwere noko ne becháy. ³⁰Asot ye bó nefí abhép bó bé, “Botá, chonj nkú yi ke Mandem ampeme me?” ³¹Bákéme yí be, “Nokó Yesu Acha ne chonj Mandem ampeme wó ne efo eye enkem.” ³²Bó Pól bághati ye yí ne efo eyi Mbok Ndíndí éti Yesu Acha. ³³Nkúbhé beti ebho, asot bhó témté aso befuet ebhap. Pól ne Sáilas bájwiti yí ne efo eyi enkem. ³⁴Asot ye bó eket eyi achye bhó nenyíé. Yi ne efo eyi enkem bájwi ne mañák be mánoko Mandem. ³⁵Néyí nókó bó batí etók bátó bó mbíj nkú ntá mbabheri ekerékenonj ne eyonj be, “Dó bóbho mándok!” ³⁶Mbabheri ághókó nókó no arók aghati bóPól be, “Bóbatí báto eyonj be ndo be mándók. Bákway ye beronj. Mánkó sayri.” ³⁷Ke Pól arem ntá bo mbíj nkú be, “Báway bhese ne mantem besí bho, máme se bhesé ekerékenonj ené bábhiki tañ bhese yéndo sechi bó Rom. Néne, báyanj sémfú séndók bhésé bhésé? Wáwák! Bó babhonj bóbatí bábhonj bétwo ndu mmuet eyap mámfere bhesé.” ³⁸Bó mbíj nkú bápetnsem baghati bóbatí enyíj ene Pól areme ne bághekó nókó bé Pól ne Sáilas báchí bó Rom, becháy bekem bo. ³⁹Babhonj bóbatí bárók ye mánikmuet ntá Pól ne Sáilas be mánfónjóri bhó. Báfere ye bóPól ekerékenonj, mánikmuet ntá yap be mándó etók eyap. ⁴⁰Pól ne Sáilas báfú ye ekerékenonj, bárók eket Lídia. Bátémeri bónkwó Yesu are báchie bho maníé ne báfyé bó nti. Báfa ye etók eyo.

Enyíj ené éfákári Tesalónika

17 BóPól bárók báfuét betók Amfípolis ne Apolónia báchwop etók Tesalónika, nebhuet ane ekeré nenikímuetí bo Israel echi. ²Pól arók achwe amem ekeré nenikímuetí eyo. Yéntiki ebhak yí árónj, enyu eyo ke yí ákà nyaka. Ndú bósónde barat are fyé

mbok ne bhó ndu beku bó mámbonj nejwímem ndú menyíj ebhen bechi amem Ekáti Mandem, ³ne anene noko ne antonj noko be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, abhonj nyaka begbo esonjori ne angú, ke ampetnsem ndú nepém. Pól are ghati bhó be, “Yesu mmu nchí ghati bhe menyíj éti yi ke áchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto.” ⁴Mbok eyap mánoko, báchémmuet ne Pól. Beyá bó Grik abhen mánikmuet ntá Mandem bo Israel ne beyá maném baghore etók eyo mánoko nkwo, báchémmuet ne bóPól mbo bakojo Yesu. ⁵Ke mbok bo Israel bábhonj mpabhamík ne bóPól. Manyokoti bo abhen bághabhe ghap ne báku bo mángúép ebyok etók. Bárók bádákáti babhinywop báchwe amem eket ene mmu ane áká nnyén be Jáson ndu beyan Pól ne Sáilas be mánsot bhó mandok ndú nchemti bo abhen bachi nefí. ⁶Ke ndú bábhiki gho bóPól, báya Jáson ne bónkwó Yesu báchák gbaka gbaka gbaka bárók ntá bóbatí etók ne bhó, mambiki noko be, “Bó abhen bákó mbánkem máchye noko esonjori bátwo fá nkwo ⁷ne Jáson asot bó afyé anywóp. Bó mankem bákú menyíj ebhen bétónj bé bápú bhüere bebhé mfó ngo ane Rom mándeme noko be Mfó achák áchí ane aka nnyén be Yesu.” ⁸Bóbatí ne bótók bághekó nókó nó, batí átaka bhó amem. ⁹Báku Jáson ne bónkwó bhó bághekó nkáp ndu betonj be bápú pere chye esonjori. Báró ye bó mandok.

BóPól barók etók Béroa

¹⁰Égháká nókó ne beti, bónkwó bátíj bákú Pól ne Sáilas bábué barók etók Béroa. Aré, bárók báchwé ekeré nenikímuetí bo Israel. ¹¹Bo Israel abhen Béroa bábhonj nti begbok mbok Yesu ané Pól ne Sáilas bághati bhó écha abhen Tesalónika, mbonyune básiepti nyaka Eyonj Mandem ne beyá

ekwak. Báre chak Ékátí Mandem begho mbák menyij ebhen Pól átõñ bechi tetep. ¹² Ékú beyä-bhap mánóko Yesu Acha. *Maném baghoré Grik ne beyä babhakanem mánóko nkwo. ¹³ Ke bo Israel abhen Tesalónika bághókó nókó be Pól ághati Eyõñ Mandem etok Béroa nkwo, bárók aré mányíkisi batí bo, be mányché boPól esõñri. ¹⁴ Témté wu, batí bõ nkwo Yesu bátík Pól be andok te angokonyén, ke Sáilas ne Tímõti bárõp Béroa. ¹⁵ Bo abhen bárõñõ ne Pól, barok ne yi kpát bágháka Atens. Pól aghati ye bho mpok ane bápètnsem bé mángátí Sáilas ne Tímõti be mánján mbi mántemeri yi ayak amem etok Átens.

Enyij ené éfákárí ne Pól etok Atens

¹⁶ Ené Pól ánõñ Tímõti ne Sáilas etok Atens, nti néré sõñri yi amem begho bé etok éjwí ne bebhó njo ene bo básot mbo bõmandem. ¹⁷ Ékú are rõñ ekeré nenikímuetí bo Israel yèntiki nywõp ankem nõko epúítí ne bho ne bõ Grik abhen mánóko nyaka Mandem nkwo. Árõñ nyaka nkwo nefisie yèntiki nywõp anku nõko enyumõt ne bo abhen bátwõ áré. ¹⁸ Bõfú bábhak abhen bátõñ menyij ebhen békõ ndõñ ámót ne bakoño Epikurõs ne bo Stõik, ¹⁹ Bõ nkwo bákèmm nyaka epúítí ne yi. Pól ághàti nyaka bho menyij èti Yesu andeme nõko bé chõñ bawú mámpetnsem ndũ nepém. Ékú mbok eyap b́aré way Pól mandeme nõko bé, “Èchiñtí enyij ene nkwo àrèm nõ mboñ yi?” Bácháak be, “Èchí mbo be yi ághàti bho chí èti bõmandem abhen sébhíkí riñi fá etok ene.” ¹⁹ Básot Pól barok Ariyopagõs, nebhuèt ane bõbatí báchèmm nõko nyaka, b́arémm ntá yi be, “Sékõñ b́eriñi èti menyij beko ebhén ótõñ. ²⁰ Menyij ebhén órèm bechi maknkay ntá yesé ne séyàn b́eriñi mbõñ

enyij ene órèm.” ²¹ Báre rem enyu eyo mbõnyune bo Atens ne manko mankem abhen báchí aré bákõñ nyaka béchókó beghok ne béfyè mbok èti barak akõ.

²² Pól afate ye ate néntí bõ echemé Areopagõs yo abho bérem be, “Bõ Atens, ngo bé báfyé ntí ndũ baraká bõmandem ton-tó. ²³ Ené nchí ko etok mfyé nõko amík ndũ menyij ebhen báchye kenókó mbo bõmandem, ndok ngaka nebhuèt amot ane efeme akap echí, ngõ ndu básij aré be, ‘Ntá mandem ane bo bábhiki riñi.’ Mandem ane nõ bé báchye kenókó yèndu bábhiki riñi yí ke méghàti bhe menyij èti yi. ²⁴ Mandem mmu ághókó mmik nkem ne yèntiki enyij ene échí aré, yí ke áchí Acha ane ábhõñõ betañ menkem amfay ne fá amík. Apú chõko amem beket ebhén bakwãñwãñ bághókó. ²⁵ Ne nkwañwãñ apú kwáy béku yènyij ányché yí mbõnyune yi apu chép yènyij. Yímboñ ke áchye nepém ne èyú ne yèntiki enyij échák ntá yèntiki mmu. ²⁶ Ayámbi ághókó nyaka mmũ amot ne amuet mmu wu ké manerékeré bho ankem fá amík á-fú. Ápére ghoko yèntiki nneréket, ayambi abhare nebhuèt ane bõneréket wu bábhak ne mpok ane bõ bábhõñõ bébhak aré. ²⁷ Mandem akú enyu yo bé bõ mánján yi ne ndu báyan yi mbo mmũ ane ámò ne amó beyañ enyij amem ejuri, mánkway beriñi yi. Ke sayri sayri, Mandem abhíkí sap nekõ ne yè mmu ywese amot. ²⁸ Èchí nkúbhé mbo enyũ mmũ yweka amot árémé nyaka be, ‘Nepém enesé néfú chi ntá yi, ne yí ke áchye bhesé betañ sékõ, ne yí ke ákú be sembõñ nepém.’ Èchí mbo enyũ mbok batemé bakay bhaka b́arémm be, ‘Besé nkwo séchí bõ abhen Mandem.’ ²⁹ Tèndu séchí yé bõ Mandem, séké kaysi bé Mandem achí mbo enyij ené mmu ákwày básot gol ne yè chí silbha ne yè chí ntáy angoko ne keboñ eki ne

¹⁹17:18 Bo Epikurõs chi bõ abhen bakaysi nyaka be nném enyij ndũ nepém chi menyij ebhen béchye mmu manják.

eka eyi nkwo. ³⁰Mandem aféré ntí ndu menyih ebhen bo bákú ndú mpok ane bo babhikire riñi nkaysi yi. Ke néne, ághàti bo mankem mbankem be yéntiki mmu antiknsem ndú bebú ebhi, ³¹mbonyune abhúré nywop enen yi átàñ bõ mankem enyu ene echi chak. Anán ayap mmu ane átàñ manyé yò, ne atòñ eriñ beku bõ mmik mankem mándíñj mmu wu, ndu ákú yi ápérénssem ndú nepém.”

³²Mpok bághoko ndu Põl árème ãti neperénssem ndú nepém, mbok eyap bare ykò yi, ke bachak barem be, “Sékòñ be ómpet ómfuét òngati bhese ãti neperénssem ndú nepém.” ³³Põl arò ye bõ afú aròk. ³⁴Ke mbok bákòño yí. Bõbho mánòko. Dionisios, mmũ echemé Ariyopagòs, ne ngoré ane áká nnyén bé Damaris ne bo báchák babhak ndú nkwo bho abhen bakoño Põl.

Põl aghati Mbok Ndíndí amem etòk Kòrint

18 Põl afa Atens aròk etòk Kòrint. ²Atemeri mmu Israel amòt aré ane aka nnyén be Akwíla, mmũ atú Póntòs. Ebhikire tat nyaka, ené Akwíla ne ngoré ywi Prísíla bário etòk Ítali mbonyune Klaudio Mfò Rom, achye nyaka eyòñ bé bo Ju mankem mámfá Rom. Põl aròk beghe bho. ³Babhòñ nyaka awó-betik ámòt ne Põl, nó chí betik béghòko bétem ne nden. Põl achòkò ne bho mángoko nòkò bétem. ⁴Põl are ròñ ekeré nenikímuetí bo Israel ndú yéntiki nywòbhé neywémuet enap ankem nòkò epuiti ne bho ne anu nòkò be bo Israel ne abhen Grik mánòko menyih ebhen yi ághàti bho ãti Yesu.

⁵Mpok Sáilas ne Tímòti báfú atú Masi-dónia báchwòbhé Atens, Põl arò betik beghoko bétem aròbhe kũ chí betik beghati bo Mbok Ndíndí ndu mpok nkem ane yi ábhòñ, anu nòkò beku bo Israel mángó kponoroñ be Yesu ke achí Mpeme Mandem afyé nyaka bariop be àtò. ⁶Ke

bõ keka ne yi. Mánsokòti nòkò yi. Akwet nden éne echi yi amuet, arem be, “Ntú bebú bheka aròp ne bhe. Amòya achi pépép. Nebho echòñ ntíknssem ntá yeka ne ndòbhe ròñ chí ntá bo abhen bápú bo Israel.” ⁷Afa ye aré, aròk achòkò eket mmu amòt ane aka nnyén be Títios Jòstòs. Jòstòs abhak mmũ ane áchyé Mandem kenòkò. Ekere yi ébhák kekwo ne ekeré nenikímuetí bo Israel. ⁸Mmũ amòt abhak aré ane aka nnyén be Krispos. Abhak münti ekeré nenikímuet. Yi anoko Yesu Acha ne efo eyi enkem. Beyá bõ Kòrint bachak abhén bághòk nyaka menyih ebhen Põl árèm mánòko nkwo, ne bájwíti bho.

⁹Beti mémòt, Yesu Acha aghati Põl ndú kenó amik anti fúú be, “Óké cháý. Dók ambi béghàti bo ãti ya. Kéchòkò kpak. ¹⁰Nchí ne wò ne yé mmu apú kway beku wò enyih. Beyá bo bachi etòk ene abhen babhak chòñ bõbha.” ¹¹Põl aròk ye ambi béchòkò etòk eyò ndu mmíé ne batàñ á-tándát, antòñ nòkò Eyòñ Mandem.

¹²Bõ Rom bákú nókò Galío góbhanò atú Gris, bo Israel abhen bachi are bágwót nnet ne bákém Põl báròk ndu acha manyé ne yi. ¹³Aré, bághàti Galío be, “Mmúne ánu beku bo mánchyé nókò Mandem kenòkò enyu ené ebhé yesé épú yañ mmu ankũ.”

¹⁴Ke mpok Põl áyàn berem enyih bé ántáná mmuet, Galío arem ntá bo Israel be, “Bé bo Israel, mbò yí aku chí ebéptí enyih ne yé ndak abúabu, mbu nkáá ne bhe. ¹⁵Ke tëndu ndak ane achi chí ãti menyih ebhen bo bårèm ne manyén bo ne bebhé ebheka, be babhòñ mándíñj enyũ bátàñ wu. Mpú kwáy betàñ ayò barak.” ¹⁶Galío árém nókò nò, abók bhó be mámfú amem acha manyé. ¹⁷Bafu nòkò, bakem Sòsténes mmu ane achi nyaka münti ekeré nenikímuet eyò bádén nefí acha manyé. Yé nò, Galío ake fyé ntí aré.

Pǎl afú Kǎrint arǎk Antiǎk

¹⁸ Pǎl apet atat ne bǎnkwo Yesu abhen Kǎrint ndŭ beyǎ manywǎp. Arǎ ye bho, asǎt achwǎnyén arǎk atú Síria ne Prisíla ne Akwíla. Báchwǎbhé nǎkǎ etǎk Kenkreyá, Pǎl amu ntí betǎj be ábhúré bariép amen yi afyé besí Mandem. ¹⁹ Báchwé achwi bǎrǎk Éfesǎs. Pǎl arǎ Prisíla ne Akwíla angǎkǎnyén arǎk achwe amem ekeré nenikímuet, are kém epúítí ne bo Israel. ²⁰ Nkwǎ wap abhen mánóko bárem be Pǎl ántát ne bho ke yi keka. ²¹ Pǎl arem chi be, “Mbák chí nkaysi Mandem chǎj mpetnsem fá ntá yeka.” Arem nǎkǎ nǎ, arǎ bho achwe áchwí bare rǎj.

²² Ágháká nǎkǎ Sesería akó etǎk, arǎk akaka nkwǎ Yesu abhen bachi aré, asep arǎk Antiǎk. ²³ Átát nǎkǎ aré mpǎy manywǎp, afa are kǎ betǎk ne betǎk atú Galéshia ne Fríjia, amfye nǎkǎ bakoŋo Yesu mankem ntí ndŭ nesikánti enap.

Apólos atǎj Eyǎj Mandem etǎk Éfesǎs ne etǎk Kǎrint

²⁴ Mmu Israel amǎt ane áká nnyén be Apólos atwǎ Éfesǎs. Etǎk nebhe eyi ébhák Aleksándriya. Yi achí nyaka mmu ane áriŋj berem kepi ne ariŋj Eyǎj Mandem sayri. ²⁵ Mánaj bátǎj nyaka yí mbi Yesu Acha ne ághàti nyaka bo menyij abhen bédù yi anti beghati bo éti Yesu nkúbhé mbǎ enyu bǎ bechi. Ke ariŋj chí nejwiti enen Jǎn atǎj bo. ²⁶ Amem etǎk Éfesǎs, Apólos abho béghàti bo menyij éti Yesu amem ekeré nenikímuet kebhoŋ becháy. Prisíla ne Akwíla bághókó nǎkǎ Eyǎj Mandem ene yi ághàti bho éti Yesu, básǎt yí eket eyap, mánáŋa batǎj yi menyij ebhen béyíŋj mbi Mandem nkúbhé mbǎ enyŭ bechi. ²⁷ Apólos áku ntí bérǎj Akáiya. Bǎbati bakoŋo Yesu abhen Éfesǎs báfyé yi ntí ne básíŋ ekáti ntá bakoŋo Yesu abhen Akáiya beku be mán-syepti yi sayri. Aghaka nǎkǎ aré, akwak

tontó bo abhen Mandem atǎj bǎ berǎndu ne mánóko. ²⁸ Aré, are kem epúítí ne bo Israel besí bo mankem. Adebhe nǎkǎ bo amik ndu epúítí eyǎ ne are sǎt menyij ebhen bechi amem Ekáti Mandem betǎj kponoroŋ be Yesu ke achí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariép be áto.

Pǎl aghati mbok Yesu etǎk Éfesǎs

19 Ené Apólos achí Kǎrint, Pǎl are kǎ atú Esia. Ako kpát aghaka Éfesǎs. Atemeri mpay bakoŋo Yesu aré. ² Abhép bhǎ be, “Éfǎj Bedyere atwǎ ntá yeka mpok mǎnókó Yesu?” Bákéme yi bé “Á! Yé chí begbok be Éfǎj Bedyere achí sébhákí re ghok.” ³ Pǎl abhép bhǎ be, “Ntí ane bájwítí ye nyaka bhe achi be yi?” Bákéme yi be, “Chí éti menyij ebhen Jǎn ághàti bho ke bájwítí bhese.” ⁴ Pǎl abho ye beku bǎ mánjwímem. Arem be, “Jǎn ájwiti nyaka bo betǎj be bátiknsem ndŭ bebú bhap angati nǎkǎ bo Israel bé bábhǎj ménéko mmu ane átwǎ yi ansem, nǎ chí Yesu.” ⁵ Bǎ Éfesǎs bho bághókó nǎkǎ nǎ, báka bájwítí bho mbǎ bo abhen mánóko Yesu Acha. ⁶ Pǎl anyáŋa ye bǎ amǎ anti. Éfǎj Bedyere abhak ne bho, bábhǎ berem beyǎjǎtǎk nyánǎ nyánǎ ebhén bǎ babhíkí ghǎk, mándem nǎkǎ menyij ebhén Mandem afyé bhǎ anti. ⁷ Bǎ mankem babhak mbǎ batí byo ne apay.

⁸ Pǎl abhak Éfesǎs ndŭ batǎj árát andǎk nǎkǎ ekeré nenikímuet beghati bho Eyǎj Mandem kebhoŋ becháy ankem nǎkǎ epúítí ne bho ndu áyàn be bǎ mándíŋj, mánoko, enyŭ Mandem áyàn bǎ mambak ne yi mbǎ Mfǎ wap. ⁹ Ke mbǎk eyap báchók batú kenoko enyij ene Pǎl árèm. Bǎré rem chí bebéptí menyij éti mbi Acha besí bo mankem. Ndu bákè nǎ Pǎl asǎt bo abhen mánókó arǎk ne bhǎ, ankem nǎkǎ epúítí ne bho éti Eyǎj Mandem amem áchá Tiránǎs yéntíkí nywǎp. ¹⁰ Arǎk ambi béku enyuyǎ ndŭ mamié ápay. Éku bo mankem ab-

hen báchí atú Esia, bágħók Mbok Ndíndí ěti Yesu Acha, nɔ chi bo Israel ne abhen bápú bo Israel.

**Bõ Séva báre yáŋ mbi bébhóŋ
betaŋ amfáy befóŋó bebú**

¹¹ Ndũ Põl átõŋ Eyõŋ Mandem, Mandem achye yí betaŋ békũ menyiŋí maknkay ebhén bo bábhikire ghó. ¹² Ékú kpát bo babho besot bebħókó nden ebhen bétése besí ne nkú yi, mámbare nɔkɔ amuet bõmame, ne bõ mántaŋ nɔkɔ, ne befóŋó bebúbebu mémfu nɔkɔ bo amuet.

¹³ Mpäy bo Israel babhak are abhen bákó mánkũ nɔkɔ befóŋó bebúbebu mémfú méndó bo abhen bõ besõŋori. Báre mɔ bébok befóŋó bebúbebu ndu nnyén Yesu Acha nkwo. Babho ye berem ntá befóŋó bebúbebu be, “Ndu nnyén Yesu mmu Põl ághàti bo ěti yi, fú ka yi amuet.” ¹⁴ Bõ Seva bati tándramot bare kũ nɔ. Seva achi nyaka mungo bachiákap Mandem amot. ¹⁵ Éwak émót efóŋó ebúbu eghati bho be, “Ndíŋí Yesu, ndiŋi Põl, ke báchí ntiki bho?” ¹⁶ Mmũ ane efóŋó ebúbu esõŋori yí akwén bõ amuet arakati nden eyap ne aták bõ mankem kpát bábué báfú bebho bewo ne befuet amuet. ¹⁷ Bo abhen báchí Éfesos mankem, bo Israel ne abhen bápú bo Israel bágħókó nókó ndak ané áfákárí, becháy békém bõ bábhó bechye nnyén Yesu Acha kenókó. ¹⁸ Beyä bo abhen mánókó babho befu kponoroŋ mánsu nɔkɔ bebépti menyiŋ ebhen bõ bákũ. ¹⁹ Beyä bõ abhen bákũ baraká mandem nsé, bátwó ne bekátí-njɔ ebhap menkem básõŋ bho besí bo mankem. Ne mbo báti nyaka bho ti mbũ bechye nkáp ane aghaka bebħok silbha nka besa bepaya nsem byo (50.000). ²⁰ Ékũ Eyõŋ

Mandem ataka mbaŋ ne mbaŋ, endak nɔkɔ chi ambi ne betaŋ.

Éwat ené bo bákú etok Éfesos

²¹ Menyiŋ ebhen befákárí nókó, Põl aku nti eni bé yí abhõŋ befuet atú Masidónia ne atú Akáiya ampetnsem Yerúsalem. Arem be, “Nnáŋ ngáká aré, mbõŋ berõŋ Rom nkwo.” ²² Ató ye bakwak abhi bati ápay, Tímoti ne Erástos, bé mándók ambi atú Masidónia. Yímbõŋ arõp ansem atú Esia ndu mómbiŋí mpok. ²³ Mpok yɔ, esõŋori ébhó etok Éfesos ěti Mbi Yesu Acha. ²⁴ Ntenáten achí nyaka aré ane áká nnyén be Demétriyos. Ásot nyaka Silbha anku nɔkɔ bõbekeré mandem nsé ane bábhõŋi be Atémis. Awó-betik ebhi áre chyè yí ne bo báchák abhen bákũ bho beyä nsay. ²⁵ Demétriyos abhiŋi bho báchém nebhuet amot, arem be, “Bõtá, báriŋi bé keném ekese kenkem káfú chí ndũ awó-betik ane. ²⁶ Bë babhõŋ bágħò ne bágħòk enyiŋ ené Põl ákũ, puyè chí ndiere fá Éfesos, ke atú Esia ankem. Akũ beyä bo báka ne yi ndu yi árèm be, ‘Bõ-mandem abhen bo bágħókó ne amõ bápú bo mandem wáwák!’ ²⁷ Ákway béchõŋti ye betik ebhesé ebhen mbák sébhíkí sot mpok. Ákway beku nkwo bé bo báképere sot ekerákap mandem ngoré Atémis, mbo enyiŋ. Mbák émfákárí nɔ, Atémis mmu áchí mandem ngo ywese apú pere bhak yënyiŋ. Ne yí kě yëntiki mmu atú Esia ne bõ mmik mankem báchyè kenókó!”

²⁸ Bõ bágħókó nókó enyiŋ ne Demétriyos areme, bati átáka bõ amem, bábhõ bébik mandeme nɔkɔ be, “Atémis, mandem bõ Éfesos, chi mandem ngo!” ²⁹ Ebyok ékwén etok Éfesos enkem. Bo barok ayak bákém Gáyos ne Arístakos báyá, barok amem acha etok ne bhó. Gáyos ne Arístakos babhak bõ Masidónia abhen bákó

^{19:19} Ebħok émót ékway nyaka ndu bechye akap ane nkubetik ndũ nywõp nemot.
^{§19:24} Atémis achi nyaka mandem ngoré ntá bõ Grik ane bõ bakaysi be yi ke áchye nebhe.

ne P̄l. ³⁰P̄l are yáŋ berəŋ ndũ nchemti-bõ bhõ be ádem enyiy, ke bakoŋo Yesu kechye yí mbi be ánkũ nõ. ³¹Mbõk bõ-batí etõk bábhák mamuere bhi. Bõbhõ bátó nkwõ eyəŋ menik yi mmuet be ake sá ekak amem áchá. ³²Ebyõk ékwen amem áchá mbõnyune beyä bho bábhíkí riŋi nyaka mbõŋ ndak ane achi amik. Ebhak ye be mbõk bábhik mándõkõ nõkõ eyap ebhe, bácháak mántaŋ mandõkõ nõkõ eyap. ³³Mbõk eyap bághõ nõkõ ndũ bo Israel bátó Aleksánda ambi, bákáysi bé yí ke átwõ ne esõŋori, ékú Aleksánda asá áwõ amfay ndu áyàŋ béréŋ enyiy ndu bétáŋa mmuet. ³⁴Ke báriŋi nõkõ bé achí mmu Israel, bápét bábho bewat mandeme nõkõ be, “Atémis, mandem ane bõ Éfesõs, chí mandem ngo!” Barõk ambi beku enyuyõ ndũ maŋõkõ nywõp ápáy. ³⁵Nsiŋi-bekati ane etõk Éfesõs anu kpát akũ mbaŋ akwen. Abho ye berem be, “Bo Éfesõs! Agha abhíkí riŋi be etõk Éfesõs ke ébhàbheri ekerákak ene Atémis ne ntay mandem enen néfú amfay nékwéné fá amik ntá yese? ³⁶Tëndu yě mmu apú kwáy bétáŋa menyiy ebhen, bábhõŋ mbu béchõkõ chí kpák kechye esõŋori. ³⁷Bäsõt bõbhen bätwõ fá ne bhõ ené bábhíkí ghep yěnyiy amem ekerákak eyese ne yě ebéptí enyiy bábhíkí rem éti Mandem aywese ³⁸Sébhõŋ bõ batí ne manywõp ane bátan manyé. Mbák Demétrios ne bõ eka bábhõŋ ndak ne mmu, mántwõ aré ne wú be mántaŋ. ³⁹Ke mbák ndak ácháak achí ané báyàŋ beriŋi, chõŋ mányure wú amem áchá etõk ndu nywõp enen manyé. ⁴⁰Nchí rem enyuné ne ntí be, bákway bechye bhesé esõŋori bé sétwõ ne ebyõk etõk enyu ené, mbák mámbép bhesé, sepu bhõŋ enyiy ené sérém.” ⁴¹Árémé nõkõ nõ, aghati bhõ bé mánguré. Echem étáka.

P̄l arõk atú Masidónia ne etõk Gris

20 Ebyõk eyõ émáy nõkõ Éfesõs, P̄l abhiŋi bakoŋo Yesu. Arem kepi ne bhõ ndu béfyé bõ nti. Arõ ye bhõ abho berõŋ atú Masidónia. ²Ndũ árõŋ, are fyé bakoŋo Yesu nti amem betõk Masidónia menkem, kpát achwõp etõk Gris. ³Abhak aré ndũ batan árát. Ndu átonŋi mmuet bésõt áchwi andõk Síria, aghõk bé bo Israel bápà békem yi. Ayibhiri nti eni arõbhe sõt chí mbi atú Masidónia békõ amik ámpétnsem. ⁴Bo abhen bákõ ne yi babhak Sopáte mmõ Pírõs mmu etõk Béroa, ne bõ Tesalónika bati apay, nõ chi Arístakõs ne Sekúndus, ne Gáyõs mmu etõk Débe, ne Tímoti, ne bo atú Esia bati apay, nõ chi Tíkíkõs ne Trofímõs. ⁵Étáré nõkõ, bõ bárõ bhesé **bárõk ambi menõŋ bhesé etõk Troas. ⁶Sésõt achwinyén etõk Fílipi, séré koŋo bhõ, mpok epã bo Israel ené bret ane kebhoŋ yís éfuéré. Sékõ anyén anyen ndũ manywõp átáy sétémeri bhõ Troas, ne sébhák aré ndu manywõp tándrámot.

P̄l akũ mmu ane ágú apetnsem ndũ nepém

⁷Ndũ nywõp enén mbi ndũ sõnde, séchõkõ ne bõnkwõ nebhuet amõt ndũ Nenyie Eta. P̄l abhõŋ nyaka bérõ betí. Ékú arem kepi ne bhõ kpáte nenti beti. ⁸Beyä berõŋõ sébhak ndũ mõket ane achí amfay ane bhesé ne bhõ séchémé aré. ⁹Esakámú amõt ane áká nnyén be Yútikõs abhak ndũ echíkí ene nyéséket chõkõ. Mõket ane séchí are abhak ndũ neŋõk eket enen nejwi arat. Ndũ P̄l árõŋ ambi bégháti bhõ menyiy ndũ erõri mpok, Yútikõs abho memõk kenõ. Ákwén nõkõ kenõ, amok akwén amik nefí. Bápere sep be mámpõkõ yi ágú. ¹⁰P̄l aseŋ ye amik akuri akém yí ne amõ á-

**20:5 Bese: “Bese” ätõŋ be bebho ndũ ndõŋ ane, Lukas mmu ásiŋi ekáti ene achem ne boP̄l.

páy abhene, arem be, “Báké cháý, achí nepém”. ¹¹ Pól apet ye nsem amfay. Mányie nókó Nenyié Acha, arem kepi ne bho ndú eróri mpok tē nywop néyí. Aro ye bó arók. ¹² Básot esakámu wu bápētsem anywóp ne yí mbik ne beyä mañák anti.

Pól ako béfú Troas bérõñ Milétos

¹³ Séyámbi ndu áchwí senok berõñ Asos. Yímbõñ anaña ati nyaka békó amik. Séré rõñ né nkaysí bé Pól arõbhe temeri bhesé etók Asos ne sénsot yí aré. ¹⁴ Átémérí nókó bhese Asos, achwe nkwo ndu áchwí ane sechi amem ne besé mankem sérók Mitilene. ¹⁵ Néyí nókó, sérók séchwóp nechyenyén Kios. Népét néyí nókó, sénók séchwóp Sámós, ne ndú ntinywop ségháka Milétos. ¹⁶ Pól anáñ ati nyaka be sémfuet kete Éfesos, mbõnyune abhíkí yáñ nyaka be sénchõñti mpok atú Esia. Are wene be mbák Mandem ánkwák, yi áchwóp Yerúsalem ndú nywop Epä Pentekos.

Menyñ ebhen Pól aghati böbati nkwo Éfesos ke arõ bho

¹⁷ Ségháká nókó Milétos, Pól ató eyõñ be böbati nkwo Yesu abhen Éfesos mántémérí yi are. ¹⁸ Bátémérí nókó yi, aghati bho be, “Bé babhõñ bärññi ndú nepém ena néchí mpóknkem ane menchí atú Esia bébhó nywop enén mbi bégháka echõñ. ¹⁹ Nchí kũ nyaka betik Yesu Acha ne nesep̄tmuet nenkem, ne babhese amík eti mamõ ane átwõ ntá ya ndú bo Israel bápà befye me ndú esõñri. ²⁰ Bärññi ndú ntwó ntõñ Eyõñ Mandem ntá beká bho ne nkõ nõkõ bekēt ne bekēt nke bhese yenyñ ené ékwáy bekwak bhe. ²¹ Nde ya batú bo Israel ne abhen bápú bo Israel bé mántiknsem ndú bebú ebhap mánkõñó Mandem ne bé mámbõñ neka ne Acha ywese Yesu Kristo.

²² “Néne, mérõñ Yerúsalem nkúbhé mbo enyũ Éfõñó Bedyere ányiere me, yẽndu mbíkí riñi enyñ ené éfákari chõñ

ne me aré. ²³ Ndññí chí be Éfõñó Bedyere ághati me bé yẽntiki nebhuēt ane nch-wõbhé chõñ bo mámfyé me ekerékenõñ ne mánychye me esõñri. ²⁴ Ke mpú sot nepém ena mbo enyñ. Nchí yáñ chí be njet tendũ ngwenti, nnáñá betik abhen Yesu Acha áchyé mé nku. Betik ebho chí béghati Mbok Ndññí eti berĩndu ebhen Mandem ábhõñó ne bo.

²⁵ “Nnáñ nkõ mbáñ ne mbañ, ngáti bhe enyũ Mandem ábhák ne bo mbo Mfõ wap, ne néne ndññí bé yẽ mmu yweka amõt apú pere ghõ me. ²⁶ Nchí ghati ye bhe echõñ bé mbák mmu yweka amõt arõp ansem aném ebhi amõ aya apu are. ²⁷ Ngáti bhé yẽntiki enyñ ené éyññí nkaysi Mandem ne yẽ émót mbíkí bhese. ²⁸ Kém ká mmuet sayri, mánkem bõnkwo Mandem ankem nkwo sayri. Báké ghõkõntik be Mandem asõt manõñ Mõywi akũ bo mámbák böbhi. Ne eti yap ke Éfõñó Bedyere ákú mámbak bö batí bhap. ²⁹ Ndññí bé mpok ndó bhe, chõñ nkwo échwē nenti eneka, ne épú rõ bhe. ³⁰ Mpok átwõ ne mpok yõ anáñ ánkwáy, mbõk bõnkwo báyibhiri tetep Mandem mándõbhe rem chí barak ane ápõkõ bho angare ebhi kpát mánja bakoñõ Yesu be mándõbhe koñõ chí bho. ³¹ Sot ye ka mpok ne báké ghõkõntik be nchí ghati nyaka bhe menyñ ne babhese amík, njep nõkõ be batú bëti ne ngósí ndú mamié árá. ³² Néne, nchí fyé bhé amõ Mandem ne nchí rõ bhe Eyõñ eyi ene étõñ be berĩndu ebhi. Eyõñ eyi ékwáy beku mán-gó mánséné, ne ekway bechye bhe áfók ané Mandem ábhúrē ntá bö abhen yi ákú mámbák abhi. ³³ Mpok nchí ne bhe, mbíkí fyé amík ndú nkáp ane mmu ne yẽ chí nden ene mmú. ³⁴ Bẽ babhõñ bärññi bé nku betik ne amõya ndu bebhõñ yẽntiki enyñ ené me ne bo abhen mëkũ betik Mandem ne bho séchebhe. ³⁵ Ndú menyñ menkem, ntõñ be be sébhõñ beku betik be sénkwák bo abhen mmuet apu bho, ne séké ghõkõntik enyñ ene Yesu Acha

árémé be, ‘Éřĩ ntá mmu ane áchíe echa mmu ane áswre sot.’”

³⁶Pšl ánánjá nókó bérém enyij ene yi árèm, bó mankem bátep mánén amík, babho menikmuet. ³⁷Mankem bábhó bedi kebho mámbene noko yi ne mándiebhe noko yi neko be, “Ůnko sayri.” ³⁸Enyij ene ékpík ékú bo bádí kebho ton-tó chi ndũ yi ághátí bho be bápú pere gho yi.

Pšl ărõŋ Yerúsalem

21 Besé ne Pšl séró bõbati nkwo éfesos. Achwi ápókó bhesé sépé serok téé ségháká ndũ etok ene nnyén nekabhe ene bábhijĩ be Kós. Néyí noko sérók séchwóp Ródes. Séfú nókó áré sérók ségháka Patara. ²Aré séghó áchwi áchák ané ărõŋ atú Foníshia. Séchwé séré rõŋ. ³Ségháká nókó nebhuet ane séghò Sáyprós, séró ye Sáyprós ebhe awógho, séfuét bérõŋ ndũ mmik Síria. Sérók séchwóp Táya, nebhuet ane bábhõŋ nyaka bэфéře batu. ⁴Séfú amem áchwí sékó sérók etok. Séghó mpay bakoŋo Yesu are, séchwóko ne bhó ndũ manywop tándrámt. Éfõŋó Bedyere akũ bo baghati Pšl be ákémõ berõŋ Yerúsalem. ⁵Ke ndũ ngwenti mpok ane sechwóko ne bho, sero bho berõŋ. Bó mankem, baghoré ne babhakanem ne bo bárók bétik bhesé kpát bágháka angokonyén. Besé mankem setep manén amík sénikmuet, sékáka batí. ⁶Sérók ye séchwé amem áchwí, bo bápetssem beket ebhap.

⁷Séró ye Táya, áchwí ápókó bhese kpát ségháka Tolemays. Séró áchwí sékó etok sékáka bakoŋo Yesu abhen bachi are, ne sebhak ne bhó ndũ nywop nemot. ⁸Néyí nókó, sero, serok Seséria. Ngati Eyõŋ Mandem amot abhak aré ane aka nnyén be Fílip. Abhak mmu amot ndũ nkwo bo batí tándrámt abhen báybábhé nyaka Yerúsalem be mánkwak noko bõnto. Sérók sechwóko eket eyi. ⁹Fílip abhõŋ bõbaghõsõŋ batí ánwi. Bó kebháy

manem. Mandem áchyé nyaka bho akap berem menyij ebhén yí afyé bó anti. ¹⁰Ené sénánj séchí are ndu mpáy manywop, ndemekepĩnti Mandem amot ane aka nnyén be Ágábos afú atú Judéya atwo aré. ¹¹Atwó ntá yese asot mgbat ane Pšl agwót amo ne bekak ebhi yím-bõŋ arem be, Éfõŋó Bedyere arem be, “Enyune ké bo Israel bágwot chõŋ mmu ane ábhõŋ mgbat ane awu Yerúsalem mámfye yi amo bo abhen bápú bo Israel.” ¹²Séghókó nókó ndak wu, besé bho sékò nyaka ne yi ne bõnkwo abhen bachi Seséria séník Pšl mmuet bé ákérõŋ Yerúsalem. ¹³Ke Pšl akeme chi be, “Ndaká yí bádĩ enyune? Bãyem ntĩ ena amem! Menká be mámfye me ekerékenõŋ, ne yě chí newú nká begu ěti Yesu Acha.” ¹⁴Ne ndu sébhíkí kwáy beku yi anjibhiri ntĩ eni, séró, sérem be, “Émbák mbõ enyũ mbõŋ Mandem Acha áyàn.”

¹⁵Manywop ayõ áfúéré nókó, sétõŋti menyij ebhese, séfá sebho berõŋ Yerúsalem. ¹⁶Mbõk bakoŋo Yesu abhen Seséria barok ne bhesé básót bhesé eket Násõn mmũ Sáyprós ane sébhõŋ nyaka béchwóko eket eyi. Násõn áchi nyaka mmu amot ane áyámbi bebhak nkoŋo Yesu.

Pšl arok begho Jems

¹⁷Mpok séchwõbhé Yerúsalem batí bõnkwo abhen bachi áré básót bhese ne maják. ¹⁸Néyí noko Pšl asot bhesé sérók begho Jems. Bõbati bõnkwo bachak abhen Yerúsalem mankem bábhák are. ¹⁹Pšl akaka bhó aghati bhó yěntiki enyij ene Mandem ákú nénti bo abhen bápú bo Israel mpok yí ákũ betik Mandem nenti nap. ²⁰Bághókó nókó menyij ebhen yi areme báchye bakak ntá Mandem. Barem ye ntá Pšl be, “Manó, wõmbõŋ õgho ndũ beyã nká bo Israel mánókó Yesu, ne bábhuet befyẽ betañ ndu bebhũere bebhé Moses sayri. ²¹Bo Israel

abhen fá Yerúsalem bárem bé žkò žn-gati nòkò bo Israel mankem abhen báchí amem betòk bechak be mámféré ntí ndű bebhé Moses ne be mándò bésyép bōbhap, ne be mándó békóño bepiñ ebhen bachĩmbi bhap. ²² Chòñ sénkũ ye ná? Bò bábhòñ chòñ beghok be wò ɔtwò! ²³ Őbhòñ ye bekwũ chí enyiñ ene séghàti wò. Bò bati anwi mányie mgbá ne Mandem. ²⁴ Dók ye ne bho amem ekerákap be mánsó besí ne Mandem, betòñ be nku yap amay. Wòmbòñ chyě nkáp ane bo bábhòñó bechye ke mámu bati yap. Chòñ eyo énkũ yěntiki mmu andiñi bé menyiñ ebhen bárèm žti ye bépú tetep, ne bé žbhùre bebhé Moses. ²⁵ Mbák chí bakoño Yesu abhen bápú bo Israel, séto bo bekáti ndu bégháti bhó bé báké nyié yěnyiñ ene báchyé ntá mandem nsé mbo akap. Ne bé bábhíkí bhòñ ménýié manòñ ne nnya ane manòñ ami ábhíkí ròñ amik, ne bé báké fye amò ndű barak epúsí.”

²⁶ Néyí nókó, Pšl asòt ye bōbhò bati anwi, bó mankem básó besí ne Mandem. Aròk ye amem ekerákap Mandem beku bō bati mándiñi kponoròñ nywòp enen nesò-besí enap ne Mandem némay, ke mánychye akap žti yěntiki mmu wap ndű nkwo bho bati anwi.

Bákém Pšl amem ekerákap Mandem

²⁷ Manywòp tándrámòt ane Pšl afyé áròp nókó kekwoť memay, mbòk bo Israel abhen bafu atú Esia bághó Pšl amem ekerákap Mandem. Mányíkisi batĩ bo be mánkém Pšl, ne bákém yi, ^{††28} mámbik nòkò be, “Bo Israel, kwak ka bhesé! Ghó ká mmu ane ákò antòñ nòkò bebéptí menyiñ žti bo bhesé ne bebhé Moses ne žti ekerákap Mandem ene. Akũ kpát néne asòt bō abhen bápú bo Israel achwe fá amem ekerákap ene ne bho. Anyòp Eket Mandem ne épet epu ekeré bedyere!”

²⁹ Bárèm nyaka enyuyò mbònyune mǎnáj nyaka bághó Pšl ne Trofímòs mmu Éfesòs, amem etòk. Ekũ basòt be Pšl achwe amem ekerákap ne yi.

³⁰ Ebyòk ékwén ye etòk enkem ne bo babho bejet mándòkò nòkò ndű ekerákap. Bákém Pšl baya gbaka gbaka gbaka báfú ne yi batiñ batiép babhĩnywòp ekerákap. ³¹ Ne ndu báyàñ beway Pšl, eyòñ érók ntá mungo batemé nenu Rom be, ebyòk ékwén amem etòk Yerúsalem enkem. ³² Témté wu, asòt batemé nenu ne mbòk bōbati bhap básép baròk are. Bo bághó nókó yí ndű átwò ne batemé nenu, bábhót beden Pšl. ³³ Mungo batemé nenu akém yi ne achye eyòñ bé mámfé yi ne ngem epay. Abhép bho be, “Mmũ-ne chí agha? Akũ yi?” ³⁴ Bōbhò bábhò bebik mandem nòkò menyiñ kekuri kekuri enyu ené mbòk bárèm eyap enyu, bácháak mándem nòkò eyap. Ebyòk eyo ékũ mungo batemé nenu kékem ntí ne nnet ndű ndak ane áfákári. Aghati bōbhi bé mansòt Pšl mandòk mamfye amem ebhá batemé nenu. ³⁵ Ágháká nókó ndu nkók ane béchwe anywòp, batemé nenu bápókò yi ndű bághó bé beyǎ bo abhen bachi are babho bétwò ne baraká betañ. ³⁶ Beyǎ bōbhò báre koño yi mándem nòkò be, “Wáy ka yi!”

Pšl átaña mmuet besí eká bho

³⁷ Ndu éróbhé kékwoť be batemé nenu manchwe amem ebha, Pšl abhép mungo wu be, “Étá, chòñ žnka bé ngátí wò, ndak-a?” Mungo wu aghok nòkò ndű yi árèm chí Grik, abhép yi be, “Őrĩñi eyòñó Grik-e?” ³⁸ Pú wó žchí mmu ĩjip? Pú wò ke òkũ bo báguébhé esòñòri etòk ne òkũ bawǎy bho nka enwi bárók ne wò amem baso?” ³⁹ Pšl akeme yi be, “Puyě me. Nchí mmu Israel, mmò etòk Tásòs, etòk eghe ene ebhòñò menwòp atú Sil-

††21:27 Éghaka nyaka manywòp tándrámòt ke mmu ane ányú nku ne Mandem amu ntí ndu bésó besí ne Mandem.

isha. Nnikmuet, chye me epok ndem kepi ntá bo abhen.”⁴⁰ Mũngo wu akaa. P̄l ate ye ndũ nkók ane bechwe anywóp asá awó amfay be bo mánkwen kpák. Bák-wén nókó kpák, abho ye berem kepi ne bhó ndũ Híbru, eyoñótak eyap.

22 P̄l arem be, “Bótá ne bómá, Tá ká batú mǎngok enyiñ ené mbónj bberem ndu bétáña mmuet besí ebheka.”

²Bó bághók ndũ yi árem chí eyoñ bo Israel. Mbǎñ akwen chák. P̄l arók ye ambi berem be,

³“Me, nchí mmu Israel. Nchí mmó Tásos atú Silísha, ke ngo chí fá Yerúsalem amó ntóñ ngo ywese, Gamáliel. Ngók ekátí chi anten eyi. Atóñ me bekoño bebhe bachĩmbi bhesé mbo enyũ ébhónj bēbhak ne nchyé mmuet bekoño Mandem mbo be mankem abhen bǎchí fá echóñ.

⁴Nchí chye nyaka nenyok ntá bo abhen bákòño Mbi Yesu wu kpát mbók mángu nókó, ne níkémti nókó baghoré ne babhakanem mámfye nókó bhó ekerékenóñ.

⁵Mũngo bachiákap ne bō echemé bō batí etók bákwayé béte me ntísie bé nchí ku nyaka enyu yó. Ntá yap ke nchi nsót nyaka bekátí ndu beróñ ntá batí bo Israel abhen Damáskos. Mbōñ betañ békémti bakoño Yesu aré be mpétsem Yerúsalem ne bhó mányché bō ntémsí.

P̄l aghati enyũ éfákári ke yi ayibhiri abhak nkoño Yesu

(Bk 9.1-19, 26.12-18)

⁶“Ndũ nchí rón, ngáká nókó kékwót etók Damáskos, mbo nkárénká byó ne epay ne ngósí, etañtí bediéré bífú amfay témchok békwen bekap me, mban agho tontó. ⁷Ékú nkwen amík ngók eyoñ ndũ érem ntá ya be, ‘S̄l! S̄l! Óchye me nenyok ndaká yí?’ ⁸Nkeme be, ‘Acha chí wó agha?’ Eyoñ ékéme be, ‘Chí me Yesu Mmu Násáret ke jóchye nenyok.’ ⁹Bō abhen nkó ne bhó bághó nkwo bediéré ebho ke báke ghók eyoñj mmu ane árem kepi ne me. ¹⁰Ngók nókó enyiñ ené eyoñ eyo

éghàti me, ndem be, ‘Acha, jóyàn me nkũ yi?’ Acha arem ntá yá be, ‘Faté dók Damáskos. Aré, chón mǎngátí wó yēntiki enyiñ ené Mandem áyábhe be óbhóñ beku.’ ¹¹Etañtí bediéré ebho békú nkepere kwáy begho mban. Bō nkó ne bhó bǎróbhé kem me chí ndũ awó kpáte ségháka Damáskos.

¹²“Mmu amót abhak Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Abhak mmu ane ákòño Mandem sayri, mmu ane ábhùre bebhe ebhesé bo Israel, ne mmu bo Israel mankem abhen bǎchí aré bǎchyé kenókó. ¹³Ananías atwó ntá ya, ate me nékú mmuet arem be, ‘Manó wa S̄l, pet bo begho mban.’ Témté wu amík ánéne me mpet mbo béghe mban. Ngó yé yi.

¹⁴Arem ntá ya be, ‘Mandem bachĩmbi bhesé ayap wó bé óndíñi enyiñ ene yi ati beku. Ayap wó be óngó ane babhiñi be Mmu Chak. Ayap wó be óngók enyiñ ene éfú yi anyu. ¹⁵Ayap wó ne ntí bé chón ómbak ntísie aywi ndu bégátí yēntiki mmu menyiñ ebhén jóghó ne ebhen óghoko. ¹⁶Óképere chóni ye mpok. Faté mánjwítí wó, óndó Mandem anso bebó bhe, ómbiñi nókó nnyén Acha.’

P̄l árem ndũ Yesu átó yi ntá abhen bápú bo Israel

¹⁷“Mpet nókó nsem Yerúsalem, ewak émót ndũ nchí nikmuet amem ekerákap, ngó kenó amík antifu. ¹⁸Ngó Yesu Acha téé ndũ ághàti me be, ‘Ku ayak dō Yerúsalem. Bō abhen fá bápú noko chón enyiñ ene jóghàti bhó éti ya.’ ¹⁹Nkeme yi be, ‘Acha, bō babhón bǎrínji sayri be nchí rón nyaka yēntiki ekeré nenikímuetí bo Israel nkũ nókó be mánkémtí bo abhen mánóko wó, ne manden, mámfye nókó mbók yap ekerékenóñ. ²⁰Ne mpok báyway Stífin ntísie aywe, mbak aré nkwo téé, mbabheri nókó nden bo abhen bátémtí yí ne batay baway. Nka bé mángwáy yi.’ ²¹Ke Acha aghati me be, ‘Fá Yerúsalem dók mbo enyũ ngátí wó. Dók mbónyune

nchí tó wə nekə nesie ntá bo abhen bápú bo Israel.”

²² Ndű Pől árəm menyij ebhen beyă bo abhen bachi aré bátá batú mángoko nəkə sayri. Ke netaka yí átáká bo Israel beyă bóbho bábho bebik ne eyə etanətan be, “Naŋá ká yí, apú mmú ábhák nepém.”

²³ Ndű bábik, bábho befok nden eyap nkwo ne báre toko mfok mántak nəkə amfay. ²⁴ Mmú ntí batemé nenu Rom ághó nókó nə achye eyə be batemé nenu mansot Pől manchwe ne yí amem ebhá eyap. Aghati bə manden yi ne ékpá beku yí ángátí bhó enyij ene yí akú ke bo Israel bərə bé nti ne yí kpát mámbiki nəkə enyuyə. ²⁵ Bágwót nókó yí ndu beden, Pől abhép münti batemé nenu amət ane achi are tee be, “Ébhé échyé wə betan bé ɔndém mándén mmu Rom ene bábhiki re yij mbə manyé ayi mángó bé aku enyij?”

²⁶ Münti batemé nenu wu ághókó nókó nó afa arək ntá mungo batemé nenu arem be, “Óyàn beku nə yi? Mmú-ne abhə betan mbə mmu Rom. Ɔbhé mándén yí?”

²⁷ Mungo batemé nenu ághókó nókó nə, arək abhəp Pől be, “Ghatí mé, ɔchí mmu Rom tetebhe?” Pől aka be, “Nchí mmu Rom.” ²⁸ Münti batemé nenu wu arem ntá Pől be, “Nchóntí beyă nkáp ke báchyé me betan mbə mmu Rom”, Pől akeme yí be, “Ke me Pől nchí mmu Rom te nebhé ena.” ²⁹ Ékú batemé nenu abhen bábhó bebhəp yí menyij báfere yi amə témté, bə kepere bhép yi yenyij. Becháy békém mungo batemé nenu nkwo mpok yí árinj bé Pől mmu yí ákú bákémé báfyé ngem amə chí mmu Rom.

Pől ate besí echemé bəbatí etək

³⁰ Mungo batemé nenu are yán bérinj mbə enyij ene bo Israel bərəm bé Pől akə. Néyí nókó, arem ye be mámféré Pől ngem amə. Achye eyə bé bəbatí bachi-əkəp ne bəbatí etək mankem máncókó

mánjinj ndaká Pől. Báchókó nókó achye eyə básot Pől bakə yi ate besí bhəp.

23 Pől atep bə amík aməet arem be, “Bəma, mpoknkem ane nchí besí Mandem ne kpaté ehənti ena nechi amem pépép.” ² Mpok yi areme nə, Ananías mungo bachiəkəp Mandem, achye eyə be bo abhen bachi kəkəwət ne Pől mándep nnyu yi. ³ Pől arem be, “Wə ebhókóri nkok ane bawati ne mbi pépép be bo báké rinj! Chənti Mandem andep wə. Ɔchókó afo básot ebhé ɔntan me, ne ʒrəm be mándep me ené ebhé ebhiki chye wə betan ebhə? .” ⁴ Bo abhen báté kəkəwət ne Pől bábhəp yi be, “Ɔsəkoti mungo bachiəkəp Mandem-e?” ⁵ Pől akeme be, “Bəma, mbíkí rinj mbə be chi mungo bachiəkəp. Ékátí Mandem érəm be, “Ókérem ebəbu éti münti bəbhe.”

⁶ Pől aghə nəkə be mbək bə bati bhə bachi chí bənkwo Sádusi ne be báchak babhak bənkwo Fárisi, abík besí bə echeme arem be, “Bəma, nchí múnkwə Fárisi ne mmə bənkwo Fárisi. Nté fá acha manyé chí ndu nnókó bé chənti Mandem ankə bawú mámpetnsem ndu nepém.” ⁷ Arem nəkə nə, epátí ékwén nénti bənkwo Fárisi ne bənkwo Sádusi ne echeme ékóre. ⁸ Éfákári nyaka enyu yə mbənyune bənkwo Sádusi bərəm be bawú bápú kway bepətnsem ndű nepém, ne be bəángel bápú, ne yenyij epu ene bábhinj be befoŋə. Ke bənkwo Fárisi mánoko be chənti bawú mámpetnsem ndű nepém, ne be bəángel bachi ne befóŋə nkwo bechi. ⁹ Éremé ebyək ékwén, mbək batənti ebhé Mandem abhen báchí bənkwo Fárisi báfate báre rem ne eyə etanətan be, “Səbhíkí ghó yə ebéptí enyij ene mmú-ne ákú. Ngufú efóŋə ke éghátí yi enyij ne ngufu ángel ke árémé kepi ne yi!” ¹⁰ Bétáná bəyá béchá, erəp chí békem bati ne amə. Ékə mungo batemé nenu abhənti becháy be bákway bedakati Pől. Achye ye eyə be batemé nenu bhi

mánsep mámfónj Pšl ntá böbhə mándək amem ebhá batemé nenu ne yi.

¹¹ Égháká nókó ne beti Yesu Acha atwó ate nepakámuet Pšl arem ntá yi be, “Óké chay! Nkúbhé mbə enyu órémé řti eya fá Yerúsalem, ɔbhəj béku enyuyə amem etək Rom nkwo.”

Bö Ju bate eyu beway Pšl

¹² Néyi nókó, mbək bo Israel bákém echemé báte eyu beway Pšl. Mányú nku be bapu nyie nenyie ne yěnyij bápú nyu kpáte mangway yi. ¹³ Mpäy bo abhen mányú nku yə báchá besa bəpay. ¹⁴ Barək ntá böbatí bachiäkap Mandem ne böbati etək baghati bhə be, “Sényü nku, séyíkí mmuet bé sépú nyié ne sépú nyú yěnyij te séngway Pšl. ¹⁵ Bě ne nkwo Echemé bö batí etək tó ye ka eyəj ntá mungo batemé nenu bé ántó Pšl ntá yeka mbə be báyəj begbok eyəj manyé eyi sayri. Mbák émfákáří nó, chəj séngway yi ambi.”

¹⁶ Mmüfu aghók řti nekatínet enə. Abhak mmö manə Pšl. Afa arək amem ebhá batemé nenu aghati Pšl. ¹⁷ Pšl abhiñi münti batemé nenu amət aghati yí be, “Sət esakámu ané dók ntá mungo ne yí. Abhəj enyij bégháti yi.” ¹⁸ Münti wu asət yí arək ntá mungo wap arem be, “Pšl mükənəj abhiñi me arem bé nsət esakámu ané ntwó ntá ye ne yí mbənyune abhəj enyij bégháti wə.”

¹⁹ Mungo batemé nenu akém yí ndu awó aya bärək ansem, abhép yí ansem ansem be, “Ntiki ndak óyəj beghati me?”

²⁰ Akeme yí be, “Böbatí bo Israel báte eyu be mángáti wə ónsət Pšl ɔnsep ne yí ndu echemé batəj manyé egho mbure mbə be báyəj chí bériñi ndaka ywi sayri. ²¹ Ke kéka ne bhó. Bö bhəp bábhesé ambi mánəj be mankem yí mangway. Bácha batí besa bəpay. Ne mányü nku bé yěnyij bápú nyie ne yěnyij bápú nyú kpáte mángwáy yí. Mánəj batəjti mmuet, barəbhe noj chí bé óntó Pšl

antwə.” ²² Mungo batemé nenu aya yí batú be, “Dók, ke kéku yě mmu andíñi bé ɔgháti me ndak ane.”

Bátó Pšl Seséria ntá góbhano Féliks

²³ Mungo batemé nenu abhiñi ye bö batí batemé nenu bhi bapay aghati bhə be, “Sət ka batemé nenu batí besa byo, bö batí besa bérát nsem byo abhen bákə ne mponjndík, ne batemé bakəj besa byó. Tonjí ká mmuet bésət Pšl ndu nkarenka nénenamət beti ebhen echəj, mándók Seséria ne yi. ²⁴ Chiř mponjndík ene Pšl ákə ne yó. Ne ku Pšl áchwóp dok ntá góbhano Féliks ené yěnyij ebhiki fakari ne yi.” ²⁵ Árém nókó nó, asíj ekáti ené érəm be,

²⁶ “Me Klaudios Lísias ke nchí siñ ekáti ene ntá Eta yese góbhano Féliks. Eta, nchí to wə bakak. ²⁷ Bo Israel bakem mmu wu báre yáj beway yi. Ngók nókó bé yi abhəj betəj etək Rom mbə mómik, nsət batemé nenu bha ndək mféré yi amó yap. ²⁸ Nsət yí ndək ndu áchá manyé agho wap bériñi ndak ane yí aku. ²⁹ Aré, ngó bé abhiki ku yěnyij ené éyəj be mángwáy yí, ne yě chí ene ékə mámfye yi amem ekerékenəj. Báre rem chi barak ane ayíñi bebhé bhəp. ³⁰ Ne mmüfu ágháti nókó me ansem ansem bé bo Israel báte eyu beway yi, témté wu ndem bé mbəj beto yi ntá ye. Ngáti bo abhen bábharé yí ndak amuet be mántwó ntá ye mangati wə ndak ane yí ákú.”

³¹ Batemé nenu bákə mbə enyu mungo wap ágháti bhó. Básət Pšl betí bhə bärək ne yi kpát bəgháka Antipatris. ³² Néyí nókó, batemé nenu abhen bákó chi ne bekek bəpetnsem amem ebhá. Báró abhen bákə amfay mponjndík mándók Seséria ne Pšl. ³³ Bəgháká nókó Seséria, báchye ekáti ntá góbhano, bärə Pšl amó yi. ³⁴ Ápáy nókó ekáti yə, abhəp Pšl be, “Ayé atú etək chí ane?” Pšl akeme yí be, “Silísha.” Ághókó nókó nó, ³⁵ arem ntá Pšl be, “Bo abhen bábhəjə ndak

ne wə mǎnǎŋ mántwó, chəŋ ngók nnyé ene.” Achye ye eyəŋ bé mámfyé yi anywóp amem áchá ane góbhano, mámbaheri nǎko yi. Áchá wu chi ane Hérod áté nyaka.

Básót nnyé Pǎl ntá Félíks

24 Éfuéré nókó manywəp átay, mǔngo bachiákap Mandem ane áká nyén bé Ananías asep arək Siséria ne mbək böbatí etək, ne ntaŋanyu amət ane áká nnyén bé Tetúlós. Báchwóbhé nókó besí góbhano Félíks, babho bebhat Pǎl barak amuet. ²Bábhíŋí Pǎl, achwe anywóp. Tetúlós abho béréŋ éti yi ntá góbhano be,

“Éta! Éti ye kpák achi fá etək eyese ndú eróri mpok, ne éti neku ywe ane ndíndí, egúpsí échí etək. ³Enyu ené ókè menyiŋ ebhen ne yéntiki ebhak ené ókè bhó, séka bho ne sékàka wə. ⁴Mbíkí yaŋ béchóŋti mpok aye tontó, nchí nik chi mmuet be ónsébhé nti ené amik óngók mbiŋí ndak ané sébhóŋđ beghati wə. ⁵Ségho bé mmü-ne chí nchye esəŋəri ane tóŋ séngó ne nyəŋ-ndak ndú nkwo bo Israel mbaŋ enkem. Achí nkwo mǔnti ndú eká bho abhen bábhíŋi be bo Násáret. ⁶Aku kpát are yaŋ beguəp ebyək amem ekerákap awu Yerúsalem, ke sékém nó yi. [Mbú sétəŋ yi bekoŋo ebhé, ⁷ke Lísias mǔngo batemé nenu atwó afəŋə yí amə yese ne betəŋ, ⁸yí bé bo abhen bábhóŋđ ndak ne yi mántwó ntá ye.] Mbák wəmbəŋ óndém kepí ne yi, chəŋ óndiŋi be yéntiki enyiŋ ene sérəm be yi ákú échí tetep.” ⁹Tetúlós árém nókó nó, bo Israel báchéŋ ne yí báká be yéntiki enyiŋ ene yi árémé bé Pǎl ákú echi tetep.

Pǎl ataŋa mmuet besí Félíks

¹⁰Góbhano atəŋ ye ne awə be Pǎl andem kepí. Pǎl abho berem be,

“Ngə bé ónǎŋ ótaŋ manyé amem etək ene ndú beyǎ mamie, ne mbəŋ maŋák bétǎŋa mmuet besí bhe. ¹¹Mbák óm-

bép, chəŋ wəmbəŋ óndiŋi be ebhíkí cha manywəp byo ne apay ené ndóŋó Yerúsalem ndu bechye Mandem kenókó. ¹²Ne bo Israel bábhiki ghó me ndú nchí kem epúítí ne yé mmu amem ekerákap Mandem, bábhíkí ghə me ndú nchí nyikisi batí-bho be máncnye esəŋəri amem ekeré nenikámuetí ne yé chí ndú nebhuet achak amem etək. ¹³Ne bápú kwáy betəŋ kpoŋoroŋ bé nku menyiŋ ebhén bábhàt né me amuet. ¹⁴Ke nká enyiŋ émót besí bhe kpoŋoroŋ. Nchí koŋo Mbi ané bo Israel bərəm be abhəŋ bekwéné ndu nchí nikmuet nchyé nǎko kenókó ntá Mandem bachímbi abhese. Ne nnókó yéntiki enyiŋ ene bebhé Moses béyàŋ senku ne yé chí ebhen bechi amem basiŋí baremé kepinti. ¹⁵Mbákánti ne Mandem enyumót mbo bhó, bé ewak émət chəŋ yí anku bawú mankem abhen báchí chak besí bhi ne abhen bapu mámpetnsem ndú nepém. ¹⁶Éti yo ke nchí ku yéntiki enyiŋ bé nti ena némbák pépép ne Mandem, némbak pépép ne bo.

¹⁷“Nnǎŋ ntat nyaka mpáy mamié kerəŋ Yerúsalem. Ndək ye aré ne nkáp béchyé nekwak ntá bachébhébhə etək eya, ne béchyé akap ntá Mandem. ¹⁸Ené nchí Yerúsalem ndu batí barak ayə ápáy ké bághó me amem ekerákap. Bághó me ndú nchí naŋa beku mbo enyu ebhé Moses érəm bé mmu anku beso besí ne Mandem. Eká bho épú nyaka are ne me, ne yé chí ebyək. ¹⁹Ke mbək bo Israel abhen báfú atú Esia bábhak aré. Bo babhəŋ bétwə fá mántebhe me besí bhe mbák bágho be nku ebéptí enyiŋ. ²⁰Mbák épú nó, bép bo abhen bachi fá téé, be bo babhəŋ mandem bekwéné ebhen baghə ebhe eya mpok ntée amem echemé böbati etək. ²¹Bábhiki bhəŋ enyiŋ ene bərəm be nku, ebhiki fuət chi enyiŋ émət ene mbíkí ndem mpok ntée nenti enap be, ‘Chəŋ bawú mámpetnsem ndú nepém.’”

²²Félíks aríŋi nyaka sayri éti Mbi Yesu Acha. Ékú ághókó nókó enyiŋ Pǎl areme,

ábhúré manyé, arem ntá bo Israel bé Lísias mungo batemé nenu ántwó chõj mkpót nnyé eneká enen. ²³ Achye ye eyõj ntá münti batemé nenu bé ámfyé Põl anywõp, mambabheri nõkõ yi, ke ámbõj ngangãj mandú. Ne be báké kañ mamuere bhi berõj begõ yi ne bechye yi nekwak.

Félikis abhure nyé Põl ndü mamié ápáy

²⁴ Éfuéré nõkõ mpãy manywõp, Félikis ne ngré aywi Drusíla batwõ. Drusíla abhak mmu Israel. Báto mmu be ambiñi Põl. Atwõ nõkõ, bátá batu bare ghok ndu yi árèm enyü mmu ákway bebhõj neka ne Yesu Kristo. ²⁵ Ndü Põl ákèm epúfí andeme nõkõ enyü mmu ákwày bebhak chak besí Mandem ne enyü mmu ákwày békém mmuet be áké kú bebé, ne éti nywõp enen Mandem ábhõjõj betãj yéntiki mmu, becháy békém Félikis, arem be, “Dók kpík, nnañ mbõj épók chõj mpet mbiñi wõ.” ²⁶ Árém nõkõ nõ, abhaka ntí be ngufú chõj Põl anchye yí besõj. Ékú are bhiñi yí mpok ne mpok andem nõkõ kepi ne yi. ²⁷ Are kú enyu eyõ ndü mamié ápáy kpáté Pósiõs Féstõs ásót épók eyi mbõ gõbhanõ. Ndu Félikis ayañ bo Israel mámbõj mañák ne yi, arõ Põl ekerékenõj.

Põl arem be mánten nyé eni ambi ntá Mfõ Rom

25 Féstõs arõk Seséria bébhó betik mbõ gõbhanõ atú Judéya. Éfuere nõkõ manywõp arat, afa akó Yerúsalem. ² Aré, bõbati bachiákãp ne maném bo Israel barõk batemeri Féstõs babho bebhãt Põl barak amuet. Ne manik Féstõs mmuet be, ³ ankwañ bõ beku manto Põl Yerúsalem. Mãnañ bati nyaka be bo mámbésé ambi mankem yi mangway. ⁴ Féstõs aghati bhõ be, “Põl achí ekerékenõj amem etõk Seséria ne mbõj nkaysi berõj aré mandú mpok. ⁵ Bõbatí bheka mánkõjõ me Seséria ne mbák yi

abhõj bekwéné chõj mándem besí ebha aré.”

⁶ Féstõs abhak ne bhõ mbõ manywõp ánèn ne byó. Apet ye nsem Seséria. Néyi nõkõ, achõkõ ndü enõkõ manyé eyi, achye eyõj bé mánsót Põl mántwõ ne yí. ⁷ Bãtwõ nõkõ ne yí bo Israel abhen báfú Yerúsalem bákãp yí báfyé néntí mándeme nõkõ bé Põl ákú beyã bebéptí menyij. Yé nõ, bõ kekway betõj kponõroñ menyij ebhen bõ bárèm bé yí akú. ⁸ Põl abho bétãña mmuet andem nõkõ be, “Bekwéné bépú ne me wáwák beyij ebhé bo Israel ne ebhé ekerákãp ne yéchi ebhé Mfõ Rom.” ⁹ Féstõs áyãñ nyaka bo Israel mankõj yi. Ékú abhep Põl be, “Õkõj béko Yerúsalem bé ntãñ ndak ane aré?” ¹⁰ Põl akeme be, “Nchí fá amem acha manyé Mfõ Rom, ne fá ke bábhõjõj bétãñ nyé enen. Wõmbõj õrijí be mbíkí kú bo Israel bebé. ¹¹ Mbák nkwen ebhé ne nkú enyij ené éyãñ be mángwáy me nká newú. Ke tẽndu barak ané bõ bábhãt me amuet apú tetep, yé mmú apú kwáy befyé me amó yap. Nyé ena nébhõj bérõj ntá Mfõ Rom.” ¹² Féstõs ághókó nõkõ enyij Põl árémé, abhiñi batãñã manyé abhi bárèm kepi. Aghati ye Põl be, “Õrem bé nyé ene néndók ntá Mfõ Rom, ne chõj òndõk ntá Mfõ Rom.”

Põl ate besí Agripa ne Benis

¹³ Éfuéré nõkõ mpãy manywõp, Mfõ Agripa ne mómayi ane ngré Benis bárõk Seséria ndu békákã Féstõs. ¹⁴ Bãtát nõkõ áré mpãy manywõp, Féstõs aghati Mfõ Agripa éti nyé Põl be, “Mmúfú achí fá ane Félikis arõ ekerékenõj. ¹⁵ Ne mpok nchí Yerúsalem, bõ batí bachiákãp ne bõ batí etõk béré bhat yí barak amuet ne béré yãñ be menchyé eyõj mángwáy yi. ¹⁶ Ke nkeme bhõ be epijí bõ Rom ébhíkí ka be mángwáy mmu ené babhíkire tañ yi. Mmu abhõj bété besí ne besí ne bo abhen bátí yí anchye eyi eyõjõ manyé. ¹⁷ Bãtwõ nõkõ ye fá, mbíkí chõñti mpok.

Néyí, nchyé eyɔɔ be mánsót mmũ wu mantwɔ ndu acha manyé ne yi. ¹⁸ Mpok bo abhen bábháré yi barak amuet báfáté, bǎke rem yě ndak abúabu mbɔ ane nkaysi be bɔ bakway berem be yi aku. ¹⁹ Báré kém chi epáítí ne yí ɛti baraká Mandem ayap ne ɛti mmu ane ákà nnyén bé Yesu ane ánáɔ ágú, ke Pǎl árè̀m bé achi nepém. ²⁰ Ngó nǎkó bé mbíkí riɔi enyũ mǎkwáy beku be mbɔɔ nejwímem ndu barak ane, mbép Pǎl mbák yi akɔɔ berɔɔ Yerúsalem be mántaɔ nnyé eni aré. ²¹ Ke Pǎl keka. Ate chí be mambabheri nǎkɔ yi kpate Mfɔ Rom antáɔ nyé eni. Nchyé eyɔɔ be mambabheri nǎkɔ yi kpate mpok ane métò yi ntá Mfɔ Rom.” ²² Mfɔ Agripa arem ntá yi be, “Chɔɔ membɔɔ nkɔɔ beghok ne batú enyɔɔ ene yi árè̀m.” Festɔs akeme yi be, “Chɔɔ ɔngok yi mbúré.”

²³ Néyí nǎkó ye, Mfɔ Agripa ne mómayi Benis bárɔk amem áchá-etɔk ne beyá kenókó, báchwé ne bǔbati batemé nenu ne manem bǔ etɔk. Festɔs achye ye eyɔɔ bé batemé nenu mánsót Pǎl mántwɔ ne yí. ²⁴ Bátwɔ nǎkó ne yí, Festɔs arem be, “Mfɔ Agripa ne be mankem abhen báchí fá ne bhese, ghó mmúré. Bo Israel mankem abhen Yerúsalem ne abhen fá Seséria bátwɔ ntá ya mpoknkem, mámbik nǎkɔ be, ‘Apú mmu ane bárɔ be ámbák nepém.’” ²⁵ Ke mbíkí ghó nyaka enyɔɔ ené yi ákú be mangway yi, ne tǎndu yím-bɔɔ áré̀mé be manyé ayi abhɔɔ bérɔɔ ntá Mfɔ Rom, nka ne yí. ²⁶ Yě nɔ, mbíkí bhɔɔ esáyí enyɔɔ besɔɔ ntá Mfɔ Rom ɛti yi. ɛtiyɔ ke ntwɔ ne yí besí ebheka, ne sayri sayri, besí ebhe, Mfɔ Agripa! Ntwɔ ne yi be sɛnjíɔ nyé eni enyu ené nchí kway bebhɔɔ enyɔɔ ene mésiɔ. ²⁷ Mbíkí kaysi bé échí sayri bétó múkenɔɔ ntá Mfɔ Rom nkerem mbɔɔ enyɔɔ ene yi ákú.”

Pǎl àtáɔ mmuet besí Mfɔ Agripa

26 Festɔs ánáɔ nǎkó enyɔɔ ene yi árè̀m, Agripa arem be, “Pǎl, mbák

ɔbhɔɔ enyɔɔ bérem ndu bétáɔ mmuet, dem séngók.” Pǎl abho ye bétáɔ mmuet, antɔɔ nǎkɔ ne awó be,

² “Mfɔ Agripa, nkáysí bé eri echa be nté besí ebhe echɔɔ ndu bétáɔ mmuet ndú barak ané bo Israel bábhàt me amuet. ³ Ɛri sayri be mbɔɔ mfɔ aríɔi bepiɔi bo Israel menkem ne menyũ menyɔɔ ebhen bétwɔ bhɔ ne ákóré. Nchí nik ye wɔ mmuet bé ɔnképti ɔngók enyɔɔ ene mérè̀m.

⁴ “Bo Israel mankem báríɔi me te kém-bó eka. Ngo chí ne bǔbha ne amem etɔk Yerúsalem. ⁵ Bó báríɔi sayri ndú eróri mpok bé nchí nyaka ndú nkwó bǔ Farisi abhen báfyé betanɔ tontó ndú baraká Mandem. Mbák ɔmbép bhɔ chɔɔ mán-gati bhe enyúmot mbák báyaɔ berem tetep ane báríɔi. ⁶ Nté fá echɔɔ bǎ-táɔ me chí mbɔnyune mbákánti ndú bariep amen Mandem afyé nyaka ntá bachímbi abhese. ⁷ Chí nkúbhé bariep amen maneréket yesé byo ne apay babhaka nti aré bé chɔɔ amfú kponɔɔɔ ndú mánikmuet máchye nǎkɔ Mandem kenókó beti ne ngósi. Mfɔ, mbɔɔ esɔɔɔri ne bo Israel echɔɔ chi ɛti mbákánti ndú bariep amɔ. ⁸ Ndaká yí ébemuet ntá yéchi mmũ yweka amɔ menoko be Mandem ákway beku bawú mampetnsem ndú nepém?

⁹ “Membɔɔ ngo nyaka be, échí epók eya beku yǎntiki enyɔɔ ndu menu ne bo abhen mánókó nnyén Yesu mmu Násáret. ¹⁰ Ne nkú nɔ amem etɔk Yerúsalem. Bǔbati bachiákap báchye me betanɔ béfyé bo Mandem amem ekerékenɔɔ. Ne mpok ane bárémé be mángwáy bhó, nka be mángwáy. ¹¹ Mpok ne mpok, nchí rɔɔ nyaka ndú bekeré neníkímmuet menkem nchyé nǎkɔ bhɔ ntémsi beku bɔ mandem ebúbu ɛti Yesu. Mbɔɔ beyá bebenti ne bhó kpát ndɔk nǎkɔ betɔk bo báchák ndu béchyé bhɔ nenyok aré.

**P̄l aghati enyũ éfákárí ke
yí ábhák nkojo Yesu**

(Bk 9.1-19, 22.6-16)

¹²“Éwak émót, nde rónj Damáskos ne bekáti ebhén nsóré nta bõ batí bachi-ákap bechye me betañ be ndók nkémntí bho. ¹³Mfõ, ndu nchí rónj, bégháka néntí ngósi, bediéré ebhen béchá ebhen nnyómok béfú amfay békwén bekap me ne bo abhen mékõ ne bho. ¹⁴Besé mankem sékwénti amik. Témté wu, ngók eyon ené èrèm ndũ eyonótok Hibru be, ‘S̄l, S̄l, ndaká yí óchyè me nenyok? Ókáyí bé ókwáy ménú ne me? Mbák ónsót ekak ondep setarébhé wõ ke óghòk bebe.’ ¹⁵Mbép bé, ‘Acha chí wó agha?’ Acha akeme me be, ‘Me Yesu ké óchyè nó nenyok. ¹⁶Ke faté. Mbésí wõ besí ndu beyap wõ ómbák mübetok awa. Chonj ómbak ntísie wa, óngati nõkõ bo menyin ebhen óghó fá ambi echonj, ne ebhén métõn chonj wõ ansem mpok. ¹⁷Chonj mbak ekuti eye mpoknkem, ne bõbhe bápú kway beku wõ yënyin, ne yë chí bo abhen bápú bo Israel. Nchí to wõ ntá yap néne. ¹⁸Métõ wõ ondok ónéne bõ amík be mándó ejuri mankojo bediéré, ne be mamfu ndu betañ Satan, mángojo Mandem enyu ene Mandem áfonori bho bebú ebhap, ankũ mámbak ndu nkwo bo abhen yí ákũ bachi nyánjá mbõnyune babhonj neka ne me.’

P̄l àrèm èti betik ebhi

¹⁹“Mfõ Agripa, ndũ Yesu áfú amfay atwõ ntá ya ndu kenó amík antifú, mbõnj ye nyaka békõjo eyon eyi. ²⁰Ékũ mbo bégháti Eyon Mandem etok Damáskos, ne nõkõ ndok nõkõ Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ke nde rónj ntá abhen bápú bo Israel nkwo, bé bõ mántiknsem ndũ bebú bhap mámpetnsem ntá Mandem ne mámbõ beku menyin ebhén bétõn bé bõ bátiknsem ndũ bebú bhap. ²¹Éyõ ke

ékũ bo Israel bákém me amem ekerákap Mandem, ne béré yanj béwáy me. ²²Kpáté echonj Mandem ke ákwák me, ne ákũ bé nté fá ndém ntá bõ mankem, maném bho ne ndéndémé bho, nkúbhé enyin ene baremé kepinti bárémé nyaka ne Moses àrèm bé chonj émfakari. ²³Nõ chi enyin bárémé be Mpeme Mandem afyè nyaka bariep be àtõ abhonj begõ esonjori angú, ne ambak mmũ mbi bépétnsem ndũ nepém angati bo Israel ne abhen bápú bo Israel èti erónj ene échyè nepém.”

²⁴Ené P̄l ábhuét bétanja mmuet enyu yõ, Festos abik arem be, “P̄l, ebhókórí ékem wõ! Beyã ekáti békũ ebhókórí ékem wõ!” ²⁵Ke P̄l akeme be, “Eta, wo mmu kenókó eke keya kecha, mpú bhokori! Menyin ebhén mérèm bechi tetep. ²⁶Mfõ árinj menyin ebhen menkem, èti yõ ké nchí ghati wõ menyin ebhen nkebhõnj becháy. Ndinj bé ndu menyin ebhen menkem ené ébhésé wõ épú, mbõnyune yënyin ébhiki fakari bhésé bhésé. ²⁷Mfõ Agripa, pú onókó enyin baremé kepinti básinj? Ndinj bé onókó!” ²⁸Mfõ Agripa akeme be, “P̄l, ókáyí bé ndũ móm-binj mpok ane ké ókwáy beku me mbak mñkwõ Kristo?”

²⁹P̄l akeme yi be, “Yë chí ndũ mandú mpok yë ndũ erónj mpok, nenikmuet ena ntá Mandem chí be ékébhak chi ndiere wõ, ke be yëntiki mmu achák ane áchí fá echonj ághòk me, ámbák mbo me ebhikifuet chi bebhak ne ngem amó mbo me.”

³⁰Afõ ke Mfõ Agripa, ne gõbhano Festos, ne Benis manõ Mfõ Agripa, ne bõ mankem abhen báchí chókõ ne bhó báfaté. ³¹Báfú nõkõ, béré rem ne bati be, “Mmũ-ne abhíkí ku yënyin ené éyanj be mángwáy yí ne yë chí beye yi ekerékenonj.” ³²Ne Mfõ Agripa arem ntá Festos be, “Mbo abhíkí rem be mánten manye yi ntá Mfõ Rom, mbu sérõ yi aronj.”

Batemé nenu bárók Rom ne Pól

27 Barem be sensot ^{††}áchwí sendok Itali. Básot ye Pól ne mbok bōkenoŋ báchyé ntá Julios mūnti eká batemé nenu ene babhñi be eká batemé nenu Mfo Rom. ²Sérók séchwé áchwí ane áfú Adramatium. Abhōŋ nyaka bétème ndū yēntiki nechyēnyén atú Esia. Séfá séré rōŋ. Aristakos mmu Masidónia wu áfú Tesalónika abhak ne bhesé. ³Néyí nók, sétème ndū nechyē Sídon. Júlios atōŋ Pól berinti. Arō Pól ánkó etok, ángó mamuere bhi be mánkwák yí ne menyin ebhén bekway békwák yi. ⁴Etare noko sēpét séchwé áchwí séré rōŋ. Mbúép atañataŋ ábhó bēfú bhesé ambi. Ékú, ségháká nók kékwoť Sáypros, etok ené éhí nēntí nnyén, sérōbhe nók sémfuēt noko chí ebhē ené éhí tii. ⁵Sénók sēpé manyu ndū ebhe ene éyñi atú Silísha ne Pamfília sétème etok Míra ndū atú Lúcia. ⁶Aré ndū nechyē Míra, mūnti batemé nenu aghó áchwí ane áfú Aleksándriya, etok Íjip, árōŋ Itali. Afere bhesé ndū ayese áchwí afyé amem awu. ⁷Séré nók séndoko noko petii ndū mpáy manywop. Sébhōŋ beyá esōŋri ke séchwop kékwoť ne Kinídos. Mbúép atañataŋ keka séndók ámbi. Sémókori sérōbhé nók sémfuere noko chí ebhē Kret ené nnyén néhí tii, kékwoť ne njie Salmōne. ⁸Babhúép áchyé bhese beyá esōŋri, séré rōŋ peti peti, sémfuere noko ebhē Kret eyo kpát séchwop ndū nebhuēt ane bábhñi bé Erití Nechyēnyén, kékwoť ne etok Lásea.

⁹Sénaŋ séhōŋti nyaka beyá mpok ne beko ndu achwinyén erop chí ndak ané nepém ne newú mbonyune Epá Nefoŋorí Bebé enaŋ efuēt nyaka ne mpok babhuép atañataŋ akwáy. Ĕti yo, Pól achye bho manie be, ¹⁰“Bota, ngo bé mbák séndók ambi ne noko enen choŋ esōŋri émfú,

beyá ménémé mémbak, puyé ndiere ne áchwí ne batu, ke ne bapém ayese nkwo.”

¹¹Ke mūnti batemé nenu afyé ntí ndū enyñ ene mūngo bakú betik amem áchwí ne mmū ane ábhōŋ áchwí bárèm echa ené Pól árèm. ¹²Nechyē nyén enén bábhñi bé Erití Nechyēnyén néhí nyaka ranáranja kebhák sayri bé sénchókó aré sénōŋ mpok ane mbúép atañataŋ ane anu mpok mban ákwèn ámay. Ékú beyá bo abhen bákú betik amem áchwí béré yán mbi bérōŋ Foiniks. Foiniks abhak nechyēnyen Kret enen áchwí ate aré becháy ti, ye chí ndū mpok yo.

Mbúép atañataŋ átéméri bho anyén

¹³Ébhíkí tat, mandú mbúép abho béfók bēfú ebhe manyu ne bo bakaysi be choŋ menyin mémbak sayri. Báya ye ndo báfere anyén, babho menok berōŋ ambi mámfuere noko nekú nnyén. ¹⁴Ke ébhíkí tat, mbúép atañataŋ ane átwò ne beyá mpérényen abho menu, bēfú atú etok ane mmok, áfú are. Bábhñi nyaka mbúép wu be Mbúép Nōt-Is bekoŋo atú ane wu áfú. ¹⁵Ne mpok mbúép ádep áchwí, sékepere kway ménok berōŋ tebhe tebhe ne mbúép. Sékpík séró be wu ámpókó áchwí. ¹⁶Sérók séré fuēt chí ansem mókpoťó mmik ane ate nnyén. Aka nnyén be Kaúda. Mmiki yo achét mbúép mandú. Eyo ékwák bhese, sénú seya áchwí niñiniŋi ane achi anet áchwí be áké rakati ansem áchwí. ¹⁷Sésót manik ségwóť áchwí wu amfay ane sechi amem ndoŋ ne ndoŋ enyu ené ápú kwáy bédákati áyák. Bakú-betik amem áchwí béré cháý be choŋ áchwí ándok ampaŋ ndū ésiép ene éhí ndū ebhók manyu ene etok Sitis. Ékú báfere ndo mámése anyén, bé, ndū áchwí áyà wu, mbúép áképere pókó wu tontó. Bákú nókó nó, báró mbúép árōbhe wu pókó áchwí. ¹⁸Ndu

^{††}27:1 “Sensot”, “Sendok”: Beyoŋ ebhen bétōŋ be Lukas apet achi ne Pól.

^{¶¶}27:14 Nō chí, mbúép ané bábhñi ndū eyoŋndik bé: North-easter.

mbúép atañatañ áðèp áchwí ywese, are jañari mbo be áyañ bebèt. Néyí nókó, bábhó mémése batu ányen. ¹⁹Égháká nókó manywop árát, bõ betik babho béfere mbok menyin áchwí mbo manik ne bechak mánto noko anyén. ²⁰Mbúép atañatañ ándoko noko chí ambi ndü beyä manywop. Ne ngósi mmok ketyé, ne beti bõ keghó mambe. Enyuyð enyuyo, kpáte séfere nti sérém bé ndak ywese ámay. ²¹Bo mánañ bátat nyaka kenyié nenyíé, ékú Pål afate ate néntí enap arem be, “Bota, mbo bāghók eyoñ eya mbú sébhíki fá Kret sembõñ nchoñtí ne mbú ménémé ebhen bépú. ²²Ke néne, nchí ghati bhe be, yéntiki mmü yweka ámbõñ netañántí! Choñ áchwí ánem ke yé mmu apu gu. ²³Ndíní no mbonyune ndü nkubhe beti ebhen Mandem ane ábhõñó mé, Mandem ane mëchye kenókó, ató ángel aywi átwó áté me nepak mmuet, ²⁴árém be, ‘Pål, kebhoñ becháy. Óbhõñ bété besí Mfo Rom. Ne éti berñdu Mandem ne wo, ápémé yéntiki mmu ane ókõ ne yi.’ ²⁵Botá, yéntiki mmu yweka ámbõñ yé netañánti. Mbõñ neka ne Mandem, ne ndíní bé choñ émbak mbonyü yí árémé. ²⁶Ke mbúép ábhõñ bépoko choñ bhese kpát áchwí andok ántu mmuet ndü etokofú ené nnyén nékábhé.”

²⁷Égháká nókó néntí bëti, ndü nywop enen nékú manywop byó ne ánwi, ndü mbúép ápoko bhese bekini manyu Adriya beti bho, bõ abhen bákè betik amem áchwí bákáysi be nékú nnyén nénáñ néchí kékwót. ²⁸Ékú básót nnik ane básere ndo aré, mámése ndo anyén be mándiní enyü nnyén nechwe amik. Bághó be mmiki nyén arop mbo meta besa bepay. Béroñ ambi mandú, bápét bákü no, bághó be mmiki nyén arop bo meta esá nsem byo. ²⁹Baré cháý be choñ mbúép ámpoko áchwí wu ándok ántem ndü setárebhé, nékú nnyén. Báfere ye baro ánwi ansem áchwí mámése anyén bé andóp téé, bäre nikmuet bé nywop nénjí nénkwésé

bho. ³⁰Bakü-betik amem áchwí baré yáñ mbi bepeme mmuet eyap. Básót áchwí niñiniñi ané báséré amfay básébbe anyén be manok manko abhi ke bákot ngepti mbo be bárõñ befere chi baro ácháak ambi áchwí mánsebbe anyén. ³¹Ke Pål ághó nókó no, aghati münti batemé nenu ne böbhi be, “Mbák bakü betik abhen áchwí mámfú, yé mmü yweka apú pém.” ³²Ékú batemé nenu bákpóti manik ane ákèñ áchwí báró be nnyén néndobhe wu pokó wú.

³³Ndü mbañ ábhó békañari, Pål anik bõ mankem mmuet be mányie nenyíé. Arem be, “Echõñ chí manywop byó ne anwi ené bábhiki tok awo anyu ndü bābhõñ becháy anti. ³⁴Nchí ghati ye bhe be manyíé nenyíé be nenchye bhe betañ. Yé ekak emenénti mmü yeke epu nem.” ³⁵Pål árém nókó nó, asot bret anikmuet achye bakak ntá Mandem besí bhap mankem, abók abho ményíé. ³⁶Eyo éfyé yé bõ nti, básót nenyíé mányíé. ³⁷Besé mankem abhen séchí nyaka amem áchwí sébhák bo besa byó ne bérát nsem nekú ne amot. (276) ³⁸Yéntiki mmu anyíé nenyíé ajwi, báfere ye batü amem nchwi ankem mamese anyén be áchwí amfuep.

Achwi yese ádákáti anyén

³⁹Mbañ ákáñári nókó, bághó ngokonyén ke bakü betik kerini mmik eyo. Ke bághó éfabhé nyén ne ésiép are, bákáysi be ngufú bákway bétéme aré mámfu mánkó ebhi. ⁴⁰Bákpóti manik ané baro báró yo ankem anyén. Bákáñari manik ane bagwore menyü nsom ne yo, básébbe nsom anyén be mánók áchwí. Bátén nden ene ékèñ mbúép amfay be ampoko áchwí anko, babho berõñ angokonyén. ⁴¹Áchwí arok achwe ndu ntó ésiép ene babhiki re ghaka angokonyén. Ntí áchwí ápañ are. Betañ ebhen mbúép békü mpérényen érákáti nnet áchwí. ⁴²Batemé nenu bábhõñ nkaysi beway bökenõñ mankem

be yě amot áké bhón mbi beghok nnyén ámbwé. ⁴³Ke munti batemé nenu áyán nyaka bépéme Pól. Ékú ake chye batemé nenu mbi beway bokenon. Achye eyon chí be yě agha ane áriní beghok nnyén ánjámbi ángók ánkó ebhi. ⁴⁴Yí bé bō abhen bábhíki riní beghok nnyén mánkem bebhók enok ne bebhók áchwí ane ádákáti mánkwák mmuet mánkó ebhi. Enyu eyo ke éfákári ke bhesé mankem sékó ebhi nyóréé.

Pól abhak amem etok Malta

28 Sébúe nókó sékó ebhi. Bákú ye sériní be ekpokó mmik ené nnyén nékábhe chí ene bábhini be Málta. ²Bo abhen bachi are báton bhesé beyá berinti ne básot bhesé mankem sayri. Manyep ábhó nókó menie, ne ndū mban ákwen, bábháyi ngo be séngwák. ³Pól anyokoti mónékókó kebhe. Ené yi afyé kō ango, besonj ngó beku efé efú ndū kebhe eko énem yi ndu awó érop aré. ⁴Bō etok eyo bágħó nókó ndū nnyó yo áchí yi awo jínjínjín, bábhō berem ne bati be, “Tetep, mmū-ne chí ngwayti bho! Yēndu ábue newú anyén, Mandem mmu ákeme kém-bé abhíki rō yi ambak nepém.” ⁵Ke Pól amyák awó, nnyó yo akwén ango, yēnyin kekū yi. ⁶Báre non mánkáysi noko be chon Pól amwot ne be mbák abhíki mwot abhon bekwen amik angú. Mánón ndū eróri mpok. Ke yēnyin kekū yi. Báyíbhiri nkaysi yap, bábhō berem ne bati be, “Pól chí enyū mandem efú.”

⁷Mūngo amot ane áchí ndū ekpok ebhi eyo aka nnyén be Pōblios. Abhón baki kékwót ne ngokonyén. Asot bhesé sayri. Ane bhesé ndū manywop arat. ⁸Éfákári be chí Pōblios achí amik bhure ndū ámè. Abhón mbúep ne móném kebi. Pól arok agho yi. Ányáná nókó amō yi amuet, anikmuet eti yi. Atan. ⁹Eyo éfákári nókó, bōmame báchák etok eyo enkem bátwó ntá Pól mankem abú bō nkwo. ¹⁰Báchyé bhesé beyá akap. Ne mpok séfá bérōn

bachye bhesé yēntiki enyin ene ekway bekwak bhesé ndu nekō enō.

Pól arō Malta bérōn Rom

¹¹Sétaré nókó Malta ndu batan arát, séstó áchwí achak ané bábhini be, Bōmandem Befak. Áfū nyaka Aleksándriya ke átat Malta ndu mban akwen ton-tó. ¹²Séchwóbhé nókó ndū nechyenyén enen etok Sírakos, sétáre ane ndu manywop arát. ¹³Séfá Sírakos, séghabheri sechwop ndū nechyenyén enen etok Rejom. Néyí nókó, mbúep ane bábhini be mbúep saut abho menu, ne ndū ntinywop, séchwop ndū nechyenyén enen etok Putioli, atú Itali. Séfú ndu áchwí séchwe etok. ¹⁴Aré, sétéméri mbok bōnkwo Yesu. Barem bé senchoko ne bhó ndu manywop tándramot. Séchókó nókó ne bhō, séfá ye serok Rom. ¹⁵Batí bōnkwo abhen Rom bágħókó nókó be sétwō, bábhō bétwō betemeri bhesé. Mbok eyap bátéméri bhesé ndū Esye Apius, bachak ndū ebhak ené bábhini bé, “Bekeré Mankō Berat.” Pól ághó nókó bhó, eyo éfyé yi nti ne akaka Mandem.

Pól are ghati batí bo Israel Mbok Ndíndí eti Yesu

¹⁶Séchwóbhé nókó Rom, báros Pól árchókó ndu mmuet eyi, ntemé nenu amot ámbábhéri nókó yí. ¹⁷Éfueré nókó manywop arát, Pól abhini bō batí bo Israel abhen bachi aré. Bátwó nókó arem ntá yap be, “Bōma, mbíki ku yēnyin ntá bo bhesé ne mbíki ku yēnyin bébyak bepiní etok ebhén bachimbi baro ntá yese. Yě nō, bō bhesé bákém me Yerúsalem báfyé amō bō Rom. ¹⁸Mpok mánan bábhebhe me enyin ene nku, bágħó bé mbíki ku yēnyin ené éyān be mángwáy me. Bati berō me. ¹⁹Ke ndū bo Israel bábhiki ka, nkebhon enyin echak beku, ebhiki faet chí berem bé mánten nyé ena ntá Mfō Rom, yēndu mbíki bhon mbōn manyé ne bōbha.” ²⁰Étíyo ke

mbíjǎ bhe be mántwǎ ndém kepǎ ne bhe tǎndu nchǐ fá mbǎ mǔkenǎj ǎti mmu ane bo Israel mankem babhaka nti bé átwǎ bépéme bhese. ²¹ Bǒ-batǐ bo Israel bho bákéme yi be, “Sébhákǐ bhǎj yǎ ekátǐ ene éfú Judéya ǎti ye ne yǎ mmu ywesé abhákǐ fu aré ántwǎ ne eyǎj ntá yese be oku ebéptǐ enyǎj. ²² Ke sékǎj beghok aye nkaysi mbǎnyune sériǎj bé yǎntiki ebhak bo mankem bárém chi ebábu ǎti nkwa bho abhen wǎ jchǐ mmǔ wap.”

²³ Bǒ ne Pǎl báfyé nywǎp néchák enén bébhǎjǎ bétémeri. Nywǎp enǎ nékwáy nǎkǎ, beyǎ bhap barǎk eket ene Pǎl áchǎkǎ. Bébhǎ bétǐ kpát bégháka beku. Pǎl are ghati bhǎ enyǎ Mandem ábhák ne bo mbǎ Mfǎ wap. Ne are tǎj bǎ menyǎj ǎti Yesu mbǎ enyu béchǐ amem basǎjǎ Moses ne amen baremé kepǎntǐ, anu nǎkǎ beku bǎ mánókǎ menyǎj ebhen yǐ ághàti bhǎ. ²⁴ Mbǎk bagho be enyǎj ene yǐ árém echi tetep, ke báchák kenókǎ. ²⁵ Bák-wén ye beyǎj beyǎj. Bápére taka, Pǎl aghati bhǎ ndak achak amǎt be, “Éfǎjǎ Bedyere arem nyaka tetep mpok yi aku ndemekepǎntǐ Aisáya angati bachǐmbǐ bhaka be:

²⁶ ‘Dǎk ntá bǎbhen ghatǐ bhǎ be

chǎj mángok ndǎj ne ndǎj, ke bǎpǎ jwimem wáwák.

Chǎj mánjǎjǎ ndǎj ne ndǎj ke bǎpǎ ghǎ, ²⁷ mbǎnyune bǎbhen bágwǎt bati yap amem, ne báchók batǐ, mánémámǎk bé báké ghǎ yǎnyǎj.

Ekǎ amǎk ayap ápǎ kway beghǎ mban, batǐ yap ápǎ kway beghok mban ne batǐ yap apu kway bejwimem be mantwǎ ntá ya, me mbǐ bhǎ.”

²⁸ Pǎl arem nǎkǎ nǎ, apet arem be, “Dǎjǎ ye ka bé bǎpǎkǎ Mbok Ndǎndǐ ane árém enyǎ Mandem ápéme bho bǎrǎj ntá bo abhen bǎpǎ bo Israel nkwa ne yǎ. Ne chǎj mántǎ batǐ mangok!” ²⁹ [Pǎl arem nǎkǎ nǎ bo Israel bǎtǎka ne bágúre mankem nǎkǎ beyǎ epǎtǐ ne bati.]

³⁰ Ndu mamié ápay gbók, Pǎl abhak ndu eket ené yi ásré áchǎkǎ are, yǐmbǎj anchye nǎkǎ nkábhé eket. Ansyepǐ nǎkǎ yǎntiki mmu ane arǎj beghǎ yi. ³¹ Ne are ghati bo enyǎ Mandem ábhák ne mmu mbǎ Mfǎ ywi, antǎj nǎkǎ nkwa bo menyǎj kponǎronǎ ǎti Yesu Kristo Acha, ne yǎ mmu kemo bechet yi mbi be ake ku nǎ.

*Ekáti Pšl ntá***Nkwə Rom****Pšl átò bakak ntá bõnkwə abhen Rom**

1 Me Pšl ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí mǒbetok Yesu Kristo. ^{§§}Mandem abhíŋí me be mbak munto, abhure me nyánjá be ngati bhó Mbok Ndíndí. ²Mbok Ndíndí ne ke Mandem afyé nyaka bariép bechye te mpok Yesu ábhíkére two fá amik. Afuét ntá baremé kepinti bhi beku no, ne bə básíŋ éti bariép amə amem Ekáti Mandem. ³Mbok Ndíndí ne achí éti Móywi. Yí achi nyaka ebhárémə Mfo Debhít ndü netwó ane yi átwó fá amik mbo nkwă. ⁴Mandem atóŋ ne betan be Acha ywese Yesu Kristo achi Mmo Mandem mmu ábhóŋó Éfóŋó ene echi nyánjá mpok ákú Acha ápétsem ndu nepém. ⁵Éti Yesu Kristo ke Mandem atóŋ me berindu, akə me mbák munto. Akə nó be nkú bõ betək menkem mámbəŋ neka ne Yesu, mángoko noko chi yi ne mánychye noko nnyén eni kenókó. ⁶Bé bõ Rom nkwə bächí ndü mpäy bo abhen Mandem ábhíŋí be mámbak bõ Yesu Kristo. ⁷Nchí ghati bhe mankem, be Mandem akəŋ be tontó ne abhíŋí be be mámbak bõbhi.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántóŋ be berindu, mánychye be kpák.

**Pšl ákàka Mandem éti
bõnkwə abhen Rom**

⁸Enyiŋí mbi chi be nchí kaka Mandem. Chi Yesu Kristo ke ákú be embak no mbənyune mmik nkem aghok éti enyü neka enen bābhóŋó ne Yesu. ⁹Mandem mmu mēkə betik ebhi ne ntí ena nenkem ndu nchí ghati bo Mbok Ndíndí éti Móywi achi ntísie wa be yéntiki mpok

ane mēnikmuet, mpú rə befye bhe ndü nenikímuet ene. ¹⁰Nchí nikmuet be mbák chí nkaysi Mandem, yi ánkwak me mbõŋ mbi bétwə awu néne ndu beghə bhe. Nnánŋ njambi nnu bétwə awu ndəŋ echak. ¹¹Mbõŋ beyă ekwak beghə bhe ndu beku mámbəŋ ákóré ndu áfók ane Éfóŋó Bedyere áchye chəŋ be be mántánŋ ndü mbi Mandem. ¹²Enyiŋ ene mērém no chí be, sémbóŋ mbi befye batí ntí, no chí be, mánsət neka eneka ne Yesu mámfye me ntí, me nkwə nsət neka ená ne Yesu mfyé bhe ntí. ¹³Bšma, nnánŋ ntí bétwə awu beyă mpok, ke yéntiki mpok enyiŋ échət me mbi. Nnánŋ nte bétwə awu be betik ebha menyu kepem ndü nkwə yweka mbo enyu békú ntá bo abhen bápú bo Israel amem betək bechak. ¹⁴Mbõŋ barem bekwə ntá bo abhen amík anene bhə ne ntá bõbhi, ne ntá bariŋi ekáti ne abhen babhíki riŋi ekáti. ¹⁵Éti yə, mbəŋ ye beyă ekwak ndu beghati be nkwə bõ bächí Rom Mbok Ndíndí.

Mbok Ndíndí abhəŋ betan

¹⁶Mbákí bhəŋ ntíánwóp éti Mbok Ndíndí mbənyune yə achi betan Mandem ndü bepeme yéntiki mmu ane ánókó yə bebhə ne bo Israel, ne beghaka ntá abhen bapu bo Israel nkwə. ¹⁷Mbok Ndíndí ke ákú mándíŋí enyu Mandem ákú bo mambak chak besí bhi. Enyiŋ ene éyànŋ chí be bo mámbóŋ neka ne Yesu, mándək ambi beku no te ndü ngwenti. Echi mbo enyü Ekáti Mandem érəm be, “Mmu ane ábhóŋó neka ne Mandem, Mandem ákú yi ambak chak besí bhi ne chəŋ ambóŋ nepém.”

Nkwəŋwaŋ nkem achi mmu bebú

¹⁸Mandem ákú beběnti bhi mémfú amfay ménsep amik ndü bebú ne bebéptí menyiŋ ebhen bo abhen bápú koŋo mbi ywi bákú. Bebéptí menyiŋ ebhə béchyèt

§§1:1 “Kristo” fá chí enyiŋ émət ne “Mpeme Mandem átó”.

bo báchák mbi berinj tetep Mandem. ¹⁹Menyinj ebhen mmu ákway berinj éti Mandem béchí kponoroj ntá bõ abhen bákù bebéptí menyinj ebho mbonyune Mandem atoj bõ ntá yap be mandinj bho. ²⁰Bebho ndũ mpok ane Mandem aghoko mmik, menyinj ebhen yi aghoko bétõj kponoroj betaj ebhi ne enyũ mmu yi achi mbõ Mandem. Ndu echi be, bápú gho yi ne amík ntí apu ane bõ bárèm be bekwéné bepu ne bho ndu bábhíkí rinji Mandem.

²¹Yẽndu bõ báriñi nyaka be Mandem achi, babhiki chye yi kenókó mbõ Mandem, ne yẽ chi bakak bábhiki chye yi. Ke bárõbhé kaysi chi bechõj menyinj ne bõ kekway bejwimen ndũ enyinj ene Mandem áyàñ bõ mandinj. ²²Yẽndu bárèm be babhõj keboj barõj chi bechiñtí bho. ²³Bárõ bechye kenókó ntá Mandem mmu apu gu, bárõbhe chye kenókó chi ntá menyinj ebhen bõ bágghókó ne amõ. Menyinj ebho bechi mbõ nkwãñwanj ne bechak bechi mbõ kenen ne béchák mbõ nnya ené becak menwi, ne ebhénéfú mbõ nnya ene ésu menie amík. Bõ menkem bégũgu.

²⁴Éti yõ, Mandem aféré amõ ne bho be mámkpik mánkũ bepõ menyinj ebhen bati yap áñwaka be mánkũ, enyu ene básõt mmuet eyap beku ne bati menyinj ebhen béchyè bho ntíanwõp. ²⁵Mandem aféré amõ ne bho mbonyune barõ menoko menyinj ebhen bechi tetep éti yi bárõbhe kojo chi nsé. Ne menyinj ebhen Mandem ághókó ke bõ bárõbhé chye kenókó, puyè mmu ane ághókó yẽntiki enyinj. Yi ke bábhõjõ bechye bakak mpoknkem. Amen. ²⁶Ndu bákù enyu yõ ke Mandem aféré amõ ne bho be máñwáká nõkõ beku menyinj ebhen béchyè bho ntíanwõp. Baghoré bhap bárõ babhakanem bárõbhe bhure chi ne bati baghoré, enyinj ene ebhiki kway wawak. ²⁷Enyumõt ke echi nkwo ne babhakanem. Bárõ baghoré bárõbhe ñwaka bebhure chi ne batí bab-

hakanem, enyinj ene ebhiki kway. Bákù baraka ntíanwõp ne batí babhakanem. Bákù nõ mámbõj nõkõ ntemsi ane akway ne bho.

²⁸Tẽndu bõbhen bábhíkí yan bekaysi éti enyinj ene bõ báriñi be echi tetep éti Mandem, Mandem aféré amõ ne bho. Arõ bhõ ndũ bepõ nkaysi yap, ne ndũ menyinj ebhen bebhiki kway be bõ mankũ. ²⁹Bati yap ájwí ne yẽntiki enyũ ndak abúabũ mbõ beku bebú ne befyè amík ndũ menyinj bo bachak, ne epinj beyanj beku bati bebú, ne mpabhamík, ne beway bho, ne betanja ebhen mmu ábhõj ne bati ndu áyènti mmuet ne bho, ne berwo bho, ne epinj beku bati bebú, ne enáñtí. ³⁰Ne berem ebúabũ éti bo ndũ bechõjti manyén ayap, ne bepap Mandem, ne nesanj, ne neyõjómuet, ne mpányu, ne bekaysi babhi ako ane beku bebú, ne betanj ntí ne bõtáyap ne bõmáyp. ³¹Ne bebhak echinjímu, ne epinj ene mmu apu bhure bariap, ne bebhõj nti enen mmu abhiki bhõj ekõj ne bati, ne bebhõj epinj ene mmu apu gho bati ntínso. ³²Bõbhen bákù menyũ menyinj ebhen báriñi be Mandem arem be bo abhen bákù menyũ menyinj ebho bábhõj begu. Yẽ nõ, bákù menyinj ebho ne bárõj te ambi beka ne bo bachak abhen bákù bho be eri beku bho.

Mandem átaj bo enyu ene echi chak

2 Yẽ õchí agha, mpok ótãñ bo ne ónkũ nõkõ nkúbhé menyinj ebhen bõ bákù, õpú kway betanja mmuet besí Mandem. Bétañ mmu ke ónkũ nõkõ nkúbhé menyinj ebhen yi ákũ chi berem be wõmbõj ókwẽn manyé besí Mandem. ²Sérijñi be Mandem achi chak ndũ netãñ ane yi á-tãñ bo abhen bákù menyũ menyinj ebho. ³Yẽ õchí agha, mpok ótãñ bo abhen bákù menyũ menyinj ebho, ke wõmbõj ónkũ nõkõ bho, õkaysi be ókway bebue enyu ene Mandem apu chye wõ ntemsi ke? ⁴Ke chi be ósõt beyã berínti ebhen

Mandem átõj bhese, ne neghó ane yi ághò menyij ebhen sékù mbo be apú ghò, ne ekébhéntí eyi mbo eráká ndak? Óbhíkí ghò be ntí ane Mandem átõj bhese berinti chi bekwak bhese sentiknsem ndü bebú ebhese? ⁵Ke éti ógwòt nti ene amem òke ka bétiknsem ndü bebú ebhe, òkà bebènti Mandem ne wò menja mendòk nõkò chi ambi. Ne chõj mémfú kponoroj ndü nywòp enen Mandem átõj bebènti ebhi, antánj bo enyu ene echi chak. ⁶Chõj Mandem ankap yèntiki mmu bekojõ menyij ebhen yi ákú. ⁷Bo abhen bákèmm ekíkí ndü berí ebhen bò bákù, báfyè betanj bekù be Mandem anchye bhò keném ne kenókó ne nepém enen mmu apú gu. Mandem áchyè bhò nepém enen nebhiki bhõj ngwenti. ⁸Ke bo abhen babhiki bhõj mpok ne bati ndu báyiñi chi mmuet eyap, ne bápu kojõ tetep ndu nepém enap ke bákojõ chi bebú, chõj Mandem antõj bò bebènti ebhi, anchye bhò ntemsí. ⁹Chõj Mandem anku yèntiki mmu ane ákù bebú ámbák ndü beyá ekwet ne angók beyá bebe. Ákù nõ bebhò ne bo Israel ne beghaka amuet bo abhen bapu bo Israel nkwo. ¹⁰Ke bo abhen bákù berí bábhõj keném ne kenókó ne kpák. Ébhàk enyu eyò bebhò ne bo Israel beghaka amuet bo abhen bápú bo Israel nkwo. ¹¹Mandem apu tõj kérínámík.

¹²Chõj bo mankem abhen bákù bebú ené bábhíkí riñi ebhé Moses máném yèndu bátàn bhò kekojõ bebhé Mandem. Ne chõj Mandem amkpót manyé bo mankem abhen bákù bebú mpok báriñi bebhé Moses bekojõ bebhé Moses. ¹³Puyé bo abhen bághòk enyij ene ebhé éghàti bhò ke bábhàk chak besí Mandem, chi bo abhen bákù mbo enyü ebhé érèm ke bábhàk chak besí bhi. ¹⁴Mpok ane bo abhen bápú bo Israel bákù menyij ebhen ebhé érèm mbo enyü bati yap aghati bhò, yèndu babhiki bhõj bebhé ebhen béfuéré ntá Moses, bátõj ndu menyij ebhen bò

bákù, be báriñi enyij ene babhõj bekù ne ene babhiki bhõj bekù. ¹⁵Bò bátõj ndü menyij ebhen bákù be Mandem asij bebhé amem bati yap. Bati yap áté ntísie be eyò échí tetep, tèndu mpokófu bati yap ághàti bhò be babhõj bekwéné ne mpok achak be báchí chak. ¹⁶Ndü nywòp enen Mandem áfuèt ntá Yesu Kristo betanj bo mbo enyü Mbok Ndíndí ane méghàti bo árèm, chõj antánj bo bekojõ nkaysi ane achi bhò anti ne menyij ebhen bò bákù bhésé bhésé.

Bo Israel bápu bhüere bebhé Moses

¹⁷Mbák chi be, bábhìñi mmuet eyeka be báchí bo Israel ne bághòkò mmuet ndü ebhé ene bábhõjõ ne bápà be báchi bo Mandem. ¹⁸Báriñi enyij ene echi chak bekù mbõnyune bághòk bebhé. ¹⁹Báriñi sayri be báyá bo abhen bachi mbo mané-mámik mbi ne be báchi mbo erõjõ ntá bo abhen bachi amem ejuri. ²⁰Ne báriñi sayri be mãnyure bechiñtí bhò ne be bátõj bo abhen báchí mámbò ndü mbi Mandem mbõnyune bákàysi be ebhé éku báriñi yèntiki enyij ne étõj be tetep nkem. ²¹É, be bhò bátõj bo bachak, ndaká yí bápú tõj mmuet eyeka? Bághàti bo be báké ghép aghèp, ke bé babhõj bápú ghép aghébhé? ²²Bé bo bārèm be, “Mmu abhíkí bhõj bekwen berwòp,” Bé babhõj bápú kwen berwòbhe? Bé bo bäre pap baraká bõmandem nsé, bápú ghèp menyij ebhen bechi amem bekeré bõmandem nsé? ²³Bé bo bápà be báriñi ebhé Mandem, bápú chye nõ Mandem ntíanwòp ndü bápú bhüere ebhé eyi? ²⁴Ekátí Mandem érèm be, “Bé bo Israel bákù bo abhen bápú bo Israel bārèm ebúbù éti Mandem.”

²⁵Nsyép ane básièp bo betõj be bachí bo Mandem chi erítí enyij mbák bábhüere bebhé, ke mbák bápú bhüere bebhé Mandem nsyép ane básièp bo achi chi ndéndem. ²⁶Ndu echi nõ, mbák mmu ane bábhíkí syep yi ákù menyij mbo

enyü ebhé éyàŋ, Mandem apu sət yi mbo mmu ane basyephe? ²⁷ Eyo ékù be bo abhen bábhíki syep bho ndü nkwòmuet ke bábhüere ebhé mándem chəŋ be bekwéné bechi ne be bo Israel mbənyune bápu bhüere ebhé yəndu Mandem achye nyaka bhe bebhé ebhen básíŋi amik, apət achye bhe epíŋ besyep bho. ²⁸ Puyé besyep mmu ke ákù yi ambak mbəŋ mmu Israel témé témé, ne nsyép ane tetep puyé ane nkwòmuet. ²⁹ Mmu ábhák mmu Israel tetep chí ndü nti eni ne nsyép ane tetep ábhak chí anti. Chí betik Éfóŋó Mandem, puyé ebhen nkwòmuet. Mmu ane ábhóŋó enyü nsyep eyo Mandem ke ábiti yi, puyé nkwəŋwaŋ.

3 Bebhak mmu Israel ákù mmu árchá bo abhen bapu bo Israel ke? Ne nsyép ákwak mmu ndü ntiki mbi? ² Menkem békwák ndü beyá babhi. Enyiŋi mbi ene ekwak mmu ane achi mmu Israel chi be Mandem afyé eyəŋ eyi amə ayap. ³ Ke mbək yap bábhíki kə enyiŋ ene báfyə nyaka bariep ne Mandem be babhəŋ beku chi be Mandem apu pere bhüre bariep ami ke? ⁴ Wáwák! Yəndu yəntiki mmu achi nsənsə, Mandem ákù chi enyiŋ ene yi árémé. Echi mbo enyü Ékátí Mandem érəm éti yi be,

“Ótəŋ kponoroŋ ndü yəntiki enyiŋ ene őrəm be əcəh chak, ne mpok bákpət manyé ye, bekwéné bepə bhak ne wə.”

⁵ Ke mbák bebú ebhen sékù békù bo mango kponoroŋ be Mandem achi chak, chəŋ séngati bho be Mandem apu chak ndu bébenti anchye bhese ntemsi? [Nchí rem nə chi ne neriŋindak enen bakwəŋwaŋ.] ⁶ Épú enyu eyo wáwák! Mbo Mandem apu chak mbə ná yi ákway betaŋ bo? ⁷ Ke mpok mmu árəm be, “Nsé ene mészé ékwak bo mángə kponoroŋ be Mandem achi mmu tetep, ne eyo ékə mánychye yi kenókó. Mbák echi nə, ná Mandem akway betaŋ me andem be nchí mmu bebú ndu nchí sense.” ⁸ Ndaká

yí bápú rem be, “Séndək ambi beku bebú be Mandem antəŋ bhese beri,” mbo enyü mbək bo báchəŋti manyén ayese be sérəm enyu yo. Chəŋ mámbəŋ ntemsi ane akway ne bho.

Yə mmu apu chak besí Mandem

⁹ Chəŋ séndem ye be yi? Bé nté ayese bo Israel acha ane bo bachak ke? Wáwák! Nnəŋ ntəŋ be bebú bebhəŋ betaŋ amfay bo mankem, yé chi bo Israel ne yé chi abhen bapu bo Israel. ¹⁰ Echi mbo enyü Ékátí Mandem érəm be,

“Yə mmu apu chak besí Mandem, ye amət apu,

¹¹ yé mmu apu yaŋ beriŋi Mandem, yé mmu apu yaŋ mbi Mandem.

¹² Mankem bátiknsem ntá Mandem, bo mankem barəp bə bekwene, ye amət apú kə beri, wáwák! Yə amət apu.”

¹³ “Éyəŋónyu yap énəm mbo eriep ene éfú ndü nnem enén enén mánéné, bərə fúú. Básət bári yap berwə bho.”

“Beyəŋónyu bhap béwəy mmu way mbo efé mpok éném mmu.”

¹⁴ “Éyak ne bebépti beyəŋ ke befú bo anyu mpoknkem.”

¹⁵ “Bekak ebhap béwəkari bepəkə bo be mandək mangway bo.

¹⁶ Yəntiki ebhak ene bo bərəŋó, bátwə chi ne meneme ne nedí kebho.

¹⁷ Bábhíki riŋi beku bo mámbəŋ kpák ne batí.”

¹⁸ “Bápu chye Mandem kenókó wáwák!”

¹⁹ Sériŋi be yəntiki enyiŋ ene echi amem bekátí ebhé Moses béyŋi chi bo abhen Mandem achye bho ebhé eyo. Éyo échòk manyu bo abhen báyəŋ betaŋa mmuet be bapu bo bebú. Yəntiki mmu abhəŋ bete besí Mandem ndü manyé. ²⁰ Ébhək enyu eyo mbənyune, yé mmu apu kway bebhak chak besí Mandem ne nti be ákù menyiŋ ebhen ebhé éyəŋ yi

anku. Ebhé ékù mmu andiṅi be yi achi mmu bebú.

Enyū Mandem ákù bo mámbák chak besí bhi

²¹ Néne, Mandem ákù bo mandiṅi kponṅon enyū mmu ákway bebhak chak besí bhi. Eyo ebhiki bhṅy yēnyiy beku ne ebhé yēndu bebhé Moses ne baremé kepinti menāṅ báté ntísie enyū Mandem ákù bo mámbák chak. ²² Mandem ákù bo mámbák chak mpok babhṅṅ neka ne Yesu Kristo. Ákù nṅ ne ye agha ane ábhṅṅṅ neka ne Yesu Kristo. Mandem apu tṅy kéréṅámík. ²³ Yēntiki mmu ákù bebú ne abhíkí pere ghaka ndū nte ane Mandem ághókó nyaka yi ambak. ²⁴ Ke néne, Mandem áṅṅ bo berindu ebhi ndu ákù mámbák chak besí bhi. Eyo chi akap Mandem ne áfuet chi ntá Yesu Kristo beku nṅ éti enyiy ene Yesu ákù ndu beferé bhese ndū kesemé bebú. ²⁵ Mandem achyé nyaka Yesu mbo akap, be éti manṅ mi amen árṅṅ amik, Mandem amfonori bebú bo abhen mánóko Yesu. Mandem ákù nṅ betṅy be yi achi chak. Éti ekébhéntí eyi, asó nyaka bebú ebhen bo bákú. Ághò nyaka bebú ebhen bo bákú ndu mpok ane áfuéré ansem mbo be apu ghṅ. ²⁶ Ke néne, áṅṅ bo be yi achi chak ne ákù yēntiki mmu ane abhṅṅ neka ne Yesu ambak chak besí bhi.

²⁷ Ndu echi yē nṅ, yi ékway beku sémpanyu? Yēnyiy! Ne ntí achi be yi? Chi be sékù berítí menyiy ke? Wáwák! Chi be sénoko. ²⁸ Séghṅ ye be Mandem áṅṅ be mmu achi chak chi mbák abhṅṅ neka ne Yesu. Eyo ebhiki bhṅy yēnyiy beku ne menyiy ebhen mmu ákù bekoṅo ebhé. ²⁹ Mandem achi Mandem chi ndiere ntá bo Israel? Apu Mandem bo abhen bápú bo Israel? Achi Mandem bo abhen bápú bo Israel nkwo. ³⁰ Mandem amṅt ke achi ne ákù bo abhen básieṅ bo ne abhen bapú syep bo mámbák chak chi mbák bábhṅṅ neka ne Yesu. ³¹ Eyo ékù sénsṅt be

ebhé epu yēnyiy ke? Wáwák! Mbák sém-bṅṅ neka ne Yesu, sékém bebhé sayri.

Mandem ákù Ábraham ambak chak besí bhi

4 Chṅy séndem ye be yi éti Ábraham mmu achí chi-mbi ywese? ² Mbo Ábraham achi nyaka chak besí Mandem éti berítí betik ebhen yi ákù, mbṅ ntí achi ane yi ápanyu. Ke ápu kway nyaka beku nṅ besí Mandem. ³ Ekáti Mandem érem be, “Mpok Ábraham abhṅṅ neka ne Mandem, Mandem asṅt be yi achi chak besí bhi.” ⁴ Nkáp ane báchyè mmu ndū betik ebhen yi ákù chi enyiy ene yi ábhṅṅṅ bebhṅṅ éti betik ebhṅ. Nkáp wu puyé akap. ⁵ Ke mmu ane ábhíkí fye ntí chi ndū betik ke abhṅṅ neka ne Mandem mmu ákù bé bṅ bebú mambak chak, chṅy ansṅt yi be achi chak éti neka enen yi ábhṅṅṅ ne yi. ⁶ Nkúbhé enyu yṅ ké Debhít areme nyaka be áfók áchí ne mmṅ ane Mandem ásré be achi chak, yēndu abhiki ku yēnyiy ene ekṅ be Mandem anchye yi áfók wu.

⁷ “Éri echa ntá bo abhen Mandem áfṅṅóri epiy eyap ene bápú bhüere bebhé,

antese bebú ebhap nkwo,

⁸ Éri echa ntá mmu ane Acha ápú sṅt be abhṅṅ bekwéné éti bebú bhi.”

⁹ Áfók wu achí ye chi ntá bo abhen básieṅ bhṅ, ke ntá bo abhen bapú syep bhṅ nkwo? Sérém mbo enyū Ekáti Mandem érem be, “Mandem asṅt nyaka be Ábraham achi chak besí bhi mpok yi ábhṅṅṅ neka ne yi.” ¹⁰ Mpok Mandem ásré Ábraham be achi chak, mánāṅ basyep nyaka yi ke? Chi mpok bábhíkí re syep yi, puyé mpok manāṅ basyephe yi. ¹¹ Nsyép ane básieṅbhé Abraham ke achi nyaka eriṅ ene Mandem afyé yi amuet betṅy be yi abhṅṅ neka ne yi te mpok ane bábhíkí re syep yi. Mandem ákù nyaka nṅ be Ábraham ambak chi-mbi ntá bo mankem abhen mánóko Mandem mpok

bábhíkí re syep bhó, ne nta abhen neka enap ne Mandem nékú yi ásóré be bó bachi chak besí bhi. ¹²Abraham achi nkwo chi-mbi ntá bõ abhen basyep bhó mbák bákõño bayarékak yi ndu babhõño neka ne Mandem, nkúbhé mbó enyũ yi áchi nyaka yé chi ndu mpok ane babhiki re syep yi.

Bariep Mandem achi nta bo abhen bábhõño neka ne yi

¹³Mandem afyé nyaka bariep be chõñ Ábraham ne bebhárébhó bhi mányie mmik. Epú nyaka chi éti Ábraham abhure bebhé. Befuét ndũ neka Ábraham ke Mandem ásóré yi be achi chak. ¹⁴Mbó bo abhen bábhüre bebhé ke babhõño nyaka menyie mmik mbu neka eneka ne Mandem nechí chi ndéndem, ne mbu bariep ami nkwo abhiki bhõño ntí. ¹⁵Ebhé étwõ ne ntémsi Mandem ntá bo ndu bápú bhüere yó, ke nebhüet ane ebhé epú, mmu apu kway bekwen ebhé.

¹⁶Étiyo ke echi be bariep Mandem achi chi ntá bo abhen babhõño neka ne yi, betõño be chi éti berĩndu ebhi ke yi ábhõño nyaka beku menyiy ebhen yi afyé bariep beku ntá yéntiki ebhárémõ Ábraham. Bariep ami apú chi ndiere ntá bo abhen bákõño bebhé, ke ntá bo bachak mankem nkwo abhen babhõño neka ne Mandem mbó Ábraham, tẽndu bese mankem sechi bebhárébhó bhi. ¹⁷Echi mbó enyũ Ekáti Mandem érem be, “Nku wó ómbák chi ntá bo beyã betók. Yi achi besí Mandem mmu yi ánókó, Mandem mmu ákú bawú mámpétnsem ndũ nepém. Yí áchye eyõñ be enyiy ene épú embak, émbak.” ¹⁸Ábraham arõñ nyaka ambi menoko bariep Mandem. Are noñ ambaka nõkõ nti yẽndu ébe nyaka mmu et menoko be bariep Mandem abhõño befú tetep. Éti yó, achí chi ntá bo beyã betók bekoño menyiy ebhen Mandem aghati yi be, “Chõño bebhárébhó bhe mánja máncha.” ¹⁹Ábraham anañ aghaka nyaka mbó

mamié besa betay (100) ne arõbhe sõt mmu et chi mbó ngú, ne árĩñí be ngõré ywi Sará achi nkongõré. Yé nõ, ate kpirí ndũ neka eni ne Mandem, anõño nõkõ be Mandem ankú mbó enyũ yi árémé. ²⁰Arĩñí nyaka be bariep Mandem abhõño befú tetep. Yi kemakati ye enyiy ene Mandem árémé, ke abhõño neka ne Mandem andók nõkõ chi ambi ne anchye nõkõ yi kenókó. ²¹Arĩñí nyaka be Mandem abhõño betañ beku enyiy ene yi afyé bariep beku. ²²Ne befúet ndũ neka eni, “Mandem asõt be Ábraham achi chak besí bhi.” ²³Enyiy ene básĩñí be Mandem asõt yi be achi chak besí bhi ebhiki yiyi nyaka chi yi aywĩntí. ²⁴Echi nyaka éti yese nkwo ndu sénókó Mandem mmu ákú nyaka Yesu Acha ywese apetnsem ndũ nepém. ²⁵Yi, Yesu, ke Mandem arõ be angu éti bebé ebhese, akú yi apetnsem ndũ nepém ndu beku bese sémbak chak besí Mandem.

Séchi sayri ne Mandem néne éti Yesu

5 Tẽndu séchí ye chak besí Mandem néne ndu sébhõño neka ne Yesu, séchí ndu kpák ne Mandem éti enyiy ene Acha ywese Yesu Kristo ákú ntá yese. ²Kristo akú sébhõño mbi bebhak enyu ene berĩndu Mandem bebhak ne bhese befúet ndu neka enen sébhõño ne yi. Ne sebhõño manják mbõnyune sebhaka nti ndũ keném eken sébhõño chõño ne Mandem. ³Ke mbõño enyiy ene echa eyó chi be sebhõño manják ndu besõñri ebhese mbõnyune serĩñi be esõñri ekwak bhese sengók bete kpirí. ⁴Ne béte kpirí ákwak bhese sémbõño epĩñ ene étõño be séfúet nemõ. Ne epĩñ eyó ékú sembaka nti be chõño Mandem ankú mbõnyu yi areme. ⁵Ne mbák sébhõño nebhakánti, eyó épú twó bhese ne bekwéné. Sérĩñi be Mandem akõño bhese tontó, mbõnyune akú be Efóño Bedyere mmu yi achye bhese ánkú ekõño eyi enjwi bhese anti.

⁶Mpok ane séchí nyaka kebhōj betaj bekwak mmuet eyese, Kristo agú ndú nywɔp enen Mandem ayabhe, be ánkwak bhese bõ bebú. ⁷Étaj bé mmu ánká begu éti mmu ane achi chak, yéndu mmu akway beka newú éti erítí mmu. ⁸Ke Mandem atɔj kponoroj be yi akɔj bhese ndu Kristo ágú éti yese mpok sebhuet nyaka bõ bebú. ⁹Téndu manoj Kristo árójɔ amik éti yese, Mandem áśɔt be séchí chak besí bhi néne. Echi mbɔj tetep echa be Kristo ápeme chɔj bhese be bebenti Mandem béké bhak ne bhese. ¹⁰Mpok sébhuet nyaka bõmpap Mandem, yi aku sémpetnsem ntá yi, befuet ndú newú Mɔywi. Ná ne néne, ené sépétnsem ntá Mandem? Echi mbɔj tetep echa be Mɔywi apu nɔk bepeme bhese, téndu yi achi nepém. ¹¹Ke mbɔj ene echa eyɔ chi be sébhɔj maɔák éti menyij ebhen Mandem afuere ntá Yesu Kristo Acha aku ntá yese. Yi Kristo ke ákú sépérénssem ntá Mandem.

**Adam atwɔ ne newú,
Kristo atwɔ ne nepém**

¹²Bebú béfuet ntá mmu amɔt ke bétwɔ fá amik, ne bebú ebhi bétwɔ ne newú. Nɔ ke echi be newú népɔkɔ bo mankem mbɔnyune yéntiki mmu áku bebú. ¹³Bebú ménaj bechi nyaka fá amik ke Mandem áku bebhé béfuet ntá Moses bétwɔ. Ke nebhuet ane ebhé epu bápú kwáy berem be mmu akwen ebhé. ¹⁴Yě nɔ, bebú bébhɔj betaj amfáy bo mankem bebho mpok Adam kpát beghaka mpok Moses, ne yě chi bo abhen bebú bhap bepu nyaka mbɔ ebhen Adam mmu ákwéné ebhé Mandem abhak mbɔ ane ábhɔjɔ nyaka bétwɔ. Ke apet abhak kekúrí ne mmu ane ábhɔjɔ bétwɔ. ¹⁵Ke enyu ené Mandem átɔj bhese berindu éti Kristo echi kekúrí ne enyu ene Adam ákú bebú. Beyá bo bágu nyaka éti bebú mmu amɔt, ke berindu Mandem beyá mbɔj becha. Enyu ene

ke Mandem áchyè áfók ntá beyá bho ndéndem bekojɔ enyú mmu amɔt, Yesu Kristo, átɔjɔ berindu. ¹⁶Ne akap ane Mandem áchyè bho ndéndem achi kekúrí tontó ne akap ane bebú mmu wu amɔt bétwɔ ne wu. Bekojɔ bebú bho memɔt Mandem atáj bo mankem ne bákwen manyé. Ke akap ané Mandem áchyè ndéndem bekojɔ bebú beyá bho ákú bo mámbák chak besí bhi. ¹⁷Téndu bebú mmu amɔt beku newú nébhɔj betaj amfáy bo mankem, echi mbɔj tetep echa, be bo mankem abhen Mandem átɔj bo beyá berindu ne áchyè bho akap ndéndem ndu beku bo mambak chak besí bhi, mámbɔj betaj ndú nepém enap ndu besɔt awónem amfáy yéntiki enyij éti enyij ene mmu amɔt, Yesu Kristo ákú.

¹⁸Nɔ ke échí be, nkúbhé mbɔ enyú bo mankem babhɔj nyaka bekwéné éti bebú mmu amɔt, enyu eyɔ nkwo ke echi be mbɔnyune mmu amɔt ákú enyij émɔt eyɔ ene echi chak, bo mankem babhiki bhɔj békwéné, ke babhɔj nepém enen nebhiki bhɔj ngwenti. ¹⁹Ne nkúbhé mbɔ enyú netajánti mmú amɔt nékú bo mankem mámbák bõ bebú, mmu amɔt ane ákú mbɔ enyu Mandem aghati yi, aku bo mankem mámbák chak.

²⁰Mandem ákú nyaka ebhé entwɔ be bo mángó sayri be bebú bhap beyá tontó. Ke mpok bo bákú nyaka beyá bebú mandɔk nɔkɔ chi ambi, Mandem átɔj berindu ebhi enyu ené éyá mbɔj échá, ²¹be mbɔ enyú bebú bétɔj betaj ebhi amfay bho ndu bétwɔ ne newú, berindu Mandem nkwo bebhɔj betaj amfay bho ndu békú bo mámbák chak besí bhi. Ne eyɔ ékú bo mámbɔj nepém enen nebhiki bhɔj ngwenti éti enyij ene Acha ywese Yesu Kristo ákú.

**Mmú ane ábháre mmuet ne
Kristo arɔp chi mbɔ ngú**

6 Chɔj séndem ye be yi? Séndók ambi beku bebú be berindu Mandem

menja mencha ke? ²Wáwák! Bese bho serɔbhe chi mbo bawú ndú nté yese ne bebú, séndók ambi beku bebú? ³Bábhíkí riŋi be bese mankem abhen bájwítí be Mandem achem bhese ne Yesu Kristo, bájwiti nyaka bhese chi be sembak mbo be ségu nyaka ne yi mpok yi agu? ⁴Echi ye mbo be manaj babheme nyaka bhese ne yi mpok bajwiti bhese, be nkúbhé mbo enyu Mandem Etayese ákú nyaka Kristo apetnsem ndu nepém ndu betaj ebhi ebhen beyä becha, bese nkwo sénkwáy bebhɔŋ nepém neko. ⁵Tëndu Mandem áchémé bhese ne Kristo ndu newú eni, chɔŋ sémbak ne yi mpok sépérensem ndu nepém nkwo mbo yi. ⁶Sériŋi be echi néne mbo be bágo nyaka nepém nesí enese ndu ekotákátí ne yi, be Mandem anchɔŋti mmuet bebú ayese be seke pere bhak ndu kesemé bebú. ⁷Echi nɔ mbɔnyune bebú bepú pere bhɔŋ betaj amfay mmu ane á-nán ágú. ⁸Tëndu ségú ne Kristo, sénoko be chɔŋ sémbak nkwo ne yi. ⁹Sériŋi be tendu Mandem akú Kristo apetnsem ndu nepém, yi apú pere gu wáwák. Newú nebhiki pere bhɔŋ betaj ndú nepém eni. ¹⁰Newú enen yi agu, agú bechɔŋti betaj newú. Agú ndɔŋ amɔt ndak amay. Ke nepém enen yi ábhɔŋɔ nechi chi ndu bechye Mandem kenókó. ¹¹Bé nkwo bábhɔŋ besɔt mmuet eyeka mbo be bágu, ne be bábhíkí pere bhɔŋ yéniŋ beku ne bebú, ne be báchi nepém ndu bétok Mandem ndu yi áchémé bhe ne Yesu Kristo.

¹²Báké pere ɔ ye bebú mémboŋ betaj ndú mmuet eyeka ene égúgu beku be mánkoŋo nɔko chi menyiŋ ebhen yɔ eŋwaka be mánku. ¹³Yé mmu yweka áke chye ye epókómuet eyi mbo enyiŋ ene básɔt beku bebéptí menyiŋ ne yɔ. Ke chyé ka mmuet ntá Mandem mbo bo abhen mánaj bágú ke yi ákú bapetnsem ndú nepém. Ne chye ká bepókómuet ebheka ntá Mandem mbo menyiŋi betik ebhen básɔt beku chí menyiŋ ebhen bechi chak

besí Mandem. ¹⁴Mbák mánku nɔ nkaysi beku bebú apu pere bhɔŋ chɔŋ betaj amfáy yeka, tendu ebhé ebhiki pere bhɔŋ betaj ndu nepém eneka, ne ndiere berindu Mandem ke bébhɔŋɔ betaj ndu nepém eneka.

Bö Kristo bábhɔŋ bebhak chak besí Mandem

¹⁵Chɔŋ séndem ye be yi? Séndók ambi beku bebú mbɔnyune ebhé ébhíkí bhɔŋ betaj ndú nepém enesé, ne berindu Mandem ke bérɔhé bhɔŋ betaj ndú nepém enese ke? Wáwák! ¹⁶Bábhíkí riŋi be mbák mánchyé mmuet ntá mmu beku chi menyiŋ ebhen yi áyaj mánku, nɔ báchi basem ntá mmu wu? Mmu ákway bekoŋo bebú, ne bebú mentwo yi ne newú. Mbák epu nɔ, mmu ákway bekoŋo Mandem, ne Mandem anku yí ambak chak besí bhi. ¹⁷Ke sebhɔŋ bekaka Mandem be yénu báchi nyaka ndu kesemé bebú, néne, bákɔŋo ne bati ayeka ankem, menyiŋ ebhen bátɔŋɔ nyaka bhe. Menyiŋ ebho ke bárɔ amɔ yeka. ¹⁸Mandem aféré be ndú kesemé bebú ne bärɔp chi basem abhi be mánku nɔko chi menyiŋ ebhen béchí chak besí bhi. ¹⁹Nchí sɔt eriŋ ndú nepém ne ntí be méyaj mánjwimem ndú menyiŋ ebhen mérém, mbɔnyune ébmmuet be bakwájwan mambóŋ nejmimem ndú menyiŋ ebhen. Nkúbhé mbo enyú báchyé nyaka bepókómuet ebheka ndú kesem eken beku barak epúsí ne bebéptí menyiŋ bechak ebhen beyä mendak nɔko chí ambi, chye ká bepókómuet ebheka néne mbo basem ntá Mandem be yi anku mambák chak besí bhi enyu ene babhak nyájá.

²⁰Ndú mpok ane báchí ndu kesemé bebú, bábhíkí bhɔŋ nyaka yéniŋ beku ne menyiŋ ebhen bechi chak. ²¹Mpok eyɔ, bábhɔŋ nyaka ntiki nsáy ndú menyiŋ ebhen bákù, ebhen-ne bábhɔŋ ntíanwɔp beku néne? Menyiŋ ebho bétwɔ

chi ne newú. ²²Ke néne, ené Mandem á-nánj áféré be ndú bebú, bārɔp chi basem abhi, ne nsáy ane bābhónj chi nepém enen nechi nyánjá, ne ndú ngwenti, bābhónj chi nepém enen nebhiki bhɔɔ ngwenti. ²³Nsáy bebú chi newú, ke akap ane Mandem áchyè ndéndem chi nepém enen nebhiki bhɔɔ ngwenti ntá yéntiki mmu ane abháre mmuet ne Yesu Kristo Acha ywese.

Pól ástɔ erij ndú ebhé ene éyínj nebhay

7 Bõma, bāriɔ ebhe. Bāriɔ ye be ebhé ebhɔɔ betan ndú nepém mmu chi ndiere mpok yi achi nepém? ²Nchí sɔt erij ené ngɔré nebhay. Mpoknkem ane nném achi nepém ebhé égwɔt yi ne nném eyi. Ke mbák nném agu, ebhé yɔ épu pere gwɔt yi. ³Mbák ngɔré achi ne mmu achak mpok nném ábhuét nepém, nɔ achi nkwené berwɔp. Ke mbák nném agu, ebhé ené égwóré yi ne nném epu pere bhɔɔ betan amfay yi. Ne mbák abhay mmú chak, apú bhak nkwené berwɔp.

⁴Bõma, enyu eyɔ ke echi ne bhe. Ebhé ébhíki pere bhɔɔ betan ndú nepém eneka mbɔnyune, beyinji ebhé, bágú nyaka ne Kristo mpok yi agu ndú ekotákátí. Néne, bābhat mmuet ne mmu ane Mandem ákú yi apetnsem ndú nepém be anku bhese sémák bo abhen sékú beri ndú betok Mandem. ⁵Mpok ane sékɔɔ nyaka menyin ebhen bakwāɔɔwāɔ báyāɔ senku, ebhé ékú séré ŋwaka beku bebéptí menyin ne mmuet eyese be menyin ebho mentwɔ bhese ne newú. ⁶Ke néne, ebhé ébhíki pere bhɔɔ yēnyin beku ne bhese mbɔnyune, beyinji menyin ebhen bégwóré nyaka bhese, sérɔp chi mbo bawú. Néne, sépet sépú ndú kesem bekoɔ mbi bebhé ebhen basinji mbɔnyune sérɔbhe koɔ chi mbi akɔ ane Éfónj Mandem áɔɔ bhese.

Ebhé Mandem ékú séngɔ bebú bhese

⁷Séndém ye be yi? Bebhæere ebhé chi beku bebú ke? Wáwák! Ebhé ke ékú bo mándinji enyin ene bebú bechi. Mbo ebhé ébhíki rem be, “Óké fye ngoɔ ndú enyinj mmu” mbo mbíki rinji bebú ebhen bechi ndu befye ngoɔ ndu enyinj mmu. ⁸Ke ebhé eyɔ ékú nyaka mfyé ngoɔ ndú menyinji bho menyu ne menyu. Mbák ebhé épú, bebú bēbhàk chi mbo enyin ene égú. ⁹Mpok achi ane mbíki rinji nyaka enyin ene ebhé éyāɔ bo manku. Ke ndinji nókɔ ebhé, ngɔ be nnán nkwen nyaka ebhé, ne ngú. ¹⁰Nkúbhé ebhé ene Mandem áyāɔ nyaka be enku me mbɔɔ nepém étwɔ me chi ne newú. ¹¹Ebhé ene echi me anti érbhe twɔ me chi ne newú. ¹²Séghɔ ye be bebhé menkem bechi nyánjá. Yēntiki enyin ene ebhé érēm echi nyánjá, échí chak, ne eri.

¹³Ke ebhé ené echi erítí enyin étwɔ nyaka me chi ne newú ke? Wáwák! Bebú ke béfuéré ndú erítí enyin eyɔ étwɔ me ne newú. Ndu echi nɔ, séghɔ ye kpoɔoroɔ be bebú chi enyin ene ébēbhé échá. Béfuét ndu erítí ebhé Mandem, bebú bétwɔ bho ne menyin ebhen bēbēbhé becha.

Nenu enen sɛnù ne bebú

¹⁴Sérinji be ebhé chí enyin ene éyínj befónj ebhese. Ke nchí chí nkwanwan ane achi ndú kesemé bebú. ¹⁵Mbíki rinji menyin ebhen mēkú. Mpú ku menyin ebhen méyāɔ beku. Nchí ku chi nkúbhé menyin ebhen mpábhé. ¹⁶Tēndu menyin ebhen mēkú chi ebhen mbíki kɔɔ beku, eyɔ éɔɔ be nká be ebhé chí erítí enyin. ¹⁷Sayri sayri, puyé chi me ke nchí ku ye bebéptí menyin. Chi bebú ebhen bechi me anti. ¹⁸Ndinji ye be yé erítí enyin epu ndú nepém ena mbo nkwanwan. Yé beri bepu fu me anti. Yēndu mbónj nti beku beri, mmuet apu me. ¹⁹Mpú ku beri ebhen mbónj nti beku. Ke nchí ku bebéptí menyin ebhen mpu yāɔ beku. ²⁰Ke mbák

nchí kú chi bebéptí menyíj ebhen mpuyaj beku, eyo étɔŋ be, sayri sayri, puyé chi me ke nchí kú bɔ, chí bebú ebhen bechi me anti. ²¹ Echi ye chi mbɔ ebhé ndú nepém ena be mpok méyàŋ beku erítí enyíj, ebéptí enyíj ke nchí kú. ²² Nkɔŋ ebhé Mandem ne nti ena nenkem. ²³ Ke ngo be ebhé echak échí ndú amuet eya ené énú ne nkaysi aya, énkú nɔkɔ be mbak ndú kesemé bebú ebhen bebhuet ndú nepém ena. ²⁴ Eyá enyu ené ébep echa! Chɔŋ agha ámfere me ndú betañá nkaysi beku bebú ane átwò me ne newú? ²⁵ Bakak ámbák ne Mandem mmu ákú nɔ befuet ndú enyíj ene Yesu Kristo Acha ywese ákú.

Echi ye be ndú nkaysi aya, nchí ndú kesemé ebhé Mandem, ke ndú nepém ena mbɔ nkwaŋwanj, nchí ndú kesem ebhé bebú.

Enyú bo bákway bebhak ndu bákoŋo Efóŋó Bedyere

8 Néne, yé mbi apu ane Mandem árem be bo abhen bábháre mmuet ne Yesu Kristo bákwen manyé. ² Nti achi be, ebhé Efóŋó Mandem mmu áchye me nepém ndu ncheme mmuet ne Yesu Kristo, éfére me ndú ebhé ené echye betañ beku bebú ebhen bétwɔ chi ne newú. ³ Bebhé ebhen Mandem áchyé ntá Moses bébhíki kway nyaka bepeme bhese ndú bebú ne ntí be ndú nepém enese mbɔ bakwáŋwanj, sébhíki bhɔŋ nyaka betañ bebhure bho. Mandem ke ápémé bhese ndú átó mbɔŋ Mɔywi, ne yí atwɔ fá amik ne nepemé nkwaŋwanj mmu ákú bebú. Ne ndu atwɔ enyu yɔ, akú be bebú bekepene bhɔŋ betañ amfáy bho. ⁴ Mandem ákú nɔ be bese bo sépú pere kɔ chi ndú betañ ebhese babhɔŋ mbɔ enyú bakwáŋwanj bákú, ke sérɔbhe kɔ chí ndu betañ abhen Efóŋó Mandem, sémbɔŋ mbi bebhak chak besí bhi mbɔ enyú bebhé Moses béyáŋ sémbak.

⁵ Bo abhen bákú chi bebéptí menyíj bekoŋo nepém bakwáŋwanj, bábhure nti chi ndú bebéptí menyíj ebhen nepém bakwáŋwanj néyàŋ. Ke bo abhen báku chi berítí menyíj bekoŋo enyíj ene Efóŋó Bedyere árem, bábhure nti chi ndú menyíj ebhen Efóŋó Bedyere ákɔŋó.

⁶ Mbák mmu abhúre nti ndú menyíj ebhen bakwáŋwanj báyanj, eyo étwò yi chí ne newú. Ke mbák mmu abhúre nti ndú menyíj ebhen Efóŋó Bedyere áyanj, Mandem áchye yi nepém ne kpák.

⁷ Mmu ane akaysi chí menyíj ebhen bakwáŋwanj báyanj beku achi múmpap Mandem. Apú septimuet bekoŋo bebhé Mandem, ne apú kway beku nɔ wáwák. ⁸ Ne bo abhen bákòŋo chí nepém bakwáŋwanj, bápú kway beku menyíj ebhen béchye Mandem maŋák.

⁹ Ke be bápú koŋo nepém bakwáŋwanj. Bákòŋo chí Efóŋó Mandem tɛndu yi achi ne bhe. Mmu ane Efóŋó Kristo apu ne yi apú mmu Kristo. ¹⁰ Ke tɛndu Kristo achi ne bhe, yé mmuet eyeka agúgú éti bebú, befóŋó ebheka bechi nepém, mbɔnyune Mandem ákú báchi chak besí bhi. ¹¹ Tɛndu Efóŋó Mandem mmu ákú Yesu Kristo áfú ndú newú achi ne bhe, chɔŋ Mandem ankú mmuet eyeka ene égú nkɔw émpet émbak nepém ndú betañ Efóŋó Bedyere mmu achi ne bhe.

¹² Bɔma, enyíj echi ene sébhɔŋó beku, ke puyé be sebhɔŋ bekoŋo menyíj ebhen bakwáŋwanj báyanj beku. ¹³ Mbák mmu yweka ánkóŋó menyíj ebhen bakwáŋwanj báyanj beku, ágú. Ke mbák mánkòŋo menyíj ebhen Efóŋó áyanj mánkú chɔŋ mambɔŋ nepém. ¹⁴ Yéntiki mmu ane ákòŋo Efóŋó Mandem achi mmó Mandem. ¹⁵ Efóŋó Mandem áchyé bhe apú kú mambak basem be mampet mambɔŋ béchay. Efóŋó Mandem ákú mambak bɔ Mandem. Ne ndú betañ Efóŋó yéntiki mmu yweka ábhɔŋi yi be, “Eta, Etaya!” ¹⁶ Eyɔ étɔŋ be mbɔŋ Efóŋó Mandem áchem ne bati yese ne áku

sendiņi be sechi bɔ Mandem. ¹⁷ Ne tëndu séchí bɔ Mandem, chɔŋ sémbɔŋ áfɔk ane yi ábhúré ntá bɔbhi, ne menyin ebhen Mandem ábhúre ntá Kristo. Mbák sénká béchem mmuet ne Kristo ndú esɔŋri eyi, chɔŋ sénchem ne yi ndú keném eki.

Mandem ábhure keném ntá yese

¹⁸ Beyiņi besɔŋri ebhen séghó néne, bépú yěnyin ene mmu ákway beyenti ne keném eken Mandem áku chɔŋ sémbɔŋ. ¹⁹ Menyin ebhen Mandem ághókó menkem ménɔŋ ne beyá ekwak nywɔp enen yi átɔŋ kpoŋoroŋ bo abhen bachi bɔbhi. ²⁰ Echi nɔ mbɔnyune Mandem ákú be menyin ebhen yi aghoko mém-bák chí ndéndem. Puyě bhɔ ke béyàn bebhak enyu yɔ. Mandem mmu ághókó bhɔ ke ákú be émbák nɔ. Ke beri béchí ambi. ²¹ Ne échí be chɔŋ Mandem amfere menyin ebhen yi ághókó ndú kesem anten menyin ebhen békù bɔ mém-pɔ́ be bɔ nkwo mém-bɔŋ mbi bebhɔŋ keném mbɔ enyú bɔ Mandem bábhɔŋ keném. ²² Sériņi be menyin menkem ebhen Mandem ághókó bétɔŋ mbɔ ngɔré ane ághòk bebe mpok ándɔŋsi. ²³ Ne puyě chi ndiere menyin ebhen Mandem ághókó ke béghòk bebe, méntɔŋ nɔkɔ. Besé babhɔŋ bo Mandem achyé Efónó Bedyere mbɔ akap ane mbi ané átɔŋ be chɔŋ sémbɔŋ keném eken kebhuét ambi, sétɔŋ nkwo, senɔŋ nɔkɔ be Mandem ansɔt bese amuet mbɔ bɔbhi. Nɔ chi be anchye bhese mmuet nkɔ. ²⁴ Mandem apémé bhese, mpok séghɔ menyin ebhen sébhàka nti ne yi. Mpok séghɔ menyin ebhen sébhàka nti aré sépú pere rɔŋ ambi bebhaka nti are. Agha ákway bebhaka nti ndu enyin ene yi ánán ábhóŋ? ²⁵ Ke mbák sébháká nti ndú enyin ene sebhikire ghɔ, sérɔŋ ambi menɔŋ yɔ ne ekébhéntí.

²⁶ Echi enyumɔt be ndu sébhákí bhɔŋ betan menikmuet mbɔ enyu sébhóŋ bekú, Efónó Bedyere ákwak bhese. Yím-bɔŋ ánikmuet éti yese ansɔk nɔkɔ nsók

enyu ene échá enyú mmu ánikmuet ne eyɔŋnyu. ²⁷ Ne Mandem mmu áriņi menyin ebhen bechi bhese anti ariní nkwo nkaysi Efónó Bedyere, mbɔnyune Efónó Bedyere ánikmuet éti bo Mandem ke ákoŋo chi nkaysi Mandem.

²⁸ Sériņi be yěntikí enyin ene éfákári ne bhese, Mandem ástɔt yɔ ankɔ bé éntwɔ ne beri ntá bo abhen bákɔŋ yi, bo abhen yi ábhiní bekoŋo nkaysi yi. ²⁹ Echí nɔ mbɔnyune Mandem anán ariní nyaka bɔbhi ambi ambi. Ndu echi nɔ, áyap bɔ nkwo beku be mándɔp chi mbɔ Mýwi. ³⁰ Ne bo abhen yi áyábhé, abhiní bhɔ nkwo. Ne akú bo abhen yi ábhiní mámbák chak besí bhi, ne bo abhen yi akú mámbák chak, akú mámbɔŋ mbi bebhak ndú nebhuet kenókó yi ne yi.

Ekɔŋ Mandem ne bo abhen bábháre mmuet ne Yesu Kristo

³¹ Chɔŋ sémpet séndem ntiki enyin echak? Mbák Mandem achi ne bhese, agha ákway menu ne bhese ansɔt awónem? ³² Mandem abhíkí kem nyaka Mýwi be ake bhɔŋ esɔŋri. Arɔ yi be ankwak bhese mankem. Tëndu yi áchyé nyaka yi éti yese, sébhákí ghɔ be chɔŋ anchye bhese menyin menkem ebhen Efónó Bedyere áchyé? ³³ Agha akway berem be bo abhen Mandem ayabhe be mam-bak abhi bákwen manyé? Mandem ke ákù bhɔ mámbák chak. ³⁴ Agha ákway berem be mántémsí bhese? Chí Yesu Kristo mmu ágú nyaka ke Mandem akú yi apetnsem ndú nepém ne achi ebhé awónem eywi, ne sayri sayri, ánikmuet éti yese ke? ³⁵ Agha ákway beferé bhese ndú ekɔŋ ene Kristo ábhóŋ ne bhese? Chi nepém enen nétáná ke chi esɔŋri? Chi nenyok enen báchyé bhese ke chi nsay? Chi nchébhé nden ke nepá ane bɔ bápá bhese ke chi newáy ane bo báyan beway bhese? ³⁶ Echí mbɔ enyú Ekáti Mandem érem be, “Éti ye,

bo báyaŋ beway bhese mpoknkem. Básòt bhese chi mbo ághóhómén ane báya berəŋ beway.”

³⁷ Wáwák! Ndü menyin ebhen menkem ebhen befakari ne bhese, Kristo mmu ákónj bhese áchye bhese awónem tontó. ³⁸ Ndáŋí be yěnyin épú kway beferé bhese ndü ekon eyi. Newú nepu kway beku nɔ. Séchí chi nepém, ne nepém népú kway beku nɔ. Bóángel Mandem bápú kway beku nɔ. Menyin ebhen bébhónj betan amfay bépú kway beku nɔ. Menyin ebhen bechi néne, ne ebhen bétwò ambi bépú kway beku nɔ. ³⁹ Betaŋtí menyin bépú kway beku nɔ. Yě chí mfay, yě chí mmik ápú kway beku nɔ. Ne ndü menyin ebhen Mandem ághókó menkem ye émɔt epu kway beferé bhese ndü ekon ené Mandem ábhónj ne bhese éti enyin ene Acha ywese Yesu Kristo áká ndu bekwak bhese.

Mandem ayap nyaka bo Israel be mámbák bǒbhi

9 Me mmü Kristo nchí rem chi tetep, mpú séné. Ntí ena nkwo nérém be nchí rem chi tetep, ne Éfónj Bedyere árém chi enyumɔt. ² Basémé aya me anti tontó ne nti nésòŋori me amem mpoknkem éti bómaya, bo Israel, bo etok eya. ³ Yě chí béká newú ka be ntemsi Mandem ambak ne me, ne be yi amfap me ne Kristo mbák eyo ékway bekwak bo mánókó Kristo. ⁴ Báchí bo Israel. Bó ke Mandem ásóré be mámbák bǒbhi. Ntá yap ké yi átónj bediéré bhi. Anyü nku chí ne bho. Ntá yáp ké yi achye bebhé. Bó ké yi atonj enyü bo babhəŋ bechye yi kenókó ne, ne bó ké yi afyé bariep. ⁵ Bó ke báchi bebhárébhó Abraham ne Áisek ne Jekóp. Ne bábhé Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò chi etok eyap. Bábhé yi chí ndü nnerékere wu. Yí Kristo, achí Mandem ne abhəŋ betan amfay menyin menkem. Sémbítí yi mpoknkem. Amen. ⁶ Mpú rem be Mandem ánk bebhure bariep amen

yi afyé nyaka ne bo Israel. Puyé yěntiki mmu Israel ke achi mmü Mandem. ⁷ Ne puyé bebhárébhó Abraham mankem ke bachi bǒbhi tetep. Mandem arem nyaka be, “Befuét ntá Áisek ké óbhəŋ chəŋ bebhárébhó abhen mfyé bariep bechye wɔ.” ⁸ Ene étəŋ be puyé chí bó abhen bábhé mbo yěntiki mmó achak ke bachi bó Mandem. Chi bó abhen bábhé bekoŋo bariep ami ke Mandem ásóré be báchí bebhárébhó Abraham tetep. ⁹ Bariep Mandem amɔ ntá Abraham achí nyaka be, “Nkúbhé mpok ane mmíé mbure, chəŋ mpetnsem, ne Sará ambé mómbakanem.” ¹⁰ Mandem abhiki fye bariep chí ndiere ne Abraham, ke ne Rebéka nkwo mpok yi achi nyaka ne menié befak ebhen chí mbi ywese Áisek afyé, ¹¹ yěndu bó bábhuet nyaka amem menié, kéku yě bebú ne yě beri, ndu betəŋ be Mandem áyap mmu chí bekoŋo nkaysi ane yi ábhónj. Mandem apu yap mmu bekoŋo berítí menyin ebhi. Ayap mmu chí bekoŋo nebhini ane yi ábhini yi. ¹² Mandem ághátí Rebéka be, “Chəŋ mómbi ántók ane mónkwen.” ¹³ Echi mbo enyü Ekátí Mandem érém be Mandem arem nyaka be, “Nkəŋ Jekóp, ke mpap Isau.”

¹⁴ Ndu echi nɔ, chəŋ séndem be yi? Bé Mandem apu chak ndü menyin ebhen yi ákə ke? Wáwák! ¹⁵ Arem nyaka ntá Moses be, “Nchí gho ntínso ne mmu ane méyaŋ begho yi ntínso, ntəŋ berinti ntá ane méyaŋ betəŋ berinti.” ¹⁶ Échí ye be Mandem apu yap mmu chí bekoŋo nkaysi bakwəŋwəŋ, ne puyé chí bekoŋo betan ebhen mmu afyé beku betik. Ayap mmu chí ndu ághò yi ntínso. ¹⁷ Ekátí Mandem érém be Mandem árem nyaka ntá Mfo Íjip be, “Nku wɔ ómbák Mfo be ntón betan ebha wɔ amuet enyu ene mmik nkem ághok chəŋ éti ya.” ¹⁸ Eyo étəŋ ye be, Mandem ágho ntínso ne yě agha ane yi áyàn begho yi ntínso, angwót ntí ne mu ane yi áyàn begwot nti eni.

Mpokófu Mandem ábenti ne mpokófu ágho ntínso

¹⁹ Mmü ákway ye bebhēp be, “Tëndu Mandem áyap mbó enyü nchí rem ne, ndaká yí yi áji ye bho? Neyap ane yi áyàp bho apu tɔɔ be mmu ákù chi enyiɔ ene Mandem ásɔt betaj ebhi beku mmu anku?” ²⁰ Ke wɔ nkwá, ɔchí agha bekem epúfítí ne Mandem? Enyiɔ ene ngokobete ásɔré ntɔp aní ékway berem ntá ngoko beté ntɔp be, “Ndaká yí ɔghókó me chi enyu ene ke?” ²¹ Ngoko beté ntɔp ábhíki bhɔɔ betaj amfay ntɔp ndu beku mbó enyü yi akɔɔ ne ntɔp ane yi aghoko? Apú kway menyɔbheri ntɔp ansɔt mbɔk aní ete ené bábhüere nyánjá ndü bepa, ansɔt ntɔp áchák ani ete ene bákú menyɔɔ ne yɔ manywɔp ankem-ε? ²² Echi enyumɔt ne enyiɔ ene Mandem ákú. Áyàɔ nyaka be bɔ mándíɔ be yi ábè nti mpok bo bákú bebú ne be ábhɔɔ betaj bétémsi bɔ bebú. Ke abhɔɔ beyá ekéb-héntí ne bo abhen yi aghoko. ²³ Mandem ákù nyaka nɔ betaj enyü yi ábhɔɔ beyá keném ne enyü áchye bhese mbɔk keném eki. Atóntí nyaka bhese ambi ambi be sémbɔɔ mbi bechwe ndü nebhuet kenókó yi. ²⁴ Ne séchí bo abhen Mandem ábhíɔ. Abhíɔ bho, puyé chi ndiere bo Israel ke abhen bápú bo Israel nkwɔ. ²⁵ Echi mbó enyu ekáti ndemekepinti Hoseya érem be Mandem arem nyaka be, “Bo abhen bapu nyaka ‘Bóbha’ chɔɔ mbiɔi bho be bóbbha. Ne abhen mbíki kɔɔ nyaka, chɔɔ mbiɔi bho be ‘Abhen ekɔɔ.’” ²⁶ Ne nkúbhé nebhuet ane ngati nyaka bho be, ‘Bé bápú bóbbha’, aré chɔɔ Me Mandem mmu nchí nepém ndem be, ‘Báchi bóbbha.’” ²⁷ Aisáya ndemekepinti Mandem arem nyaka éti bo Israel be, “Yëndu bo Israel baya mbó ésiép ene echi angokɔ manyu, Mandem ápeme chɔɔ chi báru bhap. ²⁸ Chɔɔ Mandem antwó, antáj bo fá amik, yi ke chɔɔnti mpok, ndak amay.” ²⁹ Ne mbó enyu Aisáya areme nyaka be

chɔɔ emfakari, “Mbó Mandem Acha betaj menkem abhíki naja rɔ nyaka mbɔk bho amem maneréket ayese mbú sémay mankem mbó bɔ Sódóm ne abhen Gomóra.”

Bo Israel bábhíki noko nyaka Mbok Ndíndí

³⁰ Chɔɔ séndem be yi éti barak ane? Enyiɔ ene sérém chi be bo abhen bápú bo Israel, bábhíki fye nyaka betaj ndu beyaj mbi bebhak chak besí Mandem. Yé nɔ, bábhak chak besí Mandem befuet ndü neka enen bábhɔɔ ne Yesu. ³¹ Ke bo Israel, bo báfyé nyaka betaj ndu bebhüere bebhé, be mámbák chak besí Mandem, beku nɔ eyɔ ébhak chi ndéndem. ³² Eyɔ ébhak chi ndéndem ndaká yí? Nti achi nyaka be bɔ bákú nyaka berítí menyɔɔ ndu menu bebhak chak besí Mandem, ekú bɔ kebɔɔ neka ne Mandem be yi anku bɔ mambak chak. Echi nyaka mbó be bo Israel báchíɔti nekwén ndü ntay enen nekwáy beku mmu ankwen. ³³ Echi mbó enyü Ekáti Mandem érem be Mandem arem nyaka be, “Ghó ká, nchí bhüere ntay etɔk Síɔn enen nékù chɔɔ bo máchíɔti nekwén. Ntay enɔ chi setarébhé esen sékù bo mánkwen éti yi. Ke mmu ane ánókó yi, apú bhɔɔ chɔɔ ntíánwɔp.”

10 Bóma, enyiɔ ene méyaj ne nti ena nenkem, nník noko mmuet éti bo etɔk Israel chi be Mandem ampeme bho. ² Nchí kway bete bho ntísie be bɔ báfyé betaj bekoɔ Mandem, ke bábhíki riɔi mbɔɔ mbi ane tetep. ³ Bábhíki riɔi enyu Mandem ákù bo mámbák chak besí bhi. Mánù chi beku wap mbi ane bɔ babhak chak besí bhi. Ékú bábhíki ka mbi ane yi ákù bo mambak chak besí bhi. ⁴ Kristo ákú be bebhé ebhen Mandem áchyé nyaka ntá Moses bekepere bhɔɔ betaj, bé yéntiki mmu ane ánókó enyiɔ ene Kristo akú ntá yi ámbák chak besí Mandem.

Mandem ăpeme yěntiki mmu ane ánókó Yesu

⁵ Moses asiŋ nyaka be mmu ane áyàŋ bebhure bebhé Mandem be ambak chak abhɔŋ bebhure bebhé menkem ke ambɔŋ nepém. ⁶ Ke enyiŋ ene Ekáti Mandem érèm ɛti enyũ mmu ane ábhàk chak besí Mandem ndũ yi ásíki nti ne Yesu chi be, “Ké bhép mmuet be, ‘Chɔŋ agha ankó amfay?’” [Nɔ chi be mmu abhɔŋ chɔŋ beko amfay, ansɔt Kristo, ansep fá amik ne yi.] ⁷ Ké bhép ye mmuet be, “Chɔŋ agha ansep amik ndu etókɔ bawú?” [Nɔ chi be, “Mmu abhɔŋ chɔŋ besep andɔk amik ndũ etókɔ bawú beku Kristo ampetnsem ndũ nepém.”] ⁸ Ekáti Mandem érèm chi be Ƴɔŋ Mandem chi enyiŋ ene bákway beriji. Chi enyiŋ ene mǎ-náj bǎrémé ne ɛchi amem bati yeke. Bákway menoko yɔ ndu yó ɛchí amem manyu yeke ne chi nkúbhé Ƴɔŋ ére ke séghàti bho. ⁹ Mbɔnyune mbák mmu andem kponɔroŋ be Yesu achi Acha, ne anoko amem nti eni be Mandem aku nyaka yi áfú ndũ newú apetnsem ndũ nepém, Mandem ăpeme yi. ¹⁰ Ƴchi nɔ mbɔnyune, mmu ane ánókó Yesu Kristo ne nti eni, Mandem ăkù yi ámbák chak besí bhi. Ne mbák ándem kponɔroŋ be Yesu Kristo achi Acha, Mandem ăpeme yi. ¹¹ Ƴchi mbɔ enyu Ekáti Mandem érèm be, “Apú rɔ yě mmu ane ánókó yi ambɔŋ ntíánwɔp.” ¹² Yě mmu achi chi mmu Israel, ye apú mmu Israel, ewupsi épú aré. Nkúbhé Acha áre amɔt ke achi Acha bɔ mankem. Ne yi áchyè beyá áfók ntá yěntiki mmu ane ănikmuet ntá yi. ¹³ Ƴchí mbɔ enyũ Ekáti Mandem érèm be, “Yě agha ane ănikmuet ntá Mandem Acha be ankwak yi, Mandem ăpeme yi.”

¹⁴ Ke ná bo bákway menikmuet ntá mmu ane bó bábhíkí noko? Ne ná bákway menoko mmũ ane babhíkire ghók ɛti yi? Ne ná bo bákway begnok ɛti mmu wu mbák yě mmu abhíkí ghati

bho menyiŋ ɛti yi? ¹⁵ Ne ná bo bákway beghati Mbok Ndíndí mbák bábhíkí to bho? Ƴchi mbɔ enyũ Ekáti Mandem érèm be, “Maŋák áya ɛti bo abhen bekek ebhap bépɔkɔ bo be mándɔk mángati bho Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ke puyě bɔ mankem abhen bágghókó Mbok Ndíndí ke báká yó. Ƴchí mbɔ enyũ Aisáya areme be, “Acha, agha ánókó enyiŋ ene séghátí bho?” ¹⁷ Ƴchi ye be mmu ághok ke anoko, ne mpok bágghàti bho ɛti Kristo, bo bágghòk Mbok Ndíndí.

¹⁸ Ke mbɔŋ enyiŋ bebhep. Bo Israel, bábhíkí re ghók Mbok Ndíndí ɛti Kristo ke? Bágghok. Ƴchi mbɔ enyũ Ekáti Mandem érèm be, “Ƴyɔŋ ene básóré béghátí bho mbok, ɛkɔ eghaka yěntiki nebhuet fá amik, yě chí ndũ bebhak ebhen bésábhé neko tontó.” ¹⁹ Ke nchí bhép be, bo Israel bábhíkí jwi nyaka mmem ke? Bájwimem mbɔnyune Mandem árèm mbɔ enyũ Moses ásíŋí be, “Chɔŋ nkũ mǎmbɔŋ mpabhamík ne bo abhen bábhíkí bhɔŋ etók. Chɔŋ nkũ bati ámbé be amem ɛti bɔ betók bechak abhen bachi bechiŋtí bho.” ²⁰ Ne Aisáya arem nyaka nkwo kebɔŋ becháy be, Mandem arem be, “Bo abhen bápú yaŋ nyaka me bágghó me. Ntɔŋ mmuet ntá bo abhen bápú bhép me.” ²¹ Ke ɛti bo Israel, Mandem arem be, “Nywɔp nenkem, nsá amɔ, nník nɔko mmuet be mámpetnsem ntá ya, ke bo bátɔŋ chi netajánti. Bɔbhen bákà chi eyap enyu.”

Mandem ághò bo Israel ntínso

11 Nchí bhép ye be Mandem agwep bo Israel ebhi ke? Wáwák! Mem-bɔŋ nchí mmu Israel ne ebhárémɔ Ábraham ne mfũ ndũ nneréket amɔt ane Benjamin achí chi-mbi. ² Mandem abhíkí gwep bɔbhi abhen yi áyábhé te ndũ nehònet ebhi. Bábhíkí riŋi enyiŋ ene Ekáti Mandem érèm ɛti ndemekepinti Eláija ndu yi ághàti nyaka Mandem menyiŋ, anji nɔko bo Israel? Yi ărèm nyaka

be, ³“Acha, bo abhen báwáy baremé keþinti bhe ne mámokoti bebhak ebhen séchyè wə akap. Me awánti ke ndóbbhé ne báyaŋ beway me nkwo.” ⁴Mandem akémé nyaka yi be yi? Akeme yi be, “Mbúré bo nka tándrámt (7000) abhen bábhíki níkmuet ntá mandem nsé ane bábhijí be Bál.” ⁵Echi enyumot echəŋ. Bāru bo bachi ndū nkwo bo Israel abhen Mandem áyábhé ɛti berindu ebhi. ⁶Ne mbák ayap bho chi ɛti berindu ebhi, no chi be, abhíki yap bho ɛti enyiŋ ene bo báká. Mbo ayap bho chi ɛti enyiŋ ene báká, mbu épú be ákù bo beri ndéndem.

⁷Eyo éghàti bhese be yi? Chí bé bo Israel bábhíki gho nyaka enyiŋ ene bo báyaŋ. Bāru bho abhen Mandem áyábhé ke bághó nyaka yo. Mbák chí báchá, bágwot nyaka bati yap amem ⁸mbo enyū Ékāti Mandem éřem be, “Mandem áku bo báké riŋi enyiŋ, áchye bho amík ane ápú gho mbaŋ, ne batú ane apu ghok mbaŋ, ne no ke bo bachi kpaté echəŋ.” ⁹Debhít nkwo árem nyaka be, “Menyiŋinyie bhap mémbák nta ene ékəm bo, mémbak enyiŋ ene ékù mándiŋi nekwén enen bákwené, be Mandem ántémsí bho. ¹⁰Ɛri be amík ágiri bho be báké gho mbaŋ, ne bé esəŋɔri ényíré bho amík mpoknkem.”

¹¹Mpet nchí bhep ye be, mpok bo Israel báchíŋti nekwén, bákwené ndak á-máy ke? Wáwák! Ke ɛti bebú bhap, bo abhen bápú bo Israel, bábhəŋ mbi ane Mandem ápeme bho. Mandem akú no be bo Israel mámbəŋ mpabhamík ne bo abhen bápu bo Israel, bé Mandem ampeme bho bo Israel nkwo. ¹²Těndu bebú bo Israel békú Mandem áyéré bo abhen bápú bo Israel, ne těndu bo Israel bákwené beku enyiŋ ene Mandem áyaŋ nyaka be mánkú, eyo ékú Mandem ayet bo bachak tontó. Chəŋ Mandem apú chye mbəŋ beyá áfók ane áyá áchá ntá bo bachak mpok ane bo Israel mankem bápətnsem ntá yi ke?

Enyu Mandem ápémé bo abhen bápú bo Israel

¹³Néne, nchí rem ntá yeka bo bápú bo Israel, těndu nchí munto ntá yeka, bé mpú sət betik ebha mbo ndaká ntok, ¹⁴ndu nchí yaŋ be bə ɛtək eya mámbəŋ mpabhamík, mánjaŋ bebhak mbo bhe. Eyo ékwáy beku be mbək eyap mántkensem ndū bebú bhap be Mandem ámpémé bhó. ¹⁵Těndu negúép ane Mandem ágúebhé bo Israel ebhi ákú be bo abhen bápú bo Israel mámbəŋ mbi bebhak ndū kemure ne Mandem, mpok Mandem apet asəre bo Israel amuet, chəŋ eyo énkwak ná? Chəŋ énkú be bawú mámpətnsem ndū nepém ke? ¹⁶Mbák mánkú bret, mányché ane báyámbi bákú ntá Mandem, no bret achak nkem achi bret Mandem nkwo. Ne mbák bakaŋánək achi ntá Mandem, no batábhénək eyo nkwo achi chi ayi.

¹⁷Mbák mámkpót mbək batap enək ólif mámfere ndū enək ene bápí, mánsət ye batap enək ólif ene bábhíki pi mambat ambi-enək ene bápí, no nenyié batap ane bábháre néfú chi ndū enək ene bápí. Bo Israel abhen bápú bo Israel báchí mbo batap enək ene bábhíki pi. ¹⁸Báké yoŋ ye mmuét ne bo abhen bachi mbo batábhénək ane bákpót báguébhé ebhi. Mbák báyoŋ mmuet, báké ghəkəntik be puyé be ke bákémé bakaŋ enək. Bakaŋ énk ke ákémé bhe těndu báchi chi batábhé enək. ¹⁹Bákway berem be, “Mandem aféré nyaka mbək batábhénək be ambat bhese ndu enək.” ²⁰Échí tetep. Mandem aféré nyaka batap enək mbənyune bábhíki noko Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo. Mbák chí be bho bəpu bo Israel, báchi batábhénək chi ɛti bábhəŋəŋ neka ne Yesu Kristo. Báké yoŋ ye mmuét. Cháy ká Mandem. ²¹Bák ká no mbənyune těndu Mandem aféré nyaka mbəŋ batábhénək ene bapi, chəŋ amfere be bho bábhárebhat nkwo mbák bábhíki noko.

²² Ghɔ yeka ndũ Mandem are bhɔŋ berĩnti ne ndũ yi achi kíkírík nkwo ne bo. Achí kíkírík ne bo abhen bákwené ndũ bebú. Ke ntá yeka, àtɔŋ berĩnti mbák mändɔk ambi beku mbo enyũ yi áyàŋ. Mbák épú nɔ, àkpɔt be nkwo amfere ndũ enɔk. ²³ Ne mbák bo Israel mángúpsí bati yap mánoko Mbok Ndíndí ɛti Yesu, Mandem àsɔt bhɔ ankɔ be mámpet mam-bak batábhénɔk ene bapi. Yi abhɔŋ betan beku nɔ. ²⁴ Mbák Mandem aféré be bo abhen bápú bo Israel ndũ enɔk ólif ene báb-híkí pi abhat ndũ ene bápí, mbák yi àk-way beku enyĩŋ mbo ɛyɔ, nɔ echi mandú enyĩŋ ntá yi bekeme bo Israel ndũ nebhæt ane achi nyaka awap, tɛndu bɔ ke bachi mbɔŋ batap enɔk ólif ene bapi.

Mandem ághò bɔ mankem ntínso

²⁵ Bɔma, mɛyaŋ mǎndĩŋ enyĩŋ ene echi bhésé bhésé keka mǎnkaysi be bǎbhɔŋ beyǎ keboŋ. Echi be bo Israel abhen bágwóré nyaka bati yap bápú gwɔt chɔŋ yɔ mpoknkem. Ébhak chɔŋ chi kpate beghaka mpok ane mpǎy bo abhen bápú bo Israel, abhen Mandem áyáb-hé, mánoko. ²⁶ Énǎŋ émfákárí enyu ɛyɔ, Mandem àpeme bo Israel mankem. Echi mbo enyũ Ekáti Mandem érem be, “Chɔŋ mmu amfú etɔk Sɔn ane áfere bo Mandem ndũ esɔŋri.

Chɔŋ yi amfere epĩŋ bébyak Mandem amuet bebhárébhɔ Jekɔp.”

²⁷ “Mpok mféré bebú bhap, chɔŋ ene embak mbo enyũ nyú nyaka nku ne bhɔ.”

²⁸ Bo Israel bachi bɔmpap Mandem mbɔnyune bábhíkí noko Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo. Éfakari nɔ ɛti yeka bo bápú bo Israel be mbi ámbák Mandem ámpémé bhe. Ke bo Israel báchí mamuere Mandem mbɔnyune yi anǎŋ ayap nyaka bhɔ ɛti bachĩmbi bhap. ²⁹ Échí nɔ mbɔnyune mbák Mandem ayap mmu ne

ayet yi, apú pere wupsi nti eni ne mmu wu. ³⁰ Ndũ mpok ane áfuéré ansem, be bho bápú bo Israel bǎtǎŋ nyaka ntí ne Mandem, ke néne, Mandem ághò bhe ntínso ɛti netaŋánti bo Israel. ³¹ Enyumɔt ke echi be néne, bo Israel bǎtǎŋ ntí ne Mandem be nkúbhé mbo enyũ yi ághò bhe ntínso, ángó bɔ nkwo ntínso. ³² Mandem arɔ bo mankem mǎnchwe ndũ kenɔŋ ɛti netaŋánti enap be yi angɔ bhɔ mankem ntínso.

Sémbítí Mandem

³³ Ghó ká, Mandem achik achá! Neriŋíndak eni neyǎ néchá, ne arĩŋí yɛntiki enyĩŋ. Yɛ mmu apu kway beriŋi enyũ nkaysi ayi áchí Yɛ mmu apu riŋi enyũ yi ákù menyĩŋ.

³⁴ “Agha arĩŋí enyĩŋ ene Acha ákàysi? Agha ánǎŋ áchí nchye manié ntá yi?” *

³⁵ “Agha ánǎŋ áchyé Mandem enyĩŋ ené yi áyàŋ Mandem ankeme yi yɔ?”

³⁶ Yi ke aghoko menyĩŋ menkem ne menyĩŋ menkem bechi chi ndũ betan ebhi, ne menyĩŋ menkem bechi chi ndũ bechye yi kenókó. Sényché yi kenókó mpoknkem. Amen.

Mũnkwo abhɔŋ bechye mmuet ntá Mandem

12 Bɔma, ndu echí mbo enyũ nchí rem nɔkɔ, ne ɛti ntínso Mandem ne bhese, nchí kwen be bekek berem be mǎnchye mmuet eyeka enkem ntá yi mbo akap ane achi nepém, ne nyǎŋǎ, ne ane yi akɔŋɔ. ɛyɔ ke echi esayri mbi bechye Mandem kenókó. ² Bǎké koŋo ekakáneko ené bɔ mmik. Dó ká Mandem ángúpsí nepém eneka. Ákù nɔ ndu áchyé bhe nkaysi nkɔ. ɛyɔ ékù mǎndĩŋ enyĩŋ ene Mandem áyàŋ. Yó éri, yó ke échyé yi maŋák, ne yó ke érí échá ndũ yɛntiki mbi.

* 11:34 Echi mbo enyu básĩŋí amem ekáti Aisáya 40.13 ne amem Job 41.3.

³ Ĕti berĩndu ebhen Mandem átónj me, nchĩ rem ntá yeka mankem be yě mmu ake sɔt mmuet yi mbɔ be achá enyũ mmu yi achi. Ke ámbónj chi nkaysi ane achi chak ěti enyu ene yi achi, békónj enĩ neka enen Mandem áchye yi. ⁴ Ĕchi nkúbhéhé mbɔ mmuet nkŵá ane achi amɔt, yě nɔ, abhónj beyá bepókómuet ne yěntiki epókómuet ebhɔnj ebhi betik. ⁵ Enyu eyɔ ke echi ne bhese. Yěndu séyá, séchĩ mbɔ mmuet amɔt mbonyune séchem mmuet ne Kristo. Yěntiki mmu achi ne bati nkúbhéhé mbɔ enyũ yěntiki epókómuet echi ne bechak. ⁶ Mandem achyé yěntiki mmu yese ayi akap bekoŋo berĩndu ebhi ne bhese. Yěntiki mmu ánkũ ye ebhi betik ne aywi akap. Mbák Mandem achyé mmu akap berem kepĩnti mmu wu abhɔnj beku nɔ bekoŋo enyu ene yi anoko Mandem. ⁷ Mbák Mandem achyé mmu akap bekwak bho, ánkŵák bho. Mbák chí akap betɔnj bho, ántónj bho. ⁸ Mbák mmu abhɔnj chi akap befyé bo nti, eri yi ankũ nɔ. Mbák mmu ábhónj akap bechye bo menyij, ánkũ nɔ ne awó fúú. Ne mmũ ane ábhónj akap bebhak mũnti, ánkém bo abhen bachi anten yi sayri. Ne mmũ ane ábhónj akap betɔnj bo berĩnti, ánkũ nɔ ne maŋák.

⁹ Kónj ka bati ne ekɔnj ené tetep. Pap ka barak abúabũ. Kém ká sayri yěntiki erĩfĩ enyij. ¹⁰ Kɔnj ka bati mbɔ bõ nnereket Mandem. Bónj ká beyá ekwak ndu bechye bati kenókó. ¹¹ Fífé ká betanj ndu beku betik, báké bhak babhɔt. Kũ ka betik Yesu Acha ne bati ayeka ankem. ¹² Bónj ká maŋák ndũ menyij ebhen bábháká nti aré be Mandem ankũ ntá yeka. Bónj ká ekébhénti ndũ mpok esɔŋɔri. Nik nókó ká mmuet mpoknkem. ¹³ Kwak nókó ká bo Mandem abhen eyap épú, mãnsyepi nɔkɔ manko amem beket ebheka sayri.

¹⁴ Mbák bo báchyé wɔ esɔŋɔri ěti ɔchĩ nkoŋo Yesu, nikmmuet be Mandem anjet bhɔ. Ké rem be eyak embak ne bhɔ. Nik chí mmuet be Mandem anjet bhɔ.

¹⁵ Ŋák ka ne bo abhen bábhónj maŋák. Dí ká ne abhén bachi ndũ nedĩ kebho. ¹⁶ Bák ká eyɔnj émɔt ne bati. Báké yon mmuet, fyé ka mmuet ne yě chí bo abhen bápú yěnyij. Báké kaysi be bairĩji yěntiki enyij.

¹⁷ Báké keme bebú amfay bebú. Káysĩ nókó ká beku chi menyij ebhen beri besĩ bo mankem. ¹⁸ Yěntiki mmu yweka abhɔnj beku yěntiki enyij ene yi ákway beku be ambak kpák ne bo mankem mpoknkem. ¹⁹ Abhen ekɔnj, yě mmu yweka áké keme kémbé. Dó ká Mandem antemsi mmu ane ákú nti bebú mbonyune Ekáti Mandem érèm be Mandem arem be, “Me ke mbónj békéme kémbé. Me ke nchĩ kap mmu ndũ enyij ene yi ákú.” ²⁰ Enyij ene bábhónj beku chi bekoŋo enyij ene Ekáti Mandem érèm be, “Mbák nsay ánu mũmpap aywe, chye yi nenyíé. Mbák manyiep ákwák yi, chye yi manyiep ányú. Mbák bákũ nɔ, ébhak mbɔ be bătò kefikisĩ ngó anti mũmpap aywe, ne eyɔ ékũ mũmpap ámbónj ntíánwóp.” ²¹ Báké rɔ barak abúabũ ambɔnj betanj amfáy yeka. Kũ nókó ká chi beri be, mãmbɔnj betanj amfáy barak abúabũ.

Yěntiki mũnkŵɔ abhɔnj beghok bõbati bhi

13 Yěntiki mmu yeka abhɔnj beghok bõbati mbonyune Mandem ke áyàp mmu ane ákém etɔk ne yi ke afyé abhen bachi néne. ² Ndũ échĩ nɔ, mmũ ane átãnti ne bõbati átãnti ne bo abhen Mandem afyé be mankem etɔk. Bo abhen bákũ nɔ bábhĩji chi ntemsi amuet. ³ Mmu ane ákũ beri ábhíkĩ bhɔnj becháy bõbati. Bo abhen bákũ bebéptĩ menyij bábhɔnj bebhɔnj becháy. Mbák žyãnj be žké bhɔnj becháy ne bõbati, bák mmũ ane ákũ menyij ebhen bechi chak. Mbák žkũ nɔ, bõbati bábhònj maŋák ne wɔ. ⁴ Mũnti etɔk ákũ chi betik Mandem ndu bekwak bhe. Ke mbák žkũ bebéptĩ menyij, ɔb-

həŋ béchay yi mbənyune betəŋ ebhen yi ábhónǝ bǝpú ndéndem. Mandem achyé yi betəŋ chi be antəmsi nəkɔ bo abhen bákù bebépti menyij. ⁵Mmu abhəŋ ye besepti mmuet ntá böbati. Ne mmu áké kə nɔ chi ndu áchà ye be Mandem ake kə bo mántəmsi yi. Ntí achak achi be ntí mmu néghàti yi be eri be kə nɔ.

⁶Chi éti yə ke bəchyè nkwo nkábhénti. Böbati bákù chi betik Mandem ndü yəntiki enyij ene bə bəbhónǝ be kə. ⁷Chié yé ka yəntiki munti enyij ene bəbhónǝ bechye yi. Mbák chi nkábhénti ke mmu ábhónǝ bechye, ánychyé. Mbák chí nkáp ane mmu ábhónǝ bechye ndü menyij ebhen yi ábhónǝ, ánkə nɔ. Mbák mmu abhəŋ besepti mmuet ntá achak, ánsépti mmuet ntá yi. Ne mbák mmu abhəŋ bechye kenókó ntá achak, ánychyé yi kenókó.

Böŋkwə bákəŋ bati

⁸Báké kem mmu barem ke kwə. Barəm amen bəbhónǝ berəŋ ambi bekem bo chi amen be kəŋ bə. Mmu ane ákəŋ bo ábhəre bebhé Mandem menkem. ⁹Bebhé Mandem bérəm be, “Óké kwen berwəp” ne, “Óké way mmu” ne, “Óké ghep aghəp” ne, “Óké fye amík ndü enyijí mmu achak.” Ebhé émət épókɔ ebhen menkem ne bechak nkwo. Ne ebhé eyə éřəm be, “Kəŋ nti nkwa mbə mmuet eyə.” ¹⁰Mmü ane ákəŋ bo apú kə bhə bebú. Enyu eyə ke echí be be kəŋ bo chi bebəhəre bebhé menkem.

¹¹Ndu berəŋ ambi, bəriŋi mpok ane sechi aré néne. Mpok méŋéme ndü kenó akway mbənyune mpok ane Mandem ánaŋa bepeme bhese achí kekwoť néne achá mpok ane sébho nyaka menoko Yesu Kristo. ¹²Beti ménaŋ béfuèt, ne nywəp nebho beyi. Séndó ye menyij ebhen bo bákù amem ejuri, sénsət menyijí nenu ebhen sébhónǝ menu ne bhə ne nywəp ámfay mbə bo abhen mánaŋ báfú ndü ejuri. ¹³Sémbónǝ erítí ekakáneko mbə

bo abhen bákò ne nywəp ámfay. Séké chwe ndü bepá ebhen bo mányü mmém mánkwen, ne mámbə barak épúsi. Ne séké fye mmuet ndü baraká kebəhəre ne barak épusi achak. Séké chwe ndü bétáŋá, ne mpabhamík. ¹⁴Ke dš ká Yesu Kristo Acha ámbəŋ betəŋ ndü nepém eneka enyu ené bo báyiŋi bhe mándiŋi enyu mmu yi achi mbənyu bayiŋi mmu mándiŋi nden ane yi afyé amuet. Ne báké chye mbi ntá bepš menyij ebhen nepém nkwaŋwaŋ néŋwàka be bo mánkə.

Böŋkwə báké byak ne báké ji bati

14 Sət ka böŋkwə abhen bəbhíkíre sene ndü baraká Mandem amuet. Ke báké kém epúítí ne bhə éti ayap nkaysi. ²Sénsət ndaká nenyie menyie. Mmü amət ákway menoko be yəntiki enyij éri menyie. Achák ane ábhíkí sene ndü baraká Mandem andem be yí ányie chi nenyié enen bákwaŋá. ³Mmu ane ányie yəntiki enyij áké byak ane apu nyie mbək menyij. Ne mmü ane apu nyie mbək menyij áké ji ane ányie yəntiki enyij mbənyune Mandem aka yi. ⁴Óchí agha beji mmšbetok müchak? Mmu ane akway berem be mmšbetok akə sayri, ne yé chi ebúbə, chí chi-betik aywi. Mmš betok apú kwen mbənyune Acha abhəŋ betəŋ be kə yi ánté sené.

⁵Mbək bo básət mbək manywəp be acha achak. Bachak básət manywəp ankem be achi enyumót. Eri mbšŋ mmu angə be enyij ene yi ákəysi amem nti eni echí chak. ⁶Bo abhen básət mbək manywəp be acha achak bákù nɔ chi bechye Acha kenókó. Mmü ane ányie yəntiki enyij ákə nɔ chi bechye Acha kenókó, tšndu áchyè Mandem bakak ke anyie yə. Ne mmu ane apu nyie yəntiki enyij ákə nɔ chi ndu áyàŋ bechye Acha kenókó nkwo ne áchyè bakak ntá Mandem. ⁷Yé mmu apú nepém be achi ndü mmuet yi. Ne yé mmu apú gu be achi ndü mmuet yi. ⁸Mbák séchí nepém, chí be séchíe

Mandem kenókó. Ne mbák ségù, ségù chi be sénchíe Mandem kenókó. Ndù echi nɔ, ye séchí chí nepém, ye ségù gu, séchí chí awɔ Mandem. ⁹Étiyɔ kě Kristo ágú, ápétnsem ndù nepém be ambak Acha ntá bo abhen báchí nepém ne abhen bágú. ¹⁰Ndu echi nɔ, ndaká yí ɔjì nti mǔnkwo éti menyij ebhen yi ákà? Yě chí wɔ nkwo, ndaká yí ɔbyàk nti mǔnkwo ndù yi ábhíkí ka beku yěntíkí enyij ene ɔkà? Chɔɔj bese mankem sénte ndù manyé besí Mandem. ¹¹Échí mbo enyù Ekáti Mandem érèm be, “Acha árem be, ‘Nkúbhé mbo enyu echi tetep be nchí nepém, enyu eyɔ ke echi tetep be yěntíkí mmu abhɔɔj tetep mánén besí bha.

Ne yěntíkí mmu abhɔɔj berem ne nnyu ywi be, Me Nchí Mandem.”

¹²Echi ye be yěntíkí mmu abhɔɔj bete besí Mandem andem yěntíkí enyij ene yi ákà.

Mǔnkwo ake ku nti ankwen ndù bebú

¹³Séké pere ji ye batí bǔnkwo, ke enyij ene eri chi be báke ku yěnyij ene ekway beku nti mǔnkwo ankwen ndù bebú. ¹⁴Ndù bǔchéme mmuet ne Yesu Acha, membɔɔj ndíjɔ sayri be yě nenyíe népú enen nepu pépép besí Mandem. Ke mbák mmu ánkáysí be mbɔk nenyíe nepu pépép, nɔ népú bhak pépép ntá yi. ¹⁵Mbák enyù enyij ene wɔ ɔnyie échyè nti mǔnkwo esɔɔjɔri, nɔ ɔpú pere ku menyij ne ekɔɔj. Óké rɔ enyù nenyíe enen ɔnyie néntwɔ ne ménémé ntá nti mǔnkwo mbɔnyune Kristo agu nyaka éti yi nkwo. ¹⁶Óké rɔ be enyij ene ɔkáysí be eri éndɔp chí enyij ene bo básɔt berem ebúbú éti ye. ¹⁷Nném enyij ntá bo abhen Mandem achi Mfɔ wap puyě chí nenyíe menyie ne mmem menyu. Nném enyij chí bebhak chak besí Mandem, ne bebhak kpák ne bati, ne bebhɔɔj maɔják amen Éfɔjɔ Bedyere áchyè. ¹⁸Mbák mmu ákà

betíkí Kristo enyù eyɔ, Mandem ábhɔɔj maɔják ne yi, ne bo bárèm be yi ákà sayri. ¹⁹Éri ye be sémfyé betaɔj ndu beku menyij ebhen békù sémbák kpák ne bati, ne be sémfyé betaɔj beku menyij ebhen békwaɔk batí bǔnkwo mango ndu neka enen bǔbhɔɔj ne Mandem. ²⁰Óké chɔɔjɔ betik Mandem éti nenyíe. Yěntíkí nenyíe chí enyij ene bo bákway menyie. Ke epu chak mbák ɔnyie menyij ebhen békù bati bǔnkwo mǔnkwen ndù bebú. ²¹Échí chak be ɔké nyie nnya, ne be ɔndɔ menyu mmém, ne be ɔndɔ beku yěntíkí enyù enyij ene ekway beku nti mǔnkwo ánkwén ndù bebú. ²²Enyij ene ɔkáysí éti barak ane, dɔ yɔ énjíjɔ chí wɔ ne Mandem. Éri echa ntá mmu ane áríjɔ be enyij ene yi ákà echi chak, ne nti eni nepu sɔɔjɔri yi amem éti enyij eyɔ. ²³Mbák mmu ámàkati nenyíe enen yi áyàɔ menyie, yě nɔ, andɔk ambi anyíe nɔ, nɔ abhɔɔj bekwéné besí Mandem ne ntí be ányie nenyíe enen yi ábhíkí noko be echi chak be yi anyíe. Mbák mmu ákà enyij ene yi anoko be epu chak, nɔ ákà bebú.

Bǔnkwo mǔnku menyij ebhen bedi sayri nta bǔ bachak

15 Bese bho séséné ndù neka enese, sébhɔɔj bekwak nɔkɔ bo abhen bǔbhíkíre sene ndù neka enap ne Mandem. Séké ku nɔkɔ chí ndiere menyij ebhen béchyè mmuet eyese maɔják. ²Yěntíkí mmù ywese abhɔɔj beku enyij ene ékà bǔnkwo mámbɔɔj maɔják ndù bekwak bho be mángó ndù neka enen bǔbhɔɔj ne Mandem. ³Kristo abhíkí ku nyaka chí menyij ebhen béchyè yímbɔɔj maɔják. Ke éfákári ne yi mbo enyù Ekáti Mandem érèm be, “Nsɔk ene bo abhen básɔkɔti nyaka wɔ ékwen me amuet.” ⁴Yěntíkí enyij ene echi amem Ekáti Mandem básij yɔ chí ndù betɔɔj bese menyij éti Mandem be sémbɔɔj ekébhén-

tí ne be mémfyé †bhese nti. Eyo enku ye sémbaka nti be choŋ bariep Mandem amfú tetep. ⁵Měnikmuet be Mandem mmu áchyè ekébhéntí ne afyé bho nti, ánkwák be mámbak eyoŋ émot ne bati bekoŋo eriŋ ené Yesu Kristo árw, ⁶bé bē mankem máncyé nókó kenókó ne eyoŋ émot ntá Mandem mmu áchí chi Yesu Kristo Acha ywese.

Mbok Ndíndí achi ntá bō mankem

⁷Sot nókó yé ka yěntiki nti múnkwō nkúbhé mbo enyū Kristo ásré bhe. Eyo ékà bo máncyé Mandem kenókó. ⁸Nchí ghati bhe be Kristo ákú nyaka mmuet eyi mūbetok ntá bo Israel ndu betoŋ bho be Mandem ábhure bariep ami amen yi afyé nyaka ne bachímbi bhap. ⁹Aku mmuet yi mmōbetok be bo abhen bápú bo Israel máncyé noko Mandem kenókó mbonyune yi ághó bho ntínso. Echi mbo enyu Ekáti Mandem érem be, “Ndu échí nō, choŋ ndem ye néntí bo abhen bápú bo Israel be, wō ochí Mandem.

Choŋ nkway noko bakwáy ndu bébíti wō.”

¹⁰Ekáti Mandem epet érem ndū nebhuēt achak be,

“Bē bho bápú bo Israel, ŋák ka ne bo Mandem”,

¹¹ne ndū nebhuēt achak amem Ekáti Mandem yó épét érem be,

“Bē mankem abhén bápú bo Israel, bítí nókó ka Acha.

Bo mankem, bítí nókó ká yi.”

¹²Ne Ekáti Mandem epet érem be ndemekepinti Aisáya arem nyaka be,

“Choŋ ebhárémō Jése antwó.

Átwó bebhak Mfō ntá bo abhen bápú bo Israel,

ne choŋ mámbaka nti be yi ampeme bho.”

¹³Měnikmuet be Mandem mmu ákà be bo mámbáká nti ndū menyīŋ ebhen yi afyé bariep bechye bhese, ánkú be bati yeka ánjwí ne maŋák ne kpák ndū mánokó yi. Enyu eyō, bákway betoŋ ambi bebhaka nti ne yi ndū betañ Efóŋó Bedyere tontó tonto.

Pōl arem éti betik ebhi

¹⁴Bōma, membōŋ ndíŋí be berí ebhen bákū beyā ne be bārīŋi menyīŋ éti Mandem sayri enyu ené bákway betoŋ bati bōnkwo. ¹⁵Ke, amem ekáti ene, nsīŋ ntá yeka nkebhōŋ becháy éti mbok menyīŋ mbonyune nchí yaŋ bétik be bho. Nsīŋ enyu eyō éti beyā berīndu Mandem ntá ya. ¹⁶Aku mēmbák mmū betok Yesu Kristo ntá bo abhen bápú bo Israel mbo nchiakap ane áfú ntá Mandem. Nchí ghati bho Mbok Ndíndí éti Mandem bé mánókó yi, ne be mámbák mbo akap ane yi áká bésot ne ané Efóŋó Bedyere ábhúré nyāŋá ntá yi. ¹⁷Ndu echi nō, ne ndū mbát mmuet ne Yesu Kristo nchí kwáy bedep awó anti éti betik ebhen mēkū ntá Mandem. ¹⁸Ndiere éti enyīŋ ene Kristo áfuéré ntá ya ákú ke nchí rem ndū beyā menyū ntá bo abhen bápú bo Israel be mángúpsí bepiŋ ebhap, manku noko mbo enyū Mandem áyàŋ. ¹⁹Aku nō ndu áchyé me betañ betoŋ beriŋ ebhen bétōŋ betañ Mandem ne ndu beku menyīŋí maknkay ndū betañ Efóŋó Bedyere be nnāŋ nnāŋá beghati bho Mbok Ndíndí éti Kristo, bebho Yerúsalem kpáte Iliríkom. ²⁰Enyīŋ échí ene nnāŋ nchí yaŋ noko beku, ne enyīŋ eyō chí beghati bo Mbok Ndíndí éti Kristo mbāŋ enkem ené bo bábhíkíre ghok yō. Ke mbíkí yaŋ beku betik ndū nebhuééréket enen mmu achak. ²¹Échí ye mbo enyu Ekáti Mandem érem be, “Choŋ bo abhen bábhíkíre ghati bho éti yi mángō yi, ne choŋ bo abhen bábhíkíre ghok

†15:4 15.3, gho Ekáti Bakway 69.9.

ěti yi, mánjwimem.”

Pšl áti berɔj Rom

²² Beyä ndɔj ené nti bétwɔ begħɔ bhe mbíkí kway beku nɔ. ²³ Ke néne, ené nnán nnáná betik ndũ mbaɔj ene enkem, mbɔɔj nti begħɔ bhe mbɔ enyũ nnán nchí yánj beku ndũ beyä mamié ane áfúéré ansem. ²⁴ Néne, mbákánti be chɔj ídɔk Spen. Mpok nchí rɔj chɔj mbɔɔj maɔják begħat be mbak ne bhe ndu mómɔɔj mpok ke ndɔk nɔkɔ ambi. Ne mpok berɔ be akway nɔkɔ, nkaysi be chɔj mǎnkwak me ne enyiɔj ndũ neko ena. ²⁵ Ke nchí rɔj kpik Yerúsalem be nchyé nekep enén batí bɔnkɔwɔ bátó ntá bo Mandem abhen bachi are. ²⁶ Bɔnkɔwɔ abhen atú Masidónia ne abhen atú Akáiya bábhɔj maɔják bechye mbɔk nkáp awap ntá bachébhé bho ndũ nkɔwɔ bo Mandem abhen Yerúsalem. ²⁷ Bó babhɔj ke bághó be eri beku nɔ, ne sayri sayri, bábhɔj beku nɔ tǎndu echi be, ěti bo Israel bo báchí bo Mandem ke bɔ abhen bápú bo Israel bághókó Mbok Ndíndí ěti Yesu. Ne báchí nkɔwɔ bo Mandem néne, ne Mandem äyèt bho ne beyä menyiɔj. Bábhɔj ye bekwak bo Israel abhen bachi bachébhé bho ne mbɔk menyiɔj ebhen bɔ bábhɔj. ²⁸ Nnán ngáká ye aré nchyé bho yǎntiki enyiɔj ene báto ntá yap, chɔj ndɔk Spen. Ke chɔj njambi ntee awu ngɔ bhe. ²⁹ Ne ndíjǎ bé mpok ntwó awu, chɔj Kristo anjet bhese tontó. ³⁰ Bšma, ěti séchi bo Yesu Kristo Acha ne ndũ Efónj Bedyere ákú sénkɔj bati, nchí nik be mmuet be mǎnu menikmuet ntá Mandem ěti ya ne nti nenkem mbɔ enyũ membɔj nchí ku. ³¹ Nik ka mmuet be Mandem anku bɔ Judeya abhen bábhíkí noko yi báké ku me yǎnyiɔj ebúbu. Nik ka mmuet be bɔ Mandem abhen Yerúsalem mánsót nekep enén mérɔj ntá yap ne nɔ ne maɔják. ³² Eyo ékú be me nkway bétwɔ begħɔ bhe ne maɔják mbák Mandem aká, ne bé nkway bebhɔj ney-wǎmuet nenti eneka. ³³ Mandem mmu

áchyè bho kpák ambak ne bhe mankem. Amen.

Pšl äto bakak ntá bonto abhen etɔk Rom

16 Nchí yaɔj mǎndiɔj mómayese Foibe mmu ákú betik ntá Nkwɔ Kristo ane etɔk Kenkrea. ² Anán ántwó awu, syeptí ká yi mbɔ enyũ bɔ Mandem bábhɔj besyepti nti múnkwɔ, ne mǎnkwak bechye yi yǎntiki enyiɔj ene échébhé yi. Yímbɔj anán akwak beyä bho, ne yǎ chi membɔj nkɔwɔ.

³ Kaká ká Príska ne nném ayi Akwíla. Bákú nyaka betik Yesu Kristo ne me. ⁴ Báchí bo abhen bákway nyaka beka yǎ chí newú ndu bepeme me nké gu. Puyǎ chí ndiere me ke nchí kaka bho. Bakwó bho abhen bapu bo Israel bákaka bho nkɔwɔ. ⁵ Kaká ká bɔnkɔwɔ abhen bácheme nɔkɔ eket eyap, ne mǎnkaka mǎerekɔj awa Epainétos. Yí achi nyaka mmũ mbi bebhak nkoɔj Kristo atú Esia. ⁶ Kaká ká María mmu ákú beyä betik ndũ nkɔwɔ yweka. ⁷ Kaká ká nkɔwɔ batí bo Israel bha, Androníkos ne Júnias bo báchí nyaka ekerékenɔj ne me. Báchí maném bo ndũ nkɔwɔ bonto Yesu Kristo ne báyámbi bebhak bakoɔj Kristo ke métwɔ ansem. ⁸ Kaká ká Ampliátos. Achí mmǎerekɔj awa ne abhat mmuet ne Acha mbɔ me. ⁹ Kaká ká Ubános mmu ákú betik Kristo ne me. Kaká ká nkɔwɔ mmǎerekɔj awa Stákis. ¹⁰ Kaká ká Apélis mmu ábhɔj beyä esɔjɔri ěti Kristo ne atɔj be achi mmu ywi tetep. Kaká ka bo efo ene Aristobulos mankem. ¹¹ Kaká ká Heródion nti mmu Israel wa. Kaká ká nkɔwɔ bo efo Nasísos abhen bábháré mmuet ne Acha. ¹² Kaká ká nkɔwɔ bakũ betik Yesu Acha abhen bagħóré, Trifína ne Trifósa. Kaká ká mmǎerekɔj awa Pésis mmu ákú beyä betik ntá Acha. ¹³ Kaká ká Rúfos mmu achi nném mmú ndũ nkɔwɔ bakũ betik abhen Acha. Kaká ká máyi nkɔwɔ mmu ásré me mbɔ móywi. ¹⁴ Kaká ká Asínkritos ne

Flégɔn ne Hémis ne Patróbas ne Hémas ne batĩ bõnkwo bachak abhen bachi ne bho. ¹⁵ Kaká ká Filólogos ne Júlia ne Nérios ne mómáyi ane ngoré, ne Olímpas ne bo Mandem abhen bachi ne bho. ¹⁶ Kaká ká bati sayri ne ekɔɔ Mandem. Bakwó bho Kristo mankem bátò bhe bakak.

Manié Pól amen ngwénti

¹⁷ Bõma, nchí nik be mmuet be mǎn-sɔt mpok ne bo abhen bátwɔ ne ákóré nenti eneka ne bákù bo mántíksem ntá Mandem ndũ bátòɔ menyin ebhen bechi kekúri ne ebhen bághók. Bák ká neko nesie ne bhó. ¹⁸ Menyũ bõbho bapu ku chi betik Acha Kristo. Bákù chi menyin ebhen bo babhoɔ bakɔɔ. Ne básòt chi sérwórényu ne erítí eyɔɔnyu berwo bo abhen amík ayap ábhíkíre néne. ¹⁹ Ke bo mankem bághók enyũ bághòk Mandem, ne eyɔ échyè me manák éti yeka. Nchí yaɔ mǎmbák bariɔndak be mǎnkũ noko chi berítí menyin, ke bo abhen amík ábhíkíre néne bho be báké ku bebéptí menyin. ²⁰ Mandu mpok, chɔɔ Mandem mmu áchyè kpák anchye bhe awónem amfay Satan mpok bãyátí yi amík. Nchí nikmuet be berĩndu Yesu Kristo Acha mémbak ne bhe.

²¹ Tímɔti mmu ákù betik Kristo ne me áto be bakak. Batĩ bo Israel bha, Lusios ne Jáson ne Sosipate bátò nkwo be bakak.

²² Mme, Tétios mmu Pól ághátí me menyin ebhen nsiní amem ekátí ene nchí to nkwo be bakak mbɔ nti nkoɔ Acha.

²³ Gáyos mmu méchòko eket eyi, ne nkúbhé aré ké bõnkwo báchèm, áto be bakak. Erástos, mbure nkáp etok ne máyese Kwátos bátò bhe bakak.

Ménikmuet ndu bebiti Mandem

²⁴ Áfók Yesu Kristo Acha ambak ne bhe mankem. Amen. ²⁵ Sémbítí Mandem. Yi ákway beku be mǎntáj ndũ neka eneka bekoɔ Mbok Ndíndí ane mǎghàti bo éti Yesu Kristo ne bekoɔ tetep ane nchí ghati bho. Yó achí nyaka bhésé bhésé ndũ erɔri mpok ke Mandem ákú sériní yɔ. ²⁶ Néne, akũ bõ betok menkem mándiní yɔ kpoɔroɔ mbɔ enyũ baremé kepinti básiní nyaka menyin ebhen Mandem mmu achi nepém mpoknkem ághátí bho. Aghati bho mánsin bo amík be bo abhen bápú bo Israel mánkoɔ enyin ene yi árèm be mánoko yi ne mangók noko yi. ²⁷ Kenókó kémbák ntá Mandem mmu áriní wu menyin menkem mpoknkem. Séchyè yi kenókó éti enyin ene Yesu Kristo ákú. Amen.

*16:24 Mbok bekátí ebhen básiní nyaka ne amɔ bébhíkí bhɔɔ ndɔɔ ane.

Ekáti P̄l ené mbi ntá

Nkwó Kōrint

P̄l áto bakak ntá bakoŋo Yesu abhen Kōrint

1 Me P̄l mmu Mandem áyábhé bé mbák munto Yesu Kristo ké nchí nsíŋ ekáti ene. Mandem abhíní mé békoŋo nkaysi ayi yímbɔŋ. Nchí fá ne manó ywesé Sosténes. ²Sésíŋ ntá yeká bō nkwo Mandem awu etok Kōrint. Sésíŋ ntá yeká bo Mandem ábhíní, akú mǎmbák nyánjá bé mǎmbak bōbhi. Akú mǎmbák bōbhi mpoknkem ndú bãbháré mmuet ne Yesu Kristo. Ne nkúbhé enyu eyo ké yí ákú ne yéntiki mmu ane ábháré mmuet ne Yesu mbánkem. Nó chí yéntiki mmu ane ápú rɔ ménikmuet ntá Yesu Kristo anchye noko yí kenókó. Yí Yesu ké achí Acha ywese ne abhak Acha ntá yéntiki enyū mmu wu ane ághòk chí ne yí. ³Mandem Eta yesé ne Yesu Kristo Acha mántɔŋ bé berindu, mánchye bhe kpák.

P̄l ákaka Mandem éti Bō nkwo Kōrint

⁴Mpú rɔ béchye bakak ntá Mandem mpoknkem éti berindu ebhen yi átɔŋó bé ndú bãbhàt mmuet ne Yesu Kristo. ⁵Ayet béká bō nkwo abhen Kōrint ndú babhi ankem. Sayri sayri, akú mǎndíní menyiŋ ebhen bo abhen bãbháré mmuet ne Yesu bãbhóŋ bériní. Ne achyé bhé akap béghàti bho menyiŋ ebhén yí ákú mǎndíní. ⁶Échí enyuyɔ mbɔnyune akap ané Mandem áchyé bhé átɔŋ bé mbok ane séghàti bhé éti Yesu Kristo achwe amem bati yeka sayri. ⁷Ne eyo ékú bé ndú bãchi ne amík ambi mǎndɔŋ Yesu Kristo Acha ámpétsem, bãbhɔŋ yéntiki akap ané Éfónó Bedyere áchyè. ⁸Chɔŋ Eta Mandem anku bé mǎnte kpírí te ndú ng-wenti, kebhóŋ bekwéné ndú nywɔp enen Yesu Kristo Acha ápétsem. ⁹Mandem

apú rɔ beku nó ntá yeká mbɔnyune yí ákú yéntiki enyiŋ ené yí áréme bé yí ákú. Ne yímbɔŋ ké ábhíní bhé be mǎmbat mmuet ne Yesu Kristo Acha ywese.

Ákóré áchí néntí Bōnkwo abhen Kōrint

¹⁰Bōma, ndú nnyén Yesu Kristo Acha, nchí ník be mmuet bé mǎndó békem kéfé ne bati, mǎmbák eyɔŋ émot. Ébhíkí rí be ákóré ámbák néntí eneká. Nchí ník be mmuet, bák ká nti némót, mǎnkoŋo noko chí nkaysi amot. ¹¹Bōma, nchí rem nó mbɔnyune mbok bo abhen báfu eket Klóe bághátí mé kpoŋoroŋ, bé bátán ne bati. ¹²Enyiŋ ene mǎyán beku mǎndíní chí be bãchí ndú bakwó, bãbhák beyɔŋ beyɔŋ. Mbok ayeká bárèm be, “Bákòŋo chí P̄l”, bãchák be, “Mǎkòŋo chí Apólos”, abhénéfú be, “Mǎkòŋo chí Píta”, ne nkwo áchák be, “Mǎkòŋo chí Kristo”. ¹³Mbép kpík be, mmú ákwáy békóre Kristo ndú bakwó? Ghatí ka me. Me P̄l ké bá-gó ndú ekotákátí éti yeká ke? Yé mmú yweka achí ane bájwítí yí ndú nnyén P̄l? ¹⁴Nkáká Mandem bé mbíkí jwiti yé mmú yweka ébhíkí fuét chí Kríspɔs ne Gáyɔs. ¹⁵Yé mmu yweka apú kwáy ye berem bé menjwítí bhé ndú nnyén ena bé mǎmbák bakoŋo bha. ¹⁶Mhm, njwítí nyaka nkwo Stefánas ne eket eyi enkem. Mbíkí riní bé njwítí yé mmu achák. ¹⁷Kristo abhíkí tó mé bejwiti bho. Ató mé chí bé ngátí nókó bo Mbok Ndíndí. Ne mpú sɔt chí neriŋín-dak enen bō mmik ne sérwɔrényu béghàti bho Mbok Ndíndí mbɔnyune mbíkí yán bé betanjá newú enén Yesu ndú ekotákátí mémbak ndéndem.

Yesu chí betan Mandem ne neriŋíndak Mandem

¹⁸Ndíní sayri bé mbok newú Yesu ndú ekotákátí chí echiŋti ntá bō abhen bãchí ndú mbi newú. Ke ntá yesé bō Mandem ápeme, séghò betan Mandem ndú newú Yesu. ¹⁹Ekáti Mandem éghàti bhese be Mandem árem be, “Chɔŋ íchɔnti neriŋín-

dak enen bariñındak ne keboŋ eken bō abhen bāchí mbo mmu ane ághò menyìŋ chí ndu ékírísú.”

²⁰Ndũ échí nó, neriñkepi enen bariñındak néchí fá? Batɔŋó bebhé Moses báriñí yí? Bō mmik abhen bákóŋ békem epúítí bāchí kpík bɔ agha? Mandem atɔŋ bé neriñındak enen bō mmik néchí ndéndémé ndak. ²¹Mandem mmu áriñí yěntíkí enyìŋ abhíkí ka bé bō mmik mánsót chí ndyere keboŋ ekap mándíñí yí. Yí arem bé ápeme chí bō abhen mánóko Mbok Ndíndí ané bhesé séghàti bho, yěndu mbok bho básòt Mbok Ndíndí chí mbo echìŋti. ²²Mbok Mandem áchí mbo epòndak ntá bo Israel ndũ báyaŋ bégho eriŋ ené éfú amfay ke mánoko bé Mbok Ndíndí achí tetep. Bō Grik mánoko chí enyìŋ ené ékò ndóŋ ámsót ne neriñındak enap. ²³Ke séghàti bho chí bé báway Kristo ndũ ekotákátí. Ne mbok yó ákú batí bo Israel átáká amem. Ne bo abhen bápú bo Israel básòt yó chí mbo echìŋti. ²⁴Ke bō abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi mpoknkem, yě chí bo Israel, yě chí bo abhen bápú bo Israel, báriñí bé amuet Yesu Kristo ké bo bághò betañ Mandem ne neriñındak Mandem. ²⁵Nkaysi Mandem ane bakwáŋwaŋ básòt bé chi epòndak, chí neriñındak enén néyá tontó néchá neriñındak enen bō mmik. Ne betík Mandem ebhén bo básòt bé bépú yěnyìŋ, bébhɔŋ betañ ebhén béyá béchá betañá bō mmik.

²⁶Bōma, báké ghòkòntik menyũ bo be bāchí nyaka mpok Mandem ábhíñí bhe. Puyě beyá bheka ké bāchí bariñındak ndũ neyìŋi ane bō mmik. Puyě beyá bheka ké bāchí nyaka maném bo, ne puyě beyá bheka ké báfú nyaka ndũ besáyrí maneréket. ²⁷Mbɔŋ Mandem ké áyábhé bo abhen bápú bariñındak besí bō mmik bé mámbák bōbhi. Akú nó bé ntíánwɔp ámbák ne bō abhen básòt mmuet eyap mbo bariñındak. Ayap nkwó bō abhen

bábhíkí bhóŋ betañ besí bō mmik bé ntíánwɔp ámbák ne bō abhen bábhóŋó betañ. ²⁸Mandem ayap nkwó ndéndémé bho abhen bō mmik bábyàk mbo be bápú yěnyìŋ. Aku nó bé menyìŋ ebhén bō mmik bákáysí bé bó ké bébhóŋó menwɔp béké pere bhák yěnyìŋ. ²⁹Ndũ échí nó, yě mmu apú kwáy bépanyu besí Mandem. ³⁰Mandem aywíntí ké ákú bé mánkwáy bébhát mmuet ne Yesu Kristo. Yí ké apet ákú be Yesu ányché bhe neriñındak enén tetep, ne éti Yesu ké Mandem ásré be mbo bō abhen bāchí chák besí bhi. Aku besé sémbák pépép, bakwap tí. Yesu ré ké ákú bé sèndɔp chí bo Mandem ne achye nepém eni békú besé séké pere bhák ndũ kesemé bebú. ³¹Éti eyo, ké échí mbo enyũ básíñí amem Ékátí Mandem be, “Mmũ ane áyaŋ bépanyu, ámpányu chí éti enyìŋ ene Mandem Acha ákú.”

Põl ághati bho éti Kristo mmu ágú ndũ ekotákátí

2 Bōma, mpok ntwó awu ntá yeka, mbíkí twó béghátí bhe Eyɔŋ Mandem mbo mmu ane ábhóŋó sérwórenyu, ne mbíkí twó mbo mmũ ane achí ndiñĩndak. ²Mpok nchí awu, nku nti ena bé mpú yáŋ ndíñí enyìŋ echak, ébhíkífuèt chí berem éti Yesu Kristo ne, sayri sayri éti newú enen yí ágú amfay ekotákátí. ³Ntwó nyaka awu ené yě betañ bépú ne me ne mbóŋ beyá becháy, ngwet noko gbagbágbak. ⁴Ne mpú sɔt nyaka chí neriñĩndak enen bō mmik ndu betɔŋ, ngati noko bhe Mbok Ndíndí ndu nchi nu beku mánóko. Efóŋó Bedyere ké ásré betañ ebhi ákú mǎngó bé enyìŋ ené séghàti bhe échí tetep. ⁵Eyo étɔŋ bé puyě neriñĩndak enen bō mmik ke nékú bábhóŋó neka ne Yesu. Chi betañ Mandem.

Neriñĩndak Mandem

⁶Yě nó, mpok séchí ne bo abhen mǎnánj báséné ndũ mbi Mandem, séghàti bhó chí menyìŋ ebhén béchye bhó neriñĩn-

dak, ke puyě neriñíndak eken bõ mmik. Ne épú bhák enyũ neriñíndak enén bõ abhen bábhónjõ betañ fá amik, betañ ebhen béfũèrè fuet. ⁷Neriñíndak enén né séghàti bho chí enén nэфũ ntá Mandem. Néchí bhésé bhésé enyu ené bo bábhíkí riñi nyaka nó. Te ndũ mpok ane mmik ábhíkí re bho, Mandem anañ aghókó nyaka nó abhũre ntá yesé ndu békwák besé sémbónjõ kenókó. ⁸Bõ abhen bábhónjõ betañ fá amik bábhíkí riñi nyaka yěnyiyi eti neriñíndak Mandem enen. Mbo báríñi nyaka eti neriñíndak Mandem enen mbú bábhíkí gó Acha ywese mmu ábhónjõ kenókó kenkem ndũ ekotákátí. ⁹Éti eyo ké básíñi amem Ekáti Mandem be, “Menyiyi ebhen yě mmu ábhíkí kaysi bé chõñ mémfakari wáwák, bó ké Mandem átóñtí ábhúré ntá bõ abhen bákõñ yi.”

¹⁰Mandem ákú séndíñi menyiyi ebhen. Efónjõ Bedyere mmu yí átó ké ákú séndíñi bhó. Efónjõ Bedyere aríñi yěntiki enyiyi, aríñi yě chí menyiyi ebhén béchí te amem ntĩ Mandem. ¹¹Ndiere efónjõ mmu ke ékwáy béríñi nkaysi ane áchí yí anti, mmu achák apú kwáy béríñi yó. Enyu eyo ké échí ne Mandem, ndiere Efónjõ Bedyere ké aríñi nkaysi ane áchí Mandem anti. ¹²Ne Mandem áchyé bhese chí Efónjõ yi yímbõñ, puyě chí efónjõ ene éfú fá amik. Mandem ato bhese Efónjõ yi be Efónjõ yi ankwak sendiñi berítí menyiyi ebhen yi áchyé bhese eti berínti ebhi. ¹³Échí yé be mpok séghàti bho menyiyi ebhen Mandem áchyé bhese, sépú ku no chi ne neriñíndak enen nэфũ ntá bakwãñwan. Efónjõ Mandem ké ákú sendiñi menyiyi ebhen sérèm. Ne séghàti menyiyi ebhen béyíñi Efónjõ Mandem chi ntá bo abhen Efónjõ Mandem achi ne bhõ. ¹⁴Mmu ane Efónjõ Mandem apu ne yi, apú kway bebhõñ akabhé menyiyi ebhen béfũ ntá Efónjõ Mandem. Apú kway beríñi bhõ, ne bebhak chi epõndak ntá yi, mbõnyune ndiere Efónjõ Mandem ké ákú mmu andiñi bhõ.

¹⁵Mmu ane Efónjõ Mandem achi ne yí, ákwáy beríñi menyiyi ebhen menkem, ke bõ abhen Efónjõ Mandem apu ne bhõ, bápú kwáy beríñi menyiyi ebhen mmu ane Efónjõ Mandem achi ne yi ákú. ¹⁶Échí mbo enyũ básíñi amem Ekáti Mandem be, “Agha ákwáy béríñi enyiyi ené échí anti Mandem Acha? Agha ákwáy béchyé yí manié?” Ke mbák chí bhésé bo bho Efónjõ Mandem áchí ne bhésé, sébhõñ enyũ nti enén Yesu Kristo áchyé bhésé.

Ákóré áchí néntí bakoñjo Yesu

3 Bõma, mpok nchí awu ne bhe, mpú kwáy nyaka beghati bhe menyiyi mbo mmu ane árèm kepi ntá bo abhen Efónjõ Mandem achi ne bhõ. Mbõñ nyaka beghati bhe menyiyi chí mbo mmu ane árèm kepi ntá bo abhen mánóko Eyõñ Mandem, ke bákõñjo chí nepém enen fá amik mbõnyune báchí nyaka mbo bo abhen bábhúét amõ ndũ nepém eneka mbo bakoñjo Kristo. ²Mbõñ yé bédik nyaka be chí ne nébhi, puyě ne nenyié mbõñ mbõnyune bábhíkí re kwáy nyaka bo abhen mányiè nenyié mbõñ. Kpátè echõñ bábhíkí re kwáy bo abhen mányiè nenyié mbõñ. ³Bábhúét chí mãmbo mbõnyune nkaysi yeká abhúét chí ndũ menyiyi mmik. Bábhõñ mpabhamík ne bati. Bãg-wà ne bati. Eyo épú tõñ nó bé nkaysi yeká abhúét chí ndũ menyiyi mmiki ne? Chí enyu eyo. ⁴Mbák mbak ayeká bárèm chí bé bákõñjo chí mé Põl, báchák mándeme nõko chí bé bákõñjo Apólos, nó étõñ bé báchí chí mbo bõ mmiki ne.

⁵Apólos áchí kpík agha? Me Põl nchí agha? Besé séchí chí bõ betok abhen Mandem átó be sénkú mánókó Yesu. Yěntiki mmu ywesé ákú chí ebhi betik ebhén Mandem áchyé yí ánkú. ⁶Mpi erítí mbwót amem bati yeka, Apólos amiákátí manyiep aré. Ke Mandem ké ákú mbwót ángó. ⁷Mmu ane apí mbwót ne mmu ane ámyàkati manyiep aré bápú yěnyiyi, Mandem mmu ákú mbwót ángó ké ákú

yěntiki enyiŋ. ⁸Mmu ane ápì mbwót ne mmu ane ámyàkati manyiep aré báchí enyu émót, mbɔnyune bákù chí enyiŋ éré émót. Mandem ákap yěntiki mmu wap békóŋo ebhi betik ebhén yí ákú. ⁹Séchèm amɔ ndù betik Mandem. Ne báchí mbɔ nki Mandem, ane sékù betik amem, bápét bábhak mbɔ eket ene Mandem áte.

¹⁰Mandem achyé mé akap, mbo betik awu ntá yeká mbɔ esáyri nte beket, ngoko nebhúérémik bétée eket sayri, ne néne, mmu achák áte eket aré. Ke yě agha ane áte eket ndù nebhúéréket eno, abhɔŋ bésót mpok, ante ɣɔ sáyri. ¹¹Yesu Kristo ké áchí nebhúéréket enén bábhɔŋ bétée eket aré. Ne yí ké áchí nebhúéréket enén bágghókó bábhúré. Yě nebhúéréket néchák népú enen mmu ákway bégghóko. ¹²Mbɔk bho básòt pú ne silbha ne batay ŋaŋaŋ bétée eket ndù nebhúéréket eno. Báchák básòt menɔk ne tákɔ ane nnya ényie ne tákɔ ane nnya ébhàre aré ndu bétée eket ndù nebhúéréket eno. ¹³Ke ewak ene Yesu ápètnsem fá amik, betik ebhen yěntiki nte-beket ákú bífù kponorɔŋ. Ewak eyɔ, Mandem ákù ngó ántɔŋ enyù betik ebhén yěntiki mmu béchí. ¹⁴Mbák ngó ábhíkí sɔŋ betik ebhén mmu ákú ndù nebhúéréket eno, chɔŋ Mandem ankap yí ndù betik ebhi. ¹⁵Ke mmu ane ngó ásɔŋɔ betik ebhén yí ákú ndù nebhúéréket eno, ábhɔŋ chí ménémé. Mandem ápeme enyù nte-beket wu, ke ábhák chí mbɔ mmu ane árbhéhé chí mandú bésɔŋɔ amem eket, ke anɔne, afú, eket éśɔŋɔ kurukotok.

¹⁶Bé bakoŋo Yesu bāríní sayri bé báchí mbɔ ekerákap Mandem ne bé Éfóŋó Mandem achí ne bhe. ¹⁷Mbák mmu árchɔŋtí ekerákap Mandem, chɔŋ Mandem ánaŋa yí. Mandem ánaŋa yí mbɔnyune ekeré Mandem ébhɔŋ bebhak chí ntá yi aywíntí, ne be bakoŋo Yesu bachí ekerákap Mandem eyɔ.

¹⁸Dǎ ká bérwó mmuet yeka! Mbák ye mmù yweka akáysí bé achí ndiŋindak

békóŋo nkaysi bɔ mmik, érí yí ánjíbhírí ámbák mbɔ mmu ane ábhíkí riŋi yěnyiŋ ntá bɔ mmik. Chɔŋ eyɔ énkwak yí ambak ndiŋindak, békóŋo nkaysi Mandem. ¹⁹Nchí ghati bhe nó ne ntí be enyiŋ ené bɔ mmik básòt mbɔ neriŋindak chí echiŋti besí Mandem. Échí nkúbhé mbɔ enyù básíní amem Ekáti Mandem be, “Mbɔk bo bákáysí bé báchí bariŋindak. Ke nkúbhé neriŋindak enap ké Mandem ásòt bédép bɔ amik.” ²⁰Ndù nebhuet achák amem Ekáti Mandem, básin be, “Enyiŋ ené bɔ mmik bákáysí bé chí neriŋindak, épú yěnyiŋ besí Mandem.” ²¹Yě mmù yweka áké pá yé nnyu éti bɔ abhen Mandem átó mankwák yi. Bábhɔŋ béríní bé yěntiki mmu ane Mandem áchyé bhe, achyé ntá yeká mankem, ne yěntiki enyiŋ ené Mandem áchyé bhe, échí chí ntá yěntiki mmù yweka. ²²Mandem ato bhe batɔŋ mbɔ me Pǎl, ne Apólos ne Píta bé sénkwák bhe. Mandem aghókó mmik be ánkwak bhe. Yěntiki enyiŋ ené éfákari ne bhe ndù nepém enen, ne yě chi ndù mpok ane mmu ágú ékwák be. Yěntiki enyiŋ ené echi néne ne yě chí ene étwɔ ambi étwɔ be chi ne beri. Menkem chí ebheka. ²³Ke Kristo ke abhɔŋ bhe. Ne Mandem ke abhɔŋ Kristo.

Bǔnto Kristo

4 Měyán mǎnsót me ne Apólos mbɔ bɔ betok Yesu Kristo. Mandem achyé bhese tetep ywi ane áchí bhésé bhésé bé sénku bo mánjwimem. ²Enyiŋ ené échí aré chí be mübetik ane báfyé yí enyiŋ awó bé ánkém sayri, abhɔŋ betɔŋ chi-betik aywi bé yí achí mmù tetep. ³Ke mbák chí mé, yěntiki enyiŋ ené bārēm éti ya, eyɔ épú chye me esɔŋori anti, yě chí bé bo báchák ké báyàn bérem enyù mmù be-tok menchí. Membɔŋ mpú kwáy bérem bé nchí esáyri mübetok, ne mpú kwáy bérem be nchí ebéptí mübetok. ⁴Mpú ghɔ yě bekwéné ebhén béchí ne membɔŋ. Ke eyɔ ébhíkí tɔŋ bé mbíkí bhɔŋ bekwéné,

Acha aywíntí kě átàŋ mé, puyě chi mem-bɔŋ. ⁵Ébħíkí rí yé bé mmu ántàŋ nti ené mpok ábhíkí re kwáy. Nywɔp Yesu ápètnsem, chɔŋ anku yěntiki enyiŋ ené échí amem ejuri néne émfú kponɔroŋ. Mpok yɔ, chɔŋ anku yěntiki nkaysi ane áchí mmu anti amfú kponɔroŋ. Mpok eyɔ chɔŋ Mandem ambiti yěntiki mmu békóŋo ebhi betik ebhen yi ákú.

⁶Bɔma, menyiŋ ebhen né mēghati bhe béyíŋi me ne Apólos. Ntí achí be mǎngók enyiŋ aré, ndu békóŋó chí enyiŋ ené básíŋí amem Ekáti Mandem. Ébħíkí rí bé mǎmpányu éti mbɔk bɔbatí, mǎm-byaka nɔkɔ bǎchák. ⁷Wɔ mmu ópányu, agha ághátí wó bé ɔchá bo bǎchák? Mmu yweká ane ábhóŋó enyiŋ ené puyě Mandem kě áchyé yí yó, chí agha? Mbák Mandem ke áchyé yěntiki enyiŋ ene yěntiki mmu yweká ábhóŋó, ndáká yí bǎ-pányu mbo bé menyiŋ ebhén bǎbhóŋó, bǎbhɔŋ bɔ chí ndú betañ ebheka?

⁸Pú bǎrem be mǎnáj bǎbhɔŋ yěntiki enyiŋ? Mǎnáj bájwí ne akap ane Éfóŋó Bedyere áchyé bhó! Bǎkwen bafɔ, yěndu sǎpú bafɔ. Ke enyiŋ ene mǎyaŋ chi be mǎmbák bafɔ tetep ndú baraka Mandem be bese bǔnto Yesu nkwo sémábák bafɔ ne bhe. ⁹Échí mbo be Mandem ákú besé bǔnto Yesu sémábák bɔ abhen bǎchókó nnet nenti bǔnkwo mankem. Séchí mbo bɔ abhen bǎré kú ebéptí ndak, manyé ákwén bhó, bǎpókɔ ye bho bérɔŋ bǎwáy besí bo mankem, besí bɔ mmik ne besí bǔángel. ¹⁰Besé bǔnto séchí bechiŋtí bho ndú séchíe bapém yesé ntá Kristo, ke be bachí bariŋindak ndú babháré mmuet ne Yesu. Séchí mbo bɔ abhen Mandem ábhíkí chyé bhó betañ, ke be bǎbhɔŋ betañ. Bo bǎchyé be kenókó, ke bǎwáy bhesé wáy. ¹¹Kpátě echɔŋ, séchí bo nsay ne nchebhe manyiep menyu ne nden befye amuet. Séchí bɔ mantem, ne eket ené mmu ywese ábhìŋi bé eyi épú. ¹²Séperé bhóŋ nenyíé sǎnáj sékpɔt nsóŋtí ndu beku betik ne amó. Mpok bo básókɔti

bhesé, sǎnik chí mmuet bé Mandem ánjét bhó. Ne mpok bo bǎchyé bhesé esɔŋɔri, sékèp chí nti. ¹³Mpok bo bǎrém bebéptí menyiŋ éti yesé, sékème bhó chí ne eyɔŋó ekɔŋ. Sérɔp chí kebí besí bɔ mmik. Kpát tǎ echɔŋ, sérɔp chí mbo ményiŋí ebhen mányó beto ndú ebhwóré menyiŋí.

¹⁴Mpú síŋ be menyiŋ ebhen chí ndu beku ntíánwɔp ánkém bé éti menyiŋ ebhen bǎku. Nchí síŋ chí béchyé be maníe mbɔnyune bachí bǔbha abhen nkóŋó tontó. ¹⁵Yě bǎbhóŋ chí beyá bo bǎchák abhen bátòŋ be menyiŋ éti Kristo, bǎbhɔŋ chí chi amɔt. Bǎbhɔŋ chí chi amɔt mbɔnyune be bho bǎbháré mmuet ne Yesu Kristo néne, me kě ntwó ngátí nyaka bhé Mbok Ndíndí ke mǎnókó. ¹⁶Mǎnik-mmuet ntá yeka bé mǎnkóŋó epin eyá mbo enyú mmó ákòŋo epiní étáyí. ¹⁷Éti eyɔ kě nchí tó bé Tímɔti mmu áchí mǔwa ndú ábháré mmuet ne Acha mbo me. Nkɔŋ yí tontó, ne achí mmú tetep. Nchí tó yi be antwɔ antik be enyú nepém ena, mbo mmú Yesu Kristo nechi, nkúbhé mbo enyú mǎtòŋ bǔnkwo yěntiki ebhak.

¹⁸Ndíŋí be mbɔk eyeka bǎpányu mbɔnyune bǎkaysi be mpú pere kway bétwɔ begho bhe. ¹⁹Ke mbák chí nkaysi Mandem, chɔŋ ntwó awu mandú mpok. Ne nnáj nchwɔp awu, chɔŋ membɔŋ ndíŋí mbák bɔ abhen bǎpà nɔ nyu bǎchí chí bɔ nyu wúwú, ne mbák betañ Mandem béchí ne bhó tetep. chɔŋ ndíŋí. ²⁰Nchí rem nɔ ne ntí be bǎriŋi bé Mandem achí ne mmu mbo Mfɔ aywi chí mbák betañ Mandem béchí ne yí ndú nepém eni. Épú wenti chí ndú erítí eyɔŋónyu yóyó. ²¹Enyiŋ ene bǎyàŋ chi ene? Bǎyàŋ ntwó awu chí ne ékpá awó, ke chi ne eyɔŋ petii betɔŋ be nkɔŋ be tetep?

Bǎké ka mmu ane ábhóŋó epó epin ámbák ne bhe

5 Cháá! Bághátí mé epúsí ené échí nǎntí eneká. Ne enyú epúsí ene, yě chí bɔ abhen bǎbhíkí noko Mandem bǎpú kwáy

béká be émbák ndü nkwo wap. Mmu áre bhure ne ngore étayi ná? ²Ne mampa noko chí nyu? Pú enyiy ene bábhónj bēbhak chí ndü nedí-kebhō? Bābhōj bēfére mmu ane ákú eyo enyū epōndak ndü nkwo yweka. ³Yēndu mpú awu ne bhe besí ne besí, nchí ne bhe mbōnyune nti ena néchí awu ne bhe. Ne nnāj mkpōt nnyé mmu ane ákú awu ndak, ⁴ndü nnyén Yesu Kristo Acha, ne nchi bhák ne bhe ndü nkaysi ya mpok bāchem ndu bechye Mandem kenókó. Chōj betāj Yesu Acha ywese mémbak nkwo ne bhe. ⁵Fíé ká mmu ane ákú awu ndak awó Satan, bé ánhónjti mmuet yi. Ánāj ambak awó Satan, chōj Satan anchōjti mmuet eyi. Kū ka enyu eyo ne manō yweka, be Mandem ampeme efónjō eyi ndü nywōp enen Yesu Acha ápētsem.

⁶Ndaká yí bāpānyu? Bābhíkí riñi bé mandú yís ane báfyé ndu fláwa ane bábáy ndu bégħaj pōfpóf, áku fláwa amwōt ke? ⁷Feré yé ka bebú bhō amuet, bé béké go mentaka ndü nkwo yweka. Feré ká bebú ebhō bé yēntikí mmū yweka ambak pépép ne nti nemōt. Diñj ká be newú Yesu ndü ekotákátí néku bakoño Yesu bārōp chí pépép besí Mandem. Yí Kristo, achí mbo mōnkwōmen ane bo Israel básōt nyaka manchye mbo akap ntá Mandem ndü mpok ane mányie Epā Nekiñi. ⁸Séndj ye yēntikí enyū bebú, bé bebú béké gó ménjwí ndü nkwo aywesé. Sēnkú nókó chí beri, sēnkoño noko mbi Mandem ne nti némót. Chōj eyo énkū sémbak mbo bret ane kebhoj yís ane bo mányie nyaka mpok Epā Nekiñi. Enyu eyo ké besé nkwo sébhónj ményie Epā Nekiñi mbo bō tetep abhen bapu apú ne bhó.

⁹Ndü ekátí ene njāmbi ntō bhe, ngátí bhé be báké bhōj yēnyiy beku ne bo abhen bákū barak epúsí. ¹⁰Mpú rem chí eti bō abhen bápú bakoño Yesu, yé bachi chí bo epusí, yé chí bō abhen báfyé amík ndü menyiy bo bāchá, yé bāghēp, yé chí bo

abhen bābhónj bōmandem bēchá. Mpú rem eti bō mmik mbōnyune mbák mmu ándém bé apú chem mmuet ne bhó, abhōj béró mmiki ne. ¹¹Enyiy ene nsíñj nyaka beku be mándíñj chí bé báké bhōj yēnyiy beku ne mmu ane árēm be yí achi nkoño Yesu, yé nō, anku noko menyiy mbo barak epúsí, ne bēfyé amík ndü menyiy bo bāchá, ne bebhoj bōmandem bāchá, ne berem bebéptí menyiy eti bo bāchá, ne yé chí bebhak nyūmém, ne beghep aghēp. Yé chí menyie, báké nyie ne enyū mmu wu. ¹²Mbíkí bhōj betāj bétāj bō abhen bápú bakoño Yesu. Bābhōj bétāj chí batí bō nkwo abhen bákū bebéptí menyiy mbo ebhen. ¹³Mandem ké ábhónj betāj bétāj bo nefí, ne chōj yí antāj bō. Ke émbák chí bhe bō nkwo Yesu, mankú mbo enyū Ekátí Mandem érēm be, “Bābhōj bēfére mmu ane ákú bebú ndü nkwo yweká.”

Ébhíkí rí beku manyé ne nti mmū nkwo

6 Ékō ná ke mmu yweká ansōt ndak andok besí batāñj manyé abhen bápú bakoño Yesu mpok yí ábhōj ndak ne nti mmū Mandem, ené yi ábhónj berōj ntá bati bo Mandem? ²Bé bābhíkí riñi be ewak émót, chōj bo Mandem mántāñj bō mmik ke? Mbák bābhōj bétāñj bō mmik ewak émót, bōbekpíkíri abhen bāchí néntí eneká ké bapú kwáy bétāñj ké? ³Bābhíkí riñi bé ewak émót, chōj bese bo Mandem séntāñj bōángel? Bārú bekpíkíri abhen bābhōj ne bati ndü nepém enén fá amik ké bāchá be bétāñj? ⁴Mbák yé mmū yweka abhōj menyū bekpíkíri ebhō, áké sōt bo besí bo abhen bābhíkí bhōj kenókó besí bōnkwo Yesu bé mántāñj bō. ⁵Nchí rem nō bé ntíánwōp ánkém bé. Yé ndiñjindak apú ndü nkwo yweká ane ákwāy ményúre bo nkwo abhen bābhónj ekpíkíri ne bati ke? ⁶Cháá! Mmu Mandem ánkú manyé ne nti, bé bo

Mandem mándok mánte besí bo abhen bábhíkí noko Yesu Kristo mántánj bój?

⁷Mbōnj beku manyé ne nti, étōnj bé mánánj bákwen ndū mbi Mandem. Mmu ánká bekwéné ebhén nti ákú yí, nō ébep ke? Mmu ányíé wó nsem amōt, eyō énkú yí? ⁸Ne be babhōnj bākù bati bekwéné, mányie nōkō batí bō nkwo nsem amōt.

⁹Bábhíkí riñi be yě ewak, Mandem apú bhák Mfō ntá bō abhen bápú chak ke? Mmu áké rwo mmuet. Yě agha ane ákù barak epúsi, yě agha ane ákōnjō bō-mandem bachak, ne bakwené berwōp, ne yěntiki mbakanem ane ákù kebhúré ne nti mbakanem ne yěntiki ngoré ane ákù kebhúré ne nti ngoré, ¹⁰ne yě agha ane ághēp aghēp, ne yě agha ane áchí nyūmém, ne yě agha ane árēm bebéptí menyij ēti bo báchák, ne yě agha ane áchi ngép ntántanj, menyū bo bho mankem bápú kway bebhak ndū nkwo bho abhen Mandem achi Mfō wap. ¹¹Ne nkúbhé enyu eyō ké mbok yeká báchí nyaka. Ke néne, Éfónjō Bedyere anánj asó bebú bhēka aféré, aku bé māmábák bo Mandem. Ne ēti enyij ené Yesu Kristo Acha ákú, Éfónjō Bedyere aku nkwo bé be māmábák chak besí Mandem.

Mandem achyé bhesé mmuet bé sēnchíe yí kenókó ne yo

¹²Mmu ákwáy béré m be, “Mbōnj ngān-ganj beku yěntiki enyij ené nkōnj.” Échí tetep, ke échí nkwo tetep bé puyě yěntiki enyij ké ékwáy békwak bhe. Mbōnj ngānganj beku yěntiki enyij. Ke enyij ené mēbhák nsem anten eyi épú. ¹³Mmu achák ákwáy béré m be, “Mandem aghókó nenyíé chí bé mányíé mámfyé menie, aghoko menie be nenyíé nemfuet are ke nēnchwe mmu amuet.” Échí tetep, ke ewak émōt, Mandem ákú be menie béképerē bhak, nenyíé nkwo keperē bhák. Mandem abhíkí ghoko mmuet nkwa chí ndū barak epúsi. Aghókó mmuet yesé chí bé sēnkōnjō

Yesu Acha ne yó. Ne yí Yesu Acha ké áchyē bhesé menyij ebhen békwak mmuet eyese embak sayri. ¹⁴Mandem ákú nyaka Yesu apetnsem ndū nepém, ne ndū betanj ebhi, chōnj anku besé nkwo sēmpetnsem ndū nepém ne mmuet ekō.

¹⁵Bábhíkí riñi bé nkwo Kristo mankem chí mmuet Kristo? Éri yé bé mmo án-sót mmuet ane áchí epókómuet Kristo anchye ntá ngoré-nekō? Wáwák! ¹⁶Bábhíkí riñi bé mmo ane áché mē mmuet ne ngoré-nekō, arōp chí mmuet amōt ne yí? Échí enyu eyō mbōnyune Ekáti Mandem eghati bhese be, “Bō bati apay, bārōp chí mmū amōt.” ¹⁷Ke mmo ane ábháré mmuet ne Yesu Acha, ábhōnj nkaysi amōt ne yí.

¹⁸Báké bhōnj yěnyij beku ne barak epúsi! Bebú béchák menkem ebhén mmo ákù bébhíkí bhōnj ndak ne mmuet mmo. Ke mmo ane ákù barak epúsi, áchōnti chí mmuet eyi yímbōnj. ¹⁹Bábhíkí riñi bé mmuet eyeka chí ekerákāp Mandem ené Éfónjō Bedyere áchōkō aré? Mandem achyé bé Éfónjō Bedyere be ámbák ne bhe, néne, bārōp chí bo Mandem. Bāpet bāpu ndū mmuet eyeka. ²⁰Mandem aku be ne beyā nkāp, bábhōnj yé bechye yí kenókó ne mmuet eyeka.

Menyij ebhen sébhōnjō béríñi ēti nebhay

7Nchí yán bégháti be ēti menyij ebhen bábhébhé me ndū ekáti ené básíñi. Nká ne bhe bé érfi mmo ánchókó kebháy ngoré. ²Ke tēndu beyā bo abhen bábhíkí bhōnj nebhay bábhōnj mamō beku epúsi, yěntiki mbakanem abhōnj bebhay ngoré anchōkō ne yí, ne yěntiki ngoré ámbōnj aywi nném anchōkō ne yí. ³Nném abhōnj béchye mmuet nta ngoré ywi, ne ngoré abhōnj bechye mmuet nta nném, mbō enyu éyānj. ⁴Ebhōnj bebhak nō mbōnyune puyě ngoré ké ábhōnjō mmuet eyi, chí nném. Ne puyě nném ke ábhōnjō mmuet eyi, chí ngoré. ⁵Ngoré ne nném

báké kaŋ ye bati kebhúré, ebhikífuet ndũ mpok ane báká eyɔŋ emɔt be báyàŋ béchwé ndũ neníkímmuet ntá Mandem. Mpok yo ánánj ámfuét, bábhɔŋ bepet bechem mmuet, be Satan áké rwo bhe mánkwén ndũ nemo ndũ bápú kway bekem mmuet.

⁶Mpú rem nó chí béfyé bé ebhé bé bábhɔŋ beku nó, nchí chye be chí maníé, ⁷be yěntiki mmu ámbák ndũ mmuet eyi kebhɔŋ ngoré mbo me, ke yěntiki mmu abhɔŋ aywi akap ané Mandem áchyé yi. Achyé mbək akap bébhɔŋ nebhay, achyé báchák chí akap béchókɔ ndũ mmuet eyap kebháy nebhay.

⁸Ntá bō abhen bábhíkí bhɔŋ nebhay, ne mánkwésé, nchí rem be mándóp mmuérémmuet ayap mbo me. ⁹Ke mbák mbək bho báchí ndũ nkwo yweká abhen bápú kwáy békém mmuet, éri bé mambónj nebhay. Éri bé bó mambónj nebhay echa bechókɔ nɔ, ekwaká kebhúré éndu nokɔ bho anti.

¹⁰Néne, nchí fyé ebhé ntá yěntiki mmu ane ábhónj nebhay, ne ebhé ene éfú chí ntá mbɔŋ Yesu Acha. Ngoré abhíkí bhɔŋ bérɔ nném ndũ nebhay. ¹¹Ke mbák ngoré arɔ nném, abhɔŋ béchókɔ ndũ mmuet eyi, kebháy mmu achák. Mbák épú nó, ámpétnsem ntá nném aywi. Mbakanem nkwo abhíkí bhɔŋ bérɔ ngoré ywi ndũ nebhay.

¹²Enyiŋ ené měghati bhe néne éyíŋj yěntiki mmu ane ábháy ngoré ane ápú nkoŋo Yesu, ne membɔŋ ké nchí ghati bhe yɔ, ébhíkí fú chí ntá Yesu Acha. Yěntiki múnkwɔ ane ábhónj ngoré ane ábhíkí noko Yesu, ke ngoré wu akɔŋ béchókɔ ne yí, nném áké rɔ yí ndũ nebhay. ¹³Ne mbák ngoré ane ásíki nti ne Yesu abhɔŋ nném ane ápú nkoŋo Yesu, ke nném akɔŋ béchókɔ ne yí, ngoré wu áké rɔ yí ndũ nebhay. ¹⁴Ntí achí bé nepém ngoré ane achi nkoŋo Kristo nekway beku nném ambak mmũ Mandem. Ne nepém nném ane achí nkoŋo Kristo nekway beku ngoré ywi ambak mmũ

Mandem. Mbo épú nó, mbú bō bheka bápú kwáy bebhak bo Mandem. Ke ndũ échí nó, Mandem ášɔt bōbhap mam-bak bōbhi. ¹⁵Ke mbák mmu ane ápú nkoŋo Yesu, yě chí mbakanem, yě chí ngoré, áyánj bérɔ nti, mándó yí ándók. Émbák nó, ebhé Mandem épú kém yě chí ngoré, yě chí mbakanem, mbɔnyune Mandem apú yánj yěnyiŋ ene énsónjɔri nti móywi amem. ¹⁶Bé baghoré abhen bachí bakoŋo Yesu, baríŋj ná mbák éti eyeká ke Mandem ákwáy bépéme maném abheka abhen bábhíkí noko Mandem? Ne be babhakanem abhen bachí bakoŋo Yesu, baríŋj ná bé éti yeká Mandem ákwáy bépéme baghoré bheka abhen bábhíkí noko Mandem?

Yěntiki mmu abhɔŋ bébhure nepém eni mbo mmu Mandem

¹⁷Enyiŋ ene bábhɔŋ beríŋj chí be yěntiki mmu abhɔŋ bébhure nepém eni mbo enyũ Mandem áyàn yí ambak. Ené ké échí ebhé ené nchí chye bōnkwo mankem yěntiki ebhak. ¹⁸Mbák mánánj básyep nyaka mmu ke Mandem ábhíŋj yí, áké nu bebhak mbo mmu ane bábhíkí syep yí. Ne mbák mmu achí ane Mandem ábhíŋj yí ene bábhíkí re syep yí, áké nu bé mánsíep yí bekoŋo epiŋ ene bo Israel. ¹⁹Nchí rem nó mbɔnyune yě básyep mmu yě bábhíkí syep, eyɔ épú kwak ndũ yě mbi. Nném enyiŋ chí bébhure bebhé Mandem. ²⁰Yěntiki mmu yweká ándóp enyũ yí áchí nyaka mpok Mandem ábhíŋj yí ámbák nkoŋo Yesu. ²¹Mbák ɔchí nyaka chí nsem mpok Mandem ábhíŋj wɔ, eyɔ éké sɔŋɔri nti ene amem. Mbák ɔbhɔŋ mbi beku bé óké pere bhák nsem, dók ambi. ²²Báké ghokɔntik be nsem ane Mandem ábhíŋj apet apú nsem besí Mandem. Mbɔnyune abhat mmuet ne Yesu Acha, ne apet apú ndũ kesemé bebú. Ne mmu ane ápú nsem fá amík, ndũ Mandem ábhíŋj yí, arɔp chí nsem Yesu Kristo. ²³Mandem aku bhe ne beyá

nkáp aféré ndü kesem. Bārɔp chí basem Yesu Kristo. Bāképere ku ye mm̄uet eyeka basem ntá bõ mmik. ²⁴ Bõma, éri ye bé yěntiki mmu yweká ándók ambi bebhak ndu nte ane yí áchí nyaka mpok Mandem ábhíjí yí.

Bakwäy bho ne mánkwésé

²⁵ Enyiñ ené mēghati bhe néne éyíñí bakwäy bho ne mánkwésé. Puyě chí enyiñ ené éfú ntá Yesu Acha. Nchí ghati bhe chí enyiñ ené nkáysí. Ke bábhɔñ begbok mé mbɔnyune nchí mmu ane nchí rem ndak mángók, ne ntí bé Yesu Acha achí ne me. ²⁶ Béyíñi esɔñɔri ené échí ndü mpok ane, nchí rem bé mmu ane áchí ndü mm̄uet mm̄uet eyi, ámbák mbo enyü áchí. ²⁷ Mmu yweka ane ábhɔñɔ ngoré, áké rɔ yí. Ane ábhíki bhɔñ ngoré, áké nu bébháy ngoré. ²⁸ Ke mbák mmu yweká abhay ngoré, abhíki ku bebú. Ne mbák mónkwen ngoré abhay nném, abhíki ku bebú. Ke diñí ká bé bõ abhen bábhày nebhay bábhɔñ beyá esɔñɔri fá amik, ne nchí yáñ chí beku be báké chwe ndü esɔñɔri. ²⁹ Bõma, enyiñ ené mēyáñ mándíñí chí be manywɔp ané Mandem áchyé bhesé ábhíki pere yá. Éyàñ ye bé bébhó néne, yěntiki mmu ane ábháy ngoré ámbák mbo mmu ane ábhíki bhɔñ ngoré. ³⁰ Ne bõ abhen báchí ndü nedí kebho babhɔñ bebhák mbo bõ abhen bápú ndü nedí kebho. Ne yěntiki mmu ane mañák áchí ne yí, ámbák mbo mmu ane mañák ápú ne yí. Ne yěntiki mmu ane ákù menyíñ, ámbák mbo mmu ane ábhíki bhɔñ menyíñ. ³¹ Ne bo abhen bábhɔñɔ enyiñ beku ne menyíñí mmik, báké noko menyíñ ebho, mbɔnyune mmiki ne áfuere fuet ne menyíñ ebhi menkem.

³² Mbíki yáñ be mámbɔñ menyíñ ebhen besɔñɔri bati yeka amem. Mmü ane ábhíki bháy ngoré, afyé ntí ndu beku betik Acha Yesu, ne ákaysi bekú chí menyíñ ebhen beku Mandem ambɔñ mañák ne yí. ³³ Ke nkaysi mmu ane áb-

háy ngoré ábhák chí ndü menyíñí mmik. Áyañ beku chí menyíñ ebhen beku ngoré ywi ámbɔñ mañák ne yí. ³⁴ Mmu wu ábhɔñ ye chí bati ápáy. Mónkwen ngoré ne baghoré bachak abhen bábhíki bhɔñ manem bafyé ntí chí ndü betik Acha Yesu. Yěntiki mmu wap áyañ béchye ntí ne mm̄uet nkem chí ntá Mandem. Ke nkaysi ngoré ane ábháy nném, ábhák chí ndü menyíñ mmik, ne áyáñ beku chí menyíñ ebhén beku nném aywi ambɔñ mañák ne yí. ³⁵ Nchí rem menyíñ ebhen ndu bekwak bhe, puyě chí ndu bechet bhé mbi. Nchí yañ chí bekwak mánkó ndü mbi ané achi chak ne be yěntiki mmü yweka anku betik Acha ne ntí nemɔt.

³⁶ Béyíñi mmü ane átí bebhay ngoré, mbák aghɔ be abhɔñ bebhay ngoré ndü beyá ekwak béchí yí anti ne apu kway bekem mm̄uet, ne mpok áfuèt, éri bé ámbáy ngoré. Bebú bepu are. ³⁷ Ke mbák mbɔñ mbakanem aku ntí eni bé yí apú pere bháy ngoré ane yí átí, ne ákwáy békém mm̄uet, nó aku sayri ndü ábhíki bháy ngoré. ³⁸ Échí yé bé mmu ane ábháy ngoré ane yí átí, aku sayri. Ke mmu ane áchókó kebháy ngoré, aku enyiñ ené éri échá. ³⁹ Ngoré abhɔñ bebhák ne nném aywi te ndiere newú. Ke mbák nném agu, abhɔñ ngàngañ bébháy yěntiki mmu achák ane yí ákɔñɔ. Ke mmu wu abhɔñ bebhak chí mmu ane áchí nkoñɔ Yesu Acha. ⁴⁰ Ke ndü nkáysí ya, eri echa be ngoré ane nném éywi ágú anchɔkɔ enyu eyɔ, yi ke bhay nném. Ne me nnókó bé Éfónó Mandem ké áchyé mé nkaysi ane.

Nenyié mandem nsé

8 Néne, béyíñi enyiñ ené básíñí éti nenyié bɔmandem nse, enyiñ ené mbɔñɔ bégháti bhe chí be échí tetep mbo enyü bārémé be, “Besé mankem séríñí enyiñ.” Ke enyü neriñí enɔ nékù mmu anjɔñ nɔkɔ mm̄uet. Enyiñ ené échyé bõ nkwo Yesu bétáñ chí ekɔñ. ² Mmu ane

ákáysí bé aríjǎ, átǝj chí bé abhíkí riŋi menyij ebhen Mandem áyàŋ yí ándíjǎ. ³Ke mmũ ane akǝj Mandem ke Mandem aríjǎ mbǝ aywí mmu.

⁴Béyijǎ nenyíé enen báchye ntá bǝ-mandem nse, besé mankem sériŋǎ bé mandem nsé apu yěnyij ne abhíkí bhǝj nepém. Mandem amǝt ke achi, achák ápú. ⁵Menyij béchí amfay, béchák béchí fá amik ebhén bo básǝt mbǝ bǝmándém. Beyǎ menyij béchí enyuyo ne mbǝk bho básǝt bǝ mbǝ bafǝ bhap. ⁶Ke ntá yese, sériŋǎ be Mandem amǝt ke áchí. Yí chí Éta ne yi ke ághókó yěntiki enyij. Aghókó bhese be sémbák böbhi. Yesu Kristo Acha achí nkwo chi amǝt. Mandem afueré ntá yi ke ághoko yěntiki enyij, ne nepém enese néfũ chí ntá yi. ⁷Ke yěndu sériŋǎ bé mandem nsé abhíkí bhǝj nepém, mbǝk bho báchí ndũ nkwo ywesé abhen bábhíkí riŋi nǝ. Mpok mányie nenyíé mandem nsé, ébhák amem bati yap chí mbǝ be bǝ-mandem nsé chí bǝmándém abhen bábhǝj nepém tetep. Ne ndũ bábhíkí re sene ndũ mbi Mandem, bákáysi bé nenyíé mandem nsé néchǝjti bǝ besí Mandem. ⁸Échí tetep bé nenyíé népú kwáy beku besé sembák kékwǝt ne Mandem. Mbák sényie nenyíé, eyǝ épú kwak bhesé. Ne mbák sébhíkí nyié nenyíé, eyǝ épú kǝ bhesé yěnyij. ⁹Bábhǝj ngǝnganj ményie yěntiki enyij ené bǝkǝjǝ. Ke sǝt ka mpok bé bǝké kǝ mmu ane ábhíkí re sene ndũ mbi Mandem ánkwen ndũ bebú éti enyij ene mányie. ¹⁰Sénsǝt bé mmu ane ábhíkíre sene ndũ Eyǝj Mandem aghǝ wǝ mmu óriŋǎ menyij ebhen ndũ óchí amem eket mandem nsé ónyie nenyíé. Wǝ óriŋǎ bé eyǝ épú kǝ yěnyij. Ke ókáysí bé épú kǝ yi ánkwen ndũ ntá ane menyie nenyíé enen bachye ntá mandem nsé? Mbák émfákári nǝ, épú chǝjti ntǝ eni amem besí Mandem? ¹¹Ne enyij ené wǝ mmu óriŋǎ enyij ókú, échǝjti nepém mmu ane ábhíkí re sene ndũ mbi Mandem. Ke

óké ghǝkǝntik bé yí wu chí ntǝ manǝ ane Kristo ágú éti yi nkwo. ¹²Diŋǎ yeka bé, mbák mmu ákú ntǝ mmu nkwo bebú, anchǝjti ntǝ eni enen nebhíkí re taŋ amem, nó ákú Kristo nkwo bebú. ¹³Éti yǝ, mbák nenyíé enen ményie nebǝj beku ntǝ mmu nkwo ánkwen, chǝj mǝpík ndǝ menyie nnyá ndu nepém ena, tǝndu mpu yaŋ beku ntǝ mmu nkwo ankwen.

Betikí mǝnto Yesu ne enyũ bábhǝjǝ békém yi

9 Mbíkí bhǝj betanj beku yěntiki enyij ené méyàŋ beku ke? Mpú mǝnto Yesu Kristo? Mbíkí ghó Yesu Kristo Acha ywese ne amík ke? Pú betik ebhá ke beku báchí bakoŋo Acha? ²Yé émbak chí bé bo báchák bábhíkí ka bé nchí mǝnto Yesu Kristo, be báriŋǎ be nchí mǝnto Yesu. Nebhat ane bábháré mmuet ne Yesu Acha, átǝj bé nchí mǝnto ywi tetep. ³Menyij ebhen mbǝjǝ béghati bö abhen bǝrém be mempú mǝnto Yesu chí be ⁴besé bönto sepú bo abhen sekway menyie, senyu menyij ebhen báchye wu bhese éti betik ebhén sékú ke? ⁵Besé sébhíkí bhǝj ngǝnganj bebhay baghǝré be yěntiki mmũ ywese ánkó nókó ne ngǝré ane achi ntǝ mmu nkwo, mbǝ bönnǝ Yesu Acha ne mbǝ Séfas ne bönto bachak? ⁶Ke chí ndiere Banábas ne me ke séchí bönto abhen sébhǝjǝ beku betik ne amó yesé ke sémbǝj nenyíé ményie? ⁷Ntiki mmu ábhák ntemé nenu ke kechye yí nkǝp ne menyij béchák? Ntiki mmu ábhǝj nki ke yí kebǝj betanj bésǝt nenyíé enen yí áféré aré anyie? Ntiki nchiki mǝj abhíkí bhǝj betanj ményú nébhǝ mǝj?

⁸Enyij ene ndémé puyé chí nkaysi bö mmik. Pú enyij éré émǝt ke ebhé Mandem éréme? ⁹Ne básij ndũ bebhé Moses be, “Mpok ane mǝj ákú betik ebhi, bábhíkí bhǝj bégwǝt nnyu ywi bé áké nyié mbwǝt ane yǝ áyàti be amfu ndu bekwǝp.” Mandem arem enyij ene chí éti mǝj ke? ¹⁰Pú Mandem arem enyij

ene chí ̣ti yesé? Tetep, básij yó amem Ekáti Mandem chí ̣ti yesé mbonyune éri bé mmu ane ákwáná nki ne mmu ane áféré nenyíé ebhi mámbáká nti bé báchyè bó enap nenyíé, ndü enen bō báféré ebhi. ¹¹ Séghátí bhe Eyōj Mandem mbo mmu ̣pì mbwot ebhi. Ébep be bé bho bábhōj nsáy ndü betik ebhese mánchye bhesse nenyíé ne menyij bechak ké? ¹² Mbák báchyè bo báchá k nenyíé, pú besé sébhōj betaj bébhep be menyij écha bo bachak abhō?

Yé nō, sébhíkí bhep be menyij mbo enyu sébhōj bebhhep. Séká yěntiki enyū esōjori. Eyō éri ntá yesé échá béku enyij ené ékwày bechet be mbi beyij Mbok Ndíndí Kristo. ¹³ Bábhíkí riñi bé bō abhen bákū betik amem ekerákap Mandem, nenyíé enap néfū chí aré? Ne bō abhen báwày nnya ené bo bátwō ne yó mbo akap, bábhōj nenyíé ndu nnya ené bō báwày? ¹⁴ Échí enyu émót mbonyu Yesu Acha areme be, “Nenyíé mmu ane ághàti Mbok Ndíndí nébhōj befú ntá bo abhen Mbok Ndíndí ane yi aghati bho áyèt bho.”

¹⁵ Yěndu échí nō, mbíkí rem bé mánkwák me ne yěnyij. Ne mpú sijn ekáti ene ndu béku mántó me menyij. Échí sayri be ngú esōjori échá me bebhhep bé menyij. Mbíkí yáj yé mmu anku nképerere dep awó anti be méghàti bho Mbok Ndíndí nkebhép bo mánkwák me. ¹⁶ Puyé béghàti bho Mbok Ndíndí, ke ákū me mpányu, mbonyune eyō chí betik ebhén Mandem areme be membōj beku. Ne mbák mbíkí ghati bho Mbok Ndíndí, ébèp ntá ya éntcha! ¹⁷ Mbo membōj ké njábhé betik ebhen, mbú éri bé bo mánchye mé akap ndü betik ebhá. Ke mēkū chí betik ebhén Mandem ayabhe me, afyé bhó amōya, ne mbōj beku bho. ¹⁸ Nsáy ya achí yé bé yi ndü betik ebhen? Nsáy ya achí chí mañák amen mbōj bégghàti bho Mbok Ndíndí

ndéndem, nke yáj nsáy ane ngati Eyōj Mandem ábhōj bébhōj.

¹⁹ Mmu ane nchí nsem nta yi apú. Yé nō, membōj nku mmuét eya nsem ntá yěntiki mmu ndü nchí yaj békwák beyá bo mántwō ntá Yesu Acha. ²⁰ Mpok nchí ne bo Israel, nchí bhák mbo mmu Israel ndü nchí nu békwák bhó mánsíkinti ne Yesu. Mpok nchí bhák ne bō abhen bákōj bebhé Moses, nchí bhák mbo bho yěndu mpú anten bebhé Moses, ndü nchí nu beku bō mántwō ntá Yesu Acha. ²¹ Mpok nchí bhak ne bō abhen bápú bo Israel nchí ku menyij chí mbo mmu ane apú koj bebhé Moses, ndü nchí nu békwák bō mántwō ntá Yesu Acha. Ene ébhíkí tōj bé mpú bhūere bebhé Mandem. Ebhé Yesu Kristo achye ké nchí koj. ²² Mpok nchí bhák ne bō abhen bábhíkí re sene ndü mbi Mandem, nchí bhak mbo bhó ndü nchí nu békwák bō mántwō ntá Yesu Acha. Nká bebhak yěntiki enyij ntá bō mankem, ndü nchí nu sébhōj yěntiki mbi békwák bō mántwō ntá Yesu Acha, yi ámpémé bhó. ²³ Nchí ku menyij ebhen menkem chí bé Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ántáká mbánkem, ne bé Mandem ánjét mé nkwo ne beri ebhen bo abhen bákōj Mbok Ndíndí bábhōj.

²⁴ Báké ghōkontik be mpok bejet ntiet, beyá bo bájèt, ke ndiere mmu ane ájéré áchá bati ké ábhōj akap. Nchí ghati ye bhe bé mamfyé betaj bejét ntiet enyu ene bákway sébhōj akap. ²⁵ Yěntiki mmu ane átoñti mmuét ndu bejet ntiet ane bebhōj akap, ákem mmuét ndü yěntiki enyij. Bákū nō ndu bebhōj akap ane átát áñchōñti. Ke akap ané sēnú bebhōj, chí akap ane ábhak mpoknkem. ²⁶ Éti yō ké nchí jet téé bérōj ndü ngwenti. Mpú mbo mmu ane áté bédép ékwót ne nti, ke andō yí, andep nōkō chí mbúép. ²⁷ Ke nchí den mmuét ne yěntiki enyū esōjori be mbōj mbi bekem mmuét ndü yěntiki enyij. Nchí yaj be ndü ngwenti, Mandem ake

ɾo me ansem, me mmu ngati bho Mbok Ndándí, ansɔt bo báchák.

Sɔt ka mpok ne enyiŋ ené éfákárí nyaka ne bo Israel

10 Bõma, mbíkí yaŋ mǎngókɔntik enyiŋ ene éfákárí nyaka ne bachĩmbi bhese mpok bákɔ ne Moses amem baso. Mandem akɔ ekpɔkɔ nebhãŋ ékúti bhɔ, Manyu Chu akɔre bebhe bepáy bákɔ amik bápé bǎrɔk ebhe échák. ²Ébhák chí mbo bájwítí bhó amem nebhãŋ ne amem Manyu, bé mámbat mmuet ne Moses mũnti wap. ³Bó mankem bǎré nyié nkúbhé nenyié maknkay enén nefù ntá Mandem. ⁴Ne bo mankem mányú nkúbhé manyiep maknkay amen áfù ntá Mandem. Nkúbhé manyiep méré ké bó mányú mbɔnyune manyiep amen áfú ndũ setárébhé esén sékɔ nyaka ne bhɔ ké mányú. Ne setárébhé esɔ sébhák Kristo. ⁵Yëndu bǎghó menyiŋ ebhɔ nɔ Mandem ákè ntá yap, beyǎ ebhap bǎré kɔ chí menyiŋ ebhén beku Mandem ámbé nti ne bhó. Éti yɔ, beyǎ bhap bágú amem baso, berene bhap bérɔp aré, mbãŋ ne mbaŋ.

⁶Menyiŋ ebhen béfákárí nyaka ne bachĩmbi bhese chí bé ménsémí nókɔ bhese be séké ŋwaka beku bebéptí menyiŋ mbo bó. ⁷Ne bǎké koŋo bo-mandem nsé mbo enyũ mbɔk eyap bákè nyaka, nkúbhé mbo enyu básíŋ amem ékátí Mandem be, “Bo bǎchókɔ ndũ epa mányie, mányú, báfáte bábhen bepɔ babhen épúsí.” ⁸Sébhíkí bhɔŋ béchwé ndũ barak épúsí mbo enyũ mbɔk eyap bákè nyaka, ékú nká bo esa nsem érat (23000) ndũ nkwɔ wap bágú ndũ nywɔp némɔt. ⁹Sébhíkí bhɔŋ mémɔ Acha mbo enyũ mbɔk eyap bákè nyaka, ékú Mandem ató nnyɔ, ne nnyɔ ere waytí bó. ¹⁰Ne séké bhak bõ enywintí mbo enyũ mbɔk eyap bǎchí nyaka, ékú ángel newú anaŋa bho. ¹¹Menyiŋ ebhen menkem, ebhén

béfákárí nyaka ntá bo Israel, béchí chí beriŋ ntá bo báchák. Ke ntá yese, básíŋ menyiŋ ebhen be ménsémí nókɔ bhese bé yéntiki mmu ánsɔt mpok néne, ené ngwenti mmik arɔbhe kekɔt. ¹²Yéntiki mmu ane ákáy sí bé atéé sayri, ánsɔt ye mpok bé áké kwén. ¹³Ke diŋí ká be yéntiki nemo enen nétéméri mmu yweka, chí enyú nemo enén nénán nétéméri bo báchák nkɔ. Mandem apú nók bebhure bariep ami, ne apú kwáy berɔ yé nemo néntwɔ ntá mmu yweka enen netaja necha yi. Mpok nemo nétwɔ ntá mmu yweka, Mandem áɾɔŋ yi mbi bé yi ántaŋ ancha nemo enɔ, ante kpírí ke kwén.

¹⁴Abhen ekɔŋ, ndũ échí nɔ, bǎké fyé yé amɔ ndũ barak mandem nsé. ¹⁵Bǎchí bõ abhen bábhɔŋɔ keboŋ. Bě bábhɔŋ mǎnjíŋi beghɔ mbák enyiŋ éné méré m épú tetep. ¹⁶Mpok sényie nenyié Acha, sésɔt nkɔp mmem sénchye bakak ntá Mandem, besé mankem sényú. Nekɔ ane sékè nɔ, pú séchém mmuet ne bati ndũ manɔŋ Kristo? Ne mpok sébɔkɔti brét sényie, pú séchém mmuet ne bati ndũ mmuet Kristo? ¹⁷Ekpɔkɔ brét émɔt ke echí. Yëndu besé séyá, séchí mmuet amɔt, mbɔnyune besé mankem sényie chí brét ére amɔt. ¹⁸Yiŋí ká bo Israel, báwáy nnya mǎnchye mbo akap ntá Mandem. Pú bo mankem abhen mányie nnya yɔ bǎchém mmuet ne Mandem amfay efeme akap ndũ akabhe wu? ¹⁹Mbɔŋ enyiŋ ené mëyán beku mǎndíŋí chí yí? Chí bé mandem nsé ané bõ abhen bábhíkí riŋi Mandem bǎchyè akap nta yi abhɔŋ betaŋ ke? Ke chí bé nnya ené bǎchyè mbo akap ntá mandem nsé echa nnya échák? ²⁰Wáwák! Enyiŋ ene mëyán beku mǎndíŋí chí be akap ané bõ abhen bábhíkí riŋi Mandem bǎchyè, bǎchyè chí ntá befóŋɔ bebúbeku, puyé chí ntá Mandem. Ne mpú yáŋ mǎnchém mmuet ne befóŋɔ bebúbeku. ²¹Bápú kwáy besɔt nkɔp Acha mǎnjibhiri mmuet mányú nɔkɔ mmém befóŋɔ bebúbeku. Ne báb-

hiki bhōj ményié nenyié Acha, mǎnjib-hiri mmuet mányìè nǎkǎ nenyié befóŋó bebúbèbè. ²² Kwáé! Bǎyàŋ beku bebèntí Mandem mémbák ne bhesé mbo enyũ bo Israel bákú nyaka? Bákáysí bé sétan séchá Mandem ké?

²³ Bǎrèm bé bábhōj ngǎngan beku yěntiki enyiŋ. Ke puyé yěntiki enyiŋ ké ékwák mmu. Ne bǎrèm bé bábhōj ngǎngan beku yěntiki enyiŋ, ke puyé yěntiki enyiŋ ké ékwák mmu ántán ndũ barak Mandem. ²⁴ Yě mmũ yweka áké ku enyiŋ ené ékwák yí aywíntí. Mmu yweká aperé kú enyiŋ, ánkú chí enyiŋ ené ékwák bo báchák nkwo.

²⁵ Bǎkwày ményié yěntiki nnya ane bǎtí esié, kebhép mbák chí nnya ane báchyé mbo akap ntá njǎ fú. Ébhíkí ri be mǎnkú enyiŋ ené échōjti bati yeka amem. ²⁶ Nchí rem nó mbonyune básin amem Ekáti Mandem be, “Mandem ké ábhōjǎ mmik, ne menyin menkem ebhén béchí aré.” ²⁷ Mbák mmu ane ápú nkoŋo Yesu ámbíní mmu yweká eket eyi ndũ nenyié, ne mmu wu anka bérōj, ánán ándók, ányié yěntiki enyiŋ ené bábhúré yí besí. Áké bhep mbák chí nenyié enen báchyé mbo akap ntá njofú. Ébhíkí ri be yí anku enyiŋ ene ekway bechōjti nti eni amem. ²⁸ Ke mbák bághátí wó be, “Nenyié enen chí nenyié mandem nsé”, kényié nǎ. Nékwayé béchōjti nti mmu wu amem. ²⁹ Mpú rem nǎ chí éti nti mmu yweká. Nchí rem chí éti nti mmu achák wu. Mmu ákwáy béré m be, “Ndaká yí enyiŋ ené échōjti nti mmu achák amem ébhōjǎ békan me beku enyiŋ ené mboŋ ngǎngan ndũ mmuét eya?” ³⁰ Mbák mēchyé Mandem bakak ke nnyié nenyié ndaká yí mmu ábhōjǎ béchōjti nnyén ena? ³¹ Nchí ghati ye bhe be yě mmũ yweka ányie chí nenyié, yě enyiŋ ké yí ányù, abhōj beku yó enyu ené bo bághò mánchye Mandem kenókó. ³² Yěntiki mmũ yweka abhōj bébhure nepém eni enyu ené népú chye mmu áchák esōjori ndũ eni nepém,

Yě chí mmu Israel, yě chí mmu ane ápú mmu Israel, ne yě chí bǎ nkwo Mandem. ³³ Membōj nchí ku enyu yó. Nchí nu chí bé yěntiki mmu ámbōj maŋák ne yěntiki enyiŋ ené mékú. Mpú ku chí enyiŋ ene membōj nkōjǎ ne ené érí ntá ya. Menyin ebhen bérí ntá bo bachak ké mékú, mbonyune nchí yan bo mántwo ntá Mandem be yí ampeme bhō.

11 Ŋǎkǎ ká epin eya, mbo enyũ mēŋǎko epiní Kristo.

Enyũ bo bábhōjǎ bebhak ndũ mpok nenikímuet

² Nchí bíti bhe tontó bé bákaysi me ndũ yěntiki enyiŋ ne bákōŋo sayri menyin ebhen ntōjǎ bhe. ³ Ke enyiŋ échí ené mēyán mǎndíní. Kristo achí mǔnti yěntiki mbakanem, mbakanem achí mǔnti ngoré aywi, ne Mandem achí mǔnti Kristo. ⁴ Mbakanem ane yě ánik chí mmuet yě ághati chí bho menyin ebhen befú ntá Mandem, mbák ákú nǎ ntí kútí, nǎ apú chye Kristo mǔnti ywi kenókó. ⁵ Ne ngoré ane, yě ánik chí mmuet yě ághati chí bho menyin ebhen befú ntá Mandem, mbák ákú nǎ kekuti ntí, nǎ apu chye mǔnti ywi kenókó, ne achí enyumot mbo ngoré ane ámu ntí. ⁶ Mbák ngoré apú yan bekuti ntí, ámpik andak mamu wu. Ke tēndu mému ntí chí enyiŋí ntánwōp ntá ngoré abhōj yé bekuti ntí. ⁷ Mbakanem ábhíkí bhōj békúti ntí ndũ mpok nenikímuet tēndu Mandem ághókó mbakanem be ámbák mbo yimbōj ndũ beyá babhi. Mbakanem abhōj bekú bo mangó menwōp Mandem, ke ngoré átoj chí menwōp ebhen nném ywi. ⁸ Bě bǎriní bé mbakanem abhíkí fú ntá ngoré, ngoré ké áfú ntá mbakanem. ⁹ Ne Mandem abhíkí ghoko mbakanem éti ngoré, ke aghókó ngoré éti mbakanem. ¹⁰ Ndu échí nǎ, ngoré abhōj bekuti ntí ywi mbo erin betōj be yí achi anten nném ywi, mbonyune boángel báyiní. ¹¹ Yēndu echi nǎ, besé bo sébháre muet ne

Acha séríjǎ bé ngoré apú ndũ muet eyi, achí antené mbakanem. Ne mbakanem apú ndũ muet eyi, achí antené ngoré. ¹²Échí enyu eyo mbonyune, ngoré afú chí amuet mbakanem. Ke néne, ngoré ke ábhe mbakanem. Ne báké ghokontik be menyij menkem befú chí ntá Mandem. ¹³Bé babhōj māngati me ndak ane: échí sayri be ngoré ánikmuet ntá Mandem nenti bōnkwo kekuti ntí? ¹⁴Bekojo enyu ené Mandem ághókó menyij, be babhōj bābhíkí riñjǎ bé erórí emene chí enyij ntíanwóp nta mbakanem? ¹⁵Ke ngoré, erórí emene ékwǎy ne yí tontó. Ékwǎy ne yí mbonyune Mandem achyé yí emenéntí be émbák mbo nden ane ngoré ákuti ntí ne yo. ¹⁶Yěntiki mmu ane áyàñ bekem epúítí ndũ ndak ane, ándíjǎ bé besé bōnto Yesu ne batōj Eyōj Mandem ne bōnkwo Mandem bachak, sébhíkí pere bhōj yěnyij échák berem.

Enyũ sébhōjǎ ményíe nenyíe Acha

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

¹⁷Ke béyíjǎ menyij ebhen měyàñ beghati bhe néne, mpú bití bhe mbonyune mpok ane bāchem nebhuet amot ndu menikmuet ntá Mandem bāpú kǎ nǎ chí ndu béghóko, bāchōñti chōñti. ¹⁸Enyijǎ mbi ené mbōjǎ bérem echi be: Bāghátí me be mpok bāchemti mbo bō nkǎwǎ, bākōre mmuet ndũ bakwǎ, mánkem nǎko epúítí ne bati. Ne nnókó bé tetep achí ndũ enyij ené bāghátí mé. ¹⁹Eri mbōj be ákóré ámbák néntí eneká ndu beku māngǎ bō abhen bákōño Yesu ne ntí némót. ²⁰Mpok ane bāchem nebhuet amot, puyě chí nenyíe Acha ké mǎnyie. ²¹Nchí rem nǎ mbonyune mpok bāchem ebhak émót, yěntiki mmu āwene chí ményie eni nenyíe, kenōj batí bōnkwo. Eyō énkǎ be mbók yeka manchōkǎ nsay, ené bāchák mǎnyie, mǎnyu, mánkwen. ²²Kwáé! Bābhíkí bhōj beket ebhen mǎnyie mǎnyú aré ke?

Bǎyàñ bébyak chí bō nkǎwǎ Mandem mānchye bō abhen eyap épú ntíanwóp ke? Bǎyàñ ngátí bhe be yí eti ndak ane? Bǎyàñ be mbítí bhe ké? Nse. Mpú kwáy bébiti bhe wáwák!

²³Mpú kwáy bébiti bhe mbonyune enyij ené Acha ághátí mé ké ngátí bhé nkǎwǎ. Échí bé ndũ nkúbhé beti ebhén bátí yí, asot ekpǎkǎ bret, ²⁴achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti ekpǎkǎ bret eyo anchye nǎko ntá bakoño bhi andeme nǎko be, “Né chí mmuēt eya ane měchyé eti yeká. Kǎ nǎkǎ ká enyu ené ndu bétik me.” ²⁵Mánánǎ nǎkǎ ményíe nenyíe, asot nkóp ne mmēm amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbo enyú yí ákú ne nenyíe, abho béchyé yěntiki mmu wap andeme nǎko be, “Né chí nku nkǎ ane Mandem ányú ne bō mmik eti newú ena. Yěntiki mpok ane mǎnyu mmem ndu nkóp ane kǎ ka nǎ ndu bétik me.” ²⁶Ene étōñ bé kpate mpok ane Acha ápètnsem, yěntiki mpok ane mǎnyie bret ane, mǎnyú mmēm amen, bāghati bo bé yí agu nyaka ndu bépéme bhesé. ²⁷Ndu echi nǎ, yě agha ane ányie nenyíe Acha, ansot nkóp ayi anyu ené apú chye yí kenókó, enyú mmu wu ákǎ bebhǎ mbonyune yí ásot mmuet Acha ne manōñ ami mbo eráká ndak. ²⁸Yěntiki mmu abhōj yé béchák nti eni ke ansot bret ne nkóp Acha. ²⁹Yě agha ane ányie nenyíe Acha, ansot nkóp ayi ené yí ábhíkí kaysi béchyé mmuet Acha kenókó, chōj Mandem antemsi yí. ³⁰Eti eyo ké beyá bheka māmè, bāchák keperē bhōj betañ, ne abhénéfú bágu. ³¹Ke mbák besé babhōj séchák mmuet, Mandem apú táñ bhesé. ³²Ke mbák Acha átàñ bhesé, āchye bhesé ntémsí ndu ményúre bhesé bé ewak ene Mandem átàñ bō mmik, áké temsi bhesé nkǎwǎ. ³³Bōma, mpok ane bāchemti be mǎnyie nenyíe ekōj ke mǎnyie nenyíe Acha, bo abhen báyámbi, bābhōj menōñ bati. ³⁴Mbák nsay ānu mmũ, ánjámbi ányíe nenyíe

eket eyi, bé mpok bächémé nebhuæt amot, báké ku Mandem ámbé nti. Béyiņi barak áchák, chōņ membōņ ntwō awu nchyé bhe manié enyū babhōņō beku.

Menyū akap ane Efōņó Bedyere áchyè

12 Bōma, néne, beyiņi menyū akap ané Efōņó Bedyere áchyè, mbíki yaņ māmák ndū ejuri. ²Bāriņi be mpok ane bābhíki re bho bériņi baraká Mandem, bo bákū nyaka máném ebhi ndū beyā menyū, mānchye nōko kenóko ntá bōmandem abhen bápú rem kepi. ³Nchí yāņ yé be mändíņi be mbák Efōņó Mandem achí ne mmu, apú kway bérem ebúbū eti Yesu Kristo. Ne yé mmu apú kway bérem be Yesu chí Acha mbák Efōņó Bedyere apú ne yi.

⁴Akap ane bō Mandem bābhōņ achí menyū ne menyū, ke Efōņó Mandem éré amot ké áchyè akap ankem. ⁵Betik Yesu Acha ebhén bo Mandem bákway beku béchí menyū ne menyū ke Acha ere amot ke sékū betik ebhi. ⁶Babhi achí menyū ne menyū ané Mandem ákū betik ndū bapém ayesé, ke Mandem ére amot ké áchyè betañ ntá yěntiki mmu ndu beku menyū. ⁷Chi bekwak bōnkwo ké Mandem áchyè akap ané átōņ bé Efōņó Bedyere achí ne mmu. ⁸Ntá mmu amot, Efōņó Bedyere áchyè akap bechye manié. Ntá mmu achak Efōņó Bedyere anchye akap berem menyū ebhen yi ákú yi andíņi. ⁹Ntá mmu amot Efōņó Bedyere áchyè neka, ntá mmu achák anchye akap bébú bo mame. ¹⁰Ntá mmu amot Efōņó Bedyere áchyè akap beku menyū maknkay, ntá achák anchye akap beghati bho menyū ebhen befu ntá Mandem. Ntá mmu amot áchyè akap beriņi Efōņó Bedyere ne befōņó bebúbēbū, ntá achák anchye akap berem beyōņōtōk ebhen yi abhíki riņi, ne ntá anufú anchye akap ménéne enyū ene

mmu areme ndū eyōņ etōk ene yi abhíki riņi. ¹¹Nkúbhé Efōņó Mandem amot ke áchyè akap ane ankem. Yí áchyè akap ntá yěntiki mmu mbo enyū yí áyāņ.

Mmuet nkwa abhōņ bépókómuet nyāņá nyāņá

¹²Sériņi be nkwaņwan abhōņ chí mmuet amot, ke bépókómuet bechi nyāņá nyāņá. Yěndu bépókómuet beyā, ndiere mmuet amot ke achí. Enyū eyō ke échí ne Kristo. ¹³Mbōk yesé séchí bo Israel, báchák bápú bo Israel. Mbōk yesé séchí basem, báchák bápú basem. Ke bājwítí bhesé mankem chí ndū betañ Efōņó Bedyere éré amot, ne sérōp chí mmuet amot mbo mmu amot. [¶]

¹⁴Échí tetep bé mmuet nkwaņwan abhíki bhōņ chí épókómuet émōt. Abhōņ beyā bépókómuet. ¹⁵Mbák ekak éndém be, “Těndu mpú awō, mpú épókómuet.” Eyō énkū be ekak éké bhak épókómuet ké? ¹⁶Ne mbák atú ándem be, “Těndu mpú nyésé, mpú epókómuet”, eyō épú ku bé atú áke bhák épókómuet. ¹⁷Mbák mmuet nkem achí chí nyésé, mmu ákwáy béghok mbaņ ná? Ne mbák mmuet nkem achí chí átú, mmu ákwáy béghok eriep ná? ¹⁸Ke mbo enyū échi, Mandem aghókó bépókómuet menkem, akū be bō mémbak mmu amuet mbo enyū yi áyāņá nyaka be mémbak. ¹⁹Mbo bépókómuet menkem béchí chí épókómuet émōt, mbú mmuet nkwaņwan áfu fá? ²⁰Ke mbo enyū échi, bépókómuet béyā, ke ndiere mmuet amot ke achí. ²¹Nyésé mmu népú kwáy bégháti awō be, “Mbíki bhōņ enyū béku ne wō?” Ne ntí apu kway bégháti bekap be, “Mbíki bhōņ yěnyū beku ne wō.” ²²Enyū ene seriņi chí be mmu apú kway bebhák nepém mbák mámféré bépókómuet ebhén bo bákáysi bé bébhíki bhōņ menwōp yi amuet. ²³Ne

[¶]12:13 Nkúbhé Efōņó Bedyere éré ke Mandem achye bhese.

bépókómuet ebhén sékàysi bé bépú yěnyij, b́ kě sere sət mpok békém. Ne bépókómuet ebhén sébhèse bé bo báké ghó ne amák, b́ ke sékém sayri encha, ²⁴bépókómuet ebhen bépú chye mmu ntíánwóp. Ke Mandem aghókó mmuet yesé enyu ene séchyè bépókómuet ebhén bo bábhòj ntíánwóp ne bho kenókó éncha bépókómuet béchák. ²⁵Mandem aghókó mmuet nkwarwanj enyu eyo be yěntiki épókómuet embak sayri ne bépókómuet béchák. ²⁶Mbák épókómuet émót éghòk bebe, béchák menkem béghòk bebe, ne mbák báchyè epókómuet émót kenókó, béchák bébhøj maḡák ne yó.

²⁷Bě bōnkwo mankem b́chí mmuet Kristo ne yěntiki mmũ yweka achi épókómuet Yesu. ²⁸Ne Mandem afyé bo abhen babhójó akap menyu ne menyu ndũ nkwo bakoḡo Yesu. Bō mbi chí abhen yi áchyé akap bebhak bōnto Yesu. Abhen bákòḡo chí bo abhen Mandem achye akap bégháti bho menyij ebhén befu ntá yi. Abhen bapet bákòḡo chí abhen yi áchyé akap bétøj bo Eyøj Mandem. Áchyè b́chák akap b́ku menyijí maknkay, abhénéfú anchyé akap bébu bōmame, b́chák akap b́kwak bho. Áchyè abhenefu akap b́rijí bekem bo sayri. Achye bachak akap berem beyoḡótak ebhén b́bhíkí rijí. ²⁹Bo mankem b́chí bōnto ké? Bo mankem b́chí baremé kepinti ke? Bo mankem b́chí batøj Eyøj Mandem ke? Bo mankem b́kũ menyijí maknkay ke? ³⁰Bo mankem babhøj akap bébu bōmame ke? Bo mankem b́bhójó akap berem beyoḡótak ebhén b́bhíkí rijí ke? Bo mankem babhøj akap menene menyij ebhen b́rémé ndũ beyoḡótak ebhen babhiki rijí ke? ³¹Ke fyé ká nti ndũ bébhøj akap ane acha achak.

Néne, chój ntøj be mbi ane ári áchá áchá ankem, be mánkoḡo chí wu.

Ekøj echa menyij menkem

13 Yě ndíj berem chi beyoḡótak menkem ne beyoḡó bōangel nkwo, mbák mbíkí køj bo, nó nchí chí mbo akánkánj ne njáné ené éyøj. ²Ne yě mbøj chí akap bégháti bho menyij ebhén b́fú ntá Mandem ne mbák ndíj menyij menkem, ³yě chí menyij Mandem ebhén bechí bhésé bhésé, ne mbák mbøj neka ne Mandem enyu ené mēkwáy bégháti njie ngo be, “Fá fá”, amfa, ke nke køj bo, nó mpú yěnyij. ³Mbák nchyé menyij ebhá menkem ntá bho, nchyé yě chí mmuét eya be mánsój, ke nke køj bo, eyo epu kwák me ndũ yě mbi. ⁴Mbák mmu akøj bo, ábhøj ekébhéntí ne bho, átoj b́ berinti, apú bhøj mpabhamák ne bho, ne apu pányu ne bho. ⁵Mbák mmu akøj bo apú yøj mmuet, apú ku barak ntíánwóp, apú yijí chi ndiere mmuet yi. Apú kaysi chí ndiere menyij ebhén bekwak yímbøj, apú wakari bebent, apú fye bo anti mbák b́ku yi bebé. ⁶Mmu ane akøj bo apú bhøj maḡák mpok b́kú bebéptí menyij, ábhøj maḡák mpok bo b́kú menyij ebhén bechí chak. ⁷Mmu ane akøj bo, apú fere nti ne bo abhen bakũ bebé, apú rɔ b́fyé nti ne bo mpoknkem, apú rɔ bebhaka nti be chøj Mandem anku yěntiki enyij embak sayri, ne áte kpirí ndũ yěntiki enyij.

⁸Ekøj ebhiki bhøj ngwenti. Ke mbák chí akap beghati bho menyij ebhen b́fú nta Mandem, chøj wu ámfuét. Chøj akap berem beyoḡótak ebhen mmu abhiki rijí ámay ne ané berijí menyij ndũ betaj Efójó Bedyere áfuere fuét nkwo. ⁹Néne, séríj menyij chí mbók mbók. Ne ségháti bho menyij ebhen Mandem afyé bhese anti chí mbók mbók. ¹⁰Ke mpok ane menyij ebhen b́jwí pɔt bétwó, chøj

^{§13:2} Fá, sénkójó enyu ene echi amem Today's English Version.

ebhen béchí mbòk néne mémay. ¹¹ Mpok mbuét mandu mmò, nchí rem nyaka kepi mbò māmbo, nkaysi nòkò barak mbò māmbo, ngò nòkò menyiṅ mbò māmbo. Ke mpok nnáṅ nchíká, ndò baraká kěmbó. ¹² Néne, séghò menyiṅ chi bebherí bébherí mbò be séyiṅi chí ékírísú ene echí bebherí bébhéri. Ke mpok yò ánkway, chòṅ séngó yěntiki enyiṅ sayri ne amík. Néne, ndíṅjí menyiṅ chí mbòk mbòk, ke mpok yò ánkway, chòṅ ndíṅjí yěntiki enyiṅ sayri nkúbhé mbò enyú Mandem áríṅjí me sayri.

¹³ Menyiṅ bechi berat ebhen bébhak mpoknkem. Menyiṅ ébhere chi neka, nebhakánti, ne ekòṅ. Ke ndú menyiṅ ebhen berat, ene echa bechak menkem chi ekòṅ.

Akap berem kepinti ne ane beyoṅtòk

14 Fié ká ntí ndú bébhòṅ ekòṅ ne bho, māmboṅ beyà ekwak be éfóṅó Bedyere ányché be akap, sayri sayri, akap bégháti bho menyiṅ ebhen béfú ntá Mandem. ² Nchí rem nò mbònyune mmu ane árèm beyoṅtòk ebhen yi abhíkí riṅi, apú rem menyiṅ ntá bho, árèm chí ntá Mandem mbònyune yě mmu apu jwimem ndú enyiṅ ene yi árèm. Árèm chí menyiṅ ebhen beyiṅi Mandem ne bechi bhésé bhésé, ndú betañ éfóṅó Mandem. ³ Ke mmu ane ághàti bo menyiṅ ebhen béfú nta Mandem áchye bho betañ, afyé bho ntí, ne áchye bho nepòtínti. ⁴ Mmú ane árèm beyoṅtòk ebhen yi ábhíkí riṅi, áchye chí mmuet yi betañ. Ke mmu ane ághàti bho Éyòṅ Mandem áchye batí bònkwò betañ Mandem. ⁵ Nchí yaṅ be be mánkem mándem beyoṅtòk ebhen bábhíkí riṅi, ke sayri sayri, nchí yaṅ mǎngati bho menyiṅ ebhen Mandem afyé be anti. Mmu ane árèm menyiṅ ebhen Mandem afyé yi anti achá ane árèm beyoṅtòk ebhen yi abhíkí riṅi mbák mbòṅ mmu ak-

abhé beyoṅtòk abhíkí néne enyiṅ ene yi árémé be enchye bo betañ.

⁶ Bóma, mbák ntwó ntá yeka ndeme nòkò chí beyoṅtòk ebhen mbíkí riṅi, chòṅ nkwak be ná? Mbòṅ beku mǎndiṅi enyiṅ ene Mandem ákú mǎndiṅi, ne menyiṅ ebhen ndíṅjí éti Mandem, ne ebhén yi afyé me anti be ngati bho, ne mbòṅ betañ Éyòṅ eyi. ⁷ Mbák menyiṅ ebhen bébhíkí bhòṅ nepém mbò mbaṅ béfé ne nekíṅ bébhíkí chye erítí eyòṅ, ná mmu ákway beriṅi nekwáy enen báfè ne mbaṅ, ne enén bákwtè? ⁸ Ne mbák mmbá nenu ábhíkí chye eyòṅ sayri, agha ákway beriṅi be chí mmbá nenu, antoṅti mmuet bé ándók ebhínenu? ⁹ Échí enyumot ne bhe. Mbák mándem enyiṅ ndú eyoṅtòk ene bábhíkí riṅi, bo bápú kway bejwimem. Ná bò bákway ye beriṅi enyiṅ ene bārèm? Ébhak ntá yap chí mbò be bārèm kepi ne mbúép, né épú bhòṅ ntí. ¹⁰ Beyoṅtòk beyà fá amik, ne béchí kekúrí kekúrí. Ne ye émot epu ene bo abhen bārèm yò bápú ghok. ¹¹ Ke mbák mbíkí riṅi eyoṅtòk ene mmu árèm, nchí bhak chí kenkò ntá yi, yí nkwo ambak chí kenkò ntá ya. ¹² Nchí ghati ye bhe be, těndu bábhòṅó beyà ekwak bebhòṅ akap ane éfóṅó Mandem áchye, fyé ká ntí ton-tó ndú akap ané ákwak bònkwò mántañ mandòkò nòkò chí ambi.

¹³ Mmu ane árèm eyoṅtòk ene yi ábhíkí riṅi, aníkmuet be Mandem ányché yi akap ménéné nta bho enyiṅ ene yi árèm ndú eyoṅtòk ene yi abhíkí riṅi. ¹⁴ Nchí rem nò mbònyune mbák nchí níkmuet ndú eyoṅtòk ene mbíkí riṅi, éfóṅó eya ke énikmuet ené, ndú nkaysi ya, mpú jwimem ndú enyiṅ ene mérèm. ¹⁵ Chòṅ nkú ye yi? Chòṅ nník nòkò mmuet ne éfóṅó eya ne nníkmuet ne nkaysi ya nkwo. Chòṅ nkway nòkò bakway ne éfóṅó eya ne nkway nòkò ne nkaysi ya nkwo. ¹⁶ Mbák épú nò, mbák mmu yweka ànikmuet bechye bakak ntá Mandem ndu éfóṅó, ná mmu ane ábhíkí riṅi eyoṅtòk

ene yi árèm ákway beka be, “Amen” ené yi ábhíki jwimem? ¹⁷ Yě mmu ánychy chyé erítí bakak ntá Mandem, neník-ímuet eno núpú chye mmu achak betañ. ¹⁸ Nkáká Mandem be, ndũ betañ Éfónó Bedyere, ndem beyonótak ebhen mbíki riñi ncha bhe mankem. ¹⁹ Yě nɔ, ndũ nchemti bõnkwo, eri ntá ya, beghati bho menyiy ne beyon betay ebhen bo bághòk mánjwimem, echa berem menyiy ne beyon ebhen beya becha nka byo ndũ eyonótak ene mbíki riñi.

²⁰ Bõma báké bhak mambɔ ndũ nkaysi yeke. Bák ká mbɔ bo abhen babhuet amɔ ndu barak bebú, ke ndũ nkaysi ayeka bák ká beséné bho. ²¹ Básiñ amem Ékátí Mandem be Acha arem be,

“Chɔñ nsot bõ betak bechak abhen bárèm beyonótak ebhen bõbha bábhíki riñi ndem kepi ntá yap. Yě nɔ, bõbha bápú tá chɔñ batú begbok enyiy ene mérèm.”

²² Eyo étɔñ bhese be berem kepi ndũ beyonótak ebhen bo bábhíki riñi, chí eriy ntá bo abhen babhiki noko Yesu Kristo, puyé ntá bo abhen mánóko. Ke akap beghati bho menyiy ebhen bífú ntá Mandem, chí eriy ntá bo abhen mánóko. ²³ Mbák Nkwɔ Kristo ankem achem ndũ nebhuet amɔt ne yěntiki mmu ane achi amem árèm eyonótak ene yi ábhíki riñi, ke émfakari be bo abhen bábhíki bhɔñ akap wu ne bo abhen bábhíki noko manchwe amem, bó bhɔ bapu rem be ebhokori ékem be? ²⁴ Ke mbák bo mankem bárèm chi menyiy ebhen bífú ntá Mandem, ne mmu ane ábhíki noko Yesu Kristo, ne yě chí ane ábhíki riñi menyiy ebhen antwó anchwe, ághok enyiy ene bǎrem anjwimem anka be yi achi mmũ bebú, ne menyiy ebhen yi ághókó mémbo betañ yi. ²⁵ Enyiy ene yi ághókó éghati yi kponoron menyiy bhésé bhésé ebhen bechi yi anti, énkɔ yi ankwen besí Mandem anchye yi kenókó, andem be, “Mandem achi ne be tetep!”

Enyũ bebhak ndũ nchemti yweka

²⁶ Bõma, enyiy ene bábhónó ye beku chi be, mpok báchéme nebhuet amɔt ndu menikmuet, mbák mmu amɔt achyé nekway, achak antón Eyon Mandem, anefu andem enyiy ene Mandem aku yi andiñi, ne mbák achak andem kepi ndũ eyonótak ene yi abhiki riñi, anefú ánéne yo ndũ eyonómbɔñ. Ku ká yěntiki enyiy embak ane echye bo mankem betañ ndũ baraka Mandem. ²⁷ Mbák bo báchí abhen bárèm beyonótak ebhen bábhíki riñi, eri bati apay, ne yě bati arat mandem. Ne bábhɔñ berem menyiy mmũ amɔt amɔt, ne mmũ achak ambak ane ánene menyiy ebhen bárèm. ²⁸ Ke mbák yě mmu apú menene ndũ eyonómbɔñ, yěntiki mmu ane ábhónó akap wu ánychókó kpák amem echeme Nkwɔ Kristo, andem nɔkɔ beyonótak ebhen yi ábhíki riñi ne mmuet yi ne ntá Mandem. ²⁹ Bõ-bati apay, mbák epu nɔ, batí arat, mándem menyiy ebhen Mandem aghati bhɔ, bachak mánde chak menyiy ebhen bo bárèm. ³⁰ Ne mbák Mandem áké mmu ane achi chɔkɔ andiñi enyiy ane bárèm, ánkúsí kpík. ³¹ Bo abhen bárèm menyiy ebhen bífú ntá Mandem bákway beku nɔ amɔt amɔt be bõ mankem mángók enyiy ene Eyon Mandem érem be émfyé bhɔ ntí. ³² Bõ abhen bábhónó akap berem menyiy ebhen bífú ntá Mandem bákway bekem mmuet manchɔkɔ kpák, be mándíñí mpok ane bákway berem kepi. ³³ Mandem apu Mandem ebyok, áyàn sembɔñ chi eyon emɔt ne kpák ndũ nkwo yese.

Mbɔ enyu echí amem bakwó bho Mandem ankem, ³⁴ baghoré bábhɔñ bechekɔ kpák amem becheme bõnkwo. Bábhíki bhɔñ berem kepi. Bábhɔñ besseptimuet mbɔ enyu ebhé Moses érem. ³⁵ Mbák enyiy echí ene bo báyàn beriyi, mámbép maném abhap anywóp. Echí enyiy ntíánwóp ntá ngoré berem

kepi amem echemé bōnkwo. ³⁶ Kwae! Eyoŋ Mandem ébho chi ntá yeka ke? Ke chí be ndiere ntá yeka ke yo échwóbhé? ³⁷ Mbák mmu akáysí be yi achi ndemekepiinti, ne ye bé abhōŋ akap ane Éfónó Mandem achye yi, ándíní bé enyiŋ ene mēsīŋ-ne ntá yeka chi enyiŋ ene Yesu Acha ághátí me nsīŋ. ³⁸ Mbák mmu abhíkí ka be echi enyu eyo, báké ka yi nkwo.

³⁹ Bōma, bōŋ ye ka beyá ekwak be Éfónó Mandem ányché bhe akap beghati bho menyīŋ ebhen bífú ntá Mandem, ne báké káŋ bo be báké rem beyōŋtók ebhen bábhíkí riŋi. ⁴⁰ Bábhōŋ beku yěntiki enyiŋ sayri ne ebyok ti.

Yesu apetnsem ndũ nepém

15 Bōma, nchí yaŋ betik bhe éti Mbok Ndíní ane ngátí nyaka bhe, bábhúre yo anti ne bāté kpirí ndu yo. ² Mbok Ndíní-ne ke Mandem ásot bepeme bhe, mbák mändók ambi bekem yo ne betañ. Mbák épú enyu eyo, no mánókó chi ndéndem.

³ Nném enyiŋ ene mēghàti bhe mbo enyũ bāghátí nyaka me nkwo chí be: Kristo agú nyaka éti bebú bhese mbo enyũ Ekátí Mandem éréme nyaka be chōŋ émfakari. ⁴ Bábhéme yi ne égháká nókó manywop arat, Mandem akú yí apetnsem ndũ nepém mbo enyũ Ekátí Mandem éréme nyaka be chōŋ émfakari. ⁵ Atōŋ ye mmuet ntá Píta ne, ansem mpok, ntá bōnto bhi batí byo ne apay. ⁶ Atōŋ ye mmuet ntá mpäy bakoŋo bhi mpok amot. Báya bácha bati hōndret etay (500). Yěndu mbok eyap mánáŋ bágú, beyá bhap bábhuét nepém. ⁷ Abhesi ye ntá Jems ne, ansem mpok, ntá bōnto mankem. ⁸ Ndũ ngwenti, abhesi ntá ya nkwo, mme mmu nchí mbo mmō ane bábhé ndu mpok ane bábhíkí bhakanti be chōŋ mámbe yi. ⁹ Ndũ nkwo bōnto Yesu, mme ke nchí ansem mankem, nke kwáy mmu ane bo

bábhīŋi be mūnto mbōnyune mēchyè nyaka bōnkwo Mandem beyá esōŋŋri. ¹⁰ Ke éti berīndu Mandem, nchí mmu ane nchí echōŋ, ne berīndu bhi ne me bépú nyaka ndéndem. Bépú nyaka ndéndem mbōnyune nké betik nchá yěntiki mūnto achak, yěndu epu chí ne betañ ebha ke ndũ betañ Mandem ndũ berīndu ebhi bechi ne me. ¹¹ Ndu echi no, yé chí mme ke ngátí nyaka bhe Mbok Ndíní, yé chí bōnto báchák, bese mankem séghàti bho chí nkúbhé Mbok Ndíní ére éti Yesu Kristo, ne yo ké be mánókó.

Bawú bábhōŋ bepetnsem ndũ nepém

¹² Mbák Mbok Ndíní ane séghàti bho achí be Kristo ápétnsem ndũ nepém, ná ye mbok yeka bákway berem be bawú bapu petnsem ndũ nepém? ¹³ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndũ nepém, nó Kristo abhíkí petnsem ndũ nepém. ¹⁴ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndũ nepém, no menyīŋ ebhen séghàti bhe éti yi bechi chí ndéndem ne neka eneka ne yi nechi chí ndéndem. ¹⁵ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndũ nepém, no sésé chí nsé éti Mandem, ndu séghàti bho be Mandem akú Kristo apetnsem ndũ nepém. Mbák echí tetep be bawú bapu petnsem ndũ nepém, no Mandem abhíkí kú Kristo ampétnsem ndũ nepém ne no neka enese nechi chí ndéndem. ¹⁶ Échí enyu yo mbōnyune mbák bawú bapu petnsem ndũ nepém, no Mandem abhíkí kú nyaka Kristo ampétnsem ndũ nepém. ¹⁷ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndũ nepém, no neka enese nechi chí ndéndem, ne no bebú ebheka bebhuét be anti. ¹⁸ Mbo enyu yo ke echi, mbo bo abhen mánoko Kristo bāgu máném. ¹⁹ Mbák ndiere éti nepém enen fá amik ke sébháká nti ne Kristo, no ndũ bō mmik mankem ebep ebhe yesé echa.

²⁰ Ke echí tetep be Mandem akú Kristo apetnsem ndũ nepém ndu betañ be chōŋ yí anku bawú mámpetnsem ndũ nepém.

²¹ Mbɔ enyũ newú nefuéré ntá mmu amɔt, ke nétwɔ fá mmik, nɔ ke neperénsem ndũ nepém nkwo nefuere ntá mmu amɔt ke nétwɔ. ²² Nkúbhé mbɔ enyũ bɔ bágũ mbɔnyune bachi bebhárébhɔ Adam, nɔ ke Mandem áku chɔŋ bɔ mankem abhen bábháré mmuet ne Kristo mámpetnsem ndũ nepém. ²³ Ke yěntiki mmu abhɔŋ bepetnsem ndũ nepém ndũ mpok ane Mandem afyé. Kristo ke áyámbi ápérénsem ndũ nepém. Mpok yi apet átwɔ ké bɔbhi bápét chɔŋ nsem ndũ nepém. ²⁴ Mmik amay ye, Yesu Kristo ansɔt awónem amfáŋ befóŋɔ ebhen bébhɔŋ betaŋ amfáŋ bho, ansɔt kefɔ eki anchye ntá Mandem mmu achi Etayi. ²⁵ Yesu abhɔŋ bekem kefɔ kpáte Mandem anku bɔmpap abhi mámdɔp mbɔ enɔk ene yi anyanja beka amfay. ²⁶ Mũmpap ane Mandem ánanja chɔŋ ndũ ngwenti chi newú. ²⁷ Échi mbɔ enyũ Ékátí Mandem érèm be, “Mandem afyé yěntiki enyĩŋ anten yi.” Ke berem be, “Menyĩŋ menkem béchí anten yi” abhíkí tɔŋ be Mandem mmu afyé menyĩŋ menkem anten Kristo ábhák nkwo anten yi. ²⁸ Ke mpok ane Mandem ákú menyĩŋ menkem mémbak anten Kristo ké mbɔŋ Mɔywi afyé mmuet anten Mandem, mmu afyé yěntiki enyĩŋ anten yi, be Mandem aywíntí ambak Mfɔ, ne yě mmu achak áké bhak mbɔ Mandem.

²⁹ Mbák bawú bápú petnsem chɔŋ ndũ nepém, ntí ane báŋwiti bho ndũ ntí bo abhen bawú achi be yi? ³⁰ Mbák bawú bápú petnsem ndũ nepém, ntí ane sékà newú mpoknkem achi be yi? ³¹ Bɔma, nchí anyũ newú mpoknkem. Nchí rem nɔ ntá yeka mbɔnyune mɛpànyu éti yeka ne ntí be betik Yesu Kristo Acha yese ebhen mékù békù báchi bɔbhi. ³² Mpok nchí etɔk Éfesɔs, mbɔŋ beyä esɔŋɔri ne bo abhen báchí are. Ntiki nsáy mébhɔŋ ndũ nenu enén ménù enén nnú ne nnyäbhi eyɔ mbák bawú bapu petnsem ndũ nepém? Mbák bapu petnsem ndũ nepém, “Sény-

íé, sényú, mbɔnyune mandú mpok ségu.”

³³ Báké rɔ bo mándwɔ bhe. “Ŭkɔ ne ngép, óngép aghɛp.” ³⁴ Bɔŋ nkaysi ane achi chak, mándɔ bebú. Mbɔk ayeka bábhíkí riŋi Mandem wáwák. Nchí rem nɔ be ntíanwɔp ankem be.

Enyũ mmuet ane bawú bápetnsem ne yɔ

³⁵ Mmu akwáy bebhɛp be, “Chɔŋ Mandem anku bawú mámpetnsem ndũ nepém ná? Bápètnsem ne ntiki enyũ mmuet?” ³⁶ Mbák mmu ámbɛp nɔ, nɔ achí echĩŋtĩmu! Bábhíkí riŋi be, mmu ámpí mbwɔt, mbák yɔ abhíkí yambi angu, apú chak ángó? ³⁷ Ne enyĩŋ ene mmu ápí, puyě chi nneré nchwi ne puyě nneré mbwɔt achak, chi mɔnyese nchwi, mbák épú nɔ, mɔnyese mbwɔt achák. ³⁸ Ke Mandem áchyé nyésé mbwɔt enen bápí aywi mmuet ane nɔ néchak, néngo, nembɔŋ mbɔ enyu yi átí bé émbák. Yěntiki enyũ mbwɔt áfu amik ambɔŋ chí ayi enyũ mmuet. ³⁹ Menyĩŋ ebhen bébhɔŋ nepém bebhɔŋ mmuet kekúrí kekúrí. Bakwǎŋwǎŋ bábhɔŋ ayap enyũ mmuet, nnya ébhɔŋ eyap enyũ mmuet, kenen kebhɔŋ eyap enyũ mmuet, ne nsi ébhɔŋ eyap enyu mmuet. ⁴⁰ Mmuet menyĩŋ ebhen bechi amfáŋ échí kekúrí ne mmuet menyĩŋ ebhen bechi fá amik. Ne beri menyĩŋ ebhen amfay béchí kekúrí ne beri menyĩŋ ebhen fá amik. ⁴¹ Mmok abhɔŋ ebhi beri, ntaŋ ábhɔŋ ebhi beri, mambe ábhɔŋ ebhap beri, ne mambe ábhɔŋ beri kekúrí kekúrí.

⁴² Enyuyɔ ke ebhak mpok Mandem áku bawú mámpètnsem ndũ nepém. Mmuét ngú ane bábhémé, ápɔpɔ. Ke mpok yi ákù bawú mámpètnsem ndũ nepém, mmuet nkwa ábhák chi ane apú gu wáwák. ⁴³ Mpok bábhème mmu, erene yi ébèp ne apú bhɔŋ betaŋ. Mpok Mandem áku bawú mámpètnsem ndũ nepém, mmuet eyɔ äri, ambɔŋ betaŋ. ⁴⁴ Mpok bábhémé mmu, bábhème mmuet bɔ

mmik. Mpok Mandem ákù bawú mám-pétnsem ndù nepém, mmu ábhòṅ chi enyũ mmuet ene amfay. Mbák mmuet bõ mmik achi, nò mmuet ene amfay ebhòṅ bebhak nkwo. ⁴⁵Ekáti Mandem éghàti bhese be, “Adam, mmu Mandem áyámbi aghoko, achí nyaka nkwaṅwaṅ ane achi nepém.” Ke Adam ane áfú ansem chí Efóṅó ne yi áchyè nepém. ⁴⁶Puyè mmuet ane Efóṅó Mandem áchyè ke ayambi. Ane bõ mmik ke áyámbi, ke ane Efóṅó Mandem áchyè antwo chòṅ ansem mpok. ⁴⁷Mandem aghókó mmù mbi chí ne ntòp, ane átwó ansem afú chi amfay. ⁴⁸Bõ mmik mankem báchí mbo mmu ane Mandem ághókó ne ntòp, ne bõ mfay mankem báchi mbo mmu ane áfú amfay. ⁴⁹Nkúbhé mbo enyũ séchí mbo mmu ane bághókó ne ntòp néne, mpok átwò ane sébhak mbo mmu ane áfú amfay.

⁵⁰Bõma, nchí ghati bhe be enyũ mmuet ene sébhóṅó epú kway bebhak ndù nebhuet ane Mandem achi Mfó are, ne enyìṅ ene égugu epú kway bechòko ndù nebhuet amòt ne enyìṅ ene epu kway begu wáwák. ⁵¹Ghók ká, nchí ghati bhe enyìṅ ene échí bhésé bhésé ntá yeka. Besé mankem sépú gu chòṅ, ke báyibhiri mmuet eyese. ⁵²Chòṅ sémbòṅ mmuet ekò témchók, ndù mómbinṅi mpok ane mmu ákiep amík, ndù mpok ane mm-bá ane ngwentí ákwéné. Mpok eyò, bawú bápetnsem ndù nepém ne mmuet ene épú gu wawak; ke mánjibhiri bhese abhen sechi pè témté, sémbòṅ mmuet ekò. ⁵³Ébhak enyu eyò mbonyune mmuet eyese ene épòpò ebhòṅ beyibhiri endòp mmuet ekò ene épú gu wáwák. Ne enyìṅ ené égugu ebhòṅ beyibhiri endòp chi ene épú gu wáwák. ⁵⁴Mpok eyò, chòṅ émfakari be mmuet eyese enjibhiri enyu yò, be enyìṅ ene Ekáti Mandem éghati bhese émfú tetep. Nò chi be, “Mámen newú. Básòt awónem amfáṅ newú ndak amay.” ⁵⁵Newú, betañ ebhe amfay nepém bechi fá? Betañ ebhen ósòt besak bho béchí

fá? ⁵⁶Bebú ke béchyè newú betañ. Bèb-hé Mandem ke béchyè bebú betañ. ⁵⁷Ke sénkáká Mandem be achyé bhese awónem amfáṅ bebú éti enyìṅ ene Yesu Kristo Acha ywese áká. ⁵⁸Bõma, abhen ekòṅ, ndù échí nò, tè ye ka kpirí, ké fere amó. Dók ká ambi beku betik Acha ne bati yeka ankem mpoknkem, tẽndu báriṅí be betik Yesu Kristo Acha ebhen bákù bepu nem ndéndem.

Nkáp ane bächwòp ndu bekwak bati bo Mandem

16 Bèyìṅi nkáp ane bächwòp ndu bekwak bo Mandem, bábhòṅ beku mbo enyu ngátí bõnkwo abhen atú Galéshia mánkù. ²Ndù yèntiki nywòbhé neywèmmuet, yèntiki mmù yweka ámbúré enyìṅ, bekoṅo nkáp ane yi ákú betik ábhóṅó, be báké chwòp bakap chi ndiere mpok ane ntwó awu. ³Nnáṅ ngáká awu, chòṅ nsiṅ ekáti nchýé ntá bo abhen báyábhé beto Yerúsalem ne akap ayweka. ⁴Ne mbák eri be menkwo ndók, chòṅ ndòk ne bho.

Enyũ Põl ati beko ne bo abhen yi ati begho

⁵Chòṅ ntwó beghò bhe mpok nnáṅ mfuéré atú Masidónia mbonyune mbòṅ nti befuet are. ⁶Ngufú chòṅ ntat ne be mandú, ne ékway bebhak ndù eso enkem. Mpok ánkway ye ane mèròṅ ebhak ene mèròṅ, mánkwak me ndók aré. ⁷Mpú yaṅ be ntwó ngó bhe mfuere fuat. Mbòṅ nti bétwo betat ne bhe, mbák Mandem ankwak. ⁸Ke mbòṅ bebhak fá éfesòs kpate mpok Epá Pentekos ankwá. ⁹Mbòṅ erítí mbi beku esayri betik fá yèndu beyá bo mánù bechyet me mbi.

¹⁰Tímòti ánáṅ ántwó awu, kém ká yi sayri, enyu ené yi ábhòṅ maṅák bebhak ne bhe. Yi chí mmù ane ákù betik Mandem mbo me. ¹¹Ndu echi nò, báké rò yè mmu ámbýák yi. Tík ká yi sayri be

ámpetnsem ntá ya. Batí ðōnkwō ne mme sēnōŋ yi.

¹² Mbák chí manō ywese Apólos, ngátí yi beyă mpok be ántwó awu ne ðōnkwō bachak mángō bhe, ke abhíkí ka bétwō néne. Chōŋ antwó mpok yi ábhōŋó epok.

Beyōŋó ngwenti

¹³ Bák ká pē, mǎnte kpirí ndū neka eneka ne Yesu. Bōŋ ká netaŋántí, mǎnte sené. ¹⁴ Yěntiki enyiŋ ene bǎkù, kú ka yō ne ekōŋ.

¹⁵ Bōma, bǎriŋi be ndū bo Akáiya mankem, efo ene Stefánas ke éyámbi bekoŋo Yesu Kristo, ne báchíe nepém enap ndu bekū betik be mánkwak bo Mandem. ¹⁶ Septí ká mmuet ntá bō mbo abhō ne ntá yěntiki mmu achak ane áchémé mmuet ne bhō ndū betik. ¹⁷ Mbōŋ

beyă maŋák be Stefánas ne Fōtunátōs ne Akaikōs bátwō fá, mbōnyune netwó wap achi mbo bhe bē nkwō bǎtwō. ¹⁸ Báfye me nti nkúbhé mbo enyu báfyé bhe nti. Chíé nókó ká menyū bo bhō kenókó. ¹⁹ Bakwó bhō Kristo abhen Ésia bátó be bakak. Akwíla ne Príska ne ðōnkwō abhen bácheme nōkō eket eyi bátó be beyă bakak ndū nnyén Acha. ²⁰ Bōmayese abhen fá mankem bátō bakak. Kaká ká bati nkwō sayri mbo bō Kristo. ²¹ Mme Pól, ke nchí siŋ bakak amen ne awó wa. ²² Mbák mmú achi ane ábhíkí kōŋ Yesu Kristo Acha, eyak émbák ne yi. Acha ywese, twó! ²³ Berĩndu Yesu Acha mémbák ne bhe. ²⁴ Nkōŋ bē mankem. Sérōp chi ndū nsoŋ amōt ndu sébháré mmuet ne Yesu Kristo.

Ekáti Pōl ene éjwí bepay ntá

Nkwá Kōrint

1 Me Pōl, mūnto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne Tímōti, mómáyese amōt. Nchí siŋ ntá yeka bōnkwo Mandem abhen etok Kōrint ne bo Mandem mankem abhen báchi atú Akáiya ankem.

² Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántōŋ be berīndu, máncnye be kpák.

Pōl áchye bakak ntá Mandem ndú yi afyé bho ntí

³ Sémbítí Mandem ne Chi Yesu Kristo Acha ywese. Achí Mandem ntínso ne áchye bhese nepōptíntí. ⁴ Áchye bhese nepōptíntí ndú besōŋori ebhesé menkem be sénkwáy bechye bo abhen báchí ndú yéntiki enyū esōŋori nepōptíntí. Nkúbhé nepōptíntí enen Mandem áchye bhese mpok esōŋori, ke nékū sénkwáy bechye bo abhen bachi ndú esōŋori nepōptíntí. ⁵ Ndu séghò beyá esōŋori éti sébháré mmuet ne Kristo nó ke Mandem áfuet ntá Kristo bechye bhese nepōptíntí. ⁶ Sébhōŋ esōŋori chí bé Mandem anchye bhe nepōptíntí, ampeme bhe. Ne Mandem áchye bhese nepōptíntí chi be sénkwáy bechye bhe nepōptíntí. Enku mánkwáy ye bebhōŋ ekébhénti ndu bete kákátí ndú nkúbhé besōŋori ebhen sébhōŋ. ⁷ Sébhàka nti ne bhe, ne sebhiki bhōŋ becháy mbōnyune serīŋi be ndú báká bebhōŋ esōŋori mbo bhese, Mandem áchye bhe nkwo nepōptíntí mbo enyū yi ákū ne bhese.

⁸ Bōma, séyàŋ māndīŋi beyá besōŋori ebhen sébhōŋ awu atú Esia. Báchye bhese nenyok enen néyá necha. Ekū séfére ntí ndú sékaysi be ndak ywese ámay. ⁹ Esōŋori éyá kpát séróbhe noŋ chi newú. Ke efakari nyaka nō chi beku sēndīŋi be sépú kwáy bekwak mmuet

eyese. Séghó bé sébhōŋ besiki nti ne Mandem mmu ákwáy beku bawú mam-petnsem ndú nepém. ¹⁰ Mandem áfére bhese ndú newú, ne chōŋ andok ambi bepeme bhese. Sébhàka nti chi ne yi be chōŋ ampēt ampeme bhese. ¹¹ Be nkwo bābhōŋ bekwak bese ndú nenikímuēt. Ne chōŋ beyá bo máncnye nōko Mandem bakak éti yese, beyīŋi berīnti ebhen yi átōŋó bhese éti beyá nenikímuēt.

Ntí ane Pōl awupsi nkaysi berōŋ Kōrint

¹² Enyīŋ ene ékú sédèp awo anti chi be batī yese ághàti bhese be nepém enese nechi sayri ne bō mmik, sayri sayri ne bhe. Sékū menyīŋ mbo bo Mandem ne nti nemōt ne tetep ndu sébhíkí koŋo nerīŋīndak enen bō mmik. Sékū nō chi ndú berīndu Mandem bechi ne bhese. ¹³⁻¹⁴ Enyīŋ ene bāpày ndú bekáti ebhese chi enyīŋ ene echi bhese anti, sebhíkí bhese yēnyīŋ. Yé bābhíkí jwimem néne beyīŋi enyū bo sechi, nókó ká be chōŋ mánjwimem sayri ewak émōt, be nywōp Yesu Acha átwò, mánkwáy bedep awo anti éti yese nkúbhé mbo enyū besé sédèp mbure awo anti éti yeka.

¹⁵ Tēndu mpú makati nyaka wáwák be chōŋ mānsíkí nti ne me, mbōŋ nkaysi beyambi bétwo awu ntá yeka be maŋák begho me ámbák ne bhe ndōŋ epay. ¹⁶ Mbōŋ nyaka nkaysi béte awu ntá yeka ke mfuet ndok atú Masidónia, mpét nté bégho bhe mpok mfú atú Masidónia nchí petnsem, be eyo énku māmboŋ mbi béchye me nekwak ndú nekō enen mērōŋ Judéya. ¹⁷ Nchí kú nyaka mbo bō mmik ke? Mmū mmik ke árēm enyīŋ émōt anku chi échák. ¹⁸ Tēndu Mandem achi tetep, enyīŋ ene ngátí bhe puyé eyōŋ ene nkwa mmu ákà enyīŋ émōt anku chi echak. ¹⁹ Yesu Kristo Mmō Mandem ane Silvános ne Tímōti ne me séghàti nyaka bhe éti yi ndú nkwo ayeka apú mmu beyōŋ beyōŋ. Enyīŋ ene yi árémé,

yó ke yi ákù. ²⁰ Chi befuet ntá Yesu kě bariēp Mandem mankem áfù tetēp. Ēti yó ke sérēm ndu nnyén Yesu Kristo bé “Amen” ^{**} ndu bechye Mandem kenókó. ²¹ Mandem ke áchyé bhese ne be betañ be sénté kpírí ne Kristo. Yi ke afyé bhese bé sémbák böbhi, ²² afyé bhese eriñ amuet, betañ be sechi böbhi. Akù nò ndu áchyé bhese Efóǵó Bedyere mmu achi amem bati yesé ndu betañ be chōñ anchye bhese yěntiki enyiñ echak.

²³ Mandem achi ntísie wa be mpú sēse. Ntí ane mbíki petnsem Kōrint chi be mbíki yañ mpet nchyé bhe esōǵori écháak. ²⁴ Sébhíki yañ besot chi betañ beghati bhe menyiñ ebhen bābhōǵó ménóko. Sérinji bé bābhōñ bāte kpírí ndū neka eneka ne Yesu. Séyāñ chi be sēnchem amó ne bhe senkù betik be mañák ameka anja.

2 Ēti eyó kě nkù nti be mpú pere twó awu ntá yeka ndōñ achák ndu mbíki yañ bechōñti bati ayeka amem. ² Mbák nkù bati ánhōñó be amem, agha achák áchi awu ane ákway beku me mbōñ mañák? Pú nkúbhé be mbák nkù bati áhōñó be amem? ³ Ēti eyó ke nsínji bhe ekáti ene. Nsiñ yó enyu eyó be nnāñ ntwó awu, be bho bābhōñó bechye me mañák, báké kù nti nenchōñó me amem. Ndínji sayri be mbák nchí mañák, be nkwo bābhak mañák. ⁴ Nsiñ be ne beyā bebe anti, ne basémé, ne babhese amík. Mbíki siñ béchōñti bati ayeka amem. Nsiñ chi beku mándinji be nkōñ be tontó.

Eri befoñori mmũ ane áchyé esōǵori

⁵ Ke mmũ ane átwó ne esōǵori, abhíki kù chi me. Mbíki yañ berem tontó, ke ngó be ákú chi be mankem. ⁶ Ntémsí ane beyā bheka báká be mánychye mmu wu akway nò. ⁷ Foñori yé ka yi, mánychye yi nepōptíntí be menyiñ beke tañ mencha yi

enyu ené yi ákpiki fere amó. ⁸ Nchí nik ye be mmuet be mámpet mánkù yi angó be bākōñ yi tetēp. ⁹ Nti ane nsínji bhe ekáti eyó chi be mmó be ngó mbák chōñ mánkù yěntiki enyiñ ene ngátí bhe. ¹⁰ Yěntiki mmu ane bāfoñori bebú bhi, me nkwo nchí foñori yi. Ne mēfoñori mbák enyiñ echi mbōñ ene éyāñ be mámpfoñori yi. Nchí foñori yi ěti yeka ndu nnyén Kristo mmu átó me. ¹¹ Ēbhōñ bebhak enyu eyó be Satan áké bhōñ betañ amfay yese. Besé babhōñ seriñi nkaysi yi.

Betikí Kristo ebhen sékù bechi mbo erítí eriep ntá Mandem

¹² Mpok nchwóbhé Troas ndu beghati bho Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo, Acha ánéné mbi ntá ya. ¹³ Yě nò, nti nébhíki pōp me amem ndu mbíki ghó mmuere wa Táytwos aré. ^{††} Ngati ye bho be, “Mānchōko sayri.” Mfa ndók atú Masidónia.

Befuet ntá Kristo, sénu sēnsot chi awónem

¹⁴ Bakak ámbák ne Mandem mmu ánù ansot chi awónem. Asot bhesé mbo batemé nenu abhen bákémé ebhñenu ne āya bese mbi mpoknkem ndu séróbhé nu chi ebhe Yesu néne. Yěntiki ebhak ene sérōñ, Mandem áfuēt ntá yese beku bo mándínji Kristo ndu sékù Mbok Ndíndí ántáká nókó mbo erítí eriep mbánkem ¹⁵ Bapém ayese achi mbo bawet erítí eriep amen Kristo áchyé ntá Mandem. Eriep eyó étaka ndū nkwo bo abhen Mandem ápème ne ndū nkwo bo abhen bákò chi ndū mbi newú. ¹⁶ Ntá bo abhen bákò ndū mbi newú, eriep ene echi chi mbo ebéptí eriep ené éwāy bhō way. Ke ntá bo abhen Mandem ápème, séchi erítí eriep ene échyé nepém. Ntiki mmu ákway beku ené enyũ betik? ¹⁷ Beyā bo básòt Mbok Ndíndí ane bāghāti bho mbo mbi

**1:20 Amen: Chi “Émbák nò” ndū eyōñótok ene bo Israel.

††2:13 “Mmuere” fá, chi “Nti mübetok Yesu”.

beyañ nkáp. Besé sépú nɔ, séghàti bho Mbok Ndándí chí ne nti nemɔt, ndũ betañ Kristo, ne serinjì be amík Mandem achi bhese amuet.

Pɔl ákù betik mbɔ mmũ Nku Nkɔ

3 Enyinj ene sérèm ɛti mmuet eyese éké ku mánkaysi be sépet séyàn chí be mändinjì enyu bho séchi. Bo báchí abhen bábhɔ́ɔ́ bétwɔ be ne bekáti ebhen bérèm erírí ɛti eya. Menyũ bo bho, bápét báyàn nɔ chí be mánchye bho bekáti be mántɔ́n ntá bo bachak? Bese sépu nɔ. ²Bé bábhɔ́n ke bachí ekáti ené érèm erírí ɛti betik ebhese. Básiñ ekáti eyɔ chí amem bati ayese, ^{††}be yěntiki mmu ampay andinjì enyũ bo séchi. ³Ne bătɔ́n kponɔɔ́n bé Kristo ke ásíní ekáti ene ató bhese ne yó. Abhíkí siñ yɔ ne enokékati. Asinj yɔ chí ne ɛfóɔ́ Mandem mmu áchyè nepém. Abhíkí siñ yɔ ndũ bégbáká batay. Asinj yɔ chí amem batí bakwǎɔ́ɔ́n.

⁴Sékway berem menyinj ebhen mbɔnyune sésiki nti ne Mandem ndũ nnyén Yesu Kristo. ⁵Ébhíkí tɔ́n be bese babhɔ́n sérèm be sékway bɔ abhen bákù betik ebhen. Mandem ke ákú sénkwáy beku bhɔ. ⁶Nkúbhé Mandem ke ákú sénkwáy bebhak bakù betik, ndu béggháti bho ɛti Nku Nkɔ. Nku Nkɔ ane áyàn be, nebho néne, bo báké koɔ́n chí ebhé mbɔ enyu básíní nyaka, ke sébhɔ́n beghok chí ɛfóɔ́ Bedyere. Ebhé ɛtwɔ mmu chí ne newú ke ɛfóɔ́ Bedyere átwɔ chí ne nepém.

⁷Bárinjì be yěndu nku nsí ane átwɔ ne newú, ákù nyaka bo mángɔ betañ Mandem kponɔɔ́n. Mandem asinj bebhé ndũ bégbáká batay achye ntá Moses. Ené Moses ásèp bérɔ́n ntá bo Israel ne batay yɔ, bediéré Mandem bére ghɔ yi besí. Ndu ásèp bediéré Mandem ebhɔ mémay nɔkɔ. Yé nɔ, yé mmu wap kekway beyinjì yi besí tebhe tebhe. ⁸Mbák ékway béb-

hak nyaka enyu yɔ ndũ mpok nku nsí, ná ne echɔ́n, ndũ mpok nku nko? Betik ɛfóɔ́ Bedyere mmu áchyè nepém bebhɔ́n betɔ́n bediéré Mandem tontó encha mpok nku nsí. ⁹Nku nsí átwɔ nyaka ne ntémsi. Yé nɔ, abhak chí enyinj ené ɛtɔ́n betañ Mandem. Néne, Nku Nkɔ, yó ane ákù sémbák chak besí Mandem, abhɔ́n bétɔ́n betañ Mandem ancha Nku Nsí. ¹⁰Tetep, ndũ ndak ane, nku nsí abhíkí bhɔ́n betañ mbɔnyune sérɔ́bhe koɔ́n chí Nku Nkɔ ane áchá nku nsí ndũ átɔ́n bediéré Mandem tontó. ¹¹Tetep, mbák nku nsí ane abhíkí tat ákway nyaka betɔ́n bediéré Mandem, Nku Nkɔ ane abhiki bhɔ́n ngwenti abhɔ́n betɔ́n bediéré ebhi ancha ane nsí.

¹²Těndu sébhɔ́ɔ́ nebhakántí, sébhɔ́n ngǎngan ne sékù menyinj ne netaɔ́ntí. ¹³Moses ákùti nyaka besí bhi ne nden mpoknkem ane bediéré Mandem ebhen bégghɔ́ besí bhi bébhó memay mandú mandú, be bo Israel báké ghɔ ndũ ménèmsi. Sépú bhese yěnyinj. ¹⁴Bo Israel bághɔ́ nyaka bediéré Mandem, yé nɔ, bágwót batí yap amem. Enyu eyɔ ke echi ne bebhárébhɔ́ bhap kpáte echɔ́n. Yěntiki mpok ane bápày bekáti Mandem ebhen nku nsí, ébhak chí mbɔ be nden eyɔ akútí bati yap, ne éku bɔ báké jwimem ndũ enyinj ene bápày. Ndiere Kristo ke ákway beferé ekúti eyɔ ndũ bati yap. ¹⁵Nkúbhé enyu yɔ ke échi kpáte echɔ́n. Yěntiki mpok ane bápày basinj amen Moses, bápú jwimem, mbɔnyune ébhak ntá yap chí mbɔ be básɔt enyinj bákuti batí ayap. ¹⁶Ke mpok mmu átíkínsem ndũ esí nepém eni, átwɔ ntá Acha be amfere enyinj ene ékúti nti eni. ¹⁷Néne, Acha ane sérèm nɔ ɛti yi ákù menyinj chí ne ɛfóɔ́ Mandem, ne yěntiki ebhak ené ɛfóɔ́ Acha achi ne bho, bábhɔ́n ngangan. ¹⁸Néne, bese bo sébhíkí pere bhɔ́n nden ane akútí bati yese, séghɔ́ bediéré Acha, ne séyìbhiri bebhak mbɔ yi. Ne

^{††}3:2 Mbok bekáti ebhén te nebhɔ́net bérèm be, “Amem bati yeka”.

ndũ sýyibhiri neḡḡk ne neḡḡk, bediéré ebhi béghò bhese amuet ménja mendòkò nòkò chi ambi. Acha mmu ákù menyìḡ ne éfòḡó Mandem ke áku embak nò.

Mandem chi Mandem bediéré

4 Tëndu serìḡi be Mandem ntínso ke áchyé bhese betik ebhen-ne sékù, sepú fere amó. ²Séféré ntí ndũ menyìḡ ebhen betwò ne ntíánwòp ne ndũ bebéptí menyìḡ ebhen bo bákù ansem ansem. Sépú kà betábhá ne mmu wáwák ne sepú mò beyibhiri Eyòḡ Mandem. Enyìḡ ene sékù chi beghati bho tetep Mandem enyu ené yéntiki mmu ákwày berìḡi be sechi bõ tetep besí Mandem. ³Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achi chi mbò enyìḡ ene echi bhésé bhésé, ábhák enyu eyò chi ntá bo abhen bachi ndu mbi newú. ⁴Bõ bho bápú jwimem ndũ Mbok Ndíndí mbonyune Satan mmu achi mandem mmik anémé bò amik be báke noko Mbok Ndíndí. Yì apu yaḡ bó mangó bediéré ebhen béghò. Nò chi, bediéré ebhen befù ndũ Mbok Ndíndí éti Kristo. Apu yaḡ bò mandìḡi enyũ Kristo achi, Kristo mmu achi enyu émòt ne Mandem. ⁵Sépú kò beghati bho éti mmuet ayese. Séghàti bho chi éti Yesu Kristo ne be yì achi Acha. Mbák chi bhese babhòḡ, enyìḡ ene séghàti bhe chi be sechi chi bõ betok bhéka éti Yesu. ⁶Ndũ neb-hònet, ené Mandem ághòko mmik, arem be bediéré méngzó ndũ ejuri, ne ebhak nò. Nkúbhé Mandem ke ákù bediéré ebhi béghò amem bati yese. Ne séghò bediéré Mandem ndũ béghò besí Kristo ne serìḡi néne enyũ bediéré Mandem bechi.

Sechi mbò beté ntòp ebhen keném kechi aré

⁷Bediéré ebhen béghò bese anti chi nném enyìḡ. Yé nò, bese babhòḡ sechi chi mbò beté ntòp, betaj ti. Eyò étòḡ be, beyá betaj ebhen sébhòḡó beku betik Mandem befù chi ntá yì, puyé ntá yese. ⁸Mpok

ne mpok, báchyè bhese besòḡri menyu ne menyu, ke besòḡri bho bepú bòkòti beté ntòp ebhen bhese sechi. Écha bhésé enyũ sébhòḡó béku ke sepú fere amó. ⁹Mányòk bhese, ke Mandem apú rò bebhak ne bhese. Bádep bhese amik, ke bápú kway beway bhese. ¹⁰Yéntiki ebhak ene séròḡ, besòḡri ebhen séghò bechi mbò be sépòkó newú Yesu amuet sékò ne nò. Éti yò, bo bághò nepém Yesu ndu nékù betik amuet yese. ¹¹Tetep, sechi anyũ newú mpoknkem éti Yesu, ne eyò ékà Mandem ántòḡ enyũ nepém enen mbòḡ Yesu Acha nékù betik ndũ mmuet eyesé ene épú tat fá amik. ¹²Séká ye newú, bé mánkwáy bébhòḡ nepém enén nébhiki bhòḡ ngwénti.

¹³Tëndu sébhòḡó nkúbhé éfòḡó neka mbò mmũ ane areme mbò enyu echi amem Ekáti Mandem be, “Nnókó, ne éti yò ndem”. Bese nkwo sénoko, ne éti yò séghàti bo Mbok Ndíndí. ¹⁴Serìḡi be Mandem mmu ákù Yesu Acha ápérénsem ndũ nepém, áku chòḡ besé nkwo sémpetnsem ndũ nepém ne yì, ne an-sòt bhese ne bhe sémbak ne Yesu ndũ nebhúét bechòkò bhi. ¹⁵Besòḡri ebhen menkem bechi chi ndũ berì ebhéka, be ndũ berìndu Mandem bégháká ntá beyá bho, ménkú bo abhen báchyè Mandem bakak mánjá mándòk nòkò chi ambi, be bo mánchye nókó Mandem kenókó.

Nkoḡo Yesu chi mmũ ekébhénti

¹⁶Tëndu serìḡi menyìḡ ebhen, sépu fere amó. Yéndu betaj ebhen nkwo mmuet mémày méndòk nòkò chi ambi, Mandem ákù sembòḡ nòkò betaj beko amem bati ayese yéntiki nywòp. ¹⁷Ne besòḡri ebhen séghò fá amik béchi mandú ton-tó, ne bépu tat. Békwák bhese kwak be sénkwáy bo abhen séchwè ndũ beyá maḡák Mandem ewak émòt. Maḡák amó acha yéntiki enyìḡ ne abhiki bhòḡ ngwénti. ¹⁸Sépú yìḡi ye menyìḡ ebhen bo bághò ne amik. Séyìḡi chi ebhen bápú

gho, mbonyune menyiŋ ebhen bo bagho béfuaere fuet. Ebhen bápú gho ke bebhak mpoknkem.

Chɔŋ mmuet ane apu gu amen ane agu

5 Séríŋí be mmuet ayesé ane fá amík achí mbo bétem. Mbák bétem ebhen ménkwén, Mandem áchye bhese eket ekɔ awu amfay. Puyé chi bakwãŋwan ke bághókó yɔ, mbɔŋ Mandem ke áchye mmuet nkɔ yɔ, ne yɔ abhíkí bhɔŋ ng-wenti. ²Tetep, séchi ndũ nedí kebho fá amík ne sɛnɔŋ ne beyã ekwak be Mandem anchye bhese mmuet ekɔ ene echi amfay, ³be ndu afyé yɔ bhese amuet, séké bhak bebho bewɔ. ⁴Ndũ bétem ebhen sechi aré néne, sébhɔŋ esɔŋɔri ne séchí ndũ nedí kebho. Ébhíkí tɔŋ be séyàn Mandem ámféré mmuet ane ágù. Séyàn chi be yi anchye bhese mmuet nkɔ, be enyiŋ ene epu gu émen ene égù. ⁵Mbɔŋ Mandem ké ákú sémbák bo abhen sékwày bébhɔŋ mmuet nkɔ yɔ. Achyé bhese Éfónó eyi mbo nkem bé chɔŋ anchye bhese mmuet nkɔ yɔ nkwo tetep.

⁶Sébhɔŋ ye nti netan netan mpoknkem ndu séríŋí be, ené sébhuét ndũ mmuet ene, sépú kway bebhak amfay ne Yesu Acha. ⁷Ndũ nepém enese fá amík sébhɔŋ neka ne yí. Sépú gho yi ne amík. ⁸Sébhɔŋ nti ne éri ntá yese be séndó mmuet ene sendɔk sembak anywɔp ne Acha. ⁹Ndu echi ye nɔ, yé sébhuét chi fá amík, yé séchí chí awu ne yí, nném enyiŋ chi bé sénku menyiŋ ebhén beku yi ámbɔŋ maŋák ne bhese mpoknkem. ¹⁰Ntí achi be yéntiki mmu abhɔŋ béte besí Kristo mmu átàn bo mankem. Chɔŋ yéntiki mmu ámbɔŋ nsáy ane ákwáy ne yi békóŋo nepém eni fá amík. Mbák séku beri, chɔŋ sémbɔŋ erítí akap, ne mbák séku bebú, sémbɔŋ ntémsi.

Yéntiki mmu ákway bebhɔŋ mbi bebhak sayri ne Mandem

¹¹Ndu séríŋí be átàn chɔŋ bo mankem, sebhɔŋ becháý ne Yesu Acha. Bechay ebhen béku séfyè ye betan ndu beku be bo mánóko be menyiŋ ebhen séghàti bho bechi tetep. Mbɔŋ Mandem aríŋí bhese sayri, ne nkáysí be be nkwo báriŋi enyũ bo séchi. ¹²Ébhíkí tɔŋ be sépét séyàn beku mándiŋi menyu bo sechi. Séyàn chi beku mándiŋi ntí ane bábhɔŋó bépanyu éti eyese bé mándiŋi enyũ bábhɔŋó békéme bo abhen bárèm ebúbu éti yese. Mpányu yap apu yiŋi enyũ nti mmu nechi amem ne Mandem. Báyiŋi bho chi ndũ nté yap achi. ¹³Mbák sechi bechiŋtí bho mbo enyũ mbɔk bo bárèm, sébhák nɔ chí ndu sɛnù bechye Mandem kenókó. Ke mbák báká be sépú bechiŋtí bho, diŋí yé ka be sékù betik chi éti yeka. ¹⁴Betik ebhen sékù, sékù bho chi mbonyune ekɔŋ ené Kristo épuri bhese. Sɛnoko be ndu Kristo ágú éti yéntiki mmu, besé mankem sɛnán segu. ¹⁵Agú éti yéntiki mmu be bo abhen básóré nepém neko enen yi áchye ne maŋák báké pere bhak chi ndũ mmuet eyap. Bapém ayap ándɔp chí mbo enyũ yi áyàn mbonyune éti yap ke yi ágú ne éti yap ke Mandem ákú yi ápérénsem ndũ nepém.

¹⁶Bebho néne, sépú pere yiŋi ye bho chí bekoŋo nkaysi bõ mmik. Enyu eyɔ ke séyiŋi nyaka Kristo, ke néne, seriŋi mbɔŋ enyũ mmu yi áchí. ¹⁷Ene étɔŋ be mmu ane ábháré mmuet ne Kristo arɔp ye chi mmũ nkɔ. Menyiŋ besí béfuet, ebhen beko ke béróbhé.

¹⁸Mandem ke ákú be menyiŋ ebhen menkem mémák enyu eyɔ. Yí ke átó Kristo ánkú sémpétnsem ntá yi, ne achyé bhese betik beku bo mámpétnsem mámbɔŋ kpák ne Mandem. ¹⁹Eyɔ étɔŋ be Mandem áfuet nyaka ntá Kristo beku yéntiki mmu ámpétnsem ámbɔŋ kpák ne yi. Abhíkí pere yiŋi nyaka ndũ bo bapu

bhære bebhé. Ne afyé ntó amó yese enén nekù bo mámpétnsem mámbəŋ kpák ne yi. ²⁰Séchi ye bo abhen Kristo afyé ntó enen bhesé amó. Mbəŋ Mandem ke áfuèt ye ntá yesé, ndu ábhìŋi be ne ekəŋ. Ndù nnyén Kristo, sénik be mmuet, pet ka nsem ntá Mandem. ²¹Éti yese, Mandem akú Kristo mmu ábhíki kú ye bebú ámbák mbúmbu be sémfúét ntá yi sémbák chak besí Mandem.

Pól ághò esəŋəri mbə munto Kristo

6 Bese bo sékù betik ne Mandem, sénik be mmuet be báké rə berindu ebhen yi atəŋə bhe mémbák ndéndem. ²Yi àrəm mbə enyù básíŋi be, “Mpok ákwáy nókó betəŋ be berindu, ngók nenikímmuet eneka, nywəp bépeme bho nekwáy nəkə, nkwak bhe.”

Ghók ká, néne chi mpok ane Mandem áyàŋ betəŋ be berindu, néne chi mpok ane Mandem áyàŋ bepeme bhe.

³Sépu kú yənyiy ene échèt mmu mbi ne Mandem be bekwéné béké bhak ndù betik ebhese. ⁴Enyiy ene séyàŋ chi be ndù yəntiki enyiy ene sékù, séntəŋ be séchi bə betok Mandem tetep. Sébhəŋ maŋák mpoknkem. Sébhəŋ esəŋəri menyu ne menyu, yé nə sébhəŋ maŋák mpoknkem. ⁵Mánáŋ baden bhese, mánáŋ báfyé bhese ekerékenəŋ. Mánáŋ báguép ebyək be bə mányché bhese esəŋəri. Séyàŋá gu betik. Mpok ne mpok, séke bhəŋ mbi bebhəre kenó ne énehəbhe nəkə bhese te nenyié menyie. ⁶Batí yese achi amem pépép, ne sériŋi tetep ane Mandem. Sébhəŋ ekébhénti ne bho, ne sébhəŋ berinti. Éfónó Bedyere achi ne bhese, ne sékəŋ bo tetep. ⁷Séghàti bo chi menyiy ebhen bechi tetep. Betəŋ Mandem béchi ne bhese. Séchi chak besí Mandem ne eyə echi mbə menyiyí nenu ebhen bék-wək bhese sénu ne bəmpap abhese, sénchet bə mbi bebhəŋ bhese. ⁸Mbək bho báchyé bhese kenókó ke bachak bábyak

bhese byak. Mbək bho bárəm eríri éti eyese, ke báchák bárəm chi ebúbə éti eyese. Bo básət bhese mbə bə bapú, ené sérəm chi tetep. ⁹Bo bárəm be agha ariŋi kpik bhesé, yé nə bo báriŋi bhese sayri. Échi mbə be ségúgu, yé nə, séchi nepém. Báchyé bhese esəŋəri, ke sépú gú. ¹⁰Séchi ndù esəŋəri, yé nə, sébhəŋ maŋák mpoknkem. Séchi amó apay, yé nə sékù beyá bo bábhəŋ beyá áfók. Échi mbə be sébhiki bhəŋ yənyiy, yé nə, sébhəŋ yəntiki enyiy.

¹¹Bə bo Kōrint, séghati bhe yəntiki enyiy kroŋorəŋ ne sénene bati yese ntá yeka. ¹²Bábhiki fu bese anti, be ke bábhíki pere kəŋ bhese. ¹³Nchí ghati bhe menyiy mbə mmu ane árəm enyiy ntá bóbhi. Nené ká bati ntá yese, nkúbhé mbə enyù sékəŋ bhe.

Báké nyóp mmuet ne bo abhen bahiki noko Yesu

¹⁴Báké nyóp mmuet ne bo abhen bábhiki noko Yesu. Enyiy ene echi chak besí Mandem, ébhəŋ yi beku ne ené épú chak. Bediéré bekway bébhak nebhuet amət ne ejuri ke? ¹⁵Kristo abhəŋ yi beku ne Satan? Mmu ane ánókó Yesu abhəŋ yi beku ne mmu ane ábhíki noko? ¹⁶Ekerákap Mandem ebhəŋ yi beku ne bəmandem nsé? Bese bo sénókó Yesu ke séchi ekerákap Mandem mmu achi nepém.

“Chəŋ nnte eket eya nenti enap, mbak ne bho.

Chəŋ mbak Mandem wap, bó mámbak bóbha.”

¹⁷Éta Mandem árəm ye be,

“Fú ká nenti nap

fap ka mmuét ne bho.

Báké nyóp mmuet ne yənyiy ene ébhəŋó bakwap,

ne chəŋ mpet nsət be amuet.”

¹⁸Mandem Acha Betəŋ Menkem árəm mbə enyù echi nebhuet achak amem Ékati eyi be,

“Chōŋ mbak Etayeka,
māmbak bōbha.”

7 Abhen ekōŋ, tēndu Mandem áchyé bhese bariēp amen, sō ká amó feré ndū yēntíkí enyiŋ ene ékwàý menyōp mmuet eyese ne batí ywese. Séncháy Mandem, sénu bebhak nyánjá besí bhi ndū yēntíkí mbi.

Maŋák Pōl ēti bakoŋo Yesu abhen Kōrint

²Nené ká bati ntá yese. Sébhíkí ku yě mmu ebépti enyiŋ, sébhíkí chōŋti nti mmu amem, ne sébhíkí nyié mmu ebhōŋ. ³Mpú rem nō chi ndu betaŋ be be bākū bebú. Nnánŋ njāmbi ngátí bhe bé sékōŋ be ne bati yesé ankem, ne yě chi newú yě chi nepém, yēnyiy epú kōre bhese ne bhe. ⁴Mbákánti ne bhe tontó. Mēdēp awó anti tontó ēti yeka. Bāchyé me nepōptíntí tontó, ne yēndu sébhōŋ beyā esōŋori, maŋák ama aya acha.

⁵Yě chi mpok ane ségháká atú Masi-dónia sébhíkí bhōŋ neywēmuet. Besōŋori bere twō bebhē menkem. ⁶Ke Mandem mmu áchyé bo abhen bati apet apu bō amem nepōptíntí, achyé bhese nepōptíntí ndu Táytwō átwō. ⁷Puyě ndiere netwō Táytwō ke Mandem ásóré bechye bese nepōptíntí. Enyiŋ echak échí be bāchyé Táytwō nepōptíntí mpok yi achi awu ne bhe. Ághátí me enyū bābhōŋjō ekwak be ntwō awu, ne enyū bati ábè bhe amem ne áyóme. Apet aghati me ndū bābhōŋjō nti tontó bete ne me. Ékú maŋák ama apet aya acha. ⁸Yě embak chi be ekátí ené nsíŋi bhe ékú bābhōŋ basémé, áyóme apú ne me be nsiy yó. Ndū nebhōnet mbōŋ áyóme mbōnyune ndíŋi be yó échyé bhe basémé, yēndu basémé mō áchí chí ndū mómbiŋi mpok. ⁹Tetep, mbōŋ maŋák be nsiy be ekátí ke puyě chí ēti yó échyé bhe basémé. Enyiŋ ene ékú mbōŋjō maŋák chi be basémé amen ekátí eyō échyé bhe akū bátiknsem ndū bebú ebheka. Bebēntí ebheká bechi enyū bebēntí eb-

hén Mandem áyànŋ bōbhi mámbōŋ. Éku be ekátí eyō ébhíkí twō ne ménémé ntá yě mmu yweka. ¹⁰Basémé amen Mandem ákōŋjō ákū mmu ántíkknsem ndū bebú bhi, antwō ntá yi bé yí ámpémé yi, ne apu twō ne áyóme. Ke basémé bō mmik átwō chí ne newú. ¹¹Bē bābhōŋ māngó enyiŋ ene basémé amen Mandem akōŋjō ákú ntá yeka. Néne, bābhōŋ beyā ekwak béyífbhiri menyiy. Éku bāso amō ndū ndak ane ne bābhōŋ beyā bebēntí ēti ndak ané mmu wu ákú ne bābhōŋ becháy ēti ndak ane áfákáři. Bābhōŋ beyā ekwak begho me ne bāyànŋ tontó be mántémsí mmū ane átwō ne ndak. ¹²Yēndu nsíŋi ye be ekátí, mbíkí siŋ chi beku māndíŋi mmu ane ákú nefwōp ne mmu ane bākú yi nefwōp. Nsiŋ chi ēti bāghó besí Mandem, be bābhōŋ nti ne bhese tontó.

¹³Eyō échyé ye bese nepōptíntí.

Bāfyé bhese nti, ne berōŋ ambi, sechi maŋák ēti maŋák amen Táytwō ábhōŋjō ndū be mankem bāsóré yi awu sayri, bākú nti eni nepōp amem. ¹⁴Mēghāti nyaka bhe chi menyiy ebhen bechi tetep mpoknkem. Ne bābhíkí chye me ntíánwōp ēti enyiŋ ené ngátí Táytwō ndebhe nōko awó anti ēti yeka, ne éfú nkwo tetep. ¹⁵Néne, Táytwō apet akōŋ be áchá, sayri sayri, mpok yi átik enyū bāsíéptí yi ne becháy, māngwere nōko, ne enyū bākú yēntíkí enyiŋ ene yi ághátí bhe. ¹⁶Néne, nchí ŋák, mbōnyune mbákánti ne bhe ndu yēntíkí mbi.

Enyū bō Mandem bābhōŋjō bechye akap ndū bekwak bho

8 Bōma, séyànŋ māndíŋi ēti beríndu Mandem ebhen bakwō bho Kristo abhen atú Masidónia bátōŋjō. ²Beyā besōŋori ebhen bō bāghó, bēku bābhōŋ mamō tontó. Yě nō, bābhōŋ beyā maŋák. Éku bābhōŋ beyā ekōŋ bechye akap keyiŋi nsem ndu bēkwak bo, yēndu bāchí ndū beyā kechép. ³Nchí ghati bhe be bāchye mbō enyū amō yap átōŋ. Ne

mpok báchyè, báchyé mbɔɔj echa enyũ amó ayap átɔɔj, mbɔ enyũ éfú bhɔ anti. ⁴Báchyé, mánik nɔkɔ bhese mmuet ndɔɔj ne ndɔɔj ne nti nenkem bé sénchíe bó mbi mánkwák bo Mandem abhen bachi Yerúsalem. ⁵Nkwó bho Masidónia bákú bacha enyu ene sékàysi nyaka be bákway beku. Nném enyiɔj ane bo báyámbi bákú chí be báchyé nepém enap nenkem ntá Mandem Acha. Báchyé ye mmuet ntá yese nkwɔ ndu bekoɔj nkaysi Mandem. ⁶Táyɔɔs anán abho besɔt bakap ntá yeka ndũ bekwak bachébhébhɔ. Éku séghátí ye yi be ampɛnsem awu ankwak be mándɔk ambi menaɔa betikí berĩndu ebhen bábhó. ⁷Bábhɔɔj yěntiki enyiɔj ndu mbi Mandem bácha. Bábhɔɔj neka ne Yesu erírí. Bághàti bho Mbok Ndíndí éti Yesu sayri. Báriɔj tetep Mandem. Báchyé nepém eneka nenkem ndu beku betik Mandem ne bákɔɔj bhese tontó. Ku yeka nkwɔ betik ndu bechye ne berĩndu ebhen beya becha.

⁸Mpu rem nɔ chí be bábhɔɔj beku mbɔ enyũ ngátí bhe. Nchí ku chi be mándíɔj enyũ bó báchá k bábhɔɔj ekɔɔj ndu békwák. Nku chi be mámbɔɔj mbi betɔɔj be bákɔɔj bo bachak tetep. ⁹Bé bábhɔɔj báriɔj enyũ berĩndu ebhen Yesu Kristo Acha átɔɔj bhese. Yěndu yi ábhɔɔj nyaka yěntiki enyiɔj, ayibhiri arɔp nchébhé mmu éti yeka be kechep eki kénku mámbák bo abhen bábhɔɔj yěntiki enyiɔj besí Mandem.

¹⁰Manié ama ndũ ndak ane chi be: Mmíe éyú, bé ké báyámbi bechye akap, ne mbɔɔj be ké báyámbi bebhɔɔj ekwak beku nɔ. ¹¹Naɔá ye ká betik ebhen bábhɔ mbɔ enyũ amó ayeka átɔɔj, be neku yweka ánkɔ enyumɔt ne ekwak beku mbɔ enyũ bătí ¹²Mbák mmu abhɔɔj nti béchye akap, Mandem áɔɔt enyiɔj ene yi áchyé mbɔ enyũ amó yi átɔɔj. Apú bhɛp mmu ányché enyiɔj ene yi ábhíkí

bhɔɔj. ¹³Mpú rem nɔ chi be mámféré ntu amuet bó bachak mámbay be anti. ¹⁴Nchí yaɔj chi be ndũ bábhɔɔj tontó néne, mánkwak bo abhen bábhíkí bhɔɔj, be mpok bo nkwɔ bábhɔɔj, mánkwak be ndũ mpok ane bábhíkí bhɔɔj. Enyu eyɔ be mankem bábhak sayri enyumɔt. ¹⁵Échi mbɔ enyũ Ékátí Mandem éghàti bhese be, “Mmú ane ápókɔ beyá nenyié enen néfú amfay ntá Mandem, ányié nyaka yěnyiɔj kerɔp, ane ápókɔ chí mandú abhɔɔj enen nekwáy yi gbák.” ^{¶¶}

Bátó Táyɔɔs ne mamuere bhi ntá bɔnkwo abhen Kōrint

¹⁶Nchí kaka Mandem be akú Táyɔɔs ámbɔɔj nkúbhé enyũ nti enen me mbɔɔj ndu bekwak bhe. ¹⁷Puyé chi be aká beku enyiɔj ene séghátí yi. Yímbɔɔj anán abhɔɔj ekwak bepet bétwɔ awu begɔ be mankem. Éti yɔ, átwɔ ye nkwɔ ndũ mmuet eyi. ¹⁸Sétò manɔ achak nkwɔ ne Táyɔɔs. Nkwó bo Kristo mbaɔj enkem báriɔj yi sayri éti betik ebhen yi ákú ndu béghátí bho Mbok Ndíndí. ¹⁹Ne ndu berɔɔj ambi, yi ke bakwó bho Kristo mbankem báyábhé bé anko nɔkɔ ne bhese ndũ betikí berĩndu ebhen sékú. Sékú bho ndu nkwɔ enyu eyɔ bé sénchye Mandem kenókó ne bétɔɔj be sebhɔɔj nti békwak bho. ²⁰Ndũ sékú ndu nkwɔ, eyɔ epu chye mbi be mmu ánkáysi be sébhɔɔj batí apay. Sésɔt mpok be yé mmu áké ji bhese beyiɔj enyũ sékú ne beyá akabhé nkáp ane. ²¹Séyàɔj chí beku enyiɔj ene échi chak, puyé chi ndiere besí Mandem Acha, ke besí bho nkwɔ.

²²Sétò nkwɔ mómayese achák ne bho. Sénaɔj semɔ yi ndɔɔj ne ndɔɔj, ndu beyá babhi, ne séghó be abhɔɔj nti béku betikí Mandem. Néne, áchyé mmuet ndu beku bho achá mbɔɔj enyu esí mbɔnyune abháká nti ne be tontó. ²³Mbák chí Táyɔɔs,

^{¶¶}8:15 Yiɔj Éɔɔɔs 6.18.

chi nti nkubetik awa. Ākù betik ne me ndu bekwak be. Mbák chí bōmayese bachak abhò, yěntiki mmu wap achi munto ndũ ntí bakwó bho Kristo abhen bátó yi, bò bho báchyè Kristo kenókó. ²⁴Kù yeka bakwó bho Kristo mángò kponoroŋ be bābhòŋ ekòŋ ne bho, ne be ntí achi ane sédèp awò anti èti eyeka besí bhap.

Mmu ane ápí tontó àghèm tontó

9 Ntí apu ane mēsij be èti nekwak enen bābhòŋò bechye nkwo Kristo abhen Yerúsalem. ²Ndíńí be bābhòŋ ekwak bekwak ne ngátí nkwo Kristo abhen atú Masidónia èti yeka ndep nòkò awò anti be bēka bōmayese mankem abhen atú Akáiya mānanj bātoŋti mmuet ndu bechye nekwak te mmíé eyu. Ne betan ebhen bāfyè ndũ ndak ane ndu ményíkisi batí beyā bhap be mántóŋti awap akabhé nkáp nkwo. ³Ke nchí to bōmayese abhen ntá yeka ndu beku be nepá ane sèpànyu èti eyeka ndũ menyij ebhen áké bhak ndéndem. Ene, chi beku be mǎnkway bétóŋti mmuet ne ayweka akap mbo enyũ ngátí bhò be chòŋ mǎnkù. ⁴Mbák ntwó awu ne mbòk bōnkwo Masidónia ené bābhiki re toŋti mmuet sayri, chòŋ mbòŋ beyā ntíánwóp mbonyune ngátí bhò enyũ nsiki nti ne bhe. Mbák émfákárfi nò, ntíánwóp eneka néya mbòŋ néncha. ⁵Ètiyo ke nkaysi ye be eri mfyé betan be bōmayese mánjambi mántwo awu mǎntoŋti akap ane bāfyè barièp bechye ke mēntwo. Eri beku be akap wu ámbák chi ane áfù be anti, puyè chi enyij ene mányiere be nyiere mǎnkù.

⁶Báké ghòkòntik be mmũ ane apí mbwot ane ábhíkí ya, àghem mbwot ane abhiki ya. Ke mmũ ane apí beyā, àghem beyā. ⁷Yěntiki mmu abhòŋ bechye akap chi mbo enyũ yi akù nti bechye, puyè chi ne basémé anti, ne ékébhak chi mbo be bápuri yi puri, mbonyune Mandem akòŋ mmu ane áchyè akap ne maŋák.

⁸Ne Mandem abhòŋ betan bechye bhe áfók ane aya acha be mǎmbòŋ yěntiki enyij ene échébhé be enyu ene éya encha kpát mǎnkway bekwak bo abhen menyij bechebhe bhò. ⁹Echi mbo enyũ Ekáti Mandem érèm be,

“Mmu Mandem achi awó fúú. Áchye bo abhen eyap epu keyij nsem. Berítí betik ebhi bépú nem.” ¹⁰Chòŋ Mandem mmu áchyè mbwot ntá nkwananki ne áchyè menyie menyie anchye be nkwo mbwot, anku yo anjá ancha, ne anku berítí betik ebheka ménchyé beyā mbwot. ¹¹Chòŋ Mandem anchye bhe keném ndũ yěntiki mbi be mǎnkway bechye tontó ne awó fúú. Ne akap ayweka wu ámfuet ntá yese angaka ntá bo abhen bātò wu ntá yap, ne ánkù bó máncyé Mandem bakak. ¹²Betik ebhen-ne bākù békwak nkwo bo Kristo ndu menyie bepáy. Békwak bò mǎmbòŋ menyij ebhen bechebhe bhò ne békwak bò máncyé Mandem beyā bakak. ¹³Ndũ bāchéme nkáp ne báchyé bo bhò, bátòŋ be bākoŋo tetep ane Mbok Ndíńí ane bārem be mǎnókó. Ndũ báchyé enyu yo ne awó fuu ndu bekwak bhò ne bo bachak, bo bāghò ne báchyé Mandem kenókó. ¹⁴Ndu beròŋ ambi, chòŋ bó mánik nòkò mmuet ntá Mandem èti yeka. Bābhòŋ ekòŋ beghò bhe mbonyune bāghò beyā beríndu Mandem amuet yeka. ¹⁵Séńkáká nókó Mandem ndũ akap ane yi áchyé ane mmu apú kway berem enyũ wu achí.

Pól ákú mándíńí be yi achi munto tetep

10 Membroŋ Pól ke nchí nik be mmuet ndũ nnyén Kristo mmu ábhòŋò ekébhénti ne neseptimuet. Chi me mmu mbòk bho bārèm be mpok nchí ne bhe besí ne besí nchí rem kepi ne becháy, ke mpok mpu ne bhe nchí sij be bekáti ne betanji beyòŋ. ²Nchí nik be mmuet be báké puri me be mbák bebébebe ne bhe mpok ntwó awu. Ndíńí be mbòŋ bēb-

hak bebēbebe chi ne bo abhen bākàysi be sékù menyìy mbo bō mmik. ³Yēndu séchí ndū mmikí ne sēpú nu mbo bō mmik. ⁴Menyìyí nenu ebhese puyē chi ebhen bakwāṅwaṅ. Mandem ke áchyē bhese bho, ne bébhōṅ betañ bechōṅti bepok ebhen bōmpap abhese bábhēse. ⁵Séchōṅti netaṅányu ne yēntikí enyìy ene été bechet bo mbi be báké riṅi baraka Mandem. Sékēm yēntikí enyù nkaysi mbo mūkenōṅ ane bákémé ebhínenu, ne sékù yó ándóbhe ghok chi Kristo. ⁶Mpok mā-ṅaṅ bāchye mmuet enkem ntá Mandem, chōṅ sēntōṅti mmuet bétémsi yēntikí mmú ane átaṅntí ne Kristo.

⁷Bāriṅi menyìy ebhen beyiṅi me chi amfay amfay. Mbák ye mmu ariṅi sayri be yi achi nkoṅo Kristo, ándiṅi be bese nkwo sechi bakoṅo Kristo mbo yi. ⁸Yē embak chi be nchí dep awo anti tontó mandú ncha enyù mbóṅó beku éti betañ ebhen Yesu Acha áchyé bhese, eyo epu ku mbōṅ ntíánwóp. Achyé me betañ ebho chi beku mángo, puyē beku mánkwen. ⁹Mbíki yaṅ embak mbo be mēsōt bekáti ebhen mēsìṅ beku māmboṅ becháy. ¹⁰Mbók bho bārēm be, “Bekati Pól ásiṅ betañ becha ne beyōṅ ebhi bétók mmu te anti, ke mpok yi achi ne bhese, apú bhōṅ betañ ne apú rem yēnyìy ené échwè bo anti.” ¹¹Menyù bōbhō bábhōṅ berìṅi be menyìy ebhen sēsìṅ ndū bekáti mpok sēpú awu, bó ke séku chōṅ mpok sébhak awu ne bhe.

¹²Puyē be sémò beyenti mmuet ne bo abhen bākàk mmuet. Ke neyenti mmuet enap ne batì ndu betōṅ be bácha bho, nētōṅ chi be bábhíkí bhōṅ mbōṅ keboṅ. ¹³Mbák chi bhese, sēpú pányu encha enyu sébhōṅó beku. Sėti bewenti chi ndū ndiere ane Mandem afyé be sēnku séngwenti aré, ne be nkwo bāchí ebhe eyese. ¹⁴Sébhíkí kiṅi ndiere ane Mandem afyé mpok séyambi sétwó ntá yeka. Bese babhōṅ ke séyambi sétwó bhe ne Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. ¹⁵Sēpú

kiṅi ndiere ane Mandem afyé ndu ebhese betik. Sébhaka nti chi be ndū neka eneka ne Kristo négò néndok nōkō chi ambi, chōṅ betik ebhese nkwo nenti eneka méngo mendok nōkō chí ambi. ¹⁶Mbák echi nō, chōṅ sēnkway berōṅ beghati Mbok Ndíndí amem betok bechak ebhen yē mmu abhíkí re ku betik aré, kepányu éti betik ebhen bo bákú ndū ebhe mmu achak. ¹⁷Ke Ekáti Mandem érēm be, “Yē agha ane áyaṅ bépanyu, ámpányu éti enyìy ene Mandem Acha ákú.” ¹⁸Puyē mmu ane árēm erírí éti mmuet eyi ke Mandem Acha ásoṅ ne maṅák, chi mmu ane Mandem árēm eriri éti yi.

Pól árem be betik ebhi bechi kekúrí ne ebhen bōnto nsé

11 Nchí nikmuet be mánkepnti ne me ndu nchí rem kepí mbo echìṅtímu. Kép ká nti ne me. ²Diṅí ká be nkōṅ be ne mpabhamík ane Mandem. Nsoṅ be mbo ngosōṅ ane ábhíkí riṅi mbakanen ne nnáṅ mfyé bariēp ne mmú amot ane ábháy bhe. Mmú wu chi Kristo. ³Ke mbōṅ becháy be bōfú bákway berwo bhe mbo enyù Satan ásoṅré nyaka bapu mi arwó Ifa, énkú nkaysi ayeka ampoko bhe mángure ebhi, keperē koṅo mbi Kristo ne nti nemot enen nechi pépép. ⁴Nchí rem nō mbōnyune echi mbo bhe mbák mmu atwo ntá yeka aghati bhe enyìy, yē yi árēm chi éti Yesu achak ane achi kekúrí ne ane séghàti bhe menyìy éti yi, mánoko nóko. Ne yē árēm chi éti efōṅó ene echi kekúrí ne Efōṅó Mandem mmu mánene batì ntá yi bākaka, ne yē árēm chi éti Mbok Ndíndí ane achi kekúrí ne ane mánókó, māsore soṅ amō apay. ⁵Mbíki kaysi be bo abhen bāsōt be bachi manem bōnto bacha me. ⁶Ngu-fú mbíkí riṅi berem kepí, ke ndíṅí enyìy ene nchí rem, ne sēnaṅ séku be mándiṅi nó kponoroṅ ndōṅ ne ndōṅ, ne ndū beyá babhi.

⁷Mpok ngátí bhe Mbok Ndíndí Mandem, mbíkí bhep be nkáp. Nséptímúét ntá yeka ndu bekwak mámbak maném bo. Nkũ nyaka nɔ chi bebú ke? ⁸Nchí sɔt nyaka nkáp ntá bakwɔ bho achak ndũ bekwak bhe. ⁹Ne mpok nchí awu ne bhe nke bhɔɔ nkáp mbíkí chye yě mmu yweka esɔɔɔri mbɔnyune bati bɔmayese abhen báfú atú Masidónia ke báchyé nyaka me nekwak. Mbíkí chye bhe ntu wa be mámpɔkɔ wáwák. Ne enyu eyɔ ke nchí bhak. ¹⁰Ndũ tetep Kristo achi ne me, nchí rem be yě mmu apú kway beku me mbɔt bedep awɔ anti ndũ atú Akáiya ankem. ¹¹Nchí kũ nɔ ndak yi? Chi be mbíkí kɔɔ be ke? Wáwák! Mandem arínjé be nkɔɔ be!

¹²Ne enyiɔ ene nchí kũ, chɔɔ ndɔk ambi beku yɔ, bé mkrɔt beka bo abhen bárèm be bákũ betik ebhap nkúbhé mbo enyũ mékũ ebha. ¹³Menyũ bɔbhɔ puyé bɔnto abhen tetep. Chi bo abhen báyíbhírí mkrá, ne bárwɔ bho ndũ betik ebhen bɔ bákũ be báchi bɔnto Kristo. ¹⁴Ndak ane apu ané maknkay. Yě chí mbɔɔ Satan áyibhiri mkrá anku mbo be achi ángel ane bediéré Mandem béghò yi amuet. ¹⁵Épú yé enyiɔ maknkay mbák bakũ betik Satan bákũ nkwo mbo be báchí bo abhen bákũ menyíɔ ebhen bechi chak besí Mandem. Ndũ ngwenti yap bábhɔɔ chi nsáy betik ebhen bɔ bákũ.

Pɔl ádèp awɔ anti éti besɔɔɔri ebhi mbo munto Kristo

¹⁶Mpet nchí rem be, yě mmu áké kaysi be ntí ábhíkí kway me amem. Mbák bákaysi nɔ, sɔt ká me enyu ene bákway beghok enyiɔ ene mmu ane ntí abhíkí kway yi amem árèm, bé menkwɔ ndep awɔ anti mandú. ¹⁷Enyiɔ ené mérèm puyé enyiɔ ene Acha aghati me. Nchí rem chi mbo echíntímu. ¹⁸Těndu beyá bo bápànyu éti menyíɔ ebhen bakwájwáj básɔt be bebhɔɔ menwɔp be

mǎngok nɔkɔ nsé yap, bábhɔɔ ye beghok menyíɔ tetep ebhen mbɔɔɔ béghátí bhe éti mmuet eya. ¹⁹Bé bho báchi bariɔɔndak, báchɔkɔ mǎngoko nɔkɔ menyíɔ ebhen bechíntí bho bárèm ne maɔák. ²⁰Bákà bo abhen bábhère bhe mbo basem ne mányie bhe nsem amɔt, ne mányiere be amik, ne báyiɔ be fúú kpát bádén be. ²¹É! Mbíkí bhɔɔ nɔ chi betaj-e! Fonjóri ká me be mpú kũ menyíɔ ebho ntá yeka.

Chɔɔ ndɔk ambi berem mbo echíntímu. Yěntiki enyiɔ ene ékũ mmu ándep awɔ anti, me nkwo mékwáy bedep awɔ anti éti enyiɔ eyɔ. ²²Mbák bádèp awɔ anti bé báchi bo Hibru, me nkwo nchí mmu Hibru. Mbák báchí bo Israel, me nkwo nchí mmu Israel. Mbák báchi bebhárébhɔ Abraham, me nkwo nchí ebhárémɔ Abraham. ²³Mbák báchi bɔ betok Kristo, me nchá bhó. [Nchí rem mbo ebhokori mmu.] Nkũ betik nchá bó mankem. Nchwe kenɔɔ ndɔɔ ne ndɔɔ ncha yěntiki mmu, mántem áyá acha, ne ndɔp kékwót begu ndɔɔ ne ndɔɔ. ²⁴Bo Israel mánaɔ bádèp me nnet ne ékpá ndɔɔ esá nsem nekú ne enwi. Bákũ nɔ ndɔɔ etay. ²⁵Bó Rom bádén me ne ékpa kenɔɔ ndɔɔ érát. Bo bátémti me ne batay ndu beway ndɔɔ amɔt. Achwi abet anyén ne me ndɔɔ érát. Achwi árákátí amem manyu ekũ ngókɔnyen ndũ beti mémɔt ne nywɔp némɔt. ²⁶Mfóri newú beyá mpok ené mérɔɔ nekɔ. Mfóri newú amem manyén ane ájwí ágbóko, mfori newú amɔ betají baghép ne amɔ batí bo Israel ne abhen bápú bo Israel. Mfóri newú amem betok begho, ne amem baso, ne amem manyu ne amɔ bɔnkwo abhen betábhá. ²⁷Nnáj nkũ betik, nsɔɔɔri mmuet beyá mpok nke kway bebhère kenó, ne nchókó nsay nke kwáy bebhɔɔ yě manyiep menyu ne nenyíé enen nékwáy me, ne mbúép ákók me ndu mbíkí bhɔɔ nden bekuti mmuet. ²⁸Besɔɔɔri bechak béchí ke mbíkí pere

yaŋ berem ěti besōŋori yěntiki ewak. Puyě chi ndiere menyij ebhen. Mbōŋ beyā basémé beyijni enyu ené bēka bakwó Kristo bāchi. ²⁹Agha ákway bebhoŋ békwené ke ékebhak ntá ya mbo be me ke mbōŋó bekwéné ebho? Agha bákway beku yi ankwen ndu bebú ke ntí kedu me amem ne beběnti?

³⁰Mbák mbōŋ bedep awó anti chōŋ nkū nō chi ndu menyij ebhen bétōŋ be mbíki bhōŋ betañ. ³¹Mandem Mmu achi Chi ntá Yesu Acha arinj be mpú sėse.

Bakak ámbak ne yi ngwenti ti. ³²Mpok nchí etak Damáskos, Góbhano ane mfo ngo Aretas afyé, áchye eyōŋ be batemé nenu mambabheri nōko nyūbha ané etak enyu ene bō bákway bekem me. ³³Ke bōnkwo bákū nchwe amem ekay ene báséré nnik are bátó ndu mbok ane achi ankok, básėbhe me amik, mbue.

Pól ádèp awó anti mbōnyune abhōŋ nti ne bōnkwo Kōrint

12 Mbōŋ berōŋ ambi bedep awó anti yěndu nsáy apú aré. Ke dō ká ngati bhe ěti kenó amík anti fúú, eken ngó ne menyij ebhen Yesu Acha ákú me ndij. ²Ndíŋi mmú ane achi nyaka nkoŋo Kristo. Égháká mamié byo ne anwi echōŋ ene Mandem ásóré yi te amfay. ³Mpet nchí rem be ndij be Mandem asot nyaka mmu wu árok Paradays* ne yi, ke chí ndu efōŋó ke chí ndu nkwoŋmuet a, mbíki rinji. Mbōŋ Mandem ke arinj. ⁴Aré, aghók menyij ebhen mmu ábhíki bhōŋ beghati bho enyū bō bechi, ne mmu apú kway mbōŋ berem enyū bechi. ⁵Mbōŋ bedep awó anti ěti mmu wu, ke mpú kú nō ěti mmuét eya. Nchi dep awó anti chi ěti menyij ebhen bétōŋ be mbíki bhōŋ betañ. ⁶Yě embak chi be nchí yaŋ bedep awó anti mpú bhak echijtímu mbōnyune nchí rem chi tetep. Ke mpú kú nō ndū mpú yáj be yě mmu ánkáysí be ncha enyū mmu ene yi ághò ne ené yi ághòk měrem be nchí.

⁷Ndu beku be nké pányu ěti beyā menyijí maknkay ebhen yi ákú mendíŋí, áchyé me esōŋori. Mbák mbo mmu ane báfyé yi nsé amuet. Esōŋori eyō ebhak enyij ene Satan átó be ényíéré me amik, énkay me nke pányu. ⁸Nnik Yesu Acha mmuet ndōŋ éráť be yi amfere me esōŋori ene amuet. ⁹Ke akeme me be, “Beríndu ebha békway ne wō mbōnyune betañ ebha bétōŋ kpoŋoroŋ chi amuet bo abhen mmuet apú bho.” Ndu echi yě nō, chōŋ ndok ambi bedep awó anti ne maŋák ěti mbíki bhōŋ betañ, be betañ Kristo mém-bak ne me. ¹⁰Ěti Kristo, nchí ye maŋák be mbíki bhōŋ betañ, yě básòkoti me sokoti, yě menyij bėtaŋa taŋ ntá ya, ne yě nchí bhōŋ nenyok menyu ne menyu, ne yě báchyé me chi besōŋori. Echi nō mbōnyune mpok ane mbíki bhōŋ betañ ke nchí taŋ sayri.

Pól abhōŋ nti ne bōnkwo abhen etak Kōrint

¹¹Ndem kepi mbo echijtímu. Bě ké bápúri me nkū nō mbōnyune, be ke bābhōŋ beghati bho enyū mmu me nchí. Yěndu mpú yěnyij, bōnto abhen bāyōŋ nō manyén ayap amfay bābhíki cha me. ¹²Mpok nchí awu ne bhe nkū menyij betōŋ be be nchí munto tetep. Mbōŋ ekėbhéntí ne nkū menyijí maknkay menyu ne menyu. ¹³Ndiere enyij ene mbíki kú ntá yeka ené nkū ntá bakwó Kristo bachak ncha chi be mbíki bhēp bhe nekwa? Foŋorí ká me ndū nefuop eno!

¹⁴Diŋí ká be nnāŋ ntōŋtí bėtwa begho bhe ndu ndōŋ ene éjwí éráť. Mpú bhak chōŋ ntu ntá yeka mbōnyune be ke měyaŋ, puyě bakap ayeka. Echi nō mbōnyune puyě māmbo ke babhōŋo bebhure menyij ntá bachi ne manō bhap, chi bachi ne manō ke bābhōŋo bebhure menyij ntá bōbhap. ¹⁵Chōŋ mbōŋ beyā maŋák bechye yěntiki enyij ene mbōŋó, yě chi mmuet eya, ndu bekwak bhe. Ndū

ekɔŋ eya ne bhe égò éndɔk nɔkɔ chi ambi, eyeka ne me émay nɔkɔ may ke?

¹⁶Sayri sayri, bákà ne me be mpok ntwó awu, mpú sɔt nyaka menyin ntá yeka, yé nɔ mbɔk bárèm be nchí mmu betábhá, ne be nchí sɔt menyin ebheka ndu ngwáy. ¹⁷Ndú nkwo bho abhen ntó ntá yeka, yé amɔt ábhíkí sɔt nnyén ena berwo bhe. Épú nɔ ke? ¹⁸Nnik nyáka Táytɔs ne mɔmáyebe be mántwó awu ntá yeka. Átwó nɔkɔ asot menyin ebheka ndú ngwáy ke? Me ne Táytɔs sébhɔŋ chi nkaysi amot. Pú nɔ? Bese ne yi sébhɔŋ chi ekakáneko émɔt. Pú nɔ?

¹⁹Abhen ekɔŋ, bákáysí be ndu mpok ane nkem sérèm menyin ebhen chi ndu bétájá mmuet ntá yeka ke? Wáwák! Sérèm chi enyú Kristo áyàŋ be séndem ne besí Mandem. Sékù yéntiki enyin chi be mǎnséné ndú mbi Mandem. ²⁰Mbɔŋ becháy be ngufú mpok ntwó awu begho bhe nchí kway betemeri bhe ndu nte ane mbíkí káysi betemeri bhe, ne be nkwo mángɔ be mpú ndu nte ane bákaysi begho me. Ngufú, nchí kway betemeri bhe ndú bǎgwà, ne ndú bǎbhɔŋ mpabhamík ne bati, ne ndú echókónti, ne ndú mǎŋem meŋémé, ne ndú bǎchɔŋti manyén bati, ne ndú enaŋti, ne ndú epin bekáysi be bǎcha bati, ne ndú bǎkù menyin táká táká. ²¹Mbɔŋ becháy be nnáj mpet ntwó awu chɔŋ Eta Mandem ánkù mbɔŋ ntíánwɔp besí ebheka, ne mbak ndú nedí kebho éti beyá bǔ ahben bákè nyaka bebú ne bǎbhuet beku bepɔ menyin, ne epúsí, ne mányie bepá epusi.

Ndú ngwenti, Pól áyèp bǔnkwo Kōrint batú

13 Ndɔŋ ane ákú éráť ene nchí twɔ begho be bǎké ghɔkɔntik be Ekáti Mandem érèm be mbák bo mándem be mmú ákú ndak, bǎbhɔŋ bétwɔ ne batísie bapay, mbák apu nɔ, barat. ²Mpok ntwó awu ndú neko enen néjwí ndɔŋ epay, njepe batú bo abhen bákù bebú ne bǔnkwo

bachak mankem. Néne, mpet nchí semti bhɔ ené mpú awu nkúbhé mbɔ enyú nkù nyaka mpok ntwó awu be, mbák mpét ntwɔ, mpú rɔ bhɔ enyu eyɔ. ³Chɔŋ nkù mángɔ berin menkem ebhen bétɔŋ kpoŋoroŋ be nchí rem chi menyin ebhen béfú ntá Kristo. Apú kem be mbɔ mmú ane ábhíkí bhɔŋ betaj. Átɔŋ betaj ebhi mpok áchí nenti eneka. ⁴Yéndu bá-gó yi ndú ekotákáti mbɔ mmu ane abhiki bhɔŋ betaj, Mandem ákú yi apetnsem ndú nepém. Bese nkwo sebhiki bhɔŋ betaj ndu sébháré mmuet ne yi. Ke ndu sétòk bhe, chɔŋ sémbɔŋ nepém ne Kristo ndú betaj Mandem.

⁵Chák ká mmuet begho mbák, ndú ekakáneko eyeka, bǎkɔŋo menyin ebhen mǎnókó. Yiní ká mmuet. Mbák epu nɔ, nɔ bǎkwen nemo. ⁶Nókó ká be chɔŋ mángɔ be sebhiki kwen nemo. ⁷Sénik-muet ntá Mandem be bǎké kù nefwɔp. Sépú kù nɔ chi beku bo mángó be séchí chak. Séyáj chi be mǎmbák chak, yéndu bǎkway beyiní bhese mbɔ bo abhen babhɔŋ bekwéné. ⁸Yé embak yi, sepú kway beku enyin ene échet tetep mbi. Sékù chi enyin ene eku tetep ane Mbok Ndíndí ándókɔ nɔkɔ ambi. ⁹Sébhɔŋ maŋák mbák bǎtaŋ, ye émbak chi be sebhiki taŋ. Sénikmuet ntá Mandem be neka eneka néngó nenjwi pɔɔt. ¹⁰Nti ane nchí sin ekáti ene ntá yeka ambi ambi chi be mpok ane métwɔ chɔŋ awu, nkésɔt betaj ebhen Mandem áchyé me mbak bebébebe ne bhe. Mandem achyé me bhɔ chi beku mánte ndú neka eneka, puyé chi beku mǎnkwen.

¹¹Bǔma, berɔŋ ndú ngwenti, ghók ká manié ma, mǎnchɔkɔ sayri. Nyuré ká ekakáneko eyeka, mǎmbak eyɔŋ émɔt ne bati. Bák ká sayri ne bo bǎchák. Mbák mǎnkù nɔ, chɔŋ Mandem mmu ákɔŋ bhese ne áchyé bhese kpák, ambak ne bhese, ambak ne bhe. ¹²Kaká ka bati sayri mbɔ bo Mandem. ¹³Bǔnkwo mankem abhen bǎchí fá bátò nkwo

bhe bakak. ¹⁴Yesu Kristo Acha ántŋ amem bati yeka, ne eyŋ émat ene Efóŋó
be berĩndu, ne ekŋ Mandem embak Bedyere áchyè embak ne be mankem.

Ekáti Pól ntá

Nkwə Galéshia

1 Me Pól munto Yesu Kristo ke nchí síj ekáti ene. Puyě bakwəjwanj ke báyábhé me, ne puyě nkwa ke átó me. Chi Yesu Kristo ne Mandem Etayese mmu aku Yesu ampetnsem ndu nepém. ²Nchí síj ntá yeka bənkwa abhen atú Galéshia, ne bati bənkwa abhen báchí fá ne me bachem ne me béto be bakak. ³Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántəj be berindu, mánychye bhe kpák. ⁴Yesu Kristo achyé nyaka mmuet éti bebú bhese ndú mkpáká mmik bebú ane echəj. Aku nɔ békəjə nkaysi Mandem mmu achi Etayese. ⁵Yi ke bo mankem bábhəjə béchyé kenókó ngwenti ti. Amen.

Mbok Ndíndí amət ke achi

⁶Echí me maknkay bé bətiŋ bərə Mandem mmu ábhíj be éti berindu Kristo be mambák bəbhi, ne bərəbhé koŋo chí Mbok Ndíndí achak. ⁷Puyě chi mbəj be Mbok Ndíndí achak achi, ke mbək bo báfyə bhe ebyək anti ne báyaŋ chí béyibhiri Mbok Ndíndí éti Kristo ndú enyiŋ echak. ⁸Ke yě embák chi bese, yě chí ángel ke ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí bhe, eyak embak ne yi. ⁹Mbo enyú sənáj séghátí bhe, mpet nchí ghati bhe be yě agha ane ághàti bhe mbok ane achí kekúrí ne ane séghàti nyaka bhe, mənókó, eyak embak ne yi.

¹⁰Nchí yaŋ ne chí be bo mankak me ke? Wáwák! Mandem kə məyaŋ ánkák me. Nchí yaŋ chí bé bo mambəj maŋák ne me ke? Mbo mbuət chí mmu ane nchí yaŋ be bo mambəj maŋák ne me, mbu mpú mməbetok Kristo.

Mbok Pól afu nyaka chí ntá Kristo

¹¹Bəma, diŋj ká be Mbok Ndíndí ane ngátí bhe abhiki fu ndú nkaysi bak-

wəjwanj, ¹²abhíki fu ntá nkwa, ne yě nkwaŋwanj abhiki təj me. Mbəj Yesu Kristo ke ákú mendíj yə. ¹³Bəghok enyú nepém ena nechí nyaka mpok mékəjə bepiŋj bo Israel, bəghók ndu nchí chye nyaka bənkwa Mandem beyá esəjəri, nnu nəkə be nnánj nkwə wap. ¹⁴Nchí nu nyaka tontó békəjə bepiŋ abhen bachímbi bha. Ne nchí koŋo nyaka mbi Mandem bo Israel ne nti ena nenkem, kpát ncha bo Israel báchák abhen ekaká nebhe eya.

¹⁵Ke Mandem anáj ayap nyaka me te ndú mpok ane bábhíki re bhe me. Ayap me éti berindu ebhi, abhiŋi me be mbak mməbetok ayi. ¹⁶Abhəj maŋák beku mendíj Móywi, be mbəj mbi beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel. Ákú nók nɔ, mbíki rəj ntá yě mmu be anchye me manie. ¹⁷Yě chí Yerúsalem mbíki ko ndək beghə bo abhen báyambi bebhak bənto ke mətwə ansem. Ndəkəjə tée atú Arébia, ke étaré nók, mpetnsem Damáskos.

¹⁸Éfuéré nók mamié arat, ndək Yerúsalem beghə Píta. Mbak ne yí ndu manywəp nekú. ¹⁹Nke ghə yě munto achak are, ébhíki fuét Jems, maŋo Yesu Acha. ²⁰Enyiŋ ene mésiŋ ntá yeka echí tetep. Mandem aríj be mpu sənse. ²¹Mfá nók Yerúsalem, ndək nkó atú Síria ne atú Silísha nkwə. ²²Bə bənkwa Kristo atú Judéya bábhiki re ghə nyaka me ne amík. ²³Bəghok nyaka ghok meniŋ ebhen bo bərəm éti ya be, “Mmú nyaka áchyə bhese esəjəri, arəbhe ghati chí bo be mbák mmu ásíkiŋti ne Yesu Kristo, Mandem əpeme yi, ené nkúbhé nesikiŋti ne Kristo ke yi ánu nyaka béchəjti.” ²⁴Ekú bo bare biti Mandem éti ya.

Pól atemeri bənto abhen Yerúsalem

2 Éfuéré nók mamié byo ne anwi, mpet nkó ndək Yerúsalem ne Banábas. Nsət Táytos sérók ne yi. ²Ndək

mbɔ enyũ Mandem akũ nyaka mendĩnjĩ be mbɔnj bérɔnj aré. Ngáká nókó are, me ne bɔbati séchókó ansem ansem, nkũ bɔ mándĩnjĩ Mbok Ndĩndĩ ane méghàti bo abhen bápú bo Israel. Nkũ nɔ be betik ebhen mēkũ ne ebhen mbúét beku beke bhak ndéndem. ³Táyɔɔs mmu ákò ne me abhak mmu Griik. Yé nɔ, báke te mbɔnj kákáti be mánsíep yi. ⁴Ke bɔ nse bachwe ndu nkwo bakoŋo Yesu ansem ansem mánjaŋa nɔkɔ be mansyep yi. Mánóne báchwe ndu nkwo ywese ndu begħɔ enyu sébhóŋj nganganj amfäy bebhé bo Israel, ndu sebhare mmuet ne Yesu Kristo. Báyaŋ nyaka be sémpétnsem ndu kesem antene bebhé bo Israel. ⁵Séke chye bhɔ mbi ye mandú. Séke yáŋ be bɔ manchɔŋti tetep ane Mbok Ndĩndĩ, tēndu bábhóŋj berɔnj ambi menoko yɔ. ⁶Mbák chí bo abhen báyábhé bé mámbák bɔbati ntá bɔnkwo, betanj ebhap bebhiki bhɔnj yēnyij beku ne me. Mandem ápú tɔŋ kérinjámík. Bɔ bábhíkí tɔŋ me yēnyij ekɔ mémáka ndũ Mbok Ndĩndĩ ane méghàti bhɔ. ⁷Bághó be tetep, Mandem ke afyé Mbok Ndĩndĩ amɔya be ngati bo abhen bápú bo Israel, nkúbhé mbɔ enyũ yi aku ne Píta be yi angati Mbok Ndĩndĩ ntá bo Israel. ⁸Nkúbhé mmu ane áchyé Píta betanj beku betik ebhen ntá bo Israel, ke áchyé me nkwo betanj, beku bɔ ntá abhen bápú bo Israel. ⁹Jems ne Píta ne Jɔn báchí nyaka mbɔ bekwap nenti bɔnkwo. Bághó nɔkɔ bé Mandem afyé betik ebhen amɔya tetep, bákáka me ne Banábas ne amɔ ndu bétɔnj bé besé ne bhɔ sechi eyɔŋ émɔt. Séka ne bhɔ bé me ne Banábas sebhɔnj bérɔnj ntá bo abhen bápú bo Israel ne Mbok Ndĩndĩ, bɔ mándɔk ntá bo Israel. ¹⁰Enyij émɔt ke baghati bese, nɔ chi be, seke ghokontik bechye nɔkɔ nekwak ntá bachébhébhɔ abhen Yerúsalem, nkúbhé enyij ene echi nyaka me anti béku.

Pól aji Píta amem etɔk Antiok

¹¹Píta átwó nókó Antiok, nji yi besí bhi mbɔnyune akũ nyaka enyij ene epu chak. ¹²Mpok yí áyámbi átwó, are nyíé nenyíé ne bo abhen bápú bo Israel. Ke bo abhen Jems átó bátwó nókó, abho beya mmuet ansem, akepere nyíé nenyíé ne bo abhen bapu bo Israel, ndu áchay nkwo bo abhen bárēm be babhɔnj besyep yēntiki nkoŋo Yesu ane apu mmu Israel. ¹³Bo Israel bachak abhen bachi bakoŋo Yesu babho beku betábhá mbɔ Píta, enyu ené, yé chi Banábas nkwo akú enyumɔt mbɔ bhɔ. ¹⁴Ke ngó nókó be bápú kɔ ndɔŋ amɔt ne tetep ane achi ndu Mbok Ndĩndĩ, mfate ngati Píta besí bhap mankem be, “Mbák wɔ mmu Israel žkũ mbɔ mmu ane apu mmu Israel, ndaká yi ónũ beku bo abhen bápú bo Israel mámbák mbɔ bo Israel?”

Neka enen mmu abhɔŋ ne Yesu ke néku mámpeme yi

¹⁵Besé babhɔnj séchí bo Israel, bɔtayese nkwo bo Israel. Sépú bo abhen bápú bo Israel, bɔ bhɔ bo bárēm be báchi bɔ bebú. ¹⁶Yé nɔ, bese bo Israel sériŋi be puyé bebhure bebhé bo Israel ke ákũ mmu ambak chak besí Mandem, chi besíki ntí ne Yesu Kristo. Yé chi bese sénókó Yesu Kristo be Mandem ansɔt bese mbɔ bo abhen bachi chak éti neka enese ne Kristo, puyé chi éti sébhure bebhé. Echi enyu eyɔ mbɔnyune, bebhure bebhé apú kũ yé mmu ambak chak besí Mandem. ¹⁷Mbák ndu séyaŋ bebhak chak besí Mandem ke sébháré mmuet ne Kristo, ke émfakari be bese babhɔnj sékũ bebú, nɔ Kristo á-tó bhese ndũ bebú ke? Wáwák! ¹⁸Ke mbák mpétnsem ndũ menyij ebhen nnáj ndó, nɔ nchí mbɔŋ mmu bebú. ¹⁹Mbák chí me, beyijĩ bebhé Moses ndɔp chí ngú, mbɔnyune bebhíkí pere bhɔnj yēnyij beku ne me. Éfákári enyu eyɔ bé mbák nepém besí Mandem. ²⁰Bágó me ndũ

ekotákátí ne Kristo. Néne, nepém ena fá amík puyé ena, chi éné Kristo mmu achi ne me. Ne nepém ena néne chi enen Mmo Mandem mmu akon me, achye nepém eni éti ya ndu mbónj neka ne yi. ²¹Mpu sot berindu Mandem mbo be bépú yényinj, mbonyune mbák mmu ábhák chak besí Mandem chi ndu yi ákoŋo bebhé, no newú Kristo agu néchí ndéndem!

Bě bo Galéshia, bechiŋti bho

3 Bě bo Galéshia, bechiŋti bho! Agha ányié bhe ne epem aku máném ebhi? Pú nku báriŋi Yesu Kristo mbo be ntōŋ be kpoŋoroŋ ndu yi ágú amfay ekotákátí? ²Dš ká mbep be enyinj ene émot. Mandem achye bhe Efónó Bedyere chi éti bābhūre bebhé ke chi ndu bāghókó Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne mánókó? ³Ndu bāre chiŋti no? Bābho bekoŋo Kristo ndu betāŋ Efónó Bedyere, néne, barōbhe yaŋ bēwénti chi ndū betāŋ ebheka babhōŋ ⁴Beyā besōŋri ebhen bāghò éti Mbok Ndíndí mémbák ndéndemé? Mbákí ka be bechi nyaka chi ndéndem. ⁵Mandem mmu áchyé Efónó Bedyere ne ákù menyinj maknkay nenti eneka, ákù no chi éti bābhūre bebhé Moses ke? Ke chi ndū bāghókó Mbok Ndíndí ne mánókó? ⁶Echí mbo enyū Ekáti Mandem érēm be Ábraham anókó nyaka Mandem, ne éti eyō, Mandem asot yi be achi chak besí bhi. ⁷Séghó ye be bo abhen bābhōŋj neka ne Mandem ke bāchí bebhárēbho Ábraham. ⁸Ne Ekáti Mandem enaŋ erem nyaka tesáy bé chōŋ Mandem anku bo abhen bápú bo Israel mām bak chak besí ebhi mbonyune bābhōŋj neka ne yi. Ekáti Mandem épēt érēm be Mandem aghati nyaka Mbok Ndíndí ntá Ábraham be, “Éti ye, chōŋ njet manerékere bhō mmik ankem.” ⁹No ke echi be Mandem áyet yéntiki mmu ane ábhōŋj neka ne Kristo, nkúbhé mbo enyū yi áyéré nyaka Ábraham ndu yi ábhōŋj neka ne yi.

¹⁰Mbák chi bo abhen bákàysi be bebhūre bebhé bo Israel ke ákù bo mām bák chak besí Mandem, eyak echi ne bhō, nkúbhé mbo enyū Ekáti Mandem érēm be, “Eyak echi ne yéntiki mmu ane ápú bhūere bebhé menkem ebhen béchí amem Ekáti Mandem.” ¹¹Néne, echí kpoŋoroŋ be yé mmu ápú kway bebhak chak besí Mandem éti yi ábhūre bebhé. Ekáti Mandem érēm be, “Mmu ane achi chak besí Mandem éti yí ábhōŋj neka ne Kristo, ábhōŋj nepém.” ¹²Bebhé bebhiki bhōŋ yé enyinj beku ne neka enen mmu ábhōŋj ne Kristo. Ebhé Moses érēm mbo enyū basiŋi be, “Mmu ane ábhūre bebhé, ábhōŋj nepém éti yō.” ¹³Kristo aku bhese aféré ndū eyak ene echi ne bo abhen bápú bhūere bebhé menkem. Aku no ndu ásóré ntemsi bebú ebhese. Ébhak mbo enyū Ekáti Mandem érēm be, “Eyak echi ne mmu ane ágú ndū ekotákátí.” ¹⁴Yesu Kristo aku no be áfók ane Mandem afyé nyaka bariēp bechye Ábraham, ámbák ne bo abhen bápú bo Israel, ndu bābhárē mmuet ne yi, ne bé Mandem anchye bese Efónó Bedyere nyaka yi afyé bariēp béchyé éti neka enese.

Ebhé épú yibhiri bariēp Mandem

¹⁵Bōma, sénsot eriŋ ndu nepém enen bo abhen fá amík. Mbák bo bati apay manka beku enyinj, mányu nku, yé mmu ápú kway beway nku yō, ne mmu ápú kway memaka enyinj echak aré, tēndu manyu nku. ¹⁶No ke échí ne nku ane Mandem anyū nyaka ne Ábraham. Mandem afyé Ábraham ne ebhárē mōywi bariēp. Ekáti Mandem epú rem be Mandem afyé nyaka yi ne bebhárē bōbhi bariēp, betōŋ be báya, ke ntá yi ne ebhárē mōywi, betōŋ be chi amot. Ebhárēmō wu chí Kristo. ¹⁷Enyinj ene méyāŋ mājwimem chi be Mandem anaŋ anyu nyaka nku ne Ábraham, ke éfuéré nókó mamié besa esa nsem amot nsem byo, achye bo Israel ebhé. Bebhé bhō

bebhiki bhɔŋ yě betəŋ ndu beway nku ane Mandem anyu ne Ábraham, be bariep amen yi afyé nyaka ake pere tée. ¹⁸Mbo Mandem áchyé bo akap chi éti bábhàre bebhé, mbə apú koŋo chi bariep ami ndu akap ane yi áchyè bo. Ke chi éti bariep ami ntá Ábraham ke yi áchyé nyaka akap wu. ¹⁹Ndu echi nɔ, ndaká yi Mandem achye ye bebhé? Achyé bebhé be ménkú bese sendiŋi enyú bebú bechi. Ne bebhé bebhɔŋ nyaka bebhak chi ndu mandú mpok, menoŋ netwɔ ane ebháremɔ Ábraham. Ntá yi ke Mandem afyé nyaka bariep bechye akap wu. Mandem achye nyaka bebhé ntá boángel be mansot mantwɔ ne bho, nkwaŋwaŋ abhak nenti Mandem ne bɔ mmik. ²⁰Berem be mmu achi nenti bho, áɔɔŋ be bakwɔ bho achi apay ane yi áté nenti enap. Ke mpok Mandem afyé bariep ntá Ábraham, abhak chi aywínti.

Nti ane Mandem achye Bebhé

²¹Eyo étɔŋ be esɔŋɔri échí nenti bebhé Mandem ne bariep Mandem ke? Wáwák! Mbo bachye bo ebhé ené éku mmu ámbɔŋ nepém mbák ábhàre yɔ, mbə bebhàre bebhé ákà mmu ambak chak besí Mandem. ²²Ke Ekáti Mandem érèm be mmik nkem achi antene kesemé bebú. Echi ye be, ndiere bo abhen babhɔŋo neka ne Yesu Kristo ke bákway bebhɔŋ menyiŋ ebhen Mandem afyé nyaka bariep bechye ntá bo abhen mánókó Yesu Kristo.

²³Mpok apéré ghaka ane bákú séríŋi be mmu abhɔŋ besiki nti ne Kristo ke ambak chak besí Mandem, sechi nyaka antené bebhé, sébhak mbo bo abhen báfyé ekerékenɔŋ. ²⁴Bebhé ke béchí yě nyaka mbo mmü ane ábhàbheri, ányure nɔkɔ bhese, kpate mpok ane Kristo átwɔ, be sénkwáy bebhak chak besí Mandem éti sésiki nti ne yi. ²⁵Néne, ené sésíki nti ne Kristo bebhé bépú mbo mmu ane ábhàbheri, anyure nɔkɔ bhese. ²⁶Éti básiki nti ne Yesu Kristo, be mankem bärɔp chí

bɔ Mandem. ²⁷Yéntiki mmu ane bájwífi yi be ambat mmuet ne Kristo arɔp chí mbo Kristo, ndu asɔré epiŋi Kristo. ²⁸Yě mmu achí chi mmu Israel ye ápú, yě mmu achí chí nsem ye mómik, ye chí ngɔré ye mbakanem, be mankem abhen babháre mmuet ne Yesu Kristo bärɔp chí enyu émɔt. ²⁹Ne ndu báchi bo Kristo, báchi ye bebhàrébho Ábraham, ne chɔŋ mányíé menyiŋ ebhen Mandem afyé bariep béchyé bebhàrébho Ábraham.

4 Enyiŋ ene méyàŋ be mándiŋi chí be mmɔ ane ábhɔŋɔ ményíé menyiŋ é-táyi achi enyu émɔt ne nsem mpok yi abhúét chí mónkwɛn, yěndu menyiŋ étáyi menkem chí ebhi. ²Mpok yɔ, bo báchák ke mánè yi, mambabheri nɔkɔ menyiŋ ebhi, kpáte mpok étáyi afyé ankwáy. ³Nɔ ke echi ne bese nkwo. Mpok sébhíki riŋi nyaka baraka Mandem, sébhák basem antené befóŋó ebhen bebhɔŋo betəŋ fá mmik. ⁴Ke mpok ane Mandem afyé bariep ákwáy nókɔ, ató Móywi be antwɔ fá amik. Ngɔré abhé yi, ne abhak antené bebhé bo Israel. ⁵Atwɔ enyu eyɔ beku bo abhen bachi nyaka antené bebhé, be Mandem ansot bese mbo bɔbhi. ⁶Ne ndu bärɔbhe chi bɔbhi, Mandem ató Efóŋó Móywi be ambak amem batí yese, ne yi Ákwák bhese sembíŋi nókɔ Mandem be, “Éta, Étaya!” ⁷Mandem akú ye be bápét bápú basem, bärɔp chí bɔ. Ne těndu yi asɔre bhe be mambák bɔbhi, chɔŋ anchye bhe menyiŋ ebhen yi afyé nyaka bariep bechye bɔbhi.

Pól ábhɔŋ nti ne bo Galéshia

⁸Mpok bábhíki re riŋi Mandem, bábhak ndü kesemé menyiŋ ebhen bechi chí bɔmandem nsé. ⁹Ke néne, ené mánəŋ bäríŋi Mandem, ne mbɔŋ enyiŋ ené mbɔŋɔ berem chi be, néne, ené Mandem áríŋi bhe, ná bákway bepet bebhak basem ntá befóŋó ebhen bebhɔŋo betəŋ fá amik, ené mbɔŋ betəŋ ebhap bépú yěnyiŋ, ne bepú kway bekwak bhe?

¹⁰ Bǎyĩŋi eno nywɔp, mǎnsɔt be nywɔb-hé negho. Mǎnjĩŋi awũ ntaŋ, mǎnsɔt be ntaŋ agho. Mǎnjĩŋi ayɔ mpok, mǎnsɔt be mpok epǎ egho. Ne enɔ mmíé, mǎnsɔt be mmíé negho. ¹¹ Ndu bǎkù nɔ, mbɔŋ becháy mbɔnyune echi mbo be betik ebhen nku bekwak bhe bechi chi ndéndem. ¹² Bǔma, nchí ník be mmæt be mǎmbák mbo me mbɔnyune ndɔp chí mbo bhe. Bǎbhíkí kú me bebú. ¹³ Bǎriŋi bé ndú ndɔŋ ane mbi, neme ke nekú ngati bhe Mbok Ndíndí. ¹⁴ Ne yéndu neme ena nɛchye nyaka bhe beyǎ esɔŋɔri, bǎbhíkí byak me. Bǎsyepi me mbo ángel Mandem, mbo be nchí chi Yesu Kristo. ¹⁵ Ndú manywɔp ayɔ, bǎbhɔŋ nyaka beyǎ maŋák. Yi éfákári ne maŋák amen bǎbhɔŋɔ nyaka? Ndíŋi sayri be yé ngati nyaka bhe chi be mǎmpóŋórí amík ayeka mǎnchye me bǎkú nɔ. ¹⁶ Ndɔp ye chi mǔmpap ayweka ndu ngátí bhe menyĩŋ ebhen bechi tetep ke? ¹⁷ Bǔbhɔ bákù yéntíkí enyĩŋ ndu beyibhiri bati yeka be mǎnkóŋó bhó, ke bǎbhíkí bhɔŋ erítí nkaysi. Báyàn chi beku mǎndɔ bhese mǎnkoŋo bhɔ. ¹⁸ Mbák bǎtɔŋ ekɔŋ ne bati ane bebú bepu aré, mbák bǎkù nɔ ne erítí nkaysi, kú ka nɔ mpoknkem, puyé chi ndyere ndú mpok ane nchi ne bhe. ¹⁹ Bǔbha, mpet nchí mbo ngɔré ane ándɔŋsi, ne mpu rɔ beghok bebe kpáte mǎmbɔŋ epĩŋi Kristo. ²⁰ Mbɔŋ nti bebhak awu ne bhe néne be ndíŋi enyu nchí ghati bhe menyĩŋ ebhen, mbɔnyune mbíkí riŋi mbɔŋ enyĩŋ berem.

Mmɔ Sará achi nyaka kekúri ne ane Hága

²¹ Ghati ká me, be bo báyàn be bebhé membɔŋ betaŋ amfay yeka, bǎpú ghok enyĩŋ ene ebhé érèm-ɛ? ²² Ekáti Mandem érèm be Abraham abhɔŋ nyaka bǔbbabhakanem bati apay. Amɔt abhak mmɔ nsem, achak abhak mmɔ ngɔré ane ápú nsem. ²³ Bǎbhé mmɔ ngɔré nsem mbo yéntíkí mmu achak. Mmɔ ngɔré ane

ápú nsem, bǎbhé yi chi bekoŋo bariep Mandem afyé nyaka ne Abraham. ²⁴ Enyĩŋ ene efakari nyaka étɔŋ bhese be baghɔré abhɔ bati apay bate ndú nku epay. Amɔt afú amfay njie Sináy. Nku yɔ ate ndu ntí Hága, mmu abhé bɔ abhen bǎchí ndú kesem. ²⁵ Hága chi njie Sináy amem etɔk Arébia. Ne Hága até mbo Yerúsalem ane manywɔp ane echɔŋ, mbɔnyune achi nyaka ndú kesem ne bǔbhi. ²⁶ Ke Yerúsalem ane amfay apú ndu kesem ne yi ke achi máyese. ²⁷ Echi mbo enyú Ekáti Mandem érèm be, “Wɔ, nkongɔré, wɔ mmu ɔpú bhe, bóŋ maŋák. Nnɔ ane ápú bhɔŋ bebé nebhe, kway ne maŋák, mbɔnyune ngɔré ane bárɔ ndu nebhay, bǔbhi baya bacha. Abhen ngɔré ane abhay nném.”

²⁸ Bǔma, bǎchi ye bɔ Mandem chí mbɔnyune Mandem afyé nyaka bariep be chɔŋ mǎmbak bǔbhi. Échí nkúbhé mbo enyú yi afyé nyaka bariep be chɔŋ Abraham ambóŋ Áisek. ²⁹ Nkúbhé mbo enyú echi nyaka mpok eyɔ, mmɔ ane bǎbhé mbo yéntíkí mmu achak áchye nyaka mmɔ ane bǎbhé ndú betaŋ Éfóŋó Mandem esɔŋɔri. Enyu eyɔ ke echi néne. ³⁰ Ke Ekáti Mandem érèm be yi? Érèm be, “Bók ngɔré ane achi nsem ne mɔywi, mbɔnyune mmɔ nsem ápú kwáy menyie menyĩŋ étáyí ne mmɔ ngɔré ane ápú nsem.” ³¹ Bǔma, bese sépú ye bǔ ngɔré ane achí nsem, sechi chi bǔ ngɔré ane apu nsem.

Bakoŋo Yesu báképere bhak basem

5 Kristo aféré bese ndú kesem be séképere bhak basem. Tě ye ka kpírí ne bákero yé mmu anku mǎmpetnsem ndú kesem. ² Ghók ká, me Pǔl nchí ghati bhe be mbák mǎnka be mansyep bhe ne nkaysi be eyɔ éku mǎmbak chak besí Mandem, nɔ enyĩŋ ene Kristo ákú ntá yeka epu yényĩŋ. ³ Mpet nchí semti be

be yě agha ane aka be mansyep yi abhōj bebhūere bebhé menkem. ⁴Nkwō yweka ane bákàysi be bebhūere bebhé bo Israel ke āku bō mambak chak besí Mandem babhōj berinjī be báfap mmuet ne Kristo. Báfere mmuet ndū berīndu Mandem. ⁵Mbák chi bese, sébhaka nti be chōj Mandem anku bese sembak chak besí bhi ěti sésíkí nti ne Kristo. Enyij eyō ke sēndōj ndu betāj Efōjō Bedyere. ⁶Mmu ane ábháré mmuet ne Kristo, ye basyep yi syep, ye bábhiki syep, eyō ebhiki bhōj yěnyij beku. Nném enyij chí be mmu ántōj be yi asíkí nti ne Yesu Kristo ndu yi ákōj bo. ⁷Bākū nyaka sayri. Agha áchére bhe mbi be báképere kojō menyij ebhen bechi tetep? ⁸Puyě mmu ane ábhíjī bhe ke afyé betāj be mánkū nō. ⁹Mandu yís āku fláwa ane bábáy ndū ete ánkó nkem. ¹⁰Ndu sebhare mmuet ne Yesu Kristo Acha, dijí ká sayri be bábhōj bekojō chí nkaysi aya, puyě achak. Mmu ane afyé be ebyōk anti, ntemsi Mandem ábhák ne yi, ye yi achi agha! ¹¹Bōma, mbák chi me, mbō mbuét beghati bho be babhōj besyep mmu ke yi ambak chak besí Mandem, mbū bo Israel báchyè me esōjōri ndaká yi? Mbú mbok newú Yesu ndu ekotákátí apu chyē bo Israel esōjōri. ¹²Ntá bo abhen báchyè nō bhe esōjōri ndu báté be bábhōj besyep mmu ke ambak chak besí Mandem, mēyān be mámpkík mángak mmuet eyap. ¹³Bōma, mbák chi bhe, Mandem abhíjī be be báképere bhak basem anten bebhé, ke nefere ane bafere bhe ndū kesem áké bhak enyij ene ékū mánkáysi be bákway beku menyij ebhen mmuet nkwa áyān mmu anku. Enyij ene bábhōjō beku chí bekwak bati ndū ekōj. ¹⁴Bebhé menkem bechem ndu ebhé émot ene epōkō bō, ne yō erem be, “Kōj yěntíki mmu mbō mmuet ye.” ¹⁵Ke mbák bākū chi mbō nyābhi ené énemti, endakati nōkō bati, sōt ka mpok be báké bho beway bati.

Nkaysi nkwa apú enyumōt ne ane Efōjō Bedyere

¹⁶Enyij ene nchí ghati ye bhe chí be dō ká Efōjō Bedyere anja nōkō bhe mbi, ne báké kú chí menyij ebhen mmuet nkwa ájwaka be yi anku. ¹⁷Menyij ebhen mmuet nkwa ájwaka be bo manku bépú kō ndōj amōt ne menyij ebhen Efōjō Bedyere áyān bo manku, ne enyumōt ke echi be menyij ebhen Efōjō Bedyere áyān bo manku bépú kō ndōj amōt ne bebéptí menyij ebhen mmuet nkwa ájwaka be mmu anku. Menyij ebhen bepāy bepū kō ekak émot, ne ěti yō ke bāpú kway beku menyij ebhen bábhōjō nti beku. ¹⁸Ke mbák Efōjō Bedyere áyā bhe mbi, nō bāpū antenē bebhé.

¹⁹Menyij ebhen mmuet nkwa átō mmu anku bépú bhese. Bechi chí bebú kebhré, ne bepō nkaysi ndu baraká kebhré ne méjwāka ndū baraká kebhré. ²⁰Menyij bechak chí bekojō bōmandem nsé, ne baraká babú, ne bepāp bati, ne bétānjá, ne mpabhamík, ne bebenti, ne nkaysi ane mmu abhōj chí ndyere ěti mmuet eyi, ne békōre mmuet ndū bakwó, ne epij ákóré, ²¹ne bebhōj amík abúabu ne bati, ne bekwen mmém, ne bepā ebhen bétō bo ndū epúsí, ne menyij bechak mbō ebhō. Nchí ya be batú mbō enyu esí bé, bo abhen bākū menyū menyij ebhen bāpú kway bebhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti ne Mandem.

²²Ke epij ené Efōjō Bedyere áchyē mmu chí epij ené ékū yi ambōj ekōj ne bati, ne ambōj mañák, ne kpák, ne ekébhénti, ne berínti, ne ambōj erítí nti, ne ambak mmu tetep, ²³ne yi kebhak gum gum, ne nekémémuet. Yě ebhé epu ené ékaj bo báké kú menyij ebhen. ²⁴Ne bo Yesu Kristo mánanj báfere ntí ndū bebéptí menyij ebhen bō májwāka nyaka beku. Echi mbō be bāgo mmuet nkwa ne menyij ebhen yō áyān mmu anku ndu ekotákátí. ²⁵Tēndu Efōjō Bedyere

ke áchyé bese nepém enen sébhónǝ néne, sebhónǝ berǝ yi ámbónǝ betañ ndũ nepém enese. ²⁶ Bǝma, yě mmu ake yonǝ mmuet. Mmu áké yǝkǝ nti, ne mmu ake yinjǝ nti ne amík abúabu.

Enyinj ene mmu ápi ke yi ághem

6 Bǝma, be bho Éfónǝ Bedyere achi ne bhe, mbák mǎngǝ ndũ mmu ákũ bebú, kwák ká yí peti be ampɛtnsem ndũ mbi Mandem. Ne ndũ bákũ nǝ, sǝt ká mpok be be babhónǝ báke kwen ndũ nemǝ. ² Pǝkǝ nǝkǝ ká batu bati. Mbák mǎnkũ nǝ, nǝ bábhũre ebhé Kristo. ³ Mbák mmu akaysi be achi mǎngo, ené yi apú yěnyinj, árwǝ chi mmuet. ⁴ Yěntiki mmu ánjínǝ menyinj ebhen yi ákũ, ne mmu ane ákũ sayri áǝk ne mmuet eyi, kebhak be áyènti mmuet ne mmũ achak. ⁵ Yěntiki mmu abhónǝ békũ chi ebhi betik ebhen Mandem achye yi ankũ.

⁶ Mmu ane bátǝnj yi Éyǝnj Mandem abhónǝ bechye mmu ane átǝnj yi aywi ákǝré berítǝ menyinj ebhen yi ábhónǝ. ⁷ Mmu áké rǝwǝ mmuet, yě mmu apú kwáy berwǝ Mandem. Enyinj ené mmu ápi, yǝ ke yi aghem. ⁸ Mmu ane ápi chi menyinj ebhen bechye mmuet yi maǝk, ághem chi newú. Ke mmu ane ákũ menyinj ebhen Éfónǝ Mandem áyǝnj yi ankũ ághem nepém enen nebhiki bhónǝ ngwenti. ⁹ Séké pǝp ye bekũ beri mbonyune, mbák sebhiki fere amǝ, mpok ánkwáy, chónǝ

séngem erítǝ mbwǝt. ¹⁰ Ndu echi nǝ, yěntiki mpok ane sébhónǝ mbi, senkũ yěntiki mmu beri, sayri sayri, bati bǝnkwǝ.

Bakak ne ngwenti manie

¹¹ Ghǝ ká beremé basiǝ amen nsǝré besiǝ ekátǝ ene ntá yeka ne awǝ awa membónǝ. ¹² Bo abhen báyǝnj bekũ be yěntiki mmu ambónǝ maǝk ne bho ke báfyé betañ be mansyep bhe. Bákũ nǝ ndu bápú yaǝ be bo Israel mǎnchye bho esǝnjǝri bé bághàti bo bé newú Kristo ndũ ekotákátǝ ke népeme mmu. ¹³ Bo abhen basyephe bho bápú bhũere mbónǝ bebhé menkem. Ke báyǝnj besyep bhe be mámpányu bé báchi bakoǝo bhap. ¹⁴ Ke Mandem akeka bé mpányu éti enyinj echak ébhíkífuét chi éti newú Yesu Kristo Acha ndu ekotákátǝ. Éti newú Yesu ndu ekotákátǝ. Menyinjǝ mmik berǝp ntá ya chi mbǝ begú menyinj, ne me ndǝp chi mbǝ ngú ntá menyinjǝ mmik. ¹⁵ Yě básyep mmu syep, yě babhiki syep, ebhiki bhónǝ yěnyinj bekũ. Nném enyinj chi bé sembak bǝ bakǝ. ¹⁶ Kpák ambak ne bhe, ntínso Mandem némbak ne bǝ Mandem mankem abhen bákǝnj ebhé ekǝ ene. ¹⁷ Bebho echónǝ, yě mmu áképere chye me esǝnjǝri mbonyune beriǝ ebhen bechi me amuet bétǝnj be nchí mmu Yesu. ¹⁸ Bǝma, berǝndu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti P̄l ntá

Nkwɔ Efesɔs

Ekáti ene P̄l asíjǎ ntá bõnkwo abhen Éfesɔs

1 Me P̄l, müntó Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene.

Nchí siŋ ntá yeka bo Mandem abhen bãbhùre bariɛp ndũ Mandem áchémé bhe ne Yesu Kristo. ²Mandem Étayese ne Acha yese Yesu Kristo mántónj be berĩndu, mánychye be kpák.

Enyu Mandem áyèt bese ndũ sébhárémuet ne Yesu

³Sémbítí Mandem Mmu achi Chi Yesu Kristo Acha ywese. Yi achyé bhese yěntiki áfók ané áfú amfay ndũ nebhuet ane yi achi Mfɔ aré, mbɔnyune ábhat bhese ne Kristo. ⁴Mandem ápéré ghoko mmik, anánj ayap nyaka bhese ndu áchémé bhese ne Kristo, be sémbák nyánjá, keb-hónj bekwéné besí bhi. ⁵Ndu ákónj bhese, anánj atí nyaka be sémfúét ntá Yesu Kristo sembak bõbhi. Aku nɔ bekoŋo enyiŋ ene yi átí nyaka beku, ⁶be sémbítí yi éti beyá berĩndu ebhen yi átónj bhese ndéndem, ndu ábháré bhese ne Mýwi mmu yi akɔŋ tontó. ⁷Mandem aku bhese ne manonj Kristo aféré ndũ kesem ndu ábháré bhese ne Kristo. Ne afónórí bhese ndũ sépú bhuere bebhé. Aku nɔ bekoŋo enyũ yi átónj bhese beyá berĩndu ⁸ebhen yi áre tɔŋ bhese, aku nkwo be sémbónj neriŋĩndak nenkem ne nejwĩmem nenkem. ⁹Enyiŋ ene yi átí nyaka beku ené sébhíkíre riŋi nyaka, atí beku yɔ befæt ndu menyiŋ ebhen Kristo ákú. ¹⁰Enyiŋ eyɔ nɔ Mandem atí beku echi nyaka be mpok anánj ánkway, yi áchem menyiŋ menkem, ebhen amfay ne ebhen fá amik, amfyé amɔ Kristo. ¹¹Mandem

ákú yěntiki enyiŋ mbo enyũ yi átí beku. Ayap bhese tentep ndu ákónj nyaka beku nɔ, bé sémbák bõbhi ndũ yi ábháré bhese ne Kristo mbɔnyune yi ákú menyiŋ ebhen yi átí nyaka beku bekoŋo menyiŋ ebhen yi áyàn beku. ¹²Besé bho séyámbi bebhaka nti ne Kristo sebhoŋ beku bo mámbítí yi éti keném eki. ¹³Echi enyumot ne bhe nkwo. Mánánj bãghok eyonj ene echi tɛtɛp, ne chí Mbok Ndíndí be Mandem ápeme chonj bhe, ne mánókó Kristo. Mpok ane mánókó, Mandem achye bhe Éfónó Bedyere mbo sebhanj ndu betonj be bãchi bõbhi nkúbhé mbo enyu yi afyé nyaka bariɛp be áku. ¹⁴Achyé bhese Éfónó Bedyere mmu yi áchyé bõbhi. Éti yɔ, sériŋi be Mandem áfere chonj bese mankem bo séchí bõbhi ndũ kesem. Ene ékú bo báre bití Mandem ndũ betanj ebhi beyá becha.

P̄l ánikmuet éti bõnkwo abhen Éfesɔs

¹⁵Te mpok ane njámbi ngoko be bãsíki nti ne Yesu Acha ne bé bákɔŋ bo Mandem mankem, ¹⁶mbíkí rɔ bekaka Mandem éti yeka ndũ mpok ane mēnikmuet. ¹⁷Mēnikmuet ntá Mandem mmu ábhónj betanj menkem. Achi Mandem Yesu Kristo Acha ywese. Achi nkwo Étayi. Mēnikmuet be yi anchye bhe Éfónó yi mmu ákú mánđiŋi Mandem mándɔk nɔkɔ chi ambi. ¹⁸Mēnikmuet be yi ánéné batí yeka sayri enyu ené báriŋi maném menyiŋ ebhen bãbháká nti are be chonj yi anku ntá bo abhen yi ábhíjǎ. Nchí yanj be mánđiŋi beyá áfók ane yi afyé bariɛp ndu beku maném menyiŋ ntá bo abhen bachi abhi. ¹⁹Mēnikmuet be mánđiŋi enyũ betanj ebhi beyá enyũ ené sepú kway beyenti bhɔ. Beyá ndu bekwak bhese bho sénókó yi. Betanj ebhi bhɔ beyá tontó. ²⁰Ne nkúbhé betanj ebhen ke Mandem ákú nyaka Yesu ápérensem ndũ nepém achɔkɔ ebhé awónem ywi awu amfay ndũ nebhuet ane Kristo achi are mbo Mfɔ. ²¹Aré, abhónj betanj

amfäy boängel mankem ne bafö bhap, ne amfäy yëntiki enyij ene ébhónj betañ awu amfay ne fá amik. Abhónj betañ amfäy bafö mankem, abhen bakwängwanj ne abhen bachi befónj nkwö amfäy bo abhen bächí ndü neḡokómik enen mfay enen nétwö. ²²Afyé menyij menkem amó yi be ndü ákú yi mmu abhónj betañ amfay yëntiki enyij, ámbák münti ntá bönkwo. ²³Ne bönkwo mankem bächí mmuet Yesu. Amuet bönkwo ke bágho berí Kristo menkem ne mbák chi Kristo, amuere-yi ke bo bágho berí Mandem.

Mandem áchyè nepém neko ntá bo Kristo

2 Ndü mpok ane afuéré ansem, báchi nyaka mbo bawú besí Mandem mbonyune bápú bhüere nyaka bebhé Mandem éti beyä bebú ebheka. ²Mpok yo, bepij ebheka bebhak chi ebhen bö mmik ne mánkoḡo nõko chi mfo befónj bebúbebu ane, néne, abhónj betañ ndü bepijí bho. Mfo befónj wu ákém batí bo abhen bátàngti ne Mandem. ³Bese mankem nkwö sékú nyaka mbo bho, sénkoḡo nõko chi bebéptí menyij ebhen mmuet eyese ne batí yese áḡwàka be senku. Ndü ntee ayese yo, Mandem abhónj nyaka bechye bhese ntémsí mbo yëntiki mmu achak ndu ábé nyaka ntí tontó éti bebú. ⁴Ke ntínso Mandem neya tontó. Atónj ye bhese chi ekónj eyi ene éyá échá. ⁵Ne yé chi mpok ane séchí nyaka mbo bawú éti sepu bhüere bebhé Mandem, yí aku sébhak nepém chéchem ne Kristo mmu ápérénsem ndü nepém. Bekoḡo beríndu ebhi ké yi ápémé bhé. ⁶Ndu Mandem ábháre bhese ne Yesu Kristo, yí aku sépetnsem ndü nepém ne yi. Ne aku séchókó ne Kristo amfay ndü nebhuet ane yi achi Mfo. ⁷Ákú bhese beyä berí enyu yo befuet ndü enyij ene

Yesu Kristo ákú ndu bekwak bhese be séntónj bo abhen mpok ane átwö ansem enyü beríndu ebhi beyä tontó enyu ene sépú kway beyenti bho. ⁸Mandem ápémé bhe éti beríndu bhi ne ndü bábhónj neka ne yi. Abhíkí peme bhe éti berítí menyij ebhen bákú, chi akap ane yi áchyé bhe ndéndem. ⁹Mandem abhíkí peme be be bákú nyaka berítí betik. Yé mmu áké pá ye nnyu. ¹⁰Séchí ye chí awö-betik Mandem. Aghókó bhese, abhat ne Yesu Kristo, bé sénkú nõkó chí berítí menyij. Ne Mandem anánj átóḡtí nyaka berítí menyij ebho ábháre ntá yese, be sénku nõko bho.

Yesu Kristo aku serop chi mmu amot

¹¹Bé bho bápú bo Israel, báke ghokontik enyü bächí nyaka ndü mpok ane afuéré ansem. Bo Israel básyep bho, ne éti yo bábhñij mmuet yap be, “Bo abhen básyephe bho ne bábhñij bo abhen bápú bo Israel be, bo abhen babhiki syep bho.” ^{§§12}Báké ghokontik be mpok eyo bábhiki bhónj nyaka yényij beku ne Kristo. Bé kebhoḡ enyij ne bábhak manko ndu nkwö bo abhen Mandem áyábhé afyé bariep éti menyij ebhen yi áyàn beku ntá yap, ke eyo ebhiki yijí nyaka bhe. Bábhíkí bhónj nyaka yényij ené bábhaka ntí aré mánòḡ nõko fá ndü mmiki ne, ne be kerijí Mandem. ¹³Básap nyaka neko ne Mandem, ke néne, Mandem abhat be ne Yesu Kristo, áku mambák kekwoḡ ne yi befuet ndü manonj Kristo amen áróḡj amik. ¹⁴Kristo yímboḡ ákú bhesé bo Israel ne be bho bápú bo Israel be sémbák kpák ne bati. Mpap achí nyaka nenti enese mbo nõkó ane ákóré bhese. Aféré mpap ayó mpok yi áḡú, aku séróp chi mmu amot. ¹⁵Achóḡtí betañ ebhen bebhé Moses menkem. Mbok bebhé bebhak éti menyij ebhen bo babhoḡo beku. Bechak

§§2:11 “Bo abhen bábhíkí syep bho”: Nnyén enen chi nnyén keyokó ndu betañ be bo abhen babhiki syep bho bapu pépép besí Mandem.

bekóno bepiñítok. Akú enyuyɔ be bakwɔ bho apay andɔp chi nkwo amɔt, nɔ chi, nkwo bo bakɔ abhen Mandem ábháré ne yi. Enyu eyɔ ké yi akú kpák ámbák nenti bo Israel ne abhen bapu bo Israel. ¹⁶ Aféré mpap nenti bakwɔ bho bho apay befuet ndú newú eni ndú ekotákátí. Akú bé bakwɔ bho apay mándɔp chi nkwo amɔt, ne be bo Israel ne abhen bapu bo Israel, mambak eriri ne Mandem. ¹⁷ Atwɔ ye aghati Mbok Ndíndí ane árem be kpák achi ne bë bho báchi nyaka neko nesie ne abhen bachi kekwoɔ. ¹⁸ Chi befuet ntá Yesu Kristo ke Efónó Mandem ákwák bhese ne be be sémbónɔ mbi berɔɔ ntá Eta.

¹⁹ Bë bho bapu bo Israel bapet bapú ye manko, ne bapú bo abhen bafú neko nesie. Bärɔp chí bö etok mbo bo Mandem bachak, ne bö nnereket Mandem ane áhí mbo efo émot. ²⁰ Bë ne bho báchi bekpókɔ ntɔp ebhen básóré báté eket eyɔ. Baremé kepinti ne bönto Yesu báchi nebhúéréket enen bághókó báté eket eyɔ are, ne Yesu Kristo yímbɔɔ achi ekwap ene ékém eket. ²¹ Yi akú bese bho sechi maɔkɔkɔket nyánjá nyánjá sébhàt mmuet ne bati sayri enyu ene ekerákap éte sene ne égò bebhak nyánjá ndú echi ntá Acha. ²² Ne ndú Mandem áchéme bhe ne Kristo, yí akú bábhàt mmuet ne bönkwo bachak mankem be be ne bho mámbák eket ene Mandem áchòko are befuet ntá betan Efónó Bedyere.

Betik ebhen Pól akú ntá bo abhen bapú bo Israel

3 Me Pól, mënikmuet ntá Mandem éti yeka bo abhen bapú bo Israel. Nchí mükenɔɔ mboɔnyune nchí ghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ndu bekwak bhe. ² Nkásí be mánaɔ bághok éti betik ebhen Mandem áchyé me éti berindu ebhi be nkú ndú bekwak bhe. ³ Atón me menyin ebhen béhí nyaka bhésé bhésé, akú ndíjí bho, mbo enyú nsinjí mandú

ngátí bhe éti mbok menyin ebho. ⁴ Mpok bápáy ekáti ene, chɔɔ mánkway begbo be njwímém sayri ndú nkaysi Mandem ane achi nyaka bhésé bhésé éti Kristo. ⁵ Ndú mkpáká bho ane éfuéré ansem, Mandem abhíkí kú bho mándiní nkaysi yɔ, mbo enyú yi akú néne be Efónó Bedyere ántón yɔ ntá bönto ne baremé kepinti bhi, bö bho báchi nyánjá ntá yi. ⁶ Nkaysi bhésé bhésé yɔ achi be bo abhen bapú bo Israel bábhɔɔ nkwo áfók ane bo Israel bábhɔɔ, be bo bärɔp chí mmu amɔt ne bo Israel ne be chɔɔ mámbɔɔ menyin ebhen Mandem afyé bariép be áku ntá böbhi ndú yi ábháré bho ne Kristo. Befuet ndú Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ke bábhónɔ menyin ebho.

⁷ Mandem atɔɔ me berindu, asɔt me be nkú betik ebhi ndu beghati bho Mbok Ndíndí-ne. Akú nɔ ndú áchyé me betan ebhi. ⁸ Tëndu mbíkí ghaka mbo yë mmu Mandem achak, yi atɔɔ me berindu, áchyé me betik beghati bo abhen bapú bo Israel áfók ane áfú ntá Kristo. Áfók wu áya enyu ené mmu apu kway bejwímém ndú wu ankem achi. ⁹ Betik bechak ebhen yi áchyé me chi be nkú bö mankem mángó menyin ebhen Mandem mmu ághókó menyin menkem ábhúré nyaka bhésé bhésé ndú mpoknkem ane áfuéré ansem. ¹⁰ Mandem akú nɔ be néne, befuet ntá nkwo Kristo, ántón befónó bebúbebu ne bafɔ bhap nɔ bábhónɔ betan amfay ndu nebhuet ane Yesu achi Mfɔ are enyú yi ábhónɔ nerinindak ndú yéntiki enyin ene yi ákú. ¹¹ Mandem akú mbo enyú yi átí nyaka te mpok yi ábhíkí re fuet ntá Acha ywese Yesu Kristo. ¹² Ndu Mandem ábháré bhese ne Kristo ne sésiki nti ne yi, sékwáy berɔɔ ntá Mandem ndu berem kepi ne yi, kebɔɔ becháɔ ne kemakati be yi ághòk bhese. ¹³ Ndu echi nɔ, nchí ghati bhe be báké fere amɔ éti besɔɔri ebhen mëghò éti yeka ndu bekwak bhe.

**Pəl ānikmuet ēti nkwo
Yesu abhen Ēfesəs**

¹⁴Ndu Mandem ákú beyā menyij, nchí kwen besí Mandem Ētayese ndū mėnikmuet ēti yeka. ¹⁵Yi afyé nnyén eni ndū maneréket ankem, awu amfay ne fá amik. ¹⁶Yí atañ acha ne abhōj beyā áfók. Mėnikmuet be yi anku batí yeka antañ amem ndu betañ Ēfōjō Bedyere, ¹⁷be Kristo ámbák amem bati yeka mpoknkem ndū básfíkí nti ne yi, ne be mǎmbak mbō enōk ene bakanj eyi áchwè amik sayri ne mbō eket ene été sené ndū ekōj Mandem. ¹⁸Enyu eyō, be ne bo Mandem báchák mankem bǎkwáy bejwimem be Kristo akōj bhese ton-tó enyu ene mmu apu kway beyenti yō. ¹⁹Mėnikmuet be mǎndíjij ekōj ene Kristo, yēndu sėpú kway beriņi yō enkem, bé mǎnkway berōp chi mbō Mandem ndū epij eyeka.

²⁰Mandem ákway beku encha menyij menkem ebhen sėkwáy meniņmuet be yi anku ndū bekwak bhese, ne encha enyū ene sėkwáy bekaysi be chōj yi anku. Ákū nō ne betañ ebhi ebhen bėkū betik amem nepém enese. ²¹Bese bho sechi ndu Nkwō Kristo, bo Mandem ábháré ne Yesu Kristo, sėnchíe Mandem kenókó. Ndū mkpáká bho enkem, mpoknkem. Amen.

Nkwō Yesu báchí mbō mmu amōt

4 Ndu echi nō, me Pəl mǔkenōj ēti Yesu Acha, nchí semti bhe be ekakáneko eyeka émbák ene ékwáy ne bo abhen Mandem ábhíjij be mambak abhi. ²Bōj ká neseptímuet nenkem. Bǎké bhak gum gum ne bho. Bōj ká ekébhénti. Tōj nókó ká bati ekōj, mǎnsōt bho mbō enyū bachi. ³Bōj ká beyā ekwak ndu bekem nechemémuet enen Ēfōjō Bedyere ákú mǎmbōj befuet ndū kpák ane ág-wōt bhe ne batí bō Kristo. ⁴Bese mankem sechi ndu mmuet amōt, sebhōj chi Ēfōjō Bedyere amōt. Ne echi enyu émōt nkúbhé

mbō enyū enyij émōt ke echi ene sébháká nti are, be Mandem abhiņi bese be sem-bōj chōj yō. ⁵Acha amōt ke sėtōk. Bese mankem sėnoko chi enyij émōt. Sébhōj chi nejwiti nemōt. ⁶Mandem amōt ke achi, ne yi achi Ētayese mankem. Achí Mfō bōbhi mankem, áfuet ntá yese beku betik ebhi ne Ēfōjō Bedyere achi ne bōbhi mankem. ⁷Ke yěntikí mmu abhōj ayi njenti akap kekúri ane Kristo áchyé yi ndu beku betik ne wu. ⁸Ēti yō ké Ēkátí Mandem érēm be, “Mpok yi ákó te amfay, ásót ngémáy bo abhen yi ákémé bé mankoņo yi, akōre berítí menyij ntá bho.” ⁹Ke enyij ene Ēkátí Mandem érēm be, “Yi ákó amfay”, eghati bhese be yi? Eyō étōj bhese be anáņá asep nyaka ndū etókó bawú. ¹⁰Nkúbhé mmu ane ásėbhé amik ke ákó kpát afuét nebu, be menyij menkem mémbak mbō enyu bebhōj bebhak. ¹¹Ne yi ke ákóré akap ntá bho. Ntá mbōk, achyé akap bebhak bōnto. Ntá bachak, achyé akap bebhak baremé kepñti. Ne ntá abhenefu, ane beghati bho Mbok Ndíndí, ne achyé mbōk akap bebhak babhabheri. ¹²Kristo ákú nō be bo mankem abhen yi áchyé batí betik ayō, mǎnkwak bo Mandem be mǎnkway beku betik ebhi enyu ene mmuet Kristo átaņ andōk nōkō chi ambi. ¹³Ndu echi nō, chōj bese mankem sendōk ambi menoko Mmō Mandem, ne ndu beriņi yi enyu émōt. Mbák séchí enyu eyō, chōj séngo sénsene, ne sėnaņa bebhak mbō Kristo. ¹⁴Sėképere bhák bo abhen bachi mbō mǎáchwi ane mpérényen édèp έν-ten ebhé émōt, ένdep enten ebhé echak mpok batōj nse bǎrwō bho ne nsé yap. Batōj nse bho bákū bo manem ebhi ndu bákōņo baraká nse ane bó bátōj. ¹⁵Enyij ene sébhōjō beku chi bekōj bati, ne berem chi menyij ebhen bechi tetep ēti Mandem be séngo nōkō ndū yěntikí mbi kpáte sėndōp chi mbō Kristo mmu achi ntí ntá Nkwō Kristo. ¹⁶Yí ke áchēm bōbhi mankem ndū nkwo amōt be mǎm-

bák mbo mmu amɔt nkúbhé mbo enyú mmuet nkwā achi ne maɲɔk ane áfánjá byonómuet menkem bé mmuet ambak amɔt. Ne ndú mmuet nkwā, mpok yěntiki nebhúérémmuet ákù ebhi betik sayri, mmuet àgò eriri. Enyu eyɔ ke echi ne bônkwɔ Kristo. Mpok bó bákɔɲ bati ne yěntiki mmu ákù ebhi betik sayri, bák-wàk bati mánséné ndú neka enen bab-hɔɲ ne Yesu.

Bo abhen Mandem áchémé ne Kristo bábhɔɲ nepém nekɔ

¹⁷ Nchí ghati ye bhe ne nchí semti bhe ndú nnyén Acha be bábhiki pere bhɔɲ bébhak mbo bo abhen bápú bo Israel. Bó bákɔɲ chi bepɔ nkaysi yap. ¹⁸ Báchí amem ejuri ne báfap nyaka bhɔ ne nepém enen Mandem áchyè, mbɔnyune bachi amík néménémé ndú nejawimem enap ne bágwót bati ayap amem. ¹⁹ Bábhíkí bhɔɲ yě mandú ntíanwɔp. Báchyé ye mmuet ndú beku baraká ntianwɔp ane mmuet eyap éyàn bó manku. Bákù barak épusi ankem, ne bápú rɔ beku yɔ. ²⁰ Ke be, puyé enyú eyɔ ke bátɔɲ bhe éti Kristo. ²¹ Ne mánaɲ batɔɲ be menyiní tetep éti Mbok Ndíndí éti Yesu. ²² Feré yé ka esí mkpá ayeka ane áchyè nyaka be ebéptí ekakáneko. Bebéptí menyin ebhen máɲwaka nyaka beku bérwò nyaka bhe ne ménchɔɲti nɔko batí yeka amem. ²³ Dǎ ká Mandem anku mambak bó bakɔ ndú bati yeka be nkaysi yweka ámbák nko. ²⁴ Ne yěntiki mmù yweka abhɔɲ béfyé mkpá nko ane Mandem aghoko, be ámbák mbo yímbɔɲ. Mkpá nko yɔ chi epin ekɔ ene echi chak tetep besí Mandem, ne echi nyánjá tetep. ²⁵ Ndu echi nɔ, dǎ ká baraká nse. Besé mankem séndem nɔko chi tetep ne bati, mbɔnyune sechi mbo bepókómuet nyánjá nyánjá ndú mmuet amɔt. ²⁶ Mbák mmu yweka abénti, áké rɔ bebénti bhi mento yi ndú bebú, ne áké bhuree bebénti anti ndú nywɔp nenkem. ²⁷ Kéchye ka Satan mbi bé ánd-

wó mmu anku bebú. ²⁸ Mmu ane áchi ngép áképere ghép aghép. Mmu abhɔɲ beku betik sayri ndú bekem nepém eni ne ndú bekwak bachébhébhɔ. ²⁹ Yé ebéptí eyɔɲ éké fu be anyu. Dem nókó ká chi menyin ebhen békwāk bo mántaɲ ndú mbi Mandem mbo enyú yěntiki mmu ábhɔɲ bógo. Mmu abhɔɲ berem chi enyin ene ékwak abhen bágħòk yi. ³⁰ Ne báké ku Efónó Bedyere Mandem ambɔɲ kesóti. Mandem achyé bhe Efónó Bedyere mbo erin ené étɔɲ be báchi bóbhi ne be chɔɲ anaɲa beferè bhe ndú kesem ewak émɔt. ³¹ Dǎ ká nkaysi beyá mpap, ne bebénti, ne echoko-nti, ne bétánjá, ne bechɔɲti manyén bati, ne yěntiki nkaysi beku bati bebú. ³² Tɔɲ ká bati beri, mángɔ bhɔ ntínso. Ne fonorí nókó ká bati mbo enyú Mandem áfuéré ntá Kristo afoɲori bhe.

Epin ené ékway ne nkwō Kristo

5 Těndu báchi bó Mandem ne yi akɔɲ be tontó, ɲɔkɔ yeka epin eyi. ² Bábhɔɲ bekɔɲ bo ndú nepém eneka nenkem nkúbhé mbo enyú Kristo ákɔɲ bhese ne áchyé nepém eni éti yese. Áchyé mmuet mbo akabhénya ane áchyé Mandem beyá maɲák. ³ Báchi bo Mandem. Báké bhɔɲ yěnyin beku ne epúsí, ne bebéptí nkaysi. Báké fyé amík ndú menyiní bo bachak. Báké rɔ mbɔɲ be mántáká menyin ebhɔ ndu nkwō yweka. ⁴ Báké rem yé bepɔ-kepí ne bebhokori kepí, ne báké ku bechɔɲó ntok. Ke chyé nókó ká bakak ntá Mandem. ⁵ Dínjí ká be yé nkoɲo bagħóré, ne yé chi mmu ane ntí eni népú amem pépép, ne mmu ane afyé amík ndú menyin bo bachak apú bhɔɲ ákóré ndú nebhuet kefō Kristo ne Mandem. Mmu ane afyé amík ndú menyin bo bachak achi mbo mmu ane ábhɔɲ bómandem bachak mbɔnyune akɔɲ menyin ebhɔ acha Mandem. ⁶ Báké ka ye be mmu ánsót beyɔɲ ebhen bechi fuu andwò bhe. Dínjí ká be menyú menyin ebhɔ ke békù Mandem ambenti, ne chɔɲ an-

temsí bo abhen bapu ghok yi. ⁷Báké bhak ndũ nsoŋ amot ne menyũ böbhö. ⁸Bé bãchi nyaka ndũ ejuri. Nêne, ené Mandem áchéme bhe ne Yesu Acha, bõŋ ká ekakáneko ene ékwáy ne bo abhen bachi amem bediére. ⁹Bedieré békù bo mãmboŋ erítí epin, mámbak chak, ne mámbak bo abhen bachi tetep. ¹⁰Yěntiki mmu yweka ánú berinĩ menyin ebhen béchye Acha beyã maŋák. ¹¹Báké fyé mmuet ndũ bekù menyin ebhen bo abhen bachi amem ejuri bákù. Menyin ebho béchí ndéndem. Bãbhõŋ beku bo mandinĩ kponoroŋ be menyin ebho béber. ¹²Mboŋ bérem éti menyin ebhen bo bákù bhésé bhésé chi enyini ntíanwõp. ¹³Mpok bediére béghò ndũ enyini, bétõŋ enyu yo echi, ¹⁴mbõnyune bediére ke békù mángó enyini. Ndu echi no ke bārèm be,

“Mbũere kenó, ñemé!

Fú ndũ newú,

ne chõŋ bediére Kristo méngõ wõ amuet.”

¹⁵Yěntiki mmu yweka ánsot ye mpok ne ekakáneko eyi. Báké bhak mbo bechinĩ bho. Bák ká chi mbo bariŋindak. ¹⁶Ku ka beri yěntiki mpok ane bãbhõŋ mbi bekù no, mbõnyune beyã bo bákù bebépti menyin nêne. ¹⁷Ndu echi no, báké bhak bechinĩ bho. Nu ka bérinĩ enyini ene Acha áyàŋ mãnkù. ¹⁸Báké bhak bakwené mmém. Eyo ékù mmu áké kway bekem mmuet, éntwo ye yi ne ménémé. Ke dõ ká Efõŋó Mandem ambak ne bhe, ambõŋ betaŋ ndũ nepém yěntiki mmu yweka. ¹⁹Kwáy nõkó ka menyũ bakwáy Nku Nsí, ne bakwáy Mandem, ne bakwáy ane Efõŋó Bedyere áchyè ndu béfyé bati nti. Kwáy nõkó ka bakway ndu bebíti Acha ne bati yeka ankem. ²⁰Kaká ká Etayese Mandem mpoknkem éti yěntiki enyini ndũ nnyén Yesu Kristo Acha.

Enyũ baghoré ne maném abhap bãbhõŋó bébhak

²¹Septí nõkó ka mmuet ntá bati. Epin eyo émfú ndũ kenókó eken bãchyè Kristo. ²²Baghoré nebhay, septí nõkó ká mmuet ntá maném abheka mbo enyũ bãsepti mmuet ntá Acha. ²³Nném achi mũnti ntá ngoré ywi mbo enyũ Kristo achi mũnti ntá bõnkwo. Bõnkwo chi mmuet yi ne yimbõŋ ke ápème bho. ²⁴Yěntiki ngoré abhõŋ ye besepti mmuet ntá nném aywi ndũ yěntiki enyini, mbo enyũ bõnkwo bãsepti mmuet ntá Kristo.

²⁵Bé maném, yěntiki mmu yweka abhõŋ bekõŋ ngoré ywi nkúbhé mbo enyũ Kristo ákõŋ bõnkwo ne agú éti yap. ²⁶Agú békù bo mámbák pépép besí Mandem ndu ásó bho ne manyiep ne Eyoŋ Mandem. ²⁷Kristo akù nõ be ankway bekù nkwo Kristo mantwo ntá yi ne beyã beri, kebhõŋ yěnyin ene ékù Mandem ne yě chi bo mánji bho. ²⁸Enyu eyo nkwo ke echi be yěntiki nném abhõŋ bekõŋ ngoré ywi mbo mmuet yi. Mmu ane ákõŋ ngoré ywi ákõŋ chi mmuet yi. ²⁹Mmũ ane ápábhé mmuet yi apú. Yěntiki mmu áyini mmuet yi sayri ankém yo eriri mbo enyũ Kristo áyini bõnkwo, ³⁰ne bese mankem sechi bepókómuet ebhi. ³¹Ekátí Mandem érèm be,

“Mbakanem abhõŋ berõ máyi ne etayi anchem mmuet ne ngoré ywi, bo bati apay mándõp mmũ amot.”

³²Beyõŋ ebhen bérèm enyini ene echi bhésé bhésé. Ndíní be bérèm chi enyũ Kristo achi ne Nkwõ Kristo. ³³Ke échí enyu eyo ne bhe nkwo. Yěntiki mmu abhõŋ bekõŋ ngoré ywi mbõnyu ákõŋó mmuet eyi yimbõŋ, ne yěntiki ngoré abhõŋ bechye nném ywi kenókó.

Enyũ bó bãbhõŋó bebhak ne bõmáyp ne bachi bhap

6 Bõ, yěntiki mmu yweka abhõŋ beghok máyi ne etayi, mbõnyune

báchi bakoŋo Acha ne echi chak beku nɔ. ²“Nokó ka manɔ ne bachi bheka.” Ene, chí ebhé mbi ené Mandem afyé bariɛp amen abhak ne mmu ane ábhùre yɔ. ³Bariɛp amɔ achi be, “Mmũ ane ábhùere ebhé ene, yěntiki enyiŋ ebhak sayri ne yi, ne ábhɔŋ ɛrɔri nepém fá amik.”

⁴Bé bachĩbho, báké bhoŋ ɛpiŋ beku bati ambe bɔ bheka. Enyiŋ ene bábhɔŋɔ beku chi ményúre ne betɔŋ bho mbo enyũ Acha áyàŋ.

Enyũ basem ne bachi bhap bábhɔŋɔ ebhak

⁵Basem, yěntiki mmu yweka abhoŋ béghok mmu ane ábhɔŋɔ yi fá amik sayri. Chié nókó ka bho kenókó ne becháy ne newerémuet ne mánkũ nókó betik ebheka ne nti nemɔt nkúbhé mbo enyũ bághòk Kristo. ⁶Báké ghok bho chi ndiere besí bhap ne ndũ beku bo mambɔŋ maŋák. Ke kũ ka enyiŋ ene Mandem áyàŋ mánkũ ne nti nenkem mbo basem Kristo. ⁷Kũ nókó ka betik ne maŋák mbo be bătòk chi Acha, puyě nkwa. ⁸Diŋí ká be yi ákap yěntiki mmu bekoŋo beri ebhen yi áká, yě achi nsem, ye apu.

⁹Bé nkwo bho bábhɔŋɔ basem, kém ká bho sayri. Báké pá bechye bho ntemsi. Diŋí ká be Eta mmu achi amfay ke ábhɔŋɔ be ne bho, ne yi apú tɔŋ kéréŋámík.

Menyiŋí nenu ebhen bo Mandem

¹⁰Enyiŋí ngwenti ene nchí ghati bhe chi ene: Kém ká nebhárémuet eneka ne Acha be mántaŋ ne betaŋ ebhi ebhen beyä becha. ¹¹Kém ká menyiŋí nenu menkem ebhen Mandem áchyè, bé mánkway menu ne Satan, mǎnte kpirí mpok yi áyàŋ berwo bhe. ¹²Diŋí ká be sépú nu chi ne bakwǎŋwaŋ. Sénũ chi ne bebéptí befóŋó, ne bafɔ bhap, ne menyũ betaŋ bechak. Sénũ nkwo ne befóŋó ebhen bebhɔŋɔ betaŋ ndũ mmik ejuri ne, ne sénũ ne ngémtáy befóŋó

bebúbebu ebhen bebhɔŋɔ betaŋ amfay ndũ mbúép. ¹³Yěntiki mmu yweka ánsɔt ye menyiŋí nenu menkem ebhen Mandem áchyè, be mpok ɛsɔŋɔri ántwó, mánu te ndũ ngwenti, ne mǎndɔk ambi bete kpirí. ¹⁴Ndu echi nɔ, dók ká ambi bete kpirí. Tetep ane báriŋí ámbák mbo mgbat ane ákèmmen menyiŋí nenu ebheka. Kũ nókó ká chi ndiere menyiŋ ebhen bechi chak mbɔnyune menyiŋ ebho bechi mbo nkú besé ane ntemé nenu afyé ndu bekuti mbeápak eyi. ¹⁵Ghati nókó ka bo Mbok Ndíndí ane ákũ bo mambɔŋ kpák besí Mandem. Ndũ bákũ nɔ, ebhak mbo mpok ntemé nenu afyé betaŋtí nkwo bhénya bé áké kwen amik mpok ájèt ntyet. ¹⁶Enyiŋ échá ká be mǎndók ambi bebhɔŋ neka ne Kristo, be némbák ekuti eyeka mbo ene ntemé nenu ákèmmen awó be anchyet bakoŋ ane ádũ ne ngó ané mbúmbu átò. ¹⁷Báriŋí be Mandem apémé bhe. Beriŋí nɔ ábhák ndũ nkaysi ayeka mbo kendén ane ntemé nenu ákũti ntí ywi ne yɔ. Sɔt ka nkwo Eyɔŋ Mandem ené Éfóŋó Bedyere áchyé bhe mbo akparenja nsem epay ane ntemé nenu. ¹⁸Nik nókó ká mmuet mpoknkem ne éti yěntiki enyiŋ mbo enyũ Éfóŋó Bedyere áyà bhe mbi. Bák ká pè. Kém nókó ká ekíkí ndũ nenikémuet éti bɔ Mandem mankem be yi ankwak bho. ¹⁹Nik nókó ká mmuet éti ya nkwo be Mandem anchye me enyiŋ ene mbóŋɔ beghati bo éti Mbok Ndíndí ane achi nyaka bhésé bhésé nkebhɔŋ becháy. ²⁰Éti Mbok Ndíndí ké Kristo ásóré me, akũ me nté ndũ ntí ywi, ne nchí múkenɔŋ néne. Nik nókó ká mmuet be Mandem anchye me netaŋánti be ngátí nɔkɔ bho Mbok Ndíndí mbɔnyu mbóŋɔ beku.

Pól ánikmuet be Mandem anjɛt bakoŋo Yesu

²¹Chɔŋ Tíkíkɔs antwó awu angati bhe ndũ menyiŋ bechi fá ne me ne éti menyiŋ ebhen mékũ. Achi manɔ ywese ane sékóŋó. Achi nkubetik ane Acha ne

yí achi mmu anɛ abhɛre bariɛp ami. ²² Ɖti yɔ, kɛ nchí to yi ntá yɛka be ankɛ mǎndinji enyu bese sechi, ne bé ámfyé bhe nti. ²³ Mandem Ɖtayese ne Yesu Kristo Acha mánchyé bɛka bɔnkwo kpák, mánkwak be be mǎnkɔɔn bati, ne

be mǎndɔk ambi bebɔn nɛka ne Yesu Kristo. ²⁴ Nchí nɛkmɛt be Mandem ántɔn berɛndu ebhi ntá bɔ mankem abhen bákɔnɔ Yesu Kristo Acha ne ekɔn ene epu gu manyiɛp.

Ekáti Pól ntá

Nkwɔ Fílipi

Ekáti Pól ntá Nkwɔ Fílipi

1 Me Pól ne Tímoti, bese bakũ betik Yesu Kristo ke sésìŋ ekáti ene. Sésìŋ ntá yeka bo Mandem mankem, bé bhó bãbháré mmuet ne Yesu awu etok Fílipi. Sayri sayri, sésìŋ ntá yeká bõ batí ne be bho bãkwák bõ batí beku betik Mandem ndũ nkwɔ bakoŋo Yesu abhen Fílipi. ²Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántɔŋ be berĩndu, mánychye bhe kpák.

Nenikímmuet ne bakak ěti nkwɔ Fílipi

³Yěntiki mpok ane nti ena nékwen be amuet, nchí nikkmuet nkaka Mandem ěti yeká! ⁴Ne yěntiki mpok ane mēnikmuet ěti yeka mankem, nchí kũ nɔ chí ne beyã maŋák. ⁵Nchí kũ nɔ ne beyã maŋák mbɔnyune bãchem mmuet ne me te nebhònet beghaka echɔŋ, ndũ betik ebhen mēkũ bēgháti bho Mbok Ndíndí ěti Yesu. ⁶Ndíńjí bé chɔŋ Mandem mmu ábhó erítí betik amem bati yeka andók ambi beku bho kpáte mpok ane yi ánaŋa bho ndu nywɔp enen Yesu Kristo ápetnsem. ⁷Ěchí erírí bé mbɔŋ enyũ bakaysi amen ákũ nikkmuet ěti yeka ne beyã maŋák. Ěchí enyu eyɔ mbɔnyune nkɔŋ be ton-tó ne ntí be be mankem bãchem mmuet ne me ndũ betik ebhen. Mandem atɔŋ me berĩndu ebhi ndũ áchyé me betik ebhi nkú. Bãchem mmuet ne me néne, ené nchí mũkenɔŋ, ne mpok ane nchí nyaka ndũ mmuét eya nte nɔkɔ ndu áchá manyé betɔŋ be Mbok Ndíndí achí tetep, ne beku bo mánóko yɔ sayri. ⁸Ekɔŋ ené mbɔŋ ne bhe ěfũ ntá Yesu Kristo. Mbɔŋ Mandem aríńjí nɔ.

⁹Mēnikmuet ntá Mandem bé ekɔŋ ené bãbhóŋɔ ne bati éngó éndók nókó chí ambi. Ne be mándíńjí Mbok Ndíndí mándók nókó chí ambi, mándíńjí nɔko menyíŋ ebhen béchí chak besí Mandem. ¹⁰Eyɔ ěkũ be mánkóŋɔ chí epíŋ ené erí échá bé bãké kũ yěnyíŋ bakwap ne bé bãké kũ enyíŋ ené bo bákway beji bhe. Bák ká chí enyu yɔ kpate ndũ nywɔp enen Kristo átwò. ¹¹Mánáŋ mámbák enyu eyɔ, Yesu Kristo ákũ mámbɔŋ erítí epíŋ. Kũ nókó ká chí beyã beri bé bo mángó berítí menyíŋ ebhen bákũ mánychye nɔko Mandem kenókó ne mándem nɔkɔ bé, “Mandem abhɔŋ betarɔ achá.”

Pól abhɔŋ maŋák be Mbok Ndíndí arɔŋ chí ambi

¹²Bõma, mēyáŋ mándíńjí bé yěntiki enyíŋ ené éfákárí ne me fá, ěkwak Mbok Ndíndí ěti Yesu ándók chí ambi. ¹³Ěkũ kpát batemé nenu mankem abhen bábhãbheri ékírí Mfɔ Rom ne bo báchák mankem, báríńjí bé ěti nchí nkoŋo Kristo ké báfyé me fá amem eket ene, “Mbɔ mũkenɔŋ.” ¹⁴Ne nefyé báfyé me fá mbɔ mũkenɔŋ ákú beyã ðɔnkwɔ básikinti ne Yesu Acha sayri, kpate bágħàti bho báchák Eyɔŋ Mandem kebhɔŋ becháy.

¹⁵Ěchí tetep bé neyíŋi ane mbɔk eyap báyíŋi me ne amík abúábũ ne neyenti bó báyènti mmuet ne me ké ákú bó bágħàti Mbok Ndíndí ěti Kristo, ke mbɔk báchi abhen bágħàti Mbok Ndíndí ne erítí nkaysi. ¹⁶Bó bho bágħàti Mbok Ndíndí ne erítí nkaysi ndu bákóŋ me. Bákóŋ me mbɔnyune bó báríńjí be Mandem ayap me ne ákú be mbák fá amem eket ene mbɔ mũkenɔŋ chí ndu beku bo mándíńjí bé Mbok Ndíndí achí tetep. ¹⁷Ke mbák chí bõ abhen báyíŋi me ne amík abúábũ, mánjenti nɔkɔ mmuet ne me, bó bágħàti Mbok Ndíndí ěti Kristo chí

*1:13 Pól apú nyaka chí ekerékenɔŋ, báfyé yi chí amem eket, ne bárém bé yí ábhákí bhɔŋ befa aré kpate mántán manyé yi.

mbonyune mánù béchá me. Bábháki bhónj erítí nkaysi. Báyanj bebay me chí batú ácháak anti néne, fá amem ekerékenonj. ¹⁸Ke yě esonjori épú aré. Yě bábhonj chí erítí nkaysi yě bábhonj chí nkaysi mbúmbu, nném enyij chí bé bo bághòk Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Eyo échyè me manjáak.

¹⁹Mpú rɔ bébhonj manjáak mbonyune ndíndí bé be mánik Mandem mmuet éti ya ne bé ndú betanj Efonjó Yesu Kristo, chonj mámfere me ndú esonjori ene. ²⁰Enyij ené mēyanj ndú nepém ena ne nti ena nenkem ne ené mbákanti aré chi be nké ku yēnyij ene ékù ntíanwɔp ánkem me. Mēyanj chí be mbónj netañanti mpoknkem be néne, ne yě chí ndú mpok ane átwò ambi, netañanti ena nēnchyé Kristo kenókó, yě ngūgú, yě nchí chí nepém.

²¹Ntá ya, bebhak nepém chí béchye Kristo kenókó, ke bégú ari mbonj achá. ²²Ke mbák ndók ambi bebhak nepém fá amik, eyo échyè me mbi beku betik Kristo ndu bekwak bo. Chonj nsot ye chí nepém ke newú-e? Ndú menyij ebhen bépáy, échá me ené mbónj besot. ²³Menyij bépáy béchí me anti ne nchí mbo mmu ane áchí ndú manyé mbi kerinji mbi ane yí ábhónj bekonjo. Mpok ne mpok, nchí bhónj nkaysi be éri be mbák nepém, ke mbónj nti bérónj bebhak ne Kristo, ne eyo ké éri ntá ya échá. ²⁴Ke éti yeká, éri bé mbák nepém. ²⁵Ne tēndu ndíndí be éri be manywɔp eya ándók ambi éti yeká, ndíndí bé chonj mbak nepém, ndók ambi bebhak ne bhe ndu békwák māmbonj neka ne Yesu érchá enyu esí, bé manjáak ameká anjá ancha. ²⁶Eyo ékù ye bé mpok mpét nchí petnsem ntá yeká, ntí ámbák ane be bábhónj beyá manjáak éti enyij ené Yesu Kristo ákú ntá ya.

²⁷Nném enyij achí be bapem ayeka ámbák mbo enyū Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ághàti bhe. Eyo ékù be yě ntwó awu ntá yeká, yě mbáki twó, mēyanj ngók chí bé bāté kpirí ndú nkaysi amot,

ne bé mānu ne nti eneká némót bé Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ándók ambi. ²⁸Báké cháy bō abhen bápábhé bhe. Mánánj mángó be bápú chay bho bárèm be, “Ó! Bácha bhese. Mandem átemsí chonj bhese.” Eyo étónj be Mandem ápeme chonj bhe. ²⁹Échí enyu eyo mbonyune Mandem ákú māmák bakojo Yesu Kristo puyé chí ndiere ndu menoko yí, ke ndu begho esonjori éti yi nkwo. ³⁰Néne, bákwáy bechem mmuet ne me ndu menu nkúbhé nenu enen mēnù nyaka éti Yesu Kristo, ne bārinji be mbuét ndú nenu enen fá amem eket ené nchí aré mbo mūkenonj.

Bebhonj neseptimuet mbo Yesu

2 Me, ndíndí sayri bé tēndu bábháré mmuet ne Kristo, yí afyé bhe nti ndú ekonj ené yí ábhónj ne bhe. Ne tēndu bábháré mmuet ne Efonjó Mandem, Efonjó Bedyere, áku bé mánkónj bati, mántonj bó berindu. ²Nchí ghati ye bhe be mām-bónj nkaysi amot, mām-bónj ekonj ne bati, mām-bak eyonj émot ndú menyij ebhen báku ne nti némót. Mbák mánkú nó, manjáak ama áyá ancha. ³Báké ku yēnyij ndu betonj mmuet bé báchá bati, ke yēntiki mmū yweka abhonj beseptimuet ntá bati mbo be bó báchá yi. ⁴Mmu yweka áké yinji chí ndiere mmuet yi. Abhonj béfyé ntí ne bati nkwo.

⁵Bepin ebheka bebhonj bebhak enyu émot mbo ene Yesu Kristo ábhónj nyaka. ⁶Yēndu yi achí nyaka enyu émot mbo mbonj Eta Mandem ndú babhi ankem, abhíki kém kíkírík bé yi achi Mandem. ⁷Aku mmuet mbo be apu yēnyij. Asot mmuet mbo nsem, atwó fá amik mbo nkwanjwanj. ⁸Ne átwó nókó fá amik mbo nkwanjwanj, arók ambi bésépti mmuet amik anchye noko Mandem kenókó, kpate agú newú ntíanwɔp ndú ekotákátí. ⁹Éti yo, Mandem akósí yí áchyé yí betanj amfáy menyij menkem, achye yi nnyén kenókó enén néchá manyén ankem. ¹⁰Mandem akú enyu eyo ndu

bechye nnyén Yesu kenókó be bõ abhen báchi amfay ne abhen báchí fá amík, ne abhen báchí ndü etókó bawú, yéntiki mmu wap abhõj bétép mánén besí Yesu anchye yí kenókó. ¹¹ Ne yéntiki mmu abhõj berem kponorõj be chi Yesu Kristo ke achi Mfõ bo mankem. Chõj eyo énkú be bo mányché Mandem Etayesé bakak ne kenókó.

Põl yi bakojo Yesu mándiééré mbo berõjõ

¹² Abhen ekõj, Mandem apémé bhe. Bãghók ye enyü Kristo áseptímuet besí Mandem. Bãghók nyaka me mpok nchí ne bhe. Néne, ndü mpét mpú ne bhe, báké guép eyõj eyá ebhi. Ghók ká me énychá enyu esí. Nu ká beku yéntiki enyij ene bákway beku ndu béchyé Mandem kenókó ne bati ayeká ankem. Eyo ékù bé Mandem ámbõj mbi beku bapem ayeka ambak mbo enyü yi áyãj. ¹³ Nchí rem nõ mbõnyune Mandem achi ne bhe mpoknkem ne ákwák bhe be mãmboj nti béghok yi, anchye nõkõ be betãj beku menyij ebhen yi áyãj mãnkú.

¹⁴ Kú ka yéntiki enyij kenywinti ansem ne bati, ne báké bhak beyõj beyõj. ¹⁵ Eyo ékù be yé mmu ake ji bhe ne be báké bhõj bakwap besí Mandem. Ékú nkwo be be bõ Mandem abhen bábhíkí bhõj bekwéné néntí bõ abhen bábhõjõ bepõ bepõj, mãmbák mbo berõjõ ntá yap. ¹⁶ Eyoj Mandem ékwák bo mámbõj nepém. Ghatí nõkó ká yõ ntá bho. Bãbhõj beku nõ be mbõj mañák ndü nywõp enen Kristo ápetnsem, ne be ntiet ané njéré néntí eneka ne betik ebhen nkú, béké bhak ndéndem.

¹⁷ Berítí menyij ebhen bákù ndü bãbhõjõ neka ne Yesu béchí mbo nnya ane básóré bechye akap ntá Mandem mbo akap. Yé embak chi be nepém ena nérõj mbo mmém amen bátõ amfay nnya yõ, mẽbhák chi mañák, ne nchí ñák ne

bhe mankem. ¹⁸ Bè nkwo bãbhõj bebhak mañák. Ñák ká ne me.

Põl ati beto Tímõtí ne Epafrodáytos

¹⁹ Mbák chí nkaysi Yesu Kristo Acha bé ntó Tímõtí awu ntá yeká, chõj ntó yi mandú mpok. Chõj eyo ényché nkwo me mañák mpok yi áfú awu áperénsem ntá ya, ághátí me enyü báchí awu. ²⁰ Me, mbíkí bhõj yé mmu mbo yi ane ákway bekwak be ndü menyij ebhen béyíjí nepém eneka, be mãmfyé me nti ndü menyij ebhen béyíjí Yesu Kristo. ²¹ Nchí rem nõ mbõnyune bo báchák mankem bákaysi chi éti menyij ebhen beyijí enap nepém, kefyé ntí ndü menyij ebhen beyijí Yesu Kristo. ²² Ke be bãbhõj bãrijí be Tímõtí átõj be achi erítí nkubetik Yesu Kristo Acha ne mũbetok bo bachak ne nti eni nenkem. Akwak me béghátí Mbok Ndándí éti Yesu mbo mmõ ane ákõjõ étáyí ansem beku betik. ²³ Nnãj ngó ndü menyij béchí ebhe eya, chõj mbõj nkaysi beto yi awu ntá yeka. ²⁴ Ne nsiki nti bé chõj Yesu Acha anku be me nkwo ntwo awu mandú mpok.

²⁵ Nnãj nkú nti be échí sayri beto Epafrodáytos ámpétnsem awu ntá yeka. Epafrodáytos mmu båtõ be ántwõ ankwak me menu mbo ntemé nenu ndu betik Yesu chí nkojo Yesu nkwo mbo me. ²⁶ Métõ yi ampétnsem ntá yeka, mbõnyune abhõj ékwak begõ bhe mankem ndu bãghókó nyaka be yi ãmè. ²⁷ Berem tetep, ãme nyaka, kpát éróp chí newú, ke Mandem aghó yi ntínso. Ne abhíkí ghõ chí yi aywínti ntínso, aghõ me nkwo ntínso. Mbo abhíkí kú nõ, mbõ basémé ma aya acha. ²⁸ Mbõj ye ekwak néne ncha enyu esí beto yi ampétnsem antemeri bhe awu be mãngõ yi bati ámpóp be amem ne be basémé ma nkwo ámay. ²⁹ Sõt yeka yí ne beyã mañák mbo enyü bãbhõjõ besyepti nti nkojo Yesu. Chié ká yi kenókó, mãnyché kenókó ntá yéntiki mmu achák ane áchí mbo

yi. ³⁰ Chié ká yi kenókó mbonyune ntí ywi áyaná rɔŋ éti betik Kristo. Chié ká yi kenókó ne ntí bé be ke bătó yi antwo te fá ankwak me tëndu be babhɔŋ bápú kway nyaka bétwo.

**Neka ne Yesu ke nékù mmu
ámباك chak besí Mandem**

3 Bɔma, ndu berɔŋ ambi, yě yí yě yi, bɔŋ ká maŋák éti enyiŋ ene Yesu Acha ákú. Yëndu nchí ghati bhe chí nkúbhé menyiŋ ebhen njámbi ngati bhe, eyɔ épú chye me esɔŋɔri tëndu ékù be bɔmpap báké bhɔŋ mbi ne bhe.

² Sɔt ka mpok ne bo abhen bákù bebép-tí menyiŋ, mmú eyɔ nɔ érèm be báb-hɔŋ bekpɔt mmuet mbakanem ke ambak mmu Mandem, ené eyɔ étwɔ chí ne esɔŋɔri. ³ Besé ke séchí bo Mandem tetep, yëndu bábhíkí syep bhese. Séchí bo Mandem mbonyune Éfóŋó Bedyere ke ákwák bhese sɛnɩkmuet ntá Mandem. Sébhíkí fye nti ndú menyiŋ ebhen mmú mmik ághókó mmuet aré mbo epin besyep babhakanem. Sɛpànyu chí éti enyiŋ ené Yesu Kristo ákú ndu bépéme bhese.

⁴ Echi tetep be mbɔŋ beyá menyiŋ ebhen mɛkwáy béghókɔmmuet aré. Mbo echi be mmu abhɔŋ beghókɔ mmuet chí ndú menyiŋ ebhen yi ákù, mbu mbɔŋ bedep awó anti be eya enyu echa ene bati. ⁵ Békóŋo bepín ebhese bo Israel, básyep me mpok bábhe me. Nchí mmú etɔk Israel, ndú nneréket Benjamin. Bachímbi bha chí bo Israel. Báriŋi bepín bo Israel ne eyɔŋɔtɔk bo Israel nkwo. Ne nchí mmu nkwo Fárisi, bo bho bâte kpirí bé yěntiki mmu abhɔŋ bebhɔere bebhé bɔ-tayese. ⁶ Nchí fye nyaka beyá betaŋ ndu bekù menyiŋ ebhen nkáysí be Mandem ke áyaná nkù bho kpát, nchyé nɔkɔ Nkwɔ Kristo beyá esɔŋɔri. Ne bekwéné kebhak ne me mbonyune nchí bhɔere nyaka bebhé bo Israel mbo enyú éyaná.

⁷ Ke menyiŋ ebho menkem nyaka nkáysí bé bɔ ke békù mémbak mmu Mandem, bérɔp chí bepɔ menyiŋ ntá ya éti enyiŋ ene Yesu Kristo aku ntá ya. ⁸ Bérémm tetep, yěntiki enyiŋ échák éɔp chí mbo menyiŋ ebhen mféré ndu ách-wí nto anyén be ntí wa ándɔp mémbát mmuet ne Kristo. Bériŋi Yesu Kristo Acha wa achá yěntiki enyiŋ échák ndú nepém ena néne. Éti méyaná berɔp ne Yesu, mféré ntí ndú menyiŋ menkem ebhen nkáysí nyaka be békù Mandem ámpémé me. Ne bérɔp ntá ya chí mbo ményiŋ ebhen bătó ndú ebhwóré menyiŋi. ⁹ Nchí yan be mbát mmuet ne Yesu sayri. Puyé chí éti mébhɔere bebhé bo Israel ke Mandem ákú be mbák chak besí bhi. Éti neka ene ne Kristo ke Mandem ákú bé mbák chák besí bhi. ¹⁰ Nchí yan ndíŋí Kristo ndók nókó chí ambi, ne nchí yan ndíŋí betaŋ ebhen Mandem ásóré nyaka ákú Yesu ápétnsem ndú nepém. Nchí yan mbat mmuet ne Yesu, nka esɔŋɔri mbo yi, nchem mmuet ne yi ndú newú eni. Ne mbɔŋ neseptimuet besí Mandem, nkúbhé mbo enyú yi ábhóŋɔ nyaka kpát aka newú ¹¹ bé mbák Mandem ánkwak, me nkwo, mpétnsem ndú nepém mbo Yesu.

**Pɔl arem be yi ájèt ntiet
andɔkɔ nɔkɔ chí ambi**

¹² Mpú rem nɔ chí be nnán ngaka enyu mmu ane méyaná bebhak, ne mpú rem nɔ chí be nnán nséné ndú mbi Mandem. Ke nchí nu ndɔk nɔkɔ chí ambi, bé eyɔ énkwak me mbak enyu mmu Yesu Kristo áyaná nyaka be mbak mpok yi ayabhe me bé mbák mmú ywi. ¹³ Bɔma, mpú yiní mmuet éya bé nnán nnu kpát nsɔt awónem, mbɔŋ akap. Ke enyiŋ émót ene mɛkù chí be njet ntiet, mféré ntí ndú menyiŋ ebhen bebhɔere ansem, ndɔbhe jet ndɔk nɔkɔ chí ambi. ¹⁴ Mpú rɔ béfyé betaŋ bé njet téé te ndú ngwenti, mbɔŋ nsáy. Nsáy yɔ achí be Mandem abhíŋí me ntwo be mbak amfay ne yi éti Yesu Kristo

mmu águ éti ya. ¹⁵Éri be bese bakoŋo Yesu bho sénánj séséné ndũ mbi Mandem, sémbónj nkaysi amot ndũ menyij ebhen. Ne mbák mmu achí ane ayi nkaysi achi nyánjá, choŋ Mandem anku yí angó be nkaysi ya ndũ menyij ebhen achi erítí nkaysi. ¹⁶Yëyi yëyi, sébhōŋ berōŋ ambi berinj tetep ane Mandem áku sérinjí.

¹⁷Bōma, Koŋó nókó ká ekakáneko eya ne fyé ká amík amuet bo abhen bákōŋo bekaká neko ebhese. Bāriŋi ndũ bepiŋ ebhese bechi nyaka mpok séchí awu ne bhe. ¹⁸Nchí ghati bhe bé báké rō bekoŋo bekaká neko ebhese mbōnyune beyā bho bachi abhen bepiŋ ebhap bétōŋ be bó bábhíkí koŋ Mbok Ndíndí ane árēm bé Kristo agu ndũ ekotákátí éti yese. Nnánj nchí ghati nōkō bhe enyij ene mpok ne mpok, ne néne, mpet nchí ghati bhe nkúbhé enyij éré ne babhese amík. ¹⁹Ngwenti yap chi ménémé. Mandem awap chí enyij ené éfuèt bō anyu énehwe bō menie ne menyij béchák ebhen bō báfyè ngoŋo aré. Bákū menyij ebhen bo bāghò mámbōŋ chí ntíánwōp, yē nō, bó babhōŋ bápānyu éti menyij ebhō. Ne bābhōre bati yap ndũ menyijí mmik. ²⁰Ke mbák chí bhese, eyesé etōk échí amfay, ebhak ené Yesu Kristo Acha achi. Ne sébhaka nti bé yí mmu áchí Mpeme ywesé ámfú aré ámpetnsem. ²¹Yí ánánj ántwó, ášōt nkúbhé betāŋ ebhen yi ábhōŋj beku yēntiki enyij émbák anten yi, anjibhiri mmuéré ntōp eyese-ne, anku yó éndōp chí mbo mmuet ane yi ábhōŋj nyaka mpok Mandem ákú yí apetnsem ndũ nepém.

Menyij ebhen Pól aghati Nkwō Fílipi manku

4 Bōma, nkōŋ be tontó ne mbōŋ beyā ekwak beghō bhe mbōnyune be ké bāchí maŋák ama, ne be ké bāchí nsáy betik ebha. Tē yeka kpirí, mánkū nōkō mbo enyu ngátí be bho bābhāré mmuet ne Yesu.

²Mēnikmuet ntá Eyódia ne Sintíke bé mándó begwá ebhap mámbák eyōŋ émōt, tēndu bó bati apay bāchí bō Yesu Kristo Acha. ³Ne wō erítí nti nkubetik wa, nchí yāj nkwó be ónkwák ményúré bāghōré abhen bati apay bé mámbák eyōŋ émōt. Bákú beyā betik ne me ndu ménu béghátí bho Mbok Ndíndí. Bákú betik ne Klémen, ne batí bakū betik abha bāchák. Bō manku bāchí bo Mandem ásinj manyén ayap amem ekátí manyén bō abhen bābhōŋ nepém enen nébhíkí bhōŋ ngwenti.

⁴Bák ká maŋák mpoknkem be bāchí bō Yesu Acha. Mbuét bésémti bhe, bák ká maŋák mpoknkem. ⁵Kū ka yēntiki mmu ángó bé bāpú mmuet gum gum ndũ nepém eneka. Báké ghōkōntik be Yesu Acha āpētsem mandú mpok. ⁶Mmu áké rō yēnyij énsōŋjóri nti eni amem. Yëyi yëyi, enyij ene bābhōŋj beku chí menik nókó mmuet ntá Mandem éti menyij ebhen bāyāŋ yi ányhé bhe. Ník nókó ká mmuet, mánkaka nōkō yí éti menyij ebhen yi ákú. ⁷Ník nókó ká mmuet ntá Mandem ne choŋ yi anhye bhe kpák. Ne enyu kpák ane Mandem áchyè, bō mmik bápú kwáy bérinj wáwák. Ne choŋ Mandem anku kpák ámbák amem bati yeka, anku be kpák ámbák nkwó ndũ nkaysi yeká, be yëyi yëyi, bāke bhōŋ becháy. Enyij ene échí tetep mbōnyune bābhat mmuet ne Yesu Kristo.

⁸Néne, bōma, buré ká nkaysi ndũ menyij ebhen béri, ne ebhén béchyè mmu kenókó, ne menyij ebhen béchí chak besí Mandem, ne menyij ebhén bébhíkí bhōŋ bakwap, ne menyij ebhén bo bāghò mánkōŋ, ne menyij ebhén béri béchá, ne ndũ menyij ebhén békū bo mámbiti bhe. ⁹Báké rō beku yēntiki enyij ené bāghókó ntá ya, ne ndu békōŋo yēntiki nkaysi ane áfú ndũ Eyōŋ Mandem ené bāsōre ntá ya, ne yēntiki enyij ené bāghókó ntá ya, ne yēntiki

enyiŋ ene bǎghó mé nku. Ne chɔŋ kpák ane Mandem áchye ambak ne bhe.

**Pɔl àtò bakak ntá bô Fílipi
èti akap ane bó bátó ntá yi**

¹⁰ Me mmũ Yesu Kristo Acha, mbɔŋ beyǎ maŋák be yěndu énáŋ étaré, bǎpet bátɔŋ ndũ akap ane bátó me be bǎbhíki ghɔkɔntik me. Ndíŋí be bákaysi me mpoknkem, ke bǎbhíki bhɔŋ nyaka chi mbi bekwak me. ¹¹ Mpú rem nó chí èti nchébhé menyiŋ. Yě mbɔŋ enyiŋ, yě mbíki bhɔŋ, ngɔk bebhak mbo mmu ane ábhíki chep yěnyiŋ. ¹² Ndíŋí enyũ mǎkwáy bebhak mbo mmu ane yěnyiŋ épú sɔŋɔri yí mpok menyiŋ béchébhé mé ne yě chí mpok mbóŋ yěntiki enyiŋ. Yě émbak bé yi, ngɔk bebhak mbo mmu ane ábhóŋ yěntiki enyiŋ mpòknkem, yě chí mpok nnyié njwí, ne mpok ane nchɔkɔ nsay, ne yě mbóŋ, yě mbíki bhóŋ. ¹³ Yě émbak be yi, mǎtee kpírí èti betañ ebhen Yesu áchye me.

¹⁴ Ke nkáká bhé tontó bé bǎchem amo ne me ndũ nekwak enén bǎchye mé mpok menyiŋ bétáŋá me amuet.

¹⁵ Ne be bakoŋo Yesu abhen etɔk Fílipi, be babhɔŋ báriŋi sayri be mpok njámbi ntwó awu ne Mbok Ndíndí ndɔ etɔk eyeka atú Masidónia ndɔk atú etɔk echak, ndiere be ké bátó nyaka me nkáp ndu béchye me nekwak. Yě bɔnkwo bǎchák bǎbhíki chem amo ne me ndũ betik ebhen mékù. ¹⁶ Nchí rem nó mbɔnyune yě chí mpok ane nchí etɔk

Tesalónika ené mbíkiŋe rɔ atú etɔk eyeká Masidónia, be bátó me nkáp, puyě chí ndɔŋ amɔt, ke ndɔŋ épáy, mpok menyiŋ betañ me amuet. ¹⁷ Mpú rem nó chí be méyàŋ mǎntó mé akap áchák. Enyiŋ mǎyáŋ chí bé mǎndók ambi beku beri, mémáka ndũ ebhén mǎnáŋ bákú ansem mbo mmũ ane ámàka nkáp ndũ ané yí ánáŋ áyámbi afyé amem ekerénkap be nsáy yi ánja.

¹⁸ Be bǎkap me ndũ betik ebha kpát yěnyiŋ ébhíki rɔp. Néne, bakáp ane bátó Epafrodáyɔs ántwó áchye me ákú mbɔŋ yěntiki enyiŋ ené nchébhé. Ne akap ayweka áchí mbo akap erítí eriep ané bǎchíe ntá Mandem, ne Mandem ábhóŋ maŋák ne wu. ¹⁹ Mandem mmu nchí mmɔbetok ywi abhɔŋ betañ ebhen béyá béchá. Ne chɔŋ anchye bhe yěntiki enyiŋ ené échébhé bhé èti enyiŋ ene Yesu Kristo ákú ntá yese. ²⁰ Kenókó kémbák ne Mandem mmu áchí Étáyese mpoknkem. Amen.

Ngwéntí bakak

²¹ Kaká ká bo Mandem bǎchák abhen bǎchí bakoŋo Yesu Kristo awu mankem ntá ya. Batí bakoŋo Yesu abhen bǎchí fá Rom ne me bátó nkwo bhe bakak. ²² Bô Mandem bǎchák mankem abhen bǎchí fá Rom ne me, sayri sayri, abhen bǎchí bakú betik ntá mfɔngo ane Rom, bátó nkwo bhe bakak. ²³ Nchí níkmuet bé beríndu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti P̄l ntá

Nkwò Kòlòse

Ekáti P̄l ntá Nkwò Kòlòse

1 Me P̄l munto Yesu Kristo bekoṅo nkaysi Mandem, ke nchí siṅ ekáti ene. Nchí fá ne nti múnkwò ywese Tímoti. ²Sétò yò ntá yeka bo Mandem, be batí bónkwò abhen bábhùre bariép awu etòk Kòlòse ne Mandem abhat be ne Kristo.

Mandem Etayese ántóṅ be berindu an-chye bhe kpák.

P̄l ákàka Mandem ne ànikmuet èti bo Kòlòse

³Sékàka Mandem mmu Yesu Kristo Acha ywese achi Móywi, ne sénìkmuet èti yeka, ⁴mbonyune séghok be bábhṅṅ neka ne Yesu Kristo ne bákṅṅ bo Mandem mankem. ⁵Bákù nò mbonyune bábháká nti ndù berítí menyìṅ ebhen Mandem ábhùré amfay ntá yeka. Mpok bǎghókó Mbok Ndíndí ke bǎríní èti menyìṅ ebhen, ne Mbok Ndíndí achi tetep. ⁶Mbok yò atwò ntá yeka mbò enyũ átwò ntá bo mmik nkem ne ànyù kepem ne á-gò. Nò ke yò achi nyaka ndù nkwo yeka bebho ndu nywòp enen bǎghókó èti berindu Mandem ne bǎjwimem enyu bò bechi tetep. ⁷Bǎghók Mbok Ndíndí ne ntá Epafra. Yi achi nti múbetok Mandem ane sékóṅ tontó. Achi nkubetik Kristo ane ábhùere bariép ami. Achi awu ndù nnyén enese. ⁸Yi aghati bhese enyũ Èfóṅó Bedyere ákú be mǎnkṅṅ bati.

⁹Sébhíkí bhòt menìkmuet èti yeka bebho nywòp enen séghókó nò. Sénìkmuet be Mandem amfuet ntá Èfóṅó Bedyere ánkwak mǎndìṅi sayri enyìṅ ene yi áyàṅ mǎnkù. Sénìkmuet be Mandem ánkù nò ndu ákù mǎmbak bariṅíndak beyìṅi baraká Èfoṅo ne ndu akwak mǎmbòṅ nejwimem ndu bò bechi. Achyé

bhe neriṅíndak be mǎndìṅi sayri yèntíkí enyìṅ ene yi atí nyaka bekù ne ákù ntá bóbhi. ¹⁰Sénìkmuet be nejwimem eno nénkwák mǎmbòṅ nepém enen nékwáy ntá nkoṅo Yesu Acha. Enò nékù Mandem ambòṅ maṅák, ne nékwák mǎnkù nòko menyìṅ ebhen beri ndù yèntíkí mbi, ne nékù mǎndìṅi Mandem mǎndòko nòko chí ambi. ¹¹Ne sénìkmuet be Mandem ánsòt betañ ebhi ebhen beyá becha ánkù mǎmbòṅ nòko betañ, be yéyí yéyi, mǎmbòṅ ekébhéntí, mǎnte sené, mǎndòko nòko chí ambi ne maṅák, ¹²mǎnkaka nòko Eta. Yí ke ákú mǎnkway bebṅṅ menyìṅ ebhen yi atoṅti ntá bóbhi abhùere nebhuet ane bediéré ebhi béghò. ¹³Afére bhese ndù betañ ebhen ejuri, akù be Móywi mmu yi ákóṅ tontó ámbák wu Mfò ywese. ¹⁴Béfuet ntá Móywi wu sébhṅṅ mbi be mǎnku bhese mǎmfere ndù kesem eken bebú, nò chí, mǎmfóṅorí bebú ebhese.

Enyu mmu Kristo achi ne enyũ betik ebhi bechi

¹⁵Yè mmu apu kway begṅo Mandem. Móywi ke ákú sénjwimem enyu Mandem achi. Ne nkúbhé mbò enyũ mǎmbi ábhóṅ betañ ndù nneréket, nò ke Móywi ábhóṅ betañ amfay menyìṅ menkem ebhen Mandem ághókó. ¹⁶Èchi nò mbonyune yi ke Mandem áréme be ángókó yèntíkí enyìṅ, ebhen bechi amfay ne ebhen bechi fá amik, ebhen bo bǎghò ne ebhen bo bápú kway begṅo, betañtí befóṅó, ebhen bebṅṅo betañ becha bafò bachak ne befóṅó ebhen neṅókó kefo ekap necha eken bachak, ne yè chí ebhen bébhóṅ betañ amfay bho mbò bafò. Béfuet ntá yi, ne ntá yi, ke bǎghókó menyìṅ menkem. ¹⁷Bápére ghoko yènyìṅ, yi achi. Ne yi ke ákèṅ menyìṅ menkem be mémbak mbò enyu bebṅṅo bebhak. ¹⁸Yíre ke achi munti ane bónkwò, ne bónkwò chí mmuet yi. Yí ke ágháy nebhuérémik ntá bónkwò. ¹⁹Èchi enyu eyò

mbonyune Mandem abhɔŋ nyaka maŋák be yɛntiki enyu mmu yi achi, Mɔywi nkwo achi. ²⁰Ne yí ke Mandem ásóré be anku yɛntiki enyiŋ, yɛ chi ené fá amik ne yɛ chi ene amfay, be yɛntiki enyiŋ ém-bɔŋ mbi bepet bebhak eyɔŋ émot ne yi éti newú Mɔywi ndú ekotákátí. Néne, yɛntiki enyiŋ ékwáy bebhak ndu kpák ndu nté ane yó echi ne Mandem.

Báchi eyɔŋ émot ne Mandem néne

²¹Bé nkwo báchi nyaka nekɔ nesie ne Mandem, bábhak bɔmpap abhi ndu nkaysi yeka éti bebéptí menyiŋ ebhen bákù nyaka. ²²Ke Kristo asɔt nyaka mmuet nkwaŋwan, agú ndú ekotákátí éti bebá ebheka. Enyu yɔ ke Mandem ákú be mǎmpet mǎmbak eyɔŋ émot ne yi, be mǎmbak nyájá, kebhoŋ bekwéné besí bhi. ²³Ke bábhhoŋ berɔŋ ambi bebhoŋ neka ne Mbok Ndíndí, mǎnte sené ne kpirí. Báké rɔ nebhakánti enen Mbok Ndíndí ákú bábhhoŋ mpok bághókó yɔ. Bághati Mbok ane ntá yɛntiki mmu fá amik. Me Pól nchí mübetok ane nchí ku bo mándiŋi Mbok Ndíndí-ne.

Betik Pól bechi ntá bo abhen bapu bo Israel

²⁴Néne, mbɔŋ maŋák ndu besɔŋɔri ebhen mébhɔŋ mbonyune békwák bhe. Nchí bhɔŋ besɔŋɔri ndú nkwo mmuet mbonyune nchí naŋa bebhɔŋ besɔŋɔri menkem ebhen berɔbhe nyaka be Kristo ámbɔŋ, éti bɔnkwo. Bɔnkwo Kristo bho chi mmuet eyi. ²⁵Éti bɔnkwo ke Mandem ákú be mbak mübetok ndu beku mándiŋi Eyɔŋ Mandem sayri. ²⁶Eyɔŋ ene echi nyaka bhésé bhésé ntá mkpaká bho ene éfúéré ansem, ke néne, Mandem akú bɔbhi mándiŋi yɔ. ²⁷Mandem áyàŋ nyaka be bɔbhɔ mándiŋi be enyiŋ bhésé bhésé ene yi átóŋtí abhure chi nném enyiŋ ene ebhoŋ bekwak bo abhen bápú bo Israel. Kristo achí amem bati yeka, ne bákway bebhaka nti be chɔŋ

mǎnyie keném eki ne yi. ²⁸Kristo ére ke séghàti bho menyiŋ éti yi. Ndu sékù nɔ, séyà batú yɛntiki mmu éti menyiŋ ebhen bábhíkí bhɔŋ beku ne sétɔŋ bo menyiŋ ebhen bɔ bábhóŋó beku. Sésémti bho, ne sétɔŋ ne neriŋíndak nenkem bé sénkwáy beku yɛntiki mmu wap ánkway ndú yɛntiki mbi, mbo mmu ane ábháre mmuet ne Kristo, ndú mpok ane séte besí Mandem ne yi. ²⁹Éti yɔ ke nchí fye betan beku betik, ndep nɔkɔ mmuet ne betan menkem ebhen Kristo áchyè me.

Pól ánú éti bakwó bho Kristo ankem

2Nchí yaŋ mándiŋi enyú nchí nu ton-tó éti nkwo Kristo ane Laodísia ne éti bakwó bho bachak ankem, abhen bábhíkíre gho me. ²Nchí yaŋ befyé bhe nti, ndú bágwóré mmuet ne bati ndu ekɔŋ. Nchí yaŋ be be mankem ne bho mǎnjwimem sayri ndú enyiŋ ene Mandem ákú séríŋí éti Kristo, be mándiŋi menyiŋ éti Kristo ebhen bechi bhésé bhésé ne békù mǎmbɔŋ beyá áfók ndú bákòŋo mbi ywi. ³Yí ke ánéne mbi be sémbák bariŋíndak ne be séndiŋí menyiŋ. Neriŋíndak enen néri necha. ⁴Nchí ghati bhe menyiŋ ebhen be yɛ mmu áké sɔt sérwórényu ándwo bhe éti menyiŋ ebhen beyiŋi Kristo, be mǎnem ebhi. ⁵Yéndu mpú awu, nti ena nechi ne bhe mpoknkem. Nkɔŋ beghok be bákù menyiŋ mbo enyu éyàŋ ne be báte kpirí ndú neka eneka ne Kristo.

Mbák mmu abhat mmuet ne Kristo ájwi pɔɔt

⁶Téndu básóré be Yesu Kristo achi Acha, buré ká nepém eneka mbo enyú yi áyàŋ. ⁷Dš ka bapém ayeka ambak ne Yesu mbo enɔk ene émuré bakaŋ amik, mǎnsene ndú neka eneka ne yi nkúbhé mbo enyú bátɔŋ be, mǎnchye nókó Mandem beyá kenókó.

⁸Sɔt ka mpok be yɛ mmu áké sɔt neriŋíndak enen bó mmik ne sérwórényu

andwə be mǎmbák basem ntá menyij ebhen bə bátɔŋ be. Enyū neriŋɔndak eno nǎfū chi ndū nkaysi bakwǎŋwaŋ ne ntá befóŋó ebhen bebhɔŋo betaŋ fá amik, nǎpú fu ntá Kristo. ⁹Diŋí ká be yǎntiki enyū mmu Mandem achi, enyuyɔ ke Kristo achi. ¹⁰Ndū bǎbhǎré mmuet ne yi, bǎjwi pɔɔt. Yi ke ábhɔŋɔ betaŋ amfǎy menyū befóŋó menkem. ¹¹Ndū bǎchéme mmuet ne Kristo, aféré ebéptí eriŋ amem bati yeka. Eyo chí eriŋ betɔŋ be bǎchi bǔbhi. Puyě chi eriŋ ene mmu afyé amuet mpok báyaŋ besyep yi mbɔ enyū bo Israel bákú mpoknkem. Chí Kristo ke afyé eriŋ eyi amem bati ayeka. ¹²Mpok bǎjwítí bhe, bǎbhéme be ne Kristo. Bě nkwo bǎpetnsem ndū nepém ne yi mpok yi apetnsem ndū nepém. Éfákári nɔ mbɔnyune bǎsiki nyaka nti ndū betaŋ Mandem mmu ákú Kristo apetnsem ndu nepém. ¹³Bǎchi nyaka chi bawú ěti bebú ebheka mbɔnyune bǎbhǎkíre fye nyaka be eriŋ amuet betɔŋ be bǎchi bo Mandem. Ke achyé bhe nepém nekɔ ne Kristo ndu áfóŋóri bebú ebhese menkem. ¹⁴Sékwen nyaka manyé besí Mandem ndu sébhǎkí kə mbɔ enyū yi áyàŋ. Ke adákátí ekati manyé bebú ebhese, ne ébhak mbɔ be ábáy nyaka bho anti Yesu, ne bágó yi ndū ekotákátí ne bho. ¹⁵Afóŋɔ betaŋ ntá befóŋó ebhen bébhɔŋɔ betaŋ fá amik, akə be bó béké bhɔŋ kenókó besí bho ndū ású bhó amik. Atɔŋ bho mbɔ batémé nenu abhen bákémé ebhǎnenu. Ebhǎ nenu eyo ebhak newú Yesu ndū ekotákátí. Asɔt awónem amfǎy befóŋó ebho enyuyɔ befuet ndū newú Kristo ndū ekotákátí.

¹⁶Ndu echi yě nɔ, bǎké rɔ be yě mmu áŋji be be bekwéné béchí ne bhe ěti menyū menyij ebhen mǎnyɛ ne ebhen mǎnyū. Ne bǎké rɔ be mmu ampuri bhe mǎnkoŋo bebhé ěti bepǎ mmyé, †ne epǎ ntaŋ akɔ, ne ěti epǎ nywɔb-

hé neywěmuet. ¹⁷Bebhé ebho menkem bechi chi mbɔ ndíkándi menyij ebhen Mandem ábhǎré nyaka be bétwɔ chɔŋ. Mbɔŋ enyij ene echi ansem ndíkándi wu ankem chi Kristo yímbɔŋ. ¹⁸Bǎké rɔ yě mmu ándém be bǎbhǎkí kway, anset nkwere be bǎbhɔŋ bebhɔŋ enyū nesep-tímuet enen nǎpú tetep, ne be bǎbhɔŋ bechye kenókó ntá bɔángel. Bǔbho bǎpǎ be Mandem áttɔŋ bho menyij ndū kenó amík anti fúú, ne báyoŋ mmuet ndéndem. Nkaysi yap achí chí ane bó mmik. ¹⁹Ekə bɔ bǎbhǎkí pere bhat mmuet ne Kristo, mǔnti wap. Yí ke achi mbɔ ntí ne bǔnkwo bachi mbɔ mmuet eyi. Básɔt betaŋ ebhap menkem chi ntá yi ne ákə bɔ mánchem mmuet ndū nkwo amɔt mbɔ enyū bariŋ ákem byoŋómuet. Bágó ye ndū mbi Mandem mbɔ enyū yi áyàŋ.

Bégu ne bebhak nepém ne Kristo

²⁰Bǎgú ne Kristo, ne Mandem aféré bhe anten befóŋó ebhen bebhɔŋo betaŋ fá amik. Ndu échí nɔ, ndaká yi bǎchi mbɔ bó mmik? Ndaká yí bǎbhuet bekoŋo bebhé bó mmik, mbɔ ebhen bérəm be, ²¹“Bǎké kém enyij eyo ne awɔ. Yě chi beghokoti, bǎké ghokoti enyū nenyíé eno. Yě betɔk, bǎké tɔk enyū enyij eyo.” ²²Menyū bebhé ebho béfure fuet. Menyū bebhé ebho béfú chi ntá bó mmik ne ndū menyij ebhen bɔ bátɔŋ. ²³Béyɔŋi bebhé ebho, mmu ákway bekaysi be béchye neriŋɔndak mbɔnyune bo abhen báfyé bho bátè kpírí be mmu abhɔŋ befye mmuet ndū menyij Mandem ebho, ne bǎrəm be mmu abhɔŋ besepi mmuet amik, ne be mmu abhɔŋ bechye mmuet yi beyǎ esɔŋɔri. Bebhé ebhen bechi chi ndéndem. Bǎpú kway bekwak mmu ambɔŋ betaŋ ndu bekem mmuet be áké koŋo bebéptí menyij ebhen mmuet eyi áyàŋ yi ankə.

†2:16 Bepǎ mmyé: Annual festivities.

Nebhuet ane mmu abhōŋo bebhure nti eni

3 Tëndu Mandem ákú bǎfú ndũ newú bápetnsem ndũ nepém nekɔ ne Kristo, buré ká nti ndũ menyij ebhen bechi amfay, ebhak ene Kristo áchókó ndũ nebhuet kenókó, ebhe awónem Mandem. ²Buré ka nkaysi chi ndũ menyij ebhen bechi amfay, puyě ndũ ebhen bechi fá amík. ³Echi mbɔ be bágu mpok ane Yesu ágú. Néne, nepém nekɔ eneka nechí bhésé bhésé awó Kristo ndũ nebhuet ane yi achi ne Mandem. ⁴Ne mpok Kristo mmu achi nepém enese ábhési, chōŋ be nkwo mǎmbesi ne yi ne mǎmbōŋ ákóré ndu keném eki.

Dǎ ká esí nepém eneka, mǎnsot enen nekɔ

⁵Só yé ka amó mǎmféré ndũ menyij ebhen béyijí nepém nesí eneka. Nɔ chi epúsí, ne yě chí bepǎ baraká kebhure, ne méŋwáka ndũ baraká kebhure, ne nkaysi beku bebú, ne yěchi befye amík ndũ menyij bo bachak mbonyune befye amík ndũ menyij chi besot bhɔ mbɔ bɔmandem mmik. ⁶Éti barak abúabu yɔ ke Mandem ábè chōŋ nti, antemsi bhɔ. ⁷Ndũ mpok ane áfuéré ansem, báku nyaka menyij ebhen mpok bachi ndũ esí nepém eneka. ⁸Ke néne, bǎké bhōŋ yěnyij beku ne menyij mbɔ bebenti, ne echoko-nti, ne nkaysi beku bati bebú, ne bechōŋti manyén bati, ne eyōŋ ebúbu eke fu be anyu. ⁹Bǎké sénse ntá bati tëndu mǎnán bǎɔ esí nepém eneka ne menyij ebhen nɔ nétò nyaka be mǎnku nɔkɔ, ¹⁰ne bǎɔbhe koŋo chi epij ekɔ. Bǎyíbhírí bǎɔp bǔ bakɔ ne bǎyíbhiri mǎndakɔ nɔkɔ chi ambi mǎndɔbhe nɔkɔ mbɔ Mandem. Yi ke ághókó bhe mbɔ bǔ bakɔ be mǎndijí yěntiki enyij éti yi. ¹¹Ndũ nepém nekɔ enen, yě mmu achi chi mmu Israel yě mmu etak echak, yě básyep mmu yě bǎbhíkí syep, yě chi mmu

ane amík ánéné yi yě chi ane achi nyabhi, yě chi nsem ye chi mǎmik, mankem bǎchí enyumot. Nném enyij chi Kristo ne yi achi amem bati bǔbhi mankem. ¹²Mandem ayap be be mǎmbak bǔbhi, bǎchi nyáná, ne akōŋ be tontó. Ndu echi nɔ, bǎbhōŋ beghɔ bati ntínsɔ, mǎntōŋ bɔ berinti ne neseptímuet, ne epij besot menyij petii, ne ekébhénti. ¹³Bōŋ ká ekébhénti ne bati, mǎndak ambi befoŋori bati, yě émbak chi be bákɔ mǎmbenti. Bǎbhōŋ befoŋori bati nkúbhé mbɔ enyu Acha ywese áfōŋórí bhe. ¹⁴Ne nném enyij ene echa ebhen menkem ene bǎbhōŋɔ betōŋ bati chi bekōŋ bhɔ. Ekōŋ égwòt menyij menkem ndũ nsoŋ amot. ¹⁵Dǎ ká kpák ane Kristo áchyé ántōŋ be enyũ bǎbhōŋo beku menyij tëndu Mandem ábhíŋí be be mǎmbak ndu mmuet amot, ne be kpák ambak ne bhe. Ne bǎbhōŋ bekaka Mandem éti menyij ebhen yi ákà. ¹⁶Dǎ ká Eyōŋ Kristo émbōŋ betaŋ amem bati ayeka. Tōŋ nókó ká bati ekōŋ eyɔ, mǎnchye nɔkɔ bhɔ manié, ne beyǎ neriŋíndak. Kwáy nókó ka bakwáy ane áfũ ndu Ekáti Bakway ene echi amem Ekáti Mandem, ne bakwáy Mandem achak, ne bakwáy ane Éfōŋó Bedyere afyé be anti. Kwáy nókó ka yɔ ne bakak ntá Mandem amem bati yeka. ¹⁷Ne yěntiki enyij ene bǎkà, ne ené bǎrēm, mǎnku yɔ ndu nnyén Yesu Acha, mǎmfuet ntá yi mǎnchye nɔkɔ bakak ntá Eta Mandem.

Enyũ bo Kristo bǎbhōŋɔ bebhak ne bati

¹⁸Bě baghɔré ne maném, septí nókó ka mmuet ntá maném abheka ndũ yěntiki enyij mbonyune eyɔ ke eri besí Yesu Kristo Acha.

¹⁹Maném, kōŋ ka baghɔré bheka, ne bǎké bhak bebebebe ne bhɔ.

²⁰Bɔ, ghók nókó ka bachi ne manɔ bheka ndũ yěntiki enyij ene bǎghàti be

mänkũ, mbonyune eyo échyè Yesu Acha mañák.

²¹ Bachi-bho, báké kũ enyiñ ene ékũ bõbheka mambe nti. Mbák mänkũ nõ, bákway beferé amõ.

²² Basem, ghók nõkõ ka bachi bheka abhen fá amik ndũ yëntiki enyiñ. Báké kũ nõ chi ndiere mpok ane amík ayap achi be amuet, mbo bo abhen báyanñ chi bechye bho mañák. Ghók ká bho ne bati ayeka ankem mbonyune báchyè Mandem kenókó. ²³ Yëntiki betik ebhen báchyé bhe, kũ ka bho ne bati ayeka ankem tëndu bariñi be bátòk nõ chi Yesu Acha, puyé nkwá. ²⁴ Bariñi be choñ mambõñ akap ane Yesu Acha ábhuré ntá bõbhi. Chi Kristo Acha ke bátòk nõ! ²⁵ Dók ká ambi beku nõ mbonyune yéagha ane ákũ bebú ábhõñ nsáy ndũ bebú bhi, ne Mandem átañ bo ketõñ kéréñámík.

4 Bë abhen bãbhõñõ basem, kém ká bho erírí ne enyu ene echi chak. Bariñi be be nkwõ bãbhõñ mmu ane ábhõñõ be amfay.

Menyiñ bechak ebhen bãbhõñõ beku

² Të ka kákátí ndũ nenikímuet, mambak pë, ne mánkaka nõkõ Mandem. ³ Nik nõkõ ka mmuet éti yese nkwõ be Mandem ánéné bhese mbi ndu beghati bho kponoroñ Mbok Ndíndí éti Kristo ane achi bhésé bhésé. Chi éti méghàti bho yo ke nchí ekerékenõñ. ⁴ Nik nõkõ ka mmuet be ngátí bho yo mbo enyũ mbõñõ beku, enyu ene baghòk mánjwimem.

⁵ Ekaká neko eyeka ebhõñ betõñ be bãchi bariñindak besí bo abhen bábhíkí riñi Mandem, ne báké choñti yëntiki mpok ane bãbhõñõ mbi beghati bo Mbok Ndíndí. ⁶ Eyõñõnyu eyeka ebhõñ bebhak ené échyè bo mañák, émbak mbo ené mmu ane afyé ngañ anyu be mändíñí enyũ bãbhõñõ békéme bo abhen bábhèp be menyíñ.

Bakak amen ngwenti

⁷ Choñ Tíkíkõs ángati bhe yëntiki enyiñ éti ya. Achí manõ ne nti mñnkwo ane nkõñ tontó. Ákũ betik ne nti nemõt ne átok Acha ne me. ⁸ Éti yo ke ntó yi ntá yeka be anku mändíñi enyu sechi, ne be ámfyé be nti. ⁹ Átwõ awu ne Onésímõs, mmũ yweka amõt. Onésímõs achi mmu tetep ne manõ ane sékõñõ tontó. Choñ bo mángati bhe yëntiki enyiñ ene éfákárí fá.

¹⁰ Arístakõs mmu achi fá ekerékenõñ ne me áto be bakak. Mbák Mák manõ Banábas mmu ngátí bhe menyíñ éti yi ántwõ awu, sõt ka yí ne amõ apay. ¹¹ Ne Jísõs ane bábhiñi be Jóstõs áto bhe bakak nkwõ. Ndiere bo Israel abhen bati arat ke bachi bati bakũ betik ne me ndũ beku bo mändíñí enyu Mandem abhak ne bho mbo Mfõ wap. Bó mankem báchyè me nepõptíntí tontó. ¹² Epáfras nkwõ áto be bakak. Achi mmũ yweka amõt ne mübetok Yesu Kristo. Ánikmuet éti yeka ne nti eni nenkem mpoknkem be mänsene ndũ mbi Mandem, ne be mändíñi sayri yëntiki enyiñ ene Mandem áyanñ mänkũ. ¹³ Nchí ntísie Epáfras be ákú tontó éti yeka ne bõnkwo Laodísia, ne abhen Hierapolis. ¹⁴ Lukas, ngañ ane sékõñõ tontó, ne Démas bátò be bakak. ¹⁵ Kaká ká bõnkwo abhen etõk Laodisia, ne Nímfa, ne éka bõnkwo abhen báchèm eket eyi. ¹⁶ Mánáñ mämpay ekátí ene ndũ nkwõ yweka, kũ ká mämpay yo ntá nkwõ Laodísia nkwõ. Pay ká nkwõ ekátí ené ntó ntá nkwõ etõk Laodísia mpok ane bo bátó yo ntá yeka. ¹⁷ Ne ghati ká Akípõs be, “Ghõ be onáñá betik ebhen Yesu Acha achye wo.” ¹⁸ Me Põl nchí siñ bakak amen ne awõ awa membõñ. Tik ka bé nchí ekerékenõñ. Mandem antõñ be beríndu.

Ekáti P̄s̄l ené mbi ntá

Nkwɔ Tesalónika

1 Me P̄s̄l ké nchí síj ekáti ene ntá yeka nkwɔ Yesu abhen Tesalónika. Nchí síj ntá yeka bõ Mandem mmu achi Etayese ne be bho bãbhàré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne Sáilas ne Tímoti. Mandem antõj be berĩndu, an-chye bhe kpák.

Neka enén bo Tesalónika

²Séchyè bakak ntá Mandem mpoknkem éti yeka mankem ne séfyè bhé ndũ nenikĩmuet enesé mpoknkem. ³Échí enyu eyɔ mbɔnyune besí Mandem Etayese, sépú ghɔkɔntik betik ebhen bákù ndũ bãbhɔjɔ neka ne Yesu, ne enyũ bãdéné mmuet ndũ betik ebheka éti ekɔj, ne enyũ bãte kpirí ndũ nebhakánti eneka ne Yesu Kristo Acha. ⁴Bõma, sérĩjĩ bé Mandem akɔj be ne ayap be ⁵tĩndu Mbok Ndĩndĩ ane séghàti bho abhiki twɔ nyaka ntá yeka chí ndũ eyɔjõnyu yɔyɔ, ke ndũ betaj Efójó Bedyere nkwɔ. Ne bãriji nyaka be yɔ achi tetep. Mpok séchí awu ne bhe, bãriji nyaka enyũ ekakáneko eyese echi. Sébhàre nyaka mmuet eyese enyu eyɔ ndu bekwak bhe! ⁶Ne bákójo ekakáneko eyese ne ekakáneko Yesu Kristo Acha. Yĩndu bãghè nyaka beyã esɔjɔri, bãsíépti Eyɔj Mandem ne maɔák amen Efójó Bedyere áchyè. ⁷Éku bãrɔp erij ené bakojo Yesu mankem atú Masidónia ne Akáiya májɔkɔ. ⁸Ne Eyɔj Mandem étàka atú Masidónia ne atú Akáiya éti menyij ebhen bákù, ke ébhíkí may nɔ. Mbok neka eneka ne Mandem akɔ mbankem, enyu ene sebhiki bhɔj yĩnyij berem ndu betɔj enyũ mãnoko. ⁹Bó babhɔj bārèm enyũ básóré bhese mpok sétwɔ awu ntá yeka ne enyũ bātinksem ntá bɔmandem nsé bãrɔbhe

chye kenókó chi ntá Mandem. Yi aywĩnti ke achi Mandem ane tetep ne yi ke áchyè nepém. ¹⁰Bõ bho bãriji nkwɔ be mãnɔj Mmɔ Mandem ámfú amfay antwɔ. Nɔ chi, Yesu mmu Mandem ákú nyaka áfú ndũ newú apetnsem ndũ nepém. Yí wu ke ápème bhese mpok Mandem átaj bo ndu ábè nti ne bho éti bebé bhap.

Betikí P̄s̄l ákú etɔk Tesalónika

2 Bõma, bãbhɔj beriji be netwɔ ane sétwɔ awu begħɔ bhe ápú nyaka ndéndem. ²Yĩndu mãnãj báchyé nyaka bhese beyã esɔjɔri ne ntĩánwɔp etɔk Fílipi mbo enyu bãriji, Mandem ywese afyé bhese nti be sétwɔ séngátĩ bhe Mbok Ndĩndĩ ane áfú ntá yi yĩndu beyã bo mãnũ nyaka tontó bechyet bhese mbi. ³Báké ghɔkɔntik bé enyij ené séghàti bhe échí tetep ne yè bekwéné bepú aré. Sébhíkí bhɔj nkaysi bérwɔ yè mmu. ⁴Enyij ene sékù chi be, tĩndu Mandem áyijĩ ághɔ be sékwãj bo abhen yi afyé Mbok Ndĩndĩ amó, nɔ ke séghàti bho yɔ. Ne puyé chi be bo mámbɔj maɔák ne bhese, ke chí bé Mandem mmu áyijĩ begħɔ enyũ bati ayese achi amem, ámbɔj maɔák ne bhese. ⁵Bãriji nkwɔ be mpok séchí ne bhe sébhíkí sɔt sérwɔrénýu bekũ mãmbɔj maɔák. Ne mbɔj Mandem achi ntísie be sépú ghati nyaka bhe Mbok Ndĩndĩ chí ne nkaysi bebhɔj nsáy ane áfú ntá yeka. ⁶Ne sépú kũ nyaka yĩnyij bé yè chí be, ye chí bo báchak, mãnkaka bhese. Sékwãj nyaka bebhɔp be menyij mbo bõnto Kristo. ⁷Ke sékɔpti bhe mbo enyũ nno ákèm bõbhi. ⁸Sékɔj be tontó, kpát ékú séká be sebhɔj bechye be, puyé chí ndiere Mbok Ndĩndĩ ane áfú ntá Mandem, ke ye chí mmuet eyese nkwɔ ndũ bãchí bhese anti tontó. ⁹Bõma, bãbhíkí ghɔkɔntik ndu sére kũ betik, sémkpɔt nɔkɔ nsɔjti beti ne ngósí mpok séchí awu ne bhe. Sékù nyaka betik enyu yɔ be sémbɔj menyij ebhen béchébhé bhese. Sébhíkí

yaŋ nyaka bebhak ntu ntá yeka mpok séghàti bhe Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. ¹⁰Báchi batísie bhese. Mandem nkwo achi ntísie be nepém enesé nenti eneka bakoŋo Yesu nechí nyáká nyáŋá ne chak ne néke bhōŋ bekwéné besí Mandem. ¹¹Bářiŋi enyu sékēm nyaka yěntíkí mmu yweka mbo enyū chi bho ákēm bōbhi. ¹²Séfyè nyaka bhe nti ne sékpeme nyaka bhe be nepém eneka nénchye Mandem maŋák. Yí ke ábhíŋí bhe be mámbak bo abhen yí achi Mfō wap ne be mámbák ndu keném eki ne yi.

¹³Ne nkwo sékaka Mandem mpoknkem mbōnyune mpok séghàti bhe Eyoŋ eyi, bábhíkí sot yó mbo eyōŋ ene nkwa. Básoť be tetep chi Eyoŋ Mandem ené ékū betík amem bati yeka, be bho mánoko. ¹⁴Bōma, bároŋ bo abhen máŋoko ekakáneko ené bōnkwo Mandem abhen atú Judéya. Bábháre mmuet ne Yesu Kristo mbōnyune bághō esōŋori amo bati bo etok eyeka nkúbhé mbo enyū bo Israel báchyé nyaka bho esōŋori atú Judéya. ¹⁵Bo Israel bho ke báwáy nyaka Yesu Acha ne baremé kepinti Mandem ne bó ke báboko bhese etok. Báku nti némbé Mandem. Bachi bōmpap ntá yěntíkí mmu. ¹⁶Bo Israel bho báchēt bhese mbi be seke ghati bo abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí Mandem ámpémé bho. Báku bebú kpát mánáŋá. Ke báku kpát bebenti Mandem bechi ne bho.

Pōl abhōŋ nti berōŋ Tesalónika

¹⁷Bōma, yěndu báku sérō nyaka bhe ndu mōmbiŋí mpok, bati yese ábhúét nyaka ne bhe, ne ékú ekwak bepet begho bhe besí ne besí ére yá éndok noko chi ambi ne sere nu begho bhe. ¹⁸Séyàn nyaka bétwo awu ntá yeka. Membōŋ Pōl, mmó bétwo awu ndōŋ ne ndōŋ, ke Satan achét bhese mbi. ¹⁹Pú sébháká nti chi ne bhe? Pú be ké báchyè bhese maŋák-á? Pú be ké báku séndep chōŋ awó anti

besí Yesu Acha ywese ndū nywōp enen yi apetnsem, be séku betík ebhesé sayri? ²⁰Tetep, be ke báku sédēp awó anti, ne be ke báchyè bhese beyá maŋák.

3 Séchókó kpát, séke pere kwáy bekep-nti, séka berōp ansem ndu etok Atens, ²sétó mōmayese Tímōti ntá yeká. Yí achi nti nkubetik Mandem ndu béghàti bho Mbok Ndíndí éti Kristo. Sétó yi be ámfye bhe nti, anku mánté kpirí ndú neka eneka, ³be yé mmu yweka amot áké kwen ansem éti besōŋori ebhen. Bē bhōŋ bářiŋi be, bekoŋo nkaysi Mandem, besōŋori ebhen bébhōŋó bétéméri bhese. ⁴Mpok séchí nyaka ne bhe, séghàti nyaka be ambi ambi be chōŋ sémbōŋ besōŋori, nkúbhé mbo enyū éfákárí, ne bářiŋi enyu eyo. ⁵Éti yo, mpok mbíkí pere kway békepnti, ntó Tímōti be ántwó, ángó mbák babhuét besíki nti ne Kristo. Mbōŋ nyaka becháy be ngufú Satan mmu ámō bo ndu beku bo báképerere noko Yesu, abhōŋ mbi ne bhe ne betík ebhese menkem berōŋ ndéndem.

⁶Ke Tímōti anáŋ áfú awu apetnsem fá, ne erítí ntó be bátaŋ ndú nesikinti eneka ne Kristo ne ndú ekōŋ ene bábhōŋó ne bati. Ne aghátí bhese be bákáysi bhese ne maŋák mpoknkem ne bábhōŋ ekwak begho bhese nkúbhé mbo enyū sébhōŋó ekwak begho bhe. ⁷Bōma, eku ye be yěndu báchyè bhesé nenyok ne beyá esōŋori, bati apōp bhese amem mbōnyune báte kpirí ndu nesikinti eneka ne Kristo. ⁸Těndu báte kpirí ndu mbi Yesu Acha, séchí sayri. ⁹Ntiki enyu bakak sékway bechye Mandem éti maŋák mankem amen sébhōŋó besí bhi éti yeka? ¹⁰Sénikmuet ne bati yese ankem beti ne ngósí bé Mandem ánkwak sempet sengo bhe besí ne besí, ne séntōŋ be menyiy ebhen bábhíkire riŋi, ndu bekwak mámbōŋ neka ne Kristo mbo enyū éyaŋ.

¹¹Sénikmuet be Mandem étayese yím-ōŋ ne Yesu Kristo Acha mánkū sēntwō ntá yeka. ¹²Sénikmuet be Yesu Acha

ánkũ ekɔŋ eyeka ne bati ne yěntiki mmu achak éngó éndók nókó chí ambi, nkúbhé mbɔ ekɔŋ ene sébhónó ntá yeka. ¹³Sénik-mmuet enyu eyɔ be yi ankũ bati ántáj be amem ne bé báké bhɔŋ bekwéné, ne bé mǎmbák nyáná besí Mandem Etayese, ke mpok ane Yesu Kristo Acha átwò ne bo Mandem ankway.

Nepém enen Mandem akɔŋ

4 Bǔma, ndu berɔŋ ambi, séghati bhe enyũ bábhónó bebhure nepém eneka nkúbhé mbɔ enyũ bákũ nɔ be Mandem ámbón manák ne bhe. Sénik ye be mmuet sémkpeme nɔkɔ ndu nnyén Yesu Acha be mǎndɔk ambi beku nɔ. ²Bé babhɔŋ báriŋi menyij ebhen séghátí nyaka bhe ndũ nnyén Yesu Acha be bábhɔŋ béku. ³Enyij Mandem áyàŋ chi be mǎmbák nyáná, be báké bhɔŋ yěnyij beku ne barak épusi. ⁴Yěntiki mmu yweka ankém mmuet eyi, ⁵enyu ene nepém eni nébhak pépép besí Mandem, ne bo mǎmbɔŋ kenókó ne yi. ⁶Báké ŋwaka ndũ barak épusi, kekém mmuet mbɔ bo abhen babhíkí riŋi Mandem. ⁷Yě mmú áké kũ nti bebú ndũ ndaká kebhure ané, ne yě mmu áké nyie nti ébhón! Diŋí ká be Yesu Acha ákeme kémbé ntá bo abhen bákũ menyũ bebú ebhɔ menkem nkúbhé mbɔ enyũ sénán séghátí bhe be mǎnsɔt mpok. ⁸Mandem abhíkí bhij bhesé chí be sembak bǔ epúsí, abhíŋi bhesé be sémbak nyáná besí bhi. ⁹Yě agha ane ábyàk ye ndak ane apú byak chí nkwa, ábyàk chí Mandem mmu áchyè bhe Efónó Bedyere yi.

¹⁰Nti apú besij be be mǎmbón ekɔŋ ne batí bakoŋo Yesu. Mandem yím-bɔŋ anáj átɔŋ be enyu bábhónó bekwé bati. ¹¹Ne tetep, bákɔŋ batí bǔnkwo atú Masidónia ankem. Ke bɔmá, séghàti bhe bé ekɔŋ ené bábhónó ne bati éndók nókó chí ambi. ¹²Yěntiki mmu yweka

ánkũ yěntiki enyij be nepém eni néké chye bho esɔŋori. Mmu áké chwe ndũ ndaká nti. Ne yěntiki mmu yweka abhɔŋ beku betik ne amó yi nkúbhé mbɔ enyũ séghátí nyaka bhe. ¹³Mǎmbák enyu eyɔ bé bo abhen bábhíkí noko mǎnchyé bhe kenókó ne bé báké kɔ besíkí.

Enyij ene ébhónó befakari ne báwú ke Yesu Acha antwó

¹⁴Bǔma, néne, séyàŋ beku be báké rɔp amem ejuri béyij bo abhen bágú be báké di bhɔ mbɔ bo abhen bábhíkí bhakanti be chɔŋ bawú mámpetnsem ndũ nepém. ¹⁵Těndu sénókó bé Yesu ágú nyaka, apetnsem ndũ nepém, sénoko nkwo be chɔŋ Mandem ankũ bakoŋo Yesu abhen bágú mámpetnsem ndũ nepém mpok Yesu átwɔ. ¹⁶Békóno enyij ene mbɔŋ Yesu Acha áréme, séghàti bhe be mpok Yesu Acha átwó, besé bho sechi nepém sépú yambi bétémeri yi ke abhen bágú mántemeri yi. ¹⁷Diŋí ká be chɔŋ mbɔŋ Yesu Acha amfú amfay antwó anchye eyɔŋ ne betaj. Mfɔ bɔángel Mandem andem ne eyɔŋ etajataŋ, ne mmbá Mandem ankwén. Émfakari ye bé bakoŋo Kristo abhen bágú mǎnjambi mámpetnsem ndũ nepém, ¹⁸ke besé bho sechi nepém ne sébhúét ansem, sénko ndũ nebhánj témenté ne bhɔ, séntemeri Yesu Acha ndũ yi ásèp. Ne bebhɔ mpok eyɔ, sémbak ne yi mpoknkem. ¹⁹Chié nókó yeka bati nepɔptíntí ne beyɔŋ ebhen.

Bák ká pè ndu menoŋ Yesu Acha

5 Bǔma, ntí apú besij be éti mbɔŋ mpok ane menyij ebhen bébhónó befákari. ²Bábhɔŋ bériŋi be nywɔp Yesu Acha átwò nébhak chɔŋ mbɔ ngép ane átwò ne beti. ³Mpok ane bo bárèm be, “Mbǎŋ achi kpák, ye esɔŋori épu.” Mpok eyɔ ké erēm esɔŋori ékwen bɔ amuet tém-

⁴4:4 “Bekem mmuet:” Ékway nkwo bebhak be, “Ándíŋi ndu áchɔkɔ ne ngɔré ywi”.

chok mbo bebe ngwé ane ándõsi. Ne mbi bébúe kebháak.

⁴Bõma, ke mbák chí bhe, bápú amem ejuri, bé nywɔp enɔ némfókórí bhe mbo ngép. ⁵Báchí bo abhen bákò ne ngósí, mpok mban ághò. Sépú bo ejuri, sépú bo beti. ⁶Séké bhure ye kenó mbo mbok bho. Sémbák chí pè, sénkem nɔkɔ mmuet. ⁷Bo abhen bábhùre kenó, bábhùre chi ne beti, ne bo bákwen mmém chí ne beti. ⁸Ke tëndu séchí chí bõ ngósí, sénkém mmuet. Séndók ambi ménóko Yesu ne bébhɔɔn ekɔɔn ne bo, be eyɔ embák mbo kendén ane ntemé nenu ákémé bechyet mmuet. Sémbáká nti be chɔɔn Yesu ampeme bhese, ne be eyɔ émbák ntá yesé mbo ntá ntemé nenu ane ákuti ntí ywi. ⁹Bárfíjí be Mandem abhíkí yap bhese chi be sémbák bo abhen yi átàn anchye ntemsí. Ayap bhese chi be ánkɔ Yesu Kristo Acha ámpeme bhese. ¹⁰Yesu ágú éti yesé be yi ánán ántwó, yé sebhuet chí pè, yé ségũ gu, sénkwáy bébhak ne yi. ¹¹Ndu échí nɔ, fyé nókó yéka bati nti mánkwak nɔkɔ bati nkúbhé mbo enyũ bákù nɔ.

Beyɔɔn ngwenti

¹²Bõma, séghàti bhe be mánchyé nɔkɔ bõ abhen bákù betik Acha ndũ nkwo yweka kenókó be mánchye nɔkɔ bhe manie be báké kú bebú. ¹³Bábhɔɔn bechye

bho beyá kenókó, mánkɔɔn bó éti betik ebhén bo bákù. Ne mambák sayri ne bati. ¹⁴Bõma, semtí nókó bábhót, mām-fye nɔkɔ abhen bábhóɔn becháy nti. Kwak nókó ká abhen mmuet ápú bho. Bón ká ekébhénti ne yéntiki mmu. ¹⁵Ghó ká be yé mmu áké keme bebú amfáy bebú. Nu nókó ká beku chi berĩndu ntá bati bõnkwo ne yéntiki mmu achak. ¹⁶Bák ká maɔák mpoknkem, ¹⁷mānik nɔkɔ mmuet mpoknkem. ¹⁸Ne yé ém-bak be yi, chyé nókó ká Mandem bakak, tëndu menyíɔn ebhen menkem chi ebhen yi áyàn mánkú ndũ báchí bo Yesu Kristo. ¹⁹Báké neme ngó Efóɔnó Bedyere. ²⁰Báké byák enyíɔn ene Efóɔnó Bedyere ákú nti mũnkwo ándem. ²¹Bábhɔɔn bechak yéntiki enyíɔn sayri, mánkem éne érí. ²²Báké bhɔɔn enyíɔn beku ne barak abúabu.

²³Mbõɔn Mandem mmu áchíe kpák ánkú mambák nyáná ndũ yéntiki mbi. Yímɔɔn ámbéré nkaysi, ne efóɔnó, ne mmuet yéntiki mmu yweka enyu ené ápú bhɔɔn bekwéné kpáte mpok Yesu Kristo Acha átwó. ²⁴Mandem mmu ábhíjí be be mambák bõbhi, ábhùre bariep ami, ne chɔɔn anku nɔ. ²⁵Bõma, fyé ká bhese ndũ neníkímmuet. ²⁶Kaká ká bati ne ekɔɔn Mandem. ²⁷Nchí ghati bhe ndũ nnyén Yesu Acha be mampáy ekáti ene ntá bõnkwo mankem. ²⁸Berĩndu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe.

Ekáti Pól ene ejwi bepaj ntá

Nkwɔ Tesalónika

Ekáti Pól éné ejwi bepaj ntá Nkwɔ Tesalónika

1 Me Pól ke nchí siŋ ekáti éné ntá yeka bõnkwo Yesu abhen Tesalónika. Nchí siŋ ntá yeká bo Mandem mmu achi Etayese, be bho bãbháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne bõmayese Sáilas ne Tímoti.

²Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántɔŋ be berĩndu, mánychye bhe kpák.

Chɔŋ mántaŋ bo nywɔp Yesu átwɔ

³Bõma, sébhɔŋ béchyé bakak ntá Mandem mpoknkem éti yeka. Ékway be sénká nɔ mbɔnyune bãbhɔŋ neka ne Yesu Kristo mãndok nɔkɔ chí ambi, ne ekɔŋ ené yěntiki mmu yweka ábhɔŋɔ ne bati éɔŋ chí ambi. ⁴Besé babhɔŋ sépànyu ntá bõnkwo Mandem bácháák éti yeka, ndũ bâte kpírí ndũ neka eneka ne Yesu, yěndu bo báchyè bhe nenyok ne beyá esɔŋɔri.

⁵Ndu echi nɔ, menyin ebhen menkem bétɔŋ enyũ Mandem átàŋ chɔŋ bo enyu ené echi chak. Chɔŋ eyo enkũ mãnkway bebhak bo abhen Mandem ábhàk Mfɔ wap. Těndu éti Kefɔ eki ke bãbhɔŋ esɔŋɔri. ⁶Mandem ákũ chí enyin ene echí chak. Ne chɔŋ yi ankeme kémbé ntá bo abhen báchyè bhe esɔŋɔri. ⁷Chɔŋ anchye bhe neywěmuet ndũ besɔŋɔri ebheka, anchye bhese nkwɔ neywěmuet. Chɔŋ Mandem ankũ nɔ mpok Yesu Acha ábhəsi ne betanɔ bɔángel bhi amem ngó ane ákàp bho ne ádu gum gum gum. ⁸Chɔŋ yí antemsi bõ abhen bãbhíkí yaŋ berinɔ Mandem ne abhen bápú ka bekoŋo Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo Acha ywese. ⁹Chɔŋ amfere bhó besí bhi ne ndũ bedíéré bhi ne betanɔ ebhi, anchye bho ntemsi ane abhíkí bhɔŋ ngwenti. ¹⁰Mpok Yesu

Acha átwɔ, bo Mandem mankem báchyè yi kenókó ne bõ abhen mánókó mambak maknkay be bághó yi. Bě nkwɔ bãbhak chɔŋ ne bho mbɔnyune mãnókó menyin ebhen séghátí bhe. ¹¹Éti eyo ke sénik Mandem mmuet mpoknkem éti yeka be yi ánkũ mãmbak bo abhen bákway bėbhak bõbhi. Sénikmuet bé yi anchye bhe betanɔ mãnáná berítí menyin ebhen bãyaŋ beku ne betik ebhen bákũ éti neka eneka ne Yesu Kristo. ¹²Sénikmuet nɔ be bo mánychyé nyén Yesu Acha kenókó éti yeka ne be mãmbónɔ kenókó ne yi békóŋo berĩndu abhen Mandem ywese ne Yesu Kristo Acha bátɔŋ be.

Chɔŋ mbúbmbu antwɔ ke Yesu Acha ampentsem

2 Bõma, béyini netwɔ Yesu Kristo Acha ne nenyokoti ane bãbhɔŋɔ ményókóti bhese be séntémérí yi, séghàti bhe be, ²báké rɔ bati yweka ángwákárí betaka amem. Yě mmu andem chi be yi achi ndemekepinti, yě chi be achi ngati Eyɔŋ Mandem, ne yě chi be ekáti éfú ntá yese be nywɔp Yesu Acha átwɔ négháká, báké fyé ntí. ³Báké rɔ yě mmu andwo bhe ndu yě mbi, mbɔnyune nywɔp eno néperé twɔ, beyá bo bâte nesana ne Mandem Acha mãmbayaka nɔkɔ bebhé bhi ke mbúbmbu ambesi. Ngwenti yi chi ménémé. ⁴Chɔŋ yí andem be Mandem apú yěnyin ne be yěntiki enyin ene bo báchíe kenókó mbo Mandem epú yěnyin. Yí árem mbúré be achá Mandem ne menyin ebho menkem, andak kpát anchokɔ amem ekerákap Mandem andem be yimbɔŋ achi Mandem.

⁵Báké ghókóntik be ngátí nyaka bhé menyin ebhén mpok nchí ne bhe? ⁶Ne bāriŋi enyin ene ékè m yi ansem. Abhɔŋ bėbhəsi chi mbák mpok yi akway. ⁷Enyu betanɔ ebhen mbúbmbu abhɔŋɔ ménanɔ békũ betik fá amik bhese bhese. Ke mmu ane áchet bo mbi be báké bhure bebhé Mandem áɔŋ chɔŋ ambi beku nɔ kpate

mpok ane Mandem áfere yi ambi. ⁸Mpok yɔ ke mbyaká bebhé Mandem wu abhesi, ke Yesu Acha ánánj ántwó, áfep chi éyu, eyi émay. Mbɔ́nj netwɔ́ Yesu ánaŋa betan̄ ebhi. ⁹Mbyaká bebhé Mandem wu átwɔ́ beku betik Satan. Ne chɔ́nj ansɔ́t betan̄ ebhi anku baraká maknkay ane bapu menyu ne menyu ndu bérwɔ́ bho. ¹⁰Chɔ́nj ansɔ́t yéntiki ebépti enyinj berwɔ́ bo abhen bachi ndú mbi newú. Chɔ́nj anku nɔ́ ndu bábhiki ka bekoŋ tetep ane áyínj Yesu Kristo be Mandem ampeme bho. ¹¹Éti yɔ, Mandem áto etati énjwi bɔ́ anti enyu ené bárɔ́bhe noko chi baraká nsé. ¹²Éyɔ enku yi anchye ntémsí ntá bo mankem abhen bábhiki noko tetep ane ayínj Yesu, ke bakɔ́nj beku chí bebá.

Bábhɔ́nj bété kpirí ndú mbi Mandem

¹³Bɔ́ma, be bo Yesu Acha ákónj, sebhɔ́nj bekaka Mandem éti yeka yéntiki mpok mbɔ́nyune ayap be bé ámpémé bhe te mpok ane yi ábhíkí re ghoko mmik. Ayap bepeme bhe befuet ndú betan̄j áfónj Bedyere Mmu ákú mámbák nyánj ne éti mánókó tetep ane ayínj Yesu Kristo. ¹⁴Mandem afuet ndú Mbok Ndíndí ane séghátí bhe abhínj be. Aku nɔ́ bé mámbónj ákóré ndu keném Yesu Kristo Acha. ¹⁵Bɔ́ma, té yeka kpirí, mándak ambi menoko menyinj ebhen sétɔ́nj be mpok sechi ne bhe ne ebhen sésinj amem bekáti ebhen sétó ntá yeka.

¹⁶Mbɔ́nj Yesu Kristo Acha ne Mandem Etayese mmu akɔ́nj bhese mántɔ́nj bese berindu, mánychye bese nepɔ́ptintí mpoknkem ne nebhakánti ndú berítí menyinj ebhen bebhɔ́nj befakari. ¹⁷Sénikmuet be Mandem Etayese ne Yesu Kristo mánychye bhe nepɔ́ptintí ne betan̄ beku ne berem chi berítí menyinj.

Nik nókó ká mmuet éti yese

3 Bɔ́ma, enyinj échák chi be mánik nɔ́ko mmuet éti yese be Mbok Ndíndí éti Yesu Acha antaka ayak ne bé bo ab-

hen bághòk yɔ mánsyepi yɔ ne kenókó, mbɔ́ enyu éfákárí nyaka ne bhe. ²Nik ka mmuet be Mandem ámféré bhese amɔ́ bebéptí bho. Puyé bo mankem abhen bághòk Mbok Ndíndí ke mánoko. ³Ke Yesu Acha apú nók bebhure bariep ami. Chɔ́nj anku bati antan̄ be amem, ankuti bhe be mbúmbu áké ku be yényinj. ⁴Yesu Acha aku sésíki nti ne bhe be bákú menyinj ebhen séghátí bhe mánkú ne be chɔ́nj mándak ambi beku bho. ⁵Sénikmuet be Yesu Acha antɔ́nj be enyú Mandem akɔ́nj bhe ne enyu bekepnti mbɔ́ Kristo.

Bɔ́nkwo báké bhak babhɔ́

⁶Bɔ́ma, séghàti bhe ndú nnyén Yesu Kristo Acha be báké chem mmuet ne yéntiki nti múnkwɔ́ ane ábhòt abhòt kebháka koŋo menyinj ebhen sétɔ́nj be. ⁷Bé babhɔ́nj báriŋi be bábhɔ́nj bekoŋo bayarékak ayese. Sépú bhɔ́t nyaka abhót mpok sechi ne bhe. ⁸Sébhíkí nyie nyaka nenyíé mmu yweka kechye nkáp. Ke sékú nyaka betik beti ne ngósí, sémkpɔ́t nɔ́ko nsɔ́nti bé séké chye bhe esɔ́njri. ⁹Sépú ku nyaka nɔ́ chi be sebhiki bhɔ́nj betan̄ béghátí bhe be mánychye bhese nekwak. Séyánj nyaka chí be séntɔ́nj be epinj ene bábhónj békónjo. ¹⁰Yé chi mpok sechi ne bhe séghàti nyaka be be mbák mmu apú ku betik báké chye yi nenyíé. ¹¹Sérèm nɔ́ mbɔ́nyune séghok be mbok yweka bábhòt abhòt ne be betik ebhap chi béfyé nnyu ndú barak bo bachak. ¹²Ndú nnyén Yesu Kristo Acha séghàti menyú bo bho sénjep nɔ́ko bho batú be mánkú ebhap betik. Mándó béchye esɔ́njri mánkú betik ndu bebhɔ́nj enap nenyíé. ¹³Bɔ́ma, ke mbák chi bhe, báké pɔ́p béku beri. ¹⁴Mbák mmu abhíkí ka békónjo enyinj ene sésinj amem ekáti ene, fyé ká yi amík amuet ne báké bhɔ́nj yényinj beku ne yí. Kú ká yí enyu yɔ be ntíanwɔ́p ánkém yi. ¹⁵Ke báké sɔ́t enyu mmu wu mbɔ́ mým-

pap. Ke ya ká yí batú ne ekɔŋ mbɔ nti mǔnkwɔ.

Ngwenti bakak

¹⁶Mbɔŋ Yesu Acha mmu áchye kpák áchye be kpák ndũ yěntiki mbi mpoknkem. Yesu Acha ámbák ne bhe mankem.

¹⁷Me P̄l ke nchí siŋ ne awó wa ndu bekaka bhe. Enyune ke nchí siŋ ndũ ngwenti bekáti bha menkem bekwɔ bo mándíní ekáti ené éfú ntá ya. ¹⁸Berĩndu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe mankem.

Ekáti Pól ené mbi ntá

Timoti

Ekáti Pól ené mbi ntá Timoti

1 Me Pól ke nchí síj ekáti ene. Nchí nkubetik Mandem ne munto Yesu Kristo. Mandem mmú ápeme bhese ne Yesu Kristo mmu sébháká nti ne yi ndu nepém enen nétwò ambi ke bátó me.

²Timoti, nchí síj ntá ye, wò mmu óchí mbo mówa tetep ndu óbhójó neka ne Yesu mbo me.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántòj wò berindu ne ntínso, mánychye wò kpák.

Sot ka mpok ne batòj abhen bápú tetep

³Timoti, dɔp éfesos nkúbhé mbo enyu ngati nyaka wò ónkù. Měròj atú Masi-dónia. Dɔp aré ghati bo abhen bátòj baraká nse be mándó bétòj menyiñ ebhò. Měròj atú Masidónia ⁴Ghatí bhó báképere chònti mpok yap ndù berórí mbok éti bachímbi bhap. Berórí mbok ebhò bépú kwak bo mánkù enyiñ ene Mandem áyañ bó mánkù. Mmu ákway békoño nkaysi Mandem chí mbák abhòj neka ne yi. ⁵Ntí ane ngátí wò óndem bóbhò mándó bétòj baraká nsé chí be bo Mandem mámbòj ekòj ne bati. Ne chi enyù ekòj ene éfù ndù nti enén nechí amem pépép, nti enen nepú ka mmu ánkù enyiñ ené étwò yi ne áyóme, ekòj ené étòj netòj enen tetep. ⁶Mbòk bho báro menyiñ ebhen bágúre ebhi ndu kémb-wóbhé ntí ti. ⁷Báyàñ bébhak batòj ebhé ene Mandem áchyé nyaka Moses, ke bábhíki bhòj nejwímém ndù menyiñ ebhen béfù bò anyu, yèndu bátòj ne nti nenkem mánkaysi nòkò bé báriñi.

⁸Besé mankem sériñi be bebhé Mandem áchyé nyaka ntá Moses béri

mbák bo bábhàre bhó mbo enyù éyàñ. ⁹Sériñi nkwo be bábhíki fyé bebhé ebhen ntá bo abhen báchi chak besí Mandem, nò chi bo abhen bábhàre bebhé. Báfyé bebhé chi ntá bo abhen bápu bhùere bebhé, ne abhen bátáñtí, ne ntá bo abhen bábhíki bhòj mpok ne Mandem, ne bo abhen bákù menyiñ ebhen Mandem ápú yáñ sénkù. Bebhé béchí ntá bo abhen bákáysi be ntí apu ane mánikmuet ntá Mandem ne abhen bábyàk Mandem. Bebhé ebhen béchi nkwo ntá bo abhen báway bachi ne manò bhap ne bo bachak. ¹⁰Báchye bebhé éti bo abhen bákòño baghòré ne babhakanem nefí. Bachye bebhé éti babhakanem abhen bábhàre ne batí babhakanem ne baghòré nkwo abhen bákù nò. Bachye bebhé éti bo abhen bágghèp batí bakwàñwan ndu beti bhò mbo basem. Báfyé bebhé éti basèñse. Bachye bebhé éti bo abhen báté ntísie ákwáré, ne Mandem achye bebhé éti yèntiki mmu ane ákù enyiñ ené épú ndòj amòt ne netòj enén tetep. ¹¹Netòj enen tetep nékò ndòj amòt ne Mbok Ndíndí ane Mandem afyé me amó be ngati bho. Yí ké bo báchyè bakak ne áfòk ankem áfù chi ntá yi.

Pól áchyé Yesu Kristo bakak

¹²Nchí kaka Yesu Kristo Acha ywese tontó. Yi ke áchyé me betàj beku betik ebhen. Nchí chye yí bakak mbònyune aghò bé nkway bébhak múbetok yi, ayap ye me bé nku betik ebhi. ¹³Akù nò ne me yèndu nchí rem nyaka ebúbù éti yi nchyé nòkò yi esòjòri, nsòkòti nòkò yi. Ke mbíki riñi nyaka enyiñ ené mèkù ne mbíki re noko nyaka yi. Ékú aghò me ntínso. ¹⁴Mandem Acha akù berindu ebhi béjwi ne me tontó mbo nnyén enén néjwí, négbóko, netaka ebhi. Akù me mbóñ neka ne Yesu, achyé me ekòj nkwo. Enyu eyò ke échí ne bo abhen bábhàré mmuet ne Yesu Kristo. ¹⁵Enyiñ ené échi tetep ne chí

enyiŋ ene yěntiki mmu ákwày ménoko ne nti eni nenkem. Enyiŋ ére chi be Mandem áku bo mándiŋi be Yesu Kristo atwo nyaka fá amík ndu bépéme bõ bebú. Ne me nchí mmu ane ebhá bebú béyá béchá ebhen yěntiki mmu achak. ¹⁶Nchí mmũ bebú, yě nɔ, Mandem aghɔ me ntínso ndu áyaŋ betɔŋ enyũ Yesu Kristo ábhɔŋɔ beyá ekébhénti ne me, me mmu nkú nyaka bebú ncha yěntiki mmu achak. Yesu akú nɔ, be eyo émbák eriŋ ntá bho ndu békwák bo mánkway menoko yi, mámbɔŋ nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti. ¹⁷Bakak ne kenókó ámbák ne Mandem ane betaŋ ebhi bébhíki bhɔŋ ngwénti. Achi Mfɔ ane ápú gú ne bápú ghó yi ne amík ne ndiere yí ke achí Mandem. *Amen.

¹⁸Mówa Tímoti, mēghati wɔ menyin ebhen óbhɔŋɔ beku. Békò ndɔŋ ámɔt ne menyin ebhen Mandem afyé nyaka bo anti ne bárem éti ye. Menyin ebhen-ne mēghati wɔ bébhɔŋ bébhák ntá ye mbɔ menyiní nenu ndu beku ónu sayri ne bo abhen bátɔŋ menyin ebhen bépú tetep. ¹⁹Ndu ónù, kém neka enen óbhɔŋɔ ne Yesu sayri. Mbɔk bho bábyák enyũ nti enen nepu two mmu ne áyóme, ne eyo éku neka enen bábhɔŋɔ ne Yesu nérɔp mbɔ áchwí ané árákátí anyén ndũ batay. Kém yě nti ene be óké kú enyiŋ ene étwò ne áyóme. ²⁰Himéneɔs ne Aleksánda báchí nkwo mbɔ bo abhen bábyák enyũ nti enen nepu two ne áyóme. Ndó bhó bati apay amɔ Satan be mándó berem ebúbu éti Mandem.

Enyũ bo bábhɔŋɔ béku amem eket Mandem

2 Enyiŋí mbi ené nchí ghati ye wɔ chí be báké rɔ menikmuet éti bo mankem. Éri mánikmuet éti bo abhen menyin béchébhé bho ne éti bo

báchák. Éri menikmuet béchye bakak ntá Mandem éti menyin ebhen yi ákú ntá bho mankem. ²Ník nókó ká mmuet éti bafɔ ne bõ mankem abhen bábhɔŋɔ betaŋ amfay bo bachak. Kú ka nɔ, be sémbák sayri ne bati, kebhɔŋ esɔŋori. Sénkoŋo nepém bo abhen bághòk Mandem ne nepém bo abhen mánòko mmuet. ³Éri ménikmuet enyu eyo mbɔnyune échye Mandem mmũ ápémé bhese maŋák. ⁴Yi áyaŋ bepeme bo mankem ne áyaŋ yěntiki mmu ándiŋí netɔŋ enen tetep éti Yesu Kristo. ⁵Yí aywinti ke áchí Mandem ntá bo mankem ne mmũ amɔt ke ásdɔt bo ntá yi. Mmu wu chí Yesu Kristo mmu ákú mmuet be ambak nkwaŋwaŋ. ⁶Achye nyaka mmuet bé anku bo mankem ámféré ndũ kesemé bebú. Akú nɔ ndũ mpok Mandem áyábhé bétɔŋ kpoŋoroŋ bé áyaŋ bépéme yěntiki mmu. ⁷Éti enyiŋ ene Yesu ákú ke Mandem áyábhé me be mbak mũnto, bé ngátí nókó bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne be ntɔŋ nɔkɔ bõ betɔk menkem bé mánókó menyin ebhen bechi tetep. Nchí rem chi tetep, mpú sɛnse.

⁸Nchi yaŋ yě be yěntiki nebhuet ane bõnkwo báchéme, babhakanem abhen báchyé nepém enap ntá Mandem mán-sá amɔ ane achi pépép amfay mánik nɔkɔ mmuet kebhɔŋ bebénti ne bétánjá ne bati. ⁹Nchi yaŋ nkwo be baghɔré mán-sóbhéri nókó mmuet ne kenókó, mándiŋi ndu báyaŋ nden ne mámfye yɔ sayri enyu ene ékwáy. Báké ghoko bati ámbák yěntiki enyu ne menyin ŋwaŋwaŋ aré kpaŋtí kpaŋtí ne báké fye nden beyá nkáp. ¹⁰Berí ngɔré ane áchye Mandem kenókó tetep bífú chí ndũ berítí menyin abhen yi ákú. ¹¹Ngɔré abhɔŋ béchóko kpák ámbɔŋ neseptimuet, antá batu ndu beghok menyin ebhen bátɔŋ amem eket Mandem. ¹²Mbíkí ka be ngɔré ántɔŋ Éyɔŋ Mandem, ne mbíkí ka bé ngɔré ám-

¶1:15 Mbɔnyune ábyák nyaka Yesu Kristo kpát are chye nenyok ntá bakoŋo bhi. Põl árem ye be Yesu atɔŋ yi chi beyá beríndu, aghó yi ntínso, ndu abhíkí temsí yi. Achye yi chí nepém neko.

bɔŋ betɔŋ amfay babhakanem. Abɔŋ bɛchɔkɔ chí kpák. ¹³Sérinɔ bɛ Mandem ayámbi aghókó Adam ke ághoko Ifa, ¹⁴ne Satan abhíkí rwɔ nyaka Adam. Ifa ke ákónjɔ nsé Satan akwén ndü bebú. ¹⁵Yɛ nɔ, chɔŋ Mandem ampeme baghɔré befæt ndü nebhé ane bó bábhè bɔ, ne mbák bapu tɔŋ mmuet, ne mbák bábhíkí rɔ besiki ntí ne Kristo, ne mbák bárdɔŋ ambi bekoŋ betí bakwanwan, ne mbák báchi nyáná ndü nepém enap, kebɔŋ bekwene.

Enyiŋ ene Pól asinɔ éti bó batí Nkwɔ Kristo

3 Enyiŋ ené mɛrɛm né, échi tetep: Mbák mmu ámfyɛ ntí bébhak münti Nkwɔ Kristo, nɔ áyan beku erítí betik. ²Mmü ntí bönkwo abhíkí bhóŋ bébhɔŋ bekwéné ne abɔŋ bébhɔŋ chí ngɔré amɔt. Abhíkí bhɔŋ méŋwaka ndu yɛnyiŋ. Abɔŋ bebhak mmu ane ákɛm mmuet, ne abɔŋ bébhure nepém eni enyu ené bo báchyè yi kenókó, ne abɔŋ bebhak mmu ane ásɔt mankɔ sayri, ne abɔŋ bebhak erítí ntɔŋ Eyɔŋ Mandem. ³Mmü ntí bönkwo abhíkí bhɔŋ bebhak nkwené-mém. Abɔŋ bébhak mmu ane ápú tɔŋ betɔŋ. Abɔŋ bébhak sayri ne bho. Abhíkí bhɔŋ bebhak ntaŋ-bétáná ne mmü ane ábhóŋŋ ngoŋó nkáp. ⁴Mmü ntí bo Mandem abɔŋ bebhak mmu ane ákɛm efo yi sayri, anku böbhi mámbak bo abhen bághòk yi mánychye nɔkɔ bo kenókó ndu yɛntiki enyiŋ. ⁵Mbák mmu abhíkí rinɔ békem eket eyi sayri, ná yí ákway bebhak erítí münti ntá bönkwo abhen bachi antené yi? ⁶Münti abhíkí bhɔŋ bebhak mɔnkɔ ndü Nkwɔ Yesu mbɔnyune ákway beyoŋ mmuet ne eyɔ énkɔ Mandem antemsi yi mbo enyu átémsí nyaka Satan. ⁷Abɔŋ bebhak mmü ane bó nefí nkwɔ báchyè kenókó. Mbák épú nɔ, bákway béchyè yi ntíanwɔp ankwén ndü ntá Satan.

Bönkwo abhen bákwak beku betik Mandem

⁸Bo abhen bákwak beku betik Mandem, bábhɔŋ bebhak bo abhen bápú ku ntok ne betik ebhap nkwó. Bábhíkí bhɔŋ bebhak bó beyoŋ beyoŋ, bábhiki bhóŋ bebhak manyú mmém, ne báké bhák bó ngoŋó nkáp. ⁹Bábhɔŋ békem ne betɔŋ menyin bhése bhése ebhen Mandem áku bo mándinɔ ne mánóko. Babɔŋ bekem bɔ ne ntí enen nechí chak. ¹⁰Bo bábhɔŋ béfyɛ kpik amík bɔ amuet. Mbák mángó ye bé bekwéné bépú ne bhó, mánsɔt bhó mbo bo abhen bákwak békú betik Mandem. ¹¹Baghɔré abhen bákwak békú betik Mandem, bábhɔŋ nkwo bébhɔŋ erítí epin. Báké bhák bo abhen bárɛm ebúbɔ éti bo báchak, bábhiki bhɔŋ méŋwaka ndü yɛ enyiŋ ne bábhɔŋ bébhak bó tetep ndü yɛntiki enyiŋ. ¹²Yɛntiki mmú ane ákwak beku betik Mandem, abɔŋ bebhay chí ngɔré amɔt. Yí ne ngɔré ywi bábhɔŋ békem böbhap ne efo yap enkem sayri. ¹³Mbák bó abhen bákwak beku betik Mandem bákú bhɔ sayri, bo báchyè bhɔ kenókó ne bákway bérem menyin éti Yesu Kristo kebɔŋ becháy.

Menyiŋí maknkay ebhen Mandem ákú

¹⁴Mböŋ ntí bétwo awu ntá ye mandú mpok. Yɛ nɔ, nchí sin bégháti wɔ menyin ebhen óbhóŋ beku mbɔnyune enyiŋ ékway bífákári nke wakari bétwo awu. ¹⁵Mbák mbíkí wakari bétwo, žkway bérinɔ enyü bö bábhóŋ bebhak ndu nneréket Mandem, nɔ chí Nkwɔ Yesu. Mandem ywesé achí nepém, ne Nkwɔ Yesu bachi mbo bekwap ebhen békem netɔŋ enen tetep. ¹⁶Enyiŋ bhése bhése ene Mandem ákú sérinɔ ne sénóko échí enyiŋí maknkay. Agha ákway mémákáti yɔ? Enyiŋ eyɔ échí be yi? Échí be: Yí, Yesu Kristo aku mmuet be ámbák nkwa,

Atwó fá amik,
 Éfónó Mandem átón bo be yí achi chak
 besí Mandem.
 Bɔangel Mandem bághó yi.
 Bo bághátí bachak éti yi amem betákwó
 mmik,
 bõ mmik mánoko yi,
 Mandem asot ye yi amfay ndũ enokó kefo
 eyi.

Sot ka mpok ne batɔŋ abhen bápú tetep

4 Éfónó Mandem ághàti bhese sayri
 be mpok átwò ane mbɔk bho báro
 békoŋo netɔŋ enen tetep, mándɔbhe
 koŋo chí befónó ebhén bérwɔ bho ne
 menyin ebhen befónó bebúbebu bétɔŋ.
²Bati bõ-nsé ne bõ bapu bho ájwi
 ne ejuri ne básòt menyin ebhen befú
 ntá befónó bebúbebu betɔŋ bo. ³Mpok
 yɔ, bõ-nsé bho bárèm chɔŋ be neb-
 hay nebhiki ri, ne bé bo báké nyié
 mbɔk menyũ menyinnyie, nenyié enén
 Mandem ághókó bé bo abhen mánókó
 Yesu ne bárinji netɔŋ enén tetep mányíé,
 mánychye nɔkɔ Mandem bakak. ⁴Tëndu
 yéntiki enyin ene Mandem ághókó éri,
 bo bábhíki bhɔŋ bebyak yényin. Sékway
 ménnyie yéntiki enyin sénchye nɔkɔ bakak
 ntá Mandem, ⁵mbɔnyune Eyɔŋ Mandem
 ne nenikmuet béku yéntiki enyin embak
 nyáná besí Mandem.

Bák erítí nkubetik Yesu

⁶Mbák óntɔŋ bõnkwɔ menyin ebhen,
 chɔŋ ómbak erítí nkubetik Yesu Kristo
 ane máné ne beyɔŋ ebhen béchye neka
 ne netɔŋ enén tetep enen ókónó. ⁷Óké
 bhɔŋ yényin béku ne bechákári mbok
 éti bachĩmbi ené épú ka mmu ányché
 Mandem kenókó. Fíé betan ndu beku
 nepém ene nembak mbo enyu Mandem
 áyàn. ⁸Ku nɔ, mbɔnyune neghɔkɔsĩ
 mmuet enén nkwɔmuet néchye mmu
 mandu nsáy, ke beghɔkɔsĩ mmuet ndu
 békũ mmu ámbák ane ákũ menyin eb-

hen Mandem áyàn, áchye mmu nsáy
 ndũ yéntiki mbi. Echí enyu yɔ mbɔnyune
 nepém eno nébhɔŋ bariɛp amem nsáy
 ndũ nepém enen fá amik ne enén nétwò
 ambi. ⁹Beyɔŋ ebhen bechi tetep ne eri
 yéntiki mmu anoko bhó sayri. ¹⁰Éti yɔ
 ke séfyè betan béku betik ne sɛnú ne
 bo mándinji netɔŋ enén tetep mbɔnyune
 sébhaka nti ne Mandem ane ápeme bõ
 mankem, sayri sayri, abhen mánókó.

¹¹Tón menyin ebhen ne fyé betan be
 bo mángók bho. ¹²Óké rɔ mmu ámbyak
 wɔ bé chí mónkwen. Bák erin ntá abhen
 mánoko Yesu, ndũ eyɔŋnyu ye, ne ndũ
 neku ywe, ne ndũ ekɔŋ eye, ne ndũ neka
 ene ne Yesu, ne ndũ nepém ene enen neb-
 hiki bhɔŋ bakwap. ¹³Ghó be bápú Eyɔŋ
 Mandem ntá bho, ne ghó bé báfyè bho nti
 ne be bátɔŋ Eyɔŋ Mandem. Ku nɔ, kpráte
 mpok ane mɛtwò awu. ¹⁴Ké rɔ akap ané
 óbhóŋ myákámyáká, nɔ chí akap ané
 nyaka baremé kepinti bághátí éti ye ne
 éku bõ bati mányána wɔ amó antí bé án-
 twó ntá ye. ¹⁵Ku menyin ebhen. Fíé ntí
 aré bé bo mángó ndu ókũ sayri. ¹⁶Sot
 mpok ne mmuet eye ne menyin ebhen
 ótɔŋ. Kém bó ne betan mbɔnyune mbák
 ónku enyu yɔ, chɔŋ ómpeme mmuet eye
 ne bo abhen ótɔŋ.

Sot bõ nkwo Yesu mankem mbo bõ nneréket

5 Óké ji nsénsi ne eyɔŋ etanatan.
 Chiş yi chi manié mbo be achi chi
 etaye. Sot babhakanem abhen bábhíki
 ghaka ekaká nebhe eye mbo bõmáye.
²Sot basénsi baghɔré mbo bõmáye, ón-
 sot baghɔré abhen bábhíki ghaka ekaká
 nebhe eye mbo bõmáye. Nepém ene néké
 bhɔŋ bakwap.

³Tón mánkwésé abhen bábhiki bhɔŋ
 nekwak berinti be bó mámbóŋ menwɔp.
⁴Mbák kénkwésé abhɔŋ bo ne yéchi beb-
 hárebhɔ, bó bábhɔŋ békwak nneréket
 wap mbo enyu Mandem áyàn. Bábhɔŋ
 békap bachi ne manɔ bhap ndũ betik

ebhen bó bákú mbonyuné eyo échyè Mandem manják. ⁵Kénkwésé ane ábhíki bhóŋ mmu ane ákwàk yi áro nepém eni nenkem ntá Mandem ne ánikmuet beti ne ngósí bé Mandem ánkwak yi. ⁶Ke kénkwésé ane áró mmúet myáká myáká ndu epó nepém, achí ngú ndù efóŋó, yëndu abhuét nepém ndù nkwòmuet. ⁷Ghatí bhó menyij ebhen bé bekwéné béké bhak ne bhó. ⁸Mbák mmu apú yijí bóbhi, sayri sayri bó nneréket ywi, nò apú pere koŋo netóŋ enen tetep. Enyù mmu wu abep achá mmu ane ábhíki noko Yesu wáwák.

⁹Bákway béfyé nnyén kénkwésé ndu nkwó mánkwésé abhen báyaŋ nekwak mbák arem agháká mamié besa bérát. Enyu kénkwésé wu abhóŋ bebhak chí ngoré ane ábhóŋó nyaka ndiere nném amot. ¹⁰Abhóŋ bebhak chí ngoré ane bo bárèm be áku nyaka erífi mbo méne bóbhi sayri, ne betok bo Mandem, ne békwaŋ bo abhen báchí ndù esóŋori. Enyù kénkwésé wu abhóŋ bebhak ngoré ane áchyé nyaka nepém eni nenkem ndu béku yéntiki beri. ¹¹Ke óké fye manyén mánkwésé abhen bábhuét ne manóŋ amuet ndù nkwó mánkwésé abhen báyaŋ nekwak mbonyune mbák ekwak bebhóŋ nném énkó bó antí, báhókóntik Kristo, ¹²ne eyo énkú mánoŋti besí bhap ne Yesu ndu bábhíki bhueré nku mbi ane mányú ne yi. ¹³Bákway bebhak babhót, mánkó noko beket ne beket. Bakway bebhak bo kémbwóbhé ne bó enáŋtí, ne bo abhen báchwè ndù baraká bo báchák, mándeme noko menyij ebhen bábhíki bhóŋ berem. ¹⁴Nkóŋ ye bé mánkwésé abhen bábhuét ne manóŋ amuet mámbáy maném, mámbé bo, mánkem beket ebhap sayri, be báké chye mumpap ywese mbi berem ebúbu éti yese. ¹⁵Ndem nò ne ntí be mbok yap bágúré ebhi ne báróbhe koŋo chí Satan. ¹⁶Mbák ngoré ane ánókó abhóŋ mánkwésé ndù nneréket ywi, ánkwaŋ bhó. Áké ró ntù

wap ntá bakoŋo Yesu báchák. Mbák mánkú nò, nkwó Yesu bábhóŋ mbi békwaŋ mánkwésé abhen kebhoŋ nekwak.

¹⁷Bó nkwó bábhóŋ béchyé bó batí abhen bákú betik ebhap eriri kenókó ne erífi akap. Émbák enyu yo, sayri sayri ne abhen báfyé betaj bégháti ne bétóŋ Eyóŋ Mandem. ¹⁸Ekáti Mandem éghàti bhesé be, “Óké gwot nnyù mpoŋ bé áké nyié nchwi mpok yo ákú betik amem nkí nchwi.” Épet érèm be, “Nkú betik abhóŋ ngàngaŋ be mánoŋye yi akap.” ¹⁹Mbák bó nkwó mándém bé münti akú ndak, kétéŋi ka, kpate batísie mámfú mbo batí ápay ne arat. ²⁰Ji bo abhen bápú ró bebú besí bó mankem be bakoŋo Yesu bachak mámbóŋ becháy. ²¹Besí Mandem ne Yesu Kristo ne boáŋgel Mandem, nchí ghati wo be ómbúré bebhé ebhen sayri, óké tóŋ kenkábhé ne kéréŋámík. ²²Ké wakari ményáŋa mmu amó antí ndu béku yi münti bó nkwó kéka ómbóŋ mbát ndù bebú bo bachak. Kém mmuet eye be óké kwen ndù bebú.

²³Óríŋí bé róŋ chi mame mame, képere nyú yé chí ndiere manyier. Sot nókó nkwó mandú mmém be ánkwaŋ beku menie ebhe mémpop.

²⁴Bebú mbok bho bechi kpoŋóroŋ ne bétóŋ be chóŋ mántán bó, ke bebú bo bachak bechi bhesé bhesé enyu ene état ke bo mándiŋi bhó. ²⁵Nó ke échí ne beri ebhen mmu ákú. Béghò kpoŋoroŋ. Ke yé chí ebhén béchí bhesé bhesé, bépú róŋ bhesé bhesé mpoknkem.

6 Bó mankem abhen bachi basem bábhóŋ bechyé kenókó ntá bachi bhap be bo báké rem ebúbu éti nnyén Mandem ne éti menyij ebhen sétóŋ. ²Abhén bachi bhap mánoókó Yesu báké ró béchyé bhó kenókó ekén kékwáy ne bhó ne báke ró beghok bhó yëndu báróbhé chí bó mmu amot. Erí bé mántók bachi bhap sayri éntcha mbóŋ enyu esi, mbonyune bachi abhén bó bákwaŋ mánooko Yesu Kristo ne Mandem akóŋ bhó.

Ἐκκοῦσὶς κηάπ

Tōn bo menyin ebhen, ōngati bō mánku bhō. ³Mbák mmu áttōn enyin écháκ ené épū ndōn ámōt ne menyin ebhen ngátī wō, ansōt beyōn Yesu Kristo Acha mbō ndaká-nsé ne yí keka menyin ebhen sētōn éti nepém bō nkwō Yesu, ⁴nō achí paka ne abhíkí rinji yēnyin. Enyū mmu wu abhōn chí epō epin békem epúítī, ne betān bētánā éti beyōn, ené eyō étwō chí ne mpabhamík ne ékū bo mántān ne bati, mándem nōkō ebúbū éti bati, ne mánkaysi nōkō be mmu ákú enyin ene ngufú abhíkí ku. ⁵Enyū mmu wu chí mmu epúítī mpoknkem ne bho báchák. Batī menyū bo bho ábep amem ne bábhíkí pere rinji mbōn ndaká Mandem. Bákaysi be békū mbō enyu Mandem áyān chí mbi beyān nkáp. ⁶Eremé nsáy achí ne mmu ane ábhūere nepém eni mbō enyu Mandem áyān ne ambōn mañák ne menyin ebhen yí ábhōnō. ⁷Yēnyin sébhíkí twō fá ammik ne yō, ne yēnyin mmu apú rōn ne yō. ⁸Mbák sébhōn ye nenyié ne nden séndō ebhō ménkwáy ne bhese. ⁹Bo abhen báyān bebhōn beyā nkáp bāwakari bekwen ndū nemo, mánkwen ndu ntá ne nkaysi ane átwō bhō ne ménémé ne newú. ¹⁰Échí enyu yō mbōnyune ekōnō nkáp étwō ne bebéptí menyin menkem. Chí éti ngoñó nkáp ké mbōk bho bárō mbi Mandem bárōp ndū nemēnti éti nedí kebho enen nechi ne bho.

Ngwenti manie Pōl ntá Tímōti

¹¹Ke wō Tímōti, mmū Mandem, kéfyé amō ndū menyin ebhō. Kū nti ene bé ōmbák chak besí Mandem, ne búré nepém ene mbōnyu Mandem áyān. Bōn neka ne Yesu, kōn bo, bōn ekébhénti, ne bák ndu kpák ne bo báchák. ¹²Nu erítī nenu éti Yesu né bōn neka ne yí, ōngō

bé ōbhōn nepém enen nebhíki bhōn ngwenti. Mandem abhíní wō chí éti nepém enō mpok ōréme kpoñoroñ besí beyā batísie bé ōnóko Yesu. ¹³Mēghati wō besí Mandem mú áchyē yēntiki enyin nepém, ne besí Yesu Kristo mu átē ntísie ndū tetep Mandem besí Pōntiōs Páfilet, ¹⁴bé ōnkū menyin ebhen ngátī wō menkem. Ké kwen ndu yē émōt enyu ené yē mmu apu kway béji wō. Émbák nō kpát bégháka ewak ene Acha ywese Yesu Kristo ábhēsi. ¹⁵Mandem ane bo bábīti, yí mmu áchi Mfō ane ábhōnō betān amfay yēntiki enyin, Acha ne Mfō bafō, chōn yí anku Yesu ambesi ndū mpok ane yí áyābhé. ¹⁶Mandem apú gú. Bechōkō bhi bébhōn bediéré ebhen mmu apú kwáy beyinji. Yē mmu abhíkí re ghō yí ne mmu apú kwáy béghō yí. Kenóko kenkem kechi eki ne betānā kefō bechi ebhi mpoknkem. *Amen.

¹⁷Ghatí bō bakáp fá ammik be báké yōn mmuet, ne be báké bhakanti ndū kefō mmik, mbōnyune kéfūere faet. Ghatí bhō mánsíkínti ne Mandem mmu áchyé bhese yēntiki enyin be sémbōn erítī nepém. ¹⁸Ghatí bō mánku nōkō beri. Mánkú nōkō beri ndū beyā babhi. Báké tān awō. Mánkōre nōkō ne bati menyin ebhen bábhōnō ne mañák. ¹⁹Mbák mánku enyu yō, nō bábhūere eremé kefō ekén kéchí ntá yap, kefō ekén bábhōn amfay ndū mpok ane átwō ambi. Mbák mánku nō, chōn mámbōn nepém enen tetep.

²⁰Tímōti, kém betik ebhen báchyé wō sayri. Óké chwe ndū kepí eken kepu chye Mandem kenóko ne epúítī nti ti ene epū kō ndōn ámōt ne Eyōn Mandem. Bo bákaysi be menyin ebhō chí neringí, ené épú nō. ²¹Nerem ane mbōk bho bárēm be bárinji ákú bábhíkí pere noko netōn enen tetep. Beríndu Mandem mémábák ne bhe mankem.

Ekáti Pól ené ejwi bepay ntá

Tímoti

1 Me Pól, ke nchi siŋ ekáti ene. Nchí munto Yesu Kristo, bekoŋo nkaysi Mandem. Yi ayap me be ngati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ane achi éti bariep amem yi afyé nyaka bechye nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti nta bo abhen manoko Yesu Kristo. ²Nchí siŋ ntá ye Tímoti, wə mú óchí mbo mōwa ane nde kōŋ.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántōŋ wə berindu, mángə wə ntínso ne mánychye wə kpák.

Pól áchye bakak ntá Mandem ne afyé Tímoti nti

³Tímoti, nchí kaka Mandem éti ye. Nchí níkmuet ntá yi ne nti enen nechí amem pépép mbo bachĩmbi bha bákə nyaka. Nchí níkmuet ndu békáka Mandem beti ne ngósí, yěntiki mpok, ane nti ena nékwén wə amuet. ⁴Mbíki ghokontik babhese me ne eyə éku mboŋ ekwak beti ne ngósí bégho wə bé maŋák ánkwí me anti. ⁵Ne mbíki ghokontik enyu óbhóŋó neka ne Yesu tetep nkúbhé mbo enyú nno máye Lóis ne máye Yúnis bábhóŋó nyaka. Nnókó tetep be enyú neka eno nebhuet ne wə. ⁶Éti yo ké mětik ye wə bé ónku be akap ane Mandem áchyé wə mpok nyáná wə amə anti ambak mbo ngó ané áyaŋ meneme ke báfok wu ádu. ⁷Efóŋó Mandem áchyé bhese abhíkí chye bhese nti becháy. Áchyé bhese chi netañánti, ne ekōŋ, ne nekémémuet.

⁸Óké bhōŋ ye ntíanwóp beghati bho enyiy ene óríŋí éti Acha ywese Yesu. Óké bhōŋ ntíanwóp éti ya, yěndu nchí mükēŋōŋ éti nsíkí nti ne yi. Ke dš betañ ebhen Mandem áchye wə ménkwák wə

ónka esōŋōri mbo me éti Mbok Ndíndí Yesu. ⁹Mandem apémé bhese ndu áféré bhese ndú bebú.

Ayap bhese be sémbák böbhi.

Aku no yěndu sépú berítí bho.

Anáj abhōŋ nyaka nkaysi bépéme bhese, te mpok mmik ábhíkire bho.

Mandem anáj abhōŋ nyaka nkaysi béfuét ntá Yesu Kristo, antōŋ bhese berindu bhi.

¹⁰Mandem anáj atōŋ bhese berindu ebhi ndu átó Yesu Kristo mmu átwó.

Yí achi Mpeme ywese. Awáy betañá newú ne achyé bhese Mbok Ndíndí.

Yó achi mbo erōŋó ne ádōŋ bhese mbi nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti.

¹¹Mandem ayap me be mbák munto Yesu, ayap me bé mbák mmú nchí ghati bho Mbok Ndíndí, ne ayap me mbák mmú ane nchí tōŋ bo Eyōŋ eyi. ¹²Éti yo ke nchí gho esōŋōri ene enkem. Ke mbíkí bhōŋ ntíanwóp mbonyune ndíŋí mmu ane nnókó. Ndíŋí bé yí abhōŋ betañ bekem betik ebhen yi achye me sayri kpáte beghaka ewak ene yi átwó.

¹³Buré beyōŋ ebha sayri be ménkwak wə óntik enyú netōŋ enen tetep nechí. Ku no dok noko chi ambi ndu bébhōŋ neka ne Yesu, ne ónkōŋ bo báchák. Ókway békə no mbonyune obhat mmuet ne Yesu Kristo.

¹⁴Ndú betañá Efóŋó Bedyere mmú achi ne bhese, kém Mbok Ndíndí ane báfyə wə amə sayri.

¹⁵Óríŋí bé bönkwo Yesu mankem abhen báfú atú Esia bátiknsem ntá ya. Fijélas ne Hemogénes nkwo bátiknsem ntá ya.

¹⁶Yesu Acha ángó nneréket Ōnesifóros ntínso. Akwéné me nti beyá mpok, kebhōŋ ntíanwóp be nchí mükēŋōŋ ne ngem amə. ¹⁷Nechwəp yí áchwóbhé fá Rom, ayán me mbänkem kpát aghó me.

¹⁸Nchí níkmuet be Acha ángó yi ntínso ndú nywəbhé manyé. Óríŋí sayri nekwak enén yi áchyé me amem etək éfesos.

Tímōti, erítí nkoŋo Yesu Kristo

2 Mówa Tímōti, dš ye Mandem anchye wə betəŋ. Ákwáy béku nɔ ɛti berindu ebhi ne wə ndu ɔbháre mmuet ne Yesu Kristo. ²Sɔt menyiy ebhen ɔghókó ndū mɛtɔŋ kponɔroŋ besí beyă batísie tɔŋ ntá bɔ tetep. Sɔt bɔ tɔŋ ntá bo tetep abhen bákway betɔŋ bhɔ ntá bo báchák nkɔw. ³Mbɔ erítí ntemé nenu Yesu Kristo, ɔbhɔŋ béte kákáti ndu enyú esɔŋɔri ené bakoŋo Yesu báchák bábhɔŋ. ⁴Ntemé nenu ane áchí ndū betik ne ɔnù be mǔnti ywi ámbɔŋ maŋák ne yi, apú fye mmuet ndū baraká ɛtək áchák. ⁵Mmú ane ájɛt ntiet ne bati, apú kway bebhɔŋ nsáy mbák abhiki jet ankoŋo bebhé ntiet. ⁶Nkwaŋa-nki ane afyé betəŋ ndū betik ke áyámbi bebhɔŋ mbwɔt ane áfú ebhi. ⁷Sɔt nɔkɔ nkaysi ndū menyiy ebhen ngátí-né wə, mbɔnyune chɔŋ mbɔŋ Mandem Acha ankwak wə ɔmbɔŋ nejwimem ndu bɔ menkem.

⁸Óké ghɔkɔntik Yesu Kristo, ebháremɔ Mfɔ Debhít mmu Mandem ákú nyaka yi apɛtɔsem ndū nepém mbɔ enyu echi amem Mbok Ndíndí ane mɛghati bho. ⁹Ndu mɛghati bho Mbok Ndíndí ne, ke nchí ghɔ esɔŋɔri, ne ngem amɔ mbɔ nkɔ bebhú. Ke mmu apú kwáy béfe ɛyɔŋ Mandem amem ekerékenɔŋ. ¹⁰Nká yɛntiki esɔŋɔri ɛti bɔ abhen Mandem ayabhe be mámbak abhi. Nká esɔŋɔri bé Yesu Kristo ámpémé bhɔ nkɔw mámbák ne Mandem mmú áchye bhɔ kenókó ngewenti ti.

¹¹Beyɔŋ ebhen béchi tetep. Bérɛm be, “Mbák ségu ne yi, chɔŋ sémbak nkɔw nepém ne yi.

¹²Mbák sɛnképnɛti ndū besɔŋɔri ebhese, chɔŋ sémbak bafɔ ne yi nkɔw. Mbák séndem bé sébhiki riŋi yi, chɔŋ yí nkɔw andem bé abhiki riŋi bhese.

¹³Mbák sépu bhure bariɛp amese, yí ábhure bariɛp ami mpoknkem.

Kristo apú kwáy betáŋa be yí apú mmu ane yi achi.”

Nkɔ betik ane Mandem ábhɔŋ maŋák ne yi

¹⁴Tik nɔkɔ bɔnkɔw menyiy ebhen ngátí-né wə. Yɛp nɔkɔ bɔ batú ndū nnyén Mandem bé mándɔ békem epúítí ɛti beyɔŋ ebhen bétwɔ chi ne bétáká. ɛyɔ enyú epúítí epú kwak yé mmu, ɛtwɔ chí ne meneme ntá bo abhen bágħòk. ¹⁵Nu bé Mandem anjiŋi wə ambɔŋ maŋák ne wə bé ɔchi nkubetik ane apú kway bebhɔŋ ntíánwɔp, ne bé ɔtɔŋ Mbok Ndíndí sayri. ¹⁶Ké chwe ndū kémbwɔbhé ekén képú chye Mandem kenókó. ɛnyu kémbwɔbhé ekɔ kékù bo mánsap nekɔ ne Mandem. ¹⁷Menyiy ebhen bo abhen básábhé nekɔ ne Mandem bátɔŋ béchí mbɔ nsak ntá bo abhen bɔ bátɔŋ, nɔ chí, mbɔ nsak ane ányie mmuet andək nɔkɔ chi ambi. Himéneɔs ne Filétos báchi menyú bo bhɔ. ¹⁸Batí yap ápay bárɔ netɔŋ enén tetep bágure ebhi ndū bátɔŋ bé Mandem anáŋ akɔ bo bápɛtɔsem ndū nepém. Báku kpát mbək bho abhen mánókó Yesu bápú pere noko yi. ¹⁹Ke ɛyɔŋ Mandem echí mbɔ nebhúérémik enen baghoko sayri enyu ené yɛnyiy épú kway menyikisi nɔ ke báte eket aré. Básiy ndū ntay enen bápí are be, “ɛta Mandem aríŋí bo abhen bachi abhi.” Básiy nkɔw be, “Yé agha ane árɛm be achi mmu Acha ándɔ bebhú.”

²⁰Amem eket egho puyɛ ndiere menyiy ebhen bágħókó ne pú ne ebhen bágħókó ne *égírí ke bébhak are. Menyiy ebhen baghoko ne menɔk ne ebhen bágħoko ne ntɔp bébhak aré nkɔw. Mbək menyiy chí ebhen básɔt mánkɔ enyiy are ne kenókó. Béchák chi ebhen bápú sɔt manku enyiy are ne kenókó. ²¹Enyu yɔ ke échí ne Bɔ nkɔw Yesu. Yé agha ane árɔ bebhú akɔ nti eni némbak amem pépép, Mandem áchye yí kenókó. Mandem áku nɔ ne yi, mbɔnyune achyé nepém eni nenkem

ntá Mandem mmu áchí mbɔɔ́kɛt. Enyũ mmu wu abhɔɔɔ nti békũ yěntiki enyũ beri. ²²Ghó ye bé ɔ́féré nti ndũ menyiy ebhen besak báfyè ngoɔo aré. Ku nti bébhak chak besí Mandem, ne ndu bebhɔɔɔ neka ne Yesu, ne bekɔɔ bo báchák. Ku menyiy ebhen, ɔ́mbak sayri ne bo abhen bábhɔɔɔ nnyén Eta ne bati pépép bé ánkwak bhɔ. ²³Óké chwe ndũ bepuítí ebhen bebhiki bhɔɔ nti ne nnet. Menyũ bepuítí bhɔ bétwò chi ne bétájá. ²⁴Ne mübetok Acha abhiki bhɔɔ bebhak ntaɔ-bétájá. Abhɔɔ bebhak chi mmũ ane átɔɔ yěntiki mmu berínti ne, abhɔɔ bebhak erítí ntɔɔ Eyɔɔ Mandem, ne ambak mmũ ane ábhɔɔɔ ekébhénti ne bɔ abhen báchyè yi esɔɔɔri. ²⁵Puyè ne eyɔɔ etaratar ké mübetok Yesu ábhɔɔɔ bétɔɔ bo abhen bápú ka ne yi. Mandem ákwáy békũ bɔ mántiknsem ndũ bebú bhap ne mánoko netɔɔ enen tetep. ²⁶Ne mbák mánókó netɔɔ enen tetep, keboɔ ekap kékway bépétnsem ne mámfú ndũ ntá ane Satan. Bákwen nyaka ndũ ntá yi mankũ nɔkɔ chi eniyi ene yi áyaɔ bɔ mánkũ.

Enyũ bepiɔí bho bebhak ndũ manywɔp ane ngwenti

3 Diɔí bé ndũ manywɔp ane ngwenti, beyá besɔɔɔri bébhak fá amik. ²Nti achi be mpok eyɔ, bo bákɔɔ mmuet eyap máncha, mánkɔɔ nkáp máncha, mámpányu, mámbɔɔ neyɔɔmuet, mámbak basɔkɔtí bho, bɔ keka beghok bachi ne manɔ bhap. Ne yè mmú anku bhó beri ná báke sɔt mbo eniyi. Mpok eyɔ, bo bákaysi bé nti apú ane bɔ mánikmuet ntá Mandem ndu béchyè yi kenókó. ³Ndu bérɔɔ ambi, mpok eyɔ bo bápú bhɔɔ ekɔɔ ne bati ne yè chí amem manéréket, bápú foɔori bati. Bárem ebúbũ éti bati ndu bechɔɔti manyén eyap. Ndũ mpok eyɔ, bo bápú kway bekem mmuet, ke bádũ mbo nkwo kebɔɔɔ ntínso ne bati, ne bápú kɔɔ erítí eniyi. ⁴Mpok eyɔ,

chɔɔ bo mánti bati ntá bɔmpap abhap, ne mámbak bo tákátáká, ne chɔɔ mánkũ nɔkɔ menyiy ke yambi mánsɔt nkaysi aré. Chɔɔ bo mánde yoɔ mmuet ne mánkɔɔ ményie chi nepém, kekɔɔ Mandem. ⁵Mpok eyɔ chɔɔ bo mánde kɔt ngepti be báchi bo Mandem yěndu bábhiki noko bé Mandem abhɔɔ betar békũ bɔ mámbak bɔbhi. Kéchem ekak ne menyũ bo bhɔ. ⁶Yè néne, mbɔk yap báchwè ndũ manéréket mándwɔ nɔkɔ baghɔré abhen bápú ka bekem mmuet be mángwákári bekwen ndũ ntá bebú. ⁷Enyũ baghɔré bhɔ bábhɔɔ ekwak ndu béghɔk menyiy beko mpoknkem ke bápú kwáy bebhɔɔ néjwímem ndũ netɔɔ enén tetep. ⁸Batɔɔ nse bhɔ bágueti mmuet mánwhe ndũ manéréket mánu nɔkɔ bé bo báké noko tetep Mandem. Báchi mbo Jánés ne Jambres bo mánú nyaka be bo báké noko menyiy ebhen Mandem átó Moses ángati Mfɔ Íjip. Báchí bɔ bebéptí nkaysi ne bábhíki bhɔɔ neka ne Yesu tetep. ⁹Ke yěntiki nkaysi yap abhɔɔ békwenékwen mbɔnyune yěntiki mmu ághɔ chɔɔ echɔɔti yap. Enyu yo ke éfákári nyaka ne Jánés ne mmuere yi Jambres.

Menyiyí ngwenti ebhen Pól aghati Tímoti

¹⁰Ke wo Tímoti, ɔ́riɔí menyiy ebhen mětɔɔ wo, ɔ́riɔí nepém ena, ɔ́riɔí eniyi ene məkay ndũ nepém ena, ɔ́riɔí ndu mbɔɔɔ neka ne Yesu, ɔ́riɔí ndũ məkèpnti, ɔ́riɔí ndu mbɔɔɔ ekɔɔ ne bho, ne ɔ́riɔí ndũ mětè kákáti mpok esɔɔɔri. ¹¹Óriɔí nkwo ndũ bo báre nyok me. Óriɔí besɔɔɔri ebhen nde bhɔɔ. Óriɔí ndu báre nyok me amem betɔk Antiɔk, ne Ikóniɔm ne Lístra. Óriɔí esɔɔɔri ene ndé bhɔɔ ke Acha Yesu áfere me ndu bɔ menkem. ¹²Tetep, yěntiki mmu ane ábhɔɔɔ nti bebhúere nepém eni mbo enyu Mandem áyaɔ éti yi ábháre mmuet ne Yesu Kristo, bo báchyè yi nenyok. ¹³Ke mbák chí bɔ bebú ne bɔ bapú bábèp mándɔk nɔkɔ

chi ambì, bār̀wò bho, bo mándwò nòkò bhó. ¹⁴Ke mbák wò Tímōti, ókè rò békóño menyìy ebhen bátóño wò ne onoko bhó sayri. Óríní bo abhen bátòy wò bhó. ¹⁵Ókè ghòkòntik bé óríní basìy amen áchí amem Ekáti Mandem te kèmbó eke. Basìy amen achi Nyáná ákwáy békwak wò ómbòy kebonj bebhòy neka ne Yesu Kristo ne ómbòy nepém. ¹⁶Mandem ke áchyé nkaysi basìy mankem amen áchí amem Ekáti yi. Basìy ákwak ndu betòy bhese menyìy ebhen bechi tetep ne áji bhese ndu menyìy ebhen bepu sayri ndù bapem ayese. Basìy ákwak menyure bhese ndù bekwéné ebhese ne ndu betòy bhese enyu bebhak chak ndù bapem yese. ¹⁷Eyo ékwak be m̀betok Mandem ákwáy ndù yentiki mbi ne be ámbóy yèntiki enyìy ene éyàny ndu beku yèntiki erítì betik.

4 Tímōti, nchí semti ye wò besí Mandem ne besí Yesu Kristo mmú átañ mbure bo abhen báchi pè ne abhen bágu ewak émot mpok yi ábhèsi beku bo mángò be yi achi Mfò. ²Nchí semti wò bé óngátì nókò bho Eyoñ Mandem. Kéro béghati bhó. Mpok yèntiki enyìy ékò sayri, ghati bho. Yè chí mpok ane menyìy bépu kò sayri, ghatí bhó. Ku bo mándò bebú bhap. Ji bhó mandó bebú bhap. Ke fyé nókò bó nti nkwo. Ku menyìy ebhen ne ekébhènti ne nti betòy Eyoñ Mandem. ³Nchí semti wò, tóy bo Eyoñ Mandem mbonyune mpok átwò ane bo bápú pere kòy beghok netóy enen tetep. Mpok yo, chòy bo mándòbhe kòyó chí menyìy ebhen bó babhòy bákóño, mánjany batòy abhen bátòy bo menyìy ebhen ményìyì bhó batú. ⁴Mpok eyò, chòy bo mándò beghok tetep ane Mandem áyanj bo mándìyì, mándòbhe fyé ntí beghok chí menyìy ebhen batòy nse bátòy. ⁵Ke wò Tímōti, yè émbak ná, kéro bebhak ne nti amem kpák. Yè òghò esòyori ná, kèp nti. Ku betik ebhen ngati Mbok Ndíndí, ne óbhòy beku betik menkem ebhen Mandem achye wò ónku.

⁶Mbák chí me, nepém ena nénañ néròy mbo nnya ane bār̀òy bechye akap ntá Mandem ne yo. Mandú mpok m̀ero mmik. ⁷Me, nnu sayri. Njet, nkóño barak Mandem te ndù ngwenti nke keme mmuet ansem. ⁸Néne, nsáy ánoy me. Nsáy yo, Yesu Acha mmu achí ntañá manyé ke áchyè mbure me yo ndù ewak ene yi ápetnsem. Yi achi chak besí Mandem. Ne nsáy yo apu chí ntá ya me awánti. Achí ntá yèntiki mmù ane ánoy neperénsem Yesu ne manják.

Menyìy ebhen béyìyì mbòy Pòl

⁹Nu bétwò, kéchòyti mpok. ¹⁰Demas achen me aró, aròy etok Tesalónika mbonyune akòy menyìyì mmik. Krésens aròy Galéshia, aròy Táytos, ne Damátia. ¹¹Ndiere Lukas ke áchi ne me. Mpok óyanj bétwò, sòt Mák twò ne yi mbonyune ákwak chòy me fá. ¹²Ntó Tíkíkos andòk Éfesos. ¹³Fuét Troas sòt nkú mbéep ya ane ndó ntá Kápòs. Sòt bekáti ebha nkwo, sayri sayri nkúbhé nnya nénép ené básìyì Eyoñ Mandem aré. ¹⁴Bebú ebhen Aleksánda ntenáten ákú me béyá becha. Ke chòy Acha Yesu anchye yi nsáy ndu bebú ebhi. ¹⁵Yi abhiki yanj nyaka beghok Eyoñ Mandem ene sèghàti bho wáwák. Wò mbòy óbhòy békem mmuet ne yi. ¹⁶Ndù nywòbhé mbi enén nchwé amem áchá manyé be ntañá mmuet, yè mmu apú nyaka ne me. Yèntiki mmu abué me. Mandem ámfóyòri bhó. ¹⁷Bó mankem bábuè me, ke Yesu Acha abhiki rò me. Achi ne me mpoknkem ankwaka nòkò me ndu áchye me betañ béghàti bho Mbok Ndíndí yi. Ngátì bho Mbok Ndíndí nkem bé bo abhen bápú bo Israel mán-gók. Yesu aféré me ndu newú nkwo, afere me anyù nku. ¹⁸Chòy Yesu Acha amfere me ndu yèntiki ebépti enyìy, ampeme me bé mbák amfay ne yí mmu achí Mfò bo Mandem. Kenókó kémbák ne yi mpoknkem, Amen.

Bakak amēn ngwenti

¹⁹Kaká me Príska ne Akwíla. Kaká efo ené Ōnesifórōs nkwó. ²⁰Erástōs arɔp etɔk Kórint. Ndó Trofímōs etɔk Milétōs mbɔnyune áme. ²¹Nu bétwɔ ndũ mpok ane mbaɲ ábhíkí re bho békwen ton-

tó. Nó chí ndũ mpok nném nebháɲ. Ebúlōs ne Púdēs ne Láinōs ne Kláúdia ne bo nkwó Yesu báchak fá Rom báto wɔ bakak.

²²Yesu Acha ámbák ne wɔ. Berĩndu Mandem mémbák ne be mankem.

Ekáti P̄ɔl ntá

Táyɔts

Ekáti ene P̄ɔl asiŋi ntá Táyɔts

1 Me P̄ɔl, nkubetik Mandem ne munto Yesu Kristo ke nchi nsij ekáti ene. Betik ebha chí békwak bo abhen Mandem áyábhé bé mámbák abhi be mánsíkí nti ne Yesu sayri, ne béku bó mándiŋi Eyoŋ Mandem ene Yesu átóŋó nyaka. Eyoŋ ené ékè bo mámbure bapém ayap mbo enyũ Mandem áyàŋ. ²Énku mámbaka nti ndũ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti. Mandem afyé nyaka bariep éti nepemé nɔ tendũ nebhōnet, ne Mandem apú sense. ³Mpok Mandem ane ápeme bhesé afyé ákwáy nɔkɔ, akɔ bo mándiŋi éti nepém enén béfuét ndu Mbok Ndíndí Yesu ane yi afyé amóya be ngati bho.

⁴Táyɔts, óchí mɔwa mbonyune ɔbhōŋ nɛka ne Yesu mbo me.

Mandem mmu achi Eta ne Yesu Kristo Mpeme ywese mántōŋ wɔ berĩndu, manchye wɔ kpák.

Betik abhen Táyɔts ábhōŋó beku Kret

⁵Ntí ane ndó wɔ Kret chí be ónyábhé menyij ebhén bérɔbhé ményábhe aré, ne be ómfyé bō batí bekeré Mandem ndu yéntiki etókó Kret. Ku nɔ nkúbhé mbonyu ngátí wɔ. ⁶Mũnti chí mmu ane bekwéné bépu ne yi, abhōŋ bēbhōŋ chí ngɔré amɔt, chí mmu ane bōbhi mánókó ne mmu apú kwáy béji bhó bé bábhiki bhōŋ kenókó ne máyap ne etayap. ⁷Tēndu mũnti bo Mandem chí mmu ane Mandem áchyé betik ebhi nta yi, bekwéné bēbhíki bhōŋ bēbhak ne yi, abhíki bhōŋ bēbhak mmũ mpányu, abhíki bhōŋ bēbhak mmu echókónti, abhíki bhōŋ bēbhak nnyúmém, abhíki bhōŋ bēbhak mmu ane átōŋ betaj, abhōŋ bēbhak chí sayri ne bho. Abhōŋ nkwó bēbhak mmu ane áb-

híki bhōŋ ngoŋó nkáp ne apú ku bapu éti nkáp. ⁸Mmũ ntí bo Mandem abhōŋ bebhak mmu ane ásòt mankɔ sayri, mmu ane ábhōŋó manják beku beri, mmũ ane ákém mmuet sayri, mmũ ane áchí chak besí Mandem béyíŋi nepém eni ne bo báchák. Abhōŋ bebhak nyánjá, ne mmũ nti enen nepu to yi anku enyij ené étwó yi ne áyóme. ⁹Ne bérōŋ ndu ngwénti, mũnti bo Mandem abhōŋ békém Mbok Ndíndí éti Yesu ne betaj mbo ndu sétōŋ. Mbok yó achí tetep ne enyumot mpoknkem. Eyo ékwák mũnti ámfyé bo nti ndu átōŋ bhɔ, émpet énkwak yi ányúré bo abhen bátōŋ menyij ebhén bépú ndōŋ ámót ne Eyoŋ Mandem.

¹⁰Nchí rem nɔ mbonyune, beyá bo bátōŋ netaŋánti, sayri sayri mbok bo Israel abhen mánókó mbok Yesu Kristo. Bárēm menyij ebhén bebhiki bhōŋ ntí ne nnet ne bárwɔ bo be mánókó kémbwóbhé kap. ¹¹Óbhōŋ beku bōbhó mánhók manyu yap. Bátōŋ menyij ebhen bábhiki bhōŋ betaj, mánhōŋti nɔkɔ batí bo mankem ndũ mbok manéréket be mándó Mbok Ndíndí éti Yesu. Bákè nɔ, chí besot bakáp ntá bho, ené eyo chí enyij ntíanwóp.

¹²Mbōŋ mmu Kret wap amɔt, ane básóré mbo ndiŋindak arem éti yap tentep be, “Bō Kret báchí basénsi mpoknkem! Báchi nyábhi, bábhòt abhot, mányie nɔkɔ nenyíé ne ngoŋo.”

¹³Enyij ene mmu wu árémé éti bō etok eyi Kret échí tetep. ɔbhōŋ ye beghati bhɔ sayri be mándó bekwéné bhap. Ku nɔ be mankem Eyoŋ Mandem ne betaj, ¹⁴mámfere ntí ndu bakāy bapu amen bo Israel ne ndũ bebhé ebhén bo abhen bápú koŋo Mbok Ndíndí Yesu báfyé. ¹⁵Yéntiki enyij éri ntá mmu ane nti eni néchi pépép, ke ntá mmu ane nti eni nepú pépép ne abhiki noko Yesu, enyij ériŋi epu. Bérem tetep, nkaysi yap ne batí yap ánāŋ áchōŋo amem. ¹⁶Bárēm bé báriŋi Mandem, ke menyij ebhén bō

bákù bétòn kponoroɔ bɛ bábhiki riɔi yi. Bábeɔ báchá, bátàɔ nti ne Mandem, ne enyiɔ ené bó bákwayé béku épú.

Netón enén tetep néchyè bepiɔ ebhén Mandem ákónɔ

2 Ke wɔ Táyɔs, ɔbhɔɔ betɔɔ bo menyiɔ ebhén békò ndɔɔ amɔt ne netón enén tetep. ²Ghatí baséansi abhen babhakanem be mándíɔi bekem mmuet ne be mámbure nepém enap enyu ené bo báchyè bhɔ kenókó. Ghatí bhɔ be bábhɔɔ betɔɔ be bábhɔɔ keboɔ, mánkem baraká Mandem enyu ené éyàɔ ne be bábhɔɔ bebhɔɔ ekɔɔ ne ekébhénti. ³Ghatí baséansi baghoré nkwo be mambure bapém yap enyu ené átɔɔ bɛ báchyè Mandem kenókó. Báké rem ebúbu éti bati ne báké bhak manyúmém. Tón bo báchá k béku berítí menyiɔ. ⁴Tón yé neɔkó baghoré abhen bákɔɔ bhɔ ansem be mánkɔɔ maném abhap ne bɔbhap. ⁵Kwak bó mámbak mbɔ bo abhen babhɔɔ keboɔ ne bákèmmuet be báké fu nefí. Bábhɔɔ betɔɔ bhɔ be mándíɔi enyu bákem beket ebhap mántɔɔ erítí epiɔ ntá bo abhen bachi are, ne be mámbón nesep-tímuet ne maném abhap. Mámbák enyu yó be yé mmu áke kwáy berem ebúbu éti Eyɔɔ Mandem.

⁶Ghatí besakábho sayri be mántɔɔ be bábhɔɔ keboɔ ne be mándíɔi ndu bákèmmuet. ⁷Wɔmbɔɔ tón bó erítí epiɔ. Ku nókó chí menyiɔ ebhen beri. Mpok ɔtɔɔ bó, ku mándiɔi bɛ ɔchye chi Mandem kenókó ne be ɔkwák bó kwak. Ku bó mándiɔi be ɔkù sayri. ⁸Beyɔɔ ebhe bebhɔɔ bebhák ebhen békù manyu ánhók bo ne ntíanwóp ámbák ne bo abhén bápú ka ne wɔ ndu bábhiki bhɔɔ mbi berem ebúbu éti yese. ⁹Ghatí bo abhen báchí basem be éri mángók nɔkɔ bachi bhap ndú yéntiki enyiɔ. Eri be mámbɔɔ nti beku bachi bhap mámbɔɔ maɔák ne bhɔ mpoknkem ne be báké keme bhɔ eyɔɔ anyu. ¹⁰Báké sɔt menyiɔi bachi bhap an-

sem ansem. Bábhɔɔ betɔɔ bachi bhap be báchi bo besiki nti ne bhɔ sayri. Epiɔ eyɔ ékù bó mántɔɔ ndu yéntiki enyiɔ ene bákù be menyiɔ ebhen bátɔɔ bó éti Mandem mmu ápème bhese beri, enyu ené bo bachak bákway bebhɔɔ ekwak békónɔ bhɔ.

¹¹Ntí ane bo bábhónɔ bébhure bapem ayap enyu eyɔ chí be Mandem atón beríndu ebhi ndu áchyé mbi ane bo mankem bákway befuet are, yi ampeme bhɔ. ¹²Beríndu Mandem ebhen bétɔɔ bhese be séndó beku menyiɔ ebhen bo abhen bábhiki riɔi Mandem bákù, bɛ séndó befye ngoɔ ndu menyiɔi mmik ebhen béchyè bo maɔák fá amik. Bétɔɔ nkwo be ndú nepém enese fá amik, sebhɔɔ beríɔi ndu sékèmmuet béku chí menyiɔ ebhen béchí chak besí Mandem ne bebhure nepém enese mbɔ enyú Mandem áyàɔ. ¹³Ndu sékù menyiɔ ebhɔ, sébháká nti ndu enyiɔ ene eri echa. Sébhaka nti be keném eken kebhesi chɔɔ ne betɔɔ Mandem ywese ne Yesu Kristo Mmu ápème bhese. ¹⁴Yesu achyé nepém eni befére bhese ndú betajá bebú menkem ne ndu beso bati ywese. Aku nɔ, be sémbák bóbhi yímbɔɔ, nɔ chí bo abhen bábhónɔ beyá ekwak beku chí berítí menyiɔ.

¹⁵Tón ye bo menyiɔ ebhen. Fíé bhɔ nti ne ghatí bhɔ bekwéné bhap. Ku menyiɔ ebhen ne betaj ebhen Mandem áchyé wɔ menkem. Óké rɔ yé mmu ámbýák wɔ.

Epiɔi mmu Mandem

3 Táyɔs, ghatí bakoɔ Yesu be mámbɔɔ nesep-tímuet nta bo bati etɔk ne bo abhen bábhónɔ betaj amfay yap. Báké tón netaɔánti ne bɛ émbák wikirik nta yap béku betik ne nti nemɔt. ²Ghatí bhɔ be mmu áké rem ndak abúbu éti nti, ne be mánhókó sayri ne bati, mámbak ndu kpak ne bati. Eri mámbón nesep-tímuet besí bo mankem. ³Ghatí bhɔ enyu yó mbɔnyune ndú mpok ane áfúéré ansem, bese babhɔɔ séchí nyaka amík némé

némé ndũ baraka Mandem. Sétàŋ nyaka ntí. Ne bo bárwò nyaka bhese sénkú nòkò bebú. Sébhák ndũ kesemé menyìŋ ebhen mmuet eyese éŋwaka bé sénkú. Sékaysi nyaka be menyìŋ ebhò béchýè bhese maŋák. Sékù nyaka bebú ne sébhóŋ mpap amík. Bo bápàp nyaka bhese, besé nkwo sémrap nòkò bati. ⁴Ke Mandem Mpeme ywesé átóŋ nòkò bhese berinti ebhi ne ekòŋ eyi, ⁵apeme bhese. Épú nyaka chí be sékù berití menyìŋ, chi éti ntínso eni. Apémé bhese ndu ákú Éfónó Bedyere yi áféré bhese bebú anti, akú sérɔp chí bo bako abhen bábhóŋ nerpém nekò. ⁶Mandem ane, aperé chye mmu enyìŋ, áchye kerò mbòk ansem, achye bese Éfónó Bedyere tontó befuet ntá Móywi, Yesu Kristo Mpeme ywesé, ⁷be anku sembak chak besí Mandem éti berindu ebhi. Akú nò bé sembak bǒbhi, sémbáká ntí be chòŋ sembòŋ nerpém enen nebhiki bhòŋ ngwenti.

⁸Menyìŋ ébhen ngátí né wò béchí tetep. Nchi yaŋ ye be óngátí bo abhen mánoko Mandem menyìŋ ebhen sayri be mámfyé ntí béku beri. Menyìŋ ebhen béri tontó ne békwàk yéntiki mmu. ⁹Ke ɔbhiki bhóŋ békem kefé ne bo éti menyìŋ ebhén bébhiki bhóŋ ntí ne nnet, ne éti

manyén bachĩmbi. Ké táŋ ne bho éti bebhé ebhen Mandem áchye nyaka Moses. Beku menyìŋ ebhò apú kwak yé mmu, ne bébep tontó. ¹⁰Ghatí mmu ane átwò ne ákóré ándó barak ákóré., Mbák óngátí yí ndòŋ amòt, ndòŋ épay, abhiki ghók, feré ntí ne yi. ¹¹Oríŋí be nkaysi enyũ mmu wu apú chak. Áku bebú mpòknkem ne bebú ebhi bétòŋ bé bekwéné béchí ne yi.

Beyòŋ ngwenti ne bakak

¹²Mètò wò mmu awu. Mbák épú Atémas, chòŋ émbak Tíkíkòs. Neghò ane óghó mmu wap, óké nók bétwò ayak ndu betemeri me etòk Nikópolis. Aré ké mǒbhák mpok manyiep áyá ne mbàŋ ákwen tontó. ¹³Mpok Sénas ntaŋá manyé ne Apólos báté béróŋ nekò, kú yéntiki enyìŋ béghò bé enyìŋ ébhiki chep bó ndũ nekò enap. ¹⁴Bò bhese chi bǒ Mandem ne bábhòŋ béfyé ntí ndu beku beri, bé éké be bhò mmuet békwak bo abhen eyap épú. Báké bhák mbò mmu ane apú kú beri ndũ nerpém eni.

¹⁵Bo abhen báchi fá ne me bátó wò bakak. Kaká bǒ nkwo abhen bákóŋ bhese ne manoko enyumòt mbò bese. Mandem ántóŋ bé berindu.

*Ekáti P̄l ntá***Filemɔn****Bakak**

1 Me P̄l, m̄kenɔŋ ɛti Yesu Kristo ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne m̄mayese Tímɔti. Filemɔn, nchí siŋ ntá ye ane ekɔŋ, ne nti nkubetik ywese. ²Kaká m̄máyeese Afia, ne Akípɔs, nti ntemé nenu Yesu mbo bhese, ne ɔnkaka bɔnkwo abhen báchèm nɔkɔ eket eye ndu menikmuet ntá Mandem.

³Mandem ɛtayese ne Yesu Kristo Acha mántɔŋ be berɔndu mánychɛ be kpák.

P̄l ákàka Mandem ne ànikmuet ɛti Filemɔn

⁴Filemɔn, yěntiki mpok ane m̄nikmuet nchí kaka Mandem ɛti ye, ⁵mbɔnyune nchí ghok ɛti ekɔŋ ene ɔbhɔŋɔ ne bo Mandem, ne enyu ɔbhɔŋɔ neka ne Yesu Acha. ⁶Ne nchí nikmuet ntá Mandem be ɔnchém mmuet ne batí bɔnkwo ɔndɔk nɔkɔ chi ambi, ne be eyɔ énkwak wɔ ɔndíŋí berítí menyiŋ menkem ebhen Mandem áchyè bhese ndu sebhare mmuet ne Kristo. ⁷Manó, enyu ené ɔbhɔŋɔ ekɔŋ ne batí bɔnkwo échyè me beyá maŋák ne nepɔptíntí tontó mbɔnyune ɔkú batí bo Mandem mankem atan amem.

P̄l ànikmuet ntá Filemɔn ɛti Onésimɔs

⁸Ndu mbaré mmuet ne Kristo, nchí kway beghati wɔ ɔnku enyiŋ ene ɔbhɔŋɔ beku. ⁹Yě nɔ, ɛti ekɔŋ, me P̄l, mmũ nsensi ne m̄kenɔŋ néne ɛti Yesu Kristo, nchí nik wɔ chi mmuet. ¹⁰Nchí nikmuet ntá ye ɛti mɔwa Onésimɔs mmu ndóbhé

etayi fá amem ekerékenɔŋ. ¹¹Ndũ mpok ane áfúéré ansem, apú nyaka yěnyiŋ ntá ye, ke néne achí mmu ane ákway bekwak wɔ, ne ákwáy bekwak me nkwo. ¹²Nchí to yi ampetnsem ntá ye, ne echi mbo be nti ena ke m̄tò nɔ ntá ye. ¹³Mbá nkɔŋ be yi andɔp fá ánkwáká nɔkɔ me ndũ kenɔŋ ekéne nchí are ɛti Mbok Ndándí. Mbu yi arɔp fá bekwak me ndũ ntí ywe. ¹⁴Ke mbíki yaŋ beku yěnyiŋ ene ɔbhíki chye me betan be nku. Ɛri bé beri ebhen ɔkú mémfú chi wɔmbɔŋ anti, kebhak be m̄jire wɔ jire.

¹⁵Ngufú, ɛfákárí nyaka be Onésimɔs ándó wɔ ndu m̄mbiŋí mpok chi be ámpétnsem ntá ye ndu nté ane yi ákway bebhak ne wɔ mpoknkem. ¹⁶Yi apet apu chi ndiere nsem. Acha nsem néne. Arɔp chi nti manó ane ɔkwáy bekwɔŋ. Nkɔŋ yi tontó, ke ɔbhɔŋ mbɔŋ bekwɔŋ yi encha enyu ene nkóŋɔ yi. Achí nsem aywe, apet abhak nti manó ntá ye ndu ábháre mmuet ne Yesu Acha mbo wɔ.

¹⁷Ndu echi nɔ, mbák ɔsɔt me mbo nti nkubetik Kristo, yi ánán ántwɔ awu, syepti yi ne maŋák nkúbhé mbo enyu ɔsyepti nɔkɔ me. ¹⁸Yě ákú wɔ chi enyiŋ, yě ákém wɔ chi barem, fyé mó ndũ nnyén ena. ¹⁹Membɔŋ P̄l ke nchí siŋ enyiŋ ene ne awó wa bé chɔŋ íkwɔ yěntiki barem amen Onésimɔs ákém wɔ. Ne mbíki yaŋ berem be ɔkém me barem nkwo, ne barem mɔ chi nepém neko ene. ²⁰Manó, ku enyiŋ ene ntá ya ndu nnyén Yesu Acha. Ku mbo nti mmũ Kristo be nti némpóp me amem.

²¹Ndu nchí siŋ ekáti-ne, mbíki bhɔŋ becháy ne wɔ mbɔnyune ndíŋí be chɔŋ ɔnku enyiŋ ene méyàn wɔ ɔnku, ne ɔnku mbɔŋ encha enyu ene méyàn. ²²Mpet nchí yaŋ be ɔngoko mɔket ɔmbure ntá ya. Nnókó bé chɔŋ Mandem angók nenikmuet eneka, anku ítwɔ awu.

§1:13 Onésimɔs chi “Menwɔp” ndũ eyɔŋɔ Grik.

Ngwenti bakak

²³ Επάφρας, ntɪ mŭkenɔŋ ěti Yesu Kristo
ãtò wɔ bakak. ²⁴ Mák ne Arístakɔs ne De-

mas ne Lukas, batŷ bakă betik Mandem,
bátò bhe bakak nkwó. ²⁵ Berĩndu Yesu
Kristo Acha mémbak ne bhe.

Ekáti Pšl ntá

Bo Hibru

Yesu achá baremé kepinti abhen nku nsí

1 Ndú mpok ane áfuéré ansem, Mandem áfuet nyaka ntá baremé kepinti bhi ndu berem kepi ntá bachímbi bhese. Akú nɔ ndɔŋ ne ndɔŋ ne ndú beyá babhi. ²Ke ndú manywɔp ane echɔŋ, ané achí kekɔt ne ngwenti mmik, afuét chi ntá Mýwi ke àrèm kepi ntá yese. Yí ke Mandem ákú bé ámbák mmu ane menyin menkem bébhɔŋó bebhak ebhi. Ne afuét chí ntá yi ke ághoko yéntiki enyinj. ³Yí amúét ké keném Mandem kètɔŋ kpoŋoroŋ ne enyú mmu Mandem achi, nkúbhé enyu mmu wu ke yi achi. Eɔŋ eyi ebhɔŋ betaj ne ɔ ke yi ásɔt bekem mmik nkem. Mpok yi ánájá beku enyinj ene ékú Mandem amfoŋori bebú bho be mámbák pépép besí bhi, akó amfay achɔkɔ ebhě awónem Mandem mmu ábhɔŋó betaj menkem.

Mmɔ Mandem abhɔŋ betaj menkem

⁴Ndu echi nɔ, Mandem akú bé Mýwi árchá boángel nkúbhé mbo enyú nnyén enen yi áchyé yi necha enen boángel. ⁵Yě ángel apú ane Mandem ághátí yi be, “Wɔ, ɔchí Mówá, ne echɔŋ nchí rem be ndɔp étaye.” Ne yě chí béré m be, “Chɔŋ mbak étayi ne ómbak Mówá”, abhíkí rem ntá boángel. ⁶Ne yě chí mpok Mandem á-tó Mmɔ mbi ywi fá amik, arem chí bé boángel abhi mankem mányché Mýwi kenókó. ⁷Éti boángel, yi àrèm bé ákú bo mambak mbo mbúép, ákú bɔ betok abhi mámbák mbo bárí-ngo. ⁸Ke ntá Mýwi arem chi be, “É Mandem, kefo eke kébhíkí bhɔŋ ngwenti. Mpok ókèm bɔbhe, ókú nɔ enyu ene echí chak. ⁹Ɔkɔŋ menyinj ebhén bechí chak ne ɔpap epinj ene bo bapu

bhɔere bebhé. Me Mandem ywe nkú ye wɔ ómbɔŋ maŋák mbɔnyune nchyé wɔ kenókó ekén kéchá eken mamɔere bhe mankem.” ¹⁰Mandem apet arem ntá Mýwi be, “Wɔ, Acha, ke óghókó mmik ndú nebhónet. Ne yéntiki enyinj ene echi amfay, chí awɔ-betik aywe. ¹¹Menyinj ebhen menkem béfuère fuét, ke wɔ ɔbhíkí bhɔŋ ngwenti. Chɔŋ bɔ menkem ménkɔk mendɔp mbo besí nden. ¹²Chɔŋ ómpet bhó ómfere mbo besí nden ebhen mmu áwùpsi, ke wɔ ɔchí enyumɔt mpoknkem, ne nepém ene nebhiki bhɔŋ ngwenti.”

¹³Ke ntiki ángel Mandem ánáj ághátí yi be, “Chɔkó fá ebhě awónem awa kpaté nkú bɔmpap abhe mándɔp mbo enɔk ene ónyàŋa be kak are?” ¹⁴Pú bɔ mankem bachi chi befoŋó ebhen békú betik ebhi ne Mandem átò bhɔ be mankwak bɔ abhen yi ábhɔŋó bepeme?

Bo báké ɔ mbi nepém máném ebhi

2 Ndu echi yě nɔ, sébhɔŋ besɔt mpok sémbure menyinj ebhen sénáj séghókó be séké ɔ bhɔ senem ebhi. ²Těndu menyinj ebhen boángel bareme bechi nyaka tetep, ne yě agha ane abhíkí bhɔere bhɔ ne mmu ane átaj ntí, abhɔŋ nyaka ntemsí ane ákwáy ne yi, ³ná sékwáy bebɔe ntemsí ane átwɔ mbák sémbyak erémé nepeme ane Mandem áyàŋ bépémé bhese? Mbɔŋ Yesu Acha ke áyámbi berem kpoŋoroŋ éti nepeme ane Mandem ápème bho, ke bo abhen bághókó báku bese sendinj be echi tetep. ⁴Mandem are tɔŋ berinj, ankú nɔkɔ menyinjí maknkay menyú ne menyú ndu betaj nkɔ bé bechí tetep. Are fuét nkɔ ndú akap ane Efoŋó Bedyere áchyé bho, békɔŋo nkaysi yi.

Yesu ke atɔŋ bese mbi nepém

⁵Puyě ntá boángel ke Mandem áchyé betaj amfay mmik ane sérèm né be átwɔ ansem. ⁶Básiŋ nebhúéréféu amem Ekáti Mandem be, “Mandem Acha, nkɔwajwan

chí agha ane ýre kaysi yi? Mmu ane á-fú ntá Mandem chi agha ane ýre fye ntí ne yi? ⁷Ndũ móm̄biñí mpok, ÷séptí yi be bǎngel máńcha yi. Ōku ye yí ámbón̄ keném ne kenókó mbo mfo. ⁸Ōchýe yi betañ amfáy yěntiki enyiñ.”

Berem be báchye yi betañ amfáy yěntiki enyiñ étōñ be yěnyiñ ébháki rōp ene epu antené-yi. Ke sébháki re gho be yěntiki enyiñ echi antené-yi. ⁹Ke séghō Yesu mmu báku bǎngel máńcha yi ndũ móm̄biñi mpok. Báchýe yi keném ne kenókó mbo mfo éti esōñri newú. Chi éti berĩndu Mandem ke yi ágú éti bo mankem. ¹⁰Mandem ke ághókó yěntiki enyiñ ne yěntiki enyiñ echi ntá yi. Ndu áyàñ nyaka be beyǎ bho mámbón̄ mbi bebhak bǒbhi ne mámbōñ keném, eri nyaka be yi mmu ánéné bho mbĩ wu ámfuét ndũ esōñri be ankwáy ndũ yěntiki mbi mbo mmũ ane ákè bo mámbōñ nepém. ¹¹Yesu mmu ákè bo mambák pépép besí Mandem abhōñ chi amōt ne bo abhen yi ákú be mambák pépép. Éti yō, yi ábháki bhōñ ntíán-wōp ndu bebhiñi bo be, “Bǒma.” ¹²Yi arem ntá Mandem be, “Chōñ ndem éti ye ntá bǒmaya mpok bǒbhe báchémé ndũ nebhuēt amōt, nte besí bhap nchýe wō bakak.” ¹³Apet arem be, “Chōñ nsiki nti ne Mandem.” Ne be, “Ghó mé né, ne bǒ abhen Mandem achye me.”

¹⁴Těndu bǒ abhen yi areme nō éti yap báchí bakwǎñwañ, mbōñ Yesu ayíbhíri nyaka arōp nkwǎ. Aku nó bé ámfuét ndũ newú anchōñti betañ ebhen mmũ ane ábhōñj bētañǎ newú, nō chi Satan. ¹⁵Enyu eyō ke yi ákway nyaka befere bho ndũ becháy newú. Báchí nyaka basem ndũ becháy ebhō ndũ nepém enap nenkem. ¹⁶Sériñi be atwō nyaka bekwak chi bebharébhō Ábraham, puyé bǎngel. ¹⁷Abhōñ ye berōp nyaka mbo bhese bakwǎñwañ ndu yěntiki mbi, bé ámbák mǔngo bachiákap ane ábhùre bariep ami besí Mandem ndu betik ebhi ne be ánkway bechye akap éti bebú bǒ

mankem. ¹⁸Těndu yímbōñ ánán̄ ábhōñj nyaka esōñri ne mamō, abhōñ mbi bekwak abhen mamō átwō ntá yap.

Yesu acha Moses

3 Bǒma, be bho báchi nyánǎ, mmu ane áchi amfay abhíñi be be mámbak bǒbhi. Kaysi ye ka mmu ane Yesu achi. Yi ke Mandem átó mbo mǔngo bachiákap ane menyiñ ébhen sénókó, mbōnyu séghàti bho kponoroñ. ²Ábhùre nyaka bariep ami besí Mandem mmu áyábhé yi be ambak mǔngo bachiákap ne mǔnto nkúbhé mbōnyu Moses nkwo achi nyaka mmu ane ábhùre bariep ndũ betik ebhi amem ekere Mandem. ³Yesu ke Mandem ásré be abhōñ bebhōñ kenókó ancha Moses, nkúbhé mbo enyũ mmu ane áté eket ábhōñ kenókó acha eket ene yi ate. ⁴Mmu ke áte yěntiki eket, ke Mandem ke ághókó menyiñ menkem. ⁵Moses achí nyaka mmũ tetep ndu betik ebhi mbo mǔbetok amem ekere Mandem. Betik ebhi béte ndũ menyiñ ebhen Mandem ábhōñj nyaka beku bo mándíñi ansempok. ⁶Ke mbák chi Kristo, ákem eket Étaiyi ne nti nemōt mbo Mǒywi. Ne bese bǒ Mandem séchí bo eket eyi enkem mbák sénté kpirí ndu menyiñ ebhen sésíki nti ne sébháka nti are ne sédèp awō anti be chōñ sémbōñ bō.

Bǒ Mandem ne nneywēmuet enen yi áchýe

⁷Bǎbhōñ ye beghok enyiñ ene Éfónj Bedyere árēm mbo enyũ echí amem Ékátí Mandem be, “Échōñ, mbák mǎngok Eyōñ eyi, ⁸bǎké gwōt bati amem mbōnyu bachĩmbi bhēka bágwóré nyaka bati yap ne Mandem mpok bágħap amem baso. Bátáñnti ne me ne, mamō me. ⁹Mámó me amem baso enyu eyō, ne bágħó menyiñ ebhen nkú néntí enap ndũ mamié besa bepáy. ¹⁰Éti yō nti nébé me ne mkpáká bobhō, ndem be, ‘Batí yap ápōko bho ebhi mpoknkem, ne bábháki riñi mbi

wa.' ¹¹ Njiki ndũ bebenti be, 'Bápú kway bechwe ndũ neywěmuet ena wáwák.'"

¹² Bõma, sõt ka mpok be ndũ nkwo yweka, yě mmu áké bhak ane ábhõõ ebéptí nti, ne akeka bésíki nti ne Mandem, ényu ené yi arõ mbi Mandem mmu achí nepém. ¹³ Semtí nõkõ ka bati yěntiki nywõp be bebú beke rwo mmũ yweka ántãnti ne Mandem. Kũ ka nõ, yěntiki mpok, ené nywõp néchák nébhuet enén bábhijĩ be, "Échõõ." ¹⁴ Sébhõõ ákóré ndũ enyijĩ ene Yesu Kristo ákú nta yese mbák séndõk ambi bete kpiri ndũ nesikinti enen sébhõõ nyaka ne yi ndũ nebhõnet. Sébhõõ beku nõ te ndũ ngwenti. ¹⁵ Báké ghõkõntik enyijĩ ene bárémé nyaka be, "Échõõ, mbák mãngok Éyõõ eyi báké gwõt bati amem mbo enyũ bachĩmbi bheka bátãõ nyaka ntĩ ne Mandem." ¹⁶ Bõ agha bághókó nyaka Éyõõ Mandem yě nõ, bátãõ nti? Pú bo Moses abhen yi áfú nyaka etõk Íjip ne bhõ? ¹⁷ Bõ agha bákú nyaka Mandem ambe nti ndũ mamié besa bepáy? Pú bo abhen bákú bebú, ne bágú amem baso? ¹⁸ Ne mpok Mandem áyíkĩ arem be, "Bápú kway bechwe ndũ neywěmuet ena wáwák", ntiki bhõ yi áréme nyaka nõ eti yap? Pú bõ abhen bápú ghok nyaka yi? ¹⁹ Séghõ ye be bápú kway nyaka bechwe ndũ neywěmuet Mandem mbõnyune bábhíkĩ noko nyaka yi.

4 Bariẽp amen Mandem afyé tesáy be chõõ bõbhi mãnwhe ndũ neywěmuet eni abhuét. Sebõõ ye besõt mpok be yě mmu yweka ake bhak ane bárem eti yi be abhíkĩ kway mmu ane achwe ndũ neywěmuet enõ. ² Séghok nkwo Mbok Ndĩndĩ nkúbhé mbo enyũ bo abhen tentep bághókó nyaka. Ke enyijĩ ene bõ bághõk éke kwak bhõ mbõnyune bati yap apu nyaka are. ³ Ndiere bese bhõ sénókó ke séchwè ndũ neywěmuet enõ,

puyě bõ abhen bábhíkĩ noko. Ke Mandem árem nyaka eti yap be, "Njíkĩ ndũ bebenti ebha be, 'Bápú kway bechwe ndũ neywěmuet ena wáwák.'" Mandem arem nõ yěndu ánãõ ánãõ nyaka beghoko nebhuet neywěmuet enõ ne yěntikĩ enyijĩ ene yi ati beku te mpok ane yĩ ághókó mmik. ⁴ Sérĩjĩ be echi enyu eyõ mbõnyune, ndũ nebhúéréfũ amem Ékátĩ Mandem, bárem eti nywõp enen nejwi tándrámtõ be, "Mandem anaõa nõkõ beku yěntikĩ enyijĩ ene yi abhõõ nyaka beku, aywe mmuét ndũ nywõp enen nejwi tándrámtõ." ⁵ Ndũ nebhuet achak amem ekátĩ eyi, Mandem apet árem nyaka be, "Bõ bápú kway bechwe ndũ neywěmuet ena wáwák." ⁶ Mbi ane báchwè ndũ neywěmuet Mandem abhuét ye fúú. Ke bo abhen baghoko Mbok Ndĩndĩ mpok eyõ bábhíkĩ chwe are eti netaõãnti enap. ⁷ Eti yõ, Mandem afyé mpok achak ane bábhijĩ be, "Échõõ". Debhít ke ákú sérĩjĩ nõ mbõnyune Mandem afuét nyaka ntá yi tentep arem menyijĩ ebhen mánãõ bárémé be yi arem be, "Échõõ, mpok bághoko eyõõ eyi, báké gwõt nti." **

⁸ Mbõ bo abhen Jóshua ásré achwe etõk Kánãn ne bhõ bábhõõ nyaka neywěmuet tetep, mbõ Mandem abhíkĩ pere rem eti mpok neywěmuet achak. ⁹ Éyõ étõõ ye be nywõbhé neywěmuet nechak nebhuet ambi ntá bo Mandem. ¹⁰ Yě agha ane áchwe ndu neywěmuet Mandem, áywěmuet ndũ betik ebhi mbo enyu Mandem ábhõõ nyaka neywěmuet mpok ánãõ beghoko mmik. ¹¹ Sénú ye bechwe ndũ neywěmuet enõ be enyũ netaõa nti bo Israel néké kũ yě mmu ywese ankwen.

¹² Diõjĩ ká be Éyõõ Mandem echi nepém ne ebõõõ betaõ. Échap echa yěntikĩ akparenja nsem epay. Échwè te ndũ nebhuet ane nepém nkwa néchem ne efõõõ eyi. Échwè mmu anti éntõõ menyijĩ eb-

** 4:7 Bégwõt nti ndũ ndõõ ane, chi ménisi beku enyijĩ ene Mandem árem ndũ Éyõõ Éyi.

hen yi átí beku. ¹³Yěnyij épú bhésé bhésé besí Mandem. Yěntiki enyij ene yi aghoko echi kpoɔroɔ besí bhi. Ntá yi ke yěntiki mmu ywese ábhóǵ berem ntí ane yi ákú yěntiki enyij ene yi ákú.

Yesu ke achi mǔngo bachiákap ywese

¹⁴Ségho be sebhɔɔ mǔngo bachiákap ane ákó áchí amfay ne Mandem. Yí chí Yesu, Mmɔ Mandem. Séndók ye ambi bekem sayri menyij ebhen séńókó ɛti yi. ¹⁵Mǔngo bachiákap ywese chí mmu ane ághò bhese ntínso ndu menyij ebhen bébè bhese mmuet mbɔnyune yímbɔɔ abhɔɔ nyaka mamɔ menyu ne menyu, Yě nɔ, ake kú bebú. ¹⁶Séndók ye kek-wɔt kebɔɔ becháy ntá Mandem mmu achi ndú enókó kefɔ eyi. Achí Mandem beríndu ne chɔɔ angó bhese ntínso, antɔɔ bhese beríndu ebhi ndu bekwak bhese ndú mpok ane séchébhé enyij.

5 Bo báýàp yěntiki mǔngo bachiákap ndú nkwo wap, mámbure, yi anku nɔkɔ betik Mandem ndú ntí wap. Yi ke ásɔt ye akap ane bho ne akabhénya nkwo ányè nɔkɔ ntá Mandem ɛti bebú bho. ²Aríǵ ndu ákè m sayri bo abhen bábhiki riǵi yěnyij ne abhen babhɔɔ bekwéné tǣndu yímbɔɔ ábhóǵ nkwo beyá bekwene besí Mandem. ³Abhɔɔ ye bechye nɔkɔ akap ɛti bebú ebhi yímbɔɔ, nkúbhé mbo enyu áchyè akap ɛti bebú bo abhen yi áté ndú ntí wap. ⁴Yě mmu ápú chye mmuet kenókó andem be yi ákway bebhak mǔngo bachiákap. Mandem ke áyap mmu, anku yí ambak mǔngo bachiákap nkúbhé mbo enyu ákú nyaka ne Árɔn.

⁵Nkúbhé enyü yɔ ke echi ne Kristo. Puyě yímbɔɔ ke áyóǵó nyaka mmuet bé ámbák mǔngo bachiákap ambóǵ kenókó nchiakap. Mandem ke ábhíǵ yi, arem be, “Wɔ, ɔchí Mɔwa, ne echɔɔ nchí rem be ndɔp chí ɛtaye”. ⁶Apet árèm nebhuæt achak be, “Chɔɔ ɔmbak nchiakap mpoknkem mbo enyu bárémé nyaka ɛti Melkísedek.”

⁷Mpok Yesu achi fá amik, aríǵi nyaka be Mandem abhɔɔ betaɔ bekú newú nem-fuæt yi ansem. Anikmuæt ne ntí nenkem kpát eyɔɔ eyi ere ko amfay, babhese ansep nɔkɔ. Mandem aghok neníkímmuet eni mbɔnyune aséptí nyaka mmuet, anchye nɔkɔ Mandem kenókó. ⁸Yí achi nyaka Mmɔ Mandem tetep, yě nɔ, aghók beghok Mandem ndú besɔɔri ebhen yi ághò. ⁹Mandem ánáná nókɔ bekú yi ankway ndú yěntiki mbi, ayibhiri arɔp mmu ane áchyè nepém enen nebhi ki bhɔɔ ngwentí ntá yěntiki mmu ane ághòk yi. ¹⁰Mandem afyé yi ambak enyü mǔngo bachiákap ane Melkísedek achi nyaka.

Sɔt ká mpok be yě mmu áké rɔ mbi Mandem

¹¹Mbɔɔ beyá menyij bechak ebhen nchí kway berem ɛti Yesu mǔngo bachiákap ywese. Ke chí menyij ebhen bébè mmuet bekú be mǎnjwimem tǣndu bárbhé chí bo abhen bapu kem enyij ayak. ¹²Yěndu báchi bo abhen bábhóǵ bebhak batɔɔ Eyɔɔ Mandem néne, nté yeka áɔɔ be bábhuet chí bo abhen mmu ábhóǵ betɔɔ menyij mbi ebhen mmu ábhóǵ beghok ɛti Eyɔɔ Mandem. Báchí mbo mámbɔ abhen bábhuet menyü chí nébhi. Bápú mbo bó abhen bákway menyie nenyié mbɔɔ. ¹³Mmu ane ányü chí ami, ábhíkí bhɔɔ eka ndu berijí enyij ene echi chak besí Mandem mbɔnyune achí mmó. ¹⁴Nenyié mbɔɔ nechí chí ntá baseansi. Bó ke mánán bághókósi mmuet ne báriǵi ewupsi ene echi ndú enyij ene ɛrí ne ené ébhébhé.

6 Séndó ye beyijí nɔkɔ chí ndiere menyij mbi ɛti Yesu Kristo, séńókó ambi ndu bechak be sénséné ndú nejwimem enese. Sébhíkí pere bhɔɔ besɔt mpok berem ɛti menyij ebhen békémé neka enese mbo ebhen bérèm be mmu abhɔɔ betiknsem ndú bebú ebhi, ando bekú bebéptí menyij ebhen bétwɔ yi chí ne newú, ne be mmu abhɔɔ

beka ne Mandem. ²Ne be bábhōj besot mpok berem ēti nejwiti, ne ēti epij ményáŋa bho amó anti, ne enyũ mbúré Mandem ákè bawú mámpétnsem ndũ nepém, ne ēti netáj ane mbúré bátāŋ bo mámpkōt manyé yap ndōj amot ndak amay. ³Sébhíkí bhōj bétāŋi ndũ menyij ebho. Chōj séndók chi ambi mbák échí enyij ene Mandem áyaŋ. ⁴Sébhōj berij be bápú kway beku mmu ane arō mbi Mandem be ámpet antiknsem ndũ bebú bhi. Nchí rem ēti enyũ mmu ane mánāŋ bákú amík ánéné yi, aghó akap ane Mandem áchyè bō bhi, ne Efóŋó Bedyere abhak ne yi nkwo. ⁵Ndũ nepém eni, anāj aghō nkwo beri ebhen bēfū ndu Eyōj Mandem, aghó betāŋ ebhen bēbhāk chōj ndũ nepōkō mpok enen nētōw ansem. ⁶Mbák mmu wu ántāj ntí ne Kristo, bápú kway beku yi ampet antiknsem ndũ bebú ebhi, tēndu yi achi mbō mmu ane apēt ágò Mmō Mandem ndũ ekotákátí, anchye nōkō yi ntíánwōp besí bho, ene eyō étwō yi chi ne ménémé.

⁷Mandem áyet mmik ane ányũ manyiep amen ákwèn are, anku nenyíé nén-gó, nenchye mbwōt ntá mmu ane ákwāŋá yō. ⁸Ke mbák mmik ágò chi bōmenok ne tákō nsense, nō yō abhíkí rí, ārōp chi mmik ane bāchōŋti chōŋti, ne ndu ngwentí, mánsōj yō sōj.

⁹Abhen ekōj, yēndu mérēm nō ne bhe, mbōj ntí ne bhe bé bākū chi berítí menyij ebhen békō ndōj amot ne nepeme ane Mandem ápeme bhe. ¹⁰Mandem achi chak mpoknkem ne apu kway beghōkōntik betik ebheka ne ekōj ene bátōŋó yi ndũ bākwāk bati bōnkwo ne bārōj ambi beku nō. ¹¹Ne séyāŋ be yēntiki mmu yweka ándók ambi betōj nkúbhé ntí enō te ndũ ngwentí, ne bápú nōk chōj bebhōj menyij ebhen bábhaka ntí be chōj mām-bōj. ¹²Mpú yaŋ mändō abhōt ánkém be. Nchí yaŋ chi be mánkōŋo erij ene bo abhen mánókó, ne bábhōj ekébhénti ne

bághaka ndũ nté ane bábhōj menyij ebhen Mandem afyé bariep bechye.

Bariep Mandem apú kwén

¹³Mpok Mandem afyé Ábraham bariep, ayiki ndũ nnyén eni yímbōj, tēndu yē mmu apu ane acha yi be yi ánkway beyíki ndu nnyén mmu wu. ¹⁴Ayiki arem be, “Mpú nōk béyet wō, ne chōj nchye wō beyā bebharébhō.” ¹⁵Ábraham ánoŋ ye ne ekébhénti kpát abhōj menyij ebhen Mandem afyé bariep bechye yi.

¹⁶Nkwāŋwaŋ áyiki chi ndũ nnyén mmu ane acha yi, ne mpok bo bákēm epúítí, mánāŋ mányú nku, epúítí émay. ¹⁷Enyij eyō ke ékú Mandem áyíkí nyaka ndu bētōj bo abhen bariep ami achi ntá yap kponoroŋ be bō báká enyij ene yi ati beku. ¹⁸Mandem aku menyij ebhen bepāy ndu bēfyē bhese ntí, bese bho sébué sérōŋó ntá yi be yi ampeme bhese. Menyij ebhō bepāy bepū wupsi mbōnyune yí apú kway besense. Afyé bese ntí be seke rō bebhaka ntí menyij ebhen yi afyé bariep bechye bhese. ¹⁹Enyij ené sebhaka ntí are ékēm bese erírí ndũ nepém enese mbō enyũ ndo ákēm áchwí nebhuēt amōt kpemmm be nnyén néke pōkō wu. Nebhakántí enese ne Yesu nékú séfuēt ekat séchwe te amem mókere kōj, ndũ nebhuēt bediéré Mandem. ²⁰Yesu anāj ayámbi arōj are ndũ ntí ayese mpok yi árōbhé chi mūnti bachiākap ane mpoknkem mbō enyũ bārémé nyaka ēti Melkísedek.

Menyij ebhen beyij

Melkísedek nchiakap Mandem

7 Melkísedek-ne achi nyaka mfō etok Salem ne nchiakap Mandem Acha. Ábraham anu nyaka ne beyā bafō awáy bhō. Mpok yi áfú ebhñenu ápétnsem, Melkísedek atemeri yi, ayét yi. ²Ábraham akōre menyij menkem ebhen yi áfú ebhñenu ne bhō ndu baru byo, achye yi ndu amōt. Nnyén Melkísedek enō néte

ndü “Mfɔ ane ákú menyij ebhen bechi chak.” Achi nkwo Mfɔ Salem, nɔ chi “Mfɔ ane áchye kpák.” ^{††3} Ekáti Mandem ébhíki rem yényij éti etayi ne máyi ne nneréket ywi ne mpok ane bábhé yi. Ne nepém eni nébhíki bhɔŋ ngwenti. Achi nchiakap Mandem ngwenti ti mbɔ Mmɔ Mandem.

⁴ Ghɔ ká enyũ nném mmu yi achi nyaka! Yéndu Ábraham achi nyaka chi mbi ane bo Israel, akóré menyij ebhen yi áfú ébhínenu ne bhɔ ndü baru byo, achye yi ndu amɔt. ⁵ Mbɔk bebhárébhɔ Lévi bachi bachiákap Mandem. Ébhé Moses éghàti bhɔ be mánsɔt ndü menyij amɔt ndü ane byo ntá yéntiki mmu Israel, yéndu bɔ ne bo Israel mankem bachi bebhárébhɔ Ábraham, nɔ chi bɔ nneréket amɔt. ⁶ Ke Melkísedek mmu ápú nyaka mbɔŋ mmũ nneréket Lévi asɔt nyaka enyũ akap wu nɔ Ábraham áchyé yi, ayét yi mmu Mandem afyé nyaka bariép ne yi. ⁷ Yéntiki mmu aríŋí be mmu ane áyet nti ke áchá mmu ane yi áyéré. ⁸ Beyijí bachiákap abhen bachi bebhárébhɔ Lévi, bɔ mankem abhen básɔt akap ane ndu-amɔt ntá bhɔ, bágù mbɔ yéntiki mmu achak. Ke béyijí Melkísedek, mmu ásré nyaka nkwo akap wu, Ekáti Mandem étɔŋ bese be nepém eni nebhíki bhɔŋ ngwenti. ⁹ Sékwáy mbɔŋ bérem be Lévi mmu bebhárébhɔ bhi básɔt enyũ akap wu ntá bhɔ, achyé nyaka enyũ akap wu ntá Melkísedek téndu chi-mbi ywi Ábraham áchyé nyaka wu ntá Melkísedek. ¹⁰ Echi enyuyɔ mbɔnyune bábhíki re bhe nyaka Lévi mpok Melkísedek atemerí Ábraham. Yé nɔ, Lévi ánán achi nyaka ndü manɔŋ Ábraham.

¹¹ Mpok Mandem ákú bachiákap abhen bebhárébhɔ Lévi manchye bebhé ebhen békwáy ne nkwo bachiákap abhɔ, mbɔ betik ebhap békwáy nyaka beku be bo mámbák chak mbɔ enyũ Mandem

áyàn, mbú nti apu ane nchiakap achak átwɔ ane achi mbɔ Melkísedek, ne abhak kekúrí ne bachiákap abhen nneréket Arɔn. ¹² Mpok nneréket ane bachiákap áwúpsí, ewúpsí ebhak ndu ebhé nkwo. ¹³ Mmu ane bárèm menyij ebhen éti yi afu chí ndü nneréket ané achi kekúrí ne ané yé mmu abhíki re fu are, ne ané ákú betikí Mandem mbɔ nchiakap. ¹⁴ Echi kponɔroŋ be Acha ywese Yesu afu nyaka ndü nneréket Júda, ne Moses ábhíki rem yényij éti nneréket wu mpok yi árèm enyij éti bachiákap.

Yesu achi nchiakap Mandem mbɔ Melkísedek achi nyaka

¹⁵ Enyij ene epet ékú sengɔ kponɔroŋ be ebhé éyíbhiri, chi netwɔ ane nchiakap achak átwɔ mbɔ Melkísedek. ¹⁶ Achi nchiakap, puyé chi bekoŋo ebhé ene èrèm éti nneréket ane nchiakap ábhɔŋɔ befú are, ke chi bekoŋo betan ebhen nepém eni enen yé mmu apu kway bechɔŋti. ¹⁷ Echi mbɔ enyũ bárémé éti Kristo be, “Wɔ, ɔchí nchiakap Mandem ngwenti ti mbɔ Melkísedek.” ¹⁸ Ndu berɔŋ ambi, bárɔ esí ebhé mbɔnyune ébhíki pere bhɔŋ nyaka betan, ékepere bhɔŋ yényij beku ne bhese. ¹⁹ Nti achi be ebhé yɔ épú kway bekwak mmu ankway ndu yéntiki mbi besí Mandem. Néne, bátwɔ ne enyij echak ene echa bebhé. Yó ke sébháká nti aré ne éyà bhese kekwoɔt ne Mandem.

²⁰ Enyij echak ene séghɔ éti nchiakap wu chi be Mandem anyu nyaka nku be Yesu ábhák nchiakap. Yé nchiakap achak apú, ane mányú nku éti yi. ²¹ Ntá Yesu ke yi áyíki mbɔ enyũ Ekáti Mandem éghàti besí be, “Éta Mandem ayiki, ne ápú kway beyibhiri nkaysi yi. Ayíki, arem be, ‘ɔchí nchiakap ngwenti ti.’” ²² Nku ane Mandem ányú éti Yesu enyuyɔ áɔŋ be, mpok séghɔ Yesu, sériŋi be yi achi seb-

^{††7:2} Hibru: Mélek chi “Mfɔ”, tsedek chi “chak”, Salem chi “Kpák”.

haŋ esen Mandem achye ndu betəŋ be nku yə atée acha ane nsi.

²³ Ɖwupsi ɛchak echi be, bachiäkap abhen mbi baya nyaka ne ntí be báchí nyaka bo abhen newú nékánj bə báké rəŋ ambi ne betik ebhap. ²⁴ Ke mbák chi Yesu, yi ářəŋ ambi beku betik ebhi mbə nchiakap mpoknkem, mbənyune yi apu gu wáwák. ²⁵ Ndu echi nə, yi ákway bepeme yěntiki mmu ane áfuéré ntá yi atwə ntá Mandem ndəŋ amət ndak amay, těndu yi achi nepém mpoknkem ndu menikmuet ɛti yap.

²⁶ Ɖnyú mŋŋo bachiäkap wu ke ákwáy ye bekwak bese, mbənyune yi achi nyánjá, abhíkí bhəŋ békwené, abhíkí bhəŋ bakwap, achi kekúrí ne bə bebú, ne achi ndú nebhúéré kenókó amfay. ²⁷ Nti apu ane yi ábhəŋj bechye akap yěntiki nywəp mbə yěntiki mŋŋo bachiäkap ane mbi. Yěntiki mmu wap áyambi nyaka anchye akap ɛti ebhi bebú, ke andək ye ambi beku nə ɛti bebú bo bachak. Yesu achyé akap ndəŋ amət ndak ámáý, mpok yi achye mmuet be mango ndu ekotákátí. ²⁸ Ebhé Moses ɛkú nyaka bo abhen bekwéné béchí ne bho mámbák bə bagho bachiäkap, ke Mandem anyu nku akú Móýwi mmu ákwáy ndú yěntiki mbi mpoknkem ámbák mŋŋo bachiäkap.

Yesu ke achi mŋŋo bachiäkap ane Nku Nkə

8 Mbəŋ ntí-ndak ane sérəm chi be sebəŋ enyú mŋŋo bachiäkap ane áchəkó ndú nebhúéré kenókó ne Mandem mmu ábhəŋj betəŋ menkem awu amfay. ² Mŋŋo bachiäkap wu ákú betik ebhi amem etem ene echi nyánjá, ené mbəŋ Mandem Acha áté, kebhak chi nkwanwan. ³ Báfyè yěntiki mŋŋo bachiäkap chi be anchye nəkə akap ne akabhénya ntá Mandem. Ndu echi nə, nchiakap ywese nkwo abəŋ bébəŋ enyíŋ

ene yi áchye ntá Mandem mbə akap. ⁴ Mbə yi achi chi fá amik, mbə ápú bhak nchiakap wáwák, těndu bachiäkap bachak bachi fá amik abhen báchyè akap bekoŋo enyú ené ebhé Moses ɛrəm. ⁵ Betik ebhap bechi mbə ndikandi ane ákú séndíní mbəŋ enyíŋ ene ɛfákari amem etem ene amfay. Sérinji be echi nə mbənyune mpok Moses ábhəŋ nyaka bete ɛtem akap, Mandem aghati yi be, “ŉbhəŋ begħə be ɛtə etem eyə mbə enyu ntəŋj wə amfay nje.” ⁶ Ke néne, betik ebhen Kristo béchá ebhen bachiäkap abhen Nku Nsí, nkúbhé mbə enyú nku ane ákú Yesu ate nenti Mandem ne bho áchá ane nsi, mbənyune akə ne nku ane árí áchá. ⁷ Mbə nku nsi yə ákway nyaka bekwak bo mambak chak besí Mandem, mbə ntí apu bebəŋ nku achák. ⁸ Ke Mandem Acha aghə nyaka be békwené bechi ne bəbhi. Ɖti yə, arem be, “Mpok átwə ane nchí nyu nku achák ne bo Israel, ne bə Júda nkwo. ⁹ Nku ane apú bhak mbə ane nsi nyaka nyu ne bachiłmbi bhap mpok nsóré bhə ne awə wa mféré etək Íjip. Bábhíkí rəŋ nyaka ambi beku menyíŋ ebhen nku nsi áyanj bə manku. Ɖkú Acha arem be, ‘Ndu ɛchí nə, mbíkí pere bhəŋ mpok ne bho. Mmə Mandem Acha ke nchí rəm.’ ¹⁰ Né chi nku ane mēnyú chəŋ ne bo Israel ndú manywəp ane átwə. Mmə Acha nchí rəm be chəŋ mfyé bebhé ebha bə antí, nsíŋ bho amem batí yap. Chəŋ mbak Mandem awap, ne bə mámbak bəbha. ¹¹ Yě mmu apu bhəŋ chəŋ betəŋ nti, ne yě chi nti manə be, ‘Diŋí Mandem’, mbənyune bo mankem bářinji chəŋ me, bebho amuet ndéndeme bho begħaka amuet maném bho. ¹² Ne chəŋ ngó bho ntínso, mfóŋorí bebú bhap nkepere tik bhə wawak.” ¹³ Nerem ane Mandem árem ɛti Nku Nkə ářəŋ be ane mbi abhíkí pere bhəŋ betəŋ ne enyíŋ ene ɛnánjá ɛfuéré mpok, yə kepere bhəŋ betəŋ, ɛnemenem.

Enyū báchyè nyaka Mandem Kenókó amem Etem

9 Nku mbi ane Mandem ányú ne bo Israel abhõj nyaka bebhé ebhen bétõj enyū bo babhõj bechye Mandem kenókó, ne etem ebhak fá amik ené bõ báchyè yi kenókó aré. ² Etem eyo ébhõj bõbeket bapay. Ane mbi abhak Nebhuet Bediere. Aré ke enyij ene epoko berõjõ mkpak echi nyaka, ne bret Mandem. ³ Nden akoré nyaka móket ane mbi ne ane ansem. Bábhij nyaka móket wu be Nebhuet ane achi Nyáná Áchá. ⁴ Éfémé akap ene bágákó ne pú ebhak amem móket wu. Amfay éfémé eyo ke básõj nyaka enyij eriep ene bábhij be ínsens. Ekubhé Nku ébhak nkwo amem. Bákúti yo enkem ne pú. Móte ane mána achi amem abhak amem ekubhé yo. Ntém Aron enen nétémé beyé nébhák nkwo amem. Bégbáká batay apay ane Mandem ásinj nyaka bebhé are ke áchye ntá Moses bebhak nkwo amem ekuep eyo. ⁵ Befõjõ bepays ebhen bágókó mbo boángel bebhak amfay ekubhe yo. Bebhap ebhap ményábhe amfay nebhuet ane Mandem áfojori nyaka bebú bho are. Ke sépú kway berem yéntiki enyij éti menyij ebhen néne.

⁶ Mánáná nókó bebhueere yéntiki enyij ndú ayi nebhuet, bachiákap báre rõj ndú móket ane mbi, mpok ne mpok, ndú beku ebhap betik. ⁷ Ke mungo bachiákap aywinti ke áchwè amem móket ane achi Nyáná Acha ndõj amõt ndú mmíé. Ne abhõj nyaka bechwe aré chi ne manõj amen yi áchyé éti bebú bhi ne bebú ebhen bo bákú kerij be chi bebú. ⁸ Efõjõ Bedyere ásdõt menyij ebhen betõj bese be mpoknkem ane móket ane mbi abhuet téé, mbi bechwe are apu bhak. ⁹ Ene chí erij ené étõj bhese ndú mkpáká mmik ane echõj be akap ne akabhénya ane

báchyè Mandem apu kway beku nti mmu nénkwáy ndú yéntiki mbi besí Mandem. ¹⁰ Besí menyij ebho menkem béyij chi menyij menyie ne ebhen menyu, ne menyú menyij béchák ebhen bo básõt mánso mmuet be báke bhõj bakwap besí Mandem. Menyij ebho béyij chi bebhé éti mmuet ne mémay mpok Mandem átwõ ne enyu eko.

¹¹ Kristo atwõ mbo mungo bachiákap ane ákú berítí menyij ebhen bétwõ mémfákári. Achwe amem ekeré Mandem ene ékwáy ndú yéntiki mbi écha ebhen béchí nyaka fá amik. Puyé bo ke báté yo, ne épú ndú mpay menyij ebhen fá amik.

¹² Achwe ndú móket ane achi Nyáná Áchá ndõj amõt, ndak ámay. Puyé chi ne manõj mmén ne amen bõmpõj ké yí achwe aré ne mo. Manõj mi yimbõj ké yí áchyé, ne ndú ákú no aku bhese afere ndú kesemé bebú mpoknkem.

¹³ Ndú mpok ane áfuéré ansem, básõt nyaka chi manõj mmén ne amen nném mpõj ne batwõp amen móngõ mpõj ane básõjõ, mámyakati amuet mmu ane apú pépép besí Mandem, be ambak ye pépép.

¹⁴ Mbák manõj nnya ákway nyaka beku mmu ambak pépép, ná ne manõj Kristo, yi mmu achye mmuet ane yényij ébhiki nyõp ntá Mandem mbo akap ndú betõj Efõjõ mmu achi mpoknkem? Manõj ami abhõj bébhõj beyá betõj ndu beku be bati yese ambak pépép, ne bé séképere ku menyij ebhen bétwõ bhese ne newú. Akú nó bé séndóbhe tok chi Mandem mmu achi nepém.

¹⁵ Nechye ane yi áchyé mmuet mbo akap enyu eyo ke ákú yi ate nenti Mandem ne nkwa ndú Nku Nko ndu beku be bo abhen Mandem abhij, mámbõj berítí menyij ebhen yi afyé bariep bechye bho, tẽndu newú néféré bho ndú bebú ebhen Nku Nsí. ¹⁶ Ekáti newú-bésu echi mbo nku. Mbák séku enyij ene mmu

††9:2 Esé berõjõ mkpak: enyij bete berõjõ mkpak are.

ásíní arem enyũ bábhónó bekwere newú eni, bápú kway bekoŋo yó kplate émbak kponoroŋ be yi ánán ágú. ¹⁷ Ekáti newú mmu ébhōŋ betañ chi mpok yi ánán ágú, tëndu épú bhōŋ betañ mpoknkem ane mmu ane ásíní ekáti yó achi nepém. Echi mbó nku. ¹⁸ Ĕti yó ké manōŋ ábhōŋ nyaka berōŋ amik ndu bekwé be esí nku embōŋ betañ. ¹⁹ Mpok Moses ánáná ághátí bho bebhé Mandem menkem, asot ntábhénok hysop, anep babyok mmén amen achi chu are. Asot manōŋ móm-pōŋ ne amen mmén, achōpti ne many-ier. Asot ye ntábhénok hysop wu, atap amem manōŋ mō, amyakati ndũ ekáti bebhé ne amwet bo mankem. ²⁰ Ndu ákù nō, are rem be, “Manōŋ amen ákem nku ane Mandem anyu ne bhe ne ághati bhe be mǎmbúrē yó.” ²¹ Enyu émōt ke Moses amyakati nyaka manōŋ ndũ etem ne ndũ menyīŋ menkem ebhen básōt nyaka bechye Mandem kenókó ne bhō. ²² Dīŋí ká be békónó bebhé Moses, babhōŋ nyaka besōt manōŋ ndu bekwé beyǎ menyīŋ mémbak pépép. Mbák manōŋ abhiki rōŋ amik, bápú foŋori bebú bho.

Kristo achye mmuet mbó akap ndu bépókó bebú bho

²³ Ĕti eyó ke bábhónó nyaka bekwé menyīŋ ebhen bechi fá amik ebhen béchí ndíkandi menyīŋí mbōŋ ebhen bechi amfay be mémbák pépép enyu eyó. Ke ndu bekwé menyīŋí mfay mémbák pépép bábhōŋ nyaka besōt chi manōŋ amen acha manōŋ nnya. ²⁴ Kristo abhíkí rōŋ ndũ ekeré Mandem ene bágghókó ne amō, ené échí ndíkandi ekerákap ene mbōŋ awu amfay. Achwe chi amem mbōŋ etem ené amfay ne achí are néne besí Mandem, Ĕti yese. ²⁵ Ne abhíkí rōŋ amfay ndu bechye mmuet mbó akap ndōŋ ne ndōŋ mbó enyũ mūngo bachiákap áchwe nyaka ndũ mókēt ane achi Nyáná Acha yēntikí mmíé ne manōŋ amen apu ami. ²⁶ Sayri sayri, mbó yi ārōŋ nyaka am-

fay ndōŋ ne ndōŋ ndu bechye akap, mbú yi abhōŋ bebhōŋ esōŋori te ndũ ngwenti mmik. Ke abhésí ndōŋ amōt ndak ámay ndũ ngwenti mpok achye mmuet mbó akap ane ápókó bebú bo. ²⁷ Ne nkúbhé mbó enyũ Mandem áréme be mmu abhōŋ bégu ndōŋ amōt, ne ánán ágú, andōbhe nōŋ chi manyé, ²⁸ enyu eyó ke echi ye be Kristo achyé nepém eni mbó akap ndōŋ amōt ndu bépókó bebú bo mankem, ne chōŋ ampet antwó, puyé ndu beferé bebú, ke ndu bepeme bo abhen bachi ne amík ambi mánōŋ yi.

10 Bényīŋi bebhé Moses, bechi mbó ndíkandi berítí menyīŋ ebhen bebhōŋó bétwō, puyé mbōŋ menyīŋ ebhō. Enyu esí ene èrēm be mánchyé nókó akap ndōŋ ne ndōŋ yēntikí mmíé épú kway nyaka bekwé bo abhen bátwō ntá Mandem ndu bechye yi kenókó mánkwáy besí bhi ndũ yēntikí mbi wáwák. ² Mbó akap wu ákù bo mambak pépép besí Mandem mbó bábhuēt bechye wu? Mbó batí bho ápú pere taŋ bó Ĕti bebú bhap. ³ Ke akap ane báchye yēntikí mmíé, áchí nyaka chi enyīŋ ene ékù bo mántik bebú bhap. ⁴ Échí enyu eyó mbōnyune manōŋ mpōŋ ne manōŋ mmén ápú kway beferé mmu bebú anti wáwák.

⁵ Ĕti yó ke echi be mpok Kristo ábhōŋó nyaka bétwō fá amik, arem ntá Mandem be,

“Óbhíkí pere yaŋ be bo mánchyé akabhénya ne menyũ akap áchák. Ke oghókó chí mmuet nkwa chyé me bé nchyé wó akap ne yó.

⁶ Akabhé nya besōŋ bechye wó ápú chye wó maŋák.

Yé chí akap ane bo báchye be ampókó bebú ebhap apu chye wó maŋák.”

⁷ Ndem ye be, “Eta Mandem, ghó mé ne. Ntwō bekwé enyīŋ ene wó óyāŋ menkú nkúbhé mbó enyũ basīŋi Ĕti ya amem ekáti eye.”

⁸ Kristo arem be,

“Ɖpú yaŋ, máncnyé wɔ akabhénya ne akabhé mbwɔt,

ne yé chi enyũ akap achak,
ne akabhénya ene básɔŋ ango
ne ɔpú bhɔŋ maŋák
ne akap éti bebú.

Báchyè akap ané bekoŋo bebhé Moses.
Arem nɔ yéndu bo báchyè nyaka akap
chi bekoŋo bebhé Moses.”

⁹ Kristo áré m nɔkɔ nɔ, apɛt arem be, “Éta Mandem, ghɔ mé né. Ntwɔ békú enyiŋ ene ɔyàŋ menkú.” Kristo áɔŋ ndũ nerem ane yi áré mé nɔ be Mandem aféré esí akap, afyé ane akɔ. ¹⁰ Ne éti Yesu Kristo ákú enyiŋ ene Mandem áyàŋ nyaka be yi anku, achyè mmuɛt yi mbɔ akap ndɔŋ amɔt ndak amay, sérɔp chi pépép besí Mandem.

¹¹ Ndũ nku nsí, yéntiki nchiakap áte nyaka ndũ betik, ndũ nebhuet ane báchyè akap aré yéntiki nywɔp, ndu béchyè nkúbhé akap ane apu kway bepɔkɔ bebú bho wáwák. ¹² Ke Kristo achyè mmuɛt yi mbɔ akap éti bebú bho ndɔŋ amɔt ne akap wu ákwáy ndũ mpoknkem. Akó ye amfay achɔkɔ amem móket ane achi Nyájá, ebhé awónem Mandem. ¹³ Aré, ánoŋ Mandem anku bɔmpap abhi mámbák mbɔ enɔk ene yi ányaŋa be kak aré. ¹⁴ Nɔ ke echi be Kristo asɔt akap amɔt akú bo abhen Mandem ákú mambák abhi mánkway ndũ yéntiki mbi besí Mandem mpoknkem.

¹⁵ Ne Éfóŋ Bedyere nkwo áte ntísie be menyiŋ ebhen bechi tetep. Ayámbi arem be, ¹⁶ Mandem Acha arem be, “Né chi nku nkɔ ane mbɔŋɔ menyu ne bɔbha mpok ane manywɔp ayɔ áfuéré. Chɔŋ mfyé bebhé bha amem bati yap, nsiiŋ bhɔ amem nkaysi yap.” ¹⁷ Apɛt arem be, “Mpú pere tik chɔŋ bebú ebhap ne bebéptí menyiŋ ebhen bɔ bákú wáwák!” ¹⁸ Mánanŋ mámfóŋóri bebú bho, ntí apu pere bhak ane bɔ báchyè akap.

Séndók kekwoɔt ne Mandem

¹⁹ Bɔma, téndu manonŋ Yesu áróŋɔ amik éti yese, sékway ye berem be sébhɔŋ ngànganŋ bechwe ndũ nebhuet ane achi Nyájá. ²⁰ Yesu ánáná anene ekat, achyè bhese mbí akɔ ane nepém bé sénkwáy béfuɛt aré sendɔk te amem. Ekat ene yi ánéné chi mmuɛt yi ane yi áchyé, ndu ágú éti yese. ²¹ Ne téndu sébhɔŋ Nném Nchiakap ne yi ke ákémé ekeré Mandem, ²² séndók kekwoɔt ne Mandem ne bati ane tetep ne sénsíkí nti enyu ene sepu pere makati yényiŋ. Sénku nɔ mbɔnyune Yesu anánŋ amyakati manonŋ ami ndũ bati yese ne áchí pépép, ne yɔ apú pere taŋ bhese ndũ yényiŋ. Asó mmuɛt eyese nkwo ne manyiep amen abhiki bhɔŋ bakwɔp. ²³ Sénkém sayri nebhakánti enen sébhɔŋɔ ndũ menyiŋ ebhen bétwɔ ambi ebhen sérèm be sebhaka nti aré. Séké makati mbɔnyune Mandem mmu afyé bariep bechye bhese menyiŋ ebhɔ ábhure bariep ami. ²⁴ Sémfyé ntí béghɔ enyũ sékwáy menyikisi bati ane batí bɔnkwo enyu ene bákway bebhɔŋ ekɔŋ ne bho ne mánkú nɔkɔ berítí menyiŋ. ²⁵ Séké fere ntí ndu bechem ne bati mbɔ enyũ mbɔk bo bábhɔŋɔ epiŋ beku. Enyiŋ sébhɔŋɔ beku chi be sémfyé nɔkɔ bati nti, sayri sayri, néne, ené nywɔp enen Yesu átwɔ nechí kekwoɔt.

²⁶ Mbák sénchók batú, séndók ambi beku bebú, ené sénánŋ séríní tetep ane Mandem, séndíní bé yé akap achak apu ane ákway bekwati bebú ebhese. ²⁷ Mmu ane ákú nɔ, abhíkí pere bhɔŋ yényiŋ echak ene yi ánoŋ, ebhiki fuɛt chí menonŋ ne bechá y manyé ane átwɔ ambi ne ngó ané ádu gum gum gum ane ábhɔŋɔ mémen bɔmpap Mandem. ²⁸ Yé agha ane ábyak nyaka ebhé Moses ne bo bati apay, yé bati arat, mánte ntísie be akú nɔ tetep, báway yi kebɔŋ ntínso ne yi. ²⁹ Ná ne mmu ane ábyak Mmɔ Mandem? Bákaysi be ntiki ntémsí ane

ábébhé áchá ákwáy ne yi? Enyũ mmu wu ásòt manon nku ane ákú yi ambak pépép besí Mandem mbò enyiñ ene epú nyáñá, ne árem ebúbu éti Efónó Bedyere mmu ákù berĩndu Mandem mémbak ne bóbhi. ³⁰Sériñi mmu ane árémé be, “Me ke nchí Nkeme kémbé.” Apet arem be, “Chonj Acha antáj bóbhi.” ³¹Békwen amó Mandem mmu achi nepém chi enyiñ ene mmu ábhónj bécháy.

³²Tik ka manywop ane áfuéré ansem, mpok bákú amík ánéné bhe. Mpok yó, bāté kpirí ndũ beyá besonjori ndũ mánù ne bho. ³³Mpok achi nyaka ane básòkoti, manchye nõko bhe nenyok besí bho. Mpok achak bãre té ansem bõ abhen báchye bho esonjori enyu yó. ³⁴Bábhonj nyaka ntínso ne bõkenonj. Ne mpok báfõnj menyiñ ebheka, bãka ne mañák be manku nõ, ndũ bãrĩñi be bãbhonj menyiñ ebhen becha ebho, ne be bõ bébhak mpoknkem.

³⁵Báké ró ye nesikí nti eneka. Nétwo ne beyá nsáy. ³⁶Bábhonj ye bete kpirí be mánkwáy bekonjo nkaysi Mandem, mambonj menyiñ ebhen yí afyé bariep bechye be. ³⁷Mandem arem be, “Mandú mpok, mmu ane ábhónj bétwo, átwo, ne apú chonjti mpok. ³⁸Ke mmú wa ane achi chak ábhak chonj nepém ndu ábhónj neka ne me. Ke mbák ánjá mmuet ansem, mpú bhonj mañák ne yi. ³⁹Ke mbák chi bese, sépú bo abhen báyà mmuet ansem mangu manem. Séchí chí bo abhen sébhónj neka ne Mandem, ne yi ápeme bhese.”

Bõ abhen babhonj neka ne Mandem

11 Bebhonj neka ne Mandem chi yi? Chí neka ane mmu ákà be enyiñ ene yi abhaka nti be chonj ambónj ébhonj bэфákári, ne ménóko ne nti nenkem be menyiñ ebhen mmu apú ghó ne amík béchi tetep. ²Neka enen bo abhen te nyaka ke nékú nyaka Mandem arem be bõ báku sayri.

³Neka ke nékú sérĩñi be Mandem asot chi eyonjonyu eyi ke ághoko mmik. Eyo étõnj be menyiñ ebhen séghò ne amík bэфù chi ndũ menyiñ ebhen mmu apu kway begho ne amík.

⁴Neka Ábel ke neku yi achye nyaka Mandem akap ané ákwáy achá ane Ken. Nesot ane Mandem ásóré akap Ábel atõnj be aká be Ábel achi chak besí bhi. Yẽndu Ábel ágú, neka eni nékú abhuet berem kepí ntá yese tẽ echonj.

⁵Neka enen Enok ke nékú Mandem asore yi amfay ené yi abhiki ghó newú. Éku yẽ mmu keghó yi ndu Mandem ananj asore nyaka yi. Ke Mandem ápéré sot Enok, ánánj atõnj nyaka be abhonj mañák ne yi. ⁶Bágho ye be mbák mmu abhíkí bhonj neka ne Mandem, épú kway befakari be Mandem ambonj mañák ne yi. Yẽ agha ane árõnj kekwoot ne Mandem abhonj ménóko be Mandem achi, ne be áchye ákap yẽntikí mmu ane áyàn yi ne nti eni nenkem.

⁷Neka Nóa ke nékú be, mpok Mandem ásémítí yi éti menyiñ ebhen yẽ mmu abhiki re ghó nyaka ne amík, anoko, aghoko erem áchwí, achwe amem ne efo eyi enkem, Mandem apeme bho. Neku Nóa akù nõ eghori ékwén amuet bõ mmik ne. Mandem asot be Nóa achi chak ndu abhonj nyaka neka.

⁸Neka Ábraham ke nékú yi ákú enyiñ ene Mandem aghati yi. Mpok Mandem ábhĩñi yi bé ámfá, ándók nebhuet ane Mandem afyé bariep bechye yi, aró etok eyi, are kó andok nõkó, kerĩñi atú ané yi árõnj. ⁹Neka eni ke nékú yi achokó atú ane Mandem afyé bariep bechye yi. Abhak aré, achokó ndu bétém mbò be achi chi kenkó. Enyumot, móywi Áisek, ne ebháre móywi Jekóp, bo Mandem afyé nyaka bariep bechye bho mmik yó nkwo, báchókó ndu bétém ne yi Ábraham. ¹⁰Ábraham achókó nyáká ndu bétém mbonyune abháká nyaka nti ndũ etok ene ébhak mpoknkem ene Mandem ábhónj

nkaysi enyu ebhəŋə bebhak, yímbəŋ ate yə.

¹¹Neka enen Sará ngərə Ábraham ke nékú yi ákway nyaka bépókə menie, yəndu mamie yi ánánj acha nyaka ané ngərə ane akway bepəkə menie. Ébhak enyu yə mbənyune anókó nyaka be Mandem achi Mmü tetep, ne ábhàre bariep ami. ¹²Mpok yə, Ábraham anánj akək nyaka tontó, enyu ené yi apu pere kway bebhəŋ bə. Yé nə, bebhárəbhə bhi báya kpát mbo mambě mfay ne mbo ésiép ene echi angəkənyén enyu ene yé mmu apu kway bepəy bhə.

¹³Bəbhen mankem babhəŋ nyaka neka ne Mandem te ndiere newú. Ne yé mmu wap abhíkí bhəŋ nyaka menyiŋ ebhen Mandem afyé bariép bechye bhə. Bághə nyaka bhə ghə te nekə nesie, bábhəŋ beyə maŋák mándeme nəkə be báchi chi mankə abhen báfūere fuet fá amik. ¹⁴Ne bo abhen bərəm enyu eyə bátəŋ kponorəŋ bé báyaŋ etək ene bə bábhiŋi be eyap. ¹⁵Mbo etək ene bə báfú are ké bákəysi, mbú báyaŋ nyaka mbi bepətnsem aré. ¹⁶Báyaŋ nyaka chi etək ene éri échá, nə chi ene echí amfay. Éti yə ké ntíanwəp apu ne Mandem be bə bábhiŋi yi be Mandem awap. Séríŋi nə mbənyune Mandem aghókó etək abhəre ntá yap.

¹⁷Neka Ábraham ke nékú be mpok Mandem áchyé yi nemə ndu aghati yi be ándók ányché móywi Áisek mbo akap, Ábraham mmu Mandem afyé yi bariép, aka bechye njaŋa móywi mbo akap. ¹⁸Aka beku nə yəndu Áisek ére ké Mandem afyé nyaka Ábraham bariép éti yi be, “Áisek ke achi mmó ane áku chəŋ ómbəŋ beyə bebhárəbhə.”

¹⁹Ábraham anoko bé ye Áisek agū gu, Mandem ákway beku bawú mam-pətnsem ndü nepém. Sékway ye berem be Áisek achí nyaka chi mbo mmu ane ánánj

ágú ke Mandem akə yi afú ndü newú, apətnsem ntá etayi.

²⁰Neka Áisek ke nékú yi áyére nyaka bəbhi Jekóp ne Isau, aghati bhə éti áfók ane átwə ansem.

²¹Ne neka enen Jekóp ne Mandem ke nékú yi áyére bəməywi Joséf bati apay mpok yi arəbhe kekəwət begu, aghəkə mməet ndü ntem eni, achye Mandem kenókó.

²²Neka enen Joséf ne Mandem ké nékú bé mpok yi arəbhe chi bégu, arem éti nefú ane bo Israel bábhiŋj nyaka befu etək Íjip, ne aghati bhə be mpok bə báfú, mán-sət beghep ebhi mandək ne bhə.

²³Neka enen chi ne nno Moses ke nékú bábhesé yi anywəp ndü batəŋ arat mpok bábhe yi, bé báké way yi. Bákə nə ndü bəghə be Moses ari acha, bə kechay bekwen ebhé Mfo Íjip.

²⁴Neka Moses ne Mandem ke nékú be mpok yi ágó aghaka esakámu ake ka bo mámbiŋi yi be mmə mómfo Íjip ane ngərə. ²⁵Arem be echi sayri bebhəŋ esəŋəri ne bo Mandem echa ménye nepém enen bebú ndu mómbiŋi mpok. ²⁶Aghə nyaka be éri mámbyak yi éti Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be á-tò echa yi bebhəŋ keném etək Íjip. Ébhak enyu eyə mbənyune yi ándəŋ nyaka chi akap ane átwə ambí.

²⁷Neka Moses ne Mandem ke nékú yi arə etək Íjip kecháy bebənti Mfo Íjip. Aképti, arək mbo be yi ághə nyaka Mandem mmü bo bápú ghə ne amik. ²⁸Neka Moses ne Mandem ké nékú yi ághátí bo Israel be mámburé Epə Nekiŋi. Arem be bə mámyákati manəŋ mómen amfay ndü bechíkí mfay ebhen babhiŋy-wəp ayap, be ángel Mandem ane ábhəŋj nyaka beway yəntiki mómbi bo Íjip, ánánj ángáká ndü eket ené mmu Israel, ankiŋi, ketək yé mmó wap.

²⁹Neka ke nékú bo Israel bákó bapé manyu ane bábhiŋi be Manyu Chu mpok ákóré mbiŋ epay, érp mbo be bákə chi

ndü mmik ane nnyén núpú fuet are. Ke mpok bo Íjip mámó beku enyumot, nnyén négbókó núpókó bho mankem.

³⁰Neka enén bo Israel ne Mandem ke nékú bákó bágghábhéri etok Jeríko ndü manywop tándramot, nkok ané ákábhé etok, ámóko akwen. ³¹Neka enen ngré-neko ane aka nnyén be Ráhab ke nékú yi ásré nyaka bō abhen bárónj ndu beghokoti kepí abhese amem eket eyi, yí kegú mpok amot ne bo abhen bapú ghok nyaka Mandem.

³²Mbák ndok ambi bérem éti bo abhen bábhónj nyaka neka ne Mandem, ne menyiy ebhen bo bákú, nchí rem ngaka fá? Mpok apu berem éti Gidion, ne Báarak, ne Samsin, ne Jéfta, ne Debhít, ne Samuel ne baremé kepinti mankem bachak mankem nkwo. ³³Neka enen bō bho bábhónj nyaka ne Mandem ke nékú mbok ayap mánú ne betok bechak básot awónem. Báchák bákém etok enyu ene echi chak, ne bábhónj menyiy ebhen Mandem afyé nyaka bariep bechye bho. Neka enén abhénéfú nékú manyū ané nku áchók. ³⁴Mbok yap mánéme ngó ane á-dù gum gum gum, wu kesonj bho. Mbok yap bábúe bō abhen báyanj nyaka beway bho ne akparenja. Yéndu bábhíki bhonj nyaka betan, betan békó bo amuet. Mbok bábhák betantí batemé nenu abhén mánú básot awónem amfay nkwo batemé nenu abhen betok bechak, ne bákú nkwo wu bábúe. ³⁵Neka nékú mbok baghoré bágghó ndü bōbhap abhen bágú bápérénssem ndü nepém.

Bádén mbok kpát bágú, yé no, bo keka béfére nti ne Mandem be mamfere bho amó. Báká be éri tontó be bo mángú bé Mandem anku bo mamptensem ndü nepém enen néri necha. ³⁶Bo básókóti mbok yap, ne bádákáti nsem eyap ne bekpa. Báfyé báchák ngem amó ne mamese bho amem bekerékenonj. ³⁷Bátémti mbok ne batay baway, bákpót abhénéfú mbiñ epay ne nsó. Báwáy

báchák ne bo akparenja. Mbok yap béré ko ne nkwobhémén amuet mbo eyap nden, ne babhak ndu kechep. Bo béré chye bho nenyok ne besonjori menyu ne menyu. ³⁸Báróbhe bónóbón amem ebhi ne ndü mmik njie, mámbese noko amem bobasem ne amem babhok. Mmiki ne abhíki kway nyaka nebhuet ane berítí bo mbo bho bábhak are.

³⁹Éti neka enap, Mandem arem be bōbhō mankem bákú sayri. Yé no, yé mmu wap amot ake bhónj menyiy ebhen Mandem afyé bariep bechye bho. ⁴⁰Mandem abhónj nyaka menyiy ebhen bérí béchá anti ntá yap, ne bo bechi ntá yese nkwo. Ne echi be besé ne bho séchem nebhuet amot ke bese mankem sénkwáy ndü yéntiki mbi besí Mandem.

Mandem ányure besé mbonyune achi Etayese

12 Mbák chí bese, beyá batísie bakap bhese. Ndu echi no, séndó ye yéntiki enyiy ene énwop bhese, ne bebú ebhen bégwót bese, sénjet ntiet ane sébhónj béjet ne ekíki. ²Ndu séjèt, séntép amík amuet Yesu. Yí ke ánéné mbi be sembonj neka ne yi. Ne yíre ké neka enesé néjwi poot mbo enyu nebhonj bebhak. Aká nyaka begu ndü ekotákáti, abyák ntíánwóp ane achi ndu enyú newú eno, mbonyune aríjí nyaka be mañák achi ambi amen Mandem abhúré ntá yi. Néne, achi ebhe awónem Mandem ndu enokó kefó eyi.

³Kaysí ka Yesu mmu bō bebú báre ku yi bebépti menyiy, yé no ate kpírí ndü menyiy ebho menkem, be bati áké ném be amem, mámfere amó. ⁴Ndü nenu enen mánú ne bebú, yé mmu yweka abhíki re chye ntí éti nenu eno. ⁵Bághókóntik eyonj ene Mandem ághátí bhe mbo bōbhi ndu béfyé bhe ntí? Arem nyaka be “Mówa, óké sot mbo eráká ndak, nenyure ane Acha ányüre wó, ne óké ro nti néném wó amem,

mpok yi áchyè wə ntémsí.

⁶ Díní be Acha ányure mmu ane yi akəŋə, ne átemsi yěntiki mmü ane yí ásóré be móywi.”

⁷ Kép yé ka nti ndü esəŋəri ene bəghə. Chi mbi ane Mandem ányüre bhe. Eyə étəŋ be Mandem asət be mbə bəbhi. Ntiki mmó etayi apu nyure yi mbák ákú ebéptí enyiŋ? ⁸ Mbák Mandem apu nyure bhe mpok ane bákú ebéptí enyiŋ mbə enyü yi ákú ne bəbhi mankem, nə bápú bəbhi tetəp. Nə nə bəchi chi mbə bə-ənəŋ. ⁹ Ne ndu bérəŋ ambi, mpok botáyese abhen fá amík báchyè bhese ntemsi ndü bekwéné ebhen sékú, séchyè bho kenókó, ná ne Etayese ane amfay? Sébhəŋ bechye yi mmu ábhəŋó befəŋó ebhese kenókó encha, ne chəŋ sémbəŋ nepém.

¹⁰ Botayese mányüre nyaka bhese ndu mómbiŋi mpok mbə enyü bə bəghó be éri ntá yese. Mbák chi Mandem, nenyure ane yi ányüre bese achi ndu beku bhese beri mbənyune eyə ékwak bhese sembak nyəŋá mbə yímbəŋ. ¹¹ Yěntiki mpok ane mányüre mmu ébhak ntá yi mbə enyiŋ ene ebhiki ri, puyé mbə ene eri. Ke ansem mpok, bo abhen bəghókó enyiŋ ekə mpok ane mányüre bho, bákú menyiŋ ebhen bechi chak besí Mandem, ne kpák ábhak amem bati yap.

Enyü bakoŋo Yesu babhəŋə bebhak

¹² Těndu bəriŋi enyu eyə, kú ka amə yweka ane áwət ántəŋ ndu beku betik. Tě ka sené be bekap ebheka béké pere wet gbagbəgbak. ¹³ Kə nókó ká ndü babhi ane achi chak. Bo abhen bekap ebhap bəbhíkí sene amík mánkəŋó babhi yó, ne chəŋ maŋək ayap ane ábhíkí taŋ, ántəŋ.

¹⁴ Yěntiki mmu yweka ánú bebhak kpák ne bo mankem, anu bebhak nyəŋá besí Mandem, mbənyune mmu ane apu nyəŋá apú kway begə Acha. ¹⁵ Kə ká yěntiki enyiŋ be yé mmu áké rə beríndu Mandem memfuet yi. Kə ka yěntiki enyiŋ be yé mmu áké nen mbə kéngó-

bechi. Menyü bo bho bətwə ne esəŋəri mánchəŋti bapém beyə bho. ¹⁶ Kə ka yěntiki enyiŋ be yé mmu yweka ake chwe ndü barak epúsí ne be yé mmu áké bhák ane apu bəŋə mpok ne Mandem, mbə Isau mmu átí kesénsí eki ntá manə ane mónkwen éti nchaŋ nenyíé amət. ¹⁷ Bəb- həŋ berinji be mpok ane yi ánəŋ ákú nə, are yaŋ be etayap ánjét yi mmu achi nsensi, ke etayap anisi mbənyune ábhíkí bəŋə nyaka mbi beyibhiri enyiŋ ene yi ákú yěndu mówu áyənə nyaka áfók ne babhese amík.

¹⁸ Tik ka nebhuet ane bəté are ndu berəŋ kekəwət ne Mandem. Bəbhíkí te chi ndu nebhuet ane mmu ákway betək ne awó mbə enyü bo Israel bəté nyaka aneré-njie Sináy, mángó nəkə ndü ngó ádü amfəy njie gum gum gum, bəghó ejuri ene égiri pyəwə ndu échwé, mbaŋ keperere ghə, ne mbúép ataŋataŋ ánu nəkə. ¹⁹ Ne bəghók etəŋtí eyəŋə mmba, ne bəghók Eyəŋ Mandem nkəwə. Becháy békém bə, bábho menikmuet be Mandem andə berem kepi ne bho, ²⁰ mbənyune enyiŋ ene yi ághátí bho chi enyiŋ ene echa betaŋ ebhap. Ághəti nyaka bho be “Mbák mmu antək njie-ne, temtí ká yi ne batay mǎngwáy, yé chi nnya, temtí ká wáy mbák atək njie ne.”

²¹ Enyiŋ ene bə bəghó ébhak enyiŋ bəchay tontó, kpát Moses yímbəŋ arem be, “Mmuet áwət me gbagbəghak ne becháy.”

²² Ke mbák chí bhe, bətwə kekəwət ne njie Síŋn ne yə chi etək Mandem mmu achi nepém. Etək eyə chi Yerúsalem ane amfay. Ngémtay bəángel Mandem báchí aré ndü epə maŋák. ²³ Bətwə ndü echeme bəmbi Mandem abhen yi ásinjí manyén ayap amem ekáti eyi amfay. Bətwə ntá Mandem mmu átəŋ bho mankem. Bətwə bəchem ne befəŋó bo abhen bayambi bətwó. Chí befəŋó bo abhen bachi chak,

abhen Mandem ákù bákway ndũ yěntiki mbi besí bhi. ²⁴Bátwó ntá Yesu mmu áté nenti Mandem ne bõ mmik ke Mandem anyú nku nkò ne bhò. Bátwó ndũ manoj Yesu amen yi amyakati be amuet. [¶]“Manoj mi atéé ndu enyiñ ene érí echá ené manoj Ábel atee ndu ntí ywi. ^{§§}

²⁵Sot ká mpok be báke byak mmũ ane ághàti bhe menyiñ ebhen. Bo Israel bá-chòk nyaka batú ntá mmu ane áyèp bhò batú fá amik. Mbák bó bápú kway nyaka bébue be báké chwe ndũ esojori, nò choj entaj mbon encha be sémbúe mbák sébyàk mmu ane achi amfay, ne áyèp bhese batú? ²⁶Ndu mpok eyò, Mandem àrem nyaka kepi, mmik anyikisi, ke néne afyé bariep be, “Choj nku mmik anyikisi ndoj achak gbogbògbok, ne puyè mmik yóyó, ke mfáy nkwo.” ²⁷Eyoñ ene be, “Ndoj achak” étaj bhese kponoroj be choj Mandem amfere menyiñ ebhen békway menyikisi, menyiñ menkem ebhen yi ághókó, be ebhen bepú nyikisi méndòp.

²⁸Sénkáká ye Mandem mbonyune ákú be sémbák bo abhen yi achi Mfò wap, ne kefò eki kèpú eken mmu ákway menyikisi. Ndu éhí nò, sénchié Mandem kenókó eken kéchyè yi manák, sènsèpti mmuet besí bhi, sémbónj becháy besí bhi, ²⁹mbonyune Mandem ayese achí ngó ane ásjñ yěntiki enyiñ.

Manyé amen ngwenti

13 Dók ká ambi bekaj bati ne ekaj ene bakoñj Kristo.

²Báké nók besyèpti mankò, sayri mbonyune mbòk bho básiepti nyaka mankò ne éfákári be básiepti boàngel kerinj be chi boàngel. ³Kaysí nókó ka bo abhen báchí ekerékenoj mbò be báchi

are ne bhò. Kaysí nókó ka bo abhen batí bakwájwaj báchye bhò esojori, tēndu be nkwo bákway bebhaj esojori bo bhò. ⁴Bo mankem bábhoj bekem nebhay ne kenókó. Yěntiki ngoré abhoj bebhak tetep ne nném, yí kekwen berwòp, nném nkwo abhoj bebhak enyumot, mbonyune Mandem apú rò bétaj mmu ane ákú epúsí ne nkwené berwòp.

⁵Báké nyie ekaj ne nkáp. Yěntiki mmu abhoj bebhak manák ne enyiñ ene yi ábhój mbonyune Mandem yímbonj arem be,

“Mpú kway berò wò,
mpú kway beferé ntí ne wò.”

⁶Ndu éhí nò, sékway berem ne ntí nenkem be,

“Mandem Acha achi nkwak wa,
mpú chay yěnyiñ,
mmu ákway beku me yi?”

⁷Kaysí ka bóbati bhèka, bó bho báhàti nyaka bhe Eyoñ Mandem. Kaysí ká beri ebhen bífú ndũ nepém enap, māmboj neka ne Mandem mbò bhò.

⁸Yesu Kristo achí enyumot eyu, ne echaj, ne mpoknkem. ⁹Mbòk bho bátaj menyiñ ebhen bechi beko ne kekúrí. Báké rò ye menyiñ ebhen bó bátaj mémpókó bhe mǎngúré ebhi. Eri be berindu Mandem ménku bati yese antaj, puyé chí bebhé éti nenyíé. Bebhé bhò bépú kwak bo abhen bákòjo bhò.

¹⁰Sébhaj éfémé akap ene bachiákap abhen bákù nyaka betik amem etem bábhíkí bhaj ngàngaj besot enyiñ are manyíé.

¹¹Múngo bachiákap ásjñ nyaka manoj nnya ane bawáy ndu bechye akap anchwe amem nebhuet ane áhí nyájá anchye akap be Mandem amfoñori bebú bho. Ke mbák chi mbónj

¶12:24 Sékway berem be, Nebhònet 4.10: “Manoj Yesu amen yí ámyákátí be amuet” mbonyune Yesu agũ nyaka be Mandem amfoñori bebú bhese, ke newú Ábel nétwo nyaka chi ne ntémsí.

§§12:24 Ábel ádi nyaka be mfay ankeme kembe: Ke manoj Yesu ádi be mfay angò bhese ntínso.

nnya ene báwáy, báfu nyaka etək ne yə ke mánsəŋ. Bápú sóŋ yó amem etək.

¹² Ənyu yə nkwo ke échí nyaka ne Yesu. Aghó nyaka esəŋəri, agu chi nefí, puyě amem etək. Akə nɔ be manəŋ mi anku bo mámbák nyáŋá.

¹³ Sémfú yeka amem etək sendək sentemeri yi nefí, sémbəŋ ntíanwóp ané yi ábhóŋó nyaka.

¹⁴ Séndók mbənyune sebhiki bhəŋ etək ene ebhak mpoknkem fá amik. Séyən chi etək ene ebhəŋə bétwə.

¹⁵ Ndú nnyén Yesu, sénchíe nókó Mandem bakak mbə aywəse akap. Akap wu chí nerem ane sérem ne manyu yese be yi ke achi Acha.

¹⁶ Báké rə beku beri, ne bekwak bati ne menyin ebhen bábhəŋə. Ənyü akap wu ke Mandem ábhəŋ maŋák ne wu.

¹⁷ Ghók nókó ka böbati bhəka, məmbónə neseptimuet besí bhap, mbənyune bə ke báyiŋi bhe, mbə bo abhen bábhóŋó béghátí Mandem enyu bə bákémé bhe. Ghók nókó ká bhə be mánkə betik ebhap ne maŋák, ne be bə báké bhəŋ kesóti.

¹⁸ Nik nókó ká mmuet éti yese. Sérinji be bati yese achi pépép, ne séyən bebhak chak ndú yéntiki enyiŋ ene sékə. ¹⁹ Nchí ghati bhe ne nti ena nenkem be mánik nókó mmuet éti ya be Mandem ankwak me mpet ntwo ntá yeka mandú mpok.

Nenikimuet enen mmu ane ásiŋí ekáti ene

²⁰ Mandem mmu ákə be bati ayese ambak amem kpák, ámbák ne bhe. Yi

ke ákú Acha yese Yesu Kristo áfú ndú newú, apetnsem ndú nepém. Yi, Yesu, chi Mbabheri bəghóŋəmən ngo, ane ábhabheri bo Mandem mankem. Échí enyu yə mbənyune manəŋ emi arəŋ nyaka amik ndu beku be nku ane Mandem ányú ne bo ánté mpoknkem. ²¹ Mandem ányché bhe yéntiki erítí enyiŋ, be mánkóŋó nókó menyin ebhen yi áyən mánkə. Mandem anku Yesu Kristo ankwak be mánkú nókó menyin ebhen béchye yi maŋák. Sénchíe Yesu Kristo bakak mpoknkem éti keném eki. Amen.

Beyəŋó ngwenti

²² Bəma, mpet nchí ghati bhe be mənsət eyəŋ əya ene nsinji ndu béfyə bhe nti ne ekébhénti. Mbíkí siŋ erórí ekáti.

²³ Nchí yəŋ məndinji be báféré məmáyyese Tíməti ekerékenəŋ. Mbák yi antwə ayak, chəŋ ntwó ne yi ndu beghə bhe.

²⁴ Káká ká böbati bhəka mankem, ne bo Mandem bəchák mankem. Bónkwə abhen báfú Itali bátó bhe bakak.

²⁵ Berindu Mandem mémbak ne bhe mankem.

Ekáti

Jems

1 Me Jems, mmɔ̄betok Mandem ne Yesu Kristo Acha kě nchí síj ekáti ene. Nchí síj ntá yeká bō Mandem, bē bho bātaka ndū betokó mmik menkem. Nchí tó be mankem bakak.

Mmũ neka abhɔ̄j bété kpirí mpok esɔ̄ɔ̄ri

²Bōma, yěntiki enyũ esɔ̄ɔ̄ri ené étéméri mmu yweka ámbó̄j chí maɔ̄ák, ³mbɔnyune bāriɔ̄i be mbák mamɔ̄ ántwó, mǎndok nɔ̄kɔ chí ambi betɔ̄j be bǎbhɔ̄j neka ne Mandem tetep, eyɔ̄ éku mǎnté kpirí ne Mandem tendũ ngwé̄nti é̄ncha enyu esí. ⁴Bǎbhɔ̄j yé bété kpirí te ndũ ngwé̄nti be eyɔ̄ é̄nku mǎngó mǎnjwi pɔ̄ɔ̄t, mmũ yweka kebhák mbɔk beyiɔ̄i bepɔ̄i bo Mandem. ⁵Ke mbák mmũ yweka achep keboj berɔ̄i enyũ yi abhɔ̄j bekũ, ánikmuet ntá Mandem ne chɔ̄j Mandem anchye yi keboj. Ne bǎké ghɔ̄kɔ̄ntik be Mandem aperé chye mmu enyɔ̄i, áchye yi ne nti nemɔ̄t, keyáɔ̄j beji mmu. ⁶Ke mmu aperé níkmuet ntá Mandem, ánókó bé Mandem ághok yi. Áké makati wawak, mbɔnyune mmu ane ánikmuet amakati nɔ̄kɔ achí mbɔ mpérényén ené é̄chi amem manyu. Mpok ane mbúép áfòk, ádèp yó ánten nɔ̄kɔ ebhak ené wú árd̄j. ⁷Enyũ mmu wu, mmu bati ápáy, áké kaysi be ákwáy menikmuet ntá Mandem ámbó̄j enyɔ̄i ene yi áyà̄j. ⁸Nó ke é̄chí ne mmu bati ápáy mbɔnyune apú te kákáti ndũ yěnyɔ̄i ené yí ákũ.

Mũnkáp ándiɔ̄i be áfúéré fuet

⁹Mmu Mandem ane áchí nchébhé mmu, ámbó̄j maɔ̄ák bé Mandem akósi yí ndũ ákú yí ámbák mmu ywi. ¹⁰Ke

mbák chí mũnkáp ámbó̄j maɔ̄ák chí bé Mandem asépti yí, akũ yi ángó bé áchí nchébhé mmu besí Mandem. Nchí rem nɔ̄ mbɔnyune bō bakáp báfuét mandú mpok mbɔ bɔchuchu ndu tákɔ. Bábhak sayri, ke mandú mpok mángu. ¹¹Águ mbɔnyune mpok mmok áfú, átíe ne betaj, á̄nku tákɔ ansɔ̄j, bɔchuchu mánkuri, berí bhap mémay menkem. É̄chí enyumɔ̄t ne mũnkáp. Yé chí mpok ane yi áyà̄j nkáp, eyi é̄kwáy mémáy.

Enyũ sébhó̄j béyɔ̄i mamɔ̄

¹²Éri echá ntá mmu ane apú rɔ bésíki nti ne Yesu Kristo ndũ átè kpirí mpok besɔ̄ɔ̄ri bétwɔ̄ ntá yi. Eri ntá yi mbɔnyune ánu kpát ansɔ̄t awónem, Mandem anchye yí akap ané yi afyé bariep béchyé bō abhen bákó̄j yi, nɔ̄ chí, nepém enen nebhiiki bhɔ̄j ngwé̄nti. ¹³Ne diɔ̄i ká be mmu ane nemɔ̄ nétwɔ̄ ntá yí, ne áyà̄j béku bebú, áké rem bé “Mandem kě átó mé nemɔ̄ enen.” Yěnyɔ̄i épú kway memɔ̄ Mandem énten yi ndũ bebú. Ne yímbɔj Mandem apú kwáy memɔ̄ yé mmu be á̄nku bebú. ¹⁴Nkaysi mbúbmbu ane áchí mmu anti ke áyà mmu ankwén ndũ nta ane nemɔ̄ beku bebú. ¹⁵Nkaysi beku bebú, ánáj ye ángó, á̄njwi mmu anti, átó yí ndũ bebú, ne bebú ebho ménáj ménjwí ndũ nepém eni, nó newú nétwɔ̄.

¹⁶Abhen ekɔ̄j, bǎké rɔ yé mmu ándwó bhé bé Mandem kě átò mmu nemɔ̄. ¹⁷Yěntiki akap ané ári ndũ babhi ankem áfú chí amfay. Mandem mmu ághókó beró̄j mfáy kě áchye yěntiki erítí akap, ne yí apú yibhiri enyu mbɔ ndíká̄ndi. Mmok ák̄ amfay, besap ndíká̄ndi mén-gupsi nɔ̄kɔ. ¹⁸Ndũ nkaysi mbɔj Mandem ke yi áyábhé besé bé sémbák bǔbhi. Afuét ndũ eyɔ̄j eyi beku besé bǔbhi. Ne eyɔ̄j eyi é̄chí tetep mpoknkem. Ayap besé be sémbák bǔbhi bé sémbák ambi ndũ menyɔ̄i menkem ebhén yí ághókó.

Mmũ Mandem āghok Eyoŋ Mandem ankoŋo yó

¹⁹ Abhen ekōŋ, diŋí ká be yěntiki mmũ yweka abhōŋ bėwákári beta batú ndu bėghok menyīŋ, ke áké wakari berem kepi ne áké wakari bėbenti. ²⁰ Beběnti nkwá bėchet yí mbi be áké kũ menyīŋ ebhen Mandem áyāŋ yí ánkú. ²¹ Yěntiki mmũ yweka abhōŋ yé berō bepō bepiŋ menkem ne yěntiki bebú ebhen bėghánjá yi amuet. Septí ká mmuet ntá Mandem, māmfyé ntí ndũ Eyoŋ eyi ene yi ápi amem bati yeka. Eyoŋ eyi ene ébhōŋ betaŋ bėpéme bhe.

²² Diŋí ká be bābhōŋ beku enyiŋ ene Eyoŋ Mandem éghati bhese. Mbák bāghókó ghok, nō bārwo chí mmuet. ²³ Nō bārwo chí mmuet mbonyune mbák mmu āghok Eyoŋ Mandem ke yi kebháká kũ ndiere yó éghàti yí, ābhák chí mbo mmu ane ásré mpok béyiŋi mmuet ndu ékírísú angó besí ebhi mbo enyu bėchí. ²⁴ Ke netík yi atíkínsem ndũ ékírísú, antiŋ angokontik enyũ yi achi. ²⁵ Ke mmu ane afyé ntí ndũ Eyoŋ Mandem, anku nōko mbonyũ éghàti yi, yí keghokontik yo, éri ntá yi encha. Eyoŋ Mandem chí ebhé Mandem. Éri ndũ babhi ankem, ne ébhōŋ betaŋ bėfére bese ndũ bebú. ²⁶ Mbák mmu asōt mmuet yi mbo mmu Mandem ke yí kekém nérí eni, nō ārwo chí mmuet ne yěntiki enyiŋ ené yí ákũ mbo mmu Mandem āchōŋti chí mpok. ²⁷ Menyīŋ ebhen mmu Mandem ábhōŋó beku ebhen bérí besí Mandem chí bé yí ánkwák bōberā ne mánkwésé, ne ankém mmuet bé menyīŋi mmik bėké chōŋti yi ménkú yi ánjíbhírí ámbák mmũ bebú. Mmũ Mandem ane ábhōŋó enyũ epiŋ eyo ke ábhak pépép besí Mandem.

Kéríŋí-amik kebhiki ri

2 Bōma, těndu bābhōŋo neka ne Yesu Kristo Acha ywese mmu ábhōŋó kenókó kenkem, báké chye kenókó ntá

bo abhen bāghó bé báchí sayri, māmbyak abhen eyap épú. ² Sénsót bé bō bati apay bátwo ndũ echeme eyeká. Amōt ansōbheri mmuet ne nden beyā nkáp ne menyīŋ ŋwayŋwāŋway amuet, nchėbhėmu nkwó antwó ne besí nden amuet. ³ Mbák māmfyé amík ntá ane áchí mŋnkáp mändem be, “Éta twó chókó fá”, ke ntá nchėbhė mmu mändem chí be, “Tě awu. Mbák ōbhíkí te awu, twó sebherí fá”. ⁴ Mbák mánkú nō, pí kėríŋámík nō bátōŋ nénti eneká? Éri nō? Ne eyo étōŋ bé nkaysi yeká abhíkí ri.

⁵ Abhen ekōŋ, tá ká batú mǎngók. Mandem ayap bo abhen báchí bachėbhėbho besí bō mmik bé mambóŋ neka ne Yesu, mambōŋ kefo besí Mandem. Akũ nkwó bé bō mambák bo abhen yí ábhák ne bhó mbo Mfo wap. Enyu yo ké yí afyé nyaka bariep beku ne bo abhen bákōŋ yi. ⁶ Ke mbák chí bhe, bāchye bachėbhėbho ntíanwóp! Ntiki bo bāchye bhe esōŋori mánja nōko bhe ndũ báchá manyé? Pú bō bakábhe? ⁷ Pú bō bho ke bārēm bebéptí menyīŋ ndu bėchōŋti erítí nnyén Etayeka mmu ábhōŋó bhe?

⁸ Mbák tetētep bābhũere nném ebhé Mandem Mfo ywese mbo enyu échí amem Ekáti Mandem be, “Kōŋ nti nkwá mbo mmuet eye”, nō bākũ sayri. ⁹ Ke mbák bāchye kenókó ntá mbok bho, māmbyaka nōko abhėnéfú, nō bākũ bebú ndũ bākwen ebhé Mandem ne eyo étōŋ bé báchí bo abhen bāpú bhũere bebhé Mandem. ¹⁰ Bāríŋí bé yě agha ane ábhũere bebhé Mandem menkem ke ankwén bėbhũere ebhé émót, besí Mandem, achí enyumót mbo mmu ane ákwéné bebhé menkem. ¹¹ Échí enyu eyo mbonyune Mandem mmu árémé be, “Óké kwen berwōp”. Nkúbhé yí ke árémé be, “Óké wáy”. Eyo étōŋ ye bé mbák óngwáy mmu, nō ókwěn ebhé Mandem yěndu ōbhíkí kwén berwōp. ¹² Bābhōŋ yé bėgho bé beyōŋnyu ebheká ne menyīŋ ebhén bākũ, mánku bho mbo bo abhen bákōŋo

ebhé Mandem ené ébhóǵó betañ bérére besé ndü bebú. Ehbé eyo ké Mandem ásót bétañ bese ndü ewak manyé. ¹³ Bǎh-
hǵ bekü nó mbǵnyune bo abhen bápú bhǵ ntínso ne bati, Mandem átǵ bhǵ ewak manyé kebhǵ ntínso. Ke mmu ane ábhǵ ntínso ne bati, Mandem áǵǵ yí ntínso ewak manyé.

Beriti betik ebhén bétǵ bé mmu abhǵ neka ne Mandem

¹⁴ Bǵma, mbák mmu árem bé yí ab-
hǵ neka ne Mandem ke yí keku enyǵ
ene Mandem áyǵ yí ánkü, eyo ékwák yí
ná? Bérére chi ne nyu be yí abhǵ neka
ne Mandem, apú kwáy bépéme yí wáwák
ndü ewak ene Mandem átǵ bo. ¹⁵ Sén-
sót bé mmu yweká amǵt, yé ngǵré, yé
mbakanem, ane áchí nti mmu Mandem
abhǵ bhǵ nden ene yí afyé amǵet ne
nenyíe enen yí ányie. ¹⁶ Ne mmü yweká
amǵt ághó nókó yí, andǵk antík yí ne-
fí andem be, “ǵnkǵ sayri, Mandem an-
jet wǵ ómbǵǵ beyǵ nden ne nenyíe”, ke
yí kechye yí menyǵ ebhen yí áchébhé,
nó akwak yí ndü ntiki mbi? ¹⁷ Enyu yǵ
ke échí ne neka. Mbák mmu árem be áb-
hǵ neka ne Mandem, ke yí keku enyǵ
ene Mandem áyǵ yí ánkü, nó nerem yí
árém be abhǵ neka ne Mandem achi chi
ndéndem.

¹⁸ Ngufú mmu ákwáy békem epúítí be,
“Akap Mandem áchyé mbǵk bho chí
neka enén bó bǵbhǵ ne yí, ené akap
ane bo bǵchák chí beku menyǵ ebhen
Mandem áyǵ bo mánkü”. Ke enyǵ ene
mbǵǵó bérére ntá enyü mmü wu chí be,
“Ghatí mé enyǵ ene étǵ be óbhǵ neka
ne Mandem mbák ópú kü menyǵ eb-
hen Mandem áyǵ bo mánkü?” Mbák
chí mé, mékwáy bésót menyǵ ebhen
mékü ntǵ wǵ bé nká ne Mandem tetep.
¹⁹ ǵnókó bé Mandem amǵt ke áchí,
achák ápú? Eri! Ke óké ghǵkǵntik bé
yé chí befǵǵó bebúbebu ménókó nkǵwǵ
bé Mandem amǵt ke áchí ne eyo échyé

bhǵ becháy, mángwewe nkǵ ghǵgǵg-
bak. ²⁰ Wǵ echǵǵtí enyǵ ene, ýyǵ mǵn-
tǵ wǵ be mbák mmu anókó be Mandem
achi ke yí kebháká kü menyǵ ebhen
Mandem áyǵ bo mánkü, nó nenoko
yí anókó be Mandem achi, achí chí
ndéndemé? ²¹ Óké ghǵkǵntik be Mandem
arem nyaka be etayese Ábraham achi
chak besí bhi éti enyǵ ene yí ákü. Nó
chí ndü ásré móywi Áisek arǵk bechye
mbǵ akap ndü mpok ane Mandem aghati
yí ánkü enyuyǵ. ²² Eyo étǵ bé Ábra-
ham abhǵ neka ne Mandem tetep, aka
bekü yéntiki enyǵ ene Mandem ághátí
yí ánkü. Enyǵ ene yí ákü, ke étǵ
bé yí aká ne Mandem tetep. ²³ Enyǵ
ene ke básǵǵ amem Ekátí Mandem be,
“Ábraham anókó nyaka Mandem, ékü
Mandem arem bé Ábraham achí chak
besí bhi, ne bo bǵré bhǵǵ Ábraham bé
mmǵere Mandem”. ²⁴ Bé bǵbhǵ bǵkwáy
yé béghǵ bé beri ebhen mmu ákü ke békü
Mandem ánsót yí mbǵ mmu ane áchí
chak besí bhi. Púye chí nerem yí árém
ne nyu bé aká ne Mandem. ²⁵ Nkúbhé
enyu yǵ ke échí nyaka ne Ráhab, ngǵré-
nekǵ. Enyǵ ene yí ákü ké Mandem ághó,
asót bé yí achí chak besí bhi. Nó chí,
Ráhab asót baghokotí kepi abhen bǵfú
Israel abhese amem eket eyi, achye bhǵ
manié. Bǵfǵé yé mbi áchák bǵpetnsem
Israel kebhǵ esǵǵri.

²⁶ Tǵndü yí ákü enyu yǵ ke Mandem
ásót be yí achi chak besí bhi, díǵ kǵ be,
nkúbhé mbǵnyü mmu apu kway bebhak
nepém mbák abhiki pere bhǵ éyú, nó ke
echi be mbák mmu apú kü menyǵ eb-
hen Mandem áyǵ bo mánkü, nerem yí
árém be abhǵ neka ne Mandem ábhak
chí ndéndem.

Sébhǵ békém bǵrí yesé sayri

3 Bǵma, puyé be mánkem ké bǵbhǵǵ
bébhak batǵ Eyǵ Mandem. Bǵrǵǵ
bé ewak ene Mandem átǵ bo, manyé
ásǵ besé bhǵ sétǵ Eyǵ Mandem amǵt

éncha bo báchák. ²Yěntiki mmu ákwén ndũ beyã babhi. Ke yě agha ane áb-híkí bhõj bekwéné ndũ eyõjõnyu eyi, achí mmu ane ájwí põt ne ákwáy nkwó bekem mmuet ndũ yěntiki mbi. ³Sén-sót mpõjõndík. Mmu ástõ mómõbĩjĩ senõj amfyé yó anyu ndu beku yõ angok yi, andõk yěntiki ebhak ené yi áyàñ yó ándõk. ⁴Ná ne áchwĩnyen nkwo? Yěndu áré chik, ne yě mbúép ané ádèp wu ántañ ná, nsõm achí anet áchwĩ babhát ane mbák mmu ánjá anjep, áchwĩ árdõj chí ebhak ene yí áyàñ wu andõk. ⁵Nérí nkwá nechí mbo nsõm ane achi anet áchwĩ. Yěndu néchí níjĩ níjĩ, népà beku berem menyĩj. Bě babhõj mǎnkáysĩ ndũ mónembě ngó ákem ndũ eremé nchót ámbõ bédu gum gum gum.

⁶Nérí nkwá néchí mbo ngó. Eyõjõnyu ene mmu ékwáy bétwõ ne yěntiki enyũ bebú fá amík. Bebú ebhen nérí nétwõ ne bho béchõjti nepém nkwañwanj nenkem. Nékwà ngó ánkém ané ásdõj nepém nkwañwanj nenkem. Ne ngó wu áfũ chí ndũ nepĩngõ ané ápú neme. ⁷Nkwã ákwáy bébhuére yěntiki enyũ nyãbhi, kenen, nnya ené ésù menie amík ne ene ányén, ankũ yó éngók yi, ne bo mánánj bákú nõ. ⁸Ke yě mmu apú kwáy bekem nérí eni. Nérí nébep néchá. Néchí mbo babhé amen mmu ányie angú. ⁹Ne nérí ke sébĩti Mandem Etayese. Ne nkúbhě nerí ke sésõt berem bebéptĩ menyĩj ntá bo abhen Mandem ághókó, akũ mǎmbák mbo yĩmbõj ndũ beyã babhi. ¹⁰Bõma, ébhíkí bhõj bebhak enyu yõ! Nnyu amõt ámbiti Mandem, nkúbhě nnyu wu ámbik mmu eyak. ¹¹Mbokónyén ámõt apú kwáy bechye erítĩ manyiep, ámpet áchye nõkõ manyiep amen áchí ngáj ngañ. ¹²Bõma, nnet nsúkúrú apú kwáy ményú bakwa ne nnet nsĩjĩ apú kwáy ményú nsúkúrú. Ényu yõ ke échí be nnyén ngáj ngañ nerpú kwáy béchyé manyiep menyu.

Neriñindak enén tetep néfũ chí ntá Mandem

¹³Ná mbõk yeká bátõj mmuet bé báriñj? Mbák bo báchí ndũ nkwó yweká abhen bábhõjõ kebõj, báriñj enyĩj ené échí chak ne ené épú chak, yěntiki mmu wap ámbõj erítĩ epĩj ne nesepítumet ndũ nepém eni. Epĩj eyõ ke étõj bé mmu achí ndiñindak tetep. ¹⁴Ke mbák bábhõj bati ane ájwí ne beyã mpabhamík ne epĩj ené yěntiki mmu ánu chí ndũ aywi ntí, báké pányu ndéndem be bächĩ bariñindak mbõnyune eyõ ébhak chí nsé. ¹⁵Enyũ neriñindak enõ nerpú fú ntá Mandem, néfũ chí ntá bõ- mmik. Enyũ neriñindak enõ néfũ chí ntá bo abhen Éfõjõ Mandem épú ne bhõ ne néfũ chí ntá mfõ befõjõ bebúbeba. ¹⁶Échí enyu yõ mbõnyune yěntiki ebhak ené bo bábhõj mpabhamík ne bati ne epĩj ené mmu ánu chí ndiere ndũ ayi mmuet, ebyõk ébhàk are, ne yěntiki ebéptĩ epĩj ébhàk aré nkwó. ¹⁷Ke neriñindak enen Mandem áchye nechí kekúrú. Enyĩjĩ mbi chí be nerpú fye mmu bakwap anti. Menyĩj ebhen békõjõ chí be neriñindak enén Mandem áchye nékwà mmu ámbák sayri ne bati, nékwà mmu áké bhõj ntĩ gum gum, nékwà mmu ámbõj epĩj beghõ bho ntĩnso, ne epĩj beku beri mpoknkem. Mmũ ane ábhõjõ neriñindak enén néfũ ntá Mandem, ábhák mmu tetep, apú kũ betábhá. ¹⁸Chĩ bebhak sayri ne bati ke ákũ bo abhen bákũ kpák ambak nenti bho mámpĩ mbwõt, ne chõj mángõ mbwõt menyĩj ebhen bo bákũ ebhen bechi chak besí Mandem.

Séndõ Satan sénkõjõ Mandem

4 Yĩ ékũ be bho bãrem bé báchí bõ Mandem mǎnũ mǎntáj nõkõ ne bati? Pú bebéptĩ menyĩj ebhen bãfyé ngojõ aré ke békũ mǎnu mpoknkem-e? ²Bãyánj bébhõj menyĩj ke bãpũ bhõj bõ. Ékũ bãyãñ béway bho. Ne bãfyé ámík ndũ menyĩj ebhen bo báchák ke bãpũ kwáy

bébhɔŋ bó. Éku bātāŋ ne bati, mānu nɔkɔ. Ntí ane bāpú bhóŋ menyīŋ ebhen chí bé bāpú níkmuet be Mandem ányché bhé bó. ³Ne yě máník chí mmuet bé Mandem ányché bhe enyīŋ, bāpú bhóŋ yó. Bāpú bhóŋ yó mbɔnyune bāpú bhép ne nkaysi ndíndí. Bābhèp chí menyīŋ ebhen báfyè ngoŋo aré. ⁴Bé bho bāpú kú mbo enyu Mandem áyàŋ! Bābhíkí rīŋi bé mmu ane ányie ekɔŋ ne menyīŋí mmík chí mmu ane ákù mmuét yi mǔmpap Mandem-e? Tetep, mmu ane ányie ekɔŋ ne menyīŋí mmík, chí mmu ane ákù mmuét yi mǔmpap Mandem. ⁵Báké kaysi bé enyīŋ ene básíŋi amem Ekáti Mandem échí ndéndem, nó chí enyīŋ ené básíŋi be, “Éfóŋó ené Mandem áchyé nkwǎ, éfyè amík ndū menyīŋ bo báchák échá.” ⁶Ke Mandem áŋtɔŋ bese beyǎ berīndu, ne eyɔ échyè besé betañ amfāy nkaysi béfyè amík ndū menyīŋ bo báchák. Échí mbɔnyū básíŋi amem Ekáti Mandem be, “Mandem apú ka ne mmu ane áyòŋ mmuet, ke áyet mmu ane ásèpti mmuet mbo be yí apú yěnyīŋ.”

⁷Septí yě ka mmuet ntá Mandem. Báké chye Satan mbi, ne chɔŋ eyɔ énkú yi ambúé andɔ bhe. ⁸Kokosí nókó ká mmuet ne Mandem ne chɔŋ Mandem ankokosi mmuet ne bhe. Bé bakǔ bebú, feré ká amó ndū bebú. Bé bho bǎchí ekak nefí ekak ánywɔp, feré ká bebú anti bé bati yeka ambak pépép. ⁹Báké ghɔkɔntik bebú ebheka. Bák ká ndū basémé ne nedí kebho, babhese ansebhé nɔkɔ amík byaká byaká byaká. Dǎ ká neway-ámén eneká mǎmbák ndū basémé. Dǎ ká maŋák ameká mǎndɔp ndū kebho. ¹⁰Sɔt ká mmuet mbo bé bāpú yěnyīŋ besí Mandem, ne chɔŋ yi ankosi bhe.

Mmu áké rem ebúbu éti nti

¹¹Bǎma, mmu áké rem ebúbu éti nti. Mbák mmu ándém ebúbu éti nti, mbák épú nó, ansɔt mmuet mbo ntaŋá manyé béré m bé nti abep, nó àrém ebúbu éti

ebhé Mandem ne átāŋ ebhé Mandem. Ke dīŋi ká be mbák mmu àrém bé ebhé Mandem ébep, nó yí apú bhæere yó, ke ásɔt mmuet mbo ntaŋá manyé berem bé ebhé ébep. ¹²Mandem aywīntí ke ábhóŋj betañ béfyè bebhé, ne ndiere yí aywīntí, ke ábhóŋj betañ ndu bétāŋ bo. Mandem abhɔŋ betañ bépéme mmu, ne yí ke àrém bé mmu ángú, ángú. Ke mbák chí wó, ɔkǎysí bé ɔchí agha beku mmuet eye ntaŋá manyé, ɔndem bé nti mmu Mandem abep.

Mmu áké pányu éti enyīŋ ene yi áyàŋ beku

¹³Bé bho bāpà, mǎndeme nɔkɔ be, “Mbák épú echɔŋ nó mbúré, chɔŋ séndók etɔk egho fú, sénchɔkɔ aré ndū mmíé nemɔt sénkɔ esié, sémbɔŋ beyǎ nkáp,” Ghók ká. ¹⁴Bǎkwáy bérīŋi enyīŋ ené éfákari mbúré ná? Bapém ayeka achi mbo móngo. Ǫghó móngo néne ke mandú mpok anemsi. ¹⁵Enyīŋ ene bābhóŋj berem chi be, “Mbák chí nkaysi Mandem, chɔŋ ambuere besé nepém, anchye besé betañ sénku enyīŋ ené séyàŋ beku.” ¹⁶Ke bāpú kú enyu yɔ. Bāpá chí nyu mǎnɔŋ nɔkɔ mmuet. Neyoŋómuet eneka eno nenkem nébhíkí rí. ¹⁷Yě agha ane áriŋi erítí enyīŋ ené yí ábhóŋj beku, ke yí keku yó, besí Mandem, aku bebú.

Bó bakáp, sɔt ka mpok

5 Bé bó bakáp, tá ká batú mǎngók mǎncháp érí kebho, mǎmbak ndū basémé éti beyǎ besɔŋri ebhen bétwó ambi ntá yeká. ²Bakáp ayeká áchɔŋtí, ne kengɔk anyie berítí nden eyeká. ³Mfárékáŋ anyie bakáp ayeká. Mfárékáŋ ane ányíé nó wú, mpok Mandem átāŋ bé, ké yi ásɔt mbo ntísie ndu béchyé bhe ntémsí. Ne mfárékáŋ yɔ ke ányie mmuet eyeká mbo ngó ányie enyīŋ. ⁴Bo bákú betik ndū baki yeka, be kechye bakáp ayap. Ngway yeká aku bó bádi kebho bé Mandem ánkwák bhó,

ne Mandem Acha betañ menkem äghok kebho ekap. ⁵Mányie nepém fá amik, mánkũ nõkõ menyij ebhen béchye bhe mañák. Mányie, bãchikiti bãrõp muri múrí mbõ esené mpoñ ené bãbhõñõ berõñ beway. ⁶Bõ bakáp, bãchyé besõñ ntá batañá manyé ne bákú bachébhébhõ mánkwen manyé, nõ chi bo abhen bãbhiki bhõñ betañ menu ne bhe mánchét bhe mbi.

Nenikímuet enen mmu Mandem ne ekébhénti

⁷Bõma, káp ye ká nti ndũ mãnõñ mpok ane Yesu Acha átwd. Yijí ká bakwanjá baki. Bákèpnti ménõñ manyiep nchyémie ne amen ákũ nenyié néngó. Ne bákèpnti ménõñ mpok ane báfère nenyié ebhi. ⁸Bé nkwa, bõñ ká ekébhénti, mãnte kpirí mbõnyune mpok ane Yesu Acha ábhõñõ bétwõ arõp kekwtõ.

⁹Bõma, mmu áké nywinti ámbijí nnyén nti. Mmu ane ákũ nõ, ákwén manyé ewak Mandem átàn bo. Dijí ká be Ntanjá-manyé achi ambñywõp téé, apu nekõ nesie. ¹⁰Bõma, báké ghõkõntik baremé kepínti Mandem, bo bãrèm nyaka menyij ebhen Mandem afyé bõ anti be mándem. Báchí berítí berij ntá yesé. Bõ bãbhõñ nyaka beyã esõñõri, yé nõ, mánkebhe nõkõ chí nti. ¹¹Sérèm bé eri ntá yap echa mbõnyune báté nyaka kpirí. Bãrijí ndũ Job áté nyaka kpirí, ne ndũ ngwenti, Mandem akũ esõñõri eyi émáy enkem, éri ye ntá yi echa. Tetep, Mandem abhõñ beyã ntínso ne besé. ¹²Bõma, ndak ane chí eremé ndak.

Mbák õrem enyij, õké yiki. Óké yiki õm-bijí nnyén Mandem mmu áchí amfay. Kéyiki õmbijí mmik, ne õké yiki ndũ nnyén yényij écháak. Mbák õká enyij, dem be, “Ee”, ne “É” ámbák chí Ee. Mbák õbhíkí ká, dem be, “Cháo” ne “Cháo” ambak chí Cháo. Mbák õká enyij émõt, õnkũ chí écháak nõ õkwén ebhé Mandem.

¹³Mbák mmũ yweka achí ndũ esõñõri, ánfk nõkõ mmuet be Mandem ánkwák yí. Mbák mmu achí sayri, áké rõ béchyé bakak ntá Mandem. ¹⁴Mbák mmu yweka áme, ámbijí bõbati Nkwõ Kristo. Ámbijí bhõ be mánikmuet eti yi, mángwati yi bawet amuet ndũ nnyén Yesu Acha. ¹⁵Ne mbák bápú makati be Mandem äghok nenikímuet enap, mmũ neme antañ. Mandem Acha äkũ mmu neme antañ, amfoñõri yéntiki bebú ebhen yi ákú. ¹⁶Su nõkõ ye ká bebú ebheká ntá bati, mãnik nõkõ mmuet be Mandem ámbú bo abhen mãmè. Nenikímuet mmu ane áchí chak besí Mandem nébhõñ beyã betañ. ¹⁷Yijí ká Eláija. Áchí nyaka nti nkwa mbõ bhesé. Anikmuet ne nti eni nenkem bé manyiep áké kwen, ne yé nekõñ nébhíkí chi amik ndũ mamié arat ne ebhõk. ¹⁸Apet anik mmuet. Mandem akũ ye nebu nénéne, manyiep asepegbokórókórók achwe amik, mmik arõp, abho bechye nenyié. ¹⁹Bõma, mbák mmu yweká arõ mbi Mandem aném ebhi, achák ánjá yí ámpetnsem. ²⁰Dijí ká be yé agha ane ákwáká mmu bebú wu be ántfknsem ndũ bebú ebhi ámpétnsem ntá Mandem, mmũ wu aféré yí ndũ newú, ne Mandem áfoñõri beyã bebú ebhi.

*Ekáti***Píta****ene mbi**

1 Me Píta, mǔnto Yesu Kristo ke nchí síŋ ekáti ene. Nchí síŋ ntá yeka bo Mandem, be bho bǎchi manko ne bǎ-táká mbanj ne mbanj, mbok atú Póntos, bǎchák atú Galéshia, abhenefu atú Kapadóshiya, bǎchák atú Esia, ne abhenefu atú Bitínia. ²Mandem Etayese ayap be tesáy bekoŋo nkaysi ane yi ánanj ábhóŋj nyaka éti yeka. Éfóŋj Bedyere ákú mǎmbák nyǎŋá be mǎmbák bo abhen bághòk Yesu Kristo ne be ansot manoj mi ánkú mǎmbák pépép.

Mandem ántóŋ be beyǎ beríndu, anchye be kpák tontó tonto.

Nepém neko ne neka ne Yesu

³Sénchíe bakak ntá Mandem Mmu achi Chi ntá Acha ywese Yesu Kristo! Éti beyǎ ntínso eni, achyé bhese nepém neko ndu ákú Yesu Kristo áfú ndú newú apetnsem ndú nepém. Eyo éku sébhaka nti néne be chonj sembónj nepém ne yi. ⁴Séchi ne amík ambi sénonj áfók ane Mandem ábhúré amfay ntá bóbhi. Abhúré wu ntá yeka. Áfók wu apu may ne yényinj épú kwáy bechónjti wu ne ápú gú manyiep. ⁵Ndú bǎbhónj neka ne Mandem ábhǎbheri bhe. Ákú nɔ be ámpémé bhe ndú ngwenti mpok. Mandú mpok yi ákú be mǎndinj ndú yi ápème bho. ⁶Bǎké rɔ ye bebhónj maŋák éti menyinj ebhen, yǎndu néne, bǎkway bebhónj beyǎ besonjri ne mamɔ menyu ne menyu ndu mómbinj mpok. ⁷Mamɔ ane átwò chi beku bo mángó mbák bǎbhónj neka ne Mandem tetep. Yǎndu pú áchónjti, báfyé yi ango mánsónj sayri mámfere bakwap ndu berinj mbák chi pú tetep. Neka eneka ne Mandem necha pú. Bǎbhónj ye beghɔ esonjri ndu beku bo mandinj

mbák neka eneka ne Mandem néchí tetep nkúbhé mbo enyu básónj pú ndu beghɔ mbák chi pú tetep. Enyu eyɔ ke echí be mbák mánte kpírí ndú neka eneka ne Mandem, chonj eyɔ éntwò bhe ne bakak, ne keném, ne kenókó ndú nywɔp enen Yesu Kristo ápetnsem. ⁸Bǎkónj yi yǎndu bǎbhíkí re ghɔ yi. Mǎnoko yi yǎndu bápú ghó yi néne, ne bǎbhónj maŋák amen ábhíkí bhonj njenti ne amen mmu apú kwáy berem enyu mɔ achi. ⁹Akap ane bǎbhónj éti neka eneká ne Yesu chi nepeme yi ápémé bhe.

¹⁰Baremé kepínti abhen bárèm nyaka éti beríndu ebhen Mandem afyé bariiep betonj bhe, báyanj nyaka, mámbebhe noko ndu berinj éti nepém neko enen. ¹¹Éfóŋj Kristo ákú nyaka baremé kepínti mángátí bho be Kristo abhonj bebhónj beyǎ esonjri, ne ndú ngwenti, ambónj beyǎ kenókó. Bó mǎnù nyaka berinj mpok ane menyinj ebhen bébhónj béfákári, ne mbónj mmu ane bébhónj befakari ne yi. ¹²Mandem akú bó mandinj be bé ke bǎbhónj nsáy ndú betik ebhap, puyé bo babhonj. Nsáy yɔ afú ndú menyinj ebhen bo abhen bághàti Mbok Ndíndí bághátí bhe ndú betanj Éfóŋj Bedyere mmu Mandem átó. Yé chi bóáŋgel bǎbhónj nyaka ekwak berinj menyinj ebhen tentep.

Épiŋ ene bakoŋo Mandem bǎbhónj bebhónj

¹³Ndu echí nɔ, tonjtí ká mmuet ndu beku betik Mandem, mǎmbónj nekémémuet, mámbaka nti sayri ndú beríndu ebhen bétwò bhe ambi mpok Yesu Kristo ábhesi. ¹⁴Tǎndu bǎchi bo abhen bághòk Mandem, bǎké yibhiri mmuet mánkónj bepó bepíŋ ebhen bǎbhónj nyaka mpok bǎbhúét amem ejuri. ¹⁵Tǎndu Mandem mmu abhíŋj bhe achi nyǎŋá, be nkwo bǎbhónj bebhak nyǎŋá ndú menyinj menkem ebhen bákú, ¹⁶nkúbhé mbo enyú básíŋj amem Ekáti Mandem be, “Bǎbhónj

bebhak nyájá, mbonyu menchí nyájá.”

¹⁷Ne tëndu bãbhìṅi Mandem be Eta mpok mǎnikmuet ntá yi mmú átàn yěntiki mmu bekoṅo menyìṅ ebhen yi ákè ketòṅ kéréṅámík, bóṅ ká kenókó ne yi ndú ekakáneko eyeka fá amik mbo manko. ¹⁸Báriṅi be Yesu Kristo aku bhe aféré ndú bepḍ bepìṅ ebhen básóré nyaka ntá bachĩmbi bheka. Abhíkí ku bhe chí ne menyìṅ ebhen bēchòṅti nkáp.

¹⁹Aku bhe chi ne manòṅ mi ne mó acha nkáp tontó. Yí achi mbo mónkwómén ane abhiki ku nchòṅti ne yò kenyòp mmuet. ²⁰Mandem ápére ghoko mmik, anán ayap nyaka yi. Ke ndú manywòp ngwenti ane ke yi abhesi éti eyeka.

²¹Aku mǎmbòṅ neka ne Mandem mmu aku yi ápérénsem ndú nepém ne aku yi ambóṅ beyǎ kenókó, bé neka eneka némbák chi ne Mandem ne bé mǎmbaka nti ne yi.

²²Néne, ené mǎnán baféré bebú anti ndú bǎkòṅo tetep Mandem, bóṅ ká ekòṅ ené tetep ne bati. Kòṅ ka bati ne bati yeke ankem. ²³Nepém nekò enen nebhiki fu chi ntá bachi ne manò abheka bo bapem ayap áfuere fuet. Mandem asot chi Eyòṅ eyi ke áchye bhe nepém enen, ne nébhíkí bhòṅ ngwenti mbonyune néfũ ndú Eyòṅ eyi ené échyè nepém, ne ébhíkí bhòṅ ngwenti. ²⁴Echi mbo enyũ Ekáti Mandem éghàti bhese be

“Nkwǎṅwǎṅ nkem achi mbo táko, beri bhi menkem mbo bóchuchu abhen táko.

Táko áwasi,
bóchuchu mánkuri,

²⁵ke Eyòṅ Acha ebhíkí bhòṅ ngwenti.”

Eyòṅ eyo chi Mbok Ndíndí ane bǎghátí nyaka bhe.

Mandem ayap be bé mǎmbák bõbhi

2Ndu Mandem achye nò bhe nepém enen nekò, feré ká barak abúabu ankem anti. Bǎké pere sèse, dǎ ká be-tábhá, dǎ ká mpabhamík, ne dǎ ká berem

barak abúabu éti bho ndu bechòṅti manyén ayap. ²Bák ká mbo mǎnko mmu áṅwaka menyu ami mpoknkem. Bóṅ ká ekwak nebhi enen mbòṅ, nò chi, Eyòṅ Mandem. Yó ékù be mǎngo Mandem ápeme bhe. ³Eri mǎmbóṅ ekwak enyu yò mbonyune mǎnan bǎriṅi néne ndú nepém eneka enyũ berinti ebhen Acha Yesu Kristo átòṅ bhese.

⁴Twó ye ka ntá Acha. Yí achi mbo ntay enen nechì nepém, enén bõ mmik bábyaka be nepu yěnyìṅ, ke Mandem ayap nò nebhoṅ menwòp besì bhi. ⁵Bé nkwo bãchi nepém. Bák ye ka mbo batay ane básòt bete eket ene Éfóṅó Mandem ábhàk aré. Bãchi bo abhen yi ábhúré nyájá be mǎmbák nneréket ané bachi-ákap, ndu bechye mmuet eyeka nkem ntá yi enyu ené échyè Mandem manják éti Yesu Kristo. ⁶Echi mbo enyu básíṅí amem Ekáti Mandem be,

“Ghó ká! Nchí bhure ntay enen nékem eket fá amem etok Síon,
chí ntay enen njábhé ne néri necha.
Mmu ane ánókó yi, bápú ku yi ámbóṅ ntíánwòp wawak.”

⁷Bé abhen mǎnókó yi, ntá yeke yi ari acha ke ntá bo abhen babhiki noko yi basìṅ be, “Nkúbhé ntay enen batéket bábyáká, nó ke néyíbhírí néròbhé ntay enen nékém eket.” ⁸Basìṅ nkwo amem ekáti be, “Ntay enén nékù chòṅ bo mǎntem ekak mánkwén, nkúbhé nó ke nechì setárebhé esen sékè bo mánkwén.” Bátèm ekak aré mbonyune bápú bhure Eyòṅ Mandem nkúbhé mbo enyu Mandem ati nyaka be émbák.

⁹Ke mbák chi bhe, Mandem ayap bhe be mǎmbak nneréket ane bachiákap ntá Mfò ywese. Bãchi nyájá besì Mandem. Ayap be be mǎmbák bõbhi mǎngátí nókó bho betikí maknkay ebhi, yi mmu áféré bhe ndú ejuri abhure amem eremé bediéré. ¹⁰Mpok yò, bãbhíkí rò ntínso Mandem nembak ne bhe ke néne, bǎrò ntínso Mandem nembak ne bhe.

Séchi Basem Mandem

¹¹ Abhén ekɔŋ, báchi mankwɔ ne báfuere fuet fá amik. Ndu echi nɔ, nnikmuet, feré ká amó ndú barak abúabú ane mmuet eyeka ékù máŋwaka beku mbɔnyune menyú menyij ebho ménù ne befóŋó ebheka. ¹² Kém ká erítí ekakáneko yeka nenti bo abhen babhiki riŋi Mandem be yé bārēm chi ebúbú éti yeka, mánánj mángó berí ebhen bákù, mánychye kenókó ntá Mandem ndú nywɔp enen yi átwɔ be-taŋ bo.

¹³ Éti Acha Yesu, septi ká mmuet ntá yéntiki múnti yweka, ne yé chi mfo ngo mmu bo mankem bachi antene yi, ¹⁴ ne yé chi bɔgɔbhano abhen yi áto be mántémsí nókó bo abhen bákù bebépti menyij, mánkaka nɔko abhen bákù menyij ebhen bechi chak. ¹⁵ Mandem áyàn be mánkú nókó menyij ebhen bechi chak be manyu ánochók bechiŋti bho abhen babhiki riŋi yényij. ¹⁶ Bák ká mbo bo abhen bábhɔŋɔ ngáŋgaŋ bebhak ndú mmuet eyap. Ke báké rem be éti bábhɔŋ ngáŋgaŋ, bákway beku bebú. Bák ká mbo bɔ betok Mandem.

¹⁷ Chié nókó ka bo mankem kenókó. Bónj ká ekɔŋ ne bati bɔnkwo, Bónj ká becháy Mandem, chyé nókó ká mfo-ngo kenókó.

Ŋɔkó ká epij Yesu Kristo

¹⁸ Bɔ betok, bónj ká neseptimuet besí bachi abheka ne kenókó kenkem. Báké bhak enyu eyɔ ndiere ne abhen berinti ne abhen bákem be sayri. Bák ká enyu yɔ yé chi ne abhen báchí bebébebe. ¹⁹ Mmu ane ákepnti ndú esɔŋri ene báchyè yi ndéndem ndu yi áriŋí be Mandem achi ne yi, Mandem ábhɔŋ maŋák ne yi. ²⁰ Ke ntá mmu ane ákú ebépti enyij, mbák mándén wɔ ónkepnti, nsáy ane óbhɔŋ ábhák be yi? Ke mbák ókù enyij ené echi chak ke ómbɔŋ esɔŋri ne ónkepnti ndú esɔŋri yɔ, Mandem ábhɔŋ maŋák

ne wɔ. ²¹ Chi ndu esɔŋri ne ekébhénti ke Mandem abhiŋi bhe mbo enyú Yesu Kristo nkwɔ abhɔŋ nyaka esɔŋri éti yeka, arɔ be erij be mánkóŋó nókó bayat yi. ²² Abhíkí ku nyaka yé bebú, ne yé mmu yi abhíkí rwɔ. ²³ Mpok básòkoti yi, abhíkí keme yé nsɔk. Mpok yi ághɔ esɔŋri, abhíkí pa yé mmu. Arɔ barak ankem ntá Mandem mmu átaŋ manyé enyu ene echi chak. ²⁴ Yímɔŋ ápókó bebú ebhese menkem amuet ndú ekotákátí. Akú nɔ be séndo bebú ebhese sémbak chak. Befuet ebhén báfyé yi amuet bébú bhe. ²⁵ Báchí nyaka mbo bághɔŋɔmén ané ánémé ebhi, ke néne bápetnsem ntá Mbabheri bághɔŋɔmén, mmu achi Mbabheri bapém ayeka.

Enyu baghoré ne manem bábhɔŋ bebhak

3 Bě baghoré nkwɔ bábhɔŋ besep-timuet ntá maném abheka. Mbák mánkú nɔ, bákway beku maném abheka abhen bábhíkí noko Eyɔŋ Mandem mánoko yé bábhíkí rem chí enyij ntá yap. ² Bákway menoko mpok bághɔ kenókó eken báchyè Mandem ne ndú báchí chak besí bhi. ³ Beri ebheka beke fú chi ndú mmuet besɔbheri ne bati béghóko ne menyijí pú ne ndu befye berítí nden. ⁴ Mémbák chí berí epij ebhen béfú amem nti, ne bebhak kpák, ne neseptimuet mbɔnyune enyú beri ebho bepɔ gu manyiep, ne ebho ke Mandem ákɔŋ tontó. ⁵ Baghoré abhen tesáy abhen bachi nyánj ne básíkí nti ne Mandem bághòk nyaka maném abhap ne enyu eyɔ, bare fyé beri amuet. ⁶ Sará abhɔŋ nyaka enyu epij eyɔ, ambiŋi nɔko nném éywi Ábraham be acha. Ne báchi bɔ Sará néne, mbák bákɔŋo erítí epij eyi kebɔŋ becháy.

⁷ Bě maném nkwɔ, mánkém nókó baghoré bhaka sayri, mánychye nɔko bɔ kenókó mbo bo abhen bábhíkí bhɔŋ be-taŋ mbo bhe. Bě ne bhɔ bábhɔŋ nepém

enen Mandem achye řti berĩndu ebhi. Ku nńkń kń nń be yęnyıŋ eke chyet nenikĩmuet eneka.

Bo Mandem bábħŋ esŋŋŋri yęndu bákũ chi beri

⁸Nďũ ngwenti, bńŋ kń nkaysi amŋt, mńmbŋŋ nńkń ntĩnso ne bati, mńnkŋŋ bati bńnkwŋ, mńmbŋŋ berĩnti ne bati, ne mńmbŋŋ neseptĩmuet. ⁹Yę mmu yweka ákė keme bebũ amfńy bebũ. Mbák mu asŋk wŋ, ŋkė sŋk yi. Ke nikmuet be Mandem anku yi beri. Mandem abħıŋfı wŋ chi be ŋmbak nń bė yi anjet wŋ.

¹⁰Echi mbŋ enyũ Ekńti Mandem ęřem be, “Mmu ane áyŋŋ bebhŋŋ ęřtĩ nepėm, ne áyŋŋ bebhak maŋńk, ánkėm nėri eni be ákė rem ebėptĩ enyıŋ, be ęyŋŋ ebũbu ękė fu yi anyu.

¹¹Mmũ wu abħŋŋ betiknsem ndũ bebũ, ándŋbhe ku chi beri, ánu bebhak kpńk ne bho, andŋk ambi beku nń.

¹²Amik Mandem Acha áchĩ amuet bo abhen bachi chak,

ne yi ághŋk yęntiki nenikĩmuet enap, ke átiknsem ntń bo abhen bákũ bebũ.”

¹³Mbák bńyŋŋ tontń bėku beri, agha ákway menĩ bhe? ¹⁴Ne yę embak chi be bńbhŋŋ esŋŋŋri ęti bńchĩ chak, ęyeka ęri encha. Bńke chay yę mmu, ne bati ákė sŋŋŋri be amem. ¹⁵Ke chye nńkń ka Kristo kenńkń mbŋ Acha amem bati yeka. Tę kń mpoknkem begħati yę agha ane ábhęŋ bhe ntĩ ane bńbhńkń ntĩ ne Yesu. Ku nńkń ka nń ne ęřtĩ ęyŋŋŋnyu, ne kenńkń.

¹⁶Burė kń bati yeka pėpėp, be mpok bo bńsŋkŋti bhe ęti ęřtĩ ekakńnėkŋ ęyeka mbŋ bakoŋŋ Kristo, ntńńwŋp ánkem bŋ. ¹⁷Ęchĩ sayri begħŋ esŋŋŋri ęti ŋkũ beri mbák nń ke Mandem áyŋŋ, echa bebhŋŋ esŋŋŋri ne ntĩ be ŋkũ bebėptĩ menyıŋ. ¹⁸Kristo nkŋŋ aghŋ nyaka esŋŋŋri, agũ ęti bebũ bo mankem, ndŋŋ amŋt ndak ámńy. Anaŋa betik ebħŋ, yi mmu achi chak, ęti bo abhen bapu

chak, bė ánsŋt bese ntń Mandem. Bńwńy yi, agũ ndũ nkŋŋmuet, ke ndũ ęřŋŋŋ, Mandem anku yi apetnsem ndũ nepėm. ¹⁹Ne Yesu arŋk ndũ ęřŋŋŋ aghati Mbok Nďĩndfı ntń beřŋŋŋ bo abhen bńbhęřė ndũ ętńkń bawũ menoŋ manyė ane ngwenti mmik. ²⁰Nń chĩ, beřŋŋŋ bo abhen bńbhfĩkĩ noko nyaka Mandem mpok Nńa. Mandem ándŋ nyaka ne ekėbhėnti be bŋ mńŋgũpsĩ bati yap mpok Nńa ághŋko áchwĩ. Bńru bho bati anen abhen bachi amem áchwĩ ke bńpėm nyaka ndu áchwĩ ághŋk amfńyń. ²¹Manyiebhe mŋ atė ndũ nejwiti enen nėpėme bhe ęchŋŋ. Nejwiti puyę chi enyıŋ enė ęřęre bo bakwap amuet. Chi nku ane mmu ányũ ne Mandem ne ntĩ enen pėpėp. Nejwiti nėpėme mmu ęti neperėnsem enen Yesu Kristo ápėrėnsem ndũ nepėm. ²²Mpok ápėrėnsem ndũ nepėm, ákŋ amfay, achŋkŋ ndu ebhe awŋnsem Mandem. Arė, bŋńŋŋel, beřŋŋŋ, ne betanťtĩ beřŋŋŋ, ne menyũ betaŋ menkem bėchĩ antene yi.

Nėne, bapėm ayeka áŋgũpsĩ ándŋp ako

4 Tęndu Kristo ábhŋŋŋ ye esŋŋŋri fá amik, agũ, bńbhŋŋ begwŋt mmuet ne enyũ nkaysi ane yi ábhŋŋŋ nyaka mbŋnyune yę agha ane ábhŋŋŋ esŋŋŋri mbŋ Kristo fá amik abħiki pere bhŋŋ enyıŋ beku ne bebũ. ²Ęyŋ ekũ be te ndiere newũ, bńkė pere ŋwaka beku bepŋ menyıŋ ebhen bŋ mmik bńbhŋŋ ekwak are. Bńŋ kń ekwak chĩ bėkŋŋŋ nkaysi Mandem. ³Nďũ mpok ane áfuėřė ansem, bńkũ nyaka menyıŋ ebhen bo abhen bńpũ bo Israel bńkŋŋŋ beku. Ęyŋ ekway! Bńchye nyaka nepėm eneka ndu bepŋ baraka ępũsĩ, bńbhŋŋ beyń ekwak ndu bebėptĩ menyıŋ, bńbhńk manyũ mmėm, mńnkŋŋŋ nńkń bepń ępusi ne bechemė manyũ mmėm, mńnchye nńkń kenńkń ntń bŋmandem nsė, ene ebhe Mandem ępu ka nń. ⁴Bo abhen bńbhfĩkĩ riŋi Mandem bachi maknkay be nėne, bńpũ pere chem mmuet ne bhŋ ndũ ępŋ

nepém eno. Eku bo bárèm bebéptí menyin̄ ěti yeka. ⁵Ke mpok átwò ane bo bho bâte besí Mandem ndũ manyé be mándem enyu bákú ndũ nepém enap. Mandem até bétaj bo abhen bachi pè ne bawú. ⁶Ěti yo ke báhàti nyaka Mbok Ndíndí yè chí ntá bawú bé yèndu bágú mbo enyũ yèntíkí mmu, mánkwáy bebhak nepém ndu efóǵó mbo Mandem.

Bepin̄ abhen bakojo Yesu bábhǵǵó bébhǵǵó ne bati

⁷Ngwenti menyin̄ menkem achi kek-wot. Báké bhak ye taka taka ndũ nkaysi yeka. Bák ká pè amem bati ayeka be mánkwáy menikmuet. ⁸Enyin̄ ene echa bechak menkem chi be mándok ambi bekǵǵó bati ne bati ayeka ankem tǵndu ekǵǵó ékùti beyá bebú. ⁹Syepítí nók ká bati bǵnkwo amem beket ebheka kebhák be bákè nǵ mánywinti nǵ. ¹⁰Mandem áchyè bhe akap menyu ne menyu. Yèntíkí mmu abhǵǵó bekwak nti ne aywi akap mbo erítí nkubetik Mandem. ¹¹Yè agha ane ághàti bho Eyoǵǵó Mandem, abhǵǵó beku nǵ mbo mmu ane árèm nkúbhé enyin̄ ené éfú ntá Mandem. Yè agha ane ákú betik Mandem, abhǵǵó beku bhó chi ne betaj ebhen Mandem áchyè yi. Ébhǵǵó bebhak nǵ, be ndu yèntíkí enyin̄, bo mánychyé nók Mandem kenókó ěti Yesu Kristo. Mandem ke ábhǵǵó kenókó kenkem ne betaj menkem béchí ebhi ngwenti tí. Amen.

Mmũ ane ábhǵǵó esǵǵóri ěti yi akojo Yesu ábhǵǵó áfók

¹²Abhen ekǵǵó, báké bhak maknkay ndũ berem besǵǵóri ebhen bétwò ntá yeka. Bétwò chi memǵó be mbák básiki nti ne Mandem tetep. Báké sǵt bho mbo be menyin̄ ebhen bo bábhíkí re gho ke béfákari ne bhe. ¹³Bóǵ nók ká chi maǵák tǵndu bábhǵǵó esǵǵóri mbo Kristo ndũ báchémmé mmuet ne yi, bé be nkwo mánjwi ne maǵák mpok yi átwǵó ne keném

eki. ¹⁴Ěri ntá yeka echa mbák bǵ básǵkoti bhe ěti báchi bakojo Kristo mbǵnyune eyǵó étǵǵó be Éfóǵó betaj menkem, nǵ chi Éfóǵó Mandem, achi ne bhe. ¹⁵Ke yè mmu yweka áké bhǵǵó esǵǵóri ěti yi achi ngwayti bho, yè chí ěti yi achi ngep, yè chí ěti yi achi nku bebéptí menyin̄, ne éké bhak chí ěti yi ákǵǵó bechwe ndũ baraka bo bachak. ¹⁶Ke mbák mmu ábhǵǵó esǵǵóri ěti yi achi mmu Kristo, ntánwǵp áké kem yi. Ánkáká nók kaka Mandem be yi aká nnyén be mmũ Kristo. ¹⁷Émbák chí nǵ mbǵnyune mpok manyé akway, ne ábho chí ndũ nneréket Mandem. Ne mbák ámbó ne bhese, chǵǵó émbak ná ne bo abhen bápú kojo Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem? ¹⁸Ne Ékátí Mandem érèm be, “Mbák bo ábhen báchí chak bábhǵǵó beyá esǵǵóri ke mámpeme bho, chǵǵó émbak ná ne bo abhen bábhíkí rin̄ǵ Mandem, ne bákè bebú?” ¹⁹Bo abhen bábhǵǵó esǵǵóri mbǵnyune enyu eyǵó ke nkaysi Mandem achi, bábhǵǵó berǵǵó ambi béku beri, mándǵ bapem ayap ntá Mandem mmu aghoko bho. Yi apú rǵ bebhure bariep ami.

Bǵbati bábhǵǵó bekem batí bǵnkwo sayri

5 Nchí ghati ye bǵbati abhen bachi ndũ nkwo yweka menyin̄ ebhen bo bábhǵǵó béku. Me nkwo nchí múnti mbo bhe. Ngǵ nyaka enyu Kristo ághǵó esǵǵóri ne nchí ndũ mpáy bo abhen Mandem ákú chǵǵó máǵǵó keném Kristo mpok yi átwò. ²Babherí nók ká bǵnkwo abhen Mandem afyé amǵ yeka mbo mmu ane ábhǵǵó nkwǵ báhǵǵómmén. Kú nók ká mbo bo abhen bábhǵǵó nti beku enyin̄ ene Mandem áyǵǵó manku. Éké bhak chí mbo be mányiere bhe nyire. Ku nók ká nǵ ne nti nenkem kefyé ngojo ndũ bebhǵǵó nsáy. ³Báké bhak mbo bafǵ amfáy bo abhen báfyé amǵ yeka. Bák ká chí berítí berin̄ ebhen bo bábhǵǵó méǵǵó. ⁴Ne mpok Mbabheri báhǵǵómmén ane ngo ab-

hesi, chɔŋ anchye bhe akap ané árí achá, akap ane apu yibhiri enyu.

⁵Bě besakábho ne baghɔsɔŋ, bóŋ ká nesepítímuet ntá bǒ batí bheka. Bóŋ ká nesepítímuet ne bati. Neseptímuet ném-bák ntá yeka mbɔ nkú ane mmu afyé amuet. Ekáti Mandem érɛm be, “Mandem apú chye mbi ntá mmu ane áyòŋmuet, ke áťòŋ beríndu ntá bo abhen báseptimuet amik.”

⁶Septí ye ka mmuet ntá Mandem mmu ábhɔŋɔ betañ menkem bé mpok yi ankway, yí ankosi bhe. ⁷Dǒ ká besɔŋɔri ebheka menkem ntá yi. Yí ke áyìŋi bhe. ⁸Kém ká mmuet. Bák ká pě. Satan mǔm-pap yweka ághàp, amkpe nɔkɔ mbɔ nku, ndu áyàŋ mmu ane yi akem anyie. ⁹Báké chye yi mbi. Tě ka kpirí ndú neka eneka. Bǎriŋi be bati bǒnkwo mbaŋ nkem fá amik, bǎghò nkúbhé menyu besɔŋɔri ebhen bǎghò. ¹⁰Mǎnáj mǎngɔ esɔŋɔri, ne épú bhak chɔŋ ndu erɔri mpok, chɔŋ

mbɔŋ Mandem mmu ábhɔŋɔ beríndu menkem ankú mǎnte sené, enyìŋ kechep bhe, ambure bhe ndu nté ane mǎnáj bǎchi nyaka are, anchye bhe betañ. Yi ke ábhíŋi be be mǎmbɔŋ ákóré ndú keném eken kebhihi bhɔŋ ngwenti ndú bǎchémé mmuet ne Kristo. ¹¹Betaŋ menkem chi ebhi mpoknkem. Amen.

Ngwenti bakak

¹²Sáilas akwak me besìŋ ekáti ene. Nsot yí mbɔ nti manɔ ane mǎkwáy besikinti ne yi. Ntí ane nsíŋi bhe móm-biŋi ekáti ene chi ndu béfyé bhe nti ne beghati bhe enyu Mandem áyèt bho. Tě ká kpirí aré. ¹³Eka bǒnkwo abhen bachi fá etɔk Bábilon, bátò be bakak. Mandem ayap bɔ nkwo mbɔ bhe. Mówa Mák nkwo áťò be bakak. ¹⁴Kaká ká bati sayri ne ekɔŋ ene Yesu.

Kpák ámbák ne be mankem abhen bǎchémé mmuet ne Kristo.

Ekáti

Píta

ene njwi bebay

1 Me Símun Píta, mübetok, ne munto Yesu Kristo ke nchí siñ ekáti ene. Nchí siñ ntá bo abhen mánoko Yesu Kristo mbo bhese. Yi mmu achi Mandem ywese ne Mpeme ywese ke akú besé mankem sébhɔŋ neka ne yi. Yi achi chak ndü menyin yi áku.

²Mandem ántɔŋ be berindu andok nɔkɔ chi ambi, anchye be kpák ane ájwi amem bati yeka ndü báriŋi yi ne Acha ywese Yesu Kristo.

Tɔŋ ká be Mandem ayap bhe

³Yesu Kristo áchyé bhese betan beku séndiŋi Mandem mmu ábhíŋi bhese be sémbɔŋ keném ne yi, ne be sénkoŋo epin eyi ené eri echa. Ndu sériŋi yi, áchye bhese yéntiki enyin ené échéb-hé bhese. Ne áchye bhese betan ebhi be sémbɔŋ nepém nekɔ ne epin ené bo Mandem bábhɔŋɔ bebɔŋ. ⁴Béfuét ndü keném eki ne erítí epin eyi, Mandem áchye bhese menyin ebhen beri becha, ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bhese. Akú nɔ be mámbúé bepɔ menyin ebhen bo máŋwaka beku fá amik, mándɔbhe bhɔŋ chí epin ene Mandem.

⁵Ndu echi nɔ, nu ká mémáka epin ené eri echa ndü neka eneka ne Yesu, mánu nkwo berinji menyin. ⁶Ndu mémáka ndü nerinji menyin bóŋ ká nkwo nekemémuet. Ne mémáka ndü nekemémuet, tē ká kpírí. Ne mémáka ndü nete kpírí, bóŋ ká epin ené bo Mandem bábhɔŋɔ bebɔŋ. ⁷Ne mémáka ndü epin ené échye Mandem maŋák, bóŋ ká ekɔŋ ne bati mbo bóneréket amɔt ne mánkɔŋ bó mankem. ⁸Mbák mándɔk ambi beku menyin ebhen ndɔŋ ne ndɔŋ, nerinji ane báriŋi Acha ywese Yesu Kristo apú bhak ndéndem,

ke beri befú ndü yéntiki enyin ené bákù. ⁹Ke yé agha ane menyin ebhen bepu ndü nepém eni achí nnémámík. Mbák épú nɔ, apú ghɔ menyin ebhen bechi nekɔ nesie, ne ághɔkɔntik be Mandem asó bebú bhese afere. ¹⁰Bɔma, fyé yé ka betan ndu beku menyin ebhen bétɔŋ be Mandem abhíŋi bhe ne ayap bhe tetep mbɔnyune mbák bákù nɔ bápú kwen wáwák. ¹¹Ne Mandem apú rɔ ménéne mbínywɔp fúú, be márchwe ndü kefo eken Acha ne Mpeme ywese Yesu Kristo. Kefo ekɔ kebhiki bhɔŋ ngwenti.

Ntí ane Píta asinji ekáti ene

¹²Mbɔŋ ye nkaysi betik bhe menyin ebhen menkem, mpoknkem, yénu báriŋi bhɔ ne báte kpírí ndü menyin tetep ebhen bátɔŋ be. ¹³Nkáysí be echi chak be ntík nókɔ bhe menyin ebhen ndu mbué fá amik be báké bhure kenɔ, ¹⁴ténu ndíŋi mbo enyú Acha ywese Yesu Kristo ántɔŋ me be manywɔp aya fá amik ábhíki pere yá. ¹⁵Ne mbɔŋ begɔ be mpok nnán ndó mmik, mántik nókɔ menyin ebhen mpoknkem.

Enyu mmu ákwàŋ berinji be menyin ebhen bechi tetep

¹⁶Menyin ebhen séghàti nyaka bhe éti netwɔ Acha ywese Yesu Kristo ne betan ebhi bepú bakay. Besé babɔŋ séghɔ kefo eki ne amik. ¹⁷Mpok Mandem mmu achi Éta ántɔŋ keném eki ne betan ebhi, sebhak are ne Yesu. Séghók ndu Mandem mmu acha mankem árém be, “Né chi Mówa. Nkɔŋ yi tontó. Áchye me beyá kenókó.” ¹⁸Besé babɔŋ séghók eyɔŋ ené éfú amfay mbɔnyune séchí nyaka ne yi amfay njie Mandem.

¹⁹Éti yɔ, sériŋi mbɔŋ néne echa enyu esí bé menyin ebhen baremé kepinti baramé nyaka béchí tetep. Fíé yé ka ntí ndü beyɔŋ ebhap, mbɔnyune béchí mbo erɔŋɔ ene éghɔ amem ejuri. Dók ká ambi begɔk beyɔŋ ebhɔ kpaté mpok ane ny-

wəp néyi. Ndũ nywəp enə, nembe *enen beti néghə amem bati yeka. ²⁰Enyiñí mbi ené bábhóǵ berinji chi be, menyin ebhen baremé kepinti bareme nyaka, ebhen bechi amem Ekáti Mandem, yě mmu apú kway besət kebon eki ánéne bho ntá bho, ²¹mbənyune yě ndemekepinti amət abhiki rem nyaka menyin ebhen befú ndu nkaysi nkwañwanj. †Eǵóǵ Mandem ke áchwé nyaka bho anti, aku bə mándem menyin ebhen befú ntá Mandem.

Sət ka mpok ne batəǵ nse

2 Baremé kepinti nsé báchi nyaka nenti bə Mandem. Nkúbhé enyu yə ke echi echəǵ be batəǵ nsé bábhəǵ bebhesi nenti eneka mántəǵ nəkə be baraká nsé eti Mandem ne bapu ené eyə étwə bho chi ne ménémé. Bətəǵ ne mánisi be bábhíki rinji etayap mmu ákú bhə áféré ndũ kesem. Ne ndu bákú nə, ngwenti yap ábép ancha. ²Chəǵ beyá bho mánkəǵ bepə barak epúsi yap ne eyə enkə bo bachak mándem bebépti menyin eti mbi ane tetep. ³Ne chəǵ batəǵ nse bho mánsət beyəǵ nse ndu berwə bhe be mányie menyin ebheka ne ngwáy yap. Mandem ánəǵ átəǵ bə te mpok ane afuere ansem ne erəp chi be mámbəǵ ntemsi yap.

⁴Mandem abhíki rə nyaka bəǵangel mándəǵ ndéndem mpok bákú bebú, ke amese bho amem nepi, ndũ nebhuət ane ágiri pyóǵ, afe bə aré ne ngem be mámbák are te mpok manyé ankway. ⁵Abhíki rə nkwa bo abhen bábhíki bhəǵ mpok ne yi, ndu mpok Nóa. Ató eghorí manyiep éwáy bəbhə mankem. Apeme chí ndiere Nóa mmu ághəti bho be mámbák chak besí Mandem. Ne apeme bo bachak bati tándrámət. ⁶Bərinji nkwa be Mandem anəǵá nyaka bo Sódóm ne Gomóra mpok

yi átó ngo are. Ásəǵ bhə krokotok, be eyə émbák mbə erin ntá bo abhen bábhíki bhəǵ mpok ne yi. ⁷Mpok yə, apémé Lət mmu achí chak, yi mmu bepə barak epúsi ane bə bebú bhə bákú, áchye nyaka yi esəǵri anti. ⁸Áchəkə nyaka ne bebépti bəbhə, angə nəkə bebépti barak ane bə bákú yəntiki nywəp ne angok nəkə bepə menyin ebhen bə bərəm. Bebepti menyin ebhə béchəǵti nyaka nti eni amem ton-tó mbənyune yimbəǵ achi nyaka mmu chak. ⁹Menyin ebhen bétəǵ bhese be Mandem Acha arinji ndu áfere bo abhen bákú menyin mbə enyú bo Mandem bábhəǵ bekə, ne ndu átəmsi bo abhen bápú chak, be ntemsi yap ambak ne bhə te ndũ nywəp enen manyé. ¹⁰Arinji nkwa bərəkákə ntianywəp ane mmuet eyap éǵwaka be mánkə ne bo abhen bábyak befəǵ ebhen bəbhəǵ betəǵ.

¹¹Yəndu bəǵangel bacha bhə ndũ betəǵ bápú rem bebépti menyin. Bápú səkəti bhə ne bápú rem ebubə eti yap besí Eta Mandem. ¹²Ke batəǵ nse bho bərəm menyin mbə enyú mmuet eyap étəǵ, mbə nyábhi ené bábhe chi be mankem mangway. Bábhəǵ béway bhə mbə nyábhi. ¹³Bábhəǵ béchye bhə esəǵri mbənyune bə báchyə bo bachak esəǵri. Bo abhen báyan menyie nepém, Manjək amap chí bekə nə yě chí ne ngósi chuuu. Bepin ebhap bétwə ne ntíanwəp ntá yeka. Báchəkə ne bhe manyié nenyié ke bákú chí bebépti menyin ebhen béchye bə manjək. ¹⁴Ne bákú barak epúsi ne amik, ne ekwak beku bebú epu may bə anti. Bərwə bo abhen bábhíki noko Yesu. Bati yap achi chí bati bə ngwáy. Ntém-sí Mandem anəǵ achi ne bhə. ¹⁵Báro mbi ane achi chak, máném ebhi. Bákú chí mbə Balam, †Mmə Boas ákəǵ nyaka

*1:19 Nembe enen beti chi Kristo.

†1:21 Mbək bo bákaysi be ené ebhəǵ bebhak chí bé “Menyin baremé kepinti bərəmé bəbhíki fu chí ndũ nkaysi nkwañwanj”.

‡2:15 Balam abhəǵ nyaka beyá ekwak bebəǵ akap ane mfə Bálak áyan bechye yi, kpát aka bekú bebú ntá bo Israel. Nomba 11.22-24, 22.16.

békú bebú be ámbónj nsáy-nkáp, ¹⁶ke báji yi éti bebú ebhi. Ekú mpɔɔɔ batu ane apu rem kepí arem kepí ntá yi ne eyɔɔɔ nkwaɔɔwan, akú yi andɔ ebhokori enyiɔ ene yi ákú nyaka.

¹⁷Batɔɔɔ nse bhó báchi chi babhok manyiep ane manyiep ápú nyáy are. Báchi mbo nebháj enen mbúép ápòkɔ ne manyiep kefú are ánkwén. Mandem aghókó ebhak ene égiri pyɔɔ abhure ntá yap. ¹⁸Bápànyu, mándeme nòkɔ menyiɔ ebhen bechi chi echinji. Mánù nkwo berwo bo abhen báyanj befap mmuet ne nkwo bho abhen bekwéné bechi ne bho. Mánù ménjókóti bho bé mánku nókó bepɔ barak épusi ane mmuet eyap éɔwaka be bo mánku mbo enyú bó babhɔɔj bákú.

¹⁹Báfyè bho bariet beku mánkáysí be chɔɔj bó mámbɔɔj ngàngaɔj bekoɔj netɔɔj enese, ené bó babhɔɔj bachi basémé bebú. Yéntiki enyiɔ ené ebhónj betaɔj amfay mmu, mmu wu ábhák chi nsem ntá enyiɔ eyɔ. ²⁰Mbák bo mándinjí Yesu Kristo mmu áchí Acha ne Mpeme ywese, ne mámbue menyiɔj mmik ebhen bégwɔt bho gwɔt, ke mámpet mándɔ menyiɔ ebho mengwɔt bho ne betaɔj ndú nepém enap, nte ane bo bábhák aré ábep ancha ane bó bachi nyaka are mpok bábhíkí re riɔj Yesu Kristo. ²¹Eri nyaka mbɔɔj be báké riɔj enyú mmu abhak chak écha bo berinji, ke mámpet mánjibhiri mmuet, mándɔ bebhé Mandem áchyé, keperɔ koɔj bho. ²²Enyiɔ ené éfakari ne menyú bo bho étɔɔj be bakay ané árèm be, “Mmú ágwɔ enyiɔ ampetnsem anyie yɔ”, ne be, “Báso akók ampetsnem anyóɔ mmuet ndú batɔɔ”, achi tetep.

Enyiɔ Píta areme éti netwó Yesu

3 Bɔma, né chi ekáti ené ejwi bepáy ndu bekáti ebhen nsiɔj bhe. Ndu bo bepáy menkem, nchí tik be menyiɔ ebhen mánáj báriɔj, ndu bekwak mámbɔɔj nkaysi ane achi chak. ²Nsiɔj beku mántik nòkɔ menyiɔ ebhen baremé kepinti

Mandem bárémé téntep be bébhɔɔj be-fakari, ne be mántik nkwo menyiɔ ebhen Acha mmu achi Mpeme ywese afuere ntá bõnto aghati bhe be mánku nòkɔ. ³Enyiɔj mbi ene bábhónj berinji chi be mpok ane netwó Yesu Kristo áróbhé kekwoɔ, bo bátwo chɔɔj abhen báway bhe éti menyiɔ ebhen mánókó, mánku nòkɔ chi bebéptí menyiɔ ebhen béfú bo anti. ⁴Chɔɔj mámbebhe nòkɔ bhe be, “Yí afyé nyaka bariet be ápetnsem, atwo ké? Tesáy botayese bágú, menyiɔ bébhúét chi enyumót mbo mpok ane Mandem ághókó mmik.” ⁵Bághokontik bé Mandem aghókó mfay téntep chi ne eyɔɔɔnyu eyi, akú mmik afú ndú manyiep amen achi nyaka mbánkem. Ne manyiep ke yi ásóré ághókó mmik. ⁶Ne nkúbhé manyiep ke Mandem áchɔɔɔtí mmik. ⁷Ne nkúbhé eyɔɔɔnyu ke Mandem abhure mfay ne mmik ane echɔɔj menoɔj ngó ansɔɔj mfay ne mmik, ke anaɔa bo abhen bapú mbo enyú bo Mandem bábhónj bébhak, ndú nywɔɔp manyé.

⁸Ke abhén ekɔɔj, bábhíkí bhɔɔj beghokontik enyiɔ ené émot! Ne Eta Mandem, nywɔɔp nemɔt nechi mbo nká mamié, ne nká mamié achi mbo nywɔɔp nemɔt. ⁹Mbɔk bho bákaysi be Mandem áchɔɔɔtí mpok tontó ndu bébhúere bariet ami. Ápú chɔɔɔtí mpok mbo enyu bó bákáysí. Ákep chi nti ne bhe, ndu ápú yaɔj be yé mmu angu anem. Áyanj chi be yéntiki mmu ántíknsem ndú bebú bhi. ¹⁰Ke nywɔɔp enen Yesu Acha ápetnsem nétwo chɔɔj mbo ngép. Mpok yɔ, chɔɔj nebu néngwat wóóó ne eyɔɔj etaɔataɔj, nénémsi. Yéntiki enyiɔ ené echi amfay énsayri amem ngó, enemsi. Ne mmik ansɔɔɔ ne yéntiki enyiɔ ene echi aré.

¹¹Téndu menyiɔ ebhen menkem bebhɔɔj chɔɔj besayri, ménemsi enyu eyɔ, ébhíkí ri no be yéntiki mmú ywéka ámbúéré nepém eni pépép, ambak mbo enyú mmu Mandem ábhónj bebhaka? ¹²Ne ndú mándɔj ne nebhakántí nywɔɔp

enen Mandem átwò, kú nókó ká yěntiki enyiŋ be néntwó ayak. Ndũ nywɔp enɔ, ngó áswɔŋ mmik nkem, ne besɔŋó ngó ménku yěntiki enyiŋ ene echi amfay ensayri. ¹³Ke békoŋo bariɛp Mandem, séndòŋ mfay nkɔ ne mmik nkɔ. Yěntiki mmu ane ábhákánti aré, ábhak chak besí Mandem.

¹⁴Abhén ekɔŋ, těndu mánòŋ ye be menyiy ebhen memfakari, fyé ká betan ndu bekú Mandem angɔ be bãchi pépép, kébhɔŋ bekwéné, ne be besí Mandem kpák achi ne bhe. ¹⁵Ne sɔt ká ekébhénti Acha mbo mbi ané yi áchyè bho be mándó yi ámpémé bho. Echi nkúbhé mbo enyũ mómayese Pɔl mmu sékòŋ ásíŋí nyaka nkwo ntá yeka ne neriyíndak enen Mandem achye yi. ¹⁶Asíŋ, andeme nɔkɔ

amem bekáti bhi menkem éti menyiy ebhen. Mbɔk menyiy bechi amem bekáti ébhen yi asíŋí ebhen bébèmuɛt bejwimem. Ne bo abhen bábhíkí riŋi menyiy ebho, ne bábhíkí te kpirí, báyiɔhiri menyiy yi asíŋí, mángati nɔkɔ bho chi menyiy bechak ebhen bepú ndóŋ amɔt ne menyiy ébhen yi asíŋí. Ndu bákú nɔ, bábhíŋi chi ménémé amuɛt. ¹⁷Abhen ekɔŋ, těndu bāríŋí menyiy ebhen ambi ambi, sɔt ka mpok bé bekwéné bo abhen bápú bhɛere bebhé béké pɔkó bhe mándɔp chi bo abhen bábhíkí te kpirí. ¹⁸Ke dók ká ambi bego ndũ neriyi ane bāríŋi Yesu Kristo mmu achi Acha ne Mɔeme ywese, mándɔk ambi bégó ndu bébhak enyuné beríndu bhi bébhák ne bhe. Kenókó kém-bak ne yi néne, ne mpoknkem.

Ekáti

Jñn

ene mbi

Ntí ane Jñn ásíjǎ ekáti ene

1 Ekáti ene éřem éti Eyɔŋ ene echi te mpok ane bábhíkíře ghoko mmik. Séghók éti yi, séghó yi ne amík, séyíŋi yi, ne sétok yi ne amɔ. Eyɔŋ áchye Nepém. ²Nepém abhésí nyaka ne séghɔ yi, ne sérém éti yi. Séghàti bhe éti Nepém. Abhíkí bhɔŋ ngwenti ne achi nyaka ne Eta ke ábhesi ntá yesé. ³Séghàti bho éti mmũ ane séghó, ne séghók menyiŋ ebhen yi átɔŋó, bé be nkwo mámbɔŋ nechemémuet ne bhese. Ne, sayri sayri, nechemémuet enese enɔ nechi ne Eta ne Mýwi Yesu Kristo. ⁴Nchí siŋ be menyiŋ ebhen be manják amese anjwi pɔɔt.

Mandem achi Bediere

⁵Mbok ane Mýwi áchyé bhese be sén-gátí bhe achi be, “Mandem achi Bediere, ne ejuri epu ne yi wawak.” ⁶Mbák sérém be sébhɔŋ nebharémuet ne Mandem, ke sénkɔ nɔkɔ amem ejuri, nɔ sésè chi nsé, ne sepu koŋo tetep ane Mandem ákú séríŋí. ⁷Ke mbák sékɔ ndũ bediéré mbo enyu yímbɔŋ áchí Bediere sébhɔŋ nechemémuet ne bati. Ne manɔŋ Mýwi Yesu anso bhese amfere ndũ bebú menkem. ⁸Mbák séndém be sepu bɔ bebú, nɔ sérwò chi mmuet ne tetep apú amem bati yese. ⁹Mbák sénsu bebú bhese ntá Mandem, áfoŋori bhese, ne amfere besé bebú anti, ankũ sémbak pépép besí bhi. Yí apú nók bebhure bariɛp ami, ne ndiere enyiŋ ene echi chak ké yi ákũ. ¹⁰Mbák séndem be sébhíkíře kũ bebú wáwák, nɔ sésòt Mandem mbo nsense, ne nɔ Eyɔŋ eyi épú amem bati yese.

Kristo até besí Eta éti yese

2 Bóbhã, ntí ane mésiŋ be menyiŋ ebhen chi be ménkwák bhe báké kũ bebú. Ke mbák mmu akũ bebú, sébhɔŋ mmu amɔt ane até besí Etayese éti yese ne ánikmuet be yi amfoŋori bhese. Mmũ wu chi Yesu Kristo mmu achi chak besí Mandem. ²Yí ke achí akap ané ápòkɔ bebú bhese. Ne éti yi, Mandem áfɔŋori bebú bhese, ne puyé ndiere bebú ebhese, ke bebú bo mankem.

³Ne enyiŋ ene ékũ séndiŋi be serɔp chi bo abhen bářiŋi Mandem chi neku ane sékũ menyiŋ ebhen yi áyàŋ sénká. ⁴Mmu ane árém be, “Ndiŋí Mandem” ke yi kebháká kũ menyiŋ ebhen Mandem áyàŋ bo mankũ achí nsense ne tetep apu ne yi. ⁵Ke yé agha ane ábhùere Eyɔŋ Mandem, ekɔŋ Mandem ejwi yi anti pɔɔt. Eyɔ ke ékũ séndiŋi be sebhare mmuet ne yí. ⁶Mmu ane árém bé abhat mmuet ne Mandem, abhɔŋ bebhùere nepém eni mbo enyũ Yesu ákũ nyaka.

Ebhé esí ene echi ekɔ

⁷Abhen ekɔŋ, ebhé ene mésiŋ ntá yeka néne épú ebhé ekɔ. Chí nkúbhé ebhé ene bářiŋi te mpok ane bábhɔ bekoŋo Yesu. Ebhé éřé chi enyiŋ ene mánaŋ bághókó ne batú. ⁸Yé nɔ, nchí siŋ be éti ebhé ekɔ ene étɔŋ kpoŋoroŋ ndũ nepém Yesu ne ndũ nepém eneka, mbɔnyune ejuri éfuèt, ne bediéré ebhen tetep ménáj béghò.

⁹Mmũ ane árém be, “Nchí kɔ amem bediéré” ke ampap nɔkɔ nti manó, abhuét amem ejuri. ¹⁰Mmũ ane ákɔŋ bati, ákò amem bediéré. Ne yěnyiŋ épú bhak ndũ nepém eni ene ékway bekũ yi ankwen ndũ bebú. ¹¹Ke mmũ ane ápábhé mómáyi, achí amem ejuri ne ákò amem ejuri, keríŋi ebhak ené yi árɔŋ mbɔnyune ejuri ene yi achi amem éká yi achi mbo nnémámík

Ebhiki ri menyie ekɔŋ ne mmik

¹²Bɔ̃bha, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune Mandem afónórí bebú ebheka ɛ́ti Yesu Kristo. ¹³Bɔ́tá, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune báriŋi yi Mmu ánáŋ achi nyaka te mpok bábhíkíre ghoko mmik. Besak, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune mánu ne mbúmbu, kpaté bāsɔt awónem. ¹⁴Bɔ̃bha, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune bārɔp chi bo abhen báriŋi Eta. Bɔ́tá, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune báriŋi mmu ane ánáŋ achi nyaka te mpok mmik ábhíkíre bho. Besak, nchí siŋ ntá yeka mbɔnyune bábhɔŋ betanŋ ne Ɛyɔŋ Mandem echi amem bati ayeka, ne mánú ne mbúmbu bāsɔt awónem

¹⁵Báké nyie ekɔŋ ne mmik, ne yě chí menyíŋí mmik. Ekɔŋ Eta epu amem nti mmu ane ányie ekɔŋ ne mmik. ¹⁶Menyíŋ ebhen bo báfyè ngoŋo aré ndú béchyè bhɔ maŋák, ne menyíŋ ebhen amík ayese ákwèn are enkú sémbónŋ ekwak bebhɔŋ bhɔ, ne beyá menyíŋ ebhen békù bo abhen bábhónŋ bhɔ báyòŋmuet, bó menkem béfù chi ndú mmik bebú-ne. Bépú fu ná Eta. ¹⁷Ne mmiki ne áfuèrè fuèt ne menyíŋ ebhi ebhen bo máŋwaka bebhɔŋ. Ke mmu ane ákù menyíŋ ebhen Mandem áyànŋ bo mánkú, ábhak nepém mpoknkem.

Múmpap Kristo

¹⁸Bɔ̃bha, mmik arɔp chi kekɔt me-may. Báké ghokontik be séghati nyaka bhe be múmpap Kristo átwò. Yě chí néne, beyá bõmpap abhen Kristo mánaŋ bátwò. Ɛyɔ ékú bese séríŋi be mpok ane mmik ámay achi kekɔt. ¹⁹Bõmpap bhɔ báfù chi ndú nkɔ ywese. Ke bápú nyaka mbõŋ bõ-bhese. Mbõ báchí bõnkɔ ywese tetep, mbu bārɔp ne bhese. Ke báró bhese be émbák kponɔronŋ

be bápú ne bhese. ²⁰Ke mbák chi bhe, bápú enyu eyɔ, mbɔnyune Mmũ ane achi Nyájá "anéné bhe amík, ne be mankem báriŋi tetep Mandem. ²¹Mpú siŋ be be bábhíkí riŋi tetep. Nchí siŋ be chi ndú báriŋi tetep ne báriŋi be baraká nsé apu fu ndú tetep Mandem. ²²Sayri sayri, nséne chi agha? Chi mmu ane abhíkí ka be Yesu chi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto. Enyũ mmu wu ke achi múmpap Kristo. Ábhíkí noko Eta ne Mmɔ. ²³Mmũ ane ábhíkí ka be Mmɔ achi Mpeme ane Mandem áto apú kway bebhak mmu Eta. Ke mmũ ane árèm kponɔronŋ be Yesu achi Mmɔ Eta, abhɔŋ nebharémuet ne Eta. ²⁴Dš ká menyíŋ ebhen bághókó te nebhõnet mémbak amem bati yeka. Mbák mándó menyíŋ ebhen bághókó te nebhõnet mémbák amem bati ayeka, bápú rɔ bebhak ndú nebharémuet ne Mmɔ ne Eta. ²⁵Ne enyíŋ ené Kristo yímbɔŋ afyé bariep bechye bhese chi nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti?

²⁶Nsiŋ be menyíŋ ebhen be ménkú mándiŋi bõbhɔ nɔ báyan berwò bhe. ²⁷Ke Kristo achyé bhe Ɛfónó Bedyere Mmu achi ne bhe. Bábhíkí chep ye mmu ane ákway betɔŋ bhe menyíŋ ebhen bechi tetep. Ɛfónó Bedyere átoŋ bhe menyíŋ menkem ne yéntiki enyíŋ ene yi átoŋ bhe echi tetep. Nsé apu are. Nchí ghati ye bhe be, nkúbhé mbɔ enyũ Ɛfónó Bedyere átoŋ bhe, báké rɔ bebhak ndú nebharémuet ne Mmɔ.

²⁸Bɔ̃bha, báké rɔ bebhak ndú nebharémuet ne Mmɔ, be mpok ane yi ápètnsem fá amík, mámbónŋ maŋák begho yi, kebhɔŋ becháy ne ntíanwɔp besí bhi mpok yi átwò. ²⁹Báriŋi be yi achi chak besí Mandem. Bábhɔŋ ye beriŋi be yéntiki mmu ane ákù menyíŋ ebhen bechi chak besí Mandem achi mmó Mandem.

Ɛriŋ ene bŏ Mandem echi kekuri ne ene bŏ Satan

3 Ghó ká ndu Ɛtayese áre kɔŋ bhese. Akɔŋ bhese tontó kpát ábhíŋí bhese be bŏbhi, ne sechi bŏbhi tetep. Ntí ane bŏ mmik babhiki riŋi be sechi bŏ Mandem chi be bábhíki riŋi Mandem. ² Abhen ekɔŋ, séchí bŏ Mandem néne, yě nɔ, báb-híkíre tɔŋ bese enyu sébhàk mburé mpok Kristo ápètnsem. Enyiŋ ene séríŋí chi be mpok yi ábhèsi chɔŋ sémbak mbɔ yi mbɔnyune séghò enyu yi achi. ³ Ne yě agha ane ábhákánti be chɔŋ émfakari enyu eyɔ, ábhàre nti eni pépép mbɔ Kristo.

⁴ Yěntiki mmu ane ákù bebú, chi mmu ane ápú bhùere bebhé Mandem, ne békù bebú chí bekwen bebhùere bebhé Mandem. ⁵ Báriŋi be Yesu atwó nyaka fá amik chí befere bese ndù nepemé bebú, ne bebú bépú ne yí. ⁶ Yě mmu ane ábhat mmuet ne Kristo ke andak ambi beku bebú apú. Mmu ane ábhúét beku bebú átɔŋ be yi abhiki re ghɔ Yesu ne abhíki riŋi yi wáwák.

⁷ Bŏbha, báké rɔ yě mmu ándwó bhe. Mmu ane ákù menyiŋ ebhen bechi chak achi chak mbɔ Yesu. ⁸ Mmu ane árdɔŋ ambi beku bebú, chi mmu Satan, mbɔnyune Satan abho beku bebú te ndù nebhònet. Ntí ane Mmɔ Mandem átwó fá amik chi bechɔŋti betik Satan.

⁹ Mmù ane árdóbhé chi mmó Mandem, apú pere kù bebú mbɔnyune nepém Mandem nechi ne yi. Ne apú kwáy berɔŋ ambi beku bebú mbɔnyune Mandem ákú yi abhɔŋ nebhě nekɔ. ¹⁰ Ghó enyiŋ ene ékù séndíŋi bo abhen bachi bŏ Mandem ne abhen bachi bŏ Satan nɔ. Yě agha ane ápú kù menyiŋ ebhen bechi chak besí Mandem apú mmó Mandem. Echi enyumót ne mmù ane abhiki kɔŋ nti.

Bo Mandem babhɔŋ bekoŋ bati

¹¹ Enyiŋ ene bāghókó te nebhònet chi be sébhɔŋ bekoŋ bati. ¹² Séké bhak mbɔ Ken mmu achi nyaka mmó Satan, mbúmbù, ékù awáy mómayi Ábel. Awáy manɔ ndaká yí? Awáy manɔ mbɔnyune menyiŋ ebhen yi akù bebeb nyaka, ke ebhen manɔ bebhak chak besí Mandem. ¹³ Bŏma, éké bhak ye enyiŋí maknkay ntá yeka mbák bŏ mmik bápàp bhe. ¹⁴ Séríŋi be séfú ndù newú séchwe ndù nepém mbɔnyune sékɔŋ bati bŏnkwo. Mmù ane ábhiki kɔŋ nti múnkwɔ abhuét ndù newú. ¹⁵ Yěntiki mmu ane ápàp nti achí ngwayti bho. Ne báriŋi be nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti népú bhak ne ngwayti bho. ¹⁶ Enyiŋ ene ékù séndíŋí enyiŋ ene bábhíŋi be ekɔŋ chi nechye ane Yesu áchyé nepém eni éti yese. Ne bese nkwo sébhɔŋ beka, yě chi newú, éti bati. ¹⁷ Mbák mmu abhɔŋ menyiŋí mmik ke aghó nókó mómayi angwót nti ne yi, ná ekɔŋ Mandem ebhak yi anti? ¹⁸ Bŏbha, séndɔ berem chi ne eyɔŋnyu be sékɔŋ bati. Séntɔŋ tetep be sékɔŋ bati ndù menyiŋ ebhen sékà.

Ekɔŋ ene sébhóŋó ne bati efyě bhese nti besí Mandem

¹⁹ Ekɔŋ ene sébhóŋó ne bati ke ékwàk bhese babhɔŋ séndíŋi be séchi bŏ Mandem mmu achi tetep. Eyɔ éfyě bese nti ndù mpok ane sénikmuet ntá Mandem, ²⁰ Yě chí mpok ane bati yesé átàŋ bhese be séchí bŏ bebú, sépú bhɔŋ becháy besí Mandem mbɔnyune nkaysi Mandem achá ane achi amem bati yese ne yímbɔŋ aríŋi yěntiki enyiŋ. ²¹ Abhen ekɔŋ, mbák bati yese ápú ji bhese sépu bhɔŋ becháy besí Mandem mpok sénikmuet. ²² Ne áchyé bhese yěntiki enyiŋ ené sénikmuet be yi anchye bhese mbɔnyune sébhùre bebhé bhi ne sékù menyiŋ ebhen béchyé yi maŋák. ²³ Ne ebhé eyi chi be sénókó Yesu Kristo mmu achi Móywi

ne be sénkəŋ bati nkúbhé mbənyũ yi aghati bhese be senku. ²⁴Bō mankem abhen bábhəre bebhé Mandem chí bō abhén bábhəŋəŋ nebhərémmuet ne yi, yí abhəŋ nebhərémmuet ne bhə. Ne enyih ene étəŋ bhese be Mandem achi ne bhese chí Efóŋó yi mmu yi achye bhese.

Enyũ enyih ene éfũ ntá Efóŋó Mandem

4 Abhen ekəŋ, báké noko yěntiki Efóŋó, ke bábhəŋ bechak ene echi ansem enyih ene mmu árəm ndu beghə mbák chi Efóŋó Mandem mbənyune, baremé kepinti nsé báya fá amik. ²Enyih ene ékə mändihni mbák Efóŋó Mandem achi ne mmu chí be yě agha ane árəm kpoŋoroŋ be Yesu Kristo asət nyaka mmuet nkwəŋwaŋ atwə fá amik, Efóŋó Mandem achi ne yi. ³Ne yěntiki mmu ane ápú rəm kpóŋóŋəŋ be Yesu atwə nyaka fá amik mbə nkwəŋwaŋ, efóŋó ene ébhak ne yi epu fu ntá Mandem. Enyu mmu wu ábhəŋ chi efóŋó múmpap Kristo ane bəghəŋ nyaka be átwə fá amik, ne anəŋ achi fá amik néne.

⁴Ke bəbha, bächí bo Mandem, ne mənəŋ mənə ne baremé kepinti nsé básət awónem, mbənyune mmũ ane achi ne bhe ataŋ achá ane achi fá amik. ⁵Baremé kepinti nsé chí bō mmik ane. Ĕti yə ké bə bátəŋ menyih ebhen bechi chí nkaysi bō mmik ne bō mmik bəghəŋ bhə. ⁶Ké séchí bo Mandem ne yěntiki mmu ane árinhí Mandem əghəŋ enyih ene sétəŋ. Mmu ane apu mmũ Mandem apú ghok bhese. Enyu eyə ke sérinhi mbák Efóŋó Mandem mmu ákə bo mändihni tetep ane Mandem ke achi ne mmu, ne mbák efóŋó ene érwə bhə ke echi ne mmu.

Mandem akəŋ bese, ne sébhəŋ bekeŋ bati

⁷Abhen ekəŋ, séndək ambi bekeŋ bati mbənyune ekəŋ éfũ chi ntá Mandem. Ne mmu ane akəŋ bo achí mmó Mandem ne arinhí Mandem. ⁸Mmu ane abhiki

kəŋ bo, abhíkí rinhi Mandem mbənyune Mandem chi Mmũ ekəŋ. ⁹Mandem atəŋ ekəŋ ene yi ábhəŋəŋ ne bhese ndũ átó Njaŋa Mójwi fá amik be sémfúét ntá yi sémbəŋ nepém. ¹⁰Séngó ekəŋ ene mbəŋ ndu échí. Puyě be sekəŋ Mandem, ke chí bé Mandem akəŋ bhese kpát ató Mójwi mbə akap ane ápók bebhé bhese, be yi amfoŋori bhese. ¹¹Abhen ekəŋ, təndu Mandem akəŋ bhese tontó enyu ene, sébhəŋ bekeŋ bati nkwə. ¹²Yě mmu abhíkí re ghə Mandem ne amík. Ke mbák sénkəŋ bati, Mandem ábhak ne bhese ne ekəŋ eyi enjwi bhese anti pəət.

¹³Ne enyih ene ékə séndəŋí be séchi ne Mandem mpoknkem ne be yí achí ne bhese mpoknkem chí Efóŋó yi ene yi achye bhese. ¹⁴Séghəŋ ne amík, ne sérəm be Eta ato Mójwi Yesu fá amik mbə Mpeme yěntiki mmu. ¹⁵Yě agha ane árəm kpoŋoroŋ be Yesu chí Mmó Mandem, Mandem ábhəŋ nebhərémmuet ne yi, ne yí ábhəŋ nebhərémmuet ne Mandem. ¹⁶Besé babhəŋ sérinhi ye ne sénokó be Mandem akəŋ bhese tontó.

Mandem chí Mmũ ekəŋ, ne mmu ane ákəŋ bati ábhəŋ nebhərémmuet ne Mandem ne Mandem ábhatmmuet ne yí. ¹⁷Enyu ene sékway berinhí be ekəŋ Mandem ejwi bese anti pəət chí be nywəp Mandem átəŋ bo sepú bhəŋ becháy, mbənyune séchí mbə Mójwi ndũ nepém enesé fá amik. ¹⁸Becháy bəpú ndũ ekəŋ. Ekəŋ ene éjwí pəət éfere mmu becháy anti. Mmu ane becháy bechi yi anti áchəŋ chí ntemsi. Ne mmu ane ábhəŋəŋ becháy chí ane ekəŋ Mandem ebhíkí jwi yi anti pəət. ¹⁹Sebhəŋ ekəŋ amem bati mbənyune Mandem ayambi akəŋ bese. ²⁰Mbák mmu árəm be akəŋ Mandem ke ampap nti nkwə, nə mmũ wu achi nsense, mbənyune mbák mmu abhiki kəŋ nti nkwə ane yi ághə, ná yi ákway bekeŋ Mandem mmu yi apu ghə ne amík? ²¹Ne ebhé ene Mandem achye

bhese echi be mmu ane akɔŋ Mandem abhɔŋ bekɔŋ nti nkwā nkwɔ.

Mmu ane anoko be Yesu chi Kristo achi mmó Mandem

5 Yěntiki mmu ane ánókó be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò achi mmó Mandem. Ne yěntiki mmu ane ákɔŋ chi ákɔŋ móywi nkwó. ²Séřinji be sekɔŋ bɔ Mandem tetep mbák sékɔŋ Mandem ne mbák sébhũere bebhé bhi. ³Bekɔŋ Mandem chi bebhuere bebhé bhi. Ne bebhuere bebhé bhi puyě etanťi enyiŋ, ⁴mbɔnyune yěntiki mmu ane Mandem áchyé nepém neko ǎnù ne mmik ansɔre noko chi awónem. Ne enyiŋ ene ékú sɛnù sɛnsɔt awónem chí ndu sébhɔŋ neka be Yesu achí Kristo. ⁵Agha átàn ancha mmik? Chi ndiere mmu ane ánókó be Yesu chí Mmɔ Mandem.

Mbɔŋ Mandem achi ntísie ntá Yesu Kristo

⁶Né chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átò. Atwó fá amik, bájwíti yi ne manyiep. Étáré nókó manɔŋ mi arɔk amik. Ne Éfónó Bedyere achí ntísie be Yesu Kristo ǎrɛm chi tetep. ⁷Ene étɔŋ bé batísie abhen bárɛm bé Yesu chi Kristo báchí bárát. ⁸Batísye bho batí árát chi Éfónó Bedyere ne manyiep, ne manɔŋ, ne bárɛm chi enyiŋ émɔt. ⁹Mbák bakwǎŋwǎŋ bárɛm menyiŋ ebhen bɔ bǎřinji sɛnoko bho. Sébhɔŋ yé menoko enyiŋ ene Mandem ǎrɛm ɛti Móywi écha ene nkwá ǎrɛm mbɔnyune yi achi Mandem. Ne Mandem até ntísie ɛti Móywi. ¹⁰Échí ye be yě agha ane anoko Mmɔ Mandem, ǎřinji amem nti eni be enyiŋ ene Mandem areme ɛti Móywi echí tetep. Bɔ abhen bábhíkí noko bárɛm be Mandem ǎsè chi nsé mbɔnyune bɔ bábhíkí noko enyiŋ ene yi ǎrɛm ɛti Móywi. ¹¹Ne enyiŋ ene Mandem ǎrɛm ɛti Móywi chi be yí áchyé

bhese nepém enen nebhíki bhɔŋ ngwenti ne nepém enɔ néfù chi ntá Móywi. ¹²Échí ye be yě agha ane ábháré mmuɛt ne Mmɔ Mandem, ábhóŋ nepém enen nebhíki bhɔŋ ngwenti. Ne mmu ane abhíki bhat mmuɛt ne Mmɔ Mandem abhíki bhɔŋ nepém enɔ.

Beyɔŋó ngwenti

¹³Nsiŋ menyiŋ ebhen ntá yeka bo mǎnókó Mmɔ Mandem ndu beku mándinji be mánaŋ bǎbhɔŋ nepém enen nebhíki bhɔŋ ngwenti. ¹⁴Ne mpok sɛnikmuɛt sɛpú makati mbɔnyune séřinji be yěntiki mpok ane sɛnikmuɛt ɛti enyiŋ, áchyé bhese yɔ mbák enyiŋ ene séyàn ékɔ ndɔŋ amɔt ne nkaysi yi. ¹⁵Ne mbák serinji be sɛnikmuɛt yi ángók bhese, sébhɔŋ ye bérinji be yi anǎŋ áchyé bhese yěntiki enyiŋ ene sɛnikmuɛt be yi anchye bhese.

¹⁶Mbák mmu yweka áŋɔ nti mmú Mandem ndú ákà bebú ebhen bepɔ twɔ ne newú, ǎnikmuɛt ntá Mandem ne chɔŋ Mandem anchye mmú wu nepém. Bebú bechi ebhen bétwɔ ne newú, ke mbíkí rem be mmu ǎnikmuɛt ɛti mmu ane ákú enyú bebú ebho. ¹⁷Bekwéné menkem chí bebú. Ke bebú bechi ebhen bepɔ twɔ ne newú.

¹⁸Séřinji be mmu ane Mandem áchyé yi nepém neko apú pere kɔŋ beku bebú mbɔnyune Mmɔ Mandem achi ne yi ne ákɛm yi enyu ene Satan apu kway beku yi yěnyiŋ. ¹⁹Séřinji be sechi bɔ Mandem ke bɔ mmik mankem báchí amɔ mbúmbu. ²⁰Séřinji bé Mmɔ Mandem atwɔ anéné bati ayese amem be sɛndinji Mandem mmu achi tetep. Néne, sebhare mmuɛt ne Mandem mbo enyú sébháré mmuɛt ne Móywi Yesu Kristo. Yí aywintí kě achí Mandem tetep ne yí kě áchyé nepém enen nebhíki bhɔŋ ngwenti. ²¹Bǔbha, bǎké bhɔŋ yěnyiŋ beku ne bɔ mandem nsé.

*Ekáti***Jñn****ene ejwi bebay****Jñn àtò bakak ntá bo
abhen yi ásìnjí ekáti ene**

1 Me Jñn múnti bakoŋo Yesu amɔt ké nchí sijn ekáti ene. Nchí sijn ntá ye, wɔ máyese ane Mandem áyábhé ne ntá bɔbhe. Nkɔŋ be tetep, ne puyě chi me awánti ké nkóŋ bhe. Yěntiki mmu áchák ane árinji tetep Mandem akɔŋ be. ²Nkɔŋ be mbɔnyune besé séríjǐ tetep ane ábhák amem bati ayese ne abhak ne bese te ndũ neŋɔkómik enen nétwɔ. ³Mandem Eta ne Yesu Kristo mántɔŋ besé berĩndu, mángó bhesé ntínso, ne mánchye bhese kpák ndu sékòŋo tetep Mandem ne ndũ sébhòŋ ekɔŋ ne bati.

Sénkónó tetep sénkɔŋ bati

⁴Mbɔŋ nyaka beyă maŋák ndu betemeri mbɔk bɔbhe ne begho be bɔ bákòŋo tetep Mandem nkúbhé mbo enyũ Mandem Eta ághátí bese sénká. ⁵Máyese, nchí nikmuet be sénkɔŋ bati. Ene épú ebhé ekɔ. Méchyè wɔ chi nkúbhé ebhé ene séríjǐ te mpok sebho bekoŋo Yesu. ⁶Ne ekɔŋ ené tetep chi beku enyiŋ ene Mandem ághátí bhese senka. Ebhé Mandem érem be sénkɔŋ

bati nkúbhé mbo enyũ băghókó te nebhònet. ⁷Nchí rem nɔ mbɔnyune bɔ abhen bárwɔ bati bachi yěntiki ebhak. Bábhíkí ka be Yesu Kristo atwɔ nyaka fá amik mbo nkwaŋwaŋ. Enyũ mmũ wu achi mmu amɔt ndũ mpáy bho abhen bárwɔ bho, ne achi mũmpap Kristo. ⁸Sɔt yeka mpok bé báké ku betik ndéndem, kebhoŋ nsáy ndũ betik ebho. Sɔt ká mpok enyu ene bábhòŋ nsáy yeka nkem.

⁹Diŋí ká be yě agha ane ápú pere koŋo menyiŋ ebhen Kristo átɔŋó, ke àmàka nkaysi achák aré, apú bhat mmuet ne Mandem. Ke mmu ane árɔŋ ambi bekoŋo menyiŋ ebhen Kristo átɔŋó, Eta ábhák ne yi, Móywi nkwo ábhak ne yi. ¹⁰Étɔŋ ye be mbák mmu átwɔ ntá yeka ane átɔŋ menyiŋ ebhen bepɔ ndɔŋ amɔt ne ebhen Kristo átɔŋó, yě mmu yweka áké syepti mmũ wu amem eket eyi. Yě chí bekaka yi báké kaka. ¹¹Nchí rem nɔ mbɔnyune yěntiki mmu ane ákàka enyũ mmũ wu áchèm mmuet ne yí ndũ bebú ebhi.

Beyɔŋ ngwenti

¹²Mbɔŋ beyă menyiŋ bechak beghati bhe, ke mbíkí yaŋ befyɛ bhɔ menkem amem ekáti ene. Mbɔŋ nkaysi bétwɔ begho bhe be séndem kepí besí ne besí, bé maŋák amese anjwi pɔɔt.

¹³Bɔ mɔmayeka ane ngɔré ane Mandem áyábhé bátò bhe bakak nkwo.

*Ekáti***Jñn****ene ejwi berat****Jñn àtò bakak ntá mmu
ane yi ásíjǎ ekáti ene**

1 Me Jñn mǔnti bakojo Yesu ke nchí síj ekáti ene. Gáyɔs, nchí síj ntá ye, wɔ mmu nkɔ́jɔ́ tetep.

² Ane ekɔj, nchí nikmuet be ɔ́ké me, ne be yěntiki enyij embak sayri ne wɔ nkúbhé mbɔ enyú nepém ene mbɔ mmu Mandem nechi sayri. ³ Mbɔj beyǎ maɲák mpok ngókó enyij ene mbɔk bǔmayese ndú nnyén Yesu bátwɔ́ fá baghati bese. Bághátí bhese be wɔ ɔ́chí mmǔ tetep ndú mbi Mandem nkúbhé mbɔ enyu, sayri sayri, ɔ́kónó tetep. ⁴ Yi ékwày bechye me maɲák écha beghok be bǔbha bákòjɔ tetep Mandem?

**Eri bekwak bo abhen
bátòj Eyɔj Mandem**

⁵ Ane ekɔj, ɔ́kù betik Mandem erírí ndú ɔ́kém bǔnkwɔ eriri, sayri sayri, abhen bachi mankɔ. ⁶ Bághátí Nkwɔ Kristo abhen fá éti ekɔj eye ne berítí menyij ebhen ɔ́kú ntá yap. Mpok ane bɔ bárɔ berɔj ambi, chye bhɔ nekwak enen nékwáy ndú betik Mandem ebhen bo bákù. ⁷ Bákò chi beku betik Kristo. Éti yɔ bápú sɔt yě nekwak ntá bo abhen bábhíkí

riji Mandem. ⁸ Besé babhɔj sébhɔj ye bechye menyú bo bhɔ nekwak be sémbák bati bakǔ betik ne bhɔ ndu beghati bhɔ tetep Mandem.

Diyotrifis ne Demétriyɔs

⁹ Nsij barɔj ekáti ntá nkwɔ Kristo abhen awu, ke Diyotrifis mmu ákɔj bebhak mǔnti, abhíkí fyé ntí ndú enyij ene mérèm. ¹⁰ Mpok ntwɔ́ awu chɔj mbure ndak ane ne enyú yi áchɔjti nnyén ena besí bǔnkwɔ. Ébhíkí émay nɔ. Yímbɔj apú ka besyepti batí bǔnkwɔ ne ákàj te bo abhen báyaɲ bekù nɔ, ne abók bhɔ be mándɔ Nkwɔ Kristo.

¹¹ Ane ekɔj, ɔ́ké njɔkɔ ebéptí epij. Ijɔkɔ chí enyij ene érí. Mmǔ ane ákù berí chi mmu Mandem, ke mmu ane ákù bebá abhíkíre ghɔ Mandem. ¹² Yěntiki mmu ndú eká Mandem ǎrèm erírí éti Demétriyɔs. Yě chi nepém eni nétòj be akɔj tetep Mandem ne achi erítí mmu. Bárijí be enyij ene mérèm echi tetep.

Beyɔjɔ ngwenti

¹³ Mbɔj beyǎ menyij béghátí bhe, ke mbíkí yaɲ besij bɔ menkem amem ekáti ene. ¹⁴ Nnókó be nchí twɔ chɔj beghɔ bhe mandú mpok. Mpok yɔ, chɔj séndem kepí besí ne besí.

¹⁵ Kpák Mandem ámbak ne bhe. Mamure bhe mankem ndú nkwɔ Mandem abhen fá bátò wɔ bakak. Kaká yěntiki mmure wa ane achi ndú nkwɔ Mandem abhen awu.

Ekáti

Jud

1 Me Júd ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí mübetok Yesu Kristo ne nchí manɔ Jems.

Nchí siŋ ntá yeka bo abhen Mandem mmu achi Etayese abhíjí. Yí akɔŋ be ne ákú be Yesu ámbák Mbabheri yweka. ²Mandem ángó bhe ntínso, ánychye bhe kpák ne ekɔŋ eyi tontó tontó.

Batɔŋ nse

³Abhen ekɔŋ, ndu nchí yáŋ tontó besin be éti nepeme ane Mandem ápémé bhese mankem, ngó be mbɔŋ besin ngáti bhe be mánkém tetep ane Mbok Ndíndí be ambak mbo enyü báchyé yɔ ntá bo Mandem ndɔŋ amɔt ndak ámay. ⁴Nchí rem nɔ mbɔnyune mbɔk bo abhen bábhíki riŋi Mandem mánónne bachwe ndü nkwo yeka. Bɔ mánü beyibhiri Eyɔŋ Mandem éti beríndu ebhi ne bhese. Bákù nɔ ndu bárèm be Mandem áchyé bhese ngàngaŋ be senchwe ndü barak epúsí. Bábýàk Yesu Kristo ené yi ke achi Eta ntá yese ne yi aywínti ke ábhɔŋɔ bhese. Mánanŋ basin nyaka tentep be chɔŋ Mandem antemsi menyü böbhɔ.

⁵Yëndu bákú báriŋi menyin ebhen menkem ndɔŋ amɔt, nchí yáŋ betik be be Eta Mandem aféré nyaka bo Israel ámó bo Íjip ke bágháká nókó ambi, anaŋa abhen babhiki noko. ⁶Báké ghɔkɔntik be bɔángel abhen babhiki ka bebhak ndü bechɔk ebhen Mandem afyé bhɔ, asɔt nyaka bhɔ abhúré amem nepi enen négiri pyɔ ne ngem bekak, ne enyu eyɔ ke bábhak mpoknkem. Aré, mánòŋ te nywɔp negho enen Mandem átàn bhɔ. ⁷Báké ghɔkɔntik nkwo etɔk Sódóm ne ené Gomóra ne betɔk béchák ebhen békókósí nyaka ne bhɔ. Bo betɔk ebhɔ báchyé nyaka mmuet ndü barak epúsí

ne bepɔ baraká kebhuré áchák ane bakwãŋwãŋ babhiki bhɔŋ bekɔ. Bó nkwo bachi ndü esɔŋɔri amem ngó ane apu neme, ne eyɔ chí eriŋ ntá bo abhen bábhíki noko Mandem. ⁸Yé nɔ, echi enyü yɔ ne böbhen nkwo. Bághð kenó amík antifú eken kékù bɔ mámbýak betan ebhen Mandem ábhɔŋɔ amfáy yap. Bekoŋo kenó eko bárèm bebéptí menyin éti befóŋɔ ebhen bébhɔŋɔ betan amfay bho, mánkɔ nɔkɔ bepɔ barak epúsí. ⁹Ke yé chi mpok Máikel münti bɔángel ákém nyaka epúsí ne Satan éti mmu wap ane ábhɔŋɔ besɔt erene Moses, abhíki sɔt betan ndü mmuet yi bé ándem ebéptí enyiŋ ntá Satan. Arem nyaka chi be, “Mandem Acha ánji wɔ!” ¹⁰Ke böbhen bárèm bebéptí menyin éti yéntiki enyiŋ ene bɔ bábhíki jwimem. Báchí mbo nyábhi ené ébhíki bhɔŋ keboŋ, ne yéntiki enyiŋ ene ékó yó anti, ékú kɔ. Ne menyin ebhɔ ke béwày bhɔ. ¹¹Chɔŋ émbep ntá yap éntcha! Bákòŋo chi bayarékak Ken. Bákù nkwo bebéptí menyin ndü bebhɔŋ nsáy mbo Bálám ákù nyaka. Bágù mbɔnyune bátànntí ne Mandem mbo enyü Kóra akɔ nyaka, agú. ¹²Mpok báchèm menyie nenyié-ekɔŋ ne bati, bábhak mbo bakwap amen áchɔŋti nenyié. Bátwð mánchɔkɔ menyie ne menyü, mánkaysi nɔkɔ chi ndiere mmuet eyap. Bábhíki bhɔŋ ntánwɔp. Báchí mbo bekpɔkɔ nebhan enen mbúép ápɔkɔ amfay ke yé manyiep kefú are ánkwén. Báchí mbo menɔk ebhen bépú nyu kepem yé chi ndü mpok ane menɔk menyü kepem. Báchí mbo menɔk ebhen bághémé ne bakan ne bégú ndak ámay. ¹³Bɔ báchi mbo betanntí mpérényen amem manyu ngo ené égbògho émbay nɔkɔ gboo, gboo. Menyin ntianywɔp ebhen bɔ bákù bechi mbo efen ené mpérényen égbogho embay nɔkɔ angɔkɔnyén. Báchí mbo mambe mfay ane ábòŋoboŋ. Mandem abhúré ebhak ntá yap, ebhak ené égiri pyɔ. Aré ke bábhɔŋɔ bébhak ngwentí

ti. ¹⁴Énək mmu achi nyaka ndũ mk-pák bachĩmbi bhese tándrámət bebho amuet Adam anáj arem nyaka tembĩ ěti bõbhen be, “Acha átwò ne ngémtáy bǎngel Mandem. ¹⁵Átwò bekpət manyé bo mmik nkem, antemsi abhén bápú kũ menyiŋ mbɔ bo Mandem ěti bepepti menyiŋ ebhen bɔ bǎrəm ebúbũ ěti yi.” ¹⁶Bõbhen chi bo enywĩntĩ ne bákɔŋ beji bati. Bákòŋo chí bebéptĩ menyiŋ ebhen béfũ bɔ anti. Báchĩ bõ mpányu ne básot sérwɔrényu besot nɔkɔ menyiŋ ntá bho.

Dók ká ambi bekoŋo tetep Mandem

¹⁷Abhen ekɔŋ, ke mbák chi bhe, bǎke ghɔkɔntik menyiŋ ebhen bõnto Yesu Kristo Acha ywese bǎrémé tentep be bébhɔŋ béfákári. ¹⁸Bǎrəm nyaka ntá yeka be, “Ndũ manywɔbhé ngwenti mmik, chɔŋ bõ keyókó mámfú mánjɔkɔ nɔkɔ bhe. Ndũ nepém enap, bõ bákòŋo chí bebépti menyiŋ ebhen mmuet eyap é-tò bɔ mánkũ.” ¹⁹Bó ke bǎtwò ne ákóré nenti eneka. Menyiŋĩ mmik ke bébhɔŋɔ betaj ndũ nepém enap, puyé chi Éfóŋó Mandem. ²⁰Abhen ekɔŋ, ke mbák chi bhe, bǎbhɔŋ beku yěntikĩ enyiŋ ndu bekwak bati, be mǎngó ndũ menyiŋ ebhen

mǎnókó, ebhén béfú ntá mbɔŋ Mandem. Mpok mǎnikmuet dš ká Éfóŋó Bedyere ankwak bhe. ²¹Dók ká ambi bebhuere nepém eneka enyu ené étɔŋ be Mandem akɔŋ bhe, mǎndɔk ambi menoŋ bé Acha ywese Yesu Kristo ányché bhe nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti ěti ntĩnso eni.

²²Ghó ká ntĩnso ne bo abhen bachi ekak émɔt nefĩ, ekak émɔt anywɔp. ²³Sye ka abhénéfú feré ndũ ngó Satan, mǎmpeme bhɔ. Ghó ká bachak ntĩnso, ke mǎnsót mpok be bɔ báké chare bhe ne bebú bhap. Pap ka yě chi nden eyap ené mánó ne bepš menyiŋ ebhen máŋwaka, mánkũ nɔkɔ.

Bakak ámbák ne Mandem

²⁴Sénchíe ye bakak ntá Mandem. Yi ákway bekem be be báké kwén ansem. Chɔŋ yi anku bǎke nyóp mmuet, antwó ne bhe besí bhi. Aré, bǎghó kenókó eki, mǎmbak maŋák mpoknkem. ²⁵Sémbítĩ Mandem. Yi aywĩnti ke áchĩ Acha. Yĩ ke áfúéré ntá Yesu Kristo bépémé bese. Yi ke ábhɔŋɔ kenókó, ne keném, ne betaj, ne kefɔ kenkem, mpoknkem ane áfúéré ansem, ne néne, ngwenti ti. Amen.

Ekáti kenó

Jón

Menyiñ ebhén bechi amem ekáti-ne

1 Ekáti ene érem éti menyiñ ebhén bebhõñ be fakari mandú mpok. Mandem achyé nyaka Yesu Kristo menyiñ ebhõ be yi antõñ bõ ntá bõbetõk abhi. Yesu ató ye ángel aku mmõbetok aywi Jón arinjì bhõ. ²Jón até ntísie ndú Eyõñ Mandem, ne ndú menyiñ ebhen Yesu Kristo ákú yi arinjì. Asinj yéntiki enyiñ ene yi ághõ. ³Éri echa ntá mmũ-ne ápà ye eyõñ amfay beyõñ ebhén-ne bérèm éti menyiñ ebhen bebhõñ be fakari. Éri echa ntá bo abhen bátà batú beghok ndú bápà ye ekáti ene ne mámbure menyiñ abhen básinjì amem ekáti ene mbõnyune mpok ane menyiñ ebhen bebhõñ be fakari arõp chi kekwõt.

Jón átó bakak ntá beka bõnkwó Yesu tándrámt

⁴Mme Jón nchí siñ ekáti ene ntá beka bõnkwó tándrámt abhen báchí atú Esia. Mandem mmu achi néne, abhak té nyaka, ne átwõ ántõñ be berĩndu, anchye bhe kpák. Befõñó tándrámt ebhen bechi besí enokó kefõ Mandem méntõñ nkwo bhe berĩndu, ménchye be kpák. ⁵Ne Yesu Kristo mmu achi ntísie Mandem ane tetep ántõñ be berĩndu, anchye bhe kpák. Yi chí mmũ mbi ane áfú ndú newú, ne Mfõ bafõ mmik. Akõñ bhesé ne aféré bhese ndú bebú ne manõñ ami. ⁶Aku bese sém-bák bõbhi abhen yi achi Mfõ wap. Aku bé sém-bák bachiäkap ntá Etayi Mandem. Keném ne kefõ chí eki mpoknkem. Amen. ⁷Ghok ka, yi átwõ amem nebháj, ne

chõñ yéntiki mmu angõ yi ne amík. Ne yéntiki mmu ane áyéme yi ne nekõñ ághõ chõñ yi nkwo. Manerékeré bho ankem fá amik bádi chõñ kebho éti yi. Ébhõñ be fakari enyu eyõ. Amen. ⁸Acha Mandem Betañ Menkem ärèm be, “Me ke Nchi ku yéntiki enyiñ émbõ bebhak ne Me ke nchi ku yéntiki enyiñ entwõ ndú Ngwenti.” ^{**}Yi achí néne, achí té mpok mmik ábhíkí re bho, ne átwõ chõñ.

Jón aghó Yesu Kristo ne amík

⁹Mme Jón mómáyeaka, me mmũ amõt ndú nkwo bakoñõ Yesu ké nchí siñ ekáti ene. Nchí nsonñ amõt ne be ndú besõñõri ebhen séghõ, ne ndu Yesu achi Mfõ ywese ne ndú sechi kpirí ndú ekébhénti eyese. Nchí mükemõñ amem etõk nentinyén ené bábhññ be Pátmõs ndu nchi ghati bo Eyõñ Mandem ne nte ntísie ndú menyiñ ebhen Yesu ákú bo bárinjì. ¹⁰Ndú nywõb-hé neywémuet nemõt, ené Éfõñó Bedyere achi ne me, ngók eyõñ etañatñ ndú é-fú me ansem. Ébhák mbo eyõñõ mmba. ¹¹Ére rem be, “Sõt ekáti siñ yéntiki enyiñ ene jóghõ, ònto yo ntá bakwó bo Yesu tándrámt awu etõk Éfesõs, ne etõk Smína, ne etõk Pégamõm, ne etõk Tiatíra, ne etõk Sádís, ne etõk Filadélfia, ne etõk Laodísia.”

¹²Njibhiri ye mmuet ndu béghõ mmu ane eyõñ eyi étwõ ntá ya. Ngó menyiñ pú tándrámt ebhen bepõkõ berõñõ mkpak. ¹³Ne néntí menyiñ erõñõ bhõ, ngó mmũfú. Abhak mbo Mmu ane áfú ntá Mandem. Abhõñ *éwet amuet ene éghaka yi te ndú memĩ-bekak. Agwõt mgbat nkuet ane bágghókó ne pú ambeápak. ¹⁴Emenénti yi ebhak pépépép mbo etõkõ-fiõñ. Ntí ywi ábhák enyumõt. Amík ayi ábhák mbo ngó ane ádú. ¹⁵Bekak ebhi bebhak mbo *brõns ane básõñõ ne etañtí

§1:6 Amen ndu Kénayñ chi “Émbák nõ”.

**1:8 Ndú eyõñ Griik chi Alfa ne Omega. Alfa chi enyiñjì mbi ndú basinjì Griik. Omega ke achoko nnet ndú basinjì Griik. Ghõ nkwo 21.6 ne 22.13.

ngó ndu béfére ményíjí ménkem aré. Eyoŋ eyi ébhak mbo ewaré tutunyén. ¹⁶Akém mambe tándrámtó ne awónem aywi. Akparenja nsem épáy ane áchap are fú yi anyu, ne besí bhi bere ghóo mbo mmok ane ngósí.

¹⁷Mpok ngó yi, nkwén beka ebhi nkáy mbo ngú. Ke yi anyaja awónem aywi me amuet arem be, “Óké chay, Mme ké nchí Ambi ne Ansem.” ^{††18}Mme ké nchí mmu ane achi nepém. Ngú nyaka, ke ghó, nchí nepém mpoknkem. Ne mbõŋ betaj ndu beku bawú mambak nepém, ne mbõŋ efiŋí ndu ménéne etókó bawú. ¹⁹Síŋ ye yéntiki enyíŋ ene óghó, ebhén béchí, ne ebhen bébhõŋó béfákari ansem mpok. ²⁰Mbák chi enyíŋ bhésé bhésé ene eyíŋi mambe tándrámtó ane óghó ndú awónem awa ne menyíŋ gol tándrámtó ebhen bépòko berõŋó, diŋí bé mambe tándrámtó chí bõángel tándrámtó abhen bábhàbheri beka bõnkwo tándrámtó. Ne menyíŋ ebhen bépòko berõŋó tándrámtó chí beká bõnkwo tándrámtó bho.

Ekáti ené Yesu átó ntá eka bõnkwo ene etók Éfesós

2 Yesu aghati Jón be, “Síŋ ekáti-ne tó ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwo abhen etók Éfesós. Síŋ, ku bó mándíŋí bé beyõŋ ebhen béfú ntá mmu ane ákémé mambe tándrámtó ndú awónem aywi, ne ákò néntí menyíŋ pú tándrámtó ebhén bépòko berõŋo.”

²Yesu arók ambi béréem be, “Ndíŋí betik ebheka, ndíŋí nsõŋtí ane mánèp ndu betik, ne ndíŋí ndú bâte kpirí ndu ekébhénti. Ndíŋí be bápú chye mbi ntá bõ babúabú. Ke mãmó bo abhen bárèem be bachi bõnto ené bápú, ne bāgho be bápú bõ tetep. ³Ndíŋí be bâte kpirí ne ekébhénti ne bākà besõŋori ebhen bāghò èti ya keppop beku nò. ⁴Ke enyíŋ èmót echí ne bhe ené mbíkí kõŋ. Ekõŋ ené

mbi ené bábhõŋo nyaka ne me epet epu. ⁵Tik ye ka enyíŋ ene ékú bākwené ansem, mántík nsem ndú bebú ebheka mãm-pet mánkú nòko berítí betik ebhen bākú nyaka. Mbák épú nò, chõŋ ntwó ntá yeka mféré enyíŋ eyeka ene épòko berõŋo ndú nebhuet ane yo echí. ⁶Ke nchí kaka bhe ndú enyíŋ èmót. Bápap menyíŋ ebhen bakoŋó Níkolás bākú nkúbhé mbõnyu mpábhé bho.

⁷“Mmú ane ábhõŋó batú ángók enyíŋ ene Éfõŋó Mandem árèm ntá beka bo Kristo. Yéntiki mmu ane ánú ásóré awónem, nchí chye yi mbi be anyie kepem ekén enok ene échyè nepém. Yó echí amem *nebhuet maŋák Mandem.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bõnkwo abhen etók Smáyna

⁸Yesu arók ambi bégháti Jón be, “Síŋ ekáti ene to ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwo abhen etók Smína. Síŋ ku bó mándíŋí bé beyõŋ ebhen béfú ntá Mmú ane achi nebhõnet ne ngwentí, yí mmú ágú nyaka ke apetnsem ndú nepém.” ⁹Yesu arók ambi berem be, “Ndíŋí besõŋori ne kechep ekeka. Ke ndú baraká Mandem bábhõŋ beyá menyíŋ. Ndíŋí bebéptí menyíŋ ebhen bõ bárèem èti yeka. Bõbhó chí bo abhen bárèem be báchi bo Israel ene bápú. Báchi chí nkwo Satan. ¹⁰Báké cháŋ besõŋori ebhen bétwò be ambi. Ghok ka, mfo befõŋó bebúbèbú áku chõŋ mámfye mbok ayeka ekerékèkõŋ ndu memó bhe. Ne chõŋ mãmboŋ esõŋori ndú manywop byó. Ke bóŋ ka neka te ndú newú. Ne chõŋ mãmboŋ nepém enen nebhiki bhoŋ ngwentí mbo nta kenóko mbõnyune mánú bāsót awónem.

¹¹“Mmu ane ábhõŋó batú, ángók enyíŋ ene Éfõŋó Mandem árèm ntá beka bõnkwo. Mmu ane ánú ásóré awónem, newú enen nejwi apay nepú tók yi.”

^{††1:17} Me ke Nchí “Ambi ne Ansem”: Echi enyíŋ èmót ne “Alfa ne Oméga”.

**Ekáti ene Yesu ató ntá bõnkwo
abhen etok Pegamum**

¹² Yesu arok ambi bégháti Jón be, “Sínj ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwo abhen etok Pégamom. Sínj ku bó mándínj bé beyon ebhen béfú ntá mmu ane ábhónj akparenja nsem epay ane ácháp.” ¹³ Yesu arok ambi berem be, “Ndínj nebhuet ane báchí are. Chí nebhuet ane enokó kefo Satan echi! Bäte kpirí ne me ne bábhíkí bhot besiki nti ne me yé chí ndú mpok ane báwáy Antipas mmu achi nyaka ntísie wa ane ághàti nyaka bó tetep Mandem ne nti nemot. Báwáy yi nenti eneka ndú nebhuet ane Satan áchókó. ¹⁴ Ke mpäy menyij bechi ne bhe ebhén mbíkí køj. Mbok yeka bákõño menyij ebhen Bálam átõjõ. Bálam átõj nyaka Bálak enyü yí akway beku bo Israel mánkwen ndú bebú, ne be mányíé nenyíé enen bayere bachye mbo akap ntá bõmandem nsé, ne mánkü nõkõ barak epusi. ¹⁵ Enyumot ke échí bé mbok yeka nkwo báte kpirí ndú menyij ebhen bakoño Nikolas bátõj, [¶]beku bo mankwen ndú nkúbhé bebú ebhen. ¹⁶ Ndu echi nõ, tik ká nsem ndú bebú ebheka. Mbák épú nõ, chõj ntwo ntá yeka mandú mpok, nsot akparenja nsem epay wu nõ áfù me anyu ne ácháp, nnu ne bho. ¹⁷ Mmü ane ábhõjõ batú ángók enyij ene Éfõjõ Mandem árèm ntá beka bõnkwo. Mmü ane ánú asot awõnem, chõj nchyé yi nenyíé enen bábhij be mána, enen bábhésé amfay. Ne chõj nchyé yí ntay nkwo enen nechí pépép, enén básínj nnyén nekõ aré. Yé mmu abhíkí riñj nnyén nekõ eno, ebhiki fuet chi mmu ane báchyé yi nõ.”

**Ekáti ene Yesu ató ntá
bõnkwo abhen etok Tiatíra**

¹⁸ Yesu arok ambi beghati Jón be, “Sínj ekáti ene ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwo abhen etok Tiatíra. Sínj ku bó mándínj bé beyon ebhen chi beyonj Mmõ Mandem mmü amík ayi ápé chuuu mbo nérí-ngó, bekak ebhi méngõ nõkõ ñwanñwanñwan mbo brõns ane básõjõ ne etanjí ngó báféré ményínj aré.

¹⁹ “Ndínj betik ebheka, ndinj ekõj eyeka ne enyü básíkí nti ne me. Ndínj enyü bákwaik bati ne ndú báté ne ekébhénti. Ne ndínj bé betik ebhén bákü néne béchá ebhén mbi. ²⁰ Ke enyij echi ne bhe ené mbíkí køj. Bè bårõ ngõré ane bábhij be Jésebel ambak nenti eneká. Yí ábhínj mmuet eyi be ndemeképinti ne átõj andwo nõkõ bó betok abha be mánkü nõkõ barak epusi ne be mányie nõkõ nenyíé enén báyééré báchyé mbo akap ntá mandem nsé. ²¹ Nchyé yí mpok be ántíkñsem ndú bebú ebhi, ke abhíkí ka betikñsem ndú barak epúsí yi. ²² Ghók ká, chõj ntemsi yí ne neme, ne mbák bo abhen bákwen berwop ne yi bábhíkí tikñsem ndú bebéptí barak ayi, chõj nku bó mámbõj beyá esõjõri. ²³ Chõj nsot newú nsak bo abhen bákõño menyij ebhen yi átõj. Ne chõj beká bõnkwo mankem mándinj bé Mme ké nchí chak nkaysi bo ne batí yap, ne chõj ñkap yéntiki mmu ayeka békõjõ ebhi betik. ²⁴ Ke mbák chí be nkwo achak amem etok Tiatíra abhen bábhíkí te kákátí ndú menyij ebhén Jésebel átõj, be bho bábhíkí ghok menyij ebhen mbok bó bábhij be barak Satan ane áré bhese, nchí ghati bhe be, mpú chye be yé ntu áchák. ²⁵ Ndiere enyij émot ke nchí ghati bhe. Tè ká kpirí ndú menyij ebhen mánókó kpáte mëmpetnsem. ²⁶ Mmü ane ánú ásóré awõnem,

¶2:15 Echi mbo be nkwo Nikolaus bátõj nyaka nkúbhé menyü menyij ebhen Bálam átõjõ.

ne árdᵛj ambi beku menyij ebhen ndeme te ndu ngwenti, chᵛj nchyé yi betañ amfay bᵛ betákwó mmik,²⁷ nkubhe mbo enyu Etaya áchyé me betañ amfäy yap, chᵛj yí ankém kefo amfay yap ne enákwó kefo ene baghoko ne ese awᵛ. Anchákwoti bho mbo enyu báðᵛp etᵛ ntᵛp amik éñchákwoti.²⁸ Chᵛj nchyé yi nembe enen neyinywᵛp ndu betᵛj be anu asᵛ awónem.²⁹ Mmu ane ábhᵛjᵛ batú ángók enyij ené Efᵛjᵛ Mandem ághàti beka böñkwᵛ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá eka böñkwᵛ abhen eták Sádis

3 Yesu arák ambi beghati Jón be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri böñkwᵛ abhen eták Sádis. Sij ku bo mandij be beyᵛjᵛ ebhen befú ntá mmu ane ábhᵛjᵛ befᵛjᵛ Mandem tándrámtᵛ ne mambe tándrámtᵛ. ‘Ndíj betik ebheka. Bábhᵛjᵛ erítí nnyén besí bho be báchí nepém, ené báchi bawú.² Njemé ká mámfyé betañ be mandu betañ ane árdᵛbhé áké kpíkí émay mángú. Nchí rem nᵛ mbᵛnyune ngᵛ be betik ebheka bébhíkí jwi pᵛot besí Mandem mmu métòk.³ Tik ye ka menyij ebhen bághókó ne báköjᵛ. Tik ká nsem ndü bebú ebheka, ne kᵛj ká menyij ebhen bághókᵛ. Mbák bábhíkí neme, chᵛj ntwᵛ ntá yeka mbo ngép, ne bapu riñi mpok ane métwᵛ.⁴ Ke mbák bᵛ bábhuet ndü nkᵛ yeka awu eták Sádis abhen bábhíkí nyᵛp nkú eyap ne bakwap. Chᵛj bo mánkᵛ ne me ne nden pépép amuet, mbᵛnyune bákway bo abhen bákᵛ ne me.⁵ Mmu ane ánú asᵛ awónem báfyé yí éwet pépép amuet, ne mpú fere nnyén eni ndü ekáti nepém. Chᵛj ndem besí Etaya ne bᵛángel be yi achi mmu wa.⁶ Mmu ane ábhᵛjᵛ batu ángók enyij ene Efᵛjᵛ Mandem ághàti beká böñkwᵛ.”

Ekáti ené Yesu ató ntá böñkwᵛ abhen eták Filadélfia

⁷ Yesu arák ambi bégháti Jón be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri böñkwᵛ abhen eták Filadélfia. Sij kú bo mándíj be beyᵛjᵛ ebhen befú ntá mmu ane achi Nyánjá, mmü tetep, yí mmu ákémé efij Mfᵛ Debhít. Mpok yi ánéne yᵛ mmu apu kway betyep, ne mpok yi atyebhe, yᵛ mmu apú kwáy ménéne.”

⁸ Yesu arák ambi berem be, “Ndíj betik ebheka. Ghók ká, nnéné mbñnywᵛp ndᵛ fúú ntá yeka ané yᵛ mmu apú kway betyep. Ndíj be bábhᵛjᵛ chi mandú betañ, Yᵛ nᵛ, báköjᵛ eyᵛjᵛ eya ne bábhíkí bue me.⁹ Ke mbák chí böñkwᵛ bakojo Satan abhen bárēm be báchí bo Israel ené bápú ke básè chi nsé, chᵛj nkᵛ bᵛ mántwᵛ mántep mánén besí ebheka ne nkᵛ bo mándij be nkᵛj be.¹⁰ Mbák chi bhe, bábhúré eyᵛjᵛ eya, bārók ambi bete kpirí ndü ekébhénti. Eti yᵛ, chᵛj mbak ne bhe be báké chwe ndü esᵛjᵛri ené étwᵛ memᵛ bo abhen báchi fá amik mankem.¹¹ Métwᵛ mandú mpok. Tᵛ ká kpirí ndü menyij ebhen bábhᵛjᵛ be yᵛ mmu áké fᵛjᵛ nta kenókᵛ yeka ané átdᵛj be mánu básᵛ awónem.¹² Mmu ane ánú áᵛᵛ awónem, chᵛj ntep yi mbo ekwap amem ekerákap Mandem Mmu mé-tòk, yí kefú are wáwák. Ne chᵛj nsij nnyén Mandem ne nnyén eták Mandem yi amuet. Eták eyᵛ chi Yerúsalem ane nkᵛ ane áfú amfay ntá Mandem átwᵛ fá amik. Chᵛj nsij nnyén nekᵛ ena nkᵛj yi amuet.¹³ Mmu ane ábhᵛjᵛ batú ángók enyij ene Efᵛjᵛ Mandem ághàti beká böñkwᵛ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá böñkwᵛ abhen eták Laodísia

¹⁴ Yesu arák ambi beghati Jón be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri böñkwᵛ abhen eták Laodísia. Sij ku bo mandij be beyᵛjᵛ ebhen befú ntá mmu

ane bábhǎji be ‘Amen.’ Yi achi mmũ tetep ne Ntísie ane tetep. Mandem afuēt chi nta yi ke ághoko menyij menkem.”¹⁵ Yesu arák ambi berem be, “Ndíjǎi betik ebheka. Báchí mbó manyiep amen ásóti, sój be kesoj, kwen be kekwen! Eri be mámbák mbó manyiep bakwen, mbák épú nɔ, mbó manyiep basoj. ¹⁶Těndu bachí mbó manyiep amen ásóti, kwen be kekwen, sój be kesoj, choj mpá be mferé anyu wa. ¹⁷Yěntiki mmu yweka ářem be, ‘Nchí mǎnkáp, mbǔj beyǎ menyij. Mbíkí chep yěnyij.’ Ke be bábhǎkí riŋi be báchi ndũ ekwet. Báchí bo abhen mmu ábhǔjǔ begħo be ntínso, bachí bachébhébhho, bachí manemamík, bachí bebhó bewó. ¹⁸Nchí nie ye bhe be mǎntwo ntá ya mǎnkú pú ane básǔjǔ ango bafere ménij menkem aré bé mámbák bǔ bakáp tetep. Twó ká ku nden pépép mǎmfyé amuēt bé mǎnkúti bebhó bewo ebheka ebhen béchye bhe ntíánwǔp. Twó ka, mǎnku babhé mǎmfye amík be mǎnkway begħo mban tetep.

¹⁹“Nchí nyure bo abhen nkǔjǔ, nchyé bho ntemsi. Fié ye ka betaj beku menyij ebhen bechi chak, mantik nsem ndũ bebú ebheka. ²⁰Ghók ká, nchí ambinywǔp téé nchí dep. Mbák mmú aghok eyoj eya ánéne mbinywǔp choj nchwe anywǔp, nnyié nenyié ne yi. ²¹Mmu ane ánu ánsǔt awǔnem, choj nchyé yí betaj be anchǔko ne me ndũ enǔkǔ kefo eya, nkúbhé mbó enyũ membǔjǔ nnú, nsot awǔnem, nchǔko ne etayá ndũ enǔkǔ kefo eyi. ²²Mmu ane ábhǔjǔ batú, ángók enyij ene Efójo Mandem ághàti bákwo bo Kristo.”

Jǎn aghó enǔkǔ kefo Mfay

4 Awu áfúéré nǔkǔ, njijǎi ngó mbinywǔp ane achi fúú amfay. Ne mpet ngók eyojǔ mbi ene nnáj nyaka ngoko ndũ éghàti me menyij ne eyoj mbó ené mmbá. Ngók ndũ yǔ éřem ntá ya

be, “Twó wen amfay, ne chój ntǔj wo menyij ebhen choj befakari.” ²Témte wu, Efójo Bedyere atwó abhak ne me. Ngó enǔkǔ kefo amfay. Mmũ abhak aré chǔko. ³Mmuēt mmũ wu are kǔt ŋwanǔwanǔj mbó batay ane bábhǎji be jáspa ne kanélian. “Mbanǔátamfoj átee ághabheri enǔkǔ kefo eyo ánkǔt noko mbó ntay émeral. ⁴Menǔk kefo esá nsem menwi békáp enǔkǔ kefo eyo. Bǔbatí esa nsem anwi báchǔko ndũ menǔkǔ kefo. Yěntiki mmu wap abhak ne nkú pépép amuēt, ne ntǔ-kefo anti ane bághókó ne pú. ⁵Mmyamyaj are fú ndũ enǔkǔ kefo. Nebu nkwo nére remti, nefaj ansay noko. Berǔjǔ tándramǔt bebhak ambi enǔkǔ kefo méndu noko mbó *sesay. Berǔjǔ bho chí befójo Mandem tándramǔt. ⁶Enyij ébhák besí enǔkǔ kefo mbó manyu. Éngo noko mbó glas ane áŋajari.

Menyij ménwi ebhen bechi nepém bétéé bekáp enǔkǔ kefo, enyu ene émǔt echi ambi, émǔt ansem, echák ebhé awǔnem, enéfú ebhe awógho. Menyij ebho bébhǔjǔ beyǎ amík ambi ne ansem. ⁷Enyij ene ambi ebhak mbó nkɔ, ene ékǔjo ebhak mbó nném mpǔj. Enyij ene éjwi bérát ebhǔjǔ besí mbó nkwanǔj, ne ene ejwi menwi ebhak mbó ebhǔko ene éře amfay. ⁸Ndũ menyij menwi ebhen bechi nepém, yěntiki émǔt ébhǔjǔ bebhap betándat. Yěntiki ebhap ébhák ne amík fúúú, ané amfay bebhap, ne ané amem bebhap. Báre kway nekwáy beti ne ngósi keywémuēt be,

“Nyájǎ, nyájǎ, nyájǎ chi Eta Mandem Betaj Menkem
yi mmu achi nyaka, ne achi, ne átwǔ choj!”

⁹Ne yěntiki mpok ane menyij ebho bébǔti ne béchye kenókó ne bakak ntá yi mmu achi chǔko ndũ enǔkǔ kefo, yi mmu achi nepém mpoknkem, ¹⁰bǔbati esa nsem manwi bǔré kwen besí mmu ane

[¶]4:3 Jaspá abhǔjǔ nkwo mmuēt táko. Ne kanélian chí ntay chú. Yó ankem ághò tontó.

achi ndü enókó kefo mánychye nókó yi mmu achi nepém mpoknkem kenókó, ne mánguebhe nókó ntá-kefo eyap amík besí enókó kefo mánkway nókó be, ¹¹“Acha ne Mandem mmu sétòk, wó ke ókwáy mmu ane bo bábhónó berem be betañ ebhe beyä becha mánychye wó kenókó ne bakak éti betañ ebhe, mbonyune wó ke óghókó menyij menkem ne chí békónjo nkaysi ye ke óghoko bhó ne bechi.”

Mónkwómén asót Ekáti Mandem anene

5 Ngó nkwo ekáti nénép ndü awónem mmu ane achókó ndu enókó kefo. Basíj abhak yéntiki ebhak amem ne ansem ekáti. Báfyé bébháné anyü ekáti ndü bepók tándrámt, baghaḡa. ²Ne ngó etañti ángel Mandem ndu árèm ne eyoḡ etañataḡ be, “Agha ákway befere ébháné ené, anene ekáti ene?” ³Yé mmu, yé chí ane achi amfay ne Mandem ne yé chí ane áchí amík ne yé chí ane achi etókó bawú kekway ménéne yó. Yé mmu kekway bépay enyij ene básíj amem. ⁴Ndi beyä kebho mbonyune bábhíkí gho yé mmu ane ákwáy ménéne ekáti nénép eyo, ne yé chí bepay basíj amen achi aré. ⁵Münti amót ndu bóbati esa nsem manwi aghati me be, “Képere di! Yiḡí mmú ane bábhìḡi be Nkú Nneréket ane bo Yúdah, Nném ebhárémó Mfó Debhít. Anu asót awónem. Abhoḡ ngāngañ bebhakari bébháné tándrámt ánéne ekáti neneḡ.”

⁶Mpok eyo, ngó Mónkwómén téé nenti enókó kefo ne menyij menwi ebhen bechi nepém. Mónkwómén abhak ndü nkwo bóbati. Ebhak mbo be mánaḡ baway nyaka yi. Abhónḡ babhaḡ tándrámt ne amík tándrámt. Amík ayi tándrámt chí befónjó Mandem tándrámt ebhén bátó mbankem amík.

⁷Arók ntá mmu ane áchí ndü enókó kefo asót ekáti nénép eyo nó echi ndü

awónem ayi. ⁸Ásóré nókó ekáti, menyij menwi ne bóbati esá nsem anwi, bák-wén besí Mónkwómén. Yéntiki mmu wap akém nekíḡ ne bekwop ebhen baghoko ne pú. Bekwobhe ebho béjwí ne insens. Insens wu atee ndü nenikímuet bo Mandem. ⁹Menyij ebho ne bóbati bare kway nekwáy neko be, “Wó ke ókwáy besót ekáti nénép ómbakari bébháné mbonyune báwáy nyaka wó ne manoḡ ame amen árónḡ amík ke ókú bo ne mo be mámbák bo Mandem. Óku no ntá yéntiki manérékere bho, ne bó yéntiki eyoḡótók, ne bó yéntiki etók, ne yéntiki nkwo bho. ¹⁰Óku bho be mándop chí bo abhen óchí mfo wap, ne bo abhen báchiákap ntá Mandem mmu bese sétòk. Ne choḡ bó mámbak bafó ntá bo fá amík.”

¹¹Njiḡi ye, ngó ndü ngémtáy boángel bate bakabhe enókó kefo ne menyij ebhen bechi nepém, ne bóbati. Ngók beyoḡ ebhap. ¹²Ngók ndü bo bákway ne eyoḡ etañataḡ be
“Mónkwómén ane báwáy nyaka,
akwáy mmu ane bo bárèḡ éti yi be,
yí ke ábhónó betañ menkem.
yi ke ábhónó menyij menkem
yi ke ábhónó neriḡíndak nenkem
yi ke ábhónó kefo kenkem.
yi ke bo babhoḡ bechye kenókó, ne mámbiti
yi ke ábhónó beyä menwop!”

¹³Ne ngók ndü yéntiki enyij ene echi amfay, ne ebhen amík, ne ebhen etókó bawú, ne ebhen amem manyu, bo menkem bere kway be, “Sémbítí mmu ane achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén. Sénchíe bo kenókó. Kefó kenkem kechi chí ntá yap. Bo ke babhoḡ betañ mpoknkem!” ¹⁴Menyij menwi ebhen bechi nepém berem be, “Amen!” Ne bóbati bákwen amík bare chye kenókó ntá mmu ane achi ndü enókó kefo ne ntá Mónkwómén.

Mónkwómén abho bébhákári bébháné ndü ekáti

6 Ngó ndü Mónkwómén áféré etabhé bebhane émot ndü betap tándramot ebhen ekáti nénép. Ngók ndü enyiñ émot ndu ebhen menwi éśáy mbo nefañ be, “Twó!”² Ngó mpwǎndǎk ane pépép ne mmü ane ákò yo. Mmu wu abhak ne nküet awó. Báchyé yi nta kefó. Afa arók ndu bépet menu besot awónem.

³ Mpok Mónkwómén áféré ébháné ené ejwi bepáy, ngók ndü enyiñ ene ejwi bepáy ndu ebhen menwi éřem be, “Twó!”

⁴ Mpwǎndǎk achák afú ye ndü nebhüet enókó kefó. Are pe chuuu. Báchyé mmu ane ákò yó betañ ndu beferé kpák ámik be bö mámbó beway batí. Ne báchyé yi eremé akparenja.

⁵ Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi berat, ngók ndü enyiñ ene ejwi berat éřem be, “Twó!” Njññ ngó mpwǎndǎk pyó. Mmu ane ákò yo abhak ne *érúmé awó. ⁶ Ngók enyiñ mbo eywñ ndu éfú nénti menyñ ebhen bechi nepém menwi. Eywñ eyó ere rem be, “Nkáp betik ebhen nywǎp nemot ákway beku nkóbhé nchwi enwi. Ne nkúbhé nkáp wu ánkway béku chi nkóp enyü nchwi ane abhákí tañ esie byo ne epay. Ke báké chǎñti bawet ne mmem.”

⁷ Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi menwi, ngók ndu enyiñ ene ejwi menwi éřem be, “Twó!” ⁸ Ngó ye mpwǎndǎk ane achi bëmm ne nnyén mmü ane ákò yo nébhak be Newú, ne Etókó Bawú enkoño nõko yi ansem. Báchyé Newú ne Etókó Bawú betañ be mánsot nenu, ne nsay, ne eghorí neme, ne nnya mbëmbe ene fá mmik mángwáy bo abhen bachi ndü ebhókómik émot ndu bebhókó mmik menkem menwi.

⁹ Mónkwómén anene ébháné ené ejwi betay, ngó anten éfémé akap Mandem befóño bo abhen baway nyaka. Bawáy bho mbonyune bághàti bho Eywñ Mandem ne ntí nemot. ¹⁰ Ngók ndü befóño ebho bébik ne eywñ etañatañ be, “Mandem Acha, wó mmu óchí nyájá, óbhak tetep, chǎñ éntat ná ke óntañ bö mmik abhen bawáy bhese, ónkeme kémbé?” ¹¹ Báchyé ye yéntiki mmu wap éwet ene pépép ne bághàti bo be mandók ambi beywemüet mandú kpate mpáy batí bakü betik ne batí bö nkwo abhen bö mmik babhǎño beway mbo bho ankwáy.

¹² Mpok Mónkwómén ánéné etabhé serwo ene ejwi etandat, njññ, ngó eremé nenyíkisi mmik. Mmok arǎp pyó mbo nden nekwesé. Ntañ arǎp mbo manõñ.

¹³ Mambe áre fú amfay ánkwenti nõko amik mbo kepeménok eken kékwènti amik mpok mbúép atañatañ áfòk ne enem. ¹⁴ Nebu nénémsi mbo ekáti nenep ene bápét báféré. Yéntiki njie afa ndü nebhüet ane yo achi, ne yéntiki mmik ane achi nenti nnyén afa ndü nebhüet ane yo achi. ¹⁵ Bafó mmik ne maném bho, ne bö-batí batemé nenu, ne bö bakáp, ne betañtí bho, ne yéntiki mmu achák, yé chí abhen bachí basem, ne yé chí abhen bapu basem, bábúé bábhése amem bõbasem, §§ketárábhé ndü njie egho. ¹⁶ Báre bhese aré mámbññ nõko njie ne yéntiki setárébhé be, “Kwén ká kuti bese bé séke gho besí mmu ane achi chókó ndü enókó kefó ne be ntemsi Mónkwómén aké bhak ne bhese. ¹⁷ Eremé nywǎp enen Mandem ne Mónkwómén bátõñ bebènti ebhap néghaka. Agha ákway bete?”

Báfyé bo Mandem berñ amüet

7 Awu áfúéré nõkó, ngó böángel manwi téé ndü amó-mmik anwi, máñchere nõko babhúép anwi be ake fok antwo

§§6:15 Basem: Chi mbok ané achi amik, sayri, sayri, ndü njie. Chí mbok ané áchí antené njie mbo móket. Mbák babhoko ayo áya, bábhññ bé “Basem”.

yě chi amik, ne yě chi ndũ manyu, ne yě chi ndũ menok. ²Ngó ye ángel achák ndũ áfú atú ane mmok áfú anko noko amfay. Akém enyij ene básòt befyé beriñ amuet bo Mandem mmu achi nepém. Ángel wu asáy abhiñi bǎngel manwi abhen Mandem achye betañ be máncòñti mmik ne bomanu. ³Aghati bho be, “Báké chòñti mmik, báké chòñti bomanu ne báké chòñti menok kpáte sémfyé eriñ Mandem aywese nefó yěntiki nkubetik aywi.” ⁴Ngók ye ndũ mmu ághàti me mpáy bho abhen báfyé eriñ Mandem nefó yěntiki mmu wap. Bábhak nkwo bho besa tándramòt nsem manwi abhen báfù ndũ maneréket Israel byo ne apay ankem. ⁵Ndũ bǎ mankem, nka byo ne apay bafu ndũ nneréket Júda, nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Rúben, nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Gad. ⁶Nká byo ne epay bafu ndũ nneréket Asha, nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Náftali, nka byo ne epay ndũ nneréket Manáse. ⁷Nká byo ne epay bafu ndu nneréket Símiòn, nka byo ne epay ndu nneréket Lévi, nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Isáka. ⁸Nká byó ne epay bafu ndũ nneréket Sébulòn, nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Joséf, ne nka byo ne epay bafu ndũ nneréket Benjamin.

Jǎn aghò ngémtay bǎ ne nden pépép amuet

⁹Awu áfúéré nókó, ngó ngémtay bo abhen yě mmu apu kway bepáy. Báfú ndũ yěntiki etok ne ndũ yěntiki nnerékeré bho. Báfú ndũ yěntiki nkwo bho, ne ndũ bǎ yěntiki eyòñtók. Bábhak téé besí enokó kefo Mandem ne besí Mǎnkwómén, ne nden pépép amuet ne bewòamanj amò. ¹⁰Báre bik ne eyòñ etañatañ be, “Mandem aywese mmu achi ndu enokó kefo ne Mǎnkwómén ke bápémé bhese!”

¹¹Bǎngel mankem batée bakap enokó kefo ne bǎbati bho ne menyij ebhen bechi nepém menwi bho. Bákwen amik besí enokó kefo báre chye Mandem kenókó, ¹²mandeme noko be, “Amen! Eri bǎ mándem mpoknkem be Mandem aywese ke ábhòñj betañ. Achi ndiñindak ne abhòñj kefo kenkem. Senchyé yi bakak, senchyé yi kenókó, sémbiti yi. Abhòñj beyá menwòp!” Amen.

¹³Múnti amot arem ye ntá ya be, “Ntiki bho né ne bewet pépép amuet? Báfú fá?” ¹⁴Ndem ntá yi be, “Eta, wo ke úriñi.” Arem ntá ya be, “Chí bǎ abhen bafú ndũ ereme esòñjori, báso nkú eyap ndũ manòñ Mǎnkwómén ne báku yó eròp pépép. ¹⁵Éti yo ké bó báté besí enokó kefo Mandem ne báchyè yi kenókó amem eket eyi beti ne ngósí. Ne yí mmu achi ndũ enokó kefo ábhák chòñ ekuti eyap. ¹⁶Chòñ nsay apú pere nu bho, manyiep kepere kwak bho, mmok kepere kway besòñ bǎ amuet, ne yěnyij echak kepere kway besòñ bǎ amuet, ¹⁷mbònyune Mǎnkwómén mmu achi kekwo ne enokó kefo ábhàbheri bho. Áròñ ne bho ndũ babhokó nyén ane manyiep ami áchyè nepém. Ne chòñ Mandem antese bǎ babhese mankem amik.”

Mǎnkwómén aféré ébháné ene ejwi tándramòt

8 Mpok Mǎnkwómén aféré ébháné ene ejwi tándramòt, mbanj akwen aròp nyímí nyímí nyímí amfay ndũ ebhók neñokó nywòp emòt. ²Ngó ye bǎngel tándramòt abhen bachi besí Mandem. Báchyé bho mbá tándramòt. ³Ángel achak atwò atee kekwo éfémé akap ne mǎnchan pú ane básòñ insens amem awó. Báchyé bho insens *be yi anchem ne nenikámuet bo Mandem mankem, amfay éfémé akap ene pú besí enokó kefo.

*8:3 Insens: Enyij ene éśòñj enchye noko erítí eriep.

⁴Mǎngo ane áfù ndǔ insens awó ángel are kó nebhuet Mandem áhí ne beyǎǎǎ nenikǎmuet bo Mandem. ⁵Ángel wu asǎt mǎnchǎn pú wu, afyé ngo amem ane áfú ndǔ éfémé akap, amese amik. Nebu nebhó beremti, nefañ ansay nǎkǎ tontó, miámianǎ ankǎt nǎkǎ, mmik anyikisi nǎkǎ.

Mmbá

⁶Bǎngel abhen tándrámtǎt bǎtǎnti ye mmuet befe mmbá eyap tándrámtǎt.

⁷Ángel ané mbi afe mmbá yi. Témté wu, amanjá nebu achem ne ngó ne manǎǎ, bere kwénti amik. Ebhǎkǎmik émtǎ ndu berat éśǎǎǎ. Ndǔ menǎk amǎt ndǔ baru arat áśǎǎǎ, ne tákǎ nkem nkwo asǎǎǎ.

⁸Ángel ané ajwi bapay afe ayi mmbá. Ne básǎt enyǎǎ ene echi mbo njie ngo, ené édù mbo ngó, mǎmése amem manyu. Ebhǎkǎ manyu émtǎ ndǔ berat éyǎbhíri erǎp chi manǎǎ manǎǎ. ⁹Ne ndu amǎt ndǔ barǔ nnya ene echi anyén arat éǎú enkem. Ne béyǎǎǎ bachwi ane áhí anyén, ndu amǎt ndǔ baru arat áhǎǎǎ.

¹⁰Ángel ane ájwǎ bǎrát, afe ayi mmbá, ne eremé nembe néfú amfay, néngǎǎ nǎkǎ mbo sesay. Néfú nékwén amem ndǔ manyén amǎt ndu árát. Nékwén nkwo ndǔ bebhak ebhen manyiep ǎnyǎy amik. ¹¹Nnyén nembe enǎ chi Ánen. Ndu amǎt ndǔ yǎntiki barǔ nyén arat árǎbhé nenenén. Ne beyǎ bo bagu éti manyiebhé mǎ mbo nyune ǎnèn nyaka tontó.

¹²Ángel ane ájwǎ manwi afe ayi mmbá ne ebhǎkǎ mmok émtǎ ndu berat, erǎp chi pyǎǎ. Ebhǎkǎ ntaǎ émtǎ ndǔ berat erǎp chi pyǎǎ. Ndǔ amǎt ndǔ barǔ mambe arat árǎp chi pyǎǎǎ. Ebhǎkǎ nywǎp émtǎ ndǔ berat éǎp chi pyǎǎ. Ébhak enyumǎt ne ebhǎkǎ beti émtǎ. ¹³Njǎǎǎ ye ngó ndǔ ebhǎkǎ éré te amfǎy nebu, émbiki nǎkǎ ne eyǎǎ etǎǎatǎǎ be, “Chǎǎ émbep encha! Chǎǎ émbep encha! Chǎǎ émbep encha ntá

bo abhen bachi awu amik! Bǎngel abhén bǎrǎbhé bǎrát báfe eyap mmbá!”

9Ángel ane ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nembe ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchye nembe enǎ éfǎǎǎ ménéne nnyǔ nepi enen nebhǎkǎ bhǎǎ ngwenti. ²Anene nnyǔ nepi enǎ. Mǎngo are fú are tontó mbo mǎngo ane áfú ndǔ nepi enen ngó ádu are. Mǎngo wu akútí mmok, mbǎǎ arǎbhe giri giri pyǎǎ. ³Ngémtay éfú ye ndu mǎngo wu, ejwi amik. Báchye yǎ betǎǎ betie bho mbo ngá-neghay. ⁴Bághátǎ ngémtay eyǎ be eke chǎǎǎ tákǎ, ne yǎ chí menǎk, ne yǎntiki enyǎǎ ene égǎ amik, ne be ényché esǎǎǎ chí ntá bo abhen erǎǎ Mandem epu bhǎ nefó. ⁵Bǎrǎ be yǎ ényok bǎbhǎ ndǔ batǎǎ atay, ke be báké chye ngémtay betǎǎ beway yǎ mmu. Esǎǎǎ ené ngémtay ébhǎǎǎ béchye bo ebhak mbo bebe ebhen mmu ábhǎǎ mpok ngá-neghay ánem yǎ. ⁶Mpok yǎ, chǎǎ bo mǎnǎǎ newú, ke bǎpú ghǎ nǎ. Mámǎǎǎ newú, ke newú némbue bhǎ.

⁷Ngémtay eyǎ ebhak mbo mpǎǎǎndik ene batǎǎ berǎǎ ebhǎnenu ne yǎ. Yǎntiki ngémtǎy abhǎǎ enyǎǎ anti mbo nta kefǎ ane bághǎkǎ ne pú. Besǎ ebhap bebhak mbo ebhen nkwǎǎǎǎ. ⁸Emenénti yap ébhák mbo ene baghǎré, ne ámén ayap abhak mbo ane nkǎ. ⁹Ngémtay ébhǎǎ enyǎǎ ambeápak mbo ndé-nenu ane bághǎkǎ ne ese, ndu bekuti mbeápak ne ewat ene éfú ndǔ bebhap ebhap ebhak mbo beremti ebhen béfú ndu békǎrǎk ebhen mpǎǎǎndik ené érǎǎ ebhǎnenu ntiet ntiet. ¹⁰Baghǎ ayap are tie bho mbo ngá-neghay. Ne betǎǎ ebhen yǎ ébhǎǎǎ beku bǎ mangok bebe ndǔ batǎǎ atay bere fu ndǔ baghǎ yap. ¹¹Mfǎ wap chí ángel ane ákémé nepi enén nebhǎkǎ bhǎǎ ngwenti. Nnyén eni ndǔ eyǎǎ bo Israel chí Abádǎn, ne ndǔ eyǎǎ Grik chí Apóliǎn, nǎ chí “Nchǎǎǎǎ menyǎǎ.”

¹²Éreme esǎǎǎ ené mbi éfúét. Ghǎ kǎ, béchák bépǎy bétwǎ.

¹³Ángel ane ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók eyɔɔ ene éfú ndũ bati éfémé akap pú besí Mandem. ¹⁴Eyɔɔ eyɔ ére rem ntá ángel ane ajwi bátándát mmu ákémé mbá awɔ be, “Dǝ bɔángel manwi abhen bágwǝré awu nepak nyén-negho enén bábhini be Yúfretis mámfú mándǝk!” ¹⁵Bákánári ye bɔángel manwi bho bé mámfá mándǝk mángwáy mmũ amɔt ndũ yéntiki bo bati arat. Bábhure nyaka bɔ aré menoɔ neɔkɔ nywɔp enɔ, ndũ nkúbhé nywɔp enɔ, ndũ ntaɔ wu, ne ndũ mmíé enɔ. ¹⁶Ngó batemé nenu abhen bákɔ ne mpɔɔndik. Mmũfu aghati me mpǝy yap. Bábhak bɔ milión besa byó (200, 000, 000). ¹⁷Ndũ kenó amík antifu, ngó mpɔɔndik ne bǝ abhen bákɔ yɔ. Báfyé ndé-nenu ené bágǝkó ne esé ndu bekuti mbeápak eyap. Ndé nenu eyɔ ebhak chuu mbo ngó, ébhák mbo nkwo-bhé nebu, ébhák nkwo mmuet sekok sekok. Batí mpɔɔndik abhak mbo bati nku. Ngó ne mǝngo ne *eriebhé sǝlfo, †éré fu mpɔɔndik eyɔ anyu. ¹⁸Beghori ebho berat, nɔ chi, ngó, ne mǝngo, ne eriebhé sǝlfo, bǝfú anyũ mpɔɔndik béwáy mmu amɔt ndũ yéntiki bǝ bati arat. ¹⁹Betaɔ abhen mpɔɔndik eyɔ bǝfú nyaka chi ndũ manyu yap ne ndũ baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbo nnyó. Ábhɔɔn batí. Ne baghó yɔ ke yɔ éñem nyaka bo enchye nɔkɔ bho esɔɔri.

²⁰Bakwǝɔwan abhen bebéptí menyin ebho bébhíki way, ketíksem ndũ menyin ebhen bɔ bágǝkó ne amo. Bó kerɔ bechye kenókó ntá befóɔ bebúbebu, ne ntá bɔmandem nsé abhen bɔ babhɔɔ bágǝkó ne pú, ne abhen bágǝkó ne silbha, ne abhen bágǝkó ne bróns, ne abhen bágǝkó ne batay, ne abhen bágǝkó ne menok, ne bɔmandem nsé bho bápú gho mban, bápú ghok mban, ne bapu kɔ! ²¹Bǝbho ketíksem yé chí ndũ neway bho awap ne yé chi

ndũ baraká njo ayap ne barak épusi ayap, ne yé chi ndũ aghap awap.

Ángel asɔt mǝkati nénép achák

10 Awu áfúéré nókó, ngó etaɔtí ángel achak ndu áfú amfay ásèp amik. Nebhán nékáp yi. Mban táfoɔ abhak amfáy ntí ywi. Besí ebhi méngɔ nɔkɔ mbo mmok, ne bekak ebhi mbo bekwabhé ngó. ²Mǝkati nénép ane mánéné abhak yi awɔ. Atee ekak awónem eyi ndũ manyu, atee ené awǝghɔ ebhi. ³Abik ne eyɔɔ etaɔtaɔ ené échí mbo ené nku ane ábik. Ábíki nókó, nefan asáy ndɔɔ tándramɔt. ⁴Nefan asay nɔkɔ ndɔɔ tándramɔt, nde yan besin enyini ene nefan árémé. Ke ngók eyɔɔ ene éfú amfay ndu éghati me be, “ǝké ku yé mmu ándini enyini ene nefan ásáy ndɔɔ tándramɔt arem. Késin yɔ.”

⁵Ángel ane ngó ndu atee ne ekak émɔt ndũ manyu, ekak echak ebhi, asá awónem ywi amfay. ⁶Ayiki ndũ nnyén mmu ane achi nepém mpoknkem, mmu ane ághókó mfáy ne mmik ne yéntiki enyini ene echi amfay ne ene echi amik, aghoko manyu ne yéntiki enyini ene echi amem. Ayiki arem be, “Mpok bepet bechɔɔti apu! ⁷Ke mpok ángel ane ajwi bɔángel tándramɔt áfè chɔɔ ayi mmbá, nkaysi Mandem ane áchí bhésé bhésé áfu kpoɔroɔ, nkúbhé mbo enyũ yi ághati nyaka baremé kepinti bhi.”

⁸Eyɔɔ ené éfú amfay, ené nnán ngókó epet eghati ye me be, “Dǝk sɔt mǝkati nénép ane achi fuu awɔ ángel ane achi téé ne ekak émɔt ndũ manyu, ekak echak ebhi.”

⁹Ndɔk ntá ángel wu, ngati yi be an-chye me mǝkati nénép wu. Aghati me bé, “Sɔt yó nyié. Chɔɔ émbak wɔ anyu mbo bawéré betu, ke amem menyie éndɔbhe nenenén!” ¹⁰Nsɔt ye mǝkati nénép wu awɔ ángel nyié. Éré nyinti me anyu mbo bawéré betu. Ke nnyié nókó, ékú menie

†9:17 Sǝlfo: Enyini ene básɔt begħoko ekém ne yɔ.

ebha béróðhe nenenén. ¹¹ Bággháti ye me be, “Óðhón bépét berem nkaysi Mandem ane áyíñi beyá bho, ne beyá betok, ne beyá beyonótok, ne beyá bafó.”

Mandem ató baremé kepinti bati apay

11 Awu áfúéré nókó, báchye me enókó njenti ne bágghati me be, “Dók yenti ekerákap Mandem, ónjenti efeme-akap, ómpay bo abhen báchye Mandem kenókó are. ² Ke kényenti senta ekerákap. Dó nebhuet wu, mbonyune báro yi ambak ntá bó abhen bábhíki rinji Mandem. Ne chón bóbhó mánjati etok Mandem ³ne betan ndú batan besa bepays nsem apay. ³ Chón nchye betan ntá batísie bha bapay, mámbak ne nden ákpá amuet, nto bho be mandok mangati bo ntó ena, ndú manywop (1, 260) nka amot ne besay byo ne arat.”

⁴ Batisye abhen bapay ke báchi téé besí Mandem mmü mmik nkem achi yi awó. Bó báchi menok ólif bepays ne menok ebhen bépoko berónó bepays. ⁵ Mbák bömpap abhap báyan beku bho enyinj, ngó áfu bho anyu ámen bho. Enyu eyo ke báway ye agha ane áyan beku bho ebéptí enyinj. ⁶ Bó abhen bati apay bábhón betan bekem manyiep be ake kwen ndú manywop ankem ane bo bágghati bó menyinj ebhen Mandem afyé bho anti. Babhón betan beku manyiep andop chi manon. Ne bábhón betan bechye bó mmik menyü bebéptí menyinj menkem.

⁷ Mánán mánáná bégháti bó menyinj ebhen Mandem áyan bo mangati bho, nnya mbúmbu ane áfu ndú nepi enen nebhiki bhón ngwenti ánu ne bho ansot awónem, angway bho. ⁸ Berene ebhap mémbak gæpti gæpti ndú nkongó egho ene bágó nyaka Acha wap ndú ekotákátí aré. Bábhini yo ndú kémbúep be, “Sódom”, mbák épú nó, mambini be, “Íjip.” ⁹ Chón bó mmik mankem, ne maneréket

ankem, ne bó beyonótok menkem, ne bó betok menkem mántwo mámpok berené bawú bho ndú manywop arat ne ebhok, keka mámbémé bho. ¹⁰ Chón bó mmik mámbón beyá manák, mánto bati akap ne mányie epa mbonyune baremé kepinti bho bati apay báchye nyaka bho beyá esonori. ¹¹ Ke éfúéré nókó manywop arat ne ebhok Mandem áku éyu eyi ene échye nepém échwé bho amuet. Bápetssem ndú nepém, báteté. Beyá becháy békem bo mankem abhen bágghó bho. ¹² Baremé kepinti bho bati apay bágghok ye eyon etanatan ene éfu amfay érem ntá yap be, “Twó ká wen amfay!” Baré ron amfay amem ekpokó nebhon, bömpap abhap bate mámpoko nokó bhó. ¹³ Nkúbhé mpok eyo, erémé nenyikisimik ékwén, ne eket émot ndú yéntiki beket byo amem nném etok, ébáy mmuet amik. Nká bho tándramot bágu ndú nenyikisimik eno. Bécháy békém abhen bábhíki gu. Baré chye kenókó ntá Mandem mmu achi amfay.

¹⁴ Erem esonori ené éjwi bépays éfuet. Ghó ká, ené ejwi berat étwo mandú mpok.

Ángel ane ajwi bati tándramot afe aywi mmbá

¹⁵ Awu áfúéré nókó, ángel ane ajwi bati tándramot afe aywi mmbá. Ngók betantí beyon amfay, méndeme nokó be, “Mandem Acha aywese ke ábhónó betan bekem mmik nkem néne mbo Mfo mpoknkem. Yí ke ákém mmik néne ne Mpeme yi afyé nyaka bariep be áto.” ¹⁶ Bóbati esa nsem manwi abhen báchi chókó besí Mandem ndú menokó kefo bákwen amik báchye Mandem kenókó ¹⁷ mándeme nokó be, “Mandem Betan Menkem, Acha, wo mmu óchí echón, obhak nyaka, séchye wo bakak ndu ósóre betan ebhe, ne wombón onáná óbhó

³11:2 Etok Mandem: Chi Yerúsalem.

bekem mmik mbo Mfo. ¹⁸Bõ abhen báb-hiki riñi wõ bábè nyaka nti ne wõ. Ke mpok akway ane ðtõñ bho ebhe bebenti. Mpok akway ane ðtãñ bo abhen bagú. Mpok akway ane ðkap bõ betok bhe, ðnkap baremé kepñti ne bõbhe mankem, ðnkap bo abhen báchyè wõ kenókó, yè chi ndéndeme bho, yè chi manem bho, mpok akway ane ðnaña ne bo abhen báway bati fá amik.”

¹⁹Mánéne ye ekerákap Mandem ené échí amfay. Ngó ekubhé nku amem. Myamyañ áre kõt. Nebu nére remti, nefañ ansay nõkõ. Nenyikisí mmik negho nékwén. Amaná nebu áre kwenti tontó.

Jón aghó ngoré amot ne nnya mbúmbu

12 Awu áfúéré nõkó, ngó eremé erinjí maknkay ene ébhésí amfay. Ébhak chí ngoré ane afyé mmok amuet mbo nkú. Ntañ ábhák anten bekak ebhi, ne nta kefo ane áchí yi anti abhõñ mambe byo ne apay. ²Asene ne menie, ambiki nõkõ ndü ándõñsi ne beyã bebe.

³Eriñí maknkay echak ébhésí amfay. Ngó ereme nnya mbúmbu ane ápe chuuu ne batí tándramot, ne babhañ byo. Yèntiki ntí ábhõñ aywi mõnta kefo. ⁴Ngó ywi áyá ndü mambe amot ndü baru arat ámése amik. Ate besí ngoré wu nõ ándõñsi, ánoñ nõkõ menyie mmõ ane yi ándõñsi bebhe.

⁵Abhé móbakanem ane ábhõñõ bekem bõ yèntiki etok mbo Mfo ne enokó kefo eyi ene bág'hókó ne ese awõ. Báfõñõ mõwu témté bárak ne yi ntá Mandem besí enokó kefo eyi. ⁶Ngoré abué arak amem baso, nebhuet ane Mandem atonñti ntá yi be máne yi are ndü manywop nka amot ne.

⁷Nenu nékwén amfay. Máykel ne bõángel abhen bachi anten yi báre nu ne nnya mbúmbu ne bõángel abhen bákõñõ yi. ⁸Ke Máykel ne abhi bõángel básot awónem amfáy yap, bõ kepere bhõñ nebhuet amfay.

⁹Básot ye etañtí nnya mbúmbu ne bõángel abhen bachi anten yi báfemeri amik. Bábhññi nnyó ane te nyaka yõ be Mfo befõñõ bebúbèbè, ne nnyén eni nechak be Satan, ndu yi achi mmu árwõ bõ mmik.

¹⁰Awu áfúéré nõkó, ngók eyõñ etañtatañ amfay. Ére rem be, “Néne, Mandem aywese apémé bõbhi. Chõñ ambak Mfo bõbhi, ankem bõ ne betañ ebhi. Néne, chõñ Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto ambõñ betañ amfáy mmik nkem, mbõnyune mánañ basot mmu ane ábhare nõkõ bõmayese barak amuet besí Mandem beti ne ngósí, báfemeri fá amik. ¹¹Befuet ndü manõñ Mõnkwomén ne ndü Mbok Ndíndí ane baghati bho, bõmayese mánu ne yi basot awónem. Báka nyaka bechye nepém enap nkwo. ¹²Ndu echi nõ, mfáy, bõñ ye mañák. Bè mankem abhen bãchi amfay, bõñ ká mañák! Ke mbák chi mmik ne manyu, eyak echí ne bhe mbõnyune Mfo befõñõ bebúbèbè asepa atwo ntá yeka ne beyã echók mbõnyune yi arinjí be mpok ayi arõp chi kekwo!” ¹³Mpok nnya mbúmbu ághó be básot yi báfemeri amik, abho bekoñõ ngoré ane ábhé móbakanem anet. ¹⁴Ke báchyé ngoré wu bebhap bepay ebhén nném ebhõkõ be yi ándé, ámbúé nnya mbúmbu andak amem baso, ndü nebhuet ane báb'hõñõ mene yi ndü mamié arat ne ebhõk ndü nebhuet ane nnya mbúmbu apu kway beku yi yènyin. ¹⁵Nnyó áre gboko manyiep anyu amen achi mbo nnyén bé némpókó yi mbo eghori manyiep. ¹⁶Ke mmik akwak yi. Begháré bífú aré menyu nnyén enen néfù anyü nnyó. ¹⁷Nnya mbúmbu ábé yé nti ne ngoré wu. Arak menu ne bõbhi ne bebharé bõbhi. Bõbhi bho chi bo abhen báb'hùre bebhé Mandem, ne báte batísie ndü menyin ebhen Yesu ákú bo bariñi. ¹⁸Nnyó áte ye ndü ésiép, angõkõ manyu ánoñ nõkõ aré.

Nnya mbúmbu afú amem Manyu

13 Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbúmbu ndu áfù amem manyu. Abhón bati tándramót ne babhañ byo ne bñntá-kefó byo ndu babhañ ayi. Yéntiki ntí ywi ábhón nnyén enen nérém ebúbu éti Mandem. ²Nnya yó abhak mbo mbé. Bayarékek ayi ábhak mbo ane nnya mbúmbu ane bábhññi be béé. Nnyu yi ábhák mbo ane nká. Nnya mbúmbu achye nnya yó betañ ebhi ne enókó kefó eyi ne betañ ebhen yi ábhónó. ³Ntí nnya yó ámót ábhón erem ebhé efuet ene étñ be báchye nyaka yó efuet ene ekway beway yó ke efuet ére égú. Bó mmik mankem bábhák maknkay, babho begnok chi nnya yó. ⁴Bo béré chye nnya mbúmbu kenókó mbónyune yó achyé betañ ebhi ntá nnya mbémbé yó. Báre chye kenókó ntá nnya mbémbé mándeme nókó be, “Agha áchí mbo nnya mbémbé ne? Agha ákway menu ne yó?”

⁵Báchyé yó mbi bépanyu ne bérem ebúbu éti Mandem. Báchyé yó mbi bebhñ betañ amfay bo ndú batañ besa bepáy nsem apay. ⁶Abho bérémb bebep-tí menyññ éti Mandem, ne éti nnyén Mandem ne éti bo abhen bachi amfay. ⁷Ne báchye yó mbi be ánu ne bo Mandem ánsót awónem. Ne báchye yó betañ amfay yéntiki nneréket bho ankem fá amik, ne amfáy bo Mandem, ne amfáy bó yéntiki eyónótók ne amfáy bó yéntiki etók. ⁸Chñ bó mmik mankem máchye yó kenókó, nò chi bo abhen bábhiki siñ manyén ayap amem ekátí nepém te mpok mmik ábhíki re bho. Ekátí yó chi ené Mónkwómén mmu bawáy nyaka.

⁹Mmu ane ábhónó batú ángók!
¹⁰Mmu ane Mandem árémé be mánkém yi, chñ mánkem. Mmu ane áwày bho ne akparenja, chñ mángwáy yi ne akparenja. Ndu echi nò, bo Mandem

babhñ bétéé kpirí ne mándók nókó chi ambi ndú neka enap ne Yesu.

¹¹Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbúmbu achák ndú áfù amik. Abhón babhañ apay mbo Mónkwómén ne eyón eyi ébhák mbo ene nnya. ¹²Are kú menyññ ne betañ ebhen nnya ane mbi menkem besí bhi. Akú mmik ne bo abhen bachi are máchye nnya mbi mmü efuet eyi égú kenókó. ¹³Nnya ane ajwi epay yó áká beyá menyññí maknkay. Áre kú te bé ngó amfu amfay antwó amik bó mángó nókó. ¹⁴Afuét ndú menyññí maknkay ebhen báchyé yi mbi be ánkú besí nnya ane mbi arwó bó mmik. Aghati bhó bé mángókó ntíako ane bó básót manchye nókó kenókó ntá nnya ane achi nepém yéndu máññ báchyé nyaka yó efuet ene ekway beway yó ne akparenja. ¹⁵Mandem achye nnya ane ájwí epay mbi, yó akú ýyu ene échyè nepém échwe amuet ntíako ané nnya ane mbi. Ntí-ako wu abho berem kepí. Akú be mángwáy bo abhen bábhíki chye yó kenókó. ¹⁶Nnya ane ájwí epay akú nkwo be mámfyé erññ, yé ndú awónem, yé ndú nefó yéntiki mmu. Yí mánkú nò ntá ndéndeme bho ne maném bho, ne ntá bó bakáp ne bachébhé bho, ne ntá bo abhen bápu basem ne abhen bachi basem. ¹⁷Akú nò bé yé mmu áké bhññ mbi beku ne yé chi beti enyññ kpáte erññ ene nnya mbi embak yi amuet. Erññ eyó chí nnyén nnya yó, mbák epu nò, mpáy ane áté ndú nnyén eni. ¹⁸Mmü abhññ bébhññ nerñññndak. Mmu ane ábhónó kebonñ áñññ enyññ ene mpáy ane achi amuet nnya yó átdñ. Mpáy yó chí mpáy bakwáñwanñ ne mpáy yó chí bóhundret batándat ne besa berat nsem betándat (666).

Bo abhen Mónkwómén ápémé bákway nekwáy

14 Awu áfúéré nókó, ngó Mónkwómén téé amfáy njié Síón. Bó nka besa tándramót nsem nka

enwi bábhak ne yi (144,000). Básín nnyén Mónkwómén ne enén Etayi ndü nefó yéntiki mmu wap. ²Ngók eyon ene éfù amfay. Ébhak me batú mbo ewaré tutunyén ne mbo nefan ane ásàye ne mbo eyon bakiñ ane bō bákawèt. ³Bóbhō nka besa tándrámot nsem nka enwi báre kway nekwáy nekó besí enokó kefo Mandem ne besí menyin menwi ebhen bechi nepém ne besí bōbati. Yé mmu keka begħok nekwáy nō ébhíki fuet chi bō nka besa tándrámot nsem nka enwi abhen Mandem ápémé, afere amik. ⁴Bóbhō ke bachi pépép besí Mandem mbonyune babhiki nyóp mmuet ndü baraká kebhure ne bagħoré. Bō ke bákōño Mónkwómén yéntiki ebhak ene yi árdñ. Bóbhō ke Mandem ápeme ndü nkwo bō mmik be mámbak ntá yi ne ntá Mónkwómén. ⁵Bábhíki sense wáwák mbonyune bábhíki bhonj békwéné.

Jón agho bóangel barat

⁶Awu áfúéré nókó, ngó ángel achak ndu árè te amfay nebu. Are twó ne Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem ne achi tetep mpoknkem. Are twó ne yo ntá bō mmik, nō chi, bōbetok menkem, ne bō manéréket ankem, ne bō beyonótok menkem. ⁷Ángel arem ne eyon etanatan be, “Cháy ká Mandem mándem be menwop ebhi beya becha mbonyune mpok ane yi átàn bo agháká. Chié ká yi kenókó! Yi ke ághókó mfay ne mmik, ne bo-manyu, ne babhok ané manyiep ányà are.”

⁸Ángel ane mbi árdñ nókó achak abhesi andeme nōko be, “Erem etok Bábilon ékwen búp. Échónjí bō betokó mmik mankem ne bepō barak epúsí yi. Échí mbo be échyé bhō mmem batanbatan mányu.”

⁹Ángel ane ajwi barat árdñ nókó, achak abhesi andeme nōko ne eyon etanatan be, “Yé agha ane áchyé kenókó ntá nnya mbúbmbu ane áfú amem manyu

ne ntíako yi, ne anka be mámfyé eriñ eyi ndü yé chí nefó eni ne yé chí ndü awo aywi, ¹⁰chonj yi nkwo anyú mmém bebēnti Mandem amen Mandem afyé ndu nkop anjwi tép yi ke chopti mo ne manyiep ndu áyan mántan. Ne chonj yi wu ambón nném esonjri amem ngó ane ádu ne *sólfo, besí bóangel Mandem ne besí Mónkwómén. ¹¹Móngo ane áfù ndü ngó ane mmu wu achi amem apú may. Bo abhen báchyé nnya mbúbmbu ne ntíako yi kenókó ne báka be mámfyé eriñ nnya yo bo amuet bápú bhonj chonj neywēmuet ndü esonjri eyap beti ne ngósí.”

¹²Ndu echi nō, bē bo Mandem, bē bho bábhure bebhé Mandem, bē bho bábhónj neka ne Yesu, tē ka kpiri ne ekébhéntí.

¹³Ngók yé eyon ene éfù amfay érēm be, “Sín menyin ebhen amik: Bebhō echonj, eri echa ntá yéntiki mmu ane ágú ené yi ábháre mmuet ne Yesu Acha ne nti nemot.” Efónó Bedyere árēm be, “Echi tetep, chonj yi ambonj neywēmuet ndü betik ebhi mbonyune nsáy betik ebhi ákonjo yi.”

Enyinj ene ebhonj befakari ne bō ndü ngwenti mmik

¹⁴Awu áfúéré nókó, ngó ekpókó nebhan enen pépép ne mmü are choko mbo Mmu ane áfú ntá Mandem. Nta kefo ane bágħókó ne pú abhak yi anti, ne ngak ane ácháp abhak yi awo ndu bekpót mbwot. ¹⁵Ángel achak áfú amem ekerákap Mandem arem ne eyon etanatan ntá mmü ane achi choko ndü ekpókó nebhan be, “Bo bekpót mbwot ane anan ape ne ngak aye mbonyune mpok befere yo ndu betokó mmik aghaka.” ¹⁶Mmü ane achi choko ndü ekpókó nebhan áfonj ye ngak ane achi yi awo ndü betokó mmik áféré mbwot nkem.

¹⁷Awu áfúéré nókó, ángel achak afú ndü ekerákap Mandem ene echi amfay. Yi nkwo abhónj ngak ane ácháp ndü bekpót mbwot. ¹⁸Ángel achak afú

kékwót éfémé akap. Awú abhónj be-
tañ amfáy ngó. Arem ntá ane akeme
ngak bekpót mbwót ane ácháp ne eyon
etañatañ be, “Kpót kepem énk ekén báb-
híñi be grep amík nyokoti mbonyune ké-
nánj képe.”¹⁹ Ángel wu áfonj ye ngak ndú
betókó mmik menkem, akpót kepeménok,
anyokoti, ato amem neyaré grep. “Eýð
enkem étónj be Mandem anañ abénti ton-
tó.”²⁰ Báyát kepem eko amem neyaré grep
antí etók. Manonj afú wu are. Manonj mɔ
ajwi amik mbo meta amot ne ebhok, ne
aghoño kpát besap ebhi beghaka mbo
bókilometa besa byo (200).

Jón aghó beghori ebhen ngwenti

15 Ngó erem erinj ne erinjí maknkay
echak amfay. Ngó boángel
tándramot, ne beghori tándramot
ebhen bechi beghori ebhen ngwenti
mbonyune bo ke betonj bebénti Mandem
ebhen bétwò ndú ngwenti.² Ngó
erem enyinjí maknkay mbo manyu.
Ébhak mbo amañá nebu ne énkót noko
ñwanñwanj mbo glas ane ngó achi
amem. Ngó bo abhen mánú ne nnya
mbúmbu ne ntiako yi ne mpäy ane
áté ndú nnyén nnya mbúmbu, mánu
basot awónem. Bóhbó bátée angoko
manyu wu ne bakínj ane Mandem áchyé
bho abhak bo amó.³ Bátée angoko
manyu wu mánkway noko nekwáy
Moses mmöbetok Mandem ne enen
Mónkwómén be, “Acha, Mandem Betañ
Menkem, menyinj ebhen ókú chi manem
menyinj ne menyinjí maknkay! Wɔ, Mfo
betok menkem, menyinj ebhen ókú
bébhak chi chak. Ne óchí tetep.⁴ Acha,
agha ábhíkí bhonj béchay wɔ? Agha
ábhíkí bhonj bechye wɔ kenókó? Wɔ ke
óchí nyánjá. Wɔ ké bö betok menkem
bábhónj bétwɔ besí ebhe manchye
kenókó mbonyune mankem mánanj

bághó be menyinj ebhen ókú menkem
bechi chak”.

⁵Mánánjá nókó békway, ngó eket
Mandem amem etem amfay. Ébhak
fúú.⁶ Boangel tándramot abhen bápókó
beghori tándramot amó báfú ndú ekeré
Mandem eyo. Bábhák ne nden pépép
amuet, ne *nkuet ene pú ambeápak.
⁷Enyinj émot ene echi nepém ndú eb-
hen menwi échye boángel bho tándramot
bekwɔp ebhen pú tándramot. Bejwi
ne bebénti Mandem ane achi nepém
mpoknkem.⁸ Móngo ajwi amem ekeré
Mandem eyo. Afú ndú keném ne betañ
Mandem. Yé mmu kebhonj mbi bechwe
amem ekeré Mandem. Beghori tándramot
ebhen boángel tándramot bakeme amó
bébhonj nyaka befuat kpik.

Jón agho bekwabhé bebénti Mandem

16 Ngók ye eyon etañatañ ené éfú
ndú ekeré Mandem ndú éghàti
boángel tándramot be, “Dók ká to bebénti
Mandem ebhen bechi amem bekwabhé
bebénti ebhi tándramot ndú mmik
nkem.”² Ángel ane mbi arok apikiri eyí
ekwabhé bebénti Mandem amik. Nkúbhé
mpok yɔ befuat ebhen ménèm tontó bété
amuet bo abhen baka nyaka be mam-
fye bo erinj ene nnya mbúmbu amuet ne
báchyé mandem nsé yi kenókó.

³Ángel ane ajwi bapay apikiri eyí ek-
wɔp amem manyu. Manyu ayibhiri arɔp
mbo manonj amen ngú, ne yéntiki enyinj
ene echi nepém amem manyu égú.

⁴Ángel ane ájwí bárát apikiri eyi ek-
wabhé bebénti amem manyén agho ne
bömanyén ne ndú bebhak ebhen many-
iep ányay are. Manyiep mankem arɔp chi
manonj.⁵ Ngók ndú ángel ane ábhónj be-
tañ amfáy manyén árèm ntá Mandem be,
“Wɔ óchí Nyánjá. Wɔ óchí néne ne óchí
nyaka! Óchí chak ndú ntemsi ane óchye.

¹⁹14:19 Neyaré grep: Mbok ane báyát kepemé grep are be nnok yi ámfú, mánsot
manku mmém grep.

⁶Bo bákũ manonj bo Mandem ne amen baremé kepinti Mandem aronj amik. Éti yo ke óchýé bhó manonj mányu. Eyo ék-way ne bho”. ⁷Ngók ye eyonj ene éfũ ndũ éfémé akap Mandem eyo éndeme noko be, “Acha, Mandem Betañ Menkem, óchýé bho ntémsi enyu ene echi sayri ne chak”.

⁸Ángel ane ájwí manwi apikiri eyí ekwop ndũ mmok. Báchye mmok betañ besonj bõ mbo ngó. ⁹Mmok ásonj bõ mbo ngó, Yé no bo ketiknsem ndũ bebú bhap. Bó keka bechye Mandem kenókó éti keném eki. Báre rem chi ebúbũ éti Mandem mmu ábhónj betañ amfäy beghori ebho.

¹⁰Ángel ane ájwí batay apikiri eyi ekwop ndũ enokó kefo ene nnya mbúbũ. Ejuri ékwén amuet bo abhen yi achi Mfo wap. Bõ bábhõ meña bari yap ndũ beyä esonjori ene bo bachi are, ¹¹ke bó ketiknsem ndũ bebépti menyij ebhen bo bákũ. Mándeme noko chi ebúbũ éti Mandem mmu achi amfay mbonyune befuet ebhap ne bebe békũ nyaka bo bachi ndũ beyä esonjori.

¹²Ángel ane ájwí batandat apikiri eyí ekwop amem nyén negho enen bábhij be Yufretis. Nnyén néwó nenkem bé bafõ abhen báfũ atú ane mmok áfũ mambonj mbi bekinij. ¹³Ngó befónj bebúbẽbũ berat. Bébhak mbo mánsáj. Emot efu anyũ nnya mbúbũ, echak éfũ anyũ nnya mbémbé ne enéfũ anyũ ndemekepinti nsé. ¹⁴Befónj ebho chi befónj bebúbẽbũ. Békũ menyij maknkay ne bérók ntá bafõ mmik mankem ndu beku bo manchem nebhuet amot be mánu ne Mandem Betañ Menkem ndũ nywop enen yi átãñ chonj bo.

¹⁵Yesu Acha árèm be, “Ghó ká, métwõ mbo ngép. Chonj éndi encha ntá mmũ ane achi pẽ ne ákèm nden eyi sayri be áké ko ebhowo, ntíanwóp ankem yi besí bho.”

¹⁶Befónj bebúbẽbũ bho békũ bafõ manchem ndũ nebhuet wu no bábhij ndũ eyonj bo Israel be Amágedon.

¹⁷Ángel ane ájwí tándramot apikiri eyí ekwop ndũ mbúép. Eyonj etanatanj éfũ ndũ ekeré Mandem nebhuet ane yi achi ndũ enokó kefo eyi be, “Ndak ámay!” ¹⁸Mmyamyanj are kot. Nefanj are sáy, nebu néndemti noko. Ne eremé nenyikisimik nékwén. Te Mandem ághókó bõ, enyũ nenyikisimik eno nébhikí re fakari. Eno nétãñ necha. ¹⁹Erem etok ékõre ndũ bebhok berat. Betok begho ne betok mmik bechak békwén. Mandem ake ghokontik erem etok Bábilon ndũ beku yo enyu mmém bebenti bhi. ²⁰Betok ebhen bechi nenti nnyén ménémsi. Njie enkem nkwo enemsi. ²¹Amanjá nebu áfũ amfay ánkwenti noko amik. Áchikiti enyu ené yéntiki nemot nébhak mbo bokilo besa bepayssem byo ndũ menwop ebhi. Áre kwenti bõ amuet kpát babho berem ebúbũ éti Mandem éti esonjori eyo.

Jón agho ngoré-neko amot ne nnya mbúbũ

17Ángel amot ndũ abhen tándramot atwó arem ntá ya be, “Twó, chonj ntonj wo ntémsi ane Mandem áchye chonj nta nném ngoré-neko, no chi, erem etok ene echi kekwot ne beyä manyén agho. ²Bafõ mmik bákũ epúsí ne yi, ne bõ mmik mányú mmém ami kpát bákwen, bákũ epúsí ne yi.” ³Ángel Mandem wu apoko me ndũ Éfónj arok amem baso. Aré, ngó ngoré amot choko amfay nnya mbúbũ ane ápe chuuu. Nnya mbúbũ yo abhónj bati tándramot ne babhanj byo. Manyén ane básijí abhak amuet nnya yo ne ábhák manyén ane árèm ebúbũ éti Mandem. ⁴Ngoré wu asobheri mmuet ne nden ene echi chuu, enyũ nden ene bafõ báfyé, ne menyij pú, ne menyij nkáp, ne menyij befye emi ebhen bághókó ne bõ-batay beyä nkáp abhen bábhij be pél. ⁵Mánañ nyaka basij nnyén ndũ nefó eni. Bõ kerijí ntí nnyén eno. Nnyén éneré

nébhak be, “Nném etək Bábilon chi nno baghoré-neko ne bepš menyij ndü mmik nkem.” ⁶Ngó bé ngoré wu anáj anyü nyaka manoj bo Mandem abhen baway eti bakojo Yesu ne nti nemot. Manoj bo Mandem akém yi mbo mmém.

Mpok ngó ngoré wu mbak maknkay. ⁷Ke ángel arem ntá ya be, “Ndaká yí ochí maknkay tontó? Choj ngati wə enyij ene echi bhésé bhésé eti ngoré ne ne nnya mbúmbu ane bati tándrámt ane apoko yi ne babhan byo. ⁸Nnya mbémbé ane óghó achi nyaka nepém, ke néne apet apú, ne abhəj befu ndü nepi enen nebhiki bhəj ngwenti, be andək ndü nebhuet ane babhəjə báway yə, ndak amay. Bo abhen babhiki sij manyén ayap te nebhómik, bághə chəj yə mámbak maknkay bé achi nyaka ke néne apet apú ne chəj ampetnsem ndü nepém. ⁹Eyo éyàj ye be yəntiki mmü ámbónj keboj. Bati tándrámt ate ndü njie eghe tándrámt ene ngoré wu áchókó are. Njie eyə éte nkwo ndü bafə tándrámt. ¹⁰Bafə batay bágú. Amot achi nepém. Amot achi mfo néne. Mbák chí ane ajwi tándrámt abhíkí twə. Ánáj ántwə ábhák Mfo ndü mómbinjí mpok. ¹¹Mbák chí nnya ane achi nyaka nepém ke apet apú, yó achi mfo ane ajwí mánen. Achí nyaka amot ndü abhen tándrámt. Chəj mángwáy yə ndak amay.

¹²“Babhaná nya yə byo ane əghə áte ndü bafə byo abhen bábhiki re chye bhə betaj bekem kefo. Ke chəj mánychye bhə ne nnya mbúmbu betaj mbo bafə ndü neəjókó nywəp nemot. ¹³Bafə bhə mankem bati byo báká eyəj émtə bechye betaj ebhap ne kefo ekap ntá yi. ¹⁴Chəj bó ne nnya mbúmbu mánte nenu ne Mónkwəmén ne yi ansot awónem amfay yap mbənyune yi ke achi Acha Mfo ne Mfo bafə. Bakojo bhi chí bo abhen Mandem ábhíj, ayap, ne bákəjo yi ne nti nemot.” ¹⁵Ángel arem ntá ya be, “Manyén ane óghó ngoré-neko are chókó áte ndü ngémtáy bhə, ne manerékere

bhə ankem, ne bö beyəjótək menkem. ¹⁶Chəj nnya mbúmbu ne babhan ayi byo ane ate ndü bafə byo mámpap ngoré-neko. Chəj mánsot yəntiki enyij ene yi ábhónj, manku yi andəp ebhə ewə. Chəj mányie nyamwuet eyi ne mánsəj yi ne ngó. ¹⁷Chəj bafə byo bhə mánkə nə mbənyune Mandem áku bó mámbónj nkaysi amot ndu beku ene yi áyàj bo mánkə. Chəj mánkə ye berə betaj ebhen bo babhəjə mbo bafə amə nnya mbúmbu kpate menyij ebhen Mandem atí be mémfákári mémfakari. ¹⁸Ngoré ane óghó chi nném etək ene mfo ywi ábhónj betaj amfay bafə betəkó mmik menkem.”

Mandem atemsi etək Bábilon

18 Ngó ángel achak ndü áfú amfay ásəp amik. Abhəj beyə betaj ne bediéré ebhi bere ghə ndü mmik nkem.

²Arem ne eyəj etajataj be,

“Erem etək Bábilon ékwen buúp!

Érəp chi bechəkə befónjə bebúbebə.

Érəp chi bechəkə bebéptí befónjə ne bepš kenen eken bo babhiki kəj.

³Bábilon akwen mbənyune ákú bö betək menkem mányú mmém epúsí yi. Bafə mmik bákə nyaka nkwo epúsí ne yi. Bakósie mankem fá amik bákwen bö bakáp eti epúsí yi.”

⁴Ngók ye eyəj echak ene éfú amfay érəm be, “Bəbha, fú ká, mándə etək Bábilon keka mámfye mmuet ndü bebú bo abhen bachi are. Fú ká, be ntəmsi Mandem ane átwə ntá yi ake bhak ne bhe. ⁵Fú ká mbənyune bebú bhap beghaka te amfay, ne Mandem ábhíkí ghəkəntik bhó. ⁶Kemé ká ntá bö etək Bábilon yəntiki ebéptí enyij ene bo bákú ntá bo bachak. Kemé ká ntá yap ndəj epay yəntiki enyij ene bo bákú bö bachak. Chye ká bhə mmém amen bátəjə ndəj epay ndü nkóp ane bó báfyé mmém batanjataj amem báchyé bhe.

⁷ Kú ka bo Bábilon mámbónj esəŋəri ne nedí kebho.

Nkúbhé mbo enyũ bo bábhoj nyaka maŋák,

mpok bápá be bachi manem bho ne, mánkú noko baraká bebá.

Báchi mbo ngoré ane árəm ne mmuet yi be,

‘Nchí mfo ngoré. Mpu kénkwésé!

Mbíká bhəj mmu ane ákway begu mēndi yi wáwák!’

⁸ “Tēndu Bábilon ápənyu enyu eyo, chəj bebépti menyij ebhen bétwə ntá yi méntwə menkem ndũ nywəp nemət. Menyij ebho chi eghorí neme, ne nsay ne basémé newú. Chəj Mandem mmu ábhónj betəj menkem antáj yi. Chəj mánsonj yi ne ngó.

⁹ “Chəj bafš mmik abhen mányíé epš nepém, mánkú noko barak épusi ne yi mándi, mámfye nekwsé eni mpok bəghə mónjo ane áfũ anko noko amfáj ndũ yi ášəj. ¹⁰ Chəj erem esəŋəri ene yi achi aré énkú bə mámbónj becháj be ékway befakari ne bho enyu eyo, mánte neko nesie, mándeme noko ne eyəj etəŋəŋ be,

‘Erem étək Bábilon, ébep ntá ye écha!

Ndũ mandú mpok Mandem atémsí wə ndak ye ámay!’

¹¹ Chəj bakšíé fá amik mandí Bábilon tontó mbənyune yě mmu apət apú ane ákú menyij ésyə bhap. ¹² Bo etək eyo bákú nyaka batu pú, ne ane silbha, ne batú menyij besəbheri mmuet ebhen békət ŋwanjəŋwanj, ne menyij ŋwanjəŋwəj bəchák. Bákú nyaka beyá nden chu ene nkáp menyú ne menyú ene babhij be silk nkwo. Bákú nyaka menək beyá nkáp ne ebhen bəbhónj erítí eriep nkwo. Bákú nyaka nkwo menyij ebhen baghoko ne babhanjá nsək, ne ebhen bəghókó ne bróns, ne ebhen esé ne ebhen bəghókó ne enyũ ntay enen bábhiŋj be mábil. ¹³ Bəbho bákú nyaka bawet amen erítí eriep mbo amen báb-

hiŋj be sínəmən, ne ínsens ne mfi ne frankinsens. Bákú nyaka beyé ebhen bəbhónj erítí eriep ne békú menyíé nemfuet anyu. Bo bákú nyaka mmém ne bawet ne fláwa nchwi, ne enyu nchwi ane bábhiŋj be wit. Bákú nyaka nkwo mpoŋj ne bəghónjəmən ne mpoŋjndik ne békárik ebhen mpoŋjndik éyá. Bəbho bákú nyaka bakwəŋwanj nkwo mbo basem. ¹⁴ Chəj bakšie mándem ntá bəbho be, ‘Berítí menyij ebhen škónj nyaka berəj menkem. Menyij menkem ebhen békú nyaka wə šndí besí bho bəchəjə ne keném eke kenkem keném. Opú pere kway begho bho wáwák. ¹⁵ Chəj becháj ménkém bakšie abhen bəkwéné nyaka bə bakáp ndu bati menyij ebhap ntá bo Bábilon. Chəj becháj ménkem bo éti erem esəŋəri ene bə Bábilon bachi aré, mánte neko nesie mándi, ne basémé anti mandeme noko be, ¹⁶ Bə etək Bábilon, ébep ntá yeka echa! Bákú nyaka batu pú ne ane silbha ne batú menyij besəbheri mmuet ebhen békət ŋwanjəŋwanj ne menyij mwanjəŋwəj bechak. Bákú nyaka beyá nden chu ene eya nkáp ne echak menyú ne menyú. ¹⁷ Ndũ mónəŋəkš nywəp amət keném eken kenkem kəŋəj.’

“Bəbati baya bachwi ne bəbati bakšie betik amem áchwi, ne bakšie betik amem áchwi ne bakšie abhen bachi amem áchwi báté neko nesie. ¹⁸ Ne mpok ane bəghó mónjo ane áfũ ndũ ngó ane ášəj etək Bábilon chəj mánde rem ne eyəj etəŋəŋ be, ‘Tě mmik abhó, yě etək ebhíkíre ghaka mbo nném etək ene.’ ¹⁹ Chəj mandí kebho mánto noko mfok antí betəj kebho eken kechi bho anti. Chəj mandí noko be, ‘Erem etək, ébep ntá ye écha. Etək ene ke ékú bəbhen babhəjə bakáp. Ndũ mónəŋəkš nywəp amət, éŋəj enkem!

²⁰ “‘Mfay, bónj maŋák. Bə Mandem ne bənto ne baremé kepinti, bónj ká maŋák mbənyune Mandem achónjti Bábilon éti bebépti menyij ebhen yi ákú bhe.’”

²¹Ángel ane ábhónj beyä betañ asot ye ereme ntay enen nechí mbo ntay bekok menyij amese amem manyu, arem be, “Enyu ené ke básot chonj erem etok Bábilon mándep amik ne betañ, bö kepere kway begho yo. ²²Ne yë mmu apú pere ghók chonj eyonj nekánj ne beyonj bakwáy bakway, ne beyonj babhañ, ne beyonj mmba are. Ndü etok eghe eyo yë mmü eka apet apu. Ndaká nchwi bekok ámay ne batay békok nchwi apu pere chye eyonj. ²³Yë erónj épú pere ghoo amem etok eyo. Mañák amen ábhàk mpok mmu abhay ngoré apú pere bhák aré. Chonj émfakari enyu eyo ne Bábilon mbonyune bakösié bhi abhen báchá báchá mankem bátwo nta bö mmik mankem ne bapu. ²⁴Mandem atémsí bo etok Bábilon mbonyune bó ke báwáy baremé kepinti ne bo Mandem bachak mankem. Manonj bö mmik mankem abhen bo baway achí bo anti.”

19 Ángel anánjá nókó menyij ene yi árèm, ngók ewat mbo ene ngemtay-bö amfay ndü bábik be, “Haleluya! Yí ke ápémé bhese. Kenókó ne betañ bechi amó Mandem. ²Achí mmu tetep ne áchye ntémsí enyu ene echí sayri ne chak. Anánjá achye ntemsi ntá nném ngoré-neko ane áchónjti mmik nkem ne baraká kebhere yi. Akémé kémbé bö betok abhi abhen ngoré wu ákú baway.” ³Ngémtay böbho bápét babho bebik mándeme noko be, “Haleluya! Mongo ane áfù Bábilon ákò amfay mpoknkem.”

⁴Böbatí bho esä nsem manwi ne menyij menwi ebhen béchí nepém bák-wén besí Mandem mmu achi choko ndü enokó kefo eyi máchye noko yi kenókó be, “Amen. Haleluya.”

Jón aghó epä nebhay Mónkwomen

⁵Ngók ye eyonj ene éfú ndü enokó kefo érèm be, “Bë böbetok Mandem mankem ne be bho báchye yí kenókó,

maném bho ne ndéndeme bho, bití ká Mandem aywese.” ⁶Ngók yé ewat ene ngémtáy bho ene echí mbo ewaré tutun-yén ne mbo nefañ ane ásày. Böbho báre bik be, “Haleluya! Mandem Acha Betañ Menkem aywese achi Mfo bö mankem. ⁷Séñák, séñák tontó, sénchye yi kenókó mbonyune mpok nebhay Mónkwomen akway, ne ngoré ywi anánj atónjti mmuet. ⁸Mandem achyé ngoré mbi befye nkú mwanjwanj ane ábhíki bhonj bakwap.” Nden eyo éte ndü menyij ebhen béchi chak ebhen bo Mandem bákü.

⁹Ángel wu arem ye ntá ya be, “Sínj enyij ene amik. Éri echa ntá bo abhen mánáká bho ndü epä nebhay Mónkwomen.” Arem nkwo be, “Beyonj ebhen bechi tetep. Béfu ntá Mandem.”

¹⁰Nkwén bekek ebhi ndü bechye yi kenókó, ke aghati me be, “Óké kú no wáwák! Me nkwo nchí chi nkubetik mbo wo. Nchí chí nti mmu ane nte kpirí ndü menyij ebhen Yesu ákú bo báriñi. Mandem ké óbhónj béchye kenókó.” Menyij ebhen Yesu ákú bo báriñi ke bechye baremé kepinti Mandem betañ beghati bho Eyonj Mandem.

Jón aghó mmü ane ákò mpwondík ane pépép

¹¹Ngó ye be mfay anéné. Ngó mpwondík ane pépép are. Mmü ane ákò yo aka nnyén be Mbwere baryep ne Ane Tetep. Áchye bo ntemsi enyu ene echí chak. Ne enyu eyo ke yi ánù ne bömpap abhi. ¹²Amík ayi ághò mbo nerí-ngo. Beyä ntä-kefo echí yi anti. Básiñ nnyén yi amuet enén yë mmu abhíki riñi, ébhíki fuét chi yímbonj. ¹³Éwet ene yi afyé ebhak ene báwáy amem manonj ne nnyén enen bo bábhñi yi nébhák be Eyonj Mandem. ¹⁴Bakwó batemé nenu abhen mfay báre konjo yi. Bábhak amfay mpwondík pépép ne nden pépép amuet ené ébhíki bhonj bakwap. ¹⁵Akparenja ane ácháp are fú yi anyu. Akparenja wü

ke yi ástot anu ne bö yěntíkí etók ansot awónem. Chōŋ yi ankém kefō amfāy yap ne mónokó kefō ane baghoko ne esé awó. Chōŋ anjati bhó amík mbo býát kepemé grep amem neyará grep ndu betōŋ be Mandem Betaŋ Menkem aběnti tontó. ¹⁶Básíŋ nnyén ndū nkú yi ne ndū ebhók anákak eyi ene nefí. Nébhák be, “Mfō bafō ne Acha Mfō.”

¹⁷Ngó ye ángel tē amem mmok: Anak kenen kenkem ekén kéré amfay ne eyōŋ etaŋataŋ be, “Twó ká manchem manyíé epā egħo ene Mandem ánáká. ¹⁸Twó ká mǎnyie nyamwuét bafō ne nyamwuét bōbati ne ane maném bho ne nyamwuét batemé nenu ne nyamwuét mpōŋndík ne bo abhen bákò nyaka yō. Twó ká mǎnyie nyamwuét bö mankem ené bo abhen bapu basem, ne ené bo abhen bachi basem, ené ndéndeme bho ne ené maném bho.” ¹⁹Ngó ye nnya mbúbmbu ne bafō mmík ne bakwó batemé nenu bhap ndu báchēm nebhūet amot be manu ne mmu ane ákò mpōŋndík ne batemé nenu bhi. ²⁰Bákém nnya mbúbmbu yō ne ndemekepinti nsé mmu ákè nyaka menyinjí maknkay besí nnya mbúbmbu. Enyu yō ké yi árwo bho, báká be mámfyé bho eriŋ ené nnya mbúbmbu amuet ne báchyé ntí ako yi kenókó. Bakem nōkō nnya mbúbmbu ne ndemekepinti nsé bágúep bho, amík anti fúú, amem nepingo ane ádu ne sólfō. ²¹Akparenja ane áfū anyū mmu ane achi ndū mpōŋndík ane pépép awáy bafō bho ne bakwó batemé nenu bhap. Ne kenen ekō kenkem kényíé berené bawú, kejwi.

Enyinj ene ebhōŋ befakari ndū mamié nka amot (1000)

20 Awu áfúéré nókó, ngó ángel ndū áfú amfay ásèp amík. Akém efinj nepi enen nebhíkí bhōŋ ngwenti. ²Akém nnyó ane te nyaka, yó ne achi mfō befōŋó bebúbbebu ne bábhiŋi be Satan agwót ne ngem. Abhak enyu yō ndū mamié nka

amot. ³Agúép yi amem nepi enen nebhíkí bhōŋ ngwenti. Achók nyū nepi, aghaŋa, be Satan áké bhōŋ mbi befū are andak ambi berwo bö mmík mankem. Ebhak be Satan abhōŋ bebhak amem nepi kpate mamié nka amot amfuet ke mandō yi ndu mōmbiŋi mpok.

⁴Ngó ye menókó kefō. Báchyé bo abhen bachōk are betaŋ ndu bebhak bafō. Ngó nkwo befōŋó bo abhen báwáy nyaka mbōnyune bágħati bo tetep ane Yesu ákú bo mandijí, ne éti Eyōŋ Mandem. Bo bábhiíkí chye nyaka yě nnya mbúbmbu yě mandem nsé yi kenókó. Ne bō keka mámfye eriŋi nnya mbēmbe yě ndū bafó yap ne yě ndū amo yap. Bápétnsem ndū nepém bábhak bafō ne Kristo ndū mamié nká amot. ⁵Bo báchák mankem abhen bágú kepetnsem ndū nepém mpok eyō. Mamié nká amot abhōŋ nyaka befuet kpik. Neperénsem ndū nepém enen bo Mandem nébhak ye neperénsem ndū nepém enen mbi. ⁶Chōŋ éndi encha ntá bo abhen Mandem akū mánjambi mampetnsem ndū nepém. Bachi nyájá ne newú enen nejwi apay népú kway betók bho. Chōŋ bō mámbak bachiákap Mandem ne Kristo. Chōŋ bō mámbak bafō ne Kristo ndu mamié nka amot.

Jón aghó enyū ndaká Satan amay

⁷Mamié nka amot yō áfúéré nókó, mándō Satan amfu ndū kenōŋ eken bafye yi aré. ⁸Yi amfú aré andak berwo bö betók menkem. Bábhiŋi betókó mmík ebhō be Góg ne Mágōg. Satan anchem ye bö betók ebhen mankem ndū nebhūet amot be mandak nenu ne Mandem. Bö betók ebhō báya mbo šsíép ene echi angōkō manyu. ⁹Bōbhō bárók mbaŋ enkem bákáp etók ene bo Mandem bachi are, nō chi, etók ene Mandem akōŋō. Ke ngó áfú amfay ndū nebu ásōŋ bō kurukotok. ¹⁰Básot mfō befōŋó bebú mmu árwo nyaka bo mámése amem nepingo ane ádu ne ekém sólfō. Mámése yi ndū nebhūet

ane mámésé nnya mbúmbu ne baremé kepñti nsé. Aré, bábhak ndú bebé ngó ane ásdòj bho betí ne ngósí.

Jón aghó manyé ane ngwenti

¹¹ Awu áfúéré nókó, ngó erem enókó kefo ene pépé ne mmu ane achi are chókó. Mfäy ne mmik mánémsi besí bhi. Bákepere kway begho mfay ne mmik. ¹² Ngó ye bawú, maném bho ne ndéndemé bho. Bábhak té besí enókó kefo. Mánéne bekáti. Mánéne ekáti echak nkwo, no chi ekáti nepém. Bátán bo abhen manaj bagu nyaka békójo menyij ebhen yéntiki mmú wap áku, mbo enyu basijí amem bekáti. ¹³ Bo abhen bábú nyaka amem manyu barok nkwo be mán-taj bo. Báfú ndú newú ne etókó bawú, bátán bo mankem bekojo menyij ebhen bo bákú. ¹⁴ Mámése ye Newú ne Etókó Bawú amem nepíngó. Aré ké newú enen nejwi apay nechi. ¹⁵ Yé agha ane nnyén eni nepu amem ekáti nepém, básót yi báguép amem nepíngó.

Jón aghó mmik nko ne mfäy nko

21 Ngó ye mfäy nko ne mmik nko. Mfäy ane mbi ne mmik ane mbi mánáj mánémsi nyaka. Manyu nkwo kepere bhák. ² Ngó Yerúsalem nko, etok Mandem, ndu éfú amfay ntá yi étwò amik. Bághóko yo érí mbo ngosón ane basobheri, achoko anoj noko mmu ane ábhónj bebhay yi. ³ Ngók eyoj etajatan. Éfú ndú enókó kefo endeme noko be, “Ghó ká, bechókó Mandem bechi nenti böbhi. Choj yi ambak ne bhó, ne bó mámbak böbhi. Ne choj mboj Mandem ambak ne bho. ⁴ Choj antese bó babhese mankem amik, newú kepere bhák. Nedí kebho ne bawú bédí kepere bhák, ne bo kepere ghok bebe mbonyune menyij besí béró.”

⁵ Mmu ane achi choko ndú enókó kefo arem be, “Ghó ka, mékú menyij menkem mémbák beko.” Arem nkwo ntá ya be,

“Sij beyoj ebhen amik mbonyune béchí tetep ne chí menyij ebhen mmu ábhónj ménoko.” ⁶ Aghati me be, “Ndak ámay! Mme ké nchí Alfa ne Omega, Mme ke nchí ku yéntiki enyij émbónj nehönet ne ngwenti. Ntá mmu ane manyiep ákwak, méchye manyiep ndéndem. Manyiep mo ányay ndú mbokó manyiep amen áchyè nepém. ⁷ Choj nku enyu ene ntá mmu ane ánu asot awónem. Choj mbak Mandem aywi, yi ambak mówa. ⁸ Ke mbák chí yéntiki mmu ane ábhíkí bhónj netañánti, ne yéntiki mmu ane átknsem ntá Yesu, ne mmu epúsí, ne yéntiki ngwayti bho, ne mmú epusi, ne yéntiki múnjo, ne bö babú, ne mmu ane áchyè kenókó ntá mandem achak, ne basénsi mankem. Bö mankem abhen bákú menyij ebhen, choj ntémsí yap ambak amem nepíngó ane ádu ne sólfo. Ntémsí yo, chi newú enen nejwi apay.”

Jón aghó Yerúsalem nko

⁹ Ángel amot ndú abhen tándrámot abhen bakeme bekwop ebhen bejwi ne beghori ebhen ngwenti tándrámot atwó aghati me be, “Twó ntónj wó ngoré ane Mónkwomen ábhay.” ¹⁰ Ángel apoko me ndú Éfónj akó amfay eremé nije ngo. Atónj me Yerúsalem, etok Mandem, ndu éfú amfay ntá yi éšep amik. ¹¹ Etok ére ere ghwo énkot noko mbo ntay enen néghò enen bábhijí be Jaspá, ne éñajari noko mbo glas. Bedieré bho bebhak bedieré Mandem. ¹² Etok ébhónj ereme nokok ane akabhe yo. Nkók wu asap amfay. Ábhónj manyübhá byó ne apay. Yéntiki nyüebhá ábhónj ángel ane ábhàbheri wu. Básij manyén maneréket Israel byo ne apay enyu ené yéntiki nyübhá ábhónj eni nnyén. ¹³ Manyübhá abhak arat. Árat ábhak ebhé ene mmok áfu, arat ebhé mmok ánem. Árat abhak ebhé mfay, árat anefu ábhak ebhé nten. ¹⁴ Nebhúéré mmik ane nkók áte amfay abhónj batay byo ne apay. Básij byo ne apay ndú

batay Ƴɔ. Manyén Ƴɔ abhak ané bǝnto Mǝnkwǝmen byo ne apay.

¹⁵Ángel ane árēm ne me akém enǝk beyenti menyin awǝ. Enǝk eyǝ ebhak ene pú. Ayenti etǝk ne enǝk eyǝ. Ayenti nkwǝ manyǔbha ne nkók. ¹⁶Besabhé etǝk ne bechikí etǝk bebhak nejye. Ángel ayenti etǝk ne mǝnǝk eywi. Besabhé mfáy bebhak nejye ne besabhé etǝk ne bechikí etǝk, nǝ chi bǝkilometa nka epay ne hǝndret enwi (2,400). ¹⁷Ángel ayenti nkók nkwǝ. Ábhak bǝmeta besa berat nsem batandat. Ayenti mbǝ enyǔ bakwǝŋwǝŋ báƳenti menyin. ¹⁸Báté nkok ne batay ŋaŋaŋ ane bábhinǝ be jáspa. Mbǝŋ etǝk ebhak chi ne pú, éŋaŋari nǝkǝ mbǝ glas. ¹⁹Básót menyǔ batay ŋaŋaŋ byo ne apay bǝghóko nebhúérémik be andí amík. Enyǔ ntay nemǝt nébhák Jáspa, enen nejwi apay nébhák sáfaya, enen nejwi arat nébhák agate, ne enen nejwi anwi nébhák émeral. ²⁰Enyǔ ntay enen nejwi atay nébhák óniks, enen néjwí atandat nébhak kanélian. Enén néjwí tándramǝt nébhák krisolayt, enen nejwi ánen nébhak béril. Enén néjwí nénenamǝt nébhák tǝpas, enen nejwi byo nébhak krisópras. Enén néjwí byo ne nemǝt nébhák jásint, enen nejwi byo ne apay nébhak ámetis. ²¹Bághókó manyǔbha byo ne apay ne batay beyǎ nkáp ane bábhinǝ be pél. Yéntiki nyǔbha abhak ntay pél nemǝt. Nkongǝ abhak pú pú, aŋaŋari nǝkǝ mbǝ ékirísú.

²²Nke ghǝ ekerákap Mandem amem etǝk mbonyune ekerákap Mandem ene mánikmuet are chi Mandem Acha Betaŋ Menkem ne Mǝnkwǝmen. ²³Ntí apu bebhǝŋ mmok ne ntaŋ aré mbonyune bediéré Mandem béghǝ aré ne Mǝnkwǝmen achi eyí erǝŋǝ. ²⁴Chǝŋ bǝ mmik mankem mánkǝ ndǔ bediéré etǝk eyǝ. Chǝŋ bafǝ mmik mǎnchwe amem ne kenókó ekap. ²⁵Chǝŋ manyǔbha ambak fúú mpoknkem. Beti bépú bhak are. ²⁶Chǝŋ bǝ mándǝk are ne berítí menyin ne keném

eken betǝkǝ mmik. ²⁷Ke yé ébéptí enyin épú chwe are. Bo abhen bákǝ barak abúabú ne basense bápu chwe aré. Bo abhen báchwe are chi bo abhen básinǝ manyén ayap amem ekátí nepém ene Mǝnkwǝmen.

22 Ángel atǝŋ ye nnyén negho enén manyiebhé nepém. Nére ŋaŋari mbǝ amañá nebu. Néfú ndǔ enǝkǝ kefǝ Mandem ne Mǝnkwǝmen. ²Nére fuét néntí nkǝngǝ etǝk. Enǝk nepém ébhak angǝkǝnyén ndǔ bebhe bépáy. Ébhǝŋ menyǔ kepeménǝk byo ne kepay, ne ényǔ kepem yéntiki ntaŋ ndǔ mmíé. Beyé bhi chí babhé amen ábù bǝ betǝk menkem. ³Yé enyin ye mmu ane Mandem árémé be eyak embak ne yi apu kway bechwe ndǔ etǝk egho eyǝ. Enǝkǝ kefǝ Mandem ne Mǝnkwǝmen ke ebhak chǝŋ aré. ⁴Chǝŋ mángǝ besí Mandem ne chǝŋ nnyén eni nembak ndǔ bafó ayap. ⁵Beti bépú pere bhak chǝŋ are. Nti apu bebhǝŋ erǝŋǝ ne mmok mbonyune bediéré Mandem béghǝ aré. Ne chǝŋ bǝbetok Mandem mámbak bafǝ mpoknkem.

Yesu arem be, “Métwǝ”

⁶Angel wu aghati ye me be, “Menyin ebhen bechi tetep ne chí menyin ebhen mmu ábhǝŋǝ menoko. Mandem Acha mmu áchyé éfǝŋǝ yi ntá baremé kepinti ke átó ángel bé ántǝŋ bǝbetok abhi menyin ebhen bebhǝŋǝ bэфákári mandú mpok.”

⁷Yesu árēm be, “Ghók ká, métwǝ mandú mpok! Éri echa ntá mmu ane ábhère menyin menkem ebhen bechi amem ekátí ene. Yǝ érēm éti menyin ebhen bebhǝŋǝ befakari.”

⁸Mme Jǝn, ke ngókó menyin ebhen ne ngǝ bhǝ ne amík. Mpok ane ngókó ne ngǝ bho, nkwén bekak ángel ane átǝŋ me bho ndu béchye yi kenókó. ⁹Ke yí aghati me be, “Kéchye me kenókó wáwák! Nchí chí mǝbetok mbǝ wǝ ne bǝmaye abhen bachi baremé kepinti, ne mbǝ bo abhen báb-

hàre menyij ebhen básíj amem ekáti ene. Chié kenókó chi ntá Mandem.”

¹⁰Ángel wu aghati me enyij be, “Kése ekáti nénép eyo ne ébháné be menyij ebhen ósíj amem mémbak bhésé bhésé.”

¹¹Bakü bebú mándok ambi beku bebú ebhap, bepó bho mándok ambi bébhak bepó bho. Bo abhen bachi chak besí Mandem mándok ambi beku menyij ebhen bechi chak ne bo abhen bachi nyájá mándok ambi bebhak nyájá. ¹²Yesu arem ye be, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Nchí twó ne akap be nkáp yéntiki mmu békóño betik ebhen yi áká.

¹³“Me ke nchí Alfa ne Omega! Me ke nchí Ambi ne Ansem. Me ke nchí ndü Nebhõnet ne Ngwenti yéntiki enyij.” §

¹⁴Éri echa ntá bo abhen básó nden éyap be mánkwayé bébhõj betan befuet ndü manyübha ane etok eyo mánchwe amem manyié kepem ekén énokó nepém.

¹⁵Mbak chí bo abhen bachi mbó mmú, ne bö babú, ne bö epúsí, ne bawäy bho, ne bo abhen bákõño bõmandem nsé, ne bo abhen bekõño nsé ne básense, bõ mankem bábhak chi nefí.

¹⁶Yesu arem be, “Mme Yesu nto ángel wa ntá yeka beka bönkwo bha be ángátí bhe menyij ebhen. Nchí nkanjánok ne eb-

hárémw Mfó Debhít, nchí nembé ñajan enen neyinywop.”

¹⁷Éfóño Mandem ne Ngwé ane Mónkwõmen bárem ntá Yesu be, “Twó!” Bè bo bāghòk enyij ene, Dem ka nkwo bé, “Twó!”

Bè bo manyiep ákwak be, twó ká.

Twó ká mányú

manyiebhé nepém.

Beyõjõ ngwenti

¹⁸Mme Jón, nchí semti yéntiki mmu ane ághòk beyõj ebhen bechi amem ekáti ene ebhen bérèm éti menyij ebhen bébhõjõ befakari. Mbak mmu ámaká enyij ndü ebhen bechi amem ekáti ene, chõj Mandem amaka yi ntemsi achak. Chõj antemsi yi ne beghori ebhen ntáká amem ekáti-ne. ¹⁹Ne mbak mmu áféré enyij ndu ebhen bechi amem ekáti ene éti menyij ebhen bebhõj befakari, chõj Mandem amfere aywi ákóré ndü enokó nepém ne ndü etokó Mandem.

²⁰Yesu mmu áká bo mandij menyij ebhen árèm be, “Nchí twó mandú mpok!”

Amen. Yesu Acha, twó!

²¹Berĩndu Yesu Acha mémbak ne bo Mandem mankem. Amen!

§22:13 “Nebhõnet” ne “Ngwenti” chi enyij émot mbó “Alfa ne Omega”.